Čzišło 1.
7. januara

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1928

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 15.— hr.

Swjedźeń tsjoch kralow.

Luk. 2, 25—32.

Swjedźeń 3 kralow swjeczimy w naschej sakskej krajnej cyrkwi jako wulki mißionski swjedźeń, jako hody póhanow. My smy hody swjeczili a tu wulku, wjesołu hodownu powjesć słyscheli: Wam je so dźenża tón Sbóžnik narodźił a smy so wjeselili na tym dźěczatku w žłobju, kotrež sboże pschinjese sa kóždu duschu a pomoz sa kóždu nusu a trosćht sa kóždu wutrobu a smy Boha sa to khwalili, so je so nad nami smilił a nam swojeho Ssyna dał. Dźenża pschiwoła nam nětko tón Sbóžnik: Wy kschesćijenjo, kotsiž scże tak wyžoko wobhnadźeni, so je wam ta sbóžna hnada Boża skhadźała, spomńcże na tych, kotsiž mje hischcże njeznaja, kotsiž su žiwi we wotroczkowstwje hrěcha a czerta, bjes trosćhta a swětła a nadźije, na wbohich póhanow. Starajcże so sa to, so ja so też jim pschipowjedam, so móžu jich sbóžnych czinicź. W czażu do wójny je tuto napominanje teho Knjesa wschudźom wotewrjene wuschi a wutroby namakało a kschesćijenjo we wschitkich krajach a ludach prózowachu so na pschemoh, Jesußej mjes póhanami dusche dobycź. Mißionstwo běsche twjerdy a po sdaczu njerosdźělomny swjask, kotryž kschesćijanow swjasa. Wójna je jón rostorhała a pschezo hischcże njeje so radźiło, jón s nowa swjasacź. Pschezo hischcże njesmědźa so naschi mißionarojo k póhanam wrócźicź a wjele młodych kschesćijanskich wožadow a schulow je wožwyroczenych. Póhanstwo je sebi nowu mózdobywało. Něhdy pak lubosnje kčějaze a nadźijepołnje roscżaze mißionstwo leži w rospadankach. A we wjele kschesćanskich wutrobach je luboscź k mißionstwu wostudnyła. Wschak je nusa pola naß domach tak wulka, so dyrbimy wschitke mozy napinacź, jej wotpomhacź. Schtó ma nětko pjenjesy sa póhanow! Haj, na mißionstwje leži cźěmna nóz.

Ale my njesměmy wožłabnycź. Mißionstwo njeje cźłowjekow ale teho Knjesa skutk; tón je pschikasał: prědujcże to evangelijon wschitkim póhanam. A tuta pschikasnja njepłaczi jenož sa dobry ale też sa sły czaß, kaž jón nětko mamy. A my wěmy: Jemu je data wschitka móz w njebjesach a na semi a wón budźe swój skutk sdźerżecź we wschitkich wichorach a jo też psches nětczischu móz k swětłu dowjesć. Nascha swjata pschisłuschnosć je, jemu posłuchacź a jeho pschikasnju wuwjesć. Tón žadyn swěrny pschecźel teho Knjesa njeje, kiž swoju ruku a wutrobu samknje pschecźiwo mißionstwu. Runje w nusy posnajesch praweho pschecźela. Tehodla, wy kschesćijenjo, dźerżcże swěru k mißionstwu! A w swojej swěrnosći chcemy so dźenża posylnicź psches to, so pohladamy na prěneho pschecźela mißionstwa, na stareho Simeona, kiž wyskajo wusnaje, so je to dźěczatko Jesuß, swětło k rossswěcźenju tych póhanow. Wot njeho mamy nawuknycź:

1. horze žadanje po Jesußu,
2. twjerdu wěru do Jesußa,
3. sbóžny měr w Jesußu.

1. A hlaj, jedyn cźłowjek běsche w Jerusalemje, s mjenom Simeon, a tón samy cźłowjek běsche fromny a bohabojasny a cźakasche na israelski trósćht. Wón słuschesche k pobožnym we Israelu, kotsiž twjerdże do Božich słubjenjow wěrjachu. Kóžde ranje, hdyž do templa dźěsche, je wón so nadźijał, so dźenża słubjeneho Meßiaßa widźi, kóždy wjecżor, hdyž je so do loża lehnył, je wón sdychował: Knjeże, scżel teho, kiž dyrbi Israela wumoz. A jako wón so sestari a jeho mozy wožłabnychu, jako běchu

wobstejnoscźe w ludu pschezo srudnische a na kralowskim stole bjesbóžny Herodesch žedźesche a žamoprawi farisejszy jenoż žwoju cźjescź pytachu, njeje wón pschestał, na israelski tróscht cźakacź, na wopak, pschezo horzischo bě jeho žadanje po Sbóžniku.

O so by też w naschich wutrobach tajke žadanje žo paliło! O, so by też wot kóždeho mjes nami rěkało: tón cźaka na israelski troscht. Kóždy wot naš cźaka wschak na něschto. Zyłe cźłowjeske žiwjenje je trajne cźakanje. Hižom prjedy, hacź žmy žo narodźili, žu naschi starschi na naš cźakali s wjeßołej nadźiju ale też se staroscźemi. A jako žmy do schule sastupili, jako žmy žo na žwoje powołanje pschihotowali, a nětko, hdyž w žwojim powołanju stejimy, pschezo žmy na něschto cźakali a cźakamy hischcźe dźenža a hakle w naschej žmjertnej hodźinje budźe tuto cźakanje žo skónczicź. Ale Bóh daj, so też, haj pschedewschěm na teho cźakamy, kiž móże jenicźzy naschu duschu spokojicź, kotrehoż najnunischo trjebamy sa cźaš a wěcźnoscź: na Jesuša.

Ale kak? Na Jesuša dyrbimy cźakacź? Njeje wón dawno tu? Njejßmy hody sažo tu powjescź žłyschcheli: Wam je žo dźenža tón Sbóžnik narodźił? Wěscźe, Khrystuš, tón Sbóžnik tu je! Ale nětko dyrbi wón twój Sbóžnik bycź. Móżesch ty s zyłej wěrnoscźu spěwacź: Ja žym na Khrysta krwawne rany tón prawy grunt nětko namakał? Hdyž niz, dha, luby kscheścźijano, žadaj žebi po Jesušu, cźakaj na njeho, pytaj jeho. Ty trjebasch jeho nusnischo hacź wschědny khlěb, pschetoż jenoż psches njeho móżesch sbóžny bycź, bjes njeho budźesch wěcźnje shubjeny, a hižom tu na semi móże wón žamlutki žadanje twojeje dusche woprawdźe spokojicź. Hdźe móżesch jeho namakacź, to wěsch! W Božim domje, we bibliji a spěwarskich, też we sbožu a njesbožu twojeho žiwjenja pschibližuje wón žo k tebi, a wón dawa žo wot tebje namakacź, hdyž jenoż jeho pytasch s horzym žadanjom.

2. Simeon pschińdźe psches nawabjenje teho ducha do templa a runje pschinjeßeschtej starschej to dźěcźatko Jesuš tam, so byschtaj cźinikoj po waschnju teho sakonja. Wón widźi to make, žłabe dźěcźatko; drusy žu jo też widźeli a njejßu na nje ani kedźbowali, ale Simeon spósnaje s wocźomaj wěry, so je to dźěcźatko tón Sbóžnik, tón tróscht israelski, tón Sbóžnik zyłeho žwěta. A w sbóžnej radoscźi wosmje wón je na žwojej ruzy a khwali Boha a wyska: mojej wocźi stej twojeho Sbóžnika widźałej.

Tajku wěru trjebamy też my, woßebje w nětcźischim cźaßu, w kotrymž jenoż mało widźimy wot mozy a kraßnoscźe teho Knjesa, hdźež žo sda, so žu jemu njepschecźelne mozy žylnische dyžli wón. Mało je wschak tych, kotsiž dźenßnischi žwjedźeń žwjecźa, kotremuž je nascha wyschnoscź sakoński schkit wsała. Ale s wocźomaj wěry móżemy hischcźe dźenßnischi dźeń teho Knjesa spósnacź runje kaž něhdy Simeon. Haj, my mamy wjele wjazy hacź woni. Wón widźesche jeno to dźěcźatko Jesuš; my snajemy jeho zyłe žiwjenje; my snajemy jeho žłowa, kotreż je rěcźał, jeho skutki, kotreż je cźinił, a my wěmy, so je sa naš cźerpił a horjestanył a k njebju stpił, hdźež wón nětk knježi s bójskej mozu a kraßnoscźu. A wón pschibližuje žo hischcźe dźenža k nam. Njejßy ty jeho setkał? Ty snajesch jedyn schpruch wot twojeho dźěcźatstwa žem, ale na jene dobo žy pósnał, kajka móz, kajki tróscht, kajke žwětło w tych žłowach leži. Haj, dha běsche twój Sbóžnik tebi bliško, ty žy jeho widźał a žy wěscźe něschto sacźuwał wot Simeonoweje radoscźe a kaž wón khwalił: Mojej wocźi stej mojeho Sbóžnika widźałoj.

3. Žiwjenje stareho Simeona je drje po tamnej sbóžnej hodźinje w templu ke kónzej khwatako. Jeho mozy žu dźeń wote dnja woteběrake. Ale móżecźe wy žebi myßlicź, so bě Simeon wobužny schědźiwz? Na nihdy niz. W jeho wutrobje bydlesche sbóžny měr, na kotrymž wón wschitke wobcźežnoscźe staroby sabu. Wón žadasche žebi prjecźcźahnycź s tuteho sleho žwěta do njebješ, kotrychž durje je jemu to dźěcźatko Jesuš wottamknyło. Tróschtnje je wón wumrjeł a w měrje wußnył.

Schtóž je Jesuša widźał, tón ma měr we wutrobje, tón měr Boži, kotryž je lěpschi dyžli wschitke semske kubła a wjeßela a kotryž wschitke wobcźežnoscźe cźłowjeskeho žiwjenja pschewinje a polożuje, tón móże też tróschnje wumrjecź. Schtóž njeje Jesuša widźał, sa teho je žmjercź kralowa strożelow, psched kotrejž wón tschepota; ale schtóž je w Jesušu žwojeho Sbóžnika spósnał, sa teho je žmjercź jandźel, kiž jeho duschu wjedźe k Bohu do njebješ, tón wußnje w měrje. Kak steji pak s tobu, mój kscheścźijano? Masch ty tajke žadanje po Jesušu, tajku wěru do Jesuša, tajki měr we Jesušu kaž Simeon. Potom derje tebi! Dha žy ty skhowany sa cźaš a wěcźnoscź. Ale potom hinak njemóżesch hacź s pschecźelom žwjateho mißionstwa bycź, potom dyrbisch ty tym pomhacź, kotsiž bjes teho, so wjedźa, žebi po Sbóžniku žadaja, a kotrychž žadanja njemóża žo spokojicź; dokelž wo Jesušu niczo njewjedźa, dyrbisch žo wo to staracź, so žo jim tón Sbóžnik pschipowjeda, so bychu do njeho wěrili a jeho sbóžny měr dóstali. To sboże, kotreż ty masch, je pschewulke hacź so by jo žam skhowacź mohł, ty dyrbisch je druhim žobudźělicź. Bóh daj nam Simeonowu wutrobu a poßyłń naschu luboscź k mißionstwu. Hamjeń.

Wotroczk.

Spißała w žłowakskej rěczi Kristina Royowa.
Wobrasy pschida J. Warns.

Heßło: „Cźłowjeka žyn njeje pschischoł, so by žebi dał žłužicź, ale so by wón žłużił!“ Matth. 20, 28.

I.

Bur Ondražik trjebasche runje na najnusnische pomocnika, njewjedźesche pak, hdźe žebi po tajkeho dóńcź. Tu pschińdźe jemu njenadźizy a njeskasany młody mužski do domu.

Bě to njedźelu wjecźor w najnusnischim žnjowym cźaßu. Ondražik žedźesche w žadowej sahrodźe psched žwojim domom a bě staroscźow połnu hłowu na ruzy slehnył. Tu sascheźowka na dobo pßył w dworje a hižo steji psched burom młody, derjesdrascźeny strowy cźłowjek. Jako běschtaj žo postrowikoj, rjekny, so je pschischoł, žebi dźěło pytacź.

Ondražik njbě žadyn s tych, kotsiž bychu žebi hnydom prěnjeho lěpscheho do dźěła wsali; tola tutón młody cźłowjek žo jemu lubjesche, a dźěłacźerja trjebasche jara nusnje. Žona leżesche jemu khora. Pschichodnaj žynaj běschtaj jemu wucźahnyłoj, tón jedyn loni, tón druhi lětža w nalěcźe. Běschtaj do Ameriki wujěłoj a žadaschtaj žebi nětk, so byschtaj žonje sa nimaj pschischłoj. Tak sawosta jemu domach jenoż najmłódscha 16 létna dźowka. Krumarja měješche wschak, so by jemu kruwy paßł; tola tón bě žo s wjeßnymi młodymi hólzami do pukoł dał a leżesche nětko pola macźerje khory.

Tuž žebi tak Ondražik młodeho mužskeho pschistaji. Myßlesche žebi: Spytacź móżesch to pschezo; wobkhowam jeho s najmjeńscha, doniž Ondrej sažo strowy njeje. Buschtaj psches jene, kelko na dźeń měł dostawacź a kelko by mśda wucźiniła, by-li psches zyłe žně dostał.

W nozy spasche Ondražik tak derje kaž to sa dołho wjazy, a jeho žona, hdyž też spacź njemóżesche, njetrjebasche žebi s najmjeńscha tehodla hłowu łamacź, kak budźe muž s wulkim dźěłom hotowy.

Ondraschikezom žo wschitko na nowym dźěłacźerju spodo-

hasche, jenoż dźiwnuschke mjeno mějesche. Rěkasche Method Ruzansky. Japoschtoł Sslowakow, kotryż bě nyhdy w Neutra bydlił a ludej Boże ztowo pschkpowjedał, drje też Method rěkasche, tola burjo njedawachu zwojim zynam tajke mjena, khiba nětkotsi katolikojo. Ondraźik pak bě evangelski. Tola człowjek k wschemu pschiwukuje, a tak swuczichu zo wjeznjenjo na Methoda, hacz

wunje bě zam ja zo żiwy. Powschitkownje rěkasche mjes ludźimi, hdyż tak hromadźe s pola jědźechu: „Ondraźik je dobreho dźěłacźerja namakał!“

Kak dobreho, to bur zam najlěpje wjedźesche! Njepijesche, tuż drje też mjes wjeznu młodźinu njepóńdźe, so by zo tam wokoło bił. Njekurjesche, tuż drje jemu też brózeń njesapali. Wschě dny dźěłasche wot běłeho ranja hacz do cźmoweje nozy, njedźelu cźitasche. Sleho zkowa něchtón wot njeho njewuzkyscha. Bě pschezo wjesoły. Hdy by Dorka ras jědź skasyła a nan zwarił, by ju samolwjał a by był spokojom.

Ondraźikej zo tole wscho lubjesche, tuż chzyschе jeho wot Wschěch Swjatych sa wotroczka skhowacź.

„Dobre!“ rjekny Method. „Ja pola waz wostanu, jeli so zebi mje na dwě lěcze pschistajicze a jeli so změm zebi tam pschi kólni bydlenje pschitwaricź“.

Bur zo dźiwasche. Schto też dyrbjako to do bydlenja bycź!

„Wohladacze wschak, kajke rjane bydlenje to budze. Schtoż ja nětkole pschi tym wukożu, to mózecze mi, jeli so zo wam to lubi a jeli so mózecze to trjebacź, wotrunacź, hdyż ras wot waz poczahnu, jeli so pak niz, roskkadu khěžku saźo a pschedam wscho!“

Ondraźik swoli do teho. Jako zo deschczowacź sapocza, dźěsche Method po deski a sapocza czěźlowacź. Pschi zwojim druhim dźěle nakoži jenoż dwaj dnjej na to. Jako bě hotowy, dowjedźe bura a jeho dźowku do hotoweho bydlenja.

Ondraźik zo změjesche. „Kajku jstwu to tola směje, rjeńschu hacz my! Ale, schto budze to w symje?“

„Nó, spacź mózu też w symnym, a wo dnjo mózu zo pola waz wohrěwacź!“

Se sbytknych deskow shotowa zebi blido, kupi zebi zkomjane kožo a zkomjany stólz a pschiprawi w rózku khamor a powěschak sa drastu.

Bě tu to zyle pěknje, wozebje hdyż posdźischo hischcze wokna sazadźi; psches tute mějesche rjany wuhlad na blizke hory a lězy, na dalołe łuki a pola a na te druhdy drje tak rjane, nětkle pak tak husto s nasymnej mkhu wodźete njebjeza. —

Ondraźikez najbliźschi zuzodźo běchu Petraschezy. Tuczi mějachu 20 lětneho schwarneho a pěkneho zyna. Tola njemóżesche, hacz runje běchu bohaczi, ani cźitacź ani pizacź, a to tehodla, dokelž běsche khromy. Móżesche drje zo domach pomałku wokoło schmjatacź a też něschto cźinicź, tola něhdźe dale hicź, to njemóżesche.

Pětraschowej bě mjes jeje dźěcźimi tutón zyn Ssamko najlubschi. Nan njewobkhadźesche wozebje pscheczelniwje s nim; hněwasche zo, so tajki wulki zyn domach niczo pomhacź njemóżesche a so budźe drje jemu pschezo jeno cźeża. Njeměł-li Ssamko maczerną luboscź, bychu jeho młode lěta w starschiskim domje khětro srudne byłe. Pschichod leżesche struchły psched nim. A kaz zo to tak druhdy cźini, so chzedźa runje cźi, kotsiz zo hibacź njemóża, wulke wězy na zwěcźe dokonjecź, tak bě to też pola njeho.

Ras njedźelu popołdnju zedźesche zam w sahrodźe; wschitzy běchu wot domach prjeczka, cźi jeni na hudźbje, cźi drusy w korcźmje abo psches pola duzy. Skowu bě na ruzy slehnył a zo do myzlow podnurił. Tu stejesche na dobo psched nim zuzodowy wotroczk s knihu.

Młodźenza sapschimny to něschto kaz sawidźenje. Wón je jenoż wotroczk a móże cźitacź, a ja zym tak hłupy. Lědy zo sa pscheczelny postrow podźakowa.

„Hdyż to tak zam zedźiscz, traje cźi to wěcźe cźaz dołho“, rjekny Method. „Ja zym cźi knihu zobu pschinjezk!“

Ssamko zo sczerwjeni hacz wysche wuschow. „Schto mi ta

kniha chze, hdyž ani pißmika njesnaju!" dźesche ſ pokhmurjenym wobliczom.

„Samolíw, to ja njewjedźach!" wotmołwi směrujo wotroczk. „Tola njech, ja wostanu pschi tebi, jeli ſo chzesch a mój móżemoj hromadu czitacź!" —

Tak ſapocża ßo ſnajomnſtwo noweju ßußodow.

* * *

Pschi Petraſchez płocże ſtejesche budka żida Davita. Bydlesche zyle ßamlutki w njej. Mějesche dwě kosy, ſ kotrymajź ßo zyliczki dźeń saběrasche. Njemějesche=li niczo pola kosow czinicź, hromadźesche trundle a koscże a ſchtaž to hewak tajkeho. Burowki to jemu pschinjeßechu a wón dawasche jim zwjern a jehły ſa to. W ßwojich młódſchich lětach bě tehodla daloko do wokoliny khodźił; nětkole jenoż tak daloko khodźesche, kaž daloko bě to dla kosow móżno.

Nichtón njebě żenje widźak, ſo bě ßo ſtary Davit ßmjak. Hewak pak bě dobry człowjek. Sswět dokoło wokoło njeho bě jemu wjele kſchiwdy naczinił. Wſchitko ſczerpliwje njeßesche. Powjedasche ßo, ſo bě něhdy też żonu měł, prjedy hacž ßo do Hradowa pscheßydli. Tola bě jemu ſ njej něchtón wujěk. Tola ſchtó wě, hacž bě to wěrno abo niz! —

(Pokraczowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Hody, to je ßamo ſa tych, kotſiž nabożinu ſe ſchule — a tak wěſo ſ luda a ſ wutrobow měcź chzedźa, něſchto, ſchtož je ßamo jim pschewulke, hacž ſo bychu to tak mi a tebi niczo ſ pucźa ſtoreźili. Wukaſy naſcheho miniſterſtwa ſakaża modlitwu, nutrnoſcże atd. w ſchuli, tuž wěſo też kóżdy hodowny ßwjedźeń ſwonka ſchulſkich hodźin. A tola bu na dobo krótko do hód pſches nowiny wojſjewjene, ſo móża ßo tajke ßwjedźenje też ſwonkach nabożnych hodźin w ſchulach wodźeržowacź. Czehodla drje to? Hacž ßnadź niz tehodla, dokelž ſo pschecźeljo ßwětowneje ſchule pytnychu, ſo by hu ßebi, bychu=li hodowne ßwjedźenje też ſakaſali, ſ jich wjele rosßypali. A hdyž woni tajke něſchto, ſchtož je ßobu ſwonkne wuhotowanje, pſchewinycź njemóża, kak ßebi to myßla, ſo pſchewinu tu móz a teho mózneho, kiž je w tym wſchěm!?

Sserbſka hłowna prědarſka konferenza. Pſchichodna ßerbſka hł. prědarſka konferenza ßo hakle **15. wulkeho rózka dop.** ½2 **hodź.** w Sserbſkim domje wotměła, dokelž je 15. 1. popołdnju też Budyſchſka němſka konferenza.

S bliſka a ſ daloka.

„Pomhaj Bóh!" wſchěm czeſczenym czitarkam a czitarjam róncźkow měli, ſ kotrymiž ßebi k nowemu lětu ſbożo pschejemy, lěpſcheho a bohaczíſcheho nimamy hacž to: „Pomhaj Bóh!", kotreż je też mjeno a wopon naſcheho ßerbſkeho evangelſkeho kopjeńka! Pſchetož też to najrjeńſche ßłowo wostanje czorny pißmik jenoż na papjeri a ſynk jenoż ſ człowíſkeho rta, njepomha=li Bóh Knjes k dopjelnjenju. Tuž tak dajcże ßebi ſ prěnim czißłom w nowym lěcże wſchitzy pſchiwołacź jene wutrobne: „Pomhaj Bóh!" S dobom budź to heßło zyłeho naſcheho dźěkanja a prózowanja w nowym lěcże. Hdyž nowe lěto wobradźi to ſpósnacże, ſo bjes Bożeje pomozy je wſcho prózowanje a dźěkanje podarmo, ſo bjes Bożeje pomozy żaneho trajazeho twara noweho ſboża a derjemęcża njeje, potom je wono jemu ßobu to najwjetſche a najważniſche wobradźiło! A ſchtož je to tak zyłemu ludej nuſne, to też tak něłotrenużkuli w ludu woßebje, a w naſchej Sakſkej to niz najmjenje! A też my Sserbjo njejßmy wuwſacźi! Wſcho prózowanje na narodnym a narodnohoſpodarſkim polu budże też ſa naß Sserbow podarmo a bjes trajazeho, wobſbożazeho wuſpěcha, hdyž my to wſcho njeſakożimy na nabożny ſałożk! To ßmy my tola też dyrbjeli runje kaž Němzy ſpósnacź wot lěta 1918 ßem! Tuž prózujmy ßo bóle hacž dotal, ſo by wſcho narodne hibanje a wſcho prózowanje wo poſběhnjenje Sserbowſtwa bóle hacź dotal ſakorjenjene było w kſcheſczańſkej nabożinje a wěrje a ſo by ßo wſcho, ſchtoż tomu ßłuži, bóle ſpěchowało a hajiło. Do teho ßłuſcha też naſche ßerbſke nabożne nowinarſtwo a ſpißacźelſtwo, a to niz na poßlednim měſtnje! — My człowjekojo ſtrowimy a pschejemy: „Pomhaj Bóh!". Nad nami pak też je, ſo my ßami, kelkoż nam móżno, ſa to czinimy, ſo ßo tajke pſchecże dopjelni! Jenoż potom hakle je tajke pſchecże wěrne a Bohu Knjeſej ſpodobne! W tutym ſmyßle tuž do noweho lěta 1923: „Pomhaj Bóh!" —

„Wotroczk" je pomjenowane powjedanczko, kotreż ſ dźenßnißim czißłom ſapocźinamy wojſjewjecź. Je ſe ßłowakſkeho pſchełożene, a ſchtoż nam powjeda je też ſe Sſłowakſkeje. Schtoż pak nam prajicź chze, to je ßłyſchenja a czitanja hódne wſchudźom, też w naſchim němſkim kraju, kotryż je wulzy wukhwaleny pornjo — Sſłowakſkej, a tón ſkutk, kotryż ſe wſcheho k nam rěcźi, je tón, kotryż dyrbi ßo wſchudźom ſtawacź też mjes nami! Schto a kak je ſ tym měnjene, kóżdy lohzy ßam ſ powjedanczka wuczita, kotreż je ſpißała Kriſtina Royowa, kotrejeż wudźełki ßo hižo we wjazy hacź 10 rěczach czitaju.

W evangelſkej Němſkej liczíſch jich w pſcherěſku kóżdu njedźelu 1½ milijona kemſcherjow. Tych, kotſiž hacź dotal evangelſke njedźelſke a wożadne kopjeńka czitachu, bě jich na 12—15 milijonow. Tuto pſchirunanje pokaże, kak ważny pucź nabożne kopjenka ßu ſa to, ſo Boże ßłowo, kſcheſczańſka myßl, kſcheſczańſki duch pſchińdże do luda. S tym ſaßo je wuprajene kóżdemu, kotremuż wo to dźe, ſo bóle a bóle tak bywa w ludu a kraju, ſo ßo prózuje wo to, ſo bychu ßo pſchi wſchěm drohim a czeźkim czaßu tola bóle a bóle rosſchěrjake nabożne kopjena.

P. M. w K. ſa 2. p. Epiph.
K. w H.=W. ſa 3. p. Epiph.

Biblija — czaß — człowjek.

Druhi tydźeń, wot 7. hacź k 13. januarej.

7. 1. njedźela p. tſj. kral.: 2. Mójſ. 12, 21—32. — Kh. 467 — Mark. 3, 20—35. **8. póndźela:** Luk. 8, 4—18. — Kh. 161. — Mark. 4, 1—23. **9. wutora:** 2. Kor. 6,14—7,1 — Kh, 228 — Mark. 4,24—41. **10. ßrjeda:** 1. Pſ. — Kh. 155 — Mark. 5, 1—20. **11. ſchtwórtk:** 2. Pſ. — Kh. 769 — Mark. 5, 21—43. **12. pjatk:** 3. Pſ. — Kh. 455 — Mark. 6, 1—29. **13. ßobota:** 4. Pſ. — Kh. 20 — Mark. 6, 30—56.

Tſeczi tydźeń, wot 14. hacź k 20. januarej.

14. njedźela po tſj. kral.: Phil. 3, 1—11 — Kh. 232 — Mark. 7, 1—23. **15. póndźela:** 5 Pſ. — Kh. 233 — Mark. 7, 24—37. **16. wutora:** 6. Pſ. — Kh. 207 — Mark. 8, 1—21. **17. ßrjeda:** 7. Pſ. — Kh. 263 — Mark. 8,22—9,1. **18. ſchtwórtk:** 8. Pſ. — Kh. 831 — Mark. 9,20—30. **19. pjatk:** 9. Pſ. — Kh. 264 — Mark. 9,31—50. **20. ßobota:** 10. Pſ. — Kh. 236 — Mark. 10, 1—16.

Samolwity redaktor: ſarař Wyrgacź w Nożaczizach.
Czíſchcź Ssmolerjez knihiczíſchczerńje a knihařnje, ſap. druźſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čisło 2.
14. januara

Pomhaj Bóh!

Létnik 33
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 15.— hr.

Druha njedźela po tśjoch kralach.

Jan, 1, 35—43.

Po swojej kschcenizy, wo kotrejž smy sańdźenu njedźelu klyscheli, je Jesuß 40 dnjow a nozow w pusczinje pschebywał. Schto je tam cźinił, wo tym swjate pišmo nam niczo njepowjeda, ale wěsće je wón tu se swojim njebjeskim Wótzom wobkhadźował a je wožebite sjewjenja dostał, kak dyrbi skutk wumoženja dokonjecź. To běsche drje najsbóžnischi cźaß w semskim žiwjenju naschcho Sbóžnika, na wschitko wokolo sebje je wón sabył, samo na potrěbnosće swojeho cźěła, na jěscź a picźe. Ale tutón sbóžny cźaß so nahle skónczi. Na dobo pschistupi cźert k njemu a pytasche jeho njekhmaneho sczinicź, shubjenych cźłowjekow wumóz. Wón spytasche jeho sawjescź, so wón swoju wot Boha spožczenu móz sa swój wužitk nałoži. Ssy-li Boži Ssyn, dha rjekń, so to kamjenje khlěb budźa; so wón na druhim hacź wot Boha jemu poručenym pucźu lud sebi dobudźe. „Ssy-li Boži Ssyn, dha skocź wot temploweho wjerscha dele"; so wón wot Boha wotpadnje a jemu služi: „To wschitko chzu cźi dacź, jeli so dele padnywschi so ke mni modlisch." Ale Jesuß jeho wotpokasa; cźert dyrbi jeho wopuschcźicź a swjecźi jandźeljo pschistupja k njemu a sluża jemu. Po tym mějesche wón tón wulki ważny nadawk, sebi mużow pytacź, kotrychž dyrbjesche na wožebite waschnje roswucźicź a pschihotowacź, so bychu Boże kralestwo, kotrež chzyshe wón na naschej semi sałożicź, rosschěrili, hdyž je wón so saß do njebjeß wróciłk. A hdźe móżesche wón tutych mużow namakacź, khiba pola teho, kotrehož běsche Bóh prjedy njeho pósłał, so by jemu pucź pschihotował do wutroby luda. Tuž poda so wón k Janej kschcźenikej. A nasch dźenźnischi tekst powjeda nam, kak je wón sebi swojich prěnich wucźobnikow dobył.

Tuta historija ma sa naß najwjetschu ważnosćź. Pschetož my wschitzy, schtožkuliž smy, hacź smy mużojo abo żony, młodźi abo stari, bohacźi abo khudźi, wucźeni abo njewucźeni, dyrbimy Jesußowi wucźobnizy bycź. Wo teho, hacź jo budźemy, wotwißuje nasche sboże sa cźaß a wěcźnosćź. Jenož jeho wucźobnizy dostanu dźěl na sbožu, kotrež je wón dobył; wón sam je wschak prajił: hdźež ja sym, tam dyrbi tež mój słužobnik bycź. A sa swojeho słužobnika chze Jesuß kóždeho wot naß cźinicź. Wón je naß na so pokasacź dał, my wěmy, hdźe je wón na hospodźe a wón je naß sa wucźobnikow powołał. Ale cźinimy my, schtož cźinicź mamy? Pytamy jeho, wostanjemy pschi nim, dokonjamy nadawk jeho wucźobnikow a prózujmy so, jemu druhich pschiwjesćź? To su khutne praschenja, kotrež nam Jesuß dźensa do wutroby a do swědomnja woła.

Ssy ty, luby kschesćijano, woprawdźe Jesußowy wucźobnik?

1. Na njeho smy pokasani, ale sy ty jeho pytał?
2. Jeho hospodu snajemy, ale wostanjesch ty pschi nim?
3. Wot njeho smy powołani, ale prózujesch so, jemu druhich pschiwjesćź?

1. W pusczinje pschi rězy Jordan roswucźi Jan tón kschcźenik swojich wucźobnikow. Njebjeske kralestwo je so pschibliżiło, ale jenož cźi dostanu do njeho sastup, kotsiž pokutu cźinja. Tuž cźincźe pokutu, pósnajcźe swoje hrěchi, kajcźe so swojich hrěchow, żadajcźe sebi po wodacźu swojich hrěchow! Dha wuhlada wón Jesußa, kiž k njemu dźe a sapschimnjeny wot swjateho Ducha posběhnje wón swoju ruku, pokaże na njeho prajo: „Hlaj,

to je Boże jehnjo, kotrež teho žwěta hrěchi nježe". To je najwjetšche žkowo ſ rta tuteho muža. My ſnajemy też druhe kraßne žkowa tuteho najwjetſcheho wſchitkich profetow, haj wſchitkich cžkowjekow, ale žane žo tutemu njeruna. Tu ſtoji wón na wjerſchku žwojeho póſnacža, žwojeho ſkutkowanja. A na jeho wucžobnikow je tuto žkowo wěſcže najhlubſchi ſacžiſchcž cžiniko Woni běchu žwoje hrěſchne hubjenſtwo žiwje póſnali, žwědomje jich kußaſche, woni žadachu žebi wodacže hrěchow. Ale ſchtó móżeſche jim hrěchi wodacž. Jich lubowany miſchtr Jan? Ně, tón běſche drje jich k póſnacžu hrěchow dowjedł a w jich wutrobach žadanje po wodacžu ſbudžił, ale tuto žadanje ſpokojicž, to wón njemóżeſche a też njechaſche; pſchezo ſaßo běſche wón jich wſchak na teho pokaſał, kiž po nim pſchińcž budże. A nětko je tón tu, tam wot horow pſchińdże wón dele! A naſajtra ſtejeſche ſaßo Jan a ſ nim dwaj wot jeho wucžobnikow a ſaßo wuhlada wón Jeſußa khodżo a ſaßo pokaže wón na njeho a praji: hlaj, to je Boże jehnjo. A taj dwaj jeho wucžobnikaj žłyſchitaj jeho rěcže a wopuſchcžitaj žwojeho miſchtra a dżetaj ſa Jeſußom. W jeju wutrobje pali to žadanje, k njemu pſchiſtupicž a jeho ſeſnacž, ale wonaj žebi to njeſwažitaj. Tuž wobroczi žo Jeſuß a praſcha žo jeju: „Schto pytataj?" Wonaj wotmołwiſchtaj: „Rabbi, hdże žy ty na hoſpodże?" Pſchecželniwje praji tón Knjes k nimaj: „Pójtaj a hladajtaj." A wonaj dżéſchtaj ſ nim a namakaſchtaj w Jeſußu žwojeho Sbóżnika a běſchtaj jeho wucžobnikaj. Běſche pak wokoło dżeßateje hodżiny, po naſchim cžaßu pop. w 4 hodż. Żenje njejſtaj tutu najſbóżniſchu hodżinu žwojeho żiwjenja ſabykoj. 50, 60 lět běchu žo po njej minyle, jako Jan žkowa naſcheho tekſta napiža, wón běſche ſtary, ſchědżiwy, ale ſbóżna radoſcž ſapſchimnje pſchezo hiſchcže jeho wutrobu, hdyž na tu hodżinu, w kotrejž je wón w Jeſußu žwojeho Sbóżnika namakał, w kotrejž bu jeho wucžobnik, myßli.

Też my wſchitzy žmy na Jeſußa pokaſani a to niz jenoż junu abo dwójzy, ale wjele tyßaz krócž. Ty žy tak ſbożowny, ſo mějeſche pobożneju ſtarſcheju. Twój nan je krucže na to dżeržał, ſo w jeho domje dobre kſcheſcžijanſke waſchnje knježi a je tebi pſchikład praweho kſcheſcžijanſkeho żiwjenja dał; twoja macž je tebi ruzy ſtykała a žo ſ tobu modliła a tebi wot Jeſußa powjedała. We ſchuli je twój wucžeŕ, w pacžeŕſkej wucžbje duchowny tebje na to jehnjo Boże pokaſał. Kóżde prědowanje njecha nicžo druhe hacž Janowu žłużbu pola tebje dokonjecž. A žamo cži, kotſiž domach nicžo dobreho njewidża a njeżłyſchaj, kotſiž žo pſchi nabożinje a na pacžeŕſkej wucžbje njewobdżěła, kotſiž do žaneho Bożeho doma wjazy njepſchińdu, njebudża žo junu pſched žudnym ſtokom ſ tym ſamolwjecž móz, ſo praja: naß njeje nichtó na Jeſußa pokaſał. Kóżda zyrkej, kóżdy kſchiž, kóżda biblija a ſpěwarſke to cžinja. W naſchim ludu njeje żadyn jeniczki, kiž njeje na Jeſußa pokaſany. Ale na tym hiſchcže njeje doſcž; to woſtanje podarmo, hdyž Jeſußa njepytaja. Też tamnaj Janowej wucžobnikaj žo żenje njebyſchtaj Jeſußowej wucžobnikaj ſcžiniłoj, hdyž njebyſchtaj po tym žłowje jeju miſchtra: „Hlaj, to je Boże jehnjo" Jeſußa pytałoj. Tuž, luby kſcheſcžijano, pytaj Jeſußa! A cžiń to prawje. Schto njepytaja ludżo wſchitko pola Jeſußa! Ja cžitach pſched krótkim w naſchej wěrje njepſcheczelnych nowinach w hodownym naſtawku, ſo žo tón Sbóżnik hiſchcže njeje narodźił, a ſpißacžel pokaſa pſchi tym na ſozialne wobſtejnoſcže we wſchitkich ludach, we rosdżělu mjes bohatymi a khudymi, mjes wucženymi a njewucženymi. Wón wocžakuje potajkim wot Sbóżnika, ſo dyrbi ſozialne rosdżěle ſběhnycž. Ja ſnaju macž, kotraž mějeſche tſjoch žynow we wójnje. Pilnje je ke nſchi khodżiła, wjele je ſa nje proßyła. Ale jenoż dwaj ſtaj žo ſ wójny ſtrowaj dom wrócžiłoj, jedyn je padnył. A nětko njepſchińdże macž wjazy do Bożeho doma a žo wjazy njemodli. Wona je wot Jeſußa wocžakała, ſo budże jeje žynow wobarnowacž. Schtóż tajke cžělne derjehicže a ſeńſke ſboże pola Jeſußa pyta, tón pyta huſto podarmo, tón jo huſto njenamaka. Ně, Jeſuß chże nam něſchto druhe, něſchto wjele wyſche a lěpſche dacž: wodacže hrěchow a móz k nowemu, lěpſchemu żiwjenju, měr žwědomja, pokoj wutroby, wěcžne żiwjenje a ſbóżnoſcž. A ſchtóż to pola njeho pyta ſe ſprawnej wutrobu, tón jo namaka, tón ſhoni, ſo żane ſeńſke ſboże žo temu ſbożu njeruna, kotrež Jeſuß dawa, tón wyſka w ſbóżnej radoſcži: kak ſbóżny žym, hdyž wotpocžnje ta duſcha w twojej luboſcži. — Luby kſcheſcžijano, pokaſany žy ty na Jeſußa, ale žy ty jeho pytał, to jehnjo Boże, kiž też twoje hrěchi nježe, teho Sbóżnika, kiž tebi wěcžne ſboże dawa?

2. Potom pak dyrbiſch pola njeho woſtacž. „Wonaj pſchińdżeſchtaj a hladaſchtaj, hdże wón na hoſpodże je a woſtaſchtaj tón žamy dżeń pola njeho." A niz jenoż tón žamy dżeń, ale žwoje zyłe żiwjenje. Druſy žu jenoż khwilu pſchi nim woſtali a žu jeho ſaßo wopuſchcžili a jich běſche tak wjele, ſo je žo tón Knjes też jeju a druhich wucžobnikow ras ſrudny praſchał: „Chzecže też wy wote mnje prjecž hicž?" Wonaj ſtaj pſchi nim woſtałoj. Haj, jako běſche Jeſuß wot nich ſchoł a do njebjeß ſtpił, ſtaj pſchi nim woſtałoj hacž do žwojeje ſbóżneje žmjercže.

Kak wažne je, ſo my pſchi Jeſußu woſtanjemy. Niczo tebi njepomha, ſo jeho junu namakaſch; hdyž jeho ſaßo wopuſchcžiſch, dha budżeſch tola ſhubjeny. Kak wjele je tych hiſchcže dżenża! Najwjazy mjes tymi, kotſiž kſcheſcžijenjo rěkaju, žu drje cžaß we žwojim żiwjenju měli, w kotrymž žu ſpěwacž móhli. Ja žym na Khrysta krwawne rany tón prawy grunt nětko namakał. A potom je žo pola wjele ſtako, ſo žu tutón grunt ſaßo ſhubili, ſo žu Jeſuża wopuſchcžili! Podarmo ſawěſcže njeje Jeſuß tych žwojich napominał: „Woſtańcže pſchi mni!" a žwj. Jan: „Dżécžatka, woſtańcže pſchi nim!" Naſcha ſbóżnoſcž wotwißuje ſ teho, ſo pſchi Jeſußu woſtanjemy.

Ale kak ſtanje žo to? Schto mamy k temu cžinicž? My dyrbimy w Jeſußowej hoſpodże woſtacž. Hdże běſche hoſpoda, w kotrejž Jeſuß tehdom pſchebywaſche, jako tamnaj wucžobnikaj k njemu pſchińdżeſchtaj, to njewěmy. Ale hdże ma tón Knjes dżenża žwoju hoſpodu tu na ſemi, to wě kóżdy kſcheſcžijan: we Bożim žkowje, w kotrymž wón k nam rěcži, w Bożim domje, hdżež jemu žwoje khěrluſche ſpěwamy a jeho žkowo žo nam prěduje, wo Bożim wotkaſanju, hdżež wón k nam pſchińdże w khlěbje a we winje, we modlenju, hdżež my ſ nim rěcžimy, w towarſtwje wěrjazych, wo kotrymž je wón prajił: „hdżež dwaj abo tſjo ſhromadżeni žu w mojim mjenje, tam žym ja žrjedża mjes nimi." Naſch nadawk je, ſo my, kaž žmy pſchi konfirmaziji to žlubili, k Bożemu žkowu, Bożemu domu, Bożemu blidu žwěru žo dżeržimy, ſo žmy wobſtajnje w modlitwje, ſo my wěrjazy žo ſhromadżujemy. Woßebje w naſchim cžaßu je to nuſne. W kóżdej woßadże dyrbja wěrjazy niz jenoż njedżelu w Bożim domje, ale też na wſchědnych dnjach w domach tam a žem hromadże pſchińcž. Kaž jene wuhlo druhe ſapali, tak ſahori jena wěrjaza wutroba druhu ſ wěru a ſ luboſczu temu Knjeſej. Hdyž tak w tych hoſpodach, w kotrychž tón Knjes dżenża na ſemi bydli, woſtanjemy, dha budże wón wěſcže hnadu ſpożcžicž, ſo pſchi nim woſtanjemy hacž do žwojeje ſbóżneje žmjercže a potom do wěcžnoſcže.

3. Jako Jeſußowi wucžobnizy mamy žwjatu pſchißłuſchnoſcž druhich k Jeſußej dowjeſcž. „Jedyn wot teju, kiž ſa Jeſußom dżéſchtaj, běſche Handrij. Tón žamy namaka najprjedy žwojeho bratra Schimana a praji k njemu: „My žmy teho Meßiaża namakali", a wjedżeſche jeho k Jeſußej. A Jan? Mjes dżewjecž wucžobnikami běſche też Janowy bratr Jakub. Kak je tón k Je-

ſußej pſchiſchoł, to ßo nam njepowjeda, ale to ßkowo „najprjedy“ pokaſa naß na to, ſo je ßo to ſtało pſches Jana. A kelko ſtaj potom hiſcheże k Jeſußej wjedźoj!

Kóždemu, kiž je w Jeſußu ßwojeho Sbóžnika namakał, dawa tón Knjes tón wulki nadawk, k njemu druhich dowjeſcź; a to najprjedy tych, kotſiž ßu jim najbliżſchi. Wy ſtarſchi, wotcźehnceże ßwoje dźěcźi w bohabojoſcźi temu Knjeſej. Wucźcże je, ßo modlicź, powjedajcże jim wo Jeſußu! Cźińcże to cźim bóle a cźim ßwěrniſcho, dokelž ßo to w ſchuli tu a tam wjazy prawje njeſtanje. A niz jenož małe dźěcźi, ale też, hdyž ßu ſtarſche. Pokažcże je pſchezo ſaßo pſcheceźelniwje a khutnje a ſ horzymi modlitwami na Jeſußa. Wy ſcże ſa nje ſamolwicźi, Bóh budże jich duſche ßebi wot waß žadacź. A niz jenož waſche dźěcźi, ale też druhich. Njewěrjazy pytaja w naſchich dnjach na wſcho móżne waſchnje, pſches to, ſo dwělowanja w jich wutrobach ſbudża, pſches hanjenje a wußměſchenja ludźi wot Jeſußa wotwjeſcź, njedyrbjeli dha my ßo cźim bóle prózowacź, k njemu ludźi dowjeſcź, jemu wutroby dobycź! So je telko njewěrjazych, njeje to ſ wulkeho dźěła wina wucźobnikow Jeſußowych, kotſiž ßu w dopjelnjenju ßwojeje ßwjateje pſchißłuſchnoſcże pſche lěni a liwzy byli! Wy wucźobnizy Jeſußowi, wjedźcże druhich k Jeſußej!

Tón Knjes je naß dźenża roswucźił, kak jeho wucźobnizy budźemy a kak mamy ßo jako jeho wucźobnizy wopokaſacź. Wón ßo naß khutnje praſcha: Scże moji wucźobnizy? Hońmy ſa tym, ſo jo pſchezo bóle budźemy a ßo jako tajzy pſchezo lěpje wopokaſujemy. Hamjeń. M. w K.

Wotroczk.

Spiſała w ßkowakſkej rěcźi Kriſtina Royowa.
Wobraſy pſchida F. Warns.
(Pokracźowanje.)

Na druhim boku wot Ondražikez bydleſche a to niz k njemałemu mjerſanju ratarja, Marcźin Podhajſky; bě to ſchewz, tola pak tajki wopiwz, ſo jemu kóždy rady ſ pucża dźěſche. Pſchi nim bydleſche jeho macź; jeho žona njebě pſchi nim wutrała, bě ßo radſcho pſchiſtajila a ſcźeleſche ſa dźěcźi draſtu a cźrije; hewak bychu w ſymje ſynu mrěcź dyrbjałe. Też pſchichodnej macźeri

ſcźeleſche něſchto ſa wothladanje dźěcźi a ſ woprědka też ſa muża dyß a dyß koſchlu. Dokelž pak tutón pſchezo wſchitko pſcheceźinjeſche, roshněwa ßo a njeſcźeleſche jemu niczo wjazy.

Hdyž Ondražik ßo ſ Podhajſkim ſetka, a tutón bě pjany — ſtróſby nimale ženje njebě —, wuwiny ßo wón jemu radſcho ſ pucża. Raz namaka Method jeho zyle pjaneho w żumpawje leżo. Skoro bě ßo ſaßrěbnył. Nóß, huba, wuſchi, wſcho bě pokne błóta. Ssam njemóżeſche jeho wucźahnycź. Dźěſche runje zygan nimo; tuteho proſcheſche, ſo by jemu pomhał. Tak donjeßeſchtaj njeſbożowneho wopiwza k Ondražikezom a płożichu jeho w kólni na ßkomu. Method wohrěwaſche wodu a wumy zyłeho cźłowjeka cźiſteho, kaž — cźatař ſamoły mi tute pſchirunanje — kaž rěſnik ßwinjo, kotrež hižo w korcże leži. S woprědka ßo wopiłz wobaraſche, tola bu bóle a bóle ſtróſby, ſaſta ſelicź a, jako bě jemu Method też hiſcheże włoßy wottſihał a brodu wottruhał a dołhe nohcże wotrěſał, bě ßam wjeßoły.

Wot tuteho cźaża ßem mějeſche Ondražikez wotroczk móz na wopiwzu; móżeſche ſ nim cźinicź, ſchtoż chzyſche. Da jemu ſchkórnje do dźěła. Podhajſky dyrbjeſche ßlubicź, ſo njepije, dóniż njebudże hotowy. Podhajſky woprawdże njepijeſche. So pak njeby jemu wjecźor cźaß dołho trał, khodźeſche Method k njemu a cźitaſche jemu ſ knihow jeho macźerje, ſe ſpěwarſkich a ſ biblije, a ſ cźaßopißow, kotrež by ßobu měł.

Bě hižo november. Burjo njemějachu na wjecźorach wjazy telko dźěła. Ondražik ßo wjeßeleſche, ſo ßebi wotroczk cźaßopißy dźerżeſche. Ssam ßebi njeby cźaß ßwojeho żiwjenja na to pomyßlił, bě to tola pěkna wěz. A běchu to dobre cźaßopißy. Pomhachu k lěpſchemu doroſumjenju ßwjateho pißma a rosprawjachu też wo tym, ſchtoż ßo na ßwěcże ſtawaſche.

Khora burowka khwaleſche wotroczka: „Hlada mje kaž ßyn, a je pſchi tym tak mudry cźłowjek. Je mojeho muża k tomu ſamohł, ſo ſlutniwe wohniſchcźo do kuchiny ſtaji. Dołhoż nětko Dorka wonkach wari, je mi to wjele lóżſcho. Dym wot warjenja njemóżach żenje ſnjeſcź. A ſo mój muż njeby hněwny był, ſo telko drjewa ſpalimy, je dwaj woſaj drjewa ſ lěża pſchiwjeßł. Druhi lědy cźini, ſchtoż jemu każeſch, tutón cźini to wſcho ßam wot ßo.

Raz wjecźor pſchinjeße Podhajſky ſchkórnje, runje jako Method jim cźitaſche. Nuſowachu jeho, ſo by ßo ßydnył. Njebě pjany. Wot teho cźaża njekhodźeſche Method wjazy k njemu, pſchikhadźeſche ßem. Wſchitzy mějachu něſchto wot teho. Na ßměrkach khodźeſche Method pſchezo k Petraſchezom. Żony ßebi powjedachu, ſo tam Samka pißacź wucźeſche.

Raz ßo woprajcha, hacź jeho njeßmě ßobu pſchiwjeſcź.

„Cźehodła niz“, rjekny burowka, „to ßo jemu cźaß bóle minje.“

Symſke wjecźory tak nimo khwatachu. Zyła hromada pjerja bu wudrjena. Ondrej ßo wjazy ſ holzami wokoło njebijeſche, Ondražik njekhodźeſche wjazy do korcźmy, wureſowaſche radſcho měſchawki, a Samko to wot njeho nawukny.

Ssedźachu ſaßo raz tak hromadże. Tuž powjedaſche Dorka, ſo je ſtary Davit khory. „Budże jemu tam wěſcże ſyma, ſchtó wě, hacź ma drjewo k tepjenju!“

Ssamßny wjecźor bě Method runje knihu docźitał. Rjekny „Dobru nóz!“ a woteńdże.

„Budźecże widźecź, wón dźe k Židej!“ praji Ondrej.

„O, to tam huſcźiſcho khodźi", ſnapſchecźiwi Samko. „Wjaz hacź jónkrócź ßym widźał, ſo je ſa njeho po wodu był."

„Dźi, Ondrejo, pohladaj pſches wokno, hacź tam je a ſchto tam cźini!" ſawoła Dorka.

Ondrej dźěſche. Trajeſche khětrje dołho, prjedy hacź ßo wrócźi. (Pokracźowanje.)

Tak je Bóh Wótz naß lubował, ſo Ssyna ßwojeho nam je dał!

Hłóß: Kak kraßnje je bycź wowza Khryſtußowa.

Sso ßłowo Wótza ſcźiniło je cźěło,
K nam Sbóźnik pſchiſchoł je do hubjeńſtwa,
So cźłowjeſtwo ſhubjene by pomoz mělo,
Dha dopjelni Bóh ßwoje ßlubjenja!
Nam Sbóźnik je ßo narodźił,
Naß ſ hrěcha cźěmnoſcźe do ßwětła pſcheßadźił.

O kajka nóz bě to po zyłym ßwěcźe
Hdyž cźěmnoſcź pſchikrywaſche cźłowjeſtwo —
Bjes ßwětła bójſkoh' kaž we ſcźěni ßmjercźe
Tu běchu tehdy naſchi wótzojo,
A hdyž cźaß dopjelnjeny bě
Dha wſchemu cźłowjeſtwu to ßwětło ſkhadźeſche!

Do kajkej nozy Boha-ſdalenoſcźe,
Do ßuda — ßmjercźe wěcźnej — pſchinjeßu
Naß lóſchty ſte, wſchě naſche hrěchi, ſłóſcźe —
Kak cźeknjemy tem' wěcźnom' ſkaźenju?
O Bożo ßmił ßo nad nami,
Nam wodaj hrěchi wſchě, naß w Ssynu horje wſmi.

O pójmy dha, a njeſkomdźmy cźaß hnady!
Bóh wotewrił nam dnrje hnady je,
Nam ſ nuſy wupomhacź chze lubje rady,
We Ssynu dacź nam Wócźez wſchitko chze!
Nam w ßwojim ßłowje ſjewił je pucź k naſchej ſb
Nam w ßwojim ßłowje ſjewił je
Pucź k naſchej ſbóźnoſcźi, to naſch Knjes Jeſuß je.

We tamnej wulkej, cźichej nozy Bożej,
Sso Sbóźnik cźłowjeſtwu je narodźił!
To radoſcź ſbudźi we wutrobi kóždej,
Hdyž narod ßłyſchi: kraßny Boži dźiw!
O je to ſbóźne wjeßele! do ßwěta hrěſchneho,
K nam Sbóźnik pſchiſchoł je!

Sso narodź Jeſu we wutrobje mojej,
Cźiń bydlenje ßej, luby Sbóźniko!
Daj bycź mi nětk a wěcźnje w hnadźe twojej,
Hdyž tebje mam, dha mam ja bohatſtwo,
Schaz, kubło mam to najwjetſche
We tebi, Jeſußo, tu a tam na wěcźne!

Cźeſcź, khwalba, dźak budź Bohu naſchom' Wótzej
Sa tule hnadu, ßmilnoſcź, dobrotu!
Se ßmjercźe wumohł naß je ſ ruku móznej,
Dołh Ssyna ßwojoh' wſchemu cźłowjeſtwu.
Kak jara naß je lubował naſch Wócźez njebjeſki,
Nam w Ssynu wſchitko dał! J. W.

Liczby.

Huſcźiſchо hižo woſtajichmy tu liczbam ßłowo. Tak też dźenża. Do wójny bu jich 1 700 000 njeſchwarnych knihi (Schundbücher) cźitanych, a to na 15 abo 1 600 000 wot młodoſtnych. Wuwikowanych bu wob lěto ſ tajkich knihi 60 000 000 hriwnow. — Móżeſch do zyła hiſchcźe wuliczicź, kak wulke ßu tute liczby nětkole? — W Drjeźdźanach dźěłaſche nakładnik tajkich duſchu a cźěło a ducha kaźazych knihow do wójny ſ 20 cźiſchcźerſkimi maſchinami. W Barlinje wuda jedyn jeniczki nakładnik ſa jene jeniczke lěto 2 500 000 ſeſchiwkow. A ſcźěhwki tajkeho dźěła? Pſchepytowanja dla ſkucźenjow a njeſkutkow młodoſtnych cźłowjekow dopokaſachu, ſo bě na 80 wot 100 njeſkutkow cźitanje we tajkich njeſchwarnych knihach wina, a na 15 wot 100 ßamomordarſtwow ſchulerjow runje tak.

S bliſka a ſ daloka.

— **Zyrkwine paduſchi** ßu ßo w nozy k tſjom kralam do Radworſkeje farſkeje zyrkwje dobyli a tam wſchelakeho rubili, ſchtoź drje je na 20 000 hr. hódne. — Tehorunja do Božeho domn we Nauenhainje paduſchi ſaléſychu a mjes druhim ſ woktarja ſchižowaneho kradnychu. — To ßu pſchezo nowe dopokaſy, kak to ßwědomjo mněje mjes naſchim zyłym ludom. So ßwědomjo naſcheho luda ſkhodźeńk po ſkhodźeńku hłubſcho ſtupaſche, ßmy hižo we wójnje pytnyli a to w měſtach kaź na wſach. Nětkole dźe to dale a dale do hłubiny, a to, w měſtach kaź na wſach! Do hłubiny bjesßwědomitoſcźe ſtupichu pak zyle wěſcźe paduſchi, kotſiź pſched Knjeſowym woktarjom njeſaſtanu. To běchu tola něhdy tamni rußowſzy ſběžkarjo, kotſiź ßo pſchecźiwo poſdźiſchemu zarej Pětrej Wulkemu a jeho macźeri ſběhnychu, hiſcheźe lěpſchi cźłowjekojo, hacźrunje to tam tehdy hiſchcźe khětro cźěmno w Rußowſkej běſche a to wo ßmjercź a žiwjenje dźěſche. Sběžkarjo namakachu zarowu ſe młodym ßynom pſched woktarjom kleczo. Hižo ſahna ßo jedyn ſ mjeczom, ſo by Pětra ſkónzował, tola druhi ſawoła: „Niz tu! Wonaj nam tola njecźeknjetej!" Bórſy pſchihnachu zaroßwěrni wojazy a macź a ßyn běſchtaj wukhowanaj.

— Se **Sslepeho.** Zyrkwine powjeſcźe ſ naſcheje woßady ſ lěta 1922 ßu tele: Narodźiło je ßo 89 dźěcźi, a to 44 hólczkow a 45 holczkow, mjes nimi 1 ras dwójnikaj a 1 morwonarodźene. Kſchcźeński ßlub je wobnowiło 117 dźěcźi, 60 hólzow a 57 holzow. Wěrowanych je 43 porow. Wumrjeło je 62 woßobow a je na 8 woßadźinych pohrjebniſchcźach pokhowanych. K Božemu blidu je pobyło 4860, a to 1911 mužſkich a 2949 žónſkich, 4058 Sserbow a 802 Němzow, domach woprawjanych je 40 woßobow.

— **Ev. předarſka konferenza.** Pónd̀zelu, 15. wulkeho rózka dopołdnja ½10 hodź. ſměje ßerbſke ev. duchownſtwo ßwoju prěnju ſhromadźiſnu w nowým lěcźe. Wſchě ßobuſtawy konferenzy ßo ſ tutym wutrobnje do ſhromadźiſny pſcheproſchuja.

— **Liſtowanje.** K. w H. ſa 3. po Epiph. — K. w H. ſa Sept.

Naſchich cźitarjow proßymy, ſo bychu nam, tak daloko, hacź ßami njekhowaju, „Pomhaj Bóh" cźo. 8, 13 a 18 ſ lěta 1922 ſa dobre ſarunanje wrócźili.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

Schtwórty tydźeń, wot 21. hacź k 27. januarej.

21. **3. njedź. po tſjoch kralach.** Jana, 1, 45—51. — Kh. 313. — Mark. 10, 17—34.
22. **póndźela.** 11. pſalm. — Kh. 17. — Mark. 10, 35—52.
23. **wutora.** 12. pſ. — Kh. 448. — Mark. 11, 1—19.
24. **ßrjeda.** 13. pſ. — Kh. 3. — Mark. 11, 20—33.
25. **ſchtwórtk.** 14. pſ. — Kh. 146. — Mark. 12, 1—27.
26. pjatk. 15. pſ. — Kh. 268. — Mark. 12, 28—44.
27. ßobota. 16. pſ. — Kh. 329. — Mark. 13, 1—20.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Czißło 3.
21. januara

Pomhaj Bóh!

Létnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno.

Wudawa ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczérni a płaczi ſchtwortlětnje 15.— hr.

Tſecza njedźela po tſjoch kralach.

Sczenje Sswj. Jana 1, 45—51.

W najſpodźiwniſchim evangeliju, kotryž mamy, w ſczenju ßwj. Jana, namakamy tež wucžobnika ßamo ßwojeje woßebitoſcze, Nathanaela. Žadyn druhi evangeliſta jeho, kaž ßo ſda, njeſnaje. Tež pola ßwjateho Jana hladamy jenož krótki wokomik do jeho žiwjenja. Ale kaž nam błyſk zyku krajinu w nozy rosjaßni, tak widźimy w krótkich ßadach ßwjateho pißma muža, kotrehož pucz žiwjenja ßo wobroczi, kotrehož ſnutskny człowjek ßo pſcheměni. Pſchi tym wostanje ſakład jeho kharaktera kaž je był: ſprawny. Ale waſchnje myßlicz ßo pſcheměni: je Iſraelita bjes jebanja, bu ſ wucžobnikom Khryſtußowym, kiž ßo ſ czíſtej wutrobu ßwojemu Knjeſej pſchikhiluje.

Tele wobroczenje k Jeſußej ma ßwoju woßebitoſcz, a tola ma nam wſchitkim něſchto prajicz.

Nathanael ßłuſcha k tym człowjekam, kiž ſ roſomom wſchitko kritiſuja, ſchtož widźa a ßłyſcha. Schtož druhim wutrobu cžopku czini, to ſbudźi pola njeho praſchenja a dwělowanja. „Schto móże ſ Nazaretha dobreho pſchińcz?“ njeje to praſchenje ſkoro tajke, kaž my we naſchim cžaßu ßłyſchimy: Schto móże Jeſuß Nazarenſki ſa poboßnoſcz pomhacz? Schtó wě, hacž je ſ zyka żiwy był? Ale wußměwz Nathanael njebě, jeho dwělowanje bě ſprawne. Pſchetož wſchitke Boże ßlubjenja, kotrež běchu ßo ludej doſtake, pokaſachu na Judejſku. A tu pſchiwyſkachu jenemu, kotryž bě w Nazarecze horjeroſtk. To dźě njemóże Meßias bycz!

A hdy by woprawdźe wjedźecz chcył, kajke běchu Nathanaelowe wobmyßlenja, poßłuchaj na Jeſußowe ßłowa: „Hlaj, to je prawy Iſraelſki, w kotrymž žane jebanje njeje“. Rjana khwalba je to ſa muża, kiž pſchißłuſcheſche ßwojemu ludej ſ zyłej ßwojej wutrobu.

Tajkich dwělowarjow je mjes nami tež. Wutroba je wěrnoſczi pſchikhilena, ale roſom ma tu a tam ßwoje wobmyßlenja. Sprawnoſcz jim ſakaże, ßo wobdźělicz, hdźež hłowa a wutroba haj njeprajitej. Ssnano njeje tajkich człowjekow pſchewjele. Cżi njejßu na Nathanalea podobni, kiž ßu ßwoju duſchu ſadußyli a żedźenje po wumóżenju ſhubili. Ale ßnano ßy ty ras człowjeka ſeſnał, kotryž bě ſprawny hacž do hłubokoſcze ßwojeje duſche a dale njepſchińdże, hacž wuſnacz: wěrjazy kſcheſczan njejßym. Haj, hdy by ſbóżnik w naſchim cžaßu ſtanył, myßle kaž my, cżeże kaž my, — potom drje bychmy wěricz chzyli. Ale Sbóżnik ſ Nazaretha je dźěczo dalokeho cžaßa a zuſeho luda. Jeſußowe ßłowo jich dale prjecz njeſtorczi, ale Jeſußowe měnjenje ſda ßo bycz: Prawemu da ßo Bóh radźicz.

Haj, ßo radźicz. To je hłowna wěz w ßłowje naſcheho tekſta. Kak bu dwělował ſ wucžobnikom? To najpřěńſche je, ſo ßo Nathanael dźiwacz ſapočnje. Pſchicżiny doſcz k temu bě. Filippuß je jeho na pucžu trjechił a jemu powjedał, ſo ßu teho Meßiaßa namakali. Jeſußa ßameho njeſnaje. Do přědka dwěluje, ſo je Juſuß tón Meßiaß. Tuž ſpóſnaje na dobo, ſo tón ßamy Jeſuß jemu do wutroby hlada. A hdyž nětko Jeſuß hiſchcże praji, kak je jeho pod figowzom widźał, dha ſhubi ßwoju wěſtoſcz, ſ kotrejž běſche Jeſußa wotpokaſał. Wón ſapočinaſche zyle hinak myßlicz a — pok njewěſty, pok hižom dobyty — wuſtorczi to wuſnacże: „Ty ßy ßyn Boži, ty ßy kral iſraelſki“.

To njeje nam ſpodźiwne, ſo móżeſche Jeſuß ſ prawym ßłowom żiwjenje tehole człowjeka ſapſchimnycz a pſcheměnicz. Ale

druhe parschenje je, hacž móže tež dźenża Jesußowy duch mjes nami tajke skutki cźinicź. Husto doscź ßu ßo tež zyle měrnje a jaßnje myßlazy cźlowjekojo sbudźili, a ßu niz jenoż w ßwojim žiwjenju ale tež w ßwojim myßlenju nowy pucź schli. Pschińdźe tež sa nasch lud, sa naß ßamych tajka sbudźerska hodźina? Bóh wě, kajke myßle s nami ma a psches kajke hodźiny a cźaßy my dyrbimy. —

Najpoßledniſche pak njeje, so wón naß sbudźi, ale wón ßam Nathanaelej praji: „Ty budźesch hischcźe wjetsche wězy widźecź dyźli te. Ty budźesch widźecź njebjo wotewrjene a Božich jandźelow horje a dele pschińcź na cźlowjeskeho ßyna“. To tola rěka, so Bóh cźlowjeka niz jeno satorhnje, ale so my nascheho Sbóżnika sapschimnjemy w jeho zykej kraßnoscźi a majestoscźi. Wostanjemy kóżdy dźeń s cźlowjeskim ßynom hromadźe, ßkyschimy jeho mózne, žiwe ßkowa, hladamy na jeho pobożne khodźenje, potom je nam, kaž bychu Boži jandźeljo jeho pschewodźeli. Hdyž widźimy jeho cźerpicź bjes skorżenja, potom ßo sda, kaž bychu jandźeljo dele pschischli jeho poßylnicź. A hdyž Jesuß ßo modlesche, běsche, kaž bychu horje lecźale sdychowanczka wot jeho rta k wuchomaj Wótza we wěcźnoscźi. Potom ßmy ßobu storhnjeni do žiwjenja teho, kotryž bě sbóżny w pschesjenoscźi s Wótzom, kaž żadyn cźolwjek tu prjedy njeho tu byl njeje.

Sswoju zyku móz budźemy na to skožicź, so bychmy ßami s Wótzom pschesjenoscź dostali. Tak bychmy prawi wucźobnizy Sbóżnika byli.

Hdyž tebje ßnano Bóh tón Knjes druhi pucź pschi sapoczatku wjedźe, tole poßlednje je sa naß wschitkich. Lóhko móżno, so ßy na zyle cźiche waschnje psches starsźiski dom Jesuża sejnak. To je cźiche mißionſtwo pschescźanskeje wěry, kotrež skutkuje wot cźlowjeka k druhemu. Hlowna wěz wschudźom je, so widźisch pobożnoscź a sprawnoscź.

Najkraßnischi wostanje tež tu knjes kóżdeho mißionſtwa, kiž tež nam w naschim kraju a ludu pucź pokasuje, kak móżemy my ßwoje sboże namakacź. Njech dźěl naschcho luda hischcźe na ßwoje waschnje wumóżenje pyta, ras pschińdźe sa sprawnych mjes nimi ta wulka hodźina, hdźež budźa ßo dźiwacź sbudźeni ke khwalbje Božej.

My chzemy do ßwjatnizy pobożnych a kóżdy dźeń, kotryž nam Bóh tón Knjes ßwoje ßwětło widźecź da, wot njeho wsacź móz k žiwjenju a jemu dacź cźesćź do wěcźnoscźe. Hamjeń.

Wotroczźk.

Spißała w ßlowakskej rěcźi Kristina Royowa.
Wobrasy pschida J. Warns.
(Pokracźowanje.)

„Ssy jeho widźak?“ sawola Ssamko ßo wrócźazemu Ondrejej napschecźiwo.

„Haj! Žid leži we łožu. Najprjedy warjesche jemu někajki cźaj, nětk jemu s někajkich knihow cźita“.

„Schto cźita to jemu? Dawit móże jeno němsźy a hebrejsźy cźitacź; to prajesche mi ras, hdyž ßo jeho wopraschach.“

„Schto, to njewěm; ßlowakske njebě! Tola starz tak kedźbliwje na njeho poßłuchasche, so ani wóczko wot njeho njewotwobrocźi.“

„Je to dźiwny cźlowjek! Nikoho a niczeho ßo njeboji!“ sdychny pschitomny Podhajsky.

„Haj, sawěscźe dźiwny, tola pak derje, so je pschischol!“ pschihłoßowasche burowka. „Dołhoż jeho mamy, wěmy pschezo, kak ßo dźěcźom w Amerizy wjedźe. Prjedy měßazy dołho niczo wot nich njeßłyschachmy. Żadyn wot naß njemóże tak prawje pißacź, wón pak wschitko pische tak, kaž jemu praju. Nasche dźěcźi ßu sbożowne, so telko wo nami schonja, a pißaja potom tež! Jenoż, jako jemu prajach, so dyrbi tež něschto wo ßebi pißacź, to njechasche! — Wo mni nochzu niczo powjedacź! — tak mi rjekny“.

Symta saidźe a naléczo pschińdźe, tola ludźo hischcźe pschezo wjazy njewjedźachu.

Ras njedźelu stejesche Ondrażik je ßwojim wotroczźkom w ßadowej sahrodźe; psched nimaj wupschestrěwasche ßo tu żumpawa a tam niz wulka hórka, s rědkej trawu a s kerczźinu wobrosczena. —

„Sskyschcźe, knjeże!“ rjekny Method, „tole jowle wam zyke wasche kubło wohidźi! To mohł wot gmejny kupicź!“

„Ja? Cźehodła? Schto dyrbjak to s tym?“ Bur ßo dźiwasche, so mózesche jeho mudry wotroczźk tajke něschto prajicź.

„Nó, hórku móhli wotnoßycź; s liny bychmy dobre zyhele měli a s tym sbytkom móhli żumpawu saßypacź!“

„Zyhelow njetrjebam, polow mam doscź, schto chze mi to tuta tatra?“ (tak mjenowasche Sslowak njepschihódne hona).

„Wěscźe schto? Kupcźe mi to na wasche njeno; ja wam to potom wotkupju. Mi ßo tu pola waß lubi, mam něschto schěßnakow, w běhu létow natwarju ßebi po něcźim budku a budu potom tak wasch ßußod.“

Bur ßo ßmějesche, mějo to sa żort. Tola to njebě żort. Method njewostaji pokoja, doniż bura tak daloko njemějesche. Ondrażik kupi a pscheda jemu hórku a żumpawu.

Wucźinischtaj, so ßmě, prjedy hacž ßo nusne dźěło sapocźa, wschědnje tsi hodźiny, posdźischo dwě hodźinje na ßwojim wobßedźenstwje dźěłacź.

Jako bě wußyw hotowy, rjekny Method: „Wěscźe, knjeże! dwě abo tsi njedźele nimamy nětkle wjele nusneho dźěła; chzu wam běrtlléta dołho bjes msdy dźěłacź, hdyž mi tute njedźele nětkle dacźe Ondrejej na mojim kruſche pomhacź. Chzecźe to?“

„Na, moje dla! Ja ßam chzu cźi też pomhacź! Chzu woprawdźe wohladacź, schto chzesch to tam cźinicź. Hdyž masch něschto stow schěßnakow, mózesche ßebi radscho hewak něhdźe khěżku kupicź!“

„To by jenoż khěżka byka! Tola ja chzu khěżku twaricź!“ ßmějesche ßo wotroczźk. „Wohladacźe, so mój Bóh, kotremuż ßo dowěrju, mi pomha!“ —

Ssußodźo pschikhadźachu, so bychu dźiw wohladali, kotryż tam Ondrażikej wotroczźk dokonjesche. Wotnaja ßebi Podhajskeho a jeho macź, k tomu hischcźe potom Ondreja a druhdy też Dorku; haj ßamo hospodař ßobu na hórzy ryjesche a saßypowasche mjenschu żumpawu. Nawosychu tam telko hliny, doniż njebu tam tón kruch wurunany, haj bu ßamo wysche hacž pucź naßypany a kaž sahroda shotowany.

Se schulskeje sahrody kupi Method schtomiki a naßadźa je do tsjoch rynkow. Njemóżachu ßo dodźiwacź! Jako lěcźo pschiń-

dźe běchu wschě sakorjenjene. Potom sapoczachu s zyhelemi, a jako nusne dźěło druhich wotwoła, dźěłachu Podhajskez žami dale, doniž tež na žně njeńdźechu.

„Schtó by žebi myślił, so nam Ondražikez wotroczk tajku rjanu sasłužbu da!“ by Podhajžzyna prajika, a žohnowasche Methoda. „Bóh žam je jeho nam póžłał!“ Marczin wjazy njepijesche. Jako wón to žam njeby wjazy był, tak skludny běsche. Bě jemu njedobreho žiwjenja žel a modlesche žo k Bohu wo wodacze hrěchow.

(Pokraczowanje.)

Hody póhanow.

To běchu lětža po dołhich cźěmnych lětach sažo jažne, wjeżele hody póhanow. Schtož tam steji w evangelionje pižane, to žo dopjelni: „Jako pak tu hwězdu widźachu, swjeżelichu žo jara wulzy!“ To prěnje bu zyle wěsce dopjelnjene: Ssmy wohladali jažnu hwězdu na njebju nascheho mižionstwa. A wjeżelika je žo zyle wěsce kóžda kschescźanska wutroba, kotraž ma teho zyłeho Jesuża Khrystuża sa Knjesa a Sbóžnika tak tu zyku wulku kasń dwojakeje a tola jeneje lubosce sa žwoju kasń, a to tehodla, dokelž hinak njemóże.

6. dezembra dóńdże do Lipska s Londona powjesć, so móżeja mižionar Pfitringer a jeho mandźelska a młody mižionar Reusch do bywscheje němskeje rańscheje Afriki wujěć a tam na polu mižionstwa dźěłacź. To bě woprawdże hodowna powjesć. A tak bu runje 6. januara w Lipsku Mag. Rensch sa mižionara wużwjeczeny a žo nětk hnydom do Straßburga poda, so by žo tam s mižionarom Pfitringerom a jeho mandźelskej setkał. Wschitzy tsjo wotjědu potom do Tanganyika, kaž Jendźelczenjo bywschu němsku koloniju rańscheje Afriki mjenuja.

To bě po 1914 prěnje wužwjeczenje mižionara a prěnje wupóžłanje dźěłaczerjow na polo Knjesoweho mižionstwa. To je jažna hwězda, kotraž bě nam sesłhadźała, a tuž žo tež wjeżelimy a woprujemy modlitwy a wocźinimy žwoje schazy kaž tam cźi mudri s rańscheho kraja. — Kaž žłyschimy, je wopor sa mižionstwo na žwjedźenju sjewjenja we wjele wožadach wulki był, tež w tajkich, hdyž žo hewak njeje tak bohacze sa mižionstwo składowało. Dobre 25 hr. na hłowu w pscherěsku s jeneje wožady je wěsce jedyn rjany dźakny wopor s jeneje wožady.

A njebě to tola ta jeniczka jažna hwězda, kotraž bě nam sesłhadźała. Tež s Indiskeje — žnadź runje s domisny tych mudrych s rańscheho kraja — žu swjeżelaze powjesce dóschła. Tamulojo a s nimi schwedzy mižionarojo, kotsiž psches cźežke lěta nasche mižionstwo sastarachu, žadaju žebi pschikhad němskich mižionarow. A kaž je s Londona žłyschecź, wotewri žo tež tutón kraj bórzy. Dwaj mižionaraj, kotrajž staj tam hižo dźěłałaj, staj hotowaj, hnydom do Tamulskeho kraja wotjěcź, tak bórzy hacž žo to dowoli.

Ale jeju jězdba kaž ta jězdba tych prjedy naspomnjenych do rańscheje Afriki je njeżměrnje droha nětkle — po niczo hódnej papjerjanej hriwnje wobliczena. A k tomu pschińdże wscho druhe, schtož žobu bjereja, kaž wożebje lěkarske wězy a žrědki. To dyrbi nascheje dźakneje wutroby wjeżelenje žo tola sjewicź tež w skutkach a widomnych darach!

Zyrkej a stat.

Evangelske kschescźanske nowinarstwo běndźi žo cźežke běndźenje. Nad nami wschěmi je, so s teho žane žmjertne njebudże! Nimo wschelakorych zyrkwinskich nowinow a cźažopižow mamy jich w Němskej na 300 wožadnych a njedźelskich łopjenkow. Tute žo wschě prózuja, so by evangelski kschescźanski duch w sjawnym a žwójbnym žiwjenju wliwa wobkhował abo wliwa sažo nabył a wscho žiwjenje bóle a bóle wobknjezał. Evangelski kschescźanski duch a evangelska kschescźanska myžl, wobej stej w strasche, so žo bóle a bóle podtłóczitej. W Sakskej mamy do zyła zyrkwi njepscheczelne ministerstwo; mjes wulkostatnymi ministrami je jich 6 katolikow a — žadyn evangelski. — To tajki mały pohlad do cźaża a kraja! — Wjele evangelskich łopjenkow je sastało wukhadźecź, a je wulki strach, so žo jim jich hischcże wjele pschidźěli Strach sa zyłe evangelske spižacźelstwo a tak sa evangelsku myžl je wulki. Tuž je pomoz nusna! Wot 21. hacž k 28. januarej wuhotuje žo psches zyku Sakisku pomozny tydźeń sa evangelske nowinarstwo a 21. januara budże žo w Božich žłużbach na tutu wożebitu nusu, kotraž je tež nusa nascheje evangelskeje zyrkwje, spominacź. Tuž njech tež kóždy, kažkuliž to móże, pomha!

W **Barlinje** žu w 6 schulskich wokrjeżach wucżerjo wucżerjow do schulskeje deputazije wolili. Ssedmojo wucżerjo dyrbjachu žo wuswolicź, a s tutych wuswolchiu žo sa listu němskeho wucżerskeho towarstwa tsjo, sa kschescźansku listu pak schtyrjo. Tu mamy sjawne dopokasmo, so je žo wjetschina Barlinskich wucżerjow — a Barlin je tola hewak jako Babel wuwołany — sa sdźerżenje kschescźanskeje schule wuprajika. — —

Thüringski krajny žejm je prózstwu krajneje zyrkwje sacźižnył, w kotrejž bě wo to proschene, so by žejm pschedpłatu pschiswolił, so by žo s njej nusy fararjow wotpomhało. Thüringska a Sakska tak nimale do jeneje truby trubitej, hdyž wo krajnu zyrkej dźe. Hacž tute njepschestawaze kopanje pschecźiwo prawu tola njebudże kopanje pschecźiwo wótremu. Tuto lěto drje do tutych praschenjow kusk porjada pschinjeże, wożebje tež w Sakskej. Mamy jich tu tola dosć duchownych, kotsiž žwoje sakońske dokhody njedostawaju a tajkich niz mało, kotsiž dyrbja žo pschi wschej njewuměrnej drohocze s najnižschim pjenjesom spokojicź.

Njepscheczel wot wjecżora a ranja postupuje, haj cźehnje do kraja nuts! Wyschnosce, ministrojo wołaja lud k pschesjednosczi, k sczerpliwosczi, k žwerje a k žarowanju. Njedźela 14. januara dyrbjesche njedźela žarowanja bycź; w Pruskej bu wscho sawjeżelenje sakasane, w Sakskej niz; tu rejwachu dale. A to potom njedźela žarowanja!? Ale wschak, komu chzesch to tu porokowacź, wyschnosczi abo poddanam? By-li duch žarowanja był mjes nami, by wyschnoscź to sakasała, a sažo, njebychu poddanjo rejwali a jukali, a byrnjesch to wyschnoscź 10 krócź dowolika! A jeneho žłowa njejžym we wschěch tych rjanych namołwjenjach cźitał — abo žym žo pschehladał? — to žłowo a mjeno „Bóh“ to je! A tehodla mje ta bojosć jima, so wjele wot tych žłowow jenož kaž — so s Pawołom rěcźu! — klinczazy swónczk a synczazy možas, dokelž pobrachuje ta wěra, ta jena wěra do Boha teho wschehomózneho a wschehohnadneho! Njedźelu dyrbjesche lud žarowacź, ale hdże a kak a cźehodla? Žarowacź, to je tež pschemało: pokutu cźinicź, žarowacź žwojich skomdźenjow a pschestupjenjow dla, žwojich hrěchow a žwojeje liwkosce dla, a to psched Bohom, pak w komorzy na kolenach, pak w Božim domje w shromadnej nutrnosczi a potom žo wotwobrocźicź wot tajkeho wscheho a žo pschiwobrocźicź jemu, Bohu žamemu a s nim hicź. Tak je to potom móżno, wutrawacź a sczerpliwy bycź, žwěru dźerżecź hacž do poślednjeho, haj tak je potom tež to jene móżno: žo pschedobycź k měrej, kotryž je tón wěrny, a k žožu, kotrež je trajaze! — Kak dołho to hischcże póńdże?! —

Zona wumožerka.

Bě to we Južnej Indiskej, w Tinnevelly, pschińdże póhan k mišionaram a proschesche, so bychu jeh kschczili. Wotmołwichu, so žo to tak pśche niczo a wo niczo njehodźi, so dyrbi najprjedy w kschesczijanskej wěrje wuwuczeny bycz. Tola wón wotmołwi: „Knježe, wy wěscze njewěscze, schtó je mój gara, mój wuczeŕ, byk. Moja žona je to była! Jako młoda holza je wona w mišionskej schuli w Madura wsche vedy, wasche žwjate knihi, wuknyła a wobžedźi tu nětkle s wulkeho dźěła. S tutych je wona mje roswuczowała a ja wěm, schto wascha wěra wucźi. Tehodla žebi pscheju, so byschcze mje wukschczili!“ —

Hacz my s dźěła też saso tak daloko njejžmy, so by žona muża wuczeŕ była, žona, kiž je macz žwojich dźěczi a mandźelska žwojeho muża a wutroba doma? — Abo žu žony też hižo tak daloko, so też wot nich wjazy pomoz pschińcz njemóże, pomoz sa žwójbu a sa lud? —

S bliska a s daloka.

Dźenža, njedźelu 21. januara, sapczina žo tón tak mjenowany pomozny tydźeń, kotryž žo w Sakskej sa kschesczańske evangelske nowinarstwo wuhotuje. Wot 21. januara hacz k 28. januarej dyrbi žo na klětzy a hdźežkuli to hewak móžno, na ważnosczź a runje tak na nusu naschich nabožnych evangelskich kopjenkow a czažopižow pokasowacz. S tym dyrbi žo dozpicz, so dotalni czitarjo tajkich kopjeńkow tutym žwěrni wostanu a so žo wjazy a wjazy czitarjow sa nje dobudże. To placzi sa žerbske a němske jenak. Nasche „Pomhaj Bóh“ mohło jich hischcze wjele wjazy czitarjow namakacz a dyrbi to też, a s naschim měžaczńkom „Mišionski Požoł“ je to runje tak. Tu rěka woboje podpjeracz: dźěło zyrkwje a nabožiny a dźěło Sserbowstwa a luda. Tuž schtóž chze, so by tutón pomozny tydźeń był woprawdże to, schtož rěka, tón žo postaraj wo to, so samóže nasche „Pomhaj Bóh“ kóždu njedźelu do wjazy a wjazy žerbskich domow sastupicz a strowicz po žerbsku a kschesczańsku „Pomhaj Bóh!“ Tak budże najlěpje pomhacz žobu pschewinycz nusu zyrkwje a nabožiny, nusu luda a kraja, snutskownu nusu a swonkownu! — Pjenježne dary a kollekta budża žo potom 18. februara sběracz. Njedźela Invocavit je sa to wuswolena, so bychu žo nusne a trěbne pjenjesy hromadźike. Wěso, nikomu sadźěwane njeje, hižo dźenža a w tutych dnjach tajki pjenjes sapołożicz. S Nožaczičzańskeje wožady žměmy dźenža hižo 600 hr., kotrež buchu sa „Pomhaj Bóh“ žame darjene, s wulkim dźakom a s wutrobnym „Bóh sapłacz a žohnuj!“ kwitowacz. — Schtóž žebi nasche kopjeńko hnydom skasa, dóstanje też hischcze 1. a 2. czišło tuteho lěta a tak sapoczatk powjedanczka „Wotroczk“. Skasacz móże žo pola kk. duchownych a na wschěch druhich snatych městnach a też s póstom, tu pak niz wjazy se „Sserbsk. Now.“ hromadże ale wožebje. Placzišna je tak niska, so dyrbiśch nižscheje pytacz. —

„Dyrbju lutowacz!“ Wudawarnja kschesczańskeho kopjeńka dosta sczěhowazy dopiž: „Wot pschichodneho měžaza njemóžu wasche kschesczańske kopjenko wjazy czitacz. Dyrbju lutowacz! A to kopjeńko žada žebi tak po něczim nježměrnje wjele pjenjes!“ — Na to wotmołwa: „Haj, masch prawje, lutowacz dyrbiśch, a lutowacz sapoczńjesch s tym, schtož njeje nusne. Sswoje zigaretty pak dyrbiśch kuricz, žwój tobak a žwoju zigaru a žwoje piwko, žwój roman, a žwoje sawježelenja dyrbiśch wobkhowacz. To je na kóždy pad nusne! A k temu trjebasch telko pjenjes, so to sa kopjeno, a do zyła sa kschesczańske kopjeno njedožaha. Tajke kschesczańske kopjeńko je w tajkich czažach nuzy luxus! — Schto je nusne? To, schtož nusu wotwobrocźi! Ssy hižo ras žlyschak, so piwo, wino, tobak, juskaze sawježelenja, khowu samucźaze romany žu nusu wotwobrocźike? Njejžy hischcze nashonił, so bu wschelakora nusa twojeho žiwjenja do žohnowanja pschewobrocźena, dokelž bu ty, kschesczańske kopjeńko czitajo, wot tuteho dobreho žwěrneho pschecźela na to pokasany, schtož wutrobu woschewja a žwědomnje wótsi, dokelž bu na to pokasany, schtož je Bójske. W czažach nuzy dyrbiśch to, schtož je nusne, pschezo krucźischo pschi žebi dźerżecz! Tuž, chzesch ty woprawdże sastacz czitacz žwoje kschesczańske njedźelske kopjenko?“ —

S **Nožaczicz.** Sańdźene lěto 1922 bě we wschelakim sa naschu wožadu wožebite lěto. So bychmy jene dźěło, do wójny hižo sapoczane, dale wjesz a dokonjecz móhli, — wobnowjenje Božeho domu — žmy dwójzy dobrowólne dawki hromadźili, s jenej sběrku pjenjesy, s druhej zito, a žmy darniwe wutroby a ruki namakali. Hnydom pschi spoczatku lěta běchmy s podobnym dawkom stary dołh wotpłacźili. S wožadnymi skkadowasche kóždy ras bohacze k. hrabja s Breßler. Pschi wobnowjenju Božeho domu žmy, wulki dźěl hižo dokonjachmy, wulki nam hischcze wostawa. — S wožadneho žiwjenja je njech tu naspomnjene, so bu 15 dźěczi kschczenych, 6 hólczkow a 9 holczkow (loni 14), kschczeński žlub wobnowi jich 10 dźěczi, 3 holzy, 7 hólzow (5). Wěrowanjow bě jich 14 (2), to je jena liczba, kotruž wróczo hacz do lěta 1813 wjazy njenamakasch, — powójnske lěto 1919, w kotrymž žo, kaž žo praji, wscho ženjesche, mějesche tu jenož 8 wěrowanjow, — dale wróczo hacz k lětej 1813 nasche zyrkwinske knihi njewjedu, žu žo 1813 pschi wulkim wohnju, kotryž nimale zyke Truzezy, Nožaczizy a Maleczizy snicźi, žobu spalike. Semrělo je jich tu 11 wožobow, pokhowali žmy jich tu 10 (13), a to běchu 6 dźěczi mjes nimi. K Boženu blidu poby jich 603, a to 248 mužskich a 355 žónskich, abo 361 na žerbskim a 242 na němskim. — Darow a kollektow bu jich wjele a bohatych nawdatych nimo naspomnjenych tsjoch sběrkow a sběrki sa snutskne mišionstwo. Se wscheho wusběhujemy, so kollekty — s woporom na žwjedżenju tsjoch kralow — wuczinjeja 9 005,35 hr., dary sa mišionstwo mjes pohanami 2 800 hr., atd. — Lětža bu sa wopor sa knjesowe mišionstwo, kotryž na tsi krale na Knjesowym woltarju woprujemy — sapołożene 14 117,50 hr. — Pomhaj Bóh nam dale w nowym lěcze, kotrež je pschi spoczatku hižo tak czežke! —

Zyrkwini paduschi, tak dyrbimy to dale sapižowacz, žu saže Boži dom wopytali, a to we Wjeleczinje. Njewsachu jenož žudobja žobu, ně, wonjeschwarnichu Boži dom. — Snamjenja czaža! — —

Biblija — czaž — czlowjek.

Pjaty tydźeń, wot 28. januara hacz 3. februara.

28. **Septuagesima:** Matth. 5, 1—12. — kh. 183 — Mark. 13, 21—37. **29. póndźela:** 17. pś. — kh. 21 — Mark. 14, 1—26 **30. wutora:** 18. pś. 1—25. — kh. 443 — Mark. 14, 27—50. **31. žrjeda:** 18. pś. 26—51 — kh. 307 — Mark. 14, 51—72. **1. schtwórtk:** 19. pś. — kh. 5 — Mark. 15, 1—21. **2. pjatk:** 20. pś. — kh. 404 — Mark. 15, 22—47. **3. žobotu:** 21. pś. — kh. 848 — Mark. 16.

K. w H. sa Septuagesima. M. w M. sa Sexagesima.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacz w Nožaczizach.
Czischcz Ssmolerjez knihi zischczerńje a kniharńje, sap. družstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 4.
28. januara

Pomhaj Bóh!

Łětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihićišchćerni a płaći schtwortlětnje 15.— hr.

Septuagesima.

1. Pětr. 5, 5b—7.

Njedźela žarowanja bě sa 2. njedźelu po tśjoch kralach poruczena. Pschiczina k tomu bě to, so bě so na wjeczornych a ranschich stronach njepschecźel do kraja walił. Sawěsćże to pschiczinu wjazy hacź doscź, so žarujesch! Ale, ale, schto bě dha to do žarowanja, kotrež bu to psched dwěmaj njedźelomaj poruczene a žarowane! Pruska bě wscho sawjeżelenje sa tutu njedźelu sakasała, Sakska bě wscho dowolika! Na 1. a 2. stronje nowinow cźitasche namołwjenja a poruczenja, so by lud a kraj žarował, a na 3. a 4. stronje nowinow cźitasche pscheproschenje po pscheproschenju, s kotrymž so tutón samón lud a kraj wabjesche na reje, na musiku, na sawjeżelenje! A byli schtó prajicź chcył, so je poruczenje pschepośdże wuschło, tak so njebě mózno, tute nawěschki wrócźicź, dha steji tomu tola napschecźiwo to, so bu tuta njedźela s žarowanja s rejemi, s musiku, se sawjeżelenjom woswjecźena. A tola běchu njedźelu dopołdnja swony lud a kraj s nowa k žarowanju wołałe! Tajkeho rasa ma potajkim tajka nowocźasna njedźela žarowanja! Pak dyrbisch sebi to s woběmaj rukomaj sa hłowu pschimnycź a so praschecź, hacź sy sam khory, so błudźisch, abo hacź swět, to rěka ludźo — abo dyrbisch s woběmaj rukomaj sebi mjeswoczo pschikrycź a so hanibowacź, so hanibowacź hacź do schije nuts!

A to měnja nětko, so psches tajkule njedźelu žarowanja něschto dozpija! A to nadźijeja so, so budźe to lěpje! Haj ale, kak a cźehodła? a psches cźo? a też — k cźomu? Ně, hubjeńscho to bywa! Te dny, kotrež mjes tym saschłe, su dźě k tomu wótsjo doscź haj prajiłe, haj, hubjeńscho to budźe! Ważny dźěl němskeho kraja, Ruhrska krajina, bu wobsadźena wot Franzowsow! Połnózny kuczik němskeho kraja k ranju bu wobsadźeny wot Litawskich! Dollar slětuje k njewuměrnym wyšokosczam, němska hriwna pada do hłubokeho bjesda! A žito a Boži khlěb, schto prajisch k tomu? A nětko k tomu syma a mjersnjenje! A wuhlo a drjewo, kelko jich tych, kotsiž jo njemóżeja wjazy kupicź!

Schto chzemy k tomu prajicź? Schto móżemy tu cźinicź? Dwojake! Boże słowo słyschecź a Boże słowo cźinicź! A jene tajke słowo sa naš je nasche słowo w 1. Pětra, 5, 5b—7.

Niz jeno njedźelu žarowanja, a pschede wschěm, niz tajke žarowanje! S tym wuhańmy nusu a cźěžnosć nascheho cźasa a hrěschimy hischcże bóle! Ně, dźeń ponižowanja, haj cźaš ponižowanja a pokuty dyrbi nasch lud a kraj swjecźicź. K tomu chze naš wschěch dowjesć pschede wschěm to jene słowo nascheho tekśta: „Tehodła ponižujcże so pod Božu mózny ruku, so by wón was powyschił w swojim cźasu!“

Tak steji tu a tak pische Bóh Knjes psches nasch kraj a jeho pišmo je to pišmo nusy a cźěžnosćże, a tak woła Bóh Knjes psches nasch zły lud, a jeho wołanje je to wołanje styska a stróżelow! Hladajmy so, so s tuteho pišma njebudźe krawne pišmo, pišane s krwju tu pschelatej, a so s tuteho wołanja njebudźe wołanje wójny a smjercże, kotrež howri psches naschu krajinu!

„Tehodła ponižujcże so pod Božu mózny ruku!“ tu rěka sabo: „wobłekajcże so ponižnosć, pschetož Bóh napschecźiwo steji hordym ale ponižnym dawa wón hnadu.“ Hdyž tole wobsamknycź chzemy do jeneho słowa, rěka tuto: pokuta. Cźińcże pokutu! to je krute pominanje, to je pschikasnja Boha Knjesa: Wotwo-

brocźće ßo wot wſcheho, ſchtoż pſchecźiwo mi a pſchiwobrocźće ßo ke mni! Pójcźe ke mni! Wrócźće ßo ke mni domoj, ke mni, waſchemu Bohu a Wótzej! Wote mnje ſcźe, ke mni dyrbicźe! — A ſchto wſcho to nětko pſchecźiwo Bohu w kraju a ludu! Cźi to, kiż hewak pſchecźiwo njemu, cźi, kiż niz ſ nim, pſchetoż Jeſuß Khryſtuß praji: „Schtóż ſo mnu njeje, tón je pſchecźiwo mi!“ A kelko abo kak mako to ſa njeho, hdyż Jeſuß Khryſtuß ſaßo praji: „Woni njepſchińdu wſchitzy, kiż ke mni rjeknu: Knjeże, Knjeże! do njebjeſkeho kraleſtwa, ale cźi kiż wolu cźinja mojeho Wótza w njebjeßach!“ Haj, cźi, kiż wolu cźinja mojeho Wótza w njebjeßach“, cźi, kiż to ßłyſcha to ßłowo a jo cźinja ſe ßłowom a ſe ſkutkom! So bychmy tola tuto ßłowo ſroſumili a doroſumili a k tomu ſpóſnali a dopóſnali naſch cźaß ſe wſchěm, ſchtoż w nim! My dyrbjeli ſatſchepotacź! My bychmy ſpóſnali we wſchěm Bożu ruku a w njej to ßudźenje a khłoſtanje ſa naſch lud a w njej też to ſchwikanje a powucźenje k polěpſchowanju ſa naſch lud.

A to dźerża tajke dny żarowanja a to pſchikaża dny żarowanja a mjenuja ludej to jene mjeno, to mjeno Bóh! Naſch ſakſki lud je tamnu njedźelu wotpołożił ſrudne ßwědcźenje pſchecźiwo ßebi a ſtyſkapokne ßwědcźenje ſa to, ſo pokutu njecźini, ſo njedopóſnawa ani ßwoje winy ani wulku nuſu ani ßmjertny ſtrach! A njebudźe-li to hinak, njedyrbi to potom to domachpytanje Boże, kotreż je na naß pſchiſchło, pſches naſch kraj a lud hicź jako ßudźenje! Kak dołho to hiſchcźe, ſo njeßłyſchimy, njewidźimy njecźinimy! Kak dołho to hiſchcźe, a potom pſche poſdźe! — Schto naß wumóże? Schtó nam pomha?

Na to je jenoż jeneje wotmołwy, a tutu da naſch tekſt! Bóh, a jenoż Bóh! Naſche ßłowo praji: „So by wón waß powyſchił w ßwojim cźaßu!“ a ſaßo: „Poniżnym dawa wón hnadu!“ To dźě je runje to prawe pšědowanje pokuty a tón prawy ſkutk pokuty, kotryż woboje ma a wukonja: to wotwobrocźenje wot ſkeho a to pſchiwobrocźenje k dobremu, k Bohu, a to we tej wěſtoſcźi, ſo Bóh ſ hnadu horje woſmje kóżdeho, kiż k njemu pſchińdźe we ponižnoſcźi. A my mamy tuteho hnadneho Boha, je hiſchcźe cźaß jeho domachpytanja! Hdyż my nětkole tón prawy pokutny cźaß dźerżimy ſ wutrobu a ſe ßwědomnjom, ſe ßłowom a ſe ſkutkom, ſamóżemy my pſchi wſchej nuſy a cźěßnoſcźi tola hiſchcźe to jene, ſchtoż jenicźzy naß wukhowacź móże pſched ſahubu, my ſamóżemy wěricź a my ſamóżemy ſ tutej wěru cźinicź to ßłowo, kotreż w naſchim tekſcźe ſteji: „Wſchitku waſchu ſtaroſcź cźißńcźe na njeho, pſchetoż wón ßo ſa waß ſtara!“ Wón a jenoż wón naſch Bóh móże naß wumóż! Haj hiſchcźe wjazy: wón chze naß wumóż! A my, ßmy my cźi, kotſiż ßo chzedźa dacź wumóż wot njeho?

Njejßmy wot 1914 ßem hiſchcźe pſchezo nawukli: „Móż naſcha dobycź njemóże“? haj: Móż tuteje ſemje dobycź njemóże! Schto cźinja nětkole mozy ſemje? Dyrbi ßnadź naß ſaßo ras Amerika wumóż? Abo Jendźelſka? Abo Rußowſka? Abo dyrbi Němzam ſaßo ras jena wójna pomhacź? To běchu tola pſched 115 lětami wótzojo mudriſchi cźłowjekojo hacź my hordźi cźłowjekojo tuteho tak wutwołaneho 20. lětſtotyka, a woni běchu to wot horjekach hacź delekach pſches zyły tón lud, kotryż ßo 1813 hromadu namaka w jenej luboſcźi a ßwěrje k wótznemu krajej a ludej, a to ſaßo tehodla, dokelż bě ßo do teho wrócźo namakał k Bohu we wěrje. Ale wſchak, runje tole njemóżeſch tak powſchitkownje prajicź wo naſchim ſakſkim ludu tehdy, to khłoſtanje pak pſchińdźe hnydom ſ tutym lětom 1813!

Nochzemy ßo ßami ſjebacź! 1923! Naſch lud njeje ßo hiſchcźe k Bohu wrócźo namakał a naſch lud njenamaka ßo też tak dołho k Bohu wrócźo, każ dołho hiſchcźe horjekach a delekach w ludu ßu, kotſiż wołaju: prjecź wot Boha, a tajzy, kotſiż ſa tajkimi běża ßami a ſe żonu a ſ dźěcźimi, a tajzy, kotſiż ßo w lěnjoſcźi a liwkoſcźi ſa Bohom njepraſcheja! Naſch lud ßo prjedy k Bohu wrócźo njenamaka, prjedy hacź njecha jeho komorka, komorka ſpowjedźe a modlitwy, ßwójbne blido, domjazy wokłak, doniż ßo njehromadźi domach wěrjaza domjaza woßadka a we Bożim domje wěrjaza kſcheſcźańſka woßada k ßłużbje pſched Bohom, doniż jedyn wěrjazy lud njeßwjecźi Bohu njedźelu a ßwjaty dźeń a ſ Bohom njedźěła wſchědny dźeń. K tomu dyrbimy dóńcź, a dołhoż to nochzemy, je nuſa naſcheho kraja ſchwikanje w Bożej ruzy, a ßu njepſchecźeljo wokoło naß prut w Bożej ruzy!

Cźaß, haj Bóh ßam ßebi żada wot tebje a mje, ſo ßo jemu daſch zyły a ſe wſchěm, ſchtoż maſch, Bóh ßebi żada, ſo ßy ſ nim w tym jenym żiwym ſjednoczeńſtwje, kotreż ma to wulke ßwjate mjeno: wěra, kſcheſcźańſka wěra. Potom, hdyż tam ßmy, cźinimy ßami wot ßo, ſchtoż tu ſteji: cźißnjemy wſchitku ſtaroſcź na njeho, wjedźo, ſo ßo ſa naß ſtara. Potom ßo też njebojimy, a też njeſadwělujemy, potom też njemorkotamy a njeſakliwamy, potom wěmy tuteje wěry do Khryſta dla, ſo też nam płacźi ſa cźaßnoſcź a wěcźnoſcź, ſchtoż 10. ſchtuczka ßamßneho 5. ſtawa praji: „Bóh wſcheje hnady budźe waß, kiż wy maku khwilu cźerpicźe, dohotowacź, wobtwjerdźicź, poßylnicź a ſakožicź!“ Tuta wěra poßylnja ßwěru, wobnowja nadźiju, ſahorja luboſcź. Sa wſchu nuſu, tyſchnoſcź, ſrudobu pak płacźi:

Wěra, luboſcź, nadźija praji cźi:
Bóh tych ßwojich njepuſchcźi! Hamjeń.

Wotroczk.

(Pokracźowanje.)

2. ſtaw.

Bě lěcźo a rjane popołdnjo. Ludźo dźěchu pſches pola, ſa płodami pohladacź. Mjes tymi, kotſiż ßo na to hotowachu, bě też ratař Petraſch. Runje jako ßo ropr woblekaſche, ſaſtupi Method do jſtwy. Njebě Petraſchej wſcho jene, — hacź runje to tak cźinjeſche — ſo bě telko dobreho ßußodowy wotroczk we dołhej ſymje ßynej wopokaſał, ſo bě jeho nawucźik, khětro derje pißmiki hromadu ſtajecź a pißacź. Bě hordy bur, a bě jeho mjerſako, ſo dyrbjeſche jeho ßyn tak hłupy woſtacź. Methodowy wopyt bě jemu tuż luby. Wjedźeſche, ſo ßynej pſchińdźe, tola chzyſche raz ßam ſ nim porěcźecź. Poſkicźi jemu něſchto k ßedźenju a ßydny ßo ßam też. „Samko hnydom pſchińdźe“, ſamołwjeſche ßyna. „Je wuſchoł, a ty dźě wěſch, kak dołho trjeba, prjedy hacź ſaßo pſchińdźe!“

„Je derje tak!“ Method ßo poßměwkaſche. „Je mi lubo, ſo waß nadeńdu, ßußodźe, a ſo tu njeje. Bych rad ſ wami roſomneho ßłowcźka porěcźał, ſchtoż mějach hižo dawno na wutrobje!“

Bur ßo dźiwaſche, ſchto měł jemu Method prajicź. „Nó, ſchto to chzeſch?“

„Scźe ßebi hižo wobmyßlik, ſchto to ſ waſcheho jenicźkeho ßyna budźe?“

Bur ſcźeże pſchekhwapjeny ſ ramjenomaj. „Proſcheŕ!“ dźeſche ſ krótka. „Móżu to ja ſa to? Sswój dźěł wěſo doſtanje. Ale ſchto chze to ſ nim ſapocźecź? Bur cźaß żiwjenja njebudźe!“

„To ßebi też myßlu!“ — Njedawno ßłyſchach, ſo ßebi pſchichodneho ßyna do domu woſmjecźe. Dołhoż ſměje ſtarſchich, póndźe to, ale ſchto potom, hdyż wy tu wjazy njebudźecźe? Budźe na hnadu a njehnadu tych tamnych pokaſany. Budźa ſlě ſ nim wobkhadkecź, a tola je wón waſch jenicźki pšěni narodźeny ßyn!“

„Cźehodla mi to powjedaſch?“ rjekny bur, hłowu do wobeju rukow ſłożiwſchi. „Myßliſch ßebi, ſo mje to doſcź njeboli, hdyż tak na njeho pohladam? — K cźomu je to tu na ßwěcźe?“

„Njeje ßebi pſchał, do ßwěta pſchińcź?“ wotmołwi mło-ßenz. „Ssußodźe, wy jako nan nimacźe ßane prawo, tak rěcźecź! Hdyž je Bóh jemu ßiwjenje dał, ma wón wěſcźe też jedyn nadawk ſa njeho, tola, też wam ma ßo ſa ßwoje ßiwjenje dźakowacź! Waſcha pſchißłuſchnoſcź je, ſo byſchcźe jemu k něcźemu dopomhał!“

„Tebi ßo derje rěcźi, dokelź ßy ſtrowy! Tola, ſchto dyrbju ſ nim ſapoczecź?“

„Hdyž chzył něſchto ſa ßwojeho ßyna cźinicź, bych drje rady wjedźał.“

„To chzu, rěcź jenoź!“ rjekny bur a wſa Methodowu ruku do ßwojeje.

„Wy bydlicźe tu pſchi dróſy. Wſchitzy ludźo ſ pobożnych woßadow khodźa tu nimo. Natwarcźe jemu pódla waſcheje komorki ſtwu a wuhotujcźe jemu tam khlamy. Móże ſchmalz, muku a podobneho pſchedawacź. Do měſta huſto doſcź jěſdźicźe a móżecźe jemu pſchezo ſaßo ßobu pſchiwjeſcź, ſchtoż potrjeba. Hdyž někotre ſta ſchěßnakow na tole nałożicźe, ſwěſcźicźe ſ tym ßwojemu ßynej pſchichod. Dokhoż ſcźe żiwy, móże pola waß na hoſpodźe bycź, wy budźecźe ßo ſa njeho ſtaracź, poſdźiſcho móże ßo też, dokelź je tola hewak ſtrowy a ſchwarny cźłowjek, woženicź. Rad jemu też pěkna holza ruku ſkicźi.“ (Pokracź.)

Zyrkwinſke evangelſke nowinarſtwo.

Tutón tydźeń bě a tuta njedźela hiſchcźe je ſa to poſtajena, ßo by ßo kóżdy a kóżda, ſo bychu ßo wſchitzy ſa to prózowali, ſo ßo nam naſche nabożne kopjeńka ſdźerża. Ssy ßnadź ty jedyn ſ tych, kiž ßwoje nabożne kopjenko wjazy njecźita? A ty, ßy ty ßebi jene ſkaſał? A ty, ßy jeneho cźitarja, jenu cźitarku ſa njo dobył? Nabożne kopjenko nětkole jedyn ſ tych pucźow, po kotrymž chze Boże ßłowo, kſcheſcźijanſki duch do kraja, do luda, do domow, do wutrobow!

Naſche evangelſke krajne konſiſtorſtwo wobrocźa ßo na wſchě woßady a na wſchěch woßadnych ſe ſcźěhowazymi ßłowami, ſo by ſ tym ßame zyrkwinſkemu nowinarſtwu na pomoz pſchiſchło a jemu pomoznikow ſbudźiło:

„Přědowacź jo chzu, prajicź jo chzu, pißacź jo chzu“ — tak je dr. Marcźin Luther 10. měrza 1522 na klětzy Wittenbergſkeje měſchcźanſkeje zyrkwje k ßwojej woßadźe prajił.

Schto rěka to, hdyž niz to, ſo dyrbi k přědowanemu ßłowu cźiſchcźane ßłowo pſchiſtupicź? S tym je też pokaſane, kajkeje ważnoſcźe dźěło zyrkwineho nowinarſtwa ma. Każ Boża ßłużba woßadu k ßłowu přědowanja hromadźuje, tak chze zyrkwine nowinarſtwo Boże ßłowo do domow noßycź: jena ßłużba to, bjes kotrejež njeńdźe! A to woßebje nětkole niz! Ważnoſcź zyrkwineho nowinarſtwa je w ßamßnej měrje pſchibywała, w kotrejž je do zyła nowinarſtwo wliwa na żiwjenje luda nabywało. Mjes hłoßami, kotreż ßo wo duſchu luda prózuja a na nju ſkutkuja, njeßmě hłóß zyrkwje pobrachowacź! Jich jara wjele, kotſiž nimo naſchich Bożich ßłużbow du, doſcźahnu jenoź hiſchcźe naſche zyrkwine a nabożne kopjenka a cźaßopißy. Tola pak też tym, kiž porjadnje kemſchi khodźa, poßłużuja nanajlěpje pſches to, ſo cźitarjam zyrkwine praſchenja naſcheho cźaßa roſeſtajeja a jich ſa ſprawne ßobudźěłanje na zyrkwi wocźahnu. Dyrbi ßo doraſnje wuprajicź: Bjes zyrkwineho nowinarſtwa by ßo zyrkej ßama ſe ſjawneho żiwjenja wuſamknyła, haj, by ßama ßo pſcheradźiła!

Runje tutemu nowinarſtwu je dźenßniſchi dźeń cźeża hoſpodarſkeho żiwjenja ſe ſahubu. Zyły rynk zyrkwinych kopjenow je hižo ſaſtacź dyrbjało wukhadźecź, druhe buchu nuſowane, wobßah hacź nanajbóle wobmjeſowacź. Kotſiž wěz ſnaja, ßo boja, ſo jich dwě tſecźinje wſchěch nabożnych kopjenow w tutej ſymje ſahinje.

To pak ßo njeßmě ſtacź!

My tehodła wſchěch, kotſiž ßwoju zyrkej lubuja, należnje proßymy, ſo bychu ßo, każ jenoź móżno, ſa ſdźerżenje zyrkwineho nowinarſtwa poſtarali. My proßymy dotalnych cźitarjow wěſtych kopjenow, ſo jim też ſa pſchichod ßwěrni woſtanu, my proßymy pak też tych tamnych, kotſiž hacź dotal hiſchcźe żane njedźełſke abo woßadne kopjeńko njedżerżachu, ſo bychu je porjadnje cźitali.

So ßo pjenjes ſa nje powyſcha, njeßmě tomu ſadźěwacź. Tutón je pſchi wſchěm hiſchcźe pſchezo tak niſki, ſo móże jenoź potom tajki woſtacź, hdyž licźba cźitarjow pſchiběra. Hdyž pak jón pſchirunamy ſe wſchěmi druhimi dźeń a wyſchimi wudawkami, dyrbimy ßo hańbowacź, ſo jenoź telko ſa zyrkwine nowinarſtwo cźinimy. Naſch wottyknjeny kónz je tón: Żadyn kſcheſcźijanſki dom w kotrymž njeby ſ najmjeńſcha jeneho zyrkwineho kopjeńka było!

Zyrkej a ſtat.

S Lubija wěmy, ſo ßo tam hacź na dalſche duchowne měſtno, kotreż ßo pſches wotkhad tſecźeho duchowneho wuprózdni, ſ duchownym njewobßadźi. S Budyſchina cźitamy, ſo je ßo k. farar Mende rosßudźił, hacź na dalſche ſ dźěła a ßłużby woßady wuſtupicź a w jenej banzy dźěłacź, ßebi tak wſchědny khlěb ſaßłużejo. Pětrowſka woßada njemóże wjazy ani duchownym ani druhim zyrkwinym ſaſtojnikam dokhody wupłacźecź, kotreż jim po ſakonju wot 1. okt. ſańdźeneho lěta ßłuſcheja a kotreż też k ſeżiwjenju trjebaja. So by woßadźe jeje cźeżu wolóżił, je ßo naſpomnjeny duchowny po rosrěcźenju ſe ſaſtojniſkimi bratrami rosßudźił, nakhwilnje ſ dźěła a tuż też ſ płacźenja dokhodow woßady wuſtupicź. A kak dołho hiſchcźe, a ta abo tamna ßerbſko-němſka woßada budźe też tak daloko, ſo njebudźe duchownemu też najniżſche trěbne dokhody płacźicź móz, hdyž tola nětkole hižo tak, ſo tu a tam jenoż něſkajki nuſny dźěł tutych płacźa, kotryž ßam k ſeżiwjenju a ſdraſcźenju njedoßaha. Potrjechene ßu pſchedewſchěm woßady, kotreż nimaja farſkich leżomnoſcźow abo tola jenoż mało A runje tak to ſ dokhodami kantorow. Tute ßo powyſchuja po měrje ſchulſkich dokhodow. Schto to potom?? — Njejßmy tu wjele wo tutej wěży pißali. Njedyrbjeſche rěkacź, ſo ßu duchownі njeſpokojom a ſo ſkorża. Ně, to ani też po ſdaczu tak njeje, hacź runje ßu pſches niſke a huſto doſcź wo wjele měßazow ſapoſdźene wupłacźenje dokhodow jara ſchkodowani. Ale ßnadź bě tuto mjelcźenje tu na njepratwym měſtnje! Woßady a woßadni njewjedźa niczo, abo wjedźa pſchemało wo zyłych pjenjeżnych wobſtejnoſcźach a woßebje wo tym, ſchtoż dokhody naſtupa. Nětko je nadobo poſtupowaza drohota zyłu wěz cźeżku a njelubu ſcźiniła a ſchto nětko? Na to njech kóżdy woßadny ſpyta najlěpſchu radu dacź ſe ßłowom a ſe ſkutkom. — Jena ſ naſchich woßadow je na pſch. dawanje wupißała, kotreż dyrbi wot kórza punt żita ſwjeſcź. To. ſchtoż ßo tu nawda, dyrbi ſakład bycź ſa nětcźiſche a dalſche potrjebnoſcźe zyrkwje a woßady. Wěſo, je tuto dawanje ſwonka zyrkwineho dawka. Tutón ſběra ßo też nětko bórſy, je pak jenoż po ¾ lěta 1921 a jeho wulkoſtatnym dokhodnym dawku měrjeny a ſměje tehodła pſchi 9% ſa woßadu jenoż niſkeho wunoſchka. — Tole wſcho jedyn ſcźěhwk, ſo mamy w Sakſkej wyſchnoſcź, kotraż nochze zyrkwi pſchiſwolicź a dacź, ſchtoż je jeje ſtare dobre prawo. A ſchtó je to na tym wina, ſo to tak? Wſchitzy cźi pſchede wſchěm, kotſiž njejßu pſchi poßlednich ſakſkich wólbach ßobuwolili a k tomu wſchitzy, kotſiž ßu ſa te ſtrony hłoßowali, kotreż tajku politiku pſchecźiwo zyrkwi podpjeraju!

S blifka a ſ dalofka.

— **Nabožna ſerbſka wottorhanſka protyka** je hiſchcźe we wjazy eksemplarach k dostaću w Ssmolerjez knihićźiſchćeźerni a pola duchownych a na druhich ſnatych měſtnach. Tuž njech ſebi tež hiſchcźe te ſerbſke domy, kotreż žaneje hiſchcźe nimaju, tajkeje kupja.

— **Sserbſka prědarſka konferenza** bě ſo pónd̄zelu, 15. januara, w Sserbſkim Domje ſeſchla k wuradźowanjam, kotreż běchu tak waźne a wobſchěrne, ſo ſo njemóžachu wſchě pſchedźěkać. Tehodla a druhich pſchićźinow dla ſo ſa pónd̄zelu, 12. februara, dopołdnja ½10 hodź., wurjadne poſedźenje poſtaji, kotreż mělo ſo wot wſchěch duchownych wopytać. Tón ras běchu nimale wſchitzy pſchitomni. Jedyn pak to njemóžeſche a to, kaž-to ſ wulkim wobźarowanjom ſćiſchachmy, khoroſcźe dla. To bě knjes farař Kſchiźan-Hodźijſki, naſch wubjerny a pilny redaktor naſcheho „Mißionſkeho Poſoła“ a naſcheho „Pſchedźenaka“. Pſchejemy jemu tež tu najwutrobniſcho, ſo by bórſy ſaſo ſe ſtrowymi mozami ſwoje ſaſtojnſtwo ſaſtawać a ja naſche Sserbſtwo ſkutkować mohł. S dobom pſchiſamknjemy wutrobne, njech tež ſapoſdźene, ſbožopſchecźa k 40 lětnemu ſaſtojnſkemu jubilejej. Bóh luby Knjes ſpožč jemu po ſwojej hnadnej woli hiſchcźe dobre lěta ſa ſwěrne dźěło w Knjeſowej zyrkwi na ſemi kaž ſa naſche Sserbſtwo! — Poſledńje čźiſło „Mißionſkeho Poſoła“ wuńdźe hiſchcźe, a ſa nowe lěto ſo dalſche čźiſła pſchihotuja, na khwilnje wot knjeſa ſarařa Mikele. „Mißionſkemu Poſołej“ pak hroſy ſtrach hiſchcźe wot druheje ſtrony. Hobrſke płaćźiſny, njeßměrna drohota traſchi jara. Stare lěto ſkónča ſ defizitom a nowe lěto žada ſebi wulkich wudawkow. A tola ſo roſßudźichmy jenohłóßnje ſa to, ſo dyrbi naſch „Mißionſki Poſoł“ dale wukhadźeć. Pomoz a podpjera bu pſchiłubjena a druheje a wobſchěrneje ßměmy drje wot naſchich Sserbow ſa tutu wěc Knjeſoweje zyrkwje wočakować, ſo wſcho, ſchtož móžne, čźinja, ſo bychmy tuto nabožne kopjenko ſdźerželi pſches tutón cźeźki cźaß. — Jena druha wěc je tehorunja defizit pſchinjeßka, a to nabožna wottorhowanſka protyka naſchemu knihownemu towarſtwu, a to pſches to, ſo w poßlednich tydźenjach wudawki ſa nju pſche wſchu měru pſchiběrachu. Njeporadźi-li ſo knihownemu towarſtwu, tu pomoz dostać, ſnieźi jemu dołh ſa dołhe lěta ſpomožne ſkutkowanje ſa Boże kraleſtwo mjes Sserbami. Dołh drje pokaſuje wulke liczby, ale ſchto ßu wone pornjo liczbam, kotreż nětkole n. pſch. ſa Boże žito dóſtawaju! Tuž bu wuradźowanje wo tutym dypku wobſchěrne a dołhe, woßebje tež tehodla, dokelž ſo ſ dobom jednaſche wo to praſchenje, hač tež ſa nowe lěto 1924 nabožnu ſerbſku wottorhowanſku protyku wudamy. Wulka wjetſchina ſo wupraji ſa to, ſo by ſerbſke knihowne towarſtwo tež ſa nowe lěto tajku pſchihotowało. S dobom ſo tež wobſamknu, ſo měł nabožny ras protyki hiſchcźe bóle a wobſchěrniſcho ſo pokaſać. Protyka ma być dźerżana zyle po waſchnju němſkeje wottorhanſkeje protyki ſ Neukirchena abo teje wot „Nachbar“ wudateje. Woßebje dyrbja pſchidate być ſa kóždy dźeń měſtna biblije k domjazej nutrnoſći, kaž je to „Pomhaj Bóh“ lětßa poſkića ſe ſwojim „Biblija —cźaß — cźłowjek“. S dobom ſo tež ta nadźija wupraji, ſo potom naſchi Sserbjo tuto ſa naſch cźaß tak nuſne dźěło tež podpjeraju, woßebje pſches to, ſo ju kupuja, a ſo tež tu ſa 1923 hiſchcźe dokupja. — Dalſcha roſmołwa dowjedźe naß ſaßo k naſchim ſerbſkim praſchenjam, kotreż naß poßledni cźaß huſcźiſcho ſtaroſć cźinjachu a — njepraju drje pſchewjele — naß njeſpokojnych a ſrudnych ſcźinichu. Měnju naſche zyrkwine žadanja: ſerbſkeho ſuperintendentu a ſ najmjeńſcha jeneho ſerbſkeho ſynodalu. Shonichmy ſkónczńje, ſchtož hač dotal njeběchmy ani w konferenzach, ani pſches „Pomhaj Bóh“ abo „Sserbſke Nowiny“ w tutym roſßudnym waſchnju ſhonili. S krótka: Sserbſkeho ſuperintendentu njedoſtanjemy a tuž tež ſerbſku ſuperintendenturu niz. Jenož naměſtnik němſkeho ſuperintendenty ma ſerbſki duchowny być. A to druhe žadanje ßu nam a tež do zyła ſaćźißnyli. To je ſrudźaze a poražaze, a tuž bjes dźiwa, ſo ßo ſhromadźeni w tym ſmyßle wuprajichu, ſo naſcha zyrkwina wyſchnoſć tak na naß Sserbow a jich woßebitoſć njedźiwa, kaž to dyrbjała jako zyrkwina wyſchnoſć. Pſchiruna ßo ſ tym ſadźerżenje politikeje wyſchnoſcźe, kotreż je nětkole zyle hinajſche pſcheczźiwo žadanjam Sserbow. Woßebje namakachmy pſchićźinu k tajkemu roſßudej w tym, ſo zyrkwina wyſchnoſć tež to njepſchiſiwoli, ſo mjes tymi 13 ſynodalami, kotrychž powołać móže, ſ najmjeńſcha tehdy jedyn Sserb je, hdyž njeje pſches wólby žadyn tajki do ſynoda pſchiſchoł. Hdyž dźe, by ßo tu na naſche žadanje dźiwać mohło. Shromadźeni tehodla tež wuprajichu, ſo njeßu ſ tym, ſchtož je po roſprawje knjeſa ſynodala ſarařa Mrósaka ſa naß Sserbow poſtajene, ſpokojom, ſo dale na naſchich ſnatych žadanjach wobſtejimy a ſo ßo dale ſa jich dopjelnjenje prózujemy! Knjeſej pſchedßydźe konferenzy, ſararjej Domaſchzy, wuprajichmy ſa jeho wichelaku prózu, kotruž je we tutych naležnoſcźach měł, wutrobny dźak. — Wſchě tele wězy dowjedźechu naß k jenemu wot něſkotrych duchownych hižo dlěźſchi cźa ſaſtupowanemu namjetej, ſo ma ßo wěſty ſwjaſk wſchěch ſerbſko-němſkich a němſko-ſerbſkich woſadow wutworicź. Wo tutym dypku ma ßo pſchede wſchěm 12. februara dale jednać, a tehodla je pſchiſłuſchnoſć wſchěch duchownych, ßo na tutym poſedźenju wobdźělić. — Wjele, jara wjele dźěła a ſtaroſcźow a prózy a pomozy a woporniwoſcźe žada ſebi nětkle Knjeſowa zyrkej wot naß wſchěch, a na tym wſchěm njedyrbi a njeßmě to pobrachować, kaž pſchede wſchěm tež na ßwěrje a luboſći niz a na tej jenej wěrje niz, kotraž je móz njepowalna. Do tuteho wſcheho nuts a k ſpomožnemu dokonjenju teho wſcheho ßłuſcha tež to woßebite a woßebne dźěło ſa to, ſchtož je ſ krótka wuprajene ſ tym ßłowom: němſko-ſerbſke a ſerbſko-němſke woſady a jich zyrkwinſke a nabožne žiwjenje!

— **Zyrkwini paduſchi** ßu dale a njeſpróźniwiſchi. W Schönheidźe dobuchu ßo do Božeho domu a rubichu wulke ßłěborne ßwěcźniki ſ woltarja a ſ draſtkomorki jedyn talar.

— **Liſtowannje.** Do Pruſkeje wutrobnu próſtwu a naležne naprašchenje, hač chžyli knježa duchowni ßo pſchecźelnje wobdźělić na dźěle ſa „Pomhaj Bóh“ a tež nabožne naſtawki abo předowanja na ßo wſacź. Wo wotmołwu — ßnadź ſhromadnu — proßy redaktor, kotryž potom tež njedźele a ßwjedźenje ſdźěli k wuſwolenju.

— **M. w M.** ſa Sexag. — **U. w Kh.** ſa Eſtomihi.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

Schesty tydźeń, wot 4. februara hač k 10. februarej.

4. Sexagesima. Jana 4, 5—15. — Kh. 289. — Gal. 1, 1—10.
5. pónd̄zela. 22. pſ. 1—20. — Kh. 78. — Gal. 1, 11—24.
6. wutora. 22. pſ. 20—32. — Kh. 679. — Gal. 2.
7. ßrjedu. 23. pſ. — Kh. 160. — Gal. 3, 1—14.
8. ſchtwórtk. 24. pſ. — Kh. 47. — Gal. 3, 15—19.
9. pjatk. 25. pſ. — Kh. 219. — Gal. 4, 1—18.
10. ßobota. 26. pſ. — Kh. 608. — Gal. 4, 19—31.

Samolwity redaktor: ſarař Wyrgacź w Noßacźizach.
Cźiſchcź Ssmolerjez knihiźiſchcźeźrnje a knihaźrnje, ſap. družſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čisło 5.
4. februara

Pomhaj Bóh!

Letnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtletnje 15.— hr.

Seragesima.

Jana, 4, 5—14.

(Jesuš poskicza Samariskej žónskej živu wodu.)

Woda žórlesche so na městnje, hdźež běsche něhdy wótz Jakub bydlił. Jakubowa studźeń tutej studni rěkachu, haj hischcze dźenża rěkaja, pschi kotrejž běsche sprózny a lacžny putnik něhdy posastał, Jesuš. Derje tamnej žonje, kotrejž je se swojim słowom zohnowanje poskicził. Kóžde słowo je kaž srěbnjene i Božeje sbóžneje studnje.

Njech nam to nětkole runje do pomjatka pschińdźe, hdyž so wabi a napomina k **sdźerżenju kschescżijanskich nowin** a spišow. Tu běża też te rynczki kaž wodźiczki; te nastawki, powuczaze, natwarjaze, posylnjaze, troschtowaze su kaž sudobje i napowjazej mokrinu. Kaž Jesuš tamnej žonje so složi ju se swojim darom wobohaczicz, tak te njedźelske kopjeno, njech rěka „Pomhaj Bóh" abo kaž chze. Tute kopjeńka pschikhadźeja k wam, wy žónske, wy maczerje, k wam, wy mužscy, wy wobstarni. Ssnadna, niz runje dowěrjenje sbudźowaka běsche tamna Samariska, kotrejž tón Knjes praji: „Pjecz mužow sy měła, a kotrehoż nětkle masch, njeje twój". A ja praju: Kak Boże słowo w dobrych spišach wutroby dobrych a njedobrych, schistupnych a njepschistupnych pyta! Praj: Ssmě Boži posoł woněmicz, kiž takle wot durjow k durjam khodźi, też k tym, kotrymž žadyn synk swonow, žane słowo prědowanja wjazy njedozpije? Tónle posoł, kiž wo skutkach Božich w naschich dnjach, wo skutkach wěry a lubosczе, wo dobywanju a podleženju běd̄żerjow wo Božu a Khrystušowu wěz we wichorach nětczischeho czasa powjeda? Ssmě so evangelskemu nowinarstwu rt satykacz w hodźinach ważneho rossudźenja, so miliony wjazy niczo njesłyscha wo žiwjenju evangelskeje zyrkwje, so wjazy njedopominjeja na jich nadawki, so njewěra, blud w sjawnosczi psches njepschecželske nowiny a papjery dobycze wobkhowa? Twoja evangelska zyrkej też na tebje liczi, so spišy sam dźerżisch, sa nje woprujesch a so tak swěrny w czežkotach wopokažesch! Hižo je mjeńscha pokoja naschich kschescżijanskich nowin saschka, a strach hrosy, so sta druhich sa nimi do skaženja pójdu.

Hdyž smy na tute nasche studniczki s dobrej wodu spomnili, kedźbujmy po naschim sczenju na to namołwjenje: **Bjerimy dar Boži, živu wodu k wěcznemu živjenju!** „Hdy by ty wjedźała tón dar Boži, a schtó tón je, kiž k tebi praji: daj mi so napicz, dha by jeho proswła a wón by tebi dał živu wodu!" Jesus je wo kapku wody proswł. — Kak witana, na horzym dnju, duzy po próschnej drósy! Haj, živa, czerstwa woda je Boži dar! A Jesuš, napicza njewoczakujo, žonu na duchownu potrjebu dopomni. Hacz je snała, schtoż w psalmje pišane steji: „Wón wjedże mje k czerstwej wodże" a sašo: „Mojej duschi chze so picz po Bosy, po tym živym Bosy". Pschezo sašo a sašo s Bohom so wokschewicz — to dawa spokojenje! Hdy by ty wjedźała tón dar Boži! — Kajka kraśna wěz, sebi dacz poskiczicz wot Jesuša, teho dobreho pastyrja, k jeho stadłej so měcz, sobu czahacz ke Knjesowym pschitwarkam, w kotrychž klinczi:

O njebjeske žórko, kak wokschewisch mje;
Schtóż tebje sej žada, tón k sbóžnosczi dże.
Hdyž wopyta tebje, dha wobstara sebje. (kh. 289.)

Pschińcz se žadanjom, dha sacžuwasch pschi posłuchanju a pschemyślowanju Boži dar, Boži měr a Bójsku mysl, sylnoscz a hnadu bjerjesch.

Žiwa woda! W tym je to wěrne, woprawdźite a pschezo nowe žohnowanje wuprajene! Tajke, kaž tamna žónska w Bethaniji, Marja, wužiwasche! Haj, wona žo Jesušej ponižnje da, a s jeniczkim njebjesku sbóžnosć tam ma.

Jesušowe žkowo a wokschewjenje drje też wschudźe s nowa trjebamy. Schtó nutrnischo kóždy dźeń papjerki kschesczijanskeje protyki na sczénje czita hacz kschesczijanszy smyšleny człowjek? Schtó žwěrnischo w žwjatym pišmje a dobrych spisach pyta hacz Boži pschecźel? To wschak je waschnje Božeje živeje wody, so czim bóle žo trjeba, czim wjazy žadanja sbudźuje — ale też czim sbóžnischu móz podawa, czim dźakownischo žo czerpa.

Schtó tebi ju poskicza? Tón žamlutki, psches kotrehož je Bóh na kónzu rěczał, Boži žyn, kiž je psches Jakuba, teho patriarchu, kaž psches wschěch profetow. „Ssy ty wjazy, hacz nasch wótz Jakub?“ žo Samariska žona Jesuša prascha a tutón wotmotwi, žo njestarajo wo jejne napschecźiwjenje: „Schtóž žo teje wody napije, kotruž ja jemu dam, temu žo wěczńje picź njesechze“. Daj žebi rěczecź, daj žo pscheproščyć: pschi Bosy žu mozy s njesachodnej kražnosczu! Spytaj sažo, kiž žy je s boka wostajił, sabył, sanjerodźił! Pschi sawjerczenju czaža, hdźež lud hischcze pschezo žwoje kóslopicza žada, hischcze pschezo na dyrdomdeje a reje běha! Pschi czežkotach a nusach, kiž miliony domachpytaja, chzu njepschestawajcy wołacź: Pójcze k temu Knjesej! Njeje hubjenstwo naschich dnjow k temu, so chze nasch sawutlazy lud k duchownemu sawróczenju wobroczicź! Tamna žona je prjódzy prajiła: „Ty žy žid a ja žym samariska žona“. Tónle rosdźěl sabywschi je potom prajiła: „Daj mi žo napicź“. Knjesowy dar — živa woda je sa wschitkich na žwěcze a njeje na Sserbow abo Němzow wobmjesowana. Kaž daloko žo žórka na semi namakaju a laczni s nich pijeja, dźe też hnada wokschewjenja s Božeje studnje. Dźěłaczerjo evangelistej pschiwołachu: Wy sczе wot wulkeho industrialneho a kapitala póžłany — ale tón jim žylnje žwědczeschе: evangelion je móz Boža! a móžesche žwój wottyknjeny kónz dozpicź a sta požylnicź njedźiwajo tyžaz s dźěła pschecźiwnych pschipoželucharjow. A drusy žmědźachu jeho podpjeracź.

Woda dowěczneho živjenja žo žórlaza hischcze ras: Boži dar to! Bóh staj žwoje žohnowanje k naschej khudobje a wobradź je naschemu sawutlazemu ludej! Niz jenož sa jenotliwe dusche ale też sa ludowe žyły chze wono spomožicź. Hacz do kónza czažow budźeja ludy wocžerstwicź a womkódnicź. A hdyž žana strowotna woda a žane lěkarstwo tebi wjazy njebudźe hojicź, budźe žamolutzy Boži dar tebje móz sdźerežecź. Bóh sdźerž jón nam a naschim dźěczom hacz do sbóžneho skónczenja. Hamjeń.

Pschihotuj pucź žłowu Božemu do luda.

Njeměnisch drje, so tole napominanje njeprawe, a też niz so do nascheho czaža nježłuscha. Hdyž pak to njeměnisch, dowol mi, so žo tebje tak nasdala wopraschам, schto to nětko cźinisch, so by Božemu žłowu pucź do luda pschihotował. Je wotmotwa jenož jene spodźiwanja polne: „Ja? Kak to ja?“ To by mi žel było, pschetoż runje s twojim žobudźělanjom žo liczi w Božim kraleštwje a tón, kiž s nim liczi, je tón žamy, kotryž rano sahe wunźe a dźěłaczerjow jimasche: Bóh Knjes.

Dyrbju žnadź czi hischcze ras prajicź, kotry pucź to runje nětkole jara ważny a dobry, ale pak runje tak jara wohroženy? „Kschesczańske nabožne kopjeńka a czažopisy.“ S tym mózu czi jón s krótka wopisacź. Tutón pucź wjedźe nuts hacz do domow tych, kotsiž žo ani jenu njedźelu sa lěto abo porědko na pucź k Božemu žłowu w Božim domje nastaja, kotsiž ani spěwarskich ani bibliju do rukow njewosmu, byrnjež měli, abo tajkich do zyka nimaju, a wón wjedźe nuts runje tak do domow spěwazych a žo modlazych kschesczanow. Njedyrbjał ty to žo postaracź, so tutón pucź wostanje pschihotowany Božemu žłowu nětkole? Kschesczan, kschesczanka tola rěkacź chzesch a bycź! To rěka dźenža zyle wěsce, wojować bycź, ale pak runje tak też pucźetwarjeć bycź a pucźepschihotować. Pschetoż wulka woda drohoty je jich rostorhała wjele pucžow a wjazy jich chze. Wichory nusy sawěja se žněhom symy a liwkosce tych pucžow doscź. Tuž: Schto žy cźinił abo cźinisch, so bychu dotalni cźitarjo nabožnych kopjeńkow tute žwěru dale cźitali a dale cźitacź mohli? Schto, so by jich tych cźitarjow dźeń a wjazy bylo? Płacźisna sa nasche „Pomhaj Bóh“ je tola tak niska sa nasch czaž, so budźemy ju skoro hižo tehodla powyschicź dyrbjecź, dokelž hewak wjazy doscź małych pjenjes njesmějemy, je sapłacźicź. Abo schto to hewak hischcze wina, so njejžy niczo cźinił, ani sa njo ani sa druhe? Njesapomnimy: Božemu žłowu pucze pschihotowacź do luda, to rěka, ludej pucź pschihotowacź k Bohu a tuž k wumožerjej, k wumóženju!

Jesušowa wowzka.

Hłóž: Po žwojim hłožu.

Jako wowzka Jesuša
Ssym ja polna wježelа,
So mój pastyr so mnu khodźi,
Mje na czerstwej pastwje wodźi
A mje snaje, lubuje,
S mojim mjenom mjenuje.
S nim ja khodźu tu a tam,
Sstótku, czerstwu pastwu mam,
Kotruž sa mnje wschědnje khowa
A mje k naživenju woła,
Saczuwam pak laczнotu,
Wjedźe wón mje k žórleschku.
Nochzyła ja wowczicźka
S Jesušom bycź wjeżoła?
Pschetoż po tym semskim czažu
Budu na njebjeskim kwažu
Ssedźecź w klinje pastyrja
Njewuprajnje sbožowna!
Sbožowna we Jesušu,
Sbóžna w žwojim Sbóžniku,
Njeboju žo žanoh' steho,
Jeno so mam wěczńje jeho,
Jeho krej a saslužbu,
Dha psched Bohom wobsteju!
Krej a prawdosć Khrystuša,
Božoh' žwjatoh' jehnjecza,
Drasta moja to je nowa,
W njej žo dusha pyschi, khowa.
Tutu drastu je mi dał
Jesuš, mje tak lubował.
Lubowacź nětk Jeho chzu,
S zykej duschu, wutrobu,
Jeho wowzka budu wostacź,
S jeho hnady sbóžnosć dostacź
Tam w Jeho kraleštwje
Czesczicź, khwalicź wobstajnje.

4, 5, 6, stuczku sestajał J. W.

Wotroczk.

(Pokraczowanje.)

„S Bożej pomozu ßym jeho hižo cźitanje nawuczik“, rěcześche Method dale, mjes tym so bur jeno ſ hłowu tſchaßeśche, ſe ſpodźiwanjom na njeho hladajo. „Poręczach też ſe ſtarym Davitom wo nim. Tutón je ſwólniwy, jeho w liczenju roswuczowacź, a nawuczicź, kak ßo pſchedawa. Wěſcze tola, ſo ßo w pſchekupſtwje nichtó Židej njeruna. Pſchemyßlcze ßebi, wo cźimž ßmój rěczałoj, prjedy hacź ßo w tym rosßudźicze! Du nětkole ſ nimi kuſk do lěßa.“

Prjedy hacź ßo bur dohlada, bě ßam wo jſtwje. Pſches wokno widźeśche, kak Method Samka, ßo wjeßelo ſ nim rosmołwjejo, wjedźeśche, doniž ßo jemu ſ woczow njeſhubiſchtaj.

„Schto mi tola prajeſche? — A kak wón rěczi? Kaž kniha! — Schtó by ßebi na něſchto tajke pomyßlił! — Na cźo ßebi tón khadla też njemyßli. — To je runje tak kaž ſ tym ſaßypanjom kumpawy! — Samko praji, ſo je drje daloko po ßwěcze wokolo pobył a wjele naſhonił. — Ale prawje ma! Bych ßam wjeßoły był, by-li ſ teho hólza něſchto khmane było!“

Bur pytaſche ßwoju żonu. Dyrbjeſche ſ nim ßobu pſches pola hicź. Tola dźenßa wot wſchěch płodow mało wohladaſchtaj. Wuradźowaſchtaj ßebi a pſchemyßlowaſchtaj ßebi, a burowka bu zyle mloda ſaßo ßo wjeßelo, dokelž dyrbjeſche ſ jeje lubuſchka hiſcheze něſchto khmane bycź na ßwěcze. —

Mjes tym ßedźeſchtaj wobaj, wo kotrymajž rěczeſchtaj, we bliſkich dubach a wokolo njeju zyła cźrjóda dźěcźi. Method jim powjedaſche.

Wſchitke dźěcźi we wßy ſnajachu Ondražikez Methoda. Dźěcźi a pßy pytnu hnydom, ſchtó je jim dobry a du ſa nim.

Běſche jim ſady ßwojeje hórki w rěczży ſchtyrirózkaty hatk wuryk, ſo bychu ßo tam kumpacź mohłe. Też hacźiſchcźo bě jim natwariił, ſo bychu cźim lěpje rybicźki łojicź mohłe. Na paſtwiſchcźach wupomha někotry krócź paſtyrjam ſ wuſkoſcźow. Hdyž mějeſche w naléczu wjecźor kuſk khwile, bě jim ſ witkow piſchczałki, ſ błoſanki ßykawy a pukawy ſhotowił a nětkle ſaßo ſ worjechow kubonki. Mějeſche ſaki połne tajkich wězkow a rosdźěleſche je mjes małe dary lubowazy ludźik.

Běžachu ſa nim kaž pßyczki, a wſchudźom, hdźež dźěſche, njech pſches wjeß abo pſches polo, wołachu ſa nim „Wuj Method! Wuj Method!“ By-li jemu burowka khléb ſ twarożkom k ßwacźini na polo ßobu dała, rosdźěli to huſcźiſcho mjes khudych hußarjow.

Kralowſke wjeßele mějachu pak dźěcźi, hdyž móżachu kaž dźenßa k njemu pſchińcź, ßo k jeho nohomaj ſeßydacź a pſchipoßłuchacź. Pſchetož kaž wuj Method, tak njemóżeſche na zykym ßwěcze nichtó powjedacź, to bě powſchitkownje jich měnjenje.

Na bliſkej łuzy paßechu ßo wowzy a krutwy, ke kolikam pſchiklepane. Dźěcźi ßedźachu a ßo njepiknychu a poßłuchachu tak też nětkolo na někajku ſtawiſnu.

Jedyn ſ hólzow bě młodu mortwu łaſtojcźku namakał.

„Chzecźe-li, chzu wam něſchto wo łaſtojzach powjedacź!“ dźeſche wuj Method. Dźěcźi wołachu: „Ow haj, ow haj! wo łaſtojzach!“

„Tuž poßłuchajcźe, kak łaſtojzy domoj doleczichu. Łaſtojzy wotměchu ſlět a wuradźowachu daloko, daloko tam w jenym kraju, w kotrymž wokolo hód ſchtomy kcźeja, a ßad ſrawi, tam, hdźež to telko rjanych a kraßnych kwětkow, kajkichž pola naß do zyła njeje. tam, hdźež pak ßu też telko hadow, ſo cźe ſyma woběhuje, tam něhdźe w dalokej Afriży to bě.

Bě to rjany ſlět. Wſchě łaſtojzy kupachu ßo najprjedy we roßy, cźeßachu ßukniczku a kóżda ſ nich bě runa pěknej holczży: cźorne włóſki pěknje ſcźeßane, cźorne ſtawczki kaž ſe ßomota, cźornej tej wóczży, na cźorn tón łaz, běłe te ſchijniży (ſchlipßy) a ta ßukniczka ſ dołhej wlecźnizu (ſchlepu), zyle kaž woßebena knjeżiczka.

K tutomu ſlětej pſchileczachu łaſtojzy ſe wſchóch kónczin po ſtach, haj po tyßazach. Jako běchu ßo wſchě ſhromadźiłe, ſapocźa ßo ſhromadźiſna. (Pokraczowanje.)

Zyrkej a ſtat.

W ſakſkim ßejmje je wěz, kotraž ßo ſ pjenjeżnymi należnoſcźemi ſakſkeje krajneje zyrkwje ſaběra, małeho dobytka cźiniła. Pſchi wothłoßowanju naliczi ßo wjetſchina ſa to, ſo bu wubjerkej A pſchepokaſana. Schto pak potom ſ teho budźe, hdyž ßo pſched ßejm wrócźi, wohladamy hakle. Na cźaßu je ſkoro, ſo by ßo tu ſrjadwanje ſtało a kraj pſchipóſnał, ſo ma wón kaž ßwojim druhim ſaſtojnikam tak też tym naſcheje zyrkwje dokhody płacźicź, kotrež ßu drohocźe pſchiměrjene, pſchetož dołhož dźělenje ſtata a zyrkwje wuprajene njeje, je ſtejniſchcźo duchownych k ſtatej to ßame hiſcheze kaž prjedy.

Se ßamßnymi praſchenjemi ſaběraſche ßo też wurjadna ſhromadźiſna Lubiſkeho zyrkwineho wokrjeßa. Běchu wſchitzy pſches jene w tym, ſo ma ßo na kóżdy pad někajki pomozny ſkutk ſarjadowacź, doniž krajna zyrkej porjadnje ßwojich duchownych ſaſtaracź njemóże, do zyła, doniž krajna zyrkej ſwoje pjenjeżne wězy tak ſrjadowała njeje, kaž ßebi to nowe wobſtejnoſcźe żadaju. Runje w poßlednim cźaßu pſchikhadźeſche powjeſcź po powjeſcźi, ſo dyrbja duchowni druhe dźěło pytacź, chzeja-li wobſtacź a żiwi bycź. S tajkim pak ſchkoduje ſaſtaranje woßadow a woßadnych a ſ tym ſaßo zyle zyrkwine żiwjenje a ſ tym ſaßo zyle żiwjenje luda. A runje tu je tola teje ſchkody a nuſy hižo doſcź, ſo ßo njeßmě niczo wjazy ſkomdźicź, wjele bóle wſcho cźinicź, ſo by to lěpje było. A wono ßo to hižo ſtawa. A zyle wěſcze budźa to naſchi Sſerbjo, woßebje naſchi ßerbſzy burjo poßledni, kiž ßo tu ſarjeknu. —

Mjes druhim bu w Lubiju też ſa zyły wokrjeß pſchijaty nanjet, ſo maja ßo wſchě płacźenja ſa zyrkwine dźěła, kaž wěrowanja a pohrjeby, kotrež ßo do zyrkwinoje kaßy płacźa, tak powyſchicź, kaž ßebi to ſpadnjene pjenjeſy żadaju. W tu khwilu dyrbi ßo ſa 1 hr. měrneho cźaßa 200 papjerjanych hriwnow naſcheho cźaßa płacźicź. Dźěła ſwonjerjow, dotkow atd. wobliczą ßo po mſdźe, kotraž ßo na hodźinu płacźi. Tuto wobſamknjenje je wulzy nuſne a ſaſtupjene ßerbſke woßady ßu lubjerad pſchihłoſowałe. Je pak to hakle ſapocźatk. S najmjeńſcha zyła Lużiza dyrbi ßo tu pſchiſamknycź, a hdyž to njechadźa, dha tola wſchě te druhe ßerbſke woßady, kaž bu to na poßlednjej ßerbſkej konfe-

renzy namjetowane. — Liczba 200 je pschi placźisnach dźenżnischeho dnja — dollar 49 000 — hižo pšche maka. — Powyschenje żo pschezo sa zyły wokrjeż wosjewi. Wyschе móże kóżda wożada żama hicź, niże pak niz. —

Luby měżaczk.

Luby měżaczko, kak rjenje
khodźisch wyschе mróczelow:
To je Boże postajenje,
so by tamnu dróhu schok.
Sswěcź nětk wschitkim spróznym jażnje
do jich cźichej' komorki
a twój błyschcź njech njewuhażnje
měr w naschej wutrobi.

Luby měżaczko, kak měrnje
khodźisch w tamnej módrini,
ſ njeje pschipowjedasch żwěrnje
Bożu luboscź w żwětkoscźi.
Hladaj na naż mitje dele
dźenż' tu zyłu cźěmnu nóz,
a njech ſdychowanjow wjele
Woněmi pšches Bożu nóz.

Luby měżaczko, kak zunje
khodźisch tam mjes hwězkami,
pschekroczźisch twój puczik runje,
każ jón Bóh cźi postaji.
O, ty żwětko Boże, jażne,
na njebjeskej twjerdźisni,
nam ty pschipowjedźisch krażne
rańsche serja w bliskoscźi.

S bliska a ſ daloka.

— **Sserbska prědarska konferenza** ſhromadźi żo k wurjadnenu pożedźenju póndźelu, 12. februara dop. ½10 hodź. we Budyschinje. Nusnych a wulzy ważnych wuradźowanjow dla njech wschitzy duchowni pschińdu a njech żebi telko cźaża żobu pschinjeżu, so hacź do kónza wuradźenjow dożaha.

— S **Hodźija** pische pšches Sserbske Nowiny knjes farar Kschižan Sserbam, so złoži redaktorſtwo ſa naschu protyku „Pschedźenak“ a ſa naſcheho měżaczńika „Mižionski Pożok“. Cźehoż żo bojachmy, to njebě potajkim wjazy wotwobroczenju! Wobżarujemy wulzy jara, so je khorowatoscź knjesa fararja nusowała, tuto tak dołhe lěta tak żwěru a tak mischtrſzy ſastawane dźěło złożicź. Tež wón ſtrowjesche naschich Sserbow kóżde lěto ſ nowa ſ jich tak rjanym postrowom „Pomhaj Bóh“ we żwojim „Pschedźenaku“, a tutón postrow bě kóżde lěto tak rjany a bohaty. W myżli drje jich wjele pschiwołamy dźenża wulkeho dźaka polni knjesej fararjej Kschižanej ſ naschim łopjeńkom rjane wutrobne „Pomhaj Bóh“ a „Bóh luby Knjes żohnuj!“

— S **Barta** cźitamy, so je knjes farar Matek — każ njedawno knjes farar Kschižan Hodźijſki — żwój 40 lětny ſastojnſki jubilej żwjeczicź żměł. Mjes ſbożopschejazymi nochzemy tež my pobrachowacź! Pschiwołamy jemu ſe ſprawnej wutrobu: „Pomhaj Bóh!“ na dalsche lěta w żohnowanja polnym dźěle!“

— **Smyłki** namakaja pschezo saż pucź tež do rynczkow naſcheho łopjeńka. To wobżarujemy a prożymy wo ſamolwjenje. Wscho njemóżemy porjedźecź, něschto ſ poślednjeho cźiżka pak dyrbimy. Tam ma to na 14. ſtronje rěkacź: „A to dźerża tajke dny żarowanja a pschikaża tajke dny żarowanja a n j e mjenuja ludej to jene mjeno, to mjeno Bóh!“ — Mohł tež k tomu hischcże pschiſtajicź: „Abo boja żo to ludej tuto jene mjeno mjenowacź, boja żo to, lud na Boha pokasacź?“

Nascha wottorhanska protyka je ſkutk ſnutskowneho mižionſtwa. W naſchich wożadach mózachmy lětża noweho pschecźela witacź. Stary luby bibliſki pucźnik je żo nětko nowu żuknju woblekł a je żej jako wottorhanſka protyka nimo ſtarych ſtatokow tež wjele druhich dobył. Schto chże nětko tajka protyka po tajkim bycź? Wona je mižionarka, a schto ma wona potom cźinicź? Kóżdy dźeń tym, kiž ju żwěru cźitaja, evangelijon pschinjeſcź do domow, do wutrobow. Kóżdy dźeń masch hladacź, kajkeho po prawom mamy. A hlej, na żamżnej ſtronje protyki, hdźež je dźeń ſapiżany, ſteji tež rjany ſchpruch. Prjedy hacź na żwoje dźěło żo hotujesch, pschecźitaj żej tónle ſchpruch. Dźenża, hdyż tute rynczki pišam, cźitamy: „Twój kij a prut troſchtujetaj mje“ pſalm 23. Se ſtaroſcźemi kóżdy dźeń ſtawamy, ſe ſtaroſcźemi tehodla, dokelż je wſchón pschichod tak cźmowy, dokelż nětk wo-prawdźe njewěmy, schto nam jutſiſchi dźeń pschinjeże. Ale hlej, wſchitke mróczele dyrbja żo minycź, naſcha luba protyka wě rjany tróſcht: „Twój kij a prut tórſchtujtaj mje!“ Njeje nam, każ by żo cźežki kamjeń wot naſcheje wutroby wotwalił, hdyż tele żłowa cźitamy. A ſchtóż ma khwile, żebi hnydom wocźiniwſchi lubu bibliju pschecźita zyły 23. pſalm. W nim namaka żylnoscź a tróſcht. A wjecźor, hdyż je dźěło dokonjane a domjazy hromadźe żedźo żej něschto powjedaju, wottorhńcźe żej papjerku a pohladajcźe, schto ſteji na ſadnej ſtronje dnja napiżane. Je to rjane żerbſke pschiżłowo. Naſchi wótzojo żu je ſeſtajeli. Woni drje njeżu ſtudowani ludźo byli, ale wulka mudroscź a pobożna wěra ſ tutych krótkich żadow k nam rěcźitej. A husto żebi prajiſch: temu pak woprawdźe tak je. A nan cźita to żwojim dźěcźom, prajo: „To żej ſpomjatkujcźe, lube dźěcźi, tele żłowa we wutrobje żu wjazy winojte, hacź wjele pjenjes w móſchni“. — A k tenu pschezo hischcże rjane krótke powjedanczko k rosmyżlenju a k rospominanju. Powjedanczko ſe żiwjenja, a żana bajka to njeje, ſchtoż tam ſteji. Tehodla cźitajcźe jo pomaku a dokładnje, ſo byſchcże ſa tym pschiſchli, ſchto ma tole powjedanczko runje wam prajicź. — Tak chże protyka jako mižionarka mjes nami ſkutkowacź. —

— **Liſtowanje.** U. w Kh. ſa Eſtomihi. — R. w B. ſa Invocavit.

Biblija — cźaż — cźłowjek.

Ssedmy tydźeń wot 11. febr. hacź k 17. februarej.

11. Eſtomihi. Jana 4, 19—30. — Kh. 314. — Gal. 5.
12. póndźela. 27. pſ. — Kh. 441. — Gal. 6.
13. wutora. 28. pſ. — Kh. 295. — Fil. 1, 1—21.
14. żrjeda. 29. pſ. — Kh. 831. — Fil. 1, 22—30.
15. ſchtwórtk. 30. pſ. — Kh. 20. — Fil. 2.
16. pjatk. 31. pſ. — Kh. 527. — Fil. 3.
17. żobota. 32. pſ. — Kh. 18. — Fil. 4.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Nożaczizach.
Cźiſchcź Ssmolerjez knihi ziſchcźernje a kniharnje, ſap. družſtwo ſ wobraz. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 6
11. februara

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33
1923

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwortlětnje 15.— hr.

Estomihi.

2. Tim. 2, 8.

Estomihi! — je mjeno dźenźnischeje njedźele po jeje starozyrkwinskim sawodźe s 31. psalma: „Budź mi źylna skała a twjerdy hród, so by mje skhował! Pschetož ty źy moja skała a mój hród, a twojeho mjena dla chzył ty mje wodźicź a wjescź.“ — S njej psched durjemi do póstneho czaśa stejimy, do kotrehož s pschichodnej tak mjenowanej śasnej śrjedu sastupimy. A nad tute durje staji dźenźnische starozyrkwinske scźenje sa napiśmo: „Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema, a wschitko budźe dokonjane, schtož pišane je psches profetow wo cźlowskim źynu. Pschetož wón budźe podaty pohanam, a budźa wušměschany a hanjeny a sapluwany, a woni budźa jeho krjudowacź a moricź, a na tsecźi dźeń budźe wón saśo stanycź“ (Luk. 10, 31—33). — Psches cźerpjenje a śmjercź na kschižu wjedźe cźěr do kraźnoscźe! — Tekst dźe wschěch njedźel póstneho czaśa je to śłowo wo kschižu, wo kotrymž japoschtoł Pawoł źwěsći, so je hłuposcź tym, kiž shubjeni budźa. Nam pak, kiž my sbóžni budźemy, je wono Boża móc (1. Kor. 1, 18). — Wsmimy dźe sa tekstne śłowo tu dźenźa to japoschtolske napominanje: **„Měj we pomjatku Jesom Khrysta“, teho kschižowaneho**! a dajmy śej wotmołwu na dwoje tole praschenje: 1. W kajkim pomjatku a 2. hdy abo kak dołho?*

1. Měj we pomjatku Jesom Khrysta, teho kschižowaneho! Praschamy so: W kajkim pomjatku? Wotmołwa rěka: W žanym krótkim, ale pschezotrajnym. Mnosy kschescźenjo měnja, so je doscź, hdyž w běhu póstneho czaśa śej na cźerpjenje a kschiž Khrystušowy myślu a wo nim předowacź, spěwacź a rěcźecź śłyscha. Hdyž je potom póstny czaś nimo, je też spominanje na kschižowaneho Jesuša pschestało, tak so někotsi psches zyke lěto wjazy na to njespomnja a nihdy wjazy so na cźerpjenje a śmjercź Khrystušowu njedopomnja. — Ale ty, sprawna duscha, měj tola w njepschestawazym a pschezo trajnym pomjatku śwojeho kschižowaneho Jesuša. — Dźeń kóždy wsmi dźěł cźerpjenja Khrystušoweho psched so a pschedstajej śebi něschto s njeho k śwojemu sbudźenju a cźiń s tym to, schtož s póstnym kherluschom tak cźasto spěwasch: „Czaś žiwjenja ja njebudu cźe s mojej myśle puschcźicź. Haj, tebje, Boże jehnjatko, schtož ty śy sa mnu cźiniło, ja nihdy njesapomnju!“ Kóždy pjatk w tydźenju wołźebje sbudźuj śwoju wutrobu k spominanju na śmjercź Jesom Khrysta, so by jemu wutrobnje so sa to dźakował, so je na tutym dnju so sa tebje do śmjercźe podał na hanibnym a bolostnym drjewje kschiža, a so by twoje pscheczo było: Moja duscha wumrěj śmjercźe tuteho praweho a mój kónz budź, kajkiž kónz a śmjercź mojeho Jesuša na tutym dnju běsche. Pschi kóždej spowjedźi, hdyž k Božemu blidu dźesch, maich pschi tym wołźebje na njeho spominacź a jeho cźerpjenje a śmjercź pschi dostaczu sa twoje hrěchi do śmjercźe podateho cźěła a pschelateje krwě so dopomnicź. Žada tola twój Sbóžnik śam: „To cźińcźe k mojemu wopomnjenju!“ a śwjaty Pawoł nam to wukkaduje: My dyrbimy „jeho śmjercź pschipowědacź, hacź wón pschińdźe.“ — Hlej, tak budź a wostań spominanje na kschižowaneho Jesuša niz krótke, ale pschezotrajace we twojej wutrobje, so by woprawdźe rěkało:

„Twój kschiž a mjeno kraźne tu w mojej wutrobi
so pschezo śwěcźi jaśne a też mje śwjeśeli.“ —

* Hl. H. Beck, Předowanske pschednoschki. XVI.

Měj we pomjatku Jesom Khrysta, teho kschižowaneho! We tajkim pomjatku? Wotmołwa rěkaj dale: Niz w pschirodnym ale psches ßwj. ducha rosßwětlenym. Kóždy cłowjek ma mjes pschirodźenymi mozami ßwojeje rosomneje dusche też pomjatk, psches kotryż wěz, kotruż cżita a ßłyschi, derje wobkhowacź móże. S tutym pschirodźenym pomjatkom nětk pschimnu też njewěrjazy drje tón podawk cżerpjenja a ßmjercże Khrystußoweje, so jón po wschěch wobstejnosczach w cżerstwym pomnjeczu maju a też póstne prědowanja dołhi cżaß w pomnjatku wobkhowaju. Ale wěrjazy ma Jesom Khrysta, teho pschižowaneho, we pomjatku psches ßwj. Ducha rosßwětlenym. Sswj. Duch dyrbi cżi wutrobu a pomjatk wotewricź a rosßwětlenej wocżi pósnacża dacź, so by w tutym ßwětle hłuboko do potajnstwa cżerpjenja a ßmjercże Khrystußoweje pohladował a tak toßame po jeho schěrokosczi a dołhosczi, wyßokosczi a hłubokosczi spósnał. Sswj. Duch dyrbi twój rosom jaty wsacź pod poßłuschnoscź wěry, so psches jeho snutskomne ßwědcżenje by pschipadnył tutemu potajnstwu wo kschižowanym Jesußu, kotreż cżełny cżłowjek sapschijecź njemóże, dokelż je jemu hłuposczź; pschetoż wono ma duchownje ßo ßudźicź. Sswj. Duch dyrbi cżi Jesußa pschekraßnicź, so dopósnajesch, kak ſ nim wscho masch, Wujednarja, Ssrědnika a Sbóżnika sa cżaß a wěcżnosczź. — Njebudźichu-li cże wucżobnizy na ßwjatki ßwj. Ducha dostali, schto budźechu ſ prědowanjom wo kschižowanym Jesußu wuskutkowali? — Tuż chzył tak Knjes Jesuß ßwojeho Ducha dacź do naschich wutrobow a wěrne sczinicź to ßłowo ßwojeho ßłubjenja, kotreż je pschi ßwojim wotßalenju do cżerpjenja a ßmjercże ßwojim wěrjazym sawostajił: „Ja chzu wam teho Troschtarja, ßwj. Ducha, póßlacź a tón ßamy śmeje mje pschekraßnicź.“ —

Měj we pomjatku Jesom Khrysta, teho kschižowaneho! We kajkim pomjatku? Wotmołwa poßlednja rěkaj: Niz w morwym, ale żiwym pomjatku! Morwy je pomjatk, hdyż ßo wězy dopomnisch a wo njej ßłyschisch, ale bjessapschijecża a bjes hnucża so wutroba bjes saczucża pschi wězy, na kotruż ßo spomina, wostawa potom każ prjedy. Żiwy pak je pomjatk, hdyż psches spominanje na wěz ßo nutrnje hnujesch a sapschimnjesch, so psches to woßebje dwoje hłowne saczucże ßo sbudźi: wjeßołosczź abo sruboba, lubosczź abo hida. — Mějmy Jesom Khrysta, teho kschižowaneho, tola w żiwym pomjatku, jo, każ cżasto na jeho kschiż a ßmjercź spominamy, nascha wutroba ßo by nutrnje hnuła, ſ lubosczu k njemu ßo jahorika, k dźakej pschecżiwo njemu ßo sbudźiła a ſ wjeßelom a żadosczu k wopominanju jeho cżerpjenja ßo napjelnika; — w żiwym pomjatku, so psches móz Khrystußoweje ßmjercże hrěchej wotemrěwamy a temu żiwi ßmy, kiż je sa naß wumrjeł, a so tak ßo by tute żiwjenje, móz a żohnowanje we wutrobje psches Khrystußowu ßmjercź płodźiło! —

Měj we pomjatku Jesom Khrysta teho kschižowaneho! A to 2. hdy a kak dołho? Wotmołwa rěka: We ßwojim zyłym żiwjenju, o duscha! a pschi wschěm cżerpjenju a ßamej ßmjercżi! — Japoschtoł Pawoł praji wo kschižowanym Jesußu, so je wón nam sczinjeny wot Boha k mudrosczi a k prawdosczi a k ßwjeczenju a k wumoženju. Tak je wón nam wscho, jo psches njeho a we nim Boha ßwojeho miłoscziwego Wótza snajemy, so jeho prawdosczź nascha pycha, jeho ßwjatosczź nascha radosczź a dokonjanosczź a jeho wumoženje nasche dobycże a żiwa nadźija je na pschekraßnjenje we wěcżnej sbóżnosczi. — Měj jeho tehodła we pomjatku też we ßwojim cżerpjenju! Kak we cżerpjenju? So ßebi pschi Khrystußu hewak niczo njewucżinisch dyżli kschiż a cżerpjenje po jeho ßamßnych ßłowach: Schtóż mój wucżobnik bycź chze, wsmi ßwój kschiż na ßo a pój sa mnu! Tak ma pola wěrneho kschesczana rěkacź, każ pola Pawoła: Ja ßym ßwětej kschižowany a ßwět mi. Tak dyrbi dźě pola praweho kschesczana rěkacź każ pola Dawita: Ja chzu to cżerpicź a ßwój ert njewotewricź; ty Knjeże, budźesch wscho derje cżinicź! — Kak w cżerpjenju? So ſ kschižowanym Jesußom na sapłacżenje hladasch a ßo tróschtujesch, so dźěl śmejesch na jeho kraßnosczi. Pschetoż Pawoł praji: Jeli so ſ nim cżerpimy, budźemy też ſ nim pschekraßnjeni. —

Měj we pomjatku Jesom Khrysta, teho pschižowaneho, a to też woßebje we ßwojej ßmjercżi a mrěcżu! Hdyż jazyk wjazy rěcżecź njemóże, so by potom jeno hischeże mohł to ßłowo scheptacź: Kschižowany Jesußo, spomń na mnje we ßwojim kralestwje! Hdyż wocżi wocżěmnitej, so tehdy woko wutroby by Knjesa Jesuża widźało na kschižu w jeho ßmjertnej nusy po rjanych ßłowach khěrluscha: „Daj, so bych troschtnje widźał we ßwojej stykłosczi, kak ßy ßo sa mnje běděił a wumrjeł w ßwojej krwi!“ — Hdyż pomjatk ßo poshubjuje a wschě myßle cżłowjeje wědy każ dym a mhła rospuwnu, so tehdy tola by spominanje na Khryst. kschiż młódne a njehnute wostało! — Masch-li tak we ßwojej ßmjercżi a mrěcżu kschižowaneho Jesuża we pomjatku, wobstejisch we ßwojim poßlednim ßmjertnym běděenju, hdyż hrěchi a cżert cże nadpaduja. Pschetoż schtó chze tehdy satamacź, hdyż rjez móżesch: „Khrystuß je tu, kiż wumrjeł je, haj, hischeże wjazy, kiż je też sbudźeny, kotryż je na prawizy Bożeje sastupuje naß.“ Masch-li kschižowaneho Jesuża w pomjatku, a duscha chze ßo dźělicź wot cżěła, sapschimnjesch we wěrje Khrystußowy kschiż jako ßwój kij wandrowiki psches cżěmny ßmjertny dół a spěwasch:

„Ja na tebje chzu hladacź, cże dźerżecź ſ wutrobu
a twoju pomoz żadacź, so ſ tobu, Jesu, mru!“

— Tak měj jenak we pomjatku Jesuża Khrystuża, teho kschižowaneho a rjekń we wěrje:

„Njech ßo shubi żiwjenje a ßo moja móz wscha minje;
hdyż dźe wschitko k skónczenju, Jesuża ja njepuschczu!“ —

Hamjeń.

---

1. Kor. 1, 18—25.

Sßłowo wo kschižu — wodźeŕ k sbóżnosczi.

Hłós: Daj Bóh, so by ßo radźił atd.

Cżaß snowa póstny staja
naß pod kschiż Knjesowy,
a wokschěw namakaja
tam sorózni hrěschnizy;
wschak Wujednaŕ nasch woprował
ßo sa naß je na kschižu
a měr nam warbował.

So cżerpił Boži ßwjaty
je ßmjercź sa hrěchnikow,
hdyż do cżerpjenja daty
bě sa jich hrósbny dołh,
— to spodźiwne je poßelstwo
a sbóżne potajnstwo,
kiż ſ kschiża błuschi ßo.

To ßwětej nabłasnemu
je hłuposczź najwjetscha;
pak mudrosczź wěrjazemu
je ßłowo żiwjenja.
Bóh ßam je tón pucź wuswolił,
so wumoženje cłowstwu
by mile postcżił.

Tak mudrosczi mudrych snicził
Knjes miłoscziwy je
a měr a sbóżnosczź skicźł
nam, hdyż smjerc cżerpjesche.

Móz Boża ßama wostanje
to dźiwne prědowanje,
so w kschižu sbóżnosczź je. —

Wscha mudrosczź ßwěta żenje
nam pomhacź njemóże;
schtóż żada wumoženje,
njech mudrosczź sapschimnje,
kiż wotkryta dźě w kschižu je
wschak cżłowstwu shubjenemu
a dawa żiwjenje! —

Hloj! mudrischa je Boża
tak hłuposczź dyżli ßwět;
ßo w ßłabosczi dźě sboża
nam Božej błyschczi ßlěd;
we Khrystußu Bóh wujednał
ßam se ßobu je cżłowstwo
a prawdosczź jemu dał! —

Nětk poknosczź skicża sboża
ßo ſ kschiża Ssrědnika,
hdyż lubosczź dała Boża
je cżłowstu Sbóżnika.
— Pucź Wótz je wotewrił
do raja njebjeskeho,
nam sbóżnosczź wobradźił.

M. U.

Wotroczk.

(Pokraczowanje.)

Sapoczachu je spěwom a modlitwu. Schtóż njewěri, so ßo kastojzy modla, njech ßo je woprascha a njech sa tym w Bożim pißmje pyta. Ja wěm zyle wěsćze, so ßo modla a ßo Bohu, kiż je stwori, poßluchaja.

Potajkim: Sapoczachu se spěwom a modlitwu. Potom, hdyż běchu wschě wotmjelknyle, bu jim wosjewjene, so je czaß pschischoł, Afriku wopuschczicz a ßo do stareje domizny wróczicz. Mo ßo wuradżowacz wo tym, kotry dżeń a kotru hodżinu měle se wuczehnjenjom sapoczecz, a maja ßo sakonje postajicz, kak měle ßo na puczowanju sadżerżecz.

Kastojzy wuswolichu ßebi jenohłóßnje se ßwojeje ßrjedżisny te starsche sa radżiczelki a poßluchachu potom směrom na nje.

Jutsje, hdyż ludżo prěnjeho licza, scze na to swjasane, ßo na městnje létnych skhadżowankow sjednoczicz. Kotreż ßo sakomdża, dyrbza w Afriży wróczo wostacz. Najprjedy poleczimy wysche wulzy rjanych krajinow, doniż njepschileczimy k wulkej wodże. Tuta woda rěka morjo. Hladajcze na to, so wschitke prawje hromadu wostanjecze tak, każ budża rosdżělene, pschetoż, schtóż wróczo wostanje, njeje wěsty psched dżiwjimi ptakami. Psched tyßaz kastojzami boja ßo tež dżiwje ptaki, tola jemu abo dwě spóżeraju.

Dokhoż wysche rjanych krajinow leczimy, dyrbicze prawje derje na pschikas kedżbowacz a husto a dokho shromadnje wotpoczowacz. A byrnjež jich to hischcze wjazy muschkow wokolo waß létako, njeßměcze ßo wobjěsz, so njebyschcze psche tuczne a psche czeżke byke. Pschi morju ßo saßo shromadżimy a poruczimy ßo do Bożeju rukow, pschetoż my mamy potom straschny pucz psched nami. Njewohladacze niczo druhe khiba lutu wodu a saßo lutu wodu, njeje tam niczeho, na czimż by mohł wotpoczowacz. Wschitko je do rukow nascheho stworiczela date, tehodla pschelecza morjo jenoż te kastojzy, kotreż nam wot Boha date kasnje najpěknischo dopjelnjeja a kotreż ßo najbóle modla. Tež nětkole chzemy ßo modlicz."

Tak ßo modlachu a spěwachu a shromadżisna bu skónczena.

Nasajtra běschtej brjohaj wulkeje a rjaneje rěki zyle czornaj. Najprjedy pschileczachu sto kastojzow, potom tyßaz, potom pjecztyßaz, potom dżeßacztyßaz, potom stotyßaz, — a potom bě jich to telko, so je żadyn człowjek njemóżesche liczicz. Bě to napohlad każ wójsko we wójnje! Mjes wójskom létachu tam a ßem schěre kastojzy a starachu ßo wo porjad. Buchu to wjednizy mjenowane. Běchu pak mjes nimi tež běle kastojzy, tak běle a cziste, so ßo czi sdasche, so ßo jich ženje njebě prjóch semje dótknył. Te létachu psche wschě wotdżělenja, naposminachu k modlitwje a k poßluschnosczi pschecziwo ßwjatemu stworiczelej, tomu żiwemu Bohu. — Dokelż je to tež mjes kastojzami hólzow a holzow, hrajachu hólzy mjes ßobu, měrjachu ßebi kschidleschka, schtó měł najdlěżische a mohł najlěpje leczecz. Powjedachu ßebi mjes ßobu: morjo pschelecżecz, to niczo dale njeje. Sesnachu jedyn druheho, haj sapoczachu ßamo, ßo bicz, so bychu spósnałe, kak by to we wojowanju z dżiwimi ptakami byko.

„Wostajcze to", napominasche stara schěra wjedniza, „wy wschak njetrjebacze wojowacz, Bóh budże sa waß wojowacz, my trjebamy jenoż ßo modlicz a wěricz a leczecz. Byschcze-li chzyli s kóżdym rubjeżnym ptakom wojowacz, njebyschcze ženje hacz k wottyknjenemu kónzej dóschli.

Holzy pak ßebi mjes ßobu powjedachu, kajku ßukniczku kóżda ma, kotra by była najpěknischo cżeßane, kotra mjes nimi by měła najrjeńschi lazk, najdlěżsche wlecżenje sady ßo.

Běła kastojzy pschilecza k nim a rjekny se wschej khutnosczu: „Myßlcze ßebi na Boha a na dołhi pucz! Rjanosczz waß njemóże psched sahubjenjom wukhowacz, a hdyż jena s waß do morja padnje, sahinje s wschej ßwojej rjanosczu.

(Pokraczowanje.)

Dopiß s Budestez.

Wutrobny dżak!

Dotalny dołholětny wudawar „Mißionskeho pósła" a „Pschedżenaka", knjes farar Kschižan s Hodżija, je ßwoje wulzy żohnowane spißaczelske dżěło sa nasch ßerbski lud złożił a praji w czißle 22 „Sserbskich Nowin" ßwojim czitarjam „Bożemje". Każ dżakowni czitarjo s W. w Nowinje wosjewja, je jich tuto Bożemje hluboko hnuło, naß pak, kiż ßmy spißaczela sastońszy bratsja, naß je powjesczz nastrózika a se srudobu napjelnika. Jako běchmy psched krótkim nimale wschitzy ßerbszy evangelszy duchowni sa ważne wuradżowanja shromadżeni, mějachmy nadżiju, so ßo naschmu drohemu bratrej nalemjena móz bórsy saßo ßylni. Nětko shonimy, so ßo to pjero, kiż je naß, se żadnej wustojnosczu wjedżene, se ßwojimi spißami psches dołhe léta powuczowało, natwarjowało, swjeßelało, sahorjało, wjazy pißacz njemóże. To je nam wutrobnje żel. Wěmy, schto ßmy na spißaczelu měli. Wutrobnemu dżakej tamnych czitarjow s W. ßo tehodla wěsczze nasch zyły evangelski lud, każ daloko je ßebi wónzow pobożnosczz a narodnu ßwěrnosczz sakhował, pschisamknje, woßebje pak tež my, spißaczela sastojnszy bratsja. —

„Mißionski Poßoł"! Kelko żohnowanja je s njeho psches dołhe létdżeßatki sa nasch lud wukhadżało! Drohotne pokłady sa poßylnjenje wěry a sbudżenje narodneho ducha khowaju w ßebi stare a nowe létniki pósła. Spominam na ßwěrneho Sserba s Wulkich Debßez, kiż by rad na njedżelskim popołdnju někotrych wěrjazych pschecżelow k ßebi pscheproßył a je jim mjes druhim woßebje też natwarjaze nastawki s Miß. poßoła czitał. Nětko je dawno na Bożej prawdże, ale póßoł rěczi dale k nam. S czaßami ßo póßoł nimale w kóżdym evangelskim ßerbskim domje czitasche. Dżełaczerjam pjero s ruki padny, ale druzy sastupichu a dżěłachu sa nasch lud. Na mnje wó jstwje se iczěny dele hlada wobras ßwěrneho nana. Wón bě też psches 20 lět wudawar Miß. pósła. Skónczńje bě jeho Boża ruczka sajała. Lěkar jemu wscho duchowne dżěło sakasa, ale lědma bě lěkar durje saczinił, pschimasche hižo saßo sa pjerom. Hakle ßmjercz je jemu pjero s ruki wsaka. Jako wóczko sańdżeli, bě manuskript sa póßoł hischcze sa dwaj měßazaj do prědka hotowy a jenoż powjesczze se Sserbow mějachu ßo hischcze pschistajicz. Po krótkich létach je po nim knjes farar Kschižan redaktorstwo pschewsak.

Pschede mnu cżißła póßła se sańdżeneho léta leża. Każ Boży jandżel je spißaczelej nowe léto. Dżeczo jo wjeßele bjese wscheho stracha strowi, młodżenz jo radostnje wita, so by w nim wuknył a do prědka pschischoł, bohaty so w njewěsstym czaßu stara wo ßwoje kubła, w kotrymż wscho pada, khudy ßo prascha sa drohim wschědnym khlěbom a dróżschej drastu, khory we ßwojich bolosczach w njesparnej nozy sylwesterske swony swonicz ßłyschi: Tak pschikhadża nowe léto do staroszow a ßylsow, do wjeßela a srudoby, ale jandżel Boži chze bycz sa wschěch, kiż wot Boha pschińdże a k Bohu chze wjesczz. — Póstny czaß ßo bliżi. Spißaczel póßła do sańdżenych czaßow wróczo hlada. Póstny czaß bě něhdy woßebje też mjes Sserbami zyle bjese wschěch ßwětnych wjeßelow. Wěrjazy s wulkim schižnoscherjom w duchu a s modlitwami czehnjechu na martrownu hórku. Nětko je hinak. Zyrkwje prósdne, korczmy polne, stari tradaja, młodzi ßo wjeßela a potom wschitzy

ſdychuja, ſo je na ſwěcźe hórje ſ kóždym dnjom. Spißaczel proßy a napomina k cźichoſcźi, pokucźe, modlitwje! — Nalěcźo do ſerbſkeho kraja ſacźehnje. Poßoł jo wita:

Budź nam wſchitkim lubje powitane,
Kwětkow, ſtwjelzow polne nalěcźo!
Daj roſcź wſchemu, ſo b'dźe ſaſtarane
W ſymje też najkhudſche dźěcźatko! —

Swony rjeńſcho ſwonja. Palmow njedźela tu je. Klinczcźe, ſwony, do kraja, klinczcźe horje do njebja!

Młodźi cźahnu k woltarjej,
Sslubicź ſwěru Sbóżnikej.
Boži ſchkit jej wuproſcha
A ſo jemu dowěrja! —

Tak naß póßoł pſches zyle lěto pſchewodźa. Jeho woßebity nadawk pak je a woſtanje, kaž hižo jeho mjeno wobßwědcźa, naſchemu ludej cźoplu wutrobu ſa ßwjate mißionſtwo ſdźerżecź. Pſchezo ſ nowa je poßoł nam wo bědach a duchownych nuſach póhanſkich ludow powjedał. Kak huſto ßmy ſe ſpißaczelom w duchu khodźili pod palmami indiſkimi, hdźež naſchi mißionarojo dźěkachu a pod horzym afrikanſkim ßlónzom, hdźež nětko prěni mißionarojo na ßwoje ßydliſchcźa ßo ſaßo wrócźa. Hdyż wſcha njewěra naſcheho cźaßa tola naſchemu ludej njeje luboſcź ſa ßwjate mißionſtwo ſ wutroby wutorhnycź móhła, poßoł a jeho ſpißaczel je nam tutu luboſcź ſdźerżecź pomhał a to na prěnim měſcze. — A niz jenož to! Kelko luboſnych pſchikładow, kraßnych illuſtrazijow ſa Boże kaſnje, dopokaſow ſa móz Božeho ßłowa też hiſchcźe w naſchim liwkim cźaßu, kelko natwarjazych powuczenjow ſa dom a dźěcźi a ſtarſchich je poßoł nam podał! A hdy a hdźe njeby poßoł pſches ßwojeho lubeho ſpißaczela też był napjelnjeny ſ narodnym, ſerbſkim duchom? Horza luboſcź, kaž ſa dźěło Božeho kraleſtwa, tak też ſa naſch ſerbſki lud je jeho pjero wodźiła.

Knjes farař Kſchižan bě ſ dobom też na wſchě 30 lět wudawał „Pſchedźenaka". Schtó njeby jeho woprawdźe klaſſiſke ſawodne naſtawki w protyzy ſnał, we kotrychž naß kóżde lěto ſe ßwojim pſchecźelnym „Pomhaj Bóh" ſtrowjeſche. Tu je jednora ludowa rěcź, tu ßu naſhonjenja ſ naſcheho cźaßa, tu ßu ßłowa, kotrychž mozy ßo nichtó ſ lohka wuwinycź njemóże! Tu je horza narodna luboſcź! Tu w „Pſchedźenaku" póſnajemy rjanoſcź ródneje, ſerbſkeje ſemje, luboſnoſcź a bohatoſcź macźerneje rěcźe! Tu twari ßo ſerbſki dom na ſtarych, ſylnych ſtołpach wěry a ßwěry, cźiſteho, ponižneho ſmyßlenja a ßwójbneje luboſcźe, na kotrychž ßu ßebi naſchi wótzojo ßwoje domy a ſemſke a wěcźne ſboże twarili. S tamnymi cźitarjemi ſ W. chzyli ßo pſchecź, ſchtó budźe pſchichodnje tak luboſnje ſerbſki lud ſa nowe lěto poſtrowjecź ſe ßwojim Pomhaj Bóh?

Redaktorſtwo Miß. Póßła je knjes farař Mikela-Maleſchanſki pſchewſał ſ najmjeńſcha ſa bliżſchi cźaß. Jemu a jeho ßobudźěłacźerjej, knjeſej ſararjej Mrózakej-Łupjanſkemu, pſchejemy ſe wutroby Boże ßohnowanje ſa ważny nadawk, dotalnemu wudawarjej pak, kiž dawno hiſchcźe ßadyn wußłużeny veteran njeje, ale wot kotrehož niz ſ cźłowjeſkej, ale ſ Božej pomozu ßo wjeledalſcheho dźěła nadźijamy, pſchiwołamy: Sapłacź Bóh wſchu dołholětnu ßwěru, wſchu horzu luboſcź ſa ſerbſki dom a kraj, ſa zyrkej a Boži raj! D.

Zyrkej a ſtat.

Poł lěta dołho je ſakſke knjeżerſtwo khowało roſßudźenje, kotrež je w juliju ſańdźeneho lěta Lipſczańſka fakulta prawiſnikow knjeżerſtwu pſchepodała wo pjenjeżnych praſchenjach mjes ſtatom a zyrkwoju. Schtyri praſchenja bě ſakſke knjeżerſtwo fakulcźe — to ßu ſjednocźeni wuczerjo abo profeßorojo prawa pſchi Lipſczańſkej univerſicźe — pſchepodało, ſe wſchěmi ſchtyrjomi ßo praſcheſche ſa tym, kak ßo to ma mjes ſtatom a zyrkwju, woßebje w tym, ſchtoż měł ſtat zyrkwi płacźicź. Na wſchě ſchtyri wotmołwjenja ßu prawiſniſy abo juriſtojo po dołhim wuradźowanju a pruhowanju tak wotmołwili, ſo ßu żadanja zyrkwje na prawo ſałożene a ſo ma tuż ſtat je dopjelnicź. S tehole je też ſroſumicź, ſo je ßo ſtat dlił, tutu wotmołwu ludej a zyrkwi woſjewicź. A tola je miniſter Fleißner w ßejmje prajił, ſo ßo njemóże tutomu roſßudej pſchiſamknyć! — W tu khwilu je tuta zyła wěz pſched hoſpodarſkim wubjerkom ßejma. Ssměmy wěſtu nadźiju měcź, ſo ßo wěz bórſy tak ſrjaduje, ſo zyrkej doſtanje, ſchtoż dyrbjeſche hižo wot 1919 ßem doſtawacź. Abo pſchezo hiſchcźe niz?!

Dopiß.

Na poßledniej ſtronje loni na Michała wudateje Homeroweje ießerbſchcźeneje Ilijady ſtoji tole: „Sdźělenje (po naležnem pſcheſahu) nětkotrych pſchecźelow podate)." A tam pod A. cź. 5 rěka:

Stawiſna cźerpenja a pſchekraßnjenja naſcheho Knjeſa a Sbożnika Jeſom Khryſta po ßwjatych 4 ſcźenkach. Sharmoniowana roſprawa po ſtaroklaßiſkej měrje. Podał farař emr. M. Urban — pod heßłom:

Hłubokoſcź, wyßokoſcź hłu! ßo wotewrja cźłowiſtwu, hdźež Jeſuß do ßmjercźe podawſchi ßo żiwjenje poſkicźuje. —

Tale (nimale 7 linow = 108 ſtron wobßahuja) knižka — pſched nětko 15 lětami wudata — bu pſches evang. duchownych do Sserbow po mjazorych ſtach roſſchěrjena. — S jeje wyſnego nakł da ßo pak na ſkładze hiſchcźe wjazore dźeſatki namakaja — wużitne, pobożne, pſchihodne cźitanje ſa póſtny a jutrowny cźaß. —

Duż buoż na pyſchnu knižku tu ſnowa dopomnjene! — Doſtacź je w klamach Ssmolerjez knihaṙnje (w „Sserbſkim Domje") w Budyſchinje abo też pola wudawarja w Khróſtawje. —

Tſi (3) hriwny — woprawdźe najßnadniſcha płacźiſna — by (po nětcźiſchem „licźeriſkem kluczu" w knihikupſtwje) do wójny wucźinika $^{300}/_{700} = {}^{3}/_{7}$ pjenjeżka! A chzeſch-li knihu pſchecźitaniſchi ju jako ſtaru papjeru pſchedacź, doſtanjeſch ſa nju dźeńża wjetſchu pokoju w hotowych pjenjeſach wrócźo! —

Sserbja, duż cźitajcźe tola, ſchtoż poſkicźa Wam ßo tak tunjo! Cźitarjam żohnowacź wſchak bjes dołha budźe to Bóh. —

M. U.

S bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſka prědarſka konferenza.** Póndźelu, 12. małeho rózka, ſmeje hłowna ſerbſka prědarſka konferenza dop. ½10 hodź. ſhromadźiſnu. Proßy ßo, ſo bychu ßo ſe wſchěch woßadow płacźiſny ſa kaſualije ßobu pſchinjeßłe. Hdźe ßo ſhromadźiſna wotměła, ßo ſhoni w Sserbſkim Domje.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

Woßmy tydźeń wot 18. februara hacź do 24. februara.

Póſtny cźaß.

18. **Invocavit.** Mat. 16, 21—26. — Kh. 246. — Matth. 1.
19. **póndźela.** 1. Mójſ. 3, 1—19. — Kh. 204. — Matth. 2.
20. **wutora.** 1. Mójſ. 4, 1—16. — Kh. 203. — Matth. 3.
21. **ßrjeda.** 1. Mójſ. 6. — Kh. 271. — Matth. 4.
22. **ſchtwórtk.** 1. Mójſ. 7, 17—8, 4. — Kh. 202. — Matth. 5, 1—26.
23. **pjatk.** 1. Mójſ. 8, 15—22. — Kh. 201. — Matth. 5, 27—48.
24. **ßobota.** 1. Mójſ. 9. — Kh. 192. — Matth. 6, 1—23.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźiſchcź Ssmolerjez knihiźiſchcźerńje a knihaṙnje, ſap. druźſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čisło 7.
18. februara

Pomhaj Bóh!

Létnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišczu a płaczi schtwórtlětnje 15.— hr.

Invokavit.

Math. 16, 24: Jesuß dješche k swojim wuczjobnikam: chze-li schtó sa mnu pschińcź, tón sam so saprěj a wzmi swój kschiž na so, a pój sa mnu.

Prěnju njedźelu swjateho póstneho czasa, wosebiteho dopomnjecza na Khrystußowe czerpjenje, rospominajmy, kak ma so kschesczan w swojim czerpjenju sadźerżeć. Ja dyrbju czerpjeć, tak praji, schtóž žałosćź-jako njepschecźelsku móz wobhlada. pschecźiwo kotrejž niczo njesamóże. Schtóž so k Bohu modli a so Bohu dowěri a so psches to s mozami s wyšokosćze wuhotuje, tón nawuknje stróschnje rjez: ja mózu czerpjeć. Jako wěrjazy kschesczenjo pak hischcze dale pschińcź dyrbimy; dokelž nasch njebjeski Wóczez brěmjo na naš kładze a dokelž tych powucźi, kotrychž lubuje, so bych jich psches czerpjenje ke kraßnosczi pschinjeßł, dha dyrbimy wuknyć rjez: ja chzu, kaž mój Bóh chze, ja chzu czerpjeć. To słuscha k temu, so sa Jesußom khodźimy, kaž wón sam naš wucźi: chze-li schtó sa mnu pschińcź, tón sam so saprěj a wsmi swój kschiž na so a pój sa mnu!

Chzemy sa Jesußom khodźić? Sso wě, to wschitzy chzemy w tej myßli, so bychmy radźi też my tak błyni w czerpjenju a w žałosczi, tak stróschtni we wumrjeczu byli, kaž wón. Psches czo k temu móz dostawamy? Psches to, so so sami saprějemy. Schto to rěka: sam so saprěć?

Tón druheho saprěje, kiž rjeknje, so nima s nim niczo czinić, so njecha niczo wot njeho wjedźecź, so njesnaje jeho, kaž to Pětr czinjesche se swojim Knjesom a mischtrom. My sami so saprěwamy, hdyž njechamy swojeho stareho człowjeka wjazy snać, hdyž so wot njeho wotrjeknjemy.

Prawe samosaprěcze pak so w tym wopokaže, so Knjesowy wuczjobnik swój kschiž na so wosmje, swój samßny kschiž, wot Boha sa njeho postajeny kschiž, kschiž, kiž je po jeho mozach jemu pschihódny, kschiž, kiž je k jeho wocźehnjenju k wěczнemu žiwjenju dobry a wužitny.

Wot wboheho czerpjazeho, kiž kiž běsche woprawdźe kschižnoscheŕ, so w baßni powjeda, so prosche Boha, so by jemu. hdyž dyrbi kschiž dale na so wsacź, tajki kschiž dał, kiž njeby pschecźeżki był. W swojej mudrosczi a dobrocźiwosczi Bóh tón Knjes tutu próstwu wußłyschawschi jemu dowoli, so by sebi s tych kschižow, kotrychž běchu wschelakore sa kóždeho człowjeka pschiprawjene, sam sebi tón wuswolik, kotryž by po jeho měnjenju sa njeho najkhmańschi a najpschihódnischi był. Dołho wuswolesche a pytasche a pruhowasche jedyn kschiž po druhim; tón jedyn kschiž běsche jemu pschewulki, druhi pschecźeżki, saso druhi pschehranity. Tuž skónczнje sebi myßlesche, so je prawy kschiž namakał — a hlej, jako sebi bliżsche wobhlada, dha běsche tón samßny kschiž, kotryž běsche Bóh tón Knjes jemu hižom prjedy na ramjo położił — tón wot Boha sa njeho wuswoleny a postajeny kschiž běsche jenicźzy prawy kschiž był — a wón jón wsa a wjazy njeskorżesche, — tak so tute powjedanczko skónczi.

Tuž nawuknmy, žałosćź, s kotrejž mamy so bědźicź, jako swój kschiž wobhladacź a dowěrmy so Bohu, so je jón s prawej wótzowskej wutrobu sa naš wuswolił a wsmijmy jón na so. Spoczatk je czeżki. Spominajmy na to, so je też Jesuß pod czeżu czerpjenjow, kotrez so najprjódzy w Gethsemane na njeho kładżechu, skoro kónz wsak. Ale w modlitwje móz a poßylnjenje namaka, tak, so so saso s prócha sběhnje a pod brěmjom kschiža

dale krocźi — wón móże jón noßycź a wón to też chze. Wſmi ßwój kſchiż na ßo, Jeſuß praji, njewoſtań leżo, pytaj ßebi mozy ſ wyßokoſcźe a potom pój ſa mnu. Ty ſa nim póndźeſch pſches kſchiż ke krónje.

Budź teholda, o wutroba, ſ cźełom a ſ zyłej duſchu
Nětk Bohu Knjeſej poddata pſchi wſchelkim twojim kſchiżu.
Ach, wojuj! Schtóż njewojuje, tón krónowany njebudźe.

Hamjeń.

Woßadna evangeliſazija.

Nowiſchi cźaß k nam pſchicźeże, ſtare waſchnja a nahłady ſaniczejo, też wótzow wěru a łuboſcź k zyrkwi. Něſchto traſchne, kak na wjele kónzach ſapoczachu pſchecźiwo kſcheſcźijanſkej wěrje a zyrkwi ßo ſtajecź, ju pchimacź a ßo wot njeje dźělicź! Woßrjedź evangeliſkeje zyrkwje ſjawna **pſchecźiwnoſcź** naſta, kiż ßo ſkónczńje **pſchecźiwo evangelijej** měrjeſche. W naſchim ludu — runje też w ſakſkim — ßo ſeſda, każ by njekſcheſcźijanſtwo, prajmy runjewon póhanſtwo, ßwoju hłowu poſběhnyło. A po wójnje, jako ßo pſchi powrócźe hnydom praſchenje dźělenje ſtata wot zyrkwje ſtaji, ßo heßło ſaßłyſcha: Njeſcźe evangelij do luda! Ludowe mißionſtwo we wulkich měſtach! Evangeliſaziju też do wßow!

Njeje tole heßło ſkónczńje też hacź do naſchich **ßerbſkich wßow** ßo ſacźiſchcźało, woßebje hdźeż pod wliwom fabrikow a induſtrije wjetſcha dźělba luda ſaſtawaſche porjadnje ke mſchi khodźicź, wótzow waſchnje dźerżecź, haj wſchelazy ſ zyrkwje wuſtupichu. S **mołom** też zyrkwinſzy ſłożene woßady mozy ſawjedneho ducha pſches ſkutkowanje evangeliſtow, kiż ßo do nich powołachu, napſchecźiwo dźełacź, ſacźuwachu.

Schto ma woßadna evangeliſazija na ßebi? S duchom Bożeho ßwědczenja a ſ darom duchownoſcźe wuhotowani mużojo, kiż roſymja niz jenoż duſche wodźicź ale też napſchecźiwo ſchcźuwanju pſchecźiwnikow brónje wjeſcź, do woßadow pſchikhadźeju, ſo bychu duchownemu abo ſararjam w jich cźeżkotach k pomozy ſtali. S **evangeliom.** Naſch krajny biſkop je hakle pſched krótkim ſ nowa wobkrucźił: „Naſch tak dźiwnje pytazy a namakacź njemóżazy cźaß, njebudźe ſkónczńje nihdźe druhdźe namakacź hacź w ſtarym evangeliju kſcheſcźijanſtwa, kiż na ßo pak, (ſchtoż je njewuſtawajzy wuſběhowak) po waſchnju pſchipowjedacź, kiż je pſcheměnjazym potrjebnoſcźam cźaßa pſchiměrjene. Tole pſchipowjedanje pak jenoż potom ßwój kónz dozpije, hdyż ßo **cźłowjek** ſe ßwojej woßobu **zyle ſa njo** roſßudźi."

Po tym ßo myßl, wuwjedźenje a wunoſchk zyłeje evangeliſazije ſłożuje. Ssamo też w tutym lěcźe ßo jena a druha ßerbſko-němſka woßada roſßudźi ſ njej ſpytacź.

Zyrkwinſke ſaſtupjeŕſtwo (pſchedſtejicźeŕſtwo) ma ßo po pohnucźu a ſ wolu duchownoho ſa nju wuprajicź a **duchownehо,** kiż **mjes Sserbami** ſkutkuje a je ſa to wobdarjeny, dobycź pytacź, hdyż je evangeliſazija na **dłẽhe** ſłożena (4—7 dnjow), po potrjebnoſcźi ßnano też ſnamjeniteho ſwonkowneho evangeliſtu dobycź, woßebje we wjetſchich wobßahach! Evangeliſator **(evangeliſt)** pſchińdźe a ßo wot woßadnych ſ hoſpodliwoſcźu, hotowoſcźu a modleŕſkim duchom pſchiwoſmje. Wón dźerži pſchednoſchki we zyrkwi abo wjetſchej ſali, prědowanja (bibliſke hodźiny), a pſchijima tajkich, kiż chzedźa duchownje wot njeho radu a pomoz. Pſchi dotalnych, też ſerbſkich evangeliſazijach, ßu khóry ſpěwarjow, też poſauny, ßobu ſkutkowake, każ ſamóże dobra hudźba ducha woßebje poſběhnycź. Pſchirunaj też njebjeſke khóry w Sjewjenju Jana! So by ßo wunoſchk ſwěſcźił, měłe ßo też ſpißy, knižki, dźěle bilije pſchi tym poſkicźowacź — na pſchikład też „Pomhaj Bóh".

Sso wě budźa poßłucharjo ſwólniwi, pſchi ſhromadźiſnach na kónzu ſa ſapłacźenje trěbnych wudawkow dobrowólnje wopor ſkładowacź. Naprawjenje pak budźe ſ woßadnych a měſtnych wobſtejnoſcźow wuroſcź dyrbjecź, na pſch. praſchenje, kelko ma ßerbſkeho a němſkeho bycź, teho runja hacź w jenej wßy abo druhej hiſchcźe we woßadźe.

Na to ſwonkowne ſpominajo chzemy dodacź, ſo je na tutym, też na doßahazym pſcheproſchenju, też ſ małymi papjerkami, wjele ſa **radźenje** leżane. Woßadni maja cźakajo, żadajo tymle dnjam napſchecźiwo hicź, ſ najmjeńſcha tón bóle kſcheſcźijanſzy ſmyßłeny dźěł a ſa cźaß evangeliſazije ſ próſtwami pſched Bohom każ ſ pſchichodnym pomhanjom pſchi ſhromadźiſnach k ruzy bycź. Ważne je, ſo **hibanje** naſtanje. Bjes tuteho naprawjenja ſnutſkowneho płoda wuwoſtanje. Wono ma ßo dźeń wote dnja wożiwjenje nad (wjele) woßadnymi ſtacź, wobtwjerdźenje w powjeſcźi wo ſbożu a Sbóżniku, nowa łuboſcź k Bożemu domej a kraleſtwu a k ſkutkowanju w łuboſcźi. Duchowny ſnutſkowneho mißionſtwa Kircher wobßwědcźi: „My, kiż ßmy ſkutk (evangeliſaziju) w Bożim mjenje ſapoczeli, njemóżemy ßo jeho woſtajicź. My ßmy pſchejara żohnowanje naſcheho Boha pſchi nim ſ rukomaj namaßacź móhli a Boži wodych pſchi nim pytnyli".

Wotroczk.

W ßłovakſkej rěcźi ſpißała Kriſtina Royova.

(Pokracźowanje.)

Stare łoſtojzy pytachu ſa ßwojimi hólzami a holzami a ſcźinichu je hotowe, hdyż bě nuſne, woßebje hólzow, łotſiż **běchu** zyle ſcheſcherjecźi. Potom ßo modlachu a ſpěwachu a ſ tyßaz a ſaßo ſ tyßaz ertow wuklincźa: „W Bożim mjenje, Afrika! W Bożim mjenje, Afrika!"

Sſkónzo ßo ſacźmi pſches tu cźornu mróczel. Ludźo ſaſtachu dźěłacź, hladachu ſa mróczelu a dźachu: „Łaſtojzy cźahnu domoj!"

Haj, to bě rjany pucź pſches kraßne łukjiny hacź k morju, rjany też tych mnoho nowych ſnajomſtwow dla, kotreż łaſtojzy mjes ßobu cźinjachu. Po pſchikaſni wjednikow dyrbjachu huſto a dołho wotpocźowacź; tak nimale żana ſ łaſtojzow ſpróznoſcź njeſacźu.

Tu wuhladachu nadobo w dałokoſcźi morjo! „Wotpocźowacź!" rěkaſche pſchikaſnja. Jich mnoho by najradſcho dale lecźicź chzyło; tola wjednizy to njecźerpja. Kſchidleſchka trjebachu wotpocźinka. Dyrbjachu ßo też ſ modlitwami poßylnicź.

Wjednizy pſchehladachu zyłe wójſko. Schtóż by měł mału ranu abo ßnadź ſłamane pſchidleſchko abo hewak něłajki brach, by to prajicź dyrbjał, zyła ſhromadźiſna by wocźakała, doniż njeby zyle wuhojeny był. Něłotre to prajachu, druhe njewobkedźbowachu do zyła tajke małe ſchkody. To ßo po pucźu wſcho polěpſchi! Druhe ſaßo běchu njepoßluſchne. Wohladawſchi telko muſchkow wokoło ßo, njemóżachu ßo ſdźerżecź a kójachu pſchezo ſaßo ſa nimi. Napominanje běłych łaſtojzow, ſo jenoż te morjo pſchelecźa, kotreż ßebje ßameho ſapněja a ßwoje żadoſcźe ſkłudźa, dźěſche jim ſ jenym wuchom nuts, ſ druhim won. — Małko dnjow wotpocźowaſche wójſko pſchi mórſkim brjósy; w tutym cźaßu buchu tute łoſtojzy tak tołſte a lěhnje, ſo, hdyż ßo ßydźechu, wußnychu, a, hdyż ujeſpachu, kukachu ſa muſchkami. Wußnychu ßamo pſchi wulkej modleŕſkej ſhromadźiſnje, haj ßamo, jako ßo wſchitke modlachu, njeßłyſcheſche jich hłoß, a ßamo, hdyż ſ druhimi ſpěwachu, myßlachu ßebi jenoż na muſchki.

„Potajkim! W mjenje naſcheho ſtworiczela czehnjemy dale!“ tak rěkaſche to w lěhwje.

„W Božim mjenje, Afrika! W Božim mjenje, Afrika!“ wołachu tyßazy hłoßow. „Pſches morjo czehnjemy domoj!“ a wothłóß wotmołwi: „domoj!“

Hólzy, kotſiż běchu pſchi rězy měnili, ſo to niczo dale njeje, pſcheßwědczichu ßo bórſy, ſo je morjo wulke, a kak wulke! Dołho leczachu a niczo njewohladachu khiba wodu, lutu wodu! Nózki a kſchideſchka buchu jim ſprózne, hłowczki ßo khilachu, wóczka ſhladowachu tak żadoſczíwje, ach tak żadoſczíwje pytajo měſtaczka k wotpoczinkej, a wjedniży wołachu jenoż pſchezo: „Leczecz! leczecz!“

Te, kotrež njeběchu pſchi brjoſy morja ranow a ſlamanych kſchidleſchkow kedżbu měłe, padachu jena po druhej dele do ſeleneje wody. Wy-li jena ſtrowa nuts padnyła, bu khwilu wot wody njeßena, potom pak ßo ſ nowej mozu ſaßo ſ wody ſběhny; tola tamne ßo njemóżachu ſběhnycz; wone płuwachu a ßo ſatepichu.

Laſtojży, kotrež běchu ßo ſ muſchkami wutykałe, woſtawachu naſad, jena po durhej, najprjedy mały kuſk, potom wjetſchi a wjetſchi, jim pobrachowaſche mozow. „Czakajcze na naß, czakajcze!“ wołachu a proſchachu, — tola podarmo; wjednikow pſchikaſnja rěkaſche: „Leczecz, leczecz!“ A to bě Boża pſchikaſnja! Bóh da poßłuſchnej laſtojży telko mozy do kſchidleſchkow, ſo ſa pſchelecżenje morja doßahaſche. S kóżdej mjeńſchinu bu móz mjeńſcha; wone njeßmědżachu czakacz a ßo komdżicz!

(Pokracżowanje.)

Sserbſka Boża ßłużba w Drjeżdżanach.

Njedżelu Lätare, t. j. 11. měrza, je, dali Bóh, w Drjeżdżanach ſaßo ßerbſke kemſchenje a to, każ hewak, w kſchižnej zyrkwi, w tutym drje najrjeńſchim evangelſkim Božim domje w Saſkej. W nim chzedża ßo Sserbjo popołdnju ½4 hodż. ſaßo ſeńcz. Pſchi nětcziſchich woſtejnoſczach ßu tute Boże ßłużby ſa wſchěch, kiż pſchi nich ßobuſkutkuja ,ſ nahladnymi woporami ſjednoczene. Sserbſki kantor, kiż ſe ßwojim rjanym, móznym, klinczazym hłoßom ßerbſke khěrluſche ſanoſchuje a je, każ tež wołtarnu liturgiju wot ſpoczatka hacz do konza pſchewodżuje, doſtawa ſa ßwoju ßłużbu natwarjenja něhdże 20. abo 30. dżěl teho, ſchtoż ma nětko ſa elektriſku wjeſbu wudacz. Hdyż ßo pſchi Božich ßłużbach naſche ßerbſke khěrluſche ſ woßebitej radoſczu a ſe ſahorjenjom tak ſpěwaja, ſo móznje pſches wulke rumnoſcze zyrkwje klincza, je to ſ wulkeho dżěła ſaßłużba naſcheho ßerbſkeho kantora. Wón njeje, każ tu w domiſnje, ſ dobom tež organiſt. Organiſt na piſchczelach kſchižneje zyrkwje je muż ßławneho mjena a je pſches ßwoje hudżbne wumělſtwo daloko pſches ſakſke mjeſy ſnaty. Wón je ßlepy a je hižo pſchi lětach. Jeho dołhe włoßy ßu naſchěre. Wſcho, ſchtoż na piſchczelach hraje, hraje ſ hłowy. Wſchě khorale pſchewodża ſe ßwojimi ßlepymi wóczkami ſ hłowy. Pſchi ßerbſkim kemſchenju ßo husto tež hłoßy ſpěwaju, kiż Němz nima. Potom je nuſne, ſo ßebi organiſt zuſy, originalny hłóß prjedy na klawěrje pſchehraje. Wón je Němz, ma jako organiſt wulkeje kſchižneje woßady runje na njedżelach dżěła doſcz a tola ßwoje muſikalne wumělſtwo nam Sserbam do ßłużby ſtaji a na kajke wuſtojne waſchnje! Schtóż je zunje ſynki piſchczelow a melodije pod ruku wulkeho miſchtra na piſchczelach woßebje pſchi wudżělenju Božeho wotkaſanja ßłyſchał, je lohko njeſapomni. A ſchto doſtanje tutón wumělſki ſtarz ſa ßwoju ßłużbu? Wón, tón Němz, ßłuži Sserbam darmo ſ luboſczu k ßwojatemu ſku'kej na ßerbſkich dżěczoch w zuſbje. Bě loni w ſeptembrje. Kſchižny zyrkwiny khór ßo hotowaſche na jěſdbu do Hollandſkeje. Tam chzyſche pſches ßwoje pobożne khěrluſche wjele tyßazow natwaricz. Organiſt mějeſche khór pſchewodżowacz. Tajki daloki pucz na dlěżſchi czaß żada wjele pſchihotow, a tola někotre wokomiknjenja do wotjědżenja do dalokeje zuſby ſtary organiſt, każ hewak, ßwoju ßłużbu Sserbam na piſchczelach dokonjeſche. Wón njebě żaneho ſaſtupjerja póßłak, ale ßłużeſche nam ßam. Jako po kemſchach ſ nim ßłowczko porěczach a ßo jemu dżakowach, wotmołwi wón: Sskużu rad; ßerbſke hłoßy ßu mi lube a jich ſpěwanje. Snaju tež druhu ßłowjanſku rěcz. Tuż mi tež ßerbſke ßłowa tak njeſrozumliwe njeßu, każ móhli ßebi myßlicz. Jako młoda dżowka, kiż bě ßlepeho ſtareho nana do zyrkwje pſchiwjedła, jeho ſa ruku wſa a domoj wjedżeſche, běch zyle hnuty a dopomnich ßo pſchi tutym wobraſu ſe żiwjenja na tamne Patwokowe ßłowa: „Niczo wjazy ßo njepyta na ſaſtojniku, hacz jeno ſo ßwěrny namakany budże!“ Podobnje ßłuża wſchitzy zyrkwini ßłużobnizy, kiż ßu ſ wutwſaczom jeneho wſchitzy Němzy, pſchi ßerbſkich Drjeżdżanſkich Božich ßłużbach nimaſe zyle darmo. Woni nam njedżelſke popołndże wopruja a njeſroſymja tola naſchu rěcz. Tak ßu naſche ßerbſke kemſchenja ſa wſchěch, kiż tam ßobu ſkutkuja, ſ mjeńſchimi abo ſ wjetſchimi woporami ſjednoczene. — Czim nuſniſche je, ſo ßo pſchi pſchihotach ſa tute kemſchenje niczo njeſkomdżi. Jenoż, hdyż je Boża ßłużba derje wopytana, hodżi ßo ſdżerżecz. Tehodła ßo wſchitzy evangelſzy a kſcheſczijanſzy ſmyßleni Sserbjo naležnje porſcha, ſo bychu ßwoje pſchecżelſtwo w Drjeżdżanach a wokolinje, woßebje tež ſtarſchi ßwoje dżěczi, ſ luboſczu napominali, tute Boże ßłużby w lubej macżernej rěczi ßwěru wopytacz. Hdyż tež je wjele ſtarych, lubych Sserbow w Drjeżdżanach ſemrěło, je tola w poßlednim lětdżeßatku wopyt lědom wotebjerał. Drjeżdżanſzy Sserbjo ßu we wſchěch wichorach poßlednich lět ßwojej ßerbſkej Božej ßłużbje ßwěrni woſtali. Nowoczaßny duch wotpada, woßebje we wulkich měſtach, jim njeje móz wěry a luboſcze k Božemu ßłowu ſ wutrobow rubił. Pſchezo ſaßo ßmy ſ jich rta to wuſnacze ßłyſcheli: Hdyż ßo nam Boże ßłowo w drohej maczernej rěczi pręduje, potom nam je, każ bychmy tu pod Božim ßłowom w ßwjatej hodżinje ſaßo ßwój kſchczenſki ßlub ſa żiwjenje wobkrucżili, a każ by napominajo a ſ duchom modlitwy ſ rowa won ßwěrny hłóß lubych pobożnych ſtarſchich ſaß k nam rěczał. Schtó wě, ſa kelko Sserbow w zuſbje ßu runje tute ßerbſke Boże ßłużby ſa duſchu w ſpytowanjow połnym czaßu jandżelſku ßłużbu dokonjale a pſchi wěrje ßerbſkich wótzow młódſchi narod ſdżerżecz pomhale. Ale nětko hroſy ſtrach ſa pſchichod. Nuſa woßebje we wulkich měſtach je pſchezo wjetſcha. Drohota dżeń wote dnja hladajzu pſchibywa. Wjeſba do ßrjedżiſny měſta je ſ kóżdym měßazom dróżſcha a tola, kelko jich tam je, kiż dyrbja ſa wſchědny Boži khlěb ſ kóżdej hriwniczku lutowacz. — Czim nuſniſche ßu napominanja ſ lubeje domiſny: Wy, naſchi ßwěrni w zuſbje, dajcze radſcho czěłu tradacz, ale niz duſchi. Shromadżujcze ßo pſchezo ſ nowa pod ſchkit teho, kotrehoż luboſcz njeje wuhaßnyła, tež niz w czaßu, hdżež kóżdy to ßwoje pyta, a kotrehoż kralowſka móz njebu pſchekrótſchena a nalemjena, hdyż buchu ſemſke tróny ſpowalane, wo kotrymż w naſchich wěryßylnych a nadżijewjeßelych khěrluſchach ſpěwamy:

Wón lóft a wětry wodżi,
Tež wſchitke mróczele.
Pucz, po kotrymż ßo khodżi,
Tym ßwojim ſjewicz wě!

Zyle ßerbſke evangelſke duchownſtwo w Saſkej a tež w Pruſkej ßo naležnje proßy, ſo chzyło Drjeżdżanſke kemſchenje hižo do prědka na njedżeli Reminiſcere a tež Oculi na ßwjatym měſcze

wosjewicz a k wopytej kemschow wutrobnje napominacz a to niz jenoz sa prědowanje, ale wożebje tez sa Boże blido. Hdyz wopyt hewak wotewsak njeje, nadpadne je tola znadnische wobdźělenje sa Božim blidom. Psched 30 lětami bě spowjednych w Drježdźanach w pscherěsku pschi kóždym kemschenju na 160 wożobow, psched 10 lětami na 120 spowjednych, nětko jenoz hischcze na 95 spowjednych. Nasch Knjes proży někotre hodźiny do swojeje zmjercze: „To czińcze k mojemu wopomnjenju!" Je tón s zyła hischcze kschesczijan, kiz tez sa tutu poslednju prósstwu naschcheho Sbóżnika żaneho wucha a sa duchowne żohnowanja Bożeho wotkasanja żaneho shrosymjenja wjazy nima?! Boże dla a naschich duschow dla, wy Sserbjo w domisnje a wy Sserbjo w zusbje, my nochzemy wróczo hicz w naschim duchownym żiwjenju, ale s Bohom do prědka. D.

Zyrkej a stat.

Nusa mjes evangelskimi duchownymi Sakskeje pschiběra. Drježdźany maja něhdze 100 duchownych. 20 s nich dźěłaju hižo w pisarnjach a bankach, jedyn jako fabrikar. Dźěła swojeho saktojnstwa nóża jenoz pschipódla sastawacz. Podobnje je to w Lipsku, haj po zykej Sakskej. Na wsach dźěłaju fararjo wożebje pola sahrodnikow a w podkopkach; jedyn je s dohladowarjom skladow we wulkej fabriky. Něhdze w sakskej Hornjej Łužizy je zyrkwine sastupjerstwo dokhody duchownehe do zyka wuschmórnyło, dokelz je pjenjezna nusa pschewulka. Farar tam do pisarnje khodźi, w kotrejz 8 hodźin dźěła. Pschi tym pak zebi wot njeho żadaju, so by kaz prjedy prědowal, kschcził, wěrowal, khowal a paczerske dźěczi roswuczowal, po tajkim dwě zyłej powołani wukonjal. Po 8 hodźinskim dnju dźěła hischcze jedyn nózny dźeń dźěła a sa tole poslednje żaneho sarunanja. — Tu pschewosmje a njeży tak někotry farar tajku cżežu bjes skorżenja a morkotanja, so by wożadże hischcze wjetschich cżežow salutował. Pschicżina tajkeje nusy je wożebje zyrkwi njepscheczelne stejnischczo sakskeho stata wożebje we pjenjezných wězach. Haj, zamo tak je, so je němski wulkostat sakskej wyschnosczi pjenjesy sa zyrkej a jeje nusne potrjeby poskicził a — wyschnoscz njeje pschijała. Tuż żadyn dźiw, so to s zyrkwinymi pjenjesami klaza. Tola njesabudźmy, so maja tez wożady zame tu husto-dosez winy wjele, wożebje hdyz farske lezomnosczе sa czażej pschimérjeny pjenjes njepschenajeja a hdyz płaczisny sa zyrkwine dźěła, kaz khowanja atd. njepowyschuja, kaz zebi tukhwilne płaczisny to żadaja. —

Hdyz je tutón wobras srudżazy, tak njepobrachuje tola tez swjeżelazeho. To je ta wożada, kotraz dobrowólnje dawanje sběra pak w zicze, pak w pjenjesach a to pak sa zyrkej a jeje potrjeby, pak sa wożadne potrjeby sa dokhody duchownych. —

S bliska a s daloka.

Maleschezy. W naschej wożadze żo, da-li Bóh, njedźelu Reminiscere a błědowazaj dnjej wożadna evangeliszazija wodźerži. Na pscheproschenje zyrkwinskeho pschedstejiczerstwa k. farar Domaschka s Budestez k nam pschińdze, so by we prědowanju a tsjoch wjeczornych pschednoschkach k nam rěczał. Pschir. blizsche „Zyrkw. powjesczе" w Ss. N.! Njech żo wschitzy wożadni hotuja żo pschi tym wobdźělicz se wschitkimi druhimi, kiz maja abo mějachu tu żwój dom a wożebity swisk s naschej wożadu.

Kollekta sa evangelske zyrkwine nowinarstwo Sakskeje sběra żo dźenża. Njejży-li w Božim domje byk, donjeż żwój dar k duchownemu! Tez twój dar je nusny sa tuto jene wożebite dźěło kschesczańskeje zyrkwje w naschim kraju! Dwojaki je nadawk, kotryż ma nasche evangelske nowinarstwo se żwojimi zyrkwinymi a wożadnymi a nabożnymi kopjeńkami a cżażopiżami dopjelnicz. Pschikhadżecz dyrbja tute porjadnje k tym, kotsiż żo k zyrkwi a Božemu żiwu dźerża, so bychu jich powuczake, swjeżelake, jim powjedake, a rospratwjake a tak wjasake swjask mjes jenotliwymi kruczischi a kruczischi, a sażo khodźicz dyrbja tute psches zyły kraj a lud a pytacz, wabicz tych, kiz nasdala steja, powuczicz a pscheżwědczicz tych, kiz napschecziwo steja, pschewinycz a dobycz tych, kiz pschecziwo wěrje a zyrkwi wojuja. Schtó chce prajicz, so tole njeje nusne a ważne! Tuż pak pomhajmy naschim żerbskim a němskim nabożnym kopjeńkam, so mohke wukonjecz tuto dźěło nam a naschemu zyłemu ludej k spomożenju, Bohu k czeszczi! Tez s tutym dopjelnjamy Knjesowy nam sawostajeny testament, jeho nizionsku pschikasnju s Mateja poslednjeho stawa: „Dźicze a wuczcze wschitkich ludźi!" Mohł ty to nasad wostacz? Wěscze niz! Tuż skladuj dźenża. — A njesapomń tez tón druhi pucz pomozy: Czitaj żam a staraj żo wo to, so pschezo wjazy jich czita tute kopjeńka! „Pomhaj Bóh" tola hižo masch a tez „Mizionski Posoł"?

Zyrkwini paduschi żu druhi krócz Lubeckski dom domachpytali. Prjedy běchu Kschižowanemu, kotryż tam we wulkej postawje wiżasche a kotryż bě k dopomnjenju na padnjenych wěnowany, hłowu wotbili a kradnyli. Nětk żu drohotny stary wobras, kotryż pokhowanje Sbóżnika pokasowasche, wuresali a żobu wsali. Paduchow żu sajeli, wobras pak hischcze nimaju. — Tehorunja żu paduschi w Zwikowje, Hornim Łaru a we Mizlareuth w zyrkwjach pobyli a kradnyli. W Hornim Łaru paduchow wuzlědżichu a rubjene wołtarne żudobja sażo dostachu; w Mizlareuth dostachu je drje tez wróczo, tola rosbite.

Rom njeje wjazy to „město zyrkwjow", kaz bu mjenowane, dokelz běsche w nim najwjazy domow sa Boże żłużby. Newyork to nětkle je. Tuto amerikanske město ma tu khwilu 1344 Božich domow. S tym je Rom wo wjele pschetrjechiło. Rom ma „jenoz" 366 zyrkwjow a kapałow. S tutych 1344 Božich domow żłuscha jich 916 protestantiskemu, 321 katolskemu a 97 żidowskemu wěrywusnaczu. Mjes protestantami maja jich sażo Episkopalianoju 213, Lutheranszy 170, Methodistoju 137, Presbyterianszy 146, Baptistoju 105 a Reformirowani 105 zyrkwjow. Kaz widżisch, je Newyork tez w tutym nastupanju amerikanske.

M. w Ba. sa Remin.
K. w N. sa Oculi.

Biblija — czaż — człowjek.

Dźewjaty tydzeń, wot 25. februara hacz do 3. měrza.

25. **Reminiscere:** Luk. 9, 51—56. — kh. 27.— Mat. 6, 24—34.
26. **póndźela:** Psalm 130. — kh. 205. — Mat. 7, 1—14.
27. **wutora:** Psalm 123. — kh. 208. — Math. 7, 15—29.
28. **pokutna żrjeda:** 2. Kor. 7, 10. — kh. 222. — Mat. 8, 1—17.
1. **schtwórtk:** Mat. 11, 28—30. — kh. 413. — Mat. 8, 18—34.
2. **pjatk:** Ps. 77. — kh. 211. — Mat. 9, 1—17.
3. **żobota:** Ps. 71. — kh. 588. — Mat. 9, 18—38.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacz w Nożaczizach.

Czischcz Smolerjez knihi zischczernje a kniharnje, sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Cźišło 8.
25. februara

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 15.— hr.

Reminiscere.

Hebr. 12, 1. 2.

Póstny czaß — czaß czerpjenja. „S Jesußom nam dajcze czahnyć, hladacź jeho stopjenjow" — na jeho czežkim czerńjojtym puczu. Sa naschi zyły lud pschezo khutnischi czaß nastawa. Njepschecźelstwo Němskeje so pschezo hłubje do kraja nuts wala a nusa a drohota i kóždym dnjom rosćetej. Tyßazy ludźi hłoda tradaju W někotrej komorzy je bolosne prasćenje słyschecź: Schto budźemy jeść, schto budźemy picź, schto budźemy so wobleknacź? My wěmy: teź czežke czaßy w Božej ruzy leża, my dyrbimy w nich nawuknyć wjeßoli być w nadźiji, scerpliwi w cěßnosći, wobstajni w modlitwje. Nusa dyrbi naß k Bohu cěricź, so my swoje wutroby tam nuts póscelemy, hdźež bychmy rad wěcźnje bydlili.

Ale teź to druhe my wěmy: někotry w tajkim czaßu wopróżni a město teho, so by so dale bědźił, swoje brónje prjecź cźißnje. Ssnano teź rjeknje: żadyn Bóh njeje, hewak by wón moje próstwy dawno wußłyschecź dyrbjał. Runje tajkich chze list na Hebrejskich a jeho 12. staw poßylnicź, so njebychu wustali a so jich duscham njesezko.

Dwojake dyrbi po naschim tekscze k temu służicź:

1. wotpołożmy tón hrěch,
2. schladujmy na Jesußa.

1. Na tajkich Knjesowy japoschtoł myßli, kiž w tamnych czaßach na wulkich swjedźeńskich dnjach pak na pschemo běžachu, pak so mjes sobu bědźachu. Cźi mějachu so měßazy dołho na to pschihotowacź. Hdyž so pak běženje a bědźenje sapocza, dha woni swoje dołhe drasty wotpołożichu, so jim njebychu sadźewk byke. Na tym dyrbja sebi tschescźijenjo sa swoje běženje a bědźenje pschiklad wsacź. Wotpołożmy wscho brěmjo a tón hrěch, kiž so naß twjerdźe dźerži. Wot wscheho, schtoż naß w běženju k wěcźnemu žiwjenju sadźewa, wusběhnje japoschtoł hrěch. Tón naß wobstupi, nam koßydła staja, so bychmy padnyli, tón nam nasche stawy wobplecze, so my je w běženju swobodnje trjebacź njemóżemy. Hrěch — schto to je? Njepschecźelstwo pschecźiwo Bohu, temu swjatemu a prawemu, postanjenje pschecźiwo temu hnadnemu Wótcej swojich dźěcźi. Nimasch ty prawe stejnischcźo k hrěchej, dha ty też prawe stejnischcźo k Bohu nimasch. Hrěch je žórko wschitkeho njesboża we wulkim swěcze ludow, kaž w małym twojeho žiwjenja. Sswětni ludźo rjeknu: Hrěch je mudrosćź. Runje na wopak je: hrěch je najwjetscha hłuposćź. Je wón tola prěnjeju cźłowjekow tak njemudrych scźinił, so měnjeschtaj, so móżetaj so pscheð Bohom skhowacź.

Japoschtoł żadyn woßebity hrěch njemjenuje. Ty sam dyrbisch wjedźecź, kotry hrěch tebje do stracha njeße, wěcźne žiwjenje shubicź. Je tutón hrěch znano twoja lěnjosćź a liwkosćź, abo twoje cźělne požadanje a twoje pokhilenje k swětnym wjeßelam, abo twoja nahrabnosćź a lakomstwo, twoja njesprawnosćź w twojim powołanju, we wikowanju a pschekupjenju? Haj, nasche hrěchi su na tym wina, so my swojemu wottyknjenemu kónzej hischcze bliže pschischli njejßmy. Dyrbjale naß wone wo tu krónu pschinjesćź, kotruż nam nasche njebjeske powołanje w Khrystußu Jesußu prjódkdźerži?

Tuż wotpołożmy tón hrěch. Lohka wěz to njeje. Kelko swěrnosćze a khutnosćze Božeje dyrbi prjedy hicź, prjedy hacź cźłowjek k temu dóńdże, wusnacź: ja hidźu hrěch. Pschetoż hrěch tola żana wěz njeje, kotruż móhli my so wußlez kaž so něchtó swoju drastu

wußlecże. Naſche draſty jenoż ſwonkownje wokoło naſcheho cźěła wißaja, hrěch pak je w naſchej wutrobje ſakorjenjeny a ſ naſchim zyłym waſchnjom ſapleczeny. Huſto cźłowjekej boloſcź pſchihotuje, jón wotklaſcź. Też ßo tajke wotkładźenje njeßmě jenoż jónkrócź ſtacź, jako bychmy my ſa wſchón cźaß ſ tym hotowi byli, ale wono ma ßo wſchědnje ſ nowa wospjetowacź. Każ w naſchej ſahrodźy dźěło plenja ženje wotpoczowacź njeßmě, dyrbi-li wona w dobrym rjedźe woſtacź, każ dyrbimy my ßwoje cźěło wſchědnje ſ nowa myćź, tak dyrbimy my też pſchezo a pſchezo ſaßo hrěch wotklaſcź, dokelž wón pſchezo ſaßo nad nami mozy dobudźe. Njejßmy my hižom druhdy k ßwojemu hłubokemu ſahańbjenju ſhonili, kak ſe žadoſcże, kotreż my dawno ſa pſchewinjene dźeržachmy, ßo na jene dobo w naſchej wutrobje hibachu, kak naß ſpytowanja, wo kotrychž my měnjachmy, ſo dawno w rowje leża, ſ nowej mozu nadběhowachu? Też ſa ßwěrnych kſchesćijanow pſchi tym woſtanje, ſchtož ßebi naſch mały katechismus žada: my dyrbimy pſches wſchědnje roskacże a pokutu ßwojeho ſtareho cźłowjeka potepicź a wſchědnje nowemu cźłowjekej w naß k horjeſtacźu pomhacź. Wotpołożmy hrěch!

2. Shladujmy na Jeſuża. Niz na naß ßamych, pſchetoż naſcha móz je ßłaba, niz na druhich cźłowjekow, pſchetoż cźłowſki pſchikład móże drje wabicź, ale móże też ſchkodźicź, też niz na ßwět a hrěch, pſchetoż taj naß do hłubiny ſkaženja dele cźehnjetaj. Ale ſhladowanje na Jeſuża dawa móz a troſcht, ßwětko a ſboże. Wón woſmje prjecź, ſchtož naß tyſchi a wón dari, ſchtož nam pobrachuje. Wón nam pomha hrěchi wotklaſcź, ſtaroſcże wón do žohnowanja pſchewobroczi, pſchi ßmjertnych łožach wón ßwoju pſchewinjerſku móz wopokaże a nad kaſchcźemi jeho ßłónzo horjeſtawanja ßwěcźi.

Wón budźeſche wjeßele měcź móhł, ale wón wuſwoli kſchiž. Judaſch a Pětr, Herodaſch a Pilatus, Hannas a Kaiphas — ſchto nam tute mjena powjedaja wot cźerpjenja a hanjenja, wot njedźaka a ſazpiwanja, wot hubjenych pſchecźelow a hórkich njepſchecźelow! So ßu jeho jateho wſali a pſcheßłyſcheli, krjudowali a wußměſcheli, jeho purpurowy mantl woblekli a cźernjowu krónu jemu ſtajili — kak žałoßne je to wſchitko. A Gethſemane a Golgatha! a boloſny pucź, po kotrymž je wón ßwój kſchiž njeßł! a pſchede wſchěm Golgatha! Njeſapomń, kak hórki ßy ßo ty twojemu Sbóžnikej ſcźinił! Njeſapomń, ſchto je wón tebi dobreho cźinił!

Wón pſchecźerpi kſchiž! Drje je ßo wón na pucźu pod cźežu kſchiża k ſemi ſwjeſł, drje je wón ſkorźił: Mój Bože, mój Bože, cźehodla ßy ty mje wopuſchcźił? Ale ſnutſkownje wón ſłamany njeje, wón je wěru dźerżał, wón je ſcźerpliwoſcź wopokaſał, wón je dokonjał cźerpjenje, żiwjenje, wumrjecże, wumoženje. Podležo wón hiſchcże dobywa. Jeho poßlednje ßłowo, dobywarſke ßłowo. Dyrbi też Schiman Kyrenſki ſa njeho kſchiž njeſcź, ſa Schimana a ſa tebje a ſa wſchitkich cźłowjekow njeßeſche wón tón kſchiž. Tuż ſhladujmy na Jeſuża, ßo ſpowjedajo ſ modlenjom a ſ dźakowanjom: O jehnjo Boże ßwjate, na kſchiżu ſarěſane — wſchón hrěch ßy wot naß wſako, to żiwjenje nam dako, ßmil ßo nad nami, o Jeſu!

Kſchiž — my jón też mamy a někotry cźežko doſcź na nim njeße. Ale mamy my też ſcźerpliwoſcź w cźerpjenju? Pſches hanibu a ſte rěcże dźe huſto doſcź naſch pucź, ale kak dha, njeſhladujemy my pſchezo hiſchcże ſa wjeßelom, kotreż nam pſchi pucźu kiwa, ßebi žadajo, wußwobodźeni bycź wot ßwojeho brěmjenja? Je nam naſch Sbóžnik ſa pſchikład, kotryž je pſches běduenje a hańbu, nuſu a ßmjercź, ale ſtajnje w doſpołnej poßłuſchnoſcźi ßwój pucź ſchoł, ſo bychmy ßłědźili ſa jeho ſtołpami? Wón běſche najſapjeniſchi, tak ſazpjeny, ſo też wobliczo pſched nim pſchikrywachmy, a my chzyli ſłě hladacź, hdyž ßo nam winowata cźeſcź ſapowě? Dyrbi wotroczk po kwětkach hicź, hdźež jeho Knjes cźernjowu krónu njeßeſche, ßmě wón ſkorźicź, hdyž jeho ſ jehłami łałaju, hdźež jeho Knjeſa ſ pjaſcźemi bijachu? Tuż ſhladujmy na Jeſuża, ſo by wón wěru w naß ſbudźił a ſcźerpliwoſcź ßylnił a cźerpjenje žohnował!

Wón je ßo ßydnył k prawizy na Boži ſtoł. Po cźěmnoſcźi póſtneho cźaża jutrowne ßłónzo ſeſkhadża, po dołhim běduenju je wón ſ dobyczom krónowany. Tak hłuboko dele, tak wyßoko horje! Po kſchiżu króna! Po telko hanibje wěcźne wjeßele! Tuż ſhladujmy na Jeſuża. S jeho poniženja a powyſchenja cźerpajmy troſcht ſa naſche cźerpjenje. Wón je ſ dobywarjom! S Jeſußom nam dajcże cźahnyćź. Woſtań Jeſu ſ hnadu tu, dha, hdźež dźeſch, du ſa tobu. Hamjeń.

Wotroczk.

W ßłowakſkej rěcźi ſpißała Kriſtina Royova.

(Pokracźowanje.)

Te wbohe njepoßłuſchne kaſtojzy! Tam na brjoſy morja njeběchu mohłe pſchewinyćź lóſchty krwě, a nětk běchu pſchecźeżke ſa pſchelecźenje a ſcźěhowk żadoſcże bě, ſo jich cźěło je do morja ſcźahny. K tomu naſta nadobo njewjedro, deſchcź a wichor! Sta a ſaßo ſta kaſtojzow padźechu do morja! Te, kotreż běchu poßłuſchne, a mózachu ßo modlicź, ßo ſaßo ſběhnychu, tola ſ tych njepoßłuſchnych njebu ani jena wukhowana. Pſches ßwoju njepoßłuſchnoſcź wumrěchu w żałoſtnej hłubinje; ženje wjazy njewohladaju ßwojeho hnězdźicżka! Ženje, ženje njewrócźa ßo domoj! Jako pak bě najhórje ſa kaſtojzy, wuhladachu ſ daloka ßo bližazu łódź. Na tutej ßo ſeßydachu, hdźež jenoż to mózachu. Otw, to bě wjeßele! Morjazy drje ßo na tym njewjeßlichu, ſa to pak pucźowarjo a dźěcźi, kotſiž na njej běchu. Radowachu ßo na jich lubym widlowanju a póßłachu ſ nimi ßobu poſtrow do domiſny. — Běchu ßo te jene wutwotpoczowałe, ßydachu ßo druhe a potom ſaßo druhe, doniž njeběchu wſchě wotpocżnyłe.

Tola hiſchcże jene njewjedro pomjeńſchi wójſko kaſtojzow! Sdaſche ßo kaſtojzam: „To njeńdźe! My dyrbimy wſchitke ſahinyćź!“ — „My njeſahinjemi!“ wołachu běli wjedniży, „jenoż wěrcże a poßłuchajcże! Bóh naß poßylni!“ —

„Kraj! kraj!“ ſawoła na dobo prěni tyßaz kaſtojzow. Zyłe wójſko wyſkaſche. Ptacżatka ſebrachu ßwoje poßłednje mozy a wſchě dolecźachu hacź na kraj, jenoż te niz, kotreż hiſchcże w poßłednim wokomiku ßwoju wěru a nadźiju na Bożu pomoz ſhubichu; tute wopuſchcźi jich móz, tak ſo padźechu a ſahinychu, nimale pſchi brjóſy Afriki. Wſchě druhe tam dolecźachu a pſchihotowachu ßo na dołhe, wjeßołe wotpocżowanje. —

Jako běchu wotpocżnyłe a ſ nowa wożiwiłe, wotměchu ſhromadźiſnu. Sapocżachu ſ modlitwu a ſ wyſkazym dźakłym kherluſchom k dobremu ſtworicźelej, kotryž bě jim tak dźiwnje pomhał. Po tym cżakaſche na nje ważne dźěło a wuradźowanje. Hacź ßem běchu wſchě hromadże lecżałe, nětko buchu rosdźělene. Kóżda kaſtojza dyrbjeſche prajicź, hdże bě ßo narodźiła.

Běchu tam kaſtojzy ſ Jendźelſkeje, Franzowſkeje, Němſkeje, Rußowſkeje, Italſkeje, Awſtrikeje, ſ Wuherſkeje, a mjes tutymi běchu też cźěſke a ßłowakſke kaſtojzy. Buchu rosdźělene a to najprjedy po krajach, potom po krajinach a ſkónczńje po měſtach a wßach.

Zyłe lěhwo dźakowaſche ßo ſchěrym wjednikam, wſachu wſchě hiſchcże to napominanje ßobu, ſo domoj dolecźawſchi ſ wulkim wyſkanjom ßwój domojwrót dźerża a ludźom lěcźo pſchipowjedaju. Prajachu: „W Bożim mjenje!“ a hižo lecźachu do ßwěta. Lecźachu hižo a to pſchiwołachu hiſchcże jena druhej: „Hdże chzeſch ty?“ „Do Pětrohroda! do Moſkwy!“ „A hdże wy?“ „Do Pariſa!“ „A my do Prahi!“ „My do Wina!“ „My do Roma!“ „Lecźcże ſ Bohom!“ „Lecźcże ſ Bohom!“

Jako běchu ſo dźěliłe a te, kotreż bóle w ſuſodſtwje bydlachu, bóle do cźrjódy ſo ſhromadźiłe, ſapoczachu cźěſke kaſtojazy ſe ſłowakſkimi rosmołwu: „Hdźe leczicźe?“

„Do Wina!“

„A hdźe tam to bydlicźe?“

„Ssmy ſwoje hnězdo pſchi ſłubnej zyrkwi pſchitwarili. Tuta zyrkej bu něhdy natwarjena k dopomnjeczu na to, ſo chzyſche raſſy cźłowjek khěžora moricź a ſo to Bóh njedopuſcheźi. Wěſo cźłowjekojo naſ tam rad njewidźa, tola my ſmy ſo teho Knjeſa praſchake, a tutón je prajił: „Nó!“ Nó, a tuž tam bydlimy! A tule te bydła cźiſcźe wyſoko na wěži Scheźěpana! A wy, ſ wotkal ſcźe wy?“

„My bydlimy w Praſy na Hradźinje. To bě hród cźěſkich kralow. Też pſchi zyrkwi Wita bydła někotre. Huſto hižo ſebi myſłachmy, ſo dyrbjake ludźom pomhacź twaricź, ſo bychu tola ſkónczńje dotwarili. Twarja tutu zyrkej hižo dlěje hacź ſto lět!“

„My leczimy do Treczina!“

„Hdźe je to?“

„Otw, w dole rěki Waag!“

„A my leczimy do Budapeſta! Tam ſo pěknje bydli! Ssu tola pſchi Dunaju wjele mniſchkow!“

„Bydlicźe ſnadź na hrodźe w Budźinje?“

„Otw ně! Tam bylo to nam pſche ſtyſkno!“

„A hdźe ſcźe wy ſem?“

„My ſmy ſe wſoſow a bydlimy ſebi bliſko! Trjebamy jenoż hórku pſchelecźecź a ſmy hromadu! Tola, tu je hraniza! Dyrbimy ſo dźělicź! Pſchewodź. Bóh!“

„Pſchewodź. Bóh!“ — — — (Pokracźowanje.)

Sserbſka evangeliſazija.

Dodawk.

Evangelion po potrjebnoſczi cźaſa a po pucźach, kiž naſch cźaſ pokaże a żada khodźicź — ſa woſadny pſchinjeſcź, to je myſl woſadneje evangeliſazije. Se ſrjedźiſchcźa ſnutſkowneho miſionſtwa ſo piſche: „W tutej ma tón Knjes zyle woſebje ſwój ſkutk. Sechze-li Bóh a woſtawa-li hłód po evangeliſaziji w naſchim ludu każ nětkole, potom móże naſch evangeliſaziſki ſkutk ſa naſchu krajnu zyrkej ſe ſpodźiwnej ſtrowotnej ſtudnju bywacź a naſ na kónz pſchiwjeſcź, kotryż jich wjele wot naſ horzo požada a wuproſy: „Wobnowjenje naſcheje zyrkwje wot nutſkach, ſ żiwjenſkich mozow evangelija.“ Hiſchcźe ras naſpomnimy, kak ſo w naſchich ſerbſkich cźaſopiſach każ hewak rtnje na to ſkorźi, ſo naſch ſerbſki lud ſobu ſaſtawa ke mſchi khodźicź, też k ſpowjedźi, a domach Boże ſłowo, woſebje ſtarſche jadriwe knihi malo wužiwa, kak je ſpěwanje pſchi jědźi, pſchi pſchebiwanju poſaſtało, dale puſte wjeczory pſched khowanjemi w żarowanſkich domach! Tuž je trjeba, ſo też na nowych pucźach ſo bjes Sserbami duchownje ſkutkuje.

K temu je dale nuſne, ſo ſo to ſe ſrjedźiſny woſadow ſamych ſpyta, to rěka, ſa Sserbow w *macźeŕnej rěczi*. S tym ſo jich duſcha hakle prawje namaka. Każ ma ſo pacźerſka wucźba, młodoſtne ſtowarſchenje w ſerbſcźinje krucźe hajicź, tak też wożiwjenje woſadneho żiwjenja ſ kužoła ſerbſkeje rěcze. Też ſ tajkimi naprawami a waſchnjemi, kiž ſu Sserbam pſchimĕrjene a najbóle ſłužobne! Wěſo ſo evangeliſazija njehodźi jenoż ryſy ſerbſky wuwjeſcź, hižo pſcheproſchowanje niż. Němzy mjes nami ſu jeho runje tak, ſ najmjeńſcha runje tak potrjebni każ Sserbjo.

Njedoſtatk pſchi nowiſchim ſerbſkim hibanju, kiž telko puſkow a kicźenjow ſa wożiwjenje Sserbowſtwa ſjewi, ſo płodej po duchownym a nabożnym boku njeda prawje ſrawicź. Luboſne a pěkne ſpěwanja a pſchedſtajenja na dźiwadłach ſo pſchejara do prědka ſtajeja, to ſu kcźenicźka. Duch wobnowjenja moraliſkeho a nabożneho, ſchtoż ſ płodami měnimy — ſ wjetſcha naſad woſtawa. Na evangelſkim boku ſnano hiſchcźe bóle hacź na katholſkim, hdźež ſu ſtare zyrkwinſke waſchnje, na pſchikład w domjazym ſpěwanju, puſtym wjecźorje, w katholſkej bjeſadźe, hiſchcźe bóle ſkrucźene mjes woſadnymi. K tym ſacźuwanje mnohich jednorych ſtawow naſchich evangelſkich woſadow wuprajimy. Dźiwadłowe kruchi ſo pſchejara po pſchecźach wulkeje ſłyſy wuſwoleja. hdyż dyrbjake tola pſchecźa a ducha ſłyſy poſběhowacź a khutne hry, każ „Burſka krej“, „Kſcheſcźańka“, „Wſchitzy ſjednani“ a druhe prawje trjebacź. Też njeje hibanje ſłużobne, kiž ſo pſchejara ſ nohomaj ſtanje — my měnimy reje prjedy, reje potom ſa naſche duchowne poſběhnjenje, kiž mělo ſo krucźe ſ roſwucźazymi, roſſwětlazymi, ducha wutwarjazymi pſchednoſchkami ſtawacź, też na ſerbſkich ſwjedźenjach. Te lube reje dźeja, hacź runje we Pruſkej wobmjeſowane, mjes naſchimi Sserbami dale — dale do ſwjateho póſta nuts! Njetrjebamy my evangelſkeho ducha evangeliſazije mjes nami? — Wo nětcźiſchej nuſy, kiž je němſki lud, ſ kotrymž ſmy ſe wſchelakimi ſwjaſkami ſwjaſani, wot jeho domachpytanja a kiž dyrbjało też mjes nami bójſku ſrudobu naeźinicź, njechamy tu dale rěcźecź.

Hiſchcźe jene: *Prózowanje ſektow*, woſebje Adventiſtow! Wot ſwojeje tudomniſcheje ſrjedźiſny, Budyſchina ſem, do naſchich wſoſow ſwoje kopjena noſcha, każ „Wächter der Wahrheit“ a ſ pſchednoſchkami ſpytuja twjerdy poſtup mjes nami doſtacź. Hacź myſła, ſo je jich wuſběhowanje kaſnjow, ſabbata, jich dźeſatk, kotryż wot ſobuſtawow żadaju, kſchcźeńza doroſcźenych a druhe ſa naſ něſchto wobſbożaze — hacź chzedźa naſchu duchownu khudobu ſe ſwojim duchownym bohatſtwom k ſwojemu lěpſchemu wotſtronicź? S najmjeńſcha radźi wo „miſionſtwje“ mjes nami rěcźa. Wſcho jene, jenoż ſo naſche woſady po evangelſkim pucźu dale pokrocźuja! K temu też tak mjenowani „khutni pytarjo w bibliji“ pſchiwiſowarjow pytaja! My żadamy bójſku mudroſcź, niż mudrowanje w naſtupanju biblije a naſcheho duchowneho ſboża! K temu dopomha Boži duch, kiž pak ſkerje ſ woživjenjom ſe ſrjedźa naſchich Sserbow mozy doſtanje hacź ſe ſapſchimowanjom ſektow wot wonkach. Sekty njejźu bjes pohonjazeho wliwa, też móżemy wot jich duchowneje horliwoſcźe a ſahorjenoſcźe wuknycź. Něktory ſ jich kolporteurow każ mały evangeliſt po domach khodźo rěcźi a wabi! Pytajmy pak nowe woživjenje każ pſches dotalne duchowne poſłużenje naſchich woſadow tak pſches ſerbſku evangeliſaziju. Njech ſo ſ Bożej pomozu ſcźini tu a tam, każ pſchi ſpocźatku prajachmy, ſe ſtrowotnej ſtudnju k wobnowjenju naſcheje zyrkwje.

Zyrkej a ſtat.

We jich wjele woſadach, na pſch. w Lubijſkim wokrjeſu, ſo nětkole ſběra ſběrka, ſ wjetſcha w żicźe, ſa podpjeru zyrkwinych kaſow, woſebje ſa te, ſ kotrychž ſo dokhody płacźa. Każ je ſłyſchecź, ſo wſchudźom nimale wſchitzy wobdźěluja, ſ tym, ſchtoż je tak wobliczene, haj huſto doſcź dawaja wjazy. So też tajzy ſo namakaja, kotreż mjenje dawaja hacź je to jim wobliczene, je bjes dźiwa, hewak cźłowjek njeby cźłowjek był. A ſo też tajzy pobrachuja, kotſiž niczo njechadźa dacź hacź runje to móhli, to jenoż zyku wěźku wobkrucźa. Sa to ſaſo tak nětkotry bur wot teho, ſchtoż ma wyſche, wjazy, haj wjele wjazy dawa, hacź ma wobliczene pſchede wſchĕm tehdy, hdyż dźěcźi nima, a ſa to ſaſo tam khuda wudowa pſchinjeſe wopor wot teho, ſchtoż ma nuſne k żiwjenju. To ſwjeſelaze, troſchtowaze, poſłyhnjaze, ſo to tak, to pak też ſrudźaze, ſo to nětkole tak ſo ſtawacź dyrbi a móże.

Stat njepſchewjedźe dźělenje wot zyrkwje, njedawa pak jej też, ſchtoż jeje prawo je, dokhoż dźělenje njepſchewjedźene. S teho

wulke schkodowane ja zyrkej pschedewschěm też psches to, so je jich pschezo wjazy a wjazy duchownych nusowanych, zebi druhu sa-ßłužbu pytacź, sechze-li někak w tutej drohocze wobstacź. Też mjes duchownymi uaschich zerbsko-němskich woßadow ßu tajzy, kotsiž psched tajkim rosßudom steja, hacź njebychu nimo duchowneho sastojnstwa pytali druhe dźěło hischcze, so bychu zebje a zwójbu lěpje sastaracź móhli. So ſ tajkim dźělenjom mozow zyrkwine žiwjenje a tak woßadne žiwjenje schkoduje, spósnajesch. Tomu pak dyrbi ßo wobaracź, kaž jenoż nóžno a prjedy hacź psche posdźe. Schkoda, kotraž ſ teho nastawa, njehodźi ßo tak bórsy a tak lóhzy wurunacź, ſ blakami ßnadź do zyła wjazy niz. We wschelakich woßadach njeje tak cźežko pomhacź, woßebje w ratarskich woßadach niz a też we woßadach ſ wulkimi industrielnymi wobßedźerjemi niz. Ale wschak njeßmě to ani tu ani tam pobrachowacź na tym prawym kschesćzanskim smyßlenju, na wěrnej kschesćzijanskej luboscźi. Hdyž je tutón zyły cźaß sa nasch lud jene pruhowanje, — a wón njeje jenoż to, ale też jene domachpytanje ſ khłostaujom! — je wón pschede wschěm też jene pruhowanje kschesćzijanstwa, abo so lěpje prajimy, jene pruhowanje kschesćzanow, hacź woni wobsteja jako tajzy, jako kschesćzijenjo, to rěka, jako wucźobnizy Jesuša Khrystuša — abo hacź niz!

S bliska a ſ daloka.

— **Sserbska prědarska konferenza** wotmě 12. februara we Sserbskim Domje wurjadnu shromadźisnu, kotraž ßo pschede-wschěm saběrasche ſ dawno znatymaj praschenjomaj evangelskich Sserbow. To stej. ßerbska superintendentura a ßerbski synodala. S tutymaj sjednocźi ßo jednanje wo wólbje do synody, kotraž drje ßo bórsy w Budyschskim wokrjeßu wotměje. Wobschěrnje a dokładnje ßo wo tutych za naß evangelskich Sserbow tak ważnych praschenjach rěcźesche, woßebje rosprawjeschtaj kk. fararjej Domaschka a lic. Mrósak. S wjeßelenjom spósnachmy, so njeje hischcze, kaž ßo to po powjescźach w poßlednjej konferenzy ßłyschanych sdasche, poßlednje ßłowo rěcźane ani wo ßerbskej superintendencze a ßerbskim sastupjerju w synodze, wjele bóle shonichmy ſ wobschěrneho dopiße zyrkwineje wyschnoscze, so budźe nóžno, so ßo, njeje-li ßo ras Sserb do synody wuswolił, mjes tymi 13, kotsiž ßo do synody powołaju, Sserb powoła a so budźe ßo se sastupjerjemi ßerbsko-němskich woßadow jednacź, prjedy hacź ßo wěz ßerbskeje superintendentury dorjaduje. Wobsamknu ßo jenohłósnje, so maja sastupjerjo potom krucze nasche znate žadanja sastupowacź. Njemylimy drje ßo, so mamy w tutym, woßebje we wotmołwje wyschnoscze, wliw naschcho nowcho krajneho biskopa pytacź, a tehorunja ßo njemylimy, hdyž bu wuprajene, so ßu ßłowa, kajkež je to tu a tam wo a pschecźiwo knjejej krajnemu biskopej cźitachmy, ſ najmjeńscha njetrjebawsche a njepschihódne. — Nadrobnischo jednachmy wo tym, za koho maju evangelszy Sserbjo pschi wólbje do synody w Budyschskim wokrjeßu hłosowacź. Hacź dotal sastupowaschtaj tutón wokrjeß k. far. Häbler a k. kantor Hanczka. Po dokładnej rosmołwje ßo jenohłósnje wobsamknu, so ßo saßo postaji k. kantor Hanczka a ßo na měsło k. primarija Häblera postaji k. farar Domaschka. Tuto poßlednje postajejnje ßo njewobsamknu ſ někajkeje njepschecźelnoscze pschecźiwo k. primarijej Häblerej abo pschecźiwo Němzam, ale ſ teho spósnacza, so budźa jednanja synody w tutych pschichodnych lětach za naß Sserbow woßebje ważne, dokelž ßo nowe sarjadowanje Lnžizy wobsamknje, kotrež ma ßnadź potom za wjele lětdźeßatki płacźiwoscze, pschi tym pak ßu Sserbjo najlěpje w synodze sastupjeni psches pschedßydu ßwojeje prědarskeje konferenzy, to je psches k. fararja Domaschku. — Pschi wobschěrnym wuradźowanju wo tutych dypkach bě nam cźaß cźeknył a tak ßo njemóžesche w druhich tchorunja wulzy ważnych wězach jednacź, kaž je to na pisch. swjask ßerbsko-němskich woßadow; bychmy-li tuteho, kaž ßo to dležischi cźaß hižo ſ wěsteje strony pscheje, měli, by drje wschelakim njedostatkim wotpomhane było, pod kotrymiž nětkole cźerpimy. Schkoda je na kóždy pad, so ßo pschichodna shromadźisna hakle za ßrjedu po ßwjatkach powoła! — Njenaspomnjene nochcemy wostajicź, so k. pschedßyda knjejej fararjej Matejej-Bartskemu k 40 letnemu sastojnskemu jubilejej w mjenje konferenzy wutrobne sbožopschecźa wupraji.

— **Pokutny dźeń** ßwjecźi ßo ßrjedu. Dwojake je, ichtož jón nam w tu khwilu troschku kasy: to, so njeje wjazy takonjszy pschipósnaty, a — to swißuje ſ tym — so je na tutym dnju schula. Wobžarujemy, so njeje nam hacź do dźenża, 20. 2., zane rosßudźenje wyschnoscze znate, ſ kotrehoż móhło ßo spósnacź, hacź ßmědźa dźěcźi se schule wostacź a Boże ßłužby wopytowacź abo niz. Snadź hischcze hacź do njedźele něschto wo tym pschińdźe. Se schulu też swißuje, so tam, hdźež žaneho sastupjerja za kantora nimaja, Boże ßłužby wschelako wotměwaja. Nadźijamy ßo, so je to poßledni pokutny dźeń, kotryž pod tajkimi wobstejnoscźemi cźerpi. Sažo pak, wulki dźěl naschich woßadnych je ßam na tym wina, so to tak je, hižo psches to, so je tajkich sastupjerjow do ßejma wolił, kotsiž ßu nam tutón nowy porjad wobradźili. Hacź ßnadź pschichod naß njenanusuje, so hinak njemóžemy, hacź pokutny dźeń ßwjecźicź a wucźeka pytacź w Božim domje pola Boha, wucźeka ſ nusy a se styskoscze!? — Na pokutnym dnju sběra ßo też kollekta za snutskowne mißionstwo. Drohota hrosy tu se sahubn, njepomha-li tu kschesćzanska luboscź! 21 milionow něhdźe je wulka sběrka za snutskowne mißionstwo pschinjeßła, tola, schto je to mjes telko potrěbnych a nusutradazych? Tuž pomhajmy Knjesoweje pschikasnje dla, abo schtož je to rjeńsche, Knjesoweje luboscze dla!

Listownja.

— **Redakzijam evangelskich ßłowjanskich cźaßopißow**, ſ kotrymiž w sandźenym lěcze nasche kopjeńko měnjachmy, sdźělimy też ſ tutym, so nam w tu khwilu roseßłanje do wukraja, kaž ßo hacź dotal stawasche, wjazy móžne njeje, dokelž je porto jara wyßoke a pschezo hischcze měßaz a wysche, nasche kopjeńko pak bjes pjenjeżnych žrědkow. Wobžarujemy to jara! Mjeßelimy pak ßo a ßmy wulzy dźakowni, so ßo nam evangelske ßłowjanske cźaßopißy a nowiny też tehodla hischcze dale scźelu a so ßu redakzije nam roseßłanje smóžnili psches sapołożenje a pschepokasanje pjenjes. Se tajkej podpjeru chcemy lubje rad porjadnje nasche „Pomhaj Bóh" wam dale dacź. By nam wulzy witane było, bychmy-li jich wjazy tajkich nadawkow dostawali! Tak Wam „Pomhaj Bóh"!

Redaktor.

— **K. w N. ja Oculi. — H. w H. ja Laetare.**

Biblija — cźaß — cźłowjek.

Dźeßaty tydźeń, wot 4. hacź do 10. měrza.

4. **Oculi.** Jan 11, 1—16. — Kh. 603. — Mat. 10, 1—15.
5. **póndźela.** Mat. 26, 1—13. — Kh. 95. — Mat. 10, 16—31.
6. **wutora.** Luk. 22, 1—6. — Kh. 660. — Mat. 10, 32—42.
7. **ßrjeda.** Luk. 22, 7—13. — Kh. 286. — Mat. 11, 1—15.
8. **schtwórtk.** Luk. 22, 14—18. — Kh. 93, 1—5. — Mat. 11, 16—30.
9. **pjatk.** Luk. 22, 24—30. — Kh. 704. — Mat. 12, 1—14.
10. **sobota.** Jan 13, 1—15. — Kh. 93, 6—12. — Mat. 12, 15—37.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Roßacźizach.
Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźerńje a kniharnje,
sap. druźstwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 9.
4. měrza

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 15.— hr.

Okuli.

Sczenje Jana 11, 1—16.

Stojimy wosrjedź póstneho czasa. Někotre njedźele hischcze a njedźela Palmarum tu je. To je dźeń, na kotrymž sa mnohich rěka, so dźělicz a rosshohnowacz, so rosshohnowacz wosebje s dźěczatsowom a se schulskim czasom. Hischcze raz wucźeŕ swoje dźěczi napomina. Poßlednje sstowo je saklinczało, schulske durje so samknu, a někotrezkuli dźěczo, kotreż lohzy niewuknjesche, rjekuje: „Bohu budź dźak, so njetrjebam wjazy do schule". Je temu woprawdźe tak? Mamy pokraczowańsku schulu sa hólzow [illegible] A hdyž je tež ta sbožownje pschetrata — njeje zyle žiwjenje schuli a zyły czasz žiwjenja schulski czasz? Hólz, kiž schulu wopuschczi, wschi do wuczby stupi, a jeho nowy knjes, jeho mischtr a jeho rjemjeßlnizy su jeho wuczerjo. Druhi do města na wyschschu schulu dźe, a tam nowym wuczerjam k nohomaj sedźi. Holza na sstužbu czehnje, a hdyž tež nan a macz ju hischcze khwilu domach maraj — kak dołho a wocźi so jańdźela a dźěczo nima žaneho storschilkeho doma wjazy. Haj, hdy by někhtón tak sstwobodny byk, so njetrjebał žanemu człowjekej sstužicz, tak dowuczeny, so njetrjebał niczo wjazy nawuknycz, tak bohaty, so mohł sstwe wschě wotschewjenja kupicz — psches jenu schulu wschitzy dyrbja: je to schula nuzy a stysnosczе, nad kotrejž durjemi Pawoła sstowo pißane steji: „My mamy psches wjele stysknosczow nuts hicz do Bożeho kralestwa". S tejele schule njmóżemy won, doniž je poßlednje pruhowanje nimo, doniž naß nasch Knjes a mischtr sam dom woła.

Wschitzy psches schulu stysknosczе dyrbimy. Prascha so jenoż, hacz tež schulski czasz wschitzy prawje wužiwamy. Schtóż njelóschtnje do tuteje schule khodźi a stajnje so prascha: Knjeże, czehodła sy mi to naczinił? — schtóż so spjeczuje, temu budźe brěmjo pschezo czežschе a jeli so w prawym czasu njenawuknje: „Schto pomha nam so jara staracz? Schto pomha stysknе skorżenje? Schto pomha, so tak w sstwětnym paracz a wopłakowacz njesboże? My wobczežimy wutrobu czim bóle psches tu sstudobu" — so na poßledku stanu a sadwěluje. Schtóż pak sadu nuzy a stysknosczе sstwěrneho mischtra stejo widźi, wo kotrymž wěmy: „Mi niczo so stacz njemóże hacz to, schtož Wótczez pschinjeße", tón nawuknje w tutej schuli czіche poddacze, kotreż wjazy njemorkota, ale s Jesußom praji: „Mój Wótcze, niz kaž ja chzu, ale kaž ty chzesch, twoja wola so stań!" tón potom swój kschiž sa Jesußom njeße a praji: „Kajkiž mischtr, tajki chzu tež ja bycz, je wuczobnik!" Tón so tróschtuje s wjeßelej nadźiju, so nětczіscheho czasa czerpjenje hódne njeje pschichodneje kraßnosczе, kotraž na naß czaka.

Nuza a stysknoscz so tež psches nasch dźensnischi evangelion czehnjetej. Lazarus je na smjercz khory. Ssotsje stej w staroscźach a tyschnosczach dla bratra. Jesuß sam pucz czerpjenja nastupi, a wuczobnizy psched czmowym, njewěstym pschichodom so boja. Ale kelkoż nuzy, telko żohnowanja. Wschitzy su w nuzy wuknyli. Tuž chzemy tež my wuknycz:

Najlepscha wuczerka sa kschesczana je nuza. Nuza wucźi:

1. so wutrobnje k temu Knjesej wołacz;
2. sczerpliwje na Knjesowu pomoz czakacz;
3. so temu Knjesej sa wscho dźakowacz.

„Jedyn pak khory leżesche s mjenom Lazarus s Bethanije, s teho městka Marje a jeje sotry Marthy". Tu nuza je. Tež k Jesußowym pschecźelam so pschecźischczi. Njewěmy, kajku khoroscz Lazarus mějesche, hacz běsche njejabzy pschischła abo hižom dołho jeho czwilowała. Ale to wěmy: běsche czežka, smjercz strascha khorosczе, a sotsje wodnjo a w nozy wot khorołoża precz njepschińdźeschtej. Njejstej wěsczе skomdźitej, wscho spytacz, schtož mohło pomoz pschinjesczе. Ale wschitka lěkarska mudrosczе, wschě domjaze sredki a wscho hladanje bě podarmo. A jako khorosczе pschibywasche a nadźija na wustrowjenje bóle a bóle spadny, sotsje poßledni a najlepschi sredk nałożitej: po pschecźela póscźeletej, k temu Knjesej nad žiwjenjom a smjercźu, a datej jemu prajicz: „Knjeże, hlaj, kotrehoż lubo masch, tón leži khory".

My widźimy: Njech je tež tón Knjes jara ſdaleny: horze požadanje žanu dalokoſć njeſnaje: nuſa žo modlicź wucźi.

Nuſa wucźi žo modlicź. Po prawom tele žłowo naš wohanibuje. Dyrbi žo hakle cźłowjek muſowacź, na Boha ſpominacź a žo k njemu wo pomoz wołacź? Njedyrbi dha cźłowjek na wſchěch žwojich puccźach ſe žwojim Bohom ruku w ruzy hicź a žo kóždy cźaš tróſchtowacź: „Hacź runjeż khodźu w cźěmnym dole, njeboju žo žaneho njeſboža; pſchetoż ty žy pſchi mni, twój prut a twój kij troſchtujetaj mje“? Wěſcźe, ale to druhe je runje tak wěrne: Niczo žo njeda tak cźežko ſnjeſcź kaž hromada dobrych dnjow. Schtóž je bjes ſchiža, je najbóle tež bjes Boha. Tehodla dyrbi tón Knjes ſ khwilemi cźłowjekej, kiž tak lohzy ſabudźe, wucźerku póſłacź, ſo by jeho potſchaſła a nawucźiła žo ſa tym Knjeſom praſchecź! To je nuſa. Bóh tón Knjes cźi khoroſcź do domu póſła. Žiwjenje jeneho ſ twojich lubych je w ſtraſche. Ty po lěkarja póſcźeleſch, ty wſchelakore ſpytaſch, ty jeho ſe wſchej žwěru hladaſch. Ale hdyž khoroſcź njewoteńdźe, hdyž ſtrach pſchiběra, potom dźež do pódlanſkeje ſtwy a tam na žwoje kolenje padnjeſch a cźiniſch, ſchtož žnano dołho njejžy cźinił: ty žo k Bohu wołaſch. Haj, nuſa wucźi žo modlicź. — Ty maſch cźežke ſtaroſcźe: ſchto budźemy jeſcź, ſchto budźemy tepicź, ſ cźim budźemy žo woblekacź? Hewak žy žo drje na móz twojeju rukow ſpuſchcźał. Ale nětk, hdźež zły lud pſchezo mjenje dźěła ma a tež najlěpſcha wola k dźěłu huſto niczo njepomha, póſnajeſch: Na pośledku tola na Božim žohnowanju wſchitko leži. Nuſa wucźi žo modlicź! Hdyž twoje dźěcźo žo bóle a bóle wot tebje wotwobrocźi a ty ſ twojim žłowom žo jeho duſche wjazy njedótknjeſch; hdyž ſtaroſcź wo pſchichod twojeho luda cźi cźežzy na wutrobje leži; hdyž twoje žwědomnje cźe wobſkoržuje a žaneho pokoja cźi njewoſtaji, ſo ſadwělujo ſ Pawołom ſdychnjeſch: „Ja hubjeny cźłowjek, ſchtó budźe mje wumóz ſ cźěła teje žmjerćże?“ Hdyž twoju njemóz ſacźuwaſch a žadyn cźłowjek cźi pomhacź njeſamóže, niz wěrno, potom na žwojej kolenje padnjeſch a nuſa niewucźi jenoż, ně, nuſa tebje ſ zyłej wutrobu žo k tomu Knjeſej wołacź.

A potom tebje wucźi ſcźerpliwje na Knjeſowu pomoz cźakacź. „Jeſuš pak lubowaſche Marthu a jeje žotru a Lazara“ Tehodla ſtej tež pomoczy žwojeho wulkeho pſchecźela wěſte: Scat ſtej žo troſchtowałej jena druhu: Nětk je poſoł k nima doſchoł, nětk žo tón Knjes na puczu wobrocźi, nětk žwojich wucźomnikow napomina khwatacź, ſo njeby ſ pomoza pſchepoſoźe pſchiſchoł a wbohej wutrobje njetrjebałej pſchedołho tſchepotacź. Tak myſlitej. A Jeſuš? Jako wón wuſłyſcha, ſo je Lazarus khory, woſta wón hiſcźe dwaj dnjej na tym měſcźe, hdźež běſche. Ty jeho njeſroſymiſch. Je dha to móžno? Stej dha to tež hiſcźe luboſcź a pſchecźelnoſcź, hdyž něchtó cźwilu podléſchi a pomoz tak daloko wotſtorkuje? Luby pſchecźelo, najwjetſcha luboſcź je ta, kotraž najwjetſchu pomoz pſchinjeſe. Tež ſchtóž je w muſy nawuknył nutrnje wo pomoz wołacź, njeje hiſcźe ſwuwuknył. Nětk rěka wuknyeź: ſcźerpliwje na Knjeſowu pomoz cźakacź.

Tajke ſcźerpliwe cźakanje dyrbimy wſchitzy nawuknyeź, pſchetoż žmy wſchitzy pſchejara njeſcźerpliwi. Wſchak jako kſcheſcźenjo wěmy: Tón Knjes naš wſchěch lubuje. W žwjatej kſchcźenizy je nam ſawěſcźił: „Ty žy mój, nichtó njeſmě cźe ſ mojeju rukow wutorhnyeź!“ Póſłny cźaš nam pokaſuje: „Nichtó wjetſchu luboſcź nima hacź tón, kiž žwoje žiwjenje woſtaji ſa žwojich pſchecźelow“. A ſe žwjateho piſma nam wſchudźom napſchecźo klinczi: „Wołaj žo ke mni w cźaſu teje muſy, dha chcu ja cźe wumóz a ty dyrbiſch mje khwalicź. — Ale hdyž potom pſchindźemy, je jako by njebjo ſamkuſene było. Hdyž pſchezo wótſiſcho wołamy: „Knjeże, pomhaj, my ſahinjemy!“ potom je, jako by tón Knjes hluchi był. Hdźe je Bóh? Cźehodla naš njeſłyſchi? Je na naš ſabył? Žałoſtuje, hdyž žo potom tajke dwělowanja nam pſchibližuja. To žu potom cźaſy, w kotrychž chze tón k tamnej krutej wěrje pſchecźiſchcźeli, kotraž je nawuſka tež potom hiſcźe na njeho ſpuſchcźimy, hdyž žo ſda, jako by naš wopuſchcźił. Hdy by tón Knjes kóždu próſtwu huydom wuſłyſchał a kóžde naſche žadanje dopjelnił, by tež bjesbóžny hnydom kſcheſcźan był. Tehodla ſe žwojej pomozu cźaka. Dyrbimy nawuknyeź: „Jeho myſłe njejžu naſche myſłe a naſche puczе njejžu jeho puczе“. Nieſměmy pſcheſtacź, doniž njejžmy žo k tamnej krutej wěrje pſchecźiſchcźeli, kotraž je nawuknyła tež w najhórſchim cźerpjenju prajicź: „Dha wſchak woſtanu ja pſchezo pſchi tebi; pſchetoż ty dźerżiſch mje ſa moju prawu ruku; ty wodźiſch mje po žwojej radźe a woſmjeſch mje na pośledku ſ cźeſcźu horje“. Haj „ſ cźeſcźu“! Pſchetoż, ſchtóž je nawuknył ſtyſknjwje žo k temu Knjeſej wołacź a ſcźerpliwje na Knjeſowu pomoz cźakacź, tež na pośledku nawuknje žo temu Knjeſej ſa wſcho dźakowacź.

„Tuta khoroſcź njeje k žmjercźi, ale k cźeſcźi Božej, ſo by Boži žyn pſches nju cźeſcźeny był.“ Kaž jaśna hwězda žo tole žłowo, kotreż Jeſuš k žwojim wucźomnikam praji, pſches cźmowu ſtawiſnu žwěcźi. Pokaſuje nam wjeſely wonkhód wſchěch Božich puczow. Tehodla tež Jeſuš tak khróbły a ſměrom a wěſty po puczu horje do Jeruſalema dźe a njeda žo nikomu wrócźo dźerżecź, hacź runjeż chzedźa židźi jeho kamjenjowacź a kſchižowacź. Cźehnmy horje do Jeruſalema! Wón wě: na pośledku tola wſchě Boże puczе w žwětli žo ſkónczа. Najprjedy žwojich wucźomnikow tróſchtuje: „Lazaruš, naſch pſchecźeł ſpi; ale ja du, ſo bych jeho ſe ſpanja ſbudźił“. A dokelž jeho nichtó njeſroſymi, dźeſche ſjawnje: „Lazaruš je wumrjeł, a ja žo žwjeſelu waſche dla, ſo byſchcźe wěrili.“

K cźeſcźi Božej! To je wotpohlad a ſaměr kóždeho kſchiža a cźerpjenja. Marja a Marta ſtej to ſhonitej w tamnym wokomiku, jako tón Knjes jimaj pſchiwoła: „Njeżżym tebi rjeknył, hdy by ty wěrika, ty by tu kraśnoſcź Božu dyrbjała wohladacź?“ Lazaruš je jo ſhonił, jako bu žiwjenju wrócźo daty. A wo mnohich židach, kiž běchu tónle dźiw widźeli, rěka: „Woni wěrjachu do njeho“.

A tež my we muſy a ſtyſknoſcźi pſchezo ſaśo ſhonimy, jeli ſo jenoż ſcźerpliwje wudźerżimy: „Teho Knjeſa rada je dźiwna a jeho mudroſcź kraśna“. Pſchezo ſ nami po puczach dźe, kotreż žu najlěpſche ſa naš. Njeby woprawdźe mjes nami nichtó był, kiž njeby naſhonił, ſo tón Knjes tež dźenża hiſcźe na khorołožu modlitwy wużłyſchi, hdźež wſcha cźłowjeſka pomoz ſaſtanje, ſo na próſtwu nana a macźerje ſlubjene dźěcźo ſaśo na prawy pucź pſchinjeſe, ſo tam wupucź pokaże hdźež cźłowjeſke woko žaneho njewidźi, ſo ſadwělowazu wutrobu ſ hłubokim měrom napjelni? A hdyž tajke dźiwy žo hižom tu na ſemi ſtanu, kak potom hakle budźe, hdyž ſ cźěmnych dołhow ſtyſknoſcźe wumoženi na žwětłych wyſchinach wěcźnoſcźe ſtejimy? Potom budźemy žo jemu tež ſa to dźakowacź, ſchtoż nam tu na ſemi njeſroſymliwe woſta. Haj, žnano budźemy žo ſa ſchiž a ſtyſknoſcź w žwojim žiwjenju hiſcźe bóle dźakowacź hacź ſa jeho dobre, žłóncźne dny, pſchetoż póſnajemy, ſo runje ſchiž naš k Bohu pſchinjeſe. Potom ſ dźaknej wutrobu ſaſpěwamy: „Bóh wſchitko derje ſapocźnje, tež wſchitko mudrje wuwjedźe. Cźeſcź Bohu Knjeſej dajcźe!“

A nětk? Njewěmy, kajke myſłe tón Knjes hiſcźe nad nami ma. Dyrbi ſ nami a ſ naſchim ludom drje hiſcźe hłubje do muſy a hubjeńſtwa ſańcź, ſo bychmy ſaśo nawukli žo k njemu wołacź. Ale ſchto to ſchkodźi? Jeli ſo jenoż pod muſu ſaśo nawuknjemy, žo k temu Knjeſej wołacź, ſcźerpliwi na jeho pomoz cźakacź a žo jemu ſa wſcho dźakowacź. Tuž wſmijmy žwój kſchiž na ſo a proſchmy žwojeho miſchtra:

Chze cźert ſpytowacź,
Daj nam twjerdźe ſtacź
A tež we najwjetſchej ſrudźbje
Sawoſtacź pſchi twojej wucźbje.
Wſchak pſches tyſchnoſcźe
Naſch pucź k tebi dźe.

Jan Kſchižan, Hodźijſki farař †.

Wěži nadobneho Hodźijſkeho Božeho doma ſběhnyſchtej žo pſchede mnu kaž k njebju pokaſowazej porſtaj — a to ſtaj wonej! — jako žo wokoło kerkow winycy duzy do Hodźija, do ſtarodawneho žławneho hrodźiſcźa naſcheje ſerbſkeje Łužizy, w naſchim cźaſu pak niz mjenje ſnateho pſches jeneho Jmiſcha, pſches jeneho Kſchižana. Kak huſto běch, njech tež wot druheje ſtrony pſchikhadźeju, tutej wěži wuhladał, tak k njebju žo ſběhazej. S nanom, ſ macźerju tam khwatachmy ſ dalokeje woždadneje wjeſki, ſo bychmy poślucháli, ſchto je nam duchowny ſ Božeho žłowa prajicź měł ſa cźaš a wěcźnoſcź, ſa cźěžnoſcź a wjeſele, ſa žiwjenje a

ßmjercź, schto měł nam prajicź wo tym pucźu, na kotrymž pucźnikaj, tej wěži wyßokej, wo pucźu do njebja. A nětko, tón jedyn ert, ſ kotrehož Boże ßłowo tak husto k nam rěčeſche, wón je woněmił, farař Kſchižan tam wjazy njeprědźuje w Hodźijſkim Božim domje! Hodowne prědowanje ſ tej wulkej hodownej powjeſću: „Wam je ßo dźenßa tón Sbóžnik narodźił!“ je to poßlednje było, kotreż je ſ jeho ſrěčniweho rta wuklinčało do Hodźijſkeje woßady. A potom je jene prědowanje hiſchće dźeržał, ſ němym ertom drje, tola paf mózne, ßylne, dalokoklinčaze, a to ſańdźenu póndźelu, 26. maleho róžka, jako jeho kaſchcź ſtejeſche na tym woltarniſchću, na kotrymž dołhe 40 lět bě ßwjatu ßłužbu Božu wukonjał, jako Boži dom pjelnjeſche wulka, nutrna woßada, ßedźo a ſtejo, kemſchi pſcheſchedſchi hiſchće ras k ßwojemu fararjej Kſchižanej, a ſ dobom jenn na pſchewodźenje. — Hdy by k njemu do Božeje ßłužby też pſchezo tak bohacze pſchikhadźała prjedy, a wobßydnyła te tak husto jara próſdne ławki, tak by ßo to wjeßelił jeje farař Kſchižan na tym, a tak bychu ßo radowali Boži jandźeljo na tym, ſo jich telko, telko žada po tym cźiſtym ßłowje Božeho pißma, kotreż ſe rta tuteho ßłužobnika Božeho ßłowa wukhadźeſche!

Pſches pohrjebniſchcźo dźěch, poſaſtawſchi ſ nutrnej modlitwu pſchi rowje, hdźež wotpocźujetaj mi nan a macź. Niz ßwětne jmyßlenje, niz liwkoſcź, niz ßłaba wěra, niz też deſchcź a ßněh a ſyma a błónzo ßu jeju hdy wotdźeržowałe, khwatacź daloki pucź do Hodźijſkeho Božeho doma, ně ta ßmjercź je jimaj to pſche ſahe ſakaſała a nětko tam wotpocźujetaj w khłódnej ſemi, w kotrejž jeju farař nětko też doſtacź dyrbjeſche poßledni wotpocźink ſ tym, ſchtož nad nim ſeńſke, ſachodne.

A pſched tutym tam potom ſtejach w farſkim domje. Woßrjedź ſeleneje, kwětkojteje pychi, kotraž bě luboſcź ſ dźakom wěnowała, wotpocźowaſche tam w kaſchcźu dubowym wot ßwojeho dźěła je ßwojim ſeńſkim cźěłom Jan Kſchižan, Hodźijſki farař. W měſchniſſej draſcze ſ knihu Božeje ßłužby w rukomaj, kaž bě tak něſtorhy krócź wuſchoł ſe ßwojeho domu, ſo by ſchoł horje do Božeho doma, tak tam cźakaſche na tón poßledni pucź. Myßle khwatachu wrócźo, khwatachu do wyßoka, khwatachu k rowej, w kotrymž też ty lezecź budźeſch, a wutroba ßłubi, ſtacź ſa tym jenym, ſchtož Boże, ſchtož njebjeſke ßwěru hacź do ßmjercze, kaž tón njebocźiczki, nam wſchitkim pſchikład błyſcheźa polny. Krótke to wokomiki nutrnoſcze! A potom: „W Božim mjenje!“ — A tak ßu tam ſta ſ woßady a ſ daloka ſe žarowaznymi pſchiwuſnymi prajili poßlednje „W Božim mjenje!“ a poßlednje: „Měj dźak!“ fararej Kſchižanej, fararjej knjeſej, kaž jeho też jeho ßwěrni ſtari mjenowachu.

A jako bě Wjeleczański farař, njebocźiczkeho pſchichodny ßyn, jemu to poßlednje „W Božim mjenje!“ pſchiwołał, ſawodźe ßo wěko na pſchezo, ſchtož ſachodne tu nad nim bě. Na mary jeho ſtajichu, ſchtucźku ſpěwachu a Knjeſowu modlitwu ßo modlachmy a ßwój poßledni ſeńſki pucź cźehnjeſche farař Kſchižan tam horje k Boženmu domej, pſchewodźany wot wulkeho a dołheho cźaha pſchewodźerjow woßadnych a tych, kotſiž běchu ſ dala pſchikhwatali, njebocźiczkemu wopokaſacź poßlednju cźeſcź. Mjes tutymi bě jich na 25 evangeliſkich duchownych, nimale wſchitzy w ornacze, katoliſke duchowniſtwo bě ſ tſjomi knjeſami ſaſtupjene, mjes nimi bě knjes tachant Skała, woßadni ſaſtupjerjo, wucźerjo, towarſtwa, woßebje wojerſke, dźěchu prjedy kaſchcźa, ſ nimi też ſaſtupjerjo Macźizy Sserbſkeje, a ſa kaſchcźom ſe žarowaznymi jich wulke ßyły, a druhe wobmjeſowachu pucź hacź do zyrkwje. S wěže wołachu ſwony też wſchěch tych woßadnych ßobu k poßlednjej nutrnoſcźi, kotſiž njeběchu ßami do Hodźija pſchińcź móhli. — A potom tam ſtejeſche na woltarniſchću kaſchcź: Farař Kſchižan k poßlednjemu raſej pſched ßwojej woßadu. A ſchtož wón jej prajicź měješche, to tołmacźeſche jeho ſaſtojńſki bratr farař Vogt w ßwojej rěcźi woßadźe, ſawoſtajenym, wſchěm pſchitomnym, ßo ſłožujo na Jap. ſk. 20. 25, 32. „A hlej, nětko ja wěm, ſo moje wobliczo wjazy njebudźecze wohladacź“, ſ tym dźěli ßo njebocźiczki wot tych ßwojich, wot ßwojeje woßady, wot ßwojich Sserbow, wot naß wſchěch, tola njewoſtaji naß bjeſewſcheho ßamolutkich ſawoſtajenych, ně: „Nětko ja waß porucźu Bohu a temu ßłowu jeho miłoſcze, kotryž mózny je, waß natwaricź a wam dacź to herbſtwo mjes wſchitkimi woßwjeczenymi.“ A tak dźěleſche ßo też ſaſtojnſki bratr wot ſaſtojnſkeho bratra, a pſchecźel wot pſchecźela a potom też pſches ert ßwojeho ſaſtupjerja woßadne ſaſtupjerſtwo a woßada wot ßwojeho duſchownaſtyrja a wodźerja, jemu wěnujo wutrobny dźak a ja ſnamjo dźaka ławrjeńzowy wěnz. Sserbſka konferenza a pobocźna konferenza wupraji ßwój dźak a ßwoje bożemje pſches fararja Handriku, ſ kotrymž ßo ſ dobom Huſczańſka woßada ßwojemu ßwěrnemu ßußodej a pomoznikej dźakowaſche. Sa zyły Radebergſki wokrjeß rěcźeſche k. ſuperintendenta ßam. Wón, kaž wſchitzy rěcźnizy běchu pſchesjene w tym, ſo bě njebocźiczki ßwěrny muž, bjes falſcha a polny miłoſcze, luboſcze, ſo lubowaſche pſchesjednoſcź a měr. Duchowni dźělachu ßo na to wot ßwojeho ſaſtojnſkeho bratra kóždy woßebje ſe ſchtucźku, pſchi tym jemu wěnujo hiſchće ßłowa woßebiteho dźaka, woßebje też ſa jeho wobſchěrne ſkutkowanje ſa ßerbſke pißmowſtwo. Zyrkwiny chór bě ßo ſ woßadu wotměnjał w ſpěwach, kotreż zyku ßwjatocźnoſcź a jenotliwe rěcźe wobmjeſowachu. Po cźichej modlitwje cźehnjeſche farař Kſchižan poßledni pucź ſ Boženho domu, w kotrymž bě tak dołho ſkutkował woßadnym k žohnowanju, Bohu k cźeſcźi.

Tam pſchi muricźzy pſchi ſahrodźe kapłanſtwa ßmy jeho pokhwali k poßlednjemu ſeńſkemu wotpocźinkej w tej Božej roli, do kotrejež wón tak nětkotreho woßadneho pokhowa. A pſches row a do rowa klinczachu ſ nowa ßłowa dźaka a pocźeſcźowanja. Njemóžachmy a njemóżemy ßo też njebocźiczkemu doſcź dodźakowacź ſa to, ſchtož je wón nam dał a był a ſawoſtajił. „Macźiza Sserbſka“ ßo tam dźěleſche wot ßwojeho dołholětneho ßwěrneho prěnjeho pſchedßydy. Knjes tachant Skała rěcźeſche ſa nju a ſa zyłe Sserbowſtwo, kotreż ſ Hodźijſkej woßadu žaruje wo fararja Kſchižana, ſ kotrymž tola — kaž bu to też hižo w Božim domje wuſběhnjene — też ſhubi ßwojeho protykarja, kotryž kóżde lěto ſ nowa pſchikhadźeſche w ßwojim „Pſchedźenaku“ a kotryž tak pěknje a rjenje k naſchemu ßerbſkemu ludej rěcźecź móżeſche we jeho rěcźi, w ludowej rěcźi, a ſ kotrymž też ſhubi ßwojeho wuſtojneho redaktora „Mißionſkeho Poßoła“, kotryž ma wěſcze ßobu ßwoju wulku ſaßłużbu na tym, ſo ßu naſche ßerbſke woßady hiſchće mißionſke woßady. „Macźizu Sserbſku“ pak je farař Kſchižan wjedł ſmužicze a wuſtojnje ſe ßwojej ſměrnoſcźu pſches tón tak njeměrny a husto doſcź, woßebje w poßlednich lětach, ßo mucźazy cźaß. A Hodźijſka ſchula ſe ßwojim kantorom Belikom ßo potom dźěleſche wot ßwojeho fararja a pſchecźela a tehorunja woßadni wucźerjo pſches ßwojeho rěcźnika, wyſch. wucź. Beyera. Sſkowa tuteju rěcźnikow pokaſachu nam njebocźiczkeho ſ nowa jako teho doſtojneho muża a farja, kajkehož jeho ſrosumimy, hdyž prajimy a prajicź budźemy: „Jan Kſchižan, Hodźijſki farař“. Też w tym, ſchtož ſchulu naſtupa, je wón wjedźał hicź tón prawy pucź a je namakał wotewrjene domy a wutroby wucźerjow. Sſkowa tuteju rěcźnikow běchu woßebje ſa tych, kotſiž tam ſ druhich kónczin naſcheho wózneho kraja běchmy, něſchto woßebite a poſběhaze a je nam wjeßele, ſo ßmy je runje pſchi rowje naſcheho fararja Kſchižana błyſcheli. Hnujaze też to, ſchtož bu nam na kónzu hiſchće ßerbſki ſ poßlednich ßłowow njebocźiczkeho ſdźělene. Njech je też zyła němſka Hodźijſka woßada ſhoni a kóżda druha

też, hacż wona to tomu, kiż ßo prózuje, jej Boże ßłowo cźiste a wěrne pschipowjedacź, kschiwdu njeczini, hdyż dawa tuto ßłowo prědowacź pscheð wjele prósdnymi kawkami!

Selene halożki padachu do rowa na kaschcź k poßledujenu posirowej, selene to, dokelż to niz postrowy do sachodnoscże, ně, postrowy w tej nadźiji na nowe żiwjenje, na wěcżne żiwjenje, na saßowidźenje we Wótza njebjeskim domje!

Swoun saßwonichu ſ nowa. Pschewodźerjo ßo dźělachu, khwatachu domoj. So njebychmy sapomnili ani hodźinki, jo nasche drohowanje psches tutu jemju jenoż jene khwatanje bycź dyrbi domoj k Wótzej do domu!

Tam na Hodźijskim pohrjebnischczu, hdźeż wotpoczuja jeńske powostanki Hodźijskcho fararja a ßerbskeho wótcżinza Jmischa, tam wodźěwa nowa hórka nětk powostanki Jana Kschižana, kotryż bě farař a ßerbski wótcżinz w polnym smyßle teho, schtoż tutej ßłowje wuprajitej. — Njech dostojnischa ruka drobnischo wopische, schto je Jan Kschižan był a wukſutkował jako farař a wótcżinz!

Bóh Knjes pak bycź cźi hnadny a požohnuj tebje! Wón daj ßwojemu wobliczu na tebi ßwěcźicź wěcżnje!

Cźiń pokutu!

Sjew. Jana 3, 3.

Ty warnujesch, o Sbóżniko,
Mje w tymle ſrudnym cźaßu;
Ty chzesch, so k tebi wróczu ßo
A hrěschenja ßo paßu;
Ty napominasch k pokuczże
A so ßo hladam wěstoscże,
Dójnż hischczże cźaß je hnady.

Ty nochzesch moje skaženje,
Ty chzesch, so bych był żiwy;
Duż pscheð ßudźenjom warnuje
Mje twój hłóß miłoscźiwy.
Ach, husto na njón njedźiwach,
Sso ßwětnym myßlam wodźicź dach;
Mi tajki njedźak wodaj!

Kak husto ſe ßłowom ßy mi
Ty dawak dobru radu
A mje po ßwojej ßmilnoscźi
Ssy wutorhnycź chzył padu!
Haj, wschudże twój hłóß ßłyschecź bě,
Każ moja duscha derje wě;
Ja wutrobu pak ſtwjerdźich.

Duż spožcź, so ſteju na ſtraži
A ßmjercź mje njepschekhwata;
Hdyż ſpak pak jima duschu mi,
Budź mi ta ßmilnoscź data,
So Boži Duch ju sbudźi saß
Sa jejny hot na wěcżny kwaß,
Hdźeż nawożeń ju cźaka!

Zyrkej a ſtat.

So by ßo naschej saſkej krajnej zyrkwi w jeje tuczażnym wojowanju wo ſmutskne a ſwontne byczże pomoz pschinjeßła, ßo wschelakore ſtawa. Pod cźeſtnym pschedßydſtwom krajneho biſkopa je ßo wubjerk wutworił, kotryż chze woßebje farſkim domam, kotrež pod drohotu a pod japowjedźenjom dokhodow musu cźerpja, na pomoz pschińcź. Do tuteho wubjerka ßłuscha też pschedßyda nascheje ßerbſkeje prědarſkeje konferenzy, knjes farař Domaſchka. — Cźi, kotrymż je nascha krajna zyrkej woßebje psches Guſtav-Adolfowe towarſtwo pomhała, w prjedawſchich cźaßach jich podpjerajo, dopomnja ßo tuteje pomozy nětkle, hdyż ßama pomozy wulzy jara potrjeba. Němſka evangelſka zyrkej w Cźěſko-ßłowakſkej je krajnom konſiſtorijej 1500 fr. pschipóßłała, to ßu nětdże 1½ milijona hriwnow; tute dyrbja ßo na to nałożicź, ſo ßo najwjetſchej musy w farſkich domach wotpomha. —

Do żadanjow, kotreż ßo dyrbja pschewjeſcź, chze=li zyrkej wobſtacź w tutym cźeżkim cźaßu wojowanja wo ſwonkne ßrědki a mozy, ßłuſchetaj pschede wſchěm też tej, ſo ma kóżda woßada ßwoje leżonnoſcże tak pschenajecź abo pschenajeńſki pjenjes tak powyſchicź, każ je to cźaßej pſchiměrjene, a potom, ſo ma kóżda woßada płacźiſny ſa wěrowanja, pohrjeby atd. tehorunja tak powyſchicź, każ ßo to do tuteho cźaßa hodźi. Hdźeż woßady to pschezo hiſcheże njeczinja, tam każa dale wſcho dokładne pschewjedźenje powſchitkownje pomozy a ſawinuja tak ßobu powſchitkowne njepſchihódne wobſtejnoſcże. Tu maja ſaſtupjerſtwa woßadow, każ woßadni ßami ßo wo to postaracź, ſo ßo wſcho ſtanje, ſchtoż je nuſne a ſpomożne w tutym cźaßu.

S bliſka a ſ daloka.

Smutskowne mißionſtwo nascheje Saſkeje wojuje wótre wojowanje wo ßwoje wobſtacże. Dyrbi=li wone ßwoje dźěło ſaſtajicź abo wobmjeſowacź, dokelż drohota ßylniſcha, hacż luboſcź k bliżichemu, cźerpja psches to cźi w naschim ludu, kotſiż ßu cźi najhubjeńſchi a najbóle wobżarowanja hódni, to ßu cźi khori a bědni, cźi khromi a braſchiwi, a to wulzy a mali, ſtari a młodźi. To, ſchtoż chze nam nasch Knjes w ßwojim pſchirunanju wo ßmilnym Samaritanu prajicź, njeje żane mudrowanje wo tym fariſejſkim praſchenju: „Schtó je mój bliżſchi?“ Ně, jaßnje doſcź nam nasch Knjes tam praji: „Ty ßy tomu tón najbliżſchi, kotryż twojeje pomozy najbóle potrjeba!“ Mjes tutymi pak ßu nětkle zyle wěſcże mjes naſchim ludom ßobu cźi, ſa kotrychż ßo nětkole hiſcheże ſmutskowne mißionſtwo pſches ßwojich pomoznikow a ßwoje pomoznizy a pſches ßwoje wnſtawy ſtara, tak derje hacż to hiſcheże móże. A ſo by wono to dale mohło, to je ßobu na tebi! Nasche ſakſke wuſtawy ſmutskneho mißionſtwa mamy bóle hacż dotal ßo ſta, podpjeracź! Naſchi darniwi daricźeljo ſeżelu rady wjele do druhich wuſtawow ſwonka ſakſtich mjeſow, dokelż ßu tute wuſtawy — a to ſ polnym prawom — bóle ſnate; nasche ſakſke ßo pſchi tym husto doſcź zyle ſabydu, a to njeje ſ prawom. Też tu pola naß ßo ſo wſchěch tych bědnych a khorych ſtara każ druhdźe, jenoż tak wobſchěrnje niz, a to ßobu tehodła niz, dokelż ßrědki pobrachuja. — S tutym wſchěm njedyrbi nětk prajene bycź, ſo njedyrbjale ßo wot naß wuſtawy każ Bethel podpjeracź; ně to niz, tola pak to, ſo ta prawa ſchcheſcźanſka luboſcź jenoż do dała njekhodźi, ale pomha, hdźeż je pomoz nuſna, a tuż zyle wěſcże też pomha wotſtronicź nusu w ßwojim kraju. Tehodła njewoſtajmy to jene a cźińmy to druhe. — Dary pſchijimuja ſmutskowne mißionſtwo, jeho wuſtawy a duchowni.

Liſtowanje.

H. w H. ſa Lactare. —
D. w M. B. ſa Judica.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

Jědnaty tydźeń, wot 11. měrza hacż do 17. měrza.

11. **Lactare:** Jana 11, 32—46. — kh. 593. —
12. **póndźela:** Mat. 26, 21—24. — kh. 75. —
13. **wutora:** Jan. 13, 21—32, 35. — kh. 225. —
14. **ßrjeda:** Mat. 26, 26—29. — kh. 177. —
15. **ſchtwórtk:** Luk. 22, 31—39. — kh. 140. —
16. **pjatk:** Mat. 26, 30—46. — kh. 94, 1—8. —
17. **ßobota:** Luk. 22, 39—46. — kh. 663. —

Cźiſchcź Smolerjez knihiźiſchczerńje a knihaŕnje, ſap. druźſtwo ſ wobmj. ruſowanjom w Budyſchinje.

Cžišło 10.
11. měrza

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihicžišchčerni a płaci schtwórtlětnje 15.— hr.

Lätare.

Sčenje swj. Jana 11, 32—46.

Jesuß běsche na semi khodžo świeta świetło, ale wone běsche wobdate s mróčelemi wotročkoweho schtalta. By=li Jesuß pschischol w świojej Božej kraßnosči, by so wschěm čłowjekam schto kaž wučžobnikam na horje pschekraßnjenja. Błyschčeńza, kiž Jesußa wobdawasche, běsche tak, so běchu kaž šlepjeni a pohłuschcheni a wjazy njewjedźachu, schto rěčžachu. Tuž dyrbjesche so jeho Boža majestosć a kraßnosć semišku draschtnosć čłowjeka woblez, tak so tyßazy jeho mějachu sa świojeho runjecža. Ale hlaj, hdyß a hdyß so sta, so świětko świeta sjewi świoju kraßnosć we wulkich džiwach a snamjenjach jako kraßnosć syna Božeho. Tehodla so po tajkich schutkach też pschezo saßo praji: „a woni wěrjachu do njeho.“ Najjaßnische a najkraßnische pruhi su wot błónza žiwjenja wukhadźate w Knjesowych skutkach morwych. Jene s nich dźenża wobhladujemy prajizy: Jesuß, Knjes žiwjenja, na městnje smjercže. 1. Knjesowe rosskobjenje a jeho sylny, 2. jeho wěrusbudźaze słowa, 3. jeho wulki džiw.

1. Čžehnimy s Jesußom. Pschi tom wulke wězy naschonimy. Pschewodźmy Knjesa žiwjenja do Bethanije, hdźež smy zyle domach, pschetož husto hižom běchmy w duchu tam, hdźež běsche Sbožnik tak rad na hospodže pola Marthy, Marje a Lazara. Bethanija pak bu městno žałoscže a srudoby, pschetož smjercž běsche so tromaj lubowaneho bratra wsała. A hdyž Knjes nětko pschińdże, płakaju wschitzy. Kajke dopomnjecže to w naß sbudźi! Je schtó mjes nami, kiž by podobne hižo naschonił? Njeje so smjercž dobyła tež do nascheho domu a nam wsała, schtož běsche nam lubsche hač šamßne žiwjenje? A hdyž běsche nětko tak cžicho w žarowańskim domje a sedźachmy se swojimi lubymi se wutrobu tak połnej srudźby, so njemóžachmy ani słowežka rěcžeć, kajke położenje běsche sa naß, hdyž s płaczom so ronjachu sylsy, najbóle hdyž běschtaj so bratr abo sotra s dalokosce wrócžiłoj, kajke sałowidźenje! Tak běsche žarowazym w Bethaniji, hdyž Jesuß pschińdże, kiž běsche jim wjazy hacž najbliższchi pschiwusny, na kotrehož běchu pschi Lazarowej khorosči cžakali, so nadźijo, so so jako pomoznik we wschej nusy wopokaże. Nětko pschińdże, hdyž běsche pscheposdże a Lazarus w rowje leżesche. A hdyž widži jich wschitkich płakacz, rosskobi so wón w duchu a so rosrudži. Jeho lube wobliczo so pscheměni a wobcžěmni. Jeho wutroba bu s hněwom napjelnjena. Na cžo? Na hrěch, kotryž je tajku žałosć do świeta pschinjeßł, na smjercž, kotraž jako hrěchow mjsda nacžini tajku wulku srudobu. A s dobom we sobuželnosči Jesuß sapłakny. Sapißaj sebi tuto słowo do wutroby. Nimasch=li nikoho, pschi kotrymž móhł se swojej stysknej wutrobu so wukhowacz, Jesuß tu je, kiž też tebi praji: „Teho, kiž ke mni pschińdże, ja njewustorczu.“ Namisch=li někoho, kotremuž smět swoju žałosć wuskorzicz, Jesuß tu je, kiž też tebi praji: „Schto płacžesch?“ Njesrosumi=li nichtó twoju srudobu a njecžuje ju s tobu — Jesuß tu je, tón wě, kak tebi je, pschetož jeho pokhadźeju sylsy a wón sapłaknu. Hdźež tuto słónzo do wutrobineje komorki, se srudobu sacžěmnjeneje, swěcži, tam dyrbi najcžěmnischa nóz srudoby so wujaßnicz a rosswětlicz.

2. Kajki sacžischcz cžinjachu Jesußowe sylsy na Židow? Jeni džachu: „Hlaj, kak je wón jeho lubo měł.“ Tak je jeho hłuboka sobuželnosć jich wutroby hnuła. Druzy mějachu sle myßle a džachu: „Sslepemu je wocži wotewrił a nětko płaka, so

je tutón jeho pschecžel wumrjek. Schto? Běsche jemu teho khoroscž pschecžežka abo njeje žo žlepeho hojenje tak ſ dźiwom mělo, kaž wuczobnizy khwala?" Tajke běchu drje jich myßle. Njewěmy my niczo wo tutej rěczi njewěry? Njejßmy też druhdy w czaßach ſrudoby myßlili: „Czehodla je Knjes mi tule czěßnoscž napokožil? Ssym tola tak nutrnje wo pomoz proßył! Njemóżesche w žwojej wschehomozy czinicž, so by tónle kheluch wote mnje prjecž schoł?" Schto žu tajke praſchenja njewěry, khiba klócže do wutroby teho, kiž by nam też najlubsche wſak, ma myßle měra ſ nami? Hdy dóńdżemy tomu, so ſ wutrobu a w prawdże prajimy: „Schtož czini Bóh, wscho dobre je, wón wschak ma hnadnu wolu, kaž moje wězy ſapoczinje, tak do wscheho ja ſwolu." O kak je nam tajke ſwolenje do wscheho tak jara czežke! Kak hluboko a twjerdże žedźi nam tajka potajna njewěra we wutrobje. Ssamo w Marcže žo ta hischcže hiba. Hdyž Knjes k rowej ſtupiwschi, kaſa kamjeń prjecž wſacž, praji wona: „Knježe, wón hižo žmjerdźi, pschetoż wón je schtyri dny ležał." Njeje w tutych žlowach potajny dwěl, kaž chzyła prajicž: „Knježe, k czomu hakle tón žałoßny napohlad? Tu wschak pomoz wjazy móżna njeje!" Saßo žo praſcham: Njeſnajemy też tajkeho dwěla? Tam ſtaj žnano ſtarſchej, kotrajž ſtaj w ſtyſknych ſtaroſczach wo ſhubjeneho žyna abo ſhubjenu dźowku. Knjes je drje druhu nadźije do rudźazeje wutroby dał. Ale wy nanoso a macžerje, njeje waſcha wutroba prajiła: „Wſchitk niczo wjazy njepomha, ſabłud je tak wulki, hrěch w žynu abo dźowzy tak mózny, ſ wotkal móhło tu hischcže wumoženje pschińcž?" Bohu budź dźak, ſo mamy Sbóżnika, kiž je czicheje myßle, žmilny, ſczerpliwy a wot wulkeje dobroty a prawdy. Kak poßłni wón žłabu wěru Marthy: „Njejßym tebi rjekł, hdy by ty wěrika, ty by kraßnoscž Bożu dyrbjała wohladacž?" jako chzył prajicž: Ssy dha hižom ſaßo ſabyła, ſo dach tebi prajicž: „Tuta khoroscž njeje k žmjercži, ale k czeſczi Bożej, ſo by Boži žyn pſches nju czeſczeny był?" O wy ſtaroſczíwe ſtarſchiſke wutroby, tole žłowo płaczi też wam. Knjes też wam praji: „Ja žym tón dobry paſtyr, kiž dże ſa ſhubjenymi wowzami a pyta, hacž je namaka." Tehodla wěrcže jenož a budźecže też kraßnoscž Bożu widźecž. Wón móże też duchownje morwych k nowemu žiwjenju ſbudźicž, pschetoż wón je czělnje morwych žiwych ſczinił.

3. Jeſuß ſteji pſched rowom. W nim leži Lazarowe hižom hnijaze czěło. Jeſuß pak poſběhny horje žwojej wocži a rěczi ſe žwojim Wótzom žo dźakujo ſa wußłyſchenje, prjedy dyžli žo ſtanje, pschetoż wón je žebi žwojeje wězy wěſty. A nětko ſe wſchehomózným khloßom do rowa ſawoła: „Lazarje, pój won!" S dobom duſcha jemrjeteho žo do žwojeho czěła wrócži. Wjele Żidow pak widźawſchi, ſchtoż běſche Jeſuß czinił, wěrjachu do njeho. Haj, haleluja Knjeſej žiwjenja! Někotſi pak ſ nich woteńdźechu k Phariſeſkim a powjedźichu jim, ſchto běſche Jeſuß czinił, ſo bychu jeho ſniczili. Tu widźimy, kak móże njewěra wutroby twjerde a ſtóſtne ſczinicž. Człowjek by myßlił, ſo dyrbjeli, widźawſchi tón wulki dźiw, do Jeſuſa wěricž, ale temu tak njeběſche, dokelž njechachu. Runje tak je we wſchitkich czaßach doſcž tajkich było, kiž pokaſuja hidu žwojeje njewěrjazeje wutroby pſhecžiwo Sbóżnikej ſ tym, ſo powjedża dobre ſkutki žwěrnych kſcheſczijanow judaſchowſzy tym, kiž žu ſ nimi jenajkeho ſleho ſmyßlenja a to ſ tym wotpohladom, jich k hidże a pſcheſczěhanju rosboricž. Kajka boloſcž, kajke czerpjenje to ſa Knjeſa tehdy a nětko pſchezo hischcže dale! — Njeſabudźmy, ſo tón, kiž tam pſchi rowje Lazara žo ſjewi jako Knjes žiwjenja, je nětko po dokonjanym wumożerſkim ſkutku w žwojej njebjeſkej kraßnoſczi. Mjes tym leži Lazarus tuteho žwěta czežko khory. Pózłi drje jedyn po druhim na kſchidłach modlitwy k Knjeſej khwataju jemu prajicž: Kotrehoż lubujeſch, leži khory. Ale wón njepſchińdże a žo dlěji pſchińcž jedyn lětſtotk po druhim. Khoroscž bóle a bóle pſchiběra. Lazarus wumrje a žwět je wulki row. Ale napoßled žo Knjes žiwjenja naſtaji we wſchej žwojej mozy a kraßnoſczi na pucž k ſemi, žudźicž žiwych a morwych. Na jeho žłowo žo wſchitke rowy wotewrja a morwi ſtawaju. Kak wjele budże tych, kiž budża tehdy naſtróżeni prajicž k horam: „Padajcže na naß", a k hórkam: „Pſchikrywajcže naß". Pſchetoż woni wjedża: Nětko dże k poßledńjemu žudej, do wěczneje žmjercže. Druſy pak budża ſ wjeßołoſczu wokacž: „Tu žmy my, Knježe!" A wón žwojim jandźelam pſchikaże: „Roswjeżcže jich." Wſchitke puta wotpadnu, žyłſy budże Knjes wutrjecž ſe wſchitkich woczow a powjedże jich do kraßnoſcže wěczneho žiwjenja. — Njechaſch mjes tymi bycž? Tuž cziń, ſchtoż Knjes žada: „Ja žym to horjeſtawanje a to žiwjenje. Schtóż do mnje wěri, budże žiwy, hacž wón runje wumrje. A ſchtóż je žiwy a wěri do mnje, tón nihdy njebudże wumrjecž. Wěriſch to?" Hamjeń.

Wotroczk.

W žłovakiſkej rěczi ſpißała Kriſtina Royova.

(Pokraczowanje.)

Tak pſchileczachu kaſtojzy pſches wulke morjo ſ Afriki, kóżda do žwojeje krajiny, do žwojeho měſta a do žwojeje wßy, haj kóżda do žwojeho hnězka. Pſchileczachu do naſcheje wßy, do naſchich twarjenjow! Pſchileczachu ſ wulkim wyſkanjom! Też my jich ſ wjeßelom witachmy: „Otw, kaſtojzy tu žu! To budże bórſy łeczo!"

Nó, a tak žu kaſtojzy domoj doleczake!" ſkónczi Method.

„Ale, kak wy junu domojpſchińdżecže? Abo myßlicže žebi, ſo ſcže to hižo domach a ſo tu woſtanjecže hacž do wſcheje wěczneſcže?"

„Otw ně!" tak pſchemyßlowachu žebi ſtarſche dźeczi. „My dyrbimy tola wumrěcž!"

„A hdże to potom dże?"

„Do rowa!" wokachu te jene, „do njebjeß!" te druhe.

„Haj, w njebjeßach je naſcha domiſna! Ale, ſchto myßlicže žebi, pſchińdżecže wy zyle wěſcže do njebjeß? Schto czinjachu kaſtojzy po pucžu?"

„Sſo modlachu! Poßłuchachu!"

Mały hólczež žo ſamołwi a rjekny: „Njejědźachu telko muſchkow!"

„Tak, hlejcže! Chzecže-li do njebja pſchińcž, dyrbicže też tomu poßłuchacž, ſchtoż Bóh pſchikaſuje, a njeßměcže to czinicž, ſchtoż Bóh ſakaſuje. — Nětk pak prajcže mi ras ſchuczku, kotruž žym waß wucził!"

„Człowjeka žyn je pſchiſchoł, pytacž a ſbóżne czinicž, ſchtoż je ſhubjene!"

„Wěſcže hischcže, ſchtó to je „człowjeka žyn"?"

„Knjes Jeſuß!" wokachu dźeczi.

„A koho pſchińdże pytacž?"

„Naß!"

„Haj, naß! Wón pſchińdże, kaž žym wam to prajił, ſo by na kſchiżu ſa waſche a moje hrěchi wumrěł, a wón pyta naß nětk. Schtóż do njeho wěri, tón ſa nim khodźi a njetrjeba niczo wjazy khiba poßłuchacž kaž kaſtojzy, a Knjes Jeſuß dowjedże jeho do njebjes dom. To budże wulke wjeßelenje! Tam kóżdy do žwojeho domczka doleczi kaž do hnězda! Tola nětk dźicže! Waſch kraja domoj doleczachu! Měcže je rad a czeſczcže je, ſo žu daloki kraja domoj doleczichu! Mějcže je rad a czeſcže je, ſo žu daloki pucž dokonjałe: žu to tola te poßłuſchne kaſtojzy! Te njepoßłuſchne žu dźe žo w morju ſatepiłe a žu tam pohrjebane!" —

Dźěćźi ßo rosběžachu na kuki k ſkotej; mkodźenzaj woſtaſchtaj ßamaj, podmurjenaj hłuboko do ſamyßlenja.

„Sſkyſch, Methodo!“ rjekny na dobo Ssamko, „to je jena zyle woßebita ſtawiſna. Hdyž dyrbi to wobras naſcheho domojpućowanja do njebja bycź, njejßmy my tu w Hrodova do zyła hiſchćże po puću.“

„Tak? Měniſch? A čzohodla to niz?“ Methodej ßměwkaſche ßo to wokoło hubow.

„Nó, kaſtojźy ſapočzachu wſchitko ſ modlitwu, wone ßo pſchihotowachu na ßwoje wotßalćźehnjenje, my pak ßmy tak žiwi, jako dyrbjeli tu na wěčźnje woſtacź, hačźrunje mamy tola wo wßu pohrjebniſchćźo. My niczo ſ modlitwu njeſapočźinamy!“

„A čzehoda to niz? Njeje Bóh ßmilny? Njeje teho hódny, ſo jeho khwalićźe? Njeje wón wſchehomózny, ſo mózećźe wſchitko wot njeho wuproßyć?“

„Haj, ale my na njeho njemyßlimy!“

„Ssamko, kaſtojźy wotměchu wuradźowanje a modleŕſku ſhromadźiſnu, prjedy hačź ßo na dompucź naſtajichu. By zyle wužitne było, byli naſcha zyła wjeß ßo ſkhadźowała, ſo by ßo w modlitwje Bohu poručzała a jeho proßyła, ſo by waß ſbožowanje pſches morjo pſchewjedł k brjoham wěčźneho ſboża; dokelž pak tole wſchitźy na jene dobo njeczuja, njemohłoj mój dwejo to ſ tym ſapočzećź a to hnydom nětkle čzinićź?“

„Nětkle? Tu? To by drje dyrbjało w zyrkwi bycź!“

„My ßmy tež nětkle w templu, kotryž je Bóh ßam nattwarił. A tutón je wſchudźom. Njeměniſch tež tak?“

„To je wěrno! Tola, ja njemóžu ßo modlićź!“

„Chzeſch ty ßo wot kaſtojźow wohańbićź dacź? Kaſtajźy móžeja ßwojemu ſtworiczelej prajićź, ſchto trjebaja, čzehodla niz ty? Je kaž nan a to kaž prawy nan. Dźakuj ßo jemu ſa to, ſchtož je čzi hačź dotal dobreho dak! Proſch jeho wo wodaczże, ſo njejßy na njeho myßlił! A proſch jeho, ſo by čzi pomhał, ſo by wot dźenża tak žiwy był, ſo móżeſch junu domoj dóńcź.“ —

Bě to hižo wjeczor poſdźe, jako ßo pſchecźelej domoj wróčzíſchtaj.

Ssamko, do myßlow podnurjeny, njepytny, kak běſchtaj ſtarſchej wjeßokej a kak dobraj pſcheczźiwo njemu. Wuhlada w khěži hnězdo a rjane tam a ßem létaze ptaczatko, a w jeho myßlach klinczeſche to pſchezo ſaßo: „Tak ßu ßo kaſtojźy domoj wróczíle!“

„Ach!“ tak ſdychny ſ hłubokeje wutroby, „to mějach je tu kóźde léto a njewjedźach, ſo Bóh je mi ſcźele jako žiwe pominanje ſo też ja dyrbju raz domoj dóńcź a ßo ſa pućowanje pſchihotowacź!“

„Czitajcźe ßłowo Boże w ßwojich domach, tak wy Khrysta namakacźe! Wón waß ſbóżnych čzini a waß pſches ßwojeho ducha nawuczi, kak mózećźe domoj dóńcź“, bě Method prajił, jako ßo dźěleſchtaj.

Wón chzyſche poßłuchacź a najprjedy jenoż ßam ſa ßo czitacź, dokelž pißmiki hiſchćże tak derje njeſnajeſche; hdyž to potom lěpje dokonjeſche, jemu też wěſcźe druſy pſchipoßłuchachu. —

Pſched ßwojej budku pod kłódk ſkiczazej worjeſchinu ßedźeſche ſtary Dawit a drjebjeſche ſe ßwojimi ßuchimi porſtami ßuchi khléb ſa ßwoje ſkludne kokuſchki. Měßaczk ßwěczeſche na ſchedźiwu, njepſchikrytu hłowu ſtareho muża, jeneho muża, kotryž na zykym ßwěcźe nikoho wjazy njemějeſche.

Jenu ßłuſcheſche drje khěžka, ſahroda a tuta worjeſchina ſ tej kawku pod njej, tola jeho domiſna, — ta njebě tu! Bě tu zuſy mjes zuſymi, ſ kotrymiž njemóżeſche ženje w ßwojej maczérnej věczi věczećź. Bu tu ſtarſchi a ſtarſchi wo wßy, tola njeſakorjeni ßo tu, runje tak mało, kaž ßo to něhdźe druhdźe też njeby. Niczo jeho tu njejimaſche. Ludźo ſtožichu ßo na njeho a wón na ludźi, tola ſo by to jedyn druheho lubował, k tomu to njedóńdźe!

Jako w ſymje khory leżeſche, wjedźachu drje to ßußodźa wo tym, tola k njemu njepſchińdźechu. Schtó by to też k židej ſchol! Jenoż jedyn pſchińdźe a tutón pſchikhadźeſche pſchezo ſaßo a hladaſche jeho! Njeſtrachowaſche ßo pſched nim! Na tuteho dyrbjeſche ßebi ſtarz pſchezo ſaßo myßlicź, tak też nětkole. Starzej, kotryž pſchi kromje rowa ſtejeſche, ſta ßo něſchto njewočzakowane. Jeho wutroba, wo kotrejž bě měnił, ſo je hižo wotemrěła, ſcźopli ßo ſa zuſeho mkodeho cźłowjeka. A tutón mkody cźłowjek bě ſchcheſcźijan!

S wopředka bě ſtarz ſ njedowěru ryſy žida, kotryž na mjes ſchcheſcźanami wjele njeprawdy cźerpicź, na njewſchědne ſpočzinanje zuſeho hladał, zuſeho, kotryž bě ßo tu tak nadobo pokaſał kaž pruha, kotraž nadobo czmu roſßwětli. Žadyn ſe ßußodow njebě hačź dotal hiſchćże žaneho rosdźěła mjes ßobu a Ondražikez wotročzkom namakał, žid bě jeho hižo dawno pytnył.

(Pokračzowanje.)

Zyrkej a ſtat.

XI. krajna ſynoda ßo hiſchćże ras ſeńdźe a wólby ſa nowu XII. ſynodu budźeja hnydom po jutrach. Nowe poßedźenje ſynody, kotreż ßo 12. měrza ſapočzina, je nuſne tehodla, ſo bychu ßo nuſne wot cźaßa a jeho nuſy žadane praſchenja rospominałe a ſchtož trěbne a ſpomožne, wobſamkło a pſchiporučziło. Budźe ßo to jednacź woßebje wo doſpołne a prawe wutrjebanje farſkeho lehnſtwa a wo tym, kak bychu ßo dotalne wulke rosdźěle we dokhodach jenotliwych duchownych wurunałe. Je to tola njemóżna wěc, ſo w jenej a tej ßamej krajnej zyrkwi cźi jeni ſ jeje duchownych połnu jim ſakońſzy pſchiſtejazu mſdu doſtawaju a druſy jenoż połojzu, haj běrtlk, haj dźeßatk a druhdy też ſa zyły měßaz do zyła niczo. Njeje pſchi tajkich wobſtejnoſcźach to hinak móżno, hačź ſo to farſke domy do wulkeje nuſy a khudoby ſapadaju. K tomu też njeje wſchudźom tak, ſo wožady; woßebite ſběrki ſběraja abo ſo ßo ſ małych a ſ wulkich ſtatokow do farſkeho domu to noßy, ſchtož je to tak ſeźiwjenju nuſne! —

Pſchi nowowólbje njech ßo wſchitźy ſ Budyſchſkeho zyrkwinſkeho wokrjeßa teho dźerża, ſchtož je ßerbſka prědarſka konferenza namjetowała a ſchtož bu pſched krótkim też tu nadrobniſcho rospißany. S duchownych poſtaji ßo k farař Domaſchka, pſchedßyda prědarſkeje konferenzy, a ſ laikow k. wyſch. wuczeŕ kantor Hanczka, kotryž je hižo w dotalnej ßynodze ßobu jako ſaſtupjeŕ Sſerbow a kotryž je ßebi jako ſynodala ſe ßrjedźiſny wuczerjow wulkeje ſaßłužby dobył.

Agapy.

Sſkowo „Agapy“ je ſ grichiſkeje rěcze wſate a wosnamjenja „hoſczinu luboſcze“ w prěnjej khcheſcźijanſkej zyrkwi. Jedyn khcheſcźijanſki ſpißowacźel druheho lětſtotka nam ßwjecźenje tychle hoſczinow luboſcze na błědowaze pſchijomne waſchnje wopißuje: „Naſcha hoſczina dawa to, ſchtož je, ſe ßwojim mjenom ſpósnawacź. Wona njeße mjeno luboſcze. A była też pſchi tym płaczba wulka, to je pſchezo dobył, teho Knjeſa dla wudawki čzinicź, pſchetož my ſ tymle wokſchewjenjom wſchěch khudych ſwjeßelamy. Je to ßwjatoczna hoſczina, a kóżda njepſchiſtojnoſcź je pſchi tym wuſamknjena. Prjedy ßo ſa blida njeßydamy, doniž ßo modlili njejßmy. Jěmy tak wjele, kaž to hłód žada. Pijemy tak wjele, kaž ßo to ſ pózcźiwoſczu ſnjeße. Naßyczujemy ßo tak, ſo pſchi tym njeſabywamy, kak je też nóz k modlitwje poßwjeczena. Wjedźemy rěcze, kotreż móża ßo też wot Boha ßłyſchecź.

Po tym, so ßebi ruzy ſmyjemy a ßwězu ſaßwěczimy, ßo kóždy namolwja, so by něſchto k Božej khwalbje a k powſchitkownemu natwarjenju prajił a ſpěwał. Pſchi tym ßo pokaže, kak je pił. S modlitwu ßo hoſczina ſkónczi."

Na Boha ßo ſpuſchczećz mamy.

Hłóß: Wjeßel ßo, o moja duſcha.

Na Boha ßo ſpuſchczećz mamy, Pomoz naſcha Bóh je ßam, Jeho wſchědnje potrjebamy, Khowanka nam woſtanje! Boha Wótza wěczneho Wjeßelmy ßo kſcheſczenjo! Naß je ſtworił, ſ dżerżak, wodźił, Běh naſch ſemſki ſnami khodźił.

Bóh je hnadny temu ludej, Kiž Joh' kaſnje lubo ma, Czeknycz, budże hrěchej, błudej, A ßo ſminycz ſkaženja. Duſcha, Bohu poßkuſchna. Kiž ßo dżerži Jeſußa, Snim budże wobſtacz w prawym ßudże. Khryſta dla Bóh pomha wſchudże.

Woli Božej daj ßo wodźicz, Proſch Joh', lubuj wyſchſche wſcho, Schto dha mohło duſchi ſchkodźicz Kiž ma Boha Wjerſchneho! Sſkłabych khorych wuſtrowja, Srudnym ßyły ſetrěwa, Wumoz móże ſhubjeneho, Sbóżnoh' czini wěrjazeho!

Sſkónzo nam ßo druhdy khowa Sady czěmnych mróczelow, Pak czim rjeńſcho ßwěczi ſ nowa S jaßnych Božich njebjeßow! Tak o duſcha wěrjaza, hdyż je wok'lo tebje czma — Strach a njeměr wſchón ßo ſhubi, hdyż ßy żiwa w Božim ßlubi.

Bóh wſchak nikoh' njewopuſchczi W ßwojej wulkej ßmilnoſczi, hrěchow ſchtrafu temu ſpuſchczi Kiž Joh' proßy we wěri. Je-li ſprawna modlitwa, dha też wjele dokonja. Pſched Bohom we Khryſta mjeni Budźemy my wußkyſcheni!

Duż o duſcha twać na Boha Wſchitke twoje żiwe dny. Dźi k tej ſtudni wſcheho ſboża, Sbóżna ty we Boſy ßy! Sswojoh' Ssyna dak je nam Khudym wulkim hrěſchnikam. Wumohła je ſ hrěſchnoh, pada W Khryſtußu naß Boża hnada!

Hnada Boża naß wſchěch woła K pokucze tak lubośnje. Sswětło ßwěczi, ſBožoh' ßłowa Kraßnje nam do czěmnoſcze; hnadny czaß tu njeſkomdźicze! Strażujcze! ßo modlicze! S hnady ßmy my Boże dźěczi Sbóżne — czeſcz Jom' damy wěczni.

Dźěſczowy mordař.

Pſchi wulkim krejroſliwanju w Urſa na 10000 Armenſkich ſe ſtrony Turkow tónz namaka. Na 3000 bu we wulkej evangelſkej zyrkwi ſpalenych, pſchetoż Turkojo ſ tſělbu, mjeczom a nożom doſcz nakónzowacz njemóżachu. So by ßo nětko zyrkej ſe wſchěmi w njej ſhromadźenymi ludźimi cźim prjedy ſpalila, ju ſ petrolejom woblachu a tehorunja na ludźi w njej wolij ßykachu a potom zyrkej ſapalichu. Hdyż tuczi takle pſchecźiwo doroſczenym ſakhadżachu, chzyſche turkowſki měſchnik prawje wjele dźěczatkow ſkónzowacz. Wón ßo roczeſche, ſo chze 100 dźěczi ſarěſacz. Czerwjene rubiſchczo ßebi pſchipina, ſo ßebi njeby draſtu tak jara ſ krwju womaſał, a nětko ßebi po nječim 100 dźěczi do ßwojeje pinzy ſnożycz da. Na to jene po druhim pod ruku wſa a rjekny k njemu: „Budź ſměrom, to dyrbi bycz", a nětko jemu hłowu wotrěja. — Hdyż běſche wſchitke ſkónzował, pocza jemu tola khětro ſtyſknu bycz. Wón mějeſche to czuczе, każ by na nim, jako na mordarju tutych njewinowatych dźěczi, czeżke poklecze Boże leżało. Tuto poklecze Boże chzyſche nětko pſches to wot ßo wotwalicz, ſo ßo na tych haßach, hdżeż kſcheſczijenjo bydlachu, w ßwojej krawnej draſcze widźecz daſche. Wón ßo nadźijeſche, tón abo druhi kſcheſczijan budże jeho poklikowacz, a pſches to by po muhamedanſkej pſchiwěrje poklecze Boże wot njeho prjecz wſate było. Tola ani jedyn jeniczki kſcheſczijan jeho njeſakliwaſche. S teho je widźecz, ſo mjes Armenſkimi, kotrychż něchtóżkuliż ſazpiwa, Khryſtußowe ßłowo ſabyte njeje, kiž wón Mat. 5, 43—45 praji: Lubujcze ßwojich njepſchecželow, żohnujcze tych, kiž waß pokleja atd.

S bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſka prědarſka konferenza.** Pſchichodnu póndżelu popołdnju ½3 hodź. ßo ßerbſka prědarſka konferenza do němſkeje konferenza wotměwa. Sréczenje dla ſynody je nuſne.

— **Sserbſka Boża ßłużba w Drježdżanach.** Dżeńża, njedżelu Lätare, ßo w kſchižnej zyrkwi w Drježdżanach pop. ½4 hodź. ßerbſka Boża ßłużba wotměła. Prědowanje ſměje ſarar Domaſchka ſ Budeſtez. Wo bohaty wopyt Sserbow ßo proßy.

— **Sa naſche „Pomhaj Bóh"** doſtawam wot tu a tam, jednotliwych a woßadow dary pomozy, nětkole w tutym cżaßu woßebje nuſne. Chze tola drohota, woßebje podrożenje papjery nowinarſtwo, woßebje też zyrkwinſke, ſadußycz. So je jich telko, kotſiž dowidża, ſo tutón ſtrach hroſy a ſo ſ tym kſcheſczijanſkej zyrkwi każ zylenu ludej wulki ſtrach hroſy, je ſwjeßelaze a poßylnjowaze. A hižo tehodla ßłuſcha tutym dżak! A dżak nimo teho ſa podpjery w pjenjeſach abo druhim! Tuż budź jim wſchěm a ſ dobom wſchěm tym, kiž ßo ſa ſdżerżenje naſcheho zyrkwineho nowinarſtwa prózuja, ßerbſkeho a němſkeho — nimo „Pomhaj Bóh" je to hiſchcze naſch „Mißionſki Poßoł!" — wutrobny ſjawny dżak wuprajene. Bóh Knjes żohnuj jim to! — Tajke a druhe dary pſchijimuje podpißany redaktor każ „Ssmoleriez knihařnja".

S **Zſchopatwy** ßo piſche wo rjanym dobrym ſkutku kſcheſczanſzy ſmyßlenych ratarjow. Woni ſpósnachu nuſu, kotraż nětkole wſchu ſakſku krajnu zyrkej tyſchi, a kotraż je pſchede wſchěm do tak někotreho farſkeho domu tradanje a khudobu pſchinjeßła, bjeſe wſcheho ſawinowanja tutych. Tehodla ßo ſjednoczichu a nawdachu telko khlěbowcho żita, kelkoż to te 3 farſke domy woßady na jene zyke lěto potrjebaju a pſchepodachu tuto wſchěm tſjom woßadnym fararjam. Tak ßu tuczi ſ najmjeńſcha ſe żitom ſa wſchědny khlěb ſaſtarani a wobohaczeni wo rjany dopokas kſcheſczańſkeje luboſcze woßadnych.

— **Liſtowanja.** Pſchecželam a cżitarjam naſcheho łopjeńka do wukraja: Podpißany redaktor je lubjerad ſwólniwy, naſche łopjeńko porjadnje ßłacz, jenoż proßy, ſo bychu ßo wudawki ſarunale. K tutej próſtwje nuſuje jeho wulka drohota, pſchede wſchěm wyßoke porto a pjenjeżna nuſa naſcheho łopjeńka. Wſchěm tym, kiž ßebi naſche łopjeńko ſkaſachu, wutrobny dżak a poſtrow. Adreſſa rěka: Pfarrer Würgaſch, Noſtitz, Poſt Lautitz, Amtsh. Löbau, Sachſen. **Redaktor.**

— **D. w M. B. ſa Judica. — D. w B. ſa Palmarum.**

Biblija — cżaß — cżłowjek.

Měſtna k porjadnemu nutrnemu cżitanju ſa jědnaty tydżeń, wot 11. měrza hacz do 17. měrza tydżenja ſapomnjene:

Mat. 12, 38—50. — Mat. 13, 1—23. — 13, 24—43. — 13, 44—58. — 14, 1—22. — 14, 23—36. — 15, 1—20.

Dwanaty tydżeń, wot 18. měrza hacz do 24. měrza:

18. **Judika.** Jan 11, 47—57. — Kh. 87. — Mat. 15, 21—39.

19. **póndżela.** Mat. 26, 47—50, Joh. 18, 4—9. — Kh. 92, 5—8. — Mat. 16, 1—12.

20. **wutora.** Mat. 26, 51—54, Mark. 14, 48—52. — Kh. 77. — Mat. 16, 13—28.

21. **ßrjeda.** Jan 18, 12—23, Mat. 26, 59—68. — Kh. 78. — Mat. 17.

22. **ſchtwórtk.** Luk. 22, 54—62, Jan 18, 28—32. — Kh. 83. — Mat. 18, 1—19.

23. **pjatk.** Mat. 27, 3—10. Joh. 18, 33—38. Mat. 27, 12—14. — Kh. 87. — Mat. 18, 21—35.

24. **ßobota.** Luk. 23, 5—16, Mat. 27, 19—30. — Kh. 92, 8—20. — Mat. 19, 1—15.

Čisło 11.
18. měrza

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczeńi a płaczi schtwórtlětnje 15.— hr.

Judica.

Jes. 43, 24., 25.

Haj, mi sy ty skuženja naczinił se swojimi hrěchami a sy mi prózu nałożił se swojimi słószemi. Ja, ja sahubjam twoje pschestupjenje swoje dla a njespominam na twoje hrěchi.

Judica, to je „sudź!"; pschirunaj mjes intonacijemi czo. 37: Ssudź mje, Bože, a wjedź mi moje prawo pschecźiwo temu njeswjatemu ludu, a wumóź mje wot tych jebatych a słych ludźi. (Psalm 43.)

Sswjaty spěwaŕ, kotrehoż su s njeprawom, kaž tež dźensnischi dźeń so husto doszcź stawa pola pobožnych kschesczijanow, hanili a dla jeho kruteje wěry wusměchowali, njecha a njemóże so sam wjeczicź nad swojimi móznymi njepschecźelemi, a pschepodawa tehodla swoju wěz Bohu, prawemu sudnikej, k rossudźenju: Ssudź ty mje, Bože a wjedź mi moje prawo!

Naschim pobožnym wótzam pak běsche swjaty spěwaŕ se swojej wulkej nusu, kotruž jemu jeho pschecźiwnizy s njeprawdu pschihotowachu, se snamjenjom na Khrystusa, wo kotrymž swjaty Pětr nam wobswědczuje, so wón žaneho hrěcha njeje czinił, tež so njeje žane jebanje w jeho rcze namakało, kiž sasu njeswarjesche, hdyž swarjeny běsche, a njehrožesche, hdyž czerpjesche, ale wón to porucži temu, kotryž prawje sudźi. (1. Pětr. 2, 22.)

Tuteho swjateho Božeho, kiž we žanym hrěchu niczo njewjedźesche, je nětk Bóh sa naš hrěch sczinił, so bychmy my w nim prawdosczź byli, kotraž psched Bohom płaczi.

Sswjaty pósť staja nam jeho psched wocži; wón dźe nětk po swojim bolostnym a czerpjeńskim puczu sa naš. Se swojim milym wóczkom pohladuje wón na tebje, luby kschesczijano, a rjekne: Mi sy ty skuženja naczinił se swojimi hrěchami a sy mi prózu nałożił se swojimi słószemi. Ja, ja sahubjam twoje pschestupjenja swoje dla a njespominam na twoje hrěchi.

Tu spomina někotryžkuliž na snate skowo swjateho pisma: Bóh budże wóttrěcź wschitke sylzy s jich woczow (Sjewj. Jana 7, 17), a dźerża so tutych skowow, dokelž běsche jeho žiwjenje sylzow a bolosczow polne. Jeho trósczt je, so wón, khudemu Lazarej podobny, w sbóžnych njebjesach bohatu mšu a sarunanje namaka sa wschu tu dostatu prózu a wobczežnosczź.

Ale hlaj! wón so jara myli. S tak lohkej prózu wěczny sbóžnosczź a towaŕstwo s Bohom njedostanje! Kajzy dha su czi, kotrymž Bóh wóttrěcź budże wschitke sylzy s jich woczow? Krótko prjedy (scht. 14.) rěcži swjaty wucžeŕ Jan wo tych, kotsiž wschak su pschischli s wulkeje tyschnosczże, ale su swoje drasty wumyli a je wuběli w jehnjeczowej krwi.

Teho dla skysch! To jene a jenicžke, schtoż móże nam wěczne towaŕstwo s Bohom dacź, je a wostanje teho jehnjeczowa krej, na kschižu pschelata, je a wostanje niz naš kschiž, ale jeho kschiž, niz naša próza a wobczežnosczź, ale jeho skuženje a próza. Wěczny sbóžnosczź móżesch jeno dostacź psches hórke czerpjenje a wumrjeczże teho, kotryž tu psches profetowy rót k nam rěcži, kotrehoż nětk w swjatym póstnym czasu pschewodźamy wot haněby do haněby, a kiž wot swojeho kschiža dele kóždemu na jimaze waschnje do wutroby woła: Mi sy ty skuženja naczinił se swojimi hrěchami a sy mi prózu nałożił se swojimi słószemi. Ja, ja sahubjam twoje pschestupjenje swoje dla a njespominam na twoje hrěchi.

Pohladaj na jeho ßkuženje a próżu, to je na cźerpjenje, krjudowanje, ſapluwanje, wußměchowanje, hanjenje, kotreż ßo jemu dosta — twoje dla, ſpominaj na ßkowo, wo nim pißane: wón njeßesche ßwój kſchiż — a to twoje dla; myßl na jeho duchowne cźerpjenje, na bolosćże jeho dusche, jako cźi, kotrymż chzyſche ſe ßwojim cźerpjenjom a wumrjećzom towarſtwo ſ Bohom ſaßkužicź, jeho wußměchowachu a na kſchiż pſchibichu, ßkyſch jeho próſtwu: Wótcże, wodaj jim; pſchetoż woni njewjedźa, ſchto cźinja. A hdyż ty nětk hiſchcże cźělnym lóſchtam holdujeſch a ßo ſe ßwětnymi wjeßelemi helcźiſch a pleńcźiſch, dha by też tajki, a ty ßy woprawdże tajki, a njeje trjeba wjele ßkowow, tebi to hakle roſeſtajicź. —

A nětk wón rjekńje: Ja, ja ſahubjam twoje pſcheſtupjenje ßwoje dla! Sswoje dla potajkim j e h o ßkuženje a próża, j e h o cźerpjenje a wumrjećze — o kak wulka je moja wina!

Jeho dla m o j i c h pſcheſtupjenjow ſahubjenje, m o j i c h hrěchow wodacże, jeho dla m o j a ſbóżnoſcź, m o j e wumoženje — o kak wulka je jeho hnada!

M o j e dla! kſcheſcźijano, pań dele na ßwoje kolena a cźiń pokutu!

J e h o dla! O kajke poſběhowaze, moju duſchu pſchemóżaze ßkowo! Ssmy wjele hrěchow cźinili, tola Bóh ma wjazy hnady; hdźeż hrěch je ßo móżny ſcźinił, tam je hnada hiſchcże móżniſcha.

O Jeſu! twoje rany
Ssu ſtajnje namakane
To morjo hnady wſchej'.
Schtóż ſ pokutu k nim hlada,
Na teho hnada pada;
S nim do wěcźnoſcże derje ſtej'.

Hamjeń.

Wotroczk.

W ßlowakſkej rěcźi ſpißała Kriſtina Rohova.

(Pokracźowanje.)

Wobkedźbowaſche jeho wot teho wokomika ßem, jako młody cźlowjek k prénjemu raſej ſa njeho po wodu k ſtudni dźěſche a ßo potom w jeho khudej budzy k njemu ßydźe a tak pſchecźelniwje ſ nim rěcźeſche, jako by ſtareho Davita lubo měł, jeho, kotrehoż nichtó lubo njemějeſche a kotrehoż běchu cźi najbliżſchi wopuſchcźili. S njedowěrjenjom kedźbowaſche ſtarz na młodźenza, hacź njeby do hrěchow padnył, w kotrychż běchu druſy kſcheſcźenjo żiwi. Tola podarmo! Hacź do dźenßniſcheho njewuhlada niczo maſaneho na jeho żiwjenju — bě bjes poroka. Njepijeſche, njeſeleſche, ſnajeſche Boże kaſnje, kotreż běchu Židam pſchi horje Sinai date, a dźerżeſche je też dźeń wote dnja. Žid wjedźeſche, ſo młodźenz Boha lubowaſche a ſo woprawdże też cźlowjekow lubowaſche. Skradżu ßo napraſchowaſche, tola njebě tu żaneho ßußoda, kotremuż njeby Method hižo ſ něcźim poßłużił.

„W ſymje", tak bě ſtary nózny ſtražnik powjedał, „jako walcźik drjewa na khribjecże ſ lěßa domoj njeßech, doſcźehnjechu mje Ondražikez, a Method ſkocźi hnydom ſ wosa, poſkicźi mi ßwoje měſtno k ßedźenju a dźěſche ßam pěſchi pódla wosa hacź k ßwojej budzy."

A w nalěcźu, jako pola Ondražikez na pole worachu, bě ßamo ſtarej, wobożnej wudowje Hinarzy polo ſrył, kotreż mějeſche pódla jich polow, hacź runje ßo kóżdy pſched njej bojeſche, dokelż móżeſche tak bjesbóżnje ſakliwacź. Hacź do dźenßniſcheho njebě jej nichtó niczo dobreho wopokaſał khiba tutón zuſy młody cźlowjek. —

Njeběchu to wulke ſkutki, kotreż to dokonjeſche; njeby to tej mohł; bě dźě tola jenoż jednory wotroczk. Tola jene bě wěſte, wón ſpósna, ſchto ludźom pobrachowaſche, a hdyż bě to w jeho mozach, ßkużeſche jim ſ luboſcźu. Haj, cźinjeſche to, jako to do zyła hinak njemohł. —

Žid bě na to kedźbował, kak ßo jako wotroczk pokaże, a hacź to bórſy njekhmany njebudże. Tola tu někotre lěta hižo pſchebywajo pytny, ſo Ondražiowi pſchichodni ßynojo żenje tak na tuteho wězy njekedźbowachu każ tutón wotroczk. Schtożkuli k wuporjedźenju namaka, njech w khěži, njech w hoſpodarſtwje, bu ſwuporjedźane, dokelż Method ßwojeho knjeſa k tomu nawabi. Elieſer ßam njeje Abrahamej ßwěrniſcho ßkużicź dohł, hacź tutón wotroczk hłupemu burej.

Žid mějeſche Ondražika ſa hłupeho. Huſto też widźeſche, kak to pola njeho naſad dźěſche, měſto teho, ſo by doprědka ſchło; tola jeho na to kedźbliweho ſcźinicź, na to ßebi ani njepomyßli. Schto ſtaraſche jeho też tutón póhan! Wón jeho runje tak ſazpiwaſche, każ bur Žida. Žid pytny, ſo bě Method mudriſchi hacź jeho hoſpodař, tola żenje njewußkyſcha, ſo by wotroczk wo ßwojim hoſpodarju hinak rěcźał hacź ſ poczeſcźowanjom a ſ luboſcźu.

Wſchy nad nim bě cźiſte. Bě młody. Ondražikez mějachu dźowku, Petraſchezy dwě. Studźeń bě runje pſched woknami Žida. Kedźbowaſche, hacź pola njeho niczo podobneho njewuhlada, każ pola druhich młodych ludźi; ludźo mjenowachu to żort a pryſle młodźiny. Huſto wuhlada tam wſchě tſi holzy a Method jim wodu cźerpajo a pſchecźelniwje ſ nimi ßo rosmołwjejo; poßměwkachu ßo jemu a wón jim, jako by jim ſ bratrom był. Chzyjo abo nochzyjo pſchirunowaſche jeho Joſefej w Egyptowſkej. Hacź runje běſchtej Petraſchowej dźowzy hewak khětro dźiwjej, běſchtaj pſcheźiwo njemu tak někak pſchiſtojnej, haj, buſchtaj ßamo jara pěknej, dołhoż nětk Method huſcźiſcho Ssamka wopytowaſche.

Jako bě Method ſańdźeny tydźeń k njemu pſchiſchoł, bě ßo Žid ſwjeßelił, dokelż ßo jemu dołżny cźujeſche a dokelż by hižo dawno rad młodźenzej luboſcź někak wotrunał; nětk pſchińdźe młodźenz ßam, ſo by jeho wo poßłużenje proßył.

Drje nikomu na ßwěcże njeby Davit to k luboſcźi cźinił, tola dokelż Method ßam jeho wo to proſcheſche, ſwoli wjeßeły do teho, tola ßo wopraſcha: „Cźehodla próżujeſch ßo ty takle ſa ßußoda? Schto ſtara cźe tutón? Ma ſtarſchich a pſchiwuſnych,

njech ßo tucźi ſa njeho ſtaraja!“ To prajiźy cźakaſche ſtarz na nětkajke hroſne ßłowo, kotrež by Method pſchecźiwo Petraſchezom wuprajił.

„Wěſcźe, ßußodźe“, rjekny wotrocźk, „ty dyrbiſch Boha twojeho Knjeſa lubowacź ſ zyłej wutrobu a twojeho bliźſcheho jako ßebje ßameho! Bych=li na pſchikład ja ßam khory był, by mi to też jara lubo było, by=li ßo ſchtó ſa mnje ſtarał. — Starſchej lubujetaj Ssamka; hdyž pak njejſtaj hacź do dźenźa niczo ſa njeho cźiniłoj, dyrbju to ja cźinicź! Bóh da mi tutu myßl a ja ßebi myßlu, ſo budźe dobra rada ſa nich něſchto dobre.“

Haj, we wſchěm dyrbjeſche ſtarz młodeho kſcheſcźana wobdźiwacź a lubowacź, jenož jeneho dla hidźeſche jeho ſkoro, a to tehodla, dokelž jeho ſ jeho Khryſtußom na pokoj njewoſtaji Pſchezo ſaßo jemu wo nim powjedaſche, pſchi kóždym ſtawje ſtarehoſ ſakonja ſpominaſche na njeho, kóžda rosmołwa ſkóncźi ßo ſe ßłowami: „Wón Waß lubuje!“

Stary Dawit nochzyſche ßebi na tute rosmołwy myßlicź; hdy by je ſabycź mohł, njeby ßebi też nětkole na nje myßlił. Cźehodla bě jemu dowolił, cźitacź ſtawiſny wo tym, kotryž dyrbjeſche tón bycź, kiž hłowu hada roſtepta, kotryž dyrbjeſche Abrahamowe ßymjo bycź, w kotrymž dyrbjachu požohnowane bycź wſchitke narody na ſemi, kotryž dyrbjeſche Dawitowy ßyn bycź, tón ßłubjeny Meſſias! —

Jeho nabožina bě tak dobra; bě to nabožina luboſcźe! Wona wuła ßo do wutroby ſtarza, pſches njeprawdu ſtwjerdźenjeje, kaž hojazy wolij. By=li Dawit prjedy Khryſtußowu wucźbu ſnał, by ßo jenož wußmjał, pſchetož ſ tych, kotſiž wokolo njeho żiwi běchu a ßo kſcheſcźenjo mjenowachu po tamnym Khryſtußu, njeběchu tola żadyn po jeho wucźbje żiwi. Sswarjachu, ſelachu, ßo bijachu, mordowachu, kradnychu, honjachu ßo wot jeneho ßudniſtwa na druhe a njewodawachu jedyn druhemu. Khodźachu kemſchi, njecźinjachu pak po tym, ſchtož bu jim prědowane.

(Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Wo tym, hacź naſcha ſakſka wyſchnoſcź naſchej krajnej zyrkwi trěbne pjenjeſy wupłacźi abo niz, ßo nětkole w nowinach wjele piſche, woßebje też tehodla, ſo wyſchnoſcź ſaßo ras woſjewja, ſo niczo płacźicź njebudźe a njetrjeba. Tuta wězka njeje hiſchcźe tu khwilu tak daloko, ſo by wyſchnoſcź prajicź mohła: My njepłacźimy, dokelž njetrjebamy! a ſo by krajna zyrkej prajicź mohła: My mamy doſpołnje prawo a żadamy a bjerjemy! Tola drje je najdlěje trało, a wěz ßo bórſy rosßudźi. Doniž to njeje, ma krajna zyrkej kaž w njej kóžda woßada pſchißłuſchnoſcź, wſcho cźinicź a pſchewjeſcź, ſchtož je nětkaſ zyrkwi a woßadam ſpomožne.

A hdyž woßady a zyrkej něſchto wuwjedu, njech to ßwědcźi wo tym, ſo to zyrkej je a ſo to zyrkwine woßady ßu, a ſo ßo to w jenej kſcheſcźanſkej zyrkwi ſtawa a niz w ßwětnym ſtacźe abo mjes ſtatami, ſ kotrychž pſchezo jedyn bóle hacź tón druhi na to hlada, kaſ by najwjazy ßam ſa ßebje měł. S druhimi ßłowami: Schtož ßo ſtanje, njech ßo to tak ſtanje, ſo je to jene wobßwědcźenje teho, ſo ßmy my w naſchej krajnej zyrkwi jedyn zyłk a ſo ſwiſk a ſwjaſk a móz a ßylnoſcź tuteho zyłka je kſcheſcźanſka wěra, kotraž luboſcź prěduje, tu luboſcź k bliźſchemu. Pſchetož tych, kotrymž je tak něktoryžkuli nětkle tón najbliźſchi — po Knjeſowym pſchirunanju! — je jich doſcź; pſchedy wſchěm ßu to faŕſke domy, ale pak też woßady. A ta nuſa je tu a tam wulka, jara wulka, a tradanje je w tak něktorym faŕſkim domje! —

So by ßo to najnuſniſche ſtało a to bórſy a hnydom a ßo najwjetſchej nuſy wotpomhało, je ßo pod cźeſtnym pſchedßydſtwom krajneho biſkepa wubjerk pomozy wuttworił. Do tuteho ßłuſcha też, kaž bu hižo ras naſpomnjene, pſchedßyda naſcheje ßerbſkeje prědaŕſkeje konferenzy, k. faraŕ Domaſchka. —

Ssmjercź je pózrjeta do dobycźa! Khryſtuß je naſche żiwjenje!

Hłóß: We rowi je měr.

1. Row komorka je, — ßo khowaju cźełka — wſchě w ſemi; — Knjes ßmjercźi móz ſlemi; — Duch żiwy naſch je!

2. Row cźaka na naß, — ßmjercź khodźi k nam — wſchelake pucźe; — ßo hotujmy rucźe — na jehnjecźa kwaß!

3. Row ßwjecźeny je; — naſch Sbóżnik ßam — w rowje je pobył, — nad ßmjercźu je dobył, — kral żiwjenja je!

4. Też row ma ßwój cźaß. — Na ßudnym dnju — ſahinje ſemja, — jej=ſtopy ßo ſlemja, — my ſtawamy ſaß!

5. By wěricź ty mohł, — by wohladał — kraßnoſcź ty Božu, — Hdźež k wěcźnemu ſbožu — je Khryſtuß cźe ſnuł!

6. Ssmjercź pózrjeta je! — Saß' ſtawacź wſcho cźełko — b'dźe ſ rowa, — hdyž Boži hłóß woła: — nětk ſeſtawajcźe!

7. Hlaj Khryſtuß tu je! — Wón wjedźe ſe ſtyſka, — ſe ßmjercźe; — budź jemu cźeſcź wěcźnje, — wón żiwjenje je!

8. Wſcho cźełko dźe ſpacź; — na ßudnym dnju — ſaßo pak ſtanje — hdyž jutrowne ranje — Knjes wulki b'dźe dacź!

9. Wſcho ſahinje tu! — Wſchě potajnſtwa — wotkrycź Bóh budźe — we pſchichodnym ßudźe, — Bóh kóždom' da mſdu!

10. O wjeßelmy ßo! — Wſchohomózny Bóh — ſ Knjeſom je wěcźny; — wſcho ßłuži jom' k cźeſcźi, — w nim żiwe je wſcho!

J. W.

Se Sserbow do Sserbow.

Wobżarujemy, ſo ßu ßo ſe Sserbow hłoßy namakałe, kotrež wołaja: „Ně, nětk my też niczo ſa nuſucźerpjazych w Ruhrſkej a pſchi Rheinje njedamy!“ abo podobnje. Tole njemóże a njeßmě bjes wſcheho proteſta pſches Sserby hicź! Hdyž něhdźe Němz — a byrnjcź ſaſtojnik był — hubu wocźini a naß Sserbow hani, ſwołaja ßo hnydom Sserbjo do hromady a wobſamknu, ſo tuteho jeneho dla njepſchińdu na pomoz tam tym ſtam, haj tyßazam, kotſiž nuſu cźerpja, a to tehodla, dokelž ſo ßu woni ſ jeneho luda ſ tutym jenym. To je něſchto, ſchtož je pſchecźiwo wutrobje Sserba, kaž ßo nam to, runje ſ rta ryſy Sserbow wobkrucźa, a to tehodla, dokelž je pſchecźiwo kſcheſcźanſkej wutrobje. A k tomu hiſchcźe něſchto: Kelko krócź ßu cźłowjekojo pſchecźiwo kſcheſcźanſkej zyrkwi hubu wocźinili a ſchto wſcho ßu to prajili a ſchto wſcho hiſchcźe praja — a to we wſchěch mózných worſchtach naſcheho luda a we wſchelakich ſaſtojnſtwach — a Sserbjo ßu mjelcźeli, — runje kaž też ſ wukkeho dźěła Němzy — kſcheſcźijanſki lud je mjelcźał. Lud a kſcheſcźijanſzy ſtarſchi! Ssu cźaßy byłe, ſo je ßo na to cźakało, ſo ßo naſchi kſcheſcźijanſzy ſtarſchi, naſch kſcheſcźijanſki ßerbſki lud hiba, ſběhnje — ale —! Hdyž to jenož powołani ſaſtojnizy a ſaſtupjerjo zyrkwje cźinja, njeje to doſcź, a njepſcheczelej je łohko prajicź: Woni to cźinja, dokelž dyrbja! — Politika njewuwjedźe naſch zyły němſki lud a kraj — a ſ nim naß Sserbow! — ſ tuteho hubjenſtwa na wyßokoſcź jeneho wěrneho trajazeho ſboża a żiwjenja, — ale runje tak mało my Sserbja ſ politiku dobudźemy wyßokoſcź tajkeho trajazeho ſpomožneho byćza a żiwjenja. Něſchto druhe je hiſchcźe trjeba, ně, je pſchedewſchěm trjeba jenotliwemu kaž ludej: to je wěra, prawa żiwa wěra, kotrejež druhe mjeno rěka: żiwe ſjednocźenſtwo ſ Bohom tu na tutej ſemi. S tutej dobudźe ßebi

lud kaž jenotliwy wěsty sakožk sa wěrne sbožo, sa žiwjenjahódne žiwjenje. Hakle s mozu tuteje wěry je jenotliwy kaž lud runy mudremu twarzej, wo kotrymž nasch sbóžnik rěczi na kónzu wulkeho prědowanja na horje; hewak runa žo njemudremu a wono płaczi: „a jeho pad bě wulki!“ (Mat. 7, 27). Sa pschichod njewěschczi nichtón niczo dobreho, pschede wschěm pschitomny czaß niz, tuž hladajmy, so stejimy na wěstym krutym salożku, tón jenotliwy, tón lud! Wscha liwkosczˊ, wscho s ramjenjomaj sczahowanje, wscho „mje to niczo njestara“ a wscho „mi je to wscho jene“ a wscho podobne sadżerżenje w tym, schtoż kschesczˊanskeje nabożiny, wscho to won s naß a s naschcho luda, potom budże lěpje s nami w tutym czaßu a we pschichodże, potom budże lěpje s naschim politiskim, narodnym, hospodarskim, do zyła s naschim žiwjenjom!

S bliska a s daloka.

Se **Sakskeje:** Sakski ministerium kulta bě 24. januara wukas wudał, so maja žo te knihi, kotreż dyrbja žo po druhim wukasu jich wobßahowa bła se schulskich knihownjow wotstronicˊ, tak pschetrjebacˊ kaž stara papjera, t. r. po wotewsaczu seschiwkow žo sniczicˊ. Towarstwa starschich sa Drjeżdżany a wokolinu pschecziwo tutomu protestuja a w žwojim protesczе wupraja: „Sniczenje tutych knihow, kotreż žu — njech to k tomu, schtoż w nich czischczˊane, stejisch kaž chzesch — kulturne kubło, njeje niczo druhe, hacˊ to, schtoż potomnizy Khorle Wulkeho dokonjachu, kotsiż germansko-póhansku ludowu litteraturu, wot njeho hromadżenu, sniczichu. S tym naczini žo kulturje a litteraturje schkoda, kotraż žo ženje wjazy sarunacˊ njehodzi. Posdżischе czaßy budża nam k hańbje tole jene spoczinanje barbarow na kulturnym polu mjenowacˊ. Kschesczˊanszy starschi tehodła pschecziwo tajkemu sniczenju knihow protestuja a namjetuja, so by mózno było, so tajzy, kotsiż žebi te knihe waża, teßame kupja. S tym žo s dobom wjetscheho pjenjesa wudobudże hacˊ s tym, so žo kaž stara papjera pschetrjebaja!“ — A schto stanje žo to pola naß s tajkimi knihemi? — Hewak pschezo wědomosczˊ a stawisnarjo žwarja, so je žo w sańdżenych czaßach dyß a dyß tajkeho stawa a wjele dobreho aważneho sniczilo. Hdże tucˊi to nětkle wostawaju, so protest jenoż kschesczˊanskim starschim pschewostaja? —

Na žamßnym dnju — 3. měrza — žu tute towarstwa kschesczˊanskich starschich też wótry protest sapołożike pschecziwo tomu, so bu snaty wucˊeŕ sapóßkanz Arzt sa wokrjeßneho schulskeho radu sa Drjeżdżany pomjenowany. W tutym protesczе žo praji, so nimaja tajkich mužow sa khmanych, so bychu se žohnowanjom w sastojnstwje schulskeho radżiczela skutkowali. —

S **Budestez.** Pschezo saßo se žerbskich woßadow praschenja sa schtuczkami, kiž buchu tu 8. junija 1920 pschi žwjeczenju nowych wulkich, 86 zentnarjow czeżkich bronzowych swonow na Božich žłużbach pschednoschene. Dokelż je listypißanje wobczeżne a drohe, žo schtuczki tu sa wschěch wosjewja, kiž maju sajimanje. Kóżdy swón ma žerbske a na druhej stronje němske napißmo. Wulki swón ma snamjo kschiża a je prědaŕ kschesczˊijanskeje wěry. Ssrěni swón ma snamjo khelicha a je prědaŕ kschesczˊijanskeje luboscze. Maly swón ma snamjo kótwizy a je prědaŕ kschesczˊijanskeje nadżije. Na tute snamjenja a na swony napißane schpruchi žo schtuczki poczahuja, kiž buchu pschi Božej žłużbje prajene. Sserbski žwjedżeński prědaŕ, njeboh faraŕ Waktaŕ, po wucˊitanju texta swony tak postrowi:

Klinczeze swony, synczeze spěwy
K njebjeßam psches woßadu,
So by Bóh, naschi Wóczez miły,
Sslyschał dżak a modlitwu!
Klinczeze spěwy, synczeze swony
Hłuboko do duschow nam,
So by zyły žwět był połny
Božej czeschcze tu a tam! —

1. Nětk pak wostanje wěra!
Haj, wěra sbóžnychczinjaza
Psches Bożu hnadu wostawa,
(Wulki swón sapoczˊnje prěni króczˊ s móznym hłoßom nad nutrnej woßadu psches hory a doły klinczecˊ.)

2. Nětk pak wostanje luboscˊ!
Schto druhi swón nam swonicˊ chze?
Hlaj, Boża luboscˊ wostanje
A Bože lube dżěczi žu,
Kiž luboscˊ maja k bliżschemu!
(Prěnje swonjenje druheho swona.)

Nětk pak wostanje nadżija!
O žylna, žwjata nadżija,
Kiž stajnje twari na Boha!
Ta kótwiza, ta kodżiczka,
Cże wodż do sbóžnoh' statoka!
(Tseczi swón saswoni!)

4. Haj wěra, luboscˊ, nadżija — Tu wostanje a pschibywa
A mjes nimi do wěczˊnoscze — Najwjetscha žwjata luboscˊ je! —
(Wschě tsi swony žwój prěni kherluschi spěwaju — — —)

Listowanja.

Sserbsko-němskim a němsko-žerbskim woßadam w Sakskej a w Pruskej: Prózujemy žo tak a hinak sa nasche „Pomhaj Bóh“, kaž sa to, so bychmy też naschim czeschczˊenym czitarjam a czitarkam něschto hódne poskiczˊili, pschi tym namakamy pak pschemako pomozy psches dopißowanje s naschich woßadow; to hischcze jara klaza! Nasche kopjeńko by žebi hischcze wjazy lubowarjow dobyło, bychu-li žo woßady a jich wodżerjo pschecziwo to postarali, so bychu powjescze a rosprawy wo woßadnych podeńdżenjach žo pilnje sa „P. B.“ sapóßkake a to pak redaktorej, pak hnydom do „Ssmolerjez knihaŕnje“. A hdyż to tu tak wo tole najnaležnischo sa lěpsche nascheho kopjeńka kaž naschich Sserbow proßymy, pschistajimy tu k tomu hnydom też jene zyle „łahodne“ dopomnjenje sa tych, kiž dżěła pschilubichu, so to njebychu sabyli. — Tuž do žwěrneho, pilneho dżěła Sserbam k wužitkej, Bohu k czeschczi! **Redaktor.**

M. D. w B. sa Palmarum.
W. w K. sa Jutry.

Biblija — czaß — człowjek.

Tsinaty tydżeń, wot 25. měrza hacˊ do 31. měrza.

25. palmarum: Mark. 11, 1—10. — kh. 46. — Mat. 19, 16—30.
26. póndżela: Jan 19, 4—17, Mark. 15, 20, 21, Luk. 23, 27—31. — kh. 85. — Mat. 20, 1—14.
27. wutora: Mat. 27, 33, 34, Mark. 15, 25—28. — kh. 666. — Mat. 20, 20—34.
28. žrjeda: Luk. 23, 34, Jan. 19, 19—24. Mat. 27, 39—44. — kh. 665. — Mat. 21, 1—22.
29. schtwórtk: Luk. 23, 43, Jan. 19, 26, 27, Mat. 27, 45, 16. — kh. 667. — Mat. 21, 23—46.
30. pjatk: Jan 19, 28—30, Luk. 23, 46. — kh. 89. — Mat. 22.
31. žobota: Mat. 27, 45, 51—66, Luk. 23, 47—56, Jan 19, 31—42. — kh. 88. — Mat. 23.

Czischczˊ Ssmolerjez knihi zischczˊerńje a knihaŕnje, sap. druzˊstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Cžišło 12.
25. měrza

Pomhaj Bóh!

Létnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno.

Wudawa žo kóždu žobotu w Ssmolerjez knihiczišchczeńi a płaczi schtwórtlětnje 15.— hr.

Palmarum.

Sjew. žwj. Jana 2, 10: Budź žwěrny hacž do žmjerczje!

Njedźela palmow tu je, dawno wočzakowana, ſ wutrobu witana, horzo požadana. Pſches kraje a morja do dalokeje zuſby wóczko hlada. Jeruſalem, to měſto wyšoke, žo ſběha. Wulki žwjedźeńſki cžah do njeho cžehnje. Palmy žo na pucz ſczelu. Pſalmy žo ſanoſchuja. Hoſiana we wyšokoſczi žo ſpěwa. Jeſuš do žwojeho měſta cžehnje, witany pſches žwój lud. — Do žerbſkeho kraja wóczko dźenža hlada. Sswjedźeńſki cžah cžehnje do zyrkwje. Ptaczki ſpěwaja. Woltarje žo pyſcha. Swony ſwonja. Haj, rjeńſcho ſwony ženje njeſwonja, hdyžli dźenža. Swończe, ſwony, do kraja, ſwończe horje do njebja! Wóczka ſtarych a mlody žo žwěcza. Ssyſly žo we nich ſyboła. Wutroby žu hłuboko hnute. Paczeŕſke dźěczi do zyrkwje cžahnu, ſo bychu žwój kſchcženſki žlub žame ſe žwojim ertom wobkruczili. Palmy modlitwow žo jim na pucz ſczelu. Pſalmy žo ſanoſchuja. Naſche wěryžłne, nadźijepołne khěrluſche ſaklincza. Jeſuš je žrjedźa mjes žwojim ludom.

Twój Zion tebi palmy, hdźež ty dźež, naſczele.
Ja pak chzu ſpěwacz pſalmy a rjenje khwalicz cže.
Njech wutroba cži kcžeje a njech cže lubuje.
Hdyž ju ta luboſcz ſhrěje, dha rjenje cžeſczi cže!

Njeſapomnity dźeń! Wóczko hlada wróczo do ſańdźeneho cžaža. Kóždy žo dopomni a žwěru ſpomina na dźeń žwojeje konfirmazije. Hdźe woni žu, kiž žu naš něhdy k woltarjej ſe žwojej horzej luboſczu a žwojimi nutrnymi modlitwami pſchewodźowali? Wjele jich dawno ſpi pod trawnikom a kſchižom. Ssmy w žiwjenju dźerželi, ſchtož žmy žlubili? Běchmy žwěrni žwojemu žerbſkemu ludu, žwěrni žwojemu domu, žwěrni žwojemu Bohu?

Budź žwěrny! Khrótſche napominanje žo ſkoro drje namakacz njehodźi, ale ſchto wſcho wopſchija žkowo! Zyłe žiwjenje wobpſchija žkowo. We wſchěm wješelu a we wſchej ſrudobje, we wſchěch běda ch a ſpytowanjach žiwjenja ma we wutrobje ſažo ſaklincžecz to napominanje ſ wyšoka: Budź žwěrny!

Budź žwěrny žwojemu ludu, ty lube žerbſke paczeŕſke dźěczo! Do naſcheho luda je Bóh twoju kolebku ſtajił. Małe žu huſto cžrjódki žerbſkich paczeŕſkich dźěczi, kiž njedźelu palmow do zyrkwje cžahnu. Něhdy bě hinak. Něhdy běchu naſche wšy ryſy žerbſke a ſchtóž by k nam ſ zuſby pſchicžahnył, by bór y naſchu rěcz nawuknył, by ju nawuknyez dyrbjał. Naſche ſchule běchu hrodźiſchcza ſa naſchu žerbſku narodnoſcz. Tu njebě žadyn ſtrach, ſo by dźěczo žwoju maczeŕnu rěcz ſabyło a w ſchuli ſhubiło. Sserbſke běchu w prědnich ſchulſkich lětach modlitwy, khěrluſche, ſpěwy, wulki dźěl wucžby. Czi, kiž wucžachu, mějachu žerbſku wutrobu, žerbſki jaſyk. Woni dawno ſpja, ale w rowach jich hiſchcze žohnujemy. Seſtarjeni na nich hiſchcze ſ dźakom ſpominamy. Woni běchu wuſtojni paedagogojo, kiž wjedźachu: jenož na ſakkadźe maczeŕneje rěcze ma žo dale twaricz a dźěczo žo wukubłacz. Druhi duch ſawě do naſchich ſchulow, niz do wſchěch, ale do jich wjele. Naſchim dźěczom poczа pſchezo cžežſcho byez, pſchi ſtarſchich rěczi ſawoſtacz. Ale hdźež prawa luboſcz we domje, prawe ſrosumjenje ſa naſche narodne kubła pola ſtarſcheju bě, tam bě tola móžno, wſchě ſadźěwki pſchewinyez. Sazpiwanje wótzow rěcze pak ſacžahny do naſchich domow. Wotpad žo ſapocza mjes ſtarymi a woženbje mkodymi, najbóle mjes dźe-

cźimi. Wy, lube ßerbſke paczeŕſke dźěczi, ſcże wſchě cźeże pſchewinyle, na wſchěch ſadźěwkach dobyke a chzecże w kraßnej drohej rěczi naſchich wótzow dźenßa waſchu ßwjatu wěru wuſnacź. Sserbſke khěrluſche waß dźenßa w ßwjatnizach witaja. We ßerbſkej rěczi ſpěwane modlitwy ßo dźenßa ſa waß k Bohu horje ſběhaja. Naſch zyły ßerbſki lud dźenßa na waß hlada, waß žohnuje, nad wami ßo wjeßeli, wam Boži ſchkit a Božu hnadu a Boże žohnowanje wuproſchuje. Wostańcże ßwěrne pſches žiwjenje naſchemu ludu. Sakhowajcże ßebi dale wſchě drohe kubła, kiž je Bóh ßam wam we waſchim ſtarſchiſkim domje dał!

Budźcże ßwěrni domu, waſchim ſtarſchim a wſchěm waſchim wocźehnjerjam! Njeſapomńcże ženje w žiwjenju, kelko prózy a ſtaroſczow ſtaj nan a macź ſa waß njeßkoj. Kak derje ſtaj ſe ßynom a ſ dźowku měnikoj! S kajkej njewurjeknitej luboſczu ſtaj waß wobdawałoj pſches dołhe lěta! Rano ſahe ſtaj ſtawałoj a wjeczor poſdźe ßo lěhałoj, cźehodła? Sa ßwoje lube dźěczi! Tu njebě žana próza pſchewułka a žana cźeża pſcheczeżka a žadyn ꝑucź pſchedałoki, hdyž ßebi ſbožo dźěſcża jón žadaſche. Dźeń wote dnja je luby nan na ßwoje dźěło khodźił, dźeń wote dnja macź ßwoje po ſdaczu huſto tak ßnadne a tola tak wobcźeżne prózy dokonjała, ſa koho? Tola woßebje ſa waß, ſa ßwoje lube dźěczi. Hdże byſchcże wy we žiwjenju woſtałe, hdyž ßylna ruka nana njeby ſa waß dźěłała, hdyž ßwěrne macźerne wócźko njeby nad wami wachowałe, hdyž ßwěrna ſtarſchiſka wutroba w njepſcheſtawazej luboſczi njeby ſa waß bita? Ptacźatko po krótkich dnjach roſpſcheſczěra ßwoje kſchidleſchka a pyta ßebi ßame ßwoju žyrobu, rybicźka płuwa we wodże a ſaſtara ßo ßama, ale ty, dźěczo, ßy pſches wſchě twoje 13 abo 14 lět dźeń wote dnja na nana abo macź abo dźěda a wowku abo druhich pſcheczełow a ſaſtararjow pokaſane było a by ſańcź dyrbjało bjes twojich dobrych ßwěrnych ſaſtararjow. Cźehodła? So by pod dźěłom a prózu, pod ſtaroſczemi a wobcźeżnoſczemi žiwjenja wutroba ſtarſcheju a dźěſcża ßo cźim krucźiſcho w njehnutej luboſczi ſjednocźiła ſa wſchón cźaß. O, lube paczeŕſke dźěczi, ženje to njeſapomńcże! Nětko bliži ßo cźaß, hdźež ſtarſchej ßo ſeſtaritaj. Staj wonaj hacź dotal ßwojemu dźěſcźu ßłużiłoj, nětko dyrbi dźěczo bórſy cźim ßwěrniſcho jimaj ßłużicź, ſa njeju ßo ſtaracź, ſ dźakomnoſczu a ſ dźěcźazej luboſczu jeju wobdawacź. Huſto je tak, ſo drje móże jedyn nan ßydom abo wóßom dźěczi ſaſtaracź a ſe ßwojej prózu jena macź je wſchě ſeżiwicź a ſdraſcźicź, ale wſchě dźěczi hromadźe, hdyž ßu doroſcźeni, nimaju tak wjele luboſcże a dźakownoſcże, pſchecźiwo ßwojimaj ſtarſchimaj, ſo bychu jeju pſched nuſu ſakhowali a ſa ſtare lěta derje ſaſtarali. Też w ßerbſkim kraju tak někotre ſtarſchiſke wócźko wjele, wjele ßylſow na ßwoje dźěczo płacże. Wy ßerbſke paczeŕſke dźěczi, budźcże ßwěrni waſchim ſtarſchim, waſchim wocźehnjerjam a ſaſtararjam w dźěcźazych lětach! Ja ſnaju jeneho, kiž je ßo hiſchcże w ßwojich poßlednich ſtyſkach hórkeje ßmjercże na kſchižu ſa ßwoju płakazu, wopuſchcźenu macź ſtarał a we ßwojim wucźobniku Janu jej druheho ßyna dał. Tón budź wam ſ pſchikładom! Sa Jeſußom dźicże a po nim cźińcże!

Budźcże ßwěrni woßebje waſchemu Bohu! Najßwjecźiſche dźěło, kiž bu ſa waß dokonjane, njebě ſtaranje ſa khlěb a draſtu, ſa cźěło a ſeńſke derjehicże, ale najßwjecźiſche dźěło ſa waß bě ſtaranje ſa waſchu duſchu. Hdyž ſcże macź měli, kiž je pſchi waſchim ložu ßo poklaknyła, ruzy wam ſtykowała, k Bohu waß wodźiła, wěru wam do wutroby kładła, w njej waß roswucźowała; hdyž ſcże nana měli, kiž je njedźelu waß ſa ruku wſał a ke mſchi waß wjedł a ſ bibliju w ruzy ſ wami a ſe wſchěmi domjazymi rano a wjecźor ßo modlił, ženje, ženje w žiwjenju to njeſapomńcże! Spytowanjow połny cźaß pſched wami leži. Sswět je ſiły! Njepſchecźelow wjele na waß cźaka, kiž chzedźa wam waſchu wěru rubicź. Woni budźeja k wam pſchiſtupicź a prajicź: Ssy ty też hiſchcże tak hłupy, ſo ke mſchi khodźiſch, ſo wěriſch, ſchtoż biblija praji. Woni budźa waß wußměſchecź a hanicź wěry dła, zyrkwje dła, Božeho ßłowa dła. Woni budźeja ßo wam bliżicź ſ leßnymi ßłowami, kaž bychu dobri pſchecźeljo ſa waß byli. Njewěrcże jim! Njedajcże ßo ſawjeſcź a ženje ßo ſaßlepicź! Wostajńcże Bohu ßwěrni! Schtóż Boha ſhubi, je wſcho ſhubił. Schtóż ſ Bohom a ſ jeho ßwjatym ßłowom pſches žiwjenje dźe, ma dobru bróń we wſchěch ſpytowanjach, ma móc we wſchej ßłaboſczi, ma troſcht we wſchej ſrudobje, ma pomocznika a pſchecźela we wſchej ßamotnoſczi. Nan a macź budźetaj jónu waß wopuſchcźicź. Jeju wócźko ßo jónu ſańdźeli, ale jedyn njewumrě. Tón njewumrě, kotremuž chzecże dźenßa ſa žiwjenje ßo ßlubicź, ſ cźełom a ſ duſchu ßo poddacź, ſa cźaß a wěcznoſcź ßo pſchiſßahacź: Waſch Bóh a tón, kotrehož wón we ßwojej wěcznej luboſczi nam khudym hrěſchnikam póßłał je, Jeſuß Khryſtuß, naſch knjes a ſbóžnik, naſch ſrědnik a wumožnik, naſch kral a wjednik. Budźcże ßwěrni hacź do ßmjercże!

Na bołmonczku.

1. Tim. 6, 12.

Sswěrne běhženje dobudże krónu wěcznego žiwjenja.

Hłóß: Wjeßel ßo, o moja duſcha! ꝛc.

Paczeŕſke wy lube dźěczi,
ſaßmitał dźeń ważny je!
Sstónzo hnady wam ßo ßwěcźi,
hdyž wſchak powołane ſcże
ßłub ßwój kſchcźeńſki wobnowicź
a ßo temu poßwjecźicź,
kotryž dobył waß je ßebi
a ſe ßwojim mjenom debi.

Stadko wy ſcże Jeſußowe
powołane k ſbóžnoſczi;
doſtało wam mjeno nowe
je we ßwjatej kupjeli
kſchcźeńzy, hdyž ſcże ßwjecźene
jemu a tak pyſchene
jako ſtawy cźěła jeho
ßylnoſcź doſtawaze ſ njeho.

Pſchißłuſchnoſcź je waſcha ßwjata,
ſo ßo ßwěru běhžicże;
króna budże jónu data
wam, hdyž ßwěrne jemu ſcże.
Duž ßo hrěchej wotrjekńcże,
ßwět a cźerta pſchewińcże!
Wowzy budźcże Jeſußowe,
ſtawy jeho cźěła ſtrowe!

Pſchi nim dyrbi wam ßo doſtacź
mſcho, ſchtoż połnje woſboża;
wón waſch paſtyŕ ßwěrny woſtacź
chze hacź na kónz žiwjenja
tudy jeno cźaßneho
a do raja ſbóžneho
waß na ſkhodźenk ſtaji wyſchſchi
a tam ſ njeßmjertnoſczu pyſchi.

Saſtupcże do ſtowarſchenja,
połneho dźě ſ Jeſußom!
Sbóžne ſticża wokſchewjenja
wón wam a waß wjedże dom
do ßwojeje kraßnoſcże
a do wěcźne žiwjenje,
hdyž ßo wotrjeknywſchi ſkemu
ßwěrne woſtanjecże jemu. — U.

Hlej, cźłowjecże, Boże jehnjatko!

Bethel, ſnate měſtno tſcheſcźijanſkeje luboſcże, wot fararja ſ Bodelſchwingh ſałożene, ſcźele porjadnje roſprawy a druhe ſpißy do kraja, ſo by wſchudźom luboſcź ſbudźowało ſkutkam, kajkež ßo to tam ſtawaju na hubjenych a najhubjeńſchich ßobucźłowjekach. A to njeje podarmo. Tak někotry wulki a mały dar bu hižo póßłany do Bethela, ſo by tam k pomozy był. W jenych ſ tych knižkow, „Der Bethelfreund“ mjenowanych, namakachmy pod prjedy podatym napißmom krótke powjedańcźko, kotrež naſchim cźitarjam a cźitarkam ſamjelcźecź njechamy, hdyž je tola k tomu jutrowny cźaß. Wono ma ßo takle:

Drježdźańſki hród. We wulkej ſali ſa hudźbu ßu nahladne

a nadobne ſtawy kurwjerchowſkeho dwora ſhromadźene. Auguſt Ssylny, tamny ſnaty njepózcźiwy ſakſki kurwjerch je runje pſchi tym, ſo by ſam a ſ nim jeho dwór cźaß pſchi wjeczeri pſchecźinił. K tomu je tež jeneho tehdy wulzy khwaleneho muſikußa k ßebi pſcheproßył. Tutón dyrbi dźenßa wjeczor pokaſacź, ſchto móże.

We wulkej pyſchnej ſali ſhromadźuja ßo hoſcźo a ſtawy dwora a rjaduja ßo po dwórſkim waſchnju wokoło drohotneho naſtroja abo inſtrumenta. Pſched tutym ßedźi muźſki, jednory, njenahladny, jeho kabat je khuduſchki a njeßkuſcha tak prawje do drohotnoſcźow wokoło njeho. Tola pſchi wſchém tym pytnjeſch, ſo muźſki njeje tehodla ſatraſcheny, ſ jeho cźoła błyſchcźi ßo cźi to dźiwne, nješchto napſchecźiwo, ſchtož cźłowjekej nadobnoſcź a prawu dowéru k ßebi a ßwojim mozam dawa. Auguſt Ssylny ſteji, runje won na ßwojeho hoſcźa hladajo, zyle pſchi dótkadłach abo taſtach hudźbneho naſtroja a da nětko ſnamjo, ſo by ßo konzert ſapoczał.

Wſcho wocźichnje, wſchitzy poßłuchaju! Schto budźeja to wußłyſchecź? Zyle wéſcźe néſchto wjeßołe, ßnadź rejku! Na néſchto druhe ßebi do zyła njepomyßła. Tola tam tón dźiwnuſchki muź pſchi inſtrumencźe je napjelnjeny ſ zyle druhej hudźbu! Na dobo je ßobuźelenje na njeho pſchiſchko, ßobuźelenje ſe wſchémi tymi, kotſiž tu do koła wokoło njeho ßedźa, ßobuźelnoſcź woßebje ſ tym kotryž tu pódla njeho ſteji, jemu zyle bliſko, ſ kurwjerchom. Na wobliczu tuteho widźi, ſo je źiwjenje wuźiwał, widźi, ſo je ſwuczeny, jenož druhim pſchikaſowacź, ßebi ßamemu pak ženje. Tehodla chze nětko wón pſches ßwoju hudźbu k njemu réczecź a jim wſchitkim, kiž tu, njech ſ teho ſa njeho hnada abo njehnada! Wón chze kruch paſſiony, kruch póſtneho cźaßa pſchinjeſcź do tuteho kraßnje wudebjeneho ruma, do wutrobow tutych ſwonkownych cźłowjekow, kotſiž jenož honja ſa ßwětnym ſawjeßelenjom. Wón chze, njech ßnadź jenož ſa wokomiki, jich ſběhnycź ſ prócha teje ſemje k wyßokoſcźam hórki Golgatha.

A tak klincźi to nětko pomałku, ßwjatocźnje pſches ſalu:

„Hlej, cźłowcźe, Boże jehnjatko,
Kiž naſche hrěchi noßy,
Dźe k ßmjercźi, ſa ßwět poda ßo,
A ſa hrěſchnikow proßy!“ (ſp. 87.)

Niczo ßo njepiknje. Kaž pod mózným wliwom poßłuchaja wſchitzy. Sſo njehibnywſchi, kaž wot Bożeho błyſka trjechený, ſteji kurwjerch. Njemóże tež ani pſches nékajke kiwnjenje pokaſacź, ſo to niz jemu po woli tuta tajka ženje ßłyſchana njewſchédna hudźba!

Pſchezo polniſche, ßyluniſche ſběhaja ßo ſynki a ſpéwaja:

„Hlaj tuhdy, ßłabe ſ koroſcźu
Dźe Boże jehnjo k réſanju,
Sſo ſminje wjeßołoſcźe
A wosmje na ßo hanibu.
Ssmécch, rany, kſchiž, ßmjercź załoßnu!
'To wſcho dla twojej' ſłóſcźe!“

Tajke néſchto njebě nichtó wocźakował! To minje ßo cźi zyła kurwjerchowſka kraßnoſcź! To maſch wſchu pychu ſa njehodny, njetrébny brinkot! A Auguſt Ssylny, kotryž ßo njehibnywſchi, na tute zuſe ſynki poßłucha, cźuje na dobo, ſo je tola tak ßłaby, khudy, mały! Wón ſacźuwa, ſo je tón Sswjaty bliſko, pſched kotrymž dyrbi ßo jeho duſcha ponižowacź hacź do prócha ſemje, kotryž pak tola ſaßo tež jemu chze dźél dacź na wumoženju, kotreż ßo na Golgatha dokonja. A nětko, kaž wyſkajo wuklincźi khoral pſchipowjedajo wopornitwu luboſcź:

„Haj, Wótcźe, ſ zyłej wutrobu
Tež rad a lubje wſchitko,
Schtož horjekładźeſch k cźerpjenju,
Chzu njeſcź a cźerpicź nětko!“

A potom luta cźiſchina. Konzert je ſkónczeny. Wóczzy muża pſchi hudźbnym naſtroju ßu pſchezo hiſcheźe na dótkadła ſłożenej, wón mjelczi, je hłuboko do myßlow ponórjeny, ſda ßo, ſo ſe ßwojim duchom njeje tu ale néhdźe zyle druhdźe: na hórzy Golgatha, hdźež njeße wowzka ßwéta hrěchi wſchě.

A tu wozucźi kurwjerch ſe ſatorhnjenja. Khwata k miſchtrej hudźby, ſapſchimnje jeho ruzy a rjeknje w najhłubſchim hnuty: „Proſchu jeho! Hdźe ßem ſnaje wón mje takle? A hdźe ßem na wón tutu hudźbu?“ Tamny pohladnje njenaſtróżany a bjes bojoſcźe jemu do wocźow a wotmołwi: „Ja ßam wot ßebje do zyła niczo njeſamózu, Waſcha hnadnoſcź! Ja ßam ſe ßwojej hudźbu ßym teho najwyſchſcheho krala, teho tam w njebjeßach. Tón wodźi mojej ruzy tak, ſo do zyła niczo druhe hracź njemózu, hacź to, ſchtož wón chze!“

Tu ſcźehnje ßebi kurwjerch ßwoju drohotnu ryncźku ſ porſta a tyknje ju Janej Sebaſtianej Bachej — to bě mjenujzy tón hudźbnik! — na porſt prajizy: „Noſch wón moju ryncźku k dopomnjenju na tutu hodźinu a ſa ſnamjo ſa to, ſo ßym ja ſ nim ſwjaſany na cźaß źiwjenja pſches dźakownoſcź a pſchecźelſtwo. Wón je mi dźenßa wjeczor wjele dał, wjazy hacź wón ßebi to myßli! Pſches ßwój ſpéw je wón tak ke mni réczał, kaž żadyn hacź dotal. Ja ßo jemu dźakuju!“

Tu je ßo Bach pſched kurwjerchom pokłonił a prajił: „Njech je tón khérluſch, kotryž ßym hrał, pola Waſcheje hnadnoſcźe njeſapomnjeny. Druheho dźaka njeje trjeba.

Wotroczk.

W ſłowakſkej réczi ſpißała Kriſtina Kohowa.

(Pokracźowanje.)

Wo wßy béſchtej zyrkwi diweju wérywuſnacźow, katolſkeho a evangelſkeho. Katolikojo a evangelſzy pak ßo mjes ßobu hidźachu. Jedyn teho druheho wuſnacźe a wucźbu ſazpiwaſche, a pſchi tym wérjachu tola do teho jeneho, kotryž bě luboſcź a ßmilnoſcź prédował. Starz by ßo wohidnje wußmjał, by-li jedyn ſ nich k njemu pſchichoł a by-li chzył jemu Khryſtußowu wucźbu pſchinjeſcź, wón by tutu pſchirunował k źiwjenju tych, kotſiž ju wuſnawachu.

Tola tutón pékny, zuſy młodźenz bě żiwy, bě woprawdźe żiwy tak, ßebi to Khryſtuß żada, wón lubowaſche tuteho Khryſtußa a bě jemu poßłuſchny, tutón to móżeſche. Hdy pak tón to móżeſche, cźehodla potom niz cźi druſy? Cźehodla bě to mjes nim a tymi druhimi tajki wulki rozdźél.?

Starz poſaſta tu w ßwojim wobmyßlowanju. Nichtón njemóżeſche jemu na tuto praſchenje wotmołwicź.

„Dobry wjeczor!“ praji to na dobo néchtó njedaloko njeho. Pſched nim ſtejeſche tón, na kotrehoż bě dźenßa hižo tak dołho myßlił a kotrehoż móżeſche lédy dowocźakacź.

„Myßlach ßebi, ſo waß njebudu wjazy wopytacź móz!“

„Tež ja ßebi myßlach, ſo wjazy njepſchińdżeſch!“

Wjeßele ſabłyſkny ßo po wobliczu ſtarza. Hdyż to njeißy dołho nikoho měł, kohoż by lubowacź móhł a potom nadobo nékoho lubowacź ſapocźnjeſch, ßedźi to potom ſ wjetſcha hłuboko.

„Ssydni ßo ke mni!“ Starz ßydże ßo pſchecźelniwje néſchto dale. „Ssym wcźipny, ſchto ßy pola Petraſchez wucźinił a kak je ßo cźi to ſejſchło.“

Method ßo ßydźe a powjedaſche.

„Schtó wě, ſchtó wě", dźeſche Žid ſ hłowu njedowěriwje wijo, „hacź ßebi to hiſchcźe hinak njepſchemyßli!"

„Ja nadźijam ßo najlěpſcheho! Ja ßo teź modlu, ſo by ßo wěz poradźiła, a ja wěrju, ſo budu wußłyſchany.

Tak powjedaſchtaj ßebi to khwilku, a ſtarz ßam rospominaſche drobniſcho, kak móhli to Petraſchezy najlěpje ſapočzećź. Wutroba ſtareho pſchekupza ſapočza ßo ſaßo w nim hibacź.

(Pokračźowanje.)

Na cźichi pjatk.

Jeſ. 53, 4. 5.

Wujednaŕ cźłowſtwa mrěje jako jehnjo Boże na kſchižu.

Hłóß: Ja ſ zykej mojej mozu ꝛc.

Hlaj, to je jehnjo Boże
na kſchižu morjene!
Tam feſthadźało ſboże
je cźłowſtwu njeßmjertne.
Duž ſtuj na Golgatha,
o duſcha woſboženа,
ſe ßmjercźe wumoženа,
Hlaj, Jeſuß cźi ßo da!

Sa Sbóžnika wſmi jeho,
kaž cźi ßo podawa!
Cźe wumože ſe wſcheho
wſchak Jeſuß poklecźa.
Dołh hrěſchny ſapłaczi
wón twój a poſkicźuje
cźi měr a pokaſuje
cźe k wěcźnej radoſcźi.

Do paradiſa wrota
ßu wotewrjene cźi,
a króna doſtacź ſłota
ßo dyrbi w kraßnoſcźi
tam po wſchěm bědźenju,
hdyž pſchětraka ßy tudy
a pſchewinyła błudy
pſchi hórkim žiwjenju.

Ach, hladaj jenak ßwěru
na ßwojoh' Sſrědnika!
Se žiwej ſapſchimń wěru,
ſchtož wón cźi poſkicźa:
to prawdoſcź je a měr,
kiž ſ ranow žórli tebi
ßo jeho a cźe debi
tak ſ pychu ſbóžnej, — wěr!

Pod kſchižom ſtejo jeho
na njeho ſhladujo
ßo ſminjeſch horja wſcheho
a ſbóžnje kſchewiſch ßo;
tam dopóſnawaſch to,
ſo jehnjo Boże ßwjate
bě do ßmjercźe wſchak date,
ſo měr by dał cźi ßo.

Měr ſbóžny w ranach jeho
a wěcźna khowanka
cźi dobyta pſches njeho
nět jenak woſtawa;
— dźeń wujednanja cźi
to, duſcha, wobßwědcźuje
a k njemu p kaſuje,
kiž pucź je k ſbóžnoſcźi.

Duž ſtaj ßo pod kſchiž jeho
ſe ßwojim žiwjenjom;
bjeŕ měr a pokoj ſ njeho
a žadaj ßebi dom
ſa wyſchiměſchnikom
tam ßwojim w Božim raju,
hdźeż wumoženi moju
měr wěcźny ſ Jeſußom —

Zyrkej a ſtat.

Wurjadna ſynoda je w tydźenju po Laetare poßedźenja a wuradźowanja měła. Hłowny dypk běchu finanzy zyrkwje. Zyrkej je na to pokaſana, ßwoje ßrědki a mozy tak napinacź a nałožowacź, kaž to nanajlěpje ſamóže. Stat ßo tola pſchezo hiſchcźe ſapjera, něſtajke pjenjeſy, kotreż bychu po ßwojej liczbje naſchemu cźaßej pſchimĕrjene byłe, pſchiſwolicź. A woſtanje-li to pſcht tym, ſchtož nowiny 19. měrza woſjewjeja, mjenujźy, ſo ßo nowa ſakſka wyſchnoſcź ſ nowa a hiſchcźe bóle hacź dotal na kommuniſtow ſepjera, budźe to ſ zyrkwinymi praſchenjemi pſched wyſchnoſcźu a ßejmom hiſchcźe hubjeńſcho. Tehodła bě konſiſtorium ſynodźe ſakoń pſchedpołożił, kotryż dokhody ſ duchownych lehnſtwow doſpołnje ſ nowa ſrjaduje. Jeho wotpohlad je, hłownu kaßu wutworicź, do kotrejeż ßo dokhody wſchěch duchownych lehnſtwow płacźa a ſ kotrejeż ßo wſchěm duchownym ſaßo dokhody wupłacźuja. Je to něſchto zyle nowe a rosrißaze. Tuž ßo wobſchěrnje wo tym jednaſche. Wobſamknjene hiſchcźo niczo njebu. Sakoń bu woßebitemu wubjerkej pſchepokaſany. Tutón wuradźuje daſe a hdyž budźe wěz dowuradźena, wotměje ſynoda ſ nowa poßedźenja. Mimo teho ßo wo powyſchenju a pſcheměnjenju zyrkwinych dawkow jednaſche. Njech njewoſtanje njenaſpomnjene, ſo bě wyſchnoſcź ſarunanje wudawkow tuteje ſynody ſapowjedźiła, dokelž ju ſa nuſnu njemějeſche. —

Wo ſnatym roſßudźe Lipſcźanſkich juriſtow abo wucźerjow prawa ßu wſchelake powjeſcźe rosſchěrjene. Lubijſka farſka konferenza mějeſche ſaúdźenu póndźelu ſkładnoſcź, dokładny a wobſchěrny pſchednoſchk wo tutym ßłyſchecź. Knjes farař Wehrmann, ßobuſtaw ſakſkeho ßejma, rosprawjeſche. Wuſbytk bě, ſo ßo pſcheßwědcźichmy, ſo je roſßud juriſtiſkeje ſakulty ſa zyrkej a jeje žadanja jara ſwjeßelazy. Dopokaże, ſo ma zyrkej prawo a niz ſtat. Schto cźini pak nowa wyſchnoſcź a ſchto ßejm? Dyrbimy to pſchecźiwo wyſchnoſcźam ſkorźicź? —

S bliſka a ſ daloka.

— **Pomhaj Bóh".** Skorźi ßo hdyß a hdyß, ſo naſche kopjeńko njedoſtawaju. Maſch-li jo pſches póſt ſkaſane, dyrbiſch ßo ßam na tón póſt wobroćźicź, kotryż jo cźi dyrbjak do domu pſchinjeſećź. Póſt dyrbi ßo ſa to ſtaracź, ſo ſkaſane kopjeńko doſtawaſch. — Maſch-li jo pak pola Ssmolerjez knihaŕnje ſkaſane, budź tak pſchecźelniwy a wobrodź ßo na tutu, njedyrbjak-li jo ras doſtacź. Redaktor ßam nima ſ roſeßłanjom kopjeńka niczo cźinicź.

— **Liſtowanje.** W. w K. ſa jutry.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

Schtyrnaty tydźeń, wot 1. haprleje hacź do 7. haprleje.

1. **Jutrowniczka.** Mat. 28, 1—10. — Kh. 104. — Mat. 24.
2. **Druhi dźeń jutrow.** Jan 20, 11—18. — Kh. 558. — Mat. 25.
3. **Tſeczi dźeń jutrow.** Luk. 24, 13—35. — Kh. 673. — Mat. 26, 1—30.
4. **ßrjeda.** Luk. 24, 36—49. — Kh. 116. — Mat. 26, 31—75.
5. **ſchtwórtk.** Mat. 28, 8—17. — Kh. 113. — Mat. 27, 1—30.
6. **pjatk.** Jap. ſk. 10, 34—43. — Kh. 107. — Mat. 27, 31—66.
7. **ßobota.** Jap. 13, 26—39. — Kh. 674. — Mat. 28.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.
Cźiſchcź Ssmolerjez knihu ſiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. druźſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Cžišło 13.
1. haprleje

Pomhaj Bóh!

Łětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

Jutry.

Psalm 118, 16—24.

16. Prawiza teho Knjesa je powyschena; prawiza teho Knjesa dobywa. 17. Ja njebudu wumrjecź, ale budu žiwy a Knjesowe skutki pschipowjedacź. 18. Tón Knjes mje derje pokhłosta, ale smjercźi wón mje njepoda. 19. Wotewrćze mi wrota prawdosćze, so ja do nich póńdu a temu Knjesej so džakuju. 20. To su Knjesowe wrota, psches kotrež prawi nuts póńdźa. 21. Ja džakuju so tebi, so ty mje wušłyschał a mi pomhał sy. 22. Kamjeń, kotryž cźěłlojo su sacźišnyli, je so rózkny kamjeń sčinił. 24. To je so wot teho Knjesa stało a je džiw psched naschimaj wočomaj. Hamjeń.

Lubowani, to je powjesć wo dobyću, kotrehož runjecźa so žane druhe njenamaka. To je wěschcźenje wo tym dobyću, kotrež horjestanjeny Meššiaš wschěm wěrjazym, tež nam do wscheho cźaša dobudże. Hdyž to słyschimy, dha nasch rót s naschej modlazej duschu sam wot sebje spěwa: „Haleluja"; sbóžne dobyće, sbóžne jutry: Haleluja!

Spěwajmy temu Knjesej, naschemu Bohu, jutrowne Haleluja!

1. Sa to dobyće, s kotrymž Bóh bědźenje krónuje.
2. Sa to žiwjenje, kotrež Bóh se smjercźe woła.
3. Sa to sbožo, kotrehož rózkny kamjeń Bóh w horjestanjenym Jesušu kładže.

1.

„Wulki sabat!! Tón Knjes Jesuš mortwy muž! Niz jenož po swojich wumrjetych statwach, ale pschede wschěm po swojim roskamanym skutku: jeho mortwe cźěło w rowje; jeho skutk pod nohi teptany. Jeho njepschecźelsjo jěsdźa wysche jeho hłowy; jeho pschecźelsjo su rosprószheni s bojoscźu psched Židami." — Tak so tehdy temu zusbnikej w Jerusalemje powjedasche. „Ssy ty tón jeniczki zusbnik w Jerusalemje, kiž by njewjedźał, schto w tych dnjach so tam stało je? To wot Jesuša Nazarenskeho, kiž běsche proseta, mózny w skutkach a słowach psched Bohom a pschede wschěm ludom, kak su teho cźi wyschschi měschnizy a knježa podali k satamanstwu teje smjercźe a jeho kschižowali. — My so pak nadźijachmy, so wón Israela wumóże."

Tak zyle sbity tón kral; a tak zyle sbity tón lud!

A džensa! Wěsch ty, kak wjele jutrownych swonow swoni; kak wjele jutrownych khěrluschow klinczi; kak wjele jutrownych hosczi teho Knjesa wopytuje w jeho Božim domje? Wěsch, kak wjele Božich domow džensa steji we wjeselej, jutrownej pysche; a kak wjele ryssaz rasow so słyschecź dawa to jutrowne swědczenje: Haleluja, tón Knjes je horjestanył! W kak wjele, njeskónczne wjele kschesczijanskich wutrobach knjezi džensa: žiwy Jesuš! To je dobyće! Po cźežkim smjertnym kschižnym běnjenju Jesušowym, po dospołnym podleženju džensa powschitkowne kschesczijanske wusnacże: „Prawiza teho Knjesa je powyschena, prawiza teho Knjesa dobywa." — Hižo swonkownje swjeczene jutry pschipowjedaju: Haleluja, to je dobyće! Tak je krónował tón Knjes martrańske běnjenje kschesczijanskeje zyrkwje, ale też wosejе małeje wutroby. Kak khuda, kak njerosomna a w swojich hrěchach kak njeměrna je nascha wutroba była, tak dołho hacź tón Knjes Jesuš jenož mortwy w njej leżesche, ale ja so waš, ja so naš praschamy, wot teho wokomiknjenja sem, so sy jutry swjecził we wěrje a wopraudźe, njerěkasche tehdy

kaž dźenża: „Tón Knjes mje drje pokhłosta ale **žmjerći wón mje njepoda.**“

2.

Swonkowne dobyće njedawa hišće wěsćoćej ja dobru wěz. Njespěwachmy w naščej starej liturgiji: „Pšched Turki a bamža žurowym mordarstwom swarnuj naš, luby Knježe Božo?!“ Ně, my mamy na prawe dobyće hladacź. A kajke to je? Niz tajke, hdźež po žiwjenju sažo žmjercź pšchińdźe, ale tajke, hdźe po žmjerći žiwjenje pšchińdźe, žiwjenje, kotrež wostawa, wěčne žiwjenje! To bě dźiwna wójna, jako žmjercź je žiwjenjom žo bědźeše na Khrystušowym kšchižu, ale to bě wěčne dobyće, jako žiwjenje nad jutrownym ranjom, je jkhadźazym žłónzom, žo jewješe a wukhadźeše ś Jesušowho wotewrjeneho rowa. Moja wěrjaza dušcha ja nim cźehnje a wyka: „Ja njebudu dale wumrjećź, ale Knjesowe skutki pšchipowjedacź.“ Nětk to žiwjenje nastupi žwój dobywarski běh pšches wutroby, też pšches naschu wubudźenu duschu. Žiwjenje, kotrež njedyrbi žmjerće wjazy wohladacź, jkhadźa nad wschitkimi rowami. Jutrowne žłónzo poskakuje pšchi jkhadźenju a pšchipowjeda: Pod mojimi pruhami njebudźe wjazy nóz. A ty posběhujeśch, luby kšcheśćijano, luba kšcheśćijanka, modlazej ruzy k jutrownemu Haleluja a khwaliśch a proßyśch: „Wotewrće mi wrota prawdośće, so ja do nich pójdu a temu Knjesej žo dźakuju.“ W mozy tajkeho pšchipowjedanja mózemy troschtnje k rowam wěrnych kšcheśćijanow stupicź, wótsšicho hacź druhdźe žo nam tu sjewja to žiwjenje; žiwjenje po žmjerći, wěčne žiwjenje! Rowowy kamjeń wotwaleny wot Knjesoweho jandźela! Tón wěčnje žiwy, kiž je wuschoł k wěčnemu žiwjenju, wjedźe ja žobu k žiwjenju, koriš wěrjachu a wusnawachu:

Jesuš, mój tróscht, žiwy je,
ja też žiwjenje b'du widźicź.

3.

W žanym druhim sbóžnosćź njeje, khiba w Khrystušu Jesušu. „Kamjeń, kotryž cźežłejo žu sacźišnyli, je žo rózkny kamjeń sčinił. Wón nježe nasche sbožo a nježe naš žobu ś naschim sbožom: „Haleluja, to žo wot teho Knjesa sta a je dźiw pšched naschimaj wočomaj.“

A nětk, luba dušcha, sastup w duchu hišće ras do cźaža žwojeho žiwjenja, jako w nim hišće jutry njeběchu, jako ty bjes praweje žiweje wěry do teho se žmjercźe a rowa horjestanjeneho wěčneho žyna Božeho žiwa běše, kajke bě to srudne žiwjenje pšchi wschěm rospróschenju a ropoće žwěta! „Tu bě pšchezo starosćź, bojosćź, nadźija — a na poßledk žmjerćź.“ Kajke khabłanje, kajke podłóčenje, kajke sjawne abo potajne žałosćenje na pucźu k žmjerći bjes nadźije sažowohladanja a žiwjenja. Hakle dźenża, hdyž móześch we měrje jutry žwjećicź, hakle nětko, hdyž žy w Khrystušu žwój salożk namakał, klinczi cźi ś teho jutrowne haleluja! A ty posběhujeśch dar dźenžnišcheho jutrowneho dnja: „To je tón dźeń, kotryž tón Knjes je cźinił, tehodla sradujmy a wjeselmy žo w nim.“ Haj, spěwajmy naschemu Bohu jutrowne Haleluja, pšchi kónzu kaž pšchi spoczatku: „Khryst je horjestanył, a se wschej' martry cźahnył, žo teho chcemy sradowacź a Khrystuš chce naš tróschtowacź. Haleluja.“ Hamjeń.

Też jedyn jutrowny žwjedźeń.

Pšched nětkotrymi lětami setkach — powjeda jedyn wučeŕ — prěni dźeń jutrow na wjeßnej drósy knjejskeho pohonca ś rycźerkubła, kotrehož mała dźowka běše mi jara luba schulerka. Pšhecźelnje wón pšchi nmi sasta, mi cźople ruku tłóčeše a dźeše: „Ja chcych runje k wam pšchińcź, knjes wučerjo; chcych žo podźakowacź, so mam tak rjane jutrowne žwjate dny.“ Ja žo se spodźiwanjom praschach, kak wón to měni.

„Nó“, wón wotmolwi, „hlejcźe, cźichi pjatk chcych ja popołdnju po žwojim šwuczenym waschnju do korcźmy hicź, a kajki potom domoj pšchikhadźam, mózecźe žebi myßlicź. Tuž dźeše moja Hanka: „„„Ale nano, dźenża na tym dnju, hdźež měješe Knjes Khrystuš tak wjele cźerpicź, njedyrbjał ty tola do korcźmy hicź!““ Tole žłowo mje tak wurjadnje saja a ja praju: „Nó, dha mi tola ras powjedaj, kak je Sbóžnik cźerpił! Pomyßlcźe žebi, tuž to dźeczo tu zylu stawisnu tak rjenje a se žylsami we wočomaj powjeda a praji, so sće ju wy w schuli hischcźe wjele rjeńscho powjedali. Tehodla chcych žo podźakowacź. Tuž dha žym wěso domoch wostał a dźenża też, a prědowanje je mi to dźeczo też hižom wucźitało, dokelž mózu hakle jutsje sažo do Božeho domu hicź.“

Mój žo roszohnowachmoj, a ja dźech do polow wom. Schtó chcył nad tym dwělowacź, so mějach też ja rjane žwjate dny? — — F.

Na jutrowniczku.

Mat. 28, 1—10.

Jutrowny spěw kschescźanstwa.

Hłóß: Ach, dušcha posběhń wocźi! ꝛc.

Sso minył žabat běsche,
dźeń prěni saßwita,
hdyž stadko žónskich dźěsche
tam hladacź do rowa,
hdźež pokožili žu
wschak ś wulkej srudobu
žej Knjesa morweho,
nět hižo žiweho.

To jandźel pschipowjeda
tam Boži želazym;
žo sastróžicź jim njeda
dosćź hewak srudźenym:
Wy Knjesa pytacźe,
kiž stanył ś rowa je;
to město pohlejcźe,
hdźež kładli jeho sće!

Spěw klinczi radowanja
tak jutrowneho tam,
a kerlusch dobywanja
to jutrowny je nam:
Knjes Jesuš žiwy je,
wón, nasche žiwjenje;
row wotewrił je nam,
pucź swěsćił k njebjeßam.

Wo dobycźu žo spěwa
tak w cźaßu jutrownym,
so radosćź a měr měła
by dušcha w boju sym,
kiž tu je na žwěcźe,
hdźež cźěř psches bědźenje
dźe tam do kraßnosćze,
hdźež Jesuš kraluje.

Duž hłowy posběhujmy
žjedž horja cźeßneho
a spěwy sanoschujmy
žej měra sbóžneho!
Knjes Jesuš žiwy je
a dawacź žiwjenje
nam žwěrnym jutrowne
tu pschezo nowe chze.

Bycź dźakowni my mamy
nět w cźaßu spodobnym,
so powěsćź rosschěrjamy
wo sbožu jutrownym
a žiwi žami žmy
a mózmje žwědcźimy,
so Jesuš žiwy je
a dawa žiwjenje.

Tak wěseźe pschewinjemy
wschco cźaßne hubjenstwo,
nad žwětom dobudźemy
tu jako rycźerjo
a žiwi žwědkojo
žo krucźe paßajo
je žłowom wěrnosćze,
kiž žiwe wostanje.

Swěrt saßudźeny budźe
we žwojej njewěrje,
hdyž sawostawa w błudźe
a słośćze lubuje;
my bycź pak jutrowni
a jenak wjeßeli
we sbožu wobstajnym
tu chcemy jutrownym. —

Wotroczk.

Spisała w žłowakskej rěczi Kristina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Ssußodźe!“ rjekny nadobo Methodius, „hdyž sće wy wjedźał, kak pschihódne by tuto měsino sa pschekupza było, cźehodla nj to žam njejsće sapocźał? Cźehodla sće žo to tu ś trundlemi matrował?“

Method wja ruzy starza do ßwojeju a hladaſche jemu pſcheczelniwje do wobliczja, kotreż bu na dobo pſches ból a ſrudobu pſcheměnjene.

„Czehodla? Schto by mi pſchekupſtwo chzyło? Schtó by ßo wo to druhe ſtarał? Ja ſteju ßam na ßwěczje każ ſchtom w puſczinje. Něſchto czinicz, ßebje ſeżiwicz, to dyrbjach. Bjes dźěła bych w mojej ßamotnoſczi a w mojeje ſrudźbje wumrěł; tuż czinjach, ſchtoż mózach. Tola, czehodla ty na tole ſpominaſch?"

Starz ſczeże ßwojej ruzy ſkoro każ ſ njemdroſczu k ßebi, ſary ßwoje wobliczo do njeju a ſeprě kohczej na koleni. Tak tam zyku khwilku ßedżeſche, ſtuleny, wot bola doponnjecza zyle ſapſchijaty. Method pohlada na njeho ſ njetajenym ßobużelenjom a wobżarowanjom, wopſchija jeho ſe ßwojimaj rukomaj a ſlehny jeho staru, ſchědźiwu hlowu na ßo. Stareho njebě dawno hižo wjazy nichtón wobjimał, hižo dołho wjazy njebě ſaczuł, kak wobſbożaze to, hdyż cże něchtón majka. Něhdy, hdyż hiſcheże młody běſche, wjedżeſche, kak tajki wopokas luboſcże wobſboża. Potom bě ßo ſbożo ſhubiło, na pſchezo ſhubiło; ßwojej ruzy drje wupſchestrěwaſche żadoſcziwje, tola podarmo, něchtón tam njebě; jeho wutroba hinjeſche, dokelż bu żadoſcz njedopjenjena. Podarmo, wſcho podarmo! Tuż pſchemoh ßwoju wutrobu, doniż ßebi njemyßleſche, ſo je ſ njeho wſcho człowiſke ſaczuwanje wucziſchczał, a njeměnjeſche, ſo je hižo każ ſkała. Tola tu nětkle ßo pokaſa, ſo to njebě; bě jenoż łód. A tutón łód ſapocza tacz, jako ßłónzo pſchiindże. —

W rukomaj Methoda tſchaßeſche to muża każ wichor ſtary ſchtom tſchaße. Horzy płaczk ßo jemu ſ hłuboka wudrě; po dołhich lětach ronjachu ßo jemu ſaßo prěnje ßylzy po ſmorſchczenymaj lizomaj. Młodżenz njewobaraſche płakanju ſtareho muża, ſlehny ßwoju młodu hlowu k ſtarej tuteho muża; wóczży jemu ßylzowaſchtej, a dokelż ruzy płakazeho wobliczo wjazy njepſchikrywaſchtej, wutrě jemu ßylzy wot lizow a wóczkow.

„Woſtaj mje!" rjekny ſtarz płakajo. „Czehodla czinisch ßebi to ſe ſtarym Żidom haru? Kóżdy ßo mje ſdaluje, czehodla ſtaraſch ßo tym wo mnje?"

„Dokelż mam waß lubo, luby ßußodże!"

„Czehodla dyrbjał ty mje lubo měcz?" ſapłakny ſchědźiwc ſ nowa. „Mje hižo dawno nichtón wjazy lubo nima! Něhdy moja macz, — potom myßlach ßebi, ſo „wona", ale to bě ſmyłka!" — — —

„Schto bě ſmyłka?"

„Puſchcz mje a njepraſchej ßo mje!" rjekny ſtarz, ßo ſhrabajo.

Method puſcheži jeho prajizy: „Wěrcze mi, ßußodże, by wam lóżſcho było, byſcheże-li někomu prajicz chzył, ſchtoż waß hižo lěta dołho wobcżeżuje. Ja ßym zuſy, pſcheradźicz waß njemózu. Macże-li dowěru ke mni, prajcże mi to! Ja mam waß lubo a budu móz ſ wami ßobu noßycz waſchu cżežu!"

„Mojedła!" Żid ßo poßydny; w jeho wuhaßnjenymaj wóczkomaj ßapaſche płómje. „Ty ßy mi wjele dobreho wopokaſał, tež nětkle, hdyż ßy ßo tak ſa ſtareho muża ſtarał. Ty ßy dobry, ßwět pak je ſły! Sſnadź mózu tebje pſched njeſbożom ſakhowacz a ty budżeſch bóle ledżbliwy hacż ja!" —

„Hdyż mje to tu tajkeho widźiſch, moju ſtulenu poſtawu, moje ſmorſchczene wobliczo a mojej pok ßlepej wóczży, budżeſch ßnadź lědy wěricz, ſo běch tež ja raz młody a rjany, każ ſchtom w lěżu, każ ty nětkle!" tak ſapocza ſtarz powjedacz. Slehny ßwoju ßuchu poſtawu k ſchtomej a wſa ruzy młodżenza do ßwojeju ßłabeju rukow.

„Mojej ſtarſchej běſchtaj mi rjane pſchekupſtwo ſawoſtajiłej, a, hacż runje njeběch bohaty, myßlach ßebi tola, ſo budże mje mojich wótzow Bóh żohnowacz. A tola, ja běch pſchi wſchěm tola bohaty muż; pſchetoż mějach żonu każ kwětku ſ Libanona, a jene dźěczo — ach, jene dźěczo! Tež Mójſaß njeje mohł rjeńſchi byez, jako ßo Pharaonowa dźowka na jeho rjanoſczi ßmiłi. Hdyż ßebi myßlu na moje ſbożo tamneho cżaßa a na tu ſbóżnoſcz tamneho cżaßa, měnju, ſo tež Hadam w Paradiſu njeje mohł ſbożownjſchi byez! — Ach, a to wſcho je nimo! —

Kak dyrbju czi do doprajicz!. Běch huſto wot domach precz. Njeſbożowne pſchekupſtwo mje wołaſche, a ja njewidżach, ſo mějeſche tež druhi wocži. Raz ßo domoj wróczich; połny wjeßela a nadżije dóidu dom — a dom bě próſdny —!"

Stary ſjědże ßebi do woßow. „Druhi bě pſchiſchoł a bě mi to, ſchtoż bě mojimaj wóczkomaj drohe, bě mi to, ſchtoż bě mojeje wutroby drohinczka, wſak. Hdy by to ſ najmjeńſcha hiſcheże jedyn „goi" — tak praja Żidża, ſ wjetſcha w myßli ſazpiwanja, měſto „ſchcheſczan" — był, ale ně, jedyn wot naß — jedyn wot naß — — —!

Ja ſadwělowach, běżach każ wrótny na ßudniſtwo, tola, wſcho podarmo! Dyrbjach lóßliſt dacz, a ſakoń je jej tež hiſcheże dźěczo dał. Wón bě nahladniſchi hacż ja, bě ſaſtojnik komitata wokrjeża. — So nmu hubjenym Żidom běchu bórſy hotowi. Nihdże njenamakach prawo ſa mnje, ßamo pola Boha niz! Jim ßo to wſchitko ſchlachczi, doniż njewucżeżechu. Potom ſhubichu ßo ſ Wuherſkeje, a ja njemózach ženje wjazy ſhonicz, hdże je moje dźěczo a ſchto ſ nim.

Ach, Methodo! Hdyż ßebi na to pomyßlu, bych ßo ſ Hiobom praſchał: „Hdże je Bóh, ſo bych k njemu ſchoł a moju ſkórżbu pſched njeho pſchinjeßł?" Wón ßam wě, ſchto bu ſ mojej dźowku Eſtheru a ſchto ſ mojej mandźelſkej! Wona je mje wopuſcheżiła, pſcheradźiła ale ja pſchezo hiſcheże njemózu wěricz, ſo je wona winowata. Wona bě jara młoda, jako ßo żenjachmoj; wón bě rjany muż, woßebny knjes; wón je ju ſawjedł. By-li ßo wona wróczika, bych jej wſchitko wodał a bych ju rad ſaßo k ßebi wſał, o kak rad! — Ale mje njejßu k njej puſcheżili, a jej ßnadź ßu prajili, ſo budu ja ſły a ßurowy; wona ßo bojeſche a jo wěrjeſche a tak bě wſchitko ſhubjene.

Ja cżeknych ſ tamneho měſta, pohrjebach ßebje a ßwoju ból w tutej krajinje a cżakach w ſymje na ßmjercz, ſo by mje wumohła ſ tuteje żałoſcże a ſo bych ja ßwoju ſrudobu ßobu do rowa wſał, — a ty ßy na tym wina, ſo ßym wſcho powjedał, a nětk to wſcho ſaßo wożiwja: to ſhubjene, ta żadoſcz, ta ból — wſchitko! Schto maſch ty ſ teho?"

„Jara wjele, luby ßußodże! Ja wěm nětk, ſa cżo ßo modlicz mam. Junu pſchińdże cżaß, ſo wy to njebudżecże wobżarowacz, ſo ſcże mi dowěrił!"

Method ſtaże, Żid chzyjo abo nochzyjo tež. Stupiſchtaj do maleje budki.

Jako bě ſtarz ſaßwěcził, wuhlada Method próſdne karany. Wſa je a dóńdże po cżeſtwu wodu. Potom ſhotowi póßłanje, każ bě to pſchi khoroſczi cżinił. Na to ßydże ßo k njemu na ławku ſa blido, wotewri te ſtare, wulke knihi a ſapocza cżitacz. Żid pſchikry ßwoju staru hlowu ſ cżapku a tež Method ſtaji ßebi kłobuk, ſo njeby Żida hněwał, dokelż maja to mjenujzy Żidża ſa ſazpiwanje Bożeho ßłowa, hdyż mużſki ſ njepſchikrytej hlowu w nim cżita.

Hacż runje dżenża 53. ſtaw Jeſajaßa cżitaſchtaj a Method rozłożowaſche, wo cżim to jedna, njerěcżeſche jemu to ſtarz napſchecżiwo. Cżichaj a khutnaj ßo potom dźěliſchtaj.

(Pokracżowanje.)

Sserbſke jutrowne waſchnja.

Jutry, kak pſchińdźemy k tutemu ſkowu? Naſchi prawótzojo ſwjeczachu w naléczu ſwjedźeń bohowki „Jutry“ abo „Jutroby“, kotrejež mjeno pſchińdźe wot ſnateho ſkowa „jutro“. Wona bě bohowka rańſchich ſerjow a ſbudźerka noweho žiwjenja. S kſcheſczańſtwom ſtupaſche na měſto tutych ſwjedźenjow a tuteje bohowki ſwjeczenje **„wulkeho jutra“**, na kotremuž bě naſch Sbóžnik wot morwych ſtanył; a tak pokaſa naž ſkowo „jutry“ hiſchcze dźenża ſ dźěla na tutu ſtaroſkowjanſku bohowku a ſ dźěla też hiſchcze na tón ſamžny korjeń „jutro“, wot kotrehož też wona ſwoje mjeno měješe. Wjele ſtarych waſchnjow, kotrež też dźenża tu a tam bóle abo mjenje roſſchěrjene namakamy, wobſwědčuja nam hiſchcze kak hluboko bě tuta ſtara bohowka myſle ludźi žimała. Tak drje ſo wſchudźom jutrowne ranjo po jutrownu wodu dźe, ſ kotrejž ſo potom wobkrjepiſch, a kotraž ſo zyke lěto wobkhowa. Pſchi tom ſo tu a tam tſěli a „jutrowne wohenje“ ſo ſapala. Tute wohenje ſluſcheja k najſtarſchim waſchnjam, kiž ſu ſo hacž do naſcheho cžaſa ſdźerżałe, woſnamjenja wſchak ſpalenje ſymy a ſmjercze a poſtrowjenje noweho nalětnjeho cžaſa. Daloko ſnate je też jutrowne jěchanje, kotrež měješe prjedy ſaměr, hranizy polow ſ nowa wobmjeſowacź, je pak po cžaſu bóle nabožny ras doſtało. Najrjeńſche kſcheſczańſke jutrowne waſchnje pak, kiž bohužel lěto wot lěta wjaz ſhinje, je tola waſchnje **jutrownehо ſpěwanja.** Prjedy ſpěwachu poſlednje ſchtyri njedźele pſched jutrami, druhdy też zyły póſtny cžaſ, młode holzy pſched dworami a hdźež ſo hewak žadaſche, jutrowne kherluſche. Też ſpěwajo pſches wjeſ a pſches pola cźehnjechu abo pod wjeſnej lipu ſedźachu. W jutrownej nozy ſo potom na kherchowje a potom hiſchcze raz po jutrownej Božej ſłużbje ſpěwaſche. Druhdy też ſchulſke dźěcźi ſpěwachu. Kajka poeſija leži w tutem waſchnju! A kajka ſchkoda by była, hdy by ſ zyka wotemrěło; ſchkoda też ſa naſch ſerbſki kherluſch, kiž na tajke waſchnje hiſchcze wjazy do wutroby naſcheho luda pſchińdźe. Woſebje mamy też někotre ſerbſke narodne jutrowne kherluſchne hłoſy, kiž ſo pſchezo wjazy ſhubja, kiž ſo pak pſchi tutych ſpěwanſkich wobkhadach pſchezo rad ſpěwachu, kaž żym to pſched někotrymi lětami w jenej holanſkej wſy ſłyſchał. Tute dyrbimy ſej dźerżecź a bóle hajicź. S zyka by rjenje było, hdy bychu ſo nětko, hdźež Sserbſtwo ſaſo ſ prócha ſtawa, też tajke ſtare waſchnja ſaſo bóle hajike a ſ nowa wobżiwike. Kaž we wulkich měſtach ſamo nětk ſaſo ſwoju „Kurrendu“ maja, tak by też pola naſ w Sserbach rjenje było, hdy bychmy ſwoje ſtare ſpěwanſke wobkhady na wulkich ſwjedźenjach ſaſo měli.

Riota.

Zyrkej a ſtat.

Zyrkej we wulkej pjenježnej nuſy! to je nětkle huſto ſłyſchane ſkowo. Wſchudźom pak też widźiſch, ſo to tonu tak je. Sa najlěpſchi wupucź ſ tuteje nuſy namjetuje ſo ſ wjele ſtron to, ſo bychu ſo porjadnje dobrowólne měžacžne pſchinoſchki ſběrale, kotrež ſo, kaž nuſne, wot měžaza k měžazej powyſchuja. Tutón pucź poruczuje też konſiſtorium. A wón ſda ſo też tón jenicźki bycź, kotryž móże ſ tutcje wulkeje nuſy wuwjeſcź. Jenotliwe ſběrki, njech też wulke a bohate, doſahaja drje kwilu, wulku abo malu, a potom dyrbi ſo ſaſo nęſchto ſtacź, a nichtón njemóże tukhwilu prajicź, kak dołho to hiſchcze tak woſtanje. Tuž njech tola woſady ſpytaja pucź měžacžnych pſchinoſchkow. Wón je w kóždej woſadze móżny, zyle wěſcze w kóždej ſerbſkej, wěſo ſu wjaz dobrowólnych ſobudźełazych mozow trěbnych hacž prjedy. Ale my mamy tola nětko wobſchěrne ſaſtupjerſtwa, a njedoſahaju-li tute, namakaju ſo wěſcze hiſchcze druhe też mjes naſchej młodźinu, niż na poſledku mjes naſchej žónſkej młodźinu. A wěſo je to pſchi tym nęſchto wjazy trěbne hacž kſcheſczańſka pſches ſakoń nanuſowana a pſches ſakoń wobmjeſowana dawkidawaza darniwoſcź. To pak je do zyła tak. Pſchetoż tuta njeje hiſchcze ženje žaneho kſcheſczana wuczinila a tuž też to nětkle njewuczinja. Kſcheſczan, kſcheſczanka bycź, to tola rěka: luboſcź měcź ke Knjeſej Jeſuſej a jeho zyrkwi a tutu luboſcź wobſwědczicź pſches ſkowo a ſkutk. Njedyrbjale to runje jutry naſ wſchěch k tajkej luboſczi ſbudźeja?!

Jutry.

Hnada budź ſ wami a měr wot Boha Wótza a naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta! Hamjeń.

Khryſt je horjeſtanył
A ſe wſchej' martry cžahnył,
Sſo teho chzemy ſradowacź
A Khryſtuſ chze naž tróſchtowacź. Haleluja!

Haleluja! kak to klinczi po dołhim cžaſu cžakanja? Ranje tola pſchińdźe po najdlěſchej nozy! Naléczo tola budźe po najdlěſchej ſymje! Jutrowne Haleluja tola ſo ſłyſchecź dawa po dołhim poſcze!

„Haleluja“ je tón prawy jutrowny ſpěw, niż jenož tehodla, dokelž klinczi we wyſokim ſynku wjeſela, kaž w tych 15 wjeſelacych dźakných pſalmach, hdźež na najluboſnjiſchich ſłotych trunach ſo wjeſele Božeho luda ſpěwa, ale pſchede wſchěm tehodla, dokelž pſches Haleluja ſo wopiſa wozuczenje žiwjenja w cžaſu a ſa wěcžnoſcź. S womory, ſ njewěry a ſ wotpada wot Boha dyrbi Boži lud wozuczicź, dha ſo ſtanje, ſo na měſcze ſmjertnych ſynkow na ſemi ſo ſłyſchecź dawaju žiwe ſwědczenja ſa pſchewinjenje ſmjercze pſches Jeſom Khryſta. „Haleluja“, jutrowna powjeſcź pſchipowjeda, ſlubi, podawa wěrjazemu žiwjenje na měſtno ſmjercze.

S bliſka a ſ daloka.

„Pomhaj Bóh“. Naſchi cžitarjo, kotſiž chzedźa ſebi naſche kopjenko pſches póſt pſchinoſchowacź dacź, dyrbja ſebi jo ſamo ſa ſebje ſkaſacź, niż wjazy ſe „Sserbſkimi Nowinami“ hromadźe. Njech kóždy cžitaŕ a kóžda cžitarka też ſwojich ſnatych a druhich namokwja, ſo bychu ſebi „Pomhaj Bóh“ ſkaſali. Je runje ſaſo ſapocžatk běrtlkléta.

„Macźiza Sserbſka“ ma, kaž kóžde lěto, jutrownu ſrjedu w Sserbſkim Domje ſwoju hkownu ſhromadźiſnu. Dnjowny porjad wopſchija mjes druhim pſchednoſchk hudźbneho direktora B. Krawza. So bychu ſo też hiſchcze wjazy ſ naſcheho rataŕſkeho luda tutomu naſchemu ſerbſkemu ſjednoczeńſtwu pſchiſamkli a jeho ſhromadźiſny wopytowali!

Woſſewjenje. Runje ſhonimy, ſo je loni w Kumſchizach bjes dźěcźi ſemrěty kubleŕ **Ernſt Guda 40 000 hr. ſa ſwonkowne miſſionſtwo** wotkaſak. Bóh ſapłacź! Wjeſeleho dawarja lubuje Bóh! —

Biblija — cžaſ — cžłowjek.

Pjatnaty tydźeń, wot 8. hacž do 14. haprleje.

8. **Quaſimodogeniti:** Jana 20, 19—23. — kh. 817. — Rom. 1, 1—15.
9. **póndźela:** Jana 20, 24—31. — kh. 229. — Rom. 1, 15—32.
10. **wutora:** Jana 21, 1—14. — kh. 118. — Rom 2, 1—11.
11. **ſrjeda:** Jana 21, 15—17. — kh. 583. — Rom 2, 12—16.
12. **ſchtwórtk:** Jana 21, 18—25. — kh. 723. — Rom 2, 17—29.
13. **pjatk:** Jan. 14, 1—6. — kh. 717. — Rom. 3, 1—8.
14. **ſobota:** Jan. 14, 7—18. — kh. 4. — Rom. 3, 9—22.

Čišło 14.
8. haprleje

Pomhaj Bóh!

Łětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

Quasimodogeniti.

1. Pětra 1, 3.

S tuym słowom s Pětrowego lista strowi nascha njedźela naschich kemscherjow w Božich domach, hdyž so tam sanješe:

„Khwalenh budź Bóh a tón Wótz nascheho Knjesa Jesom Khryšta, kiž je naš po swojej wulkej smilnosczi s nowa porodźił na žiwu nadźiju psches to horjestacze Jesom Khryšta wot morwych.“

Quasimodogeniti, to rěka: s nowa narodźeni; pschirunaj tež 1. Pětra 2, 2. A to dyrbimy my bycź wschitzy, dokelž smy tola duzy wot jutrow a tak duzy wot kschiža na Golgatha a wot jutrowneho rowa a dokelž smy tola duzy wot póstneje abo jutrowneje spowjedze a Knjesoweje hosczinu. Abo njejsmy to?

Quasimodogeniti, srozumisch to, schto tuto słowo, tuta njedźela wot tebje chze? To, schtož Bóh Knjes do zyła wot człowjeka, wot tebje chze! Ty dyrbisch wotemrěcź temu staremu wot paradisa sem a so s nowa narodźicź w tej wěrje a psches tu wěru do teho kschižowaneho a jutry sazo stanjeneho sbóžnika Jesuša Khrystuša a dyrbisch bycź dźěcźo Boże, abo schtož to same, człowjek wěry, s jenym słowom: jutrowny kscheseźan! A hdyž ty to njejsy wot kschczenizy sem, wot kupjele noweho naroda, dyrbisch to s najmjeńscha wot tutych jutrow sem bycź, ale njesabudź, niz wot jutrow samych ale tež wot cźicheho pjatka a potom hakle wot jutrow. Tam na Golgatha dyrbisch stacź pod kschižom a tam dyrbi, kaž Jesušej to cźěło seńske wotemrěje, tebi wotemrěcź, schtož je hrěschne, sle a njedobre na tebi a we tebi. To dyrbisch tam pokhowacź do rowa cźicheho pjatka. A horjestanycź dyrbisch to nowy człowjek, w kotrymž móz a žiwjenje je ta wěra, ta jutrowna wěra, kotraž so wusnaje wschudźom a pschezo: „Ja wěm, so je Jesuš Khryštuš stanył a so je žiwy, ja też s nim žiwjenje b'du widźecź!“ Tuteje wěry wschu poknosć a sylnosć dyrbisch nječź tak, so wschudźom, też w cźěmnym dole wusnajesch: „Ja s mojim stanjenym Sbóžnikom a mój Sbóžnik so mnu!“ Tutcje wěry druhe mjeno rěka: Žiwe sjednocźeństwo s tym žiwym sbóžnikom! A schtóž je w tutej wěrje swěrny hacź k smjercźi, ma też w cźěmnym dole smjercze tu wěstosć, so s nim je tón stanjeny sbóžnik, a wón wě wusnawacź: „Ssmjercź je póžrěta do dobycza! Hdze je, smjercź, twoje žahadło? Hdze je, hela, twoje dobycze? Bohu pak budź dźak, kiž nam dobycze dawa psches nascheho Knjesa Jesom Khryšta!“ Sa njeho dopjelnja so potom: „Dokelž sy so mnu we wěrje na semi, sym ja s tobu w njebjeskej wěcznosczi, ja, twój Sbóžnik!“

K tomu, so by to tak było, je Jesuš Khryst tola do swěta pschischoł, so by to runje s tobu tak było! A to sy ty nětko sazo ras duzy wot jutrow. Je to s tobu tak? Ssy ty jutrowny kscheseźan w žiwej wěrje? Abo pschezo hischcze niz? Abo hižo sazo niz wjazy? Hdyž niz, kajki sy ty to bajeŕ 2. artikla, w kotrymž tola s Lutherom prajisch: „so bych sam jemu a w jeho kralestwje pod nim žiwy był a jemu słužił we wěcznej prawdosczi a njewinosczi!“ Hdyž niz, kajki sy ty to tola plapotaŕ teho, schtož s Lutherom wusnawasch w sakramentomaj swjateje kschczenizy a swjateje wieczerje: „so tón stary Hadam w naš psches wschědne roskacze a pokutu so dyrbi potepicź a wumrěcź se wschěmi hrěchami a slymi lóschtami a sazo wschědnje won pschińcź a horjestanycź nowy człowjek. kiž by w cźistosczi a prawdosczi psched Bohom wěcznje žiwy był!“ Hlej, tu masch rezept! By-li hnadny cźaš

pósta a jutrow ſaßo ras ſkomdźił, nałoż tutón rezept hnydom dźenßa a to do cźiſta, a ty budźeſch, ſchtoż dyrbiſch: Quaſimodogenitus, ſ nowa narodźeny. A njeſkomdź, to cźinicź po Lutherowym pokinje: kóždy dźeń ſ nowa! Hdyż to dźe wo ſtrowoſcź twojeho cźěła a twojeho żiwjeńcźka, nałożujeſch ty ſto rezeptow a ßrědkow, jeno ſo by je podlěſchił wo měßazy a, hdyż wyßoko pſchińdźe, wo lěta. Hdyż pak to dźe wo ſtrowotu, haj wo żiwjenje, wo wěcźne żiwjenje duſche, njedyrbjał ty to ßwěrnje a pilnje tutón jedyn rezept nałożowacź! A tutón pomha!

Sa to pak potom ſapłacź dźak k tomu, kotryż cźi tuto wuſtrowjenje a tuto żiwjenje dawa: Bohu! „Khwaleny budź Bóh a tón Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta!“ napomina tola naſche ßkowo. Njeißy-li cźinjeŕ tuteho, njeißy też cźinjeŕ jutrowneho ſkutka njeißy też jutrowny kſcheſcźijan!

A tola dyrbiſch ty, dyrbimy my wſchitzy byćź jutrowni kſcheſcźenjo, jeli ſo dźemy wſchitzy wobſtacź nětkle w pſchichodźe, a to ßebje ßameho dla a to naſcheho luda dla! Jenoż w tajkej jutrownej wěrje leži móz wobſamknjena, kotraż naſchemu ludej móże wupomhacź ſ cźěmnoty, ſ hłubiny, ſe ſahuby na ßwětło, na wyßoke, k żiwjenju. Tuż budź, ſchtoż dyrbiſch, abo njeißy ty je hiſcheźe, ſcźiń ßo, ſchtoż dyrbiſch: Jutrowny kſcheſcźan, jutrowna kſcheſcźanko! Haj budźmy quaſimodogeniti. Hamjeń.

Wotroczk.

Spißała w ßkowakſkej rěcźi Kriſtina Royowa.

4. ſtaw.

Druhdy ßo cźi to tydźeń po tydźenju, měßaz po měßazu minje a ty njewěſch, hdźe dny woſtanu. Tak bě to też pola Ondražikez. Mějachu drje wjele dźěła; tola ženje żane lěto njeběchu tak ſ lohka ſ njeje k ſtronu każ w tutym lěcźe.

„Snadź je to tehodła tak“, myßleſche ßebi burowka, „ſo my to ſtajnje ſ Božim ßkowom ſapoczinamy a też ſkónczimy“.

Burowka bě ſaßo tak daloko wuſtrowjena, ſo móżeſche ßama waricź. Dorka njetrjebaſche wot pólneho dźěła precź woſtacź, jenoż rano pſchinoſchowaſche jej ſ Methodom a ſ Ondrejom wodu a drjewo, abo ſchtoż hewak nuſne, a ſchtoż bě domej najbliże, khodźeſche dyß a dyß pohladacź, hacź njeby niczo trjebała. Hiſcheźe ženje w żiwjenju njebě ßo Ondražikowa tak dobro měła, każ nětkle.

Prjedy bě muż huſto ſły a kruty był; też wona mějeſche twjerdu hłowu. Bywali wón pjany był, hacź runje wopilź njeběſche, a ßo w domje njerodnje ſadźerżał, by wona ßwarjeła; potom niebyſchtaj njedźele dołho żaneho ßkowcźka ſe ßobu rěcźała. Dźowki běchu woſerjene a pſchichodni ßynoja nochzychu poßłuchacź. Tuż njeńdźeſche ſ hoſpodarſtwom do prědka. Dźenßa ſacźu burowka to, ſo njebě żaneho Božeho żohnowanja na zykym domje wotpocźowało. Njeběchu ßo zyke lěto modliłi, khiba, ſo k Boženu blidu dźěchu; rano pſchi ſtawanju by drje ßebi kóždy něſchto ſbórbotał, jebi pak niczo pſchi tym myßlił. Njedźakowni běchu woni to byli a ſłi, zyle wot Boha wotpadjeni! Kak by jich Bóh to też żohnowacź mohł! Żona ſpósna ſo dyrbjeſche ßo k Bohu wrócźicź, a tuż ßo ſ zykej ßwojej wutrobu wobrocźi. Cźujeſche, ſo, hdyż ſchtó na ßwěcźe, wona jeneho wumóżnika trjeba. Tak wotewri ßwoju wutrobu Ssynej Božemu, Jeſußej Khryſtußej, a tutón ju ſa ßwoju wſa.

Jako ras ſe ßwojim mużom wjecźor hromadźe ßedźeſchtaj, ßo wona jemu tehole wuſna a jeho proßeſche, ſo by jej wodał, ſo njeje jemu jena tak dobra żona była każ by to dyrbjała; tola wona chzyſche, dokelż bě jej Bóh żiwjenje ſ nowa darił, lěpje po Božej woli żiwa byćź a ßwojim domjazym lěpje ßkużicź.

Ondražik cźujeſche, ſo je wohańbjeny, wócźży buſchtej pokonej ßyſow.

„Nó!“ dźeſche wón, „wodajmoj ßebi jedyn druhemu. Ty bě mi rjedliſcha mandźelſka hacź ja tebi mandźelſki. Ale Method ma prawo: Tak njemóże to hacź k ßmjercźi dale hicź! Pſchetoż ſchto potom? My dyrbimy poſaſtacź a ſ nowa ſapoczecź!“

„Haj, woprawdźe, my ßmy zyle pſcheczíwo Božej woli żiwi!“

„Ja njeßym to hiſcheźe nikomu prajił, tebi pak jo praju: Hdyż tuteho cźłowjeka widźu, kak je żiwy, a ßebi wopomnju, kak ßym ja w ßwojich młodych lětach a hacź do dźenßa żiwy był, dyrbju ßo pſchezo hańbowacź. My mějachmy też Boże ßłowo, tola ſa zyke lěto je njecźitachmy, haj, pſchidajmy jenoż: my běchmy njerodniſcho żiwi hacź němy ſkót. Tón żerje, ſpi, dźěła, — żerje, ſpi, dźěła — ale wón ſ najmjeńſcha njeſeli. Też my ßmy jědli, ſpali, dźělali, pſchi tym pak też pili, Boha hanili a cźłowjekow ſaklíwali. A tak ßmy my to też naſche dźěcźi wocźahnyli! Njedźiwam ßo, ſo ßu prěcźku cźahnyke, ßu dobreho mało doſcź domach měłe!“

Tak rěcźeſchtaj muż a żona mjes ßobu. A ßamßny wjecźor to bě, — bě to katoliki ßwjaty dźeń, — ſo ßo w ßadowej ſahrodźe ſaßo Samko Petraſch ſ Dorku rosmołwjeſche: Wón ßedźeſche na kowzy, kotruż bě Method ſa burowku pſchiprawił, wona ſtejeſche, jemu napicheczíwo, na ſtary ſchtom ſlehnjena, a poßłuchaſche na to, kak jej rjanu ſtawiſnu wo tym powjedaſche, kak běchu laſtojzy domoj pſchileczake. Pſchi tym jej praji, ſo je też hižo duzy po puczu, ſo też kóždy dźeń ſ modlitwu ſapoczina a ſkónczа, a ſo ßo boji, Boże kaſnje pſcheſtupicź. Potom jej powjedaſche, kak pola ſtareho Dabita liczicź a lěpje pißacź wuknje, ſo chze nan jemu pſchekupſtwo wuhotowacź a ſo budże w nowym pſchitwarku bydlenje ſa njeho.

Holza ßo ſprawnje wjeßeleſche. Hižo jako dźěczo bě Samko wobżarowała a ßebi poſdźiſcho huſcźiſcho myßlika, ſchto to ſ nim budże. Tehdy wſchak njemóżeſche ſkoro ani kroczałki ſcźinicź, nětko dźeſche to lěpje, njech też hiſcheźe pomałku. Hewak běſche wón rjany młodzenz. Tuż wón nětko njebudże trjebacź tak bjeſe wſcheho wużitka w ſahrodźe abo pſched khěżu ßedźecź. Dorka wſchak dawno hižo wot jeho ßotrow wjedźeſche, ſchto tam domach twarjachu, tola nochzyſche jemu wjeßele ſkaſycź, a tuż cźinjeſche, jako njeby hiſcheźe niczo wjedźała.

Ondrej pſchiſtupi k nimaj runje jako Samko laſtojzy naſpomni. Bě to hižo ras wot njeho ßłyſchał. Tuż ßebi rospominachu, kak rjenje a kak ſpomożne by to było, hdyż bychu ßo tak ſhromadźowſli a tajke modleŕſke ſhromadźiſny wotměwali każ laſtojzy.

„Wěſtaj wój“, rjekny Dorka, „hdyż je to kóždy dźeń kruch

wot tuteho domojpucza, dyrbjeli my to tola kóždy dźeń tak sapoczinacź! Lastojzy spěwachu a modlachu ßo pschezo prjedy hacź saßo kruch pucza leczachu!“ —

Jako ßo potom wjeczor pola Ondrażikez ßwójba k wjeczeri shromadźi a po wjeczeri bur Methoda napominasche, so by jim s biblije czitał, pohladny Dorka na Ondreja a Ondrej na Dorku, a potom pohladnyschtaj wobaj na starscheju, a w jeju wutrobje wożiwi ta myßl: Sda ßo, so dyzetaj tehorunja s lastojzami czahnyez! —

Sswět do koła wokoło pak mjes tym dale w hrěchach drěmasche, Ondrażikez ßwójba pak a jeje ßußodźo wotuczachu pomałku. Sswjaty Duch wotewri jim woczi a pißmo, sapoczachu Boha pytacź, ßebje ßamoho a ßwoje hrěchi spóznawacź; sapoczachu pak tež, Khrystußa spóznawacź a podachu ßo tak s lastojzami na domojpucź — ale, bohużel, niz wschitzy!

* * *

Tutu nasymu běchu ßo ßłowki w zylej krajinje jara derje, radźite. Bě to kraßne, kak to jich telko na schtomach wißasche, so ßo hałosy łamachu.

„Wěsch ty schto?“ rjekny ras popołdnju bur Petrasch ßwojemu ßynej, „ja póndu na gmejński hamt po dowolnosez k paleniu. My palimy ßlivowiz! — To je tón wo ßłowakskeho luda najbóle lubowany palenz. — Tež wot druhich hischcze pschikupju. Dostanu-li potom dowolnosez, możesch ßlivowiz pschedawacź. A hdyż ty ludźom tutón poskiczesch, budźeja czim radscho k tebi do łamow pschikhadźecź.“

Młodźenza bolachu tute ßłowa, tola wón nanej niczo dale njepraji. Jako bě tutón do bróżnje schoł, dźesche wón k Methodej. Namaka jeho na tym ßwojim pschi ryczu. Njedaloko wot njeho dźełachu tež Podhajskezy.

„Witaj, Ssamko! Schto wjedźe tebje ßem?“

„Haj, — jenoż tak! Dyrbju tebi nješchto wupowjedacź!“

Pschecźelaj ßo postrowischtaj a Ssamko powjeda, schtoż je jemu nan prajił.

Methodowe wobliczo ßo pokhmuri. Błysk hněwa, kajkiż jón Ssamko ženje hischcze njebě pola Methoda wuhladał, wujědźe jemu s wocžow.

„To je czertowa myßl! Ssamko, schto by ty prajił, by-li czi twój nan porucził, s tutym wopaczom tam ßußoda Podhajskeho sarasyez?“

„Ale Methodo! Schto to rěczisch! Tajke nješchto mi mój nan ženje njeporucził!“ sawoła Ssamko nastróżany, „a ja njebych ženje to czinił!“

„Ow, ty jo czinisch! Wocziń 'noż korczmu, njech sjawnu, njech potajnu! Ty wěsch, kajki żałostny wopiłz Podhajski bě, a kak je to jeho skónzowało na czěle a na duschi, a so bě hižo każ skoczo! Nětko je ßo s Bożej hnadu pscheměnjenje s nim stało. Tež wón je mjes łastojzami, kotrež domoj lecźa. Ty widźisch, so ßebi njeswěri nihdźe hicź khiba k nam a wam, so jeho to njeby do korczmy sczahnyło; je hischcze pschecźiwo spytowanjam jara słaby. Ssy ty ßebi wěsty, hdyż wy se ßlivowizom sapocznjecźe, a hdyż ma wón jón to tak bliśko psched woczomaj, a hdyż to jemu jeho wohnjenje do noża sajěddźe, so wón to kruty wostanje a wobsteji? Wón pschińdźe k wam po muku abo ßel, s tym najlěpschim pschedewjaczom, so nochze ßo do hrěcha sawjesez dacź, a tola wón pschińdźe czi to potom każ wowza, kotraż ßama k rěsanju běži! Twój nan jemu poskiczi, ty jemu pschecźelstwa dla nalijesch, wón budźe woptawacź, jeho żołdk budźe saßo njeměrny, w nim wotucza saßo to požadanje, wón njesamóże napschecźiwo stacź, wupije drje najprjedy jenoż jenu schkleńczku, jntsje pak dwě! A potom jenu budźe, jako bychu wohnja do njeho naleli, wón dyrbi picź, picź! A — wón budźe saßo tón wopiłz, haj hórschi hacź prjedy, budźe dźiwje swěrjo! Bójske ßwětko w nim wuhaßnje, jeho czěło skhori a woßłabuje a wón něhdźe sahinje każ skoczo. Wón by to był jena s tych łastojzow, kotrež tu domoj chzychu, tola wón domoj njedóńdźe! — Wón je sahinył! — A schtó je wina na tym? Ty, Ssamko, ty!“

„Methodo, sastań!“ Ssamko dźerży ßebi hłowu. „Ja njebudu na tym wina, ja niz! Ja ani jemu ani żanemu druhemu njebudu naliwacź! Radscho njech mje skónzuja!“

Ssamko woteńdźe, Method ryjesche srudźeny dale. —

Tutón dźeń bě pola Petraschez helska hara! Tak rjenje bě ßebi to bur wumyßlił, kak to wjele saßłuži a kak ßyn do prědka pschińdźe! Pschetoż pisches czo dha buchu żidźa bohacźi, hdyż niz psches palenz? A nětko nochzyschе ßyn poßłuchacź! Prjedy by móhł skału hnucź dyżli jeho! Bě błędy każ sczěna a tschepotasche psched roshorjenym nanom, ale do teho swolicź, to njechasche. Wjele słych ßłowow bě nan na njeho nawołał, kajkeż je to jemu ßlěny na jasyk pschinjeßechu, — każ to Sslowak s pschißłowom praji. Wumjetowasche jemu, so je prosscheŕ, a so je jeho hižo lěta dołho żiwicź dyrbjał, prosscheŕja dźěhe wjazy njeżiwi, hdyż nochze poßłuchacź, dyrbi po proschenju khodźicź!

Nanowe ßłowa sranichu ßynowu duschu ßmjertnje, każ jenoż to człowjeka ßłowa samóża. Do tuteje wołanzy pschińdźe macź, prosscheschе teho jeneho a teho druheho, muża by ßnadź směrowała, ale ßyna pschemóż a narěczecź, to njesamoh. Ssedźesche tam każ skalisko! Tuż ßo też wona rosnjemdri. (Pokracź.)

Zyrkej a stat.

Swjaßł towaŕstwow kschescźijanskich starschich ßa Sakßku wosjewja tole: „Runje je wukas kultußoweho ministra wuschoł, kotryż dyrbi pscheměnicź wukasaj 155 a 156, kotrejż dźiwatej na wopyt schulskeho roswuczowanja na wot stata njepschipósnatych ßwjedźenjach, a ßo měritej pschecźiwo modlitwje a nabożnemu khěrluschej w schuli swonka nabożneho roswuczowanja. Pschi tym pak je jara nadpadne, kak jenostronizy tutón wukas jenoż dźěcźom katolskich a židowskich starschich a wuczerjam tuteju wěrywusnaczow to prawo schkita, so móżeja se schule wostacź, hdyż chzedźa ßwoje wot stata njepschipósnate ßwjedźenje ßwjecźicź. Nawopak pschirina tutón wukas wótrje evangelske ludowe schule a pokraczuje w tym, so by je bóle a bóle njekschescźanske sczinił. Evangelske dźěcźi a evangelszy wuczerjo dyrbja na ßwjatych dnjach, kotrymż bu schkit stata rubjeny, do schule hicź. Modlitwa a khěrluschi, hač kóżde nabożne powuczenje, njech je kajkeż chze, ßmě ßo jenoż w nabożnych hodźinach stacź. Schto ma to na ßebi, spóznajesch, hdyż ßebi wobmyßlisch, so stej w Sakskej do zyła jenoż dwě nabożnej hodźinje dowolenej, tu a tam ßo do zyła ani we jenej rjadowni nabożne roswuczowanje njestawa, druhdźe saßo woh tydźeń w jenej hodźinje jenoż. Druhdźe wuwostaja nabożne roswuczowanje w poßlednim połlěcźe, wudawajo, so ßo to pazěrskeje wuczby dla stanje, kotraż ßo w ßamßnym czaßu wotměwa. We wjele schulach ßu jo na popołdnjo nosad stajili abo jo na dwě hodźinje ja ßobu położili. W prěnich 2 abo 4 lětach njewutrjebaja ßo ßamo postajenej dwě hodźinje ßa nabożne roswuczowanje tehodła, dokelż je móżno, snutska zyłeho roswuczowanja też biblijske stawisny nałożowacź a ßa to nabożne hodźiny pschikrótczecź. Sa tón czaß njeje żaneho nabożneho roswuczowanja! Potajkim, ja tón czaß njeßmě ßo po tutym najnowschim wukasu ani modlicź ani khěrlusscha spěwacź. Runje w tych lětach, hdyż dźěcźo rad nabożneho ducha krěba, ßo wukubłanje w tutym se schule wusamka. Tak ßo wot horjekach na to dźiwa, so by ßo

evangelska ludowa schula bóle a bóle njekscheszijanska szčinita. Je to potom dźiw, so žo towarstwa kscheszčijanskich starschich we Sakskej bóle a lóle pschečziwo tomule wobaraja a so bliže a bliže pschińdu k tomu, so praja: Tak njeńdže to dale! — Sa naschich žerbskich evangelskich starschich by wěsče sajimawe a ważne — hacž směrowaze, by žo pokasało — było, by-li žo jim ras rosprawa wo wobstejnoszčach nabožnoho roswuczowanja na naschich schulach podała. — —

— **Wo wobstejnoszčach w sakskich farskich domach** powě jena rosprawa, kotraž je žo nadróbnje wo tym wobhonjawa, něhdže tole: Něhdže 200 fararjow w Sakskej je nusowanych, žnoje wožadne dźěło wobmjesowacź a pódlanskeje sažłužby pytacź. Druha runje tak wulka liczba z nich by rad tajkeje pódlanskeje sažłužby hladała, by-li składnoszče było; bydla pak pschedaloko a we wotležanym abo žu pschestari, tak so tajkeje njenamakaja. Pola tutych je nusa čzim wjetscha. Pschehlad dopokaže, so je mjes 1500 fararjemi jich lědma 100, kotrež maja dožahazych dokhodow. Jich najwjazy nima pokoju žwojich sakońskich dokhodow, haj někotrzi jenoż 10. dźěl. W měrzu njejžu žo najwjazy z nich žane dokhody płaczike. Sastate płaczenja dźeja wróczo hacž k sapoczatkej lěta 1922. Kak jara žu fararjo schkodowani psches tajke wuwostate płaczenja dokhodow, to lóhzy spóznajesch, hdyž žo dopomnisch, kak je mjes tym hriwna na hódnoszči shubika. Pschi tym wschěm je pak pschichod jich wjele fararjow a wožadow hischcze czěmnischi. Wožebitu nusu pschinjeżu žobu khoroszče. Pschehlad pokaže tu wobras, kotryž dyrbi wutroby hnucź. Kelko nusy psches khoroszče! Mjes tymi 1500 rosprawami pische jich 600 wo khoroszčach dźěczi, farafkow a fararjow. Operazije žu husto nusne, kotrež pak žo wyžokich płaczisnow dla dale a dale wotstorkuja, a pschi tym czerpi strowota. Wožebje tyschno je, hdyž bywa mandželska z maczerju, z maczernym zbožom dže ruku sa ruku staroszcź wo wschědny khlěb. Wožebje kasy žo tu mkodym mandželskim jich mkode zbožo. Je strach, so žu mkode maczerje do poroda czělneho wožłabnjenja dla bjes mozow. Runje tak boli to, hdyž dyrbi saž a saž nan pišacź, so dyrbi žyna abo dźowku se schule wsacź, hacž runjeż staj wobdarjenaj. Ale žrědkow njeje. Ssynoju steja to nětk psched zyle czěmnym pschichodom a dźowkam njeswostanu žamo městna w kontorach abo pišarnjach, dokelž je jich wuwuczenje njezyle a k nowemu sapoczatkej pobrachuja też saže žrědki. Czežko wotpoczuje to nětkole staroscź wo wschědny khlěb a staroscź sa zyły dom na fararjach — a to nimo a wyschе wscheje czeże, kotruž jim sastojnstwo hewak hižo nětkle skopi.

Sswědczenje lěkarja.

Stary lěkat Heim, jedyn z najžławnischich lěkarjow w Barlinje († 1884), napiža junkróczo do knihow žwojich wschědnych naschonjenjow: „Bože, kaž žo czi dźakuju, so žym žo w czažu narodźił, w kotrymž mózu nowy testament czitacź.“ —

S bliska a z daloka.

Wo wólbach do žynody jednatej dopišaj w Sserbskich Nowinach czo. 75 a 76. Prěni dopišowar nještuscha do czitarjow nascheho njedźelskeho kopjeńka, hewak by wjedźał, so je žerbska prědarska konferenza w žwojimaj poslednimaj poseđzenjomaj jenohłósnje wobsamknyła, so Sserbjo w Budyschskim wokrjeżu wolo. k. fararja Domaschku a k. wysch. wucz. Hanczku. Wo tutym wobsamknjenju tu dwójzy rosprawjachmy. Tola pak je swjeżelaze, so žo sa tutu wěz wschudźom sajimuja. A to dyrbjeli hischcze bóle, a to czim bóle, dokelž tu wólby bórzy budźeja. Njeńdže to tu wo wožoby, ale wo wěz! **A naschu žerbsku wěz może w pschichodnej žynodze jenoż žerbski duchowny zastupowacź** a najlěpje to **pschedžyda žerbskeje prědarskeje konferenzy. To je knjez farar Domaschka.** A z nim nasch dotalny žerbski synodala, teho nahlada je też druhi dopišowar w Sserbskich Nowinach. A z nim budźa tola pschesjene — a tak z jenohłósnym wobsamknjenjom žerbskeje konferenzy — wschitzy Sserbjo a też — Němzy, kelkoż jich srosumja a srosumicź chzedźa, kak ważne a rozsudne pschichodne lěta zyrkwineho wuwicza a roswicza w Sakskej so naš Sserbow žu a kak nusni tuž žerbszy žynodalojo w žynodze. A tutych ma wěso Budyschski wokrjeż wuzwolicź a może to tej dokonjecź, hdyž žu tu Sserbja pschejene. Wobaj knjesaj, k. farar Domaschka a k. wysch. wucz. Hanczka staj pschilubiloj, so, jeli so žo wuzwolitaj, wólbu a sastojnstwo pschitwosmjetaj. Tuj do wólby wschitzy sa tuteju, Sserbjo! A my žněmy žo nadźecź, so žo też na chi Němzy, z poznarschi ważnoscź naschich wožebitych należnoszczow, sa nascheho, hacž dotal też wot nich woleneho, synodalu k. kantora Hanczku rozsudźa a runje tak sa wodźerja nascheje žerbskeje prědarskeje konferenzy, k. fararja Domaschku, hdyž wusnajemy, so niz wožobow dla ale wězy dla město hacź dotal też wot Sserbow woleneho synodala k. primarija Haekiera, postajimy k. fararja Domaschku-Budeszčanskeho.

Sa **„Pomhaj Bóh“** kaž do zyła sa nasche žerbske nabožne nowinarstwo žu žo nam z nowa pjenježne podpjery poskicźile, tak mjes druhim z Ketliczanskeje wožady wscho hromadże 5000 hr. a z Nožaczičzanskeje wožady z nowa 1000 hr. Sa wschitke tute a tajke pomozne skutki luboszče k Božemu kralestwu a žerbskemu ludej wuprajimy wutrobne: Saplacź Bóh! a „Zohnuj Bóh dary a daricželow a tón wot nich spěchowany skutk!“ — Ssměmy wěsče wočzakowacź, so też z druhich wožadow tajku wožebitu ale pak nusnu pomoz dostanjemy sa sdźerženje nascheho nabožneho njedźelskeho kopjenka kaž też sa nasch „Missionski Posoł“. Nasche nabožne kopjeńka podpjeracź a jim pschepomhacź pschez tutón czaž, rěka wotpadej wot Knjesoweje zyrkwje wobaracź a twaricź Boże kralestwo. — Dary pschijimuja duchowni, kotrzi je dale wotedaja na redaktora abo Ssmolerjez knihařnju, kaž też tuta a redaktor. Žadaja-li žo zjawne kwitowanja, kwitujemy dary też w naschich kopjeńkach a w „Sserbskich Nowinach“.

Listowanje: M. w Hr. sa Jubilate.

Biblija — czaž — czlowjek.

16. tydźeń, wot 15. hacž do 21. haprleje.

15. Misericordias Domini: Jan 21, 15—17. — kh. 717. — Rom. 3, 23—31.
16. póndźela: Pz. 127. — kh. 734. — Rom. 4, 1—15.
17. wutora: Pz. 23. — kh. 723. — Rom. 4, 16—25.
18. žrjeda: Jan. 10, 12—16. — kh. 721. — Rom. 5, 1—11.
19. schtwórtk: 1. Pětr. 2, 21—25. — kh. 90. — Rom. 5, 12—21.
20. pjatk: Mat. 18, 1—7. — kh. 802. — Rom. 6, 1—11.
21. sobota: Eph. 6, 1—4. — kh. 798. — Rom. 6, 12—23.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Nožaczizach.
Czischcź Ssmolerjez knihiczischczérnje a knihařnje,
sap. družstwo z wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 15.
15. haprleje

Pomhaj Bóh!

Létnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš,
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. -P.

Serbske njedźelske kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

Misericordias Domini.

Jan. 21, 15—17.

„Staraj so sa moje dźěczi!"
Nusna, tróschna próstwa je.
Njeskomdź pak sam prjedy w swěczi
Saležnosćje starschiske!

tak saspěwa nasch Handrij Sejler starschim do wutroby a do swědomnja, a tak klincz to dźensa naschim starschim kaž tež wschěm kmótram, wulkostarschim a do zyka wschěm doroscenym kschescanam do wutroby a do swědomnja, dźensa njedźelu Misericordias Domini, hdyž spominamy pschedy wschěm na te dźěczatka nasche, kotrez su nětk do schule sastupiše, hdyž pak tež njesapomnimy te dźěczi wulke a make wschě. A to je nusne, so ras wosebje spominamy na nasche dźěczi, wosebje tež na te, kotrez do schule du a do schule khodźa, dokelž to tola nasch czas — kaž so to praji a pische — wjazy njedowoli, so je: „do schule hicz" to same kaž „k sbóžnikej Jesušej Khrystušej hicz!"

A tutón Jesuš Khrystuš steji dźensa w naschim tekscje psched nami a pruhuje dźensa niz wjazy Pětra ale nas, nas starschich, nas kschescanow, doroscenych wschěch, hacz my měli teje lubosće w nami, kotraž jeho lubuje, jeho tak lubuje, so sy hódny a khmany dosć, bycz pod nim, tym wulkim pastyrjom, s pastyrjom jeho wowzow, s pastyrjom tych dźěczi wulkich a malych. Wotmolwisch ty, serbska macz, serbski nano, s wutrobu a s ertom: „Haj, Knježe, ja lubuju tebje!"? A réka to: „Haj, Knježe, ja lubuju tebje tak, so hinak njemóžu, hacz dźěczi moje k tebi pschiwjesc, k tebi wodźicz, a kedźbowacz, so k tebi pschińdu bliže a bliže a so twoje wostanu!"? Abo je nowotarstwo tež tebi sajało do wutroby a do swědomnja, so je tebi tak bóle wscho jene, hacz dźěczi spósnaja swojeho pastyrja Jesuša Khrystuša, hacz wone jenoz njespěwaja ale sebi w swojej wutrobiczy wěsteju, so je to sbožowna, wobsbožaza wěstosć, schtoz to tak rjenje réka:

„Jako wowzka Jesuša
Ssym ja jara wjeseka.
Wón, mój pastyr, sa mnu khodźi,
Mje na czerstwej pastwje wodźi,
Wón mje snaje, lubuje,
S mojim mjenom mjenuje!"

„Lubujesch ty mje?" tak prascha so Jesuš Khrystuš dźensa tebje. A wón so tebje prascha se samsneje pschiczinu kaž tam Pětra. Pětr bě jeho sapřek. Tež ty sy jeho sapřek! Abo swěrisch sebi, dźensa psched njeho stupicz a wusnacz: „Knježe, ja cże jenje njejsym sapřek"? Woprawdże niz? Drje niz psched wojerskimi wotroczkami, drje niz psched słužobnymi kaž tam Pětr, ale pak tola sy jeho sapřek! Haj, hacz ty samo njebě Pětrej runy w tym, so jeho sapře psched słužobnymi a wojakami? Ty, kiž ty we wójsku bě, njejsy snadź ty tola jenje tych lubych sobuczłowjekow a sobuwojakow dla jeho jenje sapřek, snadź se słowom, snadź se skutkom, snadź s komdźenjom? Pětr tam je pschelał horze sylny haniby a srudoby a roskacza a je, tak wotmywschi tutón hrosny blak na swojim žiwjenjom Jesušej Khrystušej wotmolwił: „Haj, knježe, ty wěsch, so ja cże lubuju!" Tež ty? Wot kschiža a rowa Czicheho pjatka pschińdźesch, wot teho najkhutnischeho předowanja lubosće: „To, to czinjach ja sa

tebje!“ So by wotmołwicź mohł: „Knjeże, ja lubuju tebje, dokelž hinak njemóžu, dokelž ty mje ßy tak lubował!“

A psched ßłużobnymi saprě Pětr ßwojeho Knjesa. Hacź też ty niz? Njeswěrisch ßebi wjazy psched ßłużobnymi k blidu paczerje spěwacź, tak prajizy: Ja jeho njesnaju, jeho, kiž jědź a picź dawa a wschitke huby naßyczi? Njedźerżiśch ßo wjazy porjadnje k Bożemu ßłowu, njech to domach pschi blidźe, njech to w Božim domje, saprěju tak Boha Wótza a saprěju tak ßebje ßameho jako dźěczo tuteho Wótza? Dźěczo pak chze tola rěczeć se ßwojim nanom kóżdy dźeń! Njewotdźerżujesch ty tak ßłużobnych pschedewschěm a druhich, ßobu psches tajki pschikład wot teho, so porjadnje du do Bożeho domu abo dźerża ßwoju nutrnosću? Kak? Móżesch tu prajicź: Tak a s tajkim hischcże ženje njepscheradźich ßwojeho sbóżnika? Ból a żarowanje je Pětr njeßł tajkeho dla, donіž se ßwojim: „Haj, Knjeże, ty wěsch wschitke wězy, ty wěsch, so ja cźe lubuju!“ wschitko to wot ßebje njewotwali.

A jeneho tajkeho, jemu tajku ma Jesuß Khrystuß hakle sa hódnych dosću, so jim praji: „Paß moje wowzy!“ so jim dowěri njeßmjertne dusche je ßwojeje wowcźerńje k paßenju. To ßu nasche dźěczi! A runje tehole wscheho dla je jena tajka woßebita njedźela kaž tuta jena ważna rosßudna sa kóżdeho a to cźim bóle hischcże, dokelž je nětkle tajki cźaß, abo so hnydom lěpje prajimy, dokelž ßu nětkle tajzy ludźo!

A to wscho wunusuje nam s wutroby tu prósstwu k Bohu: „Staraj ßo sa moje dźěczi!“ A my ßmy strózchtni, dokelž w tajkim cźaßu tajku prósstwu k Bohu pschinjesću ßměmy. Tola tuta prósstwa je tola podarmo, hdyž my ßami, kelkoż je nad nami, njepomhamy k dopjelnjenju tuteje prósstwy. Tehodla też Sejleŕ praji:

Njekomdž pak ßam prjedy w ßwěczi
Saležnosćze starschiske!“

S naschim tekstom ßměmy też prajicź: Saležnosćze abo naležnosćze pastyŕske, ßu nam wschěm napoložene wot teho wulkeho pastyrja Jesußa Khrystußa. Nam wschěm! Abo schtó by ty był, kiž chzył a ßměł prajicź: „Mi niz!“ Ani jeneho tu njeje, ani jeneje! A to cźim mjenje, dokelž je tola nasch cźaß tajki, so kóżdy je napominany, cźim bóle hladacź sa tymi, kiž nětkaŕ a něhdźe nam ßu dowěrjeni, dokelž nasch cźaß je też saßo tajki, so je jich tych dosću, kotsiž sa tym hladaju, kak bychu jich wjazy a wjazy wotwjedli a wotchnali wot stadła Jesußowego po poboczných puczach k stadłu teho sleho. Prawi pastyrjo dyrbimy być tu, kaž wón, tón wulki pastyŕ, niz najeczi. Tón prawy bywa pak spóznaty na luboscźi. Tehodla też praschenje pruhowanja: „Lubujesch mje?“ A tón wobsteji, kotryż se ßłowom a se skutkom wotmołwi: „Knjeże, ty wěsch wschitke wězy, ty wěsch, so ja cźe lubuju!“ A so to bychmy, sa to je nam tuta njedźela woßebje saßo sposchcźena! So bychmy ju tola wschitzy wutrjebali k żohnowanju ßebi ßamemu a tym ßwojim a wschitkim, kotsiž nam nětkaŕ k paßenju ßu dowěrjeni, a tak naschemu wulkemu pastyrjej Jesußej k wjeßelenju a k radosczi, Bohu Knjesej pak k cźesczi!

Budź — Bożo! — też wschěm starschim pomozny,
So w twojej bojosczi te dźěczi,
Te dźěczi, kotrež dał jim ßy,
Bych' horje cźahnyli!
Haj, Knjeże, schule požohnuj,
Sposchcź fromne dźěczi nam,
Je s twojim ßłowom rosßwětluj
A wobsbož tu a tam! Hamjeń.

Wotroczk.

Spißała Kristina Royova.

(Pokraczowanje.)

Sotsje sastupischtej do jstwy, też ßlubjeny starscheje ßotry, kotryż bě se ßwojim pschecźelom na wopyt pschischoł; běschtej s druheje wßy. Poßylnjowaschtaj Petrascha w jeho spoczinanju a ßměschtaj ßo Ssamkej.

„Hdyż też wón njecha“, rjekny pschichodny ßyn, „cźińcże to ßam, nano! Wostaju ßo ßwojeho rjemjeßła rad! Njetrjeba dźe to runje pschekupstwo bycź! Woczińcże tu korczmu a k tomu rěsnistwo — toho tu do zyła njeje! — a dajcże to nam! Chzu wam někotre sta schěßnakow ßobu nuts dacź, a wuhotowacź mózcże to potom s tym, schtoż scże Evzy ßlubił. Tak wostanjemy to tak rjenje hromadźe a Ssamko móże ßo saßo po sahrodźe walecź kaj hacź dotal.“

S wopředka běchu tute rěcże jenoż żort a pschichodny ßyn chzyschce ßwaka jenoż namusowacź; ale kaž ßo to husto tak cźini, na poßledk mějesche ßam lósch k tomu a Evzy ßo to lubjesche, so njetrjebasche wot macźerje precź. A kotra macź njeje to wjeßela, hdyż móże dźowka, hdyż ßo ženi, pschi njej wostacź! S tym da ßo też macź saßlepicź. Petrasch ßo też na to dopomni, so by so tak jeho samoženje na hromadźe wostacź mohło; njetrjebasche jo rostorhacź a rosdźělecź, hdyż dźowku wuda. Hacź do wjeczora bě tak ta wěz wuczinjena.

„Nó, kak budźe?“ woprascha ßo ßwak wotkhadźejo Ssamka, tola jenoż, so by tak cźinił, „budźesch nanej k woli abo dyrbju ja pschińcź?“

„Wy dźe prajescheże, so ßym prosćeŕ!“ rjekny Ssamko, a jeho hłóß tschepotasche s wutrobnym żarowanjom. „Je wěrno, ja ßym na wobej nosy khromy, ale radscho chzył ja też hischcże na wobej ruzy wo khromicź a po proschenju khodźicź hacź ßo s tajkim helskim dźełom sežiwicź! Ale, hischcże tu ty njejßy, a Bóh je wschehomózny! Wón zyle wěscże tomu sadźěwa a njeda wam wuwjesecź, schtoż chzecże!“

„To wschak wohladamy, luby profeta!“ wußměješchtaj ßo młodaj mużskaj a wotejdźeschtaj.

* * *

Rasajtra dźěsche Petrasch k Methodej. Tutón ryjesche saßo s Petraschkezami dom. Stejachu jow tu a tam někotre kerki; pschi tutych paßesche stary Davit ßwoje kosy.

Hněw bě ßo pola Petrascha minył; bě jemu żel, so bě ßyna bjes pschicźiny sranił. Tuż chzyschce ßo nětko na tym wjeczicź, wo kotrymż ßebi myßlesche, so je wina na Ssamkowym spjeczowanju. Snajesche Methodowe nahlady wo picźu. Methodej njebě jenoż Podhajskeho ale też Ondrażika a jeho wotroczka a Ssamka wot picźa wußwobodźił, haj bě ßamo spytał, jemu picź tajkeho napoja, kotreż pjaneho cźinjesche, wotwuczicź, prajizy, so je to niz jeno schkódne, ale też hańba a hrěch.

Petrasch njebě mohł zyliczku nóz spacź. Sswoje ßłowo nochzyschce wrócźicź, so Ssamka s domu wuczěri, njeje-li jemu k woli; ale jeho wustorczicź, tomu spjeczowasche ßo niz jeno jeho burska hordosću ale — kaž to ludźo praja — też jeho wutroba. —

Wczera njebě to w hněwje cźuł, so tajkeje do zyła měješche dźenża pak tola. To by mi wscho salutowane było, tak ßebi roshorjeny myßlesche, njeby-li Ondrażikez wotroczk był. Tomu pak ja dopraju!

Duzy po puczu pschibywasche jeho roshorjenosću hischcże a jako na polo pschischedschi pytny, kak wjeßoły tón, kotryż bě jemu jeho dom k heli sčinił, na ßwojim polu dźěłasche, shórschi ßa hněw w nim hacź nanajbóle.

„Schto ßy ty mojeho ßyna narěczał?“ ſapocza, hdyž běſchtaj ßo lědma poſtrowiłoj. „Pſchiběži tu to tajki dundak, nichtó njewě, hdźe jow, a naczini nam domach roskoru a njeſbožo! Schto to tebje ſtara, hdyž chzu ja korczmu měcź! Czehodla wabiſch mi ßyna k njepoßkuſchnoſczi?“

Žid ßłyſchi to wolanje, wobroczi ßo, ſtanje, pſchińdże bliže a hlada a hlada na młodeho ſchefeſczana. Bě pſchezo hižo wczipny był, ſchto budźe czinicź, hdyž jemu ſchiwdu czinja. Nětk měješe ſkładnoſcź k tomu.

Žid wjedźeſche najlěpje, kelko dobreho bě Method runje tuonu mużej czinił. Bě jeho ßyna nawucził czitacź a pißacź a wſchitko, ſchtož móżeſche, bě jeho, ſtareho Dawita, nawabił, ſo jeho wuczeſche liczicź a knihi wjeſcź. Schtoż 'noż bě mohł, bě jemu jako ßuſod czinił. A nětk ſapłaczi jemu tutón to takle! Jene hroſne ßłowo po druhim wujědże Petraſchej ſ erta.

Każ ſatorhnjeny wudźěraſche to Žid wuhanjenemu do mjeſwocza. Bě ßo ſrunał a tak tam ſtejeſche, ßo na łopacź ſepjerajo a hladaſche tak měrnje k ſemi, jako njebychu jeho tute ßłowa niczo ſtarałe. Stareho pſchejě hněw. Najradſcho by ßo na muża ſaměrił a ßwarił, żałoſtnje ßwarił. Tola, to njebě móżno. —

(Pokraczowanje.)

Staraj ßo ſa moje dźěczi.

Handrij Sejleŕ.

„Staraj ßo ſa moje dźěczi!“
Ruſna troſchtna próſtwa je.
Njeſkomdź pak ßam prjedy w ßwěczi
Saležnoſcze ſtarſchiſke.

Prjedy, rěka, czińi to ßwoje,
Potom praj, hdyž kónz je tu:
Staraj ßo ſa dźěczi moje.
Wótcze, bjeŕ je na kedźbu!

To ma roſym a troſcht dawa,
Kſchewi hakle nadźiju;
Po tym je ta próſtwa prawa
Wußłyſchna też we njebju.

Ssudź, ſchto by ty k temu prajił,
Hdy by ßłyſchał błiźſcheho,
Kiž je wěru k Bohu ſtajił,
So wón modli takle ßo:

„Hubjene czi pſchepodawam,
To je wěrno ſawěſcze —
Ale wodaj ßłabym ſtawam,
Wſchak czi wſchitko móżno je.

Haczicź chzył, hdyž pſchińdu wody,
Schtoż ßym ßył, tom' njedaj roſcź,
Czini ſwěrina tam ſchkody,
Woteczěř ju czaßa doſcź.

Jow maſch, Bożo, polo moje,
Nětk je mi też wobſtaraj,
Daj jom' żohnowanje twoje,
Mojej' ſkomdy njehladaj.“

Tak najradſcho bludny wali
Lidorak wſcho na Boha —
Prózy, ſtróſboſcze ßo ſdali,
Dźěczi nahe ſwoſtaja.

Ssměſchna była próſtwa tajka,
Roſyma by njeměła.
Kajka ßamopaſchna hrajka
By to ſ Bohom njebyła?

Khroble wěř, ßam'paſchnym hrěcham
Njecha Bóh tu polékacź,
K njewużitkej abo k ßměcham
Swoju miłoſcź njem'że dacź.

Tuż ty dźěczom ßwoje cźełło
Sdźerż a ſ gwałtom njeſkażej;
Lutuj, ſo by kóżde měło
Wjaz' hacź twój hrěch k naměrkej!

Zyrkej a ſtat.

Saſiſki ßejm wuradźuje bórſy wo „pódlanſkej ſchulſkej krajnej radźe“ — Landesſchulbeirat —. Tuta dyrbi ßo ſ wucźerjow wſchěch worſchtow wuſwolicź a ma wyſchnoſcźi w ſchulſkich naležnoſcźach k radźe byez. Dźěczi pak ßłuſcheja tola prjedy ſtarſchim hacź ſchuli a tuż ßebi żadaja ſchefeſczanjzy ſtarſchi runje każ też ſozialiſtiſzy ſtarſchi, ſo by ßo tohorunja tajka krajna rada ſtarſchich wutworiła, kotraż by ſ tamnej radu wucźerjow była wyſchnoſcźi pſchi praſchenjach ſchule a wocźehnjenja k ruzy. Mjes naſchimi ßerbſkimi ſchefeſczijanami drje żanych njebudźe, kotſiż njebychu tuto żadanje ſchefeſczijanſkich ſtarſchich podpjerowali, woßebje w tutym tajkim czaßu a pſchi tajkich wobſtejnoſczach.

Tſi ſchkleńzy.

W jenej wotewrjenej ſtwi mudreho, ßydomdźeßacź lět ſtareho Salomona na jenym podſtawku tſi ſchkleńzy porno ßebi ſtejachu. Na prěnjej běſche mjeno „ſpokojnoſcź“ wosnamjenjene; wona bě tolſta a mutna a ßo jeno błuko błyſchcźeſche. Druha, hižom jaßniſchich a luboſniſchich barbow, měješe napißmo: „wjeßeloſcź“. Tſecźa pak, ſ mjenom „radoſcź“, běſche jaßnje błyſchcźała każ roßa a dejmant, a jejne barbno ſyboleſche ßo każ ſafěr a rubin. Na jene dobo wichor wſchě tſi k ſemi wrjeßny. Tuż ßo ſchkleńza radoſcźe do tyßaz kruchow roſraſy; wjeßeloſcź měješe roſpuklinu; jeno ſpokojnoſcź běſche njewobſchkodźena woſtała.

F.

Dobre skutki.

Dr. Luther praji: Dobre fromne skutki ženje dobreho, fromneho muža njeczinja, ale dobry, fromny muž czini dobre, fromne skutki, tak so dyrbi na kóždy pad najprjedy wožoba dobra a fromna byc pschede wschěmi dobrymi skutkami, a dobre skutki scěhuja a wukhadzeju s dobreje wožoby. Runje kaž tež Khrystuß praji: Shniły schtom njemóže žanych dobrych płodow pschinjesc. Nětko je sjawne, so płody schtom njenjeßu, tak so tež schtomy na płodach njerostu, ale schtomy njeßu płody, a płody rostu na schtomach. Kaž dyrbja nětko schtomy prjedy byc dyžli płody, tak dyrbi człowjek we wožobje najprjedy fromny abo sły byc, prjedy hacž wón dobre abo sle skutki czini.

Słote ßłowa wo ßwjatym pißmje.

Žid, kiž běsche w nowym testamencze czitał, rjekny: Ssym jako człowjek, kiž je słote pjero namakał a nětko žaneho měra nima, doniž njeje teho płaczka ßameho namakał. — Luther bibliju mjenowasche płódny schtom, s kotrehož, tak husto hacž jón tschaßesch, někajki ßłódki płód wotpadnje. — Filosof Locka praji wo bibliji: Bóh je jeje stworjeŕ, nascha sbóžnosc je jeje wotpohladanje a jeje wopschijecze je wěrnosc. — Jako ßławny jendželski spißaczel Walter Scott na ßwojim ßmjertnym łožu leżesche, pschiwoła wón ßwojemu ßynej: „Daj mi knihu!" „„Kajku knihu, nano?"" Tuž mrějazy ßo shrabawschi rjekny: „Mój ßyno, mamy jenož jenu knihu, to je biblija". To bě poßlednje ßłowo tuteho bohacze wobdarjeneho ßławneho muža. — Nasch semrjety něhduschi němski khěžor Wylem I. ras wupraji: Sakład a skała, na kotruž ßo ja a my wschitzy dyrbimy sepjerac, je ta czista wěra, kajkuž cze biblija wucži. K.

Dži do schule.

Handrij Sejleŕ.

Duschnych dźěczi wjeßele
To je: khodźicz do schule;
Schula je ta wuknjeŕnja,
Kotruž Bóh tak lubo ma.

Žana rjana róžiczka
Njeje mi tak lubosna,
Jako dźěczo kedźbliwe,
Kiž ßo w schuli prózuje.

Tajkim dźěczom swuklíwym,
Pěknym, czistym, poßkuschnym
Dobri budźa jandźelio,
Starschi a tež wucžerjo.

Tajkim dźěczom na ßwěczi
Bóh wscho dobre wobradźi;
Tajke dźěczi Bóh l'by Knjes
Něhdy bjerje do njebjes.

S bliska a s daloka.

— **Jutrowna shromadźizna** serbskeje studowazeje młodźiny wotmě ßo jutrownu wutoru popołdnju w „Sserbskim Domje". S wjetscha jednasche ßo wo sprawskownych naležnoscach, wožebje wo wukhadzenju „Sserbskeho Studenta", kiž dyrbi wot nětka schtwórczelnje jako wožebita wóžomstronska pschiloha „Sserbskich Nowin" wukhadzec. Lětuscha **hłowna shromadźizna** ßo na **druhu njedźelu žnjeńza** (to je 12. 8.) swoła a to tón **ras do Hrodźischcza,** na kotryž ßwjedźeń hižom dźenża wschěch lubych pschecželow serbskeho studentstwa pscheproßymy. — **Wjeczor naj** potom wjeßela sabawa w sali „Sserbskeho Doma" s naschimi je wschěch stron pschikhwatanymi hosczemi sjednocżesche. Riota.

W **Budyschinje** wotmě **Macżiza Sserbska** jutrownu ßrjedu serbski dźeń — a s njej Sserbstwo, bych prajicz mohł, njebyli wobdźělenje wožebje s ratarskeho luda pschezo hischcze jara ßnadne było. — Wutora bě se wschelakimi wuhotowanjemi hižo pschihot na serbski dźeń, kotryž drje bě ßobu tón hacž dotal najbóle wopytany. Wot dopołdnja 9 hodź. hacž do nozy běchu tu Sserbjo a Sserbowki shromadźeni k pilnemu, khutnemu dźěku kaž tej k wjeßelej serbskej bjeßadze. Wožebity wusnam mějesche hłowna shromadźizna Macżizy Sserbskej. ßama. Wopominachmy jeje dotalneho wjednika knjesa fararja Jana Kschižana a witachmy jeje nowego wjednika, knjesa tachanta Skalu.

Paczerska wuczba sapoczne ßo **w Sakskej** po wukasu krajneho konsistorija w tydźenju po njedźeli Jubilate, to je 22. haprleje. Pschi tym ßo njech njesapomni, so te dźěczi, kotrez w schuli do nabożnych hodźinow njekhodźachu, ßo njemóża w pschichodze wjazy na paczerskej wuczbje wobdźělicz a so tež njebudźa konfirměrowane, khiba so buchu hewak na doßahaze waschnje w nabożinje rozwuczene; to dyrbja we wožebitym pruhowanju dopokasacz. — Kak ßo to w **Pruskej** s paczerskej wuczbu ma, njeje nam znate. By czitarjam nascheho „Pomhaj Bóh" w Pruskej a Sakskej wěsce jara lubo a witane było, by-li ßo w naschim łopjeńku wot powołaneje strony wjazy a nadróbnischo wo tym pißało a do zyła ßo wjazy dopißow s **Pruskeje** podawało, hdźež ma nasche łopjeńko tola też telko czitarjow a lubowarjow, a hdźež by jich zyle wěsce hischcze wjazy nabyło, byli ßo nam s tamnych kónczin wjazy dopißowało.

Zyrkwine pohrjebne sawěszczenje sa Sakisku je ßo wot „sjednoczeństwa laikow ludoweje zyrkwje" wutworiło. Hacž dotal mózachu ßo jenož ßobustawy tuteho sjednoczeństwa pschijimowacz, wot nětk pak wschě stawy evangelsko-lutherskeje zyrkwje Sakskeje. Schtóž chze ßo wobdźělicz, njech ßo pola sjednoczeństwa ßameho — Volkskirchlicher Laienbund — samolwi abo pola ßwojeho fararja. Sawěszczenje njeje też wjazy na 100 000 hriwnow wobmjesowane ale móże ßo w kóždej wyßokosczi pschijimacz. S druhimi ßłowami, schtóž ßo tu wobdźěli, pschi teho ßmjerczi wupłaczi ßo tón pjenjes, s kotrymž bě sawěszczeny, n. pisch. 100 000 hriwnow; sa to pak ma kóžde běrtlkléta wěsty pschinoschk płaczicz, kotryž je czim mjeńschi, czim młódschi je sawěszczeny.

Listowanje: M. w Hr. sa Jubilate.
T. w B. sa Cantate.

Biblija — czaß — człowjek.

17. tydźeń, wot 22. hacž do 28. haprleje.

22. Jubilate: Jan. 21, 18—23. — kh. 5. — Rom. 7, 1—17.
23. póndźela: Pß. 33. — kh. 322. — Rom. 7,18—25.
24. wutora: Pß. 34. — kh. 296. — Rom. 8,1—11.
25. ßrjeda: Pß. 35. — kh. 299. — Rom. 8,12—30.
26. schtwórtk: Pß. 36 — kh. 263 — Rom. 8, 31—39.
27. pjatk: Pß. 37 — kh. 300 — Rom. 9, 1—13.
28. ßobota: Pß. 38 — kh. 203 — Rom. 9, 14—33.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacz w Rosaczizach.
Czischcz Ssmolerjez knihuzischczernje a kuharnje,
sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čisło 16.
22. haprleje

Pomhaj Bóh!

Łětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

Jubilate.

Jana 21, 18—23.

Tři krócź bě Pětr Jesušej wobkrucźił, so ma jeho lubo. To dyrbi nětko dopokasacź psches tu swěrnosćź, s kotrejź Jesušowe stadło paše, ale też psches tu swólniwosćź, s kotrejź jemu wotsudźeny kschiž njese. Też my mamy swoju lubosć k Jesušej wobswědczicź psches swěrne dopjelnjenje wschelakorych pschikluschnosćow swojeho powołanja a, schtoż je husto wjele cźežšche, so so po Jesušowym skowje skožujemy: Chze-li schtó sa mnu pschinicź, tón sam so sapřej a wsmi swój kschiž na so a pój sa mnu. Ssy k temu hotowy? Jenoż tehdy, hdyž mózesch s zykej wutrobu wusnacź: Knjeże, kaž ty chzesch, tak chzu też ja; dokelž ty chzesch, tuž chzu też ja.

1. „Jako ty młódschi běsche, wopasowasche ty so sam a dźěsche, hdźež chzysche; hdyž pak stary budźesch, budźesch swojej ruzy pschestrěcź, a druhi budźe će wopasowacź a powjedźe tebje, hdźež nochzesch.“ Schtoż so žylnemu, samostatnemu, spěschnemu mužej najmjenje spodoba, so zusej woli podcźišnycź, pucź nastupicź dyrbjecź, kotryž sebi sam nihdy wuswolił njeby, to Jesuš Pětrej jako jemu postajeny wosud sjewi. A Pětr? Runjež drje to njebě wocźakał, jako je jemu tón Knjes to jako swoju wolu pschipowjedał, wón jo tola mjelcźo pschiwosmje a chze sebi jo lubicź dacź.

Wěsće žadyn kschiž nam wjeselе njeje, kóždy pucź cźěžnosće naš wjedźe, hdźež nochzemy, a kajkežkuli też swjatski tyschnosće su, do kotrychž mamy so poddacź, rady nichtó swojej ruzy k tomu njewupschestrěje. A tola dyrbimy na to pschihotowani bycź, so budźe znano nam runje tón kschiž wotsudźeny, kotryž bychmy sebi najmjenje sami wuswolili. Někotryžkuli je pschezo po mózności s wyšoka won chzył a runje teho trjechi jene ponižowanje po druhim. Druhi bě stajnje teho měnjenja, so by jemu jeno tehdy womhane było, hdyž by ras zyle bjes staroscźow žiwy bycź mohł, a runje jemu staroscźe ženje njewuwostanu. Druhi ma krutu strowosćź sa najnusnischi podkožk swojeho sboža a derjeměcźa, a runje tón ma so pschezo s khoroscźemi bědźicź. Druhi je so swucźił, wosebje w swojich dźěcźoch swoje sboże pytacź, a runje wone su, kotrež jemu srudne a hórke naschonjenja naczinja. Druhi so pschede wschěm samotnosće boji, dokelž je jeho zyke pschirodźenje na to složene, so na druhich slehnycź, jim swoju wutrobu wusypacź, s najblišscheje bliskosće lubosć dostacź a lubosć wopokasacź, a runje jemu so stanje, so dyrbi samotny, samlutki, wopuschcźeny, bjes rady a sepjery bycź. A hdyž znano měnisch, so sy runje to powołanje namakał, w kotrymž budźesch sbožowny, tóu pucź, po kotrymž cźi žana próza pschewulka a žana krocźel pschecźežka njebudźe, runje tam rěka: stej, wrócź so, wotstup, wsmi na so druhe powołanje, nastup druhi pucź, kotryž sebi sam ženje njeby wuswolił! Njeje wschak pschezo tak, ale móže temu tak bycź. A komuž so tak dźe, schto ma tón cźinicź? Wón ma so teho swowa dopomnicź: chze-li schtó mój wucźobnik bycź, tón wsmi swój kschiž na so; swój kschiž, to rěka, tón, kotryž je runje jemu napołożeny, a rjekń: „Knjeże, kaž ty chzesch, tak chzu też ja.“ Hdźež so tajke swólniwe poddacźe do Božeje wole namaka, tam budźe kschižnoscheŕ pschezo bóle posylnjeny, wón roscźe runje w tym, hdźež bě najsłabschi, a so skónczńje zyle se swojim kschižom spokoji. Je so prajiło: Bychu so wschitke kschiže hromadźe snosyłe a mohł sebi kóždy tón wubracź, kotryž chze dale wobkhowacź, kóždy by sasso sa swojim hrabnył. Tuž:

Kaž Bóh mje wjedźe, tak chzu hicź,
Wón budźe derje radźicź;
Schtož wobsamknje, chze dopjelnicź,
Mi niczo njem'že swadźicź.
Hdźež wjedźe mje, tam ja nim du,
Tak wěscze k schkodźe njepschińdu,
Hdyž na njeho ja twarju.

2. Pruha, psches koruž ma Pětr žwoju luboscź k Jesußej wopokasacź, pak hischcze woßebite poczeženje dostanje. „Jako ty mlódschi běsche; hdyž ty pak stary budźesch, budźesch ty žwojej ruzy pschestrěcź, a druhi budźe cźe wopaßowacź a powjedźe tebje, hdźež nochzesch.“ To chze prajicź: W žylnych muzskich lětach, hdźež je móz a khrobloscź hischcze njeslemjena, hdźež móže cźlowjek hischcze něschto snjescź, budźe jeho woßud snjeßliwy, ale hdyž je žo sestarił, sce dny pschińdu, kotreż žo jemu njespodobaju, na stare dny budźetej jemu ruzy swjasanej, a hdyž we wyßokich lětach nosy wěsteho stupa wjazy njesmějetej, tehdy budźe pucź wobcźežny. Njeje to žurowy woßud: tužny wjeczor po khłódnym ranju, młode lěta we wjeßelach a stare w cźěžnoscźach? Po cźłowjeskim měnjenju je lěpje, wuczobne lěta w młodoscźi pschětracź a sa to w starobje knjeźske namakacź. Ale Boże myßle njejßu nasche myßle, a něktoryžkuli dyrbi, wróczo na žwoje žiwjenje hladajo, wusnacź, so njebu kaž Josef, ale kaž Pětr wjedźeny. Jako bě młódschi, wopaßowasche žo sam, jako w njewoßłabjenych mozach stejesche, žo jemu wschitko poradźi, kóžde žadanje móżesche žebi dopjelnicź, žebi něschto sarjez dyrbjecź, běsche jemu zyle zusa wěz. Ale jako žo sestari a do lětow pschińdźe, hdźež mózetej cźěło a dusha njenje snjescź, dyrbjesche žo žwojeje wole a dotalneje njewotwißnoscźe wsdacź, žo bjes wobaranja pod cźischcźate wobstejnoscźe klonicź a žo wjesćź dacź, hdźež nochzyschе, na prózy polne, žylsowe, woßamocźene, njewjeßoke pucźe, kotreż samo žwět wobžaruje. Njeje w naschich dnjach něktoryžkuli starz tajke nasłonjenja cźinił? Ale wobžarowacź je tajki woßud jenoż w jenym padźe: hdyž by mjenujzy hluche wucho a samknjenu wutrobu měł sa Knjesowe praschenje: lubujesch mje? Hdyž by psches samßnu winu twojemu Sbóžnikej žo wozusbnik a bjes wěry s wutrobu do starych lětow pschischoł, kotraž je jenicźzy w swonkownych, žwětnych wězach spokojenje pytała. Je cźe pak luboscź s twojim Knjesom sjednocźała, wěsch žo wot njeho se swjasłami luboscze wjedźeny, by nawuknył, jeho žlubjenju žo dowěricź, žlyschisch też, hdyž jeho kschiž pschińdźe, jenoż jene praschenje s jeho erta: lubujesch mje? a móżesch-li, runjeż we wulkej žłaboscźi, tola s dobrym žwědomnjom rjeknycź: Ty wěsch, so ja cźe lubuju, — tuž njebudźesch pschecźiwo njemu mórczecź a s nim prawowacź, hacź je runje tón cźaß prawy, cźe pod kschiž tulecź, ale rjeknjesch: Knjeże, hdyž ty chzesch, tehdy chzu też ja. A tón, kiž je cźe dotal s luboscźu wodźił, cźe też w twojej starobje na pucźu kschiża dowjedźe. Njejßmy dźě ani w młodych ani w starych lětach jenoż na žwoju móz poklasani, pschetož pißane steji: Wón dawa mucźnym móz a pschisporja wožłabnjenym žylnoscź; hólzy budźa wustacź a wožłabnycź, a młodźenzy budźa s wutkoscźu padacź, ale kotsiž na teho Knjesa cźakaju, dostanu nowu móz, so s kschidłami horje slecźa, jako hodleŕ, so běża a njewustanu, so khodźa a njewožłabnu. A njewěmy dha, so wyßoke lěta se žwojimi cźežemi tola njejßu poßledni kónz, na kotryž niczo dalsche njepschińdźe, ale kónz nascheho pruhowanja, a cźim cźežschi tutón cźaß pruhowanja budźe, cźim jaßnischo srosumimy to žłowo: Wumrjecźe je moje dobycźe, a nawuknjemy sdychowacź:

Cźiń ty te njebjeża mi žłódke,
So by tón žwět mi hórki był,
A dokelž žiwjenje je krótke,
So bych tu wěcznoscź w myßlach měł.
Mój Božo, daj psches Khrysta krej,
So w žmjercźi so mnu derje stej.

Hdźež žo tak modla, tam je kschiž też w starobje kraßne płody njeßł.

3. Jesuß bě Pětrej prajił, s kajkej žmjercźu budźe Boha khwalicź. Jeho luboscź ke Knjesej je hižom tak wulka, so tajke sjewjenje bjes pschecźiwjenja pschiwosmje. Ale we wokomiku, hdźež bu jemu jeho woßud wěsty, jeho wóczko na jeneho s tych padnje, kiž běchu jeho žobuwuczobnizy, na Jana. Pětr a Jan běschtaj žebi woßebje blisko stejałoj. Tuž Pětrej naieži, shonicź, schto je tutemu wotßudźene, hdyž jeho pucź ke kschižej póńdźe. Tón Knjes jeho praschenje runje njewotpokaže, ale jemu s krótka wułoži: Jeli so ja chzu, so wón wostanje, hacź ja pschińdu, schto to tebje nastupa? Pój ty sa mnu! Potajkim Pětr ma se žwojim Knjesom hicź, Jan ma wostacź, hacź Jesuß pschińdźe. Schto je s tutym Jesußowym pschińdźenjom měnjenje, hacź jeho pschedběžne pschińdźenje k žudej we wutupjenju Jerusalema, abo jeho skónczne pschińdźenje, zyły žwět žudźicź, wo tym žo Jesuß jaßnje njewupraji. Na jeho skónczne, poßlednje pschińdźenje wuczobnizy myßlachu, tuž rěcź wuńdźe: Tón wuczobnik njewumrě; na žwoje pschedběžne pschińdźenje myßlesche Jesuß. Tola to móżesche žebi Pětr s tuteho žłowa wsacź, so budźe Jan dleje żiwy dyžli wón, so budźe Jan, hdyž je wón žwój běh hižom dokonjak, hischcze w polnym žohnowanym dźěle stacź a dobycźerske rospschescźeranje Božeho kraleństwa doczakacź, so Jan njebudźe, kaž wón, psches njepschecźelsku móz do cźaża žwój kónz namakacź, ale budźe hakle we wyßokich lětach měrnje pschirodneje žmjercźe wumrjecź. A tak je žo woprawdźe stało. Tón Knjes pak we žwojim wotmołwjenju Pětra rospokasuje, so je se žwojim praschenjom žwoje prawo pschekrocził: „Jeli so ja chzu, so wón wostanje, hacź ja pschińdu, schto to tebje nastupa?“ Wón je se Knjesom, wón móże kasacź, so cźi, kiž žu jeho, wostanu abo du, to „cźehodla“ jich niczo njestara, woni maju žo s tym spokojicź, so wón tak cźini, a njetrjebaja wjazy wjedźecź, khiba to, so wón tak chze.

Kaž Pětr też my rad wokolo žo hladamy, hacź drje žo tej druhim tak seńdźe, kaž nam, woßebje tym, kiž žu nascheho runjecźa a hewak w podobnych wobstejnoscźach. Lohko potom tej k praschenju pschińdźemy: Schto pak tón dyrbi? Ma wón hižom žwój kschiž abo dostanje jón hakle prjedy abo posdźischo, a w cźim drje wobsteji? Budźe jeho pucź lózschi abo cźežschi dyžli mój? A hdyž hakle s tym „cźehodla“? sapocźinamy: cźehodla je tón pschipuschcźeny, hdyž ja žwoje brěmjo hižom njeßu; cźehodla hórki keluch nimo teho dźe, hdźež dyrbju ja jón picź; cźehodla steji tón w žohnowanym dźěle, hdźež ja žanych žnjow žwojeho wußżywa njewidźu; cźehodla žmě tón hischcze wostacź, hdyž dyrbju ja wotßal cźahnycź? — potom tajkeho njewuschneho praschenja žaneho kónza njeje, a my nimamy žaneho druheho wotmołwjenja doczakacź, khiba teho: schto to tebje nastupa? Podajmy žo tehodla Božej woli, kotruž tola njemóżemy pscheměnicź, a dźerżmy žo teho wěsteho a woprawdźiteho troschta, so je Boża wola druhdy dźiwna, ale stajnje hnadna a dobra. Rjekńmy: Knjeże, ty tak chzesch, a dokelž tak chzesch, njedyrbi mi pschecźežke bycź, so tak chzesch; chzesch-li hinak, dyžli ja, schto to mje nastupa?

Ja na Boha chzu twaricź
We žwojim hubjeństwje,
Wón njebudźe mje žwaricź,
Wschak kschiž prjecź wobrocźi;
Wscho jemu porucźu,

To cźĕło a ta duscha
S tym žiwjenjom jom' ßłuscha;
Schtož wón chze, to ja chzu. Hamjeń.

M. w Hr.

Wotroczk.

Spißała Kristina Royova.

(Pokraczowanje.)

Skónczńje pohlada Petrasch Methodej runje won mjes wocži. Wóczko jetka ßo ſ wóczkom, a Petrasch wonĕmi.

„Tak! Scźe to nĕtko wschitko ſwupowjedał, schtož je wam cźert pschikasał?“ woprascha ßo zyle ſmĕrom, haj skoro wjeßoły wotroczk. „Cźert bĕ mi to w tutym padźe winojty, ja ßo hižo dźiwach, ſo je mje tak dołho na pokoj wostajił. Skoro ßo bojach, ſo Knjesej Khrystußej prawje njeßłużu. Tola, nĕtko je to zyle po prawym! Potajkim, schtož je Wam cźert prjódkpißał, to scźe nĕtko prajił, a nĕtko, ßußodźe Petrascho, rĕczcźe ſa waß ßam, schto je ßo wam to njepraweho stało, schto ßym to ja Wam abo Waschemu ßynej cźinił?“

Žid rybowasche ßebi ſwjeßeleny ruzy a požohnowa w duchu Methoda. Podhajſky cźißny tež kopacź prjecź a ſtejesche tam njedaloko kaž poraźeny; njewĕdźesche, schto dyrbjesche ßebi wo Petraschu mysłicź, tak ßo dźiwasche.

„Nó, schto macźe to po prawom pschecźiwo mi?“

Tuto mĕrne a rune praschenje porasy Petrascha, tola ßo ſmuži a chzyschе saßo ſ nowa sapoczecź wołacź. Tola ßłowa wot stachu jenu w schiji tcźazy, to, schtož mĕjesche nĕtko k tomu prajicź, so je sły, klinczesche hižo wo wjele mĕrnischo. „Ssamko nochze“, skónczi bur, ßo k Židej wobroczíwschi, „dokelž by potom saßo Podhajſky k nam pschischoł a saßo tajki był, kaž prjedy, kaž so by to cźłowjek hnydom žłokacź dyrbjał a po prawej mĕrje picź njemohł. Do zyła, Podhajſky njetrjeba do zyła k nam khodźicź, haj, wón to do zyła njeßmĕ!“

Tute poßlednje ßłowa wuwoła bur ſe ſazpiwanjom, to pscheje tež ßylneho Podhajſkeho.

„Njeměj ſtrach!“ rjekny wón, bliže pschistupiwschi. „Ja njepschińdu do twojeho doma tež bjes twojeje ſakasnje, hdyž chzecźe wy to ſ njeho scźinicź cźertowe paßle, so byschcźe ludźi do nich wabili, wuzyzali a morili! Ssamo, by-li mje proßył, njebych cźi psches bróh ſtupił! Ale nihdy a na nihdy njesabudu ja to twojemu ßynej, so je telko ßmilenja ſe mnu mĕł a so chzyſche mje wukhowacź pſched wĕcźnym ſahubjenjom. Ssamo jeho ſtopy njech wón póńdźe, hdźež chze, budu ja žohnowacź!“

Dale njemóżesche. Cźißny ßo na ſemju a płakasche. Płakasche, ſo by ßo cźi wutroba łamacź mohła, so bĕ hižo tak jara ſazpjeny, kóždy móżesche pſched nim durje ſawrjecź, móżesche do njeho kopacź. Petrasch widźi, kak płaka, a ſteji tam, kaž by ßo pyrił.

„A tak, ßußodźe“, rjekny ſtara Podhajſzyna, „je ßnad tak wulke njeboże, so macźe tak dobre, pĕkne dźĕczo?“ A ßo Wam njeprawo, hdyž je jeho Method nawucźił, so nje liwki pschihładowacź, kak to ludźi każa? Ja mĕjach jenož jeu ßyna, bĕ to dobry ßyn, dóniž njesapocźa do korczmy khodźicź. tom to wĕscźe, kajki ſchiž to ſ nim mĕjach. Kak husto scźe ßam mje pſched nim ſchkitał a wukhował! Kak husto jeho ž Nĕtko je nam Bóh dobreho cźłowjeka ßem póßłał, ßo nad ßmiliwschi. Tutón je jeho wumohł, a tuteho wy nĕtko ſaklin a hanicźe! Pohlejecźe na moieho ßyna a ßłyſchcźe jeho żako nje! A macźe-li wutrobu kaž kamjeń, wocźińcźe tu korcź A nochze-li Ssamko ludźi wo to pschinjesecź, schtož jich, ſastor to 'noż ßwoje dźĕczo! Ale njesapomńcźe ßłowa ſtareje, hubjeneje macźerje, kotrejež ßyna ßu korczmarjo ſkasyli! Dopomńcźe ßo teho, schtož Sswjate pißmo praji: „Bĕda tebi, kiž ßwojemu bliżſchemu pschipiwasch a ſmĕſchesch ßwój hnĕw mjes njo a napowisch jeho, ſo by jeho hańbu widźał!“ Poklecźe Boże pschińdźe wĕscźe na waß!“

„Njepłacź, mój ßyno!“ ſ tutymi ßłowami pschistupi Podhajſzyna k ßwojemu ßynej. „Bóh budźe tebi pomhacź! Ssy hischcźe mkody, njeje hischcźe wscho ſhubjene, hdyž jenož wón ßo na naß njeßurowi! Njepłacź! Pój, kopajmoj dale!“

Ssyn poßłuchasche a stany. Wſaſchtaj motyki a kopaſchtaj dale. Tež Method wſa kopacź a wótry wulki kruch pjerſchcźe.

Schto by Petrasch to hewak cźinicź chzył hacź woteńcź? Wjedźesche derje, ſo bĕ to, schtož bĕ cźinił, nĕſchto njedobre, a ſo dyrbjesche ßo pſched tutymi ludźimi tu hańbowacź, tola tole ßebi pschidacź, to wón nochzyſche!

Woteńdźe a dźĕſche na gmejnſki hamt po dowolnoſcź k paleńju, tola ju njedoſta. Niczo wo to! myßlesche ßebi, ſjednoczu ßo ſ jenym druhim a mój palimoj hromadźe. Dołho tež njetrajesche a namaka towarſcha, a tak paleſchtaj. Tyßazy ßłowkow, wot Boha cźłowjekam k zyrobje ſtworjenych, dyrbjachu do kotołow, a cźłowjekoju pschihotowachu ſ nich jĕd, ſo bychu ßwojich ßobucźłowjekow sajĕdojcźili.

Chzesch-li mĕcź kuscźicźk jĕda, ſo by myſche sajĕdojcźił, kotrež w domje wscho ſkónzuja, trjebasch dowolnoſcź wot lĕkarja, notara, rychtarja, chzesch-li pak cźłowjekow sajĕdojcźicź, trjebasch jenož paleŕnju a dowolnoſcź sapłacźicź, a dowolene je, a nĕkotry lĕkar budźe ßo to hiſchcźe na tym wjeßelicź, ſmĕje ſ najmjeńscha pazientow. Haj, tak je to na ßwĕcźe! (Pokraczowanje.)

Sakoń Boži.

Hłóß: Stań wutroba a ſpĕwaj...

Nam ſ hory Božej' date
Ssu Boże kasnje ßwjate!
To ßłyſchcźe wſchitke ludy:
Bóh, Knjes je pschi naß tudy!
Hdyž pschiboham lud ßłuži,
We hrĕchow nozy bludźi —
Je Bóh dał ßwoju wolu,
Sswój sakoń wſchemu ludu.
Bóh ſtajił wſchĕm je pucźnik,
Sswój sakoń — żadyn pißmik
Sańcź njebudźe wot njeho!
Wscho ßłuži k cźeſcźi Jeho!
Cźeſcź wſchitka Bohu ßłuſcha,
To wopomń kóżda duſcha!
Bóh prawy wĕcźnje knježi!
Wscho k Jeho noham leži!
Ty ſnajesch kasnje Boże,
Bóh Wótz je naſche ſboże!
Schtóż na Boha wſcho twari,
Tem' wſcho ßo derje radźi!
Sso wjeßel w ßwojim Knjesu!
Bóh wſchĕm' je ſtajił mjesu!
Słych ſkutki wobkedźbuje!
Wſchĕch hordych ponižuje!
Móz ßwoju ſacźucź dawa
Hacź do ſchtwórteho ſtawa!
Bóh tym, kiž cźinja hrĕchi,
S nim hiſchcźe maja ßmĕchi. —

Bóh ßwědomnje je ludźom
Dał k kedźbowanju wschudźom.
Wschěm ßudnika je darił,
So skutki ße by ßwarił.
Bóh Knjes je wschehomózny,
Wschowědomny a wěčny!
Hrěch, njeprawdu wschu hidźi,
Wscho Jeho wóčko widźi!
Bóh je to wěčne ßłónzo!
Wscho pschinjeseć chze na ßwětło!
We ßwojim prawym ßudźi
B'dźe ßudźicź wschitkich ludźi!
Bóh nasch na strowy khorjeń,
Je pózerazy woheń!
Ma móz, skych ludźi khłostacź!
Joh' prawi budźa wostacź!
Wo prawdosczi Bóh ßwědczi,
Se ßwojim ludom rěczi,
We njebjeßach, na semi,
Bóh Knjes je nade wschěmi!
Joh' ßłowo je nam ßwěza
Ma pucź do rjeńschoh' ßwěta!
Tam ſ hnady Jeho dźěczi
Ssu sbóžne w wěčnym ßwětli! F. W.

Zyrkej a ſtat.

Rosßudne a ważne jednanja ſtawaja ßo nětkole mjes ſynodalemi a mjes duchownymi a druhimi ſastupjerjemi nascheje ſakſkeje krajneje zyrkwje. Dźe to wo wutworjenje khowneje abo zentralneje zyrkwineje kaßy, ſ kotrejż měše ßo woßebje też dokhody wschěch duchownych płaczicź. Kak ju wutworicź, to cźini khowułkanje, woßebje tón namjet, ſo maja ßo do njeje wschě dokhody wschěch duchownych płaczicź. Kak ju wutworicź, to cźini khowułkanje, woßebje tón namjet, ſo maja ßo do njeje wschě dokhody wschěch ſakſkich leżomnoſćow płaczicź. Ale ſaßo, tak, każ to nětkole ſ dokhodami duchownych je, njeńdźe to też dale, a byrnjeż to tu a tam ßo ßamo mjes burami khłóß ßłyschecź dał, ſo je to pſche wjele hižo, hdyż duchowny tak něhdźe 3. abo 4. dźěl abo pokojzu dóſtawa wot teho, schtoż ma na ſakońſkich dokhodach dóſtawacź. S naschich burow a dźěłaczerjow drje njeby ani jedyn ſpokojom był, by jenoż mały dźěl wuczinjeneje płaczisny dóſtawał abo wuczinjeneje nisdy, haczrunje njeje ſwjetſcha na to k ſeżiwjenju pokasany. Duchowni ßu pak ſwjetſcha pokasani na ßwoje měßaczne dokhody a trjebaja je najnuſniſcho k ſeżiwjenju a k hoſpodarjenju. Saßo pak je ſ wulkeho dźěła woßadow ßłyſchecź, ſo ßo tute prózuja, wěz tak abo hinak ſrjadowacź a duchownym tak abo hinak na pomoz pschińcź. Saßłyſchachmy woßebje něſchto woßebite ſe Makeho Budyſchinka. Ssnadź ßo wot tam něſchto nadrobniſche napiſche, ſo bychu też druhe woßady wěz ſpytacź mohłe. Prawo drje zyrkej ma ſe ßwojimi żadanjemi na ſtat, ale prawo měcź a ſ prawom to pschißłuſchne dóſtacź, je dwojake. Piſche wſchak ßo, ſo ßo tuta wěz bórſy polěpſchi, woßebje ſ pomozu němſkeho wulkoſtata, ale hacź a hdy, to hiſchcźe njewěmy. Tuż je na woßadach a woßadnych, ſo, kelkoż mózno, ßami tute wězy ſrjaduja, niz jeno dokhody duchownych, ale do zyła zyle finanzne abo pjenjeżne wězy.

Flattich a muchi.

Stary Flattich, we ßwojim cźaßu wulzy luboscźiwy a cźichomyßlny ſarał we Württembergſkej, njejěźdźeſche w poßlednich lětach ßwojeho żiwjenja ſkoro nicżo druhe hacź w mlózy raſß. Ras w lěcźnym cźaßu, hdyż je jara wjele muchow, jeho woßebne knjeni wopyta. „Ale", ta dźeſche, jako jemu k wobjedu ſchkliczka w mlózy rajßa na blido ſtajichu, „kak mózecźe Wy, knjes ſararjo, telko muchow dla jěſcź? To ja njemohła tak wokoło ßebje cźerpicź."

„Snadna knjeni", ſtarz ſnapſchecźiwi, „ſtwa wſchak je ſe naß wſchěch wulka doſcź. Hlejcźe, mucham k ſpodobanju ja bjes ruba jěm, a ja ßym teho měnjenja, cźiſte blido je runje tak cźiſte każ cźiſty rub, a dawa ßo też lózſcho ſaßo ſmycź, dyżli rub wuplokacź. Hdyż nětko moja ſchkliczka jěźdźe na blido pſchińdźe, je tźizu woſmu a ſcźinju na nje tu a tam kuſcźicźk rajßa. Na to ſchklu pſchikryju, ſo njeby żana mucha do njeje padnyła. Mjes tym ſo ßo potom k blidu modlu a poßydnu, ßu ßo moji hoſcźe też ſeßydali a mje na pokoj wostaja. Luby Bóh wſchak ma wſchelake ſtworjenja we ßwojim ßwěcźe."

S blisła a ſ daloka.

Zyrkwine pohrjebne ſawěſcźenje, wo kotrymż bě tu tydźenja rěcź, dyrbjało ßo tu w Sakſkej pſches zylu zyrkej pſchewjeſcź, kaj ßo to druhdźe ſtawa, na pſch. w Mecklenburgſkej. S tym dobudźemy ſ dobom něſchto, ſchtoż najlěpje ſadźěwa wupſcheſtrěwanju jeneho druheho ſawěſcźenja. Ssu mjenujzy ßwobodnoſmyßlenſ — Zentralverband proletariſcher Freidenker — ſałożili ſawěſcźenje ſa pokhowanje ſe ſpalenjom — Feuerbeſtattungsverſicherung, tola jenoż ſ tym wotpohladom, jich wjazy a wjazy k ßebi ſcźahnycź pſches to połóżenje, kotrež tajke ſawěſcźenje tym pſchinjeße, kotſiż ßo wobdźěła. Sawěſcźnje ßo tak pſchewjedźe, ſo pak hacź k ßmjercźi, pak hacź na 20 lět dołho wěſty pſchinoſchk płaczisch, pak też na jene dobo wěſtu ſawěſcźeńſku ſummu ſaplaczisch. „Volkskirchlicher Laienbund" chze, ſo by ßo w kóždej woßadze pißańnja ſa tuto ſawěſcźenje ſałożiło. Wobżarowacź dyrbimy, ſo je tuto „ſjednoczeńſtwo laikow zyrkwje" tak mało ſnate w naſchich woßadach a tak mało pſchiwißowarjow namaka. A tola bychu wſchitzy laikoje, wſchě ſtawy naſcheje zyrkwje w tuthym wojowanju zyrkwje a wěry wěſty kruty zyłk tworicź dyrbjeli. A to chze tuto ſjednoczenſtwo bycź.

— **W Cźorunym Kołmzu** ſměja njedźelu Cantate ßwjedźeń ſwonkowneho mißionſtwa. Knjes ſarał P. Mrózak-Hrodźiſcheźanſki ſměje tam ßerbſke prědowanje. Cźaß a porjad hiſchcźe wosjewimy.

— **„100 hriwnow"** cźitaja naſchi cźeſcźeni cźitarjo a naſche cźeſcźene cźitarki wot haprleje ßem na naſchim kopjeńku ſa płaczisnu na 2. běrtlkłěta. „To njemóżu ßamo jene jejko k tomu trjebacź, ſo bych jo ſaplaczicź mohła", praja naſche hoſpoſy, njeſkorża pak dale, ale daja to jejko zyke ſa naſche nabożne kopjeńko a jeho dźěło ſa Knjeſowu zyrkej tu pola naß.

— **Liſtowanje.** T. w B. ſa Cantate. — M. we L. ſa Rogate.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

18. tydźeń, wot 29. haprleje hacź do 5. meje.

29. Cantate. Mat. 28, 18—20. — Kh. 683. — Rom. 10, 1—8.
30. póndźela. Pſ. 39. — Kh. 492. — Rom 10, 9—21.
1. wutora. Pſ. 40. — Kh. 28. — Rom. 11, 1—15.
2. ßrjeda. Pſ. 41. — Kh. 308. — Rom. 11, 16—36.
3. ſchtwórtk. Pſ. 42. — Kh. 567. — Rom. 12, 1—8.
4. pjatk. Pſ. 34. — Kh. 163. — Rom. 12, 9—21.
5. ßobota. Pſ. 44. — Kh. 3. — Rom. 13, 1—7.

Samolwity redaktor: ſarał Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 17.
29. haprleje

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjcz knihiczischczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

Kantate.

Matth. 28, 18—20.

Wulki knjezer wulke kasnje dawa. Wschitzy poddanjo wot jeho knjezenja derjemčze wočzakuja. Knjes dyrbi tole dowěrjenje spokojicz. Móže-li to, ma jeho knjezstwo wobstacze. Sastojnizy zwěru dźěłaja, kóždy móže swój dom sastaracz, dawki so dawaja, wójsko je hotowe k wojowanju. Na mozy a na dowěrjenju zyły porjad wotpočzuje. Dobre sakonje tworja ludowe sboże. Mudry a duschny knjezer ma dźakownych poddanow, ma pomnik we wutrobach.

Žadyn knjezer njeje ženje wjetschu abo tajku wulku kasń dał kaž Jesuß. Jeho kralestwo njeje wot zwěta, ale tola na zwěcze a na zwětne waschnje saložene a sarjadowane. Jeho kralowska wola mjesow njesnaje a wschitke cžasy pschekrocži. Jeho pósli dyrbja wschitke ludy wucžicz. Je to móžno? Wěsce niz sa jeneho, a by runjez Pětr abo Pawoł był. Schto je cžłowjeske žiwjenje k pschewjedźenju tajkeho hobrskeho nadawka! Lětstotki k temu njedostahaja! Ale dał je Jesuß tajku kasń, a hdyž ju prěni pósli zu jeno móhli sapočzecz dopjelnicz, tez hacz do nascheho cžasa zyrkej ju hischcze njeje mohła zyle wuwjesc, Jesuß ju tola njeje do powětra rěczał, ale jeho skutk so dyrbi tez dale stacz. Wulke wójsko póslow je wucžahnyło. Jesußowe knjejstwo je najwjetsche a je wěczne. My makowěriwi so njetrjebamy bojecz, so hdy móz Jesußowa pschestanje, hdyž zu Pětr, Pawoł, Polykarp, Zyprian, Hieronymus, Augustin, Luther a Zinzendorf sa njeho wojowali a wón sam hischcze rukuje nad nami.

Wulkosć kasnje nam sjewi wulkeho knjesa. Hdyž na wobsah kasnje hladamy, możemy widzecz, so zyły zwět nusnje tajkeho knjesa trjeba. Ma najlěpschu wucžbu, pschinjeße najwyschsche prawo, sawjedże najrjeńschi porjad.

Jesuß chze k naschemu sbożu knjezicz! Wěrnosć, prawo, porjad su dobroty jeho wyschnosćze nad nami!

Někotsi praja, so nětko žaneje wyschnosćze wjazy nimamy, so je lud sam s knjesom a nichtó njewě, hacz budże hdy derje s ludom stacz. Dowěrmy so Bohu! Bóh wschitko k dobremu kónzej dowjedże. Ale dźensa hižo wěmy: wyschnosć, kotruż w Jesußu mamy, je nam wostała, a ta běsche wot wscheho spočzatka najwažnischa sa naschich wótzow, sa zyły lud, sa kóždu wutrobu. Cžłowjek njemóże sam swój knjes bycz. Jemu je wjele dowěrjene, ale Bóh je tola s knjesom nad nim. Wschehomóznemu nichtó njewucžekuje. Bóh so njeda sa směch měcz. Tuž njemóże nicžo tak ważne bycz hacz wo Bosy a wo Božej woli doscz nawjedźecz. Wěrnosć je hluboke zórko sboża. Sa wěrnosć zyrkwje a schule twaricz, sa wěrnosć wutroby wohrěwacz, s wěrnosću je napjelnicz, to je skutk, s kotrymż so ludźom wscho sboże pschisporja. „Wucžcze wschitkich pohanow!" praji knjes Jesuß w swojej bójskej połnomozy, w kotrejż móże wón rjez: „Mi je data wschitka móz w njebjesach a na semi".

Praschej so, luby cžitarjo, hacz je tebi wschitka móz data, so mohł sam sa wscho stacz, schtoż so k twojemu sbożu hodźi! Hdyž sy tak žiwy, kaž by to mohł, dyrbisch pschidacz, so so s tym mylisch. W Jesußu pschińdże połna wěrnosć: Boži sud je nad tobu, ale Bóh chze twoje sboże, chze cze w Jesußu wumóz a wodźicz a powyschicz. Bjes tuteje wěrnosćze sy shubjeny, sy sam sebi njepschecželel. Pod swětłom Jesußoweje wucžby sy na dobrym pu-

cžu, k cžaßnemu a wěcžnemu ſbožu. Wěrnoſcź je prěnja dobrota, kotruž pod Jeſußowym knježenjom wuživamy.

Druha dobrota je p r a w o. So ßo nam prawo doſtawa, o, kajke ważne praſchenje je to! W naſchim cžaßu móżemy prawje jaßnje widźecź (abo njewidźimy?), ſo wſcho prawo pomalu ſhubjene dźe, hdyž wſchitzy ßebi wjele prawow żadaju, ludźom ßo wjele lubi a ſa Bohom ßo njepraſcheja. Też hacž je ſchto móżno, wo to ßo njeſtara. Tak dyrbi njeměr a njeſboże a ſkaženje pſchiběracź. To je wyſchnoſcź wot delekach! Duchojo ßu zyle blaſni. To dołho njepóńdźe.

Kſcheſcźijanſke prawo je lěpſche: Boże dźěcźatſtwo, w ſakramencźe pſchidźělene. Tu ßu najwyſchſche pſchißkuſchnoſcźe ſjednocźene ſ najrjeńſchim prawom. Shubjenemu ßynej je ßo pjerſchcźeń na porſt tyknył. Wěſcźe wón k wjeßelu ßwojeho Wótza w nowym żiwjenju khodźi. To Jeſuß chze. K temu je wón kaſał: „Kſchcźicźe jich w mjenje Wótza a Ssyna a Sswjateho Ducha!“

My, kiž ßmy jako małe dźěcźatka ßwjatu kſchcźenizu doſtali, dyrbimy ßebi pſchedſtajicź, kajke wyßoke wjeßele w duchu ßu něhdy póhanjo měli, hdyž na kſcheſcźijanſku wucźbu khodźachu a ßo ſ jutrownej wodu wukſchcźichu. Póhanſke mjeno ſtupi doſadź; nowe kſcheſcźijanſke mjeno, kaž Renatus abo Renata, to rěka: ſ nowa narodźeny, ſ nowa narodźena, ßo jim doſta, też nowa běła draſta wo nowej cžeſcźi rěcžeſche, kotruž jako Boże dźěcźi mějachu. My ßmy kſcheſcźijenjo hižo pſches ſtarſchiſki dom. Sswjata je nam wěra naſchich wótzow, ke kotrejž ßmy ßo pſched Bożim wokſarjom też ßami póſnali. Tak ſteji naſche mjeno pod Bożim mjenom. Kraßniſcha cžeſcź a wyſchſche prawo ßo ßmjertnemu ſtworjenju njemóże pſchiżßpiwacź. Kralowſke dźěcźo kaž dźěcźo najkhudſche je hnady potrěbne, po kotrejž k tajkej bójſkej cžeſcźi pſchińdźe. —

W tym leži ſwobſamknjena tſecźa dobrota, kotruž pod Jeſußowej wyſchnoſcźu wuživamy: r u n o ſ c ź p ſ c h e d B o h o m. Ta njewobſteji, njemóże wobſtacź w ſwonkownej jenakoſcźi. To je tola wſchudźe widźecź, ſo Bóh njeje jeneho kaž druheho wobdarił. Tuž je to blaſnoſcź, ßebi tajku hłupu runoſcź wumyßlicź. Wſchelakoſcź je mudriſcha. Tehodla woſtanje doſcź runoſcźe, wot Boha ſpožcźeneje. So ßo mamy wſchitzy ſ hrěchom a ſe ßmjercźu bědźicź, ſo wſchitzy Božu pomoc trjebamy, w cźělnym kaž we duchownym żiwjenju, a ſo nam wſchitkim je luboſcź ſe żórkom najrjeńſchcho ſboża, to je naſcha runoſcź pod Jeſußowej wyſchnoſcźu. Tak móżemy a dyrbimy zyle jenakeje myßle bycź we wěrje.

Schto ſ teho błěduje? Niz ſakonje ßwětneho ſtata ſamóża p o r j a d dowjeſcź. Myßl we wutrobach je korjeń wſcheho porjada. Móżemy ßebi kſcheſcźijanſku woßadu myßlicź, hdźež ßu w jenoſcźi wěry wſchitzy bratſja. Sprawnoſcź, ponižnoſcź, wutrobnoſcź, luboſnoſcź rukuja. Pjenjeſy, kubła, dźěła, mozy, wſcho pod luboſcźu, to je najlěpſchi porjad, pod kotrymž ßo wſchitzo derje maja.

Kajke maſane żórło njeporjada ßu ßwětne wjeßela! Měj ßwoje wjeßele na tym Knjeſu, to budźe tebi dacź, ſchtož ßebi twoja wutroba požada.

Jeſuß, naſcha wyſchnoſcź, naſcha nadźija na lěpſche cžaßy!

Wotrocźk.

Spißała w ßkowakſkej rěcźi Kriſtina R o y o w a.

5. ſtaw.

Syma bě pſchiſchła. Bě w póſtnym cžaßu. Pola Petraſchez pſchihotowachu wſchitko ſa kwaß. Macź mějeſche ruzy połnej dźěła, nan hłowu połnu mjerſanja, Evka wutrobu połnu wjeßela a nadźije. Se Ssamkom njerěcźeſche wot naſymy ßem nichtón wjazy; cźinjachu, kaž by tu njebył; lědma ßo jemu podźakowachu, hdyž ſtrowjeſche. Jenoż najmłódſcha ßotra rěcźeſche ſ nim — ale potajnje. Mějeſche ſrudobu. Jedyn, kotrehoż mějeſche rad, bě ßej po nju pſchiſchoł; ſtarſchimaj pak njebě prawy. Nětk chzyſche ßo woženicź a ßebi druhu wſacź. Holza cźujeſche ßo wopuſchcźena a tak cźehnjena k bratrej, kotryž bě tak ßamlutki, haj wuſtorcźeny. Huſto pſchińdźe k njemu do komorki, w kotrejž nětk bydleſche.

Ssamko bě pola Ondražikez nawuknył, měſchawki wurěſowacź. To nětk pilnje wurěſowaſche, a ſchtož ſ tym wuvikowa, to dawaſche macźeri ſa ßół a ßwězu. Khodźeſche pak też dale hiſchcźe k ſtaremu Davitej. „Wukń jenoż!“ by tutón prajił, „ty ſmějeſch tola hiſchcźe ras někajke pſchekupſtwo a potom ſmějeſch ſ teho ßwoje lěpſche!“ —

Kóždźicźki wjecźor bě pola Ondražikez. Tu ſaby, ſo tu ßam na ßwěcźe ſtejeſche. W tutym domje bě jemu pſchezo tak, kaž by w paradiſu był. Tu ſnajachu bójſke wěrnoſcźe lěpje. Tu ſrosumichu, kajka bě to radoſcź we wutrobje knjeżny Marije, jako jeje hubje ſanoſchowaſchtej: „Moja duſcha poſběhnje teho Knjeſa a mój duch ßo wjeſeli w Bohu mojim Sbóżniku!“ W jich wutrobach tam bu Sbóżnik ſ nowa narodźeny. K prěnjemu raſej ßwjecźachu też hody tak, kaž to bycź dyrbi!

Tutu ſymu wrócźi ßo też Podhajſkowa żona domoj. Bě ju w liſcźe wo to proßył, a wona pſchińdźe, pſchińdźe woprawdźe! Podhajſki njewjedźeſche, ſchto by jej ſa to dobreho cźinił, tak wjeſeły běſche! Wona ßama płakaſche a njemóżeſche ſapſchijecź, ſo by ſa żonu wopilza hiſchcźe tajke ſboże na ſemi bycź mohło.

Namaka muża tak porjadneho, kajkiž to prjedy njebě żenje był. Jako bě ßo ſ nim woženiła, bě dźe hižo wopiłz. Pſchichodna macź bě jej dobra, dźěcźi běchu ſtrowe a lube, khěžka cźiſta, a komorka ſa ſymu derje ſaſtarana. Podhajſkez ſaßłużachu ßebi ßwój khlěb. Wona pſchinjeßy też hiſchcźe něſchto ſchěßnakow wot ßwojeje nuſdy ßobu, ſapłacźi rad, hdźež bě hiſchcźe někajki dołh, nakupi ſa pſchichodnu macź, ſa dźěcźi a ſa muża draſtu; ßama bě ſ draſtu derje ſaſtarana. Potom nakupi nadobu ſa kuchinju. Kak pěknje bě tam to nětkle! A ſchtož to najlěpſche bě, wona pſchińdźe i pytazej wutrobu. Hdyž ſchtó Boże ßłowo rad ßłyſcheſche, bě to wona. Wona něktrych doſcźeże w tutym, haj, pſchińdźe dale w tutym hacž někotſi. Ow, bě dźe jej to tak lóźko, do Boha wěricź a jeho ßyna Jeſuża Khryſtuża lubowacź, kotryž bě tajke wulke pſcheměnjenje w jeje żiwjenju dokonjał. A jako bě luboſcź Božu na ßwojej wutrobje ſacžuła, njemjelcžeſche wo tym. Mějeſche pſchiwuſnych, pſchecźelnizy, wujow. Njedźelu bě jeje jſtwicźka bórſy połna a Methoda dyrbjeſche jim cźitacź. Methoda też bórſy proſchachu, ſo by do toho abo tamneho doma pſchiſchoł.

„Methodo!“ rjekny ras Ssamko, „mi ßo ſda, ſo kaſtojzy ſapocźinaju ßo hromadźecź. Tehdy tam w lěſku ty prajeſche, ſo dyrbi to naſcha zyła wjeß ßo tak ſhromadźowacź a modleŕſke ſhromadźiſny wotmětwacź a ſo dyrbjachmoj mój to ſ tym ſapocźecź. To wěſcźe k tomu dóńdźe!“

„Lědy, Ssamko! Wrota ßu cźěßne a pucź je wuſki, kiž k żiwjenju wjedźe, a malo je jich, kiž jón namakaju. To pak niczo njewadźi. Mój pokaſujemoj ludźom tutón pucź, a nochzył-li nichtón ſa Knjeſom Jeſußom khodźicź, wón praji: „Pój ty ſa mnu!“ Mój budźemoj ſa nim khodźicź, niz wěrno?“

„Haj, Methodo! A jónu budźemoj pſchi nim!“

Wſchědne dny wożachu nětkole Ondražikez drjewo ſa Methodowu khěžu, w nalěcźu dyrbjeſche ßo ſ twarjenjom ſapocźecź. Kelkoż jenoż móżno, pſchihotowaſche, ſo by potom wſcho dohotowane było. Hórka bě wotnoſchena, zyhelow mějeſche doſcź, też kamjenjow ſa ſakoźk. Schcźěpjel ſa tſěchu też pſchiwożowachu, też

hdyž mějachu khwile, a składźechu jón pola Ondražikez. Do lěża běchu też po kulojte drjewo dojěli, s tuteho wuhotowa žebi Method, hdyž mějesche to kusk khwile, koliki, chzysche zyke swoje wobžedźeństwo s płótom wobdawacź.

Tu dóńdźe njejabzy k Ondražikezom srudźaza powjesćź. Jich dźowka Hana pišasche, so je jej muž na wocźi skhorił a so je lěkaŕ poručił, so dyrbi žo hnydom domoj wróćićź, nochze-li wošlepićź. Tuž dyrbja žo to na domojpucź podacź, kaž bórsy muž s khorownje. To bě srudźaza powěsćź. Kak cźežko by jim to prjedy pschi tym byko! Nětkole pak, hdyž žo to móžachu modlićź, dźachu jenož: „Dowěrmy žo Bohu! Hdyž wón to dopuschćźi dyrbimy jo snjesćź!"

Ssamžny tydźeń, jako pola Petraschez wschitko ke kwažej pschihotowachu, na kotryž běchu też swucźeneho waschnja dla Ondražikez pscheprošyli, tutón tydźeń runje wróćźischtaj žo khory pschichodny žyn a dźowka, kotraž bě po pucźu też shorika, domoj. Dorka njemóžesche druźka bycź, mějachu domach wjazy hacź doscź cźinićź. Njeby-li Method byl, njebychu do zyka doćźinićź móhli a njebychu žebi s nikim radźićź mohli.

Dźowka Hana dźiwasche žo, schtó je to starschim tak k pomozy. Tuž powjedachu jej Dorka a macź, haj žamo nan, kajkeho wotroczka je jim Bóh do domu pósłał. Też Josef, jeje muž žo dźiwasche temu, prajesche pak też: „Jeho hłóž je mi tak snaty, jako bych jón hižo ras něhdźe žłyschał!"

„Schtó wě, hacź žo to hižo ras setkaloj njejstaj. My njewěmy, ani, s wotkal je žem. Wo žebi ženje njerěcźi, ale s teho, schtož rěcźi, spósnajemy, so je daloko po žwěcźe wokoło pobył."

(Pokracźowanje.)

Njedźelu popołdnjo.

Kak to bě tehdy w rjanych lětach dźěcźatstwa, dawno sajschłych, na to žebi myžlu dźenža njedźelu popołdnjo, hdyž tak žam tu žym w žwojej jstwicźzy, kak bě to tehdy njedźelu popołdnjo!? Rjenje bě! A lěpje też hacź nětkole! Lěpje, njemyžlu to na hospodarstwo, na pjenjesy, na politiku, ně na to niz, myžlu pak na to, kak to pola naš domach bě a kak to do zyka bě w tym schtož nabožinu, pobožnosćź, domjazu nutrnosćź a kemschikhodźenje a njedźelu do zyka nastupa!. A w tym bě lěpje! Abo niz? Praj ně, mój luby stary žerbski nano, moja luba stara žerbska macź, praj ně, jeli so mózesch! Wěm, so so mnu prajisch: lěpje bě w tutym!

Njedźela! Jenu kaž druhu khodźeschtaj starschej kemschi, nan kóždu njedźelu, macź wotměnjesche žo s holzu. A hacź dołhi też tón pucź, khodźili žmy jón pschezo rad, też pschi deschcźu a žněsy, pschi wětrje a žłónzu! Wěm, kak ras s nanom žepje měrjachmoj. A potom bychmy domoj pschischli. To prěnje, schtož by nan cźinił, by byko, so by „Pomhaj Bóh" cźitał. By-li runje też „Mišionski Poštoł" žobu pschischoł — nan noschesche sa zyku wješ žobu, — bychmy my dźěcźi do wšy běžake a jón do domow wosnoschowake. Macź by mjes tym wobjed dohotowała a s holzu słót wobstarała. Potom bychmy wobjedowali, njedźelu wjeso „njedźelski wobjed". Jene pak bě njedźelu kaž wschědne dny to žame pschi wobjedźe: spěwachmy shromadne blidowe pacźerje k blidu a wot blida!

A potom bě tu lube njedźelu-popołdnjo! Nan wša prědarske knihi a žydźe žo sa blido, staji žebi nawocźi — njewidźesche wjazy tak derje doscź — a cźitasche nam prědowanje abo tola modlitwu. Macź by pschi tym pschi woknje na konopeji žedźała a žwojimaj hewak ženje sprózdnymaj rukomaj wotpocźowacź dała. By-li tuta domjaza nutrnosćź skónczena była, by sa „njedźelskim" abo „mišionskim" kopjeńkom pschimała a cźitała; też „Sserbske Nowiny" běchu tehdy hižo pola naš domach a schtóž njeby žobotu khwile měł, by je njedźelu popołdnjo cźitał.

So njesapomnju: By-li nan ras sněkajkeje pschicźiny domach wostał, žnadź so by jeho noha bolała, na kotruž kusk cźerpjesche, wožebje poždlednje lěta, by dopołdnja s tymi, kiž hewak domach běchu, nutrnosćź s prědarskimi knihemi dźeržał. Macź by to też hižo dopołdnja tak cźinika, by-li pschi jeje njedźelskim wobstaranju w kuchini a hródźi někak k tomu dóschła; njeby-li to, by to skomdźene w shromadnej nutrnosćźi abo žama sažo wurunała.

A hdyž my dźěcźi tehdy hischcźe njedopósnachmy, kak rjane a pěkne a wobsbožaze je tajke njedźelu popołdnjo domach w starschiskim domje tam w naschej cźichej žerbskej wjeržy, nětkole to dopósnawamy a se želenjom spominamy na to, so je to wscho nimo, pschesahe nimo, kaž też lubaj starschej pschesahe woteńdźeschtaj s tuteje cźažnosćźe. Kaž dźěcźi žu, — a my běchmy też jenož dźěcźi! — bychmy žebi też my dyž a dyž won žadale s cźischiny domja a dwora do towarschow a towarschkow k wježelenju — a njeporjeńschuju! — k harowanju. A bychmy też druhdy woteńcź móhke, niz pschezo, ale pschezo hakle potom, hdy bychmy najprjedy žobu nutrnosćź dźeržale.

Schto bych dźenža sa to dał, bych-li mohł hischcźe jako dźěcźo tajke njedźelupopołdnja měcź a dowužiwacź w starschiskim domje! Ale dawno nimo! Nimo to rjane, nimo tutón cźaž, hdyž lěpje bě! So bych to młodźinje, dźěcźom nascheho cźaža doprajicź, dowupowjedacź, dokhwalicź mohł, kak rjenje to bě, a schto paruja, jeli so to nimaja, njepytaja, žebi njewaža! A njesbudźmy a njemylmy žo: Na dźěcźoch a młodźinje to w naschim cźaži jenož njcje, so je to hinak, ale też na — starschich!. So bychu tola naschi starschi tak žobu so mnu wrócźoschli do jańdźenych lět a wopominali, schto tam mějachu też wožebje w starschiskim domje njedźelu popołdnjo! A so bychu s zykej starschiskej luboscźu a staroscźu wscho cźinili, so bychu dźěcźi měte wscho dobre, to najlěpsche, a mjes tutym też njedźele, kotreź žu woprawdźe to, schtož chzedźa bycź: njedźele! A hdyž dźěcźi, młodźina, to nochze — kaž to młodźina je — zyle srosymicź a sapschijecź a žobu cźinicź, so bychu tola pschi tym wostali a na tym wobstali. Dźěcźi a młodźina žo jim sa to hischcźe dźakuje prjedy abo posdźischo! —

Njedźelu popołdnjo! Kak rjenje, kak cźicho to bě. Potom nan žebi kusk drěmny, a też macź! My běchmy w dworje abo na sahrodźe. A potom běchmy sažo wschitzy hromadźe pschi schalzy njedźelskeho khoseja. A tak pschińdźe wjecźor a sažo běchmy měli rjanu njedźelu!

Njedźelu popołdnjo. Něschto wožebite bě też, hdyž žo nan abo macź hotowaschtej abo też wobaj, dźěda a wowku wopytacź w njedalokej wjeržy. Něchtón by pschezo žměł žobu hicź. A pola dźěda a wowki tam bě to rjenje. A cźehodla? Dokelž też tam tak bě, kaž domach njedźelu popołdnjo. Běschtaj tola dźěd a wowka sprawnaj, wěrnaj žerbskaj kschescźanaj, kotrymajž bě njedźela žwjaty dźeń, Boži dźeń a jón Bohu a žebi a druhim sa tajki wuhotowachu a žwjecźachu. A wjecźor, hdyž žo cźmicźkasche, dźěchmy sažo domoj. Kak bě to rjenje pschi žwjatocźnej njedźelskej cźischinje, kotraž žo s cźmicźku lěhasche na płódne žerbske hona! A hdyž k tomu měžacźk s hwězdźicźkami žo k nam dele pošměwkowasche! A potom běchmy dom! S wjetscha naš witasche hižo žwěza psches wokna, hdyž do dwora stupichmy. Běchmy drje žo sažo kusk sakomdźili pola dźěda a wowki! —

Dołho to nětk njetrajesche, a nózna cźischina knjeżesche we dworje a domje!

Ow, sbožowne cźažy to! A sbožowne dźěcźaze lěta! Kak

tórne to dźěczo, kotrež je njewužije takle se starschimaj nanajrjeńscho! Kak sjeba ßo wone wo bohatstwa, wulke sa czaß żiwjenja!

Njedźelu popołdnjo! Sswjedź jo, wužiwaj jo, młodźina ty, dźěczo ty! A, nano a macźi, ty ßo staraj, so bychu to dźěczi mohłe a wój ßobu!

Zyrkej a ſtat.

Po Łużizy czaha nětkle ßwobodnosmyßleny rěczńik wokoło, kotryż pod heßłom: „Heraus aus der Kirche!“ pschednoschki dźerży. Stróżimy ßo teho? Czaß a lud da ßam na to wotmołwu, a sda ßo, so by to nětkole hižo něschto s tuteje wotmołwy ßłyschecź było. Lipsk je ta semja, na kotrejż ßo wożebje horzo wojuje pschecźiwo zyrkwi a pak też sa zyrkej. Runje wot tam ßo pißa, so bě 1920 skoro położa dźěczi s ludowych schulow sa moralne roswuczowanje samołwjenych, wopuschczíwschi nabożne roswuczowanje. A nětk jutry 1923, hacź runje ßu jara sa moralne roswuczowanje wabili, je sa tuto se 4963 dźěczi jenoż 1396 samołwjenych, sa nabožinu pak 3271 dźěczi, wo 296 dźěczoch njebě hischcze shonicź, schto czinja: — Tute a też druhe wobliczenja ßwědcza sa to, so wjetschina starschich w Sakskej ßebi nabožne wukubłanje dźěczi pscheje.

Prěni kschesczijenjo.

Prěni kschesczijenjo njemějachu ßo tak derje każ my. My na pschikład ßo njedźelu ßwoju najlěpschu drastu wobleczemy a damy wjeßelemu swonjenju s wěże saklinczecź, a potom pschikhadźeja wjeßni ludźo w dołhich pißanych rjadach po pólnych puczach a na drohach, a spěw kemscherjow klinczi móznje s wotewrjenych zyrkwinych durjow do wjeski, so je to radosćź poßłuchacź. Tak to něhdy njeběsche. Póhanizy khěžorojo a jich bohotojo kschesczijanow na wschě mózne waschnje potkóczowachu a pschesczěhachu. Pschetoż wone wěrnosćź njelubowachu a mějachu strach wo ßwoje póhanske temple, a nochzychu, so by trapjeny lud k spósnaczu pschischoł. Tu ßo sta, schtoż bě Jesuß ßwojim wuczobnikam tak husto do prědka prajił: „Woni budźa waß pschesczěhacź a podacź do załosczе a budźa waß moricź, a budźecze hidźeni mojeho mjena dla wot wschitkich ludźi.“ — Ale kschesczijenjo też wjedźachu, so běsche wón prajił: „Sbóżni scze wy, hdyż waß ludźo prawdosczе dla pschesczěhaju; tehodła budźcze wjeßeli a sradujcze ßo.“ Tuż ßo woni też w pschesczěhanjach wopokasowachu każ skoto w schkrějerskej pjezy. Woheń njesamóże skoto sniczicź, ale jo wot spława czisczi, so ßo hischcze rjeńscho błyschczi.

Pschede wschěm pak hidźachu wyßozy póhanskeho ßwěta ßwjate shromadźisny kschesczijanow. Woni rosschěrjachu wo nich wschelake ske prajenja a pschißłodźenja. Pschetoż jich czicze bójske żiwjenje wosta ßwětnje smyßlenym potajne a běsche jim wußměch a s pohórschkom. Tehodła woni shromadźisny kschesczijanow tajnje wußlědźowachu, dawachu je wojakam wobstupacź a husto wschitkich ßurowje moricź abo sjawnje spalicź a wotprawicź. — Tola kschesczijenjo czim nutrnischo hromadu dźeržachu a tak derje wschě strachi każ też czaßne kubła bratrowszy mjes ßobu dźělachu. A njeßmědźichu-li ßo w człowskich bydlenjach na wßach a w městach shromadźowacź, dha skhadźowachu ßo w podsemskich prósdnjeńzach a lěßach a khwalachu Boha. F.

S blíska a ſ daloka.

W Drježdźanach bě w tydźenju po Misericordias Domini „tydźeń ſnutskowneho mißionſtwa“. Wobdźěliło je ßo na tutych wuhotowanjach jara wjele a wuſpěcha je też wjele było. Hłowna shromadźisna wotmě ßo wutoru, 17. haprleje, w sali wustawa diakonißow. S rosprawy wo dźěle sańdźeneho lěta bě ßłyschecź, so je ſnutskowne mißionſtwo sa Sakſku na 67 millionow hriwnow pomoznych pjenjes rosdźěliło na wschě te pomozne wustawy a skutki kschesczańskeje luboscze w Sakskej; wulka ißěrka k wotpomhanju musy ſnutskneho mißionſtwa je hacź dotal wunjeßła na 27 millionow hriwnow. — Pschi tutych liczbach a pschi wulkej nusy, kotraż je mjes tymi najhubjeńschimi w kraju, dyrbisch ßo praschecź, kelko ßy ty to k tomu ßobu darił abo kelko niz, a schto ßmy k wotpomhanju tuteje nusy czinili a schto niz. — Kollekta pokutneho dnja je lětßa wunjeßła 2 800 000 hriwnow. Tutón pjenjes ßo rosdźěli, każ je nanusnischo a móże wjele nusy połóżicź, wschitkuw wěso s molom niz. — Hłowny pschednoschk jednasche wo tym ważnym, wożebje nětkle ważnym praschenju: „Snutskowne mißionſtwo a sjawne spomożerſtwo (Wohlfahrtspflege)“. Dopokasa ßo, so je spomożerſtwo psches ſnutskowne mißionſtwo wo wjele starsche hacź to psches stat; to ßo żada, so byschtej stat a ſnutskowne mißionſtwo tuto spomożne dźěło dokonjałej w pschesjednosczi a hromadźe. — W zyrkwi Sswj. Marije (Frauenkirche) bě ßwjatoczny ßwjedźeń ſnutskneho mißionſtwa. Krajny biskop Jhmels prědowasche wo ßłowje: „Jako Jesuß tych ludźi wuhlada, běsche jemu żel tych ßamych“. Jena wjeczorna shromadźisna poskicźi pschednoschk Barlinskeho mißionskeho direktora D. Füllkruga, kotryż ważny a sajimawy pschehlad poda wo „75 lětach hłowneho wubjerka ſnutskneho mißionſtwa“. — Nimo toho, schtoż je tu naspomnjene, ßo hischcze mnoho druheho s dźěła a wodźěle ſnutskneho mißionſtwa poskicźi, każ na pschikład s najnowscheho wotdźěła ſnutskneho mißionſtwa, s teho t. m. „mißionſtwa poßaunow“. — Też wschelake druhe pobożne wotdźěle ſnutskneho mißionſtwa wotměchu w tutych dnjach ßwoje shromadźisny, tak na pschikład „Evangelski swjask nowinarſtwa sa Sakſku“, „Evangelski swjask sa żónsku młodźinu“ a druhe. — Snutskne mißionſtwo bě ßwoje wójska swołało na hromadu, a wono ßo sjewi, so ßu tu mnoho postupowazych, do prědka cźerjazych mozow pschi dźěle; bu widomne, kak ßo tu na tym dźěła, so by ßo zyłe żiwjenje luda s mozami evangeliona najelniko. Tuż, schtó chzył to nasdala stacź? Wschitzy ßobu do dźěła! Schtóż kschesczan je, do zyła hinak njemóże, hacź tak abo hinak ßobu dźěłacź.

W Czornym Khołmzu njesměje, każ bě tu tydźenja smylnje pißane, Hrodźischczańſki farař ale k. farař P. Mrósak-Ketliczański ßwjedźeńske Boże ßłużby ſwonkowneho mißionſtwa: w 8 hodź. ßerbſku, ½10 hodź. němſku a 11 sa dźěczi.

Liſtowanje: M. w L. sa Rogate (abo Boże ſtpicze). — W. we W. sa Exaudi.

Biblija — czaß — człowjek.

19. tydźeń, wot 6. meje hacź do 12. meje.

6. **Rogate:** Mat. 6, 9—13 — kh. 312 — Rom. 13, 8—14.
7. **póndźela:** 1. Tim. 2, 1—3 — kh. 540 — Rom. 14, 1—9.
8. **wutora:** Pſ. 104, 27—35 — kh. 382 — Rom. 14, 10—23.
9. **ßrjeda:** Jan. 16, 23—33 — kh. 313 — Rom. 15, 1—23.
10. **Boże ſtpicze:** Jap. ſk. 1, 1—11 — kh. 119 — Rom. 15, 24—33
11. **pjatk:** Pſ. 110 — kh. 124 — Rom. 16, 1—16.
12. **ßobota:** Jan. 17, 11—17 — kh. 125 — Rom. 16, 17—27.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßaczizach.
Czischcź Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihařnje,
sap. druźſtwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 18.
6. meje

Pomhaj Bóh!

Łětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

Rogate.

Matth. 6, 9—13.

(Swjaty Wótčenasch.)

Rogate, t. r. modlcze so, je mjeno a napominanje dźenźnischeje njedźele. Wěsch ty, luby čitarjo, psches čso so człowjekojo psched wschitkimi druhimi stworjenjemi wusnamjenja? Niz jenož psches wěry khód, rjanosć schtalta, wuschiknosć ruki, dar rěcze, ale wjele wóle hischcze psches modlenje. Człowjek je jenicžke bycze na semi, kotrež so modli. Čzi człowjekojo, kiž so njemodla, niczo pschecžiwo temu njewopokažu, pschetož woni najwjetscheho prawa, se swojim stworiczelom, se swojim Wótzom rěczecź, kedźbu nimaju.

Wschelake modlitwy su. Też póhanojo maju swoje modlitwy. Nam kschesczanam je nasch Knjes a Sbóžnik sam swjaty Wótčenasch jako pschikładnu, haj jako najdospolnischu modlitwu dał, niz w tej myślli, so njeśměli žaneje druheje modlitwy wuspěwacź, ale w tej myślli, so dyrbi wopschijecze swj. Wótčenascha so we kóždej modlitwje wospjetowacź, hdyž dyrbi prawa Bohu spodobna modlitwa bycź, modlitwa w Jesušowym mjenje. Sswjaty wótčenasch je swěrny pschewodźer wschitkich, kiž Jesuša lubo maju. Pschi naschej kschczenizy je so wuspěwał a pschi naschim khowanju budze so da-li Bóh saso wuspěwacź. Pschi kóždej Božej kluzbje, pschi kóždym zyrkwinym skutku, pschi wschelakich kschesczijanskich shromadźisnach a schtó wě, kak husto hewak hischcze wot pobožnych duschow so spěwa. Ale kak husto žana modlitwa njeje, ale jenož rěcź hubow, hdźež wutroba so sobu njemodli a nasche myśle po swojich puczach khodźa. Luther je tehodla prajił, so je swj. wótčenasch najwjetschi martrał. Kaž je biblija kniha wschitkich knihow, tak je swj. wótčenasch modlitwa wschitkich modlitwow. Praschejmy so, kajke myśle a rosśudźenja ma w nas wubudźicź.

„Nasch Wótcze!" abo kaž smy my swucženi prajicź, Wótcze nasch, kiž sy w njebjeśach". S tutymi słowami nasch Knjes nasche myśle horje k njebjeśam wjedze. My khudźi człowjekojo śměmy wulkeho swjateho Boha, psched kotrymž swěty tschepotaju, psched kotrymž smy próch a popjeł, kiž je wschitko cźinił, wschitko sdźerži a wodźi mjenowacź „nascheho Wótza". Jemu śměmy najrjeńsche, najlubosnische, dowěrjenje sbudźaze mjeno „Wótz" dacź. Wón snaje mje, schtó ja sym a kajki ja sym. A hacź runje mje snaje se mojimi słabosczemi a hrěchami, mje tola wot so njestorczi, wón so sa mnje stara, chze jenož moje derjeměcze, haj lubuje mje. To praji nam nasch Knjes, kiž je so sam sa naś podał, naś wot Božeho hněwa wumóhł a Boże wobliczo saso pschiwobrocził jako lubym dźěczom. Kak kraśnje je Luther nam to wuložił: „Bóh chze naś s tym wabicź, so my wěricź dyrbimy, so je wón nasch prawy Wótz a my jeho prawe dźěczi." Haj tuto: „Wótcze nasch" je wabjenje na wschitkich, so bychu tola prawje pilnje k Wótzej w njebjeśach schli. My njeśměmy jenož, my dyrbimy k njemu pschińcź s wěstym dowěrjenjom, kaž dźěczi k swojemu nanej. A niz ty sam. „Wótcze nasch" spěwamy. Tuto słowczko „nasch" je słowczko lubosczе. Dha spominaj, luby kschesczano, na žonu a dźěczi a wschitkich twojich lubych, dha spominaj na wschitkich twojich sobukschesczanow, też na twojich njepschecželow a pschecźiwnikow a też na zyły daloki, schěroki swět a stup so s nimi wschitkimi psched hnadny thrón twojeho njebjeskeho Wótza a poruc tebje a jich do jeho wschehomózneho schkita a žohnowanja. A hdyž so hněw a hidźenje, sawisć a njepopschecźa we

twojej wutrobje ßo hibaju, dha rjekń ßebi: hańbuj ßo, njeſpěwaſch ty Wótcže naſch? Njeje jedyn Bóh a Wótcžez, kiž je wyſche wſchitkich a we naß wſchitkich.

Hdyž pak tebi dwělowanje pſchińdże: ale tak wjele jeho dźěćźi je, móże dha wón na wſchitke ſpominacź a ſa wſchitke ßo ſtaracź? Njebudże na muje ſabycź mjes milijonami ßwojich ſtworjenjow? Praj ßebi tola: wón je njebjeſki, bójſki Wótcžez, wěčny, wſchehomózny, wſchehowſchudźomny, wſchehowědomny, wſchehomudry a móże pſches měru cźinicź pſchewſchitko, ſchtož proßymy abo myßlimy. Kaž ſeńſki nan hłóß ßwojeho dźěſcźa ſ hłoßow wjele wolazych dźěćźi ßłyſchi, tak ßłyſchi twój Wótz twój hłóß ſ jich wjele, kiž ßo k njemu wolaju.

Schto pak dyrbimy wot naſcheho Wótza w njebjeßach ßebi wuproßyćź? W prěnich tſjoch próſtwach naſch knjes naß wucźi, naſche ßamßne bóle abo mjenje ßebicźne myßle a pſchecźa podtłóčźicź a ßo we ßwjecźenje Bożeho mjena, wo pſchińdźenje jeho kraleſtwa a ſo jeho wola ßo ſtanje kaž na njebju tak na ſemi, ßo ſtaracź. „Sswjecźene budź twoje mjeno.“ To njeje próſtwa jenoż ſa duchownych abo jenoż ſa njedźelu, kotraž drje je zyle wożebje ßwjecźenju Bożeho mjena ßwjecźena abo ſa Boži dom, hdźež Bożemu mjenu ſpěwamy ſ modlitwami a khěrluſchemi. Njepkaczi ſa kóždy kſcheſcźańſki dom, ſa kóždy ſtaw, ſa kóždy dźeń: ßwjecźene budź twoje mjeno? Hdyž hoſpodaŕ rano domjazu nutrnoſcź dźerži, hdyž macź wjecźor ßwojim dźěćźom wjecźornu modlitwu ſpěwacź dawa, hdyž bur pſchi ßwojim dźěle poſaſtanje a ruzy ſtyknywſchi pſchi ßebi myßli: Kak je Bóh jara dobrocźiwy, abo hdyž miſchtr mjes ßwojimi dźěłacźerjemi měſto ßakrowanja dobre a wužitne rěcźe wjedźe a ſtare a nowe ſe ßwojeho ſhonjenja jim powjeda — hlaj, to wſchitko rěka: ßwjecźene budź twoje mjeno. Pſched kak wjele hrěchami ſ jaſykom a njecźiſtymi žortami bychmy wobarnowali woſtali, kak něktore ßymjentne ſorno dobreje wucźby a ßwěrneho napominanja móhli wußywacź, kak wjele luboſniſcho by ßo wſcho mělo w naſchich ßwójbach, towaŕſtwach a dźěłacźerńjach, hdy bychmy to wopomnili: ßwjecźene budź twoje mjeno! Hdyž pſchi prěnjej próſtwje na to ſpominaſch, kak wjele jich hižo jako dźěćźi Boże mjeno wotßwjecźa, kak wjele hewak pobožnych kſcheſcźijanow Boże mjeno njewužitnje wužiwaju, a ſkónczje, kak huſto ßy ſkładnoſcźe měł, tajkim hrěcham napſchecźiwo ſtupicź a njejßy tajku ſkładnoſcź wužiwał — tajke myßle a roſßudźenja potom prěnja próſtwa w tebi ſbudźi, to tebi tola twoje ßwědomje praji. Komuž je prěnja próſtwa khutna naležnoſcź, tón druhu rad ſpěwa: „Pſchińdź k nam twoje kraleſtwo.“ Drje ma kóždy ßwoje dźěło, ſaſtojnſtwo, powołanje. Ale njeſabudź ſ tuteho ßwěta, w kotrymž ßy žiwy a ſkutkujeſch, ßwoje woko poſběhnycź k temu njewidomnemu ßwětej, k tamnemu njebjeſkemu kraleſtwu Božeje hnady, ſa kotrež dyrbimy proßyćź: pſchińdź k nam twoje kraleſtwo, t. r. njeſabudź pſchi twojich ſeńſkich dźěłach twoje njebjeſke powołanje. Njeſabudź to jene: twojeje duſche ſbožo, wjedź: Boże kraleſtwo njedyrbiſch jenoż póhanam pſchinjeſcź pomhacź, ně, wono dyrbi też bóle a bóle k nim pſchińcź, do naſchich domow a do naſchich wutrobow. Na to cźe dopomni druha próſtwa. Boże kraleſtwo je ſbóžne kraleſtwo wyſche tutcje ſemje, njewidomne kraleſtwo hižo na tutej ſemi, ke kotremuž ßy też ty powołany, ſa kotrež dyrbiſch dźěłacź ßam na ßebi a na druhich ſa kotrež dyrbiſch proßyćź dźeń wote dnja, ſo by pſchiſchło k tebi a k zyłemu ßwětej. Jenoż ſa tutón ßwět, ſa tutón ſachodny cźaß žiwy byćź, njeby prózy hódno było; ale hdyž ja tuto ſeńſke žiwjenje jako cźaß wußywa ſa wěčnoſcź wobhladam, dha ſ wjeſelokoſcźu pſches ſrudobu ßwěta a prózu mojeho wſchědneho dźěła moje wócźko poſběhnu a troſchtuju ßo a wokſchewjam ßo ſ próſtwu a ſ nadźiju: „Pſchińdź k nam twoje kraleſtwo“ a wjeſele pſchiſtajam: „twoja wola ßo ſtań kaž na njebju tak też na ſemi.“ Kóždy cźłowjek najradſcho po ßwojej woli cźini. Otw, ſo bychmy w naſchej najſnutſkowniſchej wutrobje ſ Bohom pſchesjeni byli, potom žana roſkora njeby była mjes Bożej a mjes naſchej wolu. Pomyßl ßebi, kak Boża wola ßo w njebjeßach ſtawa. Měniſch dha, ſo je w njebjeßach jedyn jandźel, kiž by ßo praſchał, hdyž něſajku Božu pſchikaſnju doſtanje: cźehodla ma ßo to ſtacź, abo: cźehodla dyrbju ja to wutwjeſcź? Ně, tam je poßłuſchnoſcź, tam njeje žaneho ſpjecźowanja pſchecźiwo Božej woli. Kóždemu jandźelej je wjeßele a cźeſcź, hdyž móże něſak Bohu ßłužicź, dokelž wſchitzy Boha lubuja a cźeſcźa a wo nim wjedźa: wón chze wſchudźom jenoż to najlěpſche. Tuto twjerde dowěrjenje k Božej dobrej hnadnej woli ſjednocźene ſ luboſcźu k Bohu cźini, ſo ſ zyła hinak njemóże, hacź Bohu ſ połnym poddacźom ßłužicź. Hdyž my proßymy: „twoja wola ßo ſtań, kaž na njebju tak też na ſemi“, dha chzemy na lubych jandźelow myßlicź a Boha proßyćź: ach, luby Knjeże, daj ni tola też tajke dźěćźaze dowěrjenje a tajku luboſcź k tebi do mojeje wutroby a ſtamaj ſtaru ſku wolu we mni, ſo nawuknu ſcźerpliwje cźerpicź, hdyž twoja dobra hnada wola to tak chze. Huſto nam cźaßy pſchińdu, hdźež wobcźeżeni wot wobcźežnoſcźow žiwjenja ſdychujemy: Knjeże, wono je doſcź. Ale kaj napominazy jandźel tuta próſtwa pſched naß ſtupi a każe nam cźinicź a njeſcź, ſchtož Bóh na naß połoži. Sswěrny wotrocźk, pobožna dźowka praji: „Twoja wola, Knjeże, ßo ſtań, niz moja ßłaba, horda, niz moja huſto ſka a njerosumna, ale twoja dobra a ßwjata wola ßo ſtań“, a hlaj, Bóh cźini nam ßwój ſpſchah ſaßo łahodny a ßwoje brěmjo ſaßo lóžke pſches tu myßl: jeho wola ßo ſtań. Tuto ßłowo dźěćźazeho poddacźa, kotreż je naſch Knjes w tamnej cźěmnej hodźinje w Gethſemane ßam ßo modlił, cźini też cźěmny pucź ßwětły a hórki kheluch ßłódki, pſchetož Boża wola je wſchehomózna, kotrejž ßo nichtó pſchecźiwjecź njemóże, wſchehomudra, kotraž hiſchcźe ženje niczo njeje pſchehladała w ßwojim knjeźſtwje, wſchehodobrocźiwa, kotraž njemóże ſ nami ſlě měnicź. Tehodla, Knjeże, twoja wola ßo ſtań, kaž na njebju, tak też na ſemi.

Hdyž je naſch knjes w zunich tſjoch próſtwach naß nawucźił Boha proßyćź wo wſchitko, ſchtož k Bohu k cźeſcźi a nam k ſbóžnoſcźi ßłuži, położi w ſchtwórtej próſtwje nam modlitwu wo wſchědny khlěb ro rta. Staroſcźe wo žiwnoſcź: ſchto budźemy jeſcź, ſchto budźemy picź, ſchto budźemy ßo woblekacź, něktremuž kulich, wożebje w naſchim cźaßu cźěžko na wutrobu padnje. Ale ſchtóž móże ſchtwórtu próſtwu prawje ſ wutrobu ſpěwacź, temu ſtaroſcźe wo žiwnoſcź, njeßmědźa wutrobu wobcźežowacź. Se tuteje próſtwy ßo njebjeſka móz ſa tajke ſeńſke ſtaroſcźe žórli: Tón Bóh, kiž ptaki pod njebjeßami ſežiwi a lilije na polu wuhotuje, tón też mi a tym mojim njebudże tradacź dacź. Njemóża cźi, kiž ſ dźěćźazym dowěrjenjom ſchtwórtu próſtwu ſpěwaju, na praſchenje: „ſcźe wy hdy nuſu měli?“ wotmołwicź: „Knjeże, nihdy žanu.“ Sswěrny Bóh je pomhał hacź do dźenßniſcheho dnja. Tuž porucź tenu Knjeſej ßwoje pucźe a měj nadźiju k njemu, wón budże wſchitko derje cźinicź. Wuhnacź ducha ſtaroſcźe ſ dźěćźazym: „Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenßa.“ A hdyž ßebi pſchemyßliſch, ſchto Luther we wukładowanju ſchtwórteje próſtwy — hdyž jo ſ hłowy njewěſch, hladaj hnydom do ßwojeho katechismа — wſcho k wſchědnemu khlěbej liczi: ßwójbne ſbože a derjeměcźe kraja, ſtrowoſcź a ſpokojnoſcź, cźeſcź a měr, pſchecźelſtwo a ßuſodſtwo, njechaſch ßebi prjódkwaſacź: haj, na to wſchitko chzu pſchi wuſpěwanju tuteje próſtwy pſched Boha pſchinjeſcź? S pjatej próſtwu: „a wodaj nam naſche winy, jako my wodawamy naſchim winikam“, naſch Knjes hłubſcho do cźłowjeſkeho hubjeńſtwa njedźe. Cźeźa ſtaroſcźow je, kotraž cźeźſcho hacź ſtaroſcźe wo wſchědn-

ny khlěb cžischcži; to žu staroscže sleho žwědomja. Žadyn mjes nami njeje bjes tajkeje cžeže, hdyž tež jich wjele ſ lohkomyßlnoſcžu na nju ſabycž pyta. Kaž je cžělo hłódne po wſchědnym khlěbje, tak duſcha po wſchědnym wodacžu. Boże dźěcži wjedźa, ſo wſchědnje wjele ſhrěſcha a niczo njeſaßluża, khiba lute khłoſtanje. Ow, wuſnaj twojemu njebjeſkemu Knjeſej twoju ſłóſcž a proſch jeho dźenža, proſch jeho wſchitkne dny: Měj ſcžerpnoſcž ſe mnu a wodaj mi moje hrěchi twojeje wulkeje žmilnoſcže dla. A Bóh na tajku khutnu próſtwu tež woprawdže nam naſche hrěchi wodawa, ale jenož pod jenym wuměnjenjom, mjenujcy: „kaž my wodawamy naſchim winikam“. W tym leži hroženje: njechaſch-li ty žwojim njepſcheczelam wodacž, dha žam žo wodacža nadźijecž njemóżeſch. Wopomń tole: „Njebudźecže-li ludźom jich hrěchi wodacž, dha wam tež njebudże waſch Wótz waſche hrěchi wodacž.“ Hdy bychmy wſchitcy to k wutrobje wſali, kak wjele njepſcheczelſtwa by wuhaßnjene było, kak wjele hidźenja a wjeczenja by we wutrobach wotcinrěło a wſchudźom, w kóždej woßadže, w kóždej žwójbje by měr knježił, dokelž by wutrobne wodacže žo namakało dla teho, kiž nam wſchitke naſche hrěchi wodawa. Ssy ty pak wodacže doſtał, njeſabudź proßycž wo wobarnowanje pſched nowymi pſcheſtupjenjemi. Kak žłabe je naſche cžělo, kak ſły žwět! Kajke wſchelake ſpytowanja jenož jedyn dźeń žobu pſchinjeße, ſpytowanja wot nutſkach a wonkach, ſpytowanja khudoby a bohatſtwa, ſpytowanja ſboża a njeſboża. Tohodla, ſchtó ty też žy, njenaſtup žadyn dźeń bjes ponižneje próſtwy: „Knjeże, njewjedź naß do ſpytowanja“. Tuta próſtwa budże tebje wobarnowacž pſched padom, budże tebje wucžicž, žam na žo kedźbowacž a tebi pſches ſpytowanja žwěta pſchepomhacž hacž k ſbóżnemu ſkónczenju. Tak žo poßledńja próſtwa pſchiſamknje: „ale wumoż naß wot teho ſleho!“ Tudy pſchi tym woſtanje: kóżdy dźeń ma žwoju cžwilu. Luther rěcži wo ſłym na cžěle a na duſchi, potajkim měni khoroſcž, hubjenoſcž a nadběhownja duſche. Hdyž tež pſchińdu dny wotpocžinka a wjeßela po dnjach ſtaroſcže w pohladanju na tyßazkrócžne hubjenſtwo ſemje, budźemy tola kóżdy dźeń ſaßo k próſtwje cžerjeni: wumoż naß wot teho ſleho. Schtóż to w dobrych dnjach hiſchcže proßycž njemóże, tón budże w ſłych dnjach jo hiſchcže nawuknycž, ſo jemu ſ wutroby pſchińdże: wumoż naß wot teho ſleho. Tak troſchtuj žo we wſchitkej ſrudobje ſemje a ſpěwaj žebi ſtaroſcže žiwjenja a ſkónczenje też ſtyſknoſcž žmjercže wot wutroby ſ tutej poßlednej, rjanej próſtwu, kotraž wuklincži do modlitwy: Bóh cžuł, hdyž naſcha hodźina pſchińdże, nam ſbóżne ſkónczenje wobradźicž a naß ſ hnadu ſ teho hubjenſtwa k žebi do njebjeß wſacž.

Kaž je ſapoczatk žwj. wótczenaſcha wabjenje k dźěcžazej wěrje do Boha, kiž je w njebjeßach, tak dże naſch Knjes ſe žedmej próſtwu nam pokaſacž, ſo dyrbja njebjeßa naſcha domiſna bycž, hdźež budźemy wumoženi wot wſcheho ſleho wěcžnje pola Boha we njewurjeknitwej ſbóżnoſcži bydlicž.

Poſběhnimy pilnje wutrobu a ducha horje k Wótzej w njebjeßach, ſo žr njepodnurimy w ſchumjazym morju cžaża, žwěta a hrěcha, ale we wěrje do naſcheho Sbóżnika tam dóńdźemy, hdźež widźimy, ſchtož žmy wěrili a ſe wſchitkimi wumoženymi a ſbóżnymi njeſele kraßniſcho ſpěwamy, ſ cžimž tudy kóżdy žwjaty wótczenaſch ſkónczimy: „Pſchetož twoje je to kraleſtwo a ta móc a ta cžeſcž hacž do wěcžnoſcže. Hamjeń.“ To rěka: Haj, hai, wono žo tak ſtacž dyrbi. Hamjeń.

Zyrkej a ſtat.

— **7. wurjadna ſynoda ſakſkeje krajnoje zyrkwje** je žwoje poßedźenja ſkónczila, dowuradźiwſchi ſakoń wo dokhodach a wo ſarjadowanju hoſpodarjenja ſ lehnſtwami. Je to ſakoń, kotryž tole wſcho doſpołnje pſchemění a do zyka hinak ſarjaduje, bě pak wot wobſtejnoſcžow, kajkež žu, žadane. Jeho płacžiwoſcž je tehodla też na 5 lět wobmjeſowana; najpoſdźiſcho doſtanje ſ 1. oktobrom 1924 płacžiwoſcže. S nim wurunaja žo tak něłak dokhody wſchěch duchownych, njedozpija pak ſ molom hiſchcže tu wot ſakonja poſtajenu ſummu. S dobom bu wěz ſtatnych podpjerow do druhich kolijow ſwjeſena. Wulkoſtat płacži też Sakſkej — kaž na pſch. Pruſkej hižo pſchezo — bórſy wěſty pjenjes, ſo móże ſakſka krajna zyrkej ſkónczenje tola wulki njedoſtatk wotſtronicž, ſo jich wjele jeje duchownych jeno mało a njedoßahazy dźěl dokhodow doſtawa.

— Sozialdemokratiſka nowina „Vorwärts“ piſche a wuſnaje: „Zyke hibanje ſa wuſtupjenje zyrkwje w prěnich lětach po wójnje je bóle wěſka módy była hacž wěz pſcheßwědczenja.

— Pſchedžydſtwo ſjednoczeńſtwa Hamburgſkich hoſczeńzarjow je wobſamknyło, ſo žobuſtawam poruczi: „Dokhoż njeje Hamburgſka zyrkwina ſynoda ſe žwojich wobſamknjenjow wojowanje pſcheczíwo alkoholej wuſchmornyła, wuſtupcže ſ zyrkwje.“

Na Boże ſpěcže.

Jap. ſkutli 1, 1—11.

Jeſußowe donjebjeßſpěcže.

Hłóß: Wſchitkich ſwjatkow pſchekamarjo ꝛc.

Haleluja ſaſpěwajmy,
cžeſcžmy krala kraßnoſcže!
Dźak a khwalbu jemu dajmy,
kiž žo k njebju poſběhnje! —
Jeſuß ryczerſſzy je dobył,
k Wótzej w dom ſo ſawróczi;
hdyž je w žmjercži ſa naß pobył,
cžehnje nětko k radoſcži.

Schtyrzeczi dniow wobkhadżeſche
po jutroch wón ſ pósłkami;
roßwucžił jich połnje běſche,
pokoj ſbóżny ſticžiwſchi.
Na žłubjenje woczakowacž
dowérnje — jich wabjeſche.
W měrje jeho wotpocžowacž
kraßne jim bě wjeßele.

S Duchom žwjatym kſchcžicž jich chcyſche,
kotrychž wuſwolił bě žej,
muſßl na ſokoženje dźěſche
zyrkwje Bożej Sbóżnikej;
niz w Jeruſalemje jeno,
ale wſchudom po ſemi
pſchipoſwjedacž jeho mjeno
dyrbja póżli Knjeſowi. —

Jako poręczał bě ſ nimi,
bu wón horje ſběhnjeny.
Pſchewodźeny ſ njebjeſkimi
wójſkami dże ſ zwoby
k Wótzej w dom do raja jeho
Knjes a ſerichta žiwjenja,
ſtw rjenja ſ nim wodźér wſcheho.
Jeſuß, hłowa njebjeſka.

W horjeſpěcžu kraßnym jeho
póżli za nim hladaju;
do žiwjenja njebjeſkeho
ſ nim žej horzo žadaju.
Hlaj! Duż mużikaj w draſcže jaßnej
Dwaj žo ſtowarſchitaj k nim,
w pyſche póżłaj w žanej cžaßnej
mataj pſchipowědacž jim:

Jeſuß, kiž je horje wſaty
do njebjeß nět widomnje,
budże jónu ſ žo daty
wam, ſo jeho widźicže.
Jónu dyrbi mam žo doſtacž
tow ćuwo ſ nim njebjeſke;
Herhſtwo dyrbi waſche woſtacž
žiwjenje wſchak radoſtne. —

Haleluja radoſcž we
nětk njech klinczi k njebjeßam!
Sradowanje ſ Boha žiwe
duchu poſběhuje nam;
Jeſuß, hłowa naſcha knježi
w njebjeſkej nět kraßnoſczi,
k nohomaj njech jeho leži
ſ modlenjom wſcho na ſemi! —

Ferſchta Jeſu, krało kraßny,
cžehń naß k bóżnej wěcžnoſczi! —
Podrużny naſch khod je cžaßny
tu, doż doſtacž pichi tebi
nam žo twoja dyrbi kraßnoſcž
w nieſoch dnym kraleſtwje,
hdźež žo wěcžna błyſchcži jaßnoſcž
ſa krónu nam na hłowje.

Wotrocžk.

Spißała w žłowakſkej rěcži Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

A ſaßo bě njedźela. Stary Dawit žedźeſche pſchi cžopłych khachlach a žebi tak pſchi žebi rosmyßlowaſche. Hacžrunje běchu wokna a durje ſeſacžinjane, žłyſcheſche tola hudźbu a juſkanje wot Petraſchez hacž k žebi klinczaze! Tam kwaßowachu. Kwaßo-

wachu tehodla njedźelu, dokelž njemějachu zyganjo wschědne dny khwile; jenož ſ wulkej prózu běchu jich ſa dźenża a jutſje doſtali.

Nadobo wočinja žo ſ cźicha durje a k židej žydnje žo Method. —

„Ale witaj!“ rjekny ſwjeżeleny ſtarz. „Pſchińdźeſch tola? Nó, kak khodźi to pola Waż?“

„Bohu budź dźak, lěpje! Lěkař prajeſche, ſo móże młody bur nalěcźo ſaż ſtrowy bycź, a burowka je hižo ſtanyła, njech je też hiſchcźe troſchku żłaba!“

„Ale, Methodo, tak tu bjes dźěła żedźo żebi pſchemyżlowach, ſchto to nětko ſ tobu budźe. Ma-li Ondraźik żwoje dźěcźi tu, a to ſtrowe, njetrjeba ani wotroczka ani paſtyrja ſa kruwy!“

„To je tak, budźa żami hotowi!“ wotmolwi ſamyżleny Method. „Ja woſtanu tu jenož hacź do nalěcźa. Po prawom wſchak mje do zyła wjazy njetrjebaja; bych hnydom hicź mohł, njebych-li twaricź ſapočał a njeby-li hiſchcźe jeneje wězki było.“

To bě ſtarzej, kaž by jeho něſchto kole. „Hicź chzeſch, prjecź hicź? A cźehodla?“ praſcheſche žo ſrudny. Schto chzyli my to tu bjes tebje ſapočecź? Cźi druſy żnadź, haj! Ale ſtary Davit! Schto chzył tutón bjes tebje ſapočecź?“

„Macźe mje lubo?“ Method wſa ſtarza do żwojeju rukow, kaž tehdy, hdyž bě jemu wo njeſbožu powjedał.

„Njepraſchej žo hakle! Ssamo, był-li ty krej wot mojeje krwě, njemohła moja wutroba tebje bóle lubowacź!“

W jſtwiczźy bu cźicho.

„Dopomnicźe žo, ſchto wam ras naſynnu żlubich?“

„So chzyſche mi něſchto powjedacź? Ow, dopomnju žo derje!“ ſawoła ſchědźiwz. „Cźakam hižo dawno na to!“

„Nó, chzych wam powjedacź, cźehodla mam waż lubo!“

„Mje?“ dźiwaſche žo Żid. „Ja żebi myżlach tehodla, dokelž ſo wſchitkich cźłowjekow lubujeſch a dokelž żebi to Khryſtuż wot tebje żada.“

„Haj, dokelž Knjes Jeſuż to pſchikaſuje, wón, kiž je prajił: „Sbožo pſchińdźe wot Żidow!“ Njelubuju waż jeno jako cźłowjeka, ale też jako Żida; pſchetož Żid to bě, kotremuž żym najwjazy dołžny.“

„Schto to njerěcźiſch!“ dźeſche je ſpodźiwanjom ſtarz. „Tuž mi jo powjedaj!“

„Běch dołhe lěta na żwěcźe żiwy bjes Boha, bjes Khryſtuża. Njewjedźach ani, ſo mějach njeżmjertneje duſche, ani hdźe to po żmjerczi pſchińdu. Běch runje tak żiwy, kaž wy tule wſchitzy, a Żid to bě, kiž mi jako prěni wěrnoſcź pokaſa, kiž mi Khryſtuża pokaſa. Wón mje wucźeſche, Ssyna Božeho lubowacź, wón bě na ſemi żiwy kaž Henoch a bě ſtajnje pſched Bohom. Dźenża njeje wjazy widźany wot cźłowjekow, pſchetož Bóh wſa jeho wot ſemje. Wy ſcźe žo ras dźiwak, ſ wotkal ja hebrejſzy mózu. Nětko mózu wam to prajicź: Wón je mje to wucźił. Wón lubowaſche żwój wbohi lud tak jara, ſo też ja jemu k luboſcźi a, dokelž bě mój Knjes tu delekach na ſemi Żid był, ſapočzach, tutón ſa wěcźnje požohnowany, ſa tutón cźaż pak poklaty lud lubowacź, a ja lubuju jón dźenża hiſchcźe!“ (Pokracźowanje.)

S bliſka a ſ daloka.

— **W Cźornym Kolmzu** żwjecźeſche njedźelu Kantate Barlinſke mißionſke towaŕſtwo kaž we wſchitkich wožadach Wojerowſkeho wokrjeża mißionſki żwjedźeń. Běſche krażny nalětny dźeń. Boże żłónczko poſłocźi ſe żwojimi pruhami krajinu, kotraž we najrjeńſchej nalětnej pyſchi ſtejeſche a ſ wjeżołym ſpěwanjom khwalachu ptacźki Boha teho Knjeſa. A jako rano we 8 hodź. nowe ſwony ſ móznym khożom pſches daloku ruminu klinczachu, khwatachu mužoju a młodźeńzy, žony a młode holzy w rjanej żerbſkej drajcźe nimo rjaneho pomnika ſa padnjenych do Božeho domu, kotryž žo ſ kemſcherjemi pjelnjeſche. Woltaŕnu żłužbu dźerżeſche wožadny ſarař, mužſke ſpěwaŕſke towaŕſtwo pod nawjedowanjom wožadneho kantora ſpěwaſche wuſtojnje „Aſch, wotucź ducho żwědkow prěnich“. Potom dźerżeſche żwjedźeńſki prědař, ſarař P. Mrózak-Ketliczanſki, mißionſke prědowanje po jakožku Jeſ. 60, 1—3 a pokaja na cźěmnoſcź, kotraž mißionſtwo pſchikryje, ale też na pruhi bójſkeje krażnoſcźe, kotreż žo ſ tuteje cźěmnoſcźe żwěcźa a napomina: ſtawaj a roſżwětluj žo, pomhaj, jo žo tuta krażnoſcź teho Knjeſa dale a bóle roſſchěri. Nutrnje pożłuchachu kemſcherjo na żłowa prědarja. ½10 hodź. wotměwaſche žo němſka Boża żłužba, pſchi kotrejž ſchulſke dźěcźi rjenje ſpěwachu: „Měr njebudźe na ſemi, doniž Khryſtuż dobydźe.“ Też wona běſche derje wopytana. W 11 hodź. běſche Boża żłužba ſa ſchulſke dźěcźi. Běſche luboſny, wutrobu hnujazy napohlad: nimale wſchě holzy w narodnej drajcźe, ſ cźerwjenymi rubiſchkami a ſ cźerwjenymi żuknjemi. Kollekta, kotraž pſches 45 000 hr. wunjeże, wobżwědcźi, ſo je luboſcź k żwjatemu mißionſtwu tu żiwa. Też wjele mißionſkich ſpiżow žo roſpſcheda ſa pſches 16 000 hr. Bóh ſdźerż a pſchiſpoř tutu luboſcź k mißionſtwje. Cźorno-Kholmſka wožada je wohrożena pſches induſtriju, kotraž je kſcheſcźańſkemu a narodnemu ducha njepſchecźelna. Luba Cźorno-Kholmſka wožada a wožebje ty młodźina, ſdźerż, ſchtož maſch; ſakhowaj żebi żwojich wótzow rěcź a wěru a to dobre pobožne żerbſke waſchnje, kotreż by wot żwojich wótzow namrěła. Budź ty żwětko, kotreż w cźěmnoſcźi žo żwěcźi! Bóh žohnuj tebje!

— S **Limbacha** w Sakſkej piżaja, ſo żu tam kaž dźiwi na pohrjebniſchcźu zychnowali a na 50 pomnikow ſpowaleli a ſ dźěła dale wotwaleli. Wulki kſchiż bu roſbity, wokna khowaŕnje wubite a tuta hewak wobſchkodźena. A ſchtó běchu tucźi roſni njedocźinkojo? 10 hólcźiſkow w ſtarobje wot 10 hacź do 12 lět. A cźehodla běchu tam tak ſlě ſakhadźeli? Pſchepytowanje dopokaſa, ſo je na tym nan jeneho ſ tutych hólcźiſkow wina. Bě żynej prajił: „Hdyž kſchiż wohladaſch, jón powal!“ — Dyrbjeli to k tomule hiſchcźe ſchto pſchiſpomnicź?“

— **W Pruſkej** bu jich 1919—1922 na 56 nowych evangelſkich farſkich městnow ſałożenych a na 153 katolſkich. Evangelſka zyrkej ma tam na 9669 duchownych, ſtatnych a pomoznych, katolſka na 7763. Na jencho duchowneho pſchińdźe jich to pola evangelſkich 2400 duſchow, pola katolſkich 1430 duſchow.

— **Liſtowanje.** W. we W. ſa Exaudi. — M. w K. ſa Sswjatki.

Biblija — cźaż — cźłowjek.

20. tydźeń, wot 13. meje hacź do 19. meje.

13. Exaudi. Jap. ſk. 1, 15—26. — Kh. 132. — 1. Jan. 1.
14. póndźela. Pſ. 45. — Kh. 439. — 1. Jan. 2, 1—17.
15. wutora. Pſ. 46. — Kh. 231. — 1. Jan. 2, 18—29.
16. żrjeda. Pſ. 47. — Kh. 831. — 1. Jan. 3, 1—12.
17. ſchtwórtk. Pſ. 48. — Kh. 5. — 1. Jan. 3, 13—24.
18. pjatk. Pſ. 49. — Kh. 273. — 1. Jan. 4, 1—11.
19. żobota. Pſ. 50. — Kh. 126. — 1. Jan. 4, 12—21.

Samolwity redaktor: ſarak Wyrgacź w Rożacźizach.
Cźiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. družſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čišło 19.
13. meje

Pomhaj Bóh!

Łětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez tiskarni a płaći štwórćetnje 100.— hr.

Swjatki.

Jan. 7, 37—39.

38. **Schtóž wěri do mnje, jako pišmo praji, s teho žiwota řěki žiweje wody poběža.**

Poslědni dźeń swjedźenja selenych hětow to běše, hdyž Sbóžnik tele słowa wurěča. Lud jón swjeczeše k dopomnjenju na dźiwnu pomoz Božu, hdyž běše tón Knjes israelski lud w puščinje dźiwnje sdźeržak, jón nasytčił a napowił. Wosebje rjany běše poslědni swjaty dźeń! Kajke běše to wyskanje, hdyž měšnik se słotej khanu čerpaše se žórka Siolah psches Zionskej horje a ju potom horje njesešče k templej a tam ju na woltař wula. Psches tym lud spěwaše: „Wy budźeće s wjeselosću wodu čerpać se studnje teho sboža.“ To běše khwalenje Boha teho Knjesa, kiž běše swojemu ludej srjedźa w puščinje řěki wody dał. Sbóžnik słyschi to wyskanje luda a wustupiwschi wuloži jo na so: „Ja sym ta prawa studźeń. Jeli so komu picź chze, tón pój ke mni a napij so“. Kajke to krasne słowo, pschetož my smy tola też kaž israelski lud w puščinje swěta. Pola Sbóžnika namakamy prawe wokschewjenje, kotrež móže lačnosć nascheje dusche stajić. Potom mamy też slubjenje, jo wot nas řěki žiweje wody poběhnu k sbožu naschich bratrow.

Pola Jesuša je nasche sboże!

1. Sa nas,
2. psches nas sa naschich sobuczłowjekow.

1. Scht. 37. Lačnosć pola człowjekow je wschelaka. Čźělna lačnosć je, hdyž chze jasyk wuskhnyć. Sbóžnik sebi myšli na khudu lačnu duschu, kotraž sebi po měrje žada. Naschej njesmjertnej duschi chze so picź. Lubi kschesćijenjo! posastańće khwilu we wschědnym hanjenju a běhanju a pohladajće nuts do swojeje wutroby, njeje tam tajke jedźenje? Njeńdźe psche wschitke swětne harowanje to čźiche jedźenje: „O, so by mi derje było, o, so bych měr swojeje dusche namakał!“ To je ta lačnosć, wo kotrejž psalmista spěwa: „Kaž jeleń jachli po symnej wodźe, tak jdychuje moja dusha, Božo, k tebi!“ A to jedźenje njeje směrowacź pschi dźěrojtych studnjach tuteho swěta ani w sachodnych kubłach. Sswět měra dacź njemóže. Nascha njesmjertna dusha sebi po něschto wyschschim žada. Tale lačnosć njeje nicžo druhe, khiba žadanje, měr namakacź s Bohom. A kak budźe tutenu žadanju pomhane? „Komuž so picź chze, tón pój ke mni a napij so!“ Sbóžnik steji psched nami, miły a pschečźelny; wón sprózných a wobcźežnych k sebi woła. W nim měr namakamy. W towarstwje s nim namakamy swoje prawe sboże. Schtóž jeho namaka a pola njeho so napije se studnje jeho hnady, tón też potom sesnske žiwjenje w druhim swětle wobhladuje. To móžesch ty khudy bycź a sy tola wjesely; ty móžesch wopuschczeny bycź a so tola njebojisch. „Pytaj jeno Jesuša, nicžo druhe njepomha!“ Pola Jesuša žórli so tebi prawa studźeń sboža. Rjekń k njemu: „Knježe, ke komu pójdźemy?“ Studźeń žiweje wody so tebi žórli, pschetož wón tebi lačnemu, we swojich staroscźach sdychowazemu, wotmolwja: „Jeli so komu so picź chze, tón pój ke mni a napij so!“

2. Psches nas też naschim sobuczłowjekam. „Schtóž wěri do mnje, jako pišmo praji, s teho žiwota řěki žiweje wody poběhnu.“ Schtóž je k Jesušej pschischoł, t. r. jeho we wěrje saschimnył, wot teho žiwota řěki žiweje wody poběhnu. Dusha, kiž je so pola Jesuša napiła, njemóže morwa wostacź, ale dyrbi so saso won žórlicź, so by też druhim žiwjenje pschinjesła. Schtó

mohł jich wschitkich mjenowacź, na kotrymiž je ßo tole ßłowo dopjelniło! Pohladajmy na Luthera, kak ßu ßo wot njeho rěki žiweje wody do wscheho ßwěta žórliłe! Schtož je wón wucził — předował — pißał — je žohnowanje sa jeho cząß a sa wschitke pschichodne cząßy! Tajki běsche Wichern, wótz snutskownehо mißionstwa; kajke rěki žohnowanja, žiweje wody, ßmilneje lubosćze Jesußoweje ßu ßo w snutskownym mißionstwje žórliłe pśches nasch evangelski lud a kraj! Tak dyrbiśch tež ty, luby kschesćijano, žiwe žórło bycź. Njech ßy ty bohaty abo khudy, wyßoki abo niski, jeno so ßy wuczobnik Jesußowy, mjes ßwojimi, we ßwojim domje, we ßwojej ßwójbje — tam wot tebje rěki žiweje wody poběhnu. Hamjeń.

Němska mjes Egiptowcźanami a Cźerwjenym morjom.

Pod tutym napißmom wosjewja kschesćańske łopjenko — tež mjes Sserbami snate a cźitane — „Evangelischer Brüderbote“ ßłowa, kotrež ßu nusne, jara nusne a trěbne, ale pak runje tehodła tak njerad ßłyschane a hischcźe bóle njerad do skutka stajene. Chzemy-li my ßebi ßamemu a naschemu ludej pomhacź, dyrbimy ßo modlicź móz, dyrbimy ßo modlicź, dyrbimy modlerjo bycź! To je ta stara tola pak pschezo nowa a prawa a sjawnje a rjenje wuprajena wěrnosć, kotraž chze pschiwsata a do skutka stajena bycź pola Němzow a Sserbow jenak. Tehodła stajimy tamne rajne, khutne ßłowa też tu do naschcho łopjeńka:

„Dajcźe ßo swołacź k shromadnemu modlenju!

Modlerjo Němskeje, wozuczcźe! Nasch lud we wulkim strasche! Sady naß ßu Egiptowszy! Psched nami Cźerwjene morjo! Jenoż Bóh móże naß wumóz! Franzowsojo chzedźa se wschej mozu dospolne podcźißnjenje Němskeje pod nadknjeżstwo Franzowskeje. Bychu-li jo móhli, bychu Němsku rosbili a zyłk stata, 1871 hakle wutworjeny, rosłamali. Je tórnosć, ßo dorosumjenja s nimi nadźijecź. Chzedźa cząß wužiwacź a Němsku na wschě cząßy njeschkódnu scźinicź, kaž je jim to jenoż móżno. — Ale, njeje dha tu do zyła žaneho cźłowskeho wumóżenja wot franzowskeje mozy? Ssonjerjam w Němskej dźije ßo wo tym, so ßo lud posběhnje pschecźiwo Franzowsam. Tola tute cząßy ßu nimo, w kotrychž móżesche ßo s tśelbami wschěch družin a s někotrymi kanonami a khroblymi wutrobami dobycźerśzy pschecźiwo njepschecźelam wobaracź. Nam pobrachuja kanony a lětadła. Dawno prjedy hacź mohło ßo wójsko shromadźicź a wobronicź, by ßo Franzowska, najstraschnischo wobrónjena, na naß walika. — Ale, njemóżemy my dozyła žanych swjaskarjow namakacź? Jendźelska njeby niczo pschecźiwo tomu měła, by-li Němska Franzowsku kludźiła. Pschetoż Jendźelska cźuje, so je ßama pśches namózne postupowanje Franzowskeje potulena a we wusko scźach. Wot Jendźelskeje móhli drje brónje dóstacź, ale hdźe bychu ßo bitwy bike! Franzowsojo steja nad rěkomaj Rhein a Ruhr. Wulku wójnsku kowarnju Němskeje, Ruhrsku, se selcjom a s wuhlom, ßu hakle pched krótkim wobßadźili. Tuž mohłe bitwischcźa jenoż dale k ranju wot rěkow Rhein a Ruhr bycź, to rěka: na hona Němskeje bychu kanony žałostny wußyw granatow rosßywake a na Němsku bychu s powětra lětadła žadławe bomby njetałe! Němska by bitwischczo była! My wěmy, schto to do žałosćze je: mordowanje, wumozowanje, hłód, wuhnacźe! — Ale, njemóże dha Rußowska pomhacź? Móże bycź, so by to Rußowska sa ßwoje lěpsche měła, s Franzowskej wojowacź a potom w rańschich krajach pschewjesćź, schtož je ßebi wotmyßliła. Potom pak je hischcźe bóle wěste, so bychu wójska na němskej semi do ßo srasyke. A rěka rußowska armeja bjesy wschelke pschicźiny „cźerwjena armeja“? By drje to tym, kiž tam w Moskwje knjeża, zyle prawje było, bychu-li s cźerwjenym wójskom też cźerwjeny bolschewismus k nam sanjesć móhli hacź k Rheinej, a, je-li móżno, też hischcźe psches Rhein. We wjaz hacź jenym smyßle leži pśched nami „cźerwjene“ morjo! Cźerwjene žołmy krwě a błysow, kotreż tam ßo nawała, hdźež je wójna, cźerwjene žołmy bolschewikskeje bjesbóżnosćze! Njeßměmy sabycź, so hacź dotal ßowjetska wyschnosć w Rußowskej žanej bibliji psches mjesu njeda. Wboha Němska! Sady tebje ßu Egiptowszy a pśched tobu žołmi ßo cźerwjene morjo! A hdy by jenoż tuta nusa lud potrjechiła, kotryż ßo sa Bohom prascha a na Božu pomoz twari! My wěmy pak, kak je to tak husto w naschim ludu! Honjenje sa pjenjesami, saßłużba, sawjeßelenja, žadosćze, bjesbóżnosć pola bohatych a sadwěrowanje a roshorjenosć pola błódnych a tradazych. To je ta Němska, kotraž je nětkole ßrjedźa mjes Egiptowskimi a Cźerwjenym morjom! —

Wotkel dyrbi a móże tu pomoz pschińcź, jeli niz wot Boha!?

Ale kak mohł wón pomhacź, hdyž lud ßebi jeho pomoz njeżada! My modlerjo w Němskej, wozuczcźe! Wuczißcźcźe ßo! Wotpołożmy wschě hrěchi, njech ßu kajkež to ßu, kotrež sadźěwaja duchej modlitwy a scźinja njemóżne wußłyschenje modlitwy! Njeprajcźe też hnydom to jene, so je nětkle poßledni cząß! Nětk pschińdźe bórsy tón Knjes! Njecźińcźe w tajkich myßlach tak, jako by nasch lud hižo shubjeny był! Zyle wěscźe móże to, schtož je pśched nami, bycź kaž rona poßlednjeho cząßa. A tehodła chzemy też sa tym hladacź, so ßo nasche lampy jaßnje ßwěcźa! My chzemy wołacź: „Pschińcź, Knjeże Jesu!“ Tola ßměli my pschi tym liwzy wostacź pśched tej žadławej nusu naschcho ludа!? Abo njeßměli my to ßo tehodła wjazy sa nasch lud k Bohu wołacź? Jesuß je hischcźe zyle krótko do sahubjenja Jerusalema w ßwojej wumóżerskej ßmilnosći płakał wo tuto městno a je žedźił sa jeho wumożenjom! Praji wón tola tutomu městu: „Hdy by wschak też ty wopomniło w tutym ßwojim cząßu, schto ßo k twojemu měrej hodźi!“ Pawoł wjedźesche, so je Israel s dźěła ßwoju wutrobu stwjerdźił. A tola by wón sbožo ßwojeje dusche sa to dał, by-li mohł ßwój lud wumóz! A Pětr praji, so ßo naschi Knjes je ßwojim saßopschińdźenjom dlěhi, so by ßo kóždy hischcźe k pokucźe wobrocził. To je to wěrne ßmilenje! Njech je wam žel teho luda! Hladajcźe strachej mjes wocźi! Saniczenje móże ßo bórsy na nasch lud walicź, njewobara-li tomu Bóh. Proschcźe teho wo hnadne pschepuschczenje! Proschcźe jeho pschedy njschém wo ducha pokuty! Najprjedy sa mrějazych a potom sa zyły lud! Pschezo bóle a bóle błyschischi, so ßo tu a tam jbudźenja stawaju. To budź nam sawdawk, so Bóh naß njeje hischcźe sastorcził! Lud, w kotrymž ßo hischcźe duchowne sbudźenja k wěrje stawaja, ßmě ßo hischcźe wumóżenja nadźijecź. My modlerjo wozuczcźe! Njech njeje žaneho ranja a žaneho wjeczora, žaneje domjazeje nutrnosćze a žaneje modlerskeje hodźiny — a też w běhu dnja ßo k temu njech hischcźe tak někotre jdychnjenczko pschidźeli! — so ßo njemodlicźe: „Knjeże wumoż naß s rukow naschich njepschecźelow! Spožcź naschemu ludej, so ßo k tebi wobroczi!“ Potom je to Bohu lohka wěz, so pomha! Wuczißcź ßwoju wożadu a wuhotuj a pschihotuj ju! —

Tak to cźińcźe, moji lubi! Dajcźe tutu prósstwu dale, so bychu ßo kaž w rjeczasu wojimadło s wojimadłom tak wożada s wożadu, sjednoczenstwo se sjednoczenstwom, cźłowjek s cźłowjekom sjednoczował k modlerskemu rjeczasej, k rjeczasej modlerjow! A Bóh słyschi ßo k hnadu k nam!“ —

Na kónzu tuteho namołwjenja je pschispomnjene: „Namołwjamy, wupóscźelcźe tuto swołanje s prósstwu wo dalerosschěrje-

nje. W. Michaelis, pschedžyda němskeho swjaska sa sjednoczeństwa a evangelisaziju."

Wotroczk.

Spisaka w žlowakskej rěczi Kristina Royowa.

(Pokraczowanje.)

„Ty prajisch, so je wón Žid byk, a tola je tebje wuczik, Khrystuža sesnacz a lubowacz?" rjekny starz, skhilenu hlowu posbehnywschi.

„Haj, wón bě Žid je Židow; wón bě mišionar sa Židow a bě jenož sa to žiwy, so by žwojemu ludej pschipowjedak, so je Meššijaš hižo pschischok a so je žwój lud wumohk wot jeho hrěchow, so je žiwy byk, wumrěk a stanyk a so saso pschindže."

„Tuž njebě wón tola Žid!" snapschecžiwi starz a jeho cžoko so smorschecži. „Wón bě kheschecžan!"

„Wón žlušeschesche ke Khrystužej a jeho gmejni, tola po rodže bě wón Žid. A hdyž cži wumóženi teho Knjesa saposchindu, pschindže tež wón, so by s Khrystužom knježik. Wón budže Meššijaša do waschoho a do mojeho Jerusalema pschewodžecz.

Bě to jara sbožowny muž, jenož měješche jedyn styk, jene požadanje, kotrež jemu njebu spokojene. Tuteho styska dla bu jemu to cžežko, wumrěcz, a ja běch tak sbožowny, so mójach tutón styk wot njeho prjecz wsacz. Ja pschewsach nadawk a powjesc a žlubich, so ja to, schtož chzyschе wón wuwjesc, tola pak njemóžesche, dokelž žmjercz tomu sadžěwa, wuwjedu sa njeho, a dyrbjak to tež žiwjenje wažicz. Wón mi wěrjesche, a tomu Knjesej budž džak, ja njejžym jeho sjebak a jeho tež njesjebam".

„A kajka bě to powjesc?" praschesche žo hnuty tón stary, se spodžiwanjom hladajo na mlodeho pscheczela. Tón jemu tola dženžo tak rěczesche kaž hewak ženje, jako njeby do zyla Ondražikez wotrocžk byk, kotryž bě mjes hlupymi burami wotrostk a k nim žlušeschesche.

„Kajka bě to powjesc? žo praschejcze? Wón měješche někoho, kotryž bě jemu jara drohi, kotrehož tak jara lubowaschе, hacž runje jeho njebě ženje widžak. Tutomu chzyschе powjesc sboža pschinjesc, njemóžesche pak to; wón njemóžesche jeho namakacz."

„A žy ty jeho namakak?"

„Haj, ja jeho namakach a...."

W žamžnym wokomiku rossžwětli dživne žwětko jstwiczku Styske hlosby dživjeho wolanja klinczachu hacž do jstwy. Mužaj pokoczischtaj.

„Tam je žo nješchto stako!" Žid pokasa tam s woknom won

„Haj, tam žo pali! W Božim mjenje! Dyrbju tam we stoku!"

„Hdže to, k wohenjej?"

„Haj! Ssu wěsce wschitzy pjeni! Ssnadz žu tež žwězu porasyli! A Ssamko je tam!"

„Njeudž!" wobarasche Žid srudny, tola podamo. Method wuterhny ruku s jeho ruki a běžesche won do czmy.

Pola Petraschez bě žo nješchto žakostne stako. Jedyn s pjanych žwatow, kotsiž běchu wschelake prysle sehnali a žlivoviz s zokorom warili, pschinjesby w schkli žo palazy žlivoviz; pali žo to s rjanym violetnym plomjenjom. — Sswat chzyschе jón psched mlodymaj mandželskimaj na blido stajicz; tu žo wobžuny a sakopny a rosla žo palazy žlivoviz na nawoženju a na blido. We žamžnym wokomiku palesche žo drasta njesbožowneho s plomjenjom a tež rub. Žalostna wokanza nasta. Czi jeni tlóczachu žo k durjam, druzy sesakachu s woknami won. Nawoženja wokasche wo pomoz a skakasche sadwělujo w žwojich bolosczach na blido horje a s blida dele, walesche žo po semi, žebi myžlo, so tak plomjenja sadužy. Njewjesta chzyschе žo na nawoženju czižnyc, so by tak plomjenja shaschaka; druzki mózachu ju lědma wot teho wotdžerzecz. Někotsi wulachu wodu na blido, tola jedyn s pjanych hosczi wula, žebi myžlo, so je to woda, bleschu žlivoviza na blido; s wulkim wrjeskom žo tutón spali. To bě runje w tym wokomiku, jako žo Method s mozu psches czischczeńzu pschedoby. W rukomaj měješche mokry plachcz; s tutym czižny žo na žo palazeho nawoženju a sawali jeho zykeho do njeho, tak so plomjenja wuhaznychu.

(Pokraczowanje.)

Zyrkej a stat.

Po czežkich husto jara žiwych wuradžowanjach je krajna synoda s 43 hlosami pschecziwo 19 sakoń pschijala, kotryž ma sa wožady a wosebje jich fararjow najwjetscheje ważnosczе. Pschiczina k tutemu sakonjej bě dwojaka: wulka nusa, kotraž we wjele farskich domach knježi a njejenajkosczе w dokhodach jenotliwych duchownych. Drje mějachu hižom dotal wschitzy duchowni tu žamžnu msdu dóstacz, kaž druzy sastojnizy jich runjecza, žudnizy, wuczerjo wyschschich schulow; ale tutón sakoń stejesche jenož na papjerje, wuwjedk žo njeje; s wotkel dha msdu bracz, hdyž tu trěbnych dokhodow njeje? Tak bě pschischko, so wschelazy duchowni ani dženaty džěl teho njedostachu, schtož dyrbjeli po prawom dostacz. Tuczi běchu nusowani, žebi pódlansku sažkužbu pytacz. To wschak bě w městach mózno, ale niz na wožach. Druzy žu pak s dokhodow farskich ležomnosczow, pak psches darniwosczе wožadnych telko dostoli, so s najmjenscha njejžu nusu czerpili, runjež žadyn njeje to měk, schtož w czažach do wójny.

Tute njedostatki chze nowy sakoń wotstronicz. Na kajke waschnje? Wuplaczenje msdy žo zyle pscheměni. Pjaty džěl (2 dženatkaj) msdy ma najprjódzy wožada swjesc. Polojzu teho žmě wožada s farskich dokhodow wzacz. Wuczini na pschiklad zyla msda 500 000 hr., ma wožada se žwojeho 50 000 hr. nawdacz, 50 000 hr. s farskich dokhodow wosmje. Kelko duchowny wo sbytknych 8 dženatkow žwojeje msdy dostanje, to kózde lěto zyrkwina wyschnosc postaji. To žo po tym složuje, kelko dokhodow směje pokladniza krajneje zyrkwje. Ta mjenujzy tute podžele placzi. Do njeje pschindu niz jenož dawki sa krajnu zyrkej, ale tež wschitke dokhody farskich městnow. Kelko msdy duchowni potom dostanu, nětko nichtó prajicz njemóže; tola je nadžija, so polojzu teho dostanu, schtož dyrbjeli po prawom dostacz. Schtóž je dotal mjenje polojzy dostak, směje nětko wjazy dokhodow; schtóž je dotal wjazy dyžli polojzu měk, budže w žwojich dokhodach pschikrótczeny.

Potajkim prolojzu msdy zyrkej žwojim duchownym poskicza, a to w czažu, hdžez drohota pschezo bóle pschibjera! Wschitzy dželacerjo a czeladni na powyschenje msdy dželaja, ta duchownych žo poniža! Hdyž hewak dželacerjo žadanu msdu njedostanu abo jich msda žo pschikrótczi, woni dželo složa. Budža duchowni tež tak czinicz? Ssnano tón abo tamny, kiž je w pódlanskim dželе nješchto sažkužby pytal, nětko zyle do njeho sastupi a žwoje sastojnistwo složi: se žerbskich duchownych to wěsczе žadyn njeczini. Woni wjedza, wopory, kiž maju pschinjesc, žu wopory sa jich tradazych brotrow, a hdyž jedyn staw czerpi, wschitke stawy žobu czerpja. Ale bjes wobžaromnych sczěhwkow tutón sakoń njebudže. Tež dotal žadyn farar se žwojich dokhodow žebi jenskich kublow njeje nahromadzicz mohk, ale to je tola dakonjak, husto žam tradajo, so je žwojim žynam, běchu-li wobdarjeni,

studowacź dał, ſ wjetſcha też na duchownſtwo. To nětko žanemu wjazy móžno njebudźe. S wotkel nam nowi duchowni pſchińdu, hdyž Bóh tych ſtarſchich wottwoła? A ſchtó budźe ſo hiſchcźe wo wobſchěrniſche a wobcźežniſche ſaſtojnſtwo ſ jeho wjetſchimi wudawkami ſamolwicź, hdyž je wſchitkich mſda jenak žnadna?

Na cźim dha leži, ſo je zyrkej do tajkich wuſkoſcźow pſchiſchła, ſo žwojim duchownym njemóže polnu mſdu płacźicź? Troje je na tym wina: ſ prěnja, dokelž krajna wyſchnoſcź zyrkwi ſapowjedźi, ſchtož je jej winojta. Hiſchcźe ſtat wot zyrkwje njeje dźěleny. Po dawno płacźazych ſakonjach ma ſtat zyrkwi ſa mſdu jeje duchownych nětſty pjenjes płacźicź. To wſchak też cźini, ale jenož w tej wyſokoſcźi, kaž do wójny. Ma pak milijon hriwnow dźenža žanžnu hódnoſcź kaž pſched dźeſacź lětami? Nětcźiſcha wyſchnoſcź ninna žaneje wutroby ſa zyrkej, a tola je pſchi wólbje ſa žejm někotryžkuli ſa nju hłoſował, kiž ma žwoju zyrkej lubo. Njebě to njeroſum? Dale je tutu nuſu ſawinował porjad, wot žwětneje wyſchnoſcźe poſtajeny, kak ma ſo zyrkwinſke dawanje ſwjeſcź. To žmě ſo jenož jako pſchirażk k dokhodnemu dawkej ſběracź, a to w jara wobmjeſowanej wyſokoſcźi; jenož cźi, kiž ſu ſtawy zyrkwje, je płacźa, niz wjazy, kaž něhdy, też wulke hoſpodarſke towarſtwa, kiž maju dźenža najwjetſche dokhody. Tuž je wunoſchk jara žnadny. Snajemy wožady, kotreż móža ſ nim lědma zyrkwine wino abo woltarne žwěcźki ſapłacźicź. Skónczńje ſu pak też tu a tam zyrkwine pſchedſtejicźerſtwa farſke a zyrkwine leżomnoſcźe pſchetunjo na ſchkodu fary abo zyrkwje pſchenajale. Sſkyſchachmy, ſo je w jenej woždże 50 kórzow farſkeho pola ſa 9000 hr., to je ſa 20 puntow rožki, pſchenajatych! Njerěka to, zyrkwine ſamoženje rosbrojicź. A hdyž wſchelake zyrkwje ſa žwjedźeńſke wěrowanje abo žwjatocźny pohrjeb do zyrkwineje pokładnizy wjazy njeżadaju, hacź ſo ſa ſaſtup do konzerta abo 2 kurjawzy płacźi, rěka to mudrje a wobhładniwje hoſpodaricź?

Tajke rosbrojenje budźe wſchak pſchichodnje wuſamknjene. W kóždym zyrkwinym wokrjeżu ſměje pſchenajeŕſki wubjerk (Pachtausſchuß) wſchitke pſchenajeńſke wujednanja pruhowacź, žu-li pſchenińſke, pewyſchicź a wſchitke nowe pſchenajenja wobſtaracź.

We wjele farſkich domach je dotal ſtaroſcź wo wſchědny khlěb bydlika, po tutym nowym ſakonju wona do wſchitkich poczehnje. Kak budźa ſo tu naſche woždy ſadźerżecź? Budźa wone tutej nuſy ſměrom pſchihladowacź abo ſo teho dopomnicź, ſchtož žwj. Pawoł praji: Schtóż tych žwojich, wożebje žwojich domjazych, njewobſtara, tón je wěru ſapřeł a je hórſchi dyžli póhan?

To najlěpſche na tutym ſakonju je, ſo jenoż na 5 lět płacźi: 1. oktobra 1924 ſo ſawjedźe a 30. ſeptembra 1929 ſo ſaſo ſběhnje. Lic. Mróſak, farař w Hrodźiſchcźu.

K wuradźowanjam a k wobſamknjenjam žedmeje wurjadneje žynody ſtaj ſo naſchej žerbſkaj žynodalaj w „Sſerbſkich Nowinach" žkyſchecź daloj. Jejn rosprawu je wěſcźe kóždy rad witał. Hacź pak też žerbſzy duchowni žwoje ſaſtojnſtwo ſ druhim njepſcheměnja, njeje drje tola hiſchcźe wucźinjena wěz; wěſcźe njecźinja to, jeli ſo do zyka, žwojeje woždoby dla, žnadź pak tola na pſchikład žwójby dla, dźěcźi dla, ſo bychu tutym ſmóžnili, měſchcźańſke wyſche ſchule wopytowacź. To njeby tak někotremu dźěſcźu farſkeho doma móžne byko pſchi połožby ſakońſkich dokhodow. A hdy bychu też wſchitzy duchowni w ſaſtojnſtwje woſtali, ſchto pomha to, hdyž młodych njeſmějemy? Nětkle njeżmérnje wulke wudawki ſa ſtudium na žo wſacź a potom niz to měcź, ſchtož by tute trochu wurunako, to je nětkle njemóžna wěz ſa jich wjele. —

Pucź, po kotrymž bychu naſche žerbſko-němſke woždy mohle ſ tuteje nuſy wulěſcź, je žo lěta dołho hižo poruczował, njeje pak hacź dotal žaneje luboſcźe namakał a też niz ſroſumjenja; měnimy ſwjaſk žerbſko-němſkich woždow. Dźeuża drje je to nětk pſchepoſdźe ſa wſchelakore wězy, žo nětko na tutón pucź podacź. Ale ſtacź žo tu něſchto dyrbi! A ſjawne a wobſchěrne rosprawy wo tutych a podobnych praſchenjach žu nam Sſerbam zyle wěſcźe wo wjele ſpomožniſche, hacź wſchelake ſchcźuwanja a wohidne rosžadźowanja, kaž žo to pſchehuſto w žerbſkej ſjawnoſcźi ſtawaja. —

Hdyž je to žynoda naſpomnjeny ſakoń wobſamknyła, kotryž měł najpoſdźiſcho 1. oktobra 1924 płacźiwoſcźe dostacź, ma nětkle hižo a hiſchcźe ſakſki ſtat a žejm žłowo. Nad nimaj je, hacź to, ſchtož zyrkwi pſchiſłuſcha, jej pſchiſwolitej, abo hacź niz. Doniž tuto praſchenje njeje dorosžudźene, njehodźi žo zyka wěz zyrkwinych finanzow dorjadowacź.

S bliſka a ſ daloka.

Sſerbſka prědarſka konferenza wotměje žwoje žwjatkowne požedźenje žrjedu po žwjatkach, 23. meje, a to dopołdnja ½10 hodź. w Sſerbſkim Domje. Wuradźowanjow budźe wjele a ważnych, tuž je też nuſne, ſo žo wſchitzy žerbſzy duchowni ſeńdu.

Zyrkwina wyſchnoſcź cźini zyrkwine ſaſtupjerſtwa pſches wożebity wukas na to kedźbliwych, ſo bychu wſcho, ſchtož móžne, cźinili ſa to, ſo by žo nutſkamanju a kradujenju w Božich domach ſadźěwało. Wożebje w poſledním cźażu kopja žo ſažo raz powjeſcźe wo tutym njekhmanſtwje, też wo tym, ſo žo pomniki abo dźěle pomnikow ſ pohrjebniſchcźow kradnu, pſchede wſchěm, hdyž žu moſaſne abo żeleſne.

Wólby do žynody žu nětk poſtajene. Wotměja žo njedźelu, 24. junija tuteho lěta. Sa wólbneho kommiſżara ſa Budyſchſki wokrjeż je k. dr. Simon ſ wokrjeżneho hejtmanſtwa poſtajeny, w Kamjenczańſkim wokrjeżu je to hamtſki hejtman hrabja Vitzthum ſ Eckſtädt. W Lubijſkim a Radebergſkim wokrjeżu njeje tutón krócź žanych wólbow do žynody. Do tutych ſchtyrjoch zyrkwinych wokrjeżow žu w tukhwilu žerbſke woždy roſtykane a to drje tehodła, ſo njebychu jich ſaſtupjerjo nihdźe žylneje wjetſchiny měli. Tuž dyrbja jich ſaſtupjerjo w Budyſchſkim wokrjeżu wſcho cźinicź, ſo žo poſtajenaj žerbſkaj kandidataj wuſwolitaj, mjenujcź dotalny žynedala k. wyſchſchi wucźeŕ a kantor Hanczka-Porſchiſki a pſchedžyda žerbſkeje prědarſkeje konferenzy k. farař Domaſchka-Budeſtecźańſki.

Biblija — cźaž — cźłowjek.

21. tydźeń, wot 20. meje hacź do 26. meje.

20. žwjatkownicźka: Jap. ſk. 2, 1—13 — kh. 126 — 1. Jan. 5, 1—6.

21. dr. dź. žwjatkow: Jap. ſk. 2, 14—18 — kh. 127 — 1. Jan, 5, 7—16.

22. ſtejcźi dźeń žwjatkow: Jap. ſk. 2, 19—28 — kh. 128 — 1. Jan. 5, 17—21.

23. žrjeda: Jap. ſk. 2, 29—37 — kh. 129 — 2. Jan. 1—8.

24. ſchtwórk: Jap. ſk. 8, 14—17 — kh. 130 — 2. Jan. 9—13.

25. pjatk: Jan. 10, 1—11 — kh. 134 — 3. Jan. 1—8.

26. žobota: Ez. 26, 26, 27 — kh. 137 — 3. Jan. 9—15.

Samolwity redaktor: farař Myrcaſ w Roſacźanach.
Cźiſchcź Sſmolerjez knihicźiſchcźetnje a knihakje, ſap. druzſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čisło 20.
20. meje

Pomhaj Bóh!

Létnik 33
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihicišćerni a płaći schtwórtletnje 100.— hr.

Swjatkowniczku.

Luk. 12, 49.

Hdyž su hona a pola swoju najrjeńschu pychu zebi wobleklali, hdyž su schtomy a kerki se swojej swjedźeńskej drastu so pyschili, dha smy tež w swojim puczowanju psches zyrkwine lěto na najwyschschu horu stupili. — Hodowny dźiw je so stał w cźěmnej nozy, jutrowny dźiw pschi rańschim switanju, swjatkowny dźiw pak na jasnym dnju. Tak tež sjewjenje nascheho Boha wot jeneho swjedźenja k druhemu do pschezo jasnischeho swětła stupi, hacž bu na prěnim swjatkownym dnju ta zyła poknosć bójskeje wěrnosćze a jasnosćze na naš wulata. — Kotre su skutki swjateho ducha? Wón je najwjetczi wschitkich spisowaczelow: swjate pismo je jeho skutk. Wón je najwjetschi twarski mischtr: kschescźijanstku zyrkej je wón natwarił. Ale wón je hischcze wjazy: wón je najwjetscha móz, kotraž móże wschudźom, hdźež w cźłowjeskich wutrobach skutkuje, nowe žiwjenje zbudźicź. — W pusczinje Jan kschcźenik temu ludej pschipowjeda: „Ja wschak kschcźiju was s wodu; wón pak stynischi sa mnu dźe, kotrehož njejsym hódny, so bych ja te rjemjenje jeho cźrijow roswjasał; tón samy budźe was se swjatym duchom a s wohenjom kschcźicź". A psched swojim wucźobnikom steji tón Knjes a jeho wottyknjeny kónz swojeho žadanja a skutkowanja wobswědczi: „Ja sym pschischoł, so bych woheń sapalił na sem; a schto chcył ja radscho, hacž so bych so hižom horił!" A potom bu tež tutón cźaš dopjelnjeny. Sswjatki nastachu, swjaty woheń s njebjes padny. A nětko je tež nascha hnadna hodźina pschischła. Wo wohenju swjateho ducha chcemy rěcźecź.

1 My swjschimy, kak tón Knjes jón sapali.
2 My midźimy, kak so dale pali.
3. My so praschamy: pali so tež w tebi?

1. „Jako tón dźeń tych swjatkow dopjelnjeny běsche, běchu woni wschitzy w jenej myslli hromadźe." Schtó bě tam hromadźe? Niz dźěcźi tutehe swěta, niz lohkosmyslene dusche, kotrež w kublach a wjeselach tuteje semje spokojenje pytaju, ale mała a swěrna cźrjódka wucźobnikow, woni, kotsiž běchu hłós swojeho Sbóžnika skyscheli, woni, kotsiž běchu so rossudźili, swój kschiž na so wsacź a sa swojim Sbóžnikom sledźicź, woni, kotsiž po tamnej schtuczźy cźinjachu: pytaj jenož Jesuša, niczo druhe njepomha. — Sskuscheschi ty tež k tajkim? Ssy ty tež tak smyslleny? Wjele je jich, kotsiž sa swjatki žaneho srosumjenja nimaja. Sswjatki su sa nich swjedźeń, s kotrymž njewjedźa niczo sapoczecź. Schtóž chze se swjatkowneje Božeje sluzby někajke žohnowanje sa swoje žiwjenje sebi dobycź, tón dyrbi hižom něschto sobu pschinjesecź: wutrobu, kotraž sebi po swjatym Duchu žada, wutrobu, kotraž so horje k njebjesam posběhuje, krute prjódkwsacze: Njech stajnje sawostanu, o Bože, pschi tebi. Bóh dawa wschědny khlěb tež derje bjes nascheje modlitwy wschitkim slym ludźom, ale swjateho ducha dawa jenož tym, kotsiž jeho prosscha. Jenož k temu, kiž jemu swoju wutrobu wotewri, móżetaj Wótz a Ssyn w Duchu pschińcź a w nim bydlicź — Tajzy mužojo běchu na prěnim swjatkownym dnju hromadźe, tchodla móżesche tón Knjes swój woheń sapalicź. „A jasyki běchu nad nimi rosdźělene k wohladanju, jako bychu wohenjowe byle. A wón sydny so na kóždeho mjes nimi. A buchu wschitzy pokni swjateho Ducha." Nowy duch do nich sacźahny. Woni buchu nowi cźłowjekojo, kajkichž swět hacž dotal

njeběſche widźał. Drje žu hiſchcźe w cźělnej žłaboſcźi žiwi, ale we žwojej wutrobje maja njeſachodne bohatſtwo. Sswjaty japoſchtoł Pawoł, ktryž je žwoje žwjatki poſdźiſcho žwjecźił, njemóže to, ſchtož je pſchi tym ſhonił, lěpje wuprajicź, hacź ſ tymi žłowami: „Ja žym žiwy, niż pak ja, ale Khryſtuß je žiwy we mni.“ — „A poczachu rěcźecź ſ druhimi jaſykami, kaž jim tón duch da wurjekowacź.“ Tam ſteji Pětr, kiž je něhdy w ſrudnej nozy prajił: ja njeſnaju teho cźłowjeka. Nětko je žo nóz ſa njeho minyła a dźeń je žo nakhilił. Nětko je ſa njeho žwjate wjeżele, pſchezo ſaźo a ſaźe wobžwědcźicź: ja ſnaju jeho! Wſchitzy dyrbja to žłyſchecź, lud a wyſoka rada: ja ſnaju jeho! W templu a na haßach, žamo pſched žudom jeho ert wyſoko pſchipowjeda: ja ſnaju jeho! Jeho zyke žiwjenje hacź do jeho žmjercźe běſche jene wulke wuſnacźe: ja ſnaju jeho! Haj, ſchtóż je Bożu hnadu ſhonił, tón njemóže mjelcźecź, tón dyrbi jeho khwalicź a cźeſcźicź pſched ludźimi: ja wěrju, tohodla ja rěcźu! — Cźehodla žłyſchimy tu na žwěcźe telko ſkorženja a žałoſcźenja a tak mało dźakowanja a khwalenja? Dokelž je jich tak wjele, kotrymž na žwjatym Duchu pobrachuje. Hdyž je Jeſuß woprawdźe je naſch Sbóžnik, njedyrbi dha žo naſcha wutroba wjeżelicź? Hdyž žwjaty Duch naſchemu duchej wobžwědcźi, ſo žmy Boże dźěcźi, njedyrbi dha naſche zyke žiwjenje bocź jene wulke khwalenje k Božej cźeſcźi? — Haj, tón Knjes je žwój woheń ſapalił.

2. A tutón woheń dale paleſche. — Hdźe je hdy jene prědowanje tajke płody njeſło, hacź Pětrowe žwjatkowne prědowanje? 3000 duſchow bu na jene dobo ſa Jeſuża dobytych. A wohenjowe ſchkriczki létachu pſches ſemju. Bórſy žwj. japoſchtoł Pawoł žwjate płomjo pſches nimale tehdy ſnaty žwět njeże. A hlaj, wono žo pali. Ese pali w Ephesużu, w Philippje, w Korincźe, haj žamo w Romje, w khěžorſkim domje, wſchudźom naſtanje woheń khcheſcźijanſkeje wěry a khcheſcźijanſkeho žiwjenja. — Drje helſke mozy pytaja woheń haßnycź pſches morjo žłyſow a krwě. Stephanus bu kamjenowany. Bórſy po tym buchu Jakub, Pětr a Pawoł morjeni. Wěrjazy buchu do jaſtwow wjedźeni, druſy buchu wot dźiwich jwěrjatow roſtorhani, hiſchcźe druſy buchu ſpaleni. Ale Gamalielowe žłowo woſtanje wěrno: „Je-li tón ſkutk wot Boha, niebudźecźe wy jón móz ſkaſycź.“ Woheń žo pali a roſcheri. Hdyž žu žebi myßliłi, ſo žu jón na ſemi haßnyli, dha woheń pod ſemju dale pali. Tam w podſemſkich jamach žo cźrjódźicźka khcheſcźijanow ſhromadźi, potajena pſched cźłowjekami, žohnowana wot Boha. — Běchu cźaßy, w kotrychž žwjaty woheń jenoż mało žo žwěcźeſche, a cźaßy, w kotrychž móznje paleſche. Spomńcźe na cźaß reformazije. Kak rucźe žo woheń ſ Wittenberga pſches kraje roſcheri. — Żenje njeje na tajkich pobrachowało, w kotrychž wutrobach žwjate płomjo žo paleſche. Tu běſche žnano khudobna khěžka, w kotrejž wutroby polne žwjateho Ducha ſa teho Knjeſa žo horjachu, w kotrejž Jeſuża lubowachu a ſa njeho žwěcźichu. Schtóż je w tajkej khěžzy mjes wěrjazymi khcheſcźijanami wotroſtł, tón dźakuj žo ſa to temu Knjeſej wěcźnje. A tón, kohoż tón Knjes hdy do tajkeho wěrjazeho ſjednocźeńſtwa wjedźe, tón wopomni, ſo je tajka hodźina jena ſ tych najrjeńſchich a najžwjecźiſchich w jeho žiwjenju, jene krute napominanje Boże: Dźi a cźiń teho runja. — Bohu budź dźak, też hiſchcźe dźenża pali žo tutón žwjaty woheń. Tak ſrudny je nětcźiſchi cźaß, ale pſchezo hiſchcźe žu tamni 7000 tu, kotſiž njejżu žwoje kolena ſhibowali pſched pſchibohom nětcźiſcheho cźaża. Pſchezo hiſchcźe mżilnu luboſcź na njeliczomnych měſtnach w žwěrnym njeżebicźiwym dźele ſłuži Jeſuża dla. Pſchezo hiſchcźe prědarjo na klětkach a w ſchulach ſkutkuja a móznje tu wěcźnu wěrnoſcź wobžwědcża. Pſchezo hiſchcźe je ſyła žwěrnych modlerjow žiwa, kotraž we cźichich komerkach pſchecźiwo mozam cźěmnoſcźe wojuje. — „Naſche žwězy njemóże nichtón haßnycź“, dźeſche něhdy Luther wjeßoły. Sawěſcźe, nichtón! Teho žmy my troſchtni. Sswjaty woheń žo pali.

3. Ale pali žo też w twojej wutrobje? Sswjatkowne khěrluche, žwjatkowne meje jo njecźinja. Njeje doſcź, ſo my žwjatki ſwonkownje žwjecźimy, ale žwjatki dyrbja w naß naſtacź. — Je w tebi žiwjenje wot Boha? Hori žo twoja wutroba ſa žwojeho Sbóżnika? Khwali twój ert, ſchtož je twój Sbóżnik ſ hnadu a wodacźom, ſe žmilnoſcźu a žwěrnoſcźu na tebi cźinił? Abo je twoja wutroba hiſchcźe ſymna a morwa? Ty žłyſchiſch Boże žłowo, ale wopomniſch ty jo też? Ty pſchińdźeſch do Božeho doma a žo do twojeho doma wrócźiſch, ale woſtanje wſchitko pſchi ſtarym? — Woßadże w Sarduſſu praji tón Knjes: „Ty maſch mjeno, ſo ſy żiwa, a hlej, ty ſy morwa.“ Wo kak wjele domach a wutrobach płacźi to hiſchcźe dźenża! So khcheſcźijenjo rěkaju, ta je to jeniczke, ſchtož naß pola nich na Jeſuża dopomni. Żana wěra, żane wuſnacźe k Jeſußej žo pola nich njenamaka, żane žiwjene wot njeho, żane žiwjenje ſ nim, żane žiwjenje ſa njeho. — A tola je wón pſchiſchoł, ſo by woheń ſapalił. Daj jemu jenoż w tebi ſkutkowacź. Proſch wo dar žwjateho Ducha! Hakle potom, hdyž we wutrobje woheń pócźnje palicź, ſapocźnje woprawdźite khcheſcźijanſke žiwjenje. — K jenemu miżionarej něhdy jedyn khcheſcźijan bórſy po žwojej khcheżenizy pſchińdże a žo jeho wopraſcha: „S wotkal to pſchińdże, ſo ja nětko myßlu, kaž żenje prjedy? Ja lubuju kubła, wo kotrež žo něhdy nihdy njejżym ſtarał, a ja žo nětke wo kubło njeſtaram, kotrež žym něhdy lubował. Schto je to?“ — „Schto měniſch, ſchto to je?“ dźeſche tón miżionaŕ. „Ja žebi myßlu“, wotmołwi tón khcheſcźijan, „ſo je Boži duch w mojej wutrobje.“ — Haj, to je Boži žwjaty duch. Wón žamlutki najwjetſchi wſchitkich dźiwow dokonja: doſpołne wobnowjenje a wobroczenje cźłowjeka. Jako woheń wón ſkutkuje. Woheń ſpali. Wſchitko njecźiſte a njeżwjate dyrbi ſ wutroby won. Sy ty k temu hotowy? Ach, kak rad woſtanjemy my we žwojich hrěchach. Ale daj žwjatemu Duchej ſkutkowacź! Kedźbuj na nicho, hdyž tebje na twoje hrěchi pokaże a tebje napomina, ſo dyrbiſch žo wobnowicź. To ſtare dyrbi ſańcź, hlaj, wſchitko dyrbi žo wobnowicź. Też w tebi! K temu žu ſa tebje dźenża žwjatkowne ſrony klinczake! — Woheń žo žwěcźi. Jako žu žo něhdy žławneho wunamakarja praſcheli, kotre ſe žwojich wunamakanjow wón ſa to najwjetſche ma, wotmołwi wón: „Najwjetſche mojich wunamakanjow je to póſnacźe, ſo žym khudy hrěſchnik, ſo je pak Jeſuß mój Sbóżnik.“ Haj to roſżwětlenje, kotrež žwjaty Duch nam dawa, to je Jeſuß woprawdźe naſch Sbóżnik. Sy ty to hižom póſnał? — Woheń wohrěwa. Kajka cźopła bratrowſka luboſcź prěnich khcheſcźijanow wobknježi! Wſchědnje běchu w jenej myßli hromadźe. Nichtón wo žwojich kublach njeprajeſche, ſo žu jeho, ale wono mějachu wſchitko hromadźe. To je tón roſdźěl mjes nimi a kommuniſtami naſcheho cźaża, ſo dźenża rěka: ſchtož twoje je, njech je moje. Pola tamnych khcheſcźijanow pak rěkaſche: ſchtož moje je, njech je twoje. Lydin žwój dom w hoſpodliwoſcźi wotewri. Takle ſa khudych dźěła. Khcheſcźijenjo w Korincźe rad a wjeżele kollektu ſběraja ſa nuſu cźerpjazych w Jeruſalemje. Też dźenża chze žwjaty Duch naſche wutroby k woporliwej luboſcźi ſbudźicź. Njechaſch ty žobu pomhacź, luboſcź roſcheričź do žebicźiweho žwěta? — Woheń žo roſcheri. Hdyž žmy my woprawdźe khcheſcźijenjo polni žwjateho ducha, dha dyrbimy też my žwjaty woheń roſcheričź. Pětr dźe do Samarijeje, Stephanus na haßy w Jeruſalemje, Pawoł do Małeje Aſijeje a Grichiſkeje. Nichtón próſdny njewoſtanje. Wſchitzy ſa Jeſuża a ſa jeho kraleſtwo ſkutkuja. — Cźiniſch ty to też? Prózujeſch ty žo, woheń wěry we wutrobach žwojich

dźěći ſapalicź? Pſcheproſchujeſch ty ſwojeho ſußoda, kiž wo Jeſuſa njerodźi: Pój, też ſa tebje je Jeſuß pſchiſchoł! Je ſa tebje ſwjata ſtarojcź, ſo ſo naſch lud ſa Jeſuſa dobudźe? — Čźi, kotſiž běchu Pětrowe předowanje ſłyſcheli, ſo praſchachu: „Wy mužojo, lubi bratſja, ſchto mamy činicź?“ Wſchitzy čźujachu: něſchto dyrbi ſo ſtacź! — Haj, něſchto dyrbi ſo ſtacź, najprjedy na twojej wutrobje, ſo by ſo ſahorika we wěrje do Jeſuſa a w luboſći k njemu. — potom na twojim domje, ſo by ſo napjelnił ſ duchom luboſćo a měra, a ſkónčnje na naſchim ſyłym, ludu, ſo by ſo wuczińſćił a ſahorił. „Ja ſym pſchiſchoł“, praji tón Knjes, „ſo bych woheń ſapalił na ſemi, a ſchto chzył ja radſcho, hač ſo by ſo hižom horił!“ Je ſo jemeu radźiło, ſchtož chze tak rad dokonjeź? Hori ſo hižom w tebi? K temu chzedźa nam też tute ſwjatki pomhacź. Hamjeń.

Na ſwjatki.

Pſalm 118, 27:

Sswjatkowna pycha a radoſćź.*

Hłós: Wjeſel ſo, o moja duſcha! ꝛc.

Tón, kiž wójſka njebjeſkeho,
ſtworiczel też cźłowſtwa je;
Duch wſchak woźiwjazy jeho
dawa ſwětłej žiwjenje.
Knjes je wſcheho ſtworjenja
Bóh, kiž móc a kraßnoſćź ma.
Stwórba pſchipowěda Boża,
ſchtó je žiwe žórko ſboża.

Je to Bóh ſam wot wěčnoſćze,
kiž je ſwětej ſjewił ſo,
a kral budźe do wěčnoſćze,
doke**ž** w mozy ſwojej wſcho
Bóh dźe jenak wobkhowa
jako ſtičźeŕ žiwjenja;
wſcho wo mozy ſwědčźi jeho,
ſchtož ſwój wodych ma dźe ſ njeho.

Kotryž ſtworił naß je ſwebi,
pyſchičź też chze ſ kraßnoſćzu;
miło cź jeho Boża debi
cźłowjeſtwo je ſwjatoſćzu.
Naß Duch Boži pſchekraßnja
do nowcho ſtworjenja,
ſo ſmy ſtróżne Boże dźećzi,
hž pſches njeho Bóh ſej ſwjeczi.

Roſſwěčźi też Duch noß ſwjaty
je wſchěm Božim póſnaćom
a ſa ſawdawk je nam daty,
ſo je w njebjeſach naſch dom.
Wón naſch troſchtaŕ w ſrudźa naß ſ njeje wunjedźe. [bje je
Duž ſo Bóž je radujemy,
kiž je ſwěta k njebju dźemu.

Wuhotujmy ſwjatki kraßne
ſ młódnej pychu žiwjenja,
kotraž pſchetrjechi wſcho czaßne
ſradowanje, dokelž ma
ſwjedźeń pſchezo ſwjatkowny
a dźe jenak wjeſoły;
pſchetoż Duch je Bożi ſwjaty
też ſa wodźerja nam daty.

S mejemi ſo ſtwórba rychi
Boża wonka widomnje.
Kſcheſcźijan to ſ njeje ſłuſchi,
ſo ſe ſnamjenjom nam je
hacž najrjeńſchim pycha wſcha
w ſtwórbje Bożej ſwjatkowna
Duž też žiwjenje ſej ſama,
kotreż Boża dawa hnada. —

Do wutroby woheń ſwjaty
doj nam. Ducho dźěcźatſtwa,
njepokoj budź ſ njeje wſaty
wſchón pches teb e troſchtarja!
Rohow woltarja dźe ſo
pchimajmy najkrucźiſcho!
Proſchmy Wótza njebjeſkeho,
ſo dał Duch by nam ſo jeho! —

Woltarja je měſtno ſwjate,
hdźež ſa wopor ſwjeczimy
Bohu ſo a nam je date,
ſo we Boſy ſbóżni ſmy.
— Sser ja, pſchimu ſwjatkownje
ſo, ſo Boži Duch nam je
ſ wodźerjom ſe ſ ěta ſtehło
do žiwjenja njebjeſkeho! —

* Se „Sserbſtich Nowin“, lětnik 81, čźo. 126.

Sswjatkowne myßliczki.

Sswjatki! Ducho ſwjatkowny, kak ſapſchijam ja Tebje?! Kak dohladam ſo ja ſłaby, krótkowidźazy cźłowjek, ſo Ty tu ſy, ſo Ty tu woprawdźe ſy! Kak?! — Wótze njebjeſki, Ty ſy, Ty ſy tu, Ty ſy njewidomny a tola widomny! Haj, mózu ſ woběmaj rukomaj pſchimacź, ſo tu ſy, pſchetoż Twoje ſkutki wot ſpočzatka ſwěta ſcźinja Tebje a Twoju wſchehomóz widomnu, mój Knježe a Božo a ſtworiczelo! — A Ty wulki Božo, ſmil ſo nad nami ſłabymi cźłowjekami, ſo ſjewjo w naſchim Sbóżniku Jeſuſu Kſchyſtuſu. W cźłowjeſkim ſtaleže wohladamy Tebje a Twoju bójſku luboſć, ſo bychmy ſo tak cźim prjedy a cźim lóžo wjeſć dali k Tebi' — A ſtupiwſchi do njebjeß, ſjewi ſo nam cźłowjekam w Duchu Sswjatym, njewidomnym drje a tola widomnym, widomny ſy mi, Božo wěčny, kaž tón Wótz a ſtworiczel, tak tón Duch w Twojich ſkutkach, w kotrychž ſo ſjewjeſch kaž tehdy, tak hacź dotal, tak dźenża, w ſkutkach, kotreż ſo ſtawaja pſches to evangelion a pſches tu wěru do njeho. Otw ſwjaty Ducho, k Tebi modlu ſo, o ſwjaty trojeniczki Božo, k tebi modlu ſo. Ssmił Ty ſo nade mnu. H.

Zyrkej a ſtat.

Mimo zyrkwinych naležnoſćow ſo tu nětkole woßebje też hiſchcźe ſchulſke, kotreż naſch lud njeměrny cźinja a njeſpokojny ſe wyſchnoſcźu a na wſchěm poßledku też republiku, ſ najmjeńſcha i tajke, kaikaž ſo te nětkole ſjewja. Schulſke wojowanje a to mało ſwjeßelaze, je też nětko w Budyſchinje wudyrilo, abo ſnadź lěpje wupraßnyło, tak bóle cźicho a w potajnym ſo to hižo dołho wojowaſche. A te niz hinak móżno! Hdyž chze cźi ſchtó wſacź, ſchto cźi to najdróżſche, ſo wobaraſch, haj dyrbiſch ſo wobaracź, nochzeſch-li być hubjeńſchi hacž nětkajke ſwěrjatko. A twoje dźěcźi chzedźa tebi wſacź, nano a macźeŕ, twoje najßwjeczíſche a ſ nimi cźinicź, ſchtož cźi njeſchkoda ani twoja wutroba ani twoje ſwědomjo, tebi, kiž ſy kſcheſcźijanſki nan a kſcheſcźijanſka macźeŕ. Ty chzeſch tola, dokelž hinak njemóżeſch, ſo by ſo ſ ſyłym wukubłanjom twojeho dźěcźa dopjelnjało ſłowo naſcheho Sbóżnika: „Dajcźe dźěcźatkam ke mni pſchińcź a njewobarajcźe jim, pſchetoż tajkich je to njebjeſke kraleſtwo!“ Njech to nětko pſchidaſch abo niz, kiž ty ſa kſcheſcźanſku ſchuln ſy abo ſa ſwětnu, wo tutym twojemu dźěcźu cźiniſch tola ras ſlicźbowanje pſched Bohom! Po tym ſakoži ſebi ſwoje ſtejniſchcźo w tutym ſyłym praſchenju! — Skoro ſda ſo pak to tak bycź, ſo ſu ludźo bóle njeměrni a njeſpokojni ſe ſchulu pjenježnych praſchenjow dla, kotreż nětkole ſo bóle a bóle w ſchulſkich woßadach ſběhaja, hacž nabożiny dla a kſcheſcźanſkeho wukubłanja dźěcźi dla. By-li to woprawdźe tak było, by to ſe ſrudnych ſnamjenjow naſcheho cźaßa ſobu najſrudniſchi byk.

Wotrocźk.

Spißała w ſłowakſkej rěcźi Kriſtina Rohowa.
(Pokracźowanje.)

Bě pak te też runje najwjetſchi cźaß! Zyła iſtwa bě lute pkomjo a ßapaſche to wot jeneje ſcźěny k druhej. Wokajo wucźekachu wſchitzy won. Žałoßny kuŕ a ßmjerdźenje duſcheſche

wſchitkich; jeneż ſ wulkej nuſu poradźi ſo wſchitkim ſo wukhowacź. Njewjeſta bě wědomnje ſhubiła; dyrbjachu ju njeſcź. Nawoženju wunjeſcź Methoda a pſchepoda jeho wonkach muźam. Hnydom wróćźi ſo ſaßo ſam na měſtno wupuſcźenja,

pschiskoczi k woknam, sesaczina je, storha so palaze sawěschki dele a wutepta je. Klomjenja skakachu wokoło njeho, so bychu jeho popadnyle. Tola bě jemu hischcze mózno, dwě polnej a jenu na poł polnu bleschu slivowiza s blida shrabnycz, s nimi s durjemi wuskoczicz a tute saprazhnycz.

„Hdje to s wodu?" sawoła pschi tym na Petrascha a jeho hosczi, kotsiz runje wulke zudobja s wodu pschinjeszechu. „Woda njehascha! Dołhoz so slivowicz pali, dyrbicze so jemu palicz dacz, potom mózecze hascheczi! Wy scze prajili, so chzecze so w nim kumpacz, nětko mózecze so pschi nim tez hischcze wohrjewacz. Njeby-li Bóh mi pomhał, tole wukhowacz, a by-li płomjo tez tute blesche dozahnyło a rospuknyło — to je psche załostne, zebi na to pomyslicz, schto by so potom stało!"

Ach, to běchu hrozne wokomiki! To bě srudny kwasz! Drje nichtón s hosczi njewuczekny njewobschkodzeny domoj. Skoro wschěm bu drasta rostorhana. A tón nawoženja, tón wbohi, nawoženja! Bě to srudnje na njeho hladacz, tak bě wopalený! Sboże bě hischcze pschi tym, so płomjenja njemózachu won zapacz. Schtoz we swoje bě, to so spali abo bu skazene, khěza pak wosta s najmenischa stejo. „Njeby stejo wostała", tak wobkruczachu wschitzy, „a nawoženja by so spalik, njeby-li tu Ondrazikez wotroczk byk." Ludzo běchu so dołho na tutón kwasz hotowali, dlěhe pak hischcze budzeja na njón spominacz. Hakle w poslednim tydzenju bě Petraschowa zuzodzinzy prajiła: „Pola Ondrazikez su to wschitzy tak zwjeczi a maja tola dom polny khorosczo. Czhodła to Bóh jim dopuschczi?" Nětko bě jeje dom polny khorosczo, a wona njemózesche ani rjez, so je Bóh ju jim pózłał. Běchu zebi zami czerta, wopiłstwo na hosczinu pschesroszyli, a běchu jeho, czertowu polinku warili, nó, bě so jim khětro horza poradziła!

Ach, s tym mkodym pschichodnym zynom bě to dzěło! Wo bnjo a w nozy wołasche we wulkich bolosczach. Spytowachu wscho, schtoz bě lěkaŕ wukasak a tez, schtoz njebě wukasak. Haj, schtoz by lěkaŕ polěpschił, to stare żony sazo pohórschichu.

„Proschu panje!" dzesche na tseczi dzeń Methodka Ondrazikej, „puschcze mje na něschto dnjom se złużby! Běch pola Petraschez. Hólz jim wěsczo wumrěje, jeli so to hinak s nim njeczinja, abo wón wowrótni! Ja chzu jeho wothladacz!"

(Pokraczowanje.)

S bliska a s daloka.

— **Ssrjeda po zwjatkach,** 23. meje je sazo zerbski dzeń we Budyschinje. Dopoldnja ½10 hodz. sapoczina „Sserbska prědarska konferenza" se zwojimi wuradzowanjemi, popoldnju w 2 hodz. sczěhuje „Sserbske knihowne towarstwo". Maczisna k wuradzowanju dozaha a roszudne wobsamknjenja budza tez nusne. So bychu so wschitzy tuz tez wobdzělili!

— **W Drjezdzanach** wotmě na dnju Bożeho stpicza Evangelsko-lutherske krajne schulske towarstwo zwój sjězd. Se wschěch kónczin běchu tam sastupjerjo tuteho towarstwa. Khowna shromadzisna saběrasche so se wschěmi nětkole tak wazhnym schulskimi praschenjemi a wupraji so sa to, so ma so to bóle a bóle we pschesjednoszczi s towarstwami kschesczijanskich starschich dzěłacz. Popoldnju w 4 hodz. bě w evangelskej dwórskej zyrkwi zwjedzeńska Boża złużba; prědowanje mějesche krajny biskop; wukładowasche w nim na załožku Mat. 28, 16—20, kak je to misionska pschikasnja naschego Knjesa tez s dobom pschikasnja a porjad, sa schulske rosstuczenje a wukubłanje dzěczi. Nasch Sbóżnik chzyschе sa zebje měcz wschě ludy, tuz tez nasch lud, tuz tez nasche dzěczi. Wón chzyschе, so bychu so dzěczi kschesczike a so by so potom rostuczowała zyła mlodzina we wschěm, schtoz wón nam pschikasak. Wón chzyschе na wschěm poslednu jenu wozadu, kotraz by dzěłała a wěrika. Tuteje wozady khutny a wulki nadawk dzenza je tón, so by skutkowała na zwojej mlodzinje domach a w schuli a ju dowjedła k zywe; wěrje. — Wulka zyrkej bě hacz na poslednje město kolna nutrnych. — Wjeczor bě sazo wulka shromadzisna. Khowny pschednoschk mějesche tu inspektor Brück s Kamjenizy pod hesłom: Wojuj wo swoje dzěczo! Kózdy do Jesuza Khrystuza wěrjazy dyrbi nětkole swoje pschisłuschosczo dopjelnicz w tym, schtoz zebi kschesczanske wukubłanje dzěczi zada. Pokasa so na wozebite muzy a strachi naschego czaza kaz tez na to, so wyschnosczi njeczini po woli kschesczijanskich starschich. Bu potom tez wobsamknjene, so na pschedzydstwo towarstwa pschecza kschesczanskeho wobydlerstwa naschcje Sakskeje tez němskemu zejmej pschedpołożicz. — So běchu pschitomni tez k woporam sa tutu wulzy wazhnu wěz swólniwi, pokasa sběrka: bě so wjazy hacz 300 000 hr. nadało. —

— **Nasche Lipsczanske misionstwo** zwjeczi swój létny zwjedzeń pschichodnu zrjedu, 23. meje w Lipsku. Budze to w 9 hodz. zwjedzeńska Boża złużba w zyrkwi zwj. Mikławscha, popoldnju w 3 hodz. khowna shromadzisna w jenej wozadnej sali a we 8 hodz. wieczorna shromadzisna w zyrkwi zwj. Jana. Pschecziscy Knjesoweho misionstwa budza so s tutym naschim misionskim towarstwom sobu radowacz na tym, so je so dzěło wonkach mjes pohanami Afriki s nowymi mozami sapoczecz mohło a so, da-li Bóh, to w nowym lecze tez w Indiskej tak budze. — Wo misionskim dzěle do zyła jednasche so to tez 18. haprileje na shromadzisnje Sakskeho khownehe misionskeho towarstwa a Sakskeje misionskeje konferenzy. Na tutej rosprawjachu wo misionskim dzěle mjes pohanami a to wozebje wo tym w Afriziy pschi horach Kilimandzaro, a wo tym w Indiskej, a dale wo misionstwje mjes Zidami, za kotrez je Lipsk zrjedzischczo, a skónczinje wo misionskich wozadach w domisnje a jich luboszczi a zobuskutkowanju we misionstwje. Luboscz k Jesuzej je tu nusna; luboscz k Jesuzej je załoz zyłeho misionskeho dzěła, luboscz k Jesuzej pak tez potom pschewinje a dobudze! —

Na **„kschesczanskej zerbskej wottorhanskej protyzy"** dzěłaja tu khwilu zerbscy duchowni. Schtoz bě na protyzy tuteho léta 1923 na brachow a njedostatkow — a jich bě bohuzel wschelakich, to dyrbi so wotstronicz, tak so smeja naschi Sserbjo sa léto 1924 tu kschesczansku protyku na sczěnu, kotruz zebi pscheja, w smyslu a duchu podobnu na protyku němskeho „Nachbar" abo podobnu na „Neukirchensku" wottorhansku protyku.

— **Listowanje.** K. w R. sa 1. po zwj. Tr.

Biblija — czaz — człowjek.

22. tydzeń, wot 26. meje hacz do 1. junija.

26. Sswjedzeń zwj. Trojizy: Jap. sk. 2, 38—41. — Kh. 166.
27. póndzela. Ps. 51. — Kh. 198. — Luk. 1, 1—38.
28. wutora. Ps. 52. — Kh. 281. — Luk. 1, 39—56.
29. zrjeda. Ps. 53. — Kh. 3. — Luk. 1, 57—66.
30. schtwórtk. Ps. 54. — Kh. 408. — Luk. 1, 67—80.
31. pjatk. Ps. 55. — Kh. 305. — Luk. 2, 1—20.
1. zobota. Ps. 56. — Kh. 256. — Luk. 2, 21—40.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacz w Nozaczizach.
Czischcz Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihárnje, sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čisło 21.
27. meje

Pomhaj Bóh!

Letnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni a płaczi schtwórczetnje 100.— hr.

Sswjedźeń Sswjateje Trojizy.

Jap. skutki 2, 28—41.

„Wy mužcjo. lubi bratsja, schto mamy czinicź?“ S tutym běchu k japoschtołam pschistupili czi, kotrymž bě to prěnje swjatkowne prědowanje Pětra do swědomnja a do wutroby sajěło. Běchu satorhnjeni, storhnjeni s jich wschědneje myzle, s jich wschědneho dźěła, s jich wschědneho staranja, storhnjeni na druhe městno, tam, hdźež dźe wo najwjetsche a najswjeczische, wo duschu njeśmjertnu a sbóžnosć! Sswjatki su sazo nimo. Sswjatkowne prědowanje je wuklinczało! Ssu w kóždej wosadze byli namakani tajzy. kotsiž běchu tak storhnjeni a satorhnjeni, kaž tam czi w Jerusalemje, a su so prascheli, kaž tuczi: „Schto mamy czinicź?“ Njepraj a njesamołwej: „Tam w Jerusalemje njebě to jeno to prědowanje, ale tež sobu wscho to dźiwne, schtož so to tam sta, mjenujzy schumjenje a wohnjowe jazyki!“ Tak samołwjejo pscheradźisch najprjedy, so sam njesby jedyn s tych byl, kotsiž tak satorhnjeni běchu a s tajkim praschenjom se swjatkowneho prědowanja dźěchu Ale niz jeno to! Schtóž tak rěczi, sjewi s tym, so je swjatki wocźi sawjasanej a wuschi satykanej měl sa to, schtož so stawasche a hischcze stawa a hižo stawasche wot dawna sem Abo njeje to tež nastróżazy wichor, kotryž tak howri psches nasche kraje nětk psches wjazy hacź 8 lět? A njesbu te stysknosćze, kotreź nasb domachpytaja a sapaja wokoło nasb kaž płomjenja? Tuž budź tak dobry, a daj płaczicź tutomu praschenju swjatkom: Ssu to byli w kóždej wosadze namakani tajzy, kotsiž běchu satorhnjeni a so praschachu: „Schto mamy my czinicź?“

Schto je wotmołwa na tuto praschenje? Je to rosrisaze praschenje sa jenotlineho, sa wosadu, sa zyły lud, bjesy wscheho rosdźěla, sa Sserbow a Němzow jenak! Njeje-li tu žanych tajkich było, schto potom? Ssmy my wschitzy hižo tajzy prawi, zylni, njepowalnje groerni schescźijenjo, kotsiž w mozy ducha swjatkowneho pschezy czinja to, schtoż je prawe a dobre? To pak trjebasch jenoż junu pohladacź do swěta a do žiwjenja nětkle, a ty wěsch, so to tomu tak njeje. Schto pak potom, hdyž tu žanych tajkich njeje, kiž su tak satorhnjeni a tak so prascheja? Potom — potom su swjatki nimo schke a — człowekojo nimo nich! Potom bě to sazo ras wscho podarmo! Njewužitnje smy potom wužiwali swjatkowny czaz, tutón hnadny czaz, a tola ani jedyn njewěmy, kak dołho hischcze wužiwamy hnadneho czaza, prjedy hacź je — pscheposdźe. Pscheposdźe, žałostne to słowo!

Dokelž je to nětk wscho tak, je czim bóle nad nami, so wuschi a wutrobu wotewrjamy dźensnischemu słowu swjatkowneho prědarja Pětra: „Czińcze pokutu a dajcze so schczicź kóždy na to mjeno Jesom Khrysta k wodawanju tych hrěchow; dostanjecze dar teho Sswjateho Ducha!“ „Czińcze pokutu!“ to pschiwoła Pětr potajkim tebi, kiž so liczischi do tych, kotsiž su satorhnjeni a so prascheja: „Schto mamy czinicź?“ A ty masch czinicź a dokonjecź tón wulki a rossudny skutk, kotryž je w tutym słowje tebi poruczeny: „Czińcze pokutu!“ Tola niz mjenje, ně runje tak khutnje a dorasnje je tuto słowo pak pschiwołane tež tym wschěm, kotsiž njeběchu satorhnjeni a so njepraschachu: „Schto mamy my czinicź?“! Runje tež woni, haj, prajmy 'noz hnydom: nasch zyły lud ma czinicź pokutu, ma dokonjecź a wukonjecź tón wulki swjaty skutk, kotryž rěka: pokuta! Wotwobroczicź so

dyrbimy wot wscheho teho, schtož njeje s wole a se skutka ducha ßwjatkownehо, a pschiwobrocźicź ßo dyrbimy k njemu ßamemu, tutemu duchej ßwjatkownemu, haj jeho ßameho pschijecź!

A schto wscho tu njeje, wot cžehož ßo dyrbimy wotwobrocźicź! Ssy-li stajak nadźiju sa pschichod na něschto serjuske, dyrbisch wjedźecź, so sa tebje runje tehodla placźi: Cžiń pokutu! Wotwobrocźicź dyrbisch ßo wot tajkeho spočžowanja a to lěpje dźenża hacž jutsje; mohło to jutsje pschepoſdźe hižo bycź! Abo ßy-li ty jedyn mjes tymi, kotsiž ßu wschu nadźiju shubili a pohrjebali a nětko tu steja s niczim psched niczim, hlej, placźi tebi, runje tebi. Cžiń pokutu! Wotwobrocź ßo precź wot tajkeho cžińka! Tu a runje tak tam prěni ras, klinczi cźi to dale do wědomnja a wutroby: „A pschiwobrocź ßo duchej ßwjatkownemu!“ Nimasch samolwjenja a njemóżesch prajicź: „Mi to njepłacźi!“ Ně, też sa tebje je tu w tekicze sapißane: „Pschetož wam a waschim dźěczom je ßo to ßlubjenje stało a wschitkim, kiž daloko ßu, kotrychž Bóh nasch Knjes powoła“. Tuž pschiwobrocź ßo k Bohu, k ßwojemu Bohu, pschetož wón to je, kiž w tutej potajnej bójskej mozy skutkuje mjes nami a w nami, kaž wón to, nam ßo widomnje sjewiwschi w Jesußu Khrystußu, psches tutoho ert na horje k-njebju-stpicza nam praji: „Hlej, ja ßym pola waß wschitke dny hacž do skónczenja teho ßwěta!“ Na njeho stajej nadźiju s połnej dowěru a hlej — Ty smějesch ßwjatkownehо žohnowanja hižo wjele a to runje toho, kotrehož ty nětkole najbóle potrjebasch!

Abo ßy-li saložił a twarił ßwoje žiwjenje a sboże na ludźi a ßo mjenje abo bóle sjebał, ßłysch, ßłysch też tehdy, hdyž hischcze njespósna, so je žiwjenje a sbožo, na ludźi saložene, pschezo sjebanje, ßłysch, schtož Pětr hischcze dale praji: „Dajcze ßebi pomhacź wot tych wrótnych ludźi!“ To chze-li prajicź: „Wotwobrocź ßo wot nich, wotwobrocź ßo wot toho spočžinanja, na cžłowjekow twaricź sboże!“ Niz tak. „Pschiwobrocź ßo k Bohu ßamemu“. „Twar, o moja duscha, twar na Boha! Wěra jemu ßłuscha!“

„Cžińcze pokutu!“ Dwaj pokiwaj tu masch. Kaž tu, tak cžiń to wschudże a pschezo, a ty sačžuwasch ßwjatkownehо ducha wobsbožazu móz, ty masch ßwjatkowne žohnowanje!

Nasch tekst nam na pożledku hischcze praji, so bu jich na 3000 duschow dobytych. Bu jich to w naschich wożadach, hdyž ßo to niz jeno na jenym městnje, ně na wjele městnach předowasche ßwjatkowne předowanje, też pschidobytych s najmjenscha 3000 duschow? Dźenża ßo ßwjatki doßwjeczuja. Doßwjeczmy je tak, so to, schtož bu ßwjatki skomdźene, dokonjamy dźenża, prjedy hacž je pschepoſdźe! Hamjeń.

Sswjata Trojiza.

Posdźischo hacž wschě druhe kschescźijanske ßwjedźenje bu ß wje dźeń Sswjateje Trojizy postajeny, a to drje tehodla, dokelž jeho załožk njeje někajki podawk se stawisnow Božeho kralestwa — kaž na psch. sa ßwjatki to wulecze Sswjateho Ducha — ale jena wucžba kschescźijanskeje wěry, mjenujzy, skónczne sapschimnjenje kschescźijanskeho spósnacza do w trojakim ßwětle ßo błyßczazeho dejmanta wěry do trojeniczkeho Boha. Sa jich wjele je tutón dejmant ßwój błyschcź shubił. Tola, schto by ty był, hdyž by drje wjedźał, so Bóh jako Wótz wscheho bycza na ßwěcze knježi je w njepscheměnjazej mozy, njewjedźo pak s dobom, so ßo wón też wo tebje stara? Nětk pak je ßo tutón Bóh, kotremuž ßo njemóże nichtón sbližicź, skhilił k cžłowjekam a je jich njebóßke bycze pschewinył w ßwojim jeniczkim narodźenym Ssynu. Ale schto by ty był, hdyž by ty tole jenož wjedźał a snał jako podawk, kotryž je ßo něhdy stał, a hdyž njeby też w tebi ßo tuto dobycze nad hrěchom a nad ßmjerczu wospjetowacź a s nowa woživicź mohło? To pak ßo móże stacź psches Božeho Ducha, kotryž je póßłany do ßwěta, so by cžłowjekow wróczo dowjedł k tomu, schtož po prawom jich bycze wot spočžatka mjenujzy: so bychu Boże dźěczi byli. — Na trojakore waschnjo sjewi ßo Bóh w ßwěcze, w stanisnach cžłowjekow, w naschim duchownym žiwjenju, na trojake waschnje sjewja ßo nam pschi tym jeho najpotajnische, najlubsche bycze: Jeho luboscź, kotraž wscho žiwjenje twori, kotraž ßwoje najsnutskownische wocžini a sjewi, a kotraž wuskutkuje sboże duschow. — Je to jena tajka wěra něschto, schtož njeby niczo sa tutón ßwět było?

Na ßwjatu Trojizu.

Jap. skutki 2, 38. 38:

Pětrowe ßwědczenje wo ßwj. Trojizy.

Hłoß: Budź khwalba Bohu ßamemu ꝛc.

Bóh Wótz, Ssyn, ßwjaty Duch —
ßu jene bójske bycze, [cźi tsjo
— to spodźiwne je potajnstwo,
kiž wěrje dawa tycze;
ju to wschak móznje poßylnja
a duschu sbóżnje wokschewja,
so wotpočžuje w Bosy. —

Wótz powoła naß k towarstwu
se ßobu mikoscźiwy,
hdyž poskicźił dar w ßlubjenju
je dźěczatstwa a dźiwy
nam widźecź dawa wobstajnje
a wosbožuje žiwjenje
wschěch ßwojich ßwěrnych dźěczi.

Psches pokutu a kschczenizu
na mjeno Jesußowe
wschě hrěchi wodate nam ßu
a prawo date nowe,
so dźěczi Boże rěkamy
a sawěscźeni herbstwa ßmy,
kiž dostacź nam ßo dyrbi.

A sawdawk sboża wěcžneho
we sbóżnem Božim raju
je dar wschak Ducha ßwjateho,
— to se shon enja snaju
cźi, kotsiž jeho dostachu
a ßwěrni jemu wostachu
hacž jónu na kónz wěry.

Tak Boża ßwjata Trojiza
je žórko sbóża wscheho
a ßtudźeń sdobom kschewjaza
a rěka njebjeskeho
wschak žiwjenja, kiž dostawa
ßo s Božeho nam bohatstwa
tu hižo a tam wěcžnje! —

Putnik.

W jenym rjanym hrodźe, wo kotrymž hižom dawno žadyn kamjeń na druhim ležo wostał njeje, běsche něhdy jara bohaty prawje kraßnje wodebicź, khudym pak wón mało dobrotow ryczeŕ živy. Wón wjele pjenjes na to naloži, ßwój hród wopokasowasche.

Tuž nětko ras khudy putnik do hrodu pschińdże a wo nóznu hospodu proschesche. Ryczeŕ jeho hrubje wotpokasa a dźesche: „Tónle hród njeje žadyn hosczenz.“

Putnik rjekny: „Dowolcze mi jeno tsi praschenja, dha chzu saßo hicź.“

Ryczeŕ snapschecźiwi: „Na tole wuměnjenje ßměcze ßo pschezo wotraschecź. Chzu wam rady wotmolwjecź.“

Putnik ßo jeho nětko woprascha: „Schtóha drje prjedy waß w tymle hrodźe bydlesche?“

„Mój nan!“ ryczeŕ wotmolwi.

Putnik ßo dale praschesche: „Schtó tu prjedy waschehо nana bydlesche?“

„Mój dźěd!“ ryczeŕ rjekny.

„A schtó budźe drje po waß w nim bydlicź?“ praschesche ßo putnik dale.

Ryczeŕ dźěsche: „Da-li Bóh, mój ßyn!“

„Nó,“ snapschecźiwi putnik, „hdyž kóždy jeno ßwój cžaß w tymle hrodźe bydli a pschezo jedyn druhemu městno rumuje — schto dha scźe wy hewak tudy hacž hosczo? Tónle hród je potajkim woprawdźe hosczenz. Njewažcze tehodla tak wjele na to, so byschcze tónle dom tak kraßnje wupyschili, kotryž waß jeno krótki cžaß hospoduje; cžińcze radscho khudym dobrotu, dha natwaricze ßebi wobstajne bydło w njebjeßach.“

Ryczeŕ ßebi tele ßłowa k wutrobje wsa, wobkhowa putnika psches nóz a bu wot teho cžaßa ßem dobrocźiwischi napschecźiwo khudym.

Tučel.

Po jenym cźežkim njewjedrje šo lubosna tučel na njebju sjewi. Mały Jank runje s woknom won hladasche a polny radosće wuwola: „Tajkele krašne barby we šwojim žiwjenju hischće njewidźach! Tamle pola teje stareje wjerby pschi rěčzy wone s mróčelow hač na semju došahaju. Wěsće tam se wschěch schtomowych liščičkow tele rjane barby kapaju. Ja chzu tam rucže dóńcź a wschě skorpawy šwojeho barbneho kaschčźika s nimi napjelnicź.“

Wón běžesche tak spěschnje hač móžesche; tola k šwojemu spodźiwanju tam wbohi pachołk jeno w deschću stejesche a niz najmjeńsche wo někajkej barbje njepytny. Wot deschća zyle pschemačzany wón sašo srudny domoj dźěsche a šwoje njesboże nanej wuskorži.

Nan šo pošměwkowasche a dźesche: „Tele barby njedawaja šo do žaneje skorpawy pschijimacź. Deschćne krjepjele sdawaju šo jeno we šlónčznym blyschću tak rjenje barbjene bycź. Tale rjana barbna krašnosć pak ničžo wopraw-dźite njeje a žaneho wobstacza nima. A tak, lube dźěčźo, je se wschej krašnosću šwěta; wona sda šo nam něschto bycź, je pak jeno šamy dym.

Tuž njedaj mylicź šo wot sdaća,
So radosć njepschińdźe do płaća.“

Winiza.

Krótko do šwojeje šmjercźe jedyn nan k šwojim tśjom šynam dźesche: „Lube dźěcźi! Ja wam ničžo sawostajicź njemóžu, khiba tónle nasch domčźk a winizu pódla. We winizy pak potajny pokład leži. Ryjcźe jeno pilnje sa nim, dha jón namakaće.“

Po nanowej šmjercźi cźi šynojo zyłu winizu s najwjetschej pilnosću pscherywachu, tola njenamakachu ani słota ani šlěbora. Dokelž pak woni winizu hischće ženje tak pilnje wobdźěłali njeběchu, dha wona tak wjele wina wuplodźi, so šo temu spodźiwachu.

Nětko hakle šynam pschipadźe, schtož běsche jich njebohi nan s tym pokładom měnił, a woni na durje winizy s wulkimi pišmikami napišachu:

Pschimajcźe šo pilnosće,
Wona podkopk słotu je.

Zyrkej a šat.

Sakski šejm mějesche do šiwjatkow wo tśjoch namjetach jednacź a wothłošowacź, kotrež wschě tśi sa to běchu, krajnu zyrkej sastaracź tak se šrědkami, so šo jeje potrjebnosću na pjenjesach pornjo wobstejnosćam měrneho cźaša a pschiměrnje nětczišchim wobstejnosćam spokoji. wošebje w tym, schtož dokhody duchownych a sastojnikow nastupa. Tute bychu šo słónčznje sašo dokhodam tych sastojnikow srunacź mohłe, kotśiž šu s nimi na jenym skhodźenku wědomostneho wukubłanja. Ssejm je jenož jedyn s tutych namjetow pschijał, njenujžy, so ma sakski šat nětk też skónčznje, kaž druhe staty to dawno hižo cźinjachu, te wot wulkeho šata poskicźene šrědki sa zyrkej skasacź a jej pschepokasacź, wschо druhe, schtož měł sakski šat jako tajki na šo wsacź, bu wotpokasane.

Wólby do synody njestawaja šo jenož w Budyschskim a Kamjenskim wokrejšu, ale też w Radebergskim, potajkim we tśjoch wokrejšach, do kotrychž šu šerbsko-němske wošady rostykane.

Schtóž šo k temu mjenu teho Knjesa budźe wołacź, tón budźe zbóžny.

Hłóš: Na Boha šo spuschczźecź mamy.

Samk šo do komorki rjenje,
Wušyp šwoje žałosćenje
Tam do Wótza wutroby.
Bóh cźe widźi, Bóh cźe šłyschi,
Wě, schto twoju duschu tyschi,
Psched nim njejšy sabyty.

Lěpje, dyž-li duscha cźuje,
Schto ju boli, schto ju hnuje,
Je to Bohu znajomne.
Njeje trjeba šłowow rjanych,
Ani dołhich prózstwow žanych,
So by Wóčzeż šłyschał cźe.

Ach, dha nochzu sazwyslowacź,
Chzu šo k Bohu Wótzu wołacź
S dźěčźazej ja dowěru.
Njekhabłajo chzu šo bědźicź,
Stajnje sa Khrystušom šlědźicź,
Dójž tam k njemu njepschińdu.

S hnady Jeho khodźicź budu
K njemu, k Jeho sbóžnom' ludu,
Hdyž tu wěru wobkhowam.
Wón je mi tu sbóžnosć dobył,
Na kschižu je sa mnje pobył;
Jemu cześcź, dźak, khwalbu dam.

Na cźěle a duschi cźiły
S Jeho hnady budu žiwy,
W nim wam prawoh' lěkarja.
Pomoz jeho šebi žadam,
Khudy psched nim dele padam.
Wón mi s nusy wupomha.

Sdźerž mje twoja móz a hnada;
Bjes tebje wscho w šwěcźe spada.
Wostań pschi mni Jesušo.
Dobre wscho chzył do mnje płodźicź,
Bliže k njebješam mje wodźicź.
Ssmil šo na mni Sbóžniko.

Zohnuj mje, ty luboscź Boža,
Pomhaj mi na pucź toh' sboža,
Stwoŕ mi cźistu wutrobu.
K tebi horje duscha hlada,
Hnadu twoju horzo žada.
Daj mi sbóžnosć njebjesku.

Poddaty do Božej wole
Njeboju šo w cźěmnym dole,
Pomoz moja Bóh je šam!
Mój Knjes wschitko, widźi, šłyschi,
Schto mje boli, srudźi, tyschi;
Jemu wscho to cźinicź dam.

Wěrjazym we Božej hnadźi
Wschón jich skutk šo derje radźi,
Bóh jich we wschěm žohnuje.
Dokelž Wótz je šama luboscź,
Dźěcźom wopokaže šmilnosć
Też hdyž schwika, lubuje.

Hižo w šwěcźe podobnische
Twojej wutrobje cźiń wschitke
Dźěcźi twoje lubosne.
Sswětej zuse, sprawne, cźiche,
Ponižne kaž měcź chzesch nifke,
Wot tebje rad widźane.

Budź a wostań s nami, Božo,
Ty šy nascha móz a sbožo,
S tobu s nami derje stej!
Schtóž šo k tebi budźe wołacź,
Teho chzył ty wušłyschowacź,
Wupomhaj jom' s nusy wschej.

Pomoz prawa je pschi tebi!
Sbóžnje dowjedź naš wschěch k šebi
Dom do wěcžnej sbóžnosće.
S tobu sbóžnje domoj dźemy,
Tam Cźe wěcžnje khwalicź chzemy;
Daj nam wěcžne žiwjenje.

J. W.

Wotroczk.

Spisaka w hłowakskej rěczi Kristina Royowa.

(Pokraczowanje.)

„Dźi, mój hyno! Ty jeho wěsce lěpje wothladasch! Ja chzu rad sa tebje dźěłacz, hdyž by ty jeho 'noż sdźerżecz mohł! By to schkoda było wo tajke młode żiwjenje!“

Method dźěsche. Pola Petraschez wjeżelachu żo wschitzy, jako prajesche, czehodla je pschischoł, pschede wschěm lěkar, s kotrymž żo tam runje setka. Lěkar pytny, so měješche tu to je mudrym a wuschiknym człowjekom czinicz. Sakasa żwójbje, něschto druhehe czinicz hacz to, schtož by Ružansky dowolił. Wot żamżneje hodźiny bu to lěpje.

Khory hnydom saczu, so żo jeho druhej ruzy pschimaschtej, kotrejž jenoż nochzyschtej wołóżenje pschinjesecz, ale tež pschinjeżeschtej.

Ale s tych dnjow, kotrež by dyrbjał Method pola Petraschez pschebywacz, buchu to někotre tydżenje. Petraschowa pschińdże żama Ondražika prożycz, so by jim bożedła wotroczka pschewostajił, chzychu jemu dźěłaczerja sa to sapłaczicz. Tak pschewostajichu jim wotroczka, njeżadajo żebi dźěłaczerja. Wjedźachu, so Method s luteje luboscze k bliżschemu khoreho wo dnjo a wo nozy hladasche; tuż chzychu żo też woni na tutej luboscźi wobdźělicz. Nimo teho njeležesche pschichodny żyn wjazy, s jeho wóczkomaj bě żo to połěpschiło, hłowa sastawasche bolecz. Bě wjeżoły, so móżesche sażo něschto dźěłacz.

Ssamko bě żebi husto żadał, so by Method pola nich bydlił, a so bychu też woni każ kastojzy dźeń se shromadnej modlitwu sapoczeli. Tu bu jeho żadanje dopjelnjene: Method bydlesche pola nich a woni czinjachu to tak każ kastojzy — tola běchu to drohu sapłaczike!“

6. staw.

Syma bě żo pominyła a naléczo pschischło. Ale to bě tak każ s tajkim rjanym ptaczkom, kotryż slětuje a slětuje a spěwa a — prjedy hacz żo dohladasch, je żo shubił. Lubośne naléczo wuczeże a horze lěczo pschiczeże, tak horze każ te psched dwěmaj lětomaj bě, jako Method Ružansky k Ondražikezom pschińdże.

Ras popołdnju stejesche młody Ondražik — tak mjenowachu jeho żużodźo po jeho mandźelskej, hacz runje Rascho rěkasche — psched khěżu. Bě sażo strowy a hladasche tam do teho kónza, hdźež bě prjedy hacz do Ameriki wupuczowa, ta hrozna hórka. Tuta hórka tam wjazy njebě, na jeje městnje stejesche tam wożrjedź noweje, rjaneje żadoweje sahrody, wot żiweho płota wobdateje, khěża, kotraż njebě jara wulka, tola pak tak rjana a nahladna, so to tajkeje w zyłej wży wjazy njenamaka. Wokna běchu wulke a rjane. Na tu stronu běchu duricźka a dwór, na tamnu stronu do wży pak durje każ do klamow.

„Schtó by żebi na něschto tajke pomyżlił!“ měnjesche pschi żebi. „My mějachmy to psched żobu a wostajichmy jo puste leżo. Wón pak, kak s lohka pschińdże k tajkej rjanej khěżi! Tak pschihódnu a tunju nima ju nichtó wo wży! Hdy bych jenoż wjedźał, na koho mje wón pschezo dopomina, niz tak jara to wobliczo, ale tón hłóż. Ssym dyrbjał tajkeho człowjeka hižo ras něhdże wohladacz, ale hdże?“

Tola niz jeno młody Rascho, ně, zyła wjeż żo dźiwasche tuteje khěże dla. Naléczo bě lědma tu, běchu twaricz sapoczeli. Method wsa k temu wjeżnych murjerjow. Kóżdy kusczik městnischcża dyrbjesche żo wutrjebacz. Tšěchu da hinak wjasacz hacz bě to tu hewak waschnje, tak so měješche na łubi komory tak wulke każ jstwa a delcka bě wschitko k wobydlenju. A hacz runje bě wschitko s njeutrobdźělaneje żyrisny twarjene, bě wono tola wscho tak twjerde a rjane, każ s palenych zyhelow. Dźeń wote dnja pschikhadźachu ludźo, so bychu tutón dźiw wobdźiwowali. Wjazy hacz jedyn wjesche s hłowu a dźesche: „Sawěsczе, tak chzu żebi ja to też shotowicz!“

Method bydlesche pśches tón zyły czaż pola Ondražikez, tola njeżłużesche tam wjazy, płaczesche sa żebje hospodu. Murjerjow a dźěłaczerjow sastarasche Podhajszyna. Nochzyschе tuto wobczeżne dźěło Ondražikez żonam napołożicz, dokelž mějachu tak hižo wulke hospodarstwo.

(Pokraczowanje.)

S bliska a s daloka.

— **S Njeżwaczidła.** Boże stpicze żo w naschim Bożim domje lětuschi żwjedżeń a hłowna shromadźizna pobocznego Gustav Adolfskeho towarstwa sa Budyschin a wokolnosez wotměwasche. Dopołdnja běsche żwjedżenske dźěczikemschenje, popołdnju serbska żwjedżenska Boża żłużba s prědowanjom knjesa fararja Tyscherja s Budyschina wo sczenju Jana 18, 36 a 37: Jesuż, kral prawdy; jeho żwědczenje mózne je; też my żwědkojo prawdy być mózemy — a na to němska żwjedżenska Boża żłużba s prědowanjom knjesa fararja Groży s Budyschina, kiž měješche też dźěczikemschenje, wo Jerem. 31, 15—17: Rahelowe żylsy a Rahelowy troscht — też Gustav Adolfskeho towarstwowe żylsy a jeho troscht. We hłownej shromadźizne, kotraż żo k němskej Bożej żłużbje pschisamknu a kotruż pschedżyda, knjes tajny zyrkwiny radźicźel Rosenkranz s narěczu wotewri, knjes farar Räda rosprawu a knjes wyschschi schuliski radźicźel Bach sliczbowanje poda; s wobeju běsche żłyschecz, kak cziche, żohnowane dźěło Gustav Adolfskeho towarstwa někotru nusu evangelskich wěrybratrow w rosprószchenju w katolskich krajach pomjeńschicz pomha. Nawdało je żo po dźěczikemschenju 22664 hr. (mjes nimi 3 hr. żlěbora!), po serbskej Bożej żłużbje 35560 hr. po němskej Bożej żłużbje a po hłownej shromadźizne 49 603 hr., we Lusy sběrane dary 15 180 hr., posdźiche dary 24 500 hr., to je wschitko hromadże 147 507 hr. — Njech je żwjedżeń Gustav Adolfskeho towarstwa, kiž je psched 17 lětami, w lěcze 1906 pośledni krócz tu w Njeżwaczidle s hóscźom było, k żohnowanju sa naschu wożadu a sa wěrybratrow w rosprószchenju!

— Czesczenych czitarjow nascheho łopjeńka „Pomhaj Bóh“ prożymy, je-li maju hischcze 16. czisło a je dale njetrjebaju, so bychu je nam wrócźili, dokelž hischcze mnjnje někotre czisła trjebamy.

Listowanje. K. w. R. sa 1. p. Tr. — T. w B. sa 2. p. Tr.

Biblija — czaż — człowjek.

23. tydżeń, wot 2. junija hacz do 8. junija.

2. **Prěnja njedżela po żwj. Tr.** Jap. sk. 2, 42—47. — Kh. 237. — Luk. 2, 41—52.
3. **póndżela.** Pż. 57. — Kh. 234. — Luk. 3, 1—14.
4. **wutora.** Pż. 58. — Kh. 21. — Luk. 3, 15—38.
5. **żrjeda.** Pż. 59. — Kh. 20. — Luk. 4, 1—15.
6. **schtwórtk.** Pż. 60. — Kh. 307. — Luk. 4, 16—30.
7. **pjatk.** Pż. 61. — Kh. 831. — Luk. 4, 31—44.
8. **żobota.** Pż. 62. — Kh. 231. — Luk. 5, 1—16.

Dodawk. 26. meje, żwjedżeń żwj. Trojizy: Jap. sk. 2, 38 hacz 41. — Kh. 166. — Luk. 1, 1—25.

27. **meje, póndżela.** Pż. 51. — Kh. 198. — Luk. 1, 26—38.

Samolwity redaktor: farar **Wyrgacz** w Nożaczizach.

Czischcz Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje, sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čisło 22.
3. junija.

Pomhaj Bóh!

Létnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

1. njedźela po swj. Trojizy.

1. Jan. 4, 16—21.

Hdyž na narodnym dnju wróczo hladamy na sańdźene lěto swojeho žiwjenja a so dopomnimy, kelko lět je sa nasche krótke žiwjenje hižom schumiło do morja wěčnosće, a hdyž sdobom myślimy na swoju sachodnosć, dha posběhnjemy swoje wóczko też horje k njebjesam a rjeknjemy: Knježe Bože, ty sy nasche wukhowanje stajnje a pschezo; prjedy dyžli hory buchu a semja a swětstworjeny bu, sy ty, Bože, wot wěčnosće hacž do wěčnosće. A mjeno Jehovah rěka: ja budu, kotryž ja sym. Nasch Bóh je wěčny. Hdyž wobdźiwamy semju a morjo, hory a doły, lěsy a łuki, sahrody a pola w symskej morwosći, w nalětnej pysche, s płodami nasymy; hdyž so dopomnimy na prěnju wschěch wucžbow, kiž nam swjate pismo da, na prěnju stucžku biblije: w spoczatku stwori Bóh njebjesa a semju, dha wón stupi psched nas jako tón stworicžel njebjesow a semje, jako tón wschehomózny. Hladajmy do stawisny: Někotry lud je Bóh wulki sčinił a jemu k derjehiczu pomhał. Tola na jene dobo tu wón storčeny s wyšokosće teho sboža do hlubiny teho njesboža: hrěch je tych ludźi skaženje. A někotry člowjek mějesche tych swětnych kublow dosć, kotrychž wutroba požada! móžesche so wjeselicž nahladnosće pola sobučžlowjekow, a dobra strowosć da jemu pschětracž wschě parowanja a pschecžiwosće na semi. Tola we swědomnju hrjebasche cžełu, kiž njesemrje: porokowanje swědomnja je traschne khłostanje. Zyły lud kaž jednotliwy nashoni: nasch Bóh je prawy a swjaty. Luby cžitarjo! Cžas, stwórba, stawisna a swědomnje cži předuja: Nasch Bóh je wěčny, wschehomózny, prawy a swjaty.

Ale s tym so sdobom njewucžerpa bycže nascheho Boha. Nasch Bóh je wjele wjazy. Bjes runjecža rjany schpruch biblije cži praji: Tak je Bóh tón swět lubował, so je swojeho jenicžkeho narodženeho syna dał, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja, shubjeni njebyli, ale to wěcžne žiwjenje měli. Tak pische Jan, tón japoschtol teje lubosće, w swojim sćenju. A w swojim prěnim lisće wón to same wospjetuje a wukładuje bycže nascheho Boha s krótkimi, njewuměrnje rjanymi słowami: Bóh je lubosć. Wjele je so prědowało wo Bosy jako lubosći. Naspomnjeny text pschinješe nam hischće jene prědowanje wo lubosći: „Bóh je lubosć". To dawa dowěru k Bohu. To sbudźi lubosć k blischschemu.

Bóh je lubosć. To dawa dowěru k Bohu. Tak cžitamy: „Bóh je lubosć, a schtóž w lubosći wostanje, tón wostanje w Bosy a Bóh we nim. Na tym so ta lubosć dokonja pola nas, so my bychmy dowěrjenje měli na sudnym dnju." A sase: „Bojosć njeje w lubosći, ale dokonjana lubosć wumjeta tu bojosć won." To rěka: Bóh, kotryž je tu lubosć, sbudźi naschu dowěrn. Kak sebi myślachu a myšla póhanjo Boha? Wosnamjenja jeho pod wschelkimi wobrasami a morwymi wěžami, kiž su same na sebi zyle njeschkódne. Tola sady tych wobrasow morwych wězow widža woni teho sawisłneho knjesa, kiž pschezo jenož na to hlada, hacž a hdže so cžłowjekam pschederje dže, jim niczo dobre njepopscheje, jim s lescžu a mozu schkodźicž spyta a jene njesboże po druhim sćele. Tajki sawisny Bóh njemóže lubosć tych ludźi dobycž. Woni maju hrosu a strachotu psched nim. A tajka hrosa a strachota pschewodža a cžwiluje jich we njeměrncj a njepokojnej wutrobje cžas žiwjenja, wot kolebki hacž na mary. A kak sebi myślachu židža Boha? Jako teho surowego sudnika, kotryž jenož na tym wachuje, so so jeho kasnje njepschestupja. Tak wón hrosy: Ja, tón Knjes, sym jedyn surowy

Bóh, kiž hrěchi tych starschich domapytam na dźěćźoch hacž do tśeśeho a schtwórteho stawa, a kiž khłostam wschitkich, kiž moje kasnje njebźerźa, Rosymimy, so bě runje tón pobožny Israelita wodnjo kaž w nozy tyscheny w swojim swědomnju dla swojich pschestupjenjow a komdźenjow pschezo widźo to wóčko Boże, kotreż hněwanje hlada na hrěch, a tu ruku Božu, kiž budźe khłostacź.

Kelko wyschsche steji tola nascha kscheśćanska wěra! Bóh je luboscź. Japoschtoł Jan móżesche pisacź: „My smy wěrili a pósnali tu luboscź, kotruž Bóh k nam ma.“ Jako so w sapočatku Bratrowskeje wożady w Herrnhuće kscheśćijenjo wschelkeho jowpschińdźenja, powołanje, naroda a luda prawje rosymicź njemóżachu, wobroćźi so Zinzendorf na kóždeho jenotliweho s praschenjom, hacž je wulki hrěschnik a hacž chze pśches Jesuša sbóžnoscź dostacź. Schto leżesche w tutym praschenju druhe hacž to, so naš Bóh w Jesušu lubuje? A hdyž je sćrjedźisna nascheje wěry Jesuš, tón kschiżowany, schto s tym druhe prajimy hacž to, so je wón cźinił po swojim skowje: Nichtón nima wjetscheje luboscźe khiba tu, so wón swoje, žiwjenje wostaji sa swojich pschećelow. A hdyž buchmy w swjatym Wótcźenaschu nawuczeni so k Bohu modlicź jako swojemu Wótcźej, schto leži w tym druhe hacž to, so wón naš wótcowsźy lubuje jako swoje dźěćźi? Přeni, druhi a tśeśi artikel, zyła biblija, zyłe twoje žiwjenje cźi předuje, schto je Bóh wscho s luboscźe sa tebje cźinił,

Tuž pak dyrbimy też, kaž přenja kasnja pschikaże, so Boha wysche wscheho bojecź, jeho lubowacź a so jemu dowěricź. Bojoscź teho Knjesa, to njeje ta hrosa, s kotrejž so njeposkłuschne dźěćźo khowa psched nanom, abo s kotrejž so Hadam po swoji mpadźe khowasche psched Bohom. Bojoscź teho Knjesa je skerje Josefowe rossudźenje, kak mohł tajku njeprawdu cźinicź a pschećiwo Bohu hrěschicź? Bojoscź teho Knjesa je cźesćź a khwalba pschećiwo temu swjatemu wschehomóznemu, wěcźnemu, dobrocźiwemu a smilnemu Bohu. A luboscź k Bohu wobsteji w tym, so jeho kasnje dźerźimy, a to niz jenoż swonknje, ale s wutrobu. Kajnowy wopor so njespodoba Bohu, wón njeda swoju wutrobu. Rad woporom bohabojasneho Abela ma Bóh spodobanje. A dowěra k Bohu je dopokas, so smy Božu luboscź rosymili. Hdyž wěrimy, so Bóh pokutnemu a wěrjazemu Jesušowe martry dla wschě hrěchi wodawa, smědmy też dowěru měcź, so je wón hnadny tu kaž junu na sudnym dnju. Hacž Božu luboscź k nam rosymimy, sa to mamy jedyn dopokas, so mamy pschezo a pschezo dowěru k njemu, kaž Luther tak rjenje wukładuje: Wótcźe naš, to rěka, Bóh chze naš wabicź, so my wěricź dyrbimy, so je wón nasch prawy Wótcźez a my smy jeho prawe dźěćźi, so bychmy khroble a se wschej nadźiju jeho prošnyli jako lube dźěćźi swojeho lubeho nana. Hacž kscheśćan sy, sa to masch jedyn dopokas na tym, hacž so kaž w skónćnym cźasu sboża tak we hrósbym cźasu njewjedra twojemu Bohu dowěrisch.

A tón druhi dopokas sa twoje woprawdźite kscheśćanstwo masch w tym, so masch luboscź k bliźschemu. „Hdyž schtó rjekne ja lubuju Boha, a wón hidźi swojeho bratra, tón je khał. Pschetož: schtóž swojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak móże tón Boha lubowacź, kotrehož wón njewidźi? A tu pschikasń mamy wot Boha, sa tón, kiž Boha lubuje, dyrbi też swojeho bratra lubowacź.“ Luther wukładuje kóždu kasń se skowami: my so dyrbimy Boha bojecź a jeho lubowacź, so bychmy naschemu bliźschemu žaneje schkody njecźinili, ale jeho lubowali. Luboscź bliźschemu je pruha kscheśćanstwa. Namakamy ju w naschim ludu? Husto niz, dźěćźi, make a doroscźene, nimaju husto žaneje luboscźe k starschim, starym, khorym, kahodnym. A někotry nan, kiž swoje dobry dokhody pschežloka, pschekuri, pschećźini, nima luboscźe dźěćźom. W někotrym domje khwataju domjazy, samo swójbni, nimo sebje, bjes pschećźelneho wóčka, bjes lubeho skowčka, jako so njebychu snali ani widźeli. Kelko mandźelstwow je swjasanych bjes luboscźe k Bohu a tuž też bjes wutrajneje luboscźe mjes sobu, žadyn dźiw, so so mandźelstwa po tyssazach dźěla. Kelko swadow je někajkeje maliczkoscźe dla roskorjenych na cźasu žiwjenja a njerěźeźa w luboscźi žaneho skowčka mjes sobu! Kak sahanibjaze je tajke roshorjenje sa kscheśćanow nascheho cźasa, hdyž tola přenim kscheśćanam wjazy hacź junkróć wobswědeźi rt pohanow: hlajcźe, kak so kscheśćijenjo mjes sobu lubuja!

Husto wschak luboscź tam namakamy, hdźež najmjenje wočakamy. W swjedomětnej wójnje klepasche wyschschi s cźrjódku jěsdnych wo wokno khudobneje hěty. Starz se schědźiwej khowu wustupi. Wyschschi sebi žadasche, so by starz jich dowjedł na polo, hdźež bychu wowss namakali sa konje. Starz poßłuchasche a wjedźesche tych wojakow daloko won. Jako nimo rjaneho wowsa pschińdźechu, praji wyschschi: tu je, schtož trjebamy. Hischcźe něschto segerpliwoscźe praji tón starz, a wjedźesche jich dale. Skónćnje jim pokasa jedyn wowss. A woni sswačachu, wjasachu a wróćichu so. Tuž praschesche so tón wyschschi: Luby starzo, wy scźe naš njetrjebawschi daloko wjedli, přenje polo bě lěpsche hacž tute. Móże bycź, wotmolwi tón. Ale wone njeßłuschesche mi. A tola bě to polo jeneho, jemu niz derje smyßleneho cźłowjeka, na kotrymž budźische so mohł wjecźeź. Ale my mamy tu pschikasń, so schtóž Boha lubuje, dyrbi też bratra lubowacź.

Luby cźitarjo! hdyž dźenża hida a swada knježi na swěcźe, měj sa shubjeny tón dźeń, na kotrymž njejsy luboscź wopokasał. Jan, kotryž je nasch text pisał, 100 létny biskop w Efeßu, njemóżesche wjazy sam hicź, ale dyrbjesche so njesć dań do shromadźisny teje wożady. A dokelž wjazy wjele rěcźecź njemóżesche, praji wón kóždy króć jenoż te krótke skowa: Moje dźěcźatka, lubujcźe so mjes sobu! Derje, je Bóh naš lubowak, lubujmy też my swojich sobucźłowjekow. Hamjeń.

Zyrkej a stat.

Njelube a cźeźke pjenjeźne wuskoscźe, do kotrychž je jich najwjazy sakskich fararjow pschischko, a to s wulkeho dźěła pśches zyrkwi njepscheceźelne sadźerźenje wyschnoscźe, su we wjele wożadach wulku a swjeßelazu wosporniwoscź sbudźiłe. Tak bě to też w Draždźanach, hdźež duchowni s dźěła jenoż jara snadnuschki dźěl sakońskich dokhodow dostawachu; pśches dobrowólnu pomoz wożadnych, dostawachu na to hacź na tśi króć wjazy. Njech s tym też pschezo hischcźe swoje sakońske dokhody njedozpichu, bě pak tutón pomozny skutk tola jara witana a jara nusna pomoz. Je sebi tola też něhdźe tśeźina Draždźanskich duchownych pódlansku saßkužbu pytacź dyrbjała. S jeneje wożady pola Mischna so pische, so je tam farař, hdyž wożada wo jeho srudnych dokhodach shoni, telko tworow a zyroby a druhich wězow wot wożadnych dostał, so móżesche zyłe běrtl léta se swojimi wot toho žiwy bycź; a tajku podpjeru dostawa dale. Duchowni wobswědčeja s dźakom a s wjeßelom, so je jim, hdyž msdu njedostawachu, luboscź a wosporniwoscź wożadnych pomhała pśches nusy a tradanja. Tak je w jich wjele padach nusa wjasała swjask mjes wożadu a fararjom, schtož je sa wobej dźělaj se žohnowanjom. —

— Tu khwilu smy my w Sakskej sajo ras sbicźi pśches te tydźenja hižo naspomnjene wobsamknjenja nascheho sejma, abo lěpje, sozialdemokratisko-kommunistiskeje wjetschiny nascheho sejma. Ssu tajzy, kotsiž sa pschichod wscho cźorne w cźornym widźa, tola su też tajzy, kotsiž su lěpscheje nadźije, so spuschcźejo na pomoz wot wulkeho stata. Prawje drje směja cźi, kotsiž praja, so budźa nasche wożady w pschichodźe wjele wjazy sa nabožne a wożadne žiwjenje cźinicź a pschinjesecź dyrbjecź. To zyle wěscźe, pschetož létsa je jena wożada, kotraž njeje žane dobrowólne dary sa wożadne wězy sběraka, sa tute saměry tak wjele kaž niczo cźinika, so spokojiwschi s zyrkwinym dawkom, kotryž bu létsa 1923 sa léto 1922 sběrany, měrjeny pak po dokhodach léta 1921. Hdyž to tak na

pſch. jena wožada 15000 hr. ſwjeſe, ßu to zyle 10 puntow muki — t. r. tola niczo; abo tola niczo wjazy, hacz je to nětkle na ßwjatych dnjach jena ßwójba na tykanzach ſjědła.

W Kamjenizy, kotraz je tola hewak jako ßrjedźiſchczo ſozialiſtow ſnata, běchu 13. měje wólby do rady ſtarſchich. Sa liſczinu kſchesczijanſkich ſtarſchich bu jich wotedatych 16361 hłoßow, to ßu 804 wjazy hacz prjedy, a ſa napſchecziwnu liſczinu, na kotruż běchu ßo wſchitzy pſchecziwnizy kſchesczijanſkeho wukubłanja dźěczi ſwjaſali, wſcho hromadże 13034, to je 1522 mjenje hacz lěto prjedy. Po tutym wobliczenju doſtanu kſchesczijanſzy ſtarſchi 256 ſaſtupjerjow a tamni 195. A to w Kamjenizy! A podobnje je w Lipſku, hdźež maju kſchesczijanſzy ſtarſchi w radże ſtarſchich tež wjetſchinu. Kſchesczijanſki duch drje tola wozucza, ſ wulkeho dźěła pak hiſchcze tola jara drěma, haj ßamo ſpi, abo je pſcheliwki.

Wotroczk.

Spißała w ßłowakſkej rěczi Kriſtina Royowa.

(Pokraczowanje.)

Tola ludźo mějachu ßo hiſchcze na druhe dźiwacz. Petraſchezy njewoczinichu żanu korczmu a njewoczinja do zyła żanu, tež żane klamy. K prěnjemu żadaſche ßebi tamny żakoſtny kwaß wjele pjenjes, k druhemu dołhe khorołožo pſchichodneho ßyna, k tſeczemu dyrbjachu prědkmu jſtwu dacz hěblowacz a wobnowicz. Běchu wjeßeli, ſo mózachu rum, w kotrymż by dyrbjała korczma byczź, ſa bydlenje wužicz, pſchetoż wo jſtwje dyrbjachu wjerch a wokna a durje nowe byczź. Ssußodźo ſhonichu, ſo je Petraſch ſe Methodom wucźinił, ſo w ßwojej khěži niz jeno bydlenje ßam ſa ßo pſchihotuje, ale tež jene ſa Ssamka a jene klamy. A wón to tež cźinjeſche a to hižo bliżſchi tydźeń.

Stary Davit bu ſaßo zyle mkody, wſchudźom bě ſe ßłowom a ſe ſkutkom k pomozy, njeby ßo ſa ßwojcho ßyna lěpje ſtaracz mohł. Ludźo dźiwachu ßo tež Żida dla. Bě każ pſcheměnjeny. Prjedy njeběchu nimo poſtrowa żaneho ßłowczka wot njeho ßłyſcheli khiba haj a ně. Dźenża powjedaſche to ſkerje, a jeho wobliczo bě tak pſchecźelne, jako by to młódſchi był, hacz runje bě běły każ holb.

„Kajki rosdźěl!“ dźachu żony mjes ßobu. „Prjedy khodźeſche pſchezo tak roſtorhany a maſany, a nětkole ma cźiſtu koſchlu a cźiſtu draſtu. So ßo to Podhajſzyna njegrawuje, ſa Żida płokacz! Ta pak tež wſchitko cźini, tež jſtwu je jemu njedawno wobělika a kožo poczahnyła; je ßebi nowe poczehnjenje kupił. Wo jſtwje je tež hižo wjetſchi porjad!“ Tak tleſkachu żónſke a pſchidachu: „Ale ſ wotkel to, ſo ßo kóżdy, kiż ma ſ Ondražikez wotroczkom cźinicz, tak pſcheměni? Jenoż wón ßam woſtawa tón ßamy. Wohladamy wſchak, kajki budże, hdyż budże w nowej khěži bydlicz! Ssnadź jemu też Ondražikez ßwoju dźowku dadża, hdyż ßebi jeho tak waża.“

„Aw, też Petraſch by jemu ßwoju dźowku dał, by-li jenoż wón ju chcył! Ale wón ßebi na to ani njemyßli!“ Tola młoda Raſchowa bě pſcheradźiła, ſo bě Method k Ondražikezom ſa Ssamka po Dorku pobył. „Haczrunje khromy, je tola hewak ſtrowy, a hdyż pſchekupſtwo ſapoczńjetaj, ſeżiwi wón pod Bożim żohnowanjom ſ lohka żonu. Wobaj lubujetaj Boha a wobaj ſtaj na tym puczu, kotryż k wěczńej kraßnoſczi wjedże“. Telko bě prajił, to daſche je wěſcze Ssamko ßam prajił, a ſ Dorku běſchtaj ßo hižo ſrěczałoj. Dorka njeje ßebi wěſcze myßlika, pomhajo hórku wotnoſchowacz, ſo budże tam ras ßama bydlicz.

„Je to dźiwnje na ßwěcze!“ tak ßo dźiwachu żony. A mějachu prawje.

7. ſtaw.

A ſaßo bě to ras rjany lětny wjeczor. Sswětko měßaczka wulitwaſche ßo każ ßlěbro na wjeſku, ßadowe ſahrody, połnje ſakczéte pola a łuki. Nětkore pruhi namakachu też khěżku ſtareho Davita, wobßwětlachu ławku a ſtarza, na njej ßedźazeho. Bě njedźelſki ſwoblekany a w jeho wobliczu bě něſchto khutne a ßwjatoczne. Pſchemyßlowaſche ßebi a dźiwaſche ßo ßam na ßo. Czehodła bě pak dźenża tak wjeßeły? Czehodła wjeßeleſche jeho tak, ſo móżeſche Ssamko Petraſch ſkónczńje ſe ßwojim pſchekupſtwom ſapoczecz, a ſo bě wón jemu pſchi tym telko pomhał? Stary njeſrośmi wjazy ßam ßebje! S wotkal bě jemu tuta luboſcz k człowjekam pſchiſchła? Prjedy tola njebě ženje zuſych człowjekow lubował, njebě ženje ſ nimi ſaczuwał; jich horjo njebě jeho bolilo, jich wjeßele njebě jeho ſawjeßeliło. A dźenża! By najradſcho ſ wjeßekoſczu płakał, jako tam w klamach Dorka k njemu pſchiſtupi a wjeßela każ běſche rjekły: „Knjes Jeſuß ſapłacz wam wſchitko, ſchtoż ſcze Ssamkej dobreho cźinił!“ A jeho wjeßeleſche to tak jara, jo ßo tutaj mkodaj cźłowjekaj lubowaſchtaj, ſo bèſchtaj tak pěknaj, ſo budżetaj hromadże ſbożownaj, a ſo bě też wón mohł jimaj k tomu pomhacz. Też Ssamko a Method ßo jemu dźakowaſchtaj; to bě něſchto dobre ſa tu ſtaru wutrobu.

„Hacz do dźenża běch podarmo żiwy na ßwěcze“, tak pſchemyßlowaſche ßebi ſtary „Běch jenoż ßebi ßamemu żiwy. Hakle nětkole, hdyż ſapoczńu druhim dobreho cźinicz, widźu, ſchto pſchiſtuſchnoſcz cźłowjeka na ßwěcze je, a czehodła Bóh każe, bliżſcheho lubowacz jako ßebje ßamoho. W tym je to ſbożo! Wjele cźłowjekow bě wokoło mje żiwych; woni ßo bědowachu a ja bych jim mohł pomhacz a radźicz, tola ja to njeczinjach; tak njemějach niczo, ſchtoż by mje ſwjeßelicz mohło. Ja widźach, ſo mje ſazpiwachu, ſo mje njelubowachu; czehodła pak dyrbjeli ſtareho Davita lubowacz? Nikomu njejßym kſchiwdy cźinił — na to je ßebi moja wutroba wjele wjedźała, ſo je Davit wjele lěpſchi hacz cźłowjekoja, mjes kotrymiż bě żiwy — ale wón to njebě. Sa cźo by mje też ſchtó lubowacz dyrbjał?

„Cźłowjeka ßyn njeje pſchiſchoł, ſo by ßebi dał ßłużicz, ale ſo by wón ßłużił“, praji Khryſtuß. O Adonai! O, mój Knjeże, njeſacźißń mje, hdyż praju: mój Khryſtuß! Njemóżu ßebi pomhacz a ßym hrěſchny cźłowjek; Jeruſalem wjazy njeje, kſchinja ßluba wjazy njeje, woporow też njeje, a bjes roſlecża krwě njeje żaneho wodacża hrěchow. Ja trjebam jene jehnjo! Ja wěrju, ſo Jeſuß Khryſtuß je twoje jehnjo! Je tole hrěch abo pſcherada na Tebi, Bożo Jakubowy, moć mje na měſtnje, hdyż pak niz, wucźiſcz mje, kreiv Jeſuſa Khryſtuſa, wot mojich hrěchow. Ja położu ßwojej ruzy na to jehnjo, kotreż je ſa mnje ſarěſane.

„My bludźachmy wſchitzy jako wowzy; kóżdy wobroczi ßo na ßwój pucz, ale tón Knjes ſwali wſchitke naſche hrěchi na njeho. Hdyż wón podtłóczeny a tyſcheny běſche, njewotewri wón ßwój rót, jako jehnjo, kotreż budże k rěſanju wjedźene, a jako wowza, kotraż woněmi pſched ßwojim tſiharjom a ßwój rót njewotewri.“

Tak dźěſche mój meßias, mój Immanuel do ßmjercze! Ja ßym ßo wobarał, tola dléje to wjazy njemóżu; ja wěrju, ſo je żiwy, ſo je pola Tebje żiwy, haj, ſo je żiwy we wutrobje ſtareho Davita!“

Starz tłóczi wobej ruzy k wutrobje, a tajki błyſchcz wobßwětli jeho ſtare mjeſowczo, ſo bě k wobhladanju jako jedyn ſ tych ſtarſchich pſched trónom Bożim.

„Ja modlach ßo pſchezo każ Davit: „Wotewr mojej wocźi, ſo bych widźił dźiwy Twojeho ſakonja!“ Bożo mojich wót-

zow, Abrahama, Isaaka a Jakuba, Ty žy mje wuzkyschał a žy mi Twoje žkowo rosžwětlik! Ja žo wobarach, njesrosymich jo a nochzych jo srosymicz, ale ja njemóžu to wjazy, ja nochzu žo kaž Saul wobaracz! Nětk wěrju ja, so Jesuš Nazareński je Khrystuš, tón mežiaž, twój Ssyn, a so žy Ty jeho tež mi wobradžił!"

Stary njeležesche, jenož jeho hubje žo hischcze hibaschtej; schtož dale rěčesche, to wosta mjes nim a jeho Bohom. S jeho k njebju posběhnjeneju wóczkow ronjesche žo mnoho žylsow bole, jako žo dopomni na wschu srudobu a na wscho to semske, schtož bě zhubił w dołhich lětach nětk saschłych. Tola to běchu žylsy dźěsća, kotrež je namakałe nana, kotryž njeje hněwny, koryž njehrosy, kotryž njekhłosta ale — wodawa; pschetož wón jo lubuje, a to hacž do wěčnosće.

Jako bě tam tak cžicho pjatk wjeczor, leczesche tež starz s kašstojzami domoj. W diwanatej hodžinje jeneho srudoby połneho, žamotneho žiwjenja bě Bóh jeho duschu zbudźił, a do jeho wutroby žwěczesche žwětło wěčneho žiwjenja, kotrež nihdy njewuhažnje: Jesuš, tón zbóžnik tych hrěschnikow!

(Pokračowanje.)

S bliska a s daloka.

— W Budyschinje wotměchu žwjatkownu žrjedu wschelake žerbske sjednoczá ństwa požedženja, tak „Sserbska prědarska konferenza", „Sserbske knihowne towarstwo" a „Towarstwo Pomozy". — „Sserbska prědarska konferenza" saběrasche žo se wschelakimi praschenjemi zyrkwineho žiwjenja naschich žerbskich wožadow, tak saž o s wólbu do synody, wo kotrejž žo hischcze wožebita rosprawa poda. Sserbska kschesczijanska wottorhanska protyka bě dalschi tajki dypk. Tuta je w rukopižu psches duchownych nimale zyle dohotowana a s jeje cžischczom žo bórzy sapoczne. Pschihotowanja nowych spěwarskich dyrbi žo bóle spěchowacz; dźěło je wobschěrne a pschi nim wjele wobmyžlowanja, ale dołho wjazy njetraje a my dyrbimy jo tola wuwjesczá, a potom dyrbja wschě pschihoty w rukopisu hotowe być. Jedyn tajki rukopiž wo dotalnych ale wobdźěłanych spěwarskich ma k. farar Krygar tež hižo hotowy. Tute a druhe dypki, kaž n. psch. shromadne wobstaranje wina za spowjedź, sjednoczichu pschitomnych duchownych, kotsiž běchu žo wokoło 1/2 10 hodź. seschli, hacž do jeneje hodžiny. Pschichodna konferenza žo w juliju seńdže na dnju Budyschskeje němskeje konferenzy. Po 2 hodź. pschisamknychu žo potom dalsche požedženja.

Hlowna žerbska prědarska konferenza žo, kaž kóžde lěto, žrjedu po žwjatach we Sserbskim domje wotmělasche. Hdyž bě pschedžyda, farar Domaschka s Budestez, shromadźisnu bratrow s modlitwu wotewril, jednasche žo najprjedy wobschěrnje wo synodalnych wólbach. Psched měžazami bě konferenza jenohłósnje wobsamknyła, do synody za Budyschinski wólbny wobwod jako kandidatow dotalneho sastupjerja, wyschscheho wuczerja Hanczku s Porschiz a fararja Domaschku s Budestez namjetowacz. Wobsamknjenje žo sta w nadźiji, so žo nasche žerbske należnosće žerbskeje superintendentury dla w bližschim pschichodze rosžudža. Kaž pak se strony synodalow a też se strony zyrkwineje wyschnosće shonimy, žo pscheměnjenje superintendenturow w Sakskej hischcze w bližschej synodze rosžudzicz njemóže, dokelž jednanja s krajnej wyschnosću hischcze tak daloko dójschłe njeje a dźělenje stata wot zyrkwje žo hischcze njestanje. Tehodła też pschichodna synoda za naš Sserbow hischcze tu rosžudźazu važnosć njesměje, kaž běchmy žo nadźeli. Duž też wjetschina žobustawow za mudrje njedźerżesche, žo tuteje synody dla do wólbneho wojowanja podacz. Połožu hłosow maju sastupjerjo němskich wožadow w Budyschinskim wólbnym wobwodze. Dźěl němskich wožadow by, kaž shonimy, wólbu žerbskeho fararja rad podpjeral, ale jeneho sastupjerja pak chzedža Němzy se žwojeje žrjedźisny namjetowacz. My pak nochzemy kandidaturu wyschscheho wuczerja Hanczki, kiž je kaž jeho žobusynodala, lic. Mrósak, se wschej rasnosczu za naš Sserbow wustupował, za pschichod shubicz. Duž žo konferenza po dležschich wuradžowanjach skónczże s wjetschinu hłosow rosžudźi, tón krócz hischcze wólbu Primarija Häblera a wyschscheho wuczerja Hanczki poruczicz. Sserbjo w synodze psches lic. Mrósaka, kiž je psches Lubijski wólbny wobwod woleny a wyschscheho wuczerja Hanczku sastupjeni wostanu. — Za provinzialne towarstwo snutskowneho mišionstwa je žo 500 hr. lětneho pschinoschka wotedało. Wo manuskripty za protyku za pschichodne lěto žo prožy. Na žerbskich spěwarskich žo dale dźěła a je dźělo wožebje Ketliczanska konferenza spěchowała. Wažne je praschenje, hacž ma žo wjetscha wažnosć na rym abo na cžistosć rěcze klasez. Knjes farar Krüger je zyle spěwarske s njewschědnej prózu pschedźělał a žwoje wažne dźělo do žłužby konferenzy za nowy wudawk spěwarskich staji. S wulkim wjeselom žo poskiczenje s Cžěskeje pschiwosmje. Za dźěcžikemschenje maja žo dźěcžom małe wobrazki podawacz, kiž žu jara lubosnje w barabach wuwjedźene a ke kotrymž je pschezo jena biblijska historija pschisamknjena. Ssmy wěsći, so budźeja tute wobrazki za žerbske dźěcži wjesele. Ssmało by žo dobrocžel namakał, kiž by žo postaral, so mohle žo podobne wobrazki też němskim dźěcžom poskiczecz. Boże žłužby za dźěcži njejžu ženje tak wulku važnosć měle, kaž w naschim cžažu. Wschelake romany w jenej němskej nowinje žu pohorschk sbudźile a chze pschedžyda w tej należnosczi s redakziju jednacz. Wschelake žo hischcze rospominasche a bu konferenza, kiž bě žo 1/2 10 hodź. sapoczała, po 1 hodź. haklej skónczena. Bližischa shromadźisna je 23. julija, jeli nusno njebudże, hižo prjedy zaž konferenzu powolacz.

— Cžłowjekow je, tak je žo wobliczilo, na semi na 1 550 000 000; s tutych je jich na 600 000 000 kschesczanow; tute liczby žu troschku wurunane na wyžoke; na zyle wěste žo do zyła wobliczicz njehodźi. S tutych 600 000 000 kschesczanow je nimale połoza katolskeho wusnacza, njenuzy 47 1/2 wot sta; protestantow je jich mała tsecžina, 30 1/2 wot sta, prawowěrazych, t. r. grichiskokatolskich dobry pjaty dźěl, 22 wot sta. Mjes protestantami je na 100 000 000 reformirtskich, na 60 000 000 lutherskich, a 26 000 000 anglikanskich, t. r. jendželskich. Dźěła žo tu thwilu zaž pilnischo w tym, wschěch protestantow do kruteho zwjazka sjednoczicz. Tak smeja sastupjerjo wschěch protestantskich wusnaczow w Eisenachu sjěd a wuradžowanje wo tutym wulzy važnym praschenju; też krajny biskop Ihmels smeje tam pschednoschk.

Listownja.

T. w B. za 2. p. Tr. — K w N. za 3. po Tr.

Knjeza duchowni žo najnaležnischo na to dopomnja, so maja prědowanja a druhe dźěła za „Wumhaj Bóh" najpozdźischo hacž do žrjedy prjedy w Ssmolerjez knihicžischczerni a kniharni być.

Redakzija a knihicžischczerња.

Biblija — czaš — człowjek.

24. tydzeń, wot 10. hacž do 16. junija.

10. **Druha njedźela po Ssw. Trojizy:** Jap. sk. 3, 1—10. — Kh. 724. — Luk. 5, 17—39.
11. **póndźela.** Pš. 63. — Kh. 236. — Luk. 6, 1—11.
12. **wutora.** Pš. 64. — Kh. 18. — Luk. 6, 12—35.
13. **žrjeda.** Pš. 65. — Kh. 1. — Luk. 6, 35—49.
14. **schtwórtk.** Pš. 66. — Kh. 316. — Luk. 7, 1—17.
15. **pjatk.** Pš. 67. — Kh. 9. — Luk. 7, 17—35.
16. **žobota.** Pš. 68. — Kh. 489. — Luk. 7, 36—56.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacz w Nožaczizach.

Cžischcz Ssmolerjez knihicžischczerње a knihaрnje,
sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 23.
10. junija.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

2. njedźela po św. Trojizy.

Jap. sk. 3, 1—10.

Jesuß běsche swojim wuczobnikam prajił: „Sawěrno, sawěrno, ja praju wam: Schtóž do mnje wěri, tón budże te skutki tež cźinicź, kotrež ja cźinju, a budże wjetsche dyžli te skutki tež cźinicź, kotrež ja cźinju, a budże wjetsche dyžli te cźinicź."

Hdyž někto wot swjatkow sem s japoschtolskich „skutkow" prědowacź słyschimy, móże so nascha wěra na wěru a skutki Knjesowych japoschtolow sakoźicź. W nich běsche Knjes Jesuß żiwy a mózny. W nich skutki cźinjesche a swoju zyrkej twarjesche. Zyrkej pod bójskim, njebjeskim rukowanjom swojeho Knjesa móznischo roscźesche hacź prjedy, hdyž Jesuß hischcźe w ponižnosći mjes cźłowjekami pschebywasche. Cźile wuczobnizy, prjedy tajkeje maleje wěry, běchu někto połni swjateho Ducha, běchu kschesćijenjo njekhablazeje wěry. To je najwjetschi dźiw, wot Boha w Khrystuju dokonjany. Tak je zyrkej Boži skutk. Helske wrota ju njemóża pschewinycź.

Po Gamalielowej radże, wo kotrejž nam Lukasch hakle posdźischo powjeda, je drje so stało, so mózachu kschesćijenjo najprjedy bjes pschećiwjenja w Jerusalemje pschitwrjowarjow dobywacź, haj w templu so shromadźicź, tam swoje swjatki měcź a hnadu pola zyłeho luda namakacź. Wosebje Židza s zusby jim pschipadnychu. Luboscź kschesćijanow wschě wutroby hnujesche.

Tak móżeschtaj Pětr a Jan w połnym měrje psches „rjane wrota" do templa hicź a so tam w swuczenym cźasu se Židami k Bohu modlicź. Myßlachu drje, so móża w swojim ludu swojeje noweje wěry žiwi bycź a zyły lud sa Mesijasa Jesuża dobywacź. To je była wulka radosć a nadźija.

Pschi rjanych wrotach khromy sedźesche. Mějesche prawo tam dary žadacź. Kaž Lazaruß psched domom bohateho, tak tutón hubjeny psched templom proschesche. Mějesche jeno prawo na scherjepatki, parowasche wopraudźiteje pomozy. Mało hdy je słěborne abo samo słote pjenjesy dostał. Pětr by jemu chcył wulki dar dacź, wulku pomoz pschidźělicź. We wulkej wutrobnej luboscźi chcyschce jemu połnu pomoz pschinjesćź. Tuž k njemu rjekny: „Ssłěboro a słoto nimam, schtož pak mam, to cźi dam: W mjenje Jesom Khrysta, Nazarenskeho, postań a khodź!" Lukasch nam powjeda, kak Pětr khromeho sa ruku wsa a jeho posběže, a wopißuje na to wjeselosć a dźakownosć tuteho sbožowneho muża, kaž tež dźiwanje ludźi, kotsiž jeho widźachu a snajachu.

My kschesćijenjo njesnajemy tajkeho prawa, so sm̆ě abo dyrbi někajki pomozy potrjebny psched zyrkwinymi durjemi sedźo wo dary prošyć. Sa braschnych mamy bědnjerje, sa khorych khorownje, sa slepych wustawy, w kotrychž pschebywaju a tež dźěłaja a spěwaja, a wschudże je duschepastyrstwo. Mnoho braschnych pak, wjele wjazy hacź w tajkich wustawach, so wot pschecźelow a sušodow podpjeruje, a schtož na wěstych swjatych dnjach w Božich słužbach sa khudych nadawamy, to je do ruki duchownych, so móhli we wosebitych nusach rucże pomoz pschinjesćź. We wustawach je njedźelu a srjedu wopytny dźeń, na kotrymž cźrjódy wopytowarjow hladacź dźeja, schto tam dźěd cźini abo bratr, schto wowka abo cźeta, abo tež luby sušod, s kotrymž su dołhe lěta hromadże w pschesjenosći žiwi byli.

Niz słoto abo słěbro je najwyschschi dar. Schtož we wutrobje mamy, to je najrjeńsche. A schtóž ma Jesuża we wěrjazej wutrobje, tón móże so Pětrej runacź. Njemóże-li też tajki dźiw

cźinicź kaž wuſwoleny Knjesowy japoſchtoł, tola móže wjele k polěpſchowanju ſtrowoſcźe a k poſběhowanju myßle pſchinoſchowacź.

Khromy pſchi templowych wrotach njebě ſwucźeny, ßwojej wocźi poſběhowacź. Cźujeſche ßo ſazpjeny, hladaſche jeno na pjenjeſy, niz na wobliczа dawarjow. Cźi też na njeho njehladachu a něktory pjenjezk by nimo padnył. Tole dawanje bóle dawarjam k prawdoſcźi ßlużeſche hacź k pomozy khudemu. Móžno też je, ſo bě tajki proſcheŕ dawno ſamožity muž. Ssnadź też dyrbjeſche wſchědnje wjele na templ wotedawacź. A tola lubicź ßo jemu to njemóžeſche, tajki tam pſched ludźimi ßydacź.

Pětr je jeho hluboko wobžarował. Pětr chcyſche jemu do wóczka hladacź. A to drje je najrjeńſche na Pětrowym ſadźerżenju, ſo k proſcherjej rjekny: „Pohladaj na naju!“ Khromy na Pětra a Jeſuża pohlada, na wobliczi, w kotrymajž bě bratrſka luboſcź, wutrobna ßmilnoſcź. Jeho duſcha ſacźu, ſo mějeſchtaj ſ nim ßobucźucźe.

Wopytaj tajkeho hubjeneho, hladaj jemu do wóczka! Ssnadź też pjenjeſy ſa njeho nimaſch. Wbohi móže wot tebje wjele wjazy dostacź: luboſcź, dźěłbracźe, tróſcht. Móžeſche pola njeho khwilku poßedźecź. Njewopuſchcźeny bycź, towarſtwo měcź, lubowany bycź, to je lěkarſtwo. Khory na cźerpjenja ſapomni. Jeho duch wożiwi. Jeho myßle ßu k radoſcźi poſběhnjene. Kaž do rianeho templa je ſaſtupił. Njeßedźi jeno wonkach pſched rjanymi wrotami, ale je do kſchesćźijanſkeje luboſcźe w Jeſużu ponórjeny. Cźiniſch ty tajke japoſchtolſke „ſkutki?“

Hladaj ßo!

Kaž je to pſchezo w njeměrnych cźaßach, w cźaßach pſchewróta a nuſow a domachpytanjow było, tak też to w tutym naſchim cźaßu: wſchelake nabožne myßlicźźi ßo ſjewjeja a namakaja pſchiwißowarjow a ſaßo je něka̍jka ſekta hotowa. Abo hdyž niz to, wobnowi w tajkim cźaßu jena ſtara ſekta ßwoje prózowanja a namaka tajkich, kotſiž ßo k njej ſaběža. A tajke wozuczenje ſektow ſtanje ßo huſto po tym, ſo je ßo prjedy kuſk hinak ſdraſcźiła abo cźaßej a żadanjam jeho cźłowjekow ſdwórliwje pſchirunowała abo pſchedy wſchěm, ſo je pſchewulke a widomne a napadne ſmylki a brachi pak ſawodźewała, pak pſcheměnika, ßamo tak, ſo ßo powoła na nowe profecźinſtwo, ſjewjaze ßo w profetach a profetkach. Tajkole ßmy na pſchikład wohladali na „Adventiſtach ßedmeho dnja“, wo kotrymiž je ßo też w naſchim kopjenku pißało.

Pſched krótkim pſchilecźa nam ſ póſtom woßadne kopjeńko ſ Němzow. Tuto ßo ſaběra ſ jenej ſekty, kotraž je tak rjez ßotra runje mjenowaneje adventiſtiſkeje, rodźena w ßamßnym kraju, kotryž ma to pſchimjeno: „kraj njewobmjeſowanych móżnotow“, w Amerizy; je to ſekta Ruſſelianſkich abo też ßo hewak ſ nadobnym mjenom pomjenuje: „Khutni pytarjo w bibliji“ (Ernſte Bibelforſcher). Tutej dwě kaž też druhe, wutrjebaja, kaž je to ſe wſchěch kónecźin ßłyſchecź, tutón naſch njeměrny a njeſpokojny cźaß ſa ßwoje lěpſche, a dokelž też we Łużizy a mjes Sserbami, chcemy tu něſchto ſ teho, ſchtož tamne kopjeńko naſpomni, roſpomnicź, ſo bychu ßo kſchesćźijenjo hladali a ujewotpadli wot cźiſteho evangeliona, wot Jeſuża Khryſtuża, naſcheho ſbóżnika:

„Khutni pytarjo w bibliji“? Woni chcedźa to bycź. Sa napißmo jeneho ſe ßwojich lecźazych kopjeńkow ßu napißali: „My wěrimy bibliji“. My pſchidamy, ſo je jich wola ßnadź ſprawna, ale my prajimy: „Woni wěrja (měnja), ſo bibliji wěrja“. Ale woni ßo myla; woni bibliji njewěrja.

Biblija praji: „Wam njeßłuſcha wjedźecź cźaß abo hodźinu, kotruž tón Wótcźez do ßwojeje mozy ßam położił je“. A to praji Jeſuß Khryſtuß ßam, Jap. ſk. 1, 7. Haj Mark. 13, 32 praji wón ßama: „Wot teho dnja pak a wot teje hodźiny njewě nichtón, też niz jandźelja w njebjeßach, też tón Ssyn niz, ale jeno tón Wótz.“

„Khutni pytarjo w bibliji“ njewěrja pak tole bibliji, też Jeſußej Khryſtußej niz, a ſ nimi też niz, kaž je ſnate, adventiſtojo. Woni ßu ßo do teho měnjenja ſaběżeli, ſo móżeja bibliju ſcźinicź ſa knihu ſa licźenje. A kak wjeßele ßo to tam licźi! Je tam to Bóh Knjes w 26. ſtawje 3. knihow Mójſaßowych ßwojemu ludej żohnowanje ßlubił a ſ pokleczom hroſył. W 18. ſtucźży Bóh Knjes ßwoje hroženje wótriſche cźini prajizy: „Jeli wy pak hiſchcźe na to mje njebudźecźe poßłuchacź, dha chcu ja hiſchcźe ßydom krócź wjazy pſchidacź a waß khłoſtacź waſchich hrěchow dla!“

„Stój!“ praja cźi, kiž maja to tak ßwoje wjeßele nad licźbami. „Lóhcź ßem! Tu hodźi ßo to wſchitko tak rjenje wuměricź a wobliczicź!“ Ssydom krócź wjazy, to rěka tola: ßydom cźaßow dołho. Jedyn cźaß, to pak ßu ſaßo 360 dnjow — tſi ſta a ſchěſcźdźeßacź! Jedyn dźeń, to pak je ſaßo jene lěto! Potajkim: ßydom cźaßow ßu 7×360 dnjow ßu 2520 lět! Tuto hroženje je ßo dopjelniło a ſtało w lěcźe 606 do Khryſtußowego naroda. (To je ſapocźatk babyloniſkoho jaſtwa. To wſchak njetrjechi, tola to niczo wo to!) Potajkim tónz tuteho zyłeho cźaßa khłoſtanja to lěto 1914 po Khryſtußowym narodźe. W lěcźe 1914 je ßo tyßazlětne kraleſtwo ſapocźało a Khryſtuß je jako tón prawy kral to kraleſtwo na ßo wſak. — Sacźuwamy my wo tym ſchto? Wot 606 do Khryſta hacź do 1914 po Khryſtu ßu cźłowjekojo pod knjeźſtwom Satana byli, tak wucźa to „khutni pytarjo w bibliji“. Sacźuwamy my wot 1914 ßem w tym żaneho pſcheměnjenja? „Khutni pytarjo w bibliji“ wjedźa ßebi wjele na to, ſo ßu hižo pſched 40 lětami wobrót ßwěta na 1914 wobliczili. Dźenża pak woni ſamjelcźa, ſo woni njejßu jenož wěſcźili, ſo ßo wſchě tróny ßwěta ſpowaleja, ale ſo ßu też wěſcźili, ſo ßo bamžowy trón powali. Mjes tym ßu — njewěmy hacź ßu woni wot adventiſtow abo tucźi wot nich wuknyli — „khutni pytarjo w bibliji“ tón wopraudźity ſapocźatk tyßazlětneho kraleſtwa ſa lěto 1925 „wobliczili“. „Boži porjad cźaßow,“ tak woni praja, żada ßebi 70 jubellětow (??). Kóżde 50. lěto je jubellěto. 50×70 je 3500 lětow wot prěnjeho jubellěta w lěcźe 1575 do Khryſta (??) ßem. Tak pſchińdźeſch na lěto 1925. Tehdy pſchińdu milliardy ſbudźenych duſchow, wobleczene nowe cźěło, na ſemju, nahe, hłódne, a budża tymu mrěcź a budża bjes hoſpody.

So ßo powſchitkowne horjeſtawanje w bibliji halle na kónzu tyßazlětneho kraleſtwa ſtanje, to njetrjeba jeneho „khutneho“ pytarja w bibliji ſamolicź.

Hiſchcźe jedyn pſchikład ſa tajke hole licźenje.

Khryſtuß je w oktobru 1874 ſaßopſchiſchoł, njewidomny. — (Biblija wſchak to zyle hinak praji. Hladaj ßam: Mat. 24, 30. — Jap. ſk. 1, 11!) — Kak to? Nó, zyle jednore to, praja „khutni“ pytarjo w bibliji a wobliczа nam takle: „Khěża wotroczkow“ trajeſche wot ßmjercźe poßlednjeho patriarchi hacź k narodej Jeſuża Khryſtuża 1811 lět. Runje tak dołho dyrbi (!) tracź „khěża ßynow“, wot ßmjercźe Jeſuża Khryſtuża w lěcźe 33 hacź do lěta 1844. 30 lět po narodźe Jeſuża Khryſtuża pſchińdźe Jan k Jordanej, 30 lěto po 1844, potajkim 1874, pſchińdźe Jeſuß Khryſtuß ſaßo. —

Je cźi bliſko, ſo ßo ßmějeſch tajkim khumſchtam wuliczenja a wobliczenja. Tola ta wěz je ßmjercźkhutna, „woprawdźkhutna“! Na naſch lud, tón khudy, hubjeny, też wot nabožneho roſpada potrjecheny lud wali ßo ßylna a na pjenjeſach mózna internazionalna abo bjesmjeſna ſekta amerikanſkeho pokhoda a cźini amerikanſku reklanu a pokaſuje kinofilmy wo ſtworjenju ßwěta a wo Bożim ſarjadowanju ßwěta a roſcźerja lětaki a wſchelake druhe mylaze ſpißy po millionach, na pſchi-

Rad ſ napißmom: „Milliony ſ tych, kotſiž ßu nětkle žiwi, njewumru“. Na ßwoje proklamazije abo pſchiſjewjenja a platy piſchu ßłowa, kotreż wabja, kaž na pſchikład: Sswěta měr! Derjeměcże a ſbožo cžłowjeſtwa! Pſchipowjedženje wojowanja mužam wyſchnoſcże, kapitaliſtam a duchownym wſchěch zyrkwjow! A nimo teho moluja ludej, kotryž we hłubinje muſy a tyſchnoſcžow ßo ſkoro ſacžinje, paradis, kotryž 1925 na ſemju pſchińdże. Tuž bjes džiwa, ſo tuta ſekta pſchibywa, ſo bywaja ſawjedženi też hewak ſtrózbi a mudri do błudženja, do wucžbow, kotreż ßu pſchecžiwo ßwjatenu piſmu, kotreż wo Boſy a cžłowjeku, hrěchu a twumóženju, wo Jeſom Khryſta parſchonje, ſkutku a horjeſtanjenju hinak wucža hacž to biblija wucži, a do hewak nějeho hiſchcże.

To jene wſchak je na kóždy pad pěknje wot tutych „khutnych pytarjow w bibliji“ a wot jich pſchiwuſnych, tych adventiſtow a druhich, ſo woni wo bibliji rěcža a k bibliji wabja, ſo tak ludžo ſaßo ſa bibliju, tej huſto doſcž ſabytej, ſaprójſchenej, ſapołożenej pſchimaja. A nětko pytacž, a prawje pytacž!. A tu dyrbja měcž ludžo pſches zyrkej ſkładnoſcž poſkicženu, ßo ſchromadnje wobhonjecž w bibliji, w bibliſkich hodžinach. Ale wſchak, cži wotſebje mudri nimaja to ſa nuſne, pſchińcž a ſchromadnje cžinicž po Knjeſowym ßłowje: „Wobhońcże ßo w pißmje!“ — njech ßu to nětk ßami wot ßo tak mudri ſcžinjeni. Abo ßnadž to tak naſad něhdże ſteji ta bojoſcž, ſo móhli tola ſ bibliju pſchepokaſani bycž a potom by to ſe wſchej mudroſcžu a prawdoſcžu ſrudnje kónza mělo. — (Pſchichodnje dale)

Zyrkej a ſtat.

Nowy natwal drohoty je też nuſu woßadow a zyrkwje a duchownych powjetſchił. Statni ſaſtojniſy a runje tak wſchitſy druſy ſaſtojniſy doſtanu powyſchene a pſchimérjene dochody, jenož wulki dźěł duchownych niz; tu je ſ dźěła runje na wopak. Nětk na kónzu lěta, t. r. hoſpodarſkeho lěta, kotreż ßo na pſchikład ſa khnſtwa a wotnajenja ſ 30. ſeptembrom kónca, pobrachuja hrědki, ſ měſtnami zyle, też w ßerbſkich woßadach. Schto ma ßo tu ſtacž? Schto mělo ßo tu ſtacž? — Hacž wulkoſtat tu doßahazu podpjeru poſkicži, njeje też hiſchcże ſnate, tola něſkajkeje pjenježneje podpjery ſa naſchu ſakſku zyrkej je wot wulkoſtata po pucžu. Tuta mohła tu dawno hižo bycž, by-li naſcha ſakſka wyſchnoſcž jenož něſkak tak ßo pſchecžiwo zyrkwi ſadžerżała, kaž druhe, na pſchikład pruſka. Tak pak je ſakſka wyſchnoſcž na wſchelake waſchnje ſadźěrwała, ſo zyrkej to ßwoje doſta, tak tu, tak też pſchi zyrkwinych dawkach.

Wotrocžk.

Spißała w ßłowakſkej rěcži Kriſtina Rowowa.

(Pokracžowanje.)

Starz ßedźeſche tam hižo hodžinu a bě tak do cžicheje nutrnoſcże ſamurjeny, ſo njeßłyſcheſche, ſo ßo něchtón bliżeſche, a ſo njewidźeſche teho, kotrehoż bě prjedy tak żadoſcžiwje wocžakował a ſa kotrehoż ßo jeho ſbožowna duſcha nětkole hiſchcże modleſche bjes ßłowow. Sa to pak widźeſche jeho ßo bliżazy Method a njemóżeſche ſ wocžow puſchcžicž to ßo biyſchcžaze wobliczo ſchędźiwza.

Tola nadobo bě ſe wßy wokanje ßłyſchecž! Tam bě haſka někajkeho wopilza do wuſkoſcžow pſchinjeßła. Hněwaſche ßo na to, ſo bě pſchewuſka To ſbudži ſtarza ſ jeho ſamyßlenja. Wobroczi ßo a dohlada ßo, ſo njeje ßam. Bórſy ßedźeſchtaj hromadże na ławzy. Method ſheni, ſo móżeſche a ſo chżyſche ſtary ſ Ruthu wuſnacž: „Twój Bóh je mój Bóh!“

„Bohu budž khwalba!“ wuwoła Method, hdyž běſchtaj to dołho ßebi powjedałoj a Bohu cžeſcž dawałoj ſa tu hnadu, kotruž bě ſchędźiwzej wopokaſał. „Bohu budž khwalba! Jeho ßlubjenja ßu wěcžna wěrnoſcž! Ja ßym jemu dowěrił, a wón njeje pſchidał, ſo buch k hanibje!“

„Ty?“ dźiwaſche ßo ſchędźiwz.

„Haj, ja! Dźenża, luby nano, dźenża, hdyž bu ty Khryſta ßwójſtwo, móżu a ßměm tebi ſkónczże prajicž, ſo mje tuta wieß żenje wohladała njeby, njeby-li ty tu pſchebywał. Njedźiwaj ßo dale! Njeſkamjeń ßo ſe ſpodźiwanjom! Jenož w luboſcži k tebi pſchińdżech ßem! Ty mi prjedy prajeſche, ſo ßym tebje k Meßiaßej dowjedł kaž Philippus Nathanaela. Philippus bě wuſchoł, Nathanaela pytacž. Też ja ßym tebje pytał, a wono njebě niczo lóżke, ſhonicž, hdże ßy żiwy.“

„Mje ty pytaſche? Mje? Prjedy hacž ßo ſnajachmy? To njeje móżno! A cžehodla?“

„Cžehodla pytaſche Philippus Nathanaela? Jenož ſo by jeho k Jeſußej dowjedł!“

„Haj, ale wón ſnajeſche Nathanaela, ty pak?“ Starz ſapſchimny twjerdże ruku Methoda.

„Ja ſaßo ſnajach něhoho, wo kotrymž ty niczo njewjedżeſche, ſo je do zyła tu na ßwěcże, a kotryž je tola tebje lubował hacž do ßmjercże! Ja tebi hižo raz wupowjedach, ſo je mje rodżeny Żid k ſpóſnaczu wěrnoſcże dowjedł. Tutón mój dobrocžel, kotremuž ßym wſcho ſa cžaßnoſcž a wěcžnoſcž winojty, rěkaſche Ruben Ssokołow. Bě to ßyn bohateho rußowſkeho Żida ſ mjenom Ssokołow, a jeho macž bě to rjane dźěcžo, ſa kotrymž ty dźenża hiſchcże płakaſch, twoja dźowka Eſther!“

„Methodo!“ ſawoła ſchędźiwz, poſkocži a ſwjeſe ßo ſaßo na ławku. Schtó mohł wopißacž ſacžucża, kotreż ßo na jeho wobliczu woſnamjenjachu!

„Methodo! Ty ſnajeſch ju, moju dźowku, moje dźěcžo!? Ssy ju ty widźał? Ssy ßebi wěſty, ſo wona to bě?“

„Zyle wěſty! Widźach ju drje jenož na wobrazu jako njewjeſtu a potom krótko do jeje ßmjercże.“

„Morwa! Potajkim wona je ſemrěła! Njeje wjazy żiwa!“

„Wona ſemrě, tola wona je żiwa a budże wěcžnje żiwa. Wona twumrě, ßo modło ſa tebje. A dokelž tebje ſ liſtami nihdże namakacž njemóżeſche, da ßebi mrěżo wot ßwojeho ßyna ßłubicž, ſo ßam póńdże, tebje pytacž, ſkónczżiwſchi ßwoje ſtudije.“

„Wona wjedżeſche potajkim wo mni?“ S boloſtnym ſpodźiwanjom wijeſche ſtarz ſ hłowu.

„Wona wjedżeſche wot macżerje wſchitko a lubowſche tebje jara. Tutu luboſcž jakorjeni też we wutrobje ßwojeho ßyna“.

„A moja żona?“ jdychny ſtarz.

„Twoja żona bě twoprawdże bóle ſjebana hacž ßama winowata. Bórſy kajeſche ßo ßwojeho ſawinowanja a chżyſche ßo k tebi wrócžicž, tola ju njepuſchczichu. Prajachu jej, ſo ßy ty jara roshorjeny. Jako wußwobodżeńſki liſt pſchińdże, wěrjeſche wona a woženi ßo ſ tym, kotryž bě ju ſjebał, njebu pak żenje wjazy ſbożowna a twumrě do kwaßa ßwojeje dźowki, kotraž potom hnydom do Kanady pucžowaſche.

Tam doſta ßo najprjedy Ssokołowej ta hnada, ſo Meſſiaßa namaka, a potom też jej, a móżeſchtaj też ßwojeho ßyna jemu dowjeſcž. Woprowaichtaj wjele ſa jeho wukublanje a wuwucżenje a měješchtaj jenož to rene požadanje, ſo by to ſbožo mjes żidowſkim ludom pſchipowjedał. Tuto żadanje bu dopjelnjene. Nan ſ najmjeńſcha móżeſche hiſchcże ßyna prědowacž ßłyſchecž; wón wumrě krótko po tym, ſo ja k ſpóſnaczu ßwojeho ſbóżnika dóńdżech a pſchecżel twojeho wnuka buch. Ja běch jemu wſchitko winojty;

tola też wón mje lubowasche, wón mje lubowasche tak, kaž móžesche jenož wón lubowacź!"

Dokelž běch Sslowak, sdźěli mi, so je jeho dźěd něhdźe we Wuherskej žiwy, a so je swojej maćeri sslubił, jeho pytacź. Tak husto hacž so hromadu modlachmoj, modlesche so też sa njeho a wo to, so by k njemu dóńcź mohł.

Ras póšła mje do Pennsylvanije, dokelž wjedźesche, so je tam wjele Sslowakow. Myšlachmoj sebi, so psches jeje krajanow něschto wo nim shonimoj. A wono bě to wodźenje Boże, so Bóh knjes mi po dokhim pytanju, kotrež žaneho wuspěcha njemějesche, spožcźi, so so z młodym Raschom setkach. Bě to hnydom po jeho pschikadźe do Ameriki. Wot njeho shonich něschto wo starym Davitu, kotremuž běchu žonu sawjedli. Potom so z listami dale wobhonjachmy a wschitko shonichmy. O, kak so to Ruben wjeselesche, kak Boha prosche, so by jemu spožcźił, wumóz duschu dźěda! To njeje k wopisanju.

Tola tón Knjes nad žiwjenju a nad smjercźi bě to hinak wobsamknył.. Ruben mějesche telko dźěla sa Boże kralestwo, so njemóžesche hnydom wotjěcź. Bóh da jemu, so wohlada rjane žně tuteho dźěla, — wjele cźlowjekow nadźijesche so wulkeho wot njeho. Potom pschińdźe khorosćź; bě so nasymnił — jandźel smjercźe pschińdźe po jeho cźistu duschu; wón dyrbjesche domoj.

Ja widźach, kak to jeho bolesche, so njemóžesche dźědej to swětło pschinjesćź. Schto pak sadźěwasche mi, so bych to ja město jeho cźinił? Do jeho wotemrěwazeje ruki sslubich jemu, so spuschcźejo na Boha, kotryž tola njemóžesche telko tych modlitwow dźowki a wnuka njeshłyschanych wostajicź, so jeho dźěda ke Knjesej dowjedu, so by so junu tam we wěcznosći z nim setkał a z nim sjednoczeny był. Jeho su pokhowali a wopłakowali, a ja pschińdźech tu do Hridowej jako jeho sastupjeŕ.

Ja wjedźach, so stareho, psches pschecźerpjenu njeprawdu swjerdnjeneho muža, tak bórzy njedobydu, so, hdyž k njemu hnydom jako wotpósłanz jeho wnuka stupju, mi to njewěri abo wutrobu sawrěje sa wnuka, kotryž bě tola hižo domoj schoł. Bě tola stary Dawit žid, jeho wnuk pak jako kschesćan wumrě; ja tuž wjedźach, so budźe so to dlihicź. So bych jemu po móžnosći blizko był, poskicźich so Ondražiłkej sa wotroczka a proschach Boha, so by mi pomhał, wutrobu žida dobycź. A Bóh mi pomhasche. Jednory wotroczk njemóžesche starzej podhladny bycź a njebě to też. Ja pak dyrbjach runje psched nim na so kedźbowacź, so njebych so pscheradźił se žanym słowom, so njeběch pschezo w tajkich wobstejnosćach žiwy. Bojach so psched wróceńjom młodeho Rascha; tola Bóh da, so mje njespósna. Jako běchmoj so tam prěni krócź setkałoj, mějach ja brodu, a też drasta cźi to cźlowjeka wo wjele pscheměni.

Na wjecźoru Petraschez twaša chzych tebi hižo wschitko wupowjedacź. Tón Knjes to njedopuschcźi. Tuž sebi sslubich, so w Hradobje wostanu, doniž z erta dźěda mojeho pschecźela njesłyschu, so je Knjesa Jesuša namakał a sa swojeho messiaša wsał. Nětk sym wschitko wupowjedał, a dźakuju so swojemu Knjesej, so je mi smóžnił, sslubjenje dźerżecź, też sa to, so njejsym tu podarmo pola waš pschebywał. Nětk móžu směrom swoje pucźe hicź; moje póšelstwo je dokonjane."

(Pokracźowanje.)

S naschcheho cźaša sa nasch cźaš?

Hdyž budźa też hischcźe žony dobyte a jim wsata ta poslednja schkrěcźka bohabojosćo a pobožnosćo, potom, luby němski wótzny kraju, potom — je nimo! Potom njeje tebi wjazy k pomhanju! Potom spadnjesch do sahuby! O, pomhajcźe wschitcy, kotsiž wy pomhacź mózecźe, pomhajcźe tutym žonam a macźerjam w tym cźežkim wojowanju, kotrež wojuja! Pomhajcźe jim, so bychu swoju bohabojosćo, swoju kschesćanssku wěru a swoje dobre počzinki sakhowałe! Pomhajcźe jim we wocźehnjenju dźěcźi a też w tym, so mohłe spomožnje skutkowacź na muži! Dopomhajcźe jim też — a to je wažnisćo, hacž sebi myšlisch — k domjazemu statokej, na kotrymž bychu se swojimi wjeselcź měłe! Tute słowa wupraji hižo w lěcźe 1891 tón też mjes Serbami snaty D. Friedrich z Bodelschwingh w Bethelu. A wone płacza dźenża zyle wěsćo tak abo hischcźe bóle, a to jenak sa němske a serbske žony a macźerje, haj do zyła sa žony a macźerje. A tuž je to nad nami wschěmi, so wscho, schtož móžno, schkitamy niz jeno sa nasche žony a macźerje ale sa naš wschěch, sa nasche dźěcźi, sa naschich mužow, sa nasch zyły lud, naschich wótzow wěru, bohabojosćo, pobožnosćo — a pschistajimy: rěcź. Tam, hdźež so tuta shubjuje, tam shubjuje so też stajnje něschto wot tych runje mjenowanych drohich kubłow.

S bliska a z daloka.

Mały katechismus je z nowa schotowjeny. Tuž mózeja sebi jón dźěcźi a starschi w Ssmolerjez knihańni wobstaracź abo też psches swojich duchownych a wucźerjow.

Evangelske jednoczeństwa młodźiny mějachu swjatki swój jěsd w Drježdźanach a Halle. Sjewi so tu, so su so mózne roswiwałe. Hłowne sjednoczeństwo sa mužske towarstwa ma jich na 156 865 sobustawow, 275 wosebitych dźěłacźerjow a 199 domow, kotrež su jeho wobsedźeństwo. Sónske towarstwa maja runje tak swoje hłowne sjednoczeństwo; jich je 5316 towarstwow z 172 492 sobustawami.

W Barlinje maja nětko też jenu mohamedansku wosadu. Je to też jene „dobycze" wójny. We wójnje bu w lěhwje sa jatych pola Windsorja sa mohammedanskich jatych moscheja abo zyrkej twarjena. Tuta je nětk załožk nowoje „wosady islama" abo mohamedanskeje wosady. Tuta njesměje jenož nadawk, pschiwisowarjow mohammedanskeho wěrywusnacza hromadźecź, ně wona dyrbi bycź missionska wosada sa rosschěrjenje islama, to rěka teje wěry, kotruž wokoło léta 622 Mohammed w Asiskej a Afriziy pschipowjedasche. Wudawaja hižo cźasopiš, kotryž ma khrobłe mjeno: „Islam, pucźnik k wumóženju a k snowonatwarjenju". W prěnim cźišle tuteho cźasopisa su z pisomowstwa wjecźornokrajnych ludow hromadźene wuprajenja, kotrež islam wusběhuja a khwala a pornjo nim tajke, kotrež kschesćansku wěru sazpiwaja. — Po tajkim sasso jedyn pucźik k wumóženju wjazy! Ale kajki! —

K. w N. sa 3. po Sswj. Trojizy.
M. w Buk. sa 4. po Sswj. Trojizy.

Biblija — cźaš — cźlowjek.

25. tydźeń, wot 17. hacž do 23. junija.

17. **3. njedź. po Sswj. Trojizy.** Jap. sk. 4, 8—22 — kh. 161 — Luk. 8, 1—18.
18. **póndźela.** Pš. 69 — kh. 323 — Luk. 8, 19—40.
19. **wutora.** Pš. 70 — kh. 848 — Luk. 8, 41—56.
20. **srjeda.** Pš. 71 — kh. 17 — Luk. 9, 1—17.
21. **schtwórtk.** Pš. 72 — kh. 318 — Luk. 9, 18—36.
22. **pjatk.** Pš. 73 — kh. 527 — Luk. 9, 37—50.
23. **sobota.** Pš. 74 — kh. 790 — Luk. 9, 51—62.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Nošacźizach.
Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihańje, sap. družstwo z wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 24.
17. junija.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok;
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

3. njedźela po swj. Trojizy.

Jap. skutki 4, 8—22.

To wažne słowo, kotreż Pětr wurěcza a kotreż je jadro nascheje kschesczijanskeje wěry ja wschitke czaßy, klinczi nam dźenßa do wutroby:

„Njeje w žanym druhim sbóžnosći; tež njeje žane druhe mjeno pod njebjom date cźłowjekam, w kotrymž mohli sbóžni bycź, hacź jeno mjeno Jesuß.“

1. Žane sboże bjes njeho, to dopokasuja jeho njepschecźelja;
2. sboże s nim a w nim, to dopokasuja cźi wucźobnizy;
3. wscho sboże psches njeho, to dopokasuja wschitzy, kotsiž do njeho wěrja.

1. „Njeje w žanym druhim sbóžnosći!“ Žane sboże, žana sbóžnosć bjes njeho, to dopokasuja jeho njepschecźelju psches swoju njemóz a psches swoje skaženje.

Schto samochu pschecźiwo temu Knjesej? Woni widźachu teho cźłowjeka, kotryž běsche wustrowjeny a njemějachu niczo pschecźiwo rěcźecź. Woni widźachu, kaž běsche sjawne, schtoż so dobreho psches teju japoschtolow sta — a to přećź njemózachu. Woni pschikasachu, so bychu mjelcźeli wo Jesußu, ale schto jim pomhasche? Woni sebi njeswěrjachu ruzy na njeju pokožicź, pschetož lud jimaj pschiwißowasche. Woni su njemózni pschecźiwo nimaj! Haj hischcźe wjazy, žaneho sboża njenamakaja, ale skaženje. Dokelž njeběchu wopomnili, schtoż k jich měrej so hodźesche, wotßud wójny na nich cźakasche. Dokelž běchu teho sacźißli, kiž dyrbjesche rózkny kamjeń jich doma, jich wěry, jich sboża a žiwjenja bycź, njedyrbjesche jedyn kamjeń na druhim wostacź wot jich domow, wot jich města, wot jich templa. Skaženje bjes njeho! A dźenßa? Njemóz jeho njepschecźelow. Wjele so rěcźi a pische pschecźiwo Jesußej — to je wopacźna wědomnosć, njewěra. A tola njemóża niczo druhe pschinjesć, lěpschu wucźbu postajicź, lěpsche žiwjenje žiwi bycź, hacź je wón žiwy był. A hdyž woni widźa, kak je sjawne, schtoż wón cźini we skutkach luboscźe nascheje kschesczijanskeje zyrkwje, w skutkowanju jeho luboscźe na wutrobje a žiwjenju jenotliweho kschesczijana: woni to přećź njemóża. Woni niczo pschecźiwo temu njesamóża: To twarjenje tu steji, kotreż je natwarjene na rózkny kamjeń, kiž je Jesuß Khrystuß. Jeho wucźobnizy předuja evangelijon. Wulki lud jemu pschiwißuje.

Woni pak sami? Jich žiwjenje ma tónßamy běh: Jich sbožu pobrachuje prawa króna, jich dźěku prawa móz, jich skutkowanju najwyschschi wottyknjeny kónz, jich srudobje najlěpschi troscht, jich wumrjecźu jeniczka nadźija. Wobhladuj sebi jeho njepschecźelow! Woni dopokasuja: Žane sboże bjes njeho.

2. A potom wobhladajmy sebi jeho wucźobnikow. „Woni pak pohladachu na Pětra a Jana khrobłosć.“ S wotkal ju mějachu? Woni wjedźachu: Tón Knjes je s nami a: To je to sboże, kiž my swětej njeßemy. „Mój njemóżemoj wostajicź, so bychmoj njerěcźakoj, schtoż smój widźakoj a słyschakoj.“ Njeje to wěrnosć?

Přědarjam nascheho cźaßa mohła tež khrobłosć a radosć spadnycź, hdyž swoje cźeżke powołanje sastawaju a tola tak mało plodow wohladaja. Woni drje předuja, kschesczijenjo drje słyscha, ale tola po tym njecźinja. S wotkal radosć? Jene

móże naß a wschitkich stroschtnych a khroblych sdźerżeć pschi wschitkich srudnych nashonjenjach; to je ta wěstosć: Tón Knjes je s nami a s nim nasche sboże.

3. Njeje w žanym druhim sbóžnosć. Wschitko sboże psches njeho. To žu nashonili: cźi wučžobnizy, tón khromy, milijony s nimi.

Ssy też ty to nashonił? Twój Sbóžnik je k tebi pschikhadźał a žwoju sbóžnosć tebi poskiczował pschi wučžbje w schuli, pschi konfirmaziji, w kóždej Božej žłužbje, pschi žwjatym wotkasanju, hdyž žu stejał pschi rowach žwojich lubych. Njetrjebasch tole sboże wjele bóle hacž wschitko druhe na semi? Wón je, kiž tebi jo dawa: Jesuß Khrystuß, kiž hody wot Wótza pschińdźe, teho Wótza tebi pokasuje, kiž jutry žmjercź pschewinywschi twoje wumrjeczе pschekražni, kiž na Boże stpěczе wěčžnu domisnu tebi wotewri, kiž je tebi žwjatki žwojeho Ducha póžłał, kiž chze tebje wot semje k njebjeżam wjesć. To je twoje sboże, twoja sbóžnosć.

A wo nim chzyli my mjelczeć? Ně, my njemóžemy wostajicź, so bychmy njerěczeli, schtoż žmy widźeli a žłyscheli. Haj, my chzemy wobžwědczicź je žkowom a s myślu a s khodźenjom:

„Njeje w žanym druhim sbóžnosć, też njeje žane druhe mjeno pod njebjom date cźłowjekam, w kotrymž mohli sbóžni bycź.“ Hamjeń.

Hladaj žo!

II.

Sa naß evangelskich kschesczanow steji Jesuß Khrystuß, tón kschižowany a stanjeny wožrjedź wscheje wěry a wučžby. Wón je psches žwój wopor na Golgatha sa naß cźłowjekow sa wschě cźaży to wumóženje dokonjał; nad nami nětko je, so my s wěru tutón wopor, haj tuteho nascheho wumóžnika sapschijamy w ponižnosći, s roskaczom a s dowěru; cźinimy-li to, je też nasche to wumóženje, ta sbóžnosć. Hinak to pola tych amerikanskich sektow. Jesuß Khrystuß tam njeje to jene a to wscho. „Adventistojo žedmeho dnja“ stajeja wysche Jesußoweho skutka na Golgatha žwój cźłowjeski skutk, to dźerženje žabata. Schtóż tutón njedźerži, tón je satamany, byrnjež też hewak zyłu žwoju nadźiju a dowěru na Jesuża Khrystuża stajił. Po jich měnjenju njeje wumożerski skutk nascheho Sbóžnika też dale dożahał, hacž jeno, so je jich 144 000 sbóžnych sczinjenych. Tucźi dyrbja wšo bycź wschitzy „adventistojo žedmeho dnja“. Móżesch że[illegible]o wumożerski skutk Jesuża Khrystuża do zyła niże wožicź a tuž też teho, kotryž jón dokonja, t. r. Jesuża Khrystuża, kotremuž žo my s wěrjazymi japoschtolskeho cźaża wusnawamy: „Ja wěrju do Jesom Khrysta, Božeho jeniczkeho narodźeneho Ssyna!“

A do zyła: „Boži jeniczki narodźeny Ssyn“ Jesuß Khrystuß njeje, tak praja amerikanske sekty, tak „Khutni pytarjo we Bibliji“! Biblija žwědczi je wschej dorasnosczu, Jesuß Khrystuß sam so sarocźi, so wón je Boži Ssyn! Ale wschak, hdyž to, schtoż w bibliji steji, žo tajkim wjelemudrym njelubi a njepschihodźi, je to, schtoż w bibliji steji njeprawe a to, schtoż woni chzeja a měnja, prawe, tak je to s tymi liczbami a s tym wuliczenjom pola „khutnych pytarjow w bibliji“ a pola adventistow, tak je to też s tej wučžbu wo Jesużu Khrystużu.

„Cźi „khutni“ praja: Bóh njemóże žyna měcź. Tuž Khrystuß njeje Boži Ssyn! Khrystuß je wjele bóle arzyjandźel Michał, kotryž je žo cźłowjek sczinił a kotryž bu tehodła, dokelž na kschižu wumrě, sa Boha sczinjeny.

Biblija nam powě, so je Jesuß Khrystuß woprawdźe horjestanył po cźěle. Cźitaj žam, kaž tam steji: Mark. 16, 6; Luk. 24, 37; Jan 20, 24 a na druhich městnach.

„Khutni“ pytarjo w bibliji wjedźa to lěpje; woni praja: By-li Jesuß Khrystuß woprawdźe po cźěle stanył, njeby to wumoženje niczo hódne było.

Biblija wucži žwěta žudźenje, pschi kotrymž kóždy dostanje po tym, schtoż je cźinił w žwojim žiwjenju, njech je to nětko dobre abo sle.

Cźi „Khutni“ wjedźa to žažo lěpje: Žaneho sapłaczenja a khłostanja njeje; to schtoż je, je jenoż jene — a to hischcze lóhke — pruhowanje w tyżazlětnym krależtwje.

Njapytnjesch to, kak s tutej wučžbu podrywaja to žiwjenje w dobrych počzinkach, kotrež tola tak hižo mjes cźłowjekami žo shubjuja bóle a bóle.

„To njech je doscź!“ tak pische tamne němske wożadne topjenko. „Schtóż woprawdźe w žwojej bibliji pyta, njeda žo wot tutych kumschtarjow (Jongleuren), kotsiż s Božim žłowom kul hraja tak, kaž jim to pschihodne, saßlepicź. Jenoż cźi, kiž žwoju bibliju njesnaja a ju cźitacź njemóża, bywaja sawjedźeni wot knjesa Russela, teho wěrneho Hesekiela, wot teho „žedmeho jandźela sjewjenja“, wot teho „amethista noweho Jerusalema“ — tak mjenuje žo mjenujzy sałożeŕ tuteje sekty we „woprawdźe tschesczańskej ponižnosći“ — a pschipadnu tak k jeho pschiwižowarjam.

Wy pak, lubi cźitarjo, budźcze najdorasnischo na to kedźbliwi sczinjeni, so macze žo hladacź psched tutymi nowymi pißmawucźenymi! „Wobroncze žo, Boże dźěcźi! Sli wleku žycze wam na žwěcze, žam satan je waß pożadał!“ Pytajcze k h u t n j e we bibliji. Proschcze žwj. Ducha, so njebyschcze žo w morwych pißmikach saschmjatali a tak potom wschelakore wumyżleńki na pomoz wołacź dyrbjeli!

„Schto chze“, tak je tam hischcze na kónzu pschispomnjene, „wjazy wo tutej schkódnej sekcze, kotraž žo po němsku też mjenuje „Millenniums-Tagesanbruchsleute“ a „Ernste Bibelforscher“ a „Wachtturm-Bibel und Traktatgesellschaft“ wjedźecź, njech cźita knižku „Dr. Rudolf Fisch: die Rettung der Welt. Verlag Elberfeld.“

Pschedy wschěm pak pschimajmy žo biblije, a to žwěrnischo a pilnischo hacž dotal, a to zyleje biblije, wožebje pa noweho sakonja, a pytajmy w njej woprawdźe a khutnje s modlenjom! Njepytajmy w njej tak rjez s nożizami w ruzy, wurěsujo tu spruch, tam stucźku a tam saßo něschto rynczkow! Njesaměrmy žo też jenoż do někotrych knihow, kaž Damela, Sjewjenje Jana, měnjo, so wot tuteje a podobnych druhich městnow wotwižuje wscho sboże a wscha sbóžnosć, ně, runje nawopak, wschě schtyri sczenja a listy cźitajmy a cźitajmy saßo a saßo a pytajmy pschede wschěm teho jeneho: Jesuża Khrystuża, a sesnajmy jeho žiwjenje, jeho skutkowanje, jeho wumrěcze, do zyła to, schto wón je a bycź chze nam khudym hrěschnym cźłowjekam! Potom smějecze też žami tu prawu wotmołwu sa tajkich, kotsiż, — też mjes Sserbami — praja: „Duchowni na klětzy bibliju wopak wukładuja!“ Schtóż tak praji, tón dyrbi žwoju bibliju wsacź a hnydom k žwojemu duchownemu hicź a jemu to prajicź, a s nim s nowa pytacź we bibliji, jeli so chze woprawdźe to bycź, schtoż ma to mjeno kschesczan, kschesczanka na žebi, jeli so chze wón do tych kschesczanow žłuschecź, kotsiż žebi zyłu knihu Sjewjenjow Jana jako knihu biblije waża a niz jeno saßo wurěski a wotrěski! Tam pak steji też w 10. schtuczży 2. stawa to žłowo: „Budź žwěrny hacž do žmjercze, dha chzu tebi krónu teho žiwjenja dacź!“ Sswěrny, to rěka tu: s Jesußom hicź psches žiwjenje a žmjercź! žwěrny, to rěka tu: wostacź pschi tym, schtoż Jesuß Khrystuß a jeho japoschtoljo wucžili žu, wostacź pschi zyłej bibliji! Sswěrny, to rěka pak też, sa tym stacź, so žo w tej zyrkwi, w kotrejž žy žwěrny,

wopokażeſch, ſo w njej ſwěru ſa tym hladaſch, ſo ſo brachi a wopaczność wotſtronja, ſo ſo cziſta wuczba biblije a evangeliona wuczi, ſo ſo ſebicziwosć, luboſć k ſebi ſamemu, nahrabnosć, ſkuposć, ſamoprawdosć ſhubi, ſo ſo dopjelnja wulka kaſń Jeſuſowa: „Lubuj Boha wyſche wſcheho a ſwojeho bliſcheho jako ſameho ſo!“ Sa kóždy, kotryž w tutej zyrkwi je, ſo k njej ſwěru dźerži, ſo ſo w potajnym a ſkradźu pſchecźiwo zyrkwi a jeje wuczbje njedźěła, ſ jenym ſłowom: ſo ſy ty żiwy ſtaw Knjejoweje zyrkwje, żiwy we żiwej wěrje do Jeſuſa Khryſtuſa, teho ſchižowaneho a ſtanjeneho.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a ſtat.

— Njelube pſcheſłapnjenje je wjetſchina ſakſkeho krajneho ſejma — a ſ njej druſy — naſhoniła, jako ſo 8. junija we wulkoſtatnym ſejmje, we wubjerku ſa prawa, wobſamkny, ſo ſo dnjej 1. meje a 9. novembra njeſmětej wjazy jako ſwjedźenjej ſwjeczicź, też w tych krajach niz, hdźež by to krajny ſejm — kaž we Sakſkej — woſebje poſtajił. Tu płacza jenož wulkoſtatne poſtajenja, a po tutych njejſtej tutaj dnaj woſebitej ſwjedźenjej. Tak ſy potajkim pſched krótkim 1. meje k poſledniemu raſej woſebje ſwjecził. Abo njejſy ſnadź to hižo tutón krócź?

— Katolſzy ſtarſchi wóſom ſchulſkich gmejnow połodniſcheje Łužizy, do Żitawſkeho ſchulſkeho wokrejſa ſłuſchazych, ſu ſchulſki ſtrajk pſchipowjedźili a ſapoczeli. Hacž dotal bě w tutych 8 katolſkich ſchulach modlitwa też ſwonka nabożnych hodźin dowolena. Po ſwjatkach dyrbjeſche to nětko ſakaſane byćź. Tuž ſo ſtarſchi w jenej myſli tuteho poſledniejeho ſrědka pſchimachu. Też zentrumſka ſtrona Sakſkeje pod pſchedſydſtwom bywſcheho ſapóſłanza Heſſleina je ſo proteſtej ſtarſchich pſchiſamknyła. — Tuta zyła wěz wobſwědłuje na jenej ſtronje to njerune wutrjebanje ſakonjow pſchecźiwo tym wſchelakim wěrywuſnaczam w Sakſkej na druhej ſtronje pak pokaże, ſo evangelſzy ſtarſchi a evangelſke ſchulſke ſaſtupjerſtwa a ſchulſke gmejny ſo pſche liwko ſadźerża w praſchenju nabożiny a modlitwy w ſchuli. A bohužel mamy pſchiſtajicź, ſo evangelſzy ſtarſchi, ſerbſzy a němſzy, pſchi tych wobſtejnoſcźach, kotreż tola nětko mamy w Sakſkej a w ſchuli woſebje, pſchemalo na to hladaja, ſo bychu ſwoje dźěcźi do Božich ſłužbow ſłali, do hłownych Božich ſłužbow. A kaž to ſ dźěcźimi, tak je to też bohužel ſ młodźinu, ſ wulkim dźělom młodźiny, kotraž ma rozrěcžowanja w Božim domje wopytowacź. To wſcho a wjele druheho je to ſrudźaze wobſwědcženje teho, ſo jich wjele tych ſtarych a młodych njeje dopóſnało, w kajkich ſtrachach a nuſach żiwjenja a duſche ſmy a kak to żaneje trajeje a woprawdźiteje pomozy wjazy nimamy, hdyž tu jenu jeniczku nam hiſchcźe ſawoſtawazu ſazpiwamy: Božu pomoz. S dobom budź pak tu pſchi tym też jena druha a hinak klinczaza powjeſcź ſapiſana. W haprleji je miniſter kulta Fleißner wjerchowſkej ſchuli (Fürſtenſchule) w Grimma woſjewił, ſo miniſterſtwo dowoli — ſ tym wumněnjenjom, ſo móże to pak ſaſo pſchemněnicź, — ſo ſo ſa ſchulerjow, kotſiž w ſchuli ſamej bydla, ſwonka ſchulſkich hodźinow nabożne nutrnoſcźe dźerża, tola njeſmě ſo żadyn ſchulěr nuſowacź k wobdźělenju na tych ſamych.

Wotroczk.

Spiſała w ſłowakſkej rěcźi Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

Mětho d ſtany, a ſtarz, wot wuſłyſchanych powjeſcźow kaž poraženy, dźěſche kaž ſpizy ſa nim do khěže. Methoď ſaczini durje a ſaſłyſchcźi ſłyſzu. Potom wucźeże ſe ſaka drohotnoſtki, ſa ſtareho tak ważne. Běchu to wobraſy jeho tak horzo wopłakowaneje dźowki, jeje muża Ssokolova a rjany wobras jeho wnuka, kotrehož wobliczo teho, kotryž na njo hladaſche, dopomni na to ſłowo: Jeho duſcha ſpodoba ſo Bohu, tohodla khwata ſ njeje ſe ſleho żiwjenja. — —

„Tak, mój luby ſuſodźe! Tu macźe waſche drohotnoſtki! A tu macźe hiſchcźe něſchto: Rubenowy nowy ſakoń! Pſchecźitajcźe ſebi wſchitko, a jutſje, da-li Bóh, a ſmy-li żiwi, pſchińdu ſaſo k wam, ſo bych wam na waſche praſchenja wotmołwjak, kotreż wam w nozy hiſchcźe pſchińdu.“

Methoď woteńdźe a ſtarz woſta, ſam ſe ſwojimi drohotnoſtkami a ſe ſwojim Bohom, kotrehož wulku luboſć hakle dźenża zyle dopóſna. —

Naſajtra jara ſahe dźěſche Methoď ſ Ondrejom do lěża po drjewo; puſchecźiſchtaj wulki dub a wrócźiſchtaj ſo hakle wjecźor domoj. Mucźnaj kaž běſchtaj powjecźerjeſchtaj a dźěſchtaj ſo lehnycź. Żadyn ſ njeju njepytny, ſo domjazy ſe ſpodźiwanjom na Methoda hladachu. Naſajtra, prjedy hacž ſnědachu, ſetka ſo bur ſ wotroczkom w ſahrodźe. „Methodo, proſchu, pój jow!“ ſawoła Ondražik.

„Schto pſchejecźe, panje?“

„Wecźera bě ſtary Dawit pola naſ a powjedaſche nam tak dźiwne wězy, ſo je njemóżu wěricź.“

Methoď ſo poſměwkujo hladaſche ſ luboſcźu mużej do wocźow.

„Je to wěrno, ſo ſy ty ſtareho Żida dla do Hradova pſchiſchoł?“

„Haj, tehodla!“

„Woprawdźe?“ ſawoła to ſady njeju Raſcho.

„A ty mje njejſy ani kuſka jeſnał?“ wotmołwi Methoď, ſo wobroczźiwſchi, ſ wjeſołym hłoſom.

„Ja?“

„Haj, ty! Njedopomniſch ſo wjazy na młodeho mużſkeho, kotremuž ſy w Braddoku powjedał, wo ſwojej domjazej wjeſzy a wo ſtarym Dawitu?“

„Ach! Nětko ſo dopomnju!“ Młody muż ſłoži ſebi ruku na cźoło. „Tuž to njebě bjes pſchicźiny, ſo ty mje pſchezo na někoho dopominaſche! Ale tehdy měješche ty brodu a bě po měſchczanſku ſwoblekany — a dźenża!

„Nó, ſnadź ſym wam też tak prawy!“ dźeſche ſo ſmějo Methoď.

„Ale, hdyž je to wěrno, ſchtoż je ſtary Dawit powjedał, njejſy ty prjedy żenje ſa wotroczka był a njejſy też ſa burſke dźěło narodźeny!“ ſnapſchecźiwi Ondražik.

„To je wěrno! Ssym wot ſtarſcheju herbował jene wobſedźeńſtwo, kotreż je wo něſchto wjetſche hacž waſche!“

„Ach! Kak móżeſche ty to potom takle mjes nami żiwy byćz“. dźiwaſchtaj ßo wobaj, „a ßo tuteho Żida dla tak ponižowacź?“

„Ja ſnaju kralowſkeho ßyna, — a wój jeho też ſnajetaj — kotryż trón a krónu wopuſchćiwſchi 33 lět dołho ßkużeſche a te ſ luboſće ke mni njedoſtojnemu. Njedyrbjak ja njehódny to ſ najmjeńſcha ras dwě lěćze ßkużicź, a to ſ luboſće k jenemu cźłowjekej, kotrehoż wón lubowaſche? Nimo teho ßo mi pola waß ſpodobaſche. Wy ſćze mje lubo měli, a ja ßo nadźijam, ſo njejßym też pola waß tu podarmo byk! Schtó wě, ſchto na mnje hiſchćze w żiwjenju cźaka! S ratarſkim wotroczkom drie żenje wjazy njebudu, tola to jene wěm, ſo běſchtej najſbožowniſchej lěćze mojeho żiwjenja tutej dwě, w kotrymajź mózach, njech też w jara ßnadnym, tola pak mojenu Knjeſej cuny byćz, we kotrymajź mózach Ondražikez wotroczk byćz!“

Pſcheczelne wobliczo młodźenza bu khudne, tola dale we rosmołwje njepſchindźechu; buchu k ßnědanju wołani. So pak też pſchi ßnědanju ßo wo tutej wěży rosmołwjachu a wopołdnju, jako běchu wſchitzy w Ssamkowej nowej jſtwje ſhromadźeni, to je wěſte.

8. ſtaw.

A jaßo bě to njedźelu popołdnjo. Nasymſke mhły lězachu ßo na hory a do dołow; liſćze padaſche. W dubiſkach, na ßamßnym městnje, na kotrymž bě Method ras powjedał, kak ßu łastojzy domoj doleczałe, na kotrymž bě wokoło njeho ſ napjatoſću poßłuchajo ßedźała cźrjóda dźěcźi a Ssamko Petraſch, ßedźeſche Ssamko, ale ßamlutki. Method tam njebě, ach, njebě do zyła wjazy w Hradowje; podarmo ßo tam roshladowachu, hacź njebychu něhdźe wuhladali tu ſchwižnu, lubu woßobu. Dźěcźi njewołaja wjazy: „Wujo Methodo! Wujo Methodo!“ njech ßebi mjes ßobu też někotrezkuli dopomnjeńki pokaſowachu, ſ kotrymiž bě je do ßwojeho wotkhada wobdarił. Bě ßwoju ßkużbu pola Ondražikez doßkużił a bě ßwoju khěżu dotwarił, wo kotrejž bu nětko ſnate, ſo ju njebě żenje ſa ßebje ßameho twarił, ale jenoż, ſo by Hradowcźanam pokaſał, kak móhli kraj a leżomnoſcźe dowużicź. A tak na dobo, każ bě pſchiſchoł, bě też ſaßo woteſchoł. Nichtón njemóżeſche jeho wrócźo dźerżecź, wón njebě tola żadyn ſ jich ßrjedźiſny.

Ssamko ſlehny hłowu na ruzy, a dokelž jeho tu nichtón njewidźeſche, płakaſche — każ hižo tak někotry krócź! — płakaſche ſa ßwojim dobrym towarſchom. Wjedźeſche, ſo tajkeho żenje wjazy njenamaka, hdyž ßebi rosmyßłowaſche, ſchto bě ßo to wſcho w ßymaj dwěmaj lětomaj pſcheměniło. Kak běchu woni to pola Petraſchez tak ſbožowni a porjadni, ſtarſchej, ßotry, ßwak, a wón ßam ſ Dorku w Methodowej nowej khěži. Hdyž ßebi myßleſche na tu nětko tak ſbożownu Podhajſkez ßwójbu a woßebje na Ondražikez, kak tuczi Bohu ßkużachu, njemóżeſche ßo to Bohu Knjeſej doſcź dodźakowacź, ſo bě Method ßem póßłał, ſo by ſtareho Dawita pytał, a ſo bě pſchi tym też jich wſchěch namakał! Ow, kak dobroczíwy je tola Bóh!

Młody mużſki ßo roshladowaſche. Dopomni ßo, kak bě tu ſ Methodom ßedźał. Bě jemu, jako by jeho ßłyſchał powjedacź wo łastojzach. Haj, tak bě też wón ßam do cźoplíſchich krajow doleczał, ale wón ßo żenje wjazy njewróczi do hněſda, kotreż bě natwarił. Ssußodźo ßu ſhonili, ſo je khěża „na żumpawje“. każ ju mjenowachu, ſa ſtareho Dawita twarił, wot pjenjes, kotreż bě jemu jeho wnuk ſa njeho dał, a ſo budże tam Dawit jako bohaty muż bydlicź móz; pſchetoż bě wjele po wnuku herbował.

Method bě ßebi to rjenje wumyßlił; Ssamko a Dorka dyrbjeſchtaj ſtarza wothladacź, ſo njeby tak woßamoczeny byk, a wón mějeſche dźě jeju też lubo. Tola, ſtarz to nochzyſche. Jeho ſapſchimny żedźenje, wohladacź rowy dźowki, pſchichodneho ßyna a wnuka a ßo tam pódla nich pohrjebacź dacź, ſo bychu, hdyž niz w żiwjenju, tola po ßmjerczi ſjednoczeni byli.

Telko wjedźachu wo wßy. Ssamko pak wjedźeſche, ſo by ſtary Dawit wumrěł, zyle wěſcze wumrěł, by-li Methoda ſhubicź dyrbjał. Njedźiwaſche ßo na tym, ſroſumi jeho. Husto by ßam rad, hacź runjeż mějeſche dobrych ſtarſchich a pěknu żonu, ſa nim jěk. Tak kupichu to Ondražikezy ſ Petraſchezami hromadźe khěżu ſa ßwoje dźěcźi. Starz da jim ju na poł darmo a ßwoju hětku dari ſtarej Podhajßzynej, ſo by młodym wurumowała, kotrychž bu jich wjele.

Lěta dołho bě w tutej wßy żiwy byk, ludźo běchu ßo na njeho ſwuczili, a napoßledk bu ſ njeho dobry cźłowjek. Budźeja na njeho ſpominacź. Sabudźeja drje woni teho, kotryż je tak krótki cźaß, jenoż dwě lěcze mjes nimi pſchebywał? Sabudźeja woni Methoda?

Haj, woni jeho ſabudźeja, pſchetoż cźłowjekoju maja ſa dobroty krótkeho pomjatka! Tola dołho budże to hiſchcze tracź, ſo ßußod ßußoda na to dopomni, kak to bě, jako hiſchcze we Hradowje Ondražikez wotroczk ßkużeſche. Wón tu wjazy njeje. Tola ta ßwěza a ta luboſcź, kotruż je wón w ßwojim cźaßu ſaßwěcźił a roßßywał, ſtej tam a pſchibywatej!

— Kónz. —

S bliſka a ſ daloka.

— S **Thuringſkeje** ßo piſche, ſo ßebi tam evangeliſka kraſna zyrkej na to myßli, ßo ſ pruſkej krajnej zyrkwju ſjednoczicź. To je wěſo něſchto wulzy **roßßudne** a **roßrißaze**. Ta pſchicźina pak, kotraż k tajkemu wobmyßłowanju nuſuje, je to pſcheſcźěhanje, kotreż ma evangeliſka zyrkej Thuringſkeje cźerpicź pod ſozialiſtiſkej krajnej wyſchnoſcźu. Njedyrbjało-li ßo tole pſcheměnicź a dyrbjało-li to ſ tym pſchitſihanje prawow tak dale hicź a ta tukhwilna nuſna njepſchewinjonina byćz, chze krajna zyrkej tuto **ſjednoczenje pſchewieſcź.**

— W **Drježdźanach** je ſnaty ſa ſchulſkeho radu pomjenowany wucźeŕ Arzt w poßledním cźaßu nabożne hodźiny wopytował a też w jenej tajkej ßo ßam na roswuczowanju wobdźělił, jako wucźeŕ runje wo ſbóżnokhwalenjach ſ dźěcźimi rěcźeſche. A tola je wón diſſident, t. r. ſ zyrkwje wuſtupił! A tola je wón w telko ſhromadźiſnach pſchecźiwo zyrkwi a kſcheſcźijanſkej wěrje wuſtupował. Tole je něſchto, ſchtoż je tola po prawom njemóżne. A tuż ßu ßo kſcheſcźanſzy ſtarſchi wobroczili hnydom na wulkoſtatne ſmutſkowne miniſterſtwo.

— **Liſtowanje.** M. w Buk. ſa 4. po ßwj. Troj. — M. we L. ſa 5. po ßwj. Troj.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

26. tydźeń, wot 24. hacź do 30. junija.

24. ſchtwórta njedź. po ßwj. Tr. Jap. ſku. 4, 23—31. — kh. 318. — Luk. 10, 1—16.
25. póndźela. Pſ. 75. — kh. 21. — Luk. 10, 17—24.
26. wutora. Pſ. 76. — kh. 612. — Luk. 10, 25—42.
27. ßrjeda. Pſ. 77. — kh. 456. — Luk. 11, 1—13.
28. ſchtwórtk. Pſ. 78, 1—32. — kh. 5, 1—5. — Luk. 11, 14—36.
29. pjatk. Pſ. 78, 33—73. — kh. 5, 6—10. — Luk. 11, 37—54.
30. ßobota. Pſ. 79. — kh. 3. — Luk. 12, 1—15.

Samolwity redaktor: farat Wyrgacź w Noßacźizach.
Cźiſchcź Smolerjez knihicźiſchcźerńnje a knihaknje,
kap. druſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Cźišło 25.
24. junija.

Pomhaj Bóh!

Létnik 33.
1923.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok!
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišczu a płaczi schtwórtlětnje 100.— hr.

4. njedźela po swj. Trojizy.

Jap. skutki 4, 23—31.

Hdyž dźenšnischi dźeń człowjekow a jich činjenje wobkedźbujesch, móže so ći sdacź, jako njeby wot kschesćijanstwa wjele wjazy sbytkne wostało. Pschetož kschesćijanstwo najprjedy nutskowne žiwjenje dźiwa a tole do najkrućischeho swjatka a swiska z Bohom staja. Nasch čaš pak po sdaczu jenož powonkne žiwjenje snaje. Temu wscho mylenje a prózowanje płaczi. Snutskowne žiwjenje, žiwjenje dusche, směschnje, měnja jeni, njetrjebawsche staroscze sebi činicze z tym, myšla druhi. Schto prajisch ty k tomu? Ssy sebi rospominał, hacź je wscho jeno, so žane snutskowne žiwjenje masch a so wono woprawdże so sjewjuje, a tehorunja, so je to se schkodowanjom wscheho, też swonkowneho žiwjenja, hdyž snutskowne cźerpi. Widźachmy sańdźene njedźele swonkowne žiwjenje prěnjeje kschesćijanskeje wosady, kak wona wjeselе roscźesche a so mózne roswiwasche. Ale tónle sbožowny čaš dołho njetrajesche. Pschecźiwnizy je wschěch stronow nastawachu. Schtoż běsche Jesuš wučobnikam do prědka prajił, wo njepschecźelstwje tym a tamnym, to so nětko dopjelni. S tuteho čaša cźěžnoscze je nam dźenża něschto podate, nam, kiž mamy też cźežki čaš, niz jenož, so bychmy nawuknyli, kak su woni sle čažy pschětrali. Prěnja kschesćijanska wosada bě modlerska, modlerske žiwjenje bě jejna sylnosć. Njedyrbjała też nascha być?

Modlerske žiwjenje w naschich wosadach je nusne.

1. Cźehodla je nusne.
2. Kajke mělo wono być.
3. Kajke zohnowanje bychmy wschitzy z teho měli.

1. Dobroty dla, bědnemu człowjekej wopokasaneje, běschtaj japoschtołaj Pětr a Jan jataj bokoj. Skónčnje jeju puschcźichu z tym krutym pschikasanjom, so njebyschtaj niczo wjazy činiłoj ani rěčałoj w Jesušowym mjenje. Wonaj běschtaj pak wot swojich sudnikow woteschłoj z blyschcźatym wóčkom a z khroblym wusnaczom: Njemóžemoj so wschak teho wostajicź, so bychmoj njerěčałoj, schtoż smój widźałoj a słyschałoj. Tak běschtaj derje wojowawschi dobyczе dostałoj. S wulkej staroscźu bě mjes tym wosada domach na njeju čakała. Schto potom, hdyž so njewrócźischtaj? Njeběsche to kónz z wosadu? Bycze abo njebycze, wo to tehdy dźěsche, to běsche ta nusa, kiž tehdy wscho wobknjezesche. Bojosez cźicheho pjatka saso we wutrobach nastawasche. Jako so wrócźischtaj, bě wěscze wulke wjeselе. Ale wo tym so nam niczo njepraji. Njepschecźelstwo tola też dale wosta, a schtoż běsche tón krócź hischcze tak někak kahodnje woteschło, móžesche so bórzy se wjetschim wotmachom wospjetowacź. W tajkej cźěžnoscźi so wosada seńdźe, tak kaž też dźenża hischcze so stawy doma seńdu, jedyn so druheho dźerżecź pytajo, hdyž je nan abo macź wumrěł abo druhe njesboże dom potrjechiło, tak so pschichod cźěmny pschede wschěmi leži. Njeběsche tehdy też tak kaž w prěnjej kschesćijanskej wosadze, so wschitzy hromadu koleni schibowaschcze? Abo njedóńdźe k modlenju, ale jenož k słabuschkenu a po prawym njewužitnemu skorżenju? Abo běsche hischcze hórje, tak so so ludźo sabytemu a tola tak bliskemu Bohu spjecźowachu? Nusa wuczi jenych so modlicź, tamnych sakliwacź. A dźenża je też sasо tajki čaš nuły w kschesćijanskej wosadze a sa nju. To wschitkich nastupa, kotsiž chzedźa woprawdże kschesćijenjo być. Pschetož woni njemyšla pschi tym jenož na sebje kaž swětnje smyšleni, też

niz jenoż na nasch lud wot njepschecželow žałostnje krjudowany, woni njemyßla jenoż na zyrkej, kotraż po sdaczu na kronje sahuby krocži, jich cžwiluje wjele bóle ta bojosczˊ: Schto potom, hdyż nasch wbohi, bludny, khory lud wjazy kschesczˊijanski njebudże a byczˊ njeschze, hdyż wschitke te njepoczinki, dżenża hižo sche doschˊ, pschezy hórsche bywaja, hdyż żebiczˊiwosczi a mamonowemu duchu a wschitkim tym druhim hrěchami niz próschka wjazy njesadżěwa, niz kuik wěry a żwědomnja? A njejßu też kschesczˊenjo, ſ najmjeńscha tajzy po mjenje, we wulkim ſtrasche, so bychu wot torhazeje rěki żwěta żobu storhnjeni byli, sabywschi napominanja: Njeczˊinczˊe po runym waschnju żwěta? To je tola po prawym nascha najwjetscha nusa, a wjele tyßazow to njepytnje, so runje tehodla ſ nami tak hubjenje ſteji. K temu ma hischcže kóżdy żam żwoje wobczežnosczˊe. Schto mamy cžinicˊ? O, derje wěm, schto cžinimy. Skorżimy a wobskorżujemy, ale to dale njepomha. My jako kschesczˊijanske wożady chzemy modleŕske żiwjenje wjesczˊ, niz jenoż w musy, to by żałostny njedżak byk. Hlej, njewěriwemu żo też druhdy: „Dżakowano Bohu“ abo: „Ach Bożo“ wußunje. Ně, modleŕske żiwjenje je nam nusne, niz modleŕske wokomiki.

2. Kajke měło pak tajke modleŕske żiwjenje byczˊ? Sswj. Wótczenasch je żo ſ dobrym prawom pschikładna modlitwa mjenował. Se żamßnym prawom mohła żo modlitwa prěnjeje kschesczˊijanskeje wożady pschikładna njemenowacˊ. Kajka dowěra k Bohu ſ njeje rěczi. Njepschecželˊ je wěsczˊe mózny, ale schtó móże żo tebi runacˊ, ty wschehomózny Bożo? Naschich modlitwow prěni brach je tón: Nascha dowěra k Bohu je żłabuschka. Naschej ſchromadnej modlitwje k njebjeßam żahaza, wschě sadżěwki pschemóżaza wěstosczˊ pobrachuje. Też kschesczˊijanska wożada je żo na to ſwuczˊika, cžłowjeku wulkosczˊ a móz wobdżiwacˊ. Rěczimy husto wo pschirodżinych sakonjach a mozach, kiż wschitko rjaduja; nam pobrachuje husto też ta wěra, so tón, kiż wschitko w żwojej ruzy ma a wschitko derje wobstara, ma wótzowske wóczko sa jenotliwe żiwocjich dżěczi, so je wěrno: Tón, kiż cžerwika njesabudże, też ſ nami pscheczˊelnje dże. Runje to pak je ważne, so żměmy Bohu też maliczkosczˊe poruczˊecˊ. A tak husto żo w modlitwje dwělowanje jewi: Budże schto pomhacˊ abo njebudże niczˊo pomhacˊ? Kak wożebje pschikładnje żo kschesczˊijanska prěnja wożada ſ tym modli, so wscho ſwonkne, tak rjez cžělne wuwostaji: Njeżkyschimy ani żłowczˊka wo tym: Pój, Knjeże, a sahuń żwojich njepschecželow, abo: Twać murje wokolo naż, so by żo njepschecželow móz naż dótknuczˊ njemohła. Kak żo wěży roswija, to zyle Bohu Knjesej pschewostaja. Woni jenoż proscha wo móz, so bychu móhli to żwoje dokonjecˊ w cžežkim cžażu, a wo prawu żwěrnosczˊ w dżěle. Jim bě zyle jażne: Cžinimy my to żwoje, potom też Bóh to żwoje cžini. My mamy żo w modlenju husto tak, so dospołnje dożaha, hdyż Bóh to żwoje cžini, město teho, so bychmy wo to proßyli: Knjeże, schto chzesch, so bych cžinik, a ſ dżakom spósnali, so chze naż Bóh sa żwój grat trjebacˊ. Kak móża nasche modlitwy na to waschnje wuspěschne byczˊ?

3. Kajke żohnowanje bychmy ſ tajkeho modleŕskeho żiwjenja měli? Prěnja kschesczˊijanska wożada bě drje maka, niz wjele wjetscha hacˊ nasche jenotliwe wożady żu, ale schto je wona dokonjała w krutym towaŕstwje ſ Bohom! Bóh a my, tak mamy wschudżom wjetschinu. Na to waschnje żmy njepschewinjomni. Prěnja kschesczˊijanska wożada Bohu prjódk njepißasche, każ my to modło husto cžinimy, so by wón runje tak cžinik, każ my chzemy, jako wón njeby tyßaz waschnjow a puczˊow měk, so by naż ſ cžeßnosczˊow wumohł. To wschak też je jedyn płód wěriweje modlitwy, so żmy wo tym krucže pschežwědczˊeni, so Jesußowi pschecželˊniczy niczˊo druhe njedokonjeja hacˊ Bożu wolu, so je, każ je pschezo było: Wy żebi pomyßlischcže, schě so mnu sczˊinicˊ, Bóh pak żebi pomyßli, wscho derje sczˊinicˊ. S teho mějesche kschesczˊijanska wożada żwoju khroblosczˊ we wschitkich posdżischich żałostnych wichorach, kiż psches nju dżěchu, haj żamo w żmjerczˊi. Tehodla njech je to też nasche modleŕske żiwjenje: Niz, so bychu nasche myßle a pucże Boże byle, ale nawopak jeho nasche. Potom njetrjebamy żo praschecˊ, hacˊ żo modlitwy wußkyscha. Kóżda pschińdże hacˊ k wutrobje Bożej, kóżda pschinjeße nam tu sbóżnu wěstosczˊ: Se wschěm, schtoż Bóh nam da abo wosmje, ſ nami derje měni. Hacˊ bu prěnja kschesczˊijanska wożada wußkyschana, jako żo modlesche: Rospschestrěj żwoju ruku, so bychu żo wustrowjenja a snamjenja a dżiwy stale psches to njeno twojeho żwjateho dżěsczˊa Jesußa? Cžitaj jenoż żwj. biblijsku stawisnu! Hacˊ żo też dżenża hischcže stawaja? Je wschak snate, kak Monika żwojeho żyna ſ dżiwjeho żiwjenja ſ modlenjom wumóh, snate, kak tamny żyn żo w straschnej zusbje wusna, so derje sacżuwa, so doma macˊ żo sa njeho modli, abo tamny żławny wodżeŕ wójskow, kiż żo tak wupraji: Wonka derje wěmy, hacˊ żo doma sa naż modla, abo niz.. Abo móża ſ zyła żo modlazy ludżo hinak, hacˊ se żohnowanjom byczˊ? Ssy ras měł ważnu a cžežku krocžel cžinicˊ, by prjedy koleni ſhibował, a hlej, se żohnowanjom żu żwoje dżěło wuwjedł. Woni buchu wschitzy napjelnjeni se żwjatym duchom a rěczachu żłowo Boże ſ wjeßelosczˊu, tak żo nam dżenża powjeda. Njepschecželˊsko a jich hida, słósczˊ a njedżak jich wjazy njemylachu. Wjeßelosczˊ, hdy bychmy ju dżenża měli! — Tuż tehodla: Bóh je pschi naż tudy, modlmy żo dha k njemu, cžesczˊ a khwalbu dajmy jemu! Hamjeń.

M. w B.

Hladaj żo!

(Pokracžowanje.)

Tón cžłowjek pak tola zyle wopak ſrosumi bibliju a kschesczˊanſku wěru, kotryż, po żwojim sdaczu pytnywschi někajku wopacżnosczˊ we wucżbje abo někajki njedostatk w żiwjenju a byczˊu tuteje zyrkwje, pak na nju ſjawnje abo potajnje żwari, pak ſ njeje żebi wuběhuje něhdże k druhim, pola kotrychż měni, so wscho żbożo namaka, jedyn tajki, jena tajka njewjedża hischcže, schto to rěka, ſtaw byczˊ Khrystußowe zyrkwje na semi. Tam, hdżež ſtejisch, tam dyrbisch ty dżěkacˊ a ſkutkowacˊ ſ modlenjom a ſ dobroproschenjom sa to, so by to tam lěpje było a wscho tak, każ to Jesuß Khrystuß chze; a tuż to rěka żaßo: jako ſtaw twojeje zyrkwje dyrbisch ty żo wobhonicˊ najkhutnischo w bibliji a evangelionje sa tym prawym a wěrnym, dyrbisch ty pytacˊ Jesußa Khrystußa żameho a potom żo sczˊinicˊ cžinjeˊ jeho żłowow a pschikasnjow a wotpołożicˊ psches twoje ſkuki żwědczˊenje teje wěrnosczˊe a tak pomhacˊ jenemu każ jenej zyłej wożadże, każ jenej zyłej zyrkwi k wěrnosczˊi a k żiwjenju we wěrnosczˊi. Schtóż to hinak wucži a cžini, tón je wotſtupił wot teho, schtoż rěka: kschesczˊan, kschesczˊanka byczˊ.

Schtóż pak je żwěru wscho tajke ſpytał a cžinił a widżi, so podarmo, tón dyrbi wschak haj potom hicˊ k tej zyrkwi a k tomu wěrywuſnaczu, wo kotrymż měni, so tam wěrnosczˊ nadeńdże, a tón dyrbi hicˊ — to njesabudźmy — też tomu tamnemu Jesuſej; pschetoż dwěmaj knjesomaj tola njemóżesch ſłużicˊ. To ſteji tola drje we wschěch biblijach. Spytasch-li to, njejßu ani kschesczˊijan, ani cžłowjek, kotryż by k cžonu był. A tu njeje też samolwjenja; pschetoż ta dusscha, ta wěra wysche wscheho. A so żo samolwjecˊ a prajicˊ: to njemóżu cžinicˊ ludżi dla, abo żwójby dla abo bojosczˊe dla to sażudża tebje a ſ dobom tu wot tebje wuſwolenu zyrkej a sektu.

Schto chzychu tute poßlednje rynczˊki? Nam něschto prajicˊ, schtoż nam, schtoż kschesczˊanam nascheho cžaża je jara nusne:

Rosßudni a rosßudźeni dyrbimy być a zyle kſcheſcźanſtwo. Połojczni a khabłazy a liwzy a ſymni běchu hižo hewak ſe ſchkodu, nětkole pak wjele bóle hiſchcźe! Tuž hladaj ßo, ſo cźe tajkeho njeſcźinja! Hladaj ßo, ſo woſtanjeſch zyły kſcheſcźan, zyle Khryſtußowy!

(Dodawk.)

To tak mjenowane „Gnadauſke ſjednoczenſtwo“ (Gnadauer Verband oder deutſcher Verband für Gemeinſchaftspflege und Evangeliſation) je wudało malu knižku, kotruž pomjenuje Sieben Sekten des Verderbens“, ßwój nakład ma w Elberfeldźe. Tuta je dobra k cźitanju a k powuczenju, ſo bychu ßo kſcheſcźijenio hladali nětkole, hdyž to niz jenoż njewěra a njepoboßnoſcź kojitej kſcheſcźanow do ßwojich ßyczow, ale też wſchelake ſjednoczenſtwa a ſekty, kotreż pod rjenje klinczazymi a cźiſcźe kſcheſcźanſkimi mjenami ßycźe wleku, ſo bychu popadowali woßadnych a wěrjazych. Rospomniwſchi „ßydom ſektow ſkaženja“ pſchiſpomni tuta knižka na kónzu: „Je jich hiſchcźe wjele druhich ſektow, na kotrychž wopacźne wucźby mamy też wěſcźe ſ woßebitej kedźbliwoſcźu hladacź, ale wone ſteja tola hiſchcźe w hłownym na ſakładźe kſcheſcźanſkeje wěry“. — Tole bu w lěcźe 1921 pißane; ßnadź bě to hižo tehdy pſchewjele prajene, t. r. ßnadź běchu ßo hižo tehdy tu a tam ſjednoczeńſtwa abo ſekty ſjewile, kotreż běchu ſe ßwojimi wucźbami a ſaßadami runje tak abo ßnadź hiſchcźe bóle ſtraſchne a ſchkódne hacź te ßydom. Nětkole, w lěcźe 1923, ſjewjeja ßo pak tu a tam, wukhadźejo woßebje ſ wulkich měſtow, ſjednoczenſtwa abo też ſekty, kotrychž dyrbiſch ßo ſ najmjeńſcha runje tak hladacź, kaž tych naſpomnjenych ßydom, wo kotrymiž potom hiſchcźe ßłowcźko dodamy. Jedyn dźěł tutych bóle nowotaŕſkich ſjednoczeńſtwow ſaběra ßo ſ tym praſtarym okkultißmom a bliži ßo ſ tym jenej ſ tych ßydom ſektow, tym ſpiritiſtam. Okkultiſmus, to je to ſaběranje ſ tymi tak mjenowanymi potajnymi wězami, kaž duchami, ſ wěſcźenjom atd.

„Te mjenowane ſekty“, tak cźitamy to tam dale na kónzu ſpomnjeneje knižki, „ßu pak tutón jakožk kſcheſcźanſkeje wěry wopuſchcźiłe; ßu to „ſekty ſkaženja“, kaž to Pětr praji; tehdła dyrbimy pſched nimi warnowacź. Njech wſchitzy, kotrymž je ſbóžnoſcź duſche droha w naſchim ſtrachapolnym cźaßu, w kotrymž ßo jich to telko móznych błudow pokaſuje, ßwěru wopominaju a ßebi ſpomjatkuja, ſchtož je pißane 2. Pětr. 2. 1, 2: „Běchu pak też falſchni proſetojo mjes ludom, jako też mjes wami budźa falſchni wucźerjo, kotſiž budźa ſkradźu podtykowacź „ſchkódne kezaŕſtwo“, dokelž ſaprěwaju teho Knjeſa, kiž je jich wukupił, a ßami ßebi pſchiwała nahłe ſkaženje. A jich wjele póńdźe to ſa nimi do ſkaženja, pſches kotrychž ſchcźežka teje prawdy budźe hanjena“. — To ßłowo: „ſchkódne kezaŕſtwo“ mózeſch też pſchełožicź: „ſekty ſkaženja“.

Na prěnim měſtnje mjenuje knižka ſektu „Adventiſtow ßedmeho dnja“, abo „Sabbatiſtow“, wo kotrychž je ßo w tutym łopjeńku hižo pißało. S błudźakami podobnych myßlicźkow, kaž je to adventiſtojo ſaſtupuja, ßu ßo to hižo japoſchtoljo bědźicź dyrbjeli, a tajkich drje je to we wſchěch cźaßach było. Tu „ſaßkužbu“ pak, tute myßlicźki do zyłka ſwjaſacź a jako woßebitu wucźbu pſchipowjedacź a to hiſchcźe we „wjchej kſcheſcźanſkej ponižnoſcźi“ jako tu „jenicźzy ſbóžnocźinjazu a wumózazu“, tutu ſaßkužbu ma ſaßo ras Ameriła, a kaž ſ druhim chze też ſ tutym naß „wobſbožicź“. Ludźi lóji tuta ſekta woßebje ſe ßwojimi pißmami a knižkami, kotreż pſches ßwojich póßelnikow abo ſ wjetſcha pſches ßwoje póßelniży do domow noßy, kaž na pſch. „Herold der Wahrheit“, „Der Zionswächter“, „Der kleine Freund“ a druhe. To zyła, hladaj ßo pſched wſchěmi ſpißami a knihami, kotreż ßu wudate wot „Internationale Traktatgeſellſchaft in Baſel und Hamburg.“

Na druhim měſtnje ßu nam mjenowani „Khutni pytarjo we bibliji“ abo „Millennimus- oder Tagesanbruchsleute“ abo „Ernſte Bibelforſcher“. Woni ßu kaž ta prěnja też amerikańſkeho pokhoda. Tuta ſekta je ßotra prěnjeje, je kaž tamna, adventiſtiſkeho wukhoda, njeßwjeczi pak, kaž „Adventiſtojo ßedmeho dnja“ ſabat, ale prěni dźeń tydźenja, t. r. njedźelu. Adventiſtiſkej ßo wobej ſekcźe tehdła mjenujetej, dokelž ſ woßebitym ſahorjenjom wocźakujetej pſchikhad Jeſuſa Khryſtuſa, abo lěpje ßnadź: wocźakowaſchtej, ale podarmo, ſo dyrbjeſche Jeſuß Khryſtuß ſaßo pſchińcź dawno hižo, „dyrbjeſche“ tehdła, dokelž běchu to cźi adventiſtiſzy ſmyßleni to tak wuliczili. Hłowny ſałožeŕ tuteje ſekty je Ruſſel, wěſo też amerikańſki. Po nim mjenuja jich też „Ruſſelianſkich“. W nowſchim cźaßu mjenuja ßo ßami: Internationale Vereinigung ernſter Bibelforſcher Jich ſpißy wukhadźeja pola: „Wachtturm, Bibel- und Traktatgeſellſchaft in Barmen“; jich hłowne ßydło je Brooklyn w Sjednoczenych Statach w Amerizy. S jich ſpißow njech ßu tu mjenowane: „Zions Wachtturm“, „Der Bibelforſcher“ a „Volkskanzel“.

Ta dalſcha nam mjenowana ſekta rěka: „Nowi Irvingianizy“ abo „Nowojapoſchtolſzy“. Ssu wokoło Budyſchina hižo wot wjele lět ßem ſnacźi. Jim je ßo to ſ jich wobliczenjom a wocźakowanjom Jeſuſowego pſchikhada podobnje ſłě ſeſchło kaž adventiſtiſkim ſektam. „Staroirvigianizy“ abo lěpje, cźi prěni „Irvingianizy“ wucźachu, ſo woni jako cźi nowi japoſchtoljo docźakaja Jeſuſowy pſchikhad. Tola, jedyn po druhim wumrě a Jeſuß Khryſtuß njebě pſchiſchoł! Tuž dyrbjeſche ßo něſchto ſtacź, njedyrbjeſche-li zyła ſekta roſpadnycź. — Zyle kaž pola Adventiſtow! — A to, ſchtož to noweho bu, to ßu „Nowojapoſchtolſzy“. Kamjeniza — Chemnitz — potajkim Sakſka, je hłowne měſto tuteje ſekty. Jich cźaßopiß mjenuje ßo „Neuapoſtoliſche Rundſchau“.

„Mormonojo“ ßu ta ſchtwórta mjes tymi ſektami ſkaženja; ßami mjenuja ßo ſ tym woßebnym mjenom: „Swjeczi poßlednjeho dnja“. Jich ſałožeŕ je ſaßo jedyn Amerizan. Smith je jeho njeno; tutón ſałoži tutu nowu ſektu, dokelž běchu wſchě druhe ſekty a wěrywſunacza hroſnoſcź pſched Bohom, kaž bě to w jenym widźenju ſhonił. Zyłe ſałoženje a naſtacźe tuteje ſekty je khětro ſpodźiwne. Jeho wucźba ſałožuje ßo na wucźby jeneho proſety Mormona; tute je Shmit, kaž wudawaſche, namakał w jenej hórzy ſahrjebane, na ſłote tafle we egiptowſkich pißmikach pißane, a pódła tych taflow bě „bryła proſety“. Hdyž ßebi Shmit ju ſtaji, móżeſche wſcho cźitacź. Ale dźiwne te tafle mějachu woßebitoſcź na ßebi, ſo njeběchu ſa zuſe wocźi k wohładanju; haj, nichtón, khiba Shmit, njeje je ženje wohładał. To, ſchtož je Shmit, ſeſady ſawěſchka ßedźo, jenemu pißarjej ſ tutych taflow cźitał, bu do jeneje knihe ſapißane, kotruž „Mormon“ mjenuja. A to je dźiwna kniha, tutón „Mormon“. Powjeda nam wo prawobydlerjach Ameriki, wot twarjenja Babelſkeje wěże hacź do lěta 424 po Jeſuſowym narodźe. So je wudowa jeneho amerikańſkeho prědarja wobßwědczika, ſo je to ſ wulkeho dźěła wſate ſ jeneho romana, kotryž bě jeje muż pißał a kotryž bě ßo ſhubił, njeſadźewa, ſo jich tyßazy tutu knihu ſa ßwoju ßwjatu knihu maju. Kónz tutoho proſety Shmita bě ſrudny a dźiwny: Bě ſa ßwojich pſchiwißowarjow nowe měſto ſałożił — w Amerizy njeje to abo njebě to tehdy tak cźežke wokoło 1840 — bě jeho měſcźanoſta a ſ dobom hoſcźeńzar we wulkim hoſcźenzu tutho měſta, bě pak też general woßebiteho wójſka tuteho měſta; jako pak ßo wukopa, ſo mějeſche jich wjazy żonow, bu tykńjeny, tola w jaſtwje wot roshorjeneho luda ſaſtrélany, jako bě hakle 39 lět ſtary. Jeho pſchiwißowarjo — bě jich na 15000 — wucźeżechu a ſałożichu nowe měſto

„Nowy Jerusalem“ w kraju Utah, dobychu ſ zyłeho ſwěta pſchiběžk a Amerika pſchipóſna ſkónczńje tutón nowy ſtat, jako bě preſidenta tuteho ſtata ſjawnje ſakasał, ſo by ſchtó wjaz hacz jenu żonu měł. Tola w potajnym je to pſchi tym wostało. A tole, ſo maja woni wjele żonow, to dźěli tutu póhanſko-kſcheſczańſku ſektu wot wſchěch druhich kſcheſczańſkich ſektow; póhanſka je wona tehodla, dokelž wucźi, ſo je wjele Bohow. Jeje poſeljo pytaju woſebje młode holzy ſa wucźehnjenje do Utah dobycź, a to je ſo jim huſto doſcź też radźiło. W Utah ſkutkuje evangelſki duchowny Zimmer w jenej evangelſkej woſadźe a prózuje ſo woſebje, pomhacź tym ſaſlepjenym a ſawjedźenym żónſkim. —

(Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Sakſka wyſchnoſcź je ſo, kaž drje je ſnate, w poſlednim cźaſu roſſudźiła, to wot ſtata poſtajene wobmjeſowanje zyrkwinych daw- Zyrkwi by to nětk, tak mohł ſebi to myſlicź, mózno bylo, dawki niz dokhodow — ſběhnycź a zyrkwi dowolicź wyſche dawki ſběracź. Zyrkwi by to nětk, tak mhoł ſeb to myſlicź, mózno bylo, dawki tak wyſoko powyſchicź, ſo ſ nimi telko pjenjes doſtanje, kelkoż potrjeba, tak ſo by ſ tym to nětk pjenjeżna nuſa zyrkwje nimo była.. Tola tak njeje! Hdźe ſom to do zyła na dobo tuta ſwólniwoſcź tuteje hewak pſchecźiwo zyrkwi tak njepſchecźelneje wyſchnoſcźe a teje pſchecźiwo zyrkwi niz hinak ſmyſleneje wjetſchiny ſakſkeho ſejma? Cźehodla chzedźa nadobo zyrkwi w tutym dypku ſwobodnoſcź dacź? Woni tam to derje wjedźa, ſo by jene wulke powyſchenje zyrkwineho dawanja ſa ſobu mělo to, ſo by jich wjele ſ zyrkwje wuſtupiło. A to woni tola chzedźa! Dotalne naſhonjenje je pokaſało, ſo ſo wot tamneje ſtrony kóźde powyſchenje zyrkwineho dawanja ſa to wužije, ſo tak prawje ſa wuſtupjenje ſ zyrkwje ſcheźuwaja. Powyſchenje zyrkwineho dawka by pak pſchi nětcźiſchich poſtajenjach ſa dawki mjenje te mjenje bohate worſchty luda potrjechiło, wjele bóle a woſebje te bóle bohate worſchty a by tak k tomu dowjedło, ſo ſ zyrkwje wuſtupja. Schto pak mohło pſchecźiwnikam zyrkwje lubſche byc hacz to, ſo zyrkej wjele tajkich ſhubi, kotſiž ſamóża dawki dawacź! To, ſchtoż ſo zyrkwinſzy ſmyſlenym naſcheje Sakſkeje najmjenje ſpodoba, je to, ſo ſo ſakſka wyſchnoſcź widomnje wo to prózuje, ſo pſches pſchiſwolene powyſchenje zyrkwineho dawanja wuwinycź dopjelnjenju ſwojeje winowatoſcźe pſchecźiwo zyrkwi, teje winowatoſcźe, kotraž bu pſches wulkoſtat a pſches Lipſczańſku fakultu prawa wobkruczena. Tuta winowatoſcź je woſebje ta, ſo ma ſakſki ſtat ſakońſke ſtatne pſchinoſchki k dokhodam duchownych měricź niz po liczbje měrneho cźaſa, kotraž 4½ milliona wucźinjeſche — to nětkle do zyła niczo njeje! — ale po měrje tukhwilneje njehódnoſcźe němſkeje hriwny. Dokhoż pak ſakſki ſtat tole njeczini, je dowolenje powyſchenja zyrkwineho dawanja jedyn dar jara dwělomneje hódnoſcźe; zyle wěſcźe njewupomha wón zyrkwi ſ jeje wulkeje nuſy! —

Měſchczańſki ſchulſki hamt w Drježdźanach je nětk, ſo ſłożujo na nowy wukas wo kſcheſczańſkich ſwjedźenjach miniſtra Fleißnera, prěnje khłoſtanje wuprajił. Jedyn kſcheſczańſki nan, kotryż njebě ſwojemu ſynej na nałětnim pokutnym dnju do ſchule hicź dał, bu ſ 300 hr. — ſe wſchěmi pißnymi dawkami wſcho hromadźe 610 hr. — abo ſ 2 dnjomaj ſedźenja pokhłoſtany. Pſchecźiwo khłoſtanju bu powołanje (rekurs) ſapoloženy.

— W połodniſchej Łužizy w Žitawſkim ſchulſkim wokrjeſu ſo katolſzy ſtarſchi dale a ſylniſcho wobaraja pſchecźiwo wumozowanju w nabożinje a jim ſu nětk na pomoz pſchiſchli evangelſzy ſtarſchi tamnych gmejnow. Schtwórtk tydźenja bě tam we Woſtrowzu do hoſcźenza ſhromadźiſna evangelſkich ſtarſchich powołana. Tola kommuniſtiſke cźrjódy ſ Hirſchfeldy, podpjerane wot ſozialdemokratiſkich wjednikow ſpomnjenych gmejnow, ſtorhnychu wodźenje ſhromadźiſny ſ namozu na ſo. Tuž wucźeżechu kſcheſcźijanſzy ſtarſchi, kiž ſo nochzychu w tutej woſebnej wězy ſ tajkimi ludźimi naſadźowacź, do towarſtwowanje katolikow a dokónczichu tam pod ſchkitom poliziſe ſwoju ſhromadźiſnu, kotraž bě ſylnje wopytana. Pſchija ſo ſcźěhowaza reſoluzija: „Evangelſzy ſtarſchi, w katolſkej towarſchowni we Woſtrowzu (Oſtritz) ſhromadźeni, ſu ſ katolſkimi ſtarſchimi pſchesjene w najwótriſchim ſaſudźowanju ſadźerżenja ſakſkeho kultuſoweho miniſterſtwa pſchecźiwo katolſkim ſchulam Woſtrowſkeho wokrjeſa. Woni widźa w tajkim ſakrocźenju to pſchiſſiewjenje woſebiteho ſtawa w tutych gmejnach a żadaja ſebi, ſchkitajo ſwoje kſcheſcźijanſke prawa, ſo by ſo tutón nabożinje pſchecźiwny wukas hnydom wróciłi, kotryż maja też evangelſzy ſtarſchi ſa k wěrje njepodobny nadpad na woſobinſku a nabożnu ſwobodu.“ — Katolſzy ſtarſchi dźěłaja dale ſchtryki a njeſcźelu dźěcźi do ſchule, hacz runje bu jim ſ khłoſtanjom ſ pjenjeſami hacz do 30 000 hr. hrożene.

S bliſka a ſ daloka.

Sſerbſka Boża ſłużba w Drježdźanach. Poſledniu njedźelu w juniju ſo w Drježdźanach w kſchiżnej zyrkwi popołdnju ½4 hodź. ſaſo ſerbſke kemſchenje ſ prědowanjom a ſ Bożim wotkaſanjom wotměwa. Prědowanje śměje ſ. Domaſchka ſ Budeſtez. Kóždy evangelſki Sserb ſ Drježdźan a ſ wokolinu je hacz nanajwutrobniſcho ſa lubu ſwjatocźnoſcź w macźernej rěcźi do kſchiżneje zyrkwje pſcheproſcheny. Pſchewińmy wſchě ſadźěwki! Pſchińdźmy

Schtwórtk, 28. junija, popołdnja ſhromadźa ſo duchowni zyłeho łužiſkeho konſiſtorialneho wokrjeſa k hłownej konferenzy tuteho lěta w Budyſchinje; wona wotměje ſo pod pſchedźydſtwom k. tajneho zyrkwineho rady Roſenkranza; pſchitomny budźe drje też k. krajny biſkop Ihmels.

„Pomhaj Bóh“ ſebi na nowe běrtlkłěta ſkaſacź, njeſabudź nichtón, woſebje tón niz, kiž jo woſebje pſches póſt doſtawa. Płacźicź budźe na nowe běrtlkłěta 200 hr. Komuż je to pſchemało, dokelž dyrbi to jejko nimale na běrtlki dźělicź, **njech ſo njekomdźi,** zyle jejko ſa „Pomhaj Bóh“ dacź, pak we wudawarni pak duchownemu. —

Mr. w L. ſa 5. p. Sſwj. Tr.

Kſch. w R. ſa 6. p. Sſwj. Tr.

Biblija — cźaſ — cźłowjek.

27. tydźeń, wot 1. hacz do 7. julija.

1. **Pjata njedźela po Sſwj. Trojizy:** Jap. ſk. 5, 34—40. — kh. 769. — Luk. 12, 16—40.
2. **póndźela:** pſ. 80 — kh. 20 — Luk. 12, 41—59.
3. **wutora:** pſ. 81 — kh. 162 — Luk. 13, 1—17.
4. **ſrjeda:** pſ. 82 — kh. 463 — Luk. 13, 18—35.
5. **ſchtwórtk:** pſ. 83 — kh. 231 — Luk. 14, 1—14.
6. **pjatk:** pſ. 84 — kh. 831 — Luk. 14, 15—35.
7. **ſobota:** pſ. 85 — kh. 465 — Luk. 15, 1—10.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Noſacźizach.

Cźiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. druźſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Cžißło 26. W Budyschinje, 1. julija 1923. Lětnik 33

Pomhaj Bóh!

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

5. njedźela po swj. Trojizy.

Japoschtolske skutki 5, 34. 42.

Wuczobnizy Knjesowi wobskorženi psched wyšokej radu jako psched najwyschschim sudnistwom židowskeho luda steja. Na praschenje, czehodla pschikasnje, niz wjazy w Jesušowym mjenje wuczicz, njejsu kedźbu měli, wotmołwi Pětr: „Bóle Boha so słuscha posłuchacz, dyžli człowjekow“. Wyšoka rada je rosnjemdrjena. Woni chzedźa jich moricz. Dha Gaweliel, pišmawuczeny a farisejski, pola wschitkich we wulkej czesczi stejazy, postaże a jich džiwu hidu směruje se słowami: „Dajcże pokoj tym ludźom a puschczcże jich. Pschetož je-li ta rada abo tón skutk wot człowjekow, dha budże sahinycz. Je-li pak wot Boha, njebudżecże wy to móz skasycz, so byschcże wy snadnje namakani njebyli jako kiž so Bohu pschecziwjeja“. Na to so wobsamknu, japoschtołow schwikacz, ale jim žiwjenje wostajicz. Woni pak s wjeselosczu wot woblicza rady woteńdu, so bychu w templu a w domach hischcże wjeselscho a wótsłuschno evangelij pschipowjedali. Schto nawuknjemy my dźensa s Gamalieloweho słowa?

1. Człowjeski skutk sahinje, Božji skutk wobsteji. 2. tehodla se wschej rosbudźenosczu sa Boha a Khrystuša.

I.

„Jeli ta rada abo tón skutk wot człowjekow, dha budże sahinycz, je-li pak wot Boha, njebudżecże to móz skasycz“, abo krótscho prajene: „człowjeski skutk sahinje, Božji skutk wobsteji“. Na tuto słowo Gamaliala je so Luther we Wormsu powołał, jako arzybiskop s Triera sebi wschu mózny prózu dawasche, Luthera pohnucz, so by swoju wuczbu wróczo wsak.

So człowjeski skutk sahinje, biblija nas wucži. We 146. psalmje rěka: Njespuschczejcże so na fěrschtow abo na człowjeke džěczi; woni wschak pomhacz njemóža. Jich duch wuńdże a woni so saso wrócza do swojeje semje; tehdy su shubjene wschitke jich myšle. — Nam wschitkim je też słowo prosety Jesajasa znate: „Wscho czěło je jedna trawa a wschitka człowjeczna krasnoscz je jako kwětka na poli. Trawa swjadnje, kwětka wotpadnje“. To samo nas Boža stwórba wucži. Sswjedźeń Jana kschcżenika je nimo. Dny hižo sasu pomałku počzinaju wotběracz. Tak ma kóždy człowjeski skutk czas pschibywanja, potom so khwilu na wyšokosczi džerži, potom wotběra a so zapomni. Skónczinje hladajmy do stawisnow swěta, kiž nam tu samu wuczbu podadza. Gamaliel we wyšokej radze na sběžkaj wěsteho Teudasa a Judascha spomina. Wobaj staj bórsy kónz namakałoj. Wschelakich druhich pschikładow hischcże je. Hdże je nětko Ninive, hobrske bohate město pschi rězy Tigris? Saschło je. Stawisnarjo su jenoz snadne rospadanki namakali, hdźež je leżało. Hdże je Babylon, wulke město pschi rězy Eufrat, je sto wrotami a 250 wěžami? Niczo wot njeho njenadeńdźemy hacz wulku pěsczinu! Hdże su wulke swětne kralestwa jeneho Konsta a Alexandra, romske mózne khěžorstwo, khěžorstwo Khorle Wulkeho, Khorla V. a Napoleona! Lědy se želesnej mozu sjednoczene su saso rospadle. Tak dże se wschěm, schtož je człowjesy wulke. Jeydn skutk, wulkotnje sapoczany, po něczim wjadnje a kónz bjerje. Wuczeni džensa něłajku nowu wuczbu pschipowjedaju a pschihkoswanje namakaju a jutsje druhi pschińdże a runje napschecziwne dopokasuje. Knihi, něhdy wjele czitane, steja sazpite a sapomnjene w knihownjach. Haj, je-li tón

skutk wot cłowjekow, dha budże sahinuć. To je pschezo tak było, to pschezo tak wostanje.

Runje tak wěrno je to druhe: Boži skutk wostanje. Hdyż wscho žo pscheměnja a kónz namaka, dha je tola nješchto trajace a wostawa: To je Bóh a wschitko, schtož Bójske je. Sebi je žo wschitko cźiniło, kscheseźanstu zyrkej saniczowacź. Wyšoka rada je pschecźiwo njej sakroczyła. Romšzy khěžorojo žu ju s wohnjom a mjeczom pschesecźěhali. Krej martrarjw běsche žymjo zyrkwje. Pośledni kscheseźijanstwu njepschecźiny romiki khěžor dyrbjesche mrějo wusnacź: „Ty žu tola dobył, Galilejski.“ Posdźischo, jako spytachu evangelsku wěrnosć a evangelsku zyrkej na wschě waschnje wutupicź, je wona žwoje bójske prawo a dobycźerstu móz a s dobom njemóz wschelakich tych woopokasała, kiž chzedźa žo Bohu pschecźiwjecź. Kak je tež njewěra stareho a noweho cźaša pschecźiwo zyrkwi wojowała! Kak žu zyrkwi tež jejni pschiwišowarjo, kiž žu w Jesušowym mjenje najwjetsche njeskutki skucźili, nahrabni ludźo, kiž bohabojaznosć k žwojemu wužitkej tjrebachu, cźesecźelakomni, kiž po sdacźu sa Božu cźesć skutkowachu, ale tola jenoż žwoju cźesć pytachu. A tola kscheseźanska zyrkej hischcźe dźenža wobsteji. Wona ma žlubjenje, so tež helske wrota ju njepowala. Dokelž je wona Boži skutk, tehodla dyrbi wostacź. A hladajmy na njepschecźelstwo pschecźiwo bibliji. „Bamžojo žu ju stajili na sapik sakasanych knihow. Jedyn bamž minjeneho lětstotka je ju mjenował „mór“. Kak husto njejžu ju spalili a w njej cźitacź sakasali — a tola je wona dźenža najbóle rosschěrjena kniha, wucźerka ludow, hajerka dobrych waschnjow. Nasch Knjes praji: „Njebjo a semja budźetej sahinyć, ale moje žkowa njebudża sahinyć.“

O kajki troscht je to sa naš, wožebje w tutym cźašu, hdźež je niepschecźelstwo pschecźiwo kscheseźijanstwu tak wulke. Nam chze druhdy styskno być, ale Boži skutk žo potkóczicź njedawa. Zyke wojowanje pschecźiwo wěrnosći je, kaž hdyž dźěći pschi mórskim brjosy s pěska khěže twarja, ale potom žolma sa jedyn wokomik wscho saniczi. Tak móžemy Božim njepschecźelam stroschtni pschiwołacź: cźińcże, schtož chzecże, hańcże naschu wěru we žkowach a spišach, to wschitko wam tola niczo njepomha. Wěrnosć skónczńje tola dobywa.

Drje s cźłowjeskimi skutkami pschezo tak spěšchnje ke kónzej njeńdże, kaž s Teudažom a Judaschom, na kotrejuž sběžkomaj běsche Gamaliel w žwojej rěczi spominał a s Božim skutkom pschezo tak rucże doprědka njeńdże, kaž s kscheseźanskej zyrkwju na prěnich žwjatkach. Husto cźłowjeske skutki kražne žo pokasuja, mjes tym so dyrbja Boże skutki pomału žo pschedobycź. Lža je w žwěcże pschezo žo wulzy cźiniła, mjes tym so je wěrnosć stajnje jenoż mało pschiwišowarjow namakała. Husto je tež cźłowjeske a bójske tak směschane, so njemóžemy my bliskowidźazy ludźo jo rosdźělicź. Ale hdyž žmy do wěcźnosće sašchli a my na minjene lětty žazy s rosžwětlenymaj wočomaj wróćo hladamy, potom wěrnosć Gamalielowego žkowa dorosumimy. Cźłowški skutk sahinje, Boži skutk wostawa.

Tuž njech pobožne Gamalielowe žkowa naš troschtuja a posylnuja w cźěmnym cźežkim cźašu. W dźěcźazej ponižnosći chzemy žo pod radu wschehomózneho shibowacź, tež hdyž je pschecźiwo naschej woli, so njebychmy namakane byli jako tajzy, kiž žo Bohu pschecźiwjeja a chzemy krucże dźeržecź pobožnu wěru: Schtož cźini Bóh, wscho dobre je. S dźěcźazej ponižnosću chzemy žo skutkowanju teho dowěricź, kiž semju žudźi s prawdosću a žwoje kraleństwo, žwoje dźěći hischcźe ženje njeje wopuschcźił a ženje njewopuschcźi do wěcźnosće a njechamy spuschcźicź nadźiju: wón budże wschitko derje cźinicź. Schtož tebje tyschi, luba duscha, sa tebje a sa twojich sa Boże a měr žwěta, sa Boże kraleństwo a Khrystušowu zyrkej: wschak Bóh twój Wótc sam je, kiž sa wschitko žo stara, wscho derje wuwjedże.

A hdy by cźerćzi chzyli, žo wschitzy rosskłobicź,
Dha bychu žłabi byli, žo Bohu pschecźiwicź.

Haj cźłowjeski skutk sahinje, ale Boži skutk wostawa, tole Gamalielowe žkowo njech naš napomina: tehodla se wschej rosžudźenosću sa Boha a Khrystuža.

II

Gamalielowa rada sama na sebi dobra a khwalobna, ma tola žłaku stronu. Wón praji: „kedźbujcże na tych cźłowjekow, schto byschcże měli cźinicź“ a „dajcże pokoj tym ludźom a puschcźcże jich“. S druhimi žkowami: njepschekhwalajcże žo, budźcże wobhladniwi, wocźakajcże, kak ta wěc dale poběhnje. To je njerosžudźenosć, kajkuž dźensa pola jich jara wjele namakamy. Woni njechadźa s wěru łamacź, njechadźa Boha sapřecź, ale tež niz jemu zylu wutrobu dacź. Woni njechadźa sebi s lubym Bohom skazyć, ale tež niz se žwětom. Tajke khablaze njerosžudźene stejischcźo skónczńje k njepschecźelstwu pschecźiwo Bohu wjedże, pschetož w tekscze rěka: „Woni sawoktchu tych japoschtołow, schwikachu jich a jakasachu jim, so bychu njerěcźeli w mjenje Jesušowym a puschcźichu jich.“ Woni žo njechadźa rosžudźicź a tola japoschtołam sakasaju rěcźecź. Woni njechadźa žo Bohu pschecźiwicź a tola jich schwikaju. Njeje to sjawne njepschecźelstwo pschecźiwo Bohu a Khrystušej? My widźimy, schtož wěru nastupa, njeje žadyn skoty žrjedźny pucź, jenoż jene pak. Pak sa Khrystuša — pak pschecźiwo njemu, pak jemu wutrobu podacź, pak žo wot njeho wotwobrocźicź. Tuta njerosžudźenosć wjedże napośledk do cźažkeho a wěcźneho skaženja. Radni knjeża tam chzedźa prawje wobhladniwi być, ale je wschelkej žwojej mudrosću budźa sahanibjeni. Woni cźakaju a cźakaju, doniž njewjedra žudźenja na Jerusalem njepschińdu. Gamaliel njeběsche daloko wot Božeho kraleństwa, ale nuts pschischoł njeje.

Se radu a rěcźu po Ganalielowym waschnju w Božim kraleństwje niczo njeje cźinjene. Drje je khwalobna wěz ta mudrosć, kotraž je wobhladniwa w skym cźašu, ale tež wopacźna mudrosć je, kotraž stykne žebi wscho wobhladujo k žanemu prawemu rosžudźenju njepschińdże. Hdy budźichu lute Gamalielowe dusche w kscheseźijanstwje byke, dha drje budźische žo wjele siemu wobarako, ale evangelij žo njebudźische prědowak, žadyn reformazijski skutk žo njebudźische stak.

Jako w Gamalielowej wutrobje myšl nasta, hacź njeje tola japoschtołow wucźba w Jesušu sbóžniku bójska, dha by jeho pschišłuschnosć była, niz jenoż dobru radu dacź, ale tež w Božim skowje žo wobhonicź, žwoje žwědomje žo praschecź, na hłoby w žwojej wutrobje kedźbowacź. Kak je jeho wucźomz, Pawoł cźinił, jako běsche jeho hnadna hodźina pschischła. Wón žo njeje s cźełom a s krwju roswucźał, ale je žo rosžudźił, kscheseźan žo seźinił a japoschtoł tež. Gamaliel tak cźinił njeje, wón je w hodźinje sboża drje mudrje rěcźał a hnadnej hodźinje njewužiwanej nimo hicź dał.

Hdyž chzecże rosžudźenych kscheseźijanow widźecź, dha hladajcże na japoschtołow w naschim tekscze. Wo nich rěka: „Woni pak s rojeżelosću woteńdźechu wot woblicza teje rady, so bychu dostojni byli, jeho mjena dla hanibu cźerpicź a njepschestachu kóždy dźeń w templu a po khěžach wucźicź a prědowacź to evangelion wot Jesom Khrysta.“ Woni njedwělowachu, koho dyrbja bóle pošłuchacź, Boha abo cźłowjekow; woni běchu wěsći we tym, schtož dyrbjachu cźinicź, pscheżwědcźeni, so jich wěz dobywa pschi wschelakich jich nětcźischich wobcźežnosćach. Tehodla njecźakachu, doniž žo jich prědowarju lěpsche wuhlady poskicźachu,

woni dołho ßebi njerospomnichu, kajki dobytk abo ſchkodu mohli nječ wot prědowanja evangelija, ale cžinjachu po Knjesowej pſchikasni a po hłoßu ßwědomja, rosßudżeni ſa ßwojeho Knjesa ſkutkowacź a cžerpicź. To rěka tola: wſchitko ſa Boha! Sa Boha ßwědcžicź, hacź runje ßwět to ſakaże, ſa Boha ſkutkowacź a ßo bědzicź, hdy by też ßwět ßo mjerwił ſ cžertami a naß wſchěch pózrjecź chzyli.

Schtó bjes nami njedyrbi ßo ſhibowacź pſched tutymi cžeſcžedoſtojnymi ßwědkami. Hdże je mjes nami duſcha, kiž móże też ſprawnje prajicź a cžinicź: wſchitko ſa Boha. Hdże ßu cźi ſahorjeni wuſnawarjo, kiž wſchudżom ſa Boha a Khryſtußa, ſa wěrnoſcź a prawdu ſ wjeßołym wotewrjenjom rta ßwědcža? Hdże je ta khrobłoſcź, kotraž ſmužicze wuſtupi, hdyž Boża cžeſcź ßebi to żada, a też ſ cžełom a żiwjenjom ſa Bożu wěz a Khryſtuſowe kraleſtwo ſaſtupi? Hdże je njewuſtawaza luboſcź a ſcžerpliwoſcź, kotraž pilnje pyta duſche ſa khcžiżowaneho dobycź. A hdże je ta pobożna nußł, kotraż radу też něſchto cžerpi ſa Boha a ßo wjeßeli, doſtojna bycź, jeho dla też hanibu ſnjeſcź? Wſchitko ſa Boha! My pſchezo měnimy, ſo dyrbi Bóh wſchitko ſa naß cžinicź a naſchu a jeho wěz wjeſcź bjes naß. My ſkorżimy na ſły ßwět a na hubjene cžaßy a tola ßwět njeby tak ſły a cžaß njeby tak hubjeny był, hdy bychmy w Božim mjenje a ſa Bożu wěz też ſkutkowali. Schto je Bóh Wótz cžinił ſa ßwoje kraleſtwo na ſemi, ſchto je wón ſa kóżdeho mjes nami cžinił po ßwojej ßmilnoſcźi a ßwěrnoſcźi! Lubujmy jeho, pſchetoż wón je naß prjedy lubował. Schto je Bożi Ssyn cžinił a cžerpił ſa naß, — njedyrbjako jeho praſchenje nam pſches wutrobu hicź: To cžinjach ſa tebje, ſchto cžinisch ty ſa mnje?

Schtóż ſa Boha dźěła a cžerpi, tón ßmě też dźěkacź ſ Bohom, w Božej mocy a ſ Bożej pomocu a ſ Bożim żohnowanjom. Japoſchtołjo ſ wjeßołoſcźu woteńdżechu wot wobliczа teje rady. Měr Bożi bydli w jich wutrobach. Woni cžujachu: Je Bóh ſa naß, ſchtó móże pſchecźiwo nam bycź.

My japoſchtołjo njejßmy. Ale ſ Bohom ßo ſ wjeßołoſcźu dźěła. My wěmy: naſche dźěło njeje podarmo w tym Knjeſu. S Bohom ßo też khrobłe wojuje, pſchetoż: „Bóh chże naß ſe duchom wobdaricź, w tej bitwje pſchi naß woſtacź. S Bohom też ſtroſchtnje cžerpimy, pſchetoż: mój Jeſuß wſchitku ſłóſcź a żałoſcź pſcheßłodni. S Bohom też ſbóżnje wumrjemy, pſchetoż: hacź runje wumru wěſcże, mój dźěł mi njewumrje.

To je wucźba naſcheho tekſta: niz ßudżenje wocżakacź, ale ßo roſßudżicź a potom ſa Knjeſa ſkutkowacź a cžerpicź. My dyrbimy jenu pſchißłuſchecź ſ cžełom a ſ duſchu w żiwjenju a wumrjecźu. Hamjeń.

Sswjedźeń Jana.

Sswjedźeń Jana ßwjecżachmy tydżenja. Tutón ßwjedźeń ßwjecża we wjele krajinach Němſkeje tak, każ my tu we Łużizy ßmy ſwucżeni ßwjecźicź ßwjedźeń ſemrětych, wopominaja ßwojich ſemrětych a pyſcha jich rowy. Njeje pak to tak, ſo ßwjedźeń Jana w tajkim deſchcžowym cžaßu, każ lětża, naß wſchěch, też tych, kiž jón hewak njeßwjecżachu jako ßwjedźeń ſemrětych, bóle na ßmjercź dopomina, nam ßmjercź tak rjez bóle widomnu cžini hacź ßwjedźeń Jana woßrjedź rjaneho ßłónczneho cžaßa, w kotrymż ßebi kwětki pod młódnym jaßnym njebjom kiwaja jena tej druhej, w kotrymż je wſchudżom wſcho jaßne a ßłónczne. Lětża wokoło ßwjedźenja Jana, kak kroczeſche ſhnika ßmjercź pſches łuki, ſymna ßmjercź pſches ſahrody, na hłuchа ßmjercź pſches żitne pola, kak cžahaſche to ta błěda ßmjercź po ſchcžeżkach, pucżach, drohach naſcheho kraja a pytaſche, kotreho by prjecź wſała. A pſchi rowach ſtejachmy a ſtejimy, njech to ßwjedźeń Jana tak abo hinak ßwjecźimy, woßebje pſchi tſjoch wulkich, wulkich rowach kotreż njebychu trjebake tu bycź, kotreż njebychmy trjebali rycź. Do teho jeneho hrjebaju tych nadżijow tak wjele, do teho druheho teje wěry jara, jara wjele a do teho tſecźeho teje luboſcże niz mjenje. Chzemy my to k tutym tſjom rowam na pſchewodżenje hicź a tam to płakacź, ſtonacź, morkotacź? Ně nihdy niz! My bychmy ßebi ßamemu, my bychmy ßwojemu ludej na pſchewodżenje ſchli! Ně, my pſchiwołamy ßebi ßamemu, ßwojej duſchi, ßwojej wutrobje, ßwojemu domej, ßwojej woßadże, a kelkoż nad nami, też ßwojemu ludej: Stawaj a ſběhaj ßo! Stawaj k żiwej nadżiji, k ſtrowej wěrje, ßo horjazej w luboſcźi! Hdyż tole cžinimy ſe ßłowom a ſe ſkutkom, potom płacźi też nam, — ale jenoż potom, — potom pak też woprawdże:

Luboſcź, wěra, nadżija praji cźi:
Bóh tych ßwojich żenje njepuſcheźi!

Zyrkej a ſtat.

Nuſa zyrkwje je nětkole wulka, jara wulka. Tola tón ju wopak roſumi, a njedoroſumi, kiž měni, ſo je ta hoſpodarſka, ta pjenjeżna nuſa, do kotrejež je zyrkej pſchede wſchěm pſches ßwoju winu a pſches winu ſtata pſchiſchła, ta najſtraſchniſcha ſa zyrkej a ſa wěrjazych do zyła. Ně, tutu nuſu móża a mohli pſchewinyeź wěrjazy teje zyrkwje, ta luboſcź tych wěrjazych ke Knjeſowej zyrkwi. Ně zyrkwi, a pſches to zyłemu ludej, hroſy druha a ſtraſchniſcha nuſa: ta wěra ßama, cźi wěrjazy ßami w ßwojej wěrje ßu w ſtraſche, we wulkim ſtraſche nětkole. Tej wěrje, a ſ tym tej duſchi, tomu ſmutkownemu żiwjenju jenotliweho cžłowjeka każ zyłeho luda hroża ſtrachi. Tej wěrje tych jenych hroſy ſtrach ſ tych wſchelakich politiſkich nuſowanjow a wukaſow a wumożowanjow, njech ßo ſtawaja pſches wyſchnoſcże, njech pſches partaje, njech pſches hewak někoho a hewak něſchto. Też wěrje druhich hroſy ſtrach ſ teje wſchelakeje nuſy a ſrudoby a khudoby tuteho cžaßa, ßaßo druhim runje nawopak ſ tych hromadow pjenjes, kotreż ßo nětkole tu a tam na kopizu kopja. Tej wěrje ßaßo druhich hroſy ſtrach ſ liwkoſcże jich wutroby a jich zyłeho ſmyßlenja pſchecźiwo tomu, ſchtoż tej duſche, teje wěry. A ßaßo druhim hroſy ſtrach ſa wěru ſe ßamoprawdoſcże, ſ kotrejž wobhladuja nětkole ßebje ßameho a druhich, ßwoje żiwjenje a tych druhich żiwjenje. Tole wſcho do hromady a k tomu ta wulka njewěra a pſchiwěra a wopaka wěra, kotraż ßo nětkole w naſchim kraju ſcheri, tole wſcho hromadże, to je tón wulki ßmjertny ſtrach, kotryż hroſy nětkole wěrje a wěrjazym, zyrkwi a — zyłemu ludej — niz pak wěſo khcheſcźijanſkej wěrje jako tajkej, niz wucżbje Jeſuſa Khryſtuſa. Tuta woſtanje a wobſteji. A tuž je to nad nami wſchěmi, nad wěrjazymi każ na zyłym ludu, ßo dohladacź tuteho ſtracha a ßo wobaracź, wobaracź ſe wſchej mozu. Cžinimy my to, kiž my to ßo wěrjaze mjenujemy, kiž my niz jeno po mjenje ale woprawdże khcheſcźijenjo bycź chzemy, cžinimy my to ſe wſchej ßwěru? Njecžinimy-li to, ſtorhnu-li tute ſtrachi naſchu zyrkej a jeje wěrjazych do ſahuby, je też zyłemu ludu a krajej ſahuba wěſta w tym, ſchtoż teho ſwonkowneho żiwjenja, je też to ſhubjene potajkim, wo cžoż nětkole wſcha ſtaroſcź njewěrjazych a też tolko tych wěrjazych dże, to ſwonkowne widomne kubło, to tak po cžłowjeſku mjenowane „ſbożo“. So bychmy my tola ſ najmjeńſcha na to, ſo tole, ſchtoż bu iu runje wuprajene, pruhujemy, hacź to tak abo hinak, něktore wokomiki nałożili. S tym by drje wěſcże nětkole wjele wjazy dobyte było, hacź ſ morkotanjom a ßwarjenjom, hacź ſ tym, ſo nadżiju na cžłowjekow a ſtat ſtajamy. Dopomnicź ßo dyrbimy, ſo khcheſcźi-

jenjo ßmy. Abo nĕ, to je drje pschewjele prajene ſa tak nĕkotreho! Dopomnicź ßo dyrbimy, ſo tola dyrbimy po prawom bycź kſcheſcźijenjo a niz jeno tajzy a hinaſchi cźłowjekojo!

Hladaj ßo!

(Pokracźowanje.)

Jako pjata ſekta ßo nam wopißuje ſekta „Scientiſtow“ — „Chriſtliche Wiſſenſchaft“, „Chriſtian Szienze“. — Tu je to jena Amerikanka ſe ſałożĕrku. Eddy je jeje mjeno. W Nĕmſkej ßu woni ſnacźi pod mjenom „Geſundbeter“ Każ praja, wuloza woni na ſałożku biblije: Bóh je duch, tuż je wſcho duchowne, materia abo macźišna, t. r. ſchtoż widźimy a ſ rukomaj ſapſchimnycź móżemy, do zyła njeje, dokelż tež żane cźĕło tu njeje, kotreż mohło khore bycź. Hrĕch a khoroſcźe ßu jenoż wumyßlenje ludźi. Ludźo ßu khori, dokelż to wĕrja. Ludźo wotkhorja, hdyż wjazy njewĕrja, ſo ßu khori, hdyż ßebi khoroſcź prjecź myßla. S modlenjom woni pſchi ßwojich wuſtrowjenjach niczo cźinicź nimaja, wołebje niz ſ dobroproſchenjom. Każ wot khoroſcźe, tak woni tež wot hrĕchow hoja, trjebaſch ßebi jeno myßlicź, ſo hrĕcha njeje. Ssamo ßmjercź móże ßo po tutym puczu wotſtronicź, hdyż cźłowjek ſamóże ßebi ßmjercź prjecź myßlicź. Ale tola ßo ßamo „macźeri Eddy“ njeje poradźiło. Wona je pſched nĕkotrymi lĕtami wumrĕła na raka, hdyż bĕ prjedy tola hiſchcźe tu hewak ſatamanu lĕkarſku pomoz pytała — ale ſkradźu! Wot lĕta 1900 ßo woni w Nĕmſkej bóle a bóle roſſchĕrjeja a maja wjele pſchiwiſka, dokelż ßebi pola nich pomoz pytaju a dokelż maju woni tež wuſpĕcha pſchi nĕkotrych hojenjach, dokelż ßo, każ je hewak ſnate, wſchelake khoroſcźe pſches myßlenja a wĕru khoreho hojicź hodźa a tež wot lĕkarjow tak hoja. Tuta ſekta wuwucźuje tajkich hojerjow we wołebitych ſchulach. S tutych mĕjeſche „macź Eddy“ 175 000 dollarow lĕtnych dokhodow. Wſcho hromadźe: S kſcheſcźijanſkej wĕru a ſ bibliju nimaja woni tuż wjele wĕrneho ſwiſka. Jich mjeno njemóże tež do zyła „Geſundbeter“ „modlerjo wo wuſtrowjenje“ rĕkacź, ale „Geſundenker“, „wuhojerjo pſches myßlenje“. W nĕmſkej rĕczi wukhadźa mormonſki mĕßacźnik: „Der Chriſtian Science Herold“. S tutej ſekty ſaběra ßo tež kužiſki duchowny dr. Zöller w Eibawje w ßwojej zyle nowej a ſajimawej knihy „Die Heilkraft des Gebets“, kotraż bĕ njedawno tež w naſchej ßerbſkej knihaŕni we Sſerbſkim Domje ke kupjenju.

Na ſcheſtym mĕſtnje ſteja w naſpomnjenej knižzy „Spiritiſtojo“, cźi najſtarſchi mjes tymi ßedmjomi, haj ſtarſchi hacź kſcheſcźanſka wĕra, dokelż maſch ſpocźatki ſpiritißma, kotryż je wotdźĕł prjedy mjenowaneho okkultißma, hižo w praſtarych cźaßach. Tež njejßu ſpiritiſtojo po prawom ſekta, woni pola naß ſ najmjeńſcha ſ zyrkwje njewuſtupja. Sektu my hewak mjenujemy nabożne ſjednocźeńſtwa, kotrež ßamoſtatnje wuſtupuja a ßwoje ßobuſtawy nuſuja, ſ zyrkwje wuſtupicź. Spiritiſmus, kotrehoż je pſchezo hižo było, doſta pak noweho naſtorka k roſwiwanju a k roſſchĕrjenju w ſańdźenym lĕtſtotku a to — we Ameriży. Sswoje mjeno ma wot teho, ſ cźimż ßo ſaběra: wot duchow. Spiritiſtojo ßu potajkim tajzy, kotſiž ſ duchami wobkhadźuja. Jeneje wucźby, w kotrejż bychu pſchesjene byli, po prawom nimaja. S teho widźimy, — ſo ſekta njejßu. K nim ßo licźa tajzy, kotſtż prĕja, ſo dozyła jedyn Bóh je, ale pak tež tajzy, kotſiž ßu ſ naſchej evangelſkej zyrkwju nimale jeneho wĕrywuſnacźa. Tola dźĕla tež tucźi ßo wot naß wołebje pſches to, ſo wucźa: duchojo ſemrĕtych pſchebywaju ſ wopŕĕdka pſchi ſemi a na ſemi a poſtupuja, ßo bóle a bóle polĕpſchejo a cźiſcźo, wyſchſche a wyſchſche, doniż njejßu cźiſcźe w najwyſchſchim duchownym raju bliſko Boha. A dale dźĕla ßo tucźi wot naß pſches to, ſo praja, ſo żaneho wĕcźneho khłoſtanja njeje, ale ßo, njech tež po dołhich pruhowanjach w duchownym żiwjenju, kóżdy duch k wĕcźnemu ſbożu dóńdźe. To wołebite je pola nich to, ſo móża cźłowjekojo ſ duchami a nawopak duchojo ſ cźłowjekami wobkhadźecź pſches te tak mjenowane medie abo ßrĕdnikow, njech to nĕtko pſches tute, każ ſpiritiſtojo praja a wucźa, duchojo pißaja abo rĕcźa abo ßamo ßo ſjewjeja. Woni tež wołebje tu ſałkużbu pſches dobre ſkutki wuſbĕhuja a wĕru, wĕru w naſchim evangelſkim ſmyßle, mało waża, abo wĕru hinak wuloża hacź my evangelſzy. Spiritiſtojo ßu do jara wſchelakich druźin dźĕleni, we nowiſchim cźaßu wołebje do dweju tak rjez worſchtow: ſpiritiſtow a ſpiritualiſtow. Tucźi połledni ſałożuja tež we Luźizy tak mjenowane „loge“, abo „bratrowſtwa“; druſy ſpokoja ßo ſ tym, ſo maja tak mjenowane „zirkle“ abo make towarſtwa abo ſkhadźowanki. Sso ſe ſpiritißmom ſaběracź, to rĕka, ßo powſchitkownje ſaběracź ſ okkultißmom, ſ tymi potajnymi, njeſnatymi wĕzami, do kotrychż tež liczijſch te tak mjenowane ſjewjenja, dźiwy, ſcherjenja atd. Hakle wot tudy móżeſch, ſtejo na ſałożku biblije, pſchecźiwo ſpiritiſtam wĕſteho ſtejniſcheźa dobycź a nĕſchto wukonjecź. Tuż rĕka tu: ſa bibliju pſchimacź, w bibliji pytacź, do biblije ßo podnuricź, wołebje do evangeliow a to ſ modlitwu. Cźitaj tež k tomu 5. Mójſ. 18, 10—12. Pſchede wſchĕm rĕka to, ßwojemu Sbóżnikej Jeſußej Khryſtußej bliże a bliże pſchińcź; pſchetoż tuteho-wſacź chżedźa tebi te ſekty każ tež ſpiritiſtojo, to rĕka Jeſuſa Khryſtuſa tebi wſacź jako teho, kotremuż ßo wuſnawaſch: Jeſuß Khryſtuß, Boži Ssyn, mój Knjes a Wumóżnik!

(Pokracźowanje.)

S bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſkej prĕdarſkej konferenzy:** Kóżdy, kiž je prĕdowanje abo druhi naſtawk ſa tuto łopjeńko pſchilubił, je ſ tutym hiſchcźe raz na to dopomnjeny, ſo ma tuto dźĕło nanajpoſdźiſcho ßrjedu prjedy w cźiſchcźeŕni bycź, hewak ſawinuje njeporjadny a ſapoſdźeny wukhad łopjeńka. **Redakzija.**

Se Sakſkeje. S jeneho mĕſta w Sakſkej ſhonimy, ſo je tam farař wumrĕł a to, każ ßo nĕtko pokaſuje, pſches to, ſo njemĕjeſche, hacźrunje w ßłużbje, telko dokhodow, ſo by ßo ßam a tych ßwojich tak naßycźicź mohł, każ ßebi to cźłowſke cźĕło żada. Nĕtko, hdyż je farař ſemrĕł ſ tajkeje pſchicźiny, poczinaju tam ſa wotſtronjenje nuſy pjenjeſy hromadźicź.

— **Zioniſtojo,** potajkim Żidźa, kotſiž na to dźĕkaja, w Paleſtinje nowe żidowſke kraleſtwo wutworicź, njejßu ſ nĕtcźiſchej jendźelſkej wyſchnoſcźu tak ſpokojom, każ ſ prjedawſchej. Wona nochże ßo tak każ tamna pſchecźam a żadanjam Zioniſtow podwolicź. Tež bywa mjes Zioniſtami tam w Paleſtinje liczba dźĕkonjemĕjerjow dźeń a wjetſcha, dokhody zioniſtiſkeje pokładnizy pak mjeńſche.

— Kſch. w R. ſa 6. po Tr. — M. w Buk. ſa 7. po Tr.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

28. tydźeń, wot 8. hacź do 14. julija.

8. **Scheſta njedź. po ßwj. Trojizy:** Jap. ſk. 6, 1—7. — kh. 329. Luk. 15, 11—32.
9. **póndźela.** Pſ. 86. — kh. 3. — Luk. 16, 1—13.
10. **wutora.** Pſ. 87. — kh. 4. — Luk. 16, 14—31.
11. **ßrjeda.** Pſ. 88. — kh. 222. — Luk. 17, 1—10.
12. **ſchtwórtk.** Pſ. 89. — kh. 216. — Luk. 17, 11—21.
13. **pjatk.** Pſ. 90. — kh. 512. — Luk. 17, 22—37.
14. **ßobota.** Pſ. 91. — Kh. 412. — Luk. 18, 1—14.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 27. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbšće njedźelske łopjeno.

W Budyšchinje, 8. julija 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

6. njedźela po swj. Trojizy.

Jap. sk. 6, 1—7.

Nascha jakska evangelika-lutherska krajna zyrkej ma nětk hižo druhe lěto swój „Wosadźiny porjad". W 23. paragrafu tuteho porjada rěka: „Wosadźine sastupjerstwo móže jenotliwym wosadnym pomoznikam wosebite zyrkwinske nadawki dowěricź. We wjetschich wosadach, wosebje w tajkich, kotrež swojich roscźahow dla abo s druhich pschiczinow duschepastyrstwu a sarjadowanju wosebite cźežkoty czinja, maju so k podpjerje sararjow a wosadźineho sastupjerstwa stajni dobrowólni pomozniży, mužsy abo žónske, postajicź k wothladanju młodźiny, khudych a khorych a k wotstronjenju njedostatkow w nastupanju nabožiny abo sadźerženja kaž tež k wotstronjenju mózných zyrkwinych nusow." W mnohich wosadach su tajzy dobrowólni wosadni pomozniży hižom dźěłali sa zyrkwine samery, n. pschi. jako bě nusno, dom wot domu dobrowólne dary sběracź sa wosadnu zyrkej, sa nowe swony abo pischczałki. Jim słuschca dźak sa jich prózu. W druhich wosadach wobsteji hižom sastojnstwo stajnych dobrowólnych pomoznikow a woni su s wulkim žohnowanjom sa khudych, khorych, lahodnych, wosamoczenych, padnjenych, khłostanych, na cźele abo duschi sanjerodźenych, pomhaju pschi dźěcźikemschenjach a pschi skutkach kschescźanskeje luboscze. Tola tajke sastojnstwo wosadneho pomozníka njeje jich hłowne sastojnstwo, maju jo jenoż pódla swojeho hłowneho sastojnstwa, kotrež jich žiwi.

Su pak tež mužojo a žony, kotsiž su sebi powołanje pomozníka wuswolili jako hłowne sastojnstwo. Luby cźitarjo, to su smilni bratsja a sotry, abo s zusym mjenom: diakonojo a diakonisy. Snata je žohnowana słužba tych sotrow. Sranjeni wojazy w polu wjedźa powjedacź wo jich woporliwej luboscźi. Khoreho wócźko so błyschczi, hdyž sotra sastupi. Wschelake wustawy sebi njemóžemy myslicź bjes słužby sotrow. A někotra wosada by dawno sotru pschistajiła, njebyli to spěschne wothódnoscźenje pjenjes to njemózne sežiniło. Mjenje snaczi ale runje tak ważni su smilni bratsja abo diakonojo. Horjeka naspomnjeny tekst naš namołwi, so bliže s nimi saběracź. Mjenuje nam prěnich pschikładnych bratrow.

Po wulecźu swjateho ducha běsche so w Jerusalemje prěnja kschescźanska wosada sałožiła. A prěni kschescźijenjo běchu s wjetscha khudźi na semskich kubłach. Kotsiž pak běchu bohacźi, dawachu rady pisches ruku japoschtołow tym potrjebnym. A potrěbni bjerjechu s dźakom (pschir. sk. 4, 35). Jako pak ta wosada roscźesche, njehodźesche so wjazy lohzy pschewidźecź, schtó je khudy. Khudźi a wudowy tych kschescźanow, kiž běchu prjedy póhanjo byli, běchu tym japoschtołam, kiž běchu prjedy židźa byli, mjenje snaczi a buchu husto sapomnjeni pschi wudźělenju khlěba. Tuž nasta njespokojnosć we wosadze. A japoschtołjo wuradźowachu, kak móhli tajkemu njedostatkej wotpomhacź, a wobsamknychu: „To so njesłuscha, so bychmy my so słowa wostajili a słužili k bladam. Tehodla, lubi bratsja, rozhladajcze so po sydom mužach mjes wami, kotsiž dobru khwalbu maju a su polni swjateho ducha a mudroscze, kotrymž tu prózu bychmy poručili. My pak chcemy pschi modlitwje a pschi tej słužbje teho słowa wostacź!" Wobsamknje so potajkim, so maju japoschtołjo so wobmjesowacź na modlitwu a prědowanje a so so skutki luboscze porucza tym, kiž so wosebje k temu wuswola.

A potom ßo jako tajzy „ſaſtojnizy almoʒinow“ wuſwola 7 muʒojo, mjes nimi Schcʒěpan, tón prěni matraŕ, kiž pod kamjenjemi ßwojich njepſchecʒelow mrějo ßo modleſche: „Knjeʒe Jeſu, nſmi mojeho ducha horje!“ a Filippus, kiž poſdźiſcho w Samarijſkej to evangelion prědowaſche a teho komornika ſ Murſkeje ſa Jeſuſa dobu a na jeho mjeno wukſchecʒi.

„Po pſchikładʒe tutych „ſaſtojnikow almoʒinow“ ßo też dʒenßniſchi dʒeń wuwucʒuja a pſchiſtajeja diakonojo. Woni widʒa ßwoje powołanje w ßłużbje luboſcʒe, kiž hubjenym pomha. Dyrbi też dʒenßa tak bycʒ kaž w prěnjej kſchecʒańſkej woßadʒe w Jeruſalemje, ſo duchowni, ſ najmjeńſcha we wjetſchich woßadach, ßwoje ſaſtojnſtwo wobmjeſuja na prědowanje Boʒcho ßłowa a modlitwu a duſchepaſtyŕſtwo, ſwonkne ſarjadowanje woßady a ſkutki luboſcʒe pak pſchewoſtaja woßadźinym ſaſtupjerjam a pomoznikam, a jeli mózno diakonam. Tajſich diakonow abo bratrow wuwucʒuje ſa jaſku krajnu zyrkej „bratrownja“ we Moritzburgu. Hižom pſches 50 lět ſcʒele wona ßwojich bratrow na wſchě pola ſmutskowneho miſſionſtwa do ʒohnowaneho dʒěła. Na 3000 bratrow ſteji w tu chwilu w ßłużbje ſmutskneho miſſionſtwa w němſkim kraju. Wulki dʒěl wot nich je ßo wuwucʒił we Bethelu, we wuſtawach ſmutskneho miſſionſtwa, kotreż je, cʒitarjej wěſcʒe po mjenje derje ſnaty, Bodelſchwingh ſałożił.

Tuczi diakonojo wukonjeju ßwoju ßłużbu w Knjeſowej winizy pod jara wſchelakorymi mjenami: wothladarjo khorych a khudych, zyrkwinſzy ſaſtojnizy, woßadźiny pomozniży, nózni miſſionarojo ſa duſchu a cʒěło w ſkaʒenych wulkich měſtach; woni ßu wodʒerjo kſchecʒańſkich młodoſtnych towaŕſtwow, wothladarjo poboʒnych ſhromadʒenſtwow, kolportěrojo ſ natwarjazymi knihemi, woni ßu hoſpodarjo a woczehnjerjo we wumoʒeŕnjach ſa padnjenych a we wukhowaŕnjach ſa dʒěczi, kiž ßo cʒęßſzy wocʒahnu a ßu w ſtraſche ſa ßwoju duſchu; ßu hoſpodarjo w ßyrotownjach, khorownjach, ſtarownjach; ſkutkuja wſchudźe k ſjawnemu dobremu. A cʒaß bliži ßo, ſo budʒemy tutych diakonow trjebacʒ też jako organiſtow a kantorow w naſchich zyrkwjach, też ſa ſaſtupjerjow fararjow.

Schto dha ßo nětko wot tutych diakonow ʒada, kajzy muʒojo maju to bycʒ? Na tole praſchenje nam wotmołwi naſpomnjeny tekſt. To ßu muʒojo, kiž maju „dobru khwalbu“. S tym njeje měnjene, ſo ßu něſkajki wulkotny ſkutk dokonjeli a ſo ßo tehodła wobdźiwaju wot ßwojich ßobucʒłowjekow, ale ſo maju luboſcʒ a ßwěrnoſcʒ w dʒěle, w kotrymż ſteja. Niczo dale ßo njepyta na ſaſtojniku khiba ſo ßo ßwěrny namaka. Dale ßu to muʒojo polni ßwjateho ducha. Sswjaty duch je w nich ſpudźił wěru a wěra ſkutkuje w luboſcʒi. Tole ſkutkowanje je jene cʒiche dʒěło, huſto njewobkedźbowane wot dalokeho ßwěta, ale to je dʒěło, ſpodobne Bohu temu Knjeſej. Dale ßu to muʒojo polni mudroſcʒe: maju wóczko ſa kóżdu nuſu, wutrobu k ßobucʒuczu a ruku k pomhanju. To wſchitko woni trjebaju, dokelž je jim „próza poruczena“. Dʒěło diakonow njeje lohke dʒěło; to je próza, a ta ßebi żada luboſcʒ k hubjenemu bliżſchemu. Naſch Sbóżnik praji raz: teho cʒłowjeka ßyn njeje pſchiſchoł, ſo by ßebi ßłużicʒ dał, ale ſo by ßam ßłużił a ßwoje żiwjenje dał k wumoʒenju ſa jich wjele. Kóżdy kſchecʒan dyrbi w luboſcʒi ßłużicʒ ßwojemu bliżſchemu, a w luboſcʒi ßłużicʒ bliżſchemu, to je powołanje bratrow. A ſo bychu ſa tutu cʒęʒku ßłużbu ſtajnje ſahorjeni wostali pſchi wſchěch njewuſpěchach, tehodła ßo woßada modli ſa diakonow, hdyż pſchi naſtupjenju ßwojeho ſaſtojnſtwa pſched Bożim woltarjom ßwoje ßwjate ßłubjenje wotpoloża, runje kaž w naſchim tekſcʒe cʒitamy, ſo cʒi japoſchtoljo ßo modła ſa tych ſaſtojnikow almoʒinow a ruzy na nich kładu.

„Luby cʒitarjo! „Saſtojnizy almoʒinow“ běchu w kſchecʒańſkej woßadʒe w Jeruſalemje muʒojo, kotſiž ßwoje żiwjenje ſtajichu do ßłużby luboſcʒe k bliżſchemu. Bjerjeſch ty porjadnje dʒěł na zyrkwinym żiwjenju woßady? Stajeſch ßwoje żiwjenje do ßłużby luboſcʒe k bliżſchemu? A hdyż ßy ßnano hiſchcʒe w młodych lětach, njeby ßnano ty ßo chżył wuwucʒicʒ dacʒ ſa bratra, ſa ßotru? Diakonißow ßo hiſchcʒe wjele trjeba w naſchim kraju, a bratrownja w Moritzburgu pyta młodych wěrjazych muʒow, kotſiž ßo ſmutſkach wot ducha cʒerjeni cʒuja, w ſaſtojnſtwje jako diakonojo ßobuſkutkowacʒ na ſmutſkným miſſionſtwje, na ſmutſknym wobnowjenju naſcheho luda. Stejiſch, luby cʒitarjo, w żiwej wěrje? Wěriſch, ſo je Jeſuß wumrjeł, niż jenoż ſa tebje, ale też ſa twojich hubjenych ßobucʒłowjekow, ſo by ty ſa nich żiwy był w luboſcʒi? Hdyż njejßy jenoż ſwjerſchnje ſahorjeny ſa kſchecʒańſku wěru, ale hdyż maſch hłuboku luboſcʒ k Jeſuſej, dha praſchej ßo: wola Bóh ßnano też mje ſa dʒěłacʒerja do ßwojeje winizy? A hdyż ßam pſchińcʒ njemóżeſch, ßnano maſch w twojim ſnajomſtwje tajkich, kiž próſdni ſteja na torhoſcʒu a kiž ßo jara derje trjebacʒ hodʒa ſa dʒěło w Bożim kraleſtwje? Japoſchtoł Pawoł mějeſche raz w nozy widʒenje: někajki muż běſche ſ Mazedonſkeje, tón ſtejo jeho proſcheſche a dʒeſche: pſchińcʒ dele do Mazedonſkeje a pomhaj nam! A wón pſchińdʒe a pomhaſche. Wſchelazy hubjeni na cʒěle a duſchi cʒe proſcha: pſchińcʒ ßem a pomhaj nam! Tuż dźi a pomhaj! Hamjeń.

Hladaj ßo!

(Pokracʒowanje.)

Na poßlednim a ßedmym měſtnje mjenuje nam knižka jenu ſ tych młódſchich ſekow, ale ſ Ameriki też wona, ſ Ameriki tuż potajkim wſchě tute ſekty, kotreż knižka „ſekty ſkaʒenja“ mjenuje. To ßu „Theoſophojo a Anthropoſophojo“. „Theoſophiſke towaŕſtwo“ ſałoži w lěcʒe 1875 w Newyorku w Amerizy rußowſka ʒónſka ſ mjenom Blavatzky ſ amerikanſkim wyſchkom Olcott. Schto woni chzeja? Kſchecʒijanſtwo wotſtronicʒ pſches jenu naboʒinu pſchichoda, kotraż ma ßo ſe wſchěch naboʒinow ßwěta krutworicʒ. S tym je woßebje też prajene, ſo chzedża nam Jeſuſa Khryſtuſa a jeho drohu ſaßłużbu ſa naß wſacʒ, a ßu tak, njech też na druhim pucʒu, pſchesjene ſ adventiſtami, kotſiž pódła abo wyſche Jeſußoweho wumoʒeŕſkeho ſkutka ſtaja cʒłowjeſki ſkutk: dopjelnjenje pſchikaſnje ßabata. Biblija njeje ʒórko a ſałoʒk wěrnoſcʒe, to je roſom (Vernunft). Theoſoph je jedyn, kotryż měni, ſo bójſke wězy ſ wohładanjom tu delekach ſpóſnaje. Tuż woni też wjedźa, kak to wſcho po ßmjerczi je a maja tu wſchelakore pſches jene ſe ſpiritiſtami, a to tehodła, dokelž je jich wucʒba ßobu też na okkultiſmus ſałożena. — Wot tutych Theoſophow je ßo dźělił dr. Rudolf Steiner hakle w najnowſchim cʒaſu a wutworił tu tak mjenowanu Anthroposophiju, kotraż ßo woßebje ſ dokonjenjom cʒłowjeka ſaběra, tehodła też jeje mjeno: wědomnoſcʒ wo cʒłowjeku. Steiner ſawjerczа woßebje nětkole wucʒenym hłowy a ma też pſchiwiżowarjow, też mjes duchownymi. Tak hakle njedawno jedyn Barlinſki duchowny ßwoje ſoſtojnſtwo ſłoži, ſo by ßo tutej nowej wucʒbje zyle wěnował. Woni nochzedża pſchecʒiwo kſchecʒańſtwu bycʒ, tola ſchtoż wucʒa, njeje to kſchecʒańſtwo evangelijona a biblije. Wjele bóle pſchińdu woni napſchecʒiwo żadanjam jeńſkeho cʒłowjeka a pſchipowjedaja to wumoʒenje pſches ßebje ßameho. Tole ſda ßo do zyła jedyn pucʒ bycʒ, to wumoʒenje pſches ßebje ßameho, kotryż chzeja wěſte worſchty němſkemu ludej nětkole wotewricʒ a pokaſacʒ, prědujo, ſo to tón jeniczki pucʒ, po kotrymż mohł lud k wuſtrowjenju a k nowemu ßbożu pſchińcʒ. Je cʒi to druhdy ſłě,

hdyž spisy a knižki tajkich „pomoznikow w nusy“ cžitasch. Je dže tola runje nawopak: dokelž je žo lud žam na žo spuschczał a Boha Knjesa bóle a bóle sastorczik, žmy tam doschli, abo lěpje, žmy tam salěsli, hdyž to nětkole tczimy.

Tuž hladajmy žo! Hladajmy žo tež my Serbjo. Tež mjes Serbami je tajkich, kotsiž wotpadnu w liwkosczi a žlaboscži a lěhnjosczi wot Jesuža Khrystuža a tajzy, kotsiž běža prjecz wot tuteho jeneho a jeniczkeho Sbóžnika k tym mjenowanym sektam a k jich Sbóžnikej, kotryž njeje tón Sbóžnik biblije! A tole žamo sažo rosriža mjes nami a nimi, a byrnjež woni hischcze s wjazy spruchami a hrónczkami biblije wokolo žo žypali. S Lutherom prajmy: „Njebudu-li ja pschewinjeny s městnami žwjateho pisma, njewustupju!“ A stejimy-li my jako evangelszy kschesczenjo woprawdže na saložku evangeliona, njebudzemy chzyc a trjebacz wotstupicz runje tak mało kaž jedyn Luther!

2. Dodawk.

Njedawno běch pola snatych na wopyczе a nadeidzech tam nadobo knižku, kotraž bu tež w „Pomhaj Bóh“ naspomnjena. Rěka: „Millionen jetzt lebender Menschen werden nie sterben!“ Je wudata wot adventistiskeje sekty „Khutnych pytarjow w Bibliji“. Schtóž woprawdže khutnje w bibliji pyta, pyta to, schtož biblija praji, a niz to, schtož je žebi prjedy toho cžłowska mudra hłowczka wumyžlika, tomu wschak tuta knižka niczo schkodzicz njemóže, tola druhim! A ja njewěm, hacž tutych druhich wjazy njeje, hacž tych tamnych! Boju žo jara, so to je! A tehodla, dokelž je hižo tych kschesczanow jara, jara wjele, kotsiž w bibliji khutnje njepytaju, a k tomu tych druhich cžłowjekow doscz a nadoscz, kotsiž kschesczenjo njejžu abo wjazy žebi niczo s teho njesczinja, so kschesczenjo žu, tehodla budž psched tutej knižku stajene jene: „Hladaj žo!“

Potajkim 1925 je po tutej knižzy lěto wobwróta a sapocznje žo nowy cžaž, cžaž sboža! Tehdy pschiidu jako dokonjeni cžłowjekojo Abraham, Isaak, Jakub a drusy saž, wožebje cži, kiž žu Hebr. 11 mjenowani, a to nowe dokonjane kralestwo na semi žo sapocžina. Potom lute wježelenje a žane žalosczenje! Dyrbimy prajicz, so je to mischtrszy a wuschiknje, kaž tuta sekta tu sa žebje ludzi koji, nětkle, nětkle, hdyž je telko nusy a tyschnosczе a žalosczе, nětkle, hdyž jeno kóždy požlucha, so by něschto wušłyschał, schtož jemu kusczicžka nadžije da. 1925! wołaju a pischu cži „khutni pytarjo“. „A potom wscheho bědženja zyle kónz!“ tak pschistaja. To tola wěsczе teho abo tamnu popadnu. „Dwě lěczе a mjenje!“ tak žebi cži saželepjeni praja; „a potom wscho nimo, a to hischcze na pschezo!“ To tola dyrbi „czahnycz“, kaž žo to tak praji.

Njech! Konuž njeje k pomhanju, tón njech žebi potom 1925, jeli so jo doczaka, žam pomha, hdyž widži, so žu „Khutni pytarjo w bibliji“ sjebali žebje žameho, a žebje žameho sjebawschi tež sjebali druhich, kaž jich amerikanska žotra, sekta „Adventistow žedmeho dnja“ psched nětdže 80 létami.

Tohole wscheho dla wschak njebychmy žo tu do zyła s tutej knižku dale saběrali. Jenož, nam je žel tych nanow a maczerjow a tych mandželskich, kotsiž we wulkej wójnje lubeho sjubichu a tutu knižku cžitaja a njejžu žami hižo w bibliji khutnje pytazy kschesczenjo. Wo popadnjenych pisa žo mjenujzy tam: „Cži padnjeni budža jich lubym wróczeni“ — mjenujzy w tym nowym senjskim kralestwje, kotrež žo 1925 sapocznje. — „Jim — tym padjenym, měnjeni žu wožebje mkodži padnjeni — budže składnosczе dosczе date, pschiwsacz wuměnjenja noweho porjada wschěch wězow, so bychu wěczнje živi byli“.

Cžehodla je tole tak pisane? Tohodla, so bychu tutych k žebi sczahnyli. A tak někotra maczerna a nanowa wutroba je nětkole po létach hischcze tak srudzena, so sa wschěm pschima, schtož jenož někajku nadžiju jim dawa a tuž tež s tutym! Ale schto potom, hdyž pschiidze léto 1925!? Swěrja žebi — a woni žebi to po tutej knižzy, hižo 1920 wudatej, swěrja! — „Khutni pytarjo w bibliji“ runje tute cžežko sranjene wutroby s nadžiju tróschtowacz, kotraž po prawom s niczeho druheho njewobsteji hacž s liczbnikow a s liczbow, wschiknje hromadu sestajanych?

Srudnje dosczе wschak je, so žo kschesczanow dosczе namaka, kotsiž žo w tajkej srudzbje njewobroczа se žwojej nusu k žwojemu Bohu, k žwojemu Sbóžnikej, pytajo khutnje w bibliji, w evangelijach, ale k wschěm móžnym druhim pomoznikam, tak drje tež k tutej sekcze, tak tež k spiritistam, měnjo, so tych žwojich woprawdže tam namakaja, tak druhim mjenje abo bóle mudrym a dżiwnym cžłowjekam, tajkim, kiž klucz wjercza a hewak něschto cžinja. —

Tohodla rěka sa wschěch kschesczanow, sa wěstych a sa khablazych, sa žylnych a sa žłabych, žebje žameho dla a tych druhich dla: „Hladaj žo!“ A sažo: „Pschimaj žo biblije, zyłeje biblije a pytaj a wobhonjej žo a njepschestań s tym, ale budž wobstajny a žwěrny w tutym! Ty smějesch a s Tobu drusy s toho žohnowanje sa cžažnosez a wěcžnosez!“

Zyrkej a stat.

Swoje stejnischczo njepschecželstwa pschecžiwo zyrkwi njeje takrki stat pschezo hischcze pscheměnił. To žo pokaže w smutskownych należnosczach zyrkwje, kaž na psch. w praschenju naboženy, a to žo pokaže w swonkownych należnosczach zyrkwje, kaž na psch. w placzenju trěbnych a musnych pjenjes, kotrez ma zyrkej prawo žebi wot stata žadacz. Tuž je bjes dżiwa, so tež nusa mjes duchownymi wjetscha a wjetscha była a jedyn po druhim dyrbi žebi pytacz druhe dżeło, so by měł to, schtož k żiwjenju trjeba.

To žłowo dyrbja wostajicz a žanoh' dżaka dostacz!
Bóh chze naš s duchom wobdaricz, w tej bitwje
pschi naš wostacz!
Hdyž woni wosmu nam wschě cžažne kubła tam,
Dha s teho nimaju wschak nicžo k lěpschemu
Nam dyrbi njebjo wostacz!

Poślednju njedželu bě žo 400 lět minyło, so běchu prěni evangelszy wěrybratrja w Brüsselu martrarsku žmjercz sa žwoju wěru cžerpili. Běschtaj to dwaj mnichaj augustinskeho rjada, Heinrich Voß a Jan Esch. S wježelosczu a se sahorjenjom běschtaj tehdom žwojej wěrje hacž do žmjercze žwěrnaj wostałoj. S dobom widžimy s tutymaj mužomaj zyku žyku tych, kotsiž žu sa nimaj žlědowali w běhu cžaža a pschedewschěm w žurowej tak njenowanej napschecżiwnej reformaziji. Dopomnimy žo hugonotow a cžeskich bratrow, kiž hischcze dżenžnischi dżeń w někotrych wožadach w Schlesyskej bydla, hdyž tehdom wucžerk namakachu, a wschitkich tych druhich, kiž žu wěry dla żiwjenje abo domisnu spuschczicz dyrbjeli. A wožebje my, schleszy Serbjo, myślimy pschi tom saže na te 1254 evangelskich wožadow, kotrež je tam katolski fanatišm w tehduschim cžažu s mozu brónjow a wojakow rubił. Pschikład tuteju prěnjeju martrarjow naschеje trěry dyrbi tež naš pschezo a stajnje k tomu hnucz, so bychmy tež my kóždy cžaž na to myślili a na to njesabyli, so žmy evangelszy kschesczijenjo. Woželebje w nětczischim cžažu nusy žwojeje zyrkwje dyrbimy krucze pschi njej wutracz, cžim bóle, hacž žo

podjanszy wożebje ſażo w naſchim ſchleſkem kraju dźeń a bóle rosſchěrjecź pytaja, bóle hacź hdy prjedy. Tak je ßo njedawno ſtało, ſo ßu wyſchſchi ſaſtojnizy w Hornjej Schležſkej, a to w němſkem dźěle, ßo ſe ſaſtojnſtwa puſchczili, dokelž ßu evangelſzy. Ssu jim prajili, ſo ſa evangelſkich ſaſtojnikow w Hornjej Schležſkej žanych měſtnow nimaju! Tak daloko je hižom pſchiſchko! A ſchto hiſchcże na waß czaka, ſchtó to wě? Njedyrbimy pak nadźiju ſhubicź; Bóh, kiž je naß telko lětſtotkow hnadnje wjedł, naß tež dale po ßwojej Wótzowſkej woli powjedże. Ale krutu, wěrypolnu wolu prjedawſchich cżaßow dyrbimy ſaßo měcź a ßo bóle, hacź prjedy, wo ßwoju zyrkej ſtaracź a ſa nju dźěkacź a, je-li nuſnje, tež ras něſchto woprowacź, ſo bychmy tež my ſ twjerdei ſkału byli, na kotrejž ßo njepſchecźeljo rosbija! O, ſo by tola tutón wopomnjeńſki dźeń tuteju rjekow reformaziſkeje hiſtorije k tomu pomhał, ſo by naſcha wěra pſchezo kruczíſcha, naſcha ßwěra pſchezo wjetſcha a naſcha pſchesjenoſcź pſchezo njepſchewinjomniſcha była! To daj Bóh! **Riota,** bohošk.

S bliſka a ſ daloka.

— **Wólby do ſynody** ßu ßo 24. junija wotměle, tež we Budyſchſkim wokrjeßu. Kaž w němſkich nowinach cżitamy, buſchtaj dotalnej ſynodalaj, kk. wyſchſchi wucżeŕ Hanczka-Perſchiſki a primarius Haebler Budyſchſki ſaßo wuſwolenaj. K tomu ma redaktor něſchto pſchiſpomnicź tehodla, dokelž je naſche kopjeńko w poßlednim cżaßu do wólbow wo tutej wěży mjelczało, mjes tym ſo bě prjedy wuſtupiło ſa wólbu dweju Sserbow. Naſche kopjeńko je mjelczało tehodla, dokelž njebě pſches jene ſe wobſamknjenjom, kotrež je ßerbſka prědarſka konferenza ßrjedu po ßwjatkach wobſamknyła, — cżitaj rospraWu wo tym we „Pomhaj Bóh“ cżißło 22. — S tutym wobſamknjenjom bě ßerbſka konferenza wotſtupiła wot prjedawſchich wobſamknjenjow, kotrež na to dźiwachu, ſo byſchtaj ßo w Budyſchſkim wokrejßu dwaj Sserbaj, duchowny a zyrkwiny wucżeŕ jako kandidataj poſtajiłoj; wona bě nětko wobſamknyła, pſchi wólbje wuſtupicź ſa dotalneju ſaſtupjerjow wokrjeßa w ſynodże, ſa kk. primaria Haeblerja a wyſch. wucż. Hanczku. S tutym heßłom je ßo tež nětko wolilo. Njech ßo nadźije tych, kiž ßo nadźijachu, ſo móże Němz ßerbſke praſchenja derje doſcź ſaſtupowacź, njeſſebaju. Liczba hłoßow pſchi wólbje wotedawych pak pokaże, ſo by lohzy móżno było, dweju Sserbow wuſwolicź, by-li ßerbſka prědarſka konferenza pſchi ßwojim prěnim wobſamknjenju woſtała a njekhabłała!

— W **Budyſchinje** běchu ßo 28. junija duchowni zyłeje Łužizy ſhromadźili k ßwojej lětnej hłownej ſhromadźiſnje, a to w ſali evangelſkeho ſeminara. Hdyž mi duzy do Budyſchina jedyn bur praji: „Wy duchowni macże nětkole ſterje pſchicżinow, ßo na tajkich ſhromadźiſnach ſeńcź a ſrěczecź, hacź ſpartakiſtojo a druſy!“ měješche ſ najmjeńſcha w tym prawje, ſo maja duchowni nětkole tych pſchicżinow doſcź, ßo ſkhadźowacź a ßebi wuradźowacź a ſhromadnje ſkutkowacź ſa to, ſo njeby nuſa pſchemohła zyrkej a woßady — wěru ßamu a wucżbu Kriſa Jeſuſa wſchak ženje njepſchemóże! — Nuſa je wulka, ſwonka a ſmutſka! To ſjewi ßo tež w jednanjach, kotrež ßo pod wodźenjom k. tajn. zyrkw. rady Roſenkranza wot 10 hacź do 3 hodź. wotměchu. Rěcżachu k nam pſchedßyda ßam najprjedy, potom k. kraſiny biſkop Ihmels a w hłownym pſchednoſchku k. farař Pańgritz-Ssmjeczeczanſki. Tutón ſpeczi rěcżeſche wo tym, kak Luther naſch duſchepaſtyr. A hdyž tak naſcheho Luthera ßłyſchachmy k nam rěcżo, wołóži ßo nam wutroba, wobcżeżena wot wſchelakich ſtaroſcżow. Jako ſchtwórty rěcznik wuſtupi k. wokrjeßny hejtman ſ Noſtitz-Wallwitz, nam rosprawjejo wo nowym ſakonju wo farſkich lehnſtwach. Tutón ſakoń je wjele pſchecżiwnikow namakał mjes duchownymi a zyrkwinymi prjódſtejerjemi a namaka jich tež na ſhromadźiſnje. To je wobžarowanju cżim bóle tehodla, dokelž hiſchcże žodyn ſ tutych njeje druhich a lěpſchich pucżow pokaſacź wjedźał, kotrež bychu wjedźe ſ nuſow woßebje farſke domy a naſchej ſakſkej krajnej zyrkwi dopomhałe k tomu, ſo by to — kaž to po kſcheſcżańſku tak a kaž to po tutym nowym cżaßu tež hewak tak — ſo by to potajkim mjes jeje duchownymi nuſoſcź była w tym, ſchtož k ſeźiwjenju doſtawajn a niz tak, ſo tu jedyn. ßedźi nimale do zyła bjes wſchěch dokhodow, mějo dźeßark a mjenje teho, ſchtož ma po ſakonju doſtacź, a ſo ma jeho ßnßod połne dokhody po ſakonju, njemějo ani wjazy ani mjenje dźěła hacź tón tamny. — Doſtawſchi ſkónczńje hiſchcże wſchelake ſdźělenja a wukaſy, roſeńdźechmy ßo wokoło 3 hodź. — W běhu konferenzy bu tež ſdźělene, ſo je ta wobſkórżba pſchecżiwo ſararjej dr. Zöllerej w Eibawje, wo kotrejž němſke nowiny wſchelakore piſachu, wunamakana wěz; piſmo konſiſtorſtwa na dr. Zöllera je něłajki njekaſanz ſhotowił a wotpóſłał a tehorunja drje prěnje ſdźělenja do nowinow. Mjenowany duchowny dyrbjeſche wobſkorżeny być dla wot njeho ſpiſaneje knihi „Die Heilkraft des Gebets.“

Bibliſki kurſus ſa mużſkich a żónſke wſchěch worſchtow luda wuhotuje tež lětßa krajne towaŕſtwo ſa ſnutſkowne miſſionſtwo, a to wot 13. hacź do 17. auguſta w Delnjej Lößnitzy pola Drježdżan. Dróbniſche a hłubſche ſeſnacże ſ bibliju a hłubſche ſakorjenjenje do jeje wěrnoſcżow dyrbi ßo ſ tajkim roſwucżowanjom wo bibliji doſpicź. Sa wobdźělenje na nim maja ßo 3000 hriwnow płaczicź. Sa cżaß kurſa móża wobdźělnizy zyłe ſaſtaranje doſtacź w ſeminarje ſa wucżeŕki ſa małe dźěcźi tam. Schtóż chze ßo wobdźělicź, njech piſa na Landesverein für Innere Miſſion, Dresden-A., Ferdinandſtr. 19, 2. Bychmy ßebi myßlili, ſo by tole tež woßebje něſchto ſa tych było, kotſiž k ſektam běhaja, wudawajo, ſo duchowni zyłu bibliju njewukładuja, abo ſo bibliju wopak wukładuja, do woßadnych bibliſkich hodźinow a bibliſkich roſrěcżowanjow pak njepſchińdu. —

— **W Londonje** pſchewoſtaji ßo po pſchikaſni anglikanſkeho biſkopa ſa London jena zyrkej židowſko-kſcheſcżańſkej woßadże ſa Boże ßłużby. Jedyn prědar ma woßebity nadawk, tutej ſe Židow hromadżenej kſcheſcżijanſkej woßadże po woßebitym porjedże Boże ßłużby dźerżecź.

— **Liſtowanja.** M. w Buk. ſa 7. p. Tr. — W. w H. ſa 8. po Tr.

Biblija — cżaß — cżłowjek.

29. tydźeń, wot 15. hacź do 21. julija.

15. **Sedma njedźela po Sswj. Troj.** Jap ſk. 6, 8—15 a 7, 55—59 — kh. 293 — Luk. 18, 15—30.
16. **póndźela:** pſ. 92 — kh. 527 — Luk. 18, 31—43.
17. **wutora:** pſ. 93 — kh. 679 — Luk. 19, 1—28.
18. **ßrjeda:** pſ. 94 — kh. 455 — Luk. 19, 29—48.
19. **ſchtwórtk:** pſ. 95 — kh. 532 — Luk. 20, 1—26.
20. **pjatk:** pſ. 96 — kh. 318 — Luk. 20, 27—47.
21. **ßobota:** pſ. 97 — kh. 321 — Luk. 21, 1—24.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.
Cźiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchczérnje a knihařnje, ſap. drużſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čišło 28. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 15. julija 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

7. njedźela po Swj. Trojizy.

Jap. sk. 6, 8—15 a 7, 55 59.

Njejsu wjazy rjane lubosne czasy prěnjeje kschesczańskeje wosady. Ssmy po słowach dźenźnischeho tekśta na krwawe město wjedźeni. Widźimy selharnych, dźiwich, krwělaczných ludźi. Schczěpan, prěni kschesczijanski martraŕ! A ja nim dołhi rynk wschitkich tych człowjekow, kotsiž su njeczłowjeske czwile wustali, a njejsu so dali wottraschicz a njejsu puschczili swoju drohu wěru. Hacz je tutón dołhi rynk dźenża ke kónzej? Abo hacz nima runje dźenża sasso nowy sapoczatk? W tych a tamnych krajinach naschcheje stareje, hubjeneje semje je hižo sasso krej běżała. Pola naš dźakowano Bohu hischcze niz. Schtó pak chze prajicz, hacz tola hischcze tak njebudże? Hacz dotal so pschecziwo wěriwym s druhimi srědkami dźěła, se sapowiedźenjom hospodarskich potrěbow, abo tak, so so jim młody doroscht bjerje abo kasy. To pak je wěste, so mamy dźenża sasso martraŕstwo, so je też swonknje wěrno: To lohko njej' so kschesczan sym. Hdyž pak jenoż je swjate martraŕstwo! Schczěpanowe móże a dyrbi nam tu s pschikładom bycz: Kajki dobyczerski ras, kajka njebjeska swětłosć w dźenźnischej stawisnje! To je woprawdźite žiwjenje s Khrystusom! Tu możesch a dyrbisch njebjeż dla, kiž so tu wotewrjeja, žałożneje semskeje czmy sabycz. Tak je Schczěpan jedyn s tych, wo kotrychž japoschtołske słowo płaczi: Psches wěru hischcze rěczi, runjež je wumrěł. Njech Schczěpan też dźenża k nam rěczi, njech też naš sbudźi, so bychmy Khrystusa wopokasali w czerpjenjach a nusach dźenźnischich czežkich czasow!

Swjate martraŕstwo!

Tam k njemu dóńdże pak pola Schczěpana, hdyž wěriwi krucze dźěłaja w Knjesowej słužbje. Tam wono žohnuje kaž pola Schczěpana, hdyž wěriwi swěrni wostanu w Knjesowej słužbje. Schczěpan pak, polny wěry a mozy, czinjesche dźiwy a wulke skutki mjes ludom. Wón njebě žadyn japoschtoł, ale jenoż pomoznik khudych we wosadze. Jeho sastojnstwo bě drje rjane a wažne, ale niczo wosebite, jeho słužba stawasche so bóle w potajnym, wona wjedźesche jeho do khudoby, haj do niži:ow, tam, hdyž bě nusa a tradanje s hosczom w domach. Ale do tuteje swojeje słužby kładźesche Schczěpan wschě swoje mozy, tule słužbu sastawasche wón jako tu, kotruž Jesuš měnjesche, jako prajesche: Schtož scze czinili jenemu mojich najmjeńschich bratrow, to scze mi czinili. A s tym mějesche jeho słužba wosebity ras a wosebitu wažnosć. Njeje dźenża hischcze hinak. Njejedna so tak jara wo to, schtož smy, ale kak jo smy. Ale runje tale Schczěpanowa słužba bě mnohim s pohórschkom. Je wschak to po prawom něschto spodźiwne, so temu tak bě tehdy a je dźenża, so, hdyžkuli so mozy luboscze jewja, tam też czmowe mozy so počzinaja hibacz. To tola njemóžesche někoho mylicz, so Schczěpan do domow wudowow a syrotow khodźesche, so we Jesušowym mjenje troscht a pomoz noschesche, hdyžkuli běsche trjeba. To znano też njebě hłowna wěz a woprawdźita pschiczina njepschecželstwa, ale so běsche Schczěpan muž wěry a so tule swoju wěru sjawnje wusnawasche se słowom a se skutkom. A kedźbujemy-li na Schczěpanowe předowanje (Jap. sk. 7), we kotrymž swojemu ludu zyku jeho stawisnu njewěry a hrěcha psched wocži stajesche a na druhej stronje Božu njeskónczu hnadu

hrěschnikej pokutnemu a wěriwemu ſtajnje ſ nowa wopokaſanu, mamy ſaßo pſchiczinu jeho ßwjateho martraŕſtwa. To bě židam, niz jeno wyſchſchim, ale też proſtemu ludej, witana ſkadnoſcź, tuteho khrobkeho, na ſmutskowne pſcheměnjenje cźłowjeka dźiwazeho prědarja wotſtronicź. Woni njechachu wo tym niczo ßłyſchecź, ſo pobożnoſcź w ſwonknych waſchnjach njewobſteji, jich ßamaprawdoſcź a ßamaſpokojnoſcź ßo ſe žadanjom pokuty a wěry ſranjena cźujeſche. Tak běſche jim Schcźěpan nowotař a ſběžkař, kiž Boha hani. A tola wón jo njebě, wón njebě niczo druhe hacź ſprawny ßłužobnik ßwojeho Knjeſa. Sa to dyrbjeſche wón cźěrpicź. Stawiſny zyrkwje hacź do dźenßniſcheho dnja nam ßamßne powjedaja. Spodźiwne wſchak je, ſo tak je. Ale njeje ßo naſchemu Knjeſej a Sbóżnikej runje tak ſeſchło? A wucźobnik njeje pſches ßwojeho miſchtra, ßu=li mje pſcheſcźěhali, budźa waß też pſcheſcźěhacź, wón praji. Njebudźichu=li wſchitzy, kotſiž ßu ßwjate martraŕſtwo poczerpili, ßo na njeho powołali, w jeho duchu dźěłali, kiž drje ſwonkownemu hubjenſtwu też wotpomhacź pyta, kiž pak woßebje a pſchedewſchěm duſchine ſbożo chze, njebudźiſche też tak huſto k cźerpjenjam doſchło. Je dźenßa hinak? Praſchamy ßo huſto, ſchto ßmy my wěriwi kſcheſcźenjo naſchim njepſchecźelam cźinili, ſo chzedźa naß wutupicź na wſcho mózne waſchnje. Abo ſchtó je khorych hladał, ßo po khudych horjebrał, ſrudnych troſchtował a ſ zyła mnohemu hubjenſtwu na ſemi wotpomhacź pytał? So njeje dawno hiſchcźe wſchitko dźěło dokonjane, ale jara wjele hiſchcźe cźinicź, ſo ßu žně wulke a dźěłacźerjow je malo, ſa to my tola njemóżemy. A ſo w ßłužbje naſcheho Knjeſa ſtejo najprjedy na duſchine ſbożo dźiwamy, ßo ſa naß ßamo wot ßo rozumi. Swonknje wuporjedźecź mamy ſa pokojczne dźěło. Spóſnawamy to dźě dźenßa dźeń a bóle. Pſched wjele lětami ßo w jenej nowinje piſaſche: Dajcźe jenoż naſchemu ludej khlěb a doſcź pjenjes a hubjenſtwo budźe kónz. Doſcź pjenjes dźenßa maju, ale hubjenſtwa nimaju mjenje, ale pſchezo wjazy. Njedźiwajmy ßo: Hdźež njeje žane pſcheměnjenje wot nutſkach, tam pſchińdźe pſchewrót ſwonkach. Tón mamy něſko, dokelž tamne nimamy. Wěra, ßłužba Knjeſowa, chze temu wobaracź, dokelž na tamne dźiwa, a tehodla dóńdźe k ßwjatemu martraŕſtwu.

Žohnowanje pak ſtajnje wukhadźa ſ teho, hdźež wěriwi ßwěrni woſtanu w Knjeſowej ßłužbje. Wěra ſtajnje ſe žohnowanjom dźěła: Schcźěpan pak, połny wěry a mozy, cźinjeſche dźiwy a wulke ſkutki mjes ludom. Wěra a mozy, to je w ſmutskownym žiwjenju ſcheſcźana kruczе ſwjaſane. Hdźež je wěra, tam njejßu jenoż wěſte myßle wo Boſy a bójſkich wězach we hłowje, ale tam je praktiſka móz, kiž ßo wopokaſuje we wſchěch dobrych ſkutkach w kóždym ſtawje a powołanju. Schtóž ſa ßwojim Knjeſom ßłědźi, njeje ženje błabuſchk. Abo běſche to naſch Knjes, kiž dyrbjeſche dźěłacź, kaž dołho bě dźeń, tón mózny běžeŕ, kiž ßwojim pſchecźiwnikam hejchlerjam rěkaſche, kiž templ ſe ſchudom w ruzy wurjedźi, kiž w Gethſemane njepſchecźelow ſe jenym jeniczkim ßłowom porazy? A ty a ja a wſchitzy wěriwi ſcheſcźenjo mamy dźenßa hiſchcźe wulku ważnoſcź, ſ naſcheho dźěła, hdyž jenoż je ſcheſcźanſzy wukonjamy, wjele žohnowanja wukhadźa, runjež bychu naß pſcheſcźěhali. Schcźěpan dźěſche runy pucź dale we wěrje a ßwěrje. Jako ßo něktoſi ſ nim wopraſchowachu, t. r. jako jeho hanjachu, njemóżachu napſchecźiwo ſtacź mudroſcźi a duchu, ſ kotrymž wón rěcźeſche. Hordźi hladachu woni na Schcźěpana dele, ale horjekach ſtejo woſta wón. Hłowna wěz bě wſchak ta a je też dźenßa ta: Se ßłowami móża naß pſchewinycź, pſched rěczu ſ jaſykom a hubomaj móża ßebi wuſchi ſatykacź, ale rěcź ſkutkow, kaž Jeſuß ßam praji: Na jich ſkutkach budźecźe jich ſpóſnawacź, dyrbja pſchipóſnacź, tu njemóża naß pſchewinycź. Sswjate martraŕſtwo, ßwěrne dźěło w Knjeſowej ßłužbje, dyrbi žohnowacź. Też najnjewěriwiſchi ma hodźinki, w kotrychž njemóże napſchecźiwo ſtacź wopokaſmam ducha Jeſom Khryſta. Bjes wuſpěcha žane žiwe žiwěnjenje Khryſtußowe w ſcheſcźijanach njewoſtanje a by było tak, ſchtož je jenym wonjenje žiwjenja k žiwjenju, je tamnym ßmjertne wonjenje k ßmjerczi. Woni pohladachu na Schcźěpana wſchitzy a widźachu jeho wobliczo jako jandźelſke wobliczo. To bě Schcźěpanowe žohnowanje ſe ßwěrny w Knjeſowej ßłužbje wukhadźaze. Cźłowjeſke wobliczo, cźiſte, měrne je ſtajnje rjane, kak hakle, hdyž ſcheſcźana ſmutskowna wěra ßo ſ njeho błyſchcźi. Je ßo prajiło, a wěrno wěſcźe je, ſo je kraßnje, hdyž Boże błóńczko ßo khowaze ſ poßlednimi pruhami wjerſchki horow poſłoczuje abo rano ſkhadźaze w tyßazach roßowych kapkow ßo ſybola, ale wjele kraßniſche je wobliczo, na kotrymž wotbłyſchcź ducha Božeho leži. A kak něktoryžkuli cźłowjek, kiž w wſchědnym martraŕſtwje cźežkeho powołanja a cźežkeho dźěła ſe ſcźerpliwoſcźu ſteji, abo kiž bjes morkotanja ßmilnoſcź wopokaſuje, abo kiž kaž ßama poſtawa měra ßo njeda je žanej hórkoſcźu ſatraſchicź, dopomina naß na tuto ßłowo: Widźachu jeho wobliczo jako jandźelſke wobliczo. Njeje pſchicźiny doſcź, ſo bychu naß w dźenßniſchich cźežkich cźaßach tajkich widźeli? Sswěra w Knjeſowej ßłužbje žohnuje naß ßamych a druhich. Kak žohnowany we ßwojej ßwěrje bě pſcheſcźěhany Schcźěpan, jako połny ßwjateho ducha dźiwjej ſhromadźiſnje pſchiwoka: Hlej, widźu njebjeſa wotewrjene a cźłowjeſkeho ßyna ſtejo na prawizy Božej! Hluboko delkach ſa njeho leži ßwět ſ zyłym ßwojim hubjenſtwom, hrěchom a njepſchecźelſtwom, ale pſched nim tam horjekach ſteji jeho Knjes, hotowy, ſo by wuſtupił ſa ßwojeho ßwěrneho ßłužobnika a hotowy tehorunja, hdyž budźa jeho dźiwi ludźo kamjenjowacź, ſo by jeho duſchu ßwěrnu do ßwojeho raja wział. Njeje tu wěrno, lubi ßobuſcheſcźenjo, ſchtož khěrluſch ſpěwa: O kak ßo pobożni derje maja? Sswěrnym ßłužobnikam Knjeſowym ßo tak dźe: Widźa njebjo wotewrjene. A to niz jenoż na kónzu žiwjenja, na huſto žałoßnje cźežkim běhdźenju a połnym khorokožu, niz jenoż w cźežkim, ſpróznym dźěle a prózy žiwjenja, ale też dźenßa we ßwěcźe połnym hanjenja a ſkſchiwodźenja pſchecźiwo naſchej drohej wěrje. Jenoż duſchu poſběhńcźe wot ßyczow, kiž ßwět wam wlecźe, to njech je tehodla naſche heßko. Žohnowany Schcźěpan pak njeje ſkónzowany wot dźiwjeje cźrjódy bjes teho, ſo ßwojich njepſchecźelow žohnuje: Wón poklakny ßo a ſawoła ſ wulkim hłoßom: Knjeże, njeſdźerž jim tón hrěch! Tak wumrě nimo njeho jenoż jedyn, a to tón, kiž ſ tej próſtwu wudycha: Wótcże, wodaj jim, pſchetoż njewjedźa, ſchto cźinja. Sswjate martraŕſtwo, kiž w ßmjerczi hiſchcźe žohnuje! — Schto pak my nětko, lubi ßobuſcheſcźenjo? Dźakowano Bohu njeje hiſchcźe tak daloko pola naß, kaž pola Schcźěpana tehdy, runjež je też wjazy hacź jedyn ſcheſcźijan w dźenßniſchich cźaßach ßmjercź ſa wěru poczerpił. Ale chzemy=li ſcheſcźijenjo bycź, mamy bycź hotowi k ßwjatemu martraŕſtwu. Schcźěpan rěła po naſchej rěczi króna. A wón je też wěſcźe krónowany, dokelž je ßwěrny był ßwojemu Knjeſej hacź do ßmjercźe. Sa naß też bjes teho njepóńdźe: Schtóž njewojuje, też krónowany njebudźe. Wojowacź pak chzemy niz jenoż tak, ſo naſchu drohu wěru ſchkitamy, ſa nju wuſtupujemy ſe ßłowom a ſe ſkutkom, wojowacź chzemy ſ pſchecźiwnikami woßebje też tak, ſo ſa nich, ſa naſch wbohi, bludny, khory lud proßymy. To njech je hacź do poßlednjeho ſdychnjeńcźła naſche ßwjate martraŕſtwo! Hamjeń.

M. w B.

Bohu najßwjeczischej Trojizy jeniczkemu Wótzej, Ssynej a ßwjatemu Duchej budź wěczna czesć a khwalba nětk a do wscheje wěcznosczе!

Hlóß: Do jenoh' Boha wěrimy.

Cźe Bożo Wótcźe, khwalimy,
Czesć a dźak cźi spěwamy.
Psches Ssyna ty nasch Wóczez ßy!
Dźěczi twoje my nětk ßmy!
Pschińdź k nam twoje kraleſtwo,
Zohnuj twoje kschesczanſtwo.
Budź khwalba Bohu Wjerschnemu,
Wschudźom, w njebju, na ßwěcźe,
Sa hnadu, ßmilnosć, dobrotu,
Bóh wschoh' ſboża žórko je!
Boha Wótza nascheho
Wjeßelmy ßo kschesczenjo!
Budź khwalba Ssynej Bożemu,
Wón nam doby dźěczatſtwo,
Naß wumóhł je ſe ßwojej krwju,
Woprowal je ſa naß ßo.
Jeſuß lubosć ßama je,
Pucź, ta wěrnosć, żiwjenje!
Budź khwalba Duchej ßwjatemu,
W ßlowje wón naß roswuczi,
Duch ßwjeczi myßle, wutrobu,
Troſcht da nam w wschej ſrudobi.
Móz je Boża ſ wyßoka,
S cźmy do ßwětła pscheßadźa!
Budź khwalba ßwjatej Trojizy!
Bóh, nasch Knjes naß ſtworił je,
Psches Ssyna wěcznje ſbóżni ßmy!
S Ducha wscho je ßwjeczene!
Boża ßwjata Trojiza
Wěcznu móz, cześć, kraßnosć ma! J. W.

Zyrkej a ſtat.

K ſchulſkemu ſtrajkej katolſkich ſtarſchich w Hornjej Łužizy woſjewja „Swjaſk kſchesczijanſkich ſtarſchich ſa Sakſku“ tole:

„Kſchesczijanſzy ſtarſchi widźa ſ napinanej kedźbliwosczu a ßobuczuczіwosczu, kak katolſzy wěrybratſja wojuja pschecźiwo Fleißnerowym wukasam, psches kotrež dyrbja ßo nasche ſchule njekſchesczijanſke sczinicź. Tež evangelſzy ſtarſchi czerpja pod tutymi wukasami, kaž do zyła pod nětcziſchimi ſchulſkimi wobſtejnosczemi njewuprajnje. Powjetſchene była roshorjenje tutych psches to, ſo buchu ſa wokrejßnych ſchulſkich radźiczelow do Drježdźan, Lubija a Glauchawy powołani mužoju, kotſiž dorasnje wuſtupuja ſa ßwětowu ſchulu a pschecźiwo kſchesczanſkej ſchuli — (Arzt, Viehweg, Hertel) — Kſchesczijanſzy ſtarſchi ßu ßo do now-ho njeměra ſtajili psches to, ſo jedyn diſſidenta — t. r. jedyn, kiž je ſ zyrkwje wuſtupił — dohladowanja dla naboßneho roswuczowanja wopytuje, ſo ma ßo powſchitkowne roswuczowanje (Geſamtunterricht) tež w dalchich lětnikach pschewjesć, ſo maja ſa te tak mjenowane rjadownje ſa pospyty (Verſuchsklaſſen) ſawjesć bjes teho, ſo bychu to ſtarſchi praſchani byli, ſo ßo dźěczi a wuczerjo wutrjebaju ſa to, ſo bychu ſa ßwětowu ſchulu ſkutkowali, ſo wulkoſtatny ſchulſki ſakoń pschezo hiſchcze njepſchińdźe a dale psches to, ſchtož je ßo to tak tu a tam ſtawało. Tole wſche cźini evangelſkim ſtarſchim wulkich ſtaroſczow. Pſchi tym wſchěm je to tež k ſrosumjenju, ſo je jich tež mjes evangelſkimi dźeń a wjazy tych, kotſiž żadaju, ſo bychmy ßebi ßami pomhali. „Swjaſk kſchesczijanſkich ſtarſchich ſa Sakſku“ je pſchi tym wſchěm teho měnjenja, ſo dyrbi tež nětkole hiſchcze ras ßwoju próſtwu wobnowicź, ſo ßo njebychu ſa ßamopomoz rosßudźili, ſo bychu pak wſchě wobſkorżby a naſtorki ſwjaſkej ſdźělili, ſo by tutón na wſchěch ſa to poſtajenych měſtnach wulkoſtata a Sakſkeje ſakroczik, kaž to po prawom, a ſchkitał prawa evangelſkich ſtarſchich.“ —

Mjes tym ſpyta ſakſki miniſter katolſkich ſtarſchich, kotſiž ßwoje dźěczi pschezo hiſchcze do ſchule njeſczelu, nuſowacź, ßo ſtrajka wſdacź a dźěczi do ſchule ßłacź a potom wěz wulkoſtatnemu ßudej pschepodacź. Wulkoſtatny miniſter pak ma po wſchěm wſdaczu hinajſcheho ſtejniſcheża a chze wěz tehorunja psches wulkoſtatny ßud k rosßudźenju dowjeſcź, njeby-li ſakſki miniſter ßwoje ſtejniſcheżo pſcheměnił, ſkónczenje ſtrajka pak ßebi njeżada. — To ßu wobſtejnosczе, kotrež do żaneho druheho cźaßa njeßkuſcheja, khiba do nascheho nowotarſkeho! —

Deſchczik a ßłónczko.

Deſchczik a ßłónczko, tak wſchak po prawom Sserbja njepraja, ale „Boži deſchczik“ a „Boże ßłónczko“. Prawa ßerbſka wutroba je tež pſchezo pobożna wutroba, to ſjewja ßo tu, to tež pſchi druhich pomjenowanjach, woßebje pſchi: „Boži khlěb“. Pobożny Sserb hnydom ſ pomjenowanjom ßamym pokaże na toho, „kiž loſt a wětr wodźi a wſchitke mróczele“, na toho, wot kotrehoż pſchińdże wſchitkón dobry a dokonjany dar. S najmjeńſcha tak to běſche mjes naſchimi ßerbſkimi ſtarſchimi, tak to je hiſchcze mjes naſchimi ſtarymi Sserbami, hacź tež mjes młodym doroſtom, na to njedy naſchi młodźi ßami, haj abo ně praja. Abo je to tak, ſo dyrbimy ſ nowotarſkim cźaßom poſtupowacź, a ſo nowotarſki cźaß to wjazy tak njedowola, bycź kaž dźěd a wowka — a byrnjež to pſched Bohom Knjeſom było, kiž naß naßycża, kiž dawa ßwojenu ßłónczku ßwěczicź a ßwojemu deſchczikej padacź, kaž ßo to jemu, tomu Knjeſej, ſpodoba.

Tola, ſ tajkim pſchepytowanjom teho, hacź ßo Sserbjo nětczijſcheho cźaßa pobożnoſcze ßwojich wótzow hańbuja abo niz, abo hacź Bóh Knjes nětkole tež pola Sserbow mjenje płaczi hacź prjedy, nochzych ßo do zyła ſaběracź. Tež Sserbja budźa dyrbjecź, — runje kaž kóżdy druhi lud — ſpósnacź, ſo maju w pobożnoſczi Bohu Knjeſej ßłużicź, jeli ſo chzedźa wostacź a wobſtacź — abo woni ſahinu, kaž je tak nětkotry druhi lud a kraj ſahinył, dokelž tole wjazy nochzyſche. Ně: „Boži deſchczik“ a „Boże ßłónczko“, wobej měnjetej ßo woßebje nětkole w tym, cźłowjekow, pſchede wſchěm ratarjow ſwjeßelicź abo tyſchicź. Tyſchił je naß deſchczik dołho, jara dołho a kaſyk nam ſapoczatk ßynowych żnjow. Deſchczik, haj deſchczik to bě! Njewěſch-li niczo wjazy hacź „deſchczik“, ßo jenoż dźiwam, ſo njejßy to ſadwělował, jako to dźeń wote dnja deſchcź maczeſche ſemju, a pola a ſahrody, ſo to njejßy morkotał a ſelik. Abo praj, ßy ty to cźinił? Mózeſch prajicź, ſo, hdyż tež ſ hubomaj niz, tež ſ myßlemi a ſ wutrobu morkotał njejßy. Hlej, tu maſch! By-li ty prajił: „Boži deſchczik!“ to rěka, by-li ty ſ dobrej wolu a niz bjes myßlow prajił „Boži deſchczik!“ njeby cźi to ani pſchipadło, deſchczika dła morkotacź. Pſchetoż ſ Bohom ßo wadźicź, to tola njechaſche. A na tym niz doſcź, ſo cźe „Boži deſchczik“ wobarnuje pſched tajkim hrěſchenju pſchecźiwo Bohu! Wjazy hiſchcze! „Boži deſchczik“, to rěka, Bóh ſczele deſchczik, a hdyż Bóh něſchto ſczele tak njepſcheſtawajzy, kaž tutón poßledni deſchczik ſe ſymu, tehdy Bóh tež něſchto chze. A ſchto to tutón ras? Nochzemy hakle wjele ßłowow ſtajecź, wón chze ſ jenym ßłowom „Tebje“! Tebje chze, njech to, ſo ßo wotwobroczіſch wot hrěchow. Ssnadź ßy ſemſke kublo ßebi wyſche wſcheho ważił, a Bóh cźi pokaże, kak knicżomne

wono je, ſnadź ſy wſchědny chlěb abo ſchtoż to wſchědnje potrjeby a żiwnoſcże je, ſ lichowanjom pſchedrożił, a Bóh chce cźi pokaſacź, ſo bjes jeho wole też ty ſam żaneho njeſměješch, abo njech je to było to ſkomdźenje abo tamne pſchestupjenje. Tebje chce, njech to, ſo ſy wolitwknył we wěrje, ſo ſo njejſy wjazy modlił, a to ani proſył ani ſo dźakował. Tebje chce, kak a ſchto to runje ſa tebje rěka, to wſchak ſam najlěpje wěſch, pſchepytujo ras ſameho ſo wot wonkach a ſnutſkach.

A nětko „Boże ſłóncźko!“ Myſlu ſebi, ſo je ſo ſ twojeje wutroby nimo jeneho „Skóncźnje tola!“ też wudobyło ſdychnjeńcźko dźaka. A dźakowacź ſo mamy, dźakowacź niz ſa to jeno, ſo nětko po dołhim deſchcźu „Boże ſłóncźko“ ſwěcźi a ſynam hoji, ně, dźakowacź ſo ſa to domachpytanje ſ tym tyſchazym deſchcźom, po kotrymž to ſłóncźko nam ſaſo pſchiſchło! A cźehodła to? Tehodła, dokelž tón deſchcźik nam praji: „Bóh pyta domach“, a to ſłóncźko pſchiſtaji: „Niz k poſłednjemu raźej, ſo by wam ſahubił, ně, ſo byſchcźe ſo wot njeho nakaſacź a namakacź dali prjedy hač pſchepoſdźe!“

Tak, cźaſ „Bożeho deſchcźika“ a cźaſ „Bożeho ſłóncźka“ wobaj cźaſ Bożeje hnady, Bożeho dołhoczakanja. Wutrjebamy my tutón cźaſ, wutrjebaſch ty tutón cźaſ, tak każ to tebi k cźaſnemu a k wěcźnemu ſbożu?

S bliſka a ſ daloka.

— **Sſerbſka prědarſka konferenza** ſeńdźe ſo póndźelu, 23. julija, dop. ½10 hodź. w Sſerbſkim Domje k ſwojej lětnjej ſhromadźiſnje. Wulzy ważne a nuſne praſchenja naſchich ſerbſkich woſadow, do zyła naſcheho Sſerbſtwa, cźakaja hižo dołho na roſſudźenje a na to, ſo ſo do ſkutka ſtaja; to żada ſebi, ſo wſchitzy hiſchcźe bóle hač dotal ſobudźěłaja, a ſo ſu wſchitzy też pſchitomni pſchi wuradźowanjach konferenzy. Pſchedwoſchk ſo poda wo ſaſadach, po kotrymž měłe ſo nětko ſkóncźnje — prjedy hač pſche poſdźe! — nowe ſerbſke ſpěwarſki pſchihotowacź. Roſſudźenje wo ſwjaſku ſerbſko-němſkich woſadow je dawno hižo na programmje, ale niz hiſchcźe doroſtudźene. A tych praſchenjow ſ woſadneho dźěła a ſ cźaſa je jich na doſcź, ſo ſměje konferenza, kotraž ſo ½10 hodź. ſeńdźe, dźěła wjele. Nimo tuho wſcheho ma ſo też roſſudźicź wo pſcheměnjenju w redakziji njedźelſkeho łopjenka „Pomhaj Bóh“.

— S **Noſſacźiz.** Tu je ſo ſchtwórtk, 5. julija, ſrudny podawk ſtał, kotryž je wſchěm jene khutne prědowanje, pſchede wſchěm pak naſchej młodźinje. Dźěchu ſo wjecźor někotſi młodźi hólzy ſ Truſſyz kumpacź do Lubijſkeje wody na Luwocźicźanſkich łukach. Jedyn ſ nich, jedyn dejeŕ abo ſchwajzaŕ, namaka pſchi tym ſmjercź, tepi ſo w drje hiſchcźe pſche ſymnej wodźe. Sańdźenu njedźelu je jeho, hač runje bě hakle dobre ſchtwórcźłeta w naſchej woſadźe, młodźina zyłeje woſady k rowu pſchewodźaka, żarujo ſobu ſ hłubokoſrudźenymaj ſtarſchimaj, kotrymajž je ſmjercź ſ tutym ſynom, 20 lět ſtarym, nětko też to poſłednje dźěcźo prjecź wſaka, jimaj rubiwſchi prjedy jich wjele hižo. — Duzy k rězy bě njebocźiczki ſapiſkał ſnaty ſpěw: „Morgenrot, Morgenrot, leuchteſt mir zum frühen Tod!“ Tutón khutny ſpěw bě jeho poſłedni był, a my nětko prajimy, ſo to njebě jenoż khutny, ale wutrobu hnujazy ſpěw. Ta żiwa duſcha njeſmjertna w ſmjertnym cźěle bě wuſłyſchała hižo, hač runje teho cźěła wuſchi niczo wo tym njewuſłyſcheſchtej, to wołanje Bożeho jandźela. To njeſpóſnawamy jenoż ſ tutcho jeneho, ale też ſe druhich ſnamjenjow. — A ſchto to wſcho nětko? Niz jeno jene ſpominanje na wſchěch tych, kiž kumpacź khodźa, ſo bychu ſo dźěrow a kužowow a ſymneje wody ſameje hladali, ně, jene khutne, wutrobu hnujaze pominanje ſa wſchěch, mkodych a ſtarych, ſo bychu na kóždym měſtnje a w kóždej hodźinzy hotowi byli, hicź ſa Knjeſowym jandźelom, hdyž pſchiſtupi a woła: „Pój, Twoja ſeńſka hodźinka je wotbiła!“

Liſtowanje.

— **N. N.** Prajicźe, ſo je naſche „Pomhaj Bóh“ pſche tunje. Tola, ſchto prajicźe, hdyž njedawno něchtón prajeſche, ſo je 200 hriwnow na běrtlłeta ſa „Pomhaj Bóh“ pſchewjele? Ja ſebi myſlu, ſo bě wón tón jeniczki, kiž to nětkole tak praji! Tuńſcheho hač „Sſerbſke Nowiny“ a potom „Pomhaj Bóh“ do zyła nětkole wjazy njeje. To dyrbjał ſebi tola kóždy ſerbſki dom hižo tehodła „Sſerbſke Nowiny“ a naſche „Pomhaj Bóh“ dźerżecź, ſo by to najtuńſche doſtawał, ſchtoż dozyła nětkole doſtawacź móże. A tola je ſerbſkich domow hiſchcźe doſcź w Sakſkej a w Pruſkej, kotreż naſche ſerbſke njedźelſke łopjenko nimaju, a to woſebje też mjes bóle ſamożitymi Sſerbami! Cźehodła „Pomhaj Bóh“ njeje tak drohe? Tehodła, ſo by je też kóżda khuda wudowa cźitacź mohła. S tym pak njeje tym, kiž rad něſchto ſa Bože kraleſtwo a ſa Sſerſtbwo cźinja, żaneje mjeſy wottykane, wjazy ſa naſche łopjenko ważicź, woſebje też tehodła, ſo bychmy je naſchim khudym cźitarjam a cźitarkam, kiž do najſtwěrniſchich ſobu ſłuſcheja, dawacź mohli. A naſchi Sſerbjo tole też ſami wot ſo ſroſumja a pſchinjeſu duchownemu woſebity dar abo powyſchenu płacźiſnu. A naſche hoſpoſy to najlěpje wjedźa, ſo niczo łóźiſche hač to, hdyž nětkole jene jejko 1400 hr. — pišamy: ſchtyrnacźe ſtow hriwnow — płacźi a naſche łopjenko na zyłe běrtlłeta „dwě ſcźe“ hriwnow, potajkim ſedmy dźěł jeneho jeniczkeho jejka. W měrnym cźaſu dawaſche 8 jejow — kóżde ſ 5 pj. liczene, na běrtlłeta. S butru nochzemy hakle wobliczowacź, hdyž ſebi pomyſliſch, ſo bě kuſk butry tehdy 60 abo 70 pj.! Tuż ſmy ſebi zyłe wěſcźi, ſo njebudźeja naſche cźitarki, kiž maja, chyżeź tutych 200 hr. dła jene jejko na 7 dźěłow rosbicź — ſa tydźeń ſnadź na 8 a ſa dwě njedźeli ſnadź na 10 — ale ſo ſ najmjeńſcha jene zyłe jejko dadźa ſa „Pomhaj Bóh“ a tak tola też ſa twarjenje Knjeſowеje zyrkwje na ſemi a ſa wobkhowanje a ſchkitanje nabożiny w naſchich krajach. — Ale to jene drje by jara dobre a khmane było, nětkole, hdyž ſu pjenjeſy dźeń a mjenje hódne, ſo bychu cźitarjo ſnadź kóżde běrtlłeta „Pomhaj Bóh“ pola duchownych płacźili; pſchetoż hlej, ſchto ſu nětkole te 15 hr. prěnjeho běrtlłeta? — Schtóż pſches póſt doſtaka, płacźi je pſchezo hnydom, ale ma je runje tak tunjo. — Na kónzu měli my to jene pſchecźe, ſo bychu też te ſerbſke domy, kotreż naſche łopjenko hiſchcźe njecźitaja, ſebi ſkaſale a to hnydom, njech pola duchownych, njech na póſcźe, njech na druhich měſtnach. A ſo by to ſo ſtało, ſu naſchi cźitarjo proſcheni, ſo bychu jich k tomu wabili a namołwjeli, ſnadź też pſches to, ſo jim jene łopjenko, woſebje tute, daja. Tuż tak wutrobne ſerbſke „Pomhaj Bóh!“

Redaktor.

— W. w H. ſa 8. p. Tr. — Ss. w M. ſa 9. po Tr.

Biblija — cźaſ — cźłowjek.

30. tydźeń, wot 22. hač do 28. julija.

22. **Woſmа njedźela po ſwj. Tr.** Jap. ſk. 8, 26—39. — kh. 4. — Luk. 21, 25—38.
23. **póndźela.** Pſ. 98. — kh. 831. — Luk. 22, 1—13.
24. **wutora.** Pſ. 99. — kh. 636. — Luk. 22, 14—23.
25. **ſrjeda.** Pſ. 100. — kh. 319. — Luk. 22, 24—34.
26. **ſchtwórtk.** Pſ. 101. — kh. 741. — Luk. 22, 35—46.
27. **pjatk.** Pſ. 102. — kh. 228. — Luk. 22, 47—54.
28. **ſobota.** Pſ. 103. — kh. 320. — Luk. 22, 54—71.

Cźiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a kniharńje, ſap. drużſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čišło 29. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeś će. Ł.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 22. julija 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczeńni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

8. njedźela po swj. Trojizy.

Psalm 1.

„Wučba wo šbožu fromnych a schtrafje šlych" je w biblijy napisnmo tuteho psalma. Potajkim wučbu dyrbimy tu dostacz so ntamy pobožnych a šlych cłowjekow, a so na pobožnych šboże cźaka a na šlych khłostanje. Ke kotrym my nětko šłuschamy a schto na naš cźaka? Wopomńmy pschi tym, so šo w kóždym cłowjeku tuto dwoje namaka, dobre a śle; dobre, kotreż dźe na to, Boha khwolicz a šwojemu stworicźelej a wumóžnikej šłužicz, a śle, kotreż pschecźiwo temu wojnje. Jara šrudne je, hdźež nětko śle dobywa; hdźež z pobožnoscźu dźeń a bóle wróco dźe, tam khłostanje njewuwostanje. Tak wot tebje wotwižnje, kak so cźi pódźe. „Kajkeż twoje dźěło, tajka twoja mjda; kakiż twój wušyw, tajke twoje žně." A Pawoł wo tym rjekne: „Njemylcźe so, Bóh so njeda sa šměch měcz. Pschetoż schtoż cłowjek šyje, to budźe wón też žnjecz. Schtóż na šwoje cźěło šyje, tón budźe wot cźěła skaženje žnjecz. Schtóż pak na ducha šyje, tón budźe wot ducha žnjecz wěcźne živjenje." Wotličenje, šaplacźenje tu je; njeje tak, kaž tón a druhi měni, so žadyn Bóh njeje, kiž by na cźinjenje šwojich dźěcźi, kotreż ma stajnje tak lubo, kedźbował a jim dał po jich skutkach, so je kónz z cłowjekom, hdyž wumrěje, so by potom kaž schtom w holi leżał; wostanje dha tón leżo? Njepschińdźe dha hajnik a wobhlada šebi jón, a hdyž je dobry, budźe k lěpschej wězy postajeny a hdyž je shniły, budźe špalony? Tak też Bóh naš hlada a nam cźini hižom tu a wěcźe po šmjercźi, kaž šmy šebi pósłali. A hdyž też ma prawy a pobožny tu husto hischcźe wjele cźerpicz, wón wě, myto sa wschu šwěrnosć hižom pschińdźe, a jemu je najwažnische, so šo jemu po šmjercźi derje dźe. Njesabudźmy to a budźmy mudri

Wsimmy šebi k wutrobje „wučbu wo šbožu fromnych a schtrafje šlych"!

1. Pruhujmy šo, hacz šmy fromni abo šli.
2. Myślmy na šboże fromnych a schtrafu šlych.

1. Pruhujmy šo, hacz šmy fromni abo šli! K temu pak je trěbne, so wěmy, schto k pobožnosći šłuscha. Psalmista jow praji, so fromny „njekhodźi po radze bjesbóžnych", wón šo hižo šlych myślow, pomyślenjow a žadosćzow w dźěcźazej kojosći hlada, a „njesteji na drózy hrěschnikow", hlada šo hischcźe bóle, hacz šlych myślow, skeho, njepraweho cźinjenja, njeje na hrěschnych puczach njepózcźiwosće, paduschstwa, jebanstwa, picza a wotšwjecźenja njedźele namakacz a „njeśyda na stole wušmějwzow", nima dźěła na jich lósych rěcźach, jich njecźistych sabawjenjach a njeje sbožowny w jich towarstwje. Ně, wón ma „lubosć k sakonju teho Knjesa"; je tola z Boha a tak ma lubosć k Bohu a k jeho kasnjam, rěcźi z nim w modlitwje, pschińdźe schched jeho wobliczo w jeho šwjatnizy, wobhoni šo domach w jeho pišmje, waži šebi tute wješela wyschische hacz šwětne; jeho wusnacźe je: „moja duscha wješeli šo w žiwym Bohu". A kaž Boha z wutrobu lubuje, tak jeho też se rtom wusnawa a „myśli na jeho sakoń wodnjo a w nozy", rěcźi rady z druhimi wo Bosy, pyta tajke towarstwa, hdźež šo Bohu šłuži, napomina k dobremu w šwójbje, w šwojej wošy, je pschecźel mišionstwa a na to wón Boži sakoń w šebi, wokolo šo a po wschěm šwěcźe k cźesći pschinješe. Niz, so by pschi tym šwoje wschědne dźěło skomdźił,

ně, runje pśches ꝥwěrne dopjelnjenje ꝥwojich jeńſkich hſchiꝧluſchnoſczow, pśches ꝥwoju ſtaroſcź ſa dom a dźěcźi, ſa ꝥwój lud a wótzny kraj ſjewi, kajkeho ducha dźěcźo wón je, kajke pobożne ſmyſlenje w nim knježi. Tajzy pak njejꝧu bjesbóżni. — Woni ꝥnadź hiſchcźe Boże ꝥkowo ꝥłyſcha, ale jeno ſ nawucźenja, jeno druhich dla, njejꝧu ſwólniwi, jo też cźinicź. Woni ꝥu drje też ꝥwěrni w ſeńſkim powołanju a prózowanju, ale na njebjeſke myꝧlicź a wo duſchu ꝥo ſtaracź, to njechadźa. Jich myꝧle dźeja na to, nahromadźicź, ꝥo wjeꝧelicź, druheho kubło požadacź, njeſpokojnoſcź ſbudźicź, njejednotu mjes wſchelakimi ſtawami powjetſchicź. Jich ꝥkowa ꝥu ſrudźaze a hanjaze; ſrudźa tak lohko druheho, hdyž po jich žadanju njeńdźe, hdyž ꝥo na něſchto roſhněwaja, hanja Boha a jeho dom a ꝥkowo a ꝥłužobnikow, tych, kiž ꝥu jim kſchiwdu cźinili abo kotrymž ꝥo lěpje dźe hacź jim. Jich ſkutki ꝥu hrěſchne, cźinja po lóſchtach wjeczow a cźěła a wjedu njepózcźiwe a njeprawe žiwjenje, ꝥu ſwonkach huſto ſchtó wě kak pobożni a ſprawni, ale ſnutſkach torhaze wjelki a w potajnym ſli, we wobkhadźe ſ druhimi luboſcźiwi a duſchni, ale domach hněwni a njeſcźerpliwi. Po tym ꝥo pruhujmy, kak ſ nami ſteji. Wupadnje pruhowanje khwalobnje? Móžemy dobre wotmołwjenje dacź? To dyrbi žohnowanje kóždeho pruhowanja bycź, ꝥo polěpſchicź, hdźež njeje hiſchcźe tak, kaž dyrbjało bycź. A hdźež je tajka wola, tam dawa Bóh też radźenje. Wopomńmy to a cźińmy po tym. Cźińcźe tak, wy młodźi, wotſtupcźe wot ſteho pucźa, jeli je trěbne, a khodźcźe w ſtopach ꝥwěrneho nana, pobożneje maczerje; cźińcźe tak, wy ſtari, je-li trěbne a noſchcźe ꝥwoje ſchědźiwe włoſy ſ cźeſcźu; haj, cźińmy wſchitzy tak a budźmy pobożni!

2. Myꝧlmy tola też na ſboże pobożnych a khłoſtanje ſtych! Pſalmiſta wo ſbožu pobożnych praji: „Derje temu cźłowjekej“; „tón je jako drjewo, płodźene pſchi wódnych rěkach“. Wón, kaž je ſchtom pſchi wodźe pſchezo ſeleny a ma rjane płody, też je žiweje wody Božeho ꝥkowa nowu móz, nowy tróſcht a měr, w hnadu a nadźiju doſtawa a je a woſtawa tak rjany, ſeleny ſchtom ſ dobrymi płodami ꝥwjateho ducha. Njech potom też wichor ſpytowanjow duje, tutón ſchtom ꝥo njeſłama, wón je ſakorjenjeny we dobrej ſemi; njech też hěża tyſchnoſcźow tutón ſchtom wokdawa, jeho liſcźe njeſwjadnje, pſchetož wón ma dojcź włóhi. S Pawołom tajki pobożny rjekńje: „Je Bóh ſa mnje, ſchtó moh pſchecźiwo mi bycź?“ a „ja wſchitko ſamóžu ſpśches teho, kiž mje mózneho cźini, to je, pſches Jeſom Khryſta“. A kaž je tajki fromny ſbožowny ꝥam we ꝥebi, tak je też druhim ſe žohnowanjom, wón „ꝥwój płód dawa we ꝥwojim cźaꝧu“; pſches ꝥwoje kſchceſcźijanſke poczinki a ſkutki wěry a luboſcźe je ſboże ſa dom a dźěcźi, ſa woładu a wſchitkich cźłowjekow, a dźěcźi a dźěcźi-dźěcźi budźa junu pſchi jeho rowje ſtejecź a ſ druhimi ſ dźakom ſpominacź na wſcho dobre, ſchto je w ſkutkach a ꝥkowach cźinił a rěcźak. A „ſchtož wón cźini, to ꝥo derje radźi“; Boże žohnowanje a pomoz naſhoni pſchi wſchědnym prózowanju a dźěle na ꝥwojej duſchi, a też w tyſchnoſcźi móże ſpěwacź: „Tón Knjes je mój paſtyr, na niczim ja nuſy njeſmėju.“ A hdyž k wumrjecźu dźe, je ꝥmjercź jemu dobycźe, wón ma lóſcht wotꝧał hicź a pſchi Jeſuꝧu bycź. Njeje to něſchto rjane, tajka pobożnoſcź? „Tajzy pak njejꝧu bjesbóżni, ale jako pluwy, kotrež wětr roſmjeta“. Njech ꝥu też něſchto cźaꝧa wjeꝧeli a cźeſcźeni, hdyž wětr tyſchnoſcźow duje a wichor ſpytowanjow pſchińdźe, kaž pluwy roſlětaju, ꝧakoſcźa a morkotaja, ꝥu wopuſchcźeni a ſabycźi. Jich pucź ſahinje; Bóh cźehnje ꝥwoju žohnowazu ruku wot nich a wrócźo dźe je ſaꝧkužbu, je žiwnoſcźu; dźěcźi ꝥo njeradźa, khoroſcź pſchińdźe, ꝥwoje ſaſtojnſtwo ſhubja, do jaſtwa dyrbja. A „njewobſteja na ꝥudźenju ani w ſhromadźiſnje prawych“; prawi a pobożni ꝥo hižom jow wot nich dźěła, njechadźa ſ tajkimi niczo cźinicź měcź, a hdyž ꝥudny dźeń pſchińdźe, budźa zyle ſaſtorcźeni a ſatamani. Nichtó na nich ſ dźakom njeſpomni, haj tak něktory jich wjele bóle pokliwa jako ſawjednikow k ſtenu. Njeje to něſchto ſrudne ſe ſłóſcźu? Wſmimy ꝥebi tola k wutrobje „wucźbu wo ſbožu fromnych o ſchtrafje ſtych“ a budźmy pobożni k ꝥwojemu, tych naſchich a wjele druhich ſbožu.

Tak pſcheměń, Jeſu, myꝧle moje,
Stwor we mni nowu wutrobu,
So nětk na powołanje twoje
Sſo zyle k tebi wobrocźu,
A ꝥym cźi we wſchěm po woli,
Twój wěrjazy ſtaw na ſemi. Hamień.

Sachodnoſcź ſtwórbneho a cźłowjeſkeho žiwjenja.

Sſtyſchiſch kožu w trawje rěcźecź?
S luki dyrbja róžiczki,
Wjeꝧoke tam běchu roſtke,
Sakcźěle tam lóſchtniwje.
Tak ma pacholo ꝥo dźělicź,
Wopuſchcźicź dom narodny,
Sawoſtajicź dyrbi, dyrbi
Lube, drohe měſtaczko.
Widźiſch kwětki tam ꝥo błyſchcźicź
S rańſchej roꝧu krjepjene,
Kak jich wóczka pohladuja
K módrom' njebju ꝥmilenje?
To je dźěſcźa ſboże ꝥkódke
W wótznym domje pſchecźelnym,
Tutón dom ꝥo dyrbi ſpuſchcźicź,
Kaž prjecź dyrbja kwětki wſchě.
Haj, ſe ſpěſchnym kſchidłom ſlecźi
Kwětkam cźaꝧ jich ſłocźany,
Draſta łucźki ſtari, ſańdźe,
Pſcheměnjenju podcźiꝧna.
To je cźłowjſke tudybycźe,
To je jeho ſachodnoſcź,
Koła ꝥłyſchu hižo krcźecź,
Kiž mje też prjecź dowjeſu.
Trawy, kwětki, lube dźěcźi,
Łucźka praji, boženje!
Dlěje njemóžu waꝧ ſkubkacź,
Nětk ꝥo dźělicź dyrbimy.
Tak ꝥo luboſcź dawa ꝥłyſchecź,
Kiž ꝥo ſwólnje podcźiꝧnje.
Ssynko, twar ꝥam ꝥwoju kněžku,
Sswoje ſboże ſpytaj ꝥam!

Handrij Sejleŕ.

Hladaj ꝥo!

Sektirarjo dyrbja ꝥo tola nětkole we wſchěch kónczinach a kucźikach naſcheho kraja ſchěricź. Doſtach ſ pſchecźelneje ruki „Evangeliſcher Brüderbote“, cźiꝧło 25 a 26. Tam namakach njes druhim tole:

„Ja mam tych tak mjenowanych „khutnych pytarjow we bibliji“ ſa najbóle wuſnamjenjene pomozne wójſko Antichriſta. Jich wucźby ꝥu měſcheńza wopacźnych wucźbow. Kelkoż wšém, je profeſſor Loofs-Halleſki prajił: „Wucźby ‚khutnych pytarjow

w bibliji' wopschijeja tak něhdže wschě wotpuczе a bludženja kschesczijanskich wuczbow, kotrež žu žo hdy w běhu stawisnow zyrkwje sjewile."

Schtóž ma někajki dar, duchi rosesnawacz, tomu czežko njeje, spósnacz we wuczbach a roswuczenjach wo Swjatym pißmje Russella — to je sakožer tuteje sekty, kaž móžesche psched krótkim tu czitacz — ducha wopaczneho profety. Sa tutych „khutnych pytarjow w bibliji" njeje Jesuß tón w czěle a krwi sjewjeny Wótz, ale arzyjandžel Michal, kotryž je žo czěło woblekł. 2. Kor. 5, 19—21. Khrystuß njeje po jich wucóbje tež stanył ale je žo pak do pluna (Gas) rospuschcził, pak žu jeho hewak někak j rowa wrsali a něhdže skhowali. (Tak pische Russel žam w žwojich spißach.) Wschelakore w jich wuczbje je žwěrnemu dźěsczu Božemu kaž hanjenje Boha, tak n. psch. jich wuczba wo Swjatej Trojizy, wo tym, so je duschа žmjertna, wo wěczнej czwili atd.

Pola Russelanskich njenamakasch njewschědne „dopósnacze" Swjateho pißma ale njewschědne „wopak spósnawanje" žwjateho pißma."

Tole a druhe bě tam czitacz; schtóž něschto wo tutej wotnožzy dawnych amerikanskich adwentistow wě a tež wo tej tamnej, wo „adventistach žedmeho dnja", tón wě, so jara wjele wot teho, schtož žo tu wo „khutnych pytarjach w bibliji" prajesche, tež wo „adventistach žedmeho dnja" žo prajicz hodži.

Dwojake czi to tak pschezo sažo nadpadnje: tuczi setkčerarjo a tež wschelazy drusy człowjekojo, bóle abo mjenje wuczeni, maja jenu druhi bibliju hacz my abo czitaja w njej j „druhimaj woczomaj" hacz my. Hdyž je tole jene hižo něschto straschne, je to tamne hischcze wjele straschnische: woni maja druheho Jesuža Khrystuža hacz my evangelizy. A tole je tu rosrißaze. Kaž prjedy czitasche, praja czi jeni, so njeje stanył wot mortwych, so njeje Boži Ssyn. A tole wucza žamo czi, kotsiž žo mjenuja „„khutni" pytarjo w bibliji". „Adventistojo žedmeho dnja" wosmu woporej Jesuža Khrystuža móz a płacziwosez. Jesuß Khrystuß njeje mohł człowjekow wumóz, człowjek dyrbi jemu pomhacz psches sakońske stutki, psches dopjelnjenje staroſakońskich wustajenjow. Wopor Jesuža płaczi tež jenož k wumóżenju sa někotre tyżazy człowjekow, niz pak sa jich wjazy, a tute tyżazy dyrbja tež najprjedy k adventistam pschińcz, hewak tež njejżu wumoženi. —

Trjebasch jenož tole, schtož je tu naspomnjene, hladacz a wěsch, so to rěka: Hladaj žo!

Zyrkej a stat.

Luboscz duchownych swonka Sakskeje, kotsiž pod tajkej zyrkwi njepschecželnej wyschnoscu njejżu, kaž duchowni w Sakskej, je sakskim duchownym hižo na wschelakore waschnje na pomoz pschischła, tak tež nětkole sažo psches to, so móžesche 104 dźěczi j farskich domow do Württembergskeje dojěcz, hdźež žo duchowni sa jich sastaranje staraju. Ssu to wožebje tajke dźěczi, kotrymž bě požylnjenje a tajke wokschewjenje ara nusne. —

Statna kanzlija Sakskeje bě nowinam psched krótkim dopiß podała pod napißmom: „Die Gleichheit der Friedhofsgebühren". Schtož žo tam pißasche, nastupa kóždu wožadu, kotraž ma žwoje pohrjebnischczo. Se strony zyrkwje pische žo k tomu, so je tamny dopiß njejażny a mylazy byl. Tam žo mjenujzy žada, so žebi wožada wot tych, kotsiž k zyrkwi njeżłuschеja, njeżmě wyscheho sapłaczenja sa row atd. žadacz, hacz wot wožadnych, haj žadasche žo tam, so njeżmědža žo wožadam tajke powyschene žadanki sapłaczicz. Wo tutym pak nimamy, hacz runje je žejm wo tym jednak, žaneho sakonja, tuž žmě, tak žo nam pische, kóždu wožada to czinicz, kaž chze, a žmě žebi tuž wot tych, kiž j zyrkwje wustupichu, powyschenych płaczisnow žadacz. To tež do zyła žane wuwjacze njeje a žane wurjadne postajenje; wožady žu žebi hacz dotal hižo wot wschěch tych, kotsiž do wožady njeżłuschachu ale buchu j druheje wožady pola nich khowani, powyschene płaczisny žadale. A tuž maja j połnym prawom wožady žebi wot tych, kiž j zyrkwje wustupichu, powyschene płaczisny žadacz!

Krajny swjatk kschesczijanskich starschich je žwoje dotalne „sdźělenje", kotrež žwojim žobustawam sczeleschе, do porjadneho czażopiża, pschetworił, kotryž dyrbi měżacznje wukhadżecz pod mjenom: „Die christliche Schule". Tutón nowy czażopiż chze potajkim wschemu žłużicz, schtož kschesczijansku schulu nastupa. Prěni sschinwk je wuschoł a ma wobschěrneho wopschijeczа. Podawa žo tam wscho, schtož masch wjedżecz wo „radże starschich", wo wólbach do nich atd. Skasacz móżesche žebi tutón nażacznik pola: Geschäftsstelle des Landesverbandes der christliche Elternvereine Sachsen, Dresden-A., Ferdinand-Str. 19, II. (Postscheck-Konto Dresden 22063.)

400 létny jubilej.

Dżeń 1. julija bě, kaž žmy to tež tu czitali, wożebity jubilejny dżeń. 1. julija 1523 buschtaj mnichaj Augustinoweho rjada — j kotrehož tež nasch reformator Luther žam bě — Jan Esch a Heinrich Voeß w Brüsselu na schczěpowzu spalenaj, dokelž žo nochzyschtaj wotrjez evangelskej wěrnoscži, kotruž lěschtaj we evangelijach, w bibliji, namakałoj, jako bě tež jimaj Luther woczi sa to wotewrił. Běschtaj to prěnjej martrarjaj evangelskeje wěry. Hida romskeje inkwisizije, romskich žudow sa kezarjow, a jesuitow je po tym hischcze tak někotrym wusnawarjam evangelskeje wěry martrarsku žmjercz pschihotowała. Tutón srudżazy podawk pak je byl sa Luthera j nastorkom, so je tamnymaj martrarjomaj spěwał žwój prěni khěrlusch, kotryž my wot njeho mamy. Jeho prěnja stuczka ma žo tak:

„Ein neues Lied wir heben an,
des walt Gott, unser Herre,
Zu singen, was Gott hat getan
Zu seinem Lob und Ehre.
Zu Brüssel, in dem Niederland
Wohl durch zwei junge Knaben
hat er sein Wundermacht bekannt,
die er mit seinen Gaben
so reichlich hat gezieret."

Tak sasběhnywschi spěwa Luther 12 tajkich stuczkow a j nimi žwój prěni khěrlusch a saspěwa j tutym tón dołhi rynk khěrluschow, kotrež je spěwał, haj wjazy hischcze, sapocza j tym do zyła evangelske khěrlusche spěwacz. S tym dari wón evangelskej zyrkwi k tym druhim wulkim drohotnym daram, kotrež je jej dał, jedyn nowy drohotny. Hacz do konza léta 1523 je drje Luther hischcze 3 khěrlusche nam saspěwał; j létom 1524 bě jich hižo 24. Mjes tym, so prěnje khěrlusche jako leczaze kopjenka pschińdżechu, buchu te posdżische hromadżene a jako spěwarske wudate. Prěnje evangelske spěwarske buchu 1524 wudate a wopschijachu 8 khěrluschow; j tutych běchu 4 wot Luthera. Do zyła je jich Luther na 37 khěrluschow spěwał. — Tak budżetej lěcze 1923 a 1924 sažo jubilejnej lěcze sa evangelsku zyrkej. Dopomnitej naš na to, kak nam psched 400 létami Bóh Knjes j reformatorom tež khěrluscherja dari a psches tutoho spěwarske knihi, kotrež žu tola tak někotrenu evangelskemu kschesczijanej byle hižo kniha

wulkeho žohnowanja. Schtóž ßwoje ſpěwarſke ſnaje a ſchtóž je w nich domach, tón ßo też we wſchěch cžaßach ſ tutej knihu domoj namaka, t. r., tón namaka ßo pſchezo ſaßo na puć k Bohu Wótzej a tak tam dom, hdźež cžłowjeſka duſcha pſchezo, we wſchěch cžaßach, namaka runje to, ſchtoż potrjeba, njech je to rada abo tróſcht abo poßylnjenje.

Cžaß hnady.

Hrěch je ludźi ſkaženje.
Schtóž pak Božu wolu cžini, tón woſtanje wěcžnje.

Słóß: Schtóž Bohu wjerſchnemu ßo poda.

Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
Chzeſch ty też junu wonkach ſtacź?
Du mudri nuts do Božoh' raja,
Tam wěcžnu ſbóžnoſcź wužiwacź!
To wopomń derje, cžłowjecže:
Sswět ſańdże, ßmjercź, ßud, wěcžnoſcź dże!
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
Schto Boże ßłowo wucži naß?
Naß ſbóžnych cžini Boža hnada!
Bóh ſ nami je! W nim je naſch cžaß!
Też w Ssynu Božim wſchitko maſch,
Schtoż cžaßnje, wěcžnje potrjebaſch!
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
To widźimy dźeń kóždy ſaß'
Bóh ßam to žiwjenje wſchěm dawa,
W jeho ruzy je naſch cžaß!
My pſchińdźemy a dźemy ſaß'
W ßwěcže krótki je naſch cžaß.
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
Tu ludźo wſchelko žiwi ßu,
Cźi jeni bohacźi ßu jara,
Cźi druſy maja khudobu —
Bóh žohnowanje wudźěła,
Tu mjenje, tam pak wjele da.
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
Kak wſchelako je we ßwěcže,
Kak wjele bohatſtwa Bóh dawa,
So ſ hromadami wſcheho je,
Pak je ſaß' tuta khudoba
A njeſnjeßliwa drohota. —
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
Schto ſły lud w ßwěcže ſworak je —
Je naczinił tu hory hrěcha
Pucź bjesbóžnych pſchez' dale dże,
Wón nima kedźbu ßwědomnja —
Duž pſchińdu Boże khoſtanja!
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
Cžeſcź ßwoju Bóh ßej njeda wſacź!
Wſcho póńdże hacž do ßwojoh' cžaßa! —
Bóh prawu mſdu b'dże kóždow' dacź!
Tu cžłowjek nima roskaſacź!
Ma jenož Bohu poßłuchacź!
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata!
Chzeſch ſ pokutu ßo hiſchcże dlicź?
Sły nima měſtna pola Boha,
Wón budże dyrbjecź ſ cžertom hicź
Do ſatamanſtwa wěcžneho,
Tam měra nima žaneho. —
Cžaß hnady Božej' k końcej khwata,
Naſch dźeń ßo bliži k wjecžoru —
Nam, Bože, pomhaj twoja hnada
Nětk — we ßmjercži — na ßudnym dnju.
Pſches ßwojoh' Ssyna Khryſtußa
Wjedź ßwój lud nuts do žiwjenja!

J. W.

S bliſka a ſ daloka.

S **Braunſchweigſkeje** ßo piſche, ſo ßu tam na ſchulach hodźiny ſa ſtenographiju abo rychłopiſ poſtajili. Cžaß ſa tute roswucžowanja pak ßu pſches to dobyli, ſo ßu ſ dotalnych hodźinow wuſchmórnyli jenu hodźinu ſa piſanje a jenu ſa — nabožiznu. — Sa to ßu tam woni też w Braunſchweigſkej, kaž ßmy my ſa podobne wězy w Sakſkej.

S **kraja.** Drje w žanym lěcže njejßmy dźeń wote dnja we nowinach cžitali, ſo ßu ßo pſchi kupanju we wodźe tepili, kaž nětkle wot tych dnjow ßem, hacž je nam ßłónežko po dołhim deſchcžowym cžaßu ſaßwěcžiło. A to njeßu jenož młodźi a dźěcźi, kotſiž ßo pſchi kupanju tepichu, ale też doroſcźenu a hižo we wyßokich lětach. To wſcho pak je khutne pominanje, ſo wſchitzy, kiž ßo kumpacź dźeja, ßwojeho žiwjenja hladaja, woßebje pak, hdyž ßo w rěkach abo ſkalnych dźěrach kumpaja. Pſchedy wſchěm njech nichtón ßam ſa ßo kumpacź njeńdże ale pſchezo w towarſtwje. A ſtanje-li ßo něſchto wopacžneho, potom ſ wobhładnjwoſcźu a ſe ßwěrnu na pomoz! Kóžda powjeſcź wo tajkej nahłej ßmjercži pak njech naß dopomni, kak błiſko nam ſtajnje je a ſo njewěmy, hacž dźenża nam hižo njepſchiwoła: „Wój ſ bohu!"

Liſtowanje.

Ss. w M. ſa 9. p. Tr. —

M. w Ba. ſa 10. p. Tr. —

Pruſkim Sserbam. Pſchezo ſaßo ßo dźiwaja, ſo w „Pomhaj Bóh" ßu tak malo pſchinoſchkow ſ pruſkich Łužizow — a dźiwaja ßo to ſ polnym prawom! „Sserbſke Nowiny" piſchu we tym, ſo je tam wſchudźom nowe ßerbſke hibanje. Tuž chzemy tola dale bóle też w tym, ſchtoż je nabožne, hromadu ßo hibacź a dźěłacź, chzemy ßo też bóle ſwjaſacź pſches nabožne ſwjaſki a ſałožicź wſcho druhe hibanje na nabožne; bjes tuteho tola niczo njeje a njewobſteji ſe žohnowanjom k žohnowanju. A „Pomhaj Bóh", naſche nabožne łopjeńko, kotrež ßo w Sakſkej kaž też we Pruſkej hižo po wjele ſtach cžita, chze a móże tutón ſwjaſk a wodźeŕ byeź w nabožnym ßerbſkim ſkutkowanju, ale wſchak, tajkich dyrbi ßo jich namakacź tu a tam, kotſiž chzyli a mohli ſkutkowacź njes wſchěmi worſchtami luda, woßebje pak njes duchownymi! Tuž też na tutym polu — tola ſawěſcże niz tom najhubjeńſchim! — do pilneho dźěła a ßwěrneho ſkutkowanja. Bohu k cžeſcži, Sserbam pak k ſpomoženju! **Redaktor.**

Biblija — cžaß — cžłowjek.

31. tydźeń, wot 29. julija hacž do 4. auguſta.

29. Dźewjata njedźěła po Sswj. Trojizy: Jap. ſk. 9, 1—9 — kh. 220 — Luk. 23, 1—25.
30. póńdźela: Pſ. 104 — kh. 16 — Luk. 23, 26—38.
31. wutora: Pſ. 105 — kh. 318 — Luk. 23, 39—56.
1. ßrjeda: Pſ. 106 — kh. 320 — Luk. 24, 1—12.
2. ſchtwórtk: Pſ. 107 — kh. 321 — Luk. 24, 13—35.
3. pjatk: Pſ. 108 — kh. 323 — Luk. 24, 36—49.
4. ßobota: Pſ. 109 — kh. 414 — Luk. 24, 50—53.
Liſtowanje.

Samolwity redaktor: ſarař Wyrgacź w Roßacźizach.
Cźiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihařnje,
ſap. druźſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čišło 30.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočńty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Sserbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 29. julija 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

9. njedźela po swj. Trojizy.

Jap. sk. 9, 1—9.

Ssy ty wobroczeny?

Hacz mózesch dźeń a hodźinu swojeho wobroczenja mjenowacz, njeje najwažnische. Pawoł drje to mózesche. Pola Damaskona to bě, kaz dzenza s Bożeho słowa słyschimy, dha bu pschecżel a wusnawar Jesußowy, a radźiczel a wucżer kschesczijanow. A snadź mózesch też ty prajicz: na mojim khorolożu, pschi rowach fromnych starschich a lubych pschecżelow, pschi rosrěczowanju s fromnym człowjekom, pschi słyschenju prědowanja buch wobroczeny. Dha sym Jesuša namakał a wón mje. Ale njech temu je kaz chze, najwažnische tola je, so sy wobroczeny a nětk w Jesußu sbożowny człowjek, kiž je wscho namakał, schtoż sa czaßne a wěczne žiwjenje trjeba. Kak jo mnu nětk rjeknjesch: „w Jesußu sym Sbóżnika namakał, kiž drje je mi mój hrěch sjewił ale też swoju luboscz, s kotrejž je mi hnadu dobył k wodaczu hrěchow. Měr s Bohom bydli w mojej wutrobje a sbóżneho wumrjecza sym wěsty. We Jesußu sym pschecżela namakał, kiž mje troschtuje we wschej žałosczi a mi pschezo saßo praji, so Bóh mje lubo ma we wschěm, kaz sczele, a jeno myßle měra ma, njech dawa abo wosmje, njech schwika abo žohnuje, so tych swojich njewopuschczi, so modlitwy wußłyschi, hdyž je też nusa wulka, so drje tych swojich ponižuje, ale też saßo powyschuje, pschecżela kiž mje k wschemu dobremu wodźi, so ja moje žiwjenje wjedu se žohnowanjom sa Boha, tych mojich a druhich, hdźež Boże słowo rady słyschu a sym swěrny, dźakomny, smilny, luboscziwy, sprawny, měrny. W Jesußu sym pomoznika namakał, kiž je mi w spytowanjach blisko, so njesapadnju do slóscżow a druhich schkódnych lóschtow a žadoscżow, ale so sym pschezo swěrnischi we wusnaczu mojeje wěry, pschezo wěsczischi na puczu sboża, pschezo dowěrnischi we wschěch nusach, pschezo spokojnischi we wschěch žadanjach. Haj, w Jesußu sym wscho namakał. Schtož njeje swět mi ženje dacz mohł, po czimž moja wutroba sebi žadasche, to sym w nim namakał.“ W tajkim sbožu dzenza wschitkim pschiwołamy, kiž sebi žadaju měr, wjeßele, wotpoczink, poßłuschnoscz, spokojnoscz, sbóżnoscz: „pschińdźcże k Jesußej. W nim su schazy, kotrež wschitkim dawa, kiž do njeho wěrja, jeho lubuja a jemu służa.“ Sstyschcże nasch hłóß, prjedy hacz je pscheposdże. O kajka je to srudoba, schtóż nima žaneho sbóżnika; schtóż bjes pschihota se swěta dże, hdyž jemu smjertna nóz so pschibliżuje. Sstyschcże Jesußowy hłóß, kiž saklinczi do wschěch slóscżow, do wscheje njewěry „czehodla pschescżěhacże mje?“ Wobroczcże so, budźcże teho Knjesa Jesuša. W nim je jeno sboże sa nasch. W nim je jeno pomoz sa nasch lud, wam a nam so stanje, po tym kaz wěricz budźemy. W Jesußu bycz a na Bosy

lóſcht měcź a ßo njedacź prjecź hnucź, to cźini nam k ſbóźnoſcźi wjeßeły pucź. Hamjen.

Žně.

Jutſje da=l' Boh, ſ běłym ranjom
Chzemy ſaßyz na hori,
Kruwaŕ noßy ſ pokhwatanjom
Khłódne žórło, patoki;
Bóh chzył cźaß žohnowacź
A ßłóncźne wjedro dacź.

Haj ſto krócź ſłote kcźěje ſboźe,
A koßa brincźi ſ wjeßelom,
Khleb radźeny kracź budźa noźe,
Hdyž pſchikhadźa Bóh ſe ßłónzom,
So ßuchi kłóß a hromadka
Sso do powrjeſtka ſamjaſa.

Tehdy rad ßo wěnzy wija,
Rosſchěrja ßo wutroba,
Cźěka ſtaroſcź, rany žija,
Wjeßele dźe do dwora.

Ale hdyž ßo wody lija
S mrócźnych, płowych njebjeßow,
Sorno roſcźe, ſtwjelza hnija:
Tehdy dźe cźaß drohotow.

Tehdy khudźi ſapłakaju,
Błędy kłód do kraja dźe,
Lichownizy późeraju
Pót a kubło bratrowſke.

Ssrjedź bojoſcźe a nadźijenja
Khód žiwjenja ßo pſchewiwa,
Ssrjedź wotbytka a pſchiſporjenja
Tu ſprózny pucź też rólnik ma
A dyrbi ſcźerpny docźakacź
Sswój dźěl, kiž njebjo chze jom' dacź.

H. Zejleŕ.

Sserbſka zyrkej w Amerizy.

Pod tutym napißmom podachmy loni w tſjoch cźißłach novembra něſchto wo Sserbach w Amerizy, ſ wobraſom ßerbſkeje zyrkwje w Texaßu, kotryž bě nam k. ſtud. rada Ota Wicźas-Stollbergſki pſcheceźelniwje wobſtaraŕ. Wuprajichmy tam też tu próſtwu wo dalſche powjeſcźe wo wucźehnjenju Sserbow do Ameriki a wo Sserbach w Amerizy. Po wſchěm ſdacźu tu w domiſnje nichtón telko ſajima ſa Sserbow a ſa tute poßedźenja njemějeſche, — wěſo mjes tymi, kotſiž wo tymi wjedźachu, a tajzy tu tola też hiſchcźe ßu! — ſo by nam ſchto ſdźělił. Dźenßa nětk pſchińdźe nam liſt ſ Ameriki do rukow, kotryž ßo ſ tutej wězu ſaběra a na tamne naſtawki dźiwa. S dobom ſpóſnawamy ſ liſta, ſo tam w Amerizy wjaz hacź jedyn Sserb „Pomhaj Bóh“ a „Sserbſke Nowiny“ cźita. Tole naß woßebje ſwjeßeli, hdyž je tola tu w Sserbach Sserbow doſcź we wſchěch worſchtach, kotſiž ani „Pomhaj Bóh“ ani „Sserbſke Nowiny“ njecźitaja. A tola chze naſche njedźelſke łopjenko runje nětkle w tutym cźaßu, kotryž je polny niz jeno hoſpodarſkeho a politiſkeho wojowanja ale też naboźneho, kulturneho, narodneho, wſchěm ßobu k pomozy a k poßylnjenju ſkutkowacź. Ssnadź ſajim naſchich ßerbſkich bratrow w Amerizy jich, — jeli ſo tute rynczki jim někak k wocźomaj a k wuſchomaj pſchińdu — pohnuje, ßo tu pola naß troźku bóle ſaběracź ſe Sserbow ßerbſkim žiwjenjom a běd̄źenjom.

Potajkim k naſtawkam, loni podatym, piſche nam ßerbſki pſchecźel ſ Texaßa w Amerizy, podawajo dodawk a porjedźeńku k temu, ſchtoź bě ßo tehdy tu woſjewiło.

„Bě to 23. meje 1854 w Dubach w Pruſkej, jako bu njebocźiczkemu duchownemu Janej Kilianej wot ſaſtupjerjow jeneje woßady, kotruž běchu evangelſko=lutherſzy kſcheſcźenjo ſe wſchelakich měſtnow pruſkeho a ſakſkeho kraja wutworili, to powołanje pſchepodate, ſo by pſchewſał ßwjaty prědarſki hamt w tutej tak naſtatej nowej woßadźe. Mjena tych tehdy podpißanych ſaſtupjerjow běchu tele: Khorla Wicźas, Khorla Teinert, Ernſt Adolf Mörba, Jan Hohla, Khryſtoph Kokla, Jan Urban.

Też ßu hiſchcźe nětkole žiwi někotſi muźſzy a žónſke, kotſiž tehdy do tamnych wucźahowarjow ßłuſchachu. Mój nan bě też jako dźěćo mjes nimi. Wón kaž ja ßłuſchamoj też dźenßa do tuteje woßady; ja buch też hiſchcźe wot njebocźiczkeho duchowneho Kiliana wukſchcźeny. Cźi, kotſiž ßu hiſchcźe žiwi, ßu wſchě wobcźeżnoſcźe a běd̄y ßobu pſchecźerpili a ſnjeßli.

To, ſchtoź bě ßebi tuta we Luźizy ſhromadźena woßada wotmyßliła, bě, ſo wucźehnje do ſtata Texas w Połnóznej Amerizy a tam koloniju abo ßydleſchcźo ſałoži. Jěſba pſches morjo njebě tehdy, hdyž mějachu hiſchcźe płachtate łódźe knjeźſtwo na morju, tak pſchihódna kaž dźenßa, hdyž to ſa krótke dny pſches ozean dojed̄źeſch.

Sapocźatk ſeptembra 1854 naſtajichu ßo wucźahowarjo ſhromadnje — něhdźe 500 woßobow na pucź do Ameriki, a wotjěd̄źechu ſ Hamburga. Tola pucź njewjed̄źeſche jich runu cźaru wot Hamburga do Ameriki ale prěki pſches Jendźelſku do Liverpoola. Duzy pſches Jendźelſku nadpadźe kholera wucźahowarjow, tak ſo jich w Liverpoolu krótko ſa ßobu 14 woßobow ſemrě a potom na jěſbje wot Liverpoola w mórſkim pſcheliwje mjes Jendźelſkej a Irſkej hiſchcźe 22 woßobow. Dokelź kholera pſchiběraſche, buchu wucźahowarjo tſi njedźele dołho dla ſtrowotneho pſchepytowanja (Quarantäne) w Corkhafen pſchi iriſkim brjoſy pola Queenſtone ſad̄źerźeni; bě to wot 30. ſept. hacź do 22. oktobra. Tam ſemrě jich hiſchcźe 30 woßobow na kholeru.

22. oktobra wotjěd̄źechu wucźahowarjo na wulkej płachtatej łódźi „Ben Nevis“ ſ Queenſtona. Po wjele wobcźeżnoſcźach a khoroſcźach dojed̄źechu 14. dezembra do Galveſtona w Texaßu. Na wyßokim morju bě jich hiſchcźe 7 woßobow ſemrěło; po zyłym pucźu bě ßebi ßmjercź 73 woßobow žadała. To bě cźeźki pucź! To bě wjele ſrudoby a běd̄y! Tu pobrachowaſche nan, tam macź; haj w někotrych ßwójbach běſchtaj nan a macź njedoroſcźenym dźěcźom wotemrěłoj. Hacź runje hłuboko ſrudźena, woſta cźrjódka wucźahowarjow tola kruta w dowěrje k Bohu; tehdźa mějachu też kholeru ſa domapytanje ſ wyßoka, kotreź dyrbjeſche jim k lěpſchemu ßłużicź. W Galveſtonje na kraj wuſtupiwſchi cźehnjechu nětko 200 mil daloko do kraja, ſo bychu ßo tam ſaßydlili. Bě to ſa wucźahowarjow dobre a k žohnowanju, ſo mějachu knjeſa duchowneho Kiliana mjes ßobu, pſchetoź pſchi telko tyſchnoſcźach a cźěßnoſcźach bě tu wjele troſchta nuſneho, a duchowny Kilian je jich ſ Bożeho ßłowa rjenje troſchtowaŕ. Njebychu=li jeho měli, njebychu drje wjele ſ nich tak krucźi we wěrje woſtali; jeho dobroproſchenju maja ßo wjele d̄źakowacź.

Saloženje kolonije abo ßydleſchcźa naczini jim też hiſchcźe wjele prózy a hary; běchu dźě jim tola wobſtejnoſcźe a rěcź

kraja njesnate. Hdyž běchu skónčnje kraj sa swoje bydleschczo namakali, mózachu sebi skónčnje na to myślicz, sebi dom a statok twaricz. 17. oktobra 1855 sacżeże duchowny Kilian do sarskeho domu. Tutón dom służesche na to schtyri lěta dołho wosadże jako zyrkej a schula. Hodownicżku 1859 poswjeczi duchowny Kilian „drjewjanu zyrkej“ — posdźischu schulu — w serbskej, němskej a jendźelskej rěczi sa słuženje Bohu.

W prěnich lětach wobstejesche wosada jenoż se Sserbow a Boże służby wotmětwachu so jenoż w serbskej rěczi, runje tak tež wosadne schromadźisny. W lěcże 1861 pschisamknychu so prěnje němske stawy k wosadże, a nětk buchu Boże służby w serbskej a němskej rěczi dźerżane. W lěcże 1868 wobstejesche wosada se 128 swójbow s 581 duschemi. Mjes tutymi bě jich 493 Sserbow a 88 Němzow. S tutych Němzow mózesche jich połojzu hischcże do Sserbow liczicz; pschetoż to běchu po rěczi měschane swójby, w kotryż bě mandźelski abo mandźelska serbskeho roda.

Nimo hłownoje wosady Sserbin sastawasche duchowny Kilian duchownje tež hischcże New-Ulm, Austin Co. Texas, Swiß Alp, Fajette Co. Röders Mill pola Shelby, Austin Co. a Bastrop Co. Texas. Tak dyrbjesche wón 30 hacz 40 mil tam a sem s konjom jěchacz. Hacz do lěta 1868 bě duchowny Kilian tón jenicżki duchowny czisteje evangelsko-lutherskeje wěry w Texasu. Nasymu tuteho lěta 1868 bu Zimmermann wot duchowneho Jana Kiliana Roße Hill, Harris Co. Texas ordinowany a sa duchowneho sapokasany. Kolonija a wosada Sserbin pak roscżesche a pschibywasche tak, so w běhu lět jich s tuteje jeneje wosady niz mjenje hacz schěsczi nowych wuroscżechu.

Schtoż to wěrumusnacże tuteje wosady nastupa, je wona czisteho evangelskeho-lutherskeho musnacża. Wot spoczatka sem musnawasche wosada, so wona Boże pismo jako nam wot Boha słowo po słowje dale a jako lutu wěrnosczi pschipósnawa a so budźemy bjes wscheje sasłużby jenoż s hnady psched Bohom psches Jesuša Khrystuša prawi a sbóżni.

Jako wosebite podeńdźenje njech je tu hischcże naspomjene, so bu w lěcże 1867 salożkny a rózkny kamjeń noweje rumneje s kamjenjow natwarjeneje zyrkwje połoženy. Twar zyrkwje postupowasche tež potom 1868 a w prěnjej połojzy 1869 sbożownje, tola wot srjedźi lěta 1869 hacz kónz lěta 1870 wotpoczowasche zyle dla njeměrow we wosadże. Hakle 1871 sapoczachu tutón pschetorhnjeny twar spěschnje dale twaricz a dotwarichu jón tež. Njedźelu 1. adventa 1871 mózesche so nowa zyrkej k wulkemu wjeselu zyłeje wosady sa słuženje Bohu poswjeczicz. K poswjeczenju zyrkwje je duchowny Jan Kilian khěrlusch 158 w „Zionskich hłosach“ pěsnił; sapoczne so:

„Sběhnjene steji tu twarjenje,
Dźěło s hromadnej' spěschnosczje!
We tym so njebudże hospodaricz,
We tym so njebudże tepicz a waricz,
Wschědnjaza khěża to njedyrbi bycz,
Wudźělicz ma so tu njebjeska jědź;
Sakramentow potajnstwo
Dyrbi tudy dostawacz so;
Boże słowo jow knježicz budże,
Czělnje njech myśle so wupraja druhdże.
Prědowacz ma so tudy a spěwacz.
Kralestwo Boże so rospschěstrěwacz!
So bychu pschichodni widźeli,
Kak smy, jich wótzojo, k njebjesam schli,
Dyrbi ta khěża to mjeno dostacz,
Pschecźiwna człowjskim wustawkam,
So ma lutherska bycz a wostacz,
Podana Božim swědoczenjam!“

Wot lěta 1856 hacz 1868 dźerżesche duchowny Jan Kilian tež schulu; potom bě s wucżerjom wucżeŕ Ernst Seubner hacz do lěta 1870; po wotkhadże tuteho pschewsa sazo duchowny Jan Kilian schulu hacz do lěta 1872. W tutym lěcże skónczi najstarschi syn duchowneho Jana Kiliana, wucżeŕ G. A. Kilian swoje studije; tutón bu wot wosady powołany a hischcże w lěcże 1872 sapokasany. (Pokracżowanje.)

Zyrkej a stat.

Evangelska zyrkej w Thurinskej ma so podobne horze bědźenje bědźicz kaž evangelska zyrkej w Sakskej. Tu hrożesche ji tež wulka pjenjezna nusa. Zyrkej pak je tam w prawym czasu sakroczyła a tomu sadźěwała, so by pjenjezna nusa zyrkwi wjetschich schkodowankow naczinyła. Zyrkej wupisa tam pozczonku na 50 000 zentnarjow rozki. Te běchu bórzy sapisane. Tak bu tam mózno, so duchowni w prawym czasu swoje dokhody dostawaju. Tehorunja so tam zyrkwine dawki njehódnosczi hriwny pschimérja a s khwatkom sběraja. Samóženje wosadow a zyrkwjow ma so tak wutrjebacz a sarjadowacz, so czasej pschimérjeny wunoschk pschinjese. Nimo teho wjedże tam zyrkej 3 prozesty pschecżiwo statej, a wono je nadźija, so zyrkej tute dobudże. — Tak daloko my w Sakskej njejsmy, wosebje schkoduja duchowni psches to, so swoje dokhody s dźěła njedostanu, a psches to, so su pjenjesy, kotrež měsaz abo połlěta posdźischo dostanu nimale zyku swoju płacżiwosczi shubile.

Schtó wotezku wodzi.

Sslědowaza podawisna je nashonjenje profesora Drummonda, kotrež je wón něhdy powjedał. Wón běsche pola jeneje knjenje na wopycże, kotrejež pohoncz prjedy k towarstwu sdźerżliwosczje słuschesche, ale bě so hižom někotry czas swojeho słubjenja wsdał. Jeho knjeni k Drummondej rjekny: „Tónle muž, mój luby profesoro, Waš k żelesnizy powjese; porěczcże s nim słowczko, jeli so mózecże. Wón je hewak dobroczinwy człowjek, chzył so tež rady połěpschicz, ale wón je psche słaby.“

Mjes tym so nětko jědźeschtaj, profesor sa tym myślesche, kak móhł so wo tymle pschedmjecże s pohonczom do rosrěcże dacz. Duž so konjej splóschischtaj. Pohoncz wotezku krucże dźerżesche a ju s mozu wodźesche. Wós tam a sem lětasche, a profesor kóždy wokomik swróczenje wocżakowasche. Na dobo pak tón muž konjow k stejenju pschinjesy a dźesche, sebi pót trěwschi: „To běsche dźiwja jěsba. Naju wós mózesche do tyšaz kruchow bycz, — potom budźische tež s Waschimi pschednoschkami kónz było!“

„„Nó““, rjekny profesor Drummond, „„kak dha to pschiniźe, so so niczo njesta?

„Haj, hlejcże, knjeże, dokelž ja wjedźach konjow wodźicz.“

„„Nó derje, mój pschecżelo, dha daj mi tebi rucże jenu radu dacz, pschetoż tamle hižom mój czah jěźe. Ja słyschu, so sy ty sobustaw towarstwa sdźerżliwosczje był a njesy samohł swoje słubjenje dźerżecz. Tola je nětko moja rada: Pschepodaj wotezku swojeho żiwjenja Knjesej Khrystusej,““ — a s tym profesor s wosa skoczi a do czaha sastupi.

Tón pohoncz posdźischo prajesche, so je jeho tole słowo kaž błysk trjechiło a jemu pucz rosswětliło. Wot teho dnja je wón pschestał, swoje żiwjenje sam wodźicz, a je wotezku Sbóżnikej pschepodał.

Kschižny pucź.

Sswěrny nan ßwojeje ßwójby mějesche ßo dołhe lěta sa ßwoje na rosom ßłabe dźěćźo staracź. Poł lěta do ßwojeje ßmjercźe bě wono ßebi hischcźe nohu słamało. Se wschej ßwěru a luboscźu nan ßwoje dźěćźo wothladasche. Hdyž bě cźěło do rowa połoženo, prajesche duzy ſ pschewodźenja dobry pschecźel nanej, so drje móże tola ßo ßbožowny cźucź, so je Bóh jemu skónčnje tónle cźežki domjazy kschiž wotewsak. „To runje niz“, praji rosomny muž, „tónle stary kschiž mózach derje noßyćź, běch jemu swuknył, a ženje mi njeběsche pschе jara cźežki. Hacź to ſ nowym tak budźe, njewěm. Pschetoż hdyž je jedyn kschiž precź, pschińdźe tón Knjes bórzy ſ nowym. Hinak wschak na ßwěcźe njeje.“ Tónle muž mějesche prawje: „Hinak wschak na ßwěcźe njeje“. Žadyn druhi pucź do njebjeß njewjedźe hacź kschižny pucź.

S hliska a ſ daloka.

„Sserbska prědarska konferenza“ bě ßo póndźelu, 23. julija, dopołdnja w 10 hodź. w Sserbskim Domje k ßwojemu lětnjemu poßedźenju seschła. So bě ßo tu dźěła doscź sa nju nakopiło, dopokasche to, so ßo njebě, hdyž so w 2 hodź. roseńdźe, wscho pschedźěłacź mohło. Nimo ßnadnischich a mjeńschich dźěłow ßu to wulke, wulzy ważne, kotrež ßu nětkle nusny nadawk konferenzy, a to niz jeno jeje ale wschěch Sserbow. Wusběhnjemy tu woßebje: ßerbske spěwarske a swjask ßerbsko němskich woßadow. — Sserbske spěwarske ßu nimale wschě rospschedate, a tuž je najwjetschi cźaß, so ßo nowe sa cźischcź pschihotuja, ſ kotrymž by cźischcźeńnja najradscho nasymu hižo sapoczała. Dźěłało je wschak ßo hižo sa nowy cźischcź, ale niz doscź spěschnje a dokładnje; dołho lětne a ßwěrne dźěło w tutym je pak dokonjał pschedypschedewschěm kn. farar Krygar, kotrehoż wuczełki dyrbja ßobu se sałožkom nowych spěwarskich bycź. Knjes farar Mjetwa poda na poboczny Ketliczansku konferenzu, do kotrejež ßu Ketlizy, Bukezy a Noßacźizy sjednoczene, rosprawu wo saßadach, po kotrychž měle ßo nasche nětcźische spěwarske pschehladacź a nowe kherlusche, kotrychž mamy tola rjanu ßyku, wuswolecź. Sa schtyri njedźele dyrbi ßo konferenza saßo seńcź k ſhromadnemu dźěłu w spěwarskich, sa kotrež ma ßo kóždy pschihotowacź hacź do połojzy spěwarskich. Dźeń a cźaß tuteje konferenzy wosjewi kn. pschedßyda farar Domaschka hischcźe. Wón ßam kaž druhy a Ketliczanska poboczna konferenza pschewsachu pschihotowanske dźěło sa to. Prjedy hacź pak ßu spěwarske sa cźischcź hotowe, chże to hischcźe wjele; tež druhy ſ naschich Sserbow, kotsiž ßo ſ tutej wězu saběraju a saběracź dyrbja, budźa ßo hischcźe swołacź. — Wo dalschim dźěle sa nasche njedźelske kopjenko „Pomhaj Bóh“ ßo tohorunja jednasche, dokelž pak nochzyschе k žanemu druhemu sarjadowanju tuteho praschenja dóncź, pschewsa dotalny retaktor dźěło hacź k pschichodnjej konferenzy ſ tym wuměnjenjom, so hacź tam wschitzy cźi, kiž maja prědowanje sapóßłacź — ale pak tež druhy — sapóscźelu druhe wudźělki a nastawki a so ßo na pschichodnej konferenzy wschitzy sa tajke porjadne dźěło swjasaja. — Draždźanske hłowne missionske towarstwo ßwjeczi ßwój hłowny ßwjedźeń lětßa w Budyschinje a to 16. a 17. septembra. Pschi tym ßo tež ßerbske Boże ßłużby wotměja, a to 16. septembra dopołdnja 10. hodź. ßerbski dźěcźikemsch a popołdnju w 3 hodź. ßerbska ßwjedźenska Boża ßłużba w Michalskej zyrkwi, ßwjedźeńske prědowanje je pschewsał kn. farar P. Mrósak-Ketliczanski. Němske ßwjedźeńske prědowanje smėje w Pětrowskej zyrkwi popołdnju 5 hodź. k. krajny biskop Ihmels. Dalscheho wo tutym ßwjedźenju ßo posdźischo wosjewi. — Sso rosrěcźawschi wo tym a druhim ważnym ſ woßadneho žiwjenja, kaž wo pschenajeczu leżomnosczow, wo naboźinje a schuli, wo wobstaranju wina sa Boże wotkasanje a druhim, wo cźimž ßnadź ßo tu hischcźe to a tamne doda, skónczi konferenza ßwoje dźěło.

S Hessenskeje ßo pische, so ßebi tam wschelake woßady drohoty dla na to myßla, je ſwonjenjom a ſ pschebiwanjom ke klakanju pschestacź, t. r. je ſwonjenjom rano, połdnjo, wjecźor, kaž my jo tež mamy. Tola Hessenski konsistorium napomina wschěch zyrkwinych sastupjerjow, so bychu tomu sadźěwali; ßu dźě tola woßady se ßwojimi ſ dźěła wulkimi pjenjeżnymi woporami sa nowe swony wobßwědczili, so je runje swonjenje něschto, schtoż nochzedźa parowacź ani we wschědnym ani w njedźelskim žiwjenju; tuž chzyli ßo wschitzy wo to staracź, so by ßo to naboźnozyrkwinske a to woßadne domjaze sacźuwanje a žiwjenje woživjało psches stare lube swonjenje k modlenju. — Njebychmy wjedźeli, schto by to pola naß w Sakskej hinak było, so móhli a ßměli my tuto wschědne swonjenje spuscheźicź. Pospyty k tomu, so by ßo ſ nim sastało pjenjeżnych wudawkow dla, ßu tu. Tuž hladajmy, so jo sakhowamy psches tutón cźaß, w kotrymž je nam wono ßobu najbóle nusne a trěbne sa lěpschi cźaß!

Listowanje.

Knjeża duchowni a wschitzy, kiž to hewak sa nasche kopjeńko ßobupißaja, ßu proscheni, so bychu dopißy, jeli-so je redaktorej scźelu, tak wotpóßłali, so ßu tute póndźelu prjedy pola redaktora. Dopißy, kotrež ßo hnydom do cźischcźeńnje scźelu, maja tam do ßrjedy bycź. Pschi tym wschěm ßo njech njesabudźe, so nimamy wjazy póstowe wobstejnosczе měrneho cźaßa ale hinasche. Póst sa Noßacźizy je wot julija ßem tež Wósbork a dopißy pschikhadźeja pornjo prjedy posdźischo. Proßymy najnależnischo, so by ßo to wobkedźbowało, so njeby ßo wudacźe kopjeńka njelubje sakomdźiło.

Redaktor. (Nostitz, Post Weißenberg Sa.)

Sskowjanskemu pschecźelej: Sa pschecźelne ßkowa a nadobny dar sa nasche kopjenko tež tu sjawny a sprawny dźak. Njeje nam to jenoż materielna, pjenjeżna pomoz sa nasche dźěło a prózowanje, ale tež duchowne, snutskne wokschewjenje, hdyž — kaž dyß a dyß se Sserbow ßamych — ſ dala a tola ſ bliska dostawamy tajkich poßylkow. Sswědczi nam to tola sa to, so njejßmy ßami a podarmo w dźěle a prózowanju sa nasche Sserbstwo a sa twarjenje Božeho kraleſtwa mjes Sserbami. So by jich tych, kiž ßobudźěłaja a skutkuja dźeń a wjazy było, woßebje tež mjes Sserbami ßamymi! Wěrno je, so nusu cźerpimy pod pjenjeżnej hubjenosczu a so je kóżda tajka pomoz nam witana. Wěrno pak tež, so ßmy pschezo saßo pomozy namakali. Sastacź ſ tutym dźěłom, w kotrymž nasche njedźelske kopjeńko steji, njeßměmy, budźeli to dźěło sa Boże kraleſtwo mjes nami sastacź, potom tež nasche bycźe. Psched tym swarnuj tež naß Bóh a płodź luboscź we wutrobach, luboscź ke kraleſtwu Jesuża Khryſtuża a luboscź k narodej.

Redaktor.

M. w Ba. sa 10. p. Tr.

H. w K. sa 11. p. Tr.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

32. tydźeń, wot 5. hacź do 11. auguſta.

5. **Dźeßata njedźela po Sswj. Trojizy:** Jap. ſk. 9, 10—22 kh. 133 — Pſ. 110.
6. **póndźela:** Luk. 19, 41—48 — kh. 207 — Pſ. 111.
7. **wutora:** Röm. 2, 1—11 — kh. 216 — Pſ. 112.
8. **ßrjeda:** Sr. kh. 3, 37—40 — kh. 225 — Pſ. 113.
9. **schtwórtk:** Luk. 13, 31—35 — kh. 513 — Pſ. 114.
10. **pjatk:** Röm. 11, 25—32 — kh. 4 — Pſ. 115.
11. **ßobota:** Luk. 18, 9—14 — kh. 208 — Pſ. 116.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Noßacźizach.
Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźeńnje a kuhańnje,
sap. druzſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čzišło 31. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 5. auguſta 1923.

Wudawa ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi ſchtwórtlětnje 200.— hr.

10. njedźela po ſwj. Trojizy.

Japoſcht. ſkutki 9, 10—22.

Japoſchtoł Pawoł w 2. liſcze na Korinthiſkich piſche: Jeli ſchtó w Khryſtuſu, tón je nowe ſtworjenje; to ſtare je ſo minyło, hlaj, wſchitko je ſo nowe ſczinilo. A ſchtož wón piſche, je wón ſam na ſebi ſhonił. Na zyłym ſwěcze žane wjetſche pſcheměnjenje njeje, hač hdyž ſchtó ſe ſwěta do Khryſta pſcheńdże. Niz małe pſcheměnjenje by ſo ſtało, hdy by kral proſcherja ſa ſwoje dźěczo pſchiwſał. Wſchelake by w jeho žiwjenju we pſchichodże hinaſche było. Draſta a rěcz, wobkhad a ſadźerżenje by ſo ſa krótki czaſ pſcheměniło. Bórſy tajkeho człowjeka njazy ſnali njebychmy. By pak ty jemu do wutroby nuts pohladał, dha by wón we wulkim a zyłym hiſcheże tón ſamy był. Na kóždy pad by wutroba poſłednje było, ſchtož by kralowſke waſchnje pſchiwſało. Naſch Bóh, hdyž chze człowjeka pſcheměnicz, runje ſ wutrobu ſapoczńje. Ta dyrbi ſo wobnowicz. W njej dyrbi ſo ſtare minycz, ſo by nowe knježiło. Czełny człowjek wſchudźom ſ rěku pluwa. Hdźež jeho czełne waſchnje czehnje, tam wón ſobu dźe. Wobnowjeny człowjek ſwoje myſle k njebju horje ſłoži. Boži duch jeho wodźi. Wot jenſkich kubkow, człowſkeje czeſcze, ſwětneho wjeſela wón ſwoje wóczko wotwobroczi a pyta, ſchtož horjeka je, hdźež Khryſtuſ bydli. To je ſo na Paulu ſ Torſena dopjelniło. W prěnich ſchtuczkach 9. ſtawa japoſchtołſkich ſkutkow ſo nam powjeda, kak je Bóh ſ móznej ruku jeho dotalne žiwjenje ſaſtajił a teho hordeho ſamopraweho muża k ſemi porafył, jeho w njewěſtoſczi njewoſtajiwſchi, wot koho to wſchitko wukhadża: Ja ſym Jeſuſ, kotrehož ty pſcheſczěhaſch. Dźenża my widźimy, kak ſo ſe Saula nowe žiwjenje won wudobywa a k mozy pſchińdże.

Na czim póſnajemy, ſ je ſo w Saulu ſtare minyło a wſchitko ſo nowe ſczinilo?

Hlaj, wón ſo modli, wón wěri, wón ſwědeži.

Wón ſo modli. Tſi krótke ſłowa ale ſchto nam wone powjedaja! Kajke myſle ſu drje pſches Saulowu wutrobu ſchłe, po tym, ſo je wón pſched Damaſkonom w proſche ležał! Moje zyłe dotalne žiwjenje zyle wopaczne, zyle knicžomne. Bohu ſebi myſlach ſłužicz a pſhecziwo njemu tola wojowach; ſa ſwětkom pytach, a tola w nozy khodźach; w ſłeposczi ſo wo Bożu czeſcz ſurowjach, ale měra tola njenamakach. Wſchitko ſwoje hubjeńſtwo wón wupraji w modlitwje. Tſi dny a tſi nozy je wón tak ſe ſdychowanjom a ſkorżenjom ſwoju wutrobu pſched ſwojim Knjeſom wuſypał.

Wěſcze je wón hižom jako dźěczo na maczeńnym klinje ſwojej ruzy k modlitwi ſtykował. Ale wón je bjes fariſejſkich ſchok a je ſo tam praweje, wěrneje modlitwy ſdał. Niz tak kaž wjele kſcheſczanow naſcheho czaſa, kotrymž najprjedy ſchczežka k Božemu woltarjej ſaroſcze, potom ſchczežka do Božeho doma a kotſiž napoſledk też žadyn Wótczenaſch wjazy njeſpěwaja; rěc, jako ſwěrny Iſraelſki modleſche ſo wón tſi krócz ſa dźeń. Ale běſche to woprawdźe modlenje, pſched Boha ſtupicz po pſchikładże tamneho fariſejſkeho, kotryž do templa pſchiſchedſchi dźeſche: „Ja ſo tebi dźakuju, Božo, ſo ja njejſym jako czi druſy ludźo“? K modlenju pratwa ponižnoſcz ſłuſcha, kaž ju Abraham měješche: „Ja ſym ſo ſkhroblił rěczecz ſ tym Knjeſom, hač runje ſym ſemja a popjeł.“ A ſaſo je wěrne modlenje njemóżne bjes pó-

ſnacza ßameje ßwojeje khudoby, ßłaboſcże a potrjebnoſcże. S tajkeho ſpóſnacza hakle tamne modlenje k temu bohatemu Knjeſej wuroſcże, kotryż w połnej měrje wobßedźi, ſchtoż trjebamy a tamna wutrobna dźakownoc tež ſa najmjeńſchi jeho darow, ſ kotrymiż wón žohnuje. A k temu chzyſche tón Knjes Saula dowjeſcź; k temu wón jeho poraſy a poniži — niz podarmo. Pſchetoż poßłuchaj, kak ßo tamny ßlepy modleŕ w Damaskuſu k ßwojemu Bohu woła: „Božo, budź mi hnadny po twojej wulkej ßmilnoſcźi. Na tebi ßamym ßym ja ſhrěſchił a ſłě pſched tobu cźinił. Stwor we mni, Božo, cźiſtu wutrobu a daj mi nowehо wěſteho ducha. Njeſacźißń mje wot twojeho wobliczа a njewſmi twojeho ßwjateho ducha wote mnje. Pſchetoż ja chzu pſcheſtupjerjow twoje pucże wuczicź, ſo ßo hrěſchnizy k tebi wobroczа. Wumoż mje wot krwawnych winow, Božo, kiż ty mój Bóh a ſbóżnik ßy!“ Tak woła pokutna wutroba a jej je wußłyſchenje wěſte. „A je widźił na widźenju muża ſ mjenom Ananiaßa, ſo wón k njemu nuts dźe a ruku na njeho kładźe, ſo by ſaßo widźił.“ Dha Saul pytny: moje wołanje njeje podarmo, tón Knjes mi ſe ßwojeje ßwjatnizy pomoz póſcźele. A hdyż tež Ananias na měſcże njepſchińdźe, Saulej bě ßrjedźa w cźěmnoſcźi jaßne ßwětło ſeſkhadźało.

Praj, móże tež wo tebi rěkacź: „Hlaj, wón ßo modli“? Ach, wo wjele, kiż maja mjeno kſcheſcźanow, płacźi: wón hani, wón ßwari, wón łži, wón ßo pſchißłodźa — hdźež pak ßo pſches Božu hnadu cźłowſka wutroba pſcheměni, tam cźłowjek w próſche leżo woła: „Wótcże, ja ßym ſhrěſchił w njebjeßach a pſched tobu“, a Boži jandźeljo wyſkaja: Hlaj, wón ßo modli!

Jich wjele wſchak měni, ſo ßo modla; woni ßwojej ruzy ſtyknu a tola žaneho wjeßela k modlenju nimaja. Jich modlenje je podarmo; jim pobrachuje nutrnoſcź wutroby, ſnutſkna věrnoſcź, duch modlitwy. Jenoż ßwjaty duch móże hrěſchnu wutrobu pſcheměnicź a mortwu wutrobu k temu dowjeſcź, ſo wona ſ wjeßełoſcźu woła: Abba, luby Wótcże. Njepytnjech ty, kak wón też na twojej wutrobje dźěła?

Wón wěri. Zyle hinak běſche ßebi Saul wſchitko myßlił, hacź nětko pſchińdźe. Woßadu ſahubicź běſche jeho wotpohlad a nětko ßmě wón woßadźinu luboſcź a ßkužbu ſhonicź. „Luby bratſje Saulo“, tak Ananias ſapocźnje. Cźiſta luboſcź ſ tutych ßłowow rěcźi. Wopomń: jako pſcheſcźěhaŕ běſche Saul pſchiſchoł, a jako pſchecźel a bratr bu wón witany. Žane porokowanje njeje ßłyſchecź. To běchu žehliwe muhła, pod kotrymiż ßo Saulowa tworjeda wutroba ſmjechcźi.

„Tón Knjes je mje póßłał“, Ananias dale rěcźi, „ſo by ty ſaßo widźił a ſe ßwjatym duchom napjelnjeny był“. Dha Saul ſhoni: Tón kſchižowany je žiwy a je pola tych ßwojich a jich ſchkitуje, kaž nětchtó ſerniczku ßwojeho wóczka; ßwojich njepſchecźelow pak, kiż ßo pſchecźiwo njemu poſběhnu, wón k ſemi poraſy. W ßamym wokomiku pak tež tón kſchiž na Golgatha w žiwych barbach pſched jeho duchowne wóczko ſtupi a wot ßwojeje žałoſtneje ſańdźenoſcże, wot njewinowacże pſchelateje krwě kſcheſcźanow, wón ßwoje wóczko na teho wobroczi, kiż tam na kſchižu wiſy a wón k njemu dowěrjenja dobudźe a pſchi ßebi rjekuje: „Tež ſa mnje ßy ßwoju krej pſchelał, ßy pſchiſchoł, tež mje ſbóżneho ſcźinicź, runjeż ßym ja mjes hrěſchnikami prěni. Tak we Saulowej wutrobje wěra wotzucźi a k ßwědcźenju tuteho nowehо ſapocźatka padźechu kaž ſchupiſny wot jeho woczow a wón bu ſaßo widźazy; a ſtaże a da ßo kſcheźicź — nětk nowy cźłowjek, kotryż do ßwojeho Knjeſa wěri!

Wonkach pſched wrotami běſche tón Knjes Saulej jako ßudnik napſchecźiwo ſtupił, jow w komorzy ßo wón jemu bliži jako Sbóżnik, kotryż nam wſchitke naſche hrěchi wodawa a ſahoji wſchitke naſche khoroſcże, kotreż naſche žiwjenje wot ſkaženja wumoža a naß krónuja ſ hnadu a ſe ßmilnoſcźu. Hlaj, tak chze ßo tón Knjes też tebi ſjewicź w ßłowje a w ſakramencże. Hdyż ty jeho też ſ cźělnymaj wocźomaj njewidźiſch, ſnutſknje chze wón tebi cźim bliże ſtupicź. Wotewr jemu wutrobu, wuſkorž jemu ßwoju nuſu, ſtaj ßwoje dowěrjenje na njeho, a ty jeho ſhoniſch jako pomozniка we wſchej twojej nuſy. Też ſa tebje je ßo potom wſchitko nowe ſcźiniło, dokelž ty do njeho wěriſch.

Ja wěrju, tehodla rěcźu ja. Tak Pawoł poſdźiſcho piſche, a po tym wón hižom jow cźini. Wón ßwědcźi. „A hnydom prědowaſche wón Khryſtuſa w ſchulach, ſo tón je tón ßyn Boži“. Kajke ſpodźiwanje je to w Damaſkanje ſbudźiło! Tón, kiż kſcheſcźanow pſcheſcźěhaſche, nětk ſa Khryſtuſa wuſtupuje! Kak běſche to pſchiſchło? Stare běſche ßo minyło, wſchitko běſche ßo nowe ſcźiniło. Ssnadny běſche to ſapocźatk, ale hižom w nim běſche Saul połny ducha a mozy; kiż jemu napſchecźiwo rěcźachu, dyrbjachu ſkónczńje pſched jeho mózným ßwědcźenjom ſahańbjeni mjelczecź. Zyle hinak hiſchcźe bu to poſdźiſcho, jako běſche jeho tón Knjes do japoſchtolſkeho ſaſtojnſtwa powołał a wón nětk pſches kraje a morja cźehnjeſche jako Knjeſowy wulki ßwědk, wupokaſany niz jenoż w ßłowach, ale też w cźerpjenjach.

Też naß chze tón Knjes ſa ßwojich ßwědkow měcź. „Njech ßo waſche ßwětło ßwěcźi mjes ludźimi“, tak je wón w ßwojim prědowanju ſ hory dale prajił, „ſo bychu woni waſche dobre ſkutki widźili a waſcheho Wótza w njebjeßach khwalili“. Wón ßam nam pomhaj, ſo bychmy ſe ßwojim žiwjenjom a khodźenjom, ſe ßwojim dźěłom a cźerpjenjom ßwědcźili: Stare je ßo minyło, hlaj, wſchitko je ßo nowe ſcźiniło. Hamjeń.

Myßliczki wo 9. a 10. njedźeli po ßwj. Trojizy a wo nami.

Khutna je ta ſtawiſna, kotruż nam 10. njedźela po. Sswj. Tr. powě, ßame pokutne prědowanje je to. Jeruſalema a židowſkeho luda ſahuba, kak woła to hewak k pokucże, kak lětßa to woßebje, hdyż ſe ßwojim ludom a krajom ßmy w tajkim hubjeńſtwje!

Dźeńßa dźeßata njedźela! Hacź k njej klinczi wot dźewjateje njedźele ßem a pſches nju ßamu klinczi dale ſtawiſna toho, ſchtoż ßo pſched Damaſkonom a w Damaſkonje ſta. Wobej ßłuſchatej hromadźe ſe ßwojimi tekſtami wo Damaſkonje a wo Jeruſalemje, wobej ſtej ſ nimi wulkej a móznej wołarzy k pokucże; jeje wołanje bywa poßłyſnjene pſches wſcho, ſchto je nětkle pola naß a wokoło naß. Wótrje a khutnje klinczi to: „Běda, běda! Hdyż njepſchińdźeſch do Damaſkona, pſchińdźeſch do Jeruſalema!“

Hacź my, hacź naſch lud to doroſumi a po tym cźini, hacź wón ſpóſnaje, ſo jenicźzy to ja njeho rěkacź ßmě: Niz pſchecźiwo Jeſußej Khryſtußej, niz bjes Jeſuſa Khryſtuſa, ně, ſ Jeſußom Khryſtußom? Hacź ßo wón nětk wotwobroczi wot wſcheho, ſchtoż je pſchecźiwo Bohu a bjes Boha, ſchtoż je hrěſchne a ſłe, a ßo pſchiwobroczi temu, ſchtoż je dobre, ſchtoż je bójſke, k Bohu ßamemu? Hacź cźini to naſch lud? Hacź cźiniſch to — ty, runje ty?

Ssłyſch: „Běda, běda! Hdyż njepſchińdźeſch do Damaſkona, pſchińdźeſch do Jeruſalema!“ Saulus pſchińdźe do Damaſkona, pſchińdźe pſches pokutu a roskacże, pſches hnadu a luboſcź k wumoženju. Židowſki lud njepſchińdźe do Damaſkona, njepſchińdźe — hacź runje ßo też ſ nim Bóh tak dźiwnje ſetka kaž ſe Saulom, na pſch. cźichi pjatk popołdnju — k pokucże a k roskacźu, a tuż niz k hnadże a luboſcźi, ale do ſahuby a ſniczenja. — A naſch

lud? A my? Hdźe to duzy, do Damaskona abo do Jerusalema? Hdźe to duzy, k wumóženju abo k sahubje? —

Něschto k 10. njedźeli po Sstwj. Trojizy.

Je to njedźela, na kotrejž sběramy kollektu sa mišionstwo mjes Židami a evangelisaziju w žlubjenym kraju. Tuž drje budże wschěm witane, něschto wo Židach hewak a wo Židach we žlubjenym kraju do zyła shonicź, a byrnjež to jenož liczby byke. Mi žo sda, so runje tute liczby žwoju wožebitu rěcź rěcža nětkle.

Potajkim: w dezembru sańdženeho lěta bu w Palestinje lud liczeny; naliczi žo tam 757 182 wobydlerjow. Mjes tutymi je jich na sto kóždy ras 10 kschesczanow, 11 Židow, 79 mohamedanow. Jenož w dwěmaj městomaj maja Židza wjetschinu, mjenujzy w Jerusalemje a w Tiberias. Něhdże 34000 žu potomnizy Abrahama mjes 62 000, kotrež w Jerusalemje bydla. We Bethlehemje a w Nazarecże žu kschesczenjo i wulkej wjetschinu. W narodnym městaczku naschcho Sbóžnika bydli jich 5838 kschesczanow, 818 mohamedanow a — dwaj židaj. Nazareth ma 7424 wobydlerjow; s tutych žu na 2 tsecźinje kschesczijenjo, jena mohamedanoja a jenož 53 Židow. W pschistawskim měsce Joppe bydli jich na 47 000 wobydlerjow, a to 7000 kschesczanow, 20 000 Židow a 20 000 mohamedanow.

A k tomu pschirunajmy někotre liczby wo Židach hewak. Po „Židowskim lětnym sapižu 1923" dyrbi jich na semi tu chwilu na 15 400 000 Židow bycź. W Sjednoczenych Statach Polnózneje Ameriki žydli jich 3 900 000, a s tutych saž bydli jich na 1 750 000 we Wulko-Newyorku. Tute amerikanske město je potajkim najwjetsche židowske město zyłeje semje. Najwjetsche židowske město Europy njeje, kaž žnadź žebi to tón abo tamny myžli, Barlin, ale Warschawa. Tola pornjo Wulko-newyorkej je jich tam „jenož" 300 000 Židow. Nimo Wulko-newyorka ma Amerika hischcże na 100 druhich městow, w kotrychž wot 100 000 hacź 300 000 Židow žedźi.

Hdyž tute liczby zyłeje semje a tamne s Palestiny pschirunujesch s tym, schtož žo to pschezo pische wo tym tak mjenowanym „zionskim hibanju" mjes Židami, spósnajesch, so to s tutej wězu tola hischcże pschi wschěm do žwěta trubjenju khětro klazacź dyrbi. Zionistojo chzedźa tola Palestinu sa Židow a tam nowe židowske kralestwo. Schto žu to te 84 000 Židow w Palestinje mjes tymi 15 400 000 Židami zyłeje semje! —

Zyrkej a stat.

Pschecźiwo hłožam kommunistow je sakski žejm pschijał sakoń, kotryž rjaduje dokhody duchownych, kotsiž wužkužichu, a tohorunja dokhody sawostajenych semětych duchownych. Po tutym sakonju pschewosmje stat płacźenje tutych dokhodow, a tute — te tak mjenowane pensije — pschirunaja žo stajnje pensijam statnych sastojnikow. S tutym sakonjom, sa kotryž też sjednoczeni sozialdemokratojo, kotsiž běchu najprjedy pschecźiwo tutomu sarjadowanju, hłožwachu, wuruna s najmjeńscha něschto s teje njerunoscże a njeprawdy, do kotrejež běchu duchowni a jich pschiwusni psches dotalne wukkadowanje sakonja a prawa psches sakisku wyschnosćź a wjetschinu sakskeho žejma pchischli. To pschipósnawamy s dźakom. Ale hischcże wostanje něschto, a to niz niczo mało, schtož wurunacź je najwjetschi cźaž: dokhody duchownych w žłužbje. Drohota poślednich dnjow hrozy tu s wulkej nusu, haj s katastrofu sa někotry farski dom, njepschińdże-li tu wuruna-nje a — njeczinja-li wožady hnydom to žwoje. Wjele nóhło žo stacź a móże žo stacź hischcże, a stanje žo też hnydom wěscże tam, hdźež wožadni a zyrkwinske prjódkstejiczerstwa w prawej wěrje a luboscźi ke knjesowej zyrkwi steja a jej žłuża. Statni sastojnizy, kiž wschě wulke jenož po milijonach liczene měžaczne dokhody dostawaju skorża, so je to pschе mało a žadaju wjazy a dostawaju wjazy. Kak móże to potom žwójba, kotraž dźežaty dźěl tutych dokhodow lědy dostawa, tutu drohotu, kotraž je dźeń wote dnja wjetscha, pschenjesćź a niz schkodowacź tak abo hinak! Doniž stat žo sapjera, to zyłe wurunnje — něschto wschak žo stawa — pschewjesćź, dyrbi zyrkej a wožada to cźinicź, hdyž niz niczeho druheho dla, dha tehodla, so žo mjenuje: kschesczańska wožada a kschesczańska zyrkej! — — —

Pschezo saž s nowa pokasuje žo na to, so žu towarstwa kschesczańskich starschich w kóždej schulskej gmejnje nusne a so maja wschudźom žebi žadacź pschezo saž kschesczijansku schulu a protestowacź pschecźiwo swjedźenju wscheho druheho, schtož njeje kschesczijańska schula. Praji žo, so se sawjedźenjom noweho wulkostatneho schulskeho sakonja žo wschě nasche schule, kotrež my sa evangelske mamy, žo žwětne sczinja. Wo tutym praschenju dyrbjało žo też wot wězywustojnych w naschich luzistich nowinach a tuž też w naschich žerbskich, też tu w „Pomhaj Bóh" wjazy a nadrobnischo pisacź, so bychu to wschitzy dorosumili. Njech je s tutym tu wo to proschene. —

Njedźela, dźeń noweje hnady!

Hłóš: Bożo-Knjeże teho žwěta —

Njedźela! dźeń nowej' hnady
Je, to wopomń cźłowjecże,
So ty njeb'dźesch wostacź sady
Swonkach hnady Božeje!
Njedźela je žwjaty dźeń!
Bóh chze hnadu dacź nam 'schczen.

Njenje je, hdyž dźěcźi dźeja
Se žwojimi starschimi
Njedźelu do Božoh' doma
K cźesczi Boźej wježeli
Spěwacź khérl'sche s wutroby,
Sskysche ź žłowa s biblije.

Sastup, Bożo, s njebja dele
K nam do žwojej' žwjatnizy,
Daj nam žohnowanja wjele
Ssmilnoscże a dobroty.
Daj, so twoje dźěcźi my
Twoju wolu cźinimy.

Wolu twoju wucź naž cźinicź,
Twoje kasnje lubo měcź,
Nad nami chzyk ty žo žmilicź,
Twój Duch cźěło, duschu žwjecź.
Stwoł nam cźistu wutrobu
Pożłuschnu cźi dźakownu.

Sskónzo hnady hischcże žwěcźi,
Shrěcź chze symne wutroby;
Pójcże k žłónzu, žwětne dźěcźi,
Cźaž tej' hnady njekomdźmy!
Hischcże hnada dostacź je!
Khwatajmy tuž k pokucże!

Tak žo hotuj a pój rucże
K žórku hnady Božeje;
Wopuschcź wschě te hrěschne pucże;
Bóh naž woła: Rum 'schcże je
Tu sa khudoh' hrěschnika,
Kiž 'schcże pschińcź chze do njebja.

Knjeże, mojich wótzow Bożo,
Hnadny budź nam hrěschnikam;
Ty žy nasch troscht, měr, móz.
Wschitke hrěchi wodaj nam. [žbożo!
Wodaj wschěm, kiž proscha cźe,
Pschi tebi je wodacźe! [mojim
Spožcź mi a wschěm lubym
Wschitko dobre w Khrystužu.
Smjeżel naž s tym měrom žwojim
Troschtuj srudnu wutrobu,
Ssylły prawe setrěj wschě
Tam, kiž maja cźerpjenje.

Sswjecźene budź twoje mjeno
Na klětkach, na wołtarjach;
S hnady žbóžni žmy my jeno,
W twojich žwjatych žlubjenjach
Chzemy my žo wježelicź,
S tobu chzemy domoj hicź.

A hdyž poślednі krócź tudy
Ssmy we twojej žwjatnizy
Dha naž wumóž se wschej' nusy,
S nami budź a wostań ty
Nasch Bóh žy, my twoji žmy
Tebje žo my dźerżimy

J. W.

Sserbska zyrkej w Amerizy.

(Pokracźowanje.)

Kaž duchowny Jan Kilian w lěcże 1872 wołożenje dósta w schulskim dźěle psches to, so bu jeho starschi žyn G. A. Kilian sa wucźerja postajeny, tak dosta wołożenje a pomoz w farskim dźěle w lěcże 1883 psches to, so bu jeho młódschi žyn, H. T. Ki-

lian, kiž bě ſ kandidatom prědarſkeho hamta, do woſadý Sswj. Pawoła w Sserbinu w Tekſaßu powolny. 22. julija 1883 bu wón ſapokaſany. Tutón je hacž do ßwojeje ßmjercże woſadże ßłużił ſ Bożim ßłowom a ſe ſakramentomaj a to w ßerbſkej a němſkej rěczi.

Jeho nan, duchowny Jan Kilian, wuńdże ſ tuteje cżaßnoſcże dom k ßwojeho Knjeſa wjeßekoſcżi 12. ſeptembra 1884; bě mohł hiſchcże jene lěto dołho hromadże ſe ßwojim młódſchim ßynom w tudomnej woſadże ſkutkowacż.

Wucżeŕ G. A. Kilian wumrě, bjes pſchestacża w naſchej woſadże ßwěrnje ſkutkujo, 12. ſeptembra 1916; bě to po 44 ſaſtojnſkich lětach. Duchowny H. F. Kilian wumrě 21. januara 1920, ßłużiwſchi woſadże ßwěru pſches 37 lět.

Hdyž bě duchowne měſtno 2½ lěta próſdne było, bu 11. junija 1922 duchowny Hermann Schmidt do tudomneje woſadý ſapokaſany. Tutón wukhadża ſ tuteje woſadý Sſw. Pawoła a ßłuži jej ßwěrnje w němſkej rěczi a w ßerbſkim privatnym duſchepaſtyrſtwje. Wón je woßebje dobry wukkadowaŕ Sswjateho piſma, ma dobru wurěcż a dobry hłóß. Hacž runje njeje 30 lět dołho ßerbſku rěcż ani trjebał ani ßłyſchał, roswucżuje tola ſtarych Sserbow, kotſiž ſkoro niczo němſki njemóża, w ßerbſkej rěczi a dżerżi domach w ßerbſkej rěczi Boże wotkaſanje.

Tu khwilu je to ſ naſchej woſadu něhdże tak, ſo ma 800 duſchow, mjes nimi něhdże 500, kiž k ſpowjedźi khodża, a wjaz hacž 100 ſchuliſkich dżěcżi, kotrež ßo wot dweju wucżerjow roswucżuja. —

S tym, ſchtož ßym tu podał, je něſchto ſe ſtawiſnow woſadý Sswj. Pawoła w Sserbinu w Tekſaßu ſdżělene. Woſadne ſtawiſny w zyłku wſchak ſ tym njejßu hiſchcże podate. Njech pak je to tu doßahaze, ſo ſpóſnajeſch, ſo je Bóh dźiwnje a hnadnje wodźił, ſo je ßwěrny Bóh, pſchi wſchelakej njeßwěrje a njedźakownoſcżi cżłowjekow, pſchi wſchelakorych ſwonkownych a ſnutkownych wojowanjach, pſchi wſchej naſchej njedoſtojnoſcżi też tu na tutym měſtnje ßwój Zion twaril a żohnował. Khwalený budź Bóh ſa to wſchitko! Jemu ßamemu budź cżeſcż! —

Takle piſche amerikanſki ßerbſki pſchecżel w němſkej rěczi, pſchiſtajiwſchi, ſo njeje nawuknył, w ßerbſkej rěczi pißacż, a pſchida hiſchcże:

„Tole wſcho je luta wěrnoſcż. Je też moje pſchecże, ſo ßo tole, je-li někak móżno, w „Pomhaj Bóh“ woſjewi.“

Podał je nam tutón ſajimawy wucżah ſe ſtawiſnow amerikanſkich Sserbow Hermann Kaſper a po nadawku tuteho je ßobudżěłał a pißał Guſtav Wieſenhutter. Cżitarjo naſcheho łopjeńka a do zyła Sserbjo budża jimaj wěſcże jara dżiwkowni ſa tute powěſcże, kotrež nam wo wucżehnjenju a ſaßydlenju Sserbow w Amerizy a wo wojowanju a roswiwanju jich ßydleſchcża podawaju. Woßebje witane pak budżeja tute rynczki tym, kotrymż tehdy pſched nětk nimale 70 lětami pſchiwuſni wucżeżechu ſ duchownym Kilianom do Ameriki. Sſnadź tute rynczki toho abo tamneho pohnuja, ſo hiſchcże to abo tamne wo Sserbach w Amerizy doda.

Naſchich ßerbſkich bratrow tam w dalokej Amerizy pak, woßebje teju, kotrajž nam pißaſchtaj, ſtrowimy ſ wutrobnym: Pomhaj Bóh!

S bliſka a ſ daloka.

„Pomhaj Bóh“ a ſ nim naſch „Miſſionſki Poßoł“ wukhadżatej nětkle ſa jenu płacżiſnu, kotruż njemóżeſch wjazy w zyłych pjenjeżkach měrowego cżaßa wobliczicż, hdyž dolar 1 000 000 pſchekroczi. To ſpóſnawaja też pſchecżeljo naſchich nabożnych łopjenow a pomhaja. Tak bu w „Sserbſkich Nowinach“ ſa „Pomhaj Bóh“ tydżenja ſ nowa kwitowanych — pißamy to 30. julija — ſ Noßacżicżanſkeje woſadý a pſches redaktora ſpakacżenych 151 270 hr., ſ Rakecżanſkeje woſadý 100 000 hr., ſa „Miſſionſki Poßoł“ ſ Rakecżanſkeje woſadý 100 600 hr., ſ „Noßacżicżanſkeje woſadý“ pſches redaktora tuteho łopjeńka 62 000 hr. Też ſ druhich woſadow a jenotliwzow bu, kaž ßmy hižo ſe „Sserbſkich Nowinow“ widżeli, wjele nawdate. To je ſwjeßelaze, to dyrbi pak ßo też ſtawacż, chzemy-li ſ naſchimaj nabożnymaj łopjeńkomaj wobſtacż a chzemy-li ſmóżnicż, ſo też naſchi mjenje ſamóżiczi cżitarjo a naſche bóle khude cżitarki tute naſche łopjeńka wubkhowaju. Tuż pomhajmy, woßebje pſches to, ſo hiſchcże wjazy ßerbſkich ßwójbow naſche łopjeńko cżita, a byrnjež je to ſa te mjenje ſamóżite ſapłacżicż dyrbjeli, kaž ßo to tu a tam hižo dawno cżini, pak pſches pjenjeżne podpjery. Sa twarjenje Knjeſoweje zyrkwje tu na ſemi, ſa kraleſtwo naſcheho krala Jeſuſa Khryſtuſa tu pola naß njeßmě a njemóże nam niczo pſchedrohe byczʔ!

We Wittenbergu Lutherowym ßwjeczi 23. ſeptembra tutoho lěta „Hłowny wubjerk ſa ſnutſkowne miſſionſtwo“ ßwój 75 létny jubilej. We wichorjatym lěcże 1848 bě Wichern ſ hrodowſkeje zyrkwje Wittenberga, ſ kotrejež bě Luther 300 lět prjedy pſchipowjedał to cżiſte evangelijon, pſchiwołał zyłenu ludej wulku myßl evangelſkeho ſkutkowazeho kſcheſcżijanſtwa. A tuta myßl bu móz a pſchibywa na mozy k żohnowanju zyłeho luda a cżłowjeſtwa. Tam, hdżež je tak rjez dom jeje nowreho naroda, tam dyrbja ßo tute 75. narodniny ßwjeczicż, a wſchitko pokaſuje, ſo chze tutón ßwjedżeń byczʔ ßwědczenje evangelſkeho kſcheſcżanſtwa, kotrež ßo wuſnawa k Jeſußej Khryſtußej ſ wutrobu a ſe ſkutkom.

Zyrkwine a farſke leżomnoſcże maja ßo wot nětka po nowym ſakonju pſchenajecż. Sakoń je hakle pſched krótkim wuſchoł, tuż dże ßo pſchenajecże ſa 1. oktobra 1924 hakle ſa někotre njedźele pſchewjedże. Pſchenajecż ma ßo na pſcheßadżowanje a to pſches woßebite kommißije. Sso ßamo wě, ſo maja leżomnoſcże pſchi nětcziſchich wobſtejnoſcżach tajkeho wunoſchka pſchinjeſcż, kotryż je pjenjeżnej hódnoſcżi abo lěpje pjenjeżnej njehódnoſcżi pſchiměrjeny. —

Biblija — cżaß — cżłowjek.

33. tydżeń, wot 12. hacž do 18. auguſta.

12. **jědnata njedźela po Sswj. Trojizy:** Jap. ſk. 10, 25—33 — kh. 163 — Hebr. 1.
13. **póndźela:** Pſ. 117 — kh. 319 — Hebr. 2.
14. **wutora:** Pſ. 118 — kh. 601 — Hebr. 3.
15. **ßrjeda:** Pſ. 119, 1—48 — kh. 709 — Hebr. 4.
16. **ſchtwórtk:** Pſ. 119, 49—88 — kh. 700 — Hebr. 5.
17. **pjatk:** Pſ. 119, 89—120 — kh. 161 — Hebr. 6.
18. **ßobota:** Pſ. 119, 121—176 — kh. 155 — Hebr. 7.

Liſtowanje: H. w K. ſa 11. p. Tr.
R. w P. ſa 12. p. Tr.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacż w Noßacżizach.
Cżiſchcż Ssmolerjez knihicżiſchcżerńje a knihaŕnje,
ſap. drużſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čišło 32. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočńty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske kopjeno.

W Budyšchinje, 12. augusta 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

11. njedźela po swj. Trojizy.

Japoschtolske skutki 10, 25—33.

Jako běsche Bóh swět stworił a semju kraßnje wuhotował se wschěm, schtož na semi je a woßebje cłowjekow wudebił se cźělnymi kaž ſ duchownymi darami, je wón chcył, so by cłowjek na Boha podomny był. Tehodla da wón cłowjekej swědomje, kotrež jeho na Boha a na Božu wolu stajnje dopomnja. Ale cłowjekojo su kraßnosć njesachodneho Boha pschewobroczili na cłowjesku podobnosć abo na podobnosć stworjenjow, a cłowjekojo sami su sapadnyli do žadosczow jich wutrobow a so wot nich wobknjeża. Tak bu swět rostorhnjeny, tak nastachu wójny a njepschecźelstwa mjes cłowjekami a ludami. Cłowjekojo je hrěschna cłowjeska wola bóle ważna hač Boża wola? — Jako cźaß bě dopjelnjeny, póßła Bóh swojeho syna, so by tón pschewinył móz hrěchow nad cłowskimi wutrobami a pschinjeßł na semju Boże kraleſtwo a cłowjekam k tomu dopomhał, so bychu kaž bratrja a sotry so lubowali mjes sobu a Boha Wótza cześcźili a sbóžnosć pśches Khrysta dobyli. Tehodla Jesuß swojim wuczobnikam pschikasa: „Dźicze po wschěm swěcze a wuczcze wschitkich póhanow!“ Njedyrbjake žane roskory wjazy bycź, wschitzy dźěcźi jeneho Wótza w njebjeßach. Hdźe stejimy dźenża? Tsecźi dźěl cłowjeſtwa na semi so mjenuje kschescźijanski — a tola też tu: kelko roskory a hidy, kajke wójny a njepschecźelstwa! Hdźe su kschescźenjo, so bychu Božu wolu dopjelnili, a Bóh tola chce, so by wschitkim ludźom pomhane było? Abo je hrěschna cłowjeczna wola bóle waźnischa hač Boża wola? Skoro so tak sta. Tola tak njeßmě to bycź abo wostacź! Dźenß ßebi ludźo hłowu łamaju, kak mohli wupucź namakacź se nschcheje nuſy cźaßa w krajach a ludach, mjes krajami a ludźimi. Tola jenoż jene móże pomhacź, ta próſtwa: Stwoř we mni, Božo, cźistu wutrobu, a daj mi noweho, wěſteho ducha. — haj kschescźijanam woprawdże kschescźijanskeho ducha!“ W tak mjenowanych kschescźijanskich ludach knježi duch póhanskeje ßebicźnosćze. Wy kschescźijenjo, dajcze wot Jesußoweho ducha so mjescź, so byschcze podobnosć na Boha saßo dobyli!

Tehodla pohladajmy na Pětra, so bychmy wot tuteho wuczobnika Jesußoweho wukli:

1. Sswěru pschecźiwo temu, schtož ßebi Bóh žada.
2. Ponižne ßamopósnacze.

1. Pětr, ßyn židowskeho luda, běsche po židowskich nuczbach roswuczeny a wobkruczeny we wěrje, so je israelski lud Boži lud a Bóh je Bóh Israelski. A jako Jesuß pschińdże, Boži Ssyn, běsche Bóh w nim sa swój israelski lud wocźakaneho Meßiaßa póßłał. To běsche Pětrowe pschesßwědczenje. To njeběsche też pschewinjene, runjeż běsche Jesuß pschikasał: Dźicze po wschěm swěcze. Póhanjo běchu sa njeho njecźiscźi cłowjekojo. Ale we widżenju, kaž nam nasch tekst praji, běsche Bóh jeho powucził, so by žaneho cłowjeka sa gmejnskeho abo njecźisteho njedźerżał. Pschi dźěle sa Boże kraleſtwo masch kedźbowacź na to, schtož Bóh chce, niz na to, schtož ßebi myßlisch. Dźenß ßłyschisch husto: Wostajcze póhanow, woni su ßnano sbożownischi dyžli my pschi wschej jich njewěrje a njepocźinkach, wschako też kschescźijenjo njejßu, kaž so wucźi! Temu steji napschecźiwo Boże słowo: Bóh chce, so by wschitkim ludźom pomhane było; a hdyž kschescźijenjo njejßu kaž so wucźi, woßebje hdyž so njestaraja wo Božu wolu, dha je to hańba sa nich, kschescźijanski duch cźini pra-

wych kschesczijanow! — Pětr potajkim poßłucha na Boże roswuczenje a dże ßobu do domu pohanskeho hejtmana Corneliußa. Bóh je evangelijon wschěm ludżom dał. Schtóż temu sadżiwa, jo ßam shubi. Sswěru potajkim pschecziwo Bożej wroli pschewschitko!

Tak ma bycz we wschěm naschim wobeńdżenju, w naschim powołanju. Wot prawcho sastojnika ßo niczo wjazy njeżada, hacz so by wěrny namakany był. Tak we wschědnym powołanju. Temu je nusne husto wulke ßamosapręcze, hdyż ßo czi powołanje prawje njespodoba, hdyż teho wuspěcha njenamakasch, kotryż woczakujesch, hdyż je dżěła pschewjele, mozy, każ ßo czi sda, pak pschemało. A tola ma ßo dżěło dokonjecz! Dwójzy czeżko cźi budże, jeli so na wschelakore wobmyßlenja kedżbujesch; wscho pak nanajlohżo pschewinjesch, hdyż ßebi prajisch: ßwěrnje ßwoju pschißłuschnosez dopjelni prawy sastojnik Boži. A tajkemu ßwěrnemu słutkowanju Bóh żohnowanje ßlubi. Hdyż ratar ßo nochze prózowacz, njemóże k niczomu pschińcz. Hdyż dżenż dżełacześ nochze ßwoje hodżiny dżełacz, dyrbi tradacz. Żiwjenje ßebi dżenż żada, so by kóżdy ßwoje mozy napinał; pschi dżeń a wjetschej drohoczże dyrbi kónz bracz, schtóż ßebi njecha ßam pomhacz abo komuż ßo hewak njepomha. Tola bohużel dyrbimy dżenż też widżecz, so tak někotry ßo żiwi bóle hacz hdy prjedy psches jebanstwo, psches ßuwanje a tak podróżenje cźłowjeskeje zyroby atd. Tehodła hladaj pschezo, so by ßo twojcho powołanja na kschesczijanske waschnje měł. Jako kschesczijan njesapomń żenje, so ßy Bohu samolwity sa wscho, schtoż cźinisch a też kak jo cźinisch. Wěste ßu sa wschě cżaßy postajene Boże kanje. Móże bycz, so je cźi skerje mózno bjes nich ßwoje żiwjenje po żadanjach wutroby wużiwacz! Ale kajke je to żiwjenje — każ rěka, kotraż psches hrjóh stupi. Wona drje je schěrscha, ale njeje hłuboka. Tak je tajke żiwjenje swjerschne, bjes hłubokich saměrow, a shubi skónczńje, k czemuż je powołane. So bychmy tola pschezo poskali każ Pětr na to ßłowo: Bóh chze to; so bychmy cźinili każ Pawoł: Tehodła tak běżu, niz jako na njewěste; ja tak bechtuju, niz jako jedyn, kiż do lófta ruba; ale ja pojimam ßwoje cźełko a wosklndżu jo na ßłużbu!

Tomu pak ßłuscha ßylna wěra do Boha, kotraż ßwět pschewinje. Sswět naß wabi se ßwojimi lóschtami, naß krjuduje se tyschnosczenni, naß spytuje s njewobstejnosczu a s njedżakom a se stóscżu. Temu staj napschecżiwo jako brónje wěry a modlitwu a sczerpliwosez a cźichu myßl. Jesuß praji: Na ßwěcże macże wy cźěßnosez, ale budżcże dobreje nadżije, ja ßym ßwět pschewinył. — A schto je skónczńje najrjeńsche dobyczе? — To, so ßo ßami pschewinjemy. Lohka wěz, tych lubowacz, kiż naß lubuja, tola Jesuß praji: lubujcże ßwojich njepschecżelow! Lohka wěz, Bożu wolu dopjelnicz, hdżeż naß sbożo a wjeßele witaju, ale Jesuß naß wucżi ßo modlicz: Twoja wola ßo stań —. Lohka wěz: wjeßoły bycz s tym, kiż je wjeßoły — tola Jesuß pschistaji też: płaczcże s tymi, kiż płakaju. Tuż masch pschewinycz twoju ßłabosez a njewěru a ßebicznosez, so by Bóh też psches tebje ßwoje saměry dopjelnił. Budź ßwěrny w tym, schtoż Bóh wot tebje a s tobu chze.

2. Je pak nam Pětr s tym prawy pschikład dał, dha też nam da nuts pohladnycz do ßwojeje wutroby. To je ponižne ßamopósnacże, schtoż ju debi.

Tak někotra kniha je ßo pißała wo tym, kajki maja ludżo se ßobu wobchad měcz. Schkoda skónczńje wo tu prózu, pschetoż żane druhe knihi naß njemóża lěpje wo tym roswonczecz hacz nascha biblija, jenoż so bychmy s njeje wuknycz chzyli. Wona nam ßwěczi do naschcje wutroby a nam dawa prawe ßamopósnacże a naß wjedże k ponižnosczi.

Jako Cornelius Pětra wuhlada, padże wón k jeho nohomaj. Pětr pak wotmołwi, jeho posběhnywschi: Stawaj, pschetoż ja ßym też cźłowjek. To běsche wón nawuknył wot teho, kiż praji: Schtóż ßo ßam powyschuje, tón budże poniżeny... haj: nichtón njeje dobry, khiba tón jeniczki Bóh! Kelko jich je, kiż ßu w njesbożu njeßwěrni, w dobrych dnjach pak hordźi. Romiszy khěżorojo ßu ßo cżesczicz, ßu ßebi woprowacz dali, jako bychu bohojo byli, a kelko kschesczijanow je ßo tehodła moriło, dokelż cźłowjekam woprowacz nochzychu. Kak ponižnje wusnawa ßo Pětr, kotrehoż běsche tola tón Knjes woßebje wobhnadźił a s woßebitymi darami wuhotował: ja ßym też cźłowjek. Kak móżemy tola wschitzy wot Pětra wuknycz. Ja ßo cźi dżakuju, so njejßym każ druhi cźłowjekojo, tak modlesche ßo tamny farisejski w templu. Podobna hordosez knježi też dżenża w tak někotrej wutroße, jeje nadeńdżesch pola wulkich każ małych, khudych każ bohatych. Kajke rosdżěle nastanu njetrjebawschi psches to mjes ßußodami, mjes pschecżelemi a snatymi. Je jedyn wjetsche sbożo měł każ druhi, hnydom cżert sa nim hraba a jeho wutrobu s hordosczu napjelnja. W młodych lětach staj dwaj cźłowjekaj dobraj pschecżelaj, jedyn je někto ßo derje woženił, je druhich pschecżelow namakał, je hotowy muż. Někto pschecżela se ßwojich młodych lět wjazy njesnaje. Hordosez je jeho prjedawsche pschecżelne smyßlenje skasyła. O, bychu ßebi tola wschitzy prajili: ßmy cźłowjekojo se ßłabosczemi a brachami — tamni ßu cźłowjekojo runje każ my. Haj njeje skónczńje Bóh, kiż ma wschitkim wodacz, so bychu żiwjenje a sbożnosez dobyli? Hdyż je Bóh wschěch k temu powołał, so bychu Boże dżěczi byli, schto dha dyrbi potom s zyła hordosez na ßwěcże, a njeposkicża nam Bóh ßwoju hnadu bjese wscheje nascheje saßłużby a dostojnosczе? Haj wotwißuje skónczńje sa wěczny sbożnosez cźłowjeka něschto wot teho, schtoż druscy wo nim myßla? Njeje to wjele bóle Bóh ßam, kiż ßudźi, haj kiż też naß ßudżicz budże po tym, schtoż ßmy hódni? Pětr — wot hodżiny, hdżeż běsche ßwojeho Knjesa sapręł — ponižny cźłowjek. Wón je shonił, so ßłowo wěrno je: komuż ßo sda, so steji, tón ßo hladaj, so njepadnje. S tym, schtoż tu na ßwěcże je, a schtoż tu na ßwěcże ma, ßebi nichtón njemóże njebjeske kralestwo dobycz. Wjele bóle, schtoż masch, je cźi Bóh dał sa twoje cżaßne żiwjenje, so by je dobrym sastojnikom był; a jeli so schtó bohabojazny je a cźini jeho wolu, teho ßameho ßłyschi wón. Hladajmy, so bychmy Bohu spodobni byli a jako Boże dżěczi pytali Boże kralestwo a jeho prawdosez, dha budże nam wschitko druhe pschidate. Hamjeń.

H. w K.

Sa kschesczijanske maczerje!

Po revoluziji je ßo naschim żonam a maczerjam, wowkam każ dżowkam nowe prawo dostało: ßmědża něsto też wolicz a ßo wolicz dacz. S wulka a s zyła ßebi wjele s teho njesczinja, a tola je jara ważne, so ßobu wola, jedna ßo tola ßobu wo najdróżsche, schtoż maja, wo ßwoje dżěczi a wo jich pschichod — jedna ßo wo to, hacz ßo dżěczom wěra a nabożina sakhowa abo niz. Tehodła dżěczi dla ma kóżda macz ßobu pschißłuschnosez, jeje nowe prawo też prawje wużiwacz, pschetoż tak twari ßobu pschichod nascheho luda.

Ale hischcże ważnische je, schtoż macz, schtoż ßotra, schtoż wowka direktnje cźini na dżěczoch. Je ßo ras pißało to ßłowo: lud ßo sběhnje abo lud padnje po tym, każ żony w ludu ßu. Widżimy, so wěra ßo dżeń a bóle shubi s nascheho luda; pondże tak dale, budżemy skónczńje sahubjenje żnjecz. Swonkowne njesbożo njeje najwjetsche sa nasch lud, wjele bóle to, so ßo bóle a bóle wsdawa wěry a ßwěry a waschnjow naschich wótzow. Tehodha je to nasch najßwjeczischi nadawk, so nasche dżěczi saßo na-

wuknu, Boha ßo bojecź a jeho lubowacź a jemu ßo dowěricź. Wěßcźe ma ßchula w tym naßtupanju wulki nadawk a móże wjele dobreho wukonjecź. Ale wjazy wucźini ßtarßchiſki dom, najwjazy macź! Macź dyrbi ßaßo dźěßcźu ruzy ßtykowacź a ſ nim ßo modlicź. Macź dyrbi dźěßcźu pokaßacź, kak Bożu ßłużbu ßebi waži a ßwoju bibliju a ßwoje ſpěwarſke lubuje, ale też we wßchěm dźěle ßwojemu Bohu ßłuži ſ luboßcźu a ſe ßcźerpliwoßcźu. A ßchto móża dźěcźi nawukнycź wot ßtarßcheje ßotry! Ma ßo ta dobrych waßchnjow, dźerži na dobry porjad a na dobre mjeno a na cźeßcź, budźe ſ najlěpßchim pßchikkadom ßa mjeńßchich bratrow a mjeńßche ßotry. Wowka pak — kak wißoju na mej dźěcźaze wutroby — dyrbi ßaßo kaž prjedy powjedacź rjane ßtawißny ſ jeje żiwjenja, kak je Bóh jej pomhał w tak něktorej nuſy — a nichtón njemóże tak rjenje powjedacź dźěcźom kaž luba wowka —; wowka dyrbi ßaßo ßaßchcźěpicź luboßcź k Jeſußej do młodych wutrobow, dyrbi jich ſpěwacź nawucźicź rjane ßchtucźki a ßherluſche, a nichtón njedokonja lěpje ſ dźěcźimi wuknycź kaž wowka! S tajkich domow ßtupja ßynojo a dźowki do ßwěta, kiž twjerdźe ßteja we wěrje, kiž ßebi ßakhowaju cźiſtu wutrobu a cźiſte ßwědomjo, kiž twarja ſe luboßcźu ßobu na ßbożu luda a kraja. A ßdźe płacźi lěpje ßłowo: ßchtoż cźłowjek ßyje, budźe wón żnjecź. Kßcheßcźijanſke nawcźerje, dopomńcźe ßo waßchich najßwjecźiſchich pßchißłuſchnoßcźow!

H.

„Něktore padźe na dobru rolu.“

Drje żadyn cźaß njeje tak ſ lóhka ſmyßleny był kaž naßch cźaß. Bóh drje naß cźeźko doßcź domachpyta, ale ludźo nochzedźa do njeho wěricź, njepoßłuchaju na jeho ßłowa, njeſtaraju ßo wo kßcheßcźańſke wocźehnjenje dźěcźi. A hdźeż w ßtarßchiſkim domje pobożneho ducha njeje, tam je huſto doßcź wßcho nabożne roßwucźowanje dźěcźi podarmo. Cźim bóle ßo wjeßelimy, hdyż hdyß a hdyß ſhonicź ßměmy, ſo wußyw Bożeho ßłowa też dźenßa hißcheże zyle podarmo njeje. Też dźenßa hißcheże padnje něktore ſorno na płódnu rolu. SSa to njech je dopokas ßlědowazy liſt. Młodźeńz je jón pißał. Wón ßebi něhdy na paćerjach wßchu próżu dawaſche a doſta też jako myto ßwojeje pilnoßcźe cźeſtnu ßerbſku bibliju ſ legata fararja Jakuba ßa pilne ßerbſke paćeźiſke dźěcźi. Jako po konfirmaziji na ßłużbu cźehnjeſche, njeſabu ßebi bibliju ßobu wßacź do zuſby. W tu khwilu dźěła w Hamburgu a pißa wot tam ßlědowaze:

W Hamburgu, 29. julija 1923.

Doſtojny knjes fararjo!

Dowolcźe mi, ſo Wam po dołhim cźaßu něktore rynczki pißam ſ dalokeje zuſby wo mojim dźěle, żiwjenju a ſadźerżenju. Kak ßo mi wjedźe daloko wot domiſny pola zuſnych ludźi? Jako moju lubu domiſnu, ßtarßcheju, bratrow a ßotſtje wopuſchcźich, ßym ſ połnej nadźiju ßo dowěrił mojemu lubemu Bohu, kotryż mje ſwarnuje a ſchkituje. Drje je ßo mi tu w Hamburgu prěni cźaß jara hubjenje ſchło, tola ja njejßym wotpadnył wot mojeho lubeho Boha a ßym ßo jemu ſ zyłej wutrobu dowěrił. Wón je mi ſ nuſy pomhał a ſwarnuje mje pßchede wßchěm ſłym. Moje heßło je pßchezo: Wßchitzy, kotſiž do Jeſußa wěrja, njebudźa ſhubjeni, ale śmeja to wěcźne żiwjenje.

Doſtojny knjeże! Nichtón ßebi myßlicź njemóże, ſchto do żiwjenja nětko w tak wulkim měſcźe, kaž Hamburg je, knjeźi, kajzy ludźo tu nětko wokoloběhaju: ſchtwórty dźěl Hamburgſkich dźěcźi njeje wukſchcźeny, woni běhaju wokolo kaž póhanjo. A hdyż njedźelu do Bożeho domu pßchińdźeſch, nimale nikoho njewuhladaſch. Zyrkej je nimale próżdna a ßwět je ſły, hacźrunje ßmy doßcź domachpytanja wot Boha naſhonili. Lud njeda ßo mylicź a wjedźe ßwoje ſke żiwjenje dale. Ja pak ſ tajkimi cźłowjekami żadyn wobkhad nimam a wuběram ßebi tajkich, kotſiž hißchcźe do Boha wěrja a jeho njeſazpiwaju. Někotſi cźłowjekojo wjedu cźertowſke żiwjenje, khodźa na ſchěrokej dróży, myßla jenoż na ßwětne, dadźa ßo ſawjeſcź. Je nětko hroſny cźaß ſa němſki kraj, hdyż ßo dopomniſch, kak je prjedy było. Prjedawſchi cźaß je bohużel nimo. Bóh pak ßo njeda ſa ßměch měcź.

Na ßwěcźe njeje nětko nicźo druhe hacź rubjenſtwo a morđarſtwo. Tu ßo ſkoro njemóżeſch wjazy na haßy widźecź dacź. Wjecźor ßo ludźo nadpadnu a wurubja, a to pßches młodoſtnych — kommuniſtow. Dźěłam nětko w jenej blidarni a ſaßłużu rjany pjenjes.

Tuż ſkóncźu w nadźiji, ſo bórſy powjeſcź wot Waß doſtanu, a ſo Bóh Waß ſwarnuje — ſchkituje, ſo ſtrowy woſtanjecźe ſe ßwójbu. Tón Wſchehodobrocźiwy ſdźerż jene żiwjenje, kiž ßo pßches luboßcź k cźłowjekam a woprawdźite ſaßłużby wuſnamjeni, hißchcźe dołho! Wón pßchihotuj Wam ſkóncźnje ßwjatok żiwjenja!

Moje żiwjenje dyrbi Wam dopokaſacź, ſo Waſche prjedawſche dobroty njeſcźe żanemu njedoſtojnemu wopokaſali.

S wutrobnym poczeſcźowanjom woſtan Waſchej doſtojnoſcźi ßwěru podwólny

N. N.

Wjeßelimy ßo, ſo ma młodźenz we wulkim měſcźe khwile, ßo na ßwojeho něhduſcheho duſchepaſtyrja dopomnicź, ſo ßo ſe Bohom a wěru ſaběra a ſawjedźenjam ſ pucźa dźe. A proßymy Boha, ſo chzył jeho też dale ſdźerżecź na wuſkej ſchcźeżſzy a we wſchěch ſpytowanjach jeho wěru poßylnicź. Bóh daj, ſo by jeho wutroba była rola, na kotrejż Boże ßłowo pßchinjeße ſtokrócźne płody.

K. K.

Zyrkej a ſtat.

Wcźera, 11. auguſta, wopominachmy w Bożich domach ſ prěnjemu raſej to, kak bu po njeměrach a njeporjadźe revoluzije we němſkim kraju wuſtawa ſawjedźena a tak ßaßo wßchemu żiwjenju a dźełu wěſty ſakładk położeny. Hacź runje njeje ſakoń, kotryż dyrbi tutón dźeń ſa krajny ßwjedźeń ſcźinicź, hißchcźe wuſchoł, chzyſche wulkoſtatna wyſchnoſcź tola, ſo by ßo też lětßa hižo tutón ſa nětcźiſchi ſtat tak ważny dźeń ßwjecźiła a pßchejeſche ßebi k tomu, ſo by też zyrkej jón ßobußwjecźiła, ſo by ßo też pßches Boże ßłużby ßobußwjecźił. Po tutym pßchecźu němſkeje wyſchnoſcźe lě też ſakſke krajne konſiſtorium wcźeratwſche ßwjecźenje poruczíło. Sapißamy to tu tehodła, dokelž to nětkole w tajkim cźaßu, hdźeż to pßchezo rěka: ſtat pßchecźiwo zyrkwi! ßłyßchimy, ſo je ßebi ſtat pßchał, ſo by zyrkej tutón dźeń, kotryż je tola najprjedy dźeń ſtata, ßobußwjecźiła.

Shonjenje.

Snamjenity lěkaŕ ras ſ jendźelſkim prědarjom Kavanaghom hromadu pßchińdźe, kiž rěcź bórſy na praſchenja naboźiny pßchinjeße. „Ja njewopßchijam“, lěkaŕ rjekny, „ſo móże tak wjeleſtronſzy ſdźěłany muż, kajkiž Wy ſcźe, hißchcźe do tajkich ſtarych bajkow wěricź.“

„Knjes doktoro“, prědaŕ ſnapßchecźiwi, „pßchedſtajcźe ßebi ras, wy cźinjeſchcźe ſhonjenje, ſo něka jki lěkaŕſki ßrědk wěſtu khoroſcź bjes wuwſacźa hoji; ſtajcźe pad, ſo buſchcźe wy ßam ſ tymle ßrědkom ßmjercźi wutorhnjeny, a ſo pola ſto patientow, kotrychż macźe lěkowacź, bjes wuwſacźa tón ßamy dobry wuſpěch wobkedźbujecźe: njebyſchcźe wy dowěrjenje k temule lěkaŕſtwu měli?“

„Sſo ßamo roſymi!“ lěkaŕ wotmolwi.

„Tak je też ſ kßcheßcźijanſtwom“, duchowny pokracźowaſche, „moja wěra wotpocźuje na ſhonjenju; njech druſy wo bajkach

rěcza, ja wěm, schtož ßym ßam na ßebi a pola druhich naschonił. Moja wutroba bě něhdy połna njepokoja a njeměra; ja njewjedźach, k cźemu ßym na ßwěcźe; ja njemějach żaneho wotmołwjenja na najważnische praschenja. Duž je ßo Bóh nade mnu ßmilił a mje k wěrje dowjedł; wot teho cźaßa ßym druhi cźłowiek a mam nětko měr a tróscht a wscho, schtož potrjebam. A schtož ßym ja naschonił, to ßu wot mnohich lětstotkow ßem wjele tyßaz cźłowjekow schonili."

Lěkař mjelcźeschе, żane ßłowo sazpicźa wjazy psches jeho hubje njepschińdźe. —

S bliska a ſ daloka.

— **S Noweje Schcźeńzy.** Swój słoty kwaß ßwjecźeschtaj dźeń 27. julija w Nowej Scheźeńzy wumjeńkař Handrij Wuschik a jeho mandźelska Augusta rodź. Neumannez. Mandźelski je khromy a cźeźßy ßłyschi, hewak pak wjeßeli ßo dobreje strowosćze na cźele każ na duschi a ßwěru dźěko po domje wobstara. Mandźelska je cźika a cźerstwa. Woßadny farař Kschižan-Rakecźanski pożohnowa jeju w domje a pschepoda jimaj sbożopschecza krajneho konsistorstwa, każ tež cźestny dar pruskeho knjeźerstwa. Narodźiło je ßo Wuschikez mandźelskimaj 11 dźěcźi, 27 dźěcźidźěcźi a 5 dźěcźi wot dźěcźidźěcźi. Żiwych je jich hromadźe 35. S nich je 12 w Amerizy. Bóh luby Knjes wobradź jimaj po prózy a staroscźow połnym żiwjenju błónczny ßwjatok.

— **Do Hrodźischcźa** pscheproschuje nascha ßudowaza młodźina na ßwoju 45. hłownu skhadźowanku sa dźenßa a jutsje. Dźenßa popołdnju ½3 hodź. je hłowna shromadźisna studowazeje młodźiny, w kotrejž móżesch nadrobnische shonicź wo dźěle a prózowanju a wojowanju naschich studowazych. Wjecźor w 7 hodź. je potom sabawa a jutsje pschisamknje ßo k tomu wulět do skale. Tuž, Sserbjo, khwatajcźe do Hrodźischcźa. Nascha studowaza młodźina ma pschi nětcźischich hospodarskich wobstejnoscźach cźeźke żiwjenje tam na schulach, woßebje na universitach. Tuž wopokażmy jej psches to, so ju na jeje hłownej skhadźowanzy wopytamy, ßwój dźak, so tola pschětrawa a wutrawa a sa naß Sserbow dźěła. A potom, my mamy towarstwo pomozy sa studowazu młodźinu! Ssmy my wschitzy hižo tu ßobustawy ſ wěstym cźaßej pschiměrjenym pschinoschkom abo ßmy tu hižo sapołożili ßwój woßebity dar sa to, so by ßo studowazym smóżniko, studije dokonjecź, a cźeźke hospodarske wobstejnoscźe pschewinycź. —

— **W Noßacźizach** steji Boži dom, kotryż daloko won do dolinow k ranju a k połnozy strowi wßy a hona a městaczko Wósbork. S jeho wěże rosnoschuja harmonisky klinczaze swony — tam wißajo wot dotwarjenja zyrkwje w lěcźe 1679, njewucźahnywschi tež we wulkej wójnje ani do lijernjow ani do něktajkich cźěmnych kutow — ßwoje synki daloko do kraja, — bohużel niz pschezo psches zyku woßadu, kotraż je zyła bóle k połodnju a k wjecźoru rosleżana. Napohlad Božeho doma, kotrehoż wěża bě drje něhdy ßobu ſ twjerdźisnu, je nadpadny hižo tehodla, dokelž ßo sběha psched rospadankami a schtomiskami stareho hroda. Wot sańdźeneje nasymy ßem je k tomu zyły Boži dom nowu swonkownu drastu wobleczeny a strowi cźim pscheczelnischo do runinow. Woßada je ßo loni nasymu smużiła, to dźěło, kotreż bě 1914 sapocźane, kotreż pak wójna skasy, ſ nowa sapocźecź a pschewjesecź, ſ najmjenscha zyłe wobnowjenje zyrkwiczki wot wonkach a tež smutskach a wuporjedźenje tšěchi. Tepjenje, kotreż běchmy 1914 hižo sapocźeli twaricź, wschak wostajichmy, dyrbja tola tež woßady, kotreż maja ßamo dwaj parnej kotokaj sa zyrkwine tepjenje, nětko swjetscha abo pschezo w njewutepjenym Božim domje ßo shromadźowacź, a my to do zyła hinak swucźeni njeběchmy. Sa to pak běchmy ßebi hižo we wójnje nowe pischcźele wot mischtra Eule satwaricź dali, dokelž běchu nasche stare doßłużiłe. Woßada je loni nětko nawdała w pjenjesach to, schtož tšěcha zyrkwje a fary ßebi żadasche, a je potom w sornach nahromadźiła to, schtož bě nusne, so bychmy zyły Boži dom wot wonkach, tež cźaßnik, wobnowili a sapocźeli ſ wobnowjenjom smutska. Hacź ke kermuschi bě swonkowne wobnowjenje a woltarnischcźo hotowe. Tola, to nam njebě dosecź. Wobnowjachmy wjerch, murje a scźěny a dale potom tež wobarbichmy ſ nowa lubje, pischcźele — woltař a klětka buschtej ſ woltarnischcźom wobnowjenej — a słónczńje tež ławki. Jako ßrědki njedoßahnychu, pomhachu woßadni, podpjerani pschezo wot kollatora hrabje ſ Bressler, ſ nowej sběrku sornow a pjenjes a psches to, so ßo ßami gratu pschimachu a ßobu dźěłachu. Tak bu nam móżno, ßo tež na to hischcźe sbytkne smużicź a wokna wot wonkach a smutskach wobarbicź. A tole je nětko tež dokonjane, a hdyż tu pschi poßlednim wobliczenju wczera nětkore tyßazy pobrachowachu k dosapłacźenju, budźe tutón njedostatk wěscźe wurunany, prjedy hacź cźitarjo tuto kopjeńko do rukow dostanu. Tak mamy nětko nasch Boži dom zyły wobnowjeny, tež drastowu komoru a pschitwark. Jenoż dwě makej runnoscźi wysche rownischcźa cźakatej hischcźe na to, ale wěscźe niz wjazy dołho. Tež naschej ßwěcźnikaj jaßnitaj ßo w nowym błyschcźu, mjeńschemu moßasnemu bopomhachu k tomu nascke młody holzy, wjetschemu schkleńczanemu ſ wjele stow kuskow shotowjenemu, pak żony ſ woßady. — Tak je ßebi Noßacźicźanska woßada stajiła rjany pomnik luboscźe k Božemu domej a ke kraleństwje krala Jesuša w tutym cźaßu. Je dźě tola nimo tutych sběrkow w sańdźenym lěcźe ſ jenej sběrku wotpłacźiła dok woßady a ſ druhej sběrku swjedka ßrědki sa druhe potrjeby woßady. A hdyż je woßada nětko na tym, sa to, schtož je nusne a trěbne we woßadźe a Božim domje, ſ nowa sběrku wuhotowacź, njebudźe drje ßo nichtón dlihicź a komdźicź, ale budźe saßo ßobu pomhacź, każ to jemu pschida samoženje a wutroba! S dobom je ßo tež wokoło nascheho wójnskeho pomnika — běchmy ßobu mjes tymi prěnimi, kotsiž ßwojim padnjenym pomnik wěnowachu, — nětko po wobnowjenju to poßlednje dźěło stało. Seleni ßo tam młódnje; mamy nadźiju na to, so njejßu morwi ale żiwi, kcźeje tam rjenje, luboscź nam żenje njewuhaßnje! Nasch pomnik je ſ dobom debjeńka sa nasch Boži dom, kotryż je, woßebje pola wěżywustojnych, sa rjany wukhwaleny, a namaka pschipósnacźe woßebje tež pola zusych, kotsiž naß wopytuja, je dźě tež něschto woßebite a originalne, niz po druhim słożene. — Hdyż je ßebi Noßacźicźanska woßada ſ tutym wschěm tajki pomnik stajiła, cźini nětko tež wěscźe wscho, so je to tež żiwy pomnik a wona żiwa ſ nim a w nim!

— **Listowanje.** R. w P. sa 12. po Tr. — M. w Buk. sa 13. po Tr.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

34. tydźeń, wot 19. hacź do 25. auguſta.

19. dwanata njedźela po ßwj. Tr. Jap. ſk. 12, 1—11. — kh. 161. — Hebr. 8.
20. póndźela. Pſ. 120. — kh. 256. — Hebr. 9, 1—10
21. wutora. Pſ. 121. — kh. 361. — Hebr. 9, 11—28
22. ßrjeda. Pſ. 122. — kh. 406. — Hebr. 10, 1—22.
23. schtwórtk. Pſ. 123. — kh. 412. — Hebr. 10, 23—39.
24. pjatk. Pſ. 124. — kh. 440. — Hebr. 11, 1—16.
25. ßobota. Pſ. 125. — kh. 304. — Hebr. 11, 17—40.

Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihańnje, sap. druźstwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čisło 33.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 19. augusta 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

Czertowy kamjeń.

Wot duchow. Modersohna w Blankenburgu.

We serbskim kraju, někotre hodźinki daloko wot stareho města Budyschina, leži czertowy kamjeń, starodawne póhanske wopornischczo.

Je jenoz mała hórka, na kotrejž leži, ale dokelž kraj dokoło wokoło tak runy kaž taler, widźisch wot njeho daloko do kraja a runje tak tež je wón dalko widżecz. Wobežity doscz woahlada. Wokoło njeho pletu so dźiwje róże, kotrychž srate schipki kaž krawne kapki psches selene liscze so swěcza. Na bosowych kerkach wisaja czorne bosanki. Wokoło stejaze prutowzy, dźiwje wischnje a brěsy dawaja wobrasej pod schěrym nasymskim njebjom něschto czežkomyslne. Bjes dźiwa, so pschiwěriwi ludźo tutoho městna so sdaluja, dokelž praja „tam scheri“.

Ssrjedź tuteho pustnischcza leža někotre pschesměrne sornowzy. Najwjetscht leži kaž na skalonym podstolpje. Je, jako by na tutón podstolp położeny był, so by tam wěste městno měł. Ale schtó by tutón kamjenity kološ hibacz obo walicz mohł? Zyle pódla njeho leži druhe kamjenisko, něschto metrow dale tsecze. Spody tuteho mózesch pscheléscz, tam skały wuski pucz tworja.

Najwjetscha skała ma na boku někotre małe wustupy. Po tych mózesch horje sakleścz. Nětk steju horjekach. Tam widźu, mjes tymaj zyle pschi sebi leżazymaj sornowzomaj leži tsecza, mjeńscha. Něhdy leżesche runje nad wulkej rósdrjeżu mjes kamjenjomaj, tak praji mi mój pschecżel. Nětk je mjes kamjenjomaj sunjeny a jasnje widźisch w nim dwě kulojtej zkałobje, kaž myjnizu tak wulkej. Do njeju bu wěsczе krew woporow lojena.

Hdy bychu tute kamjenje rěczecz mohle, schto bychu powjedacz mohle! Kajke jimaze podawki su tute skały wohladale. Po dobyczerskej wójnje so stari Sserbja domoj wróczichu, czrjódu jatych pched sobu czerjo. Tu pschi wopornischczu swjeczesche so dobyczerska swjatoczność. Tu krwawja jeczi pod kamjeńtnymi nožemi měschnikow.

Abo swjeczesche so w měrje pschibóżny swjedżeń. Daloko wokolo slěha so lud na holinje, w kotrejž nětk dźiwje muki bydła. A s kamjentnoje schklě horjeka na srjedźnej skale krjepi měschnik parjatu krew wowzow a howjadłow nad shromadżeny wulki lud.

Haj, hdy bychu tute kamjenje rěczecz mohle!

Kak też we Sserbach so stareje namrěteje pschibójskeje měry dżerżachu, skónczinje so tola kschesczijanstwo pschedobu. Hlaj, njeje to hruby kschiż, kotryż je tam horjeka do kamjenja saryty? Tak so sda. Wěsczе su też něhdy stare wopornischczo pod snamjo kschiża stajili, hdyż stare póhanske waschnje shiny.

Nětko serbski lud tuteje wokoliny něhdy swjaty pschibójski woltař „czertowy kamjeń“ mjenuje. Nima prawo s tym? Pschibohojo, kotrymž něhdy holdowachu, njeběchu tola žana hola myšl, žane wurojte, běchu woprawdźite wěstote, daemonske, czertowske mozy, kiž mějachu swoje wjeble na surowych woporach a na krwi jatych.

Nimo! Nimo!

Nětk tam czertowy kamjeń leži, swědk starodawneho czasa, kamjeńtna dopomnjeńka stareho Sserbowstwa a póhanstwa.

Na tutym kamjenju sedźo rěczachmoj wo tym, so su druhe kamjenje, kotrychž wažnota so ženje njepscheměni, kotraž do wěczнosczе ta sama wosta: je skała Jesuš Khrystuš. Schtóž k tutej skale wuczeknje, tón je w bjesstraschnosczi. Tón je wukhow namakał. Hacz runje wichory czasa schumja a so horja, hacz njepschecżelstwo a pschesczěhanje tutu skału nadběhaju — wona njekhabła a njetschepota.

Kak dołho su hižom tutu nadběhowali. Móz stareho Roma se swojimi krwawnymi pschesczěhanjemi kschesczijanow je so na tutej skale rosbiła. Wschě pospyty, wéz teho Knjesa sniczicz, su podarmo byle. Podarmo su lawow nak schesczijanow schczuwali, podarmo su schczěpowzy so palile. Podarmo też su tsělby bolschewikow praskale w baltiskim kraju — skała sbóżnosczе so njepowali.

Derje temu, kiž so na tutu skału sakoži. Tón może spěwacz a prajicz: „Wěsczе na tutu skału — wěczнje so sepjeram.“

Njech nawalnosć hidy pschećiwo Bohu a njepschećelstwa pschećiwo Bohu pschiběra, njech krawnje tutu skaku wobpryska a pozrě „hdyž ty jenož pola Jesuža žy!“ Tuta skała njekhabka. A schtóž na tutej skale steji, tež njekhabka. Abo staj žwj. Pawoł a žwj. Pětr khabkałoj, hdyž kojerjo pschińdžechu, jeju na wotprawnischczo dowjesć? Abo stej Perpetua a Felizitas khabkałej, jako buschtej w arenje dźiwim stwerjatam cźišnjeno? Abo žu Hugonottojo khabkała jako franzowski kral žwój krwawny wukas pschećiwo nim wuda?. Abo žu Salzburkšzy khabkali, hdyž wěry dla žwoju rjanu domisnu wopuschćicź dyrbjachu? Abo žu baltišzy cźerpjerjo khabkali, hdyž buchu won wjedźeni, so bychu satšeleni byli?

Spodźiwnje, schtóž na tutej skale steji, dostanje něschto wot mozy teje skały. Tón něschto wot jeje twjerdosćze dostanje. Tón njekhabka. Tón njetschepota. Tón žo pschećiwja wschěm wichoram. A pschi hanjenju a hidźenju, pschi pschesćěhanju a njepschećelstwje njemdreho luda spěwa žwój khěrlusch:

Wscha stósć staroh' smija
A tej žmjerćze schija
Mi wschak njeschkodźi,
Hdyž žwět na mnje laka,
Haj, hdyž na mnje skaka.
Spěwam wješele:
Boži schuz mje wosmje nuts,
Chze žo cźert a hela stobicź,
Jesuž b'dže jich pobicź.“

Mój pschećelo, stejisch hižo na tutej skale? Ssy ty hižom žwoje wukhowaije pytał a namakał, kiž jenicźzy dawa pokoj a měr, wěstosć a sbóžnosć? Pój, tuta skała posćiči tebi sepjeru a móz a trósch a wješelosć we žiwjenju a wumrjecźu. Pój k tutej skale wumoženje, k tej skale sbóžnosćze, a tež ty mózesch wyskacź a spěwacź:

Jesu, duschе wukhow,
sa mnje wumrjeł žy,
seprjeny na tu skaku
njebudu shubjeny.

Na pomoz.

Na pomoz! tak woła nětkole zyke hubjeństwo naschеho kraja! Na pomoz! tak wowa hłód, tón wulki hłód, kotryž nětkle domach pyta naschi lud. Sta a tyžazy njemóža žebi wjazy žucheho khlěba kupicź. Drohota jim sawjera pjekarske khlamy. Na dróhach padaja, kaž nam wczera něchtón s Drježdžan powjedasche, stari: hłód je jim mozy wšak! W komorsach płakaja dźěcźi sa khlěbom! Hłód je jim bolosczow a cźwilow naczinił! Sskyschimy my to, wěmy my to, kiž my žo Božeho khlěba najěmy, kiž my běrnow mamy. A naßyczamy my tych, kiž žu hłódni, kiž hłoda tradaju? —

A my tu wschitzy drje hischcze žuchi khlěb njetrjebamy jěsć ale pomasku, pomasku butrowu žamo a schmalzowu a hewak pomasanu! Hdy by ty wjedźał, kelko schědźiwych wowkow a dźěcow, kelko njesprózniwych žwěrnych nanow a macźerjow, kelko njewinowatych dźěcźi to wjazy njemóža, ow, tebi njeby žomaska žłodźała, khiba so tež druhim wot žwojeje dawasch. So to tola bychmy wschitzy bjes wuwsacźa! My tu na kraju, my tu s ratarskeho stawa, my to możemy, my to dyrbimy. To pschikaže nam hižo cźłowjeske smyßlenje, tomu honi naß naschе khcheścźijanstwo, tomu cźeri naß musa, wulka, straschna žmjertna nuza naschеho kraja a luda, wascha nuza! Damy my hakle žo honicź?! Ja měnju, teje lubosćze dla my do zyła hinak njemóżemy, hacź lubosć wopokasowacź, hacź pomhacź!

„Boži khlěb“, Serb praji — abo tola naschi stari tak praja hischcze, bohužel niz wjazy cźi młodźi wschitzy. Njeje žnadź to wjazy „Boži-khlěb“, schtoż žmy nětkle pschi najrjeńschim žnjewym wjedrje domoj khowali. „Boži khlěb“, hdyž tak prajischi, njebudźesch hinak chzycź hacź žobu dźěkacź. „Boži khlěb“, hdyž to wěsch, njebudźesch te Boże sornjatka pschedawacź do rukow, kotreż s nimi lichuja, je do wukraja pschedawaja a morja s hłodom a tradanjom žwojich žobucźłowjekow a cźerja žwojich žobucźłowjekow do nusy, tradanja, žmjercźe! A runje tak to potom njebudźesch cźinicź s butru, s pomasanjom na khlěb, hdyž wěsch, so to Boži dar, hdyž wěsch, so nasch lud cźerpi, so nasch lud treba, so nasch lud hłoda mrěje!

Sskyschisch, kak wón na pomoz woła tebje, tebje kiž ty masch! Tuž na pomoz, prjedy hacź pschepośdże! Bóh daj, so žłyschisch a cźinisch po tym, Bóh daj, so to wschitzy žłyschа a cźinja. Też tu placźi: budźeże pak cźinjerjo teho žłowa a niz jeno poßłucharjo, s kotrymž wy žo žami sjebacźe! Hłód a tradanje, to stej dwě mozy, kotrejuž dyrbischi s cźaßom pschewinycź. Skomdźischi-li to, žo posběhujetej a stejitej psched tobu a wołatej cźi jene žałostne „Ty dyrbisch!“ do wuschow a do žwědomnja.

A tola drje je pschezo hischcze tajkich doscź, kiž njesrosumja cźaß a njewobhladaju hrožaze strachi! Ssu žamo lajzy, kotsiž psched hłódnymi saczinja durje, kotsiž pschedawaja sornjatka a butru sa njewußłyschane płacźišny, mjes tym so drusy pódla nich tradaja! A tajzy tež žu, byrnjež žo hewak sa něschto hromadźiło a sběrało, njech po domach njech pschi durjach Božeho doma, kotsiž du nimo, kotsiž niczo njedadża! Ta wudowa khuduschka, kotraž nětkle sapołoži 1-hr.-papjerku, wona dże, so s Knjesowym žłowom rěczu, jako ta prawa domoj s Božeho domu do žwojeje khěžki psched tamnym. Běda nam a naschemu ludej, so wón tak se satykanymaj wuschomaj a swjasanymaj wocźomaj pśches tutón cźaß dże a se saschitymi sakami a sesamkanymi wutrobami! Na pomoz! dyrbisch wołacź, kiž ty widźisch a žłyschisch, na pomoz dyrbisch ty wołacź tym napischeczo, kotsiž to tajzy žlepi a hłuchi a symni a liwzy tu dźeja a steja wožrjedź tajkeho naschеho cźaßa, na pomoz jim wołacź tu lubosć, kotraž tola też w jich wutrobje, njech žnadź nětkole runje do nějakeho kucźika stołkana je, a to prjedy hacź je pschepośdże ! ! !

Na pomoz! tak woła wscho! Sskysch a cźiń, prjedy hacź je pschepośdże ! —

Snutskowne mißionstwo.

„Bausteine“, měßacźnik naschеho sakskeho snutskowneho mißionstwa, rosprawjeja w žwojim 661. a 662. cźißle wo snutskownym mißionstwje, kak žo to s nim 1. julija 1923 w Sakskej mějesche. Jenu žłuschachu: 4 khorownje s 512 něstnami, 1 dom sa bědnych (Krüppelheim) se 70 městnami, 2 wustawaj sa płuzakhorych s 59 městnami, dale jena hojerńja sa wopitzow s 15 městnami, 20 wukhowanskich domow s 841 městnami a 17 aßylow s 773 městnami, nimo toho: 19 domow sa starych s 632 městnami, 1 wustaw sa epileptiskich se 120 městnami a 2 wustawaj sa duchaßlabych se 105 městnami, k tomu: 104 wustawow sa dźěcźi se 6291 městnami a 4 domy sa njedźelniszy s 80 městnami. Wysche toho ma snutskowne mißionstwo 4 macźerne domy s 1314 žotrami a 1 bratrowski wustaw se 162 bratrami, dale 1 seminar sa sastaranje dźěcźi, 1 schulu sa žónske, 1 schulu sa wothadanje cźěschnych dźěcźi, 1 seminar sa wucźerki sa małe dźěcźi (Kindergärtnerinnenseminar), tute 4 domy maja městna sa 121 schulerjow. Tola hischcze druhich domow žłuscha snutskownemu mißionstwu, 13 domow sa wotkhorjaze dźěcźi s 904 městnami, 15 druhich domow sa wotkhorjazych s 465 m., 30 domisnow (Herberge zur Heimat) s 1179 m., kolonijow sa dźěłacźerjow s 515 m., a 20 domow sa młode holzy s 531 m. Tole wscho hromadże žu 269 wschelakich domow a wustawow s 4689 městnami; nimo toho ma snutskowne mißionstwo hischcze w 254 woßadach stazije sa woßadne dohladowanje. W dźěle snutskowneho mißion-

stwa ßu dale: 1 towarſtwo ſa kraj a 3 ſa měſta a 12 theologiſtich a 30 druhich woßebitych dźěłaćerjow ſa ſnutskowne mißionſtwo.

Tutón pſchehlad pokaže, kak wobſchěrne a wulke to dźěło naſcheho ſakſkeho ſnutſkowneho mißionſtwa je, a to nětkle pſchi tutych wobſtejnoſćach a tutych nuſach. So bychmy ßebi tole tola wſchitzy cźi, kotſiž maja wutrobu ſa ßobućzłowjekow nuſu a bědu a wotewrjenej ruzy k pomhanju, ſpomjatkowali a podpjerali tute naſche ſakſke ſnutskowne mißionſtwo, kotrež je nimale jenoż na pomoz ſe Sakſkeje pokaſane, mjes tym ſo druhe ſnate krustawy kſcheſćijanſkeje luboſćze w Němſkej ſ zyleje Němſkeje a ſ druhich krajow pomozy a podpjery dostawaju. A wono je cźežko, nětkle krobkowacź a dale wjeſcź wſchě tute dźěła! A ſaßo, wono je nuſne, tole dokonjecź runje nětkle. Stat to nětkle do zyła njeby mohł, byrnjeſch ßnadź jo chzyk! Pomhacź pak ßo dyrbi a nětkle woßebje! Tuž pomhaj kóždy, kotryž to nětkle móže, pomhaj kóždy tych hubjenych a tradazych dla, pomhaj kóždy teje luboſćze dla, kotruž wón naſhoni, teje luboſćze naſcheho Boha a naſcheho Sbóžnika dla!

Sswět ſańdźe ſe ßwojimi żadoſćemi; ſchtóž pak Bożu wolu cźini, tón woſtanje wěcźnje.

1. Jana 2, 17.

Hłóß: Dźerž ßo, Duſo, hotowy. —

Lubo tón ßwět njemějcźe,
S nim ſcźe pſchezo w ſtraſche;
Sswětło wěry pokažcźe,
Wot Boha je macźe.
Sswětło je njebjeſke,
Jeſuß je nam dawa;
Naſch wón ſawoſtawa!
Lubo mějcźe Jeſußa
S zyłk j ßwojej duſchu!
Wón je naſcha ſbóžnoſcź wſcha,
Wjeſcź naß chze po pucźu
Do njebjes! Wulki Kajes
Je a budźe woſtacź!;
Junu ßwět b'oźe thoſtacź.
Lubo tón ßwět njemějcźe.
Pſchetož to je ſtraſchne!
Krótke maja wjeßele
Dźěcźi ßamopaſchne —
Wěrjazy! chzeſch ież ty
Wróćźicź ſaß' ßo k ſtemu
Sswětej bjesbóżnemu?
Cźehodla dha nochzeſch wjaz'
S Jeſußom ßo wodźicź,
Wón je tón najlěpſchi ſchaz!
Jeho pucźe khodźicź? —
Poßłuchaj: Jemu daj
Wutrobu, myßl ßwoju,
Jemu daj duſchu troju!
Njebudźeſch ßo żenje kacź
Hdyż ßy tole cźinił,
Jemu dał ßo nawakacź,
Wón je derje nětkle
S tobu tu ſ wutrobu
Twój hřěch waſchon wſał na ßo,
Lubował pſchez' ſaßo!

Takle naß je lubował
Sbóżnik najßwěrniſchi,
Sa naß je ßo woprował
Sstrědnik najßmilniſchi
Wón je chzył, ſo by ſmył
Nam wſchě ßmjertne rany
Pſches ßwoj' krawne rany.
Luboſćź je to najwjetſcha!
Wjetſcha njeje żana,
Jeho kſchiż, wſchě cźerpjenja,
Luboſćź woprowana,
Sstrěła w cha wupomha
Jeho nam ſe ßmjercźe;
Cźeſćź jem' dajmy wěcźnje!
Pohladaj na Jeſußa,
Wón je luta luboſćź!
Naß wón takle lubo ma!
Jeho wulka ßmilnoſćź
Cźini wſcho, ło by ßo
Radźiło to jemu
So my pſchiſchli k njemu.
K njemu chzemy wſchitzy o
Hdyż ßmy d běhali; [ſchińdź
J ho wolu chzemy cźińcź;
Jeho kanje ſmali
Ssmy my wſchak; wón chze tak,
So my ſbóżni bali.
S nim ſte pſchewinyli.
Pſchewinyćź my budźemy
S jeho mozu wſchitzy;
Tehodla ßo prózujmy
Kaž joh' mucźobniży!
Khriſtuß ßam pomha nam
Se wſchej' naſchej' nuſy —
Khwalcźe joh' wſchě ludy!

Zyrkej a ſtat.

Wojowanje katolſkich ſtarſchich wokolo Wotrowzo pſchecźiwo wyſchnoſći njeje ſkónčzene; ſkerje ßo ſda, ſo ßo hiſchcźe ſbórſchi pſches to, ſo ßo też evangelſka ſchula we Woſtrowzu wot ßamßneje wukaſnje kultowcho miniſtra potrjechi a pſches to też evangelſcy ſtarſchi ſapoczny ſtreikowacź, ßo ſhromadnje wobaraja pſchecźiwo jenoſtronſkim a praworanjazym wu[illegible] minjerija; nabožny ras ßwojeje ſchule a modlitwu w ſchuli nochzedźa ßebi dacź wſacź. Mjes tym ßu wjednika katolſkich ſtarſchich tuteje zyleje wězy dla k pjenježnemu khłoſtanju ſaßudźili; tola je ßo ßud teho wſdał, pruhowacź, hacź je wukas kultowcho miniſtra po prawom abo niz. Saßudźeny je ßo hnydom pſchecźiwo wußudej powałał. — Je też wo tym ßkyſchecź, ſo je wulkoſtatny miniſter ſ nowa w tutej wězy ſakrocźił, tak, ſo dyrbi ßo w potrjechnych ſchulach wěz nakhwilnje ſrjadowacź a rosßudźenje ßo wulkoſtatnemu ßudej w Lipſku pſchewoſtajicź. Němſki miniſter chze tak tomu ſadźěłacź, ſo ßo po ſkónčzenju próſdninow dale ſtrajkuje a ſo bywa wěz tak dźeń a hórſcha. Srudno wſchak to je, hdyż dyrbi ßo pſchezo ſaßo a ſaßo pſches wulkoſtatny ßud wucźinicź, hacź ma wyſchnoſcź prawo abo poddanjo, a dźiwnje to, abo też niz, ſo ßu to potom pſchezo wězy, kotrež tak abo hinak ſ zyrkwju a ſ naboźinu ſwißuja. So bychmy tola bórſy do cźiſta byli ſe wſchěm tym! —

Mjes tym piſche ßo hižo ſaßo wo nowym poſtupjenju ſakſkeje wyſchnoſcźe pſchecźiwo krajnej zyrkwi. Sakſka wyſchnoſcź chze ſakoń, kotryż poſtaja, hacź do kajkeje ſtaroby ßmě ſchtó ſaſtojńſtwo ſaſtawacź, też na preſidentow zyrkwje nałożowacź. To rěka: wona chze runje nětkle w tutym cźaßu zyrkwi wſacź wjednikow, kajkichž zyrkej nětkle najnuſniſcho trjeba. Piſche pak ßo ſ dobom, ſo tu nima ſakſka wyſchnoſcź rosßudźicź a ſo ma tu němſka wulkoſtatna wyſchnoſcź jako powołana mózmarka ſchkitacź prawa zyrkwje. Też wulkoſtatny ßud w Lipſku — hižo ſaßo bywa tu mjenowany! — njebudźe po podłožkach a prawach, kotrež tu ßu, hinak ßudźiz móz, hacź ſo wupraji, ſo ſtat nima prawo, po tutym pucźu tak rjez preſidentow zyrkwje wotßadźicź.

Dobre wuſnacźe.

W Schottlandſkej je waſchnje, ſo ßo kóždy, kiž chze k Bożemu blidu hicź, najprjedy wot duchownego wo jeho pokucźe a wěrje wuwoprašchuje. Kas pſchińdźe jednora wjeßna holcźka, kotrejž duchowny wjazore praſchenja pſchepołoži; ale to běſche podarmo, wona na żane njewotmołwi. Wón mějeſche tehodla ſa nuſne, ju wotpokaſacź, dokelž ßo jejne mjeleźenje pak ſe ſaßakloſcźe, pak ſ zyle njepſchihotowaneje duſche wuthadźecź ſdaſche. Pſchi wonhicźu młoda kſcheſćijanka jaßne ßyły ronjeſche. Duchowny to pytnywſchi ju wróćźo ſawoła a ju ſ najpſchecźelniſchim hłoßom proſcheſche, ſo chzyła jemu tola prajicź, cźehodla njeje na jeho praſchenja wotmołwjała a cźeho dla nochze wo ßwojim Sbóżniku kotrehoż tola po ſdaczu lubuje, żaneho ßwědoczenja wotpołożicź.

„Ach", wona na płacź ſnapſcheczliwi, „wo nim rěcźecź njemóžu, ale ſa njeho wumrjecź drje bych chzyła!"

Tole wotmołwjenje bě duchownemu doßahaze; wón mózeſche ju nětko ſ dobrym ßwědomnjom k Bożemu blidu pſchipuſcheźicź.

Luby cźitarjo, wopomń: Tak někotry, kotryż njeſamóže naboźinu do ßkowow ſapſchijecź, je ßo tola hłuboko a nutrnje do njeje ſaźiwił.

S bliſka a ſ daloka.

K ranju a k wjecźoru. Evangelſka wěra evangelſka zyrkej dyrbi tola hiſchcźe jena móz byćź, dyrbi tola hiſchcźe něſchto byćź, pſched cźimż ßo boja. Pſchetož, hdyż ty pſchecziwo někomu wojujeſch, hdyż někoho wotehnacź ſpytaſch, ßo jeho bojiſch. Něſchto

tajke je evangelska wěra, evangelska zyrkej w kraju a na mjesach a swonka nascheho kraja. Němska bě 12 Polakow s němskeho stata wupokasała, abo lěpje 12 poddanow pólskeho stata. A Pólska wupokasa 12 evangelskich němskich duchownych. Tón abo tamny budże hnydom prajicz: niz dokelž žu evangelszy, ale dokelž žu němszy, buchu wupokasani! S Němskeje wupokasani pólszy poddanjo žu byli sprawni, pilny dźełaczerjo. Ale cžehodla pak so nich runje 12 evangelskich duchownych, cžehodla žanych katolskich mjes nimi, cžehodla žanych druhich Němzow? Pólska, hdyž katolska zyrkej knježi, boji žo a hidži, to, schtož je evangelske. —

K wjeczoru žu Franzowsojo 8 evangelskich duchownych wupokasali a to s dźěla bjes toho, so jim pschicžiny wupokasanja sdźělichu. Hdyž tute sdźělichu a prajachu, so je duchownu hidu prědowal a tak franzowske wobžadźenske wójsko do stracha pschinjeßł, žo wupokasa, so běchu do Božich žłužbow póßłani žnucharjo prědowanja wopak srosumili abo so běchu pschißłodźerjo duchownych wobskorżili. A tak buchu wuhnacži. Jedyn s nich mějesche runje nabožnu hodžinu na wyschej holczazej schuli; s tuteje bu wuwjedźeny, do autowa žadźeny a do njewobžadźeneho kraja dowjesany; druhi bu s paczerskeho roswuczowanja won sajaty a mějesche sa 30 mjeńschinow žwoju woßadu wopuschczicz. Wjazy s nich žu byli jenicžzy duchownu w žwojej woßadze. Woni žo boja zyrkwje, evangelskeje wěry a teje mozy, kotraž je w njej. — Tak je to tež druhdże. Dokelž je zyrkej a evangelska wěra jena móz nad ludźimi, chzedża jej schkodzicz, ju sniczicz, so bychu potom lud a ludźi cžim lěpje w žwojej ruzy a sa žwoju wotežku měli. Tohodla: hladaj žo a njedaj žebi wsacz evangelsku wěru, evangelsku zyrkej!

45. hłowna schadźowanka žerbskeje studowazeje młodźiny wotmě žo sańdźenu njedźelu w Hrodźischczu. Popołdnju ½3 hodź. žo sapoczachu najprjedy derje tež wot hosczow wopytane nuradźowanja. Wschelake towarschtwa studentow, gymnasiastow a seminaristow podachu žwoje letne rosprawy, s kotrychž wschěch sahorjenosez a pilna dźeławosez sa nasche lube Serbowstwo k nam rěczeschе. Woßebje žo wjeßelimy, so je staroßławna „Serbowka“ tež pod pscheměnjenymi wobstejnosczemi w starem waschnju dale dźełacz mohła. Pschi tom pak bě na druhej stronje jara wobžaromne, so dyrbjesche towarschtwo žerbskich studentkow „Wita“ žwoju dźeławosez sastajicz, dokelž běchu žwoje žobustawy s dźěła žwoje pruhowanje wotpokožike a tohodla druhe, kiž tež na wschelakich universitach studuja, towarschtwowe žiwjenje dale sakhowacz njemózachu. Tež Lipsczanske „Ssorabikum“ njebě bohužel sastupjene. Skónczńje hłowny starschi M. Zyž-Zurczanski powschitkownu rosprawu wo dźeławosczi zyłeho swjatka poda, kiž je w sańdźenem lěcze dale na žobustawach pschiběrak a rostk, schtož je wěcze jara swjeżelomne, so móżemy s tym, schtož žmy w poßłednim lěcze dozpili spokojom bycz. S nowowólbow sa nowe swjatkowe lěto wuńdźechu jako hłowny starschi ev. bohoßł. kand. Julius Korla Riota se Strowjelnja, jako podstarschi krajnost. semin. Rudolf Jencz na Židowje, jako pokładnik krajnost. semin. Waltar Cžěßla s Budyschina, jako sapißowar krajnost. semin. Maks Michalk s Kobjelnja a jako sekretar gymn. Jurij Hensel s Kosarz. Potom žo hischcze wo někotrych snutskownych należnosczach swjatka jedna a na kónzu k. farar Wyrgacz hischcze we mjenje hosczow a starych knjesow se sahorjazymi žłowami k schadźowanzy rěczeschе. — Wjeczor potom we wjeßełej sabawje naß s lubymi Serbami s bliska a s daloka sjednoczeschе. Porjad pschinjeße woßebje hudźbne wězy, wuwjedźene wot knjeżny Liski Ssmolerjez, jako žamospěwarka, a wot mužskeho chóra krajnostawskich seminaristow pod nawjedowanjom jich dirigenty towarscha Jencza, pornjo rezitazijam a žortnym baßnizßam. Po powitanskej rěczi hłowneho starscheho witasche naß k. farar lic. Mrósak s pschecželnymi žłowami do Hrodźischcza a wuprajesche žwoje wjeßele, so bě žo schadźowanka saßo ras po 30 lětach we Hrodźischczu seschka. Dale rěczeschtaj a powitaschtaj schadźowanku hischcze k. prof. Bryl a k. pschodžyda Hrodźischczanskeho žerbskeho towarschtwa „Serja“, kotrež towarschtwo tež psches někotre rjane žerbske spěwy, pod dirigentstwom k. wuczerja Schudaka, wjecžorny porjad porjeńschi. Tomu pschisamknychu žo wjeßołe reje, kiž hischcze dołhi cžaß lubych hosczow w naschej žrjedźinje dżerżachu. — Póndźelu dopołdnja potom hischcze mały wulět do „skały“ pod wjednistwom k. kantora Pětraka cžinichmy, na kotremž wěscze wschitzy, kiž žo wobdźělichu, žwoje wjeßele mějachu. Popołdnju wschak žo wjeßoła cžrjóda saßo do wschěch bokow žerbskeje wótczińy rospjerischi a schadźowanka mějesche saßo ras žwój drje pschesahi kónz. Nochzu dźěn skónczńje sabycz, tež na tutom městnje wschitkim lubym Serbam s Hrodźischcza a wokolnosczе nasch wutrobny dźak sa pschecželne pschijimanje, kotrež je žo nam pola nich dostało, wuprajicz. Riota, ev. bohoßł. kand.

„Pomhaj Bóh“ žo wjeßeli na wschej pomozy a luboszczi, kotruž naschonja a žo sa nju wschěm wutrobnje dźakuje. Je sjawne, so maja naschi Serbjo srosumjenje a wotewrjenu wutrobu a wotewrjenej ruzy sa nusy a potrjebnosczе žwojeho naroda a Knjesoweje zyrkwje w nim. „Serbske Nowiny“ kwituja w žwojim 185. czißle nowy rynk darow s Drěwzow; hacž dotal bu 580 940 hr. nawdate. Tež tu budź wschěm sjawny dźak wuprajeny. My budźemy wot nětka tež tu we kopjeńku žamym s najmjeńscha s krótka tute dary sapißowacz. Wone chzedża a budźeja wěscze tu „papjerjanu“ nusu nascheho kopjenka pschewinycz a smóżnicz porjadne dźełanje a skutkowanje nascheho kopjeńka Bohu k czeszczi a Serbam k wužitkej! Tuž tak: „Pomhaj Bóh!“

Dary sa Pomhaj Bóh.

Hacž dotal žu darili	580 940 hr.
Dalschi dar s Bukeczanskeje woßady pschez knjeza fararja Mjerwu	21 000 „
Wschо hromadże	601 940 hr.

S dźakom kwituje a dalsche dary pschijimuje.

Ssmolerjez knihaŕnja w Budyschinje.

Pschistowanje: M. w Buk. sa 13. p. Tr.
S. w K. sa 14. p. Tr.

Biblija — cžaß — cžłowjek.

35. tydźeń, wot 26. augusta hacž do 1. septembra.

26. Tsinata njedźela po žwj. Trojizy: Jap. skutki 14, 11—22 — kh. 636. — Hebr. 12, 1—10.
27. póńdźela: Pj. 126 — kh. 423 — Hebr. 12, 11—17.
28. wutora: Pj. 127 — kh. 464 — Hebr. 12, 18—29.
29. žrjeda: Pj. 128 — kh. 465 — Hebr. 13, 1—14
30. schtwórtk: Pj. 129 — kh. 21 — Hebr. 13, 15—25.
31. pjatk: Pj. 130 — kh. 205 — Jud. 1—11.
1. žobota: Pj. 131 — kh. 281 — Jud. 12—25.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacz w Noßacżizach.

Cżischcz Ssmolerjez knihicżischczerńje a knihaŕnje, sap. drużstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 34. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočinty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

W Budyšinje, 26. awgusta 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi štwórtletnje 200.— hr.

13. njedźela po swj. Trojizy.

Jap. skutki 14, 8—22.

Naš luby Zbóžnik je nam pšichrunanje we štwórtej roli powjedał. Ssymjo je Boże słowo, a tole symjo je dobre. Rola je człowška wutroba. Wšelaki je wuspěch abo wunoščk wuzyteho symjenja. Na symjenju to njemóže ležeć. Leži pak snano na njeleposczi syjerja, to réka człowjeskeho? Ssobu zyle wěsće. Ale sa to nichtó njemóže, ani najwustojnischi syjeŕ, so a hdyž njeje wutrobina rola khmana. Kak spodźiwne je měnjenje wěstych ludźi, so je Bóh na tym wina, so je tak mało wuspěcha widźeć wot pschipowjedaneho Božeho słowa! Wuczinjenje tola je, so ma Boże słowo pscheze někajki wuspěch: Moje słowo njedyrbi so próżdne wróćić, praji Bóh. Widźimy to też na dźenźnischej stawišnje. Człowjekojo Bożu móz a pschitomnosć derje soczuwaja. Ale wschak jara wschelako. Kedźbujmy na to, a to ſ tej próstwu kóždy sam sa so: Njech sym twoja dobra rola, shotowana k płódnosczi!

Kak wschelako so Boża móz a bliskosć soczuwa.

Wot tych, kotsiž

1. Wěrneho Boha njesnaja.
2. Wěrneho Boha snacź nochzedźa.
3. Wěrneho Boha snaja a lubuja.

Japoschtoł swj. Pawoł běsche w Lystrje wboheho, wot dźěczatstwa sem khromeho człowjeka, kiž njebě ženje khodźił, w mozy Bożej wustrowił. To běsche bylo wopokasmo wěrneho, žiweho Boha a jeho mozy. Wulki bě bjes dźiwa soczišcheć tehole skutka na pohanski lud. Měnjachu, so su bohojo sam k człowjekam na semju pschischli, kaž hižo ras, tak sebi po basni powjedachu, hdźež běschtaj bohaj dweju człowjekow, kotrajž jeju lubje hospodowaschtaj, jara bohacze wobdarikoj. Nětko bě so tajki dźiw druhi ras stał, kaž běsche zyle sjawnje widźeć. Wjesele a radosć wschudźom knježesche, měschnik pohanski pschiwjedże hižo woły ſ wěnzami wupyschene a chzyschе je woprowacź. Spodźiwamy so nad tajkim činjenjom, a tola so radscho njesmělі spodźiwacź. Pohanjo, kotsiž wěrneho Boha njesnaja, hinak njemóża. Człowjeska wutroba něschto trjeba, k čemuž by so modlika. Njeje-li to Bóh, dha je pschibóh. Dże-li wěra ſ durjemi won, pschińdże pschiwěra ſ wóknom nuts, ludowe słowo rjekne. Je to nam tak njesnate? Schto wucži naš prěnja kasnja: Njedyrbisch žanych druhich bohow měcź pschi mni? Wěso sebi pohanjo dźenźnischeho cžaża žanych tajkich pschibohow wjazy njeczinja kaž czi prjedawschich cžażow, ale po wězy je jich činjenje runje samsne. Hdyž na pšch. Bóh do człowškeho žiwjenja pschima, njeje to sa dźenźnischeho pohanskeho „schescźana“ Bóh, ale někajki pschipad, wosnd abo kaž jo hewak mjenuje. Abo hdyž wonkach Boże žito roscze, kčéje, srawi, dha je to sa dźenźnischeho pohana „natura“, kiž to čini Wo hłupikojtych rěczach, schescźijana njedostojnych, pschi njewjedrach abo slowkach atd. mjelczmy. Mjelczeć pak njesměmy, schtož wěste, też dźenźa hischcze jara rosschěrjene pschiwěry nastupa kaž tu: Temu a tej, wosobje wbohemu skotej, su nacžinili. Wbohi pschiwěriwy ludo! Njewěsch, so pisane steji: Schto móża mi ludźo činicź? Haj, wěrno je: Kajkiž je schtó, tajki je jeho Bóh! A kajku czesć a khwalbu wopruje pohanski swět dźenźa człowjekam: Prjedy kralam a wjerchам, hnadnym knjesam a knjenjam, dźenźa hischcze wumjelzam a wuczenym! Kaž bludny běha lud sa tajkimi, kotsiž jemu wscho móżne lubja a mało dźerża! Kajke khwa-

lobne ßkowa ßo trjebaja, hdyž tu nĕkajki rĕčnik, tam nĕkajka spĕwarka wustupi. Tajkich ludźi rĕčeć płaćeć ja evangelijon. A kak dha też tu a tam w zyrkwi? Njepłaćeć tam druhdy cłowjeske ßkowo wjazy hač Boże? A njeteći najwjetschi pschibóh husto w naß ßamych? Kak kraßnje daloko ßmy tola my kschesćijenjo husto pschischli! Je kaž pola póhanow, kotsiž wĕrneho Boha njesnaja.

Ale kak dha tam, hdźeż dyrbjeli jeho snaćeć? Tajkich bĕ jich też w Lystrje! Sswj. Pawol jim mózne prĕdowanje dźerži wo tym, kak njeje ßo Bóh bjes ßwĕdźenja wostajił, potajkim kak je ßo sjewił. A kak kraßne a wĕste je tole jeho žiwjenje! Hlej, njebjeßa pschipowjedajće jeho cześć, abo: Schtó wĕtram puće wotmĕri? Schtó ś njebjeß deschćik dawa? Schtó klin tej' semje wotewri, so by naß žohnowała? A ludow a ludźi wodźenje? A nasche ßwĕdomnje? A Boże sjewjenje w jeho ßwjatym ßlowje a woßebje w tym, kiž praji: Schtóž mje widźi, tón widźi Wótza? Woprawdźe, hdyž je schtó snaty, dha nasch Bóh! Ale cźim hórje, hdyž jeho nochzedźa snaćeć. S widźazymaj wóczkomaj nochzyć widźeć a se ßłyschazymaj wuschomaj nochzyć ßłyschećeć, to je hrĕch, a to je potom też hróšbny ßud: Sće nochzyli! A schtóž ś wopĕrědka njecha, tón skónčnje je wjazy njemóże! Cźłowjekojo potom skónčnje wjazy njewjedźa, cźeji ßu a schto chzedźa. Wšmi dźenßnischu stawišnu: Sabyty je dźiw, na khromym cźłowjeku cźinjeny, nimo je sahorjenosćeć ša Božeju póßłow, ßamßni ludźo, kotsiž prjedy wĕnzy hotowachu, chzedźa nĕtko kamjenje mjetaćeć; skóstnikaj staj, kiž ßo prjedy bohaj bycź sdaschtaj. Tu widźiśch njewobstajnosćeć bjesbóžnych, wĕrneho Boha snaćeć njechazych wutrobow. Je nam to wscho njesnate? Na palmowej njedźeli: hosiana; cźichi pjatk: kschižuj jeho! A dźenßa? Kschesćeńjo ßo mjenuja, ale Khrystußa pschesćĕhaja! Sćerpliwi ßu pschećiwo wschemu móžnemu, wĕsći ludźo móża rĕčeć a wißaćeć, schtož chzedźa, woßebje ßo lubi, hdyž pschećiwo kschesćeństwu a zyrkwi dźe. Haj, kak kraßnje daloko ßmy tola my kschesćeńjo pschischli!

Kak zyle hinaschej ßwj. japoschtołaj! Ludźi khwalenje a ßławjenje jeju njemyli. Wschak ßmój też ßmjertnaj cźłowjekaj runje jako wy, tak rańje prajitaj. Wĕstaj, so modlenje Bohu ßamemu ßłuscha, temu, kiž je ßam prajił: Nochzu ßwoju cześć žanenu druhemu dać ani ßwoju khwalbu pschibohom. Pschećeljo, kak zyle hinak dyrbjako ś nami stać, bychmy-li też my tak cźinili kaž tam japoschtołaj! Mĕnju, so to njebĕ dobre, na psch. jako w spočatku wójny, w cźaßu wulkeje sahorjenosćeće, wĕsty pĕßnjeŕ naschemu ludu spĕwasche: Psched tobu, moja Němska, na koleni padam. Jemu, kaž tym, kiž ßu ßo po nim měli, je ßo ješchšo po snatym ßlowje: Schtóž ßo ßam powyschuje, tón budźe poniženy. Dokelž poniżnaj temu cześć dawataj, kotremuž cześć ßłuscha, móżetaj ßwj. japoschtołaj też tak rjenje wĕrneho Boha pschipowjedać, kiž je njebjo a semju a morjo sćinił, kiž je nam wjele dobreho dał, ś njebjeß dele deschćeć a płódne cźaßy, a napjelnił se žiwnosćeću a wjeßołosćeću nasche wutroby, móżetaj ś tym pak też napominać: Lubi ludźo, pschiwobroćeće ßo wot wopačnych bohow k žiwemu Bohu, widźiće wschak, schto wot njeho mamoj, kajku wulku móc, so móżenoj dobrotu cźinićeć w jeho ßwjatym mjenje. Wot wopačnych, morwych, pschibohow njemóżeće niczo mĕć a tehodla też nikomu niczo dać. Tam steji tón, kiž bĕ prjedy khromy, hlejće, kak wjeßoły móże wón bycź! Dźenßa bychmy prajili: Hlejće wschitkich tych ludźi, kotrymž ßmĕdźachmy žiweho Boha pschipowjedać, w nowej mozy: Prjedy bĕchu trudne, nĕtko ßu polni nadźije a troschta. Sswjsy setrĕć wschak ßami njemóżemy, ale pokasać na teho, kiž jo samóże, to móżemy, to dyrbimy. Abo natwopak: Schto dha je njewĕru dokonjała se ßwojim hanjenjom a wußměschowanjom? Je wona ani jenu jeniczku wutrobu troschtowała, jene jeniczke wóczko jaßo radostne sćiniła? Je wona ruzy wotewrjała k wjeßołem dawanju, k podpjeranju we wschelakich nusach? A hischeće jene: Kak žylny je tola ßwj. Pawol w cźerpjenjach, wot njepschecźelow jemu naczinjenych! Psched cźĕlnej ßmjercźu Bóh je swarnuje, a też psched bojosćeu, wjele bóle jeho wuhotuje ś nowej mozu, so by też pod stym sakhadźenjom njepschecźelow Božemu kralestwu ßłužił a sa njo dźĕlał. Njebjeßa wotewrjene nad ßobu wjedźo a widźo wóu prĕduje, so bychu wĕriwi ßwĕrni wostali we wĕrje, a so mamy pscheś wjele stysknosćeow do Božeho kralestwa hicź. Nosy na semi, ale wutrobu w njebjeßach, to jeho, to Bóh dał też nasche heßło, dokelž wĕrneho Boha snajemy a lubujemy. Tak njech wschitzy woßebje w cźeźkim, kruthym cźaßu Božu móc a bliskosćeć sacźuwamy! Tuž khwalbu Bohu ßamemu! Hamjeń. M. w B.

Žně.

Žnjowy cźaß khwata ke kónzej, z najmjeńscha sa žitne žně. Žně, je to tola nĕschto woßebne a woßebite, schtoż nam tuto mjeno „žně“ praji. Kelko mozow dyrbi to ßwoje dokonjećeć, prjedy hač tu to masch kuscźik Božeho khlĕba psched tobu! A kak pĕknje a wumĕrnje dyrbi to jene ś druhim wuskutkowacź to ßwoje! Njeßmĕ tu žana móc a žane jenotliwe dźĕło wuwostacź. Sstónzo dyrbi ś dalokeje dalokosćeće ßwoju cźopłotu ßłacź, so by tu we ßymjentnym sornjatku drĕmazu móc sbudźiło k žiwjenju, jeje ßwĕtko dyrbi ßo rosłĕhacź na wscho, schtož kopjeńka a kopjeschka ma, so by w tutej njewumĕrnje wulkej a dźiwow poknej selenej fabrizy te ßyrisny, kotrež rostliny ś korjenjemi ze semje hromadźa, pschedźĕłało do zyroby, kotruž rostliny trjebaju k sežiwjenju. A ś dalokeho morja dyrbi to woda k wyßokosćeam do powĕtra ßo sbĕhacź, dyrbi ßo w mróczelach a mróczelkach, w ßłónczných pruhach kolebacź a ßo pschewobroćićź do deschćika błódneho a woschewjazeho. A powĕtrowy pschikrywy, kotryž to tak hač do wulkich wyschinow naschu zylu semju pschikrywa a wobdawa, dyrbi ßo hibacź we wĕtrach a we wichorach, so by pscheßuwał mróczele tak, so by woda morja wokrepiła ßuchu semju. A na semi deleka dyrbi rosćeć a bywacź wjetsche a dlĕźsche to stwjelzo, dyrbi ßo krónowacź ś kłoßami, kotrež w ßebi khowaju 40 haj 50 króć telko bohatstwa, kelkoż bu do semje położene; a w kłoßach ke sornjatku, kóžde ßamo sa ßebje schazkomorka, mukowa komorka!

Mjes tym so ßo tute dźiwne wĕzy stawaja, a do zyła, so bychu ßo to hakle stawacź mohle, wjerczi ßo nascha semja bjes pschestacźa ßama wokolo ßebje, so by rostlina była wodnjo pod dźiwy skutkowazym wliwom Božeho ßłónza, so pak by była w rozy saßo wukhowana psched nim; by tola pschewjele ßłónczných pruhow jej było k skaženju. S dobom dyrbi semja byćeć duzy po dalokim, dalokim puću wokolo ßłónza, so bychu ßłónczne pruhi po cźaßach tak a hinak ßo k njej pschibliżowale, to rĕka, so by ßo tu mĕnjało nalĕcźo a lĕcźo a nasyma, doniż njepschinjeßy syma a cźmowota symskeho cźaßa pschestawku a wotpočźink po pilnym njepschestawazym dźĕle; semja móże wotpočźowacź, nowych mozow nabywacź sa nowe nalĕcźo.

Kelko to tych dźiwow dokolo wokolo naß! A jaßo: byli jedyn ś nich wuwostał, njebychmy ani kuska khlĕba jĕsć mohli.

„Schtó, Knjeże, wupowjedać móże, te dźiwy,
kiž ty dokonjesch!
Cźi dyrbi rót a wutroba dźak sa to dać
cźaß žiwjenja!“

Hebr. 13, 5 a Pſ. 37, 19.

Wěſch, ſchto to tam ſteji w liſcże na Hebreiſkich w 13. ſtawje w 5. ſchtuczży? Něſchto, ſchtož dyrbjał nětkole w tutym naſchim czażu kóždy wjedźecź, runje kaž tež to, ſchtož w 37. pſalmje ſteji w 19. ſchtuczży. A wěſcże je jich tež mjes naſchimi Sſerbami doſcź, kotſiž mohli ſo pſchitowaríſchicź kſcheſcźijanzy, kotraž to ſcźěhowaze powjeda:

„Ja cźe nochzu wopuſchcźicź ani nihdy cźe ſkondźicź a we hłodźe budźecźe wy naſżyczeni“, tute ſłubjenja ſmy my w poſłednich lětach bohacźe naſhonili.

Bóh Knjes je naſż pucźe jara wulkeje cźěżnoſcźe wodźił. Ssmy tſi ſotry ſe ſwojej 78 létnej maczerju hromadźe żiwe; najmłódſcha je hižo na 3¼ léta cźežko khora. Prěnjej lěcźe jeje khoroſcźe móżeſche naſcha macź ju hiſchcźe hladacź, a mój dwě móżachmoj ſaſłużicź. Ale nětko pſched 1¼ létom bu tež naſcha macź khora a leži nětko hižo tak dołho. Moja ſotra dyrbjeſche nětko domach woſtawacź a khorej hladacź. To praſchenje naſż nadběhowaſche: ſchto nětko? Kak to pſchětrajenu? Tola pak k cźeſcźi a ke khwalbje naſcheho Sbóżnika dyrbimy rusnawacź: Hacź ſem je wón nam pſchepomhał; wón dźiwnje pomha, tak ſo dyrbimy huſto pſched nim ſtejo woſtacź a ſo k njemu modlicź.

Jako bu do hód drohota wjetſcha a wjetſcha, prajachmy ſebi, ſo drje budźa to prawje ſrudne hody létża, tola, kak je to tón Knjes nad nami tak jara derje cźinił, je naſż tak bohacźe wobdarił, ſo naſcha luba khora ſotra praji: „Je tak, jako by njebjo wyſche naſż wotewrjene było!“ Ach, kak huſto ſu nam vrajili: „Ja buch ſmutſkownje tak wabjeny, ja dyrbjach ras k Wam pſchińcź!“ Njeje tole něſchto wulke, ſo naſch Knjes tak na naſż ſpomina! Runje w horju a ſrudobje ſhonimy, kak ſylneho Wumożnika mamy, a ſo móże we wſchěch nuſach pomhacź, njech tež my cźłowjekoju nihdźe żaneje pomozy njewidźimy. Haj my ſměmy naſhonicź, ſchtož ſ khěrluſchom ſpěwamy: „Hdyż pſchińdźe nuſa, ſchkiż a ſchkoda, dha je Bóh pſchi nim ſ pomozu!“

Tole chzych wupowjedacź, ſo bych mojeho Sbóżnika khwaliła a cźeſcźiła; bych mohła hiſchcźe wjele, wjele powjedacź, chzyła-li wſcho dowupowjedacź, ſchtož naſch Knjes nad nami cźinił, niż jeno pſches ſwonkownu pomoz, ale tež pſches to, kak je ſo nam na naſchej khorej ſotſje pſchekraſnił.“

Tak powjeda jena. Njeby to dobre a ſpomożne było ſa jich wjele, bychu to jich wjazy tak ſjawnje ſwědcźili wo tym, kak tón Knjes drje dźiwnje wodźi, dźiwniſcho pak hiſchcźe pomha? Tak nětkotra njeſtroſchtna wutroba by drje troſchta pytała a namakała, tak nětkotra dwělowaza a ſadwělowaza duſcha by drje ſaſo nadźije nabyła, tak nětkotra ſłabuſchka by ſ nowymi mozami wojowała a dobywała. Schtó chzył bycź ſwědk, dale, ſo tež dźenża hiſchcźe wěrnoſcź je, ſchtož ſteji Hebr. 13, 5 a Pſ. 37, 19.

---

26. auguſta.

Pſched 110 létami to bě, jako ſo tu pſches naſche hona, wſy a měſta wójſka walachu. 26. a 27. auguſta 1813 bijeſche ſo bitwa wokolo Drježdźan, kotruż Napoleon I. dobu. Ssamſtny dźeń, 26. auguſta, ſbi pak marſchall Blücher Napoleonoweho marſchalla Macdonalda pſchi rěży Katzbach w Schleſyſkej. Něſchto měſazow prjedy, 20. a 21. meje bijeſche ſo ſnata bitwa wokolo Budyſchina, kotraż ſo ſ dwěmaj Napoleona ſkónczi. Dźědojo a wowki wjedźa powjedacź wo tym, kak ſu jim ſtarſchi powjedali wo tutych ſrudnych cźażach, jako ſo zuſe a ſpſchecźelene wójſka pſches naſchu domiſnu walachu; pſched woběmaj mějachu huſto doſcź jenak wulkeho ſtracha, dokelż njewjedźachu, ſchto pſchińdźe. Pſched Rußami roscźěkachu wjeſtnjenjo wokolo Małeho Wjelkowa na pſch. dele do hole. Tam ſu pſchebywali ſe ſwójbami, kotreż ſ tſchepotanjom wocźakowachu, ſchto ſnadź mohło to hiſchcźe na nich pſchińcź, a ſ dyrkotanjom ſebi myſłachu na dwór a ſtatok. Mużoju a nanoju ſebi ſwěrichu, ſa domiſnu pohladacź, tola tu wohladachu druhdy ſrudneho doſcź. Tak dźěſche tež kowař jeneje wjeſki, kiż bě tež ſe ſwojej ſwójbu do hole wucźeknył hladacź, kak domach wokoło ſtatoka a kowarnje ſteji. Bě jemu nuſa; mandźelſka bě dźě jemu ſynka porodźiła tam we khowanzy w holi. Hórku dozpiwſchi, ſ kotrejež mějeſche wuhlad k domjazej wjeſzy, tutu tež wohlada a tež — kur wyſche njeje, haj runje wyſche ſwojeho ſtatoka, kotryż bě jemu wot hórki najbliże. A ſchto bě? Rußoju, wo kotrymiż naſchi ſtari powjedaja, ſo ſu ſebi wſcho nóżne a njemóżne nanajlěpje ſłodźecź dali, běchu ſo kowarjowych pczołow dohladali. Tuż chzyſche ſo jim njedu. Tola pczołki ſo jich njebojachu, wobarachu ſo ſe ſwojimi lebijemi a kalachu, ſchtož móżachu. Tuż nałożichu Rußoju po wójniſkim waſchnju wójniſki ſrědk pſchecźiwo tutym małym njepſchecźelam: chzychu pczołki wukuricź. Kak ſu to ſapocźeli a ſchto ſu tam parali, njewěmy, ale kowarjez ſłomjanu ſtěchu wyſche pczołnizy ſu tola pſchi tym ſobu ſapalili. A tak ſo ſta, ſo kowař, na hórzy ſteja, wuhlada ſwój ſo palazy ſtatok. —

To bě tehdy ſrudny cźaż, hdyż bě wójna a pſchecźel a njepſchecźel w kraju. A niz wjele poſdźiſcho pſchiwalichu ſo ſ nowa wójſka a walachu ſo pſches Łużizu. Bě to do wulkej bitwy ludow pola Lipſka, kotraż ſo bijeſche wot 16. hacź do 19. oktobra 1813. Dajmy ſebi wo tym powědacź, wot naſchich ſtarych! A hdyż mamy nětkole tež wójniſki cźaż, abo mojedła powójniki cźaż, nimamy a njemějachmy tola njepſchecźelſke wójſka tu a ani njewuſłyſchachmy hrimot bitwow. Njedyrbimy my to dźenża pſchi wſchěm cźežkim, ſchtož naſż tyſchi, tola dźakowni bycź Bohu Knjeſej, dźakowni woſebje nětkole, hdyż ſ naſchich honow ſměmy domoj khowacź rjane, bohate żně. A njedyrbimy my to lubje rad wot tutych bohatych żnjowych darow ſobudźělicź tym, kiż hłodu tradaju w naſchim kraju a cźerpja cźežko po tym, ſchtož poſłednja wójna nam ſawoſtajiła. — Je dobre, wopominacź woboje, kak je a kak mohło to bycź, woboje, kak je a kak to běſche.

Zyrkej a ſtat.

Kaž ſhonimy, je němſki wulkoſtatny miniſter wěz ſchulſkeho ſtrajka we Woſtrowzu a wokolnych gmejnach wulkoſtatnemu ſudej w Lipſku pſchepodał, ſo by tutón wěz tak bórſy hacź mózno roſſudźił. To je tež ſawěſcże nuſno zyrkwje a nabożiny dla a runje tak ſchule a dźěcźi dla. —

Kaž tydźenja, hižo naſpomnichmy, je ſo ſakſka wyſchnoſcź ſa to wuprajiła, ſo mataj po ſakonju tež preſidenta krajneho konſiſtorija D. dr. Böhme a krajny biſkop D. Ihmels wot ſaſtojnſtwa wotſtupicź, dokelż ſtaj wobaj wot ſakonja poſtajenu ſtarobu dozpiłoj. Konſiſtorium ſo powoła na to, ſo je tole pſchecźiwo wulkoſtatnej wuſtawje a pſchecźiwo ſakſkemu konſiſtorialnemu ſakonjej; po jeho namołwjenju je ſo tež hižo wulkoſtatna wyſchnoſcź tuteje wězy dla na ſakſku wyſchnoſcź wobroczyła. Sakſka zyrkwina wyſchnoſcź je poſtajiła, ſo mataj wobaj wjednikaj naſcheje zyrkwje ſwoje ſaſtojnſtwa tola dale ſaſtawacź, doniż njeje wěz doroſtudźena.

Póſłi ſmjercźe.

W ſtarodawnych cźażach běſche ſylny hobr. Hdyż junu po dróſy dźěſche, ſkocźi jemu njeſnaty muż pſches pucź wołajo: „Hejda! żaneje ſtopy dale!“

„Schto chzesch, ty krawcze!“ sawoła hobr, „ja mózu cze s porstomaj rosmjasez!“

„Schtó ty sy?“ praji hobr dale.

„Ja sym smjercz a mi nichtó napschecziwo stupicz njemóze a tez ty dyrbisch mi poslúchacz“, wotmołwi tamón.

Tola hobrski muz wobaraschе so smjercze, wojowaschе s njej a dyri ju tak, so ta k semi padze a so wjazy shrabacz njemózeschе.

„Schto dha budze na swécze“, praji wona, „hdyz jow lezo wostanu? Nichtó njewumrje a semja budze tak polna ludzi, so sebi nohi wotteptaja.“

Mjes tym pschinídze mkody hólz, strowy a wjeselty po samsnej drósy a spěwaschе sebi pěsničku. Hdyz tam pschebiteho lezo wuhlada, dzéschе k njemu, sbeze jeho a czakaschе, doniz sas k mozy njepschinídze. —

„Ale wéschi ty tez, schtó ja sym“, rjekny zuzobnik, „a komu sy sazo na nohi pomhał?“

„Ně“, wotmołwi mkodzenz, „ja tebje najesnaju“.

„Ja sym smjercz a nikoho ani tebje njepschelutuju So pak by wjedzał, so sym dzakowna, lubju czi, so po tebje njenadzizy njepschinídu, ale prjedy swojich skużownikow póscelu.“

„Nó“, praji mkodzenz sam pschi sebi, „tola pschezo derje, so wém, hdy pschinídzesch, s najmjenscha sym sebi tak psched tobu wésty.“

Dzéschе dale, bě wjeselty a njemyslesche sebi wjazy na smjercz. Ale mkodosez a strowosez njetrajeschtej dołho a dny czezkeje khorosze a bolosze na njeho pschinídzechu.

„Njewumru, doniz smjercz prjedy swojich pózłow njepéscele“, rjekny w khorosczi. „Hdy by jeno khorosez a jeje sle dny nimo byłe.“

Hdyz bě wotkhorił, pocza sazo kaz prjedy zíwy tycz we wschěch wjeselach. Nědhy klepaschе jeho nětchtó na ramjo a món so wobroczi a wuhlada smjercz sa sobu, kotraz jemu praji: „Pój so mnu, poslednja hodzinka twojeho zíwjenja je so pschiblizíła.“

„Schto?“ hórschcschе so tamny człowjek, „takle dopjelnisch ty swoje słowo? Njejsy mi słubiła, so prjedy hacz pschinídzesch, swojich pózłow ke mni póscelesch? Njejesym hacz dotal hischcze zaneho widzał.“

„Budz s měrom“, wotmołwi smjercz, „njejsym czi jenchо pózła po druhim słała? Njeje khorosez sa khorosczu pschischła? To su moji pózli a njeje cze nimo teho dzeń jako dzeń na mój pschikhad napominał?“

Tamny człowjek njewjedzeschе niczo wotmołwicz a poda so do wole smjercze.

S bliska a s daloka.

— W **Eisenachu,** hdzez nasch Luther nědhy do schule khodzeschе, skhadzowachu so 19. augusta sastupjerjo lutherskeho wěrywusnacza s zykeho swéta; bě to tón tak mjenowany „Konvent lutherskich s zykeho swéta“. S 21 krajow so tam wjednizy lutherskich setkachu s wjednikom lutherskich Němskeje. Pschi tutej składnosczi bu tam pokasana wustajenza biblije, kotraz bu tam w jeje wschelakich rukopisach, czischczach, pschełozkach pokasana. Konventej pschisamknje so 26. augusta wozebita Boza służba sa mkodzinu.

— **Smutskowne mizionstwo,** wo kotrehoz wobschérnym bohatym a zohnowanym dzéle tydzenja we kopjeńku něschto czitasche, wobroczi so létza bórsy na zły kraj, wozebje pak na ratarstwo a industriju, s próstwu niz wo pjenjesy, ale wo to, so bychu ratarjo skutki kschesczanskeje lubosze, kotrez su do „smutskowneho mizionstwa sjednoczene“, podpjewali s zyrobu, kajkuz je polo dawa, a industrielni s wupkodami swojich dzélakarnjow. Na tuto waschnje su se wschelakich wozadow hizo nětkole pschezo pomhali, a tuto waschnje pomhanja je lépsche hacz to psches pjenjesy nětkole w tutym czazu, hdzez su nasche papjerjane pjenjesy dzeń a mjenje winojte. Wozebity wopor sa nusu smutskowneho mizionstwa, kaz hizo dwójzy, so létza njesběra. Zelesniza woju hischcze hacz do konza tuteho léta wschitke tajke twory a druhe dary darmo. Dary maja so najlépje na farach abo druhich postajenych městnach hromadzecz a potom shromadnje dale skacz, abo tola so s najmjenscha listy sa zelesnizu shromadnje psches fararjow wobstaraju. Dalscheho a drobnischeho smutskowne mizionstwo wo tutej należnosczi hischcze wosjewi. — Tuz réka, na pomóc pschińcz tym, kotsiz su sobu czi najbóle wobzarowanja hódni we waschim ludu a sobu najbóle pomozy potrjebni; nimaju woni tola samo zykeje strowoty ducha a czéła, su tola bědni a braschni a hewak we wozebitych nusach. Tydzenschi sapiz wo wustawach a domach a dzélaczerjach a dzélaczerkach smutskowneho mizionstwa pokaze tebi tola dokładnje dosez, kak wulka je nusa a kak wulke to dzéło a kak wulka tuz tez pomoz bycz dyrbi!

Dary sa „Pomhaj Bóh“.

Hacz dotal su darili	601 940 hr.
Dalsche dary:	
J. Sk. we Wulkej Dubrawje	1 100 hr.
K. Schranm w Bolborzach	5 000 „
K. Schimank w Brětni	4 000 „
E. H.	50 000 „
N. N. s Hodzijskeje wozady	50 000 „
se Sslepjanskeje wozady psches k. farara Handrika	20 000 „
s Bukeczanskeje wozady psches k. farara Mjerwu	55 000 „
Wscho hromadze	787 040 hr.

— **Listowanje.** S. w K. sa 14. po Tr. — H. w K. sa 15. po Tr.

— **Porjedzenka.** W nastawku wo skhadzowanzy w poslednjem czisle su so nětkotre mylate gramatiske kaz tez druhe smylki stale, kotrez so tu porjedza. Dyrbi wéso na 3. a 42. rjadzy město „hosczow“ — hosczi, na 11. rjadzy město „swoje sobustawy“ — jeho sobustawy a na 31. rjadzy město „samospěwarka“ — samospěwarki rékacz. Dale je mjeno nowseho sekretarja niz Hensel ale Henczl a Hrodzischczanski knjes kantor njerécka Pětrak ale Pětrk. Riota.

Biblija — czaz — człowjek.

36. tydzeń, wot 2. septembra hacz do 8. septembra.

2. **Schtyrnata njedzela po swj. Tr.** Jap. sk. 15, 6—12. — kh. 424. — 1. Kor. 1, 1—18.
3. **Póndzela.** Ps. 132. — kh. 10. — 1. Kor. 1, 18—31.
4. **Wutora.** Ps. 133. — kh. 850. — 1. Kor. 2
5. **Srjeda.** Ps. 134. — kh. 321. — 1. Kor. 3, 1—11
6. **Schtwórtk.** Ps. 135. — kh. 318. — 1. Kor. 3, 11—23
7. **Pjatk.** Ps. 136. — kh. 319. — 1. Kor. 4, 1—13
8. **Ssobota.** Ps. 137. — kh. 401 — 1. Kor. 4, 14—21.

Samolwity redaktor: farat Wyrgacz w Nosaczizach.

Czischcz Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihatnje, sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 35. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 2. septembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

14. njedźela po Swj. Trojizy.

Jap. skutki 14, 8—22.

Jap. sk. 15, 6—12.

Sańdźenu njedźelu mějachmy tekst, kiž by so derje pschihodźał na žnjowy dźakny swjedźeń. S Pawolehо rta dźe słyschachmy wo žiwym Bosy, stworiczelu njebjesow a semje: „A wschak njeje wón sam so bjes swědoczenja wostajił, wón je nam wjele dobreho cźinił a s njebjes dele deschcź a płódne cźasy dał, a je napjelnił se žiwnosczu a s wjeselosczu nasche wutroby". Dźenża je skoro, kaž bychu so synki reformaziskeho swjedźenja sanoschowale, hdyž Pětrowe słowa sebi rospomnjamy: **„Ale my wěrimy, so psches tu hnadu teho Knjesa Jesom Khrysta sbóžni budźemy, runje jako tež woni."** Schto je to hinasche, hacž schtoż jako słote, błyschcźate napisnmo steji na stołpach nascheho evangelskeho lutherskeho wusnacza: „S hnady sbóžni" a schtoż temu wotpowjeduje jako se samsneho ducha wurěczane: „Psches wěru prawi!"

.... So psches hnadu Knjesa Jesom Khrysta sbóžni budźemy.... S teho nam prjódzy wažne, rasne **„ně"** napschecźiwo klinczi, potom pak tež wulke, swjate **„haj"**..

Ně, žaneho rosdźěla njeje psched Bohom mjes židami a mjes póhanami, ani žaneho pohladanja na parschonu pola njeho. Běsche wokoło léta 50. Nimale dwaj lětdźesatkaj běschtaj so po smjerczi, horjestaczu a knjebjustpiczu nascheho Wumožnika minyłej. Kschescźijanstwo bě so rosschěrjało a mjeny teho kraja, kiž bě jeho kolebka był, pschekroczyło. Pawoł bě s Božim widomnym žohnowanjom swoje prěnje mišionske puczowanje dokonjał. Hižo na polu romsko-grichiskeho, potajkim póhanskeho swěta młody sbyw kschescźijanskich wosadow sakcźěwasche. Tuž pocza cźežke praschenje, w kotrymž khabłanje a njewěstosć wot spoczatka knjeješe, pschezo móznischo swoju hłowu posběhacź, młodemu sbywej straschnje hrožo, mjenujzy praschenje: Dyrbi póhan, hdyž chze ke kschescźijanstwu pschistupicź, najprjedy so dacź wobrěsacź po Mójsasowemu sakonju a s zyła so tutomu sakonjej podcźiňnycź abo njeje teho trjeba? Mjes tymi, na kotrychž měnjenje so wjele dawasche, běchu někotsi, kotsiž sebi to twjerdźe žadachu. Pawoł pak běsche hłowa teje strony, kotraž so temu se wschej mozu pschecźiwjesche. Hdy budźechu tamni dobyli se swojim stejischcźom, budźesche kschescźijanstwo so wobmjesowało na sektu židowskeje nabožiny a njebudźesche ženje mohło swoje swětpschewinjaze powołanje dopjelnicź. Na zyrkwinskej shromadźišnje, na kotruž so japoschtolja se starschimi w Jerusalemje sešdźechu, rosšudźichu tutu wěz pod wodźenjom swjateho Ducha sa wschón pschichod we Pawołej myšli, wosebje dokelž kaž Jakub tak Pětr jemu pschihłosowasche, pokasujo na to, so ma Bóh dawno s póhanow swój lud, kiž we wutrobnej wěrje steji a w mozy swjateho Ducha Knjesej słuži. Ně, tamnych žadanje je wopaczne, błudne, njeprawe. Pucź ke kschescźijanstwu njewjedźe psches židowski, ale se wscheho luda, kiž na swěcźe je, sme kóždy, kiž to sprawnje chze, bjes wokołopucźa runu cźěr ke Khrystusej. Ně, žaneho rosdźělenja njeje mjes nami rodźenymi židami a mjes nimi rodźenymi póhanami; njech je do Khrystusoweho cźasa tajkeho rosdźělenja było, dha tola nětk po nim na žane waschnje tajkeho wjazy njeje. W tym wschěm leži warnowanje sa wschě khrobłe dusche, kiž sebi na někajkežkuli wosebnoscźe něschto wjedźa, na pschišłuschnosc̀

k wožebnemu ludu abo na narodnosć, ßwójbu, dom, schtant, abo na cžoż hewak. Ty, kiž ßo tak abo hinak dobro masch, njemyßl ßebi jenoż, so ßy tehodla Boži lubuschk psched druhimi, — też ty a ty ßnadź psched druhimi masch ſ bojosczu a se iženjom cžinicź, so by sbóžny byk. Ty pak, kotremuž ßo w twojej muji druhdy sda, kaž by wopuschczeny byk wot wschěch ßamo wot Boha — też ty dyrbisch a możesch hischcże ßwój měr namakacź. O ßlódki trosch sa wschě tyschene a bojasne wutroby, so Bóh žaneho rosdźělenja njeczini, ani na parschonu njehlada.

Tuž też: Ně, žadyn sakońſki ſpschah njeßmě ßo ižerpicź na schiji Jesußowych wuczobnikow, kaž Pětr praji: „Schto dha ſpytujecże Boha ſ nakładzenjom teho ſpschaha na schiju tych wuczobnikow, kotryž ani naschi wótzojo ani my ßmy njesć njemóhli?“ Spschah cžischczi; na pschecżežke dźěło dopomina; „pod kotryuž dźě dusch a bjes trósch a tu khodźi“. Kak je Luther pod tajkim sakońſkim ſpschahom, dokelž bě jón hacž runjež hižo wotstronjeny, kschescžijanstwo po něcžim saßo wobnowiko, sa ßwoje mlode lěta nimale k ßmjercži wustawał! A podobny ſnutskowny ſtysk wobßwědcža jow Pětrowe ßkowa a hakle prawje Pawołowe listy. Runje najlěpschim a najwjetschim w Božim kraleſtwje je ßo tak schko. A hinak njeje. S dopjelnjenjom sakońſkich wustajenjow ßwoje ßwědomnje spokojicź a směrowacź, je něschto sa swjerschnych ludźi lohkeje myßle; ale ßwěrny a ßwědomity cžłowjek sajědže na tajke waschnje a po tutym puczu do najſtyſknischeho njeměra, dokelž ženje njewě, hacž też je dosć cžinił. Nětk je wěsče Mójſaßowy sakoń prawy a ſ prawom w Božim mjenje daty, ale daty komu? Tym tola, kiž běchu hischcże kaž dźěcži a pěstona trjebachu, so by jich mohł rjez pschi kóždej kroczeli wodźik a wobarnował: To ßměsch, to njeßměsch. Sa dźěcži je to dobre, mone ßu też pschi tym sbožowne. Jako pak cžaß tu bě, so bychmy byli niz dale dźěcži, ale dorosczeni, pschińdże Jesuß Khrystuß se ßwojej hnadu, a nětk rěka: Je-li waß Ssyn wußwobodźi, dha scże prawje ßwobodni, ßwobodni też wot ſpschaha ſwonknych a morwych sakońſkich ſkutkow.

S tym ſkónczńje najnutrnischo ſwißuje: Ně, žana naſcha saßłužba psched Bohom njepłacži. Pschetoż hdźež je wo wadźe rěcź, tam je saßłužba wusamknjena. Schtoż ßy ßebi saßłužił, to ßebi ſ hnady njedasch dacź, a nawopak na hnadu ßy pokasany, hdyž ßebi niczo njeißy saßłužił hacž khłostanje. Spodźiwnje, kak hłuboko nam w krwi teži, kaž móhli ßo psched Bohom na naſche ſkutki powołacź a ſ nim ßo tróschtowacź. Jedyn je wschelake dobroty wudźělował; na měsczе měni, schtó wě kajke prawo ma na njebjeßa. Druhi je wobſtajny byk w modlitwje a ßo, kaž ßo ßłuscha, k Božemu domu a ßłowu měk; hnydom ßebi myßli, so jemu tola na niczim njemóże pobrachowacź. Tsecži je hižo ſ tym spokojom, so nikomu žaneje schkody ani hewak žaneje słószcże njeje cžinił. Ale dyrbjała tak jednora wěz bycź, psched Sswjatym wobſtacź? Njeje wjele bóle na tym, so, hdy by Bóh ſ nami chzył prawowacź, my jemu na tyßaz ani jene njemohli wotmołwicź? Ach, my wostawjenemy ßwoje žive dny we winje pola njeho. A by-li ty sapocżał wotwažicź porno ßebi ßwoje dobre a ßwoje ſle, mohło cži ujewěſte bycź, kotry dźěl budże lóſschi a kotry cžežschi? Na poßledku wě tón, kiž ßo na to wusteji, ßam ßebje pruhowacź a ſpytowacź, so, schtoż ma dobre, wot njeho ßaneho njeje, ale so je wot horkach jemu date a wobradźene. Boże je woboje, ßymjo a płód; „wón dawa to, so cžinicże po tym dobrym ſpodobanju“. Hdże wostanje potom naſcha khwalba? Precź ſe wſchěm dowěrjenjom na ßamßnu prawdosć! Bóh ßam wſa cžěło a krej na ßo a tajku cžesć ßej saßłuži, so jeho ßmjerć a cžerpjenje tón podłožk (grunt) wschěch ludźi sboża je.

Takle leži tſikróczne „ně“ w Pětrowym wuprajenju. Runje tak ważne a ßwjate je pak też „haj“, kotreż je we nim ſwobpschimnjene, hacž runjež móże ßo tu nětko jenoż zyle ſ krótka na to pokasacź.

„Bóh je mjes nami wuſwolik, so bychu póhanjo pschez mój rt to ßłowo teho evangeliona ßłyscheli a wěrili. A Bóh, kotryž ſnaje te wutroby, ßwědczeſche jim, a da jim ßwjateho Ducha, runje jako nan..... A wucziſczeſche pschez wěru jich wutroby“. Wěrjaze a pschez wěru wucziſczene wutroby — sa te je hnada naſcheho Knjesa Jesom Khrysta. Hnada je kaž žórko, wěra je huba, kiž ßo ſ tuteho žórka napije. Hnada je kaž ßłónzo, wěra je wóczko, kotreż jeho jaßne pruhi wohladuje. Hnada dawa, wěra bjerje. Wěra dyrbi bycź, hewak žórko hnady cži niczo njepomha a ßłónzo hnady cži podarmo ßwěcži! Hdyž pak ßy ſ jeho poknoſcże brał hnadu sa hnadu, potom pokaž wěru ſ twojich ſkutkow. Dobre ſkutki dyrbja ſ wěry wukhadźecź jako jejne hódne płody, kiž ßu tak nuſne, kaž je nuſne, so dobry schtom dobre płody pschinjeße. Wěrjaze a pschez wěrn wucziſczene wutroby! Haj, sa te je hnada naſcheho Sbóžnika. A tam je ßwědczenje a ſawdawk ßwjateho Ducha, so ßmy Boże lube dźěcži, kiž ßu wutorhnjene ſe ßwojeho hrěſchneho ſkaženja a powołane ke kraßnosczi Božeho wěcżneho doma. Hamjeń.

My khwalimy Boha Wótza, Ssyna a ßwjateho Ducha a czesczimy jeho nětk a do wěcżnosczе.

Hkóß: Do jenoh' Boha wěrimy.

Cże, Bożo Wótcże, khwalimy,
Czesć a dźak cži ſpěwamy.
Pschez Ssyna ty naſch Wótcżez ßy,
Dźěcži twoje my nětk ßmy.
Pschińdź k nam twoje kraleſtwo,
Žohnuj twoje kschescżanſtwo.
Budź khwalba Bohu Wjerschnemu,
Wſchudźom, w njebju na ßwěcże,
Sa hnadu, ßmilnosć, dobrotu,
Bóh wschoh' ſboža žórko je!
Boha Wótza naſcheho,
Wjeßelmy ßo kschescżenjo!
Budź khwalba Ssynej Božemu,
Wón nam doby dźěcżatſtwo!
Naß wumohł je ſe ßwojej krwju,
Woprował je sa naß ßo.
Jesuß lubosć ßama je,
Pucź, ta wěrnosć, živjenje!
Budź khwalba Duchej ßwjatemu,
W ßłowje wón naß roswucži,
Duch ßwjecži myßle, wutrobu,
Trosch da nam we wschej ſrudobi.
Móż je Boža ſ wyßoka,
S cžmy do ßwětła pschesßadża!
Budź khwalba ßwjatej Trojizy!
Bóh, naſch Knjes, naß ſtworił je!
Pschez Ssyna wěcżnje sbóžni ßmy!
S Ducha wscho je ßwjecżene!
Boża ßwjata Trojiza
wěcżnu mózy, cżesć, kraßnosć ma!

J. W.

Wy dyrbiće ßo ſ noweho narodźić (Jan. 3.)

aba

rosmołwa we wośu 4. rjadownje na żeleſnizy.

(Po wěrnym podawku.)

Jědźech na ſakſkej żeleſnizy. Młodaj cłowjekaj ſaléſeſchtaj ßo wośa. Chzyſchtaj ßebi trubku ſaźehlić.

„Proſchu, mojej knjeſaj, tu je wotdźěl ſa njekurjerjow".

„Ach, to je wſcho jene! Tajke něſchto nětkole wjazy njepłaćźi! To bě ras!"

„Haj, prjedy knježeſche porjad, nětkle njeporjad!"

„A to hiſchće niz doſćź! Dyrbi ßo to hiſchće zyle hinak pſcheměnić! Revoluzija je tſchazy woſtała!"

„Ta nam też ſ hubjeńſtwa njewupomha! Ale haj, pſcheměnjenje dyrbi ßo ſtać!"

„Haj, kapitalismus dyrbi ßo wotſtronić! Tón je na wſchitkim wina!"

„Ně, tón niz, ale cźi kapitaliſtojo, cźi pjenjeźnizy!"

„Haj, haj, cźi kapitaliſtojo! Ale to je tola to ßamßne!"

„Je tu tola rosdźěła! Kak je? Cźini kapitalismus, ſo ßu tu kapitaliſtojo, abo cźinja kapitaliſtojo, ſo tu kapitalismus je? Cźinja to ſke wobſtejnoſćće, ſo ßu cłowjekojo ſli, abo cźinja to ſli cłowjekojo, ſo ßu wobſtejnoſćće ſke?"

Jedyn ſ teju ßobupućowazeju dorańje: „Hdy bychu wobſtejnoſćće lěpſche byłe, bychu też cłowjekojo lěpſchi byli!"

„Tak podobnje praji to też Marx (ßobuſakožeŕ ſozialiſma), a něſchto wěrneho je w tutym, tola to hłowne a rosrißaze to njeje. Myßlu ßebi na ſrudne wobſtejnoſćće wobydlenjow, kotreź je njehańbićźiwe lichowanje ſ leżomnoſćemi we wulkich wobydleńſkich kaſarnach ſawinowało. Bydla tam zyłe ßwójby ſ tajkimi hromadźe, kotſiž tam jenoż na nóz k ſpanju pſchińdu, młodźi a ſtari, muźſy a żónſke, a to w jenicźkej iſtwi a jědźa tam a ſpja tam; to dyrbi potom ſa ſtrowotu a dobre poćźinki ſe ſchkodowanjom bycź! A tola kěźeje tam tak něktora běła njewinowata lilija na tutym moroſćće! Wo wjele waźniſche a ruſniſche tuź je to, ſo ßu cłowjekojo rjedliſchi a lěpſchi; potom bywaju też wobſtejnoſćće lěpſche, potom njebychu ßo tajkele njeſozialne, tajkele cłowjeſtwo hanjaze wobſtejnoſćće cźerpiłe!"

„Cłowjekojo njeßmědźa żane rosdźěle cźinić po klaßach, worſchtach a ſamoženju. Wſcho dyrbi pſches jene bycź. Potom ſhubi ßo też wſcha njeprawda!"

„A tola njeje ani jedyn cłowjek temu druhemu zyle runy; tón jedyn je pilny, tón druhi lěni, tón jedyn lutuje, tón druhi pſcheczinja, tón jedyn je njeżenjeny, tón druhi ſaſtarać jich wjele dźěći. Kak chzećе wy to tu potom wſcho pſchesjene a rune ſćinić, kak tu potom runoſć wobkhować Też ſ najßurowiſchim nuſowanjom njeje tole móżno! Staj ßnadź Wój kommuniſtaj?"

„Haj, ßmój! A mój wěrimoj, ſo móże nam jenoż revoluzija zyłeho ßwěta pomhać."

„S namozu a ſ krejroſleczom?"

„Njeje-li hinak móżno, haj! Dobrowólnje bohaćźi tola k roſumnjenju njedóńdu! Cźitajće tola wo tych „tućznych" dividendach a dobytkach!"

„Wěritaj wój woprawdźe, ſo budźa pſches namózu, krownu revoluziju cłowjekojo lěpſchi, dobri a ſo pſches to dobre wobſtejnoſćće pſchińdu?"

„Haj! Kak hewak mohło ßo to ſtać? To je pſchekhód, kotrehoż ßo njeſminjemy."

„Chzu Wamaj ſdźělić, ſchtoż ßym naſhonił. Jědźech we wójnje ſ ziviliſtu a ſ pólnoſchěrym. Ziviliſta prajeſche: „Nabożina je naß tola ſjebała, kſcheſćijanſtwo je bankerott". Ja jemu ſnapſchećźiwich: „Wotmołwće mi to, proſchu, na jene praſchenje: Hdyž bychu nětk wſchitzy cłowjekojo we wótznym kraju to cźinili a po tym źiwi byli, ſchtoż je Jeſuß Khryſtuß prajił a cźinił, wěrićе Wy to, ſo by to potom hiſchće telko prawiſnikow abo juriſtow — ja ßym tajki — a telko polizajow a jaſtwow a khłoſtarnjow a wuſtawow ſa khłoſtanje a polěpſchowanje było? Njebychmy my to zyłu hromadu pjenjes, nětkole ſa tute woßoby a wuſtawy nałożene, ſalutowali a do zyła two wjele ſbożownińcho źiwi byli we wótznym kraju?" Tamny ßo wotmjelća. Ja rěcźach dale, prajizy: „A nětk wotmołwće mi hiſchće na jene praſchenje! Hdy bychu to nětk wſchě ludy, niz jenoż němſki, jako wěrne kſcheſćańſke źiwe byłe, hdy bychu wſchitzy wjedniźy wſchěch ludow, njech rěkaja kaž chzedźa, ßwoje ſaſtojniſtwo wukonjeli we tym ſpóſnaću, ſo ßu Bohu Knjeſej ſamołwjenja winojći, wěrićе Wy, ſo to do zyła wulku wójnu njebymy měli?" Też nětk ßo wotmjelća. Pólnoſchěry pak rjekny: „Haj, my nimamy pſchewjele nabożiny, ale pſchemało." Njeměješche wón to prawo?"

Kommuniſta, ßobuźelniwje ßo ßmějo, wotmołwi: „Schtó też to dźenża hiſchće do Boha wěri?"

Ja ßo, ßwój cźaßnik wucźahnywſchi, wopraſchach: „Wěrićе Wy, ſo je tutón cźaßnik ßam wot ßo naſtał?"

„Ně! Tón je wěſo cźaßnikaŕ ſhotowił!"

„Hdyž pak ja nětk pſchi tym woſtanu a praju: tutón cźaßnik je ſe wſchěmi kumſchtnymi koleſkami pſches to naſtał, ſo ßu ßo pſchipadnje ſ zyłeho ßwěta nějakje atomy abo najmjeńſche kuſki hromadu namakale..."

„Skuſchećе Wy da wuſtawa ſa bludnych!" pſchetorże mje kommuniſta.

„Je pak nětk hiſchće jeneho wo wjele wjetſcheho rumělſkeho wudźělka dyźli tutón cźaßnik, mjenujzy tón dźiwny twaŕ zyłeho ßwěta. A Wy chzećе nětko prajić, ſo żaneho twarża njeje, kotryž je tutón ßwět twaŕił, kotryž je wſchitko nanajmudriſcho ſarjadował a ſtworił? Nochzu wuprajić, hdźe to Wy potom ßuſchećе!"

„Dowołće wſchak! Nichtón njej tola Boha wohladał!"

„Sće ßnadź Wy toho cźaßnikarja wohladał, kotryž je mój cźaßnik ſhotowił?"

„By-li Bóh był, njeßměło to telko njeprawdoſćće na ßwěće bycź a też niz tajkich wójnow!"

„Haj, bychu-li cłowjekojo klanki byłe, kotreź po grocźikach khodźa, kotreź ßu bjes ßwojeje wole, bychu-li cłowjekojo jenoż to cźinić ßměli, ſchtoż Bóh chze, njeby to wěſće tu żaneje njeprawdy a też żaneje wójny wjazy było!"

„Cźohodła njeje to Bóh, jeli ſo tajkeho do zyła je, naß cłowjekow tajkich ſtworił?"

„Je drje ſjawne, ſo chzyſche Bóh ſtworjenja, kotreź jemu ßłuża, ßwobodne w luboſći a niz nuſowane pſches někajke nuſowanje, kotreź by dyrbjałe jim něſkaŕ pſchinarodźene bycź. Tutu ßwobodu pak je cłowjek njewużitnje wużiwał a je wot Boha wotpadnył! A tak, dźěleny wot Boha, wot źórła wſcheho dobreho, njemóże wón dobry bycź. Tohodła je to, ſchtoż je to **najnuſniſche, ſo ßo wróćźi k Bohu!**"

„Haj, to je zyrkej też pſchezo prajiła, pſchi tym pak patriotiſmus abo luboſć k wótznemu krajej prědowała! Kak ſnjeße ßo to ſ Bożej kaſnju: „Ty njedyrbiſch moricź!"

„Jara derje ßo ſnjeße! Pſchetoż ßo wobaraća pſchećźiwo namozy, to je pſchibłuſchnoſć wyſchnoſće, njech namóz to pſchińdźe wot njepſchećelow ſwonka abo wot ſłóſtnikow ſmutſkach kraja. Tola ſ tym nochzu wſchě prědowanja ſa dobre prajić a ſakitować. W něktorymźkuli wotmjelkny bohużel pſchejara po-

wjeścź wo wěčźnej wěrnoścźi a luboścźi. Tola, wono to tu njeńdźe wo zyrkej ale wo wěru do Boha! A tutón je žo nam sjewił w Khrystuśu!"

„Khrystuś je drje nadobny cźlowjek był, tola to je hižo pśchedołho žem."

„Khrystuś bě po žwojim njemylnym žwědcźenju wjaz hacź cźlowjek?" —

„Ja njewěrju do dźiwow!"

„To drje rěka: njewěrju do žiweho Boha? Potom haj, njemóžecźe teź do dźiwneho, bójśkeho wumóžnika wěricź. Ja pak mam dopokas sa to, so Jesuś Khrystuś je woprawdźe tón wumožnik, kotrehož trjebamy."

„A kajkeho dopokasa byśchcźe to měł?"

„Tón žym ja žam a kóždy wěrny kśeścźan! My žmy to wośobinszy kóždy nashonili, so Jesuś Khrystuś woprawdźe wuśwobodźa wot winy śleho žwědomnja, kotreź naš wobśkorźuje, a wot wotroczkowśkeje śłužby śleho, kotraź naš puta. Chcźecźe-li Wy hinajśchi, lěpśchi, nowy, žwobodny cźlowjek byćź, dyrbicźe tež Wy jeho pytacź a namakkacź w jeho śkowje a we modlitwje!"

„Ja chzu najprjedy žwojeho žiwjenja wužiwacź!"

„Hdyž je tole ś pśchicźinu, so njewěricźe, potom žo njewobcźežujecźe, so je wono pśchecźežke a dźiwne! Potom Wy to tola do zyła nochzecźe! Potom pak njemóžecźe teź žwět polépśchicź; pśchetož to njeńdźe bjes žiweho sbóžnika! Tutón bě žiwy a tutón wumrě sa naš hrěśchnikow! A wón saže pśchińdźe, so by postajił bratrowśke kraleśtwo na śemi, kotreź kommunismus ženje njebudźe postajicź móz, po kotrymž pak žo tola ježdźi!"

„Tu dyrbju wuléścź! Schkoda! Bě mi to jara sajimawe!"

„Je to wjaze hacź to! Dźe to wo sbóžne žiwjenje tu a we wěčźnoścźi!" —

Cźlowjeka wola je pak cźlowjeka njebježa pak cźlowjeka hela!

Zyrkej a śtat.

Wo śchulśkim strajku we Wostrowzu a wokolinje śhonimy, so je žo mjes wyśchnoścźu a starśchimi tak daloko dojednało, so dźećźi saže do śchule khodźa. Starśchi žu do toho śwolili žwojich dźećźi dla, wocźakujo, so žo tak bórsy hacź móžno zyła wěz pśches Lipścźańśki wulkośtatny žud tak rosriža, so žmědźa žo dźećźi we śchuli saže modlicź kaž prjedy. —

Wojowanje žu sapoczeli katolśzy Sserbja niz se śtatom ale se žwojej zyrkwinej wyśchnoścźu, a tuto wojowanje dźe wo serbśku faru w Budyśchinje. Tuta žerbśka fara bu njedawno pśches katolśku zyrkwinu wyśchnoścź sběhnjena ś tym wudawanjom, so žerbśka fara w Budyśchinje žaneho śakładneho prawa nima. Nam njeśda žo tutón śtutk katolśkeje wyśchnoścźe, kotryž žo tak śjawnje pśchecźiwo Sserbam měri, po prawom byćź a žo nadźijamy, so žo wěz bórsy rosjažni a rosžudźi a Sserbam žerbśka fara wośtanje. —

Sa pśchenajecźe niz jeno ale sa zyłe sarjadowanje zyrkwinych farśkich ležomnoścźow žu žo po nowych zyrkwinych śakonjach woželbite kommissije postajike. S tutym dyrbi žo woželbje dwojake dozpicź: so žo pśchenajecźe mjenowanych ležomnoścźow pśches zyły kraj jenak stawa po žamžnych wuměnjenjach, a so tute ležomnoścźe zyrkwi a woždźe teź to pśchinježa, śchtož pśchinjeścź móža. Tute kommižije maja nětkle hnydom wobśchérne dźěła, dokelž k létu ś wjetścha pśchenajeńśke léta wuběhnu a tak žo ležomnoścźe sa nowe 6 lět pśchenajeja, a to po sornjarkach, niz po hriwnach, kotreź žu dźenža telko a jutśje telko winojte. Sa kóžde hamtśke hejtmanśtwo je jena taka kommižija postajena, a wobśteji ś 4 knjesow; mjes druhimi žłuścha sa Lubijśki wokrjeż do njeje k. farar P. Mrósak-Ketliczański, sa Budyśki k. farar Hilla-Palowśki. Pśchenajecźa po tutym nowym porjedźe žu žo teź hižo stake, kaž n. pśch. w Nožacźizach. Hdyž je tole wurunanje postup pornjo prjedy, klaza to hiśchcźe pśchezo w druhim; naśche woždy njejžu pśchezo hiśchcźe tak daloko, so bychu žo płacźiśny sa wěrowanja, pohrjeby atd. po jenym měrike a teź tu runoścź była, a runje tak, so by žo pśchi tutych płacźiśnach dźiwało na njehódnoścź němśkeje papjerjaneje hriwny. Sa Lubijśki wokrjeż je žo postajiło, so dyrbi žo ś najmjeńścha 1 hriwna płacźiśny měrneho cźaža wobliczicź ś hódnoścźu žlěborneje połhriwny nětkle. By tola lohko było, na tutym śakožku teź w tutym wśchesjednoścź pśches zyły kraj dozpicź.

S bliśka a ś daloka.

W Budyśchinje wotměje žo 15., 16. a 17 septembra lětny žwjedźeń śakśkeho hłowneho mišionśkeho towarśtwa. Njedźelu, 16. septembra, budźe popołdnju w 3 hodź. w Michalśkej zyrkwi žerbśka mišionka Boża žłužba, na kotrejž śmeje k. farar Patwok Mrósak-Ketliczański žwjedźeńśke prědowanje. W 5 hodź. pśchisamknje žo w Pětrowej zyrkwi němśka mišionska Boża žłužba; tu prěduje krajny biśkop D. Jhmles. Wjecźor we 8 hodź. budźe śjawna śhromadźizna w zyrkwi Marje-Marty. Póndźelu dopołdnja w 11 hodź. śhromadźizna žobustatow śakśkeho hłowneho mišionśkeho towarśtwa, na kotruž žu teź duchowni Łužizy a wokolnych zyrkwinych wokrježow pścheprośceni. Popołdnju w 3 hodź. ścźěhuje diözesańska śhromadźizna Budyśchańskeho zyrkwineho wokrjeża a to w zyrkwi Marje-Marty a śkónčnje wjecźor mišionśki žwójbny wjecźor w evangeliśkej towarśchowni. S dobom wuhotuje žo mała wustajenza ś dźěła mišionśtwa mjes póhanami. Tute wuhotowanja budźa wśecźe teź naśchim Sserbam witane, runje nětkle w tutym cźažu. Ssmě tola wutroba tu ras wodychnycź wot wśchěch tych cźělnych žwětnych staroscźow a dźěła měcź na druhim dźěle, na twarjenju a wupścheśtrěwanju Knjesowego kraleśtwa tu na śemi. A hdyž teź tu nadeńdźe pódla wojowanja pśchecźiwo cźěmnym mozam póhanśtwa wojowanje ś hospodarśkimi, pjenježnymi nusami, njebudźe žo jich bojecź, wjedžo, so tu tola móz Knjesowa dobudźe a budźe žo ś nowa oo mozy tutoho Knjesa stajicź tu w dźěle mišionśtwa a tuž teź hewak zyłeho žiwjenja, kotreź je nětkle tak prózy a bědy polne a tak pśchi wśchěm wojowanju a horju nowu wěstu nadźiju a tuž žylnoścź a tuž dobycze.

Listowanje: H. w K. sa 15. p. Tr.
R. w B. sa 16. p. Tr.

Biblija — cźaž — cźlowjek.

37. tydźeń, wot 9. hacź do 15. septembra.

9. Pjatnata njedźela po Sswjatej Trojizy: Jap. sł. 16, 9—15 — kh. 163 — 1. Kor. 5.
10. póndźela: Pś. 138 — kh. 831 — 1. Kor. 6, 1—10
11. wutora: Pś. 139 — kh. 636 — 1. Kor. 6, 11—20.
12. žrjeda: Pś. 140 — kh. 397 — 1. Kor. 7, 1—17.
13. śchtwórtk: Pś. 141 — kh. 398 — 1. Kor. 7,18—28.
14. pjatk: Pś. 142 — kh. 396 — 1. Kor. 7, 29—40.
15. žobota: Pś. 143 — kh. 258 — 1. Kor. 8.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Nožacźizach.

Cźiśchcź Ssmolerjez knihicźiśchcźetnje a knihatnje, sap. družśtwo ś wobmj. rukowanjom w Budyśchinje.

Čišle 36. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočinty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske kopjeno.

W Budyšchinje, 9. septembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

15. njedźela po swj. Trojizy.

Znjowy dźakny swjedźeń.

Psalm 106, 1.

Naschi tschesczijanschy wótzojo su w swojim czasu sczenje dźenźnischeje njedźele, kotrež nam tak należnje pschiwoła: Njestarajcze so wo wasche žiwjenje! runje sa czas dokonjanych žnjow w Božich służbach sebi wuswolili, a to s dobrym prawom. Pschetož kak móhli drje nimo tuteho słowa Jesußoweho hicź na žnjowny dźakny swjedźenju? Prózdne su nasche pola, polne nasche brózhnje. Bóh je sam swoju ruku wotewrił a s bohatstwa swojeje połnosczje nam bohacze wudźělił, schtož k sežiwjenju trjebamy. Hdyž pak chcemy pschi tajkim dopokasanju Božeje luboscze wostacź se swojimi wschelakorymi starosczemi, s kotrymiž sebi žiwjenje jenož wobczežujemy. Njedyrbjeli wjele bóle wschitcy swoje starosczе na bok położicź a temu czesczź a khwalbu dawacź, kiž je nas po swojej wulkej smilnosczi s bohatym žohnowanjom wobdarił? Tak chce to też nasch tekst, słowo se 106. psalma: Džakujcze so temu Knjesej, pschetož wón je dobrocziwy a jeho dobrota traje wěczny, — nas sa ruku wjacź, so bychmy pohladnyli — sabywschi wschitke człowjeske czinjenje a semske prózowanje — do wulkeje dźěłarnje nascheho Boha a spóznali, kak wón nas cźělnje a duchownje sastara se wschěmi potrjebnosczemi na czasnych a wěczny kubłach. Tehodla: Czesczź Bohu Knjesej dajmy!

1. Spóznajmy swojeho Wótza wulku dobrotu!
2. Džakujmy so jemu pschez wěrjazu wutrobu!

1. Po derje dokonjanym dźěle, kaž cźežke drje je nam husto też było a kajku prózu drje je nam pschinjesło, pschindże k nam kraszna spokojnosczź a napjelni naschu wutrobu s wjesołosczu. Ratarske dźělo je wulke a cźežke dźělo! Kak ma so ratar wot wotuczazeho nalěcza hacź do pósdneje nasymy, wot schkadźazeho słónza hacź do pschichadźazeje nozy prózowacź a bětlowacź! Kak honi druhdy jene dźěło to druhe, so husto dosczź njewěsch, s kotrymž masch sapoczecź. Tola hdyž je dźělo hotowe abo tola wulki a ważny dźěl dokonjany, a je so stało swěrnje a pilnje, so cźujesch wulzy wobsbożeny, wožebje, hdyž mózesch też na bohate płody twojeho dźěła hladacź.

Sšnadź pak tón abo druhi morkotajo so worjali, dokelž njeje wocźakany wuspěch swojeho dźěła namakał. A kak rudźi to nas, hdyž smy podarmo ras dźěłali! Tola schtó chzył prajicź, hacź też njesbožo sa cźłowjeka njemohło žohnowanje pschinjesczź. Haj, kak khutnje móža runje hórke shonjenja k nam rěczecź! To njepschińdźemy nimo teho praschenja: Wot czeho wotwisuje wuspěch nascheho dźěła? Jenož wot nascheje pilnosczе abo wot naschich starosczow — Jaźnischo hacź schtó druhi móże ratar spósnacź, so je na pomoz a žohnowanje wot horkach pokasany, haj so smě swojemu Bohu w jeho dalokej dźěłarni s pomocznikom bycź. Wón wora a wuźywa smjo a wobdźěła rolu, Bóh pak dawa słónczne wjedro a deschcź w prawym czasu, so sywy rostu a sraka a płodu pschinjesu. Bóh sežiwja wschě stworjenja, stara semja so lěto wob lěto w nalěczu s nowa saseleni, a swojim dźěczom sczele wón dźeń wote dnja wschitkón dobry a dokonjany dar a ma swojej wocźi wotewrjenej nad nimi a schkita jich a wjedźe jich s njewurjekniwej luboscźu. Wschо wotwisuje wot Božeho žohnowanja!

A njeschonimy my jo też kóždy w swojim powołanju? Njeje to Boże žohnowanje, hdyž nasch dom je město měra, hdyž rasche

dźěćźi horje rostu k naschemu spodobanju, hdyž směmy so cźerśtweje strowosćże wjeselicź a hdyž psches swoje dźěło swój wschědny khleb sańkužimy? A też hdyž Bóh we wichorach so nam bliži, so mohli so do hrosy podacź, kajku móz a kelko troschta a měra njeposkicźa wón nam psches swoje słowo! Knježe Božo, ty sy nasche wukhowanje stajnje a pschezo! — Tak njerěcźi žnjowy dźakny swjedźeń wo tym, schtož smy my dokonjeli, ale rěcźi wošebje wo Božim žnjowym dźěle, kelko je wón nam dobreho wopokazał we wschěm naschim žiwjenju, kak je cźěłu khleb dał a sbožo duschi, kak je so dźeń a ś nowa w swojej zylej luboścźi nam sjewił, so by nasche wutroby pschezo bóle k sebi sćźahnył a naschu wěru posylnił, so bychmy nadźiju měli na njewidomne, kotrež nam wěste je po jeho słubjenju. Teź tyschnosćże naš njemóża khabłazych cźinicź we wěrje, pschetož wěrjaza wutroba je sebi teho wěsta, so Bóh runje psches nje naš rozwucźuje a so sa naš postara. W słubjenym kraju je wjele kamjenjowych polow. A runje psches tute kamjenje wostanje rola wróżna, tak so rostliny pod palazym słónzom njesahinu a njeswjadnu. Tak trjebamy też my cźłowjekojo cźerpjenjow a cźwilow, kotrež cźłowjesku wutrobu psched tym twobarnuja, so njestwjerdnje, ale płódna wostanje kaž dźěćźaza wutroba, so mohła symjo Božeho słowa pschijecź a naš na njebjeske stajicź. Haj, njesapomnimy na Boha, ale dajmy jemu cźesćź, pschetož wón je dobrocźiwy a jeho dobrota traje wěcźnje! Haj wěcźnje! Wschо, schtož tu je, je sachodne, a my cźłowjekojo so minjemy se wschěm, schtož tu je. Tola kajka hnada Boża, so je nam swojeho syna pósłał, a psches njeho naš sa swoje dźěćźi powołał, so bychmy jónu wěcźne herbstwo we njebjesach nastupicź móhli. Wopomń to prawje, a njesabudź ženje, schto Bóh tebi dobreho wopokazuje a dźaknu so jemu prawje psches wěrjazu wutrobu.

2. My njeswjecźimy jenož žnjowy swjedźeń, ale žnjowy dźakny swjedźeń. Dźak so ninta sabycź, wón je wjele bóle khwalna wěc. Luther ras praji, so je to najkrašnische zohnowanje wschеho Božeho žnjoweho dźěła, so nam wocźi motewri a wutroby k prawemu dźakej sahori.

Najlěpschi dźak pak je spranwa cźłowjeska wola, prawy skutk. Nasche zyle žiwjenje dyrbi wschak wuźywo byc, pak w naschim powołanju, pak w naschej swójbje, pak na naschich sobucźłowjekach, ś kotrymiž wschědnje hromadźe pschińdźemy abo też na tych, kotrychž Bóh nam jenož porědko abo jenož jónkrócź do naschеho pucźa wjedźe. Tu mamy tu luboscź, kotruž smy wot Boha słonili, dale rosnoschowacź a Boże dary we luboscźi prawje wužiwacź. Nasche žiwjenje ma so pschirunacź schtomej, kotryž dobre płody njeże. Jónu pschińdźe dźeń, na kotrymž budźe so ś nami poslednje rosbudne słowo rěcźeć, hdyž budźe Bóh swoje žně domoj khowacź. Derje nam, hdyž budźemy wukhowani jako dobra pscheńza do wěcźnych Božich hětow! Wopokaž so tehodla pschezo jako Boże dźěćźo we wschěch myślach a słowach a skutkach!

Ras pschińdźe muž do jeneho doma a žłuschi, so so tam modlachu. Sso wuźměschejo dźesche: „Tu drje so hischcźe trischitzy modla?" „Ně", wotmolwi hospodar, stanje a wjedźe muža do hródźe ke kruwam a praji: „Te so njemodla!" Wbohi skót, kiž to njespósnaje a so njemóże dźakowacź. Srudnischo pak hischcźe sa cźłowjekow, kiž mohli to spósnacź, a so tola njedźakuja!

Žnjowy dźakny swjedźeń — swjedźeń wuźywa na Boże žně! Nascha swjedźeńska drasta budź tkana ś wěry a ś dowěrjenja a ś luboscźe a dźakownoscźe. Khěrluschi 321 w naschich serbskich spěwarskich: „Budź cźesćź a khwalba wjerschnemu" ma dźewjecź schtucźkow, kóždy so skónczi se słowami: Cźesćź Bohu Knjesej dajcźe! Tutón khěrlusch běsche so w swojim cźaźu spěwak jako dźak sa hnadne Boże swarnowanje w cźeźkej khorosći — haj cźesćź Bohu Knjesej! Nasche zyle žiwjenje ma cźim dlěje cźim bóle byc khěrlusch k Božej cźesći, wot kotrehož wschо mamy, so dobre běcźenje so bědźimy jako swěrni wojazy naschеho Sbóžnika Jesom Khrysta a jónu dobudźemy krónu žiwjenja, so mohli temu Knjesej we wěcźnej domisnje se wschěmi dokonjanymi wěcźne haleluja sanoschowacź! Hamjeń.

H. w K.

Dźakujmy so!

Pobožny spaniski kral shoni, so jeho słužobnizy so njemodlachu, hdyž so k blidu sydachu. Cźehodla so dźakowacź, hdyž nam kral wschо dawa, sebi myślachu! Schto cźini kral? Pscheproźy ras wschitkich k sebi. Jako pak pschi bohacźe krutym blidźe sedźachu, pschińdźe masany a rostorhany proscheŕ nuts, nikoho njewitajo a sydnje so sobu sa blido, jěź a pije kaž wohžranz a woteńdźe bjes dźaka a witanja. Wschitzy běchu roskobjeni. Hižo prjedy bychu jeho rad wupokasali, kral pak běsche mjelcźał, tehódla też niczo njeběchu prajili. Kral pak widźi jich roskobjenosćź a rjekne: „Scźe snadź wy lěpschi dyźli tón proscheŕ, hdyž wschak wot Boha wschо dostanjecźe a tola so Bohu dźakowacź nochcźecźe?" — Woni pak dźěchu do so a dachu Bohu cźesćź.

C. H.

Domkhowańka.

Žně su ś Božej pomozu domojskhowane, ś najmjeńscha nimale tola, a domojskhowańki abo kermuschki so swjecźa w sakskich wosadach. Pruske wosady docźakaja ś wjetscha ś tutym swjedźenjom, doniž też běrny a rěpa domoj njeje, a dźakuja so potom sa wschě te dary, kotrež Bóh Knjes wobradźił. A Bóh luby Knjes je lětsa bohacźe, jara bohacźe wobradźał. Mohł prajicź, so je jemu žel naschеho luda we wulkej khudobje. So by so tola nětko nasch lud wo to staral, so bychu cźi khudźi mjes nami, a jich je hobrska syła, też měli wschědnje swój khleb! Hdyž Bóh luby Knjes tak bohacźe dawa, dyrbimy też my jemu bohateho dźaka dawacź ś wutrobu, ś rtom, ś ruku. Budźe to schtó sabycź, dokelž sebicźna a nahrabna myśl jemu sabycź da, so tu też druhi hischcźe su, sabycź, dokelž we luboscźi jemu wolinkny wutroba, luboscź, wěra? Bohu budź skorżene, tajkich też je!

A tola, njedyrbi hižo so, so wulki dźěł žnjow, běrny, rěpa, kak atd. hischcźe wonkach a tak w strasche sniczenja, psches wjedro a druhe, kóždeho honicź k Bohu Wjerschnemu, so by jemu woprował, dźak a prósstwu? A w domach a hrózńjach skhowane žně, su wone tak skhowane, so jim niczo a nichtón wjazy schkodźicź njemóże? Žně njeběchu hischcźe dom, a hižo dźěchu powjescźe psches kraj, so je tam woheń, so tu so něchtón wotpalił. Teź serbske wóży su hižo „ś Božim wohenjom" domachpytane. „Boži woheń" praji pobožny Serb, ś najmjeńscha tón stary, a wusnaje ś tym, so „móz nascha schkitacź njemóże, my smy ś njej jara słabi", a prosźy ś tym, so chzył Bóh Knjes sam schkitacź psched wohnjom statok a dom. Domkhowanka, budź sonna nam mjes žnjowymi dnjemi wosebity žnjowy dźeń, na kotrymž wosebje domojskhowamy wschitzy shromadnje swoje bohate žně, a niz jeno tute, wschо to swoje, haj sebje samoho domojskhowamy do khowańki Božeje hnady a luboscźe, njesabywschi tole też hewak ani jedyn dźeń! Jenož potom je nasch žnjowy swjedźeń abo nascha kermuschka hakle to, schtož to słowo „domkhowanka" na sebi ma. A njesabudźmy teje jeneje domkhowanki pschi tym, hdyž sy sam to prawe słyszelzo, kotrež była domojskhowane do bróžnjow wulkeho žnjeńzarja! —

„Tak wulke žně kaž lětsa, njejsmy hischcźe měł!" tak słyschach prajicź jeneho, a druheho: „Jara rjane a bohate su tute

žně!" a tšeći a schtwórty njeprajitaj wjele hinak. So je tu a tam jedyn, kotryž praji: „Hacž budža tak bohate, to budźenny hakle widźeć, hdyž žmy mjócźili!" to žo njetrjebaich dźiwacź; dźiwacź by žo dyrbjał, njebychu-li tu tajzy byli. Kóždе lěto s nowa srošče s lubymi žitjemi też rostlina „njespokojnosć" a „njedźakownosć" žobu; wěso je to njerjad a wulki žnjeńžař Bóh ma jón runje tak njerad kaž mały žnjeńžař człowjek. Tola te přěnje žwědčenja žu lětža powschitkowne. Tuž powschitkowne budź też wutrobne, nutrne dźakowanje. Dźakneje wutroby modlenje njewostanje potom też bjes wuśłyschenja!

Kwaš w Kana.

Jesuš, wěčna luboscź, na kwaš proscheny wot człowjekow, pschińdźe, žwjeći a žohnuje mandźelski schtant.

Hłóš: Kak rjenje žwěći ferniczka.

Knjes Jesaš Khystuš na kwaš dźe, S nim sbóžne pschińdźe wjeśele Sa wschěch we kwašnym domi. Knjes pscheproscheny pschischoł je, Do domu sbožo pschinješe, Chze bydlicź we wutrobi. Pójmy, žwjećmy kwaš tón rjenje shotowany S božej' hnady Jesuš žohnuje tak rady.

Tam wěčna luboscź pschischła je, Knjes — cźini skutki luboscźe, Hdyž lubo maju Jeho! Hdyž nětk tam wino pobrachnje — Dźiw kražny Jesuš cźinił je, Hlaj, s wody maja wino! Kubło, wino dobre, jašne. O kak kražne Ssu te dźiwy, Kotrež cźini Jesuš miły!

Knjes Jesuš na kwaš proscheny, Dom kwašny cźini sbožowny, Knjes daricźel je wulki! Wón dary žwoje wudźěla, Dokelž je žama dobrota A cźini kražne skutki! Luboscź, žmilnosć cźini wschudźom Khudym ludźom Hósć tón luby, Pschi nim njeje žanej' nusy.

Kak wulke tam to sbožo je, Hdźež Jesuš je a wostanje, Wschěch cźini dźěći Boże. Kak sbózna je ta wutroba, We kotrejž Jesuš pschebywa! Knjes Jesuš, nasche sboże; Knježe, tebje lubo mamy, Dźak Cźi damy Sa wschě dary, Wschě je mamy s twojej' hnady!

Kwaš s Jesušom žo žwjećeše We Kana Galilejskeje, Knjes — proscheny — kwaš žwjeći! S nim swjasany we mandźelstwi, W nim žiwy w jeho towarstwi; Dźěkajmy k Jeho cźesći! Proschcźe maczeŕ Najwyschscheho njebjeskeho pomoznika, sbóžnika a wumožnika!

Schtóž Jesuša ma w wutrobje, We domje, žwójbje, w mandźelstwje, Ma Boże žohnowanje! Hdyž Bóh tu khěžu njetwari, Ssu na pěsk ju žej stajili, Tuž w wodze, w wětru padnje. — Hnadu Božu w hětach prawych. — W slych a njeprawych. Ssudy Boże! Cźlowjek w žwěcźe widźecź móże.

Bóh wě, schto na naš cźaka wscho, — Wěř duscha Bohu, dowěř žo! Tón Knjes je nascha prawdosć! Tu w žwěcźe wscho žo wotměnja, Po wješ'lu pschińdźe srudoba, — Po srudźbje pschińdźe radosć! Bóh Knjes s njebješ požohnuje, wobarnuje Kiž žu jeho, Wumože wot wscheho sleho.

Wot wscheho sleho wumož naš, Dom sbóžnje dowjedź, hdyž je cźaš Nasch wotběžał na semi. Pój, Božo, žmil žo nad nami, Nam pomhaj w nusy, w hubjenstwi; Hacž junu s jandźelemi Sswjaty, žwjaty Saspěwamy, sawyskamy, Cźesć cźi damy, S hnady wěcźnu sbóžnosć mamy.

Ach, Knježe, wostań pola naš Se žwojej hnadu kóždy cźaš, Dom nasch budź twoja hěta. Cźiń ty nam wjele dobreho, Daj wschemu derje radźicź žo, hacž dźemy s teho žwěta. Twoja wola stań žo, Božo, Daj nam sbožo, wukhowanje, Twoje žwjate žohnowanje.

Hdyž scźeleseh cźežke cźaży nam, Nam khudym, hrěschnym cźlowjekam, Dha budź a wostań s nami, Njech twoja pomoz swjeżeli, Naš žkowo twoje wokschewi, Ssmil Jesu žo nad nami, Wschón cźaš nosch naš. Twoja hnada wumož s pada Wschitkich ludźi; Bjes tebje žmy ludźo khudźi.

Budź twoje žkowo žwěza nam, Pucź wusti wjedź naš k njebjeżam, O Božo, twój duch žwjaty Pschińdź, sahub naschich hrěchow nóz, Cźiń dźiwy twoja wschehomóz Daj nam twój troscht, měr kražny. Ludźom wschudźom Twoje žkowo skhadźej s nowoh' W cźěmnym kraju, So pucź k tebi namakaju.

Njech twoja hnada s nami je Nětk a do wscheje wěcźnosćze; Cźesć, khwalba tebi žkuscha. We domje, w žwójbje, w wutrobje Chzyš Jesu bydlicź wobstajnje; Cźe trjeba cźěko, duscha. Pschińdź k nam ty žam, Wobleez drastu naš tu kwašnu, Tu we cźaži Dohotuj naš k twojom' kwaži.

Dom sbóžnje Jesu dowjedź naš, Nam žobu žwjecźicź daj twój kwaš We twojim Božim raju. Cźiń ty naš hosćzow dostojnych A khwalbje twojej hotowych Wschěch, kiž cźe lubo maju. Stanycź, cźahnycź daj nam žobu, Jesu s Tobu Tam do kraja Twojoh' njebjeskeho raja.

J. W.

Row japoschtoła Jana.

Rom žo khwali, so ma rowaj japoschtołow Pětra a Pawoła; je też wulkotne a kražne zyrkwje natwarilo na tutych rowach. Runje tak je žebi něhdy w fandźenych cźažach Ephesus, tuto nam s mišionskich wucźowanjow Pawola znate město maleje Asiskeje pschi Ssrjedźnym Morju, row japoschtoła Jana wažiło a cźesćiło a žo s tym sa hłowne město khschesćijanstwa w Malej Asiskej sčiniło. W lěcze 1921 běchu nětko we wójnje Grichojo tutón wjecźorny dźel Makcje Asiskeje wobžadźili. Tole wuži dr. Sotirin, achäologa abo starožitnosćeŕ s Athena, so by tam w Ephesu pytał sa rowom Jana japoschtoła. Tuto něhdy tak žtawne a bohate město Ephesus je pak nětkle jenož khuduschka wjeż. Wot lěta 1868 žem žu tam dyž a dyž wucźeni pytali mjes rospadankami, a tak nětk 1921 sažo dr. Sotirin. Tutón da hromadu semje a njerjada, kotruž běchu lětstotki tam nakopiłe, hdźež bě něhdy wysche Janowego rowa kražna zyrkej stała, wotrumowacź. Tutu wulku zyrkej bě w 6. lětstotku rańschoromski khěžor Justinian natwaricź dał; wona bě tak rjez žotra kražneje zyrkwje Sofije w Konstantinoplu a tyžazy a statyžazy žu něhdy k tutomu wulkemu a rjanemu Božemu domej a k Janowemu rowej putnikowali, tam do teho žamžneho města, hdźež něhdy w póhanskim cźažu póhanjo pschicźahowachu k templej bohowki Arhenus abo Diany, kotrehož wobraski słótnikaŕ Demetrius, kaž s Japoschtołskich skutkow wěmy, 19. st., pschedawasche. Potom tam pod rospadankami dale ryjachu a pytachu. Pschi tym žo sjewi, kak wulka a rjana je to tola tuta žwjatnica była. Pod hłownym kulotwarje nämakachu jenu druhu malu basiliku abo zyrkwiczku s kryptu abo s podseńskim rumom sa Boże žłužby. Tam žu jeli so wscho njemyli, něhdy khschesćenjo row Jana japoschtoła pytali a cźesćili. Nadźijeja žo, so po tutych namakankach hischcźe wschelakeho tam namakaja a so budźe možno, tak to ä tämne s přěnich lětstotkow khschesćijanstwa wujažnicź.

Dwojaka bojosć.

Pobožny biskop Marcźin s Toursa bu ras na žamotnym pucźu wot rubjeżnika nadpadnjeny, kotryž chzyšche runje žwoju bróń na njeho složicź. Jako pak wón do biskopowego měrneho, bjesstrachocźiweho woblicźa hladasche, je spodźiwanjom ruzy spadnycź da a žo jeho wopraschа: „Njebojiśch dha žo ty? Hlej, twoje žiwjenje w mojej ruzy leži!" — Zyle smérnje biskop wotmołwi: „Sa žebje žo niczeho njeboju — pschetož ja móžu jeno žiwjenje shubicź. Sa tebje pak žo wscheho boju — pschetož ty žy na tym, žwoju duschu shubicź!"

Tale wotmołwa rubjeżnika tak hluboko trjechi, so mjelczišy bróń wot žo cźižny a žo poschi hłowy wotžali. Wón je žwojeho słóstneho rjemjeżka wsda a bu s ródnym cźlowjekom.

Zyrkej a stat.

Wobej w měrje w shromadnym dźele k lěpschemu zyłeho luda, tak by žebi po prawym kóždy rosomny cźlowjek myślik, by žebi myślicź dyrbjał, pschetož žu s najwjetscha jeni a žamžni ludźo, kiž zyrkwi a statej pschežłuscheja. Ale po sdacźu w měrje mjes woběmaj njeńdźe, s najmjeńscha niz w Sakskej. Sswoboda, nabožinu a jeje hajenje nastupaza kaž mnohe druhe jenož na pa-

pjerje steji. Njedawno bě so w Drježdźanach nan wobskorżił, dokelž běsche swojeho syna se samokwjenjom se schule wsawschi nalětny pokutny dźeń swjecził. Dyrbjesche 300 hr. khłostanja sapłaczić. Wěz dyrbjesche so na nanowe žadanje sudniszy rosrisacz. S wjeźipnosczu na kónz sudniskeho jednanja czakachu, ale nan so tehodla wuwinowa, dokelž běsche pschewjele czaża sajchko twot sawinowanja hacz do wobskorżenja. A tola dyrbi tu kaž w druhich nastupanjach skónczenje k jasnosczi dóńcz a k měrej. Kschesczijanszy starschi maja prawo, zebi jasnosc zadacz. — Wěz katholskich starschich w połodnischej Łužizy je psched wulkostatnym sudom w Lipsku. Starschi su krucze pschesłyšeni, so so jim prawo na katholsku schulu a katholske roswuczenje dostanje, twot dalscheho strajkowanja wothladawschi, pschesjene pschischli, so swoje dźecźi sazo do schule sczelu. —

Biblija so bóle rospschestrěwa. Je to wěrno? Wjeselimy so, so je. Po wotpołożenym sliczbowanju Londonskeho biblijskeho towarstwa je so pschełožk bliblije wo 180 dalschich nakładow rosmnożił. Liczba pschełożkow biblije je s tym na 558 rěczow postupiła. Towarstwo pilnje dale dźela, so by bibliju tez tym ludam pschinjesło, kotrez na najnižschem skhodźenku duchownego wuwicza steja. Hacz do lěta 1923 je so 9 milijonow eksemplarow biblijow we wschěch mózných rěczach rospschedało. To je wopraw-dże swjeselaze. Chzemy pak my, kiž so husto se swojej wyšokej kulturu hordźimy, so s tym wusmamjenjecz, so pola nas s bibliju a jeje smajonstwom wróczo dże?

Towarstwo kschesczijanskich starschich Salskeje smeje 29. a 30. septembra swój sjesd w Lipsku. Budże so tam wo ważnych schulskich a nabożnych a podobnych praschenjach jednacz, tak wo wulkostatnym schulskim sakonju, wo prawje starschich, wo prawje wuczerjow atd. 29. septembra je wulka wosebita shromadźizna, na kotrejż budża wjednizy tutoho hibanja rěczecz; njedźelu, 30. septembra wotměje so we wschitkich Lipsczanskich Božich domach wosebita Boża służba. —

S bliska a s daloka.

„Pomhaj Bóh". Se wschěch nowin wěmy, so su płaczizny wo wjele powyschowale. To tez do zyka hinak móżno njeje, hdyż je tola měsaz august jene tak njesmětrnje wulke a nastupaze powyschenje wschěch płaczizno pschinjesł. Sa nasche njedźelske kopjeńko, kotrehoż płaczizna bě na běrtl lěta postajena, nochcemy na to waschnje powyschenje pschewjesecz, so, kaž nowiny to czinja, powschitkownje sa kóždeho czitarja płaczizny na tak a tak wjele powyschimy, ně, my prosymy wschěch tych czitarjow, kotziž samóża, telko dopłaczicz a dacz, so je nam móżno kopjenko dale wudawacz a je tez tym khudym njes naschimi czitarjemi a czitarkami tuńscho wostajecz. Wjele je so hižo sa nasche kopjenko nadało, ale wjazy hischcze dyrbi, so njeby so tuto kopjenko runało kopjeńkej na schtomje, kotrez pod nasymskimi smjerskimi a wichorami swjadnje a wotpadnje — a nimo je! Tu maja naschi kschesczijanszy smysleni Serbjo jemu swjatu pschizłuschawjecz, naschemu serbskemu ludej runje w tutym czasu tuto nabożne kopjeńko sdźerżecz a to tuteho czasa dla, naschcho luda dla, Knjesoweje zyrkwje dla. Tuž, wo to prosymy naležnje a wutrobnje, do skutka! — Dopłaczenje so njech stawa a dary so njech wotedawaju w naschej serbskej knihańi w Budyschinje pola knjesa knihikupza Janaka, pola duchownych a wschudże tam, hdyż je hewak składnosc sa tajke dary. Duchowni pak a wschitzy druzy su prosceni, so brychu tajke dary tak borzy hacz někak móżno, na knihańiu wotedali. Wschěm, kiž hižo pomhachu, a wschěm kiž dale pomhaja, jene wutrobne: „Sapłacz Bóh!" a „Pomhaj Bóh!"

Redakzija a wudawarnja.

W Budyschinje swjeczimy sa tydźeń sobu hłowny swjedźeń sakskeho hłowneho mišionskeho towarstwa, a to njedźelu a pón-dźelu, kaž bu to tu tydźenja hižo naspomnjene. We njeczornej shromadźiznje, kotraz so njedźelu wjeczor we 8 hodź. w zyrkwi Marje-Marty wotměje, rěczi prof. D. Paul a knjezna Freukel. Pschednoschk prěnjeho rěka: „Nanische serja noweho dźela sa Lipsczanske mišionstwo", druhi: „Mišionska służba afrikanskeho wuczerja". — Po skónczenym swjedźenju czinitej mjenowana knjezna a inspektor mišionstwa, duchowny Jasper, mišionske puczowanje psches Łužizu: prěnja pschednoschuje w Njeswaczidle, Wjelecznje, Khrostawje, Scherachowje a we Wehrsdorfje, duchowny Jasper w Hornjej Wjasońzy, Budestezach, Seifhennersdorfje, Wósborku a Porschizach. Tak wěsce jich prawje mjele s tych, kiž njemóża swjedźenske wuhotowanja w Budyschinje wopytacz, tute składnosce wužija a tam dóńdu, hdyż so jim tute pschednoschki s mišionstwa poskicza.

Dary sa „Pomhaj Bóh".

Hacz dotal su darili	601 940 hr.
Dalsche dary:	
F. Sk. we Wulkej Dubrawje	1 100 hr.
K. Schramm w Bolborzach	5 000 „
K. Schmiank w Brětni	4 000 „
E. H.	50 000 „
N. N. s Hodźijskeje wozady	50 000 „
se Slepjanskeje wozady psches k. farara Handrika	20 000 „
s Bukeczanskeje wozady psches k. farara Mjerwu	55 000 „
N. N. s Bukeczanskeje wozady	50 000 „
N. N. se Subornicztki	10 000 „
s Porschiskeje wozady psches k. faraja Rěsborka (wot B. s K.)	25 000 „
psches k. farara Boza w Budestezach	110 000 „
s Bukeczanskeje wozady psches k. farara Mjerwu	220 000 „
N. N. s Kobliz	5 000 „
k. Waschnik w Drětwi	20 000 „
dar psches k. wyschscheho wuczerja Sperlinga w Delnjej Hórzy	65 000 „
psches k. farara Handrika w Klukschu	30 000 „
H. w Wósborku	20 000 „
N. N. s Njeswaczidlskeje wozady	10 000 „
Wscho hromadź:	1 352 040 hr.

S dźakom kwituje a dalsche dary pschijimuje

Ssmolerjez knihańa w Budyschinje.

Listowanje: Sserbskej prědarskej konferenzy: Proschu, nasche kopjenko a runje tak „Mišionski Posoł" tak podpjerac, kaž sym to ja na posledniej konferenzy wuprajił a kaž je to dźenża na druhim městnje wuprajene. To na posledniej konferenzy wuprajene druhe měnjenje njedoźaha na żadyn pad. **Redaktor.**

N. w B. sa 16. po Tr. — W. w K. sa 17. p. Tr.

Biblija — czaż — człowjek.

38. tydźeń, wot 16. hacz do 22. septembra.

16. schežnata njedźela po Swój. Troj.: Jap. sk. 16, 22—34 — kh. 440 — 1. Kor., 9, 1—14.
17. póndźela: Pj. 144 — kh. 407 — 1. Kor. 9, 15—27.
18. wutora: Pj. 145 — kh. 3. — 1. Kor. 10, 1—15.
19. srjeda: Pj. 146 — kh. 318 — 1. Kor. 10, 16—33.
20. schtwórk: Pj. 147 — kh. 387 — 1. Kor. 11, 1—15.
21. pjatk: Pj. 148 — kh. 317 — 1. Kor. 11, 16—34.
22. sobota: Pj. 149 — kh. 831 — 1. Kor. 12.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacz w Rosaczizach.

Czischerz Ssmolerjez knihiczischczerńe a knihańe, sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 37. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P.

Serbske njedźelske kopjeno.

W Budyschinje, 16. septembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

16. njedźela po swj. Trojizy.

Jesaiasa 60, 3: Pohanjo budja w twojim swětle khodzicz.

Dźenża sakske hłowne mišionske towarstwo swój lětuschi swjedźeń w Budyschinje swjeczi, tež se serbskim swjedźeńskim prědowanjom w Michalskej zyrkwi, kotrejež něhduschi farar njeboh Bohuměr Jakub běsche sobu se sakoržjom serbskeho pobocžneho mišionskeho towarstwa w lěcze 1853, potajkim psched 70 létami.. Da-li Bóh, so tež tuta serbska swjedźeńska Boża słužba wot wschitkich pschecželow niz jenoż s Michalskeje wosady, ale tež s wokolnych serbskich wosadow bohacze wopyta, kaž je so k temu hižom wospjet pschesproszyło.

Duž tež dźenża na tutym měsczе na wažnosć a zohnowanje swjateho mišionstwa pokasamy a to se słowami mišionskeho prědowanja s domjazeje klětki. Tam stejі: Mišionstwo je tón skutk, ta dźěławosć kschesczanskeje zyrkwje, psches kotruż so s prědowanjom Božeho słowa a s wudźělenjom swjateje kschczenizy kschesczijanstwo mjes póhanskimi ludami wupschestrěwa, ta dźěławosć, kiž pyta póhanow k Jesušej wobroczicz. Kak wulke wězy je tón Knjes wosebje psches evangelske mišionstwo dokonjał! S wulkim bohatym zohnowanjom wupschestrěwachu swoju mišionsku sylu na morju póhanstwa swjeczi japoschtolja. Kak je swj. Pawoł, tutón wuswolony grat Boži, we wjele krajach Asiskeje a Europiskeje, Khrystuša prědował, to je nam we japoschtolskich skutkach wopisane. Ale tež druzy japoschtolja prědujo k póhanskim ludam dźěchu. Jan je dołho w Matoasiskej a na kupje Patmoszu prědował. Tak su Handrij słowjanskim ludam w połnóznej Asiskej a w Europje, Matej Anthiopiskim w Afriky, Bartroń a Domasch indkiskim ludam Khrystušowe evangelijon pschipowjedali.

Hdźežkuli tuta japoschtolska swěrna dźěławosć so živa a mózna wopokasa we kschesczijanskej zyrkwi, tam so tež evangelion jako sbóžnych cžinjaza móz Boża na wulkich póhanskich sylach bohacze pschekrasnjowasche. Tež pschi wschěch zakoržnych pschesczěhanjach starych romskich khěžorow so kschesczijanstwo dale bóle wupschestrěwasche, hacž so skónczнje w sapoczatku schtwórteho lětstotyka hordy ludowy duch romskeho khěžorstwa psched Khrystušowym kschižom roskama a słowo wěczneho sjednanja pschija. Swoju tehdy dostatu swonkownu, swětnu móz njeje pak kschesczijanstwo k dobremu wukupiło. Swětna myšl so tehdy bohužel do zyrkwje saczischcza. W tutym sabłudzenju wustupowasche drje s cžasami někajke mišionstwo, kiž bě pak teho mjena zyle njehódne. Tak buchu niz Božeho kralestwa dla, ale se swětnych samyslow, niz psches prědowanje Božeho słowa, cle s wójnskim mieczom zyle krajiny tak mjenowanemu kschesczijanskemu szeptarjej podczišnjene. K dostaczu někajkeje shromadnceje kschczenizy buchu s wójnu pschewinjeni ludźo s cžrjódami do wulkeje rěki saczerjeni, so bychu s tuteje kupjele jako hotowi kschesczijenjo wulěsli. S tym bu niz kschesczijanski duch do póhanstwa, ale njewobroczeny póhanski duch do kschesczijanstwa salaty! A haniba sa kschesczijanske mjeno bě to waschnje, s kotrymž katolszy Schpanischy we wunamakanej Amerizy tamnischim póhanam s hrubej surowosczu, s palazymi schczěpowzami a teho runja kschczenizu pschinusowachu! Ach, bohužel, pschestako bě wěrne mišionstwo. Duž je bjes dźiwa, so njebě hischcze sa pjatnacze lětstotykow ani zyła Europiska kschesczijanska sczinjena. Hakle

psches Lutherowu reformaziju wěrne japoschtolske mißionstwo saßo wožiwi. Nasch Luther žanu, psches tekst Božeho ßkowa poskiczenu skladnosć njepschepuschczi, hdyž njeby wěrjazych na hubjenstwo „póhanow a Turkow“ pokasał a k dobroproschenju sa nich a k wupóßłanju prědarjow k nim móznje napominał. Na to schwedski kral Gustav Wasa I. prědarjow k ßwojim póhanskim poddanam w Lapiskej póßka. W czaßu, hdyž njebě w naschej lutherskej zyrkwi domjazeho wojowanja dla hischcze žane wukrajne, to je: sa zuse kraje dźełaze mißionstwo sarjadowane, bě semjan ßwobodny knjes s Welt prěni lutherski kschescijan, kiž w ßwědomnju psches Jesußowu mißionsku pschikasnju spschimnjeny po pytanej a k temu dostatej duchownskej ßwjeczisnje ßo psches morjo k póhanam poda, so by póhanskim Indianarjam w Ssurinanje ßkowo wot kschiża pschipowjedał. Prěnje wukrajne lutherske mißionstwo pak danski kral Bjedrich IV. saloži, a to sa ßwojich póhanskich Malabarow abo Tamulow w rańschej Indiskej. Ale s jeho kraja ßo nichtó sa mißionara njehodźesche. Schto by pak mißionstwo bjes mißionarow było? Knjes Jesuß, kiž běsche kralej mißionsku myßl do wutroby dał, tón jemu też mißionskich prědarjow wobstara. A s wotkel tón Knjes prěnjeho mißionara sa tute najprěnjsche lutherske mißionstwo powoła? S naschej Łužizy. Haj, najprěni wupóßłany mißionar naschej zyłeje lutherskeje zyrkwje bě nasch łužiski krajan Bartrom Ziegenbalg s Połcznizy. 20. nowembra 1705 poda ßo wón w Jesußowym mjenje se ßwojim pchowczelom Plicžawom na pucź do Trankebora w Indiskej. 12. meje 1707 mózesche Ziegenbalg prěnich Tamulow kschczicź. Tak dołho hacź w naschich krajach psches wěru tute indiske mißionstwo ßo ßwěru podpjerowasche, dźesche tam wobroczenje póhanow, hdyž też pod wschelakimi sadźewkami, wjeßele do prědka. Ale, o srudoba, sa czaß tak mjenowaneho rationalißma, czaß njewěry a liwkosczo, Božu zyrkej w naschich krajach do tajkeje duchonneje njerody a womory sajtorczi, so nascha mißionska luboscź a dźeławosć jow tak do czista wuhaßny, so njebuchu wjazy žani nowi mißionarojo wupóßłani ani wjazy žane dary sa mißionstwo sběrane a składowane. Hakle po spoczatku 19. lětstotytka, jako Bóh tón Knjes s wójnskim prutom nimale wschě europiske kraje a ludy ßurowje khłostasche, wotzuczi sasparne kschescijanstwo. Po tutym pokutnym sbudźenju nastawachu wschelake khwalobne bibliske a mißionske towarstwa, s kotrychž je sa wožiwjenje a wupschesczěranje Božeje zyrkwje wulke žohnowanje hacź ßem wukhadźało. My mamy ßwój luby ßerbski „Mißionski Poßoł“, kiž nam bohacze rosprawu dawa wo mißionstwje. Tutón ważny a luni czaßopiß dyrbjał ßebi kóždy ßwěrny lutherski Sserb pak ßam pak s druhim hromadże dźerżeć. S tym wysche ßwojeho roswuczenja też ßwjate mißionstwo podpjera.

Boże ßlubjenja ßu wěrne a ßwěrne. Tehodla njeje žadyn skutk, žane dźeło podarmo, kotrež po Božim ßkowje a na Boże ßkowo czinimy. Kóżda hižom wobroczena póhanska duscha, kóżdy hižom wobroczeny póhanski lud je nam swjeßeluze dopokasmo teho ßlubjenja: póhanjo budża w twojim ßwětle khodźicź. Haj, kóżde dopokasmo teho, schtoż je ßo hižom po Knjesowym ßlubjenju dopjelniło, je nowy sawdawk na dalsche hnadne dopjelnjenje. Duż je jara hłupje rěczane, hdyž njewěriwi ludźo praja: schto by nasche dawanje pomhało; póhanjo tola pschi ßwojimi bohstanu. Njedaj ßo nichtó psches tajke symne, njeczucziwe rěczenje njeßmilneje njewěry samolicź. Schtoż w mjenje naschego Knjesa Jesom Khrysta czinimy, to njeje nihdy podarmo, a na kóżdy dar, kotryž sa mißionstwo, wot njeho poruczene, se ßmilnej wołtuschowoscu składujemy, wón ßwoje žohnowanje położi. Na tamnym wulkim dnju budże sjatwne, kajku bohatu dań je kóżdźiczka w jeho mjenje data scherjepatka a kóżdźiczke na jeho ßlubjenje założene sdychnjenczko w mißionstwje njeßło. Tehodla wschitzy, kotsiż wobroczenje póhanow sa Knjesowu wolu a sa naschu kschescijansku pschißłuschnosć snjemy, njewustańmy ani njepschestańmy sa mißionstwo próstwy a dary woprowacź. A to czim wjazy, dokelż je hischcze wulki dźeł zyłeho człowjestwa hubjene póhanstwo a pod srudobu teho ßkowa žałosczi: czěmnosć pschikrywa semju a mrokota ludźi. Tehodla budźcze wobstajni, njechnuczi a pschiběrajcze stajnje w skutku teho Knjesa, dokelż wěscze, so wasche dźeło podarmo njeje w tym Knjesu. —

S czaßa sa czaß.

Jene sjatwne, widomne a ßłyschomne znamjo nascheho czaßa je morkotanje. Morkota ßo pschecźiwo wyschnosczi a pschedstajenym, pschecźiwo dawkowemu hamtej, pschecźiwo ßobuczłowjekam, pschecźiwo Bohu. Ale dźiwno to, pschecźiwo ßebi hischcze nichtó njemórkotasche; ja s najmjeńscha takeho njewußłyschach. A tola by drje k tomu tych pschiczinow dosć było! —

Hlaj, runje w tutych dnjach ßłyschach, kak Dołżnikez Jan morkotasche pschecźiwo dawkowemu hamtej, so ma telko, telko millionow płaczicź sa „betriebsobgobe“! Haj ale! Njeje to tak jara dołho, so rěczach se starym Horakom. A tón mi skorżesche. Hdyż ßym czi s krótka prajił, czehodla, ßebi wězku ras rosponń a potom praj, schtó je to měł praweje pschiczinu k skorżenju a morkotanju, hacź Horak abo Dołżnik!

Horak bě do wójny Dołżnikej hypotheku dał s tsi tyßaz tolerjemi. Rjana liczba to tehdy, a wscheje czesczе hódne to, so bě Horak Dołżnikeż telko dowěrił. Tola wón to bě. A nětko. Něschto dnjow prjedy hacź s Horakom rěczach bě Dołżnik pschischoł k Horakej, kotryż je nětko mjenje abo bóle na ßwoje pjenjesy pokasany, a bě jemu na blido naßadźał — abo nětkle lěpje prajisch, nakładł — 9 papjerkow; na kóżdej stejesche, so ma być 1000 hr. hódna, a pschipokožił bě na poł lěta danje w pißanych papjerkach. Horak bě drje prajił, so bjes wuporjedżenja njebjerje ale so chze s najmjeńscha poł lěta czaßa měcź, ßnadź by ßo tola něschto tu pscheměniło. „Ha wschak, haj!“ bě Dołżnik prajił, „to mi prajcze sa poł lěta! A mějcze też dźak“. A něschto, każ „W Božim mjenje!“ bórbotajo bě durje wot wonkach saczinił a po scżeżzy prjecź khwatał. Horak pak bě tam w ßwojej jstwiczzy ßedźał psched papjerkami a bě ßebi rosponinał, kak bě něhdy Dołżnikej naßadźał tolerjow a słotakow a nakładł módrych stohriwnowskich, kak bě Dołżnik tehdy powjedał wo tym, kelko wjele wjaz je jeho kubło winojte a kelko wjele wjaz hacź wuczinjeja danje, kubło pschinjeße a so ßo njetrjeba bojecź, so něschto shubi, a kak a schto bě to Dołżnik dźenża powjedał; haj wón bě ßebi tam pschemyßlował, kelko, kelko je tola ßwět, abo ně, kelko ßu ludźo shubili wot spratwneje myßle, wěrneho smyßlenja, kelko shubili s tych dobrych starych poczinkow, kelko wot teho, schtoż to tak měło „kschescżanstwo“ bycź w kschescżanach.

To mi Horak tak powjedasche. A nětko ßłyschach Dołżnika morkotacź pschecźiwo finanznemu hamtej. Tale stuczka nima žaneho rymа. Tu je něschto skepßane. A to njeje dawkowy hamt — ale Dołżnikez Jan skepßał. Dawkowy hamt žadasche ßebi wot njeho — dolarowy czaßnik pokasowasche na 12 — pod mjenom „million hriwnow“, zyłe 100 np. po tym, każ bě něhdy ßebi wot Horaka telko a telko krócź tajkich 10 np. požežił. Ta dyrbjesche tola morkotacź tutych 10 np. dla, kotrež dyrbjesche nětkotre krócź tam naßadźecź na blido dawkowanje! Ale, hdyż wón tam k wokhudnjenemu Horakej do jstwiczki stupi, bě to wěso zyle druha wěz. Jow wuczinjachu te 9 papjerkow po 1000 hr. telko

kaž 3000 ɣlěbornych tolerjow — a morkotacź?? S kajkim prawom też to? — — Woprawdźe běchu to pak — haj, ldy by ɣo to dozyła wuliczicź hodźiło! Zyły mały koprowy „ſenk“ ſ měrneho cźaɣa to hiſchcźe na żadyn pad njebě, ɣamo 10. dźěl tajkeho maleho pjenjezka niz.

Schto prajimy to k tomu? To, ſo ɣo tajkeho a podobneho ſtawa kóždy dźeń ſ nowa tyßaz a tyßaz krócź, mjenujzy tajke morkotanje a tajka njeprawda a tajka ɣebicźiwoſcź a tajke lichotwanje, njech też tuto ɣo ſ wodźecźom tak mjenowaneho prawa wodźěwa.

Ale Bohu dźak, hinajſchich ludźi też hiſchcźe je! Khuda wudowa bě ɣebi něhdy pola zyrkwje pożcźiła 100 tolerjow. Nětkle nima nihdźe niczo wyſche. Dołh chze wotpłacźicź, tuž pſchinjeße hnydom 500 000 hr. w papjerkach a jeli ſo ɣo wob pół léta ſchto poſtaji, chze to ſarunacź. Wona cźinjeſche, ſchtoż móż ſche a njemorkotaſche. — Jena druha wudowa chze dołk, něhdźe 500 hr. wucźinjazy, wobkhowacź a njecha jón nětkle wrócźicź, hdyż tola 500 hriwnow niczo njeißu. —

S tajkej wſchelakej měru, ſ kajkejż Dołżnik měrjeſche, měrja nětkle ludźo ſ wjetſcha druhim — běda pak, ſwěrili ɣebi nichtón ſ nimi wotliczicź po tajkim; ſ najmjeńſcha potom morkotaju!

Woßebje měrja jich wjele dary, kotrež dawaju, zyle hinak hacź na pſchikład płacźiſny, kotrež ſa ɣwoje dźěło abo twory żadaju. Tam proßy „mały rentnar“ wo pomoz. Hdyż jemu tyßaz hriwnow daſch, ſchto ɣy jemu dał, hdyż na pſchikład dollar 21 millionow płacźi? 50. dźěl nowcho pjenjezka ſ měrneho cźaßa. —

Hdyż to tu tak prajimy, myßlimy ɣebi pſchezo na tajkich, kotrymż je ɣo hódnoſcź wobßedźeństwa, dołhodow, ſamożenja powyſchika po poſtupowanju drohoty. A tych je jich tola doſcź hiſchcźe. — Na pſch. Dołżnik je ſ wupłacźenjom tych 9000 hr. we 9000 papjerjanych hriwnach dobył 7 199 999 100 hriwnow a Horak je tak wjele ſhubił. Ssu to 7 millijardow a to licźene po ɣlěbornej hriwnje. Schto by to hakle byko po ſlotej! 3½ millijardy wjazy!

Hdyż je to wulka nuſa a wulke njeſboże, ſo je hriwna tak ſpadnyła, je wjetſche njeſboże, ſo je moralnoſcź, ſo je ſprawna, dobra ſchcźiwanſka myßl ɣo ſ wutroby a ſe żiwjenja jich wjele tak poſhubiła. So je tomu tak, ſa to tu naſpomnjene ſ jich mnoho pſchikładow jedyn. Druhich ɣnadź druhi raz tu!

Waźmy ɣebi ɣameho ɣo wyſche, t. r. njedajmy ſe ſpadowazej hriwnu ſpadowacź ɣwojej ſmutsknej cźłowſkej hódnoſcźi! Woſtajmy, budźmy ſaßo kſchcźiwjenjo ſ wutrobu a ſe ſwědomnjom, ſ hubomaj a ſ rukomaj! Potom hižo je nam wo wjele pomhane! — —

Japanſka.

Satorhnjeni ſtejimy tu, wußłyſchawſchi powjeſcźe wo wulkim ſemjerżenju, kotrež je Japanſku w jańdźenych dnjach domachpytało. S tſchepotanjom ɣo pokorjamy pod wſchehomóż naſcheho Boha, kotryż je knjes nad njebjeßami a ſemju, ſ dźakowanjom ɣo khowamy do jeho rukow, kotrejż ſtej naß a naſch kraj hnadnje ſchkitałej. Japanſka, najmłódſcha wulkomóż naſcheje ſemje, bu ſe ɣwojeho ſtejniſchcźa ſtorcźena, haj bu — po ɣłowje — k ſemi cźißnjena, ale niz wot cźłowjekow, niz też wot ſwjatkarſkich mozow wſchěch ludow ſemje, ně wot mozow, kotrež ɣu jenoż poßluſchne Bohu ſtworicźelej. A tutym mozam ſemjerżenja, wody a wohenja podleża Japanſka ſa hodźinki. Léta dołho je ɣo na morju wojowało a bitwow a bitwicźkow bilo, tam na morju wokolo Japaniſkeje ſta ɣo ſa wokomiki jene wo wjele wjetſche wojowanje łódźow a cźłowjekow ſ tutymi tſjomi mozami a ſ njeho bu wulke, żałoſtne ſahubjenje łódźow a cźłowjekow. Po dotalnych powjeſcźach — 10. ſeptembra — bu ſ japanſkeho wójnſkeho łódźſtwa na 29 łódźow podnurjenych a na morju pſched Yokohama bu 44 łódźow ſniczenych, mjez tutymi też 18 europiſkich. — To wſcho a wſchitko to druhe, ſchtoż ɣo nam ſe Japanſkeje powě, naß hnucźi, pſchi wſchěm ɣo ponižowacź pod Bożu wſchehomóżnu ruku a Bożu dźiwnu radu a wolu a ɣo jenu dowěricź ſ cźełom a duſchu a ſe wſchěm tym ɣwojim ſa cźaßnoſcź a ſa wěcźnoſcź.

Japanſka je Jendźelſkej podobny kraj w tym, ſo też jenoż ſ kupow wobſteji — hakle w najnowſchim cźaßu poſtupi na aſiſkim kraju ɣamym — a to ſ wulkich a małych, kotrež k ranju wot wulko-aſiſkeho kraja we Wulkim Ozeanu leża. Ssu to pſchedewſchěm ſchtyri wulke a wjazy tyßaz małych; cźahnu ɣo kaž dołhi rjeczas wot połnoży k połodnju ſnapſchcźeża Sſibiriſkej, Mongolſkej a Chinje. Hłowna kupa a ſ dobom najwjetſcha je Hondo ſ hłownym městom Tokio a ſ tym nětkole wjele mjenowanym pſchiſtawom Yokohama. Tu bě też ɣrjedźiſchcźo wulkeho ſemjerżenja. Japaniſka ma na 50 milijonow wobydlerjow a na kupach 418 000 kóßnych kilometrow, — Němſka do wójny 540 000 kóßnych kilometrow. — Kupy ɣu horate a maja woheńpluwaze hory abo wulkany, hacź na 3760 mtr. wyßoke. So tute nětkle ſaßo pluwaja, ſhonimy ſ powjeſcźow wo ſemjerżenju. Japanſzy ɣu wuſtojni ratarjo, plahuja rajß, cźaj, balmu, żito, buny, ɣad; wuſteja pak ɣo też jara na wſchě druhe dźěła a na wumělſtwa nałożuja w ɣwojim kraju pilnje wſcho to, ſchtcż w Europje a Amerizy nawuknychu a wunamakachu. Tutej hibicźiwoſcźi maja ɣo też dźakowacź, ſo jako ta najmłódſcha do rynka wulkomozow ſaſtupichu.

Po nabożinje ɣu Japanoja pohanſki lud. Shintoismus abo cźeſcźenje duchow prjedownikow knjeży pola nich pódla Buddhiſma, kotryż ſ mißionſtwa w Indiſkej ſnajemy, maja tam ɣwobodu ſa wſchě nabożiny. Kſcheſcźanow je ɣnadź tam na 120 000, tſecźina ſ nich ɣu proteſtantojo.

Wo dawnych cźaßach Japaniſkeje nimamy wěſtych powjeſcźow. Wokoło 660 do Khr. n. pſchińdźe hiſchcźe nětkle knjeżaza khěżorſka ɣwójba na trón, je drje po tajkim ta knjeżeriſka ɣwójba, kotraż je ɣebi najdlěhe móz na trón wobkhowała; khěżor mjenuje ɣo tam Mikado. W Europje k prěnjemu raſej wo Japanſkej wokoło léta 1295 něſchto ſhonichu. Tehdy wrócźi ɣo puczowar Marco Polo, kotryż bě ſ Italſkeje do Chiny puczował, domoj a powjedaſche wo tutym khěżorſtwje na kupach hiſcheże dele k ranju wot Chiny. Łódźe ſ Portugiſiſkeje ɣu potom Japanſku w lěcźe 1542 namakałe a ſ njej wikowanje ſapocźałe. Ssobuſałożeŕ katolſkeho rjada Jeſuitow, Franziſkus Xaver, kotryż ɣo też japoſchtoł Indow mjenuje, je wokoło léta 1541 ſapocźał ſ mißionſkim dźěłom w Japanſkej, a też dźeńßniſchi dźeń je tam katolſka zyrkej ſ 3 biſkopſtwami najßylniſcha mjez kſcheſcźanſkimi. Wot 1614—1638 pſchińdźe pſcheſcźěhanje na kſcheſcźanow; tucźi buchu wutupjeni a Portugiſojo ſ kraja wuhnacźi. Hollandſka weſta w ſwjaſku ſ Japanſkej, druhe kraje ɣo pſchidźělichu a tak pſchińdźe też nowe kſcheſcźanſke mißionſtwo do kraja.

So je w nowiſchim cźaßu Japanſka jara poſtupowała, ſo je dobyczeŕſke wójny wjedła ſ Chinu a Rußowſkej, je ſnate a też, ſo je we wulkej wójnje pſchecźiwo Němſkej ɣobu wojowała.

Dźeńßa pak, kaž ɣo piſche, je Japanſka cźeżko ſbita pſches wulke ſemjerżenje, kotrež je woßebje hłownu kupu a do zyła hłowny dźěł Japaniſkeje domach pytało. Jedyn wotdźěł małych kupow, wot hłownych kupow troſchku ſdaleny a Bonin mjenowany, je ɣo do zyła ſhubił, też jena ſa Japanſkich ɣwjata kupa;

pische pak so też hižo, so je semjerženje też nowe kupy ſ morja ſběhnyło.

Tuto ſemjerženje je drje to najžylniſche abo tola te, kotrež žebi najwjazy woporow žadasche mjes wſchěmi ſemjerženjemi, kotrež ſe ſtawiſnow ſnajemy. Japanſka je pſchezo hižo wot ſemjerženjow domachpytana była, tola tak žałostnje kaž nětkle drježenje hiſchcże. Nadrobniſche a wěſte powjeſcże wo wſchěm tu hiſchcże njejžu, wožebje też niz, kelko Europiſkich je tam žiwjenje ſhubiło.

„Hory a doły rża, hdyž je tón Knjes domachpyta", prajł Sirach, „njebjeża a njebjeżow njebjeża, morjo a ſemja rži". Hacž ſměje Sirach kaž ſ tutym, tak też ſ dalſchim žkowom 16. ſtawa prawo? „Hacž runje hrěſchny cžłowjek to žłyſchi, woſtanje trón wſchak tola pſchi žwojej hłupoſcži a pſchi žwojim ſkudże".

Wumožerſej žiwjenja.

Na jenym moſcże, pſches wulku rěku wjedžazym, jedyn wojak we wjeczornych žměrkach njeměrnje tam a žem ſkodżeſche; potom wón někotre mjeńſchiny ſměrom ſtejeſche, położi na to žwoju hłowu na wobłożenje a puſchczi žo ſkónczńje do žołmow. Młody ſkłopz wot 15 lět, žyn jeneje žadowniży, kotryž w tym žamym wokomiku ſe žwojim bratrom pſches mójt pſchińdże, tutemu pſchiwoła: „Pój, pój, wumožmoj jeho!" Wobaj młodaj cžłowjekaj hnydom do wody ſkocžiſchtaj a po wjele prózy jeho ſbożownje k brjohej pſchinjeżeſchtaj. „Njeprajach cži, ſo jeho wumožimoj?" dżeſche radoſtnje tón jedyn k druhemu. Ssyła luda, kotraž bě žo ſběżała, dawaſche jimaj wſchelake pjenjeſy, ale ſe ſpodźiwanjom ludżo widżachu, ſo je wonaj jimaj njeſnatemu wojakej pſchinuſowacź ſpytowaſchtaj, runjež běſchtaj po zykym měſcże jako jara khudaj ſnataj. Nětko žo wojaka praſchachu, cžehodła je žebi žiwjenje wſacź chzył, a wón žo wuſna, ſo je žwoje pucźowańſke pjenjeſy, dokelž chzyſche žo nětko jako dowoleńž k žwojemu regimentej wrócźicź, pſchi hraczu ſhubił a runje tak pjenjeſy, kotrež je jemu macź jeneho towarſcha ſa tuteho žobu dała. Schtoż chzyſchtaj jemu jeho wumožerjej nětko dacź, runje tak wjele wucźinjeſche, kelkoż běſche wón pſchěhrał. Wón móżeſche žo jako žwěrny muż k žwojemu regimentej wrócźicź, a ſchwarny ſtutk jeho wumožerjow běſche tajki ſacźiſchcź na njeho ſežinił, ſo žo wón żenje ſaže khartow njebótkny, ale bu pilny a ródny cžłowjek. Tak ſtaj jemu tamnaj niz jeno cžěło, ale też duſchu wumohłoj.

Zyrkej a ſtat.

Pſches nowiny dże — drje ſ Barlina wudata — powjeſcź, ſo je žo wulkoſtat rosžudźił, też ſa duchownych a ſaſtojnikow zyrkwje 3 ſchtwórcźiny drohotowych pſchikohow płacźicź kaž ſa druhich ſaſtojnikow, a ſo žo wuplacźenje pſchihotuje. To by něſchto jara ſnjeżelaze a nuſe było ſa woſadny kaž ſa duchownych a druhich woſadnych ſaſtojnikow, pſchetoż je najwjetſchi cžaż, ſo žo tu něſchto ſtanje, a niz najpożledy w Sakſkej a ſa Sakſku. W auguſcże žu, hacž runje žo drohota w pſchezo wyſchich a wyſchich žołmach na nas walesche, tu a tam duchowni žamo bjes wſchěch dochodow byli a druſy njejžu wjele měli. W Drježdżanach doſta jedyn duchowy 2 millionaj dochodow; ſlicžbowanje ſa płun wucźinjeſche pak 3 milliony. Ssmy też tak daloko w Sakſkej, ſo dyrbja faraſki žamo wot małych dźěcźi na dźěło khodźicź! — Hdyž to tu tak dyž a dyž něſchto mało w tutej nuſy piſchemy, njeje to a njedyrbi to morkotanje bycź a ſkorženje; ſhonicź a widźecź dyrbja tſchitży, kak daloko žmy pſchiſchli a žebi rosmyślowacź, hdże žnadź to tak něhdże hiſchcże pſchińdżemy — druſy praja dolějemy — jeli ſo žo ſkoro njedohladamy a — njewrócźimy! —

W Schaumburg-Lippiſkej njeje to po wſchěm ſdacźu niczo lěpje hacź w Sakſkej. Zyrkwina wyſchnoſcź je dyrbjała fararjam, kantoram a wudowam fararjow ſjewicź, ſo žanych pjenjes wjazy nima, dochody a penſije wuplacźowacź. Tuž je też tu pomoz němſkeho ſtata runje najnuſniſcha. —

S bliſka a ſ daloka.

W **Budyſchinje** žwjecźi — ſo tu hiſchcże raz na to pokažemy — dżenża a jutſje hłowne mišionſke towarſtwo ſa Sakſku žwój hłowny žwjedżeń. Sſerbſka žwjedżeńſka Boża žłužba je dżenża popołdnju w 3 hodź. w Michałſkej zyrkwi a němſka w Pětrowej zyrkwi.

W **Bukezach** wotměje Guſtav Adolfowe towarſtwo Lubijſkeho wokrjeża poſledniu njedżelu w ſeptembrje žwój letny žwjedżeń; dżerži žo popołdnju žerbſka a němſka Boża žłužba.

Sſerbſka Boża žłužba w Drježdżanach. Dżenżniſchu njedżelu ſměje k. farař Mickela ſ Maleſchez popołdnju ¼4 hodź. w kſchižnej zyrkwi žerbſke prědowanje ſ wudżělenjom Božeho wotkaſanja. Wſchitzy lubi Sſerbja ſ Drježdżan a ſ wokoliny žo do tuteje Božeje žłužby hacž nanajwutrobniſcho pſcheproſchuja. Hacž dotal žu žo khěrluſche ſa Drježdżańſke žerbſke Boże žłužby ſtajnje woſebje cžiſchcżałe. To wulkich wudawkow dla wjazy mózno njeje. Duž je žyle nuſne, ſo žebi ſa bliżſchu Božu žłužbu kóżdy žwoje **žerbſke ſpěwarſke žobu pſchinjeże.** Hdyž je dżenżniſcha njedżela ſajſchła, potom je žo Drježdżańſkim Sſerbam 300 žerbſkich kemſchenjow w ſakſkim hłownym měſcże dżerżało. Tehodła budże lětża w adventſkej Božej žłužbje žo jubilej kemſchenjow žwjecźicź a žo na wſcho żohnowanje ſpominacź, kiž je naſch lud a woſebje naſchi Sſerbjo w zuſbje pſches tuto žwjatdżeło doſtawał.

W **Berlin-Hallenſee** žu lěta dołho na wulkej židowſkej ſynagodze twarili a ju lětża ſkónczńje dotwarili. 31. auguſta žu ju poſwjecźili a jej: „templ měra" narjekli.

W **Eiſenachu** wotmě žo, kaž žmy to też tu naſpomnili, we ſańdżenym měżazu konvent abo ſjěżd Lutherſkich ſ zyłeho žwěta. Na tutym ſdżeli ſaſtupjeł amerikanſkich Lutheraniſkich, ſo žu woni ſa nuſucżerpjazych wěrybratrow w Europje nawdali wſcho hromadże 2¼ milliona dolarow; to bě tehdy něhdże 11 billionow hriwnow. ½ milliona ſ tuteje ſběrki žu lutherſke zyrkwje we Němſkej doſtałe, k tomu 2497 zentnarjow wobleczenjow, draſty atd. Schwedſki arzybiſkop Soederblom praji, ſo pomoz, kotruž je ſchwedſki lud a ſchwedſka zyrkej ſa nuſucżerpjaze lutherſke zyrkwje ſwjedła, 10 millionow dollarow abo na 50 billionow hr. wucźinja. Wjele wot kſcheſcżańſkich lutherſkich ſkutkow luboſcże a wocżehnjenja a wukublanja njeby dżenża tu w Němſkej wjazy było, njebychu-li lutherſke zyrkwje druhich krajow je pomhałe ſdżerżecź.

Biblija — cžaż — cžłowjek.

39. tydżeń, wot 23. hacž do 29. ſeptembra.

23. **žydomnata njedżela po Sswj. Troj.:** Jap. ſk. 17, 16—31 — 1. Kor. 13 — kh. 328.
24. **póndżela:** Pſ. 150 — 1. Kor. 14, 1—12 — kh. 242.
25. **wutora:** Ruth 1 — 1. Kor. 14, 13—29 — kh. 198.
26. **žrjeda:** Ruth 2, 1—16 — 1. Kor. 14, 30—40 — kh. 162.
27. **ſchtwórk:** Ruth 2, 17—23 — 1. Kor. 15, 1—16 — kh. 116.
28. **pjatk:** Ruth 3 — 1. Kor. 15, 17—34 — kh. 117.
29. **žobota:** Ruth 4 — 1. Kor. 15, 35—49 — kh. 106.

Liſtowanje: W. w K. ſa 17. p. Tr. — M. we L. ſa 18. p. Tr.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Nožaczizach.
Cžiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchcżerńje a knihaŕnje, ſap. družſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čišło 38. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 23. septembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

17. njedźela po Swj. Trojizy.

Jap. skutki 17, 16 31.

Pawoł to Athenje w měješe mudrosćo. Schto je człowjek, to běsche to wulke hudanczko, s kotrymž so mudri sabjerachu a tola psches jene njepschińdźechu. Pawoł jim tu prawu mudrosć předuje. Wón ju nima sam se sebje, ale wón je tu wěrnosć wot teho nawuknył, kiž s njebjes na semju pschińdże.

Wěra do Khrysta nam sjewi, schto je s człowjekom.

1. S wotkal je pschischoł? S Božeje ruki.
2. Czemu je człowjek na swěcze? Boha pytacz a namakacz.
3. Hdże wón dże? Psched Boże sudźenje.

1. Scht. 23—25. Pawoł Athenskim praji: „Ja widžu, so wy we wschěch wězach jara pschibójizy sće.“ Wom niczo njewjedźachu wo Bosy; jich pschibohojo — běchu człowjeske myzle wo Bosy a tehodla tak hubjene a khuduschke kaž człowjeske myzle. Pschi tajkej njestroschtnosći pak běchu pokm bojosće psched bójstwom. Wo tym swědczi tón woltař, kiž je swjećeny temu njesnajomnemu Bohu. Też tym Boham chzedźa służicz, kotrychž njesnaja. Na to stoji so Pawoł: „Ja pschipowjedam wam teho samoho.“ Jenicžki Bóh je wam njesnajomny — tón jenicžki, jeho dyrbicze sesnacz, wón je swět sczinił; wschitko, schtož je, je skutk jeho rukow, płód jeho ducha. Wón njeje myzl a wotwobras człowjeka, ale człowjek je jeho myzl a snamjo. Nětko je hudanczko wuhudane, s wotkal je człowjek pschischoł: wot Boha.

To je předowanje, kiž je nam dźensa hischcze wažne. „Se Božeje ruki!“ Kajke mamy sa to dopokasmo? Lěpsche hacz mudri swěta sa swoju mudrosć, my mamy Jesom Khrysta. Wón je wótzny dom a Wótza wohladak a jeho inamjo, kiž běsche sacźmite, najjažnischo na sebi nošył, je sam wo sebi praji: „Ja sym wot Boha“ a nam do pomjatka pschinjesł: Wy sluschecze k Bohu, pschetož s jeho ruki wy pschińdźecze. S tym tak je nam też

2. date, k czemu je człowjek na swěcze? Boha pytacz a namakacz.

Scht. 26. 27. Wschitke druhe nadawki człowjeka nasad stupja. Kak człowjek tónle nadawk sapschimnjuje a dopjelnjuje, to wuczinja jeho hódnosć. Woboje, Boha pytacz a namakacz, je nasch nadawk, niz pytacz samo, schtož chzychu niz jeno sa najwjetschi nadawk, ale też sa najwjetsche sboże człowjeka wudawacz, pschetož wjetsche sboże by było, lacžny žórło pytacz, hacz s njeho so napicz.

Hdże móżesch jeho pytacz a namakacz? Pawoł praji: Historija waš k wobojemu wodži, pschetož wona sjewi mudru radu Božu, kotruž wón w ludowym žiwjenju sjewi. Też grichiski lud wón do swojeje rady wobsamkny, ale woni jeho njespósnachu. Scht. 20. Tuž wona jo sama njesamóże, hewak bychu so ludy dyrbjale psches nju k Bohu wodźicz dacz. Jesuš sam prawy puć pokasuje. Jeho nam Bóh da, niz so by wón Boha namakacz dyrbjał; wón měješe, schtož my pytacz dyrbimy. Tuž móże wón sjewicz, tajke to człowjeske žiwjenje. Wón móże nam prajicz: Pola mje namakasch ty Boha; ja chzu tebi pomhacz, Boha namakacz. Hdyž ty moje dla k Wótzej pschińdźesch, potom masch ty je; moje dla wón tebi dźěczaze prawo da. Potom sy dozpik, schtož dyrbisch, twoje žiwjenje je žiwjenje s Bohom, napjelnjene

wot jeho mozy. Tuž pytajmy a namakajmy Boha pola Jesuža — a to cžim bóle, dokelž wěmy

3. hdže my dźemy? Pšched Boże ßudźenje. Tak praji nascha wěra. Khrystuß je nam wopißmo wostajił, kaike dyrbi žiwjenje w Bosy bycź. Nětko dyrbimy po nim cžinicź a ßebi wot njeho pomhacź dacź, hacž budże wón ßwět ßudźicź.

Jeho ßudźenje budże prawe, niczo njebudże ßo pšchewidźecź, ani male ani wulke. Ludźo bychu rad to ßudźenje prěli — tola podarmo. Wono wěscże pšchińdże. Tuž dźerž ßo k Jesußej we pokucże a wěrje. Pokutu cžinicź, to rěka cžěrkacź se ßwojich hrěchow kaž se ßo palazeje khěže; wěricź rěka — niz něschto sa wěrne dźerżecź, ale wot Jesuža žiwy bycź. Wonej sdźerżitej w ßudźenju a wěrne sdźinitej: S Bożeje ruki, pšchi Bożej ruzy, do Bożeje ruki — to je sbóżny staw.

Jubilejny dźeń snutskowneho mißionstwa.

Tydźenja ßwjecźachmy w Budyschinje hlowny ßwjedźeń mißionstwa mjes pohanami, dźenża spomina ßo we wschěch zyrkwjach na snutskowne mißionstwo a na jeho najmóznischeho sastupjerja Wichorna. Je nam tola poručena dźenża kollekta sa hlowny wubjerk snutskowneho mißionstwa evangelskeje zyrkwje w Němskej. 75 lět je ßo minyło, so bu Wichern w njeměrnych revoluzionarnych lětach sańdźeneho lětstotka se sbudźerjom a se nowosałożerjom tuteho skutka khcheschźijanskeje luboscże, kotryž chże tym najhubjeńschim a najkhmańschim a najbóle luboscże a pomozy potrjebnym mjes nami tu domach ßłužicź.

Evangelska zyrkej je hižo w cžaßu Luthera w skutkach khcheschźijanskeje luboscże dźěwała, njech też to njepschestanje wojewanje s njepschecźelom wěry ju pschede wschěm jimasche a jej mozow sa druhe skutkowanje bjerjesche. W nusach 30 létneje wójny je tuta khcheschźijanska luboscź k bližschemu, kiž je pomozy potrjebny, wożebje skutkowała; bě tu tola tych, kiž ßu pomozy potrjebni, telko. Pschezo saßo wustupichu mużojo, kotsiž k dalschemu a wobschěrnischemu skutkowanju noweho nastorka dachu niz jeno psches ßłowo, ale psches skutki, kotrež dokonjachu. Tak sałoži w lěcże 1695 August Hermann Franke w Halli snaty po nim mjenowany wustaw abo ßyrotownju. 1798 scźěhowasche wulki wucžeŕ Pestalozzi sa sałoženje wustawa sa wocźehnjenje w Burgdorfje w Schwizy. 60 lět dołho skutkowasche duchowny Oberlin spomožerschi sa khudych a hubjenych ßwojeje wożady Steinthal we Elsaßu. Oberlin sałoži też prěnju schulu sa male dźěcźi, kotrejež nodźerka bu jeho ßłużobna dźowka Luisa Scheppierez. Tola hakle s Wichernom narodźi ßo 1808 w Hamburgu tón, kotrehož se pomnym prawom praweho nana snutskowneho mißionstwa mjenujemy. Jako kandidata sałoži Wichern 1833 w Horn pola Hamburga wukhowanski dom, kotryž hischcże dźenża daloko po zyłym ßwěcże snaty pod mjenom „Rauhes Haus". W tutym sapocża ßwoje dźěło na sanjerodźenych dźěcźoch, bórzy pak tam mużow w tutym dźěle wutwucžowasche a s tuteho doma je wucžahnył do kraja a luda tak někotry „bratr" na spomožne dźěło snutskowneho mißionstwa. 15 lět bě tak skutkował, tu poradźi ßo jemu w lěcże 1848 wulke dobycże sa snutskowne mißionstwo. We Wittenbergu bu „zyrkwiny dźeń", t. r. shromadźisna sastupjerjow zyrkwjow wotdźerżany. Na tutym wustupi Wichern s móznej rěcźu sa snutskowne mißionstwo a samoh hnydom tu ßobu wutworicź „zentralny abo hlowny wubjerk sa snutskowne mißionstwo evangelskeje zyrkwje w Němskej". Tutón ma nadawk, to zyłe wulke dźěło khcheschźijanskeje luboscże rjadowacź. S tuteho dźěła wukhadźeja wschě te wustawy, w kotrychž ßo khcheschźijanska luboscź stara a prózuje wo tych, kotsiž někak pomozy potrjebni: Krippen abo domy sa dźěcźi hacž do léta, schule sa male dźěcźi, domy sa hólzow a sa holzy, wustawy sa wocźehnjenje, wukhowanske domy, hospody k domisnje, asyle sa wopitżow, njedźelske schule, Boże ßłużby sa dźěcźi, towarstwo młodźenzow a młodych holzow.

Schtoż Wichern s nowa sałożił a wutwarił, to je ßo dale a dale wutwarjało. Też žónske ßu ßo na tutym polu khcheschźijanskeje luboscże wusnamjenike a pschezo wjazy a wjazy tuteho dźěła na ßo wsałe; je dźě tola wutroba žónskeje bóle pschikhilena skónczenje, tuto dźěło ßwěru a njeprózenje wukonjecź hacž wutroba mużskeho. Schtó njeby też snał nasche „ßmilne ßotry" abo „diakonissy". Jena s prěnich tajkich ßmilnych ßotrow bě Amalie Sieveking, dźowka Hamburgskeho senatora, kotraž w cžaßu straschneje kholery khorych ßwěru hladasche. Hižo do léta 1848 bě duchowny Fliedner w lěcże 1836 sałożił dźěło diakonissow w Kaiserswerth, a dołho njetrajesche, nasta jich wjazy tajkich „macźernych domow" sa tute dźowki khcheschźijanskeje luboscże, tak też w Drježdźanach a w Lipsku; nětkole je jich na 80 we Němskej s wulkej a ßwérnej zyłu ßotrow. A schtó njeby dale snał duchowneho s Bodelschwingh, kotryž Bethel sałoži?

Tute wschelake pschikłady khcheschźijanskeje luboscże k bližschemu samóchu to, so wot léta 1882 ßem też stat se sakonjemi rjaduje to sastaranje khorych, k dźělu njekhmanych a druhich.

Dźenża ßo nětko ßwjecźi ßobu 75 létny jubilej tamneho Wichernowcho skutka. Najlepje jón poßwjecźimy saßo psches skutk luboscże, kotraž s wutroby wukhadża, kotraž hinak njemóże hacž luboscź wopokasowacź, dokelž telko luboscże nasboni wot teho, kotryž ßam je ta luboscź, wot nascheho Sbóżnika Jesuža Khrystuža.

Sserbska zyrkej w Amerizy.

Naschi cžitarjo ßo dopomnja, so nasche kopjeńko hižo we něschto cžißłach wo Sserbach w Amerizy pißasche. Njedawno dostachmy s Ameriki, a to s Texaža, s nowa list, s kotrehož chzemy tu dźenża to a tamne po ßłowje podacź. — Pische nam to knjes Hermann Kasper, kotrehož kolebka je w Amerizy ßo kolebała, kotrehož nan pak něhdy s Delnjeje Łużizy do Ameriki wucźeże. Scźěhowaze rynczki ßu wotmołwa na nastawki naschcho kopjeńka, kotrež pißař tam w dalokej Amerizy cźita, dobry pschikład Sserbam w Budyschinej wo wjele bližschej Sakskej a Pruskej, kotsiž nasche kopjeńko, kotrež tola kóždu njedźelu tak pschecźelniwje po khcheschźijansku strowi: „Pomhaj Bóh!" njejßu hischcże po khcheschźijansku do domu witali. S dobom ßo nam też wotmołwja na list, wot naß do Ameriki pósłany. ....„Je mje to jara swjeßelilo, so ßym wotmołwy dostał. W „Pomhaj Bóh" běch cźital, so ßo duchowni we Łużizy cźežko s cźělnej nusu bědźa. Pornjo nusy tam maja ßo tu w Amerizy naschi duchowni derje. Młodźi duchowni, kotsiž s universitty pschińdu, dostawaju 700 hacž 800 dollarow na léto, starschi hacž do 1500 dollarow. Nasch duchowny dostawa 900 dollarow a naschej wucźerjej wobaj po 900 dollarach. Njeje to sa wożadu tak lózke, tute pjenjesy swjesecź, dokelž ßo tu husćźischo stawa, so njejßu žně ßuchoty dla dobre. Sa druhe wězy — wożebje sa snutskowne mißionstwo — ma wożada sa léto na 1000 dollarow płacźicź. Nasch duchowny ma ßo tu pschi 900 dollarach lepje hacž w měscże s 1200—1500 dollarami na léto. Jeho wożadni noscha jemu wjele butry, běrnow, mjaßa a wscheho, schtoż sahroda dawa, do domu, so ßebi njetrjeba telko k jědźi kupowacź. Ja ßebi myßlu a wěm, — telej ßłowczy je dopißował podschmórnyk! — so bychu ludźo tam we Łużizy móhli, bychu-li to jenoż chzyli, s lóhkej prózu

duchownym pſches nawdaſe žita, běrnow. buny, jeji a druhich wežow wjele nuſy a ſtaroſcže wotewſacź." ... „pſchetož wono je pſchižłuſchnoſcź kóždeho kſcheſcźana, ſo bliſchenu womhaja we wſchej cźělnej nuſy a potrjebje."

Sſerbſzy rěcža tu jenož hiſchcže ſtari ludźo a někotſi młodźi, kotſiž žo žerbſcźiny njehanibuja. Stari ludźo cźitaja hiſchcže žerbſki, młodźi ſ wjetſcha němſzy abo jendźelſzy. Duchowni a wucźerjo tu w Amerizy dźěłaja jara ſa jendźelſke ...

Naſchi ludźo bydla tu jara daloko rósno a niz žebi tak bliſko kaž na wožach w Němſkej. Tu ma kóždy ratař wot 100 hacź do 600 akrow — 1 akr je něhdźe telko kaž 1 jutro. Kóždy farmař abo bur bydli na žwojich honach. Tuž bydla woni to daloko rósno. Mój žužod bydli poł jendźelſkeje mile wote mnje, — 1 jendźelſka mila něhdźe 2½ kilometra. — Njepſchiſtdźeſch to jara ſ druhimi hromadźe; njeje tež lóhko ſhonicź, ſ wotkal žu něhdy wupucźowali."

To je ſajimazeho wjele, woſzebje tež ſa naſchich ratarjow. Tola ſ njepopſchecźom njetrjebamy na jich po ſta dollarach měrjene dokhody hladacź, dyrbja woni tola tež ſ dollarami kupowacź a placźicź runje tak kaž my něhdy ſ hriwnu, hdyž bě dollar runje 420 pj. S bolóſcźu a ſe žarowanjom pak cźitaſch, ſo tam ſanjechaja macźernu rěcź; ale wſchak, kelko je jich to w Sakſkej a Pruſkej, tu, hdźež žu domoródni na žerbſkej ſemi, a ſanjechaja tola macźernu rěcź! S wjeſelenjom pak naž ſaže napjelni, kak na žwojej zyrkwi wiſaja, kak žo ſa nju, ſa jeje duchownych, ſa jeje ſkutki luboſcże, ſtaraja, kak tam nimo zyrkwineho dawanja, kotrež je tam runje kaž pola naž, kóždemu po tym, ſchtož ma, wotměrjene, tež hiſchcže dawaju a daruja dobrowólnje dary. So tam na pucźach bjeſe wſcheje prózy ſtoto njeběraju, kaž žo to někotrym wo Amerizy dźije, to tež ſ tutych rynczkow naſcheho žerbſkeho pſchecźela widźimy. W pocźe žwojeho woblicźa dyrbi tež tam ratař žwoje polo wobdźěłacź, a po wſchěm ſdacźu huſto wuhori tam horzota hona.

Jim pak, kiž tam w dalokej ſemi žebi hiſchcže waža a cźeſcźa macźernu rěcź žerbſkeje ſemje, pſchiwołamy wutrobne „Pomhaj Bóh!"

Tón Knjes je moja nadźija!

Hłóž: Schtož cźini Bóh, wſcho dobre je.

1. Tón Knjes je moja nadźija! — Wſcha moja móz a žylnoſcź, — mój ſtrowy wodych žiwjenja — je Boža wulka žmilnoſcź! — Bóh ſe mnu je, mje lubuje. — Hdyž jenož mam ja Jeho, — dha njeboju žo ſkeho.

2. Tón Knjes je moja nadźija! — Sſym žiwy ſ Jeho hnadu. — Schtóž ſ Bohom tudy wužywa, — žnjecź budźe Jeho dary. — We pokucźe, we modlitwi, — we luboſcźi Joh' žłowu — žo bližmy wſchědnje k Bohu.

3. Tón Knjes je moja nadźija — wſchě moje ðny a lěta, — w nim žo wjeż'li wutroba, — Bóh knjes je zyłoh' žwěta. — Wſchě ſtaroſcże a žłaboſcże — ja kładu do Joh' mozy, — naſch ſchkit je wo dnjo, w nozy.

4. Tón Knjes je moja nadźija — hdyž khabla wſcho tu w žwěcże, — pſches jeho Sſyna Khryſtuža, — žmy my nětk Boże dźěcźi! — My poddanjo a herbojo — žmy kraleſtwa toh' wěcźnoh' — wſchomóznoh' Boha žwjatoh'.

5. Tón Knjes je moja nadźija! — Bóh bliſko je wſchěm ludźom, — Joh' žwěrna, žmilnoſcź, dobrota — naž wobdawa tu wſchudźom. — Jmanuel, naſch ſtworicźel, — je ſdźerżeć cźeła, duſche, — Jom' porucź žwoje pucże!

6. Tón Knjes je moja nadźija! — Sſo dźerżu Jeho žłowa, — pſches Khryſtuža je dobyta — nam prawdoſcź pola Boha. — S Joh' prawdoſcźu žo wodźeju, — mam Sbóžnika w duſchi, — dha wſcho mi k ſbožu žłuži.

7. Tón Knjes je moja nadźija — we žiwjenju a w žmjercźi, — ſ nim du do wěcźnoh' žiwjenja, — cźeſcź, khwalbu dam Jom' wěcźnje. — We Khryſtuža, w Wumóžniku, — nam Bóh da žwoju hnadu, — tu wěcźnu ſbóžnoſcź w njebju.

8. Tón Knjes je moja nadźija — w tej zuſobi na ſemi; — pſches wěru du do widźenja — we Božim žwjatym mjenji! — Ta nadźija nam ſeſkhadźa — we dowěrjenju ſ Bohu — mam duſchu cźichu, ſtrowu.

9. Tón Knjes je moja nadźija! — mój hród a ſboža ſkała! — Joh' khwali moja wutroba; — mje ſdźerži Jeho hnada! — Wón je mój Bóh! Joh' dźerżu žo, — ſ nim do njebja ja póndu — a wſchemu ſlemu wuńdu. J. W.

Zyrkej a ſtat.

Nabožinu w ſchulach njeżmědźa diſſidento:o abo wucźerjo, kotſiž ſ zyrkwje wuſtupichu, dawacź. Hacź dotal bě žo ſtawako, ſo tajzy wucźerjo w nabožinje roswucźowachu. To bě ſ połnym prawom ſacźucźa ſtarſchich a dźěcźi ſranilo a jich roshorilo. Tehodla je ſwjaſk kſcheſcźijanſkich ſtarſchich dwójzy w miniſterſtwje wo tutej wězy jednak. Miniſterſtwo je na to wojjewilo, ſo žo to njeżmě ſtawacź. Tam, hdźež ma tajki wucźeŕ wſchě hodźiny jeneje ſchulſkeje rjadownje žam, dyrbja w poczadnych hodźinach ſa tydźeń 2 hodźinje bycź, w kotrychž druſy na ſakkadźe wěry wuſnacźa dźěcźi kſcheſcźijanſkich ſtarſchich w nabožinje roswucźuja. —

Wo tym, hdy móža ſtarſchi žwoje dźěcźi w ſchuli ſa nabožne roswucźowanje ſamołwicź a hdy je ſ nabožnych hodźinow wožacź, bě hacź dotal cźaſto njejażnoſcź a roſkora mjes ſchulemi a ſtarſchimi, dokelž ſo někotre ſchule tole jenož ſa jutry a na Michała dowolachu. Njedawno žo ſ Drježdźan wojjewi, ſo tute ſamołwjenja na wěſty cźaž ſwjaſane njejżu, ale ſo móža žo kóždy cźaž ſtacź. Tež tole roſżudźenje je ſwjeżelaze.

S bliſka a ſ daloka.

S **Hodźija.** Sańdźenu njedźelu bu knjes farař Gerhard Voigt, dotalny druhi duchowny Hodźijſkeje woſady, do prěnjeho farſkeho měſtna pſches knjeſa ſuperintendentu doktora Hebera ſe Radeberka ſ pomozu knjeſa fararja Rjencza ſ Wjeleczina žwjatocźnje ſapokaſany. Na němſkej Božej žłužbje mějeſche knjes ſuperintendenta ſapokaſanſku rěcź wo Jan. 9, 1: „Ja dyrbju dźěłacź to dźěło teho, kiž mje je póżłał", na cźož knjes farař Rjencź žiwjenjoběh noweho fararja wucźita. Dokelž njemóżeſche hamtſke hejtmanſtwo jako žwětne dohladniſtwo Hodźijſkeje zyrkwje na tutym žwjedźenju dźělbracź, knjes ſuperintendenta powołanſke piſmo pſchepoda. Na to mějeſche knjes farař Voigt žwoje naſtupne prědowanje wo žłowje žwj. Jana 6, 68: „Knjeże, ke komu póndźemy? Ty maſch žłowa wěcźneho žiwjenja. A my žmy wěrili a póſnali, ſo ty žy Khryſtuž, tón žyn teho žiweho Boha". Wón na to pokaſa, kak je dźenża nuſne, žo ſa Jeſuża roſżudźicź, tehodla: „W nowym ſaſtojnſtwje to ſtare roſżudźenje ſa Jeſuża! 1. W nowym ſaſtojnſtwje tón ſtary ſbóżny wotyknjeny kónz, a 2. w nowym ſaſtojnſtwje tón ſtary pucź k tutemu wotyknjenemu konzej!" — Na žerbſkej Božej žłužbie mějeſche knjes farař Rjencź ſ Wjeleczina, pſchichodny žyn njebo knjeſa

fararja Kschižana, sapokasanſku rěcz wo Jesußowym ſłowje: „Ja ßym tón winowy pjeńk, wy ſcże te hakoſy: schtóż wostanje w mni a ja w nim, tón pschinjeße wjele płoda: pschetoż bjes mje njemóżecże niczo cżinicz.“ (Jan. 15, 5.) Na to wuczita żiwjenjoběh, ſ kotrehoż njedy je tu tole wusběhnjene: Voigt je ßo w lěcże 1868 jako kantorowy ßyn w Klětnom narodźił. Njeboh knjes farař dr. Marcżin Rjencz, posdźischo we Wjeleczinje, je ßo wo to ſtarał, ſo je ßwobodne měſtno na ſchulſkim wustawje w Boleßławje dostał. Po konfirmaziji bu do internata kralowſkeho Joachimsthalſkeho gymnaſija, stareje ßławneje bramborſkeje wjerchowſkeje ſchule w Barlinje, pschijaty, hdźež je w lěcże 1888 wotkhadnſke pruhowanje cżinił. Na to je w Barlinje theologiju ſchtudował a pſched bramborſkim konſiſtorſtwom w Barlinje ßwoje prěnje theologiſke pruhowanje wobſtał. Sa cżaß pschihotowanja na tute pruhowanje je polt khěżorſkeho komornika ſ Blumenthala nad Jamnom pola Klětneho ja domjazeho wuczerja był a na to pola wojakow w Khocżebuſu jako dobrowólny ßwoje lěto ßłużił, hdźež je na kónzu wopißmo ſa wyſchkoweho aſpirantu dostał. Jako w lěcże 1895 njeboh k. farař D. Jaroměr Imiſch pschi ßwojim puczowanju do Mużakowa też do Klětneho pschińdże, pscheproßy kandidatu Voigta ſa hóſcża do ßwojeho ßerbſkeho komitetiſkeho ſeminara. Tehdy je prěni krócz do Hodźija pschiſchoł a na kermuſchu je ßwoje prěnje prědowanje w Hodźiju měł. W lěcże 1896, dźeń 1. měrza bu ſa pomozneho prědarja do Łupoje ſ tym wuměnjenjom powołany, ſo druhe theologiſke pruhowanje w Drježdźanach wotpoloži. To je ßo ſtało. Na hodownym ßwjedźenju 1896 bu pſches tajneho zyrkwineho radźiczela Kellera ſ Budyſchina we Łupoji ordinirowany. Na Michała 1898 bu ſ kaplanom w Ketlizach a 21. dezembra 1902 w Hodźiju. Na woběmaj Bożimaj ßłużbomaj je zyrkwinſki khor pod wuſtojnym wodźenjom knjeſa kantora Belika do prědowanja ſe ſpěwom: „Tón Knjes je moja nadźija“, każ też knjeżna Irmgard Belikez po prědowanju ſe zuniu ſoloſpěwom ßwjateho „Wótcże naſcha“ ßwjedźeń porjeńſchił. Dla khutneho cżaßa a dla żarowanja wo lubeho njeboh prjedownika w ſaſtojnſtwje je ßo po próſtwje knjeſa fararja Voigta wot kóżdeho dalſchoho ſwonkowneho ßwjedźenja wothładało. Sa to posběhowazy zyrkwiny ßwjedźeń kóżdemu, kiž je na nim dźěl brał, njeſapomnity wostanje. — Nowemu Hodźiſſkemu prěnjemu fararjej pſchejemy też tu żohnowanje Boha Wjerſchneho a tuż wjele ſboża do wulkeho a wobſchěrneho ſaſtojnſkeho dźěła w ſtaroßławnym Hodźiju a do doma a do żiwjenja. Njech Bóh Knjes jeho ſkutkowanje we wulkej Hodźiſſkej woßadźe nětkole w tutym ſa ſnutſkowne a ſwonkowne żiwjenje tak khutnym a ſtraſchnym cżaßu tak żohnuje, ſo woßada pschětraje a wutraje jako khęſcżijanſka ßwěrna Bohu a ßwěrna też ſe ßwojimi ßerbſkimi ſtawami ßerbſkemu narodej! Tuż je njech knjeſej fararjej Voigtej ſpożczene, ſo bórſy pschi ßwojim wulkim a wobſchěrnym dźěle dostanje ßwěrneho ßerbſkeho ßobudźělaczerja!

— **Sserbſka prědarſka konferenza** wótměje ßwoje Michalſke poßedźenje ſchtwórtk, 11. oktobra, dopołdnja ½10 hodź. we Sserbſkim Domje; popołdnju je němſka konefrenza. Njech ßo kóżdy na dalſchi pſchehlad ßerbſkich ſpěwarſkich pilnje pſchihotuje!

— S **Bukez.** Poßledniu njedźelu tuteho měżaza, 30. póżnjeńża, budże tu ßwjedźeń Lubijſkeho pobocżneho Gustav Adolfſkeho towarſtwa. Sswjedźeńſke prědowanje ſtaj na ßo wſakoj w ßerbſkim kemſchenju, kotreż ßo w 2 hodź. ſapocżnje, knjes farař Sarjeńk ſ Khwaczíz, w němſkim, kotreż budże w 4 hodź., knjes farař Schtamm ſ Wósbórka. Wſchitzy pſchecżeljo tuteje nadobneje wěży ßo wutrobnje pſcheproſchuja. **Bóh luby Knjes pak njech nam tutón dźeń bohacże żohnuje!**

Slutniwoſcz.

Ty mużejch wjele dokhodow měcz; hdyż pak wjazy wudawaſch, dyżli ßebi ſaßłużiſch, ßy pſchezo khudy. Tohodla bjeł ßo na kedźbu pſched pſchewjele potrěbnoſcżemi! Runje tak khudy pak je nahrabny; pschetoż jemu ſamożenje, kotreż je każ morwe, żaneho wużitka njepſchinjeße. Ale tón je bohaty, kotryż ma mało potrěbnoſcżow ſa ßwoje cżěło a wulke woporу pſchinjeße ſa derjehicże cżłowjeſtwa. Napißmo na ſtarym rownym kamjenju rěka: Schtoż ßym pſchetrjebał, to ßym měł; ſchtoż ßym ralutował, to ßym ſhubił; ſchtoż ßym dobrocżiwje rosdarił, to hiſchcże mam.

Dary ſa Pomhaj Bóh.

Hacz dotal ßu darili	1 352 040	hr.
Dalſche dary:		
W Delnjej Hórzy pſches k. w. wuczerja Sperlinga:		
knjes Koban	30 000	„
„ Schmidt	30 000	„
„ Jurk	10 000	„
„ Zok	10 000	„
„ Schröter	20 000	„
W Brěſynzy:		
knjes Schneider	40 000	„
„ Liſchka	20 000	„
W Dobroſchezach:		
knjes Krjeńz	30 000	„
N. N.	200 000	„
25 cżitarjow ſ Maleſchanſkeje woßady	541 000	„
N. N. ſ Konjez	50 000	„
Se Sdźarowſkeje woßady pſches k. far. Schoktu	140 000	„
S Hucżinjanſkeje woßady pſches k. far. Wicżaſa	500 000	„
S Bukecżanſkeje woßady pſches k. far. Mjerwu	150 000	„
K. Rjekowa w Drożdżiju	1 940	„
S Hodźiſſkeje woßady pſches k. far. Voigta	50 000	„
Wſcho hromadże	3 174 980	hr.

S dźakom kwituje a dalſche dary pſchijimuje
Ssmolerjez knihańnja w Budyſchinje.

Liſtowanje.

— **Do Ameriki.** Wutrobny dźak ſa luby liſt, kotryż je tu njewobſchkodżeny dóſchoł. Liſt, kotryż je po puczu ſdźeli Wam a wſchitkim tam w dalokej Amerizy wutrobne „Pomhaj Bóh!“

— M. w L. ſa 18. po Tr. — K. w R. ſa 19. po Tr.

Biblija — cżaß — cżłowjek.

40. tydźeń, wot 30. ſeptembra hacz do 6. oktobra.

30. Wóßomnata njedźela po ßwj. Troj. Jap. ſk. 19, 23—40. — 2. Kor. 1, 1—14. — kh. 49.

1. Póndźela. Pſchißłowa 1, 1—19. — 2. Kor. 1, 15—22. — kh. 198.

2. wutora. Pſchißł. 1, 20—33. — 2. Kor. 2, 3—11. — kh. 331

3. ßrjeda. Pſchißł. 2, 13—19. — 2. Kor. 2, 12—17. — kh. 726

4. ſchtwórtk. Pſchißł. 3, 1—12. — 2. Kor. 3, 1—11. — kh. 725

5. pjatk. Pſchißł. 3, 13—26. — 2. Kor. 3, 12—18. — kh. 137.

6. ßobota. Pſchißł. 3, 27—35. — 2. Kor. 4, 1—6. — kh. 450

Samolwity redaktor: farař Wyrgacz w Noßacżizach.
Cżiſchcz Ssmolerjez knihicżiſchczeńnje a knihańnje,
ſap. drużſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Cžišło 39. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 30. septembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihicžišchczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

18. njedźela po swj. Trojizy.

Srudny khěrlusch Jeremiaša 3, 37—44.

Czežki czaš běsche, jako profeta Jeremiaš swój srudny khěrlusch spěwasche. Schtoż běsche swojemu ludej wěschczik, běsche so dopjelniko. Město Jerusalem běsche wutupjene, templ Boži leżesche w rospadankach, židowski lud běsche do babyloniskeje jatby wotwjedżeny. Jenoż snadny sbytk běsche w sluhjenym kraju wostał. Na tajkich, kiž běchu w kraju wostali, Jeremiaš dale dźěłasche. Wón jim prajesche, so je czežke domapytanje, kotrež su shonili, Boże prawe sudżenje, jich hrěchow dla a napominasche jich k pokucze. Kak mało běchu woni psches czežke nashonjenja nawukli. Woni na swoje njesboże mórkotachu. Jeremiaš pak jich k prawemu mórkotanju napominasche, k morkotanju na jich hrěch; woni dyrbjachu jich pucze pschepytacź, so ke Knjesej wobroczicź a wutroby a ruzy k Bohu posběhacź.

Czežke czasy też na naš pschińdu. Schtóż sebi ludźi bliže wobhlada, tón namaka, so ma kóždy swoju wobczežnosć njesćź. Dha je wjele skorżenja a mórkotanja. Wjele jich je, kiž tak czinja, jako njeby żaneho Božeho knježerja nad swětom było abo jako by to same njerosomne a surowe było, so maju prawo, so tehodla wobczežowacź. Njepyta najwjazy człowjekow pschiczinu swojeho njesboża jenoż swonka sebje a skorża na slych człowjekow abo hubjene wobstejnsće abo na sły wožud, kotryż jich pschesćěha, město teho, so bychu winu sami w sebi pytali: Kak mało je tych, kiž Božim domapytanjam sebi k pokucze a k polěpschenju służicź dadża. Ow, so bychmy tola napominanje k wutroje wsali, kotrež s naschego teksta nam napschecźiwo klinczi!

Hladajcże so hrěschnego mórkotanja w słym czasu.

1. Njedwělujcże na tym, so wschitko wot Boha pschińdże.
2. Praschejcże so, schto chce Bóh wam se swojim domapytanjom prajicź a wobroczcże so k njemu.

1. Hdyž chcemy so hrěschnego mórkotanja hladacź, njesměmy na tym dwělowacź, so wschitko wot Boha pschińdże. Nasch tekst praji: „Schtó dha chcył prajicź, so tón Knjes to njeje pschikasał? A so njepschińdże s rta najwyschscheho ani sle ani dobre? Bóh je s kralom nad swětom, kiž w swojej mudrosći wscho wodźi. Też w naschim żiwjenju so niczo bjes jeho nadźenja abo dopuschczenja njestanje. Drje my njejsmy mjenjenja Turkow (mohamedanskich) kiž mjenja, so naš nasch wožud na kóždy pad a pod wschitkimi wobstejnosćemi w postajenej hodźinje potrjechi, njech czinimy abo so wostajimy, schtoż chcemy, hacž so slepje do stracha podamy abo so stysknje strachotow hladamy. Bóh je wjele bóle człowjekow psched wschitkimi stworjenjemi psches wyšoki dar swobody (frejoty) wusnamjenił. Wón może so we wschitkich ważnych położenjach swojeho żiwjenja sam rossudźicź. Tehodla ma kóždy sam swój czasny a wěczny dóńt w swojej ruzy a kóždy ma też samotwjenje dacź wo tym, schtoż czini a czehoż so wostaji.

Ale tak wěsće, kaž smy sebi swojeje wožobinskeje swobody wědomni, tak wěsće smy sebi tola też teho wědomni, so nasche zyłe żiwjenje, niz jenoż w hłownych dypkach, ale husto hacž do najmjeńschich podeńdźenjow wot wyschscheje ruki so wodźi. Nasch Knjes praji, so żadyn wróbl bjes naschego Wótza wole na semju njepadnje a so su wschitke włosy na naschej hłowje liczene.

Hdyž je wschehomózny Bóh, dha dyrbi też wscho žiwjenje wot wopředka pšched nim sjawne bycź kaž wocžinjene knihi. Hdyž je wschehomudry Bóh, dha je dyrbjał też mjesu stajicź a dopředka postajicź, kak dołho tu bydlicź mamy. Hdyž je wschehomózny Bóh, dha dyrbi też nasche podeńdźenja w žwojej ruzy dźerżecź. Hdyž je sprawny Bóh, dha dyrbi nam też mytowacź, schtoż žmy saślužili. Hdyž je žmilny Bóh, dha dyrbi też nasch semski běh sbóžnemu wottyknjenemu kónzej napschecźiwo wjesecź. Ssměmy dha prajicź, so něschto, schtoż naš potrjechi, bjes Knjesoweje pschikasnje žo stanje? Njedyrbimy wschitko, sle a dobre wsacź, jako s jeho ruki? Ssměmy w cźežkich cźažach mórkotacź, jako njeby žadyn Bóh był, kiž nad žwětom knježi abo jako by wón njeprawy był abo jako žo njeby wo naš starał abo jako by wón kruty knjes, haj žurowy cźwilował był a niz mudry a dobry wótz? —

Sslyschcźe, kiž w cźažu nusy žo nadběhani a samoleni cźujecźe: Bóh je wěcźny a wschehomózny Bóh. Tehodla dyrbicźe žo pšched nim ponižowacź, pschede wschěm hdyž pšches nusu waschu njemóz wam pokasuje. Wyšoke schtomy žo shibuja, hdyž wichor howri. Tak ponižujcźe žo pod Božu wschehomóznu ruku, so by waš potwyschił w žwojim cźažu. Spominajcźe tola na to, so pšched nim niczo njejsćze hacź próch a popjeł, so je wam wschitko, schtož wam bjerje, najprjedy žam hakle dał, so móže waš hischcźe krucźischo schwihacź, haj waš zyle sahubicź. Tehodla shibujcźe žo pšched nim do prócha a prajcźe s psalmistom: „Ja chzu mjelcźecź a nochzu žwój rt wotewricź; ty budźeš wschitko derje cźinicź“ a s Eliom: „Wón žam je tón Knjes; njech cźini, schtož žo jemu spodoba“ a s Hiobom: „Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wsał; mjeno teho Knjesa budź khwalene“.

A Bóh je mudry a sprawny Bóh. Wón se žwojej mudrosćźu zyły žwět wodźi a twoje žiwjenćźko njedyrbjał prawje wodźicź móz?. Hladaj na twoje dotalne wodźenja. Njedyrbisch wusnacź, so je Bóh tebje drje dźiwnje, ale tola derje wodźił. Njeżměsch dowěrjenje měcź, so budźe też w pschichodźe wscho mudrje dokonjecź? Wón kóždemu to postaji, schtož jemu žluscha. Kóždy dostanje žwoje dobre a sle. Njejsły hižo dobru natkóćźenu, natschażenu a kopatu měru dobreho do twojeho klina dostał? Njedyrbisch s Hiobom prajicź: „Ssmy my to dobre dostali wot Boha a njedyrbjeli to sle horjewsacź?“ Ssměsch ty žnano prajicź: to dobre žym saślužił, ale to sle niz?. Ach, hdy by Bóh tebi po twojej saślužbje dacź chzył, dha njeby žměł pschestacź, tebje schtwilacź: Ty dyrbisch wjele bóle prajicź: „Dobrota teho Knjesa cźini, so s nami kónz njeje.“

A Bóh je žmilny a hnadny Bóh. Drje je jeho rada husto dźiwna, ale jeho myšle su myšle měra a niz frudoby. Też hdyž tebje pšches cźežke cźažy wjedźe, s tobu derje měni: Njesteji pišane: „Kohoż tón Knjes lubo ma, teho wón powucźi; wón khłosta pak kóždeho, kotrehoż wón sa žyna horje wosmje“? Też tebje chze w cźěžnosćźach wupruhowacź a wucźiscźicź a w dobrym wobtwjerdźicź. Domapytanja, kotrež bolostnje sacźujesch, su tebi nusne a wužitne a skónčnje dyrbja cźěmne pucźe žo skónčicź w žwětle, kaž pišane steji: „My mamy pšches wjele stysknosćźow nuts hicź do Božeho kralestwa“. Ow, dźerž jenoż nje wěrje krucźe, so tym, kiž Boha lubuja, wschitke wězy k lěpschemu žłuža.

2. Tola dosćź njeje w cźežkim cźažu, so žo s cźichim poddaczom pod Božu wschehomóznu ruku ponižujemy. My dyrbimy wjele bóle žo pschepytacź a žo praschecź: Schto chze nasch Knjes nam s domapytanjom prajicź? Drje pschezo tak njeje, so tyschnosćźe jako khłostanje sa nasche hrěchi na naš pschińdu. Pschecźiwo taskemu měnjenju žo hižo knihi Hiobowe wobroćźa. Mubě mišionska shromadźizna w Marijnej Marcźinej zyrkwi pod drosćź Hiobowych pschecźelow na to dźe, so je wscho cźerpjenje khłostanje sa hrěchi. Woni měnja: „Dokelž ma Hiob tak jara wjele pschecźerpicź, tehodla je wón w potajnym wurjadnje wulki hrěschnik bycź dyrbjał. Ale wucźba tutych knihow Hiobowych je ta, so na pobožnych cźerpjenja niz jako khłostanje (schtrofa), ale k wupruhowanju w dobrym žłuži. W nowym testamencźe pak nasch Knjes žam wobžwědcži, so maju cźerpjenja k Božemu pschekražnjenju žłužicź. Jeho wucźobnizy pschi pohladanju na jeneho, kiž běsche žlepy wot žwojeho naroda, Knjesa žo praschachu: „Mischtrje, schtó je shrěschik, tón abo jeho starschej?“ Jesuš pak wotmolwi: „Ani tón njeje shrěschik ani jeho starschej, ale so bychu te skutki Boże sjewjene byle na nim“. Hladajmy žo potajkim, hdyž druhich w cźerpjenjach widźimy, budźazym myšlam městna dacź. Hdyž pak dyrbimy žami cźerpicź, mamy žo praschecź, hacź žmy žnano žwoje cźerpjenja žami sawinowali. —

Druhdy wschak je swižowanje mjes cźerpjenjom a hrěchom tak sjawne, so dyrbjał też žlepy jo widźicź. W tajkim padźe njeje cźežko frosumicź, schto chze Bóh s twojej tyschnosćźu tebi prajicź. Wostaj žo žwojeho hrěcha, potom Bóh žwoje domapytanje wot tebje bjerje. Hdyž pak jeho khłostaza ruka na tebi leža wostanje, dha dyrbi žo tebi składnosćź dacź, twoju winu wotpokucźicź. S wjetscha pak bjes wscheho dwěla njeje, schto chze nam Bóh s domapytanjom prajicź. Dha płacźi žłowo nascheho tekšta: „Pschepytajmy nasche pucźe a wobhladajmy je“. My dyrbimy Boha proščyć, so by žwoju rěcź nam srosymliwu cźinił. Schtóž sprawnje tak žo wobhoni a pyta, temu žwjaty duch bórzy wocźi wotewri, so žam žebje prawje spósnaje. Cźohodla Bóh žwoje žohnowanje wot tebje wotcźehnje? Dokelž jemu njejsły žwěrny był. Cźehodla je tebi k padej pschińcź dał? Dokelž žy po žwojich žamžnych pucźach khodźił. Cźehodla wostaji twoje modlitwy bjes wušłyschenja? Dokelž hischcźe pokleczźe stareje winy abo stareho hrěcha na tebi leži. O, so bychmy tola prawje pilni byli. Hdyž my pak žudźeni budźemy, dha budźemy wot teho Knjesa roswucźeni, so bychmy se žwětom sjatamani njebyli. Kóždy njech žo žam pruhuje. Potom to mórkotanje dla naschich cźerpjenjow žo shubi a kóždy budźe mórkotacź na žwoje hrěchi. Hamjeń.

Wo wulkim mišionskim žwjedźenju w Budyschinje.

Prěni dźeń. Sakske hłowne mišionske towarstwo žwój lětuschi hłowny žwjedźeń w naschim Budyschinje žwjecźesche. Dotal běchu wschě tele žwjedźenje w Drježdźanach. Kaž hižo žobotu, 15. septembra, wjecźor mišionarka knjeżna Frenkelez w towarstwowym domje wulkej cźrjódźe dźěcźi žwětke wobrasy s Indiskeje pokasowasche, tak też mějachu njedźelu dźěcźi prěnje kemschenja: najprjedy w Michalskej a na to w Pětrowskej zyrkwi mišionski inspektor Jasper dźěcźi na polo žwjateho mišionstwa do Afriki wjedźesche. Wulka žyła dźěcźi nutrnje poslucháschе. Popołdnju bě najprjedy w serbskej zyrkwi serbske kemschenje, na kotrymž Ketliczanski farar P. Mrósak wo Jes. 60, 1—3 prědowasche. Darow běsche 97¾ milijona a wot dźěcźi psches 4 miliony. S Michalskeje zyrkwje serbszy lubowarjo mišionstwa hnydom do Pětrowskeje zyrkwje dźěchu, so bychu też krajneho biskopa D. Ihmelsa žłyscheli. Jeho prědowanje, složujo žo na 1. Kor. 15, 58, pschede wschěm poslušnosćź we

Knjesowej słužbje wusběhowasche. Jesuš je kasał, zyrkej dyrbi posłuchać a mišionstwo pschewjesć w kóždym cžasu. Wjecžor wodženjom tajneho knjeżerstwoweho radžicžela žwobodneho knjesa s Wjelka. Mišionski direktor D. Kaul wo nowym skutkowanju a nadžiji Lipscžanskeho mišionstwa rěcžesche, a knježna Frenkelez indisku biblisku žonu wopisowasche. Zyrkwinski khor rjane spěwy do teho sanješe, tež knjeni Lorenzowa wošadu se spěwanjom natwaricž pomhasche. Mišionske dary 225 milijonow (w Pětrowskej wošadze) wucžinjachu. Tuž bě sběrka zyleho dnja w Budyschinje psches 330 milijonow hriwnow. Wjetschi wužitk pak sa mišionstwo w tym leži, so je žebi nowu luboscž w nětkotrej žwěrnej wutrobje dobyło.

Druhi dżeń mišionskeho žwjedżenja sapocža so s Božej słužbu sa schulske dźěcži. W 10 hodź. pschisamtny so hłowna shromadźizna w auli abo w sali gymnasija. Sowobudny knjes s Wjelk saběrasche so s dźěłom a s nadawkami hłowneho mišionskeho towarstwa. Po nim rosprawjesche mišionski inspektor Jasper wo dźěle, kotrež bě towarstwo w sandźenym lěcže wošebje w domisnje dokonjało. S tuteho so njech to jako něschto swjesełaze naspomni, so so dale a bóle w młodźinje naschcho luda, mjes schtudentami a schulerjemi wyschich a měschczanskich schulow wošebje, nowe, strowe mišionke hibanje a žiwjenje pokasuje; sobudźěłacžerjo hłowneho towarstwa su něhdże 130 krócž w sandźenym lěcže psched młodźinu rěcželi a pschednoschowali. Najprjedy wo dźěle w domisnje, potom pak tež wo dźěle wonkach mjes pohanami rěcžesche na to wulzy sabłužbny direktor Lipscžanskeho mišionstwa prof. dr. Paul. Lipscžanske mišionstwo je tu w domisnje jedyn wulki a wulzywažny skutk dokonjało: pschihotowało tón tak derje poradźeny konvent abo sjězd Lutherskich s cyłeho žwěta w auguscže tuteho lěta w Eisenachu. Na 125 sastupjerjow a wjednikow lutherskich zyrkwjow cyłeho žwěta bě so tam jeschło a schtož je so tam dźěłało a dokonjało, je wulzy važne a ludże i Božej pomozu zyle wěscže se žohnowanjom za zylu evangelsku-luthersku zyrkej cyłeho žwěta a tež za evangelsko-lutherske mišionstwo. Běchu tam tola tež schtyri lutherske zyrkwje sastupjene, kotrež su, wošebje w běhu wulkeje wójny na polach mišionskeho dźěła nastałe, tak na pschikład „Tamulska zyrkej w Indiskej". Wo tutej mózesche knjes direktor tež něschto sajimawe a hnujaze powjedźić, schtož móže naschim domjazym wošadam jenož s pschikładom a s pohonjenjom bycž. Jendźelecženje běchu wschěch mišionarow a wschě žotry němskeho naroda s Indiskeje wuhnali, njech tež niz tak s krutoscžu, kaž to w Afriziy cžinjachu. Tuž pschińdżechu tam lutherszy mišionarojo se Schwedskeje na pomoz. We běhu wójny sjednocžichu so nětko wschě wošady tamulskeho mišionstwa do „Tamulskeje zyrkwje", kotraž je nětko tak rjez dźowka sakskeho mišionstwa. Tola cžim dlěše to trajeiche, cžim bóle zadachu žebi schwedszy mišionarojo, pschede wschém pak tež tamulske wošady, so bychu so s najmjeńscha něktoři s Lipscžanskich mišionarow a žotrow k nim wrócžili a młodej zyrkwi pomhali a słužili. Jako pschi tutych jednanjach shonichu, so w Saksej domjaza lutherska zyrkej nusu cžerpi a s njej tež domojpóstkani mišionszy dźěłacžerjo, su wschě tamulske wošady dobrowólne dary a kollekty sběrake a nahladne dary do Saksoje póstałe; na konvencže w Eisenachu běchu potom tež psches swojeho domoródneho sastupjerja sastupjene. Tole dokonjachu Tamulojo, wo kotrymiž so s wjetscha prajesche a pisasche, so su khudzi a so njemohli niczo tajke dokonjecž. Ale, hlejcže, kschesczańska wutroba wě so džakowacž a wě pomhacž, tež ta najkhudscha! Pomozne dary s Tamulskeje liczachu hižo psched cžasom po wjele milijonach. Prof. Paul wupraji, so je wulka nadžija, so so na nowe lěto wutrobne pschecže tuteje žwěrneje młodeje lutherskeje zyrkwje dopjelni a so tam dwaj mišionaraj, Fröhlich a Zehme, a jena mišionska sotra póscželu, so bychu do słužby noweje zyrkwje stupili, s dobom pak tež mišionske dźěło dale wjedli. Ale tuta jěsba žada žebi wulkich wudawkow, runje kaž jěsba mišionarow na mišionske polo w Afriziy w sandźenym lěcže. W Afriziy dźěłaja nětko s pomozu tak mjenowaneje amerikanskeje „Augustana synody" Lipscžanscy mišionarojo sašo na starych mišionskich polach. A dokho žnadź njetraje, budża tam sašo hami dźěłacž móz. Ale s tym pschińdu na Lipscžanske mišionstwo nowe wulke wudawki za tutych nětko wot wukraja płacženych mišionarow, a to cžim wjetsche, jeli so to skoro s němskej hriwnu hinak njebudże. Njech tež su kollekty a dary za mišionstwo rostłe, njcžsu to tola w tej měrje kaž hriwna hódnoscže shubjowasche. — Tole je naschonjenje tež pschi nimale wschěch druhich kollektach a sběrkach, kotrež so w pjenjesach stawachu. Hdyž to na pschikład wjetscha wošada za žnjorowy wopor na žnjorowym džaknym žwjedżenju lětża 50 milijonow nawda, by to za dowójnski cžaž było 4 abo 5 hriwnow!!! — Knjes direktor pokasa na kónzu tež hischcže na to, so s lětom 1923 žwoje sastojnstwo słoži starosty dla a nowa młoda móz s tutym sastojnstwom pschewosmje tež wuwjedżenje rowych nadawkow, kotrež kiwaja a so pschihotuja. Pschi wuwjedżenju tutych budże k pomozy to nowe wot Lipscžanskeho mišionstwaa spěchowane sjednocženstwo wschěch Lutherskich nascheje semje. Sastupjeŕ sakskeho konsistorija wupraji na to knjesej direktorej pschipósnacže a džak saksoje zyrkwje za to wulke spomožne skutkowanje, kotrež je wón dokonjał wošebje w tych cžežkich lětach wot 1914 sem a w tutym běchu wschitzy shromadżeni s rěcžnikom pschesjene. Po skónczażych žłowach knjesa s Wjelk, roseńdżechu so shromadżeni. Jich bě bohužel mało, schtož njeje s zyka k srosumjenju, hdyž běchu tola za popołdnjo wošady Budyschskeho wokrjeża tola tak hižo do Budyschina swołane, a Budyschin sam bě tež hubjenje doscž sastupjeny. Móżno, so je na tym wina, so bě pschispomnjene było, so je tuta shromadźizna jenož za sobustawy a duchownych. Ale wjazy by tam dyrbjało bycž, hdyž tola knjes mišionski direktor Paul sam rěcžesche. A popołdnju na diözesanskej shromadźizne w zyrkwi Marje-Marty njebě wopyt tež bohaty. Na tutej rěcžachu kł. zyrkw. rada Rosenkranz jako jeje pschedsyda, mišionski inspektor Jasper a sastupjeŕ bratrowskeje zyrkwje s Ochranowa (Herrnhuta). Wažnosć a žohnowanje mišionskeho dźěła zyrkwje a wošadow a ludow bu wusběhujenje, kaž tež na to pokasane, kak mišionstwo a krajna zyrkej w pschesjednosći dźěłatej a wobej s teho žohnowanja matej. Nimo teho so tam wošebje wo pschenajecžu lehnstwow jednasche. Wjecžor je so mišionski žwjedżeń potom se žwójbnym wjecžorom w towarschownji skóncził.

S bliska a s daloka.

Sa „Pomhaj Bóh" žadaja žebi póželnizy póstu wot tych cžitarjow, kotsiž nasche kopjeńko psches póst dostawaju, za oktober 2 100 000 hr. Tuta liczba njeje so s wolu wudawarnje postajiła. So je płacžisna tak wysoka na dobo na tutón jedyn měsaz, na tym je wina nowe sarjadowanje, kotrež je póst pschewjedł za płacženje nowinow a cžasopisow. Sa tute maja so póstej sakładne liczby abo płacžisny podacž, tute potom póst sam s kluczom (Teuerungsschlüssel) powjetscha a po tym wot cžitarjow płacžisny sběra. K 15. septembrej mějachu so postej sakładne płacžisny podacž za oktober; najnižscha płacžisna, kotruž póst tehdy pschipósnawasche, bě za oktober 10 np., tuta bu póstej tež za nasche „Pomhaj Bóh" podata. Wona je nižscha, hacž we měrje, hdyž bjes płacžisny za pschinoschowanje psches póst za

nasche kopjeńko na běrtl lěta 40 np. abo na měßaz 14 np. płaczeńsche. Ale nětk je póst sa oktober tute 10 np. na 2 100 000 powyschił a tuż ßebi żada 2 100 000 hr. Posdźischo je póst postajił, so móżeja ßo też mjeńsche sakładne liczby jemu podawacź sa kopjeńka. Sa oktober bě to sa „Pomhaj Bóh" pscheposdże, a tuż ßu naschi cźitarjo wutrobnje proscheni, so njebychu ßo pscheds tutej liczbu stróżili a ßo wottraschicź dawschi nasche kopjeńko puschcźili, ně, so bychu ßebi je skasali hischcże a to hnydom, jeli so to njejßu; je dźenßa a jutsje a też dale hischcże cźaßa sa oktober. Wudawarnja chze naschim cźitarjam, kotrež nasche kopjeńko pśches póst dostawaju, sa to sa november s niskej saßadnej liczbu wobliczicź, tak so ßo potom płaczisna sa oktober s płaczisnu sa november wuruna. Tuż wobkhowajecże nasche a wasche „Pomhaj Bóh", lubi ßerbśy cźitarjo, lube ßerbśke cźitarki, njech ßebi jo skasajo saßo pśches póst abo, jeli so k temu składnoicże, pola kk. duchownych a wucźerjow obo tam, hdźeż je hewak k dostacźu. Je nascha winowatosćź, so tuto jenicźke nabożne ßerbśke tydźeńske kopjeńko pśched mordarskej drohotu wukhowamy; to ßmy winojcźi Knjesowej zyrkwi a ßwojemu ßerbskemu narodej, to ßmy winojcźi ßwojemu mjenu „kschesćźijan, kschesćźijanka"; s nim ßmy my s dobom pósßkani a postajeni sa mißionarow swonkownego a smutskownego mißionstwa kóżdy a kóżda na ßwojim městnje. A hdyż ßo schto wot naß nětkle żada, żada ßo to, so bychmy wukonjeli tutu ßłużbu a ßobu najlěpje to samóżemy, hdyż pomhamy idźerżecź, rosschěrjecź, cźitacź nabożne kopjeńka! So je jich wjele tole spósnako, sa to je jedyn, niz tón poßledni, dopokas, sapisk darow sa „Pomhaj Bóh", kotryż je tydźeń a wjetschi. Wschěm daricźelam też tu wutrobny dźak a „Saplacź Bóh" a „Pomhaj Bóh". Sa khudych mjes naschimi cźitarjemi śmeja kk. duchowni a też redaktor ßrědki — też wudawarnja — so móża „Pomhaj Bóh" tuńscho cźitacź. Sa tych, kotśiż „Pomhaj Bóh" pśches póst njedostawaju ale po druhim pucźu, wobliczi ßo płaczisna na oktober na 300 000 hr. Hdyż ßmy prjedy prajili, so je tamna liczba po wothódnoscźenju pjenjes měrjena, niz wjetscha hacź w měrje, ßměmy to wo tutej do zyła prajicź. 14 np. na měßaz we měrje běschtej w oktobru 2 jejzy; 2 100 000 hr. budże w oktobrje wjescże wjele mjenje hacź 2 jejzy; je dźe dźenßa hižo jene 1½ milijona. A schtóż jej nima a je khuduschinka, njech ßo wobrocźi na kk. duchownych, wudawarnju abo redaktora. A saßo, schtóż ma něschto wjaz a něschto wysche sa nabożne a narodne wězy, tón je nakoż tak, so smóżni bliżschemu, cźitacź „Pomhaj Bóh". Do zyła je jich hischcże wjele ßerbśkich ßwójbow, kotrež „Pomhaj Bóh" hischcże njecźitaju. Tute ßu tu pscheproschene k cźitanju a tak k pomhaniu. Cźim wjazy jich cźita, cźim lóżscho, kopjeńko sakhowacź! A też cźitarjam do wukraja, kotrež na psch. pśches redaktora nasche kopjeńko dostawaju, budź tu sdźělene, so ßu pjenjesy, sapocźatk lěta pósßkane, s wjetscha sa porto póst hižo pschetrjebane; też woni ßu proscheni, ßo pscheceźelniwje sa sdźerżenje nascheho njedźelskeho kopjeńka ßobu postaracź pśches to, so je ßami dale wobkhowaja a so dalschich cźitarjow a pscheceźelow nam dobywaja. Tuż njech to tak je a „Pomhaj Bóh" nam! —

„Bjes Boha na ßwěcże", rěka to nowe powjedanczko, kotrež s prěnjej njedźelu oktobra nasche „Pomhaj Bóh" ßwojim cźitarjam a cźitarkam sapocźnje powjedacź. Ssmy s wjazy stron ßłyscheli, so je ßo nasch „Wotrocźk" cźitarjam wjele spodobał. Też „Bjes Boha na ßwěcże" je spisała Kristina Royowa. Wona dowjedże naß s tutym dalschim rjenje a nischtrßy spißanym powjedanczkom w symnej dezembrskej nozy do Raschowa. A tam w Raschowje sczini naß sa ßwědkow wutrobuhnujazeho podeńdźenja, haj je nam ßamym tak — a to budże wěscże nasche mandźelske a macźerje saczuwacź! — jako bychmy tam w Raschowje ßobu byli a ßo ßobu starali sa wobohuschkeho Martinka a potom jeho saßo woplakowali. Njech tuto powjedanczko „Bjes Boha na ßwěcże" jich pratwje wjele hischcże nawabi, ßebi nasche kopjeńko skasacź a ßwěru ßobucźitacź! —

„Do Bukez" dźemy dźenßa na lětny ßwjedźeń Gustav Adolfowego towarstwa sa Lubijski wokrjeß, njech ßmy to s Lubijskeho wokrjeßa abo niz. W 2 hodź. předuje tam k. farar Sarjeńk ßerbski a w 4 hodź. k. farar Stamm-Wósborkski němski. Bukeczanska młodźina hižo dawno sa to dźěłasche, so by tutón dźeń sa ßwjedźeński wuhotowała.

Na ßwj. Michała — 29. dźeń pożnjeńza.

Siew. Jana 12, 7—12:

Wójna w njebjeßach.

Hłóß (W. miß. harfa, cźo. 64): Schto dawa móz? Schto schlit je nasch? ꝛc.

Sso wójna sběhny w njebjeßach,
tam pschewinjerjow w bydlenjach,
hdyż Michał, ferschta njebjeskeho
ma wójk hicź na smija steho
kiż w towarstwje stych duchow je
ßej dźiwne swěrik bědźenje;

Pak njedobuchu pscheceźiwni,
ßu měno w njebju shubili;
smij wulki s njebjeß wucźißnjeny
bu, — stary had, cźert pschewinjeny,
kiż s leszcu wschón ßwět sawjedże;
— nět semje polo jeho je.

A ßłuschecź hłóß ßo wulki da,
kiż pschewschě klinczi njebjeßa:
Nět je ßo sboże pokasało,
a móz a kralestwo ßo dało,
a wschnosćź widźecź Khrystußa,
kiż pschi winył je satana! —

Je bratrow naschich pschißłodnik
wschak saczißnjeny; pschecźiwnik
nasch nima dale w njebju města,
nam miłoscź Sbóżnika je wésta;
nasch njepschecźel je pobity,
pśches jehnjecźa krej sniczeny.

A se ßłowom ßu ßwědczenja
joh' sbili, kotśiż żiwjenja
tu ßwoloh' njejßu lubowali
a swólnje do ßmiercże ßo dali.
— Duż wjeßelcźe ßo njebjeßa
a kiż tam macźe bydlenja!

Biblija — cźaß — cźłowjek.

41. tydźeń, wot 7. hacź do 13. oktobra.

7. dźewjatnata njedźela po Sswj. Trojizy: Jap. sk. 20, 17—38 — 2. Kor. 4, 7—18 — kh. 631.

8. póńdźela: Pschißł. 4, 1—19 — 2. Kor. 5, 1—13 — kh. 512.

9. wutora: Pschißł. 4, 20—27 — 2. Kor. 5, 14—21 — kh. 90.

10. ßrjeda: Pschißł. 5, 1—14 — 2. Kor. 6, 1—10 — kh. 258.

11. schtwórtk: Pschißł. 5, 15—23 — 2. Kor. 6, 11—18 — kh. 143.

12. pjatk: Pschißł. 6, 1—19 — 2. Kor. 7, 1—10 — kh. 265.

13. ßobota: Pschißł. 6, 20—35 — 2. Kor. 7, 11—16 — kh. 278.

Listowanje.

K. w R. sa 19. po Tr. — **T. w B.** sa 20. po Tr.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Roßacźizach.
Cźischcź Ssmolerjez knihicźischczerńje a kniharńje,
sch. druźstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čisło 40.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

W Budyšinje, 7. oktobra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni a płaczi schtwórtlětnje 200.— hr.

19. njedźela po swj. Trojizy.

Jap. sk. 20, 17—38.

Husto pschińdu w człowjeskim žiwjenju wokomiki, hdyž rěka so roszohnowacź. Kotsiž blisko steja psches swjatki pschiwusnosće a dobreho pschecźelstwa, dyrbja sebi ruku dacź a božemje prajicź. Dźěcźo wopuschczi starschiki dom, wopytacź wyschschu schulu we sdalenym měsće, wuknycź pola mischtra abo swój khlěb sebi saslužicź w zuzbje. Wojak cźehnje do daloka, schkitowacź mjesy wótzneho kraja. A kotrymž so wjazy njelubi w kraju narodnym, wosmu swoje brěmjeschko, jědu s cźahom, wjesu so psches morjo a pytaju něhdźe w nowym swěcźe swoje schoże. Wschitzy pak maju to jene pschecźe, abo s najmjeńscha pola nich wusamknjene njeje, so so jónu sasso domoj wrócźa a so se swojimi lubymi we wjeselosczi sasso wohladaju. Je pak tež jene dźělenje sa tutu cźasnosćź: hdyž nan abo macźeŕ khoraj leżitaj, jeju lizo sblěduje, wodych wosslabuje, jědź jimaj wjazy njesłodźi a móz dźeń wote dnja woteběra, dha wjedźa dźěcźi: tu rěka so dźělicź wot lubeho nana abo macźerje. A tajke hodźiny teho dźělenja su husto cźežke, stysła polne a bjes nadźije. Cźehodla? Žiwjenje njebě, kaž by bycź dyrbjało. Nětko pschińdźe tschepjetanje psched sudom prawdosćiweho Boha. A tuž tež žane słowcźko troschta sa wokolostejazych. Hinak běsche to pola japoschtoła Pawoła. Nasch tekst nam powjeda, kak wón so roszohnuje s prjódkstejerjemi Efesiskeje wosady. Spokojnje wróczohladajo wón widźi: žiwjenje bě słužba temu Knjesej. Směrom doprědkahladajo wón pósnaje: ma cźerpicź a wumrjecź sa teho Knjesa. A wokolo so hladajo napomina tych swojich a prosby sa nich.

Spokojnje wróczo hladajo na swoje žiwjenje móže japoschtoł Pawoł prajicź: to žiwjenje bě jeno słužba temu Knjesej. „Wy derje wěsće wot prěnjeho dnja, jako sym do Asiskeje pschischoł, kak ja s wami kóždy cźaš sym był. Ja sym słužił temu Knjesej se wschej pokornosću a s wjele sylsami a se spytowanjemi, kotrež mi pschischłe su wot tych židow, kiž mi wleczechu; kak ja niczo njeschym sdźerżał, kotrež wužitne je, so bych wam njepschipowjedźił a waš njewucźił sjawnje a po khěžach; sym wobšwědcził židam a grichiskim tu pokutu k Bohu a tu wěru do naschego Knjesa Jesom Khrysta“. Psched Damaskonom na semju padnywschi běsche Saulus so prascha: „Knjeże, schto chzesch, so bych cźinił?“ A wot tuteho dnja sem bu se Sauluša jedyn Pawoł, s najwjetscheho pschesćěharja a njepschecźela Jesom Khrysta a jeho zyrkwje tón najwjetschi tych japoschtołow, wuswoleny grat Jesom Khrysta. A zyłe swoje žiwjenje, wschě mozy cźěła a ducha je wón stajił do słužby swojeho Boha. S dobrym prawom móže wo sebi prajicź: ja sym so wjazy prózował, dyžli cźi druzy japoschtolja. Profeta Jeremias skorži: „Ach, so bych wody doscź měł w mojej hłowje, a mojej wocźi sylsowe žórło bykej, so bych woplakował wo dnjo a w nozy sabitych mojeho luda.“ S prosecźiskej swěrnosću je wón pytał tych shubjenych w Israelu. Mjeńscha njebě Pawoła japoschtolska swěrnosćź: tsi lěta wo dnjo a w nozy je kóždeho jednotliweho se sylsami pytał, so by jeho duschu wumožił. To je wjazy dyžli nanowa swěrnosćź a macźerna lubosćź. A schto je wón pschi tym cźerpicź měł psches židow kaž pohanow, kiž na njeho łakachu, psches pschecźiwnosćże wjedra a morja.“ Dopjelni so słowo k Ananiašej prajene: „ja chzu jemu pokasacź, schto wón mojeho mjena dla cźerpicź ma.“

Schto dha pak jeho pschezo ſaßo honjeſche, twſchu tajku prózu a cžerpjenje na ßo wſacž? Cžehodla ßo ſdawaſche wſchěch pſchihodnoſcžow žiwjenja, kiž budžiſche mohł měcž? Wón to wupraji w tamnym ßłowje: „Ja ßo njehańbuju teho evangelija wot Khrysta, pſchetoż móz Boża je, kiž ſbóżnych cžini wſchitkich, kiž na to wěrja.“ Wón běſche póſnał: ſbóżnoſcž njedoſtanu ſches ßwoje ſkutki, ale jenoż pſches wěru do teho ſchižowaneho syna Božeho. „Mi je ßo ßmilnoſcž doſtała“, wón wyſka a chze, ſo bychu wſchitzy tutu ßmilnoſcž ſhonili. Tuž wón tu zyku wěrnoſcž evangelija, tón pucž k Bohu, k měrej wutrobы a k wěcžnej ſbóżnoſcži; ſchtoż cžłowjeſka duſcha trjeba ſa cžaß a wěcžnoſcž; pokutu k Bohu a wěru do Knjeſa Jeſom Khrysta předuje jeho ßwěrny duſchepaſtyr po khěžach, jako mózny přědar ſjawnje. A hacž runje je kóżdy dźełacžeŕ ßwojeje miły hódny a cži, kiž evangelij předuja, ßo tež wot evangelija žiwicž ßmědža, ßebi Pawoł tola njeżada ſłoto a ßłěboro, ale ſaßłuži ßebi ſ nóznym dźełom ßwój khlěb, bjerje ßo po ßłabych horje a ſłutkuje po Knjeſowym ßłowje: „Sbóżniſcho je dacž dyžli bracž.“ A dyrbjał-li jedyn wot tych Eſeſiſkich ſhubjeny hicž, Pawoł njeje na tym wina, wón je wſcho cžinił, ſchtoż je ſamohł, a je „cžiſty wot krwě wſchitkich“. A hdyž wón tak ſpokojny wrócžo hlada na ßwoje žiwjenje, kiž bě ßłužba temu Knjeſej, dha ßo wón tola ſ hordoſcžu njepſcheſběha, ale woſtanje ponižny. „Pawoł“ rěka „mały“. A hiſchcže na kónzu ßwojeho žiwjenja wón piſche: „Niż jako bych to ßame hižom ſapſchijał abo dokonjany był, ja honju pak ſa tym, hacž bych jo ſapſchijał.“ Tak bě jeho žiwjenje jene ſkutkowanje, jena ßłužba temu Knjeſej. Bóh je nět na tym ßwoje ſpodobanje.

Luby cžitarjo, budžeſch tež ty jónu tak ſpokojeny wrócžo hladacž móz na ßwoje žiwjenje. „Ja a mój dom chcemy temu Knjeſej ßłužicž“, tak bu tebi něhdy pſched wěrowańſkim woltarjom přědowane a tak ßy tež ßam ßłubił. Ale ßy tež woprawdże pſchi twſchěm twojim cžinjenju a woſtajenju nadawk twojeho žiwjenja widžał w tym, ßłužicž temu Knjeſej? Sſy jeho pytał w modlitwje, w jeho ßłowje, w jeho domje, ja jeho ßwjatym błidom? A ßy twój dom tež cžinił jedyn Boži dom, w kotrymž ſe ßwojej ßwójbu ßłużiſch Bohu? Napominaſch ſe ßylſami twoje dźěcži, ſo ßo Boha boja, a warnujeſch je pſched tymi, kiž chzedža duſchu dźěſcža ſahubicž? Dźerżiſch na pokutu, na wotwobroczenje wot hrěcha, roſproſchenja, hidy, ßebicžiwoſcže mamona? Dźerżiſch na wěru do Jeſom Khrysta, ſchižowaneho a ſtanjeneho, jenicžkeho Sbóżnika a Wumożnika a ßłużiſch jemu wſchudże, hdyž ßy, w twojim dźěle, w próſdnym cžaßu, we wobkhadu, w towarſtwje. Hdyž móżeſch na kute praſchenja ſ „haj“ wotmołwicž, móżeſch jónu na ßwjate žiwjenje tež ſpokojny na ßwój běh wrócžo hladacž.

So ſ tymi ſtarſchimi Eſeſiſkeje woßady ßo roſżohnuje Pawoł tež měrnje do přědka hlada a widži, ſo na njeho cžaka cžerpjenje a wumrjecže: „A hlaj, nětko w duchu ja ſwjaſany du do Jeruſalema a njewěm, ſchto tam na mnje pſchińcž ma; khiba-li ſo ßwjaty Duch po wſchěch městach wobßwědczi, ſo ſwjaſki a tyſchnoſcže na mnje cžakaju. Ale teho ßo niczo njeboju, ani moja duſcha mi ßamemu njeje droha, ſo bych dokonjał mój běh ſ wjeſełoſcžu. A hlaj, nětko ja wěm, ſo moje wobliczo wjazy njebudžecže wohladacž wy wſchitzy, pſches kotrychž ßym cžahnył a přědował to kraleſtwo Boże.“ To ßu ßłowa bjes bojoſcže teje ßmjercže. Schtóż ma cžiſte ßwědomje pſched Bohom, njetrjeba ßo ſtrachowacž wumrjecža. Pawołej niczo njeſaleži na jeho žiwjenju. Wón je w někotrym ßmjertnym ſtraſche był a pſchezo kotowy był, ßwoje žiwjenje woſtajicž ſa teho ſchižowaneho. Njech pſchichod pſchinjeże, ſchtoż chze, pola njeho rěka: Knjeże, twoja wola ßo ſtań! A kaž je wón wočzakał, tak ßo ſta. W Jeruſalemje jeho ſwjaſachu, a jaty dyrbjeſche wón cžahnycž do Roma, ſo by tam ſ martraŕſkej ßmjercžu pſchekraßnił ßwojeho Sbóżnika. A njech ßo cži ſtarſchi ſ Eſeßa jara ſrudża, ſo pſchichodnje njebudża wjazy widžecž to wobliczo teho, kotryž bě jich duchowny wótcžez, a njech tajke dźělenje ſa tutu cžaßnoſcž tež Pawołej k wutrobje dże, ßmjercže ßo wón tola bojecž njetrjeba. Jeho troſcht je, ſo móże ſ cžiſtym ßwědomnjom prajicž: „Ja ßym dobre bědženje ßo bědžił, ja ßym doběhał, ja ßym wěru dżerżał; na to je mi wotpokoženа króna prawdoſcže, kotruž mi tón Knjes na tajnym dnju, tón prawy ßudnik podacž budże, niż pak mi ſamemu, ale wſchitkim, kotſiž jeho ſjewjenje lubuja.“

Luby cžitarjo, móżeſch tež ty tak ſměrom hladacž ßmjercži do wobliczа? Ty to móżeſch, hdyž prajicž wěſch kaž Ssyn Boži w Gethſemane: „Wótze, je-li móżno, dha wſmi tón kheluch wote mnje, tola niż kaž ja chzu, ale kaž ty chzeſch.“ Ty to móżeſch, hdyž wſchu twoju winu wodatu wěſch pſches Jeſom Khrysta krew a ſ wěru ſpěwaſch: Wón pſchińdże k ßwětnom' ßudu tych njepokutnych dla, je žohnowanjom k ludu, kiž jeho ducha ma. Ty to móżeſch, hdyž wěriſch, ſo tež twój pucž pſches ßmjercž a row póńdże horje k njebjeßam, dokelž je Jeſuß tež ſa tebje ſtanył. A hdyž cži twoji ſrudni ſteja wokoło twojeho ßmjertneho łoża a to roſżohnowanje tebi a jim wutrobu cžežku cžini, podwol ßo twojemu Bohu, kaž japoſchtoł Pawoł, a budżeſch ſ měrom teje wutroby cžerpicž a ſbóżnje ßwoje wóczko ſaſudżelicž a wjeßele wumrjecž.

A ſtónczńje, na ßwojich wokołoſtejazych pſchecželow hladajo Pawoł napomina: „Kedźbujcže ßami na ßo a na wſcho ſtadło, na kotrež waß tón ßwjaty Duch je poſtajił ſa biſkopow, ſo byſcheże paßli tu gmejnu Božu, kotruž wón ßam pſches ßwoju krew ßebi je dobył. Pſchetoż ja to wěm, ſo po mojim woteńdżenju budża bjes waß pſchińcž ßurowe wjelki, kotſiž teho ſtadła njebudża ſchonowacž. Tež wot waß ßamych budża poſtanycž mużojo, kotſiž budża pſchewrótne wěży rěcžecž, ſo bychu wucžobnikow ſa ßobu cžahnyli.“ Pawoł widži ſwój pſchiſchod ſa Knjeſowu woßadu. Wot wonkach budża rubjeżne wjelki ſpytacž ju roſtorhacž. S nutſkach pak budża falſchi profetojo poſtanycž a hinak wucžicž hacž cži japoſchtoljo. A kaž Pawoł do přědka widži, tak ße ſta. Tak ſtawa ßo hacž na dżeńßniſchi dźeń: njewěra a hidа chzetej wutupicž tu hnadnu powjeſcž wo Jeſußu Khryſtußu. A bludni wucžerjo, njech derje měnja, tola hinak wucža hacž w bibliji ſteji. Cžim nuſniſcho to napominanje Pawołowe na tych ſtarſchich, ſo bychu ſ paſtyŕſkej ßwěrnoſcžu paßli to ſtadło; wone je jim jenoż dowěrjene, ßłuſcha pak temu Knjeſej, kiž je jo ßebi dobył ſe ßwojej krwju.

Jako je Pawoł wupowjedał, „klaknу wón na ßwoje kolena a modleſche ßo ſ nimi wſchitkimi a poruczi jich Bohu a temu ßłowu teje miloſcže, kotryž mózny je natwaricž a dacž to herbſtwo bjeſe wſchitkimi woßwjeczenymi“. Pawoł dże wot ßwojich pſchecželow, ale wón jim woſtaji tu wěſtoſcž: Bóh woſtanje pſchi waß ſ troſchtom ßwojeho ßłowa a ſe ſchkitom ßwojeje ruki, a wón tych, kotrychž tu ßmjercž dźěli, jónu ſaßo hromadži we herbſtwje tych ßwjatych. Sa naß wſchitkich pſchińdże jónu tón wokomik, ſo wopuſcheźimy ßwój dom, ßwoje powołanje a wſchitkich ßwojich lubych. Tutón hórki wokomik dźělenja budże nam ßo pſcheßłódczicž, hdyž mamy wěſtoſcž, ſo budże pola tych woßyroczenych ſawoſtajenych Bóh ßam ſe ßwojej radu, ßwojim ßłowom, ßwojej hnadu, ßwojim měrom a žohnowanjom. A ta ſhromadna modlitwa, kotruž mrějazy a wokołoſtejazy hromadże ſpěwaju, chze bycž ſwjaſk njes ſemrětym a ſawoſtajenymi, njes njebjom a ſemju, a chze dale bycž rukowanje, ſo ßo cži, kiž do Jeſußa wěrja, pſches ßmjercž wěcžnje njedżěla, ale ßo jónu ſaßo widża w herbſtwje tych ßwjatych pola Jeſußa. Hamjeń.

Sunstkowne mißionſtwo.

ſa naſchu Sakſku wobrocza ßo ſ prósſtwu na zyły naſch lud. „Wuſtawy“ — tak wono piſche — „wuſtawy ſa dźěczi, bědnych, ſtarych a khorych ßu we wulkej nuſy!“ Wono proßy wo wſcho, ſchtož móże kóždy dacź: běrny, żito a wſcho druhe, ſchtož to wſchědneje żiwnoſcże je, wſchěch drużin potrjeby ſa wobleczenjo, draſtu, też trjebanu, ſchaty, papjeru, mydło, ßudobja, potrjebu k wobalenju, do zyła wſcho, ſchtož ßo tak trjebacź hodźi, a też pjenjesy. „Pomhajcże a dawajcże!“ tak to tam rěka w lěczazym łopjeńku, kotreż ßu fary a druſy doſtali. Potom ßo praji, ſo chżyli dariczeljo dary wotedawacź na fary; pjenjesy móżeja ßo też ßłacź na „Miſſionshilfe für die Liebeswerke der J. M. Dresden, Ferdinandſtraße 19, Poſtſcheckamt Dresden Nr. 18369“. Proſcha wo to, ſo bychu ßo w kóżdej woßadże liſtciny wupołożile abo wokoło ßłale. Do tutych chżyli wſchitzy ßwoje dary ſapißacź, woßebje pak wězy, kotreż chcedża daricź. Potom ßo ſama na ſnutskowne mißionſtwo wobrocźi; tuto ſdźěli, hdże maja ßo dary pósłacź, póſczele liſty ſo żeleſnizu, kotraż ßebi ſa tute póſłanki niczo nježada. Měchi abo to, do czoż ßo dary ſawaleja, ßo hnydom wróczo póſczeleja; ſhubja-li ßo měchi, ßo ſarunaja; też je mózne, ſo wuſtaw, kotryż ma ſběrku doſtacź, měchi atd. póſczele.

Na ßonzu leczazeho łopjeńka tam czitaſch: Khróble wojnje ßu pſchedſtejiczerjo a pſchedſtejiczerki wuſtawow ßwoje dźěło hacź ßem pſchewjedli a ſdźerżeli pſchi wſchěch wulkich wobeżnoſczach a ßu ſ tymi, kotſiż běchu jim k wothladanju dowěrjeni, tradanje a nuſu ſnjeßli. Je drje ßo tu a tam wola zyle porědko ſtało, ſo njeißu ßebi hnydom a w prawym czaßu a dorajuje doſcź na prawym měſtnje pſchiměrjene podpjery żadali, tola hewak je ßo wſcho ſtało, ſchtož ßebi czaß a nuſa żadatej; to móże ßo tutym wuſtawam a jich wodźerjam a wodźerkam wobßwědczicź. Woni ßu ſe ßwojej ßwěru naſchej zyrkwi tu wulku ßłużbu wopokaſali, ſo tuta pſchezo hiſchcże woßrjedź naſcheho luda ſteji jako ta, kiż je mózna pſches luboſcź. Tuż njeßmě naſcha zyrkej jich nětk wopuſchczicź, ale dyrbi ßwěru ſe ßwěru ſapłaczicź. -- Naſhonjenja poßlednjeje ſběrki ſa nuſuczerpjace ſnutskowne mißionſtwo, pſchi kotrejż ßu ßo na wjele měſtnach hižo měſto pjenjes wězy hromadźiłe, pokaża, ſo je we woßadach wiczele k dawanju ſa ſnutskowne mißionſtwo, hdżeż ßłowo a pokiw pokaſa nuſu a tradanje a żadaſche pomhanje a darowanje. Woßady roſumja, ſo my ſararjo ßmy czi wot Boha poſtajeni ſaſtupjerjo tych ſpróznych a wobczeżenych. Tehodla njech naß njemyli kritika tych, kotſiż pſchi kóżdej próſtwje wo něſkajki dar na njeſkónczne dawanje ſkorża. My mamy prawo a pſchiłuſchnoſcź, ſhytacź luboſcź woßadow, hacź je pratwa (2. Kor. 8, 8).

Teho Knjeſa pak, kotryż bu khudy, ſo bychmy my pſches jeho khudobu bohaczi byli, proßymy, ſo by ducha woporniweje luboſcże pſchiſporjał w ßwojej zyrkwi a kóżdy dar żohnował“.

Schto měli my k tomu pſchidacź? Niczo, khiba ſo prajimy: My pomhamy, pomhajo ſnutskownemu mißionſtwu, tym najhubjeńſchim mjes tymi hubjenymi w tutych hubjenych wobſtejnoſczach, my darujemi tym najbóle khudym mjes khudymi naſcheho khudeho luda, my ßmilimy ßo nad tymi najbóle tradazymi a najbóle potrjebnymi mjes tradazymi a potrjebnymi naſcheho tradazeho a wulkeje pomozy potrěbneho luda. A ßaßo, my ſanjechamy, ſaſtorczimy, ſahubimy tutych wſchěch, hdyż njepomhamy. Tuż, ſchtóż to pſchezo hiſchcże pomhacź nochże, tón njech to woſtaji, jeli ſo to ſamóże. Ja pak, my pak chzemy pomhacź!

Zyrkej a ſtat.

Ssměmy my prajicź, ſo je to, ſchtož je ßo w Magdeburgu pſchi poßlednich wólbach do rady ſtarſchich ſtało, kharakteriſtiſke a woſnamjenjaze ſa zyły kraj, też ſa Sakſku? Schto měniſch? Na ßrjedźnych a ludowych ſchulach tam wolachu do rady ſtarſchich. Běchu liſczíny wot ſaſtupjerjow kſcheſczijanſkeje a wot ſaſtupjerjow ßwětneje ſchule ſapołożene; ſa ßwětnu ſchulu běchu lětwe ſtrony też móznje dźěłake. Tola na dobo buchu na nimale wſchěch ſchulach w poßlednim wokomiku liſczíny ſa ßwětnu ſchulu wróczo wſate. Bě to ſjawne ſnamjo ſa to, ſo ſaſtupjerjo ßłaboſcź a njewěſtoſcź ßwojeho ſtejniſcheża czujachu. Tuż ßo to tak ſta, ſo to do zyła k żanej wólbje njedóńdże pſchikhadżazym wolerjam bu ſjewjene, ſo wólby do zyła trjeba njeje, dokelż je jenoż jena liſczina ſapołożena; jeje ſaſtupjerjo maja ſa wuſwolenych płaczicź. Tak ßu na wſchěch ſchulach ſaſtupjerjo kſcheſczijanſkeje njepolitiſkeje liſczíny wuſwoleni. Jenoż dwě ludowej ſchuli běſchtej ſjednoczenej abo kompromißowe liſczíny měłe a po tutej ßu wuſwoleni pſchi jenej ſchuli 8 kſcheſczijanſkich a 6 ßwětnych, pſchi druhej 7 kſcheſczijanſkich a 7 ßwětnych ſaſtupjerjow.

W Němſkej je ßo wulke a roſrißaze pſcheměnjenje ſtało na wojowniſczu Rhemſkeje a Ruhrſkeje krajiny. Sc je to něſchto roſrißaze, je němſka wyſchnoſcź ſ tym wobßwědczíła, ſo je wuſtaczny porjad ſa zyłu Němſku poruczíła. Sda ßo, ſo ßu w tu khwilu praſchenja zyrkej a ſtat njepſcheczelam zyrkwje mjenje ważne a wot nich na bok położene. Tola njemyßlmy ßebi, hdyż ßnadź wo khwilku wotſtorczene, njeißu tola wotſtronjene! Tuż rěka, ſa wſcho wojowanje ſa zyrkej a nabożinu a ſchtož to tak temu ßluſcha, hotowi bycź a ßo dźeń a lěpje pſchihotowacź, pſchede wſchěm w Sakſkej! Njeſapomńmy pſchi tym też wo naſche zyrkwine pohrjebniſcheża, wo nje ßnadź to bórſy ſaßo póńdże!

Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń w Bukezach.

Sso wróczejo ſańdźenu njedźelu ſ Bukez, ſ hrodźiſcheża lutherſkich Sserbow, wjedźachmy, ſo ßmy ßwjedźeń ßobußwjeczili, po dołhim czaßu ßaßo ßwjedźeń, woprawdźity zyrkwiſki, woßadny ßwjedźeń. Njewěm ſkoro, kak daloko dyrbju to do ſańdźenych lět wróczo hicź, ſo bych ßo dopomnił tajkeho woßadneho ßwjedźenja, każ bě jón Bukeczańſka woßada wuhotowała pobocznemu Guſtav Adolfſkemu towarſtwu Lubijſkeho wokrjeża. Każ duzy ſ Bukez po tolſtej czmi ßo krajina roſßwětli, jako měßaczk na njebju poſtupi a mróczele a czmu roſehna, a tak jaßno a rjenje bu na nóznej krajinje, tak podobnje je to też ſ tutym ßwjedźenjom. Po dołhich, czěmnych lětach, w kotrychż tajkeho woßadneho ßwjedźenja njebě, nětko tutón ßwjedźeń. Każ ßwětło mile měßaczkowe, roſliwa ßo tuteho ßwjedźenja ßwětło pſches krajinu, a njeſabudźmy woßebje pſches wutroby, a tam bě to najnuſniſche! A byrnjeż to też na kraju a ludu hiſchcże nóż wotpoczowała, nóż nuſy a njewěſtoſcże, zyle każ to wczera, hdyż domoj dźěchmy, nóż wotpoczowaſche nt ßerbſkej krajinje, je czim bóle nam witane tajke ßwětło. A my hladamy czim bóle ſe radoſczu a wjeßelom ſa tutym ßwětłom, dokelż bě to ßobu pſchedewſchěm woßadna młodźina, ßerbſka — we wulkej pſchewaſy — ſjednoczena ſ němſkej, każ w ſtrowym woßadnym żiwjenju to tak bycź dyrbi, kotraż bě zyłemu ßwjedźenjej tutón woßebity, pěkny, pſchekwapjazy ras dała. Němſzy hoſczo — a woni ßu tak někotre ßwjedźenje widźeli a ßobuczinili, tak njedawno jedym w Biſkopſkich ſtronach —, wuſnawachu, do Bożeje ßłużby czah młodźiny wuhladawſchi: „Tajkeho něſchto njeißmy hiſchcże widźeli, hacź runje wſchelake ßwjedźenje ßobuczinjachmy! To drje woßebity ras ßerbſko-němſkich woßadow!“ Hacźrunje bě tam luda wjele,

haj na ſerbſkej Božej ſłužbje telko, ſo měſtna njenamakachu, je ſchkoda, ſo hiſchće wjazy, woſebje wjazy młodźiny naſchich woſadow tutón ſwjedźeń wohladako a ſobuczińiko njeje! By ſo tak někotra wutroba wěſće ſahorika a ſa nowe woſadne a zyrkwine žiwjenje ſo wotewrika. Myſlu ſebi, ſo ſo njemylu, hdyž też tu ſamſnu wjeſołu nadźiju wuprajam, kotraž też we tydźeńſchej rosprawje wo Budyſchſkim miſionſkim ſwjedźenju ſe ſłowow k. miſionſkeho inſpektora Jaſpera klinczi, ſo w naſchej młodźinje wotucza, njech też ſ cźicha a potajnje hiſchće, tola wotucza nowy duch, duch luboſće a žiwěry k ſchcheſcźijanſkej wěrje, k naboženſtwu a jeje dobrym poczinkam. Pſchecźiwo tomu njeſtwěđeži też to, ſo ſu ſo njedźelu tak pſchipódla też kažaze dementy pokaſake, ně, te runje ſtwěđeja mi ſa to, ſo to tak je; to ſle wobara ſo pſchecźiwo ſtwlniſchemu dobremu, to cźěmne nochze jaſnemu a ſtwětłemu to dobycze pſchewoſtajicź! Na naſchej młodźinje je, tole dobre hajicź a jomu dawacź dobywacź w ſebi a na ſebi ſa lěpſche, ſa ſohnowanje pſchichoda luda a kraja, zyrkwje a ſtwójby! A na ſtarſchimi, na doroſcźenymi, na woſadami a jich wjedźerjami, na zyrkwi a ſchuli je — a njeſabudźmy pſchedewſchěm też na zylym ludu a jeje wyſchnoſcźi! — tole wotkhorjenje a rufſtrowjenje luda a jeho žiwjenja, haj tole wumoženje pytacź, hajicź, ſchkitacź, ſohnowacź! —

Wot dopołdniſchich hodźin ſem bě młodźina Bukecźanſkeje woſady hižo w ſkoku, ſo by ſo dohotowała na tutón ſtwjedźeń, na kotryž bě ſo tydźenje dołho hižo wjeſelila a hotowała. A ſ kajkej luboſcźu a woporniwoſcźu! Hudźbnizy, woſebje też ſerbſki orcheſter — młodźina bě ſebi dwě kapale ſkaſała — ſonoſchowachu ſtwoje hudźby a po tych 22 wjeſkach hromadźowachu ſo młode holzy a młodźi hólzy, ſo bychu ſo na poſtajenych měſtnach ſjednoczili najprjedy do diveju a ſkónczńje do jeneho wulkeho ſtwjedźeńſkeho cźaha, kotremuž ſo ſkónczńje też ſchulſke dźěcźi w ſtwjedźeńſkej pyſche pſchidźělichu, ſo bychu — a ſ nimi ſobu hoſcźo a woſadne faſtupjerſtwo — cźahnyli do rjaneho Božeho doma, kotryž bě tehorunja młodźina ſtwjedźeńſzy wupyſchila. Na jeho wěži ſmahowaſche mjes ſchtyrjomi wſchelakimi khorhojemi też ſerbſka. Na 400 młodych holzow a hólzow w ſtwjedźeńſkej draſće ſe ſelenej pychu — wěnczkami, kwěcźelemi, pletwami — a na cźole cźaha ſchulſke dźěcźi w pyſchnej draſće ſtwjedźeńſzy wupyſchene a w cźahu 11 khorhojow a 11 ankerow abo kótwizow miſchtrſzy a na wſchelakore waſchnje ſ kwětkami a ſe ſelenym wutwitych, to bě něſchto, ſchtož wutrobu, hewak nětkole tyſchenu, ſawjeſeli. A potom wulke ſtwjy nutrnych kemſcherjow, mjes woſadnymi też hoſcźo ſe ſußodnych a dalſchich woſadow! So by ſo to, ſchtož bě młodźina ſebi tak rjenje ſa wopon a ſnamjo wutwiła a wudebiła: anker abo kótwiza a k tomu wutroba a kſchiž, ſo by tole tola było ſnamjo niz jeno a wopon, ale najwoſebniſche a najdróžſche ſtwójſtwo młodych a runje tak ſtarych, haj zyłeje woſady, zyłeho luda! Potom žaneho ſtracha a žaneje bojoſcźe! Potom płacźi a woſtanje wěrno:

„Wěra, luboſcź, nadźija praji cźi:
Bóh Knjes ſtwojich njepuſchcźi!"
(Skónczenje pſchichodnje.)

S bliſka a ſ daloka.

— **Sſerbſka prědarſka konferenza** ſeńdźe ſo k ſtwojej Michalſkej ſhromadźiſnje ſchtwórtk, 11. oktobra, dopołdnja ½10 hodź. w Sſerbſkim Domje. Jednacź budźe ſo mjes druhim wo ſerbſkich ſpěwarſkich. Popołdnju je potom němſka konferenza Budyſchſkeho wokrjeża, tuž njech ſo dopołdnja hižo wſchitzy ſeńdu.

— **We Wjeleczińje** ſtwjeczachu, kaž ſhonimy, ſaúdźenu njedźelu też ſtwjedźeń Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa kaž w Bukezach. Tam wuhotowa ſebi pobocźne Guſtav Adolfſke towarſtwo ſa Radebergſki wokrjeż ſtwój lětny ſtwjedźeń, wo kotrymž ſnadź ſo hiſchće roſprawa poda.

Dary ſa Pomhaj Bóh.

Hacź dotal ſu darili	3 174 980	hr.
Dalſche dary:		
S Nožaczicźanſkeje woſady pſches k. far. Wyrgacźa	101 000	„
K. Sſmoła w Boſchezach	2 000 000	„
S Bukecźanſk. woſady pſches k. far. Mjerwu	70 000	„
Knjeni Hana Hoffmanka pſches k. ſar. em. Urbana w Khróſtawje	500 000	„
N. N. ſe Zornoſyk	300 000	„
K. Scholta w Kumſchizach	100 000	„
B. ſ Pluſznikez	50 000	„
M. ſ Pluſznikez	20 000	„
N. N. ſ Krakez	1 000 000	„
Wſcho hromadźe	7 315 980	hr.

S dźakom kwituje a dalſche dary pſchijimuje

Sſmolerjez kniharnja w Budyſchinje.

Liſtowanje: P. P. Wjeſelimy ſo na tym, ſo ſo wjeſelicze na darowanju jich wjele ſa naſche kopjeńko a ſo ſam darujecze a ſo Wam wutrobnje dźakujemy. S Wami ſmy też rad pſches jene w tej nadźiji, ſo luboſcź naſchich Sſerbow njepſchibda, ſo wulka nuja też naſche kopjeńko ſpózera, kaž wſcho móžne druhe, a ſo naſchi Sſerbjo w luboſcźi ke Knjeſowej zyrkwi a k naboženſtwu a w luboſcźi k Sſerbſtwu k tomu dopomhaja, ſo nam naſche „Pomhaj Bóh" ſawoſtanje runje kaž naſch „Miſionſki Poſoł". Hacź macze ſ tym prawo, ſo mohli jich wjele wjazy hiſchće ſ darami ſaſtupicź ſa tutu wěz, to pſchewoſtajam ſ tutym k doroſtudźenju wſchěm naſchim cźitarjam niz jenož ale też wſchěm Sſerbam do zyka. Sſnadź też po tutym pucźu k wjedźenju jich wjele ſ tych, kotſiž naſche kopjeńko hiſchće njecźitaja, pſchińdże Waſche napominanje, ſo by kóždy ſerbſki dom tola ſ najmjeńſcha jene ſerbſke naboženſke kopjeńko cźitał, a jeli ſo někak móžno, wobej, „Pomhaj Bóh" a „Miſionſki Poſoł". —

redaktor.

— Dopiſowarjo a ſobudźěłacźerjo naſcheho kopjenka ſu ſ nowa na to pokaſani, ſo dyrbja wudźěłki ſa njedźelſke cźiſło pſchezo najpoſdźiſcho ſtwjedu prjedy w cźiſchcźerni byc. Pſchi tym njech ſo njeſapomni, ſo ſ póſtom wězy też huſto doſcź ſapoſdźene pſchiſidu a ſo redaktor ſam, dokelž ma nětko „Poſt Weißenberg", ſ poſtom wſchě wězy hakle na 3. dźeń dóſtawa.

— **Liſtowanje.** T. w B. ſa 20. po ſtwj. Tr. — K. we W. ſa 21. po ſtwj. Tr. (kermuſchu!)

Redaktor.

Biblija — cźaß — cźlowjek.

42. tydźeń, wot 14. hacź do 20. oktobra.

14. dwanaſta njedźela po ſtwj. Trojizy: Jap. ſk. 21, 8—14. — 2. Kor. 8, 1—9. — kh. 487
15. **póndźela:** Pſchiſłk. 7. — 2. Kor. 8, 9—24. — kh. 493.
16. **wutora:** Pſchiſłk. 8, 1—19. — 2. Kor. 9, 1—7. — kh. 739.
17. **ſtrjeda:** Pſchiſłk. 8, 20—36. — 2. Kor. 9, 6—15. — kh. 311.
18. **ſchtwórtk:** Pſchiſłk. 9, 10—24. — 2. Kor. 10, 1—8. — kh. 265.
19. **pjatk:** Pſchiſłk. 10, 1—17. — 2. Kor. 10, 9—16. — kh. 262.
20. **ſobota:** Pſchiſłk. 10, 18—32. — 2. Kor. 11, 1—15. — kh. 261.

Samoltwity redaktor: ſarat **Wyrgacź** w Nožaczicźach.
Cźiſchcź Sſmolerjez knihicźiſchcźerńnje a kniharnje,
ſtaſ. druſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čisło 41.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušł daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 14. oktobra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měsaz 300 000 hr.

20. njedźela po swj. Trojizy.

Scże sebi, wy lubi czitarjo, hižo hdy rosspominali, so dopjelnjenje Božeho sakonja je jenož tajkim możne, kotsiž w swojej modlitwje s zyłej wutrobu na Božu wolu dźiwaja? We modlenju w duchu a prawdże nabywa słaby człowjek mozy, so móże Bohu spodobne žiwjenje wjesć. W tajkej modlitwje leži najsylnischa hotowosć Bohu Knjesej zyłe žiwjenje swjeczicz.

To na swjatym Wótczenaschu widźimy. Tale Jesušowa modlitwa zyle na Boži sakoń dźiwa, haj w prěnich próstwach so Božim kasnjam pschisamkuje, a w poslednich próstwach so modleŕ Wótczenascha s hrěchom bědźi, s kotrymž je kasnje pschestupić, a se spytowanjom, kotrež móże jeho tež dale k pschestupowanju kasnjow sawjesć.

Jesuš je sakoń dopjelnił. Jeho modlitwa, nam darjena, chże nam bójska pomozniza bycź, so bychmy, schtoż je nad nami, tež kaž Khrystuš žiwi byli. W prěnjej kasni je Bóh wsches Mójsaša prajił: „Ja sym tón knjes, twój Bóh!“ Tež dyrbi a smě kschescźijanski modleŕ na to wotmołwicź: „Wótcże nasch, kiž sy w njebjesach“. Wscha radosć dusche w tym leži, so mamy njebjeskeho Wótza. Duschi chże so picź po Bosy, po žiwym Bosy. Sbóžna je, hdyž smě w Jesušu k Bohu sdychowacź, so Bohu swjeczicź, w Bosy žiwa bycź. Ty dyrbisch so Boha wysche wschcho bojecź, jeho lubowacź a so jemu dowěricź. To je prěnja, najwožobnischa kasnja, w modlitwje leži jeje najrjeńsche dopjelnjenje.

Druha kasnja žada wužitne wužiwanje Božeho mjena. Tuž prěnja próstwa swjateho Wótczenascha rěka: „Swjeczene budź twoje mjeno!“ Hdyž je tebi tole wysoke mjeno swjate, cże niczo tak njerudźi, kaž to, so złyschisch hanjenje w swojim ludu, a niczo cźi njemóże tajku radosczź dawacź kaž Boža słužba, w kotrejž s tobu twoja wožada, twój lud Bože swjate mjeno cześcźuje. Ach, hdy by tola nam sasso tajki czas skhadźak, w kotrymž nasch zyły lud so Boha boji, so jemu dowěri, jeho posłucha, jemu słuži! —

„Ty dyrbisch swjaty dźeń swjeczicź!“ poruczi tsecźa kasnja, a druha prósstwa prosby: „Pschińdź k nam twoje kralestwo!“ Tole knjezstwo se swojim wulkim žohnowanjom a měrom so njemóże sakoźicź abo sdźerżecź, khiba so wěste dny su postajene, na kotrychž wschitkón lud shromadnje so natwari a na jenu myslł a nadźiju sjednocźuje. Swjate dny, hody, jutry, swjatki, njedźele, kak te lud se swojim duchom posběhuja! To dyrbi bycź! Sskónczko dyrbi skhadźecź, hewak so nóz njeminje. Kschescźijanstwo je tež Boże słónczko, kotrež dźeń pschinjeże. Khrystuš je swětło swěta. Hdźež je jeho kralestwo, tam so sbóżny lud na swjatych dnjach se žiwych zórkow napoji. Schto móże hiwak ludowemu skaženju sadźěwacź?

Tak Mójsaźowe tsi prěnje kasnje zyrkej tworja, a spočzatk Knjesoweje modlitwy czini to same. To je Boža wola, so maja ludźo duchowne towarstwo, zyrkej. Bóh a jeho zyrkej, jeho lud, to w hromadźe ma w kschescźijanskim modlenju prěnje městno. To steji na prěnjej Mójsaźowej tafli. To je najprěnsche, hdyž chzemy porjad a sboże měcź.

Twoja wola so stań, kaž na njebju, tak tež na semi! To je satwěscze najwjetscha prósstwa!! Abo nima wona zyły Boži sakoń we wocžomaj? Niz jeno prěnje tsi kasnje, ale tež wschě zydom kasnjow druheje Mójsaźoweje tafle? Je nam tuta

prózstwa tak wulka? Abo myßlimy ßebi jeno na to, so Bóh ßwoju wolu cźini a my ßebi poßłuschnje lubicź damy, hdyż Bóh naß domachpyta? To je hižo wulka wěz, ale sprawny modleŕ ßebi na wscho myßli, też na ßwoje skutki, na żiwjenje po wschěch kasnjach Wjerschneho, boźedla, kak chze cźłowjek pschecźiwo Bohu?. Jeno ßlepy, wopacźny ßwět, móże wopak żiwy bycź, a ludźo maja helu na ßwěcźe.

Bóh chze, so bychu dźěcźi rjanu domisnu měli a starschi wjeßele na dźěcźoch, so bychu wschitzy bratrja byli a ßebi na cźěle, na mandźelstwoje, na pjenjesach, na cźesczi żaneje schkody njecźinili (4.—8. kasnja), ßebi wjazy njeżadali, hacź schtoż jim Bóh dawa (9. a 10. kasnja), druhim popschewali, schtoż jim Bóh wjazy dawa hacź nam.

Bóh chze wschěm khlěb a schtoż hewak musnje trjebaja dacź. Tuż ßo wulkej prózstwje tajka ponižna pschisamknje, prózstwa wo wschědny khlěb, pschi kotrejź dyrbimy ßo pruhowacź, hacź tajki dar też sa ßłużimy? Tole praschenje wjedźe k dalschim prózstwam, w kotrychž wojowanje s naschim hrěchom a wutrobu mamy. Sprawny modleŕ chze winu wotbycź, wón chze ßo pschecźiwo nowym spytowanjam wobrónjecź a wot wscheho sleho ßwobodny bycź (5.—7. prózstwa). To je smutskomne żiwjenje, ßwjate prózowanje wo duschu a jeje sboże. Kóżdy ma ßwoje woßebite běđenja, ßłabosćże, pschikhilnosćże, błudy. Běda tajkemu, kotryż njewojuje, ale wschemu hicź da, każ dźe!

Modleŕ njesteji sam, ale dźerżi ßo Knjesa, ßwojeho Boha. Modlerjej pomha wschehomózny Bóh. Wótczowszy jemu wodawa a měr dawa, kotryż je wopraudźe wyschschi dyżli wschitkón rosom. Hdyż měr dusche nimamy, też njemóżemy měr w domje ani w kraju měcź. W zyrkwi ma lud Boži měr a hnadu, ßwětło a pomoz. —

Pomhaj nam Bóh wschudźe k nowemu zyrkwinskemu żiwjenju! My mamy Khrystußa! My mamy Boże kasnje! My wěmy prawy puć. Tón wjedźe wěsćże se wscheje nusy. Boża wola to je. Pschetoż Bóh ma kraleństwo a móz a cźesć hacź do wěcźnosćże. Hamjeń.

Gustav-Adolfski ßwjedźeń w Bukezach.

(Skónczenje.)

A potom w Božim domje pschi ßwjedźeńskej Bożej ßłużbje, posběhazej s hłubinow wschědnych staroscźow k Bohu Knjesej a k tomu, kotrehoż nam sa wumóżnika da, k Jesußej Khrystußej! S móżnymi khěrluschemi shromadneje wożady měnjachu ßo rjane a derje wuwjedźene spěwy zyrkwinskeho khóra pod wodsenjom k. kantora Lodneho, kotrymż ßo na němskim kemschenju hischcźe solospěwarka pschidźěli. Pischcźele pod rukomaj k. kantora a k. wucźerja Kerka a nastroje serbskeho orchestra pschewodźachu spěwy ßwjedźeńskeje wożady. Sserbsku wożadu dowjedźe ßwjedźeński prědaŕ k. faraŕ Sarjeńk se Rom. 13,8 na polo Božeje a khescźijanskeje lubosćże, na polo lubosćże k wěrybratram, naß dopominajo na to, schtoż ßmy wschitzy winojcźi Bohu Knjesej a ßwojej duchownej macźeri, — to je nam evangelska zyrkej — a wěrybratram w rosprószchenju. Němsku wożadu staji ßwjedźeński prědaŕ k. faraŕ Stamm-Wóżborski pod ßłowo Pawoła s Jap. sk. 26, jej pokasujo, kak dyrbi najhlubschi saložk, najsmutskownische ßwětło bycź Jesuß Khrystuß. Schtóż toho ma, njemóże hinak hacź druhim jeho pschipowjedacź a pschinjesecź, hacź druhim, woßebje wěrybratram w rosprószchenju a nusy, jeho sakhowacź pomhacź. Prědaŕ spomni, kak to njeje prawo, ludstwo stajicź pschi tutym dźěle wysche wěry, ale na wopak wěru wysche ludstwa, a kak to tuż Sserbja a Němzy w jenej myßli hromadu skutkowacź móża Bohu k cześczi a wěrybratram k spomożenju. Nutrnych ßwjedźeńskich kemscherjow požohnowa wożadny duchowny, k. faraŕ Mjerwa s pschewodom pischcźelow, a to wěsćże s dźakneje a wjeßeleje wutrobu.

Swjedźeńskej kolekcźe, na kotrymajż ßu wożadni sastupjerjo hodźiny dołho liczili, běschtej na jenej stronje ßwědczenje srudnych wobstejnosczow nascheho cźaßa, kotreż ßo woßebje we wothódnosczenju pjenjes sjewja, na druhej pak też ßwědczenje sa to, so khescźenjo njejßu pschi tym měru měrneho cźaßa shubili sa dary, wěnowane Knjesowemu kraleństwu. Naliczi ßo wscho hromadźe 1 457 434 362 hr. a k temu hischcźe 80 puntow rożki! Tak wucźinja ßwjedźeński wopor na 1½ milliardy hriwnow. Ssměmy drje prajicź, so je to tukhwilu najwjetscha ßwjedźeńska kolekta s zyłeho kraja w tutym cźaßu wothódnosczenja.

Cźmiczkasche ßo hižo, jako kemscherjo, njes nimi 7 duchownych, po druhej Bożej ßłużbje Boži dom wopuscheźichu, kotryż bě ßo nam, jako po němskim prědowanju wschě ßwězy sablyskhychu, w nowej rjanosczi sjewił. Na pschezo pschi tutym ßwjedźenju pschidatej woßebitej shromadźisnje we woßadnej sali ßo woßadni jara ßnadnje wobdźělichu. Tu je, kolkoż wěm, w serbsko-němskich woßadach, hdźež ßo dwě Bożej ßłużbje dźerżitej, pschezo tak było. Tola tuta shromadźisna ma ßo wotdźerżecź a tuż njech ßo w pschichodze też naschi woßadni po tym słoża; shonja tam nadrobnscheho s dźěła pobocźneho towarstwa a do zyła s dźěła Gustav-Adolfskeho towarstwa na jeho wschelakich polach; tute ßu nětko po wójnje troschku druhe hacź prjedy; na tym wina je też njes druhim woßebje ta nowa mózmarka „valuta“. —

To běsche potajkim wopraudźity ßwjedźeń! Też tu wschěm, kotsiż sa njón skutkowachu a dźěłachu, wutrobny dźak, woßebje zyłej Bukecźanskej woßadze se wschěmi jeje stawami, a saßo pschedewschěm woßadnej młodźinje a jeje wjednistwu, kotreż je pod nawjedowanjom k. Soby-Cźornjowskeho tak ßwěrnje a derje skutkowało! Je ßo s tym dobyło swonkowneho, materiellneho dobytka wjele, wjele pak też teho smutskownego duchownho! Njech ßo tutón pschisporja k żohnowanju jich wjele!

Bjes Boha na ßwěcźe.

W ßłowakskej rěcźi napisała Kristina Royova.

Pschispomnjenje: Po „Wotroczku“, kotryż je ßo wjele cźitarjam spodobał — a bě to też schwarny khadła! — podawamy tu naschim lubym Sserbam ßłowakisku idyllu: „Bes Boha na ßwete. Napisała Kristina Royova“ po serbsku. Njedwělujemy, so budźa nasche lube cźitarki każ naschi lubi cźitarjo, tuto powjedancźko se żiwjenja docźitawschi, psches jene, prajizy: „To je rjane a wutrobu hnujaze!“ S nscheložkom pokracźujemy na tutym městnje naschcho kopjeńka porjadnje w kóżdym cźisle. Spisowacźelka, kotrejež dźěła ßu hižo do 10 rěcźow pscheložene, ßebi wěsćże s tutej knižku też njes Sserbami, woßebje njes Sserbowkami, dalscheho pschipósnacża a wjetscheje lubosćże dobudźe! Njech ßo s tym lubosćź k dźěłam a wudźěłkam naschich ßłowjanskich ludow każ Sserbow ßamych s nowa sbudźi a poßylni. **Redakzija.**

I.

„Wy scże byli w tamnym cźaßu bjes Khrysta — — a bjes Boha na ßwěcźe. Nětk pak scże wy w Khrystußu Jesußu, kiż něhdy dalozy scże byli, bliszy scźinjeni psches tu krej Khrystußowu.“ Epheś. 2, 12, 13.

Ani stari ludźo njespomnja tajkeje symy, kajkaż to bě w dezembru 18.., jako adventny wjecźor nětotsi Raschotowszy wó-

ſmizy pſchi pohrjebnischczu ſmjerſtu žonu namakachu a ju do domu wjeßnjanoſty donjeßechu.

Pola wjeßnjanoſtowcje ßedžachu runje nĕkotre ßußodžinki; ſa tute bĕ tu nadobo wjele dźĕła. Jena roswali płachtu, do kotrejež bĕ ſmjerſta ſawalena, druha dźerželeſche jeje hłowu, tſecža ßwĕczeſche.

Na jene dobo ſakſchikknychu wſchitke: „Dźĕczo! dźĕczo!“

Se ſproſtnjenej ruku dźerželeſche wboha macž lubosne žiwe hólczatko k morwymaj nadromaj.

Žony ſapłakachu, dźĕczatko wotuczitwſchi też ſapłaka, ßamo wósnikam ßo ßylſy ronjachu. —

Wbohuſchk! —

Na tſeczi dźeń pohrjebachu njeſnatu a gmejna jo ſapłaczi. Na pſchewodženju bĕ wjele luda, kaž pola bohateje.

Tola, ſchto nĕtk ſ hólczatkom? S wotkal je žona była, njenaſhoni ani notař ani wjeßnjanoſta.

„To ſměje gmejna ßwoju cžežu ſ dźĕſczom!“ ſtonachu nĕkotſi ſkupi. Tola tak njebu! Wjeßnanoſtowa ßama jo ſkhowa. A hdyž jo też runje njewocžahny jako ßwoje, ßo tola ſtaraſche, ſo njeſawutli.

Martinko — tuto mjeno bĕchu jemu žony narjekke, njewjedžo, na kajke bu nĕhdže ras tſcheženy — brucžeſche po domje wjeßnanoſty kaž, — nochzemy runje pſchirunowacž ßłowakke prajidmo — pßyczk. Lĕhdy nĕchtón ſa nim pohlada; a tola bu ßobu wocžehnjeny. Jako bĕ trochu doroſtł, mĕjeſche wjeßnanoſtowa na nim dobru pomoz. Wſchitko jej poßłužowaſche: pſchinoſchowaſche jej drjewo, paßeſche ßwinje abo rĕſaſche ſa hußy kopſchiwy. Schto wſcho to njeczinjeſche! Njemĕjeſche ßo tuž runje nanajhubjeńſcho na ßwĕcze! Najĕſcz ßu ßo jemu dali a jeho woblekali. Dołhož je był mjeńſchi, je ſpał pſchi khachlach, tam, hdžež bĕ jeho położiła wjeßnanoſtowa tehdy, jako bĕ hiſchcze jeho morwa maczerka ſ nim wó jſtwje; wot pjateho lĕta je ſpał w hródži.

Huſto doſcz ßedžeſche to zyła czrjóda kaniklow wokoło hólza, jako bychu ßebi chzyle wo nim radu ſkładowacž. Pißana wulka kruwa ßo ſa nim wobhladowaſche, tak huſto hacž do ßwojeho hnĕzka bĕžeſche. Snadž je jej to dźiwne było, ſo ßo hólz žcnje njemodleſche mjes tym ſo ßo wona, prjedy hacž ßo lehny, kóždy ras klakny a k Bohu ſdychny. Pißana wſchak njewjedžeſche, ſo bychu dyrbjeli domjazy jeho nawinowacž tole cžinicž, a ſo nichtón ßo wo to njeſtaraſche ani ſa tym ßo njepraſcheſche, hacž móžeſche ßo Martink modlicž abo niz.

Wjeßnanoſtowa njeczinjeſche jemu žaneje ſchiwdy; nĕchtónžkuli ju ßamo khwaleſche, ſo bĕ cžinika ſtutk miłoſcze — ale do ſchule jeho njeje ßłała! „Czohodła to tajkeho proſcheńſkeho małuſchka hakle do ſchule ßłacž! Trjebamy dźĕn jeho tola kaž w ſymje tak w lĕcz domach!“ tak je to nĕkotry ras ßußodžinzy prajiła. —

Jako bĕchu ßo 11 lĕt minyle, je jeho na faru pſchiwjedła, ſo bychu jeho do konfirmandow pſchijeli. Dokelž pak njemóžeſche ani cžitacž ani „Wótczenaſch“ ßo modlicž, njeßu jeho pſchijeli. — —

II.

Naſtymu je potom wumrĕła wjeßnanoſtowa a wjeßnanoſta je dał hólza wjeßnemu paſtrej na pomoz. Stary Ondrej (Handrij) — tak mjenowachu paſtyrja, pod druhim mjenom jeho nichtón njeſnajeſche — bĕ hižo ßłaby a khorowaty a njemóžeſche mjazy tak prawje ja ſkotom hladacž; bĕchu tola Raſchowowczenjo ßwoje paſtwiſcheża pſchi rosdźĕlenju leżomnoſczow na zyle wotleżanym nĕſtnje, pſchi ßamych horach, doſtali. Ale je gmejnje telko lĕt ßłużił; tuž njechachu jemu na ſtare dny khlĕba wjacž;

dachu jemu radſcho pomoznika. Njeßu ßo toho kali. Martinko bĕ kaž ſa paſtyrja ſtworjeny. Snadž dokelž bĕ ßo wot dźĕczatſtwa ßem tak wokoło ſkotu pletł, lubowaſche jeho „němа twórba“ (Sſłowakiſki wuras ſa: němu ſtworjenja). Hdyž to tak rano pſches wjeß duzy trubjeſche ſběhachu ßo w kóždej hródži rohate hłowy; kruwy, czelatka, haj ßamo nĕkotre wowzy bĕžachu ſa hłoßom truby kaž pßyczatka.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a stat.

Kaž je znate, bě sakska wyschnosćz presidentow sakskeho krajneho konsistorija se zhłużby puschćziła po sakonju, kotrež zhłużbne lěta sastojnikow wobmjesuje. Krajny konsistorium zo tutomu poruczenju njepodwoli, zo powołajo na wożebite stejnisćzo tuteju najwyschscheju sastojnikow sakskeje zyrkwje; pschepoda wěz k rosrizanju statnemu zudej; presidentaj dyrbjeschtaj tak dołho zwoje sastojnstwo sastawacz. Pschećziwo tomu sakska wyschnosćz sakroczi, zamo s jastwom hrožo. Tuž je konsistorium wobsamkło, so presidentaj zwoje sastojnstwo złożitaj, — president k. D. dr. Böhme a krajny biskop k. D. Ihmels. — Wuzud wulko statneho zuda zo wočakuje a potom zo wěz srjaduje. Tu khwilu sastawataj wopuschćzenej sastojnstwje kk. konsist. radźićzelaj Seyler a Wirthgen.

Tajna parla.

Hlej, parli, w morju drěmazej,
Sso runa wutroba:
Kaž morjo nad njej schumitej
Tež radosćz, srudoba.

A njenaźdże-li nórjak ju
We mórskej cźischinje,
Dha husto parlu najrjeńschu
Bóh jeno znajesche.

F.

Lischćiczko.

Dźěch wczera psches sahrodu pod schtomami. Lischće selene, żołte, brune, wschelakobarbojte pschikrywasche semju, dalsche ilětowasche se schtomow k semi. Nasyma! Saźo zo lischćiczko wjercźesche se schtoma, wjercźesche zo psches powětr a slecźa mi na ruku. Tam wosta zedźo, kaž skludne ptaczatko. „Schto chzesch to tu?" tak zo jeho chzyjo nochzyjo wopraschach. Lischćiczko wosta něme. Tola to runje bě mi wěcz a wotmołwa khutna: Kaž se schtoma to lischćiczko pada, tak padnjesch tež ty zam se schtoma cźłowjestwa. A potom zy tež ty němy! Potom njemóżesch niczo wjazy prajicź ani bliżschemu ani lubemu ani Bohu Knjesej. Tuž, tuž praj, schtož prajicź masch, hnydom, prjedy hacž je pscheposdże, prjedy hacž je nasyma sa tebje po protyzy Boha Knjesa! Zakostaje to, hdy by ty wjele prajicź měł a by dyrbjał wonémicź! —

S bliska a s daloka.

Maczica Sserbska bě na zrjedu, 3. winowza, zwoje zobustawy swołała k Michalskej shromadźiznje do Sserbskeho doma. Jeho sala bě pschetworjena do wustajenzy wobrasow se Sserbow, kotrež je shotowił zławny mischtr Ludwik Kuba. Wumjekz bě zam pschitomny a poda shromadźenym rosjaznjazu rospratru k wobrasam, hdyž bě pschedźyda, knjes tachant Skala, skhadźowanku powitał s postrowjazymi złowami, s nimi pokasujo na tuczazne wobstejnosćze a cźeże, kotrež pak njeźmědźa shromadnemu dźełu sa Sserbstwo sadźěwacz. W dalschim pschednoschku poda k. wysch. wucźeř Wjerab něschto wo prastarej kulturje indoeuropiskich ludow. Wo tutej sajimazej wězy njech kóżdy drobnischeho cźita w „Sserbskich Nowinach" w cźisle 230 schtwórteho winowza. Nasch zwěrny a pilny serbski wótcźinz, k. prof Ota Wicźas-Stollbergski dźiwasche s dźakownymi złowami na skutk k. Ludwika Kuby, kotryž je sa nas Sserbow s wulkej wažnosću; pschitomni zo jemu se sjawnym dźakom pschidźělichu. Na to sćěhowachu wschelake drobnosćze s dźěła Maczizy Sserbskeje kaž do zyła se serbskeho dźěła. Shonichmy na pschikład, so je zo male towarstwo sakoźiło, kotrež chze w městach a na wsach s malej wustajenzu wustupicź. Wo położenju Sserbow, wosebje w Pruskej, dóńdże to s khwilemi k wótrej rosmołwje; żadasche zo zwěrnische, pilnische, zylnische skutkowanje sa Sserbstwo, wosebje w Pruskej, hdźež je srudnje sa Sserbowstwo; dźěsche to tež pschećziwo schulam, kotrež serbsczinu njewucźo Sserbstwu schkodźa, a wosebje tež pschećziwo wyschnosćzam w Pruskej pschedy wschěm, kotrež niz jenoz njedopjelnjeja pschiźłnschnosćze pschećziwo nam Sserbam jako tajkim, ně, wjele bóle dźěłaja pschećziwo Sserbam. Po 3½ hodźiny dołhim jednanju, na kotrymž zo nunosy wobdźělichu, roseńdże zo skhadźowanka po wuspěwanju narodneje hymny. So by tola s tuteje skhadźowanki kaž do zyła s nascheje Maczizy Sserbskeje nam pschischło w tutym divójzy khutnym a cźežkim cźazu polěpschenje, posylnjenje, żohnowanje! — —

Listowanje.

Knjezim duchownym w Pruskej: S prěnjej njedźelu adventa sapocznje zo tež sa nasche „Pomhaj Bóh" lěto nowych prědowanjow. Kaž loni proschu tež lětsa sazo — a to tež so pschećzu wozadnych s Pruskeje — so byschće kaž sakzy duchwni prědowanja na wěste njedźele na zo wsali a tute porjadnje pschezo tak sapóźlali, so zu najposdźischo pschezo zrjedu prjedy w cźischćerni; scźelecźe-li redktorej, dyrbja pola njeho najposdźischo póndźelu prjedy bycź. Nimo toho pschewosmje kóżdy sakski duchowny něschto dalschich pschinoschkow. Tež k tutomu dźěłu dowolam zebi, Waz pscheproszycź; pschedy wschěm pak je wazne a mine, so zo do „Pomhaj Bóh" s wozadneho zywjenja powjescźe a rospratwy podawaju. Tute pobrachowachu hacž dotal s Pruskeje nimale zyle — s jenicźkim khwalobnym wuwzaczom jenoho fararja — a se sakskich wozadow njebě jich tež hischće doscź! Tuž proschu, so bychu zo mi jenotliwe samołwjenja abo shromadne samołwjenja pschipóźlake, so byschtej tak sakska a pruska Luziza zwěru tež na tutym polu hromadźe dźěłałej Bohu k cźesći a Sserbam k spomoženju! Redaktor.

Nostitz, Post Weißenberg i. Sa.

K. we W. sa 21. njedźelu po Sswjatej Trojizy (kermuschu!).
W. we W. sa 22. njedźelu po Sswj. Trojizy (reform. zwjedźeń!).

Biblija — cźaz — cźłowjek.

43. tydźeń, wot 21. hacź do 27. oktobra.

21. **jedyn a dwazyta njedźela po Sswjatej Trojizy** (kermuscha): Mat. 21, 10—13 — 2. Kor. 11, 16—33 — kh. 278.
22. **póndźela:** Sjew. Janc. 21, 1—5 — 2. Kor. 12, 1—13 — kh. 240.
23. **wutora:** 1. Kral. 8, 22—34 — 2. Kor. 12, 14—21 — kh. 238.
24. **zrjeda:** 1. Kral 8, 35—54 — 2. Kor. 13 — kh. 817.
25. **schtwórtk:** Luk. 19, 1—10 — Jak. 1, 1—15 — kh. 252.
26. **pjatk:** Jer. 17, 12—17 — Jak. 1, 16—27 — kh. 734.
27. **zobota:** Pj. 84 — Jak. 2, 1—12 — kh. 739.

Pschispomnjenje: Sa schtwórtk, 18. oktobra, ma to rěkacź: **Pschikł. 9** — 2. Kor. 10, 1—8 — kh. 265.

Samolwity redaktor: farat Wyrgacź w Rozaczicach.
Cźischći Smolerjez knihicźischćerńnje a kniharnje, sap. družstwo s wobmj. ruzowanjom w Budyschinje.

Čisło 42. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočńity.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedźelske łopjeno.

W Budyšinje, 21. oktobra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišczerni a płaczi na měsaz 300 000 hr.

Kermuschny swjedźeń.

Ja chzu do Twojeho doma hicz na Twoju wulku dobrotu a napschecziwo Twojemu swjatemu templu so modlicz w Twojej bojoszczi. (Psalm 5, 8. 9.)

Tón Knjes praji: „Na kotrymž měsce ja mojeho mjena wopomnjenje sczinju, chzu ja k tebi pschińcz a cże požohnowacz.“ Wschudžom w lubym łužiskim kraju widźisch městna, kotrež na Boha dopomnja, rjane Boże domy. Pschischło su saso też ja nasche serbske wosy kermuschne swjedźenje. Njech sej myšla, so je doscz wjesela, na tajkim dnju herzy piskacz słyschecz, lubych hosczi we domach witacz, najrjeńsche wostanje, do Božeho doma pschińcz pod žohnowanje Božeje bliskosce. Sswjedźeńska gmejna tam swjeczi. Też gmejna swěrnych czitarjow naschoho łopjena „Pomhaj Bóh“ snaje Božu hnadu, p'ches kotruž w naschich wosadach płaczi:

Naschu kermuschu smémy w Božim domje swjeczicz.
Boža dobrota woła naš do Božeje bliskosce
Sso modlicz w swjatej bojoszczi,
So bychmy khodźili na prawym puczu.

Dźi do Božeje stwórby, wokschetw twoje wóczko na lubym Božim błónczku, wjesel so sobu na žohnowanja połnym Božim deschczom, daj dobre symjo do klina wulkeje maczerje semje s dowěrjenjom na Božu pschezo nowu dobrotu, chowaj rjane žně, kiž su na polach, na łukach, w sahrodach srostke, s džaknej wutrobu derje domoj — bliže pschińdźesch swojemu njebjeskemu Wótcej, hdyž stupisch k Boženu woltarjej a wosmjesch s ruki twojeho Sbóžnika njebjeske dary: wodawanje hrěchow, žiwjenje a sbóžnosc.

Hladaj na swój dom, na twoju swójbu. Kóždy steji na swojim městnje, kóždy czini swoje dźěło. Bóh luby Knjes je tebi swěrnu towarschku, swěrneho towarscha k stronje stajił. Strowe dźěczi su twoje wjesele. Masch swoje sboże w domach. Tola ja praju: sboża połnischa je dupa w Božim domje, nad kotrejž su tebje dźerželi, hdyž bě sam dźěczatko, k kotremuž pschinjeżesch swoje dźěczi, so bychu p'sches Božu hnadu Boże dźěczi byłe.

Wsmi sebi na ranje abo na wjeczor hodźinku, hdźež we bibliji czitasch a k Bohu so modlisch w twojej stwiczy. Wjes praschenja cżerpasch tu s wěczneje studnje. A tola, twoja duscha lóžscho sdychuje, hdyž na sabat so hotujo w swojatnizy shromadźeni kemscherjemi wot Boha sebi służicz dasch a sama prawu służbu Božu dźerżisch.

Czi, kiž wjazy kemschi khodźicz njemóža, pschezo saso nam praja, tak sebi jich duscha žada a kak jej so chze Knjesowych pschitwarkow. Dajcże sebi samym prajicz: Wascha sabłużba to njeje, so móżecże kóždu njedźelu do Božeho doma pschińcz. Sacżuwajcże: Boża dobrota naš woła do Božeje bliskosce. Kaž cżłowjek we wobliczu wěczneho sabbata pytnje porst Boži, kiž kiwa, so na posledni pucz podacz a kscheścżan wjesoły wocżakuje, so by do wěczných hětow Božich doschoł, tak lubje rad pytamy Božu bliskosc w naschim Božim domje, do kotrehož naš kóždu njedźelu woła Boża dobrota.

Nad durjemi, p'sches kotrež sastupisch, steji: „Sswjaty, swjaty, swjaty je tón Knjes Zebaoth“. W swjatej bohabojosczi pschińdźesch pched jeho wobliczo. „Božo budź mi hnadny“. „Ssmil so nad nami“, tak klinczi w twojej wutrobje, tak so pschihotujesch, Boże słowo słyschecz, dźak a prósstwy pschinjesc temu, kotryž je s knjesom nad swojimi wěrjazymi.

Hdźe ßu wschitke staroscźe w jeho bliskoscźi? Na Boha je cźißnjesch. Hdźe je luboscź k semskim kublam? Niz mamon, ale Boha pytasch. Hdźe ßu ste žadanja cźlowjeskeje wutroby? Wußwobodźenych widźisch wucźobnikow Jesußowych. Hdźe je khudoba, hdźe khoroscź, hdźe ßmjercź? Jesuß bu s knjesom też nad nimi.

A schtoż wón dźenßa hischcźe chze, hdyž psched nim stejisch, to je, twojej duschi sdychowacź dacź w powětsje, kiž je cźisty a cźerstwy. Womkodźeny je kschescźan psches modlitwu w ßnjatej bohabojoscźi.

Tam, hdźež je twarski mischtr wjelb wyßoko scźahnył a twoje wóczko pschezo wyschsche hlada, tam sběhnje ßo dusch a wjeßele k Bohu a s wożiwjenjej duschu wrócźi ßo kenschcheŕ domoj. Kak lohko ßo nětko stupa. Je hinak móżno, hacź so nětko khodźi na prawym puczu? Trje snaje kóżdy pucź domoj, ale Bóh njeje pucź pscheměnił. Pschezo hischcźe leża kamjenje na tutym puczu. Ty je widźisch, dha sběhaj twoju nohu, so ßo njestorcźisch. Schcźežka dźe psches cźernje. Njeshub ßo doloko wot runeho pucza, hdyž kolo wokolo dźesch, so by na prawym puczu wostał.

Muž polny nashonjenja je ras prajił: Cźłowjekojo ßu wschitzy khromi. Haj, tak wjele je wěrno, Bóh je nam dał zyrkej jako kij a sepjeru. Kraje, hdźež ßu zyrkwi sahinycź dali, njemóża prawje kcźecź. A cźłowjek, kiž nima wjazy zyrkej jako kij sa ßwój żiwjenjeběh, bu sprózny a paduje a leži bjes pomozy bjes troschta.

Dźeržmy ßebi zyrkej w kraju, lubujmy ßwoju zyrkej, starajmy ßo, so móże nam wostacź pomoz na puczu k wěcźnemu żiwjenju. To budźe žohnowanje bjes pschestacźa a sbóżnoscź wěcźnje.

Hamjeń.

Kermuscha.

Dźenßa je ßo tutemu domej sboże dostało. Luk. 19, 1—10.

Hłóß: Kak rjenje ßwěcźi ferniczka.

1. Knjes Jesuß dźenß tu nimo dźe! — Zacheuß tole ßłyschesche, kiž Jesußa njej' hidźił, — na figowz horje salěše, — ma wutrobine žadanje, — so Jesußa by widźał. — Maly, rady chzyschce widźecź, hdyž ßo bliżicź Jesuß budźe, Sbóżnik, Knjes a mischtr wschudźe.

2. Na figowzu joh' wuhlada Knjes Jesuß, jemu pschiwoła: — Pój poleß dele rucźe, — mam dźenßa s tobu ßobu hić, — we twojim domje s hoscźom bycź, — ßo dopjelń twoje pschecźe. — Dźenßa dusch a najwyschscheho — njebjeskeho masch ty hoscźa, — sbožo wulke ßo cźi dosta!

3. Kak wulke tole sbožo je — hdźež Jesuß je na hopodźe, — měr, troscht da wokschewjazy. — Kak sbożowna je wutroba, — kiž horjewosmje Jesußa, — ma s nim najwjetscha schazy! — Hnadu radu je wscho cźeßna, — dusch a tyschna ma, kiž proßy, — Jesußa w wutrobi noßy.

4. Zacheuß tole sbožo ma, — we jeho domi pschebywa, ta bójska wěcźna luboscź — jem' cźini wulke wjeßele, — jom' žohnowanje pschinjeße — a spokoji joh' žadoscź. — Boże sbože dostawamy — wužiwamy s jeho hnady, — kotruż dawa nam tak rady.

5. Hdźež Jesuß njeje we domi, — tam frudni stejí je wschěmi, — tam maja sleho ducha — Hdyž nochzesch měcź ty Jesußa, — dha nimasch žanoh' Sbóżnika — to wopomń, khudy ducha! — K slemu wschemu pohana, — wotßalena je wot Boha, — shubjena je dusch a wboha.

Dźenß Jesuß nasch tu nimo dźe — a zyle mile sakłapnje — wo durje wutrobine; — o wotewr jemu dźenß twój dom, — wusmi Jeho horje s wjeßelom, — tak masch to jene nusne! — Hladaj, khwataj, so masch teho — Najwyschscheho Pomocznika, — Sbóżnika a Wumożnika!

7. Kak wulki tónle Sbóżnik je! — Wón hrěschnikow 'schcźe lubuje! — Jim dawa ßwoju hnadu! — Schtóż s nim we swjasku wostanje, — tam wěcźnu sbóżnoscź dostanje, — je ßwobodny wot padu. — Hlejcźe! prajcźe: Dźěcźi Boże — maja sboże 'žno tu w cźaßu, — tam s nim dźeja k Jeho kwaßu!

8. Zacheuß dawno wumrjeł je, — pak tola żiwy wostanje, — kaž dołho ßłowo Boże — ßo w ßwěcźe budźe prědowacź, — ßo na njoh' budźe spominacź, — na jeho doma sboże. — Domy, ßwójby, žohnowane, — wukhowane psched słym budża, — hdyž ßu jena hěta Boża!

9. We ßwojich rowach dawno spja, — wot dźěła, prózy, bědźenja, — w nich cźisch wotpocźuja, — kiž Boże domy trarili, — nam zyrkej sawostajili — misu rjanu dostacź budźa! — Dźak jim wschitkim hacź do rowa, — budź jim s nowa sa jich ßwěru! — Krónuj wěcźny Bóh jich wěru!

10. Wschěm dobrym, sprawnym wutrobam, — cźin dobrotu ty Knjeże ßam, — ßy žórło wscheho sboża! — Kiž k tebi horje hladaja, — we nusy k tebi wołaja, — budź s tymi ßmilnoscź Boża. — Wótze, twoje, tebi lube — dźěcźi Thude s twojej ßwjatej — wěcźnej hnadu wobohacźej.

11. Do domu sbožo dawa Knjes, — wón ßwojich wjedźe do njebjeß! — O kajka je to radoscź! — Hdyž Jeho ty chzesch horjewsacź — chze pola tebje pschebywacź, — chze dacź cźi sboża nadoscź — Dźenßa, dźenßa Knjes dźe k tebi, — bliże k ßebi chze cźe scźahnycź, — s nim jenož móz k njebju cźahnycź.

12. Też ke mni, Knjeże Jesu, pschińdź, — pój, luby mój, pój, nimo njeńdź, — pój, budź a wostań pschi mni. — Też ja chzu Tebje rady měcź, — ßo na wutrobje twojej shrěcź, — cźin ßmilnoscź wulku na mni, — też ja, też ja, też ja Knjeże, — chzu měcź Tebje, hnadu twoju, — sbóżnu cźin Ty duschu moju.

13. Dom kschescźijanski wjeßel ßo, — kiž Sbóżnika ma ßwojeho! — Tam luboh' maja Jeho! — Tam bydli měr a jednota! — Tam spěwaja a dźěkaja! — Tam njeje ducha sleho. — Mój dom twój dom hěta Boża, — hdźež ßo sboża, kiž ßo modlo, — cźaßnoh', wěcźnoh' wjeß'licź móża.

J. N.

Zyrkej a stat.

Pschezo hórje to s nusu po zyłym kraju a ludu. Cźim wjetscha tuta nusa, cźim wjetscha roskora w ludu. To je njenaturske, njestrowe; to je dopokas, so je nasch lud khory. A dokelż to tak, je nusa pschezo wjetscha a wjetscha. Je to też w zyrkwi tak? By to dopokas był, so je też tu wschelaka khoroscź?! Ně, nusa a stysk njech wjedźe jenotliwych woßadnych a woßady do kruteho zuka, a tutón zyłk, wupruhowawschi sałožk, sakorjenjej ßo hlubscho a hlubscho do ßwojeho sałožka! Tutón pak niczo druhe khiba Jesuß Khrystuß ßam, ta wěra do Jesom Khrysta! Tak pschětrajmy nusu, stysk, pschewrót, rosßypnjenje, a s nami tón lud, kiž ßo ßobu sałoži na tutón sałožk! W tajkimle smyßle ßwjecźimy kermusch! Budźe to žohnowany kermuschny ßwjedźeń sa woßadu a dom a sa zyły lud!

Bjes Boha na ßwěcźe.

(1. Pokracźowanje.)

Bundasch, Ondrejowy stary poß, mjecźesche se schěrokej kožmatej wopuschu próschny pucź, nastajesche wuschi, mischkreische se wóczkomaj a cźakasche, pschestupujcy s jeneje nohi na druhu, njescźerpliwje na prěnje sapraßnjenje kschuda — a potom dźesche to

njeßele k horam. Tak dere saſtaraſche Martinko ſ Bundaſchom ßłót, ſo je jeho wjeß jako bě Ondrej ſa lěto wumrěł, ſa ßwojeho

paſtyrja wuwoliła. Sslubili ßu, ſo jemu płacza: dwoje ſwjerſchne a troje ſpodne wobleczenje, cźrije a póduſche. Saſtaracź jeho dyrbjeſche ſ hoſpoſu, kaž ſtareho Ondreja, kóždy dźeń druha.

Sade wßu pſchi pohrjebniſchczu ſtejeſche khěžka, kotruž bě ras ſtary njeżenjenz wßy ſawoſtajił. Połoiza bě hižo ſpadała, jſtwiczka a kuchina hiſchcże ſtejeſchtej pſchikrytej ſ tſěchu, kotraž ßo na bliſku ſkału ſłěhowaſche. Tuta hětka bě ſtarenu Ondrejej 16 lět ſa bydlenje ßłużiła, a nětko dyrbjeſche Martinko w njej pſchebywacź. Stary Ondrej bě małe woknjeſchka ſe ßłomu ſatykał, a take běchu woſtałe, — w lěcze, ſo njeby ßłónczko nuts ßwěcziło, w ſymje, ſo njeby wětſik nuts hwiſdał. Schto też by Ondrejej ßwětło chżyło! W ſymje njeby wodnjo domach był, by po khěžkach khodźił wot ßußoda k ßußodej. A w lěcze ſprózny domoj pſchiſchedſchi ſpaſche. Ach, njewěm wam ani powjedacź, kak to Martinkej bě, jako prěni ras do khěžki ſtupi a ßebi ponyßli, ſo dyrbi tu nětko pſchebywacź. Scźěny běchu wotſtorkane, ſakurjene, ßama pawczina! Na ſemi ßmjecze, ßłóma, próch wot wjele lět! Pěkniſcha bě to pan wjeßnanoſtowa hródź!

Położił je Martinko ruzy na hłowu a tak tam khwilu ſtał; potom je ßo ßydnył na proh a — płakał. Prěni ras w żiwjenju je ſaczuł, ſo nikoho nima, ſo je wopuſchczeny, runje jako ta khěžka. — Jako tak płacze, ſaſchczeboże nad nim ptaczatko. Poblada horje: pod tſěchu tam to kaſtojcze hnězdo. Pſchileczake běchu kaſtojczki ſ daloka a czíſczachu ßwój domczk, ſo bychu w nim pſches lěczo mohłe bydlicź, hacź ſaßo polecza daloko — daloko.

Saczerwjenił je ßo Martinko. „Też ja njeßměm takle njerodny woſtajicź ßwój domczk!“ dźeſche pſchi ßebi. A ßo njekomdźi. Najprjedy ſwucźaha ßłomu ſ woknow, namakawſchi ſtare khoſchczo, wumjecze wokna, kóždemu wokna mějeſche jenoż hiſchcże jenu jeniczku ſchkleńzu, wſchě druhe běchu rosbite. Potom ſujecze pawcziny ſe ſcźěnow a rjadow, ſadußy ßo pſchi tym ſkoro ſe próchom. — Kóždy dźeń je, pſchiſchedſchi ſ pola, nowy kuſk tak wucźiſcził. Naczini hlinu, kaž bě to njebocźiczku wjeßnanoſtowu widźał, też żołtu hlinu pſchinjeßy, wſchak derje twjedźeſche, hdźe to po nju hicź. Potom ſaczini dźěry na ſcźěnach a na ſemi. To wuhlada nimo duzy dótkowa żona, poßmějkny ßo a pokhwali jeho, ſo je tak czíſty — a dźěſche dale. Ale jako bě ßo Martinko na druhi dźeń ſ pola wrócźił, je nadeſchoł jſtwiczku a kuchinku ſe żołtej hlinu wumaſanu, ſ czornym a módrym pokrjeżjenu, ſemju czíſtu wumaſanu a ſ pěſkom poßypanu. Kajka to cadoſcź! Khuduſchinka njewjedźeſche, hacź by ßo ßmjał abo hacź by płakał.

Pokhwaliła je ßo dótkarjowa teho pſched żonu pólno ſtraźnika. To je ßo żonam ſalubiło. Ssu wumaſali a wobělili zyłu khěžku ſwonka. A mużojo nochzychu na ſad woſtacź, wuporjedźichu tſěchu. Wjeß da nowe wokna ſaßadźicź, kóżde ſa 60 krajzarjow. Dótka, kotryż móżeſche, hdyż runje njepijeſche, wſchelakore ſ drjewa wudźěłacź, porjedźi ſtare blido, łatku a hiſchcże ſtarſche łożo. Wjeßnjanoſta da do njeho nowy woklep.

„Nó, Martinko, to móżeſch ßo nětko żenicź!“ ßu mużojo prajili.

III.

Tola po wſchěm bě Martinko, hacź runje mějeſche dom kaž ſ paradiſa, a ßo ſtaraſche, ſo by też tajki woſtał, najradſcho we horach. Ach, tam pak je też było pěknje!

Ssydnył by ßo hólz tam na ſchěru ſkału a by ſ njeje — kaž kral do kraleſtwa — ſhladował na ßwoje ſtadło a jo wodźił pſches ßwój hłóß.

K lěwizy poſtupowachu wyſche a wyſche po nahłych horach lěßy, jědłowe, bukowe a dubowe. Hdy by wětr wot tam duwał, by pſchinoſchował pſchezo ßłódku jědłowu wóń, było-li pak cźicho, bychu to lěßy hrałe kaž muſika. Schtomy ſchumjachu, hałuſy ſchukotachu, liſcźiczka ſynczachu. Naſymu pak, hdyż by liſcźe padało, by to było, jako bychu jědłe jemu ſpěwałe pohrjebny khěrluſch.

Pod ſkału leżeſche paſtwa kaž tajki wulki kruch ſeleneje żidy, wuſchity ſ kwětkami a wokoło njeho wijeſche ßo małe rěczka kaž ßłěborny paß.

K prawizy bě to ſaßo holina. S kerkow tam to nałěto nětkotre kcźějachu, druhe ßo ſelenjachu, k tomu tam w lěcźu a w naſymje ſe ſeleneho kiwachu cźertowe wiſchnje a brußnizy. Martinko ſnajeſche wſchě te roſtliny, te dobre a te ſchkódne. Stary Ondrej bě jeho w tym roswucźił.

Hdyż by potom lube ßłónczko po horach ßwěcziło, by ßo hólcźez nětkotry ras po ßwěcze roshładował. Kajka to kraßnoſcź! Sſłónczne pruhi bychu ßo wupſchěſtrěwałe kaž ßwětła ruka.

Hdyż ßo ſtadło ſ měrom paßeſche, by Martinko ſchelake ſe prutow pletł. Sapocźał je najprjedy ſ metlemi abo koſcźemi, potom ſhotowi korb ſa kury, po nječim pſchiprawi klětku ſa mjarożki. Kóżdy dźeń pſchinjeßy nješchto ßobu domoj. Płacźiła je jemu kóżda burowka, kelkoż je chżyła. Tola pſchezo móżeſche ßebi nješchto nalutowacź. „Njewěm“, tak by ßebi prajił, „ſa cźo mi to móże hiſchcże k lěpſchemu bycź, hdyż dyrbju ßo tola ßam ſa ßebje ſtaracź!“

Tak nětkotry ras roſmyßłowaſche ßebi tak plecźo: „Hacź drje je to wſcho tak tu hižo pſchezo było? A hdyż nic ſchtó je to potom

wscho tak sčinił. Schtó roskasuje žlónzu, so rano nahadža a wječor žo khowa. Ssnadź „Bóh“, na kotrehoż wjeżnjanosta pschezo spominasche, hdyż selesche? Tón, wo kotrymž bychu žony, byli schtó wumrěł, prajile: „Dobry je Bóh Knjes, so je jeho k žebi wsał!“ Hdźe je tutón „Bóh“? A hdźe bjerje tych ludźi? Je wón tam tež moju mamiczku wsał? Hdyż je „Wón“ to wschitko, schtoż widźu, činik, dyrbi jara mudry a dobry być.“

(Pokračowanje.)

S bliska a s daloka.

We **Wjeleczinje** njeje žo, s wopřědka tam postajeny Gustav Adolfowy žwjedźeń žwjecził, kaž naspomnichmy, je žo wotstorcził, drje na pschezo. —

— **Sserbska prědarska konferenza** bě žo schtwórtk, 11. oktobra dopołdnja w Sserbskim Domje k žwojej Michalskej shromadźisnje sešła, kotraž žo, po połodnischej pschestawzy, hakle wječor wokoło ¼6 hodź. skónczi. Na wobschěrne dźěło bě žo jich jenož wjetschi dźěl žerbskich duchownych — mjes nimi: tež k. stud. theol. Riota — shromadźik, tych tamnych drje tola jenož njepschihódne wjedro domach sadźerža. — Po sawodnej modlitwje pschedžydy, k. fararja Domaschki, jednachmy wo jenotliwych mjeńschich dypkach, kaž wo hromadźenju k pomozy sa smutskowne mišionstwo a wo stejnischczu ke „Khutnym biblijupschepytowarjam“. Smutskowne mišionstwo — a s nim czi najbóle potrjebni w naschim ludu — je we wulkej nusy! Tu dyrbimy pomhacź! Wobsamknychmy žo, so bychu tutu sběrku diakonišy po naschich wožadach hromadźile. — Praschenje, kak do shromadneho dźěła s duchownymi w Pruskej pschińdźemy, žadasche žebi dležschcho rospominanja, doniž žo sa wěste pucze njerosžudźimy, kaž wožebje shromadne skhadźowanje s pruskimi duchownymi. Naspomni žo pschi tym tež, so maja duchowni tež žobu w žerbskich towarstwach skutkowacź, wobžaruje žo, so tež tu a tam žerbske towarstwa na zyle njeżerbske waschnje pschińdu, žo w czažu Božich žlužbow skhadźowacź a to a tamne wotmětwacź. Je drje jenož trjeba, so žo tole mjes Sserbami wupraji. — Dale shonichmy něschto wo sjězdźe evangelskich žlowjanskich zyrkwjow we Prasy a pschijimachmy s džakom powjesćze wo wulzy rjanych darach, s kotrymiž tuczi žlowjanszy evangelszy wěrybratrja podpjeraja nasche nabožne žerbske žiwjenje; naschej nabožnej kopjenzy stej nadobneje podpjery, kotrejež pak tež jara podtrjebaschtej, dostatej, kaž tež naschi studowazy, kotrychž podpjeracź je nětkole pschede wschěm nadawk zyłeho žerbskeho luda, hdyż tola studowacź drohoty dla tak czežko a sa tak někotreho njemóžno, hdyż tola nam Sserbam nětkole hižo pobrachuje na žerbskich wuczerjach a duchownych. Njech žebi kóždy s dobom tež pschecžita, schtoż jandźenu njedźelu „Sserbske Nowiny“ w žwojim 238. czišle pišachu. Tehodla žluscha evangelskim wěrybratram se žlowjanskich ludow wutrobny a horzy džak sa tutu a druhu podpjeru; tutón budź jim tež tu sjawnje wuprajeny! S dobom shonichmy, so žu tuczi pisches žwojeho biskopa na sakskeho krajneho biskopa Jhmelsa sa evangelskich duchownych w Sakskej wulku summu pjenjes pósłali, so by žo hospodarska nusa tutych pomjeńschila. S tutych tež wěsće bórsy žerbszy duchowni něschto dostanu! Naschej nabožnej kopjenzy mamy tež my podpjeracź a dale a bóle rosschěrjecź czim wjetscha je nusa w kraju a ludu, pschetoż prjedy hacź nasch lutu smutskownu nusu njepschewinje, tu nusu žwědomja a dusche a ducha, prjedy žo jemu tež njeporadźi, pschewinycź swonkownu nusu dospołnje. Tehodla rěka: rosschěrjecź nabožnej pišmje, a dale tež Sserbowstwa dla! Tuž duchowni, wuczerjo, Sserbjo do zyła, czińmy to žwoje! — Dalscheje pomozy dostachmy wot evangelskich Slowjanow tež sa nabožne roswuczowanje naschich dźěczi, wožebje sa dźěczaze Boże žlužby, schtož s wutrobnym džakom pschijimamy. — Po połodnischej pschestawzy shromadźichmy žo s nowa, a to wožebje k dźěłu sa žerbske spěwarske. Tu rosprawjesche wožebje k. farar Urban, kotryž nam tež hischcze we naschim kopjeńku na pschikładach pokaže, kak žebi to we nowych spěwarskich myšli. Po drobnischim rosprajenju žo wožebitym wotdźělam konferenzy kaž jenotliwym nawda, hacž k sapoczatkej dezembra prěnje 300 khěrluschow dokładnje pschedźěłacź. Talscheho k tomu žo tu wosjewi. Doreczawschi žo we tym a tamnym hischcze, rozeńdźechmy žo hakle, hdyż bě czmiczka.

— **Do Bukez** bě njedźelu, 14. winowza, wječor sjednoczena młodźina Nošaczičanskeje wožady se žwojim fararjom pschischła, so by žebi tam wot Bukečanskeho fararja a Bukečanskeje młodźiny nějschto poschiczicź a potasacź dała a tak žebi s nimi žobu wječor wuhotowała k sabawje drje też — tola niz k žwětnej, herjekazej a njeczažnej, — runje tak pak k nawarjenju a k roswuczenju. Spokojeni a džakni žu žo wróczili, wohladawschi Jstriju, pokasanu wot k. fararja Mjerwy, wušłyschawschi „Radosczź“ radosczźiwje spěwajo pod nawjedowanjom k. wuczerja Kerka, s njej tež něschto žobu spěwawschi a k džakej tež něschto poschiczźiwschi. — Młodźina, na tebje czaka czežke wojowanje a bědźenje, twój pak je też tón lěpschi pschichod, kotryž Bóh Knjes chcył dacź hnadnje. Tuž czin, so žy hotowa sa to jene a hódne teho druheho, ty młodźina nascheho luda!

— **Porjedźenka.** Naschi lubi czitarjo a nasche lube czitarki drje žu pytli, so bě tydźenja 3. wobras wopaczny, pschetoż tutón młody knjes w twjerdym klobuku a pyschnej drasce a knihemi w rukomaj a s pschedeschczinikom, to njemóže tola stary pastyr Ondrej być. Tuž samolwcze to.

Listowanje.

— **Evangelskim žlowjanskim pschecželam we wukraju** wutrobny žerbski džak sa postrowy a wschu podpjeru sa nasche kopjeńko a to s wješeleje a džakneje wutroby. Nadźijamy žo, so czežki a srudny czaž pschětrajemy a nasche kopjeńko sdźerżimy, so by runje nětkole a potom dale žlužiło Bohu a jeho kraleństwje tu mjes naschim ludom a tak naschemu ludej a jenotliwemu k žohnowanju! Tak: Pomhaj Bóh! Wam a nam!

Redakzija a wudawarnja.

— **W. we W.** sa 22. njedźelu po žwj. Tr. (Reformazijski žwjedźeń). — **R. we W.** sa 23. njedź. po žwj. Tr.

Biblija — czaž — czlowjek.

44. tydźeń, wot 28. oktobra hacž do 3. novembra.

28. dwajadwazeta njedźela po žwj. Tr.: Jap. sk. 24, 24—27. — kh. 220. — Jak. 2, 13—26.

29. póndźela: Pš. 80. — kh. 769. — Jak. 3, 1—12.

30. wutora: Jan. 2, 13—17. — kh. 764. — Jak. 3, 13—18.

31. reformaziski žwjedźeń: Rom. 3, 23—28. — kh. 231. — Jak. 4, 1—10.

1. schtwórtk: Gal. 5, 1—15. — kh. 765. — Jak. 4, 11—17.

2. pjatk: Pš. 46. — kh. 768. — Jak. 5, 1—11.

3. žobota: Hebr. 13, 4—9. — kh. 767. — Jak. 5, 12—20.

Samolwity redaktor: farar **Wyrgacź** w **Nošaczicach.**

Wušchcź Sswolerjez knihiczischczeńnje a knihikńnje, kat. drušstwo s wobmj. rukowanjom we Budyschinje.

Čišło 43. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočćity.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 28. oktobra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihićišchćerni a płaći na měsaz 300 000 hr.

Reformaziski swjedźeń.

Hdyž dźenża na dnju, na kotrymž je Luther w lěće 1517 swoje thesy we Wittenbergu wosjewił a je s tym evangelsku zyrkej sałożił, wróćo hladamy na cżaż jeje wobstacża psches wjazy hacż 400 lět, dha wěmy, so je to był cżaż wjele wojowanja; pschetoż pschezo je było wjele tych pschećelow a wulka je była jich móz. Możemy pak też prajić, so su runje cżaży wojowanja sa evangelsku zyrkej byłe cżaży bohateho žohnowanja a runje w tajkich cżażach je najmóznischo do prědka schło. Dha je so sjewiło, na kajki dobry a wěsty sałožk běsche evangelska zyrkej natwarjena, hdyž so sałożesche na evangelijon wot Khrystuża. Wono je wschak pschezo tak, so mozy rostu we wojowanju, a schtom, kiž steji na wichorojtej horje, saryje swoje korjenje wjele krućischo do semje, a steji tam wjele wěsćischo, hacż hdy by stał sa ćichim, schkitowany pschede wschěm wichorom. — Nascha evangelska zyrkej ma nětko też pschětracż tajki cżaż wojowanja a pschesćěhanja a njepschećelstwa. Njepschećelja Khrystużoweje zyrkwje měnja, so je nětko jich cżaż pschischoł, so bychu po jich woli ju smjertnje trjechili. A so tajke prózowanje ma swoje ske sćěhwki, to je hižom spósnacż. Na wjele znamjenjach spósnajemy, so je sa zyrkej saże pschischoł cżaż wojowanja. Ale runje reformaziski swjedźeń chze naż wěstych cżinićż, so so teho bojecż njetrjebamy a njedyrbimy, tutón swjedźeń chze naż prawje saże pożylnicż. W tajkej myśli chcemy tutón dźeń swjećicż a prajićż: Jesuż Khrystuż a wón sam jeničżki!

1. Spytowacż, Zion spytowacż ty chzył ducha, kiž na boki khodźi. —

2. Wudźerż tu, Zion, wudźerż swěrnosćż tu.

Wěmy, kajki strach hrosy Khrystużowej zyrkwi a jeho wucżbje w naschim cżażu. Wopak by było, hdy bychmy chzyli wocżi samknyćż psched tajkim strachom. Wola, zyrkej saniczićż, tu wěscże je, a schto by swětej lubscho było, hacż so mohła so wěrje wutorhacż s wutrobow cżłowjekow. A tola hodźi so tutemu strachej napschećiwo stupićż, pschetoż tuto njepschećelstwo wustupuje zyle sjawnje. Wono prěje Boha a njecha pschidacż, so je cżłowjek po swojim duchownym stejischcżu żiwa duscha, kotraż je potrěbna wumoženja. Tajke njepschećelstwo pósnacż njeje cżežko, a hdżež je wěrjaze żiwe kschesćijanstwo, tam je też bórsy pucż namakany, kak ma so tu wojowacż s wěstym wuhladom na dobyće. Straschnische je druhe njepschećelstwo pschećiwo naschej evangelskej zyrkwi. Wěmy, so Romska zyrkej nicżo njespytane njewostaji, kak mohli so evangelszy saże wobrocżićż ke katholskej wěrje. Schtóż wě znamjenja cżaża prawje rozymicż, tón też wě a widźi, so je katholska zyrkej derje rozymiła, pschi wschěm njeměrje naschich cżażow swoje stejischcżo pożylnicż. — Najwjetschi strach pak nam hrosy se strony sektow, kotrež wjedża, żebi napohlad dacż, każ bychu so brjedża nutskach stale w kschesćijanstwje a wjedu tola swojich pschiwiżowarjow prjecż wot so brjedźischcża kschesćijanstwa, wot Jesuża Khrystuża, kiž chze naż hrěschnikow sbóżnych cżiniċż! Wono je kóżdy ras tak było, so w tajkich cżażach, każ je nětko mamy, hdyż su wuhlady njeměrne dla politiskich a hospodarskich wobcżežnosćżow, hdyż pytaju cżłowjekojo swisk mjes cżażnymi podawkami a mjes Božim wodźenjom, so w tajkich cżażach sekty wożebje żiwje wustupuja. Tu reka sa evangelsku zyrkej, niż jim wobaracż, ale swěru

pruhowacź po Božim ßłowje, po evangeliju hladacź, kak jich wucźba ſteji k wěrnoſcźi, tu rěka: Spytacź, Zion, ſpytowacź ty chzył ducha, kiž na boki khodźi. Reformaziſki ßwjedźeń praji nam zyle raſnje: To ßłowo dyrbja woſtajicź. Tuto ßłowo Boże je a woſtanje ſa naß měra, po kotrejž mamy namakacź ßwoje ſtejiſchcźo k Bohu. To je wſchak wulki dobytk reformazije, ſo mamy pſches nju bibliju, a hdyž je tebi wo to cźinicź, ſo by był prawy evangeliſki kſcheſcźijan, dha dyrbiſch twoju bibliju ſnacź wuknycź a dyrbiſch w njej żiwy bycź. Hakle hdyž Boże ßłowo prawje ſnajeſch; budźe tebi móžno, roſßudźicź na kotrym boku je prawa wucźba. Duž njech reformaziſki ßwjedźeń naß napomina, ſo bychmy ßo wobhonili w ßwjatym pißmje. A to hnydom. So by hižo dźenßa tu ſapoczał, ſo by ty kóždy dźeń ßwój poſtajeny cźaß měł, rano abo w cźichej wjecźornej hodźinje, ſo by cźitał w ßwojej bibliji. Cźitaj tak, ſo biblija k tebi rěcźi, ſo by też ty ſhonił wěrnoſcź Jeſußoweho ßłowa: pſchetoż wam ßo ſda, ſo macźe wěcźne żiwjenje w nim. A bórſy budźeſch roſymicź: ſpytowacź ducha, kiž na boki khodźi, a wſchudźom budźeſch namakacź, ſo to je ßwjate pißmo, kotrež wo Jeſußu Khryſtußu ßwědźi. A ßy póſnck, kak nichtón tebi njemóže pomhacź we twojim hrěſchnym hubjenſtwje, hdyž twoja wutroba woła po hnadnym Boſy, dha klincźi też tebi ſ bohatſtwa ßwjateho pißma: Žadyn druhi grunt nichtó njemóže ſałożicź, khiba tón, kiž je ſałożeny, kotryž je Jeſuß Khryſtuß.

A tola, ſ tym hiſchcźe njeje cźinjene, ßo wě, ſo je Jeſuß Khryſtuß prawy ſałožk, ale hakle potom ſměje tute póſnacźe bohatu żohnowanuważnoſcź ſa tebje, hdyž ßy cźinił tuteho Jeſußa ſa twoje wobßedźenſtwo, hdyž wucźini tutón Jeſuß wſchitko w twojim żiwjenju, hdyž ßo na nim natwariſch ſ twojimi myßlemi, t twojimi ßłowami, ſ twojim ſkutkom. So by ßo njedał wot njeho dźělicź pſches niczo, ſchtož chze ſtupicź ßrjedźa mjes tebje a mjes njeho, ſo pſchi nim woſtanjeſch, ſo ſtejiſch ſ nim ſjednocźeny w prawej wěrje. Hdyž raz wjazy njecźiniſch jeho ſkutkowanje we twojim żiwjenju, dha to wěſcźe na nim njeleži, ale jenož na tebi, dokelž njejßy jemu ßwěrny woſtał. To je, kaž pola tamneho muża, kiž ſtejeſche w bliſkoſcźi khachlow a ßo wohrjewaſche. To ßu dobre khachle, kak ßu tola rjenje cźopłe, prajeſche wón. Po khwili ſtupi k woknej na druhim boku jſtwy, a dha bu jemu ſyma a wón prajeſche: khachle njejßu wjazy prawje cźopłe. Ale cźi druſy jemu wotmolwichu: Khachle ßu hiſchcźe runje tak cźopłe, kaž prjedy; jenož ty ßy ßo pſchedaloko wot nich ſdalił. Tak rjeknje nětkrty: Khryſtuß je mje wopuſchcźił. Ale wón dyrbjał wjele bóle prajicź: Ja ßym Khryſtuſa wopuſchcźił. —

Cźehodla dyrbimy Jeſußej ßwěrni woſtacź? So by wón pſchi naß woſtał, pſchetoż trjebamy jeho, dokelž ßmy bjes jeho luboſcźe ſhubjeni. A wón naß wſchitkich lubuje, a to wulke je, ſo wón też hrěſchnika lubuje. Ssmy hižo pokaſali na to, ſo ſtejimy we wotroczkowſtwje hrěcha. Tu ßo ſapocźnje ſkutkowanje Jeſuſa. Wón klapa do durjow twojeje wutroby, wón chze k tebi nuts cźahnycź, a ſe ßwojim khutnym ßłowom chze wón tebje wabicź, ſo by twoje hrěſchne waſchnje póſnał, kotrež napſchecźiwo ſteji jeho ßwjatemu waſchnju, a to chze wón dokonjecź, ſo by tebi żel bylo twojich hrěchow. A potom chze tebi pomhacź, něſchto nowe płodźicź we twojej wutrobje, jene wjeßele żiwjenje, kotrež je jenož tam móžno, hdźež je wón hrěchi prjecź wſał. A wón tebje potom pſchezo dale wjedźe po pucźu, kiž wjedźe k ſbóžnoſcźi. Tak mytuje Khryſtuß naſchu ßwěru, kotruž jemu dźerżimy. A to, ſchtož wón poſkicźuje, ſchtož wón nam dawa, powyſchuje ßo wyßoko wyſchſche wſcheho ſachodneho, to woſtanje wěcźnje. Tehodla njech reformaziſki ßwjedźeń naß hotowych cźini, ſo bychmy wutrajni byli w ßwěrnoſcźi k Jeſußej Khryſtußej, haj wudźerž tu, Zion, wudźerž ßwěrnoſcź tu. Hamjeń.

1. Kor. 4, 11—16:

Zyrkwinſki poſtup, abo Wſchědna reformazija.

Hłóß: Nětk wjeßelcźe ßo, kſcheſcźenjo! ꝛc.

Dom duchowny je woßada
pſches ßłowo ſałożena
a tycźe młódne dóſtama
we Knjeſu wobliwjerdźena;
wón jejny ſakitował je,
ju ſ borja wſcheho wumoże,
hdyž pſchińdże dokonjenje.

Jej wucźerjow ßam poſlicźa
Knjes, ſo ju roſwucźuja
ſe ſbóžnym ßłowom żiwjenja
a mózuje poßylnjuja;
profetow, japoſchtołow dał
a paſtyrjom je pomołał
do ßłużby zyrkwineje.

So natwarjenko cźěło ßo
by ſtajnje Khryſtuſowe
a płody Ducha ſticźało
tak wſchědnje ſ Boha nowe,
— to Boża ßwjata wola je,
to ßwjaty Duch tej ſkutkuje
pſches evangelij Boži.

Chze k wěrje dowjeſcź jenakej
a ſeſnacźu naß tudy,
ſo po ſkej leſcźi cźertowej
nam njeſeſchkodźa błudy;
muż dokonjany dyrbimy
bycź, kotſiž wobnowjeni ßmy
po waſchnju Khryſtußowym.

So bychmy dźěcźi njebyli,
Kiž lohko doſcź ßo błudźa,
a ſaßlepicź ßo njedali,
hdyž hłupi Boha ßudźa,
— njech wot wětra ßo kóždeho
nam žłabym ſpochi ſchłódneho,
we wěrje njekhabłamy!

Pak ßwěrni budźmy w luboſcźi
a pěknje pſchibywajmy
we Khryſtußu a wobſtajni
ßo pſchezo pokaſujmy,
kiž ſtawy jeho cźěła ßmy,
dojž jónu ſbóžnje dojpěmy
do doſpołnoſcźe jeho!

To dźěło reformazijſke
budź ſa naß wſchědnje nowe
a powołanje witane
bycź ſtawy Khryſtußowe!
— Tak ſ Boha wobnowjamy ßo
do ſnamjenja dźě Božeho
a k pſchekraßnjenju dźemy. M. U.

Lutherowe ßłowa ſa naſch cźaß.

Runje pſched 400 lětami pißaſche Luther, na kotrehož ſkutk dźenßa woßebje ſpominamy, evangeliſkej woßadźe w Lěßniku a ſ tym do zyła wſchěm woßadam něſchto wo woßadnych Božich ßłużbach. Tutón ſpiß ſkóncźa ſe ßłowami, kotrež ßłyſchecź je też nam 400 lět poſdźiſcho wulzy nuſne:

„Druheho — mjenujzy ſchtož je tak nuſne na Božich ßłużbach a ßwjedźenjach ſa evangeliſke woßady — ßo po cźaßu ßamo wot ßo namaka, hdyž budźe to cźaß tak daloko. Tola hłowna wěc njech je pſchezo ta, ſo ßo zyle wěſcźe wſchitko ſtanje, ſo to ßłowo ſkutkuje a dźěła, ſo njeby to ſaßo ſ teho naſtało jenož ſynccźenje a do wuſchow ſwonjenje, kaž je to hacź ßem było. Je lěpje, wſchitko druhe woſtajicź hacź to ßłowo, a niczo druhe njeje nuſniſche hacź ſo je to ßłowo żiwe mjes wami. Pſchetoż ſo tuto dyrbi mjes ſcheſcźanami żiwe bycź a ſkutkowacź, wobßwědeži zyke pißmo a praji też Khryſtuß ßam pola Lukaſcha na 10. ſtawje: „ale jene je nuſne“. Mjennjzy to je nuſne, ſo ßo Marja ke Khryſtußowymaj nohomaj ßyda a kóždy dźeń jeho ßłowo ßłyſchi: to je tón dobry dźěl, kotryž dyrbiſch ßebi wuſwolicź a kotryž wot tebje wſaty njebudźe. Je to jene wěcźne ßłowo. Wſcho to druhe ſańdźe, njech też je telko prózy Marcźe naczinilo. K ßwojemu ßłowu dopomhaj nam Bóh! Hamjeń!

Zyrkej a ſtat.

We němſkim ſtacźe je ßo w poßlednich dnjach wſchelakich wulkich pſcheměnjenjow ſtało. Tak doſta wyſchnoſcź wot němſkeho ßejma woßebite połnomozy a móże nětk we wěſtych praſchenjach dorasniſcho ſakrocźicź, hdźež ßebi to wobſtejnoſcźe żadaju, tak woßebje w hoſpodarſtwje a we wězach pjenjes a dawkow. Směrowaze je, ſo ßejm pſchi wſchěch ſrudnych pjenjeżnych wobſtejno-

ſczach ſtata namjet pſchija, ſo maja ßo podpjery, kotryž ſtat nabožnym ſjednoczeńſtwam płaczi, też po pſcheměnjenju, kotrež ßo pſches pſchiſwolenje naſpomnjenje połnomozy ſta, dale wupłaczowacź. Tole pak njewußwobodźa woßady wot teje pſchißłuſchnoſcze, ſo wſcho, ſchtož nękak mózno, cźini, ſo by ßo zyrkwinſke a nabožne żiwjenje ſdźeržało, haj niz jenoż ſdźeržało, ßo hiſchcze rosmnożiło. W tutym njebě to hacź dotal hiſchcze wſchudźom tak, kaž by to dyrbjało bycź. Tak njejßu ßo wſchudźom hiſchcze płaczíſny ſa wěrowanja, pohrjeby atd. tucźaßnym wobſtejnoſczam pſchirunale. To je njeprawo pſcheczíwo woßadźe ßamej kaž pſcheczíwo ßußodnym woßadam a zyłej krajnej zyrkwi. Tajka woßada żada ßebi podpjery a njeczíni tola ßama to ßwoje, a dale ſbudźuje njeſpokojnoſcź dla płaczíſnow a druheho w ßußodnych woßadach. So by ßo duż to, ſchtož je ſkomdźene, hnydom ſtało a ßo wſchudźom ßwěru wſcho cźiniło, ſchtož ßebi cźaß a wobſtejnoſcze żadaju.

Powſchitkowny ev.-luth. ſjeſd w Eiſenachu wot 19.—24. żnjeńza 1923.

Prěni ras wot Lutherowych dnjow ßem je k powſchitkowneinu ſjeſdej lutherſkich kſcheſczanow zyłeho ßwěta dóſchło. A to runje w cźaßu, hdźež ßo hewak wſcho drjebi. Niz ſ bědźenjom wo prawu, cźiſtu wucźbu je tónle ſjeſd naſtał, ale ſ nuſu luboſcze, kotraž wot mordarjow ſbiteho bratra w krwě leżo widźeſche. A jednota, kiž ßo tam jewjeſche, njebě ſwonkowna, cźinjena ale ſnutſkna, na wótzow wěru ſałożena. Lětſtotetki dołho bě ßo lutherſka zyrkej ſtajnje ale cźiſche wupſcheſcźerała, we wſchěch kónczinach ßwěta wona bě, ale żenje wona njebě hromadu, te muohe roſproſchene ſtawy njemějachu żaneho ſwiſka mjes ßobu. To bě nětko w Eiſenachu hinak. S wjazy dyžli 30 krajow zyłeje ſemje bě wokoło 150 wotpóßłanych tam pſchitomnych, a cźile 150 wotpóßłanzow ſaſtupowachu wjele pſches 50 milijonow lutherſkich kſcheſcźijanow zyłeje ſemje. Tam w Eiſenachu ſtejachu ſaſtupjerjo ſ Němſkeje a Ameriki, ſe Skandinaviſkeje a Ruſkeje, ſ Pólſkeje, Cźěſkeje, Franzowſkeje, Hollandſkeje, haj ßamo ſ Afriki a Indiſkeje. Jedyn młodźenz, kiž běſche pſchi ſjeſdźe, mi powjedaſche, kajki je to wokomik był, jako buchu mjena ſaſtupjerjow cźitane a mjenowany poſtany: wſchelake, jara wſchelake wobliczа. A kajka mnohoſcź rěczow, kajka wſchelakoroſcź też ſwonkneho ſarjadowanja ſaſtupjenych zyrkwjow. Lutherſka zyrkej je hinaſcha w Europje hacź w Amerizy, w jenym kraju dźiwa wona bóle na ſwonknu móz, w drúhim ſaßo je jej to bóla pódłanſka wěz. Ale wſchudźom jedyn duch. Niz łóhka wěz bě, w kajkej rěczi ma ßo jednacź pſchi tutej mnohoſczi rěczow. Wobmjeſowali ßu ßo ſkónczńje na dwě, na němſku a jendźelſku, a tu pſchežo ſ pſchełożowanjom do němſkeje rěcze. — Hižo w wójnje běchu ßo amerikanſzy a ſkandinaviſzy lutherſzy po němſkich miſionſkich polach horiebrali. Po wójnje powſchitkomnje nabite żałoßne rany woßebje amerikanſkich wěrybratrow k pomozy wabjachu. S Ameriki też wujidźe hłóß ſa powſchitkomny lutherſki ſjeſd. Njedźelu, 19. żnjeńza, ßo wón wotewri ſ kraßnej wuſtajeńzu biblijow ſe wſchěch cźaßow a rěczow, a tych je nětko pſches 500. A potom ſcźěhowachu ßo wotměnjejo Boże ßłużby, ſhromadźiſny ſjawne a njeſjawne, wuradźowanja atd. S teho wſcheho njech je to a tamne tu ſdźělene. Prěnje prědowanje dźeržeſche amerikanſki prědaŕ wo 1. kral. 21, 1—3: To tón knjes njedaj, ſo bych cźi mojich wotzow namrěłſtwo dał. Wón wuſběhowaſche bibliju jako jenicźke żórło wſcheje wěry a wſcheho żiwjenja, wużbu wo tym, ſo bywa cźłowjek pſched Bohom prawy niz ſe ſakonja ſkutkow, ale jenoż ſ wěru, a ſo ma evangelſki kſcheſcźań ßwoje zyłe żiwjenje wjeſcź jako dźakny wopor k Bohu. Scźěhowaſche prěnja ſjawna ſhromadźiſna, kotruž naſch ſakſki biſkop D. Ihmels nawjedowaſche, kiž bu ſ dobom ſa pſchedźydu zyłeho ſjeſda poſtajeny. Spěwaſche ßo: „Duſcha ſ duſchu ſjednocźeni"; mnohe powitaniſke rěcze ßo dźeržachu. Hłowny pſchednoſchk mějeſche Newyorkowſki profeſſor Morehead: Chzemy ßebi mjes ßobu pomhacź. Tónle knjes je niz jenoż cźaß a mozy, ale nimale ßwoje zyłe żiwjenje woprował ja wěrybratrow, pucźowawſchi pſches wſchitke wot wójny cźeżko domachpytane kraje a ludy. W rosmołwje po pſchednoſchku wupraji, ſ wożebitej napjatoſczu ßłyſchany, jako prěni ßwój a ßwojeje zyrkwje dźak ſaſtupjer pſcheſcźěhaneje lutherſkeje zyrwje Ruſkeje. Wón pſchi tym naſpomni, ſo wón tu w Eiſenachu je jeniczki ſaſtupjer ruſkeje zyrkwje, ale ſo pſches jeho rt pſches milijon duſchow rěczi. Schto ßu cźile ludźo wſcho dóſtawali wot wěrybratrow, to wón njemóżeſche wupowjedacź. Mjes druhim wón naſpomni, ſo jena woßada prjedy hacź dóſtate dary wudźělowaſche, dźakne kemſchenje dźeržeſche, abo kak pobożny wjeßny wucźeŕ jemu piſaſche, kak je ſe ßwojej ßwójbu kaž żenje dźakne paczerje ſpěwał, hdyž móżeſche ßo wot darow po dołhim cźaßu ſaßo prawje najeſcź. Hłowna wěz ſa ruſke wobhe evangelſke ſtadleſchka pak je była, ſo nětko wjedźa, ſa njejßu ſabyte na ſemi wot wěrybratrow, ale wot nich podpjerane też w duchownym naſtupanju, we wěrje. Ale, a to wón pſchi wſchej dźakownoſczi też wupraji: Chze a dyrbi-li ruſka lutherſka zyrkej dale wobſtacź, rěka: Pójcze a pomhajcze nam! Sajmawe běchu dale ßłowa Lipſczańſkeho ſuperintendenty Cordeſa, kiž ſ druhich, we wójnje nam njepſcheczelnych, krajow pſchitomnych ſaſtupjerjow proſcheſche wo moralnu pomoz, wo te, ſo by ßo pſchestało, wo tym rěczecź a na to myßlicź, jako by naſch němſki lud ßamlutki ſawinował żałoſtnu ßwětowu wójnu. To bě ſ pſchicźinu, ſo ſaßo ſ amerikanſkich ſaſtupjerjow jedyn ſjawnje niz jenoż na to ſpomni, ſo je hrěch ludźi a ludow ſkaženje, ale ſo mamy ßwěru na to hladacź, jednotu ſdźeržecź pſches ſwojaſk měra. — Popołdnju bě potom ſjawny ßwjedźeń na hrodźe Wartburg, hdźež běſche něhdy Luther telko dźěłał, woßebje bibliju pſchełożił. Po powitaniſkej jadrinej rěczi pſcheßydy zyła ſhromadźiſna wótſje wěru wuſpěwa: Ja wěrju do Boha Wótza atd. Też tu ſaſtupjerjo wukrajnych zyrkwjow rěczachu. — Tſeczi dźeń ßo ſnutſkonne wuradźowanja ſapoczachu. Woßebita ſtaroſcź wſchitkich pſchitomnych je, ſo bychu lutherſke zyrkwje a jeje ſtawy k woßebitemu a raſnemu kſcheſcźańſkemu żiwjenju pſchiſchłe. Boże ßłowo dyrbi ſaßo bóle do luda. K temu dyrbi wono w nětcźiſchemu cźaßej pſchiměrjenej twórbje a rěczi ßo wukładowacź a prědowacź. Wjeczore bě rosmołwa wo zyrkwinſkim żiwjenju w jenotliwych krajach. Woßebe ſajmawe běchu rosprawy ſe Schwedſkeje, Norwegſkeje a Awſtriſkeje. W Schwedſkej nimale zyłe wobydleŕſtwo zyrkwi pſchißłuſcha, kemſchenja ßo pilnje wopytuja, ſtare lube zyrkwinſke poczinki ßo haja. Ale hdźež je induſtrija, też klaza. Tola je tam nutſkowne miſionſtwo telko dozpiło, ſo młody doroſt ßo k zyrkwi dźeržи. Nowe żiwjenje tam woßebje naſtawa. Se ſtatom ſteji tam zyrkej w dobrym ſwiſku, wojowanje njes nimaj je tam njeſnate. Wo Norwegſkej zyrkwi ßa 4 myßle wuprajichu: 1. Jejni bohoßłowzy a prědarjo ßo do diweju lěhwow dźěła, krucze wěriweho a liberalneho. Tamni maja wjetſchinu. Jich zyrkwina najwyſchſcha ſchula abo univerſita ßo jenoż ſ dobrowólnymi darami zyrkwinych ßobuſtawow ſdźeržи. 2. Zyrkwine żiwjenje wot laikow wukhadźa, to rěka wot njewucźenych abo niz w zyrkwinſkim ſaſtojnſtwje ſtejazych ludźi. Jich dźěło ßo poczahuje na wſchě móżne ſtrony: ſwonkowne a ſnutſkowne miſionſtwo, młodźinu a njedźeliſku ſchulu, nowinaŕſtwo, wucźeŕſtwo atd. 3. Wulki wołiw ma reforměrowana zyrkej, ale pſcheczíwo temu naſta 4. w poßłednich lětach ſkrucźenje evang.-lutherſkeho wědomja. Awſtriſki

ſaſtupjeŕ na ſlědowaze pokaſa: Wokolo 1550 bě w dżenſnischej Awſtriſkej wjetſchina wobydleŕſtwa lutherſka, potom pak ſo lutherſzy ſ mozu potlóczowachu. Hakle 1781 dostachu trochu ſwobodnoſcże, kotraż bu hakle 1861 doſpolna. S teho ſczěhuje, ſo je awſtriſka lutherſka zyrkej mała a khuda, na pomoz druhich pokaſana. S wothódnoſczenjom awſtriſkich pjenjes ſu też (runje każ pola naſ) małke nahromadżene ſamoženja wſchuważnoſcź ſhubiłe, a ſchtóż móżeſche prjedy něſchto woprowacź, je wokhudnył. Tak je nuſa powſchitkownje wulka. Liczba lutherſkich pak je ſo tola pſchiſporjała. —

Bjes Boha na ſwěcże.

(Pokracżowanje.)

„Kak je tu tola wſchitko mudrje wuſtajene: jene roſtliny roſtu k zyrobje, druhe ſażo ſa lěkarſtwo; jene, kotreż khlódk luburja, je „Bóh“ pod kerczki wuſył a druhe ſażo na ſłónczko. A też to: hdyż deſchczuje, woživja wſchitko w holi. A ſażo, dokelż pſchewjele deſchcża njeje dobre, ſwěczi pſchezo ſażo ſłónczko a buje wětſik. Hdyż je to wſchitko „Wón“ tak dobre ſczinił, je to wěſcże wulki a mudry Knjes!“

„A hacż to tam, hdżeż tych ludźi bjerje, bywa też tajka rjana ſemja? Jako bě hoſpoſa wumrjela, ſu jej dali do ruk: pjenjes ſa — tak to rěkaſche — „ſa pſchewjeſenje!“ Sa kajke to pſchewjeſenje? Bywa mjes tutej ſemju a tamnej wulka woda? Schtó drje to tych ludźi pſchewożuje? —“

„Potom njeſmědżeſche ſo tydżeń dołho w domje niczo cżinicź, ſo by — tak to praja — ta duſcha pokoj měła. Potom ſu khleb pjekli, — pſchetoż to je najlěpſche: hdyż khlěbowa wóń po domje roſeńdże, je duſcha ſpokojena.“

„Cżehodła nimaja duſche tam pokoja? Njeje ſnadź to tam pola Boha tak pěknje każ tu? Ach, ſo dyrbja ludźo wumrěcź!“

Tak je ſebi rosmyſłował hólczecź. By ſo rad někoho wopraſchał, tola njeměješche nikoho.

Hižo lěto bě to ſam ſ paſtyrjom był. Naléczo ſ nowa pſchikahdżeſche. Tuż nadobo wumrě wjeſnanoſta. Bě ſo ſkónczenje do picża dał. Boża ruczka bě jeho ſajała. Martinko myſłeſche ſebi dżeń a dżeń na njeho. „Hdże je to ſchoł? Widźi „Boha“? Kajki je „Bóh“?“ —

Ras, jako tak na ſkale ſedżo korbik pleczeſche, pohladny k njebju a dżeſche: „Božo mój, ſo ja tola takle niczo wo tebi njewěm! Ale, wſchak móżeſch ty wſchitko cżinicź! Cżiń też to, ſo bych ja něſchto wo tebi ſhonił — a też wo tej ſemi, na kotruż ty ludźi bjerjeſch! Ssu cźi tam wſchitzy hromadże, dobri a ſli?“

Martinko wěrjeſche, ſo je Bóh jeho wuſłyſchał. Spokojeny pleczeſche ſwój korbik dale. Na dobo wuſłyſchi żałostne bjeczenje; běži ſ Bundaſchom na pſchemoh — a hlaj, jeho najlubſcha wowzka, běła ſ cżornym bleczkom, bě do kercziny padnyła.

„Ach, wbohuſchka! Kak ja tebje ſażo horje dóſtanu? Kamjenje ſu mokre!“ — S wulkim napinanjom je Martinko dele ſaléſł a ſ wowzku ſażo horje. Eij, kajka to radoſcź! Noſcheſche ju na ramjenjomaj, majkaſche ju a ſwarjeſche ju, doniż ju ſażo mjes druhe wowzy njedonjeſy. Wjeſele poſkoczi wowzka a ſapocża ſo paſcź. — (Pożracżowanje.)

Dary ſa „Pomhaj Bóh“.

Haż dotal ſu darili 7 315 980 hr. Dalſche dary: K. Schneider, dohladowaŕ na ſtatnej dróſy w Brěſynzy 500 000 hr., dar pſches k. far. Kaplerja w Njeſwacżidle 10 000 hr., dar pſches k. far. Scholtu we Wulkich Sdżarach 700 000 hr., dar pſches k. far. Rjencża we Wjeleczinje 1 100 000 hr., dar pſches k. far. Handrika w Sslepom 150 000 hr., dary pſches k. wyſchſcheho wucżerja Sperlinga w Delnjej Hórzy 300 000 hr., S. w M. (pſches k. far. Mikelu w Maleſchezach) 20 000 hr., k. Krjeczmaŕ (pſches k. wyſch. wucż. Sperlinga) w Delnjej Hórzy 100 000 hr., dar ſ Klukſchanſkeje woſady (pſches k. far. Handrika) 1 000 000 hr., k. Albinus w Pomorzach 2 000 000 hr., k. Paleŕ ml. we Koporzach 5 000 000 hr., k. Bjenada w Kamjeńzu 1 000 000 hr., k. Lapſtich we Bukojnje p. Wulkich Sdżarow 2 000 000 hr., H. w B. (pſches k. far. Voigta w Hodżiju) 10 000 000 hr., k. Lahoda we Pżowjach 1 000 000 hr., k. H. Lehmann we Wujeſdże 20 000 000 hr., N. N. ſ Cżornjowa 10 000 000 hr., k. Sümberg w Lětonju 50 000 hr., dar pſches k. far. Rěſbarka w Porſchizach 30 000 hr., dar ſ Bukecżanſkeje woſady (pſches k. far. Mjeŕwu) 2 500 000 hr., cżitaŕ ſ Bukecżanſkeje woſady 12 020 000 hr., pſches k. Frenzela w Hornjej Hórzy ſeſběrane dary 13 300 000 hr. Wſcho hromadże 126 995 980 hr. Wutrobny dżak wſchěm pſchecżelnym daricżelam. Dalſche dary pſchijimuja kł. duchowni a Ssmolerjez knihaŕnja w „Sserb. Domje“ w Budyſchinje.

S bliſka a ſ daloka.

W **Lubiju** běchu ſo 9. oktobra ſaſtupjerjo woſadow ſ duchownymi k diözeſanjſkej ſhromadżiſne ſeſchli, kotraż bu wot k. tajn. zyrkv. radź. Roſenkranza wodżena. Hłowny pſchednoſchk kn. faraŕki Stangowoje pokaſa nam pucże, kak mohłe a dyrbjałe woſady, duchownſtwo a żónſke towaŕſtwa hromadże dżełacź k lěpſchemu zyrkwoje a zykeho luda. — Wo pſchenajeczu leżownoſcźow dóńdże k dróbniſchej rosmołwje, w kotrejż ſo żadaſche, ſo ma tu kóżde pſchedſtejicźeŕſtwo ſwěru a njemylnje to ſwoje cżinicź, ſo bychu też leżownoſcże tón wunoſchk pſchinjeſłe, kotryż je naſchemu cżaſej pſchimĕrjeny a ſa ſdżerżenje zyrkwineho dżeła nuſny. „Komnuſija ſa pſchenajenje“ ſo ſ nowa wuſwoli, do kotrejeż mjes druhimi ſłuſcha k. faraŕ P. Mrósak-Ketliczanſki. — Po wſchelakich druhich dypkach pſchinjeſy na kónzu hiſchcże k. primarius Wallenſtein-Lubijſki wulzy ważne namjety a żadanja, dżiwajo na khutny cżaſ a ſrudne wobſtejnoſcże; mjes druhim ſo żada, ſo ſo ſynoda hnydom powoła, dokelż ma tuchwilu ſaſki konſiſtorijum njedoſahazu liczbu ſobuſtawow a dokelż ſo tehdla dżełа a nadawki tak wuwjeſcź njehodża, każ je to nuſne; namjetuje ſo, ſo by ſo pſchedewſchěm też dobry a roſhladniwy muż ſa hoſpodaŕſke a pjenjeżne praſchenja do konſiſtorija powołał. Doda ſo też, ſo by ſo ſ wjetſchej raſnoſcźu ſa żadanja wuſtupiło — pſches ſudniſtwo — kotreż ma ſtat zyrkwi dopjelnicź na podpjerach a pſchinoſchkach. —

Liſtowanje: R. we W. ſa 23. po Tr. — M. we L. ſa 24. po Tr.

Biblija — cżaſ — cżłowjek.

45. tydżeń, wot 4. hacż 10. nowembra

4, Tſiadwazeta njedżelà po Sswj. Trojizy: Jap. ſk. 26, 24—32 — kh. 238 — Jan. 1, 1—18.
5. póndżela: Pſchiſł. 11, 1—15 — kh. 740 — Jan. 1, 19—34.
6. wutora: Pſchiſł. 11, 16—31 — kh. 739 — Jan. 1, 35—51.
7. ſrjeda: Pſchiſł. 12, 1—14 — kh. 742 — Jan. 2, 1—12.
8. ſchtwórtk: Pſchiſł. 12, 15—28 — kh. 734 — Jan. 2, 13—25.
9. pjatk: Pſchiſł. 13 — kh. 731 — Jan. 3, 1—15.
10. ſobota: Pſchiſł. 14, 1—18 — kh. 728 — Jan 3, 16—36.

Samolwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noſacźizach.
Cźiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a kniharńje, ſap. drużſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čišło 44. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Sirowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swérnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočńity.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

W Budyšchinje, 4. novembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měsaz 34 000 000 hr.

23. njedźela po swj. Trojizy.

Agrippa pak dźesche k Pawołej: Mało je trjeba, dha by mje narěczał, so bych kschesczijan był. (Jap. skutki 26, 20.)

Hižom dwě lěcze dołho sedźeschе japoschtoł Pawoł jaty dźerżany w Cesareji. Na městno dotalscheho bohota Felixa běschе jako naslědnik Porzius Festus stupił, drje kruty a surowy muž, ale tola sprawny Romski po starym waschnju. Bórsy hižom jatemu japoschtołej kładnosć dawa, so pschecziwo židowskim skórżbam samolwicz. Wulka a ważna to hodźina w japoschtołskim žiwjenju, kaž w stawisnach Božeho kralestwa, hdyž smědźesche tamle wobswědczicz wo wěrje sa swojeho Knjesa Jesom Khrysta. Ssamo kral Agrippa a Bernice, jeho mandźelska, běschtaj w tamnej shromadźisnje pschitomnaj. Jimaj chzyschе Festus, kotrehoż prěni krócz wopytaschtaj, wěscze s tym wosebite sabawjenje poskiczicz, so jimaj tamneho sławneho jateho pschedstaji. Psched tajkimi wosobnymi a nahladnymi poslucharjemi drje Pawoł njebéschе ženje porěczał. Jowle so wo nim Knjesowe słowo dopjelni (jap. sk. 9, 15): „wón budze moje mjeno prjódknjesć pohanam a kralam". Smužity a njebojasny steji Pawoł psched swojimi sudnikami, drje blědy a po cźěle wosłabjeny, ale se swědczatymaj wocźomaj a s wulkej wjesołoscźu we wutrobje, so smě jowle sa swojeho Knjesa wustupowacź. Tak powěda se swojeho žiwjenja. Kak je swojeho Sbóžnika namakał a kak bu wón — prjedawschi pschescźěhar — sa japoschtoła a swědka teho Knjesa powołany.

Jeho słowa njewostachu bjes saczischcza. Też Festuš so njemóże temu cźiscźe wutwijecź, runjeż jemu, schtož Pawoł rěcźi, kaž zusy swět wostanje; haj, wón so jeho khrobłoscźe dosć wobdźiwacź njemóże a praji: „Blasnisch so, Pawołe, twoje wulke nawuknjenje pschinješe cźe k blasnoscźi, ty sy drje sprawny, pobožny a mudry muž, ale sam wjazy prawje njewěsch, schto rěcźisch. Ssy pschepjaty horliwz."

Hdyž dźensa prědać Boże słowo wo hrěchu a hnadźe, wo njebjeżach a wěcźnoscźi, wumoženju a wodacźu swětej pschipowjeda, — kak so wo nim husto sudźi? Tak, kaž bychu to wschо wězy byle, kiž so do naschеho cźasa wjazy njehodźa; prědarska rěcźliwosć so snano khwali, ale mała wostanje liczba tych, kiž woprawdźe do jeho słowa wěrja; wulki dźěl to dźensa pak kaž Festus sa blasnosć dźerži.

Na to pak mózemy s japoschtołom jenož wotmołwicz: „Ja so njebłasnju, ale ja rěcźu prawe a mudre słowa." Prědać njerodźi wo khwalbu poslucharjow, ale wo jich duschow sbóžnosć; wón chze swědczicz wo wěcźnych wěrnoscźach, kiž nihdy njesestarjuja; jowle so njejedna wo cźłowjeske sachodne abo wumyślene wězy, ale wo woprawdźite podawki Božeho kralestwa. Japoschtołso a wucźobnizy so wusnawachu: Schtož smy słyschali a widźeli, wo tym dyrbimy prědowacź a rěcźecź. Schtož móże kóždy wěrjazy wuznanje jako žiwu móz a woprawdźitu wěrnosć w swojim žiwjenju w dobrych kaž hubjenych cźasach nasłonicz, wo tym chze Boži swědk a sobudźełacźer w Božej winizy druhim sobupucźowarjam dźělicz a wotedawacź. A to cźini wón s dobrym swědomjom, dokelž wě a je sam nasłonił: Ja so njebłasnju, ale rěcźu prawe a mudre słowa, kiž płacza do wscheje wěcźnosćе.

Tak běschе Festus Pawoła wotpokasał; a po tym so japoschtoł na kroła Agrippaża wobrocźi. Khrobłe so jeho wopraschа: Wěrisch, kralo Agrippa, tym prophetam? Wěm, so wěrisch! Ty

ßy Žid. Jako tajki dyrbiſch profetam wěricź. A hdyž ßlubjenjam a profetam wěriſch, potom dyrbiſch też do Khryſtuſa wěricź, kiž je tamne profetiſke ßlubjenja dopjelnił. Jako ſprawny muž njemóżeſch hinak, ale dyrbiſch do evangelijona wěricź. — Ważny wokomik! Schto budże kral wotmołwicź? Kak budże ßo rosßudźicź? Pawoł prědowanje je jeho ßwědomnje wubudźiło, jeho wutrobu pſchimało, a nimale pſcheßwědczikło.

O kralo Agrippa, nětkole ßo jedna wo wěčne ſboże twojeje dusche. Njeſkhomdź tuteje hnadneje hodźiny, kotraż w twojim žiwjenju ßnadź ženje ſaßo njepſchińdże. Mała kroczel hiſcheże a ty ßy na prawym puczu do njebeß; dźenż maſch ßo rosßudźicź a Bóh je cźi lohko cźinił, to jene, ſchtoż je nuſne ſa wěčnu ſbóżnoſcź, ßej wolicź a pſchißwojicź. Ale Agrippas tutu rosßudźaze kroczel njeczini. We ßwojich ſmutskownych wuſkoſcźach niczo lěpſcheho prajicź njewě: Mało je trjeba, dha by mje narěczał, ſo bych kſcheſcźijan był. Srudny a hłuboko hnujazy napohlad, hdyž cźłowjek we ſtrachu žiwjenja pomozny powjas, kiž ßo jemu poſkicźi a kotrehoż je hižom ßo pſchimał, ſaßo ſ rukow puſcheźi! Abo hdyž ßo tódź bliſko wotpočznemu pſchiſtawej na dompuczu hiſcheże ponórił. Nimale wukhowany a tola ſhubjeny!

Nimale kſcheſcźijan, połojcznaty wěrjazy ßo kaž Agrippas ženje doſpołnje ſa teho Knjeſa njerosßudźi, ale tak na poł puczа ſtejo wostanje a to je jeho njeſbožo ſa cźaß a wěcznoſcź.

Chzemy ßo pruhowacź: ßym ja hižom doſpołny a zyły kſcheſcźijan, kiž je ßo cźiſcźe rosßudźił ſa ßwojeho Knjeſa. Tak někotremużkuli mózeſch pſchiwołacź: ja wěm, ſo wěriſch! A tola ßej njeſwěriſch, ſtaremu cźłowjeſkemu hrěſchnemu waſchnju ße wotrjez, njemóżeſch ſtarych cźělnych rjecźaſow wotbycź, dokelž k temu praweje ßylneje wole njenamakaſch w ßebi! Tak ſtonaſch: ja bych rady wěrił, ale njemóżu!

Lohko to wěſcźe nikomu njepadnje. Ale, Bóh ßam dawa k temu móz, jeli ſo dobreje wole ßy a jeho ſa pomozníka proßyſch.

Feſtus, Agrippas, Pawoł — tſjo ſaſtupjerjo wſchelakorych ſtejniſchcźow pſcheźiwo Khryſtußej. Tón jedyn jeho krucźe wotpokaſuje, tón druhi ßo prawje rosßudźicź njemóżeſche a tón tſeźi khroble a wjeßole ſa njeho wuſtupuje. Na kajkim ſtejniſchcźu ſtejiſch ty, luby cźitarjo? Bóh daj, ſo móżeſch prajicź: Ja wěm, do koho wěrju a ßym pſches Khryſta krwawne rany tón prawy grunt nětko namakał. Hamjeń.

Ssmy my hotowi?

Pſched 9 lětami, wokoło kermuſche 1914, ßo nadźijachmy, — abo prajmy lěpje, ßo nadźijeſche wulki dźěl naſcheho ludu, — ſo wójnſka nuſa, kotraż bě naß potrjechiła, jako pſcheńzu ke kermuſchnym tykanzam ſaßykwachmy, nimo, hdyž hody tu, ſo ſ lětom 1914 też wójnſka nuſa nimo. A ſaßo kermuſcha, po 9 lětach, dźeſ wjecź dołhich lětach, a nuſa njeje pſchezo hiſcheże nimo, ně. wjetſcha je, hobrſka je, ſaduſchaza je. A tutu kermuſchu nima nichtó, też tón najmjeńſchi dźěl ludu niz, teje nadźije, ſo k hodam to hinak, a ſo ſ lětom 23 „wſcha nuſa ßwój kónz ma“. Kermuſchny ßwjedźeń kaſy nam ta wěſtoſcź, ſo to hórje hiſcheże.

Hórje hiſcheże, a nětko hižo telko ſadwělowazych! Ssmy my to hotowi ſa to, ſchtoż pſchińdże, ſo njebychmy my też byli namakani mjes ſadwělowazymi, morkotazymi? Ssmy my hotowi tak, ſo ßo wopokaſamy jako kſcheſcźenjo, to rěka Khryſtußowi? — Hórje hiſcheże a nětkole hižo telko ſawutlazych, hłodu mrějazych! Ssmy my to hotowi ſa to, ſchtoż pſchińdże, ſa to, ſo pſchińdu tradazy k nam a pytaja pomoz, ſa to, ſo my dźemy na pomoz, wjedźo, ſo to nuſa tam a tam? Ssmy my hotowi ſa to, ſo ßnadź też my ßami, njech też nětkole ſaſtarani ſ zyrobu a žiwnoſcźu, pſchińdźemy do nuſy a tradanja? Ssmy my hotowi, bycź a woſtacź kſcheſcźijenjo a w tutym cźaßu bědźenjow wobſtacź jako kſcheſcźijenjo, kiž ßwěrni ßwojemu Knjeſej a miſchtrej? —

Skibka tykanza njebudże tebi ßkodźecź — a też njedyrbi! — njedawaſch-li darujo a pſchedawajo tym, kiž ßu potrěbni, kiž ßebi njemóża ani kuſka ßucheho khlěba kupicź wot teho, ſchtoż ty maſch! So bychmy my wſchitzy tola wjedźeli, kelko nuſy a tyſchnoſcźe to w kraju kuſka wſchědneho khlěba dla, a to pola tajkich, kotſiž to njejßu ſe ßwojej winu ſawinowali, kotſiž ßu wſcho, ſchtoż dyrbjachu a mózachu, cźinili, tak derje abo tak hubjenje kaž ty, kiž ty

Kěrluſch ſe „ßerbſkich Spěwarſkich“.*)

Nět wjeſelće ſo, křesćenjo!
My chcemy wſitcy spěwać
ſkutk Knjeza Boha našeho
ſo jeho hnadźe dźiwać:
što Bóh ſam ważił na nas je,
kak wulcywjele miłoſće
je hubjenym nam spožčił.

2. Ja złeho ducha wotročk běch
a wbohi ſmjerćo jaty;
mje drěješe wšak ſtajnje hrěch,
pod Boži hněw běch daty;
ja přeco hłubje zapadnych
a ze złeho tak njeſtarych;
mje hrěch bě wšudźom wob-
[dał.

3. Wšě ſkutki ničo njepłaća,
wšo darmo z nimi běše;
ſej wola dobre njeżada
a na złe jeno dźěše;
mje hrěch najhórje tyšeše,
ſmjerć we mni khudym
[knježeše,
ja k heli dyrbjach padnyć.

4. Duž Bohu żel wot wěčnoſće
wšej' mojej' nuzy běše,
ſo dopomniwši ſmilnoſće
mi lubje pomhać chcyše;
wón ſwoju wótcnu wutrobu
mi hubjenemu wotamknu,
najlěpše na mnje waži.

5. Wón dźěše k ſwojom' Syne-
Čas żada moju hnadu, [wi:
dźi na zemju, mój najlubši,
daj khudym zbóżnu radu,
jim pomhaj z hřěšnej' ſtyſk-
[noſće,
wjedź jich ze ſmjertnej' hór-
[koſće,
zo z tobu žiwi budźa!

6. Syn Wótcewi bě poſłušny,
ſem na zemju dźě přińdźe
přez čistu knježnu podjaty,
hrěch njebě we nim nihdźe;
móc bójſku wólnje potaji
we khudej człowſkej ſłaboſći,
hdyž čerta chcyše jimać.

7. Wón dźeše ke mni: Dźerž
[ſo mje,
či nětk ſo dyrbi radźić!
Ja wšón ſo podam za tebje,
chcu na swój klin će sadźić;
hlej! ja ſym twój a ty ſy mój,
hdźež ja ſym, tam ty ke mni
[pój!
— Štó móże naju dźělić?!

8. Mi rozleć dyrbja moju krej
a žiwjenje mi rubić.
Wšo to ſtaj k ſwojom' zbožu ſej
a daj to ſebi lubić!
Smjerć wozmje moje žiwjenje,
ja wozmu twoje hrěchi wšě,
— tak ty ſy zbóżnoſć dobył.

9. Ja k Wótcewi ſtpju do
[njebjes,
wšak ze ſwěta mam čahnyć;
tam ja być twój chcu bnadny
[Knjez,
Duch na tebje ma panyć,
kiž tebje budże troſtować
a wučić će mje prawje znać
a do wšej' prawdy wodźić.

10. Štož činił ſym a wučił ja,
to činić maš a wučić,
zo do Božeho kralestwa
mohł wjeſoły by nutř hić. —
So hladaj ſwětnych wuſtaw-
[kow
a dźerž ſo mojich přikaznjow!
— to poručam ja tebi.

*) — hnydom 1. cźišćo — ſe ſtarym jadrom, poformje něſchto porjedźeny a w nowem kabaće — jako pokaſka. Hižo wſchak pſched nět dwěmaj lětomaj je w „Sſerbſk. Now.“ (hł. lětnik 80, cźo. 229, 4. X. 1921) „laik“ ſ wobſchernym naſtawkom: **„Nowy wudawk ‚Serbſk. Spěwarſkich‘ — ważna należnoſć cyłeho ſerbſkeho naroda!“** — ßo wjazorych ßwojich a wſchelakich pſchecźow a poſtiwow wuſpowjedał.

— Po nich njech tu podyßany w běhu najprjedy tohole (4.) ſchtwórcźłěta tón a tamny kěrluſch — jdźěła też ſtrótcźeny po wobßahu a wobmjeſowany po wopſchijecźu — podawam jako pokaſku, kak ßebi **„ważnu należnoſć“** ja wuwjedźomnu (wuwjedliwu) myßlu.

Naſchi lubi Sſerbjo chżyli, proſchu, k tomu ßwoje nahlady, měnjenja, pſchecźa atd. porjadnje a pißomnje pod napißmom: Nowy wudawk ßerbſk. Spěwarſkich — do Sſmolerjez knihařnje w Budyſchinje ſapodawacź, **ſo je ſeſnajemy a nawuknjemy pełnje wobkedźbowacź!**

Nowy wudawk je nuſny a to ſkerje lěpje, dokelž je hiſchcźe (abo hižo) eno ßnadna licźba eksemplarow ßerbſk. Spěwarſkich na ſkładze a na pſchedań!

Farař emr. **M. Urban** w Khróſtawje
— jako towarſch ſ „wubjerka ſa nowy wudawk ßerbſk. Spěwarſkich“

ßnadź jěďże a picźa masch do ßyteje wole! Wěsch, k cźomu jo masch? So by ßo wopokasało, schtó ßy a na cźim cźi ßu s tobu, kotsiź ßu nětkole po Jesußowym ßkowje twoji najbliźschi!

Schto pomha pomoz, hdyź je tón, komuź pomhacź chzesch, morwy, hdyź je sadwělował, njenamakawschi kschesćijanskeje wutroby, hdyź je sawutlił, njenamakawschi kschesćijanskeju rukow, kotrejź ßobudźělitej! To rěka: Pomhajmy hnydom! Schtóź hnydom pomha, dwójzy pomha! Mohło to lohzy pschepośdźe bycź!

Nasch lud a kraj je nětkole jena wulka wołanza a jeje wołanje rěka: Na pomoz! Na pomoz! A to najstyskniśche wołanje njepschińdźe k tomu hischcźe wot tych, kiź hubu schěroko wocźineja, wono pschińdźe s wutroby tych, kotrymź ert ßnadź mjelcźi, dokelź ßo hanibuja, dokelź ßo, strachuja. Ssmy my hotowi pomhacź, kóźdy s tym ßwojim a po ßwojim? So to bychmy byli hotowi! A niz jeno to! So to bychmy hiźo pomhali! Wono mohło lóhzy pschepośdźe bycź!

Pschepośdźe!! To styskapołne ßkowo sa teho, kotryź pomoz trjebasche a njedosta! Pschepośdźe! to pak teź styskapołne ßkowo sa teho, kotryź móźesche pomhacź a — njepomhasche! — Pschepośdźe! to styskapołne ßkowo sa to byćźe a bědźenje tuteho źiwjenja! Pschepośdźe! to styskapołne ßkowo sa to poßlednje, to ßmjertne bědźenje!

Tuź! Ssmy my hotowi, pomhacź, pomhacź druhim, pomhacź ßami ßebi?!

Zyrkej a stat.

Synoda sakskeje zyrkwje seńdźe ßo w druhej połojzy novembra. Hacź ßnadź to sa wschelake potom hiźo pschepośdźe njebudźe pschi położenju a roswiwanju, kajkeź to w tu khwilu je! —

Schtoź ßo to nětkole w nowinach pische wo nusy sakskich farskich domow, je wulzy srudźaze. Ssamo pilkajo khodźa po proschenju w ßußodnych Cźechach kaź w dawnych cźaßach měra pola naß „böhm'sche Bettelmusikanten". Wulzy srudźaze to, a cźeja to wina? Wina wyschnoscźe zyle wěscźe, ale niz jenoź a ßnadź teź niz najprjedy, wina zyrkwje to a woßadow a wina woßadnych! Hdyź stat sapowědźi ßrědki a hdyź zyrkej, to rěka sarjadnistwo zyrkwje, krótkowidźaze a komdźaze, dyrbje-li jenotliwi, woßadni, woßady sa to ßo staracź, so ßo wschudźom porjadne zyrkwine a nabožne źiwjenje sdźerźi a so duschepastyr dale skutkuje. Hdyź k tomu njedoßahaja dokhody se zyrkwineho samoženja a s dawkow, ma kschesćijanska lubosćź tu khwilu hinak pomhacź a tello swjesćź, so ßo woßadne źiwjenje smóźni. Hdźeź ßo to njestawa, hacźrunje mjes woßadnymi ßródkow a samoženja dosćź, tam njeje tajka woßada k wobźarowanju, pschetoź hiźo to mjeno „kschesćijanska" je pschewjele sa nju. A tuto pruhowanje, kotreź hiźo na tak někotru woßadu — niz jeno Sakskeje — pschischło, pschińdźe hischcźe na jich wjazy, jeli so naß wschitko njemoli — a ßo pokaźe, hacź „kschesćijanske" woßady mamy a „kschesćijanskich" woßadnych a hacź nasche zyrkwine wobstejnoscźe hódne ßu, pschětracź tutón cźaß ßudźenjow a pruhowanjow a wobstacź. Tam to wobsteja, hdźeź njejßu jenoź poßkucharjo evangelija, ale teź cźinjerjo. Hdźeź to njejßu, tam — tak praji ßkowo Boźe ßamo — ßo sjebaju ßami! — A kaź to s tutym pruhowanjom wěry a wěrjazych, zyrkwje a woßadnych, tak to dozyka s pruhowanjom luda a ludźi a kraja. Cźeźko to hiźo a cźeźscho hischcźe! Kak swěrimy ßebi to wobstacź a wostacź — bjes wěry, bjes Boha? Sa lěto 23 wěschcźa teho cźeźkeho mnoho hacź do sapoczatka lěta 24! Hłód bu nam pschipowědźeny a hiźo ßo khłapa s ruku koscźowza wo durje a wrota, a mrěcźe cźłowjekow tu hiźo je! To wscho, dokelź wotemrěchu cźłowjekojo, haj ludy wěrje, źiwej wěrje do źiweho Boha! Kak mohło to potom hinak bycź! Tuź hladajmy ßo, prjedy hacź pschepośdźe! Abo je hiźo pschepośdźe? Pschepośdźe tehodla, dokelź njeběchmy cźinjerjo Bożeho ßkowa, teź ßnadź niz wjazy poßkucharjo Boźe ßkowo a tu źiwa wěrna wěra wostanje! Wokoło ßkowa Bożeho budźa ßo hromadźowacź we źiwej wěrje cźi, kiź s njej ßu, a byrnjeź to bylo na hischcźe wjetschich hromadach rospadankow sańdźeneho cźaßa měra, pokoja a tak njenowaneho ßboźa! Schtó budźe mjes nimi?

Bjes Boha na ßwěcźe.

(Pokracźowanje.)

Popołdnjo, jako skót k wodźe cźerjesche, ßu pschischłe żony hriby pytacź; jim wupowjeda, schto bě ßo stało.

„Martinko!" dźesche stara Hudźowa. „To je bylo zyle tak, kaź w Sswjatym Piśmje steji wo pastyrju, kotryź mějesche sto wowzow a bě jenu shubił, kak je wostajił te 90 w pusćźinje a schoł pytacź shubjenu."

„A je ju namakał."

„Je ju namakał! Je ju wsał na ramjeni a ju domoj donjeßł a ßo tak na tym sradował, so je ßußodow swołał, so bychu ßo s nim wjeßelili."

To ßo Martinkej lubjesche. „A schtó je to tón pastyŕ był? A hdźe je był?"

„To ja njewěm! Knjes Khrystuß je to ras ßwojim wucźomnikam powjedał."

„A schtó to bě, tutón Knjes Khrystuß?"

„Ale Martinko!" saßmjachu ßo druhe żony. „Ssy ty pak hłupy!"

„Njehańcźe jeho!" sakitowasche Hudźowa. „Khuduschi nima nikoho, kotryź by jemu to rosprawił a do schule teź njeje khodźił. — Tak, Khrystuß je Ssyn Boźi! — Ale dźimy nětk dale!" —

Żony ßu woteschłe. Hólz ßebi na to njemyßlesche, so ßu ßo jenu wußmjałe; wjeßelesche ßo, so bě saßo něschto wo Bosy shonił, so ma Bóh teź Ssyna a so jemu rěkaju Jesuß Khrystuß. „Jesuß" je ßo Martinkej lěpje lubiło. Tutón Jesuß bě wěscźe teź pastyŕ; ßnadź mějesche do zyła ßam tamne sto wowzow! Nó, hdyź maja tam, hdźeź pschebywa, teź pastwischźa, maja tam teź wěscźe holu, a tuź dyrbi tam to wěscźe teź jara rjenje bycź!

Duzy domoj Martinko huscźischo k njebjeßam pohladny.

„Ssnadź tam teź runje s pastwy cźerja a ßnadź teź runje Boźi Ssyn Jesuß! Wón je jenoź wo wowzach rěcźak. tuź teź wěscźe jenoź wowzy paźy! Hacź mje wón widźi? Wumrěł bych rad, bych-li wjedźał, so mje wosmje sa pastyrja. Wohladał bych tak skoro, kak tam je!"

Nasajtra wotucźi Martinko wjeßoły kaź żenje. Wumy ßo, sćeźa ßo a swobleka ßo porjadnischo hacź hewak. Jako běchu jemu poßledniu krutwu, Dótkowu „Bělinu" s hródźe wuhnali, woprascha ßo nadobo Dótkowu: „Cźetka proschu waß pěknje, widźi Bóh wschitko, schtoź cźinimy?"

Żoni sacźmi ßo wobliczo; bě ßo runje s mużom wadźiła, a muź bě ju nabił.

„Wěscźe widźi, ßynko!" sbórbota njemdra. „A hdyź budźesch sleho skucźicź, khłosta tebje!"

„Ja njeskucźu sleho, cźetka!" ßlubi hólz. „S Panom Bohom!" (Tak strowi Sslowak: „S Bohom Knjesom!")

„Khodź s Bohom!" (Tak strowi Sslowak saßo!)

„A cźetka!" wobroćźi ßo Martinko hischcźe ras, „widźi naß teź jeho Ssyn?"

„Jeho Ssyn?"

„Jesuß!"

„Knjes Khrystuß? Nó zyle wěsćze! — Ale nětk běž!"

Martinko je schoł, ale duzy je ßo jemu sdało, jako byschtaj to hromadźe schloj, Ssyn Boži Jesuß tam horjeka a wón tu deleka. Wot tuteho dnja njeswěri ßebi wjazy, na skót selicź, kaž bě to prjedy cźinił. Pschetoż, widźesche-li Jesuß jeho, ßłyschesche jeho też.

IV.

Tak miny ßo to Martinkej zyły tydźeń w sbožu a spokojnosći. Ras, jako je ßobotu wjecźor s pola hnał, je wjecźor swoniło. Sswjatocźnje rosnjeße ßo swuk wulkeho swona psches dol: „Budźe njedźela!" pomyßli ßebi Martinko. „Swonja s wulkim! nasajtra pójdu ludźo do zyrkwje! Ale schto to tam w zyrkwi cźinja?"

Njebě hischcźe ženje w zyrkwi był. Jako bě wjeßnjanostowa wumrěła, ßedźesche wonkach pod durjemi sa prescherjom. Ssłyschesche drje, jo nutskach hrajachu, spěwachu a so knjes duchownny ludźom něschto powjedasche; srosumił pak tam wonkach niczo njeje. — Ras, w symje, chzyschce też do zyrkwje hicź — w lěcze njeßměd źische wot huß prjecź! —

„Schto też chzył ty to tam cźinicź?" rjekny wjeßnjanostowa. „Cźitacź njemóżesch, a drastu też nimasch. Tajkich ludźi nieje we zyrkwi trjeba!"

„Cźehodła tam to ludźo khodźa? Něcźa to tam s Bohom? Abo bywa jim to tam wo nim powědane a wo Jesußu? Wěsćze! A ja tam njeßměm hicź!"

Dźenß njechasche ßo to Martinkez wjecźerjecź; podarmo je ßam k njemu Bundasch ßwoju schescherjatu hłowu tulał! Tak bě ßo jemu wutroba srudźiła, so by najradscho do hór běžał a hischcźe radscho sa ßwojej mamicźku! Sebra ßo, so by k njej pohladał — s najmjeńscha na pohrjebnischcźu. Někotry ras bě jej hižo donjeßł kwětku na row, někotry ras bě tam ßedźał a ßebi pschemyßlował, hdźe to mamicźka woteschła a hacź ßo jej to tam derje dźe. Dźenß njedonjeße tam kwětki, sa to je krjepił s horzymi ßylsami te, kotrež tam na rowje roscźechu. „Mamicźka moja dobra! Njepuscheza tebje tam pola Boha też do zyrkwje, dokelź ßy jena, kotraż bjes domisny, kaž nje tu? — Ach mamicźka moja!"

Njedaloko ryjesche dóika row. Tutón wußłyscha płakazeho hólza. Jeho sesnawschi dźesche wostajiwschi motyki k njemu.

„Schto płacźesch, Martinko? Schto cźi je?" ßo prascha.

Wupowědał je jemu hólcźez ßwoju žałosćz, dótka pak njeje jeho srosumił. Hacź runje kóždu njedźelu do zyrkwje khodźesche a wjele wo Bosy a Ssynu Božim ßłyschesche, njemyßlesche ßebi tola nihdy na Boha.

„Njepłacź!" rjekny. Slě je, so ßu Tebje tak hkupeho wostajili, ale to njeje wěrno, schtoż to prajisch! Ty ßy nasch wjeßny pastyr

a żadyn tajki, kotryż by bjes domisny był! Możesch směrom hicź k hólzam na łubji, nichtón tebje tam njewucźeri!"

„Ale, wujo! Hdyż tola drasty nimam!"

„Nó, w lěcze wschak tak njemóżesch do zyrkwje khodźicź, dyrbisch tola skót pasćz! Ale nasynu da tebi gmejna nowu drastu, potom możesch tam kóždu njedźelu khodźicź!"

(Pokracźowanje.)

S bliska a s daloka.

— **W Maleschczach** ßwjecźesche nasch ßwěrny a pilny sobudźełacźeŕ k. farař Mikela ßwój 25 lětny sastojnski jubilej. We lěcze 1898 bu s duchownym we Lubji a 1903 s kaplanom we Ketlizach, wot 1904 ßem skutkuje nětko jako farař w Maleschecźanskej wosadze. Snajemy jeho wschitzy też s nascheho „Mißionskeho Poßola", kotrehoż nam pschi wschěch wobcźežazych wobstejnosćzach ßwěru scźele a też s tak někotreho druheho nastawka a dźěła, kotrež je jeho pilna ruka nam Sserbam napißała. Sa jeho ßwěrnu a rad swólniwu pomoz, kotruż je nasche njedźelske kopjeńko pschezo pola knjesa jubilara namakało, ßo wono dźenßa jemu sjawnje a wutrobnje dźakuje a strowi jeho, sbožo a Boże žehnowanje pschejo na dalsche 25 lět, se sprawnym a ßwěrnym Pomhaj Bóh Wam, knjes jubilaro!

— **Gmejnske wólby** ßu bórsy; něschto wažne to ja mały a mjeńschi stat gmejny. Je schkoda sa gmejny a jeje žiwjenje, so to też pschi tutych wólbach s wulkeho dźěła po politiskich sażadach dźe. Njech tola wożebje tutón krócź wolerjo ßo wodźicź dadźa wot druheho rosmyßlowanja: Hladajcźe, kak cźi, kotsiż ßu k wuswolenju mjenowani, steja k wěrje a k naboźinje a wolcźe nuzow a żony, kotsiż ßu s wutrobu a s ruku wěrjazy k schescźijenje a ßo w ßwojim cźinjenju wodźicź dawaja wot prawa a prawdosće, kotraż psched Bohom płacźi a wobsteji, a to we wschěch naležnosćzach! Tak pomhacźe najlepje gmejnje a psches to ludu! Tak ßłużicźe s dobom też kraleństwu a zyrkwi teho Knjesa, a to tola chzecźe, to tola dyrbicźe, jeli so scźe kschescźijenjo!

— **W Ketlizach** bu sańdźenu póndźelu 29. oktobra swudowjena sararka Domaschzyna k poßlednjemu wotpocźinkej pokhowana. Pódla ßwojeho mandźelskeho, bywscheho Noßacźicźanskeho sararja Michała Domaschki, kotryż tam hižo 1897 poßledni wotpocźink namaka. Jej bě Bóh Knjes dołhi wjecźor žiwjenja spožcźił. W lěcze 1892 dźěsche se ßwojim mandźelskim, kotryż bě 43 lět w Noßacźizach ßwoje sastojnstwo sastawał, na wotpocźink, 31 lět tutón wužiwasche. Schtwórtk, 25. oktobra wotwoła ju Bóh Knjes w Bartskim sarskim domje s tuteje cźaßnosćze, jej hnadnje spožcźiwschi wyßoke 89 lět a dwaj měßazaj semskeho dróhowanja. K rowej ju pschewodźachu s pschiwusnymi też pschede wschěm stawy Noßacźicźanskeje wosady, w kotrejž je wona tak dołhe lěta ßwěru s mandźelskim ßobuskutkowała.

Listowanje: M. w L. sa 24. po Tr.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

46. tydźeń, wot 11. hacź do 17. nowembra.

11. Schtyriadwazeta njedźela po Sswjatej Trojizy: Jap. sł. 28, 16—31 — kh. 443 — Jan 4, 1—33.

12. póndźela: Pschisł. 14, 19—35 — kh. 618 — Jan. 4, 34—54.

13. wutora: Pschisł. 15, 1—19 — kh. 728 — Jan 5, 1—24.

14. ßrjeda: Pschisł. 15, 20—33 — kh. 729 — Jan. 5, 24—47.

15. schtwórtk: Pschisł. 16, 1—16 — kh. 17 — Jan. 6, 1—15.

16. pjatk: Pschisł. 16, 17—33 — kh. 734 — Jan 6, 16—24.

17. ßobota: Pschisł. 17 — kh. 735 — Jan 6, 25—40.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.
Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihaŕnje,
sap. druźstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čišło 45.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočńty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 11. novembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczerni a płaczi na měsaz 34000000 hr.

24. njedźela po swj. Trojizy.

1. Tim. 1, 18. 19.

Tu pschikasnju czi poruczu, mój synko Timothejo, po tym prěnischim profetiskim słowje wot tebje, so by ty w tym samym dobre wojerstwo wojował, a měł wěru a dobre swědomnje, kotrež někotsi su wot sebje wotstorczili a su na wěrje kódź rosłamali (schkodu wsali).

Mój synko Timothejo! tak wótzowszy, khutnje a lubosczepołnje klinczi tuta narěcz japoschtoła Pawoła na swojeho lubeho wuczobnika a pomoznika, kotrehoz tez swojeho lubeho syna we wěrje mjenuje a wo kotrymz wobswědczi: „ja nimam žaneho, kiž by tak po mojej myšli runy był — runje jako syn nanej je wón so mnu słužił evangeliju“. Tutemu swojemu lubemu duchownemu synej dawa japoschtoł w jenu pisanymaj listomaj — tak tez w naschim tekscze — ważne wuczby sa jeho sastojnske skutkowanje a jeho kschescżanske khodźenje wuczby, kiž tez dźensa kóždemu służobnikej Khrystušowemu płacża. Ale jara bychmy so molili, hdy bychmy měnili, so tute wuczby jenoz duchownym płacża. Ně, dobre wojowarstwo wojowacz, je wschitkim kschescżanam bjes wuwsacża poruczene. A hdyž japoschtoł Timotheja na prěnische profetiske słowo dopomni, kotrež je so na nim — najsterscho pschi jeho swjeczisnje — s kładźenjom rukow tych starschich na njeho wuprajiło (1. Tim. 4, 14) a hdyž jemu pschikasuje, po tutym słowje dobre wojerstwo wojowacz, dha ma to tez ważnosez sa wschitkich kschczenych. Pschetoz ma snajemy słowa a słubjenja Boże w swjatej kschczenizy. Schtóz wěri a kschczeny budźe, tón budźe sbóżny. Ja sym cże s twojim mjenom wołał, ty sy mój. Hdyž pak symy jeho powołani, dha symy tez powołani kóždy jako prawy „Timotheus“, to rěka po serbskim: „Bohabój“ — w bohabojasnosczi a k Bożej czesczi czinicz, so bychmy sbóżni byli s bojosczu sa rjenjom, běžecz psches wobstajnu sczerpliwosez na to běděenje, kotrež nam je prjódkstajene, niz wustacz we běděenju pschecżiwo hrěchej, s krótka dobre wojowarstwo wojowacz. Tehodla

„Wojujmy dobre wojerstwo“

1. w mozy wěry 2. s dobrym swědomnjom.

Hdyž je wo wojerstwje rěcz, dyrbimy snacz njepschecżelow, pschecżiwo kotrymz mamy wojowacz. Swj. Pawoł tu njeměni tak mjenowane běděenje wo žiwjenje, wo bycże, kotrež je sa jich wjele mjes naschim ludom nětko tak cżežke a kotrež wutrobu nam husto stysknu a tyschnu czini a pschi kotrymz nusa, staroscz, khudoba, khoroscz, srudoba jako njepschecżelske mozy nam napschecżiwo stupja. Ale na tutym běděenju, pschi kotrymz so wo cżažne derjemněcże jedna, njejsu wschitzy jenak wobdźěleni, haj nětkotryzkulisch psches žiwjenje dże, kotryz tute běděenje sam se swojeho shonjenja lědy snaje. Ně, wo sbóżnosez so tudy jedna a wo wojerstwo, kotrež mamy pschecżiwo njepschecżelam naschej sbóżnoscże wojowacz. Kotsi to su, naš wuczi biblija, mały katechizmus a nasche shonjenje, mjenujzy czert, swět, a nasche cżěło. Pschecżiwo tutym tsjom, se sobu sjednoczenym njepschecżelam naschej sbóżnoscże mamy dobre wojerstwo wojowacz.

Dobre wojerstwo móże jenoz tajke bycz, kotrež niz k podleżenju ale k dobytczu wjedże. Tehodla so njedźiwamy, so japoschtoł pschikasni, dobre wojerstwo wojowacz, pschistaji: „a měł

wěru". Pschetoż niz se ſwonkownymi ſrědkami, niz ſ brónjemi wědomoſcże a niz ſ pjenjeſami a ſ kublami, ſe ſkutkami ſmilnoſcże abo teho runjecża, ſ zyła niz ſ naſchej mozu móże dobycże, króna žiwjenja, wěczna ſbóžnoſcź ſo dobycź. Pſchetoż, te brónje naſcheje wójny njejſu cżělne, ale ſ Boha mózne. Naſcha wěra je to dobycże, kotraż ſwět je pſchewinyła. Bjes wěry móżno njeje, Bohu ſo ſpodobacź. Dobycżeŕſka pak je naſcha wěra jenoż potom, hdyž teho ſapſchimnje a krucże dźerži, kiž móżeſche jako wodźer naſcheje ſbóžnoſcże prajicź: „Ja ſym ſwět pſchewinył. Tehodla budźcże ſtroſchtni, wy wojowarjo Jeſom Khryſta! Muż prawy ſa naſ wojuje, Bóh jeho k bitwje wabi. Hdyž ſchtó joh' ſpóſnacź chze, wón Jeſuſ Khryſtuſ je. Tón budże wěſcże dobycź. Schtóż do njeho wěri, tón njebudże k hanibje. Wſchitzy, kiž do njeho wěrja, njebudża ſhubjeni, ale ſměja wěczne žiwjenje. Tehodla rěka, we wěrje do naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta dobre wojeŕſtwo wojowacź. We wěrje na jeho ſłowo kedźbujemy. Wojowarjam Khryſtuſowym njeje to waźne, ſchtoż ludźo praja, też niz, ſchtoż jich ſamſna wola chze, ale jenicźzy, ſchtoż jich Knjes chze a praji. „Schtoż wón wam praji, to cźińcże!". Pſchetoż, ſłyſchane ſłowo naſcheho Knjeſa dyrbi poſłuſchnoſcź wěry w naſ wuſkutkowacź. Wojak też njewě, cźehodla roskaſowaŕ jeho na to abo tamne měſtno ſtaji, ale poſłuſchny tam ſteji, doniž druhi na jeho měſtno ſtupi. „Wachujcże a modlcże ſo, tak ſo wy do ſpytowanja njepſchińdźecże. Schtoż pak wam praju, to wam wſchitkim praju: wachujcże", tak naſch Knjes pſchikaže a jeho japoſchtoł to woſpjetuje. „Njeſpicże, ſtejcże we wěrje, dźerźcże ſo jako muſzy a budźcże ſylni!" Japoſchtoł Pětr pak, kiž běſche najboloſtniſcho ſacźuwał, kak wěrne je Knjeſowe ſłowo: „Duch je hotowy, ale cźěło je ſłabe", napomina tak khutnje: „Budźcże ſtróſbi a wachujcże, pſchetoż naſch pſchecźiwnik, tón cźert, khodźi wokoło jako rujazy law a pyta, kohoż by pożrjał. Temu ſtejcże napſchecźiwo twjerdźe we wěrje!" Thodla je ſłowo naſcheho Knjeſa na Pětra tak ſtroſchtne ſa wſchitkich wucźobnikow, kiž chzedźa wady dobri wojowarjo bycź a kiž tola ſwoju ſłaboſcź cźuja a kiž ſu jo huſto hižom ſhonili, to ſłowo Jeſuſowe: „Schimanje, Schimanje, hlej ſatanas je waſ požadał, ſo by waſ moht ſacź jako pſcheńzu, ale ja ſym proſył ſa tebje, ſo by twoja wěra njepſcheſtała". Tuto dobroproſchenje je ſo wuſłyſchało. Kak hłuboko je Pětr w nozy pſcherady tam w dworje wyſchſcheho měſchnikowego hroda padnył, jako ſwojeho miſchtra trójzy ſapře. A tola, jako potom pſches ſpěwanje khapona w ſwědomju ſbudźeny a wot Knjeſoweho pohladnjenja we wutrobje trjecheny žałoſnje płakajo won dźěſche, dha ſo hižo pokaſa, ſo w mozy Jeſuſowego dobroproſchenja jeho wěra njebě pſcheſtała. A to běſche jeho wumoženje a ſboże. Tuteje mózneje Božeje pomozy, tuteho ſtajnje wuſłyſchaneho dobroproſchenja Jeſuſowego ſměmy też my ſo troſchtowacź. Pſchetoż naſch knjes ſam wobſtwědcźi: „Ja proſchu pak niz jenoż ſa nich — ſa tutych pŕenich wucźobnikow — ale też ſa tych, kotſiž pſches jeho ſłowo do mnje wěricź budża" (Scź. ſwj. Jana 17, 20). Tehodla njeboj ſo, wěř jeno! Tak ſtejiſch też ty potom ſchkitowany pod ſa tebje poſběhnjeneju rukow Jeſuſowoju, ſ kotrejuž njedyrbi žadyn njepſchecźel tebje wutorhnycź. Tehodla też japoſchtoł Pawoł ſ prawom wěru mjenuje kryjazy ſchkit, hdyž duchomne brónje tych wopiſuje, kotſiž maju jako dobri wojowarjo Khryſtuſowi dobre wojowarſtwo wojowacź: „Tehodla wſmicże na ſo zyłu bróń Božu, ſo byſchcże wy, hdyž ta ſła ſchtunda pſchińdźe, móhli napſchecźiwo ſtacź, wſchitko derje dokonjecź a wobſtacź. Nade wſchitko ſapſchimńcże ſchkit teje wěry, ſ kotrymž ſahaźnycź móżecże wſchitke žehliwe ſchipy teho ſleho njepſchecźela" (Ef. 6, 13. 16.) Tak ſrozymimy, ſo Pawoł Timothejej — a kóždemu mjes nami — pſchikaže, dobre wojowarſtwo wojowacź a **měcź wěru a dobre ſwědomnje**.

2. Woboje, wěra a dobre ſwědomnje, wuſko hromadu ſłuſchetej, tak ſo cźi, kiž dobre ſwědomnje w ſebi njewobarnuja, ale niſko waża a wot ſo wotſtorcża, na wěrje ſchkodu woſmu, kaž Pawoł w ſchtucźzy po naſchim tekſcże na ſrudnych pſchikładach nam k warnowanju dopokaſuje. A kak je japoſchtoł Pawoł ſam wěru a dobre ſwědomnje hromadu dźeržo dobre wojowarſtwo wojował pſched bohotom Felikſom w Zeſareji, jako njebojaſliwy ſo pſchecźiwo ſwojim židowſkim wobſkórżbam ſakitaſche: „Teho ſo pak ja pſched tobu wuſnaju, ſo ja po tym pucźu, kotryž woni ſaklěwaju, tak ſłużu temu Bohu mojich wótzow, ſo **wěrju** wſchitkemu, ſchtoż pišane je w ſakonju a w tych profetach a mam tu nadźiju k Bohu, na kotruž też tucźi ſami wocźakuja, ſo budźe ſo ſtacź horjeſtawanje tych mortwych, prawych a też njeprawych. Wo to ja ſo pak **prózuju**, ſo **bych** měł **ſwědomnje bjes poroka** pſched Bohom a pſched ludźimi wſchudźom (Jap. ſkutki 24, 14—16).

Hdyž je naſcha wěra prawa, niz jenoż ſkutk hłowy a huboŵ, niz morwa ſama na ſebi, ale ma žiwjenje a móz, dha dyrbi naſ też ſwědomliwych cźinicź we wſchitkim naſchim khodźenju. Sſwědomliwoſcź, ſwěrnoſcź w małym a najmjeńſchim ſe ſnutſkownej nuſnotu ſ naſcheje wěry wuroſcże. Cźim bóle knjeſa pſched wocźomaj a we wutrobje mamy, cźim pilniſcho na Jeſuża, kiž je ſapocźatk a kónz naſcheje wěry, pohladamy, cźim wużſche je naſche ſjednocźeńſtwo, cźim žiwiſchi je naſch modleŕſki wobkhad ſ naſchim Knjeſom, cźim jaſniſcho je nam w kóždej jenotliwej naležnoſcźi, ſchto mamy cźinicź a cźeho mamy ſo woſtajicź, ſo bychmy jako prawi wucźobniži Jeſuſowi namakani byli, bjes poroka, cźerjeni wot Khryſtuſowego ducha, nucźeni wot jeho luboſcże; cźim zuniſche je naſche ſwědomnje, cźim boloſtniſcho dla kóždeho, też po naſchim ſdaczu najmjeńſcheho, pſcheſtupjenja.

Tehodla wojujmy dobre wojeŕſtwo pſchecźiwo ſpytowanjam, hižo w jich ſapocźatkach wojujo, hdyž hrěch jako ſawjednik pſched durjemi naſcheje wutroby wotpocźuje abo jako ſły lóſcht we wutrobje ſo ſběha, ſo ſamo w hodźinach nutrnoſcże pſchecźiwo naſchej woli ſe žehliwymi ſchipami ſłych myſłow ſo na naſ měri, ſo potom — Bóh pomhaj nam — hrěchej jeho wolu njepſchidamy, ale jako Joſef ſo bojimy, tajku wulku ſłóſcź cźinicź a pſchecźiwo Bohu naſchemu Knjeſej ſhrěſchicź, ſo potom po bjeſwědomitym wěrjenju ſwěta njecźinimy: „Dla kóždeje malicźkoſcże njetrjebaſch ſebi ſwědomnje cźinicź, to tola dale niczo njeje!" ale ſo runje potom wot Knjeſa ſo wjeſcź a ſebi pomhacź damy, tute małe ſtraſchne liſchki popadnycź a hdyž też ſpytowani budźemy, ſo ſkóncźnje tola dobywamy a ſo dobycże wobkhowamy.

„Wojujmy dobre wojeŕſtwo", tute napominanje njepłacźi pak jenoż mužam a młodźenzam. Ně, kaž we wěrje do Knjeſa, w luboſcźi k njemu, we khodźenju ſa nim a w jeho ſłużbje, tak tu žaneho roſdźěla njeje mjes wucźobnikami a wucźobnizami, mjes mužemi a žonami. Hdyž Pawoł Timothejej piſche: „Dokelž wot małoſcże ſwjate pišmo wěſch" dha ſ tym nam pohladacź dawa na ſwěrne wocźehnjenje, kotrež je Timotheus doſtał wot ſwojeje macźerje a wowki, na ſwěru cźiche w domje wopokaſane wojeŕſtwo macźerneje luboſcże a macźernych modlitwow. Kak kraſne je huſto cźiche wojeŕſtwo a ryczeŕſtwo, kotrež wot „ſłabſcheje ſchlachty", wot žonow w dźěcźazej jſtwje a w hladanju khorych ſ njewuſtawazej ſcźerpliwoſcźu w Božej mozy k žohnowanju ſa jich wjele ſo wopokaſuje.

My pokutnemu ünjej napſchecźiwo dźemy, kiž naſ napomina, pſched Bohom ſo pruhowacź. Kak ſ naſchej wěru, ſ naſchim dobrym ſwědomnjom, naſchim dobrym wojeŕſtwom ſtejt. My wſchitzy budźemy wuſnacź dyrbjecź: „Chzeſch-li ty, Knjeże, hrěchi pſchizpicź, ſchtó budże wobſtacź." Njeſacźiſń naſ wot ſwojeho wobliczа. Měj ſcźerpjenje ſ naſchej ſłaboſcźu. Poſłyſń na-

ſchu wěru, wucžiſcź a cžiń wótre naſche ßwědomnje, cžiń naß kmanych, dobre wojeŕſtwo wojowacź. Ty ßy ßam w naß ſapocžał tón dobry ſkutk, duž jón też dokonjej hacž do twojeho wulkeho dnja twojeje ßwěrnoſcže dla.

O Knježe, ſ twojej ßylnoſcžu nam poßylń ßłabu wutrobu,
So bychmy móznje bědźili, ßo pſches ßmjercź k tebi cžiſchcźeli!

Halleluja. Hamjeń.

Kěrluſch ſe „ßerbſkich Spěwarſkich“ cžo. 4.*)

Hłós: Štóž Bohu Wjeršnemu so podda atd.

Ja sym přez Khrysta krwawne rany nět załožk prawy namakał; trošt druhi njeje namakany, zo bych so we nim radował. Mi tónle załožk wostanje, hdyž wšitko druhe zahinje.

2. To je wšak wulka, wěčna hnada, kiž k wuslědźenju nihdy njej', to smilnosć je a Boža rada, kiž poskića so hrěšnikej a hrěšnika też lubuje, njech přińdźe abo njepřińdźe.

3. Bóh njeda nam so wěčnje zhubić; přez Khrysta pomhać wšitkim chce a smilnosć dawa w Synu lubić, Syn tehodla naš Zbóžnik je a kłapa stajnje z lubosću tak mócnje nam wo wutrobu.

4. O hłubokosć, kiž wšitke złósće přez Khrysta krew je pózrěła! Ja postaju so do smilnosće, zo mje tu ničo njetama; ja spuščam so na Khrystusa. Ow luta smilna dobrota!

5. Na Zbóžnika chcu swěru hladać, mam k njemu swoju nadźiju; wón njeda trošta mi tu tradać, hdyž hrěch mje kusa w swědomnju. Ja widźu Božu wutrobu a bjez přestaća dobrotu.

6. Chce-li mi Bóh wšo druhe rubić, štož čěło z dušu wokřewi, a dyrbju trošt też wšitkón zhubić, — to jeničke mje spokoji, zo Bóh mój je přez Khrystusa wšak smilenje a dobrota.

7. Hdyž čěło chce a swět stysk dźěłać a načinić mi zrudobu, Bóh tola njebudźe so hněwać, hdyž přez hnadu ja wojuju. Je duša cyle zrudźena, — mje potroštuje dobrota.

8. Hač runje wjele brachow widźu we dobrem, kotrež činić mam, wě Bóh, zo hrěchi swěru hidźu, na skutki też so njespušćam; to jeničke mje troštuje: mój Knjez je połny smilnosće.

9. Njech dźe po jeho hnadźe nětko a po wótcowskej smilnosći, njech zrudnemu mi radźi wšitko, zo tak dźě Khrystus trošt je mi, a w lubosći a w žołosći so wukhowam ja w smilnosći!

10. Při tajkem załóžku chcu wostać, kaž dołho žiwjenje tu mam. Mi Bóh daj swoju hnadu dostać, so tutón załožk wobkhowam. Tak z wjeselosću spěwam ja; O luta smilna dobrota! —

* Po formje něšto wuporjedźeny a w nowem kabaće.

Dźeń 11. novembra.

Luther ſteji dźenża pſched nami a w nim tón muž, kajkehož bychmy dźenża trjebali w zyrkwi a hewak w kraju. Wčera jeho narodniny, dźenża jeho mjeniny! Ale cžehodla bě Luther tutón muž, runy Pawołej, kotryž nětkle w naſchich njedźelſkich tekſtach, ſa Sakſku wuſwolenych, kóždu njedźelu pſched nami ſteji? Tohodla, dokelž Luther, kaž Pawoł też, ſtejeſche ſ woběmaj nohomaj na ſałožku evangeliona w prawej evangelſkej wěrje! Wón bě ßebi wěſty ßwojeho Boha. To bu wón, hdyž bě był prjedy k ſemi cžišnjeny — kaž Pawoł. My, naſch lud, ßmy nětkle k ſemi cžišnjeni. So by wón tola ſtawał ſ tym praſchenjom: „Knježe, ſchto chceſch, ſo bych cžinił?“ Potom by tu też ſaßo ſtacź ßměł kaž Luther njepowaleny, wuſnawajo, wyſkajo:

Hdyž ßwět ßo mjerwił ſ cžertami
a naß wſchěch pózrjecź chcyli, dha naß to niczo njeſtróži!“

Zyrkej a ſtat.

Sakſki konſiſtorium je hromadźe ſe ßynodalnym wubjerkom 12. porjadnu ſynodu ſa 26. november do Drježdźan ſwołała. Wuradźowanja budźa pſchi tucžaßnych wobſtejnoſcžach wulzy ważne a rosrißaze. Njech ßu k žohnowanju naſcheje ſakſkeje zyrkwje! —

21. novembra ßwjeczimy pokutny dźeń jako wulki ßwjaty dźeń niz jeno pſches zyłu Sakſku, ale pſches zyłu Němſku. So by naſch lud, ſo bychmy my wſchitzy tutón zyły cžaß a we nim tutón dźeń wutrjebali ſa to, ſa cžož je nam daty: k pokucže! So bychmy ſpóſnali wopaczne pucže a ßo wrócźili na prawy pucź k Bohu! To je pucź k ſmutſkownemu ſbožu a tak też dozyła k ſbožu! —

Bjes Boha na ßwěcže.

„A ſchto tam cžinicź? Wujko, prajcže mi, proſchu pěknje, ſcho wy tam cžinicže?“

„My ſpěwamy, hólcže! To ty njemóżeſch, dokelž knihu njeſmajeſch. Ale ty móżeſch poßłuchacź na to, ſchtož knjes ſarać pſched woltarjom cžita, móżeſch ßo ſ nim modlicź a ßłyſchiſch, ſchtož prěduje.“

„Schto to je prědowacź?“

„A, ßy ty tola hłupy! Tak, wón naß wucži, ſchto mamy cžinicź.“

„Ja ßebi myßłach, ſo wam wo Boſy powěda.“

„Nó, to wſchak měnju! Powěda nam wo nim a wo Knjeſu Khryſtußu — kaž to tak cžaß je: hody, kak je ßo Khryſtuß narodźił, w poſcže, kak je mnoho ſa ludźi cžerpił, kak jeho Židźa ſwjaſachu, k ßmjercźi ſaßudźichu, na kſchiž pſchibichu, kak na kſchižu je wumrěł. Hdyž je pſchiſchła „Wulka nóz“ (Jutry), nam powjeda, kak po ßmjercźi je na tſeczi dźeń ſtanył wot mortwych a ſ rowa ſaßo żiwy wuſchoł, a na Boże ſtpicže powjeda, kak je k ßwojemu Wótcej do njebjeß ſtupił. — Ale, hólcže! Nětk mi daj pokoj! Hdy doryju to row?!“

„Wujko mój! Ja Wam pomham! Prajcže mi jenož hiſchcže, kak ßu to Židźa jeho na kſchiž pſchibili!“

„Lehń ßo na ſemju! Pokaſam cźi! — Tak! — Nětk wupſcheſtrěj ruzy tak daloko kaž to jenož móżeſch! — Widźiſch, tu pſches noſy a tu pſches ruzy ßu ſabili wulke hoſdźe a tak ßu jeho pſchibili. A tak je wißak, doniż njeje wumrěł“.

Martinko paſkocźi. „Ale to je jeho tola bolało! — Cžohodla ßu jeho to tak krjudowali? Schto je wón ſkucźił?“

„Wón njeje żenje niczo ſkucźił a nihdy ſleho ßłowa rěcžał! Dobrotu je ludźom cžinił! S daloka ßu k njemu khodźili a khorych k njemu noßyli a wón je kóždeho wuſtrowił. Pſchi tym je ludźi wucźił, kak maja żiwi bycź a Bohu ßłużicź. Ssu jeho ſabili, dokelž njemóżachu ßłyſchecź wěrnoſcź, kotruž jim prajeſche.“

„Ach, kak ſli ßu woni to byli!“

„Haj, ſatwěſcže ſli! Wón je mjes nimi khodźił jako paſtyr; runje jako ty ßwój ſkót paßeſch w trawje, tak je wón ludźi paßł w Sſłowje Božim! — A woni ßu jeho ſabili!“

Dale nochzyſche dótka wo Khryſtußu rěcžecź. Jeho boleſche to tak we wutrobje, jako bychu jeho dopomnili na dobreho pſchecźela, kotryž je jemu wjele dobreho wopokaſał, kotrehož pak bě ſabył, a jemu wumjetowali, ſo je njedźakowny. Njebě to dótka cžłowjek, kotryž njeſnał Pißma; pſchecźitał bě zyłu Bibliju, wot nana namrětu; khodźił je też do ſchule; wuknył bě ßwoje Bibliſke ſtawiſny; khodźił bě do zyrkwje a wjedźeſche wſchitko, ſchtož ma kſchesczan wo Khryſtußu wjedźecź — ale wón ßebi na njeho

ženje njemyßlesche. Sabył, sabył bě a nětk bě jeho Martinko na njeho dopomnił. —

Jako běschtaj dorył, dźěschtaj kóždy swoju stronu.

(Pokračowanje.)

S bliska a s daloka.

S kraja do kraja: Kajki to tola dźiwny a dźiwnuschki čaß! A kajki to tola dźiwny a dźiwnuschki kraj, tutón němski kraj! Bóh Knjes wobradźi rjane žně a bróžnje a runje tak su młyny a žitarnje połne žita a tola trada lud, haj je hłódny, mrěje hłodu! Kak móže tole jene pschi tym tamnym mózne być? Tu je nětkajka wina, człowjeska wina! A so njeby so s tym sawinowałe tradanje a hłodumrěcze sobuczłowjekow, krajanow, bliższich, je na kóždym, so čini, schtoż nětkaŕ móże k wotwobroczenju tuteje nusy, so podpjera dźěła a prózowanja organisazijow, kotrež chcedźa dowobaracz tutemu strachej, so pomha wyschnoscźam pschewinycz nusy a smjertne strachi. To kaže czi hižo człowjeska wschědna mudrosć a myßl, to kaže czi kschescźijanstwo. Dorosumimy my tutomu czaßej? Hdyž niz zyle, dha tola tak daloko, so so dalschich a nowych tórnoscźow hladamy, spytujo, pschińcz na druhi, nowy, lěpschi, na tón prawy puć! A sa tymi nowymi a najnowschimi puczemi pytajo budźemy drje nětk skoro tak daloko, so spósnajemy, so je jeniczki puć wumoženja tón, so so lud wróczo namaka k Bohu. Na sakładze bohabojosćze a wěry je tež hischcze ta wulka nusa k pschewinjenju, w kotrejž smy! Je nasch lud, abo s najmjeńscha, smy my hižo na tutym sakładze? Běda, tu je wschudźom hischcze žałostnje wjele czinicz, prjedy hacz smy woprawdźe na tutym nowym sakładze bohabojosćze a wěry, prjedy hacz s cźełom a s duschu, s ruku a s kublom stejimy w służbje a dźele swojeho Boha zyle! A tola, byrnjež to hischcze wjazy pobrachowako, dozpicz jo pak tola dyrbimy, jeli so chcemy swoje žiwjenje a bycze stajicz na wěsty sakład! Na tym tež niczo njepscheměni, so to czi jeni na tutu wěrnosć posłuchaja jenoż s jenym, drusy jenoż s pół hluchom! Pscheměnicz móże na tym a do zyła to wscho to jene, so my so pschepośdźe shrabamy a pschepośdźe pschińdźemy! Sso bliżaza njedźela semrětych pschiwoła nam tole s hischcze wjetschej khutnosczu! Tuž tola posłuchajmy a srosumimy! Pschecźinili smy hižo teho czaża pschewjele s njetrjebawschim! To, schtoż je trjeba, je to, so so k Bohu wobroczimy zyle! —

Pjenjezna nusa, s kotrejž smy w posłednim wokomiku prjedy, hacz nowy wěsty pjenjes — kaž jón mjenuja! — pomozy pschinjeßy, do bjesdna padnyli, chze tež sobu storhnycz wjele nowinow a czaßopisow a kopjeńkow, woßebje wjele nabožnych kopjeńkow. Tuž stupmy so s zyłej mozu tutej sahubje napschecźiwo, kotraž by tež rad swětej k wjeßelu nasche serbske kopjena sobustorhnyła. Dokonjamy tak dobry skutk, kotryž bjes žohnowanja njewostawa! A hdyž dźenża — 4. novembra — czitasch, so nasche „Pomhaj Bóh" na měßz płacźi 34 000 000 hr. a s dobom sčitasch, so 100 puntow pscheńzy 1 billion (1 000 000 000 000) hr. płacźi, wesch, schto to rěka? Ty masch nasche kopjeńko na zyły měßaz sa 34 (!) pscheńczných sornjatkow! Na 100 puntow dźe jich něhdźe 1 000 000 pscheńczných sornjatkow a jene jeniczke sornjatko płacźi dźenża 1 milijon papjerjanych hriwnow. Hdyž schto prajisch, mohł jenoż prajicz, so njeßmémy kopjeńko tak tunjo wotedawacz. Tutomu porokej hodźi so pak lóhko wotpomhacz. Wurunaj ty twoje 34 milijonow na tu liczbu, kotruž měnisch, so by kopjeńko płacźicz dyrbjało, a sapłacz tutu summu!

W Ketlizach wopytachmy njedźelu, 4. novembra, wjecźor, pschednoschk, kotryž duchowny snutskowneho mißionstwa k. farar **Amelung** se swětłowymi wobrasami posticzi. Ssmy widźeli tu wulku nusu a wulke strachi, kotrež tyscha cźłowjekow, woßebje tež dźěcźi, hawak a nětkle w tajkim cźaßu woßebje; smy pak tež wohladali tu luboscz, kotraž pschecźiwo wschemu tajkemu stemu wojujo pyta, hlada, wobarnuje, wumóża cźłowjekow, a kaž bu nam tam woßebje prajene, tež dźěcźi, a to strowe, na cźele, duchu, duschi runje tak kaž khore a běde na cźele, duchu, duschi. A tuto dźełko snutskneho mißionstwa móhli my nětkle puschczicz a sastajicz!? Nihdy niz! Bychmy pscheradźili tych, kotsiž su nam po Jesußowym słowje wo smilnym samaritiskim cźi najbliższi, dokelž w najwjetschej nusy nětkle we tutym cźaßu wulkeje nusy! My wschitzy chcemy a budźemy pomhacz, so njebychmy so cźinili sa tajkich, kotsiž tutym wschěm, kotrychž je hacz sem luboscz noßyła, pschestupjerjo 5. kasnje, jim schkodu cźinjo na cźele, duchu, duschi! My wschitzy budźemy pomhacz, jich naßyczicz a jim wohrěwacz komorku, so njebychu hłodu wumrěli a njesmjersnyli, mjes tym so my a s nami nasche dźěcźi w cźopłej jistwi a pschi derje pschikrytym blidźe! My to cźim prjedy tak pomhamy naschemu snutskownemu mißionstwu, dokelž so my wěmy, so wono so jenoż s cźełom a ducha njestara, ale tež sa duschu, to r. pschi wschěm dźele snutskownemu mißionstwa ma prěnje městno sobu naboženu, Boże słowo, schtoż to pschi wustawach městow a stata wjazy tak njeje a tež bycz njeßmě. A tola je to runje ta móz, kotraž wobsboża, kaž to tam runje s wobrasow a se žiwjenja tych najhubjeńschich widźachmy a słyschachmy, kotsiž su khori a běde na cźele, duchu a duschi; tajkich wbohuschki khowa na psch. tu we Łužizy Martinowy wustaw w Sohlandze pschi Czerwjenym Kamjenju. A runje tak je Boże słowo a wěra ta móz, kotraž wschě te swěrne sotry a wschěch tych swěrnych bratrow poßylnja k tajkemu tak cźeżkemu dźełu. Tuž, tak wostanje: My pomhamy wschitzy hnydom a pomhamy, tak husto hacz so snutskowne mißionstwo wo nasche durje a wutroby khłapa! —

Lubym cźitarjam je drje znate, so nasche serbske lutherske knihowne towarstwo na městno prjedawscheho „Bibliskeho pucznika" kschescźijansku nabožnu **wottorhansku protyku** tež na lěto 1924 pschihotuje. Kaž je hižo lětuscha wottorhanska protyka rjana pycha na scźěnu, tak budźe to tež a hakle prawje pschichodna. Hdy budźe hotowa a schto budźe płacźicz, so hischcze prajicz njehodźi. Do prědka pak proßymy, so bychu naschi lubi Serbjo sebi žaneje druheje wottorhanskeje protyki njekupili, ale so bychu tola tak dobri byli a na naschu serbsku kschescźansku wottorhansku protyku cźakali.

Listowanje: T. w B. sa njedźelu semrětych.

Sserbska prědarska konferenza: Proßy so, so by so, schtoż bě pschi poßlednjej shromadźisnje pscheměnjene, w Sserbskej khosejowni saßo samėniło. Redaktor.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

47. tydźeń wot 18. hacz do 24. nov. 1923.

18. **Pjecźadwazeta njedźela po Sswj. Trojizy:** Sjewj. Jana 3, 1—6 — kh. 278 — Jana 6, 41—59.
19. **póndźela:** Ps. 1 — kh. 222 — Jana 6, 60—71.
20. **wutora:** Mark. 13, 33—37 — kh. 252 — Jana 7, 1—13.
21. **srjeda:** 2. Tim. 2, 13—19 — kh. 216 — Jana 7, 14—27.
22. **schtwórtk:** Matth. 24, 1—13 — kh. 611 — Jana 7, 28—36.
23. **pjatk:** Matth. 24, 14—36 — kh. 519 — Jana 7,37—53.
24. **sobota:** Matth. 24, 37—51 — kh. 518 — Jana 8,1—11.

Samotwity redaktor: farar Wyrgacz w Nosaczizach.
Cźischcz Ssmolerjez knihicźischczernje a kniharnje,
sap. druzstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čisło 46. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočńty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 18. novembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měsaz 34 000 000 hr.

Pokutny dźeń.

Mat. 24, 14.

Schtóž pak hacz do konza pschětraje, tón budże sbóžny.

S tutym słowom biblije steji psched nami pokutny dźeń, haj steji psched nami nasch Bóh sam. Běda nam, jeli so chzyli tuto pokutne prědowanje pokutneho dnja w pokutnym czasu tak mało dorosumicz, kaz to dorosumichmy zyły czežki czas hacz sem! Bychmy so sami sjebali tehodla, dokelz ani posłuchanje tuteho czasa njeběchmy a cžinjerjo teho, schtoz nam praji, schtoz chze nam doprajicz, hischcże mjenje. Bychmy so sami sabudźili k sahubje, niz Bóh Knjes. Bóh Knjes pominasche, wołasche, hrimasche: „Cžińcże pokutu! Wotwobroczcże sso wot sleho, njepraweho pucza, kotryz do sahuby wjedże! Wobroczcże so na pucz ke mni a tak na pucz měra a pokoja tu delekach, na pucz k sbóżnosczi tam horjekach!“ My, jeli so tole njedowuzłyschimy prjedy hacz je pschе posdże, a po nim njeczinimy, my donjesemy nasz samych do sahuby, kotraz to budźenje sa tych, kotsiz njeposłuchaju Bohu Knjesej, kotsiz s człowiskej, sasłepjenej wopaczнej khrobłosczu du swoje pucże.

„Schtóż pak hacz do konza pschětraje, tón budże sbóżny“, tuto słowo pokutneho dnja rěczi k zyłemu ludej drje, wosebje pak tym, kiž su kschesczenjo, kiž su hischcże kschesczijenjo. Schtóż nětkole, hdyż to tak stysknо, wostanje kschesczijan, wostawajo wěrjazy Jesusa Khrystusa, tón budże sbóżny. Schtóż nětkole a w pschichodnych měsazach, hdyż to s tej symu też symnischo we człowjeskim żiwjenju a se symskej czmu czmischo hischcże w naschim kraju, wostawa wěrjazy Jesom Khrysta, tón budże sbóżny, tón budże wěrnje sbożowny tu pschi wschěm njesbożownym czasu, tón budże sbóżny po tutym seńskim czasu. Ssmy pak my tajzy dźenża, kajzyz to dyrbimy bycz: kschesczijenjo, kotsiz so s wutrobu, s rtom, s ruku wusnawaju k Jesusej Khrystusej? Hladajmy na to, schto dźenża smy a myslimy a cžinimy! Pruhujmy, schto smy hacz sem w sańdźenych tydźenjach a měsazach cžinili s myslemi, s rtom, s ruku, do zyła se wschěm, schtoz smy a mamy? Ssy ty to tón a sy ty to ta, wo kotrymiz s naschim słowom prajisch, so su tak dohotowani, so sebi móza swěricz, pschětrawacz tutón czas, a byrnjez to hischcże hórje pschischło — a wono pschińdże hischcże hórje! — a so budża sbóżni? To rěka, smy my, sy ty, mój kschesczano, moja kschesczijanka, s woběmaj nohomaj tak rjez stupił na tón jedyn wěsty sakoz teje wěry do evangelijona, teje wěry do Knjesa teho evangelijona kaz nasch Luther, kotryz to runje w sańdźenych dnjach sasso a sasso psched nami stejesche? Ssy ty kaz Luther, kotryz też w najczežschich hodźinach wusnawa: „Tu steju ja! Ja njemózu hinak! Bóh pomhaj mi! Hamjeń!“ Hamjeń, to rěka potom: „Tak to dźenża, tak to dale, njech pschińdże, schtoz chze! Ja wostanu tola, mój Bozo, pschi tebi a wěm a wěrju wěsce, so też ty, mój Bozo, sy pschi mni w tutym czasu, w hischcże czežschim pschichodze, w posledniej hodźinje a jónu we wěcznosczi!“ Ssy ty tajki, so by Bóh Knjes dźenża, hdyż to tak psched nim stejisch, tebi prajicz mohł: „Tak sy ty zyle mój a so mi spodobasch! Tajki wostań, mi swěrny hacz do smjercże, dha chzu cži krónu teho żiwjenja dacz!“

Czim bóle so my, kiž my kschesczijenjo bycz chzemy, takle pruhujemy, czim bóle spósnawamy, so też nam płaczi: „Wrócz so, hrěschniko, wrócz so! Ty njesy tajki, so by pschětrał a so by

ſbóžny byl!" A tehodla mamy my pokutny dźeń ßwjeczicz ſe ſkutkom a wopraẃdźe! Tehodla mamy wróczo hicz k Bohu! Bliže, mój Božo, bliže k Tebi! A tak ſjednoczeni ſ Bohom hacz nanajwutrobniſcho, dyrbimy ßo ſ nowa na pucz ſtajicz, na pucz, kotrehoż ſnamjo: „Ja ſ Bohom, Bóh ſe mnu! Schtó mohł ſchto pſcheczíwo mi?!"

A tole dyrbimy my dokonjecz ßwoje dla! Ale my tu njejßmy jenoż ßwoje dla ale tez druhich dla, tez naſcheho luda dla, kotremuż ßo nětkole pokuta prěduje! A tuteho luda dla dyrbimy wróczo na tutón prawy pucz, a to tak widomnje a doraſnje, ſo to naſch lud widźi a ſa nami dźe! Tuteho luda dla dyrbimy my dokonjecz tajke ſkutki pokuty, ſo by je tez wón dokonjał, tez wón pokutu czinił a ſkónczńje tajki był, ſo pſchětraje. A tole my tola tez hewak chzemy! Tón pucz k tomu pak njeńdźe na Ameriku wokolo, każ to jich nětkole ſaßo telko měni, wón njeńdźe tez pſches hory nowych ſlotakow, każ to jich hiſchcze wjazy myßli. Ně, tutón pucz, na kotrymż duzy naſch lud pſchětrawa, to je tón pucz k Bohu wróczo a ſ Bohom do prědka! A na tutón ßmy ſwołani wſchitzy! Tuż pójmy to nětko, pójmy! Wono mohło to lohzy pſchepoſdźe bycz! Hamjeń.

Czaß hnady Bożej k kónzej khwata! O czińmy wěrnu pokutu!

Hłóß: Schtóż Bohu wjerſchnemu ßo podda.

Czaß hnady Bożej' k kónzej khwata!
Schto ſta ßo ludźom w Sodomi
Hdyż bě tu kónz toh' hnadnoh' czaßa;
To njech ßej kóżdy wopomni!
O czinmy wěrnu pokutu!
A proſchmy Boha wo hnadu.

Czaß hnady Bożej' k kónzej khwata!
Słych dóńt je ſrudny we heli —
Hdźež nimo je wſcha Boża hnada —
Hdźež czwile ßu wſchě hromadźe —
Hdźež ſatamanych horje dźe
Dym czwile jich do wěczńoſcze. —

Czaß hnady Bożej' k kónzej khwata!
Muż bohaty — tam helu ma —
Je Abrahama widźał ſdala,
Na jeho klini — Lazara,
Jow khudy — tam ma troſchtarja —
Jow bohaty — tam czwilu ma —

Czaß hnady Bożej' k kónzej khwata!
Czi njemudri ßo ſakomdźa,
Po woli ßwojoh' czěła khodźa,
Sa ßwój brjuch ßo tak ſtaraja,
Hacz ſmjercz jich nahle nadpadnje,
Pſched ſudnika jich dowjedźe.

Czaß hnady Bożej' k kónzej khwata!
Tam ruka pißa na ſczěnu! —
Ski ludźe ßo teh' ſtróża jara,
Měr żadyn njej' w ſłym ßwědomnju. —
Ty ßy na waſy ważeny,
Sſłyſch: ßy pſche lóhki namkany.

Czaß hnady Bożej' k kónzej khwata!
Ssy ty też pſchiſchoł pſchepoſdźe? —
Tam njemudry podarmo kłapa
Wo durje hnady, njebjeſke.
Kak ſrudnje — kom'ż ſamknjene
Ssu durje hnady na wěczne — —

Czaß hnady Bożej' k kónzej khwata!
O Božo, ßmil ßo nad nami;
Kak dołho hižo czertej ßłuża
Czi bjesbóżni tu na ſemi —
O njeſkomdź, czińicz pokutu!
Pſches hnadu dźemy k żiwjenju!

F. W.

Zyrkej a ſtat.

Němſku hriwnu ſahubjazy czaß je ſawinował, ſo je ßo zyrkwiny dawk, kotryż mějeſche ßo k 15. novembrej ſběracz, wot 10 milijonkróczneho na 300 milijonkróczne powyſchił. To klinczi po wjele, njej pak telko, hdyż wěſch, ſo bu dawk ſa lěto 1922, po dawku lěta 1921 měrjeny, w lěcze 1923 ſběrany; ſchtoż je potajkim ſa lěto 1922 płacził 10 hriwnow zyrkwinſkeho dawka, tón płaczi nětkole 3000 000 000 abo 3 milijardy. Dźenża — 12. novembra — ßo ni praji, ſo je to telko, każ 1 pjenjezk měrneho czaßa. Tuż drje ßo to nichtó pſched tymi niczkami abo nullami tak jara ſtróżił njeje. —

Stat ma w tu khwilu doſcz a na doſcz ßam ſe ßobu czinicz, tuż ßo, — każ ßo ſda, — w tu khwilu tak jara wo zyrkej njeſtara. Byli to pſched 5 lětami tez tak było, — to rěka, by ßo ſtat tehdy a pſches te zyłe 5 lět ßam wo to ßwoje bóle ſtarał, — a wón mějeſche tehdy a pſches wſchě 5 lět tola ſe ßobu runje doſcz czinicz! — by to lěpje było ſa ſtat — a ſa zyrkej, tuż ſa wobeju. Sda ßo ßamo, ſo ſtat a jeho wodźerjo tak nětak ſa tym pſchińdu, ſo to tola zyle bjes nabożiny a wěry njeńdźe. Tole wuczitaſch ßebi ſ liſta Mnichowſkeho arzybiſkopa na němſkeho kanzlerja. Po tutym je ßo němſki kanzler Streſemann na arzybiſkopa wobrocził ſ tej próſtwu, ſo by tutón a ſ nim zyrkej — ßobu ſkutkował pſchi wobnowjenju żiwjenja luda, jón wróczo wjedźo na pucz dobrych poczinkow. To je tola wuſnacze k njemozy ſtata a ßwěta a k mozy kſcheſczijanſkeje nabożiny. Hacz ßmy w Sakſkej też hižo tak daloko? —

Bjes Boha na ßwěcze.

(Pokraczowanje.)

W tutej nozy njeje Martinko niczo ſpał, njeje mohł ani wóczka ſaczinicz. Bě dźe tola něſchto wo Jeſußu ßłyſchał, kak je był tak jara dobry:

„Ale hdyż je wón był Boži Ssyn, je pſchiſchoł runy pucz wot Boha! Było je wěſcze mnoho tajkich ludźi, kajkiż ja, kotſiż njejßu niczo wo Boſy wjedźeli a wo tej druhej ſemi! Tutym je wón wo nim powědał. A hdyż je wón był tak wuwołany lěkar, je wěſcze nawucził ludźi, ſeſnacz wſchitke korjenje a ſela; wón tola najlěpje wjedźeſche, ſa czo je jeho Wótz kóżde ſtworił, a ſo bychu, hdyż tu wjazy njebudźe, měli, ſ czimż mohli hojicz we khoroſczach. — A ſo ßu jeho morili! Ach ſo ßu jeho morili! A to na tak roſne waſchnje! Ale wěſcze je Bóh wſchěch tych, kotſiż ßu to czinili, ſeſabijał, jeho pak k ßebi wſak! A tam je wón wěſcze mjes tymi ludźimi, kotrychż Bóh k ßebi bjerje, jich wucżo, kak maju bycz żiwi; pſchetoż wěſcze ßu tam cziſcze hinaſche wobſtejnoſcze. A kak jich ſaßo wodźi każ paſtyr ſtadło! — Pſchezo, ſ paſtyrjom tam tola je, njech też wowzy njepaße, ale ludźi! Ssnadź by mje pſchijał ſa paſtyrja k wowzam, hdyż raz k njemu pſchińdu, a by pſchiſchoł ſa mnu pohladacz do horow, hdyż je tola tak dobry człowjekam!"

Hižo ſapocza Martinko drěmacz, tu jemu pſchipadźe: „Ale, hdyż Bóh wſchitkich ludźi k ßebi bjerje, kotſiż ßu wumrěli, je też tych wſak, kotſiż ßu Jeſußa ſabili!" Hólz poßydny ßo na kožo!

„Ja jich tam njebych cžerpik!“ — Wijesche ſ hłowu. — „Nĕ, woni tam njejßu! Ale hdże ßu? Ach, ſchtó by mi mohł tole hiſchcże prajicź!“

Tola! Hižo ſwonjachu na ßwitanje; tuž dyrbjesche do dźĕła!

„Druſy pójdu do zyrkwje, budźa wo Bosy ßłyſchecź, wo Jesußu, a ja, ja dyrbju do hór! Saßo njeßłyſchu niczo. K tomu ßym też ja bjes Bohana ßwĕcźe!“

Hoſpoſy widźachu, ſo je Martinko ſrudny a wupłakany; ßu ßo jeho też praſchałe, ſchto ma, ale njeje jim to prajił. Wſchak jemu njeby też ani jena pomhacź mohła!

Dźenßa njeje ſtadło hacž do lĕßa hnał; paßeſche pſchi rĕzy. tam, hdźež do Brĕſowka dźeſch. Lĕdma bĕ kuſk chlĕba ſjĕdł a ſbytk rosdźĕlił mjes Bnndaſcha a Bernſchku, wuhlada puczowarja. Bĕ hiſchcże młody, bjes brody, po knjeźſku ſwoblekany; pſchi boku mĕjesche waczok a w ruzy pſchedeſchcźnik.

„Dobre ranje, paſtyrko! — Pſchińdu po tutej ſchcźeżzy do Raſchowowa.“ woła na ſdala.

Martinko je ßebi kłobuk ſcźahnył a je prajił: „Pſchińdźecże pſcheczelko! Ale njewopuſchcże ani wjerby ani tĕku, pſchetoż kuſk dale dże ſchcźeżka do tſjoch kónczin.

Zuſy ßo ßmĕjkaſche. Jemu ßo lubjeſche paſtyrk ſ pĕknym, poczornojtym wobliczom a ſ wulkimaj cžornyntaj woczomaj.

„A njeje cźi to ſrudno, hdyž ßy tu tak ßam?“ praſcheſche ßo pſcheczelniwje dale.

„O nĕ, hewak ženje, jenoż dźenßa, dokelž je njedźela! Druſy du do zyrkwje a ja dyrbju tu paſcź!“

„Njehnĕwaj ßo na tym! Je doſcź tajkich ludźi, kotſiž ani njepaßu — ani do zyrkwje njekhodźa!“

„A hdże wy dźecże?“

„Nĕtkole do Raſchowowa a potom dale. Dyrbju ßwĕt pſcheběhacź!“

„A cžehodła to tak wokoło bĕhacże?“

„Wĕſch, ja ßym na ſchuli, a na ſchulach trjeba ßo mnoho pjenjes. Tak dyrbimy to wokoło khodźicź a je pola dobrych ludźi ſbĕracź.“

„Khuduſchinki! A ſchto to tam wuknjecże?“

Zuſy ßo ſaßmja jako ſwón, tak ſo hory jemu to ßmjecże wotwołachu.

„Schto wuknjemy, to cźi njemóżu wſchitko wupowĕdacź, ale chzu cźi prajicź, ſchto budźemy, hdyž ßmy dowuknyli!“

„A ſchto to budźecże?“

„Cźi jeni lĕkarjo, druſy advokaczi, tſeczi duchowni, ſchtwórczi wucžerjo a ſaßo dalſchi notarojo.“

„A ſchto budźecże wy?“

„Ja? duchowny!“ („knjes“, Sſkowak praji.)

„Ach!“ radowaſche ßo Martinko. „So byſchcże druhim prĕdowacź mohł; wucża waß wĕſcże mnoho wo Bosy a powĕdaju wam wo Khryſtußu! Wy tuž hižo wſchitko wo nim wĕſcże!“

Saßo ßo zuſy ßmĕjkaſche.

„O, wĕm hižo mnoho a mohł wam dźenßa hižo prĕdowacź; wĕſcże drje ſaſtupju też dźenß popołdnju knjeſa farara!“

„Proſchu waß pĕknje, — njejßym hiſchcże ženje prĕdowacź ßłyſchał, — prĕdujcże dźenßa mi! Hacž do ßmjercże budu ßo wam ſa to dźakowacź!“

„Tebi? Nó, derje! Ale najprjedy dyrbju wjedźecź, ſchto ty wſchitko wo Knjeſu Khryſtußu wĕſch!“

Hólz powĕdaſche, ſchtož bĕ ßłyſchał wot žonow a wot dótka. Zuſy ßo dźiwaſche.

„Ale hólcże! Ty ßy tola bjes Bohana ßwĕcźe a bjes Khryſtußa! Kak móżu ſa tebi prĕdowacź, hdyž ty tola niczo njewĕſch!“

Martinko dyrbjeſche ſa kruwami dobĕžecź, ſo by ſehnał hajnikowu Stracženu (Ssroku); błodźeſche ßo ſ druhimi. Jako ßo wrócźi, ßedźeſche zuſy na ſkale, w ruzy mału knižku, a cžitaſche. Ssydny ßo k jeho nohomaj a cžakaſche žadoſcźiwje.

„Tak! Ssy tu ſaßo?“ dźeſche zuſy. „Hladaj, tuta kniha ma napiß: „Nowy Sakoń naſcheho Knjeſa („Pana“ praji Sſkowak) Jeſußa Khryſtußa.“ W njej je wſchitko ſapißane, ſchtož je Knjes Khryſtuß cžinił, wucźił, kak je ßo narodźił, kak wumrĕł, kak do njebjeß ſtpił, a ſo ſaßo pſchińdźe.“

„A je tam też ſchto wo tej druhej ſemi, hdźež Bóh ludźi bjerje, hdyž wumru?“

„Haj, tu na kónzu!“

„A ßu tam pola njeho ſaßo wſchitzy hromadźe, ſli a dobri?“

„Ach, hdże też! Dobri ßu tam horjekach w njebjeßach, — ſpomjatkuj ßebi to! — a ſli delekach w heli, tam pod ſemju, a ſchtóž tam pſchińdźe, tón njebudźe nihdy wjazy wußwobodźeny! Wſchitzy ludźo ßu ſli. Bóh je ßo na wſchitkich roshnĕwał a je wſchitkich k heli ſaßudźił. Ale tu je pſchiſchoł Khryſtuß, Ssyn Boži, je ßo dał ſa nich na kſchiž pſchibicź a moricź, a je naß tak ſ hele wukupił. Też Bóh njeje chzył, ſo bychu człowjekojo do hele pſchiſchli, chzyſche jich mĕcź pſchi ßebi w njebjeßach. Haj: „tak je Bóh ßwĕt lubował, ſo je ßwojeho jeniczkeho narodźeneho Ssyna dał, ſo by kóždy, kiž wĕri do njeho, njeſahinył, ale wĕcźnje żiwy był“. (tak po ßłowakſkej bibliji!) Hladaj, tak je Bóh też tebje lubował, ſo ty njetrjebał po ßmjercźi w heli cźwile cźerpicź, je dał ßwojeho jeniczkeho Ssyna ſa tebje na kſchiżu cźwile cźerpicź. Hdyž do tuteho budźeſch wĕricź, pſchińdźeſch k njemu, hdyž wumrĕjeſch!“

„Ach, proſchu waß, nawucźcże mje tute ßłowa!“ proſcheſche hólz.

Po khwili móżeſche zyłe ßłowa a proſcheſche hiſchcże: „Pſcheczitajcże mi, kak je Jeſuß Khryſtuß ſa mnje wumrĕł!“

Zuſy cźitaſche a cźitaſche. W cźiſchinje ßwjateho ranja njedźele bĕ to jemu ßamemu kaž nowe. Cźitaſche, kak je ßo Knjes Jeſuß w Gethſemane ſa naß bĕdźił, kak ßu tam pſchiſchli, jeho jimacź, kak je Judaſch jeho pſcheradźił, kak ßu jeho wjaſali a prjecź wjedli, kak ßu wſchitzy wucźobnizy wot njeho roscźĕkali,

kak ßu jeho ſli, falſchni měſchnizy k ßmjercźi ſaßudźili a jeho bili, ſapluwali. Potom wjedźechu jeho k Pilatej, wot Pilata k Herodaſchej. Kak je jeho Herodaſch wuhanił! Pilatus, haczrunje wuſna, ſo je Jeſuß njewinowaty, da jeho k ßmjercźi ſchwikacź a potom wußudźi, ſo bychu jeho kſchižowali. K wußměſchenju wobleczechu jeho wojazy ſtary czerwjeny płachcź a ſtajichu jemu na hłowu krónu wot czernjow, tak ſo jemu krew po wobliczu běżeſche: haj, tak jara bu martrowany, ſo njeby jeho nichtó wjazy ſeſnał!

A potom wjedźechu jeho na horu Golgatha a wón ßam njeßeſche na rosbitymaj ramjenjomaj wulki kſchiž. Kak padny wón pod nim we wulkej ßłaboſcźi a boloſcźi! Woni ßu dali kſchiž njeſcź Schimanej Zyrenſkemu, kotryž runje nimo dźěſche. Kak ßu jeho to potom na kſchiž pſchibili pſches ruzy a nosy a kak je tam na kſchižu wißał mjes njebjeßami a ſemju. Semja jeho nochzyſche a njebjo ßo pſched nim ſawrě, ßłónzo paleſche na jeho rany, krew cźeczeſche po kſchižu dele, a jako bě we wulkej cźěßnoſcźi wołał, ſo je lacźny, dachu jemu kißało a żołcź k picźu měſto wody.

(Pokracźowanje.)

Kak wjele łopjeńkow naſcheho „Pomhaj Bóh“ ßo cźita:

Pſches kk. duchownych:

w Budyſchinje 10, w Bukezach 61, w Budeſtezach 53, w Budyſchinku 24, w Hodźiju 14, w Hóſnizy p. Mikowa 16, w Khwacźizach 6, w Klětnom 17, w Krjebji 12, w Kluſchu 18, w Laſu 75, w Maleſchezach 35, w Noßacźizach 32, w Porſchizach (pſches k. wyſchſcheho wucźerja Hanczku) 15, w Rychwałdźe 7, w Rakezach 50, w Sprejizach 12, w Sslepom 48, we Wulkich Sdźarach 56, we Wochoſach 50, w Delnim Wujeſdźe 10, w Cźornym Khołmzu 16, w Dřewzach (pſches k. H. Hajnika) 23, w Lipinach (pſches k. Kratwcźika w Lipinach) 25.

Pſches póſt:

w Barcźe 14, w Budyſchinje 10, w Semizach 2, w Drjeźdźanach 3, w Huſzy 4, w Budeſtezach 2, we Wulkej Dubrawje 4, w Hucźinje 8, w Hodźiju 18, we Wojerezach 15, w Kluſchu 2, we Kubſchizach 27, w Małym Wjelkowje 5, w Kamjeńzu 2, we Rakezach 2, we Laſu 4, w Lubiju 9, w Minakale 1, w Njeßwacźidle 5, w Niſkej 1, w Pomorzach 58, w Połcźnizy 1, we Radworju 2, w Žicźinju 8, w Hródku 1, w Sohlandźe n. Sp. 1, w Schěrachowje 1, w Hornim Wujeſdźe 2, we Wósborku 3.

Pſches dowěrnikow Serbſkich Nowin:

w Brěſynzy 4, w Komorowje p. Rakez 2, w Dobroſchezach pola Pl. 1, we Wulkich Sdźarach 1, w Hucźinje 3, w Bukezach 4, w Kluſchu 10, w Kubſchizach 3, w Koporzach 3, we Lomſku p. M. 5, w Maleſchezach 2, w Měrkowje 7, w Njeßwacźidle 2, w Delnjej Hórzy 23, w Khwacźizach 6, w Khaßowje 2, w Rakojdach 17, w Roswodezach 5, w Scheſchowje 2, w Cźornym Hodlerju 1

W cźiſchcźerni wotewſadźa ßo 20.

S bliſka a ſ daloka.

Naſche „Pomhaj Bóh“ pſchińdże ßmjertnu njedźelu do wſchelakich kónczin ßerbſkeho kraja we wjetſchej liczbje a chze tam w hiſchcźe wjazy ßerbſkich domach hacź dotal „Pomhaj Bóh!“ prajicź a to w tej nadźiji, ſo ßo jemu tam domy a wutroby wotewrja a ſo jo tam na dalſche cźaßy hiſchcźe wjazy domow a wutrobow kóždu njedźelu wita ſ wutrobnym: „Witaj k nam!“ Wſchěch cźeſcźenych Serbow pak proßymy, ſo bychu wſchě tute wożebite cźißka naſcheho łopjeńka w tutym ſmyßle rosſchěrjeli a dobywali nowym cźitarjow a pſchecźelow. Chzemy a dyrbimy w tutym cźaßu też pſches to wutwarjecź kraleſtwo Boże, a mamy wſcho cźinicź, naſche nabożne łopjeńko podpjeracź, ſdźerżecź, rosſchěrjecź! Tuż do ſkutka k Bohu cźeſcźi, Serbam k ſpomoženju! — Sa wſchu prózu ſa naſche łopjeńko a tutu zyłu wěz a ſa wſchě dary ſa to pak pſchezo ſ nowa jene wutrobne „Żohnuj wam to Bóh luby Knjes!“ Wo darach ßo każ w Serbſkich Nowinach taż też tu we wěſtych cźaßach pſchezo dale kwituje, hdyż też ruma a druheho dla niz pſchezo hnydom ſa pſchichodnu njedźelu.

— **„Serbſka nabożna wottorhanſka protyka“ a „Pſchedźenak“** wuńdźetej też lětßa. Njech jimaj woběmaj naſchi Serbjo rumcźka ſkhowaju, doniż njepſchińdźetej. „Nabożna wottorhanſka protyka“, wot naſcheho ßerbſkeho knihowneho towarſtwa wudata, je ßo ſa nowe lěto zyle tak wuhotowała, każ ßebi to naſchi pobożni Serbjo pſcheja, ſměje zyle nabożneho raſa, pſchinjeße też ſa kóždy dźeń bibliſke wotdźělenja ſa domjazu nutrnoſcź. Tajkeje protyki, kotraż je ſ dobom „Bibliſki pucźnik“ pſches nowe lěto trjebamy w tutym ſtyſknym cźaßu, ſo bychmy praweho pucźa namakali a jón też ſchli.

— **Zyrkwine paduſchi,** wo kotrychž cźěmnym ſkutkowanju drje kóždy tydźeń něſchto noweho cźitachmy, traſcha ſ nowa też ßaßo naſchu Łużizu. Lubijſki katolſki Boži dom ßu ſ njehańbicźiwej wutrobu a ſe ſłóſtniſkej ruku w poßlednich dnjach wurubili, ſ njeho kradnywſchi wſchě mózne wězy. To je nowy pohon ſa woßady, ſo wſcho cźinja, ſo bychu ßwoje Bože domy a ſchtoſ jich ſamoženje naſtupa, ſchkitake a wukhowake.

Biblija — cźaß — cźłowjek.

48. tydźeń, wot 25. nowembra hacź do 1. dezembra.

25. ßwjedźeń ſemrětych: Sjewj. Jana 21, 4. — kh. 493. — Jan. 8, 12—30.
26. póndźela: Pſ. 90. — kh. 473. — Jana 8, 31—59.
27. wutora: 1. Kral. 19, 1—4. — kh. 484. — Jana 9, 1—23.
28. ßrjeda: Luk. 22, 40—42. — kh. 491. — Jana 9, 24—41.
20. ſchtwórtk: Jap. ſk. 7, 55—60. — kh. 492. — Jana 10, 1—22.
29. ſchtwórtk: Jap. ſk. 7, 55—60. — kh. 492. — Jana 10,
1. ßobota: Pſ. 24. — kh. 517. — Jana 11, 1—27.

Liſtowanje.

Do Pruſkeje ſcźelemy ſ tutym ſ nowa tu próſtwu, ſo bychu tam wſchitzy, kiž to někak ſamóża, ſ nami ßobudźěkali. Dże nam to pchede wſchěm wo ßobudźěło knjeźich duchownych pſchi prědowanjach a wo rospratwy ſ woßadow. Tola pak je nam wſcho druhe ßobuſkutkowanje wutrobnje witane, każ też wſcho prózowanje wo dalſche rosſchěrjenje naſcheho łopjeńka a wo dobywanje dalſchich cźitarjow a cźitarkow. W tajkim wſchěm budźmy pſches jene Bohu k cźeſcźi, Sserbam k ſpomoženju. A tak „Pomhaj Bóh!“ **Redaktor a wudawarńja.**

T. w B. ſa ßwjedźeń ſemrětych. — M. w Buk. ſa 1. advent. Wot 1. adventa maja ßo ſ prědowanjom ſ dobom też dalſche pſchinoſchki poſkicźicź.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.
Cźiſchcź Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihařńje,
ſap. družſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Cžišło 47. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 25. novembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měsaz 5 słotych pjenjezkow.

Na smjertnu njedźelu.

Hdyž cžłowjek wumrje, kotrehož žiwjenje bě rjane a płódne a tež bohate w duchu, nam sachodnosć wosebje na duschu padnje. Schtó stupi na městno droheho muža? Kak móže kóždy bjes kóždźnika dale jěcź. Schtó jeho dom a ludźi po nim sastara?

W lěcze 1791 we Winje sławny kapalny mischtr Mozart, kotryž je tež wjele zyrkwinskeje hudźby sestajał, smjercži napschecžiwo dźěsche. Jeho smjercź běsche tajka rjana, so je wěsty Munkacży ju na wulkim wolijowym wobrasu malował. Mozart bjedźi pschi klawěrje a wodźi spěwanje swojeho posledniego dźěła. To běsche „Rekuiem", to rěka wotpocžink. „Wěcžny wotpocžink daj nam!" tak spěwarjo w domje mrějazeho Mozarta jemu a jeho sady njeho płakazym lubym troscht wěry wuspěwachu. Tež khěžorišzy sastojnizy, kaž so sda, su na wobrasu pschitomni. Na wschěch wobliczach je widźecź, kajka swjatosć na tajkej smjercži leži. Cžłowjek jako kschesczijan w měrje cžehnje. Wěra jemu swětło skicži na puczu posledným, a duch praji, so jeho skutki du sa nim.

W njeliczomnych zyrkwjach su Mozartowy Rekuiem saspěwali, wosadu Knjesowu posběhowali a troschtowali. Tak du skutki sa tym, kotryž swojemu ludej dobre herbstwo sawostaji.

Kajke skutki sa n a m i póńdu? To je jara khutne praschenje. Njesmińmy so jemu! Ale posłuchajmy nutrnje na Jesušowe słowa, kotrež pola swj. Mateja na 25. stawje 31—46 namakamy! Jesuš wo swojej kraznosczi rěcži, w kotrejž pschińdże. Tež wschitzy swjecži jandželjo s nim pschińdu. Na stole swojeje kraznosczе sedźo budże wschitkich ludźi sudźicź. Wschitzy budźa psched nim sromadźeni. Kaž pastyr wowzy wot kóstow rosriża, tak budże wón jich rósnorosdźělicź, wowzy k swojej prawizy a kósty k swojej lěwizy postajicź.

Jich skutki du sa nimi! To na słowach, kotrež Jesuš na poslědnym sudże rěcži, spósnajemy.

Jesuš khwali sbóžnych wschěch, kiž su jemu w jeho nusach pomozni byli. Sbóžni pak so njedopomnja, so su hdy teho knjesa pomozy potrěbneho widźeli, a dźiwaju so, so wón tak rěcži. Ssnano maja zyle hinasche skutki a swoje zyle we wěrje wjedźene žiwjenje w myßli. Tuž wón jim wocži wotewri s wotmołwjenjom: „Sawěrnje, ja praju wam, schtož wy cžinili sczе jenemu mjes mojimi najmjeńschimi bratrami, to sczе wy mi cžinili".

Runje tak so saklecži dźiwaja. Dopomnja so na wschelake slósczе a na zyle bjesbóžne žiwjenje, ale niz na to, so bychu hdy Jesuša w nusy widźeli byli. Tón Knjes jim rjekńje: „Sawěrnje, ja praju wam, schtož wy njejsczе cžinili jenemu mjes najhubjeńschimi, to wy tež mi njejsczе cžinili".

Jesuš nusu cžerpi, hdyž jeho najmjeńschi a najhubjeńschi bratsja so s nusu bědźa a žaneje pomozy njedostawaju.

Jesušej derje cžini, hdyž schtó najnižischemu s nusy wupomha.

Jich skutki du sa nimi! To zebi žada **Boża prawdosć**, po kotrejž Khrystuš sudźi. Ale to same tež zebi žada **Boża lubosć**, w kotrejž chze Jesuš Khrystuš wschu hubjenstwo pschewinycź.

Hdyž zebi na tajke waschnje prawdosć a lubosć Božu pominamy, pschi tym widźimy, kak so Boži syn prózuje, kak wón wschu khutnosć Božeho suda nakožuje, so by wschěm pucź k sbóžnosczi pokasał, wschitkich na sbóžny pucź dowjedł. Tuž wopomńmy swój kónz, pschetož nasche skutki du sa nami!

Hdyž prawje na Jesušowu wucžbu kedźbujemy, nam nadpadnje, so Jesuš k prawizy a k lěwizy zyle te same słowa na-

kožuje, jeno w mjenje tych, kiž ßu na ßmilenje pokasani, ßo rosdźěl namaka. Pscheð prawymi rěkaja najmjeńschi Jesußowi bratsja, pscheð njeprawymi pak najhubjeńschi! S najmjeńscha w naschej ßerbskej bibliji tak cźitamy. A tutón rosdźěl leži we wězy. Prawi ßo prascheja, kak je cźlowjek se ßwojim hrěchom do njesboża poniżeny, a tola jemu se ßmilnosću sabo horjepomhaja. Njeprawi widźa hubjeństwo a ßudźa, so ßebi hubjeny njeje hinak sabłużił. Mjes tutymi njeprawymi móża lóhzy tamni pobožni bycź, kotsiž ßo w hordosći nad hrěschnikom pscheshěhuja. Wschako ßu też pobožni, kotsiž ßmilnosće nimaja. Jesuß je rasnje wucźił, so nichtó njemóże Boha lubowacź, kotrehoż wón njewidźi, khiba so wón też bratra lubuje, kotrehoż widźi. Tak też je tu nam Jesußowa wucźba rasnje prajena: nichtó njemóże temu Knjesej ßłużbu (abo pomoz) wopokasowacź, khiba so ludźom radźi a pomha.

Wažne pschi tym też jene je: Jesuß wo tajkich hubjenych rěcźi, kotsiž ßebi ßami pomhacź njemóża. Hdźež je kschesćijanski duch w kraju a w domach, tam je mało hubjenych. Jesuß je s bolosću widźał sastorcźenych wußadnych, khudeho Lazara, wbohe wudowy a też shubjeneho ßyna. Ale bóle hacź jich nusa je jeho srudźiło, hdyž widźesche njeßmilnych, kiž wscheho dosć mějachu a w'chěnje w kraßnym wjeßelu žiwi běchu, ale ßmilenja w jich morwej wutrobje žaneho njeběsche.

Lubosć je sbóžnosć abo pucź k sbóžnosći. Kiž lubosć maja wot Khrystußa, cźi ßo tam pscheð stołom Knjesowym witaja: „Pójcźe ßem, wy wuswoleni mojeho Wótza, herbujcźe to kralestwo, kotreż wam pschihotowane je wot spočzatka ßwěta!“ Tam někotra zyła wožada shromadźena budźe pscheð Knjesom: Bohaty se ßwojimi cźeladnymi a dźěłacźerjemi, kiž ßu jeho dobrocźiwosć sesnali. Khudy se ßwojim bohatym ßußodom, kotremuž je wón se stracha pomhał. So ßmy wschitzy bratsja, to k temu dowjedźe, so też tam w njebju měr a sbóžnosć smějemy. Prawi ßu cźi, kiž maja lubosć. Cźi pójdu do wěcźneho žiwjenja.

W měsće w małej khěžzy dźěd s wowku bydlesche, kotraž běsche zyle braschna a ßebi hižo lěta dołho ßmjercź žadasche. Dokelž mějachu khěžku, njemóžachu podpjery dostacź. Město móże jeno tym dawacź, kotsiž niczo nimaju. „Mój wscho wot dźěcźi dostawamoj, te ßu duschne, te na dźěło khodźa“, tak prajeschtej. Tak běchu dźěcźi ßwěrne hacź do macźérneje ßmjercźe a mějachu pola jejneho rowa rjany troscht a pokoj. Běchu Jesußej bolosć wsali, Jesußej dobrotu cźinili. Macź abo wowka bě tajki najhubjeńschi, w kotrymž Jesuß ßam ßo widźi. Nětko maja hischće jeneho Jesußa w domje, to je dźěd, kiž dźěcźidźěcźi hlada a sa to wot dźěcźi ßwój khlěb dostawa. Jesuß njebudźe bolosć cźerpicź, hdyž hlada s njebjeß na tutón domcźk. Też hacź do dźědoweje ßmjercźe budźa dźěcźi duschne a ßwěrne „wot Boha požohnowani“. Wjele je też hódne, hdyž dźěcźidźěcźi ßu widźiłe, kak ßo wowka a dźěd wothladataj, kak nan a macź ßo sa wscho staratej! Tak wostanje lubosć niz jeno do wěcźneho žiwjenja, ale też na ßwěcźe a to je hubjenemu ßwětej wschudźe jara trěbne, niz jeno w khudym domje w měsće.

Pschi pomniku padnjenych.

Pscheð wónskim pomnikom steji macźerka. Cźita mjeno ßyna lubeho, kotryž jej wucźahny do wulkeje wójny — a ßo wjazy njewróći. Ssylsy ßo jej ronja po lizomaj. Płaka, želi. Jeniczki bě jej padnjeny, a jeniczki jej je hischće dźenża. Nima jeho sa shubjencho, wě jeho wukhowaneho pola teho, kotryž też jeniczki bě a wucźeże s wótzneho doma do wojowanja, do ßmjercźe, wě jeho wukhowaneho w lubosći Jesußa Khrystußa. Tuž njedwěluje, njemorkoze, njesadwěluje. S cźicha tam płaka, cźicho jej to we wutrobje. Ssylsy želenja drje to a tola saßo ßylsy nadźije na saßowidźenje; ßylsy dźělenja drje to a tola saßo ßylsy wjeßela a dźaka! A to wscho tehodla, dokelž je macźerka jena s tych, kotsiž ßamych ßo a tych ßwojich dowěrja sa cźaßnosć a wěcźnosć do lubosće a pomozy Knjesa Jesußa. Njech ßylsojte to wóczko hischće, wjeßele ßo w nim blyschczi, jako wot mjena ßyna jo sběhnje ke kschižej, kotryž krónuje pomnik, ke kschižej Jesußowemu; měr ßo w blyschczu nasymskeho błónza, kotreż ßo s poßlednimi pruhami dobywa psches skoro naho schtomy, jej po wobliczu roslitwa, bójski měr, wobsbožazy měr. Jeje hubje scheptatej s cźicha, jako njebyschtej dzyłej wubudźicź tych kiž tam cźische spja pod hórkami: „Njejßy mi shubjeny tam a njejßy mi morwy, luby ßyno mój! A ja njejßym też shubjena tu we wschej nusy a bědźe a niz morwa, hdyž wotßal dyrbju. Tam ßo wohladamoj a budźentoj žiwaj wěcźnje! Haj, tak praji to mój sbóžnik Jesuß Khrystuß!“ Srunawschi hischće ras wěnz, kotryž bě k pomnikej położiła, s tschepotazemaj rukomaj tola s lutej lubosću, woteńdźe s cźicha. —

Na ßwjedźeń semrětych.

2. Kor. 5, 1—10.

Kschesćanowe žiwjenje je putnistwo.

Hłóß (W. miß. harfa, cźo. 268): Puschcźe mje ꝛc.

Na kóuż dźe
cźłowjecźne wscho žiwjenje;
jako putnik wotßal thwata,
kotremuż je jětka wsata,
— kschesćan w dom ma žadanje.

Semja je
bydło jeho w zusobje;
na hospodźe wón je tudy
podružnik a zusbnik khudy;
wotßal tudy njemóże.

Po pucźu
thwata tu psches pusczinu;
kraj a dom jom' wěcźny kiwa,
nadźija je jeho žiwa,
so ßo bliži k pokoju.

K njebju dźe;
nowe tam ma twarjenje,
sa nim putnik wulhaduje,
spěchnje k njemu pokhwatuje;
w njebjeßach dom jeho je.

Wucźahnycź
s zusoby a doma bycź
ßebi kschesćan sprawnje žada,
horje k njebju ßměru hlada;
— doma chze pschi Knjesu bycź.

Wußlez ßo
cźłowieka ma ßmjertneho,
nawobleczeny bycź žada
s nowym ßej, hdyž na ßmjercź hlada,
do raja chze sbóžneho.

Spodobny
Knjesej bycź chze swólniwy
njech je doma abo tudy,
hdźež jom' sastyschcźe ßo druhdy,
dokelž w dom chze s zusoby.

Dostał je
Ducha Božoh' ßwědcźenje,
kiž je sawdawk herbstwa jeho
w kraßnosći tam njebjeskeho,
cźěř joh'k wěcźnom herbstwu dźe.

Psched Knjesa
stupicź wumoženy ma,
hdź ž ßo kózdom' myto dawa,
myda po skutkach połnje prawa,
kotruż ßudnik posticźa.

Sbóžnik je
pschekraßnił wscho žiwjenje
namrěkstwo dał njesmasane,
wokhydlenje sbóžnym rjane,
Jesuß fěrschta kraßnosće.

Zyrkej a stat.

Wo nusach wožadow a duchownych je ßo hižo pisało. Nětkle, hdyž ßmy w Němskej, kaž ßo praji, hłubscho do sahuby salěsli hacź Rußowska, wěsće rad něschto shonicź, kak to tam s zyrkwju, pschede wscheм s evangelske zyrkwju steji. Do wotpohladow Ssowjetwyschnosće ßłuscha ßamo wot ßo saniczenje zyrkwje a nabožiny. Tuž ßo jeje cźinjenje też na to měri a tuž ma tam też evangelska zyrkej wjele cźerpicź. Wjetscha położa wožadow je bjes duschowpastyrja. Boże domy a fary ßu nazionalisowane; to je to dobre mjeno sa tón njedobry skutk, s kotrymž je ßebi stat tute wobßedźeństwa, je zyrkwi wsawschi, pschisßwojił. Boże ßłużby waži ßebi ruski stat jako „Geschäft“ a wotwažuje je jara wysoko, so by prawje wjele dawkow, „Geschäftssteuer“, sběracź mohł, haj tak

wyšoko, so nětkotražkuli wošada jón sapłaczicz njemóże. Tuž bjes dźiwa, so we wošadach nusa a hischcże wjetscha w farskich domach šo namaka. Wošebje hłód farske domy traschi; tuž je bjes dźiwa, so tam tak nětkotry farař sahinje pod cźělnym a duchownym tradanjom a pschecźěhanjom; druhy duschowpastyrjo sašo šedźa we jastwach. Wošebita nusa je sa duchownych a wošadnych, so žanych knihow wjazy njedostawaju. Nimo teho jima tam wschěch hrosa psched revoluzionarnym šudom, psched kotrymž tam nichtón wěsty njeje. — Hladajo na tute wobstejnosće dyrbimy tola prajicz, so cźisće tak daloko hischcże njesapadnychmy. Sa to Bohu džakowni chcemy šo prózowacz, so šami s zyrkwinym a wošadnym žiwjenjom, se žiwjenjom wěry a šwěry, luboscże a nadźije na wyšoke pschińdźemy a pomhamy druhim šobu na wyšoke, haj cyłemu ludej! —

W Sakskej je drje tola nětk zyrkwiny dawk sa 1923 sesběrany. Wscho morkotanje pschecźiwo tutomu 300 000 000 krócz pornjo 1922 powyschenemu dawkej sežini šo w tydźenju 15. novembra s nowym spadowanjom němskeje hriwny sa šměschne. To spósnajesch na pschikład s teho, so tón, kiž šnadź pok billiona hriwnow tutcho dawka sapłaczi jenož telko da, kaž jena jeniczka pokruta khlěba płaczi. Tež šamo we wošadach, kotrež šu w pratwym spósnaczu cźaša a jeho nusy sa zyrkej a zyrkwine potrěbnosće dary, šnadź žito sběrake, po 1 abo 1½ abo tež 3 puntach na kórz, njedozpi tutón nětkle sběrany dawk hromadźe s darjenym žitom nětkle pjenježnu wyšokosć měrneho cźaša s porjadnym, normalnym sběranjom dawka. Tuž nadźijomnje šo žadyn wošadny a žana wošada komdźiła njeje, dawk hnydom swjesć, so njeby schkodowanje powjetschika.

Bjes Boha na šwěcźe.

Spišaka Kristina Royova.

(Pokracźowanje.)

Tši hodźiny tam tak wišasche w tutej cźwili! Sa tych, kiž jeho na kschiž pschibichu, šo modlesche. Swoju macź, kotraž pod kschižom w žalosći do womory padźe, troschtowasche. Słóstnikej, kotryž na kschižu do njeho wěrjesche, wotpuschcźi hrěch a wša jeho s hnadu k šebi. A hdyž bě jemu to najcźěšnischo, a hdyž šu jeho cźi, kotsiž běchu wokolo kschiża, hischcże hanili, sawoła: „Mój Božo, mój Božo, cźehodla šy ty mje wopuschcźił!" A potom porucziwschi šwojemu Wótcźej šwojeho ducha, nakhili hłowu a wumrě.

Dale cźitasche zusy, kak je semja rźaka a šłónco šo sacźmiło, skały šo pukale a rowy šo wotewrjałe, kak staj Josef s Arimateja a Nikodemus, dwaj bohataj mužej, pokhowakoj Ssyna Božeho a kak šu pschewalili wulki kamjeń k rowowym durjam, kotrež šu potom Židźa sapjecźatowali, so by morwy Jesuš njemohł s rowa wunicź. —

Tu dyrbjesche zusy pschestacź cźitacź, pschetož Martinko bě šo na semju cźišnył a płakasche, płakasche so mohła šo jemu wutroba puknycź, so je dyrbjał Ssyn Boži sa njeho wumrěcź, so by jeho s hele wušwobodźił.

Zusy, widźo hólza tak žałostnje płakacź, swjesy ruku s knihu, sklони hłowu a, njeby-li šo hanibował, by płakał kaž wón tohodla, so bě to wschitko dawno hižo snał, ale šebi jo we wutrobje njeroswažił, by płakał na šwoje hrěchi, kotrež Ssyna Božeho do rowa donjeschu. —

So by hólza tróschtował, cźitasche hischcże khwilku dale. — —

* *

Schtó by to Martinkej rano prajił, hdźe a kajke prědowanje to dźeńš rano se Sskowa Božeho šameho wušłyschi, a schto wschitko wo Jesušu naschoni!

Jako bě jeho młody prědar woteschoł a wón šam wostał, pschemoh jeho spanje. Jemu šo dźijesche, so widźi Jesuša na kschižu mrěcź a runje k njemu khilejo hłowu prajicy: „Sa Tebje mrěju, Martinko!" Potom šo jemu dźijesche, so bě s Marju pschi prósdnym rowje a so Jesuš žiwy steji pódla njeju, a sašo, so widźi Jesuša s wucźomnikami duzy po dróšy; tu posastanu wschitcy, Jesuš rosžohnuje šo s nimi a dźe šam dale a wysche a wysche, je, kaž by jeho šłónczko nješšo na rukomaj, doniž jeho mrócźel njepschikryje. Martinko widźi tež psches mrócźel a widźi, kak Bóh Wótc wrota wocźinja a lubeho Ssyna wita a jemu wschitko dawa, schtož jenož šebi pscheje.

Jako Martinko wozucźi, nochcyschе wěricź, so je to jenož šón byk. —

Trojake bě šebi Martinko najlěpje spomjatkował: „Tak je Bóh šwět lubował" a: „Hlaj, ja šym pola Waš hacź do skónczenja šwěta!" a so Jesuš sašo pschińdźe.

To poššednje jeho najbóle swješšeli, a tohodla njemějesche wot teho dnja wjetscheje žadosće, khiba so mohł nawuknycź cźitacź; pschetož zuły bě prajił: „By-li ty mohł cźitacź, bych cźi tutu knihu dał!" Bě to mała kniha ale tolsta, a wschitko w njej stejesche wo Ssynu Božim. To, schtož bě s njeje šłyschał, bě jeno na nětkotrych kopjeńkach stało. „Hdy bych ja tola šam tajku knihu měł a w njej cźitacź mohł!"

(Pokracźowanje.)

Po kermuschi.

Nětkotre myšliczki, kotrež cźłowjekej tak pschińdu. — Nasche šerbske wošadu šu sašo šwoje kermusche šwjecźike. Swonknjo běchu tele dny s wjetscha rjane, šłónczne. Lodu a šněha tež tam njebě, hdźež šo w zyle nasymskim cźašu šwjecźa a husto pod hubjenym wjedrom cźerpja. Bě skoro, jako budźische Bóh luby knjes chcył nam położicź, so bychmy je šwjecźili. Możno, haj wěsće, so šu domy s tym wjazy wopyta měle hacź hewak, so šu tež Boże domy lěpje wopytane byle hacź druhe lěta. Nasche burske statoki mějachu tež druhi wopyt. Nusa je wulka, a niz kóždy móże šo sa derje wuhotowane a kryte blido šydnycź. Tuž bjes dźiwa, so tón krócz tež njeproscheni hoscźo w bohatej liczbje pschińdźechu. Na nětkotrych městnach je jich pjecźa jara wjele było, praja, hacź na pok sta. A wschitcy šu drje s najmeńscha něschto dostali, wjele statokow njebudźe, hdźež šu wrota a durje krucźe sawrjene wostałe, runjež je šo, kaž praji, tu a tam stało. Hospodliwosć nascheho kužiskeho a to wošebje šerbskeho luda šo sašo wopokasowasche. Wschelake nashonjenja šu šo cźinile. Jene mohle šo swješšelaze mjenowacź: Prosscherjo šu sašo s dźěła spěwali kaž prjedy, wschelazy šu tež Sapłacź Bóh prajili. Hacź je sprawnje było? Bóh dał! Druhe nashonjenja pak běchu pschе wschu měru srudne. Běchu niz jenož njepokojni prosscherjo, kiž nimaja ženje dosć, běchu wošebje tež tajzy, kotsiž dostate a tak drohe Boże dary hrubje sanjerodźichu, a to njeje šo jenož junkrócz stało, to šmy skoro swucźeni, so šo sa Boże dary hnydom zigaretki abo palenz kupowasche. Haj, šmy šamo to dyrbjeli wobkedźbowacź, so bu khlěb abo tykanz s dobrej wolu rosdrjebjeny na dróhu, abo so bu do pschěrowa cźišnjeny. Hlej, kak šo hospodliwosć a darniwosć mytuje! Hlej, kak šo to pschi tym wješšele dale skorži a šwari na wješny, ratarski lud! Kak dołho budźe Bóh luby Knjes nam wschědny khlěb dawacź, hdyž njechamy šo sa tym měcź, so bychmy s džakom šwój wschědny khlěb k šebi brali? . . .

S bliska a s daloka.

„Pomhaj Bóh!" tak strowi tuto nasche nabožne kopjeńko džeńša do tak nětkotreho šerbskeho doma nuts, do kotrehož hewak

njepschikhadżesche. Dobry Sserb wotmolwi: „Wjerschny pomhaj!“ a „Witaj k nam!“ To wě nasche kopjeńko a żo nadżijejo tajkeho witanja pschikhadża dżenża do jich wjele domow, dotal njesnatych, a żebi pscheje, so nan abo macź, hospodaŕ abo hosposa po dobrym żerbskim waschnju pschistaji, „pożydź żo dele! Powjedajmy żebi něschto!“ Tole chże mjenujzy nasche kopjeńko wulkim a malym, starym a mlodym, khorym a strowym. A dale chże wono po tajkej bjeżadże, w kotrejż bě żkowo Boże a kraleſtwo Jesuża Khrystuża, kschescźanska zyrkej a nabożina, wěra a njewěra, wożada a wożdny to prěnje, żłyschecź ſ rta wschěch to dobre żerbske: „W Božim mjenje! Pschińdź bórzy sażo!“ haj: „Pschińcź něk kóżdu njedżelu k nam!“ — Te kopjenka, kotrej dżenża po tym abo tamnym puczu do Waschich rukow pschińdu, lubi Sserbjo, kiż Wy hacź żem żaneho njeczitascheże, chzedża Waż prożyć a namolwicź, żebi jo skasacź a to hnydom sa dezember, sa hodowny měżaz, hdźej je tak pěknje a derje wo jstwje, wożebje njedżelski a żwjaty dżeń, a potom dale na nowe lěto. Tydżenja podaty pschehlad nascheho kopjenka pokaże, so hischeże wjele żerbskich domow bjes „Pomhaj Bóh“, wożebje w něktorych wożadach. Skasacź możecże żebi jo pola pósta, pola kk. duchownych, druhich dowěrnikow tuteho kopjeńka a Sserbskich Nowinow, pola redaktora a w Ssmolerjez knihaŕni. Placźisna je, ju ſ placźisnu měra pschirunajo, jara żnadna, tehdy 15 pj. na měżaz, nětkle 5 pjenjezkow na dezember. Jeli schtó khuduschinka, njech żo wobroczi na żwojeho duchowneho abo na redaktora abo Ssmolerjez knihaŕnju a jemu budże pomhane. — Wschěch pschecźelow a dowěrnikow a cźitaŕjow nascheho kopjeńka prożymy, so bychu żo żobu prózowali, so by nasche kopjeńko do wjaz a wjaz żerbskich domow pstupa namakało a mohło namakacź.

Redaktor a wudawaŕnja.

— **Wudacże noweho naklada Sserbskich spěwaŕskich.** Wutrobnje żo ſ tutym prożby, so bychu wschitzy żobudźěłacźerjo na żerbskich spěwaŕskich hacź do 350. kěrlusha żwoje dźěło dokonjeli, dokelž żo kommißija sapoczatk hodownika seńdże. Dżeń żo sa tydżeń wosjewi.

— S **Barschcża** (Forst) cźitachmy w Sserbskich Nowinach dźiwnu powěsć. „Nusa cźaża je sawinowała“, tak tam stejesche, „sc dyrbjesche żo wjeżny Boži dom samknyć. Boże żłużby żo tam nakhwilnje wjazy njewotměwaju. — By-li wokolina Barschcża hischeże dżenża żerbska była a by-li żo Sserbam Boże żłowo w jich macźernej rěcźi pschipowědało, Božeho doma samknyć njetrjebali. Luboscź a woporniwoscź Sserbow by jón też w najhórschej nuzy wudźeržała ...“ Srudne a tyschaze to snamjenja cżaża a wobstejnoscźow! A sażo, hdyż dopißowaŕ tam tak wo woporniwej luboscźi Sserbow pische, wobskorżuje wón wótrje mjes Sserbami tych Sserbow, kotsiż żerbskich pobożnych wótzow dobry poczink sabywschi, niczo wjedźecź nochzedża wo luboscźi a woporniwoscźi sa kraleſtwo Knjesa Jesuża tu na semi, sa Boži dom, sa wożadne potrjebnoscże. A to klinczi hromadu i skórżbu jencho, kotryż snaje se wschelakeho nasłonjenja wobstejnoscże wożadow, skorżesche: „Hdyż to hacź k pjenjeżnej móschni pschińdże, — mjenujzy ta próſtwa sa Boži dom a skutki kschescźijanskeje luboscże — potom je se kschescźijanſtwom nimo!“ Sserbjo, my tola żmy cźi, kotsiż se żłowom a se skutkom żwědcża sa to, so tutón, kiż to tak prajesche, prawo nima, abo tola żenje wjazy prawo njesměje!“ — A k tomu hischeże jene: Tamny dopißowaŕ skorżi hórko na wutupjenje żerbskeje rěcże wokolo Barschcża. Sserbjo, my njejßmy tola cźi, kotsiż wopuschcża a pscheradża tute drohe kublo, namrěte wot wótzow, a my njejßmy też cźi, kotsiż żebi jo wsacź a rubicź daja wot někoho, też wot wyschnoscźow niz!

Listowanje.

Sch.: Wutrobny dźak wam wschěm! Bychu-li hischeże wjazy Sserbow spósnali, każ wy, kakważne a żmjercźnusne wobnowjenje snutskownego żiwjenja sa nasch lud je, bychu też podpjerali wscho nabożne dźěło a tak też nasche kopjeńko, hdyż niz hinak, tola ſ najmjeńscha psches to, so jo żami cźitaja a nowych cźitarjow dobywaja. „Bjes Boha na żwěcże“ rěka nasche powědanczko, kotrej żo jim jich wjele lubi, każ żłyschimy, a wono je we wjele wobras nascheho luda a wobskórżba. „S Bohom!“ niz „Bjes Boha“! je heßło a móz żiwjenja a pucź k sbożu, k sbóżnoscźi! — Tak: Khodźcże ſ Bohom! Redaktor.

M. w Buk. sa 1. advent. — **Ri.** sa 2. advent.

Biblija — cźaż — cźlowjek.

49. tydżeń, wot 2. hacź do 8. dezembra.

2. Prěni advent: Jer. 31, 31—34. — kh. 53. 1—6. — Jana 11, 28—46.
3. póndźela: 1. Mójſ. 3, 1—7. — kh. 141. — Jana 11, 47—57.
4. wutora: 1. Mójſ. 3, 8—19. — kh. 203. — Jana 12, 1—19.
5. żrjeda: 1. Mójſ. 12, 1—7. — kh. 53, 7—12. — Jana 12, 20—33.
6. schtwórtk: 1. Mójſ. 49, 1—18. — kh. 47. — Jana 12, 34—50.
7. pjatk: 2. Mójſ. 12, 1—20. — kh. 180. — Jana 13, 1—20.
8. sobota: 4. Mójſ. 25, 15—25. — kh. 46. — Jana 13, 21—38.

Samolwity redaktor: farar **Wyrgacź** w Nożacźizach.

Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihaŕnje, sap. druźſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Jeli ſcże kebi „Pomhaj Bóh“ hižom skałali, prosymy, daicże tuton wotrěſt Waschemu nukodej abo pschecźelej dale.

Wotrězkaicże tuby a wotedajcże Waschemu dowěrnitej abo kiſtynoschanej!

An das Postamt, hier.

Für den Monat November 1923 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erscheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	**Pomhaj Bóh**	**Bautzen**	1 Monat	0,5 Mark

Mk. empfangen

Unterschrift

Poststempel

Čisło 48. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske kopjeno.

W Budyšchinje, 2. dezembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měsaz 5 złotych pjenjezkow.

1. advent.

Jer. 31, 31—34.

To nowe lěto zyrkwine nětk pschikhadza, so wjeselcze! Nasch kral dże, tuž so sradujmy, kiž jeho wumóženi smy. Tu widźisch a zlyschisch hnydom, schto swj. adventski czas chze. Wón njecha jenoz, schtoz so w rjeńschich a lózschich czasach jako k njemu skuschaze swuczene waschnja a poczinki wobhladowasche, so bychu so jsttwy sapoczate hodownje pyschicz, so bychu w domach nasche stare, lube adventske a hodowne khěrlusche saklinczate, kotrez po zadanju wěstych ludźi najradscho njeszměte wjazy klinczecz, kaz rjenje to wschitko je a bě, jako my hischcze dźěczi běchmy, kaz lubjerad to same wjeżele tez naschim dźěczom popschejemy, dha tola dawno hischcze njeje wscho, haj by było mało doscz. Horjeka naspomnjene słowo Boże nam wjele wjazy praji: Ja chzu, praji tón Knjes, s Israelskim a s Judźinym domom nowy sklub sczinicz. Profeta je sbožowny, so smě swojemu tez, kaz my smy, hubjenemu ludu lěpschi pschichod wěschczicz, jeli so so po tym složuje. Schto budźische hakle k dopjelnjenju prajik, budźische-li jo docżakał? My mamy dopjelnjenje, nochzemy so nad nim wjeżelicz? To chze nětko luby, swjaty adventski czas sażo dozpicz, sklub mjes Bohom a nami dyrbi so wobnowicz. Ale k sklubej skluschataj pschezo dwaj. Schto pomha, hdyż Bóh chze a my nochzemy?

Advent chze sklub mjes Bohom a nami wobnowicz!

1. Bóh praji: Ja chzu, a so 2. tebje a mje krucze prascha: Chzesch ty tez?

Hlej, czas pschińdże, praji tón Knjes, w kotrymż chzu se Israelskim a Judźinym domom nowy sklub sczinicz. Njepłaczesche stary sklub wjazy? Njedźerżesche so snano Bóh wjazy jeho wustawkow, abo tez swojich samsnych sklubjenjow? Wón tola wěscze dźerži, schtoz sklubi. Abo njepłaczachu Boże dźesacz kasnjow wjazy? A wone maju tola tez dźensa hischcze, haj maju wěczny płaczitwo cz. Wěz ma so tak: Dyrbi-li sklub wobstacz, mataj so wobaj, kotrajż jón czinitaj, jeho wuczinjenjow dźerżecz. Stawisny Israelskeho a Judźineho doma pak su stawisny wobstajneje njeskwěry. Kak husto stejeschtaj taj dwaj samaj, kotrajż po prawom hromadu sklusheschtaj Hórje hischcze bě, so bě lud, dokelż njebě sa Boha, pschecziwo Bohu, s njepschecželom Bożim swjasany. Schto je lud wot teho měł? Kak czežke domachpytanja sa to czerpił! Runje hdyż sebi Jeremiaszowy czas wobhladamy, tehdy tez lud na Boże słowo njeposłuchasche, njemějesche wuschi sa jeho wulku smilnosć, s kotrejż jón wabjesche, haj postorkowasche so na Bosy pschi wschěch napominanjach a warnowanjach profety, a hlej, tuž pschińdżechu njepschecželjo se wschitkich stronow, a Jerusalem s templom bu sniczeny a lud do jatby wotwjedżeny. Tak so njeswěra Israelskeho a Judźineho doma se sahubu skónczi. Hacz je so to jenoz jónkrócz stało? Hacz je dźensa hinak? Kak husto je Bóh w stawisnach nascheho luda a tez w naschim żiwjenju samlutki stał! Wulke, krasne czasy je nasch lud pomět, w kotrychż Bóh kaz widźomnje sa njón wustupowasche a běsche jemu tak blisko, so by so tak rjez hodźał se rukomaj pschimacz, hdźez tez jich wjele wjedźesche: Bóh je pschi nasz tudy, hdźez k wyskanju samo dóńdże: Tón Knjes je wulku wěz na nasz czinił. Bóh potajkim chzyschе s nami bycz. Ale kak my? Naschego luda stawisny wo wjele skomdźenych skladnoszczach rěcza. A stawisny twojeho a mojeho żiwjenja niz mjenje. Hdy bychmy wjedźeli, kak husto je Bóh pschischoł, so by sklub

ſ nami ſčinił abo jón wobkrućił abo wobnowił! To njeběchu jenoż te wulke hodźinki w naſchim žiwjenju na p'ch. na konfirmazijſkim abo wěrowanſkim dnju, to běchu też bóle wſchědne hodźinki, haj kóžda hodźina bě ſ pſchipowědarku jeho žwěrby, kóžde jenotliwe dychnjenje bě a je ſ dopokaſom, ſo je wón žwěrny. Naſch kěrluſch dyrbi tón bycź: Haj woprawdźe ty, Božo, tudy žwój žlub mi žwěru dźeržał žy! Bóh móže naš k žwěrje nuſowacź, kaž je Iſraela a Judu nuſował. Jako žo taj njechaſchtaj ſhibowacź, wón jeju ſtama. To mamy žebi też my Sſerbja a Němzy pſchezo ſ nowa prajicź. Ale njeje pſchezo cžaš žudźenja, też dźenža niz, je wjele bóle hnadny cžaš: Chzu nowy žlub ſ wami ſčinicź, praji Bóh. Nowy žlub ſčini Bóh ſ Khryſtušom něhdy, wón cžini jón też dźenža. Njejžmy to hiſchće ſpóſnali? Móžemy ſ zyła bjes Jeſuša bycź Njewola zyły naſch nětcžiſchi cžaš: Wobroććće žo ke mni, pomham wam? W Jeſušu žo dopjelnja, ſchtož Jeremias naſdala widźe'che: Ja chzu jich Bóh bycź, a woni budža mój lud.

Chzemy pak my jo też, to je khutne praſchenje. Pſchetož wo wolu žo ſa naš jedna. Prjedy běſchće to trochu hinak. Na kamjeńtnych taflach bě ſakoń ſtareho žluba pišany; krute a ſymne kaž tafle běchu też ſakonje žame. Dyrbiſch a njedyrbiſch, wone praja, a běda temu, kiž žo jich njedźerži. W ſtarym žlubje knježi duch mozy a tehodla też bojo'ćće. Kak wulki ſteji Jeremias we rjedźe mužow Božich ſ tym, kak nam nowy a woprawdźity žlub Boži ſ cžłowjekami ryšuje, zyle nowe wukkadowanje teho nam poda, ſchtož dźenža naboženu mjenujemy. Kaž ptački cžaš puczowanja do cžopliſchich krajinow žame wobkedźbuja a lědma hdy ſymſku domiſnu mišnu, tak je też cžłowjekej wěſte ſacžuće wo tym pſchinarodźene, ſo je k Bohu cžehnjeny a wabjeny, a wón trjeba jenoż na tole pſchinarodźene cžehnjenje žwojeje wutroby poslužnacź. Waš, lubi Sſerbjo, p'chi tym na to dopominam, ſchtož naſch Sejleŕ ſpěwa a ſchtož njech je tu naſpomnjene tym, *kotſiž jo njeſnaja, a k nowej luboſći tym, kiž jo ſpěwaja:*

Ha widźu=li ptaczata cžahnycź,
Hdyž liſcžowy žołcźi žo ſchtom,
Chze myšliczka žobu žo kranycź,
We hwěſdach pak pyta žwój dom.
Ha widźu=li mróčzelow cžahi
Kaž žony pucź pod njebjom jěcź,
Hdyž luka je płowa, haj nahi,
Chze myšliczka k'chidła też měcź.
Ha widźu=li k ſemi žo niżicź,
Spacź kwětku tu poslednju hicź,
Chze myšliczka k hwěſdam žo bližicź,
Tam pokoja žórleſchko picź.
Hdźe, myšliczka, ſtatok žwój ſtajiſch,
Ty njeměrna podróžniza?
Tam horkach, tam ſ radoſcžu prajiſch:
Nětk, nětk žym ja ſpokojena!

Kajke to pobožne myšle a k temu rjane ſynki naſcheho Kozorowego hłoža! So bychu w'chitzy Sſerbja je žebi pſchišwojili! So bychu ſe žwjatym adventſkim cžašom ſ najmjeńſcha ſnutſkne cžašy žudźenja ſa naſch lud žwój kónz měle, ſo by luby Sbóžnik wjazy ſkoržicź njetrjebał: Wy ſcźe nochzyli! Ja chzu žwój ſakoń do jich wutroby dacź a do jich myšle ſapišacź. Sažo je nam to w Khryſtušu a ſ nim dopjelnjene. Se žwojim žwjatym žiwjenjom, ſe žwojej poslužnoſcžu hacź do žmjercže ſteji wón blyſchcźity pſched nami, a my, kotſiž jemu pſchišlužſchamy, njemóžemy hinak hacź ſo ſa nim khodźimy, niz nuſowani, ale ſe žwobodnym cžerjenjom wutroby, ſ nuſowanjom žwobodneje, dźakneje luboſcže tak kaž wucžobniży: Luboſcź Khryſtušowa naš pſchihnucźi: Móžno wſchak, ſa njejžu dawno hiſchće wſchitzy ſrali k tutej žwobodže dźeći Božich, ale to dyrbjał kóždy ſpóſnacź, ſo žo tu wo jara wulki postup noweho žluba pornjo ſtaremu jedna, a ſo je to wulke ſbožo ſa naš. K temu žluſcha nětko jenoż kruta wola: Knježe, twoju wolu cžinju rady. Rady, to je hłowna wěz a je kruty nadawk: Mój lud dyrbicže bycź, jako tajki dyrbicže też žo wſchudźom a ſtajnje wopokaſacź, nježměcže nikomu druhemu pſchišłuſchecź a ſa niczim druhim ſtejecź. Schtó chzył prěcź, ſo k temu hi'chcže wjele pobrachuje, prjedy hacź budźemy žwjecźi ludźo Boži, hacź budža naſche domy Boże domy, a budže naſche zyle žiwjenje měſchniſke, kralowſke? To krutu wolu k temu móže žebi Bóh Knjes žadacź. Wón chze naſch Bóh bycź, tuž chzemy my jemu też žłužicź, jeho žwěru ſe žwěru mytowacź, a to runje nětko w tychle rosžudnych cžašach. Naſch Bóh budže wě'cže hižom ſ tym ſpokojom, hdyž dobru wolu mamy. K dokonjenju teho, ſchtož chzemy, nam knjes a kral adventſki ſ wěſtoſcźu dopomha.

Nan žo w žwěcže ſtyſchcže, pſchińdź, o Jeſom Khryſcže! —
Nětk ſ nowa podam, Božo, tebi cžełko a duſchu k woporu.
Swjecź moju wutrobu žam žebi a daj, ſo žwěrny woſtanu.

Hamjeń. M. w B.

Adventſki kěrluſch — ſe žerb. „Spěwarſkich“*)

Hłós: Nět' dobru nóc ja dawam atd.

Kak powitam ja tebje, mój Jezu najlubši! Kak zapomnju ja sebje a česć wšu dawam ći? Mój Jezu, swěć mi z hnadu, zo tebje lubo mam; mój Jezu, daj mi radu, zo tebi khwalbu dam! —

2. Twój Zijon tebi palmy, hdźež ty dźeš, nasćele; chcu ja pak spěwać psalmy a rjenje khwalić će. Njech wutroba ći kčéje a njech će lubuje! Hdyž ju dźě luboſć zbrěje, wšak wona česći će.

3. Ty mi sy swěru pomhał ze wšeje žałosće, mi čéło z dušu wumohł ze wšelkej' stysknosće. Ja běch wšak prawo zhubił wšo k twojom' kralestwu; ty sy pak hnadu slubił, mi pomhaš k žiwjenju.

4. Ja běch přez čerta jaty, ty sy mje wukupił; ja běch do hańby daty, ty sy mje wučisćił; mje wobohaćiš jara, zo wjacy njetrjebam. Što je, štož mje tu stara? Dosć mam, hdyž tebje mam!

5. Će njeje ničo hnało do mojoh' hubjenstwa; wšo bohatstwo je mało, to luboſć dokonja. Hdyž swět bě cyły panył do wulkej' žałosće, sy z njeje ty jón sćahnył! Ow, štó to wuréči?

6. To piš sej do wutroby, ty zrudne stadleško! Hdyž přińdźeš do zrudoby, ty z tym dźě troštuj so! Ach, budź ty jeno měrny, twój Knjez će blizko je! Wón pomocnik je swěrny, će z hnadu troštuje.

7. Što staraće so nětko, wy tyšne wutroby? Wšak dostanjeće wšitko wy z jeho pomocy! Wón přińdźe z połnej hnadu, je połny luboſće; wón wobara wšom' padu, wšu žałosć zahnał je.

8. So njestróžće přez měru wšěch wašich hrěchow dla; wšě přikryła wšak swěru je luboſć Jezusa! Hlej! k hrěšnikam wón při'dźe a zbóžnosć chce jim dać, zo ničo dobre nihdźe njezměja parować.

9. Wy njetrjebaće rodźić wo njepřećelsku złósć; waš Knjez was budźe wodźić, wam pomhać krasnje dosć; wón jako kral wšak hnady wšón njeměr pobije a njepřećelow rady wšě mócnje začisnje.

10. Wón přińdźe k swětnom' sudu wšěch njepokutnych dla, ze žohnowanjom k ludu, kiž jeho Ducha ma. — Pój, Jezu, naša jasnosć, a wjedź nas ze swěta! Ach, daj nam swoju krasnosć, nas dowjedź do njebja! —

*) Formalnje (po móžnoſći) porjedźeny.

Zyrkej a ſtat.

Wo ſakſkim nowym ſakonju wo dokhodach ſ ſakſkich leżomnoſcžow, kotryž dyrbi, kaž to nětkole rěka, wot 1. oktobra 1924 płacźicź, knježi po wſchěm ſdacźu hiſchće wjele njejaſnoſcže, też mjes woſadnymi ſaſtupjerjemi. Tuž by nuſne było, ſo by ſo tu

jaßneje rospramwy w nowinach abo njedźelskich łopjenach, tež ßerbskich, podalo wot tych, kotsiž tutu zyku macjisnu wobknjeża a wo njej — jenostronsźy njeßudźa. S tym by jim jich wjele pomhane było! Tu jenoż tole: Wono njeje wucźinjena wěz, so tutón sakoń s 1. oktobrom 1924 mozy dostanje! Wono njeje tak, so by woßada, kotraž ma wjazy leżomnosćzow, pod tutym sakonjom njemohła dokhody ßwojeho fararja swjesćz! Wono tež njeje tak, so njemohła wjetscha woßada, kotraž ma na psch. sa 2 farskej městnje — wjetschich leżomnosćzow, ßwojimaj fararjomaj to dacź, schtoż by schtaj na dokhodach měloj, dokelž njebudże ani jedyn s njeju wjazy prozentow dokhodow dostawacź hacž něhdże farař někajkeje druheje woßady, kotraž nima żanych abo tola jenoż małych leżomnosćzow! Ta njespokojnosćz s tutym sakonjom a to njepschećelstwo pschećziwo njemu wutrjeba ßo bohužel tu a tam sa to, so jón sawodźewajo woßobinske pschiećziny a winy, sa samokwjenje bjeru sa skomdźenja a njedostatki we sastaranju woßadneho żiwjenja. A tola w tu khwilu dozyła hischće njepłaćzi a hacž sa lěto, je hischće zyle njewěste.

Bjes Boha na ßwěćze.

Spißała Kristina Rowowa.

(Pokraczowanje.)

Ale bě hižo pschewulki; do schule bychu jeho w symje lědy pschijeli, a cźitanje — to dyrbi tola jara cźeżka wěz bycź. Tu myßlesche ßebi: „Hdyž mje Knjes Jesuß — njemóżesche jeho wjazy tak krótko „Jesuß“ mjenowacź! — pschezo ßłyschi, chzu jeho proßyć a Wón mi pomha!“

Klakny ßo, stykny ruzy a hladasche tam, hdźež bě Knjes Jesuß woteschoł a proschesche: „Ja ßym tajki hłupy hólz, Knjeże Jesu; Ty to wěsch. Ani cźitacź mje njejßu nawucźili! Do schule njebychu mje wěśćze pschijeli, dokelž ßym pschewulki, tuž proschu Tebje pěknje, póscźel mi někajkeho dobreho cźłowjeka, so by mje cźitacź nawucźił, so bych mohł wschitko wo Tebi nasłonicź!“

Martinko wěrjesche, so je jeho Ssyn Boži ßłyschał a so jeho wěśćze wußłyschi. Na to ßebi njepomyßli, kak mohło ßo to stacź; wón jo wěrjesche a bě radostny. „Tež ja budu ras Nowy Sakoń Knjesa Jesußa cźitacź! — Haj, ja budu jón cźitacź!“

V.

Jako ßo Martinko schtwórtk wjecźor s hór wrócźi, pschinjeße hajnikowej kurjazy korb. Běchu tam pola njeje żony shromadźene, ßebi powjedajo, so ßu dźenßa pokhowali Brěsowanez Hanu a so budźe jeje mały Jožko dyrbjecź po proschenju khodźicź, jeli so jeho żana sa hußarja njewosmje. Martinko snajesche żonu a tež jeje hólza; bydlesche na podróżnistwje; bě to porjadna żónska. Bě ßo psched 10 lětami wudała do Budapesta na murjerja; jako bě jeje muż tam snjesbożik, je ßo s hólcźkom do narodneje wßy wrócźiła. Bě ßo na dźěło khodźo żiwiła a, njech běschtej tež we khudobje żiwej byłej, je tola hólza hižo wot pjateho lěta do schule ßłała. —

Martinkej bě hólza żel. „Wón je tež tajki kajkiž ja! Hdyž mamicźki wjazy nima, póscźelu jeho po proschenju; abo wosmu jeho k hußom, a wón sabudźe, schtoż je w schuli nawuknył, a njebudźe, hdyž wotroscźe, nicźo wjedźecź runje kaž ja!“

Kóżdy dźeń dyrbjesche ßebi Martinko na Jožka myßlicź, a dźeń a bóle bu jemu jeho żel.

Tu ßo ßobotu wjecźor na dobo cźisty swobleka a dźěsche k domej wjeßnanosty. Wjeßnanostowa stejesche runje na dworje.

„Ty pschińdźesch, kaž by chzył pschipowjedanje skasacź, Martinko! Hdźe ßy ßo to nastajił tak wuhotowany?“

„Jenoż k wam, cźetka! Je wujk domach?“

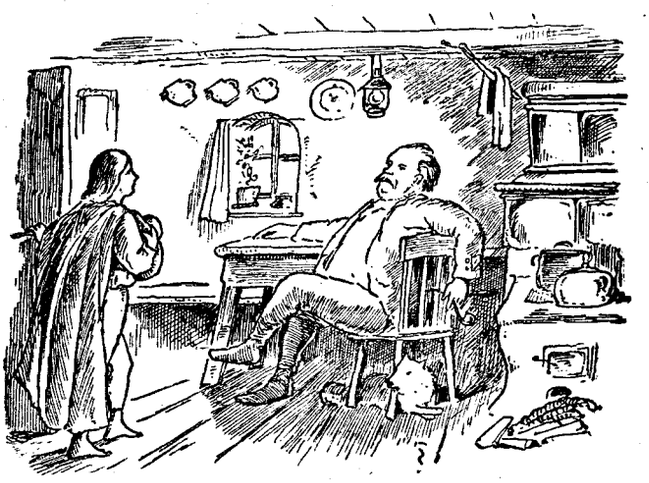
„Schto masch s nim? — Juro pój ras ßem! Martinko je pschischoł skorżicź!“

„Kak to?“ wotmołwi wjeßnanosta s pschitwarka.

Njebohi wjeßnanosta bě był ßucheje postawy, tutón pak tołsty jako buk. Sawoła Martinka do kuchiny.

„Nó, schto ßy nam dobreho pschinjeßł? Witaj a ßydź ßo!“

„Dźakuju ßo pěknje. Móżu wschak tež stejecź.“

„Pschińdźesch na żony skorżicź, so cźe derje doicź njesastaraju? — Abo chze ßo cźi khěžka ßypnycź? — Abo ßy krutwu shubił?“ żortowasche wjeßnanosta a mějesche ßwoje wjeßele na tym, so ßo Martinko hacž do wuschow sacźerwjeni.

Skorżicź, a to wón, Martinko, na żony? Wěrno wschak bě: někotre ßu jemu dawale wjazy wody hacž poliwki a pomaski tak cźeńke, so móżesche wěźu psches nje widźecź! Ale wo tym njeby hacž do ßmjercźe nicźo na nje prajił! Běchu tola sa to saßo druhe bóle mikosćziwe, dawachu jemu telko, so móżesche ßebi něschto sa pschichodny dźeń skhowacź.

„Njejßym pschischoł skorżicź!“ wotmołwi sprawnje. „Mam tola, dźak budź Bohu, so móżu ßo najěsćz!“

„A schto to potom?“

„Ssym pschischoł ßo wopraschecź, schto chze gmejna s Brěsowanez Jožkom cźinicź.“

(Pokraczowanje.)

S bliska a s daloka.

— S **Drježdźan.** Njedźelu, 2. adventa pop. ½4 hodź. ßo w kschiżnej zyrkwi w Drježdźanach saßo Boża ßłużba s prědowanjom a wudźělenjom Božeho wotkasanja w naschej lubej macźernej rěcźi wotměła. Ssnadno naß tež ßerbski Drježdźanski khor se spěwom natwari. Boża ßłużba je woßebje ważna, dokelž ßu 75 lět wot sałoženja ßerbskich kemschow psches njeboh knjesa fararja Jakuba s Budyschina sajschke. Schtóż ma wotpohlad, we bliżschim cźaßu ßwojich snatych w Drježdźanach wopytacź, njech ßwój wopyt tak położy, so móże s nami nasche jubilejne kemschenje ßwjecźicź. Prědowanje śmeje farař Domaschka s Budestez. Sserbske spěwarske maju ßo ßobu pschinjesćz, dokelž ßo khěrlusche wjazy njecźischcźa.

— **Sserbske spěwarske.** Dźěłacźerjo na nowym wudawku ßerbskich spěwarskich ßo schtwórtk po 2. advencźe w Budyschinje w Sserbskim Dmoje dop. ¾10 seńdu. Kóżdy je witany. Woßebje ßo ßobudźěłacźerjo s prědarskeje konferenzy wo wopyt a pilne ßobudźěło proscha.

— S **Holbina** pißaja nowiny, so ßu tam wot kermusche ßem s porjadnym swonjenjom na njedźelach a ßwjatych dnjach kaž wschědne dny sastali a to tehodła, so bychu lutowali. Jich wjele wobżarowasche, so ßo wjazy ani rano ani pokodnjo ke klakanju njeswonjesche. Nětko staj dwaj młodaj woßadnaj dobrowólnje swonjenje na ßo wsaloj, tak so ßo w Holbinje nětko saßo nje-

dźelski a wschědny dźeń porjadnje swoni. — Tak někotry, kotryž tole čzita, znadź praji: „To wschak pola naš też skoro hinak njeje, mjenujzy, so žo porjadnje wjazy njeswoni!“ Hač móže kóždy, kotryž tak skorži, k tomu něschto podobne dodacź, kaž to s Holbina čzitamy, mjenujzy, so młodźina wupomha. Bojimy žo, so niz. — Rosmyšl žebi ras zyku wězku troschku! Dyrbisch k tomu dóńcź, so to něschto srudne a — so nimale pschezo wožada a wožadni na tym wina, a to tehodla, dokelž so na wopačnym městnje lutuja, hdyž se swonjenjom a pschebiwanjom sastarwaju, njenamakawschi dobrowólnych swonjerjow. Nima-li jena wožada woprawdźe telko samoženja a žrědkow, so by žo swonjenje sdźerżało, — a njejžu tu dobrowólni abo tola tuni swonjerjo, derje, potom njech to płacźi. Ale kotra wožada je to tajka khuda? A kotra wožada chze žebi psched žwojimi potomnikami wobžwědčzicź, so njeje jej swonjenje wjazy telko hódne było, so by sa njo s najmjeńscha datok, měrnemu cžažej p'schiměrjeny, swjedka? Wo wopory žo tu do zyła njejedna, s najmjeńscha w naschich rataŕskich wožadach niz! A tola dyrbja kscheseźijenjo też k woporam — pischemy: k woporam — sa Boži dom, sa wožadu, sa Knjesowu zyrkej hotowi bycź! Pschirunaj w Sakskej zyrkwiny datok na pschikład! Pschi wschěch 300 000 000 njeje też hromadźe s dawkom sa 1922 lětża sběranym tak wulki, kaž porjadne dawki na psch. s léta 1912, Tuž, to njeje žane lutowanje, doniž s najmjeńscha njejžmy telko cžinili, kaž prjedy w měrje! A potom: cžehodla dyrbi Boži dom, Boża słužba, nutrnosć, modlitwa — a tak na wschěm pošledku nježmjertna duscha a Bóh Knjes žam tón bycź, hdźež sapočznjemy lutowacź!? Sda žo nam tola, jako by žo tu — mjenujzy s lubosću, s wěru, s dźakom k Bohu a se staranjom sa duschu a jeje zbožo — dawno hižo a wjaz hač pschesara lutowako we ludu a wožadach! Boju žo, so ras nasche dźěćźi a dźěćźidźěćźi na naš spominaju runje tajkeho lutowanja dla s bolosću a s hanibowanjom, znadź žamo s wobskorżowanjom. — A njelutuje žo to tak jenož pschi swonjenju, też pschi druhim. Hdyž wožady lutuja, njewobžadźiwschi žwoje farske městna abo sararjow s farskeje słužby do druheje puschćźiwschi, lutuja na wopačnym městnje, khiba so wožadam — kaž to pak skoro jenož tam mózno, hdźež žaneho abo jenož makeho lehństwa maju — woprawdźe mózno njeje, dokhody swěsćicź. Zyrkwine, wožadne, nabožne žiwjenje schkoduje, dokelž njeje porjadneho sastaranja, — a nětkole dyrbjało to tu hischćze porjadnischeho a wobschěrnischeho duschowpastyrskeho dźěła bycź! — A tak schkoduje kscheseźijanske, nabožne smyślenje, schkoduje wožada, wožadni, lud. A tola dyrbjało to runje natwopak bycź! Požylujecź dyrbjało žo nabožne smyślenje, pschisporjecź žo žiwjenje dobrych poczinkow w ludu! Po tutym puczu jenicźzy hischćze je mózno, naschemu ludej wumoženje a nowe zbožo a tak też nam! — A tej tu płacźi pow'chitkownje to, schtož bu prjedy prajene: Dokhož njeczinimy telko, kelkož w měrje, — a to žo skoro nihdźe njeczini! — njeżměmy tola two woporach a cźežach rěczecź, w rataŕskich wožadach niz a w druhich też niz. A žamo, hdyž něschto wjazy žmy cžinili, hacź w měrje, njejžu to pschezo hischćze „wopory“. Wopor, to je to, schtož wot nusneje potrjebnosće dasch. Ssu wožady a wožadni, kotsiž to cžinja! Prjedy hacź pak schtó tuto wožebne žłowo „wopor“ na žwoje dawanja a skutki nakoži, njech je dwójzy pruhuje. A tola dyrbjeli my wschitzy k woporam hotowi bycź, k woporam sa zyrkej Knjesa Khrystuża, kotryž je žo sa naš dał sa wopor, sa naš, kiž my žo po nim mjenujemy: kscheseźijenjo, Khrystużowi!

— **Pschispomnjenje** a **porjedźeńka.** W tydźeńskim cžiżle be pschedpiż sa skasanje nascheho kopjeńka p'ches póst wosjewjeny. W tutym dyrbi to wěso rěkacź: „Für den Monat Dezember“, a potom dale: Betrag 0,05 Mark“, kaž mózesche žebi to s rospiża, tydźenja w kopjeńku podateho, žam wucźitacź. Nadźijamy žo, so njejžmy podarmo pošlednje cžiżko we wjetschich liczbach mjes Sserbami rosdawali, a so žebi na'chi Sserbjo kopjeńko nětko hnydom sa dezember skasaju a potom dale na nowe lěto.

Redaktor.

Biblija — cźaż — cźlowjek.

50. tydźeń, wot 9. dezembra hacź do 15. dezembra.

9. Druhi advent: Jes. 40, 1—5. — kh. 49. — Jana 14, 1—18.
10. póndźela: 5. Mójs. 18, 15—22. — kh. 44. — Jan. 14, 19—31
11. wutora: 2. Sam. 7, 12—19. — kh. 34. — Jan. 15, 1—16.
12. žrjedu: Pj. 2. — kh. 679. — Jan. 15, 17—27.
13. schtwórtk: Pj. 24. — kh. 54. — Jan. 16, 1—15.
14. pjatk: Jes. 7. — kh. 52. — Jan. 16, 16—23.
15. žobota: Jes. 9. — kh. 74. — Jan. 16, 23—33.
Porjedźeńka: sa 8. dezembra žobotu ma rěkacź: 4. Mójs. 24, 15—25. — kh. 46. — Jan. 13, 21—38.

Listowanje.

— **Ri.** sa 2. advent. — **K. w R.** sa 3. advent.

— **Psch.:** Mějcze dźak, so scze žo žobu prózowat, dobywacź cźitarjow sa nasche kopjeńko. So bychu žo jemu tola prawje wjele domow wotewrilo! Je jich hischćze doscź, do kotrychž njeżmě jenu njedźelu kaž druhu sastupicź a prajicź: „Pomhaj Bóh!“ a „Witajcze wote mschi!“ **Redaktor.**

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Nožacźizach.

Cźischcź Ssmolerjez knihicźischćźerńnje a knihárnje, sap. družstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Zeli ścze žebi „Pomhaj Bóh“ hižom skasali, proschmy, dajcze tuhu wotrěź Wschemu žuboži abo pschecźelej dale.

Wotrěźajcze tuhu a wotedajcze Wschemu dowérnikej abo kiłmotscherjej!

An das Postamt, hier.

Für den Monat Dezember 1923 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erscheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	Pomhaj Bóh	Bautzen	1 Monat	5 Goldpfennig

Mk. empfangen .....

Unterschrift .....

Poststempel

Cžišło 49.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 9. dezembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měsaz 5 złotych pjenjezkow.

2. advent.

Psalm 24, 7—10.

Adventski czaß, czaß wjeselosćze, žohnowanja a hnady!

Bórzy budźa saßo hodowne swony psches zyły Serbski wótzny kraj klinczeć a naß wolacź k wopomnjenju naroda naschego Knjesa a Sbóžnika! Saßo so pschihotujemy, najrjeńschi zwjedźeń wschěch zwjatych dnjow zwjeczicź, pschetoż wěczny kral chze k nam pschińcź a naß se zwojimi njebjeskimi darami wobohacźicź. O, so bychmy jeho prawje witali a do zwojeje wutroby pschijeli! Tehodla:

Wotewrćze nětko wrota wschě!
W'chak pschińdźe Knjes wschej' kraßnosćze,
Kral nade wschěmi kralemi
A Sbóžnik nade zwětami,
Kiž sbóžnosć zobu pschinjeße;
Sa to jom' wjeß'li spěwajeze:
Khwaleny budź mój Bóh,
Mój stwor'czel s radu dosćź!

Adwentski czaß, czaß pschihotowanja! Tohodla nam też nasch tekst dźenża p'chiwoła:

Wotewrćze wrota schěroko a czińcze durje na zwěcze wyßoke!

Schto ma to nam prajicź? S prěnjeho dźěła zwojeho psalma wěmy, so je tutón dźěł jako khwalobny khěrluschi sa Boha, naschego stworiczela myßleny a s naschim dźělom hromadźe Hebrejßzy znano zyły psalm jako liturgiju a zwjedźeńschi spěw pschi zwjeczenju noweho lěta, jako zwjedźenja saßopschińdźenja Boha k zwojemu ludu trjebachu.

A nětko wěmy też, czehodla rěka „wotewrćze wrota schěroke"; tehodla, so by Bóh njesadźěwany do zwojeho města pschiczahnycź moht a so by so s tym jemu, jako kralej a knjesej, polne dowěrjenje wobßwědczicźko. Tak, lubi khschesczenjo, rěka nětk też sa naß w tutym adventskim a pschihotowańskim czaßu wschitke sadźěwki a wutroby wuczischczicź wot wscheje słósćze, so móże naschi Knjes a Sbóžnik k nam pschiczahnycź. Też my dyrbimy jemu dowěrjenje a lubosć napschecźiwo pschinjesć, jemu, kiž se sbóžnischkim žadanjom k nam pschikhadźa, naß sbóžnych czinicź. Schěroko chzemy jemu wrota k zwojim wutrobam wotewricź, so by pola naß zwoje wobydlenje a hódne witanje namakał a naß se zwojim žohnowanjom wosbožił. Wyßoke chzemy jemu durje czinicź, so by też k nam pschischoł, pschetoż jenoż wón naß derje wodźi, jenoż p'ches njeho zmy zwojeje sbóžnosćze wěsczi, jenoż pschi nim zmy derje wukhowani, ma naschа duscha kraßny wotpoczink, měr a prawdosćź. Tehodla derje, derje temu, kiž zwoju najwyschschu czesć w tym pyta, so by we wschěm jako służobnik Jesußoweho kralestwa zwěru wopokasał. Ale kak dźenża je? Kelko jich myßli, so khschesczańnstwo sa nich wjazy njeje, so zu psches njo won, so móża bjes Sbóžnika, bjes Boha žiwi bycź! Czi wbosy! Wobžarowacź jich chzemy, niz na nich zwaricź, a pomhacź jim chzemy, so bychu w zwjatym adwenczе zwojeho Sbóžnika saßo namakali, so bychu wróczo pschischli k wěrnemu pastyrjej, kiž czaka, so by też k nim pschiczahnycź moht. Tehodla, hlej, kóždy ma k temu pschinoschowacź, też druhdźe sadźěwki wotstronicź, kiž bychu Jesußowemu kralestwu schkodźicź mohle.

„Czińcze durje na zwěcze wyßoke!" to rěka: wotewrćze zwoje domy a wobydlenja, so by měrny kral Jesuß Khrystuß k wam se zwojej hnadu pschikhadźał. Njech kóždy, kiž ma zwoje durje

w ßwojej mozy, na to hlada! Wy ſtarſchi, pokaźće młodźinje prawy puć a wozehńće ju k luboćźi k Jeſußej, ſo by Boże kraleſtwo tu na ſemi pſchezo bóle pſchiběrało a roſtło. To je waſcha ßwjata winowatoſćź, kotruž wam woßebje naſch tekſt pſchiwoła, ſtarajće ßo wo to, ſo bychu waſche dźěćźi ſa wami waſchu kſcheſćźanſku ponižnoſćź a ßerbſku pobožnoćź namrěłe, p'chetož jenož žiwa wěra a luboſćź, kiž ßo na Jeſußa ſepjeratej, mózetej naß ſ nuſy naſcheho cźaßa wußwobodźićź. Pſchetož, ſo mamy tajkeho krala a lubeho pſchećźela wocźakać, to a jenož to nam w naſchim roſtorhanym cźaßu móz a ßylnoſćź dawa, wutracź a pſchewinyćź w'chitke ſpytowanja a wobćźežnoſće cźaßa, kiž naß tłóća a cźiſchća.

Tehodla rad jemu połnje ßwoje ßłyſchenje a ſacźuwanje ſ nutrnoſćźu a ſ modlenjom wotewrmy a podajmy! Wón je naſcha nadźija a naſch troſcht, kiž naß też w najwjetſchej nu'y njewopuſchći. Jenož Jeſußej njech naſcha zyła wutroba ßłuſcha, Boże ßłowo budź Kralowſki wós, na kotrymž naſch Kral do naſcheje wutroby p'chicźehnje, jako Kral cźeſće a hnady.

O, kajke ſboże, hdźiž je ßo ſtako, ſo je wón, tón Knjes ßylny a mózny, naſch Sbóžnik, do nich ſacźahnył. Ssy ty też tak ſbožowny? Na cźim tola leži, ſo to hiſcheće njejßy? Maja twoje hřěchi hiſchće tajkeje mozy nad tobu, ſo tebi wobaraja, Jeſußej wuſchi a wutrobu wotewricź? Dowěř ßo jenož jemu, wón też ſa tebje pomoz wě a wunamaka a tebje wuntóže ſ hřěchow ſapleceźenjow, jeli jenož dźeſch a k njemu ſe ßwojimi naležnoſćźemi pſchińdźe'ch. Pſchetož:

Wón ſprawny je, nam ſ pomharjom
A kahoda je ſ wſom jom',
Se ßwjatoſćźu ßo krónuje,
Se ßmilnoſćźu wón kraluje,
Wſchu naſchu nu'u ſtajeſche,
Sa to jom' wjeß'li ſpěwajće:
Khwaleny budź mój Bóh,
Mój Sbóžnik, mózny wſchoh'!

Haj, wón je Kral cźeſće a ſchtó je tak ßam ßwój njepſchećźel, ſo njeby ſ wjeßelo'cźu wołał: „Kralo cźeſće, pój, ſacźehń też do mojeje wutroby a pomhaj mi, wſchak ßym wſcho pſchiprawił! Haj twoje kraleſtwo je połne hnady a měra a nam ßo ſtyſchće ſa tobu!"

Adventſki cźaß, ſbožowny cźaß, jeli jón prawje nałožimy na witanje naſcheho Sbóžnika, ſo by pola naß durje wotewrjene namakał, ſo móźemy też my ſ zyłej wutrobu wołacź a proßyćź: Pój, Knjeże Jeſu! Haj,

Pſchińdź, Sbóžniko, mój Jeſußo,
Cźe powitam najwjeßel'cho;
Ach, pſchińćź ſe ßwojej miłoſćźu,
Naß wobdaruj też ſ luboſćźu.
Twój ßwjaty Duch naß dowjedźe
Na puć do wěcźnej' ſbóžnoſće,
Twoj' mjeno, Knjeże, budź
Pſchez' wulzy khwalene! Hamjeń.

Ri. w Strowj.

Advent.

Hłóß: Nětk wjeßelće ßo kſcheſćźijenjo.

Twój kral ßo bliži kſcheſćźano,
Pój kóždy, witaj Jeho,
Sso wjeßel, wěrne kſcheſćźanſtwo,
Toh' krala njebje'keho!
Kral wobſbožećź chze kóždeho,
Kiž chzedźa byćź Joh' podanjo,
Wón kraleſtwo ma wěcźne.

Twój kral ßo bliži kſcheſćźano,
Sso woſtaj hřěcha wſcheho —
Jem' ßłuża ßwjećźi jandźeljo
A cźeſćźa, khwala Jeho!
Kral ſ njebjeß pſchińdźe na ſemju,
Wſchěch wobohaćźi p'ches měru,
Kiž Jeho horje wosmu.

Twój kral ßo bliži kſcheſćźano,
Se ßwojej hnadu wulkej!
Wón ſnaje naſche hubjeńſtwo —
Ssej ſ wocźow ßylſy wutřej;
Wón pſchińdźe ſ wulkej luboſćźu,
Chze měćź wſchu naſchu wutrobu,
Sso dowěř Jemu duſcha!

Twój kral ßo bliži kſcheſćźano,
Wón p'chińdźe lubje k tebi,
Chze hřěſchnika cźinćź ſbóżneho,
We ßwojej wulkej ßmilnoſćźi
Knjes njebjeßa nam wotewri,
Khwal Jeho kóžda duſcha!

Twój kral ßo bliži kſcheſćźano,
Pój k njemu duſcha khuda —
Bóh da cźi Ssyna ßwojeho,
So pſches njoh' ſbóżna była.
Pój nětk, najlubſchi Jeſußo,
Twar we naß ßwoje kraleſtwo.
Daj nam wſchu twoju hnadu.

Twój kral ßo bliži kſcheſćźano,
O je to ſbóżna radoſćź!
Knjes Jeſuß dacź chze hřěſchniko
Nam wěcźnoh' ſboża nadoſćź.
Tuž witajmy Joh' ſ luboſćźu
A wotewrmy Jom' wutrobu,
P'chińdź k nam o Knjeże Jeſu.

Twój kral ßo bliži kſcheſćźano,
Naſch Sbóžnik takle kraßny!
Wón cźini — naß tak lubujo,
Nam cźěmny pſchichod jaßny,
Pſches Jeho hnadu, wſchehomóz,
Sańcź budźe naſchich hřěchow nóz —
S nim dźemy k wěcźnem' ßwětłu!

J. W.

S cźaßa ſa cźaß.

Pohladujeſch-li do nowinow, cźita'ch wo paduchach, rubjeżnikach, mordarjach, ßamomordarjach! „Snamjenja to cźaßa", tak praja ludźo. Pak ſe ſamyßłom pak ſ njedoroſumjenjom tak praja. „Snamjenja cźłowjekow" to ßu! Cźłowjekojo ſcźinja cźaß hakle tajki, kajkiž je. Cźaß, tak też ſ nowa ſapocźane zyrkwine lěto, je nam wot Boha daty, ſo bychmy jón wužili, haj wutrjebali k najlěp'chemu. Po tamnych ſnamjenjach dyrbimy ßudźićź, ſo njeje cźaß ſły, ně, ſo ßu ludźo ſli. Abo lěpje drje prajiſch, ſo ßu ludźo khuduſchzy, wbohu'chzy, wobžarowanja hódni. Cźłowjekojo njepytachu abo njenamakachu, abo ſhubichu abo ſanjerodźichu to, ſchtož je jim to najlěpſche: to je wěra, žiwa wěra do žiweho Boha, ta wěra, kotraž je to žiwe ſjednocźeńſtwo ſ Bohom! By-li naſch cźaß, t. r. bychu-li cźłowjekojo naſcheho cźaßa wěrjazy byli, njebychu ſli byli, njeby też „cźaß ſły był", njebychmy my ſ naſchim ludom nětkle tak nje'bożowni byli. A ſchto to nětk? Wěru pytacź, we wěrje ßwěrny woſtacź, ſa wěru dobywacź druhich, woßebje młodźinu, wěru prědowacź pſches žiwy pſchikład, tu wěru, kotraž je to do ſkutka ſtajene ßło-

wo: „Ja ſ Bohom, Bóh ſo mnu!“ To je tón jeniczki prawy rezept, kotryż k wuſtrowjenju zyleho luda dopomha, druheho njeje. To tola widźiſchi nětkle ſaßo, hdyż ßebi němſki lud wyſchnoſcź pyta a to nětkle, hdyż to dźe wo wobſtacźe abo ſahubu. Kelko tych rezeptow a rezepczikow ſa wuſtrowjenje luda a jeho żiwjenja je ßo tola po'pytało w poßlednich 10 lětach — a to podarmo. Hacź mamy hiſchcźe dołho cżaßa ſa tajke kumſchty? —

Zyrkej a ſtat.

Nowe zyrkwine lěto ßmy naſtupili. Schto pſchinjeße wono zyrkwi w rosßadźowanju ſe ſtatom, woßebje w Sakſkej Hižo to rosßudźenje a roswjaſanje? S cźeżka, haj je nimale wěſcźe, ſo niz! Tu khwilu do zyła myßle na to njejßu; ma tola ſtat, němſki każ ſakſki, nětkle na doſcź ßam ſe ßobu cźinicź. Tola to naß njeßmě ſamylicź, naß njeßmě ſměrowacź! „Strażowacź!“ rěka tež tu dale parola a „ſchkitacź!“ A to je nadawk zyrkwje jako tajkeje, runje tak nadawk woßadow a jenotliwzow. Njewidźimy do pſchichoda, njeſnajemy wuwicźe mozow, kotrež pſchińdźe. Nadběhi p'checźiwo zyrkwinym pohrjebniſchcźam ßo pſchihotowachu hižo pſched dlěźſchim. Njedajmy ßebi je wjacź! A tež niczo druhe niz! Pſchedobywajmy ßebi wjele bóle wjazy hiſchcźe, woßebje tež wjazy luboſcźe a horliwoſcźe ſa zyrkej!

Bjes Boha na ßwěcźe.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Schto ma wón w'cho na ſtaroſcźi!“ dźiwaſche ßo wjeßnanoſta. „Nó, my damy jeho tebi!“ rjekny ßo ßmějo. „Wopokaż ßo gmejnje dźakowny ſa to, ſo je tebje pſchijała!“

Martinkej ſakcźe to każ mak po lizomaj.

„To je! Runje tehodla ßym pſchiſchoł, waß proßycź, wujko! Dajcźe jeho mi! Macźe wopraudźe prawje, ja dyrbju ßo gmejnje dźakowny wopokaſacź. Tuż waß pěknje proſchu, njeſcźelcźe jeho po proſchenju ani tež ſa hußarja! Dajcźe jeho mi!“

„Ale hólcźe! Ja to żortuju a ty to po wſchěm ſdaczu tak měniſch! Mój luby hoſpodarjo, ſ cźim to jeho ſeżiwiſch, hej?“

Wjeßnanoſta pſchińdźe k tomu a wußłyſcha, wo cźim je rěcź, roshněwa ßo.

„Ow tón hłupy kadła! Myßlu ßebi, ſo budźemy měſto jedneho żiwicź dwejoch, ſo budźemy jemu wotroczka dźerżecź, mój luby knjeże?“

„Njemyßlu, wjeßnanoſta!“ wobaraſche ßo hólz. „Mam něſchto krajzarjow ſ koſcźemi nalutowanych, a wjazy jich hiſchcźe ſaßłużu. Naſch Bóh wſchak, kiż wſchitko ludźom a ſkotej dawa, tež naju njewopuſchcźi a da jo tež namaj!“

Podarmo ſpyta jemu to wjeßnanoſta ſe żonu wurěcźecź, podarmo wěſchcźeſchtaj hólzej: „Tradacź budźetaj rjenje doſcź!“ Tola w'chitko podarmo. — „Wój hłodu wumrjetaj!“ Martinko to njewěrjeſche, proſcheſche dale.

Wjeßnanoſta jeho wotehna, ſo by ßebi wěz hiſchcźe ras pſcheſpał.

Skoro wſchě żony wo wßy ßo roshněwachu. Kóżda hrěſcheſche ßo na hólza, ſchto ßebi to wumyßli. Srěcźachu ßo, ſo budża jemu mjeń'chi kuſk khlěba dawacź, hdyż ßebi to telko dowoła. Ale to niczo njepomhaſche! Dźeń wote dnja khodźeſche k wjeßnanoſcźe a proſcheſche. Tuż ßu jemu ſtóncźnje Jożka dali.

* * *

Ach, je to był ſa Martinka dźeń! Cżaß ßwojeho żiwjenja njebě tak radoſtneho měł! Pożcźi ßebi wot dótki karu a dojědźe po Jożka. —

Schtoż bě hólzej po macźeri ſawoſtało: łódka, polna ſchatow, wulke wodźecźe, ławka, ſtoł a ſtólcźk, to p'cheda gmejna. Sapkacźichu ſ tym pohrjebne wudawki, ſa hólza ſawoſtachu pola wjeßnanoſty ſ teho hiſcheźe dźeßacź ſchěßnakow ſbytknych. Tute budża ſa njeho, hdyż póńdźe raz do wucźby. —

Pola Hudzez khěźki běchu ßo żony ſběżale. Něktore ßo ſkoro ſe ßmjecźom ſadußychu, jako Martinka ſ karu k domej jědźo wohladachu, tola druhe popłaknychu: „Khuduſchinki! — Holb ma ßo k ho'bjam! Staj wobaj w jenakej ſrudobje a khudobje!“

Żony ſtajichu na karu mału łódku ſ hólzowymi ſchatami, ſwjaſachu do brěmjeſchka małe wodźecźe a dwaj ſahłukaj, p'chipołożichu wſchelake draby, něſchto żyroby, běrny, morchez, zyblu, — ſchtoż bě tak Hana ſawoſtajiła. Hólzaj ßo do kary ſapſcheżeſchchtaj a jědźe'chtaj ſ njej wjeßołaj po wßy horje.

„Budź nankej rjenje poßkuſchny!“ wołachu łóſe młode żony ſa Jożkom.

Hólzaj njerěcźeſchtaj ani ßłowa mjes ßobu, hakle hdyż pſched khěźku poſaſtaſchtaj, pohladnyſchtaj jedyn na druheho. Jożko pocźa płakacź, Martinko płakaſche ſ nim.

„Njepłakaj, Jożeńko!“ troſchtowa'che jeho ſe ßyłſami. „Tež ja ßym tajka ßyrota każ ty! Tola dołhoż wěm, ſo je mje Bóh tak lubował, ſo je ſa mnje ßwojeho Ssyna dał na kſchiż pſchibicź, a ſo mje Knjes Jeſuß wſchudźom widźi, njeißym wjazy tak woßamocźeny na ßwěcźe. A tuż tež ty ßo njeboj! Budźe tu ſa naju derje. Mějmoj ßo jenoż prawje lubo!“

Jożko pſcheſta płakacź. Hólzaj ſtajiſchtaj łódku dele a ſnoßyſchtaj wſchitko nuts. Karu dowjeſeſchtaj ſajo k dótzy. Dótka wotkra jimaj, tak ſo żona to njewidźeſche, kruch khlěba a dótkowa pſchityknу, tak ſo to muż njewidźeſche, Jożkej twaroż. Nawobjedowałoj bě'chtaj tak ßo hižo po puczu.

Jako dom dóńdźeſchtaj, ſeſtaja Martinko łożo. Njebě ßo cżaß żiwjenja hiſchcźe do żaneho łoża ſ pjerjowymi ſahłukami lehnył, lěhaſche na ßłomje, pſchikryty ſe ſtarym pſchewoblekom. Potom póßłaſchtaj łożo. Jożko wocżini łódku. Burowki běchu jemu ſe ſawoſtajeńſtwa jeho maniczki woſtajiłe płachtu a rub. Płachtu wupſcheſtrěchu na łożo, ſ rubow pſchikrychu blido.

„Tu położimy knihe!“ rjekny Jożko.

„Tam w rózku dyrbjachu knihe ſtacź, ale ja żanych nimam! A k cżemu tež! Cżitacź tola njemóżu!“ powědaſche Martinko ſrudny. „Ssym tebje tehodla k ßebi wſak“, tak rěcźe'che dale, dokelż nochżu, ſo by na ßłużbje poſabył, ſchtoż ßu cźe w ſchuli nawucźili, ale ſo by mohł dale do ſchule khodźicź a ſo mohł ßam cżitacź, ſchtoż je wo Bohu w knihach pißane a tež, kak je Ssyn Boży ſa naß wumrěł a ſo ſaßo pſchińdźe.“

(Pokracźowanje.)

Khutne ßłowo w prawym cżaßu.

W lěcźe 1815 ſemrje ſnaty dr. Claudius Buchanan, kiż běſche ſkutk ßwj. miżionſtwa w Indiſkej ſbożownje do prědka wjedł a nowy teſtament do perſiſkeje a hindoſtanſkeje rěcźe pſchełożił. W ßwojej młodoſcźi bě wón khětro ßwětnje ſmyßleny był. Junkrócź ßo ſ wěſtym burom ſe ſchotiſkich horow trjechi, kiż bórſy pocża wo nabożinſkich wězach rěcźecź a ßo ſa jeho měnjenjom praſcheſche. „Nimam żaneje nadźije“, wotmołwi Buchanau, „ßym każ łopjeno běłeje papjery“. Duż wotmołwi bur: „Bjerźe ßo na kedźbu, ſo cżert ßwoje mjeno na nje njenapißa“. Tole ßłowo Buchanau żenje nje'apomni, wono bu jemu naſtork k pſchemyßlenju, a bórſy bu wón tón wulki bohawucźeny muż, ſa kotrehoż je ſnaty. —

„Schto płaczi duch?"

Pod tutym napißmom cźitach njedawno nĕschto, schtoż je hódne, so jo też tu sapißamy. Sslußcha też do „snamjenjow cźaßa". — Farańka wopyta żonu, kotrejeż skuposcź bĕ snata. Dźenßa chzyschę ju farańka nawabicź, so ßebi mĕstno kupi sa konzert, kotrehoż wunoschk bĕ sa podpjeru potrĕbnych postajeny; woßada ßama jón pschihotowasche a cźeßcź woßady ßebi hižo żadasche, so by wunoschk wulki byl; wo tym, so je ßwjata pschißłuchnoscź kóždeho, ßo sa to staracź, so bliżschi njetrada a hłodu njewumrĕje, hakle nochzemy rĕcźecź. Tola schto wotmołwi skupa cźetka, shoniwschi, schto farańka wot njeje chze? „To sawĕscźe jara wobżaruju, so njemóżu rjany konzert wopytacź. Ssym sa ßamßny wjeczor hižo pschepro'chena. Tola, w duchu budu pschi Wami!" A farańka? Hnydom ßo wopraschа: „A kotre mĕstno smĕje to Wasch duch? Jene sa 500 abo jene sa 800 milijardow?" Wot tuteje njewocźakaneje wotmołwy zyle pschekhwatana, wa skupa żónka, njewjedźo schto, to tuńsche mĕstno sa 500 milijardow. —

Dary sa „Pomhaj Bóh."

Hacź dotal ßu darili 126 995 980 hr. Dalsche dary: K. Jan Skala w Prasy 100 000 000 hr., W. w M. 8 000 000 hr., dar pśches k. fararja Wyrgacźa w Noßacźizach 45 000 000 hr., pśches k. fararja Handrika w Sslepom 20 000 000 hr., pśches k. fararja Wyrgacźa w Noßacźizach 5 500 000 hr., k. Scholta w Krakezach 5 000 000 hr., N. N., 10 000 000 hr., dar s Krakez (pśches k. far. Wyrgacźa w Noßacźizach) 10 milijardow hr., dar s Budestez 3 milijardy hr., pśches k. fararja Scholtu we Wulkich Sdźarach 94 325 000 hr., pśches k. fararja Voigta w Hodźiju 500 000 000 hriwnow, dary wot cźitarjow w Drĕwzach 23 400 000 hr., dar pśches k. fararja Mikelu w Malesch-zach 17 000 000 000 hr. Wscho hromadźe 30 938 220 980 hr. Wutrobny dźak a „Sapłacź Bóh" wschĕm pschecźelnym daricźelam. Dalsche dary pschijimuja kk. duchowni a Ssmolerjez knihaŕnja w „Serb. Domje" we Budyschinje. —

S bliska a s daloka.

Snutskowne mißionstwo sbĕra nĕtkle po woßadach dary sa ßwoje wustawy a tuż tak sa tych, kotsiż ßu w naschim kraju nĕtkle ßobu cźi najbóle potrĕbni, cźi khori, bĕdni, stari a maki. Tuż wotewrimy ruku a wutrobu! P'chińdu też tu a tam ßmilne ßotry ßame do woßadow, so bychu dary hromadźike. To je nam s wjazy pschicźinow jara witane; ßerbska prĕdarska konferenza bĕ ßebi to też pschała. Wot diakonißy shonisch najlĕpje wo nusy a tradanju tutych wbohu'chkow; w diakonißy widźisch pak s dobom kschesecźijanku, kotraż — niz hakle nĕtkle a nusowana wot srudnych nĕtcźischich wobstejnoscźow, nĕ hižo w sbożownym mĕrnym cźaßu — to dokonjesche, schtoż je sa wjele to najcźeźsche: woprowacź. Diakonißy sdachu ßo woßobinskeho wużitka a dobytka a stajichu ßwoje mozy do ßłużby luboscźe k bližschemu po ßłowje Jesußowym. Hižo tole naß pohnuwa, diakonißu s wutrobu witacź do wßy a do domu a ju njepuschcźicź, khiba so jej nawdawachmy bohacźe sa wulzyspomożne a nusne dźĕło snutskowneho mißionstwa, ju ßamu poßłyschniwschi se ßwojej luboscźu k dalschemu ßwĕrnemu dźĕłej sa tych tak jara pomozy a luboscźe potrĕbnych. —

W Genfu wotmĕwaju tu khwilu woßrjedź wschĕch móżnych politiskich a hospodarskich sjĕsdow też jedyn woßebity, kotryż ma też ważnoscźe sa kschesecźansku zyrkej wschĕch wĕrywusnacźow. Jednaju tam wo jutrnym ßwjedźenju a to wo tym, na kotru njedźelu bychu jón na pschezo położili. Ssu ßo tam sejschli sastupjerjo romsko-katolskeje a grichisko-katolskeje zyrkwje a njekatolskeje kschesecźijanskeje zyrkwje; tutu sastupuje jendźelski biskop s Canterburg. Hižo ßamo na ßebi je tuto setkanje woßebite. K prĕnjemu rasej wot lĕta 1453 ßem setkaja ßo tam saßo wotpósłanzy bamża s wotpósłanzami patriarcha grichisko-katolskeje zyrkwje k wuradźowanjam. W lĕcźe 1453 rospadny kschesecźijanska zyrkej do njenowaneju katolskeju zyrkwjow po dołholĕtnej roskorje a njelubym snutskim wojowanju mjes sastupjerjemi romskeho biskopstwa a biskopstwami rańschich woßebje europiskich krajow. Pschicźiny bĕchu snutskowie a swonkowne, potajene a sjawne. Hakle lĕtßa sbližitej ßo wobej, s najmjeńscha sjawnje, tak daloko, so pśches wotpósłanzow w Genfu wo ważnym praschenju jutrow jednatej hromadźe s njekatolskim biskopom. Woßebje sa schulske a hospodarske żiwjenje je tuto jutrowne praschenje ważne. Je tola njeluba wĕz, so je ras schulske lĕto 4 njedźele dlĕźsche hacź ßnadź lĕto prjedy. Tomu chzedźa tam wotpomhacź a nadźijeja ßo, so hižo pschichodne jutry tu njedźelu — drje poßlednju mĕrza — ßwjecźimy, kotraż dyrbi nĕtk na pschezo jutrownicźka bycź. Hacź ßem bĕ tola tak, so ßo jutry pschezo prĕnju njedźelu po prĕnim polnym mĕßacźku w nalĕcźu ßwjecźachu; lĕtßa na psch. bĕ polny mĕßacźk 1. haprleje, njedźelu, a tak jutrnicźka ßamßnu njedźelu. Jutry móżeja tak bycź wot 22. mĕrza hacź do 25. haprleje. Evangelska zyrkej njesmĕje niczo pschecźiwo nowemu postajenju a katolska zyrkej drje też niz, dokelź to żana wĕz wĕrywucźby a wĕry-wusnacźa njeje. K tomu sajimuje ßo swjask ludow, pod kotrehoż schkitom tam też sastupjerjo zyrkwjow wo tutym praschenju jednaja, sa tutu zylu wĕz. Je lohko móżno, so na tutym polu prjedy nĕschto dozpije a wusfutkuje, hacź na politiskim; na poßlednim bĕchu hacź dotal jeho żně khuduschke. —

— **Nowa kschesecźijanska nabożna wottorhanska protyka** ßo w bĕhu tuteho tydźenja docźischcźi. Prĕnje hotowe exemplary budźa ßnadź ßobotu w klamach Ssmolerjez knihicźischcźarnje we Budyschinje k dostacźu. Knjeża fararjo chzyli po tule protyku tam póßlacź. — Płacźisna budźe 1 slota hriwna. Saßo a saßo proßymy w'chitkich lubych cźitarjow, so bychu tola s kupjenjom nascheje rjaneje ßerbskeje nabożneje wottorhanskej protyki naschu dobru wĕz podpjerali a ßwojim lubym s tym lubosny hódowny dar, każ ßam ßebi hódnu pychu sa sczĕnu wobstarali.

— **Próstwa.** Dokelź mam hižo do hód sliczbowanje na hłowne miß. tow. wotedacź, proschu wo pschipósłanje mißionskich darow hacź do 12. hodownika najposdźischo.

farař Räda,
pokładnik Serbskeho pobocźneho miß. tow.
(Girokontro cźisło 352.)

Biblija — cźaß — cźlowjek.

51. tydźeń, wot 16. hacź do 22. dezembra.

16. Tsecźi advent: Jes. 42, 1—4 — kh. 630 — Jan. 17.
17. póndźela: Mal. 3, 1—4 — kh. 519 — Jan. 18, 1—24.
18. wutora: Mich. 5, 1—4 — kh. 69 — Jan. 18, 25—40.
19. ßrjeda: Luk. 1, 1—22 — kh. 25 — Jan. 19, 1—22.
20. schtwórtk: Luk. 1, 26—38 — kh. 50 — Jan. 19, 23—42.
21. pjatk: Luk. 1, 57—66 — kh. 223 — Jan. 20.
22. ßobota: Luk. 1, 67—80 — kh. 49 — Jan. 21.

Listownja: K. w R. sa 3 advent. — D. w B. sa hodownicźku (23. 12.).

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźarnje a knihaŕnje, sap. druźstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Cžißło 50.

Pomhaj Bóh!

Létnik 33

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń, ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbſke njedźelſke lopjeno.

W Budyſchinje, 16. dezembra 1923.

Wudawa ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měßaz 5 ſlotych pjenježkow.

3. njedźela adventa.

Jer. 42, 1—4.

Snajemy wjele wobraſow wo naſchim Sbóżniku. Teßame ßu jara wſchelakore. Widźimy jeho jako dźěczo w żłobiku Bethlehemſkim a jako dwanaczelětneho w templu mjes pißmawucženymi. Widźimy jeho pſchi kſchczenizy w Jordanowej wodże a pſchi prědowanju na horje. Widźimy jeho jako lěkarja khorych a jako ſbudźerja morweho Lazaruſa. Widźimy jeho pſchi poßlednej wjeczeri ſ wucžobnikami a na kolenach ſo modlo w Getſemane. Widźimy jeho mrějo na kſchižu a ſ rowa dobyczerſzy k njebju ſtupjo. Kóždy wobraſowař je jeho tak wobraſował, kaž ſo wón jemu ſda najkraßniſchi. Runje tak ßu też profetojo, kotſiž wo nim wěſchczachu, jeho wſchelako wopißali. Jeni widźa w nim ßyna Božeho, kotryž ſ njebjeſkeho tróna pſchińdże na naſchu khudu ſemju. Druſy we nim widźa wulkeho profetu, kotryž pſchińdże Božu wolu pſchipowjedacz. Tſeczi w nim widźa prawdoſczinweho ßudnika, pſched kotrehoż ßudny ſtoł ma ſtupicz kóżdy człowjek. Schtwórczi w nim ſpóſnaja ßwojeho krala a prědуja: hlaj, twój kral pſchińdże k tebi, czicheje myßle a pomoznik. Jeſajaß ſaßo widźi w nim teho wotroczka Božeho a rjeknje: „Hlaj, to je mój wotroczk, kotrehoż ja ſdźerżu“. Każ ſ poſběhnjenym porſtom pokaſujo wón rjeknje: „Hlaj!“ to rěka: poſkaj, ſchto czi prajicz mam wo tym, kotryż je wotroczk Boži. Swjaty adventſki czaß chze ſ nowa twoju kedźbliwoſcz na njeho ſložicz: ſ poniżenjom pſchińdże wón na naſchu khudu ſemju, ale runje ſ tym pokaże wón ßwoju kraßnoſcz.

Jeſuß, kotrehoż pſchichod adventſki czaß pſchipowjeda, pſchińdże jako wotroczk Boži: „Hlaj, to je mój wotroczk!“ To je twjerde ßłowo; pokaże Jeſußowe poniżenje: wón njepſchińdże jako knjes njebjeßow a ſemje, ſchtoż wóni tola je, ale wón ßo ponižuje ßam a woſmje wotroczkowy, człowiſki ſchtalt na ßo. Wón ßam praji: teho człowjeka ßyn njeje pſchiſchoł, ſo by ßebi ßłużicz dał, ale ſo by ßam ßłużił a ßwoje żiwjenje dał k wumoženju ſa jich wjele. A dobrowólnje wón to czini, niz nuſowany, ſo bychmy też my dobrowólnje ſe ßwjatej radoſczu ßłużili Bohu każ bliżſchemu, ale też poßłuſchny ßwojemu njebjeſkemu Wótzej, kotrehoż wolu czinicz běſche jeho jědź, poßłuſchny hacz do ßmjercze, ſo bychmy też my nawuknyli, poßłuſchni ſo podacz do Božeje wole. A jako wotroczk je wón ßylny, njeſcz khłoſtanje ſa hrěchi człowjekow; wón je to jehnjo Boże, kiž njeße hrěchi ßwěta.

A hacz runje je wón wotroczk, je wón też tón wuſwoleny Boži. Jeſajaß piſche: „Hlaj, to je mój wuſwoleny, na kotrymż ma moja duſcha ſpodobanje.“

Żadyn njeje mjes człowjekami, kiž by prawy był pſched Bohom. Woni ßu wſchitzy hrěſchili a nimaja teje khwalby, kiž pſched Bohom płaczi. Jenoż jedyn je, tón njeje żadyn hrěch czinił, a njebu żane jebanje w jeho rcże namakane, to je Jeſuß, pſchi kotrehoż kſchczenizy w Jordanje ßo njebjeßa wotewrja a Boži hłoß ßo ßłyſchecz da: To je mój luby ßyn, na kotrymż mam ſpodobanje. Czim bóle tuż ßo Jeſußej dźerżimy, po jeho pſchikładże ßwoje żiwjenje wjedźemy a ſ nim ſroſczemy, czim bóle ſměje też Bóh na naſchej duſchi ſpodobanje.

A dale, tutemu ßwojemu wotroczkej da Bóh ßwojeho ducha. Jeſajaß piſche wo nim na druhim městnje: Duch teho Knjeſa je na nim; tehodla je mje tón Knjes żałbował; wón je mje póßłał, ſo bych khudym pſchipowjedał to evangelij, ſo bych ſahojił roßłamane wutroby, ſo bych prědował jatym wupuſchczenje a ſwja-

ſanym wotwjaſanje; ſo bych prědowal ſpodobne lěto teho Knjeſa a dźeń wjeczenja naſcheho Boha; ſo bych troſchtowal wſchitkich ſrudnych. Haj, tón duch Boži je ſ nim. A w mozy jeho ducha cžaha wón w židowſkim kraju wokolo a prěduje jenym ſkudźenje, druhim hnadu a wumoženje a prawdoſcź a žohnowanje. A w mozy jeho ducha cžini wón wulke dźiwy: wuſtrowi khorych, ſbudźi morwych, ſměruje morjo, naſkyczi hłódnych.

Jeſuß, kotryž ſ nowa ßwój advent dźerži, je wotroczk Boži. Jeſajaß praji dale wo nim: „Wón njebudźe hawtowacź ani wołacź, a jeho hłóß njebudźe ßłyſchany na haßach.“ Wón njeczini wjele wot ßebje. Jeho narod w Bethlehemje wojſewi drje ßo poboßnym paſtyrjam, ale hewak nikomu. Mudri ſ ranja dyrbja to Jeſußdźěcžatko pytacź a ßo prawje po nim wobhonjowacź, prjedy hacź jo namakaju a jo wobdarja ſe ßwojimi pokładami. A kaž je wón ſpokojom ſ jednorym žłobikom jako kolebka, tak wón njewobkedźbowany wotroſcże w cžiſchinje měſta Nazaretha. A jako wón ßwoje ſaſtojnſtwo jako wumožnik a ſbóžnik naſtupi, njeſtupi wón najprjedy pſched tych móznych w kraju, kaž to kral Herodaſch běſche, ani pſched pißmawuczenych, kiž ßo khwala ßwojeje prawdoſcże, ani pſched tón lud, tak daloko hacź wón bjesdźakny je pſhecźiwo ßwjatym kaſnjam Božim, ale wón pyta tych cžichich w kraju, kiž na tón troſcht iſraelſki a na to wumoženje cžakaju. A jako wón ſkónczńje pſches mordarſku ruku židow ßwoju ßmjercź namaka, dha wón njeßtwari, jako wón bu ßtwarjeny, a njehroſy, jako wón cžerpjeſche, ale wón cžerpjeſche wſcho cžiſche jako wowza, kotraž ßo k rěſu wjedźe.

„Wón njebudźe wołacź.“ Hdyž ßebi ſchtó wjele na ßo wě, dha wón ßwoju mudroſcź ſ rjanymi ßłowami ßłyſchecź dawa. Tak to cžinjachu pißmawuczeni w Iſraelu. W templowych pſchitwarkach a w ſynagogach wuczachu ßwoju mudroſcź a žedźachu po tej cžeſczi, jedyn miſchtr rěkacź w Iſraelu. A cžim wjazy ßłowow cžinjachu, cžim bóle dawaſche tón njewuczeny lud tule cžeſcź. „Wón njebudźe wołacź.“ Kak ßu ßwoju mudroſcź a wuczenoſcź do luda trubili grichiſzy filoſofojo! Nă torhoſchczach ſtejachu a dźerżachu wulke rěcże temu ludej, kiž cžipny na jich ßłowa poßłuchaſche a jim pſchikleſkaſche. „Wón njebudźe wołacź.“ Kak wołaju dźenża rěcźnizy w'chěch politiſkich ſtronow w ßwojich ſhromadźiſnach! Kak wjedźa rjanoſcźicź ßwoju wěz a kak ſaßudźa njeßmilnje ßwojich pſhecźiwnikow! Hinak tón wotroczk Boži, Jeſuß. „Wón njebudźe wołacź.“ Haczrunje je wón huſto doſcź měk pſchicžiny, w ßwjatym hněwje ßwaricź tych cžłowjekow, kiž pſchi wſchej Božej dobroczźiwoſczi a dołhoczakanju ßo tola njepolěp'chowachu, dha bě wón tola cžicheje myßle a wabjeſche luboſnje: Pójcże ßem ke mni wſchitzy, kiž wy ſprózni a wobcżeżeni ſcże, ja chzu waß wokſchewicź. Wón rjekne ſ lubowazej wutrobu: kiž ke mni pſchińdźe, teho njchudu ja won wuſtorcźicź. Kajka je to dobroczźiwoſcź! Budźmy ſtroſchni: ſ cžichej myßlu bjerje wón ßo horje też po naß.

„Wón njebudźe hawtowacź.“ Tuž móża też najkhudſchi a najmjeńſchi dowěru k njemu měcź. Tym pſchecżěhanym a potłóczenym, kotſiž pola cžłowjekow njenamakaju roſumjenje ani pomoz, wón njepſchińdźe jako ßudnik, ale jako wumožnik. Wón jim njeprěduje khłoſtanje, ale luboſcź teho njebjeſkeho Wótza. Ssamo na kſchižu wißajo wón njekliwa ßwojich mordarjow, ale wobſamknje też jich do ßwojeho wutrobneho dobroproſchenja a rjekne: „Wótcże, wodaj jim; pſchetož woni njewjedźa, ſchto cžinja.“

„A jeho hłóß njebudźe ßłyſchany na haßach.“ To rěka: Wón njepyta tón pſchikleſk teho luda, kiž ßo po haßach honi, wón njepyta to pſchikhilenje ßwětnych dźěcźi. Wón nochze pokaſacź, kak maju ßo ludy wobknježecź a ſchtó ma roskaſowacź. Wón pak chze wutroby wobnowicź a do njeměrneje ſacźěmnjeneje duſche pſchinjeſcź ßwětło a pokoj, měr. Hrěſchnikam, kotrychž wina do ſadwělowanja cžěri, chze wón njeſcź jich khoroſcże a jich boloſcże jebi nałożicź. Jich wutroby ßebi dobudźe ſ luboſczu, chze wſchak bydlicź w ponižnych a roſkamanych wutrobach.

Tehodla piſche też Jeſajaß dale: „Nalemjenu ſcźinu wón njebudźe dolemicź a żelitwy ßužoh wón njebudźe wuhaßnycź.“ Tak cžini wón ſ tymi ſpróznymi a wobcżeżenymi. Nalemjene ſcźiny, ſchtó to ßu? To ßu cži pokutni, kiž pod cżežu ßwojeje winy ſtonaju a tón pucź k Wótzej pytaju, kaž tón ſhubjeny ßyn, kiž ßo ſ zuſby wróczi do wótzneho doma. To ßu cži, kiž nochzedźa dale hrěſchicź, a tola pſchezo ſaßo do hrěchow ſapadnu, dokelž drje wolu maju k polěpſchenju, ale to cžěło ßo pſchezo ſaßo ßłabe pokaże. To ßu cži ſpytowani, kotrychž jich wokolina, jich bliżſchi, jich ſrudne wobſtejnoſcże żiwjenja pſchezo ſaßo do njewěry, ſadwělowanja a druheje wulkeje haniby a ſlóſcże ſawjeſcź ſpytaju. To ßu cži malowěriwi, kiž njemóża wěricź, ſo Bóh tón Knjes jich tak lubuje, ſo ßwojeho jenicźkeho narodźeneho ßyna da też ſa nich, ſo też woni njebychu byli ſhubjeni. To ßu cži dwělerjo, kiž nochzedźa wěricź, prjedy hacź ſe ßwojimi wocźemi widźa a ſe ßwojej ruku wobmaßaju kaž Domaſch tón dwěleŕ. Woni wſchitzy ßu kaž ſcźina, kiž je nalemjena, a je ſtrach, ſo ßo dolemi. Ale hiſchcże njeje dolemjena.

Schto ßwět ſ tajkimi cžłowjekami ſapocżuje? Wón jich horje dawa a ſazpiwa jako tych, kotrymż ßo na żane waſchnje pomhacź njemóże. Sły jaſyk je ſ nimi bórſy hotowy a ujewoſtaji niczo dobreho w nich, ale ſtorka tych w mozy hrěcha ſtonazych hiſchcże hłubſcho do hłubiny. Fariſejſzy a pißmawuczeni ſchwikachu hiſchcże do teje nalemjeneje ſcźiny, ſo by ßo dolemiła. Hinak Jeſuß, tón ſbóžnik a lěkaŕ. Wón njepſchińdźe, ſo by dolemił, ale ſo by poſběhał a ſahojił. Wón njepſchińdźe, te roſbite a roſkamane wutroby ßudźicź, ale wumożicź. Kak ma wón tajku ßmilnu, luboſcże połnu wutrobu! Kak ma wón tajku zunju, ſpomożnu ruku!

„A żehliwy ßužoh njebudźe wón wuhaßnycź.“ Żehliwy je tón ßužok kiž ßo wjazy tak prawje njeßtwěcźi, ale widomnje haſcha. Niz jaßna ßwěza, ale jenoż żehliwy ßužoh je něktoreho cžłowjeka duchowne żiwjenje. Wone haſcha, hacź pomału abo khětſje, tola ſtajnje. Wěſo pocżnje khabłacź, njeßtwěcźi ßo wjazy kaž jaßne ßłóncżko, ale dawa jenoż hiſchcże mało ßwětła każ ßłóncżko ſe cžmowymi mróczelemi pocżehnjene. Nadźija khabła, njeje wjazy tak kruta kótwiza, kotraž tu łódź dźerži na żołmowym morju, ale kaž nałamana kótwiza, na kotruż żane ſpuſchczenje wjazy njeje. A luboſcź je liwka a ſprózna, njemóża ßo wjazy roſßudźicź k dobrym ſkutkam, ale bywa pſchezo bóle ſymna a morwa. Jenoż ſchkriczka ßwjateho żedźenja ßapa hiſchcże w potajnej wutrobje.

Hordźi cžłowjekojo bjes ßmilnoſcże drje tajku ſchkriczku wuhaſchcju. Niz pak Jeſuß. Wón pſchilinwa wolij ſe ßwojeho karanczka. Pſchińdźechu k njemu ſe wſchěmi cžěmnymi lampami a błukimi ßwězami. Wón njebudźe tu wuhaſchazu duſchu dowuhaſchecź. Wón budźe ßwětło naſcheje wěry ßylnicź, ſo nam jaßnje ßwěcźi po huſto cžěmnym pucźu żiwjenja, ſo pósnajemy, ſchto je prawe a ſchto njeprawe, a pſchezo bliże pſchińdźemy temu, kiž jako ßwětło teho ßwěta do tuteho ßwěta pſchińdźe, cžłowjekow wutorhnycź ſ wyſchnoſcże teje cžěmnoſcże a naß pſcheßadźicź do kraleſtwa Božeho. Hamjeń.

Zyrkej a ſtat.

12. porjadna ſynoda bě ßo 27. nowembra w Drježdźanach ſeſchła a je tſi poßedźenja wotměła. Do ſjawnoſcże ßu po wſchěm ſdaczu jenoż powſchitkowne roſprawy pſchiſchłe, tuž ßnadź naſchich cžitarjow a naſche cžitarki naſchej ßerbſkaj ſynodalaj ſe drobniſchej roſprawu ſwjeßelitaj. Dże to tola wo ważne a nuſne

praschenja naschcje zyrkwje, kotraž w Sakskej we wožebje cžežkim bědženju steji. Jednako je žo tam na pšch. wo tym, so buschtaj presidentaj konsistorija na wotpočžink pózłanaj pšches to, so stat na njeju sakoń wo mjesy žłužbnych lět nałoži, dale wo nowych dawkach, kotrež dyrbja žo w pschichodnym lěcže bórzy sběracž.

Kěrlusch se „žerbskich Spěwarskich".*)

Človječe, so dopomń a to swěru wopomń,
kak je Bóh k nam hladał, přez Syna nas žadał;
kiž je človjek rodźił so, po zemi khodźił.

2. Zo by wučbu płodźił na puć Boži wodźił,
hrěšnikam sam radźił, do njebjes jich sadźił,
twoju khorosć nosył, za tebje też prosył. —

3. Podaj Duchej hłowu, posłušny budź słowu,
wutrobu jom' wotamkń, Khrysta do njej' wobzamkń,
zo, hdyž sy joh' dostał, by při tebi wostał!

4: Wostań we lubosći, służ jom' we prawdosći,
strózby stražuj k temu, modl so stajnje k njemu,
čiń, štož Boža rada wot tebje sej žada!

5. Budźeš-li tak khodźić, chce wón tebje wodźić,
zo přez słowo wěrne swědomje maš měrne,
a hdyž stanješ jónu, dostanješ tam krónu.

6. Hdźež je wulka krasnosć, jara rjana jasnosć;
rjeńše budźe čěło, kiž je kříž tu měło,
dyžli swětłosć słónca bjeze wšeho kónca. —

7. Přińdź, o Jezu, k sudu, pomhaj swojom' ludu,
zo po twojej woli bychmy činić móhli! —
Modlimy so k tebi: Wzmi nas hnadnje k sebi! —

* Se starym jadrom, po formje něschto wuporjedžany a po wobšahu skrótčeny a wopschijeczu wobmjesowany.

Bjes Boha na žwěcže.

Spisała Kristina Rohowa.

(Pokračowanje.)

„Ja mózu tola hižo čitacź!" pokhwali žo Jožko, a jemu bě dźiwno, so njemóżesche tajki wulki hólz kaž Martinko čitacź. „Jako bě mamiczka khora, žym jej runje wo tym čitał, kak je Knjes Jesuš s rowa stanył. My mamy doscź knihow!"

Jožko pyta w kschinje, wucżehnje brjemjeschko, roswjeże jo a sapočnje po blidże roskładowacź: najprjedy žwoje abc-knihi, potom čitanku, katechismus, bibliske stawisny, hischcże čisce nowe, pożledni dar wot mamiczki, potom wulki „Kanzional" (stare, tolste spěwarske knihi, s kotrychž Sskowak też dźenžnischi dźeń hischcże spěwa, wudate wot Jurja Tarnowskeho, kotryž žam wjele khěrluschow wudźěła a druhe s němskeje rěcže pschekoži), potom „Studniczku" (modlerske knihi, mjes Sskowakami jara rozschěrjene) a po dźěcže namrětu „Postillu" (prědarske knihi) a skónczńje wožebitu do rubischka sawalenu knihu.

„To je Sswjate Pišmo, Biblija!" rospraji Jožko žo dźiwazemu Martinkej.

„A je w njej też wo Bosy pišane?"

„Wschitko jenoż wo Bosy, hnydom wot spočzatka, kak je žwět sa schěsć dnjow stworił, tola to mam ja też w bibliskich stawisnach a tam žu hischcże wobrasy k tomu!"

Hólzaj sapočeschtaj žebi wobrasy wobhladowacź, a Jožko rospratwjesche wo kóždym: kak je Bóh žwět a człowjeka stworił, kak je had jimaj sawidźał, so staj człowjekaj tak pěknje w paradisu bydlikoj; kak je potom Jěvu sawjedł, so je była njepožluschna a jědła se sakasaneho schtoma.

„Jěva je sawjedła Hadama, wobaj staj shrěschikoj a Bóh Knjes je jeju wuhnał s paradisa", rosprawjesche Jožko dale. Staj mělej žynow, Kajna a Habela. Kajn je był sły a Habel dobry, a Kajn je Habela sabił." — Martinko by bjes pschetorhnjenja hacž do wjecžora pośluchacź mohł.

„A to wam wschitko w schuli powjedaju?" žo dźiwasche.

„Něschto wuknjemy w schuli, něschto je mi mamiczka powjedała; nětko mózu ja to žam čitacź!"

Jožko da žo do čitanja a, hacžrunje bě hakle wóžom lět, čitasche derje. Martinkej wóczży se žylami saběhnyschtej. Tu hakle dopósna, kak sle bě hosposa na nim činiła, so jeho njebě do schule žłała. Też wón by mohł tak čitacź a by žebi žam čitał s wulkeje žwjateje knihi. Rjenje to, so bě jemu to do domu pschischło! Mějesche tola nětko Sskowo Boże a žamo někoho, kotryž mózesche jo čitacź. Po starym swuczenym waschnju mějesche Martinko klobuk na hłowje, tola jako Jožko jemu napišmo „Sswjata Biblija" čitasche, storhny jón s hłowy. Wot teho czaža njeżedżesche żenje wjazy w tej jstwje, w kotrejž ta žwjata kniha na blidże leżesche, s klobukom na hłowje. Hosposa bě jeho

wucżiła, klobuk sczahnycź pšched starymi a knjeżimi, ale wysche wschitkich ludźi na žwěcże masch czesć wopokasacź tej knisy, kotraž je wot Boha pschischła a wo Bosy rěczi. (Pokracź.)

Czěskobratrska evangelska zyrkej.

Ssy hižom něschto wo wulkim evangelskim hibanju w Czěskej žłyschał? Ja jenoż mało a žnadź žo tebi też tak dże. Tehodla s wježelom w novembrje tuteho lěta pschecproschenje czěskobratrskeje zyrkwje pschiwsach, žiwjenje a skutkowanje teje zyrkwje bliže sesnacź. S wulkej luboscžu žu mje wěrybratrja powitali a sa wschě moje potrěbnoscże žo starali, dokelž wěso nasche pjenjesy w Czěskej žanu hódnoscź nimaju. A bě mi tak wokschewjaze, so też niz najczischischa myšl politiki žo do nascheho wobkhada njesměschesche, ale my běchmy wěrybratrja, stejo na tej žamej podwoje, kiž je sałożena, kotraž je Jesuš Khrystuš (1. Kor. 3, 11). Prjedy pak, hacž nadrobnischo wo to rospišam, sajimuja žnadź lubeho czitarja někotre swonkowne pschispomnjenja.

Spodźiwne bě mi, hdyž niz wjazy s milijardami a bilijonami liczicź njetrjebach, ale twjerde pjenjesy do rukow dostawschi sažo s pjenježkami abo, kaž woni praja, s krónami a halerjami žo płacżesche. Schtóż pak žebi myšli, so wscho runje też tak drohe je wostało kaž prjedy wójny, žo myli. Też tam je žo w běhu czaža wscho někotre rasy podróżiło. Tola bě to tak směrowaze, so jutsje abo sa tydźeń sa twoje pjenjesy hischcże to žame dostanjesch kaž dźenža. Pschedawarnje a wukładnischcża běchu polne tworow. W Prasy, hdyž wjetschi dźěl mojeho dowola běch, žo mózne hibite žiwjenje na drohach pokasa, wjele tyžaz studentow s wschěch

europiſkich krajow na univerſicze ſtuduja a wyſchnoſcź ßo wulkotnje ſa nich ſtara, tak ſo wjele ſtow khudych ſtudentow tam zyle darmo ßwoje ſtudije dokonjeja. Sa ßwojich pſchichodnych duchownych ßo też cźeſkobratrſka zyrkej ßama woßebje ſtara, ſo jim bydlenje dawa a ſtudije móżne cźini. Ssnadź byk to też rjany nadawk ſa naſch luby ßerbſki lud, ſo w cźeźkim cźaßu naſchu ſtudowazu młodźinu ſ daramі podpjera a ßo wo p'chichod ßwojeje intelligenzy, ßwojich duchownych a wucźerjow ſtara. Kajki dobry pſchiklad dawa nam w tym cźeſkobratrſka zyrkej. Ale je drje jej tajke nĕſchto móżno?

Njeje hiſchcźe tak jara dołho, ſo bĕſche Cźeſka ſkoro zyle podjan'ki kraj. Drje hižom ſto lĕt prjedy naſcheho dr. Luthera evangelſke hibanje w njej pſches ſkutkowanje Jana Hußa, profeßora na univerſicze w Prahy, ßo ſapocza, ale pſches pſchecźĕhanje a potlóczenje awſtriſkeje podjanſkeje wyſchno'cze ßo ſkoro zyle ſnicźeſche. Jenoż potajnje bĕchu tu a tam evangelſke woßadki. W ſańdźenym lĕtſtotku drje połoźenje ßo pokaſa, ale hakle pſches revoluziju ßo połna ßwobodnoſcź poſkicźi. Wot tuteho cźaßa ßem ßo ſapocza w Cźeſkej móżne evangelſke ſbudźenje, ſo nĕtko we kóżdym lĕcze niz jenoż wjele ſto, ale wjele tyßaz evangelſkej wĕrje pſchiſtupja, tak ſo je hižom w nĕkotrym měſcze ſkoro połoza wobydlerjow evangelſka.

Dwĕ woßadźe w tutym cźaßu bliże ſeſnach: w Peczkach a w Prahy. — Peczky je měſto ſ 4000 wobydlerjemi, wot kotrychž ßu nĕtko hižom wjazy hacź 1000 cźeſkobratr'kej zyrkwi pſchiſtupili. Rjany nowy Boži dom je ßo natwarił, w kotrymž ßu 250 měſtnow. Marmorowy woltař je woßebita pycha zyrkwje. Woßadni ßu ſ najwjetſcha fabrikſzy dźĕlacźerjo, dokelž ma Peczky wulku zokrowu induſtriju. Mjes nimi ſkutkuje hižom nĕkotre lĕta farař Schebeſta, muž w najlĕpſchich lĕtach, ſ wulkim žohnowanjom. Jeho luba mandźelſka mje nĕkotre dny w farſkim domje, kiž je hnydom zyrkwi pſchitwarjeny, ſ wulkej p'checźelnoſcźu hoſpodowaſche. Wot jeho 5 dźĕcźi najſtarſchi ßyn w Prahy theologiju a jena dźowka wucźerſtwo ſtudujetaj.

(Pokracźowanje.)

Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź.

S Falkenberga ſ Wrótßławſkeho wokrjeża pißaja nowiny wo ſcźĕhowazym: Dwaj njedocźinkaj ſ Oberhansdorfa wotraſyſchtaj wulki kamjeńtny tſchiž, kotryž Gerſchez ßwójbje ßłuſcha, a rosbiſchtaj poſtawu ſbóżnika, kotraž na nim bĕ. Jedyn ſ njedocźinkow ſnjeſboži pſchi tutym njedocźinſtwje a leži nĕtk w lazarecze ſe ſlemjenym — k ſ ch i ž o m ; jeho towarſcha w ſłóſtniſtwje ſhrabny naſajtra maſchina a roszychnowa jeho tak, ſo we ßałoſtnych boloſcźach wumrĕ. —— Nowina, w kotrejž to cźitach, njepſchiſtaji ßaneho ßłowcźka k tomu; to jenicźke, ſchtož pſchipiſche je, ſo tutón podawk pod napißmom „Khłoſtanje" wojſejwja. Hacź ßo wona hanibuje, ßo wuſnacź k Bohu Knjeſej we wyßokoſcźi, kotryž ßo njeda ſa ßměch měcź ani wot jeneho a dwejoch ani wot — zyleho luda?

S bliſka a ſ daloka.

— **Biblija — cźaß — cźłowjek** mjenowachmy naſch „Bibliſki pucźnik", kotryž ſa tuto lĕto naſchim lubym cźitarjam a cźitarkam ßobu na pucź póßłachmy ſ Boźeho ßłowa a ſe ſpĕwarſkich. Dźeńß podawamy poßledni a ſkónczazy dźĕl. Na nowe lĕto 1924 ßebi nĕtko wĕſcze wſchitzy wobſtaraju abo pſches ßwojich duchownych a dowĕrnikow ſkaſaju nowu nabożnu wottorhanſku protyku, kotraž je hotowa a kotruž ßu ßerbſzy duchowni wobdźĕłali a kotruž „Sſerbſke knihowne towarſtwo" wuda. Wona budźe wĕſcze wſchĕch tych ſpokojicź, kotſiž ßebi nabożneho pucźnika na pucź pſches nowe lĕta pſcheja. Nowa wottorhanſka protyka chze tajki bycź. Tehodła naſche kopjenko tuto woßebite dźĕło dźeńßa ſkónczа, jo p'chewoſtawajo ſa nowe lĕto nowej protyzy, pſchiwołajo wſchĕm ßwojim lubym cźitarjam a cźitarkam: „Tak w Boźim mjenje" hacź ke kónzej tuteho lĕta a „Pomhaj Bóh" nam do nowcho lĕta a pſches nowe lĕto!" Tak ſtrowi naſche kopjeńko we tej wĕſtej nadźiji, ſo ßmĕ wſchĕm tym dotalnym lubym cźitarjam a cźitarkam w nowym lĕcze jenu njedźelu kaž druhu dale pſchikhadźecź a ßo jich hi'chcźe wjazy ßebi dobudźe.

— **Wukrajni evangelſzy wĕrybratrſja** cźinja nĕtkole jara wjele dobreho ſa evangelſke zyrkwje Nĕmſkeje, woßebje też ſa Sakſku. Njeby-li tuteje pomozy było, by nuſa wjele wjetſcha była, woßebje też w farſkich domach. Tak pak je móżno, tak nĕkotrej nuſy dowobaracź. Tak pó'cźele ßo na pſch. ſaßo wjetſcha cźrjódka dźĕcźi jutry do Hollandſkeje, ſo by tam cźim lĕpje ſcźĕhowki tuteje ſymy pſchewinyła. S Hollandſkeje ßu na pſch. też bĕrny do wjetſchich měſtow k rosdźĕlenju pſchiſchłe. Wjeßelmy ßo tuteje luboſcze a lubujmy też my ſ wutrobu a ſe ſkutkom!

— **Nabożna ßerbſka wottorhanſka protyka,** wobdźĕłana wot ßerbſkich duchownych a wudata wot „Sſerbſkeho knihownego towarſtwa" je hotowa. Je to runje hiſchcźe w prawym cźaßu do hód, ſo by w kóżdym ßerbſkim domje była ſ rjanym darom pod hodownym ſchtomikom. Płacźiſna je ßo tak poſtajiła, ſo njeje wy'chſcha hacź ta podobnych nabożnych nĕmſkich protykow, jenu ſłotu hriwnu. Tuž njech kk. duchowni a dowĕrnizy po nju do Ssmolerjej knihaŕnje poſcźelu, ſo by cźaßa doſcź we woßadźe była. Woßadni pak njech ßebi ju witaju ſa lubu towarſchku ſa nowe lĕto do domu.

— **Liſtowanje.** M. D. w Bude. ſa hodownicźku (23. 12.) T. w B. ſa Silveſter (30. 12.)

Biblija — cźaß — cźłowjek.

52. tydźeń, wot 23. hacź do [illegible]. dezembra.

23. Schtwórty advent: Jeſ. 12, 2—6. — kh. 56. — Jan. 1, 1—18.

24. Patorjiza: Luk. 2, 10—12. — kh. 845. — Luk. 1.

25. Hodownicźka: Luk. 2, 13, 14. — kh. 61. — Luk. 2, 1—20.

26. Druhi dźeń hodow.: Luk. 2, 15. — kh. 829. — Jan 1, 19—27.

27. Tſecźi dźeń hodow: Luk. 2, 20. — kh. 60. — Jan 1, 28—31.

28. Pjatk: Mark. 1, 11. — kh. 64. — Gal. 4, 4—7.

29. Ssobota: Mark. 1, 15. — kh. 66. — Rom. 1, 16—25.

Wukónczenje lĕta.

30. Njedźela po hodźoch: 1. Kor. 1, 30. — kh. 267. — 2. Kor. 5, 1—10.

31. Silveſter: Hebr. 13, 8—15. — kh. 752. — 2. Kor. 13, 13.

Tón Knjes ſwarnuj naſch wonkhód a nutskhód wot nĕtka hacź do wĕcźnoſcze! Hamjeń! Pſ. 121.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźiſchcź Ssmolerjez knihicźiſchcźerńe a knihaŕnje, ſap. druźſtwo ſ wobmj. rukowanjom w Budyſchinje.

Čzißło 51. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbſke njedźelſke łopjeno.

W Budyſchinje, 23. dezembra 1923.

Wudawa ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczerni a płaczi na měſaz 5 ſłotych pjenjezkow.

Na hodownicźku

Text: Jeſ. 9, 6.

O najwjeſelſchi, o najſbóżniſchi
Hnady polniczki Boži dnjo!
Shubjene dźěczi,
Khryſt je na ſwěcze!
Wjeſel, wjeſel ſo kſchesczijanſtwo!

Saſo je pſchiſchoł hnadypolny, wulki, ſwjaty rocžny czaſ hodow. Profetojo ſu jón wěſchczili. Jandźeljo ſu jón pſchipowjedali. Paſtyrjo ſu jón witali, ludy ſu jón wocžakowali. Tak ſwjata hodownicžka ſaſo pſches Bożu hnadu k nam pſchikhadża. Swony ſwonja. Schtomy ſo ſelenja. Sswěży ſo ſwěcza. Khěrluſche ſo ſpěwaja. Dźěczi wſkaja. Stari kaž Simeon ſo ſraduja. Wutroby wěrjazych ſo w nowej, wjeſelſchej a wěſczíſchej wěrje wotewrjeja. Tak hnadypolna ſwjata hodownicžka pſchikhadża też k nam do ſerbſkeho kraja a luda! Durje zyrkwjow ſo wotewrja. Piſchczele wjeſele ſaſchumja. Se ſwojich domow a wjeſkow ſu pſchiſchli ſtari a młodźi, ſo bychu ſłyſcheli, ſchto je Boża wěczna luboſcz ſ njebjeſ nam wobradźiła. A nětko hlaj! nětko přědać na ſwoju klětku ſtupi. Přědać je ſe ſaſtarſtich czaſow. Wón njeje ſyn naſcheho ſerbſkeho luda a přěduje nam tola w naſchej rěczi wulke ſkutki Bożeje luboſcze. Wón njeje žiły ſ nami w naſchim czaſu a pſchipowjeda nam tola evangelij Boži ſ wjeſełoſczu runje ſa naſch njewurjekniwje tyſchny a ſrudny czaſ! Jeſajaſ dźenża na ſwjatej hodownicžy k nam rěcži

Mjes Bożimi profetami je wón jedyn ſ najwjetſchich. Hdyž jeho wěſchczenje czitamy, je nam, kaž by dyrbjał wón mjes wa-czobnikami Jeſuſowymi žiwy bycz. Wón wěſchczi w ſwojim wulkim 53. ſtawje wo ſynu Bożim, kiž njeſeſche naſche khoroſcze a je ſebi nałożił naſche boloſcze, kiž je wumrjeł, ſo bychmy měr měli a pſches jeho rany ſmy ſahojeni. — Njejſu to ſłowa, kaž bychu pißane a rěczane było w ſahrodze Getſemane abo pod khižom na Golgacze. Dźenża na ſwjatej hodownicžy pak ſu jeho ſłowa wyſkanje. Nam je ſo dźěczo narodźiło. Ssyn je nam daty!" Wěſchczer wěſchczi, kaž by ſ paſtyrjemi pſchi žłobje w Bethlehemi ſtał. Jeho žiwjenje dźěſcza w žłobje ſo pſched nim wotkryła. Wón je wida a wita je ſ dźiwnymi mjenami, ale kóžde mjeno nam dźěł Jeſuſowoje kraſnoſcze wopißuje a wotkryła.

Wón rěka dźiwny! Njeje dźiw Boži, ſo iſraelſki wěſchczer hižo 700 lět do Khryſtuſa wo nim ſwědczi. Njeje dźiwny jeho narod? Kak khudy wón je, a tola kak kraſny wón je! Jandźel jeho pſchipowjeda. Njebjeſke wójſka jemu ſpěwaja. Paſtyrjo ſo k njemu modla. Pohanjo jemu ſwoje dary ſ dalokeje zuſby pſchinjeſeja. Hwězda na njebju jim pucz pokaſuje. Kak dźiwow polny je hižo jeho narod, a tola je to hakle ſapoczatk wſchěch dźiwow! Njeje Khryſta zyłe žiwjenje wulki dźiw Boži? Morjo poſłucha na jeho hłoſ. S někotrymi pokrutkami ſo tyſazy naſyczа. Sslepi widża. Khromi khodża. Wuſadni ſu wucžiſczeni. Morwi ſtawaju. Shubjeni ſynojo ſo ſaſo domoj wrócza. Hrěſchniziy ſo ſaſo k Bohu wobrocza. Njebjeſa ſo wotewrichu a wotewrjeja ſo dźenża hiſchcze, hdyž Jeſuſ Khryſtuſ ſwój evangelij Bożeje luboſcze přěduje. Kaž někdy pſches ſwój židowſki kraj, tak dźe Jeſuſ nětko ſnowa pſches naſch ſerbſki lud a kraj. Schtóž jeho ſłowo ſłyſchi, ſłyſchi hłoſ Boži. Schtóž ſa nim dźe, je na puczu k Bohu. Samknjeny paradis je ſo nam w Khryſtuſu ſaſo wotewrił. Schtóž jeho we wěrje ſapſchimnje, je ſbóżny!

Wón rěka dźiwny! Wulki wěschczerjo stareho ßluba, to ßłowczko njeje ſ twojeje wutroby wuſchło. Bóh je czi jo dał!

Wón rěka radźiczel. Kelko radźiczelow ßu pſchi'chli a ludam radźicz chzyli. Wjele ßu do ßo dźerželi, ale jich rada bě wopaczna, ſawjedna, błudna. Skónczńje jenoż jedyn ſ prawom mjeno ſaßłuži: Radźiczel. To je Khryſtuß. Kelko radźiczelow je měł a ma hiſchcze naſch lud. Woni ßu nam radu dawali a ßu naß wjedli, ale pſchezo dale dele do hubjenſtwa a njeſboża dźeſche naſch pucz. Woni ßu nam radźili: Sserbjo, njekhodźujcze wjazy do domow, kiž maju wyßoke wěże. Schtoż tam ßły'chicze, ßu ſaſtarſke bajki. Sserbſzy ſtarſchi, wocżehncze waſche dźeczi w ßwětnej mudroſczi a jim ßo lěpje póńdże, hacż waſchim wótzam. Woni ßu pſchikaſali: W ſchulach ßo wuczerjo wjazy ſ dźeczimi modlicz njeßmědźa. Żadyn khoral njeßmě wjazy ßo ſanje'cz pſchi ſapoczatku a ſkónczenju wuczby. Potom budźe lěpje. Haj, na naſchej młodźinje widźimy nětko hižo po krótkim czaßu, kak wjele lěpje je. Naſch lud je ßam ßebi błaſnych wjednikow wuſwolił. Póhanjo a Żidźi nad nami knjeża. Boha chzedźa ſ tróna ſtorczicz. Khryſtußej chzedźa domy a ſchule a wutroby ſamknycz a potom ßo dźiwamy, ſo je na'ch pucz pſchezo czeżſchi a naſcha nuſa pſchezo wjetſcha, a naſcha młodźina pſchezo dźiwiſcha. Kak chze hinak bycz? Sserbſki ludo, pytaſch pomoz ſa kraj a dom, daj ßebi radźicz wot teho,

Kiž dobre pucze wſchudże a pomoz wudźěli,
Kiž požohnuje ludźi, jim ßwětło ſaßwěczi! —

„Bóh mózny!" Wón ma wſcho we ßwojej ruzy. Hdyž Auguſtus ßwoje ſchazowanje wupiſche, je grat w Božej ruzy. Wón dyrbi jo wupißacz, ſo by ßo Khryſtuß w Bethlehemje narodźił. Hdyž Pilatus na kſchiż napiße: „Jeſuß Nazareńſki, kral Żidow" měni wón, ſo czini, ſchtoż wón chze, a tola je Bóh wjerſchny jemu ruku wjedł. Jeſuß bě kral wſchěch kralow a ludow. Njemolmy ßo, Bóh ßo njeda ſa ßměch měcz! Lud, kiž ßo wſchehomóznemu Bohu p'checżiwja, ßo ſaczißnje. Lud, kiž pſches paſtyrſki kij Jeſußowy ßo wjeſcz a wodźicz da, ßo ßylni a ſběha a roſcze na mozy a ſbožu.

Wěczny Wótczez! Tu na ſemi nima niczo wobſtacze. Tež nanowſka luboſcz ſa dźeczi ma ßwój kónz. Ssmjercz ßo bliži. Ale, hdyž najlubſchi p'checżeljo tebje wopuſchczuja a nan a macz pſchi ßmjertnym łožu ßo wot tebje dźěla, jedyn tro'cht mamy: Wěczny Wótczez njewumrje. Jeho luboſcz njewupadnje, hdyž cżłowjeſke wutroby wolíwknu. Ssu w ßerbſkim kraju ſtarſchi, kiž ßu ßwoje lube dźeczo pſches ßmjercz ſhubili wonkach w zuſym kraju abo pohrjebali w domiſnje, tu ßo nam ſjewi, hdże ßu ſchli a mamy je pytacz pola teho, kiž rěka: Wěczny Wótczez.

„Měrny fěrſchta." Hdyž ßo wón narodźi, ſpěwaju jandźeljo: „Měr na ſemi." Hdyž Simeon jeho na rukomaj dźerži, modli ßo: „Nětk puſchczíſch ßwojeho wotroczka ſ měrom." Hdyž jutry Khryſtuß ſ rowa ſtanje, ſtrowi ßwojich ſ poſtrowom: Měr budź ſ Wami! O ſo by tutón fěrſchta měra wſchudże ſacżahnył ſe ßwojim njebjeſkim měrom do naſchich domow a wutrobow. Potom budże ſa naß hodowny czaß hnady polny! Hamjeń.

Advent — Hody.

So bychmy tola tutón czaß wutrjebali najßwěrniſcho! Bychmy měli ſnutſkowneho a ſwonkownego żohnowanja wjele! Tuż prědujmy ſe ßłowom a ſkutkom nětkole w advencze, ſo ßu hody bliſko, hody, ßwjedżeń wjeßelenja! Njech twoje żiwjenje wo tym ßwědczi nětkole w tutym czaßu, hdźež je po w'chěm ſdaczu wſcha nadźija ßobu ſmjerſnyka, ſo maſch hiſchcze żiweje wěrneje nadźije, ſałożeneje na żiweho Boha! Njech na tebje hladajo dobudu druſy noweje nadźije! Twoje żiwjenje budź dopokas ſa to, ſo móża też czi, kiž pjenjes a kublow nimaju nakopjenych, wjeßoke a ſbożowne hody ßwjeczicz! Lubo'cze wopokaſuj ſe ßłowom a ſe ſkutkom, ſ zylym żiwjenjom, wjedźo, ſo ßu ty wulkeje, najwjetſcheje luboſcze naſhonił, tak, ſo by jich prawje wjele też luboſcze naſhoniło a ſaßo lubowało a tak tu pſchi w'chej ſrudobje tola było to prawe hodowne wjeßelenje! Sa tajke wutrjebaj advent! Wutrjebaj jón ſa to, ſo pſchihotujeſch tajke ſbożowne hody w domach a wutrobach a też w ludu, ſo hotujeſch na hody małych a wulkich, ſtarych a młodych, a to niz jeno ſwonkownje, ale ſnutſkownje a ſwonkownje jenak! Wěnujmy ßwoju luboſcz a ßwoje mozy pſchede wſchěm naſchej młodźinje, naſchim małym a najmjeńſchim! To czińmy, niz tehodla jenoż, dokelż ßu hody pſchede wſchěm ßwjedżeń dźeczi, ně, tehodla, dokelż jich pſchede wſchěm budże to, ſchtoż p'chichod nam a naſchemu ludej wobradźi, jich to czeżko a ſrudne a jich to dobre a wjeßele! Teho czeżkeho ſda ßa pak to wjazy bycz!

Tuż hromadźmy wſchěch, pſchede wſchěm pak dźeczi a młodźinu, pod jaßny woſbóżazy błóß hodowneho evangelija a pod jaßny kraßuy błyſchcz hodownego ſchtomika a p'chicżińmy k wſchemu kopatu měru dźakneje a tehodla wjeßeleje luboſcze! Advent, hnadny to czaß! Tuż njeſkomdźmy niczo! Mohli lohzy hody ſkomdźicz.

Hodowny kěrluſch ſe ßerb. Spěw. czo. 61*).

Ja z njebjes dele přikhadźam a nowiny wam dobre mam; chcu dobre wšo wam powjedać a wo tym takle zaspěwać:

2. Dźens wam je narodźiło so přez čistu knježnu dźěćatko. To dźěćatko je lubozne a wjesele wam přinjese.

3. Hlej! to Knjez Khrystus, naš Bóh, je, kiž wam wšak z nuzy spomóže. Wón žada sam waš Zbóžnik być, was wot wšitkeho hrěcha zmyć.

4. Wón wam wšu zbóžnosć přinjese, kiž slubił wam Bóh Wóčec je, zo byšće w jeho kralestwje wy z nami wěčnje bydlili.

5. Nět na to swěru kedźbujće, što w pjeluškach a žłobje je! Tam namakaće dźěćatko, kiž w mocy swojej dźerži wšo. —

6. Duž z wjeselosću khwatajmy a z pastyrjemi hladajmy, što Bóh, naš Knjez, je wobradźił a ze Synom nam přidźělił!

7. Spomń, wutroba, a hladaj tu, što leži tamle w žłobiku!? Čej' je to rjane dźěćatko? To ty sy, luby Jezuso!

8. Budź powitany krasny hósć! Mi hrěšnikej daš hnady dosć; sy do hubjenstwa přišoł k nam. Ow, kak ja dźaka dosć ći dam?! —

9. Ach, Knježe, stworićelo naš, ow, kajki khudy narod maš, zo ležiš w žłobje na synje, wot kotr'hož wół a wosoł jě!

10. A hdy by wšón swět šěroki był wjetši a też krasniši, by móc tak jeho njebyła ći mała wuzka kolebka.

11. Wšón somot twój a žida wša je syno, špatna pjeluška, we kotrejž, kralo najwyšši, so hordźiš mi w majestosći!

12. To je so ći tak lubiło, je mi pak z tym so zjewiło, kak swětna móc ze krasnosću wšak ničo njeje před tobu. —

13. Ach, mój najlubši Jezuso, čiń sebi čiste pósłańčko, a wotpočń w mojej wutrobje, zo wona wopomina će! —

14. Nět Boha, moja duša, khwal, zo nam je swojoh' Syna dał! — Hlej! jandźeljo nam k wjeselu čas nětko nowy spěwaju. —

*) Formalnje (po móżnoſczi) porjedżeny ſ wuwoſtajenjom — koż też w němſkich (ſalſtich evang.) ſpěwarſkich — jenicżkeje (pſchedpoßledneje) ſchtuczki. Cżehodla? — Dokelż je jeje waſchnje, mėnju, pſchejara ßwójbne, hrajkoze a tak do ſjawneje woßadźineje Božeje ßłużby njepſchihódne! M. U.

Wěra ßwjeczi pſchezo hody.

Njedawno ſetkach ßo ſ mużom, też mjes Sserbami ſnatym. Ma ſaſtojnſtwo, ale jeho dokhody běchu w poßlednim czaßu ßnaduſchke, zyle njedoßahaze. Hdyž to hižo nuſa, bu twona wjetſcha pſches to, ſo bě khorowaty a nimo teho nan ſchtyrjoch dźeczi, kotrež

chzychu naßyczene a swoblekane bycz. Bě to ſa nana a macz ſtaroſczow wjele. A tola ßłuſcha tutón nan do tych, kotſiž wu'naja, ſo ženje njejßu nuſy czerpili. Hdyž ßo wopraſcheſch, kak to mózno, praji czi abo lěpje, praja druſy ſa njeho a wo nim: „Dokelž wón muž wěry, muž wěrjazeje modlitwy, kotryž ßo wě we wſchej nuſy wukhowany w Bożej lubo'czi a ßylnoſczi!“ Wón wěri, wón ßo modli a wón to tez naſhoni. S tajkich naſhonjenjow tu jenož jene:

Běchu wjeczor poßledniu krjenczku Bożeho khlěba ſjedli. Dżěczi běchu drje nětkak ßyte, nan a macz pak niz. W domje njebě žaneho Bożeho khlěba wjazy, a tez žanych pjenjes, ſo bychu ßebi pokrutku kupili. Dżěchu k měrej, wuſpěwawſchi modlitwy. Nan troſchtowaſche: „Bóh naß wěſcże nje'abudże a nam tez jutſje naſch wſchědny khlěb wobradźi!“

A naſajtra!? Dóńdże liſt ſ jeneho měſta ſwonka Sakſkeje. Dźiwachu ßo na tym, dokelž tam nikoho ſnateho njemějachu. Liſt wocźiniwſchi namakachu tam wulki pjenjezny dar, tola žane mjeno daricźela, jenož p'chipißane bě: „K wotpomhanju nuſy!“

Tak je wěra móz, wulkomóz, kotraž ſ brónju modlitwy pſchewinje tez njepſchecźelow nuſu a tradanje! Tak je wěrjazy człowjek dżěczo, kotremuž njebjoſki Wótz wobradża niz hody jenož, ale wſchědnje! Schto by naſchemu ludej nuſniſche było hacž ſo bychmy byli tajke dżěczi wěry a modlitwy? Bychmy žohnowane hody ßwjeczili w tutym czaßu, kotryž po w'chěm człowbſkim ſdaczu bjes žohnowanja, haj bychmy wſchědnje ſ nowa měli hodowne wobradźenje pſches Bożu hnadu!

Sswiata Boża nóz.

Hłóß: Wulki Bożo, khwalbu czi.

Sswjaty, ßwjaty, ßwjaty je
Zebaoth, Jehowah wěczńje!
Sswojoh' Ssyna póſczele
Hrě'chnikam, ſo byli ßwjeczi,
Khryſtuß nam ßo narodźi,
Naſche wěczne żiwjenje!
Bohu czeſcz budź na njebju!
Měr na ſemi, w kóždej duſchi;
Spodobanje człowjeſtwu
W Bożej nozy, Bożej czeſczi!
Spěwajcże nam jandżeljo,
S nimi wěrne kſchcſczańſtwo!
Bohu czeſcz budź na njebju!
Měr na ſemi w kóždej hěczi,
Spodobanje człowjeſtwu;
Wſchitkim ſtrowym — khorym — w ßwěcże
Spěwaju nam jandżeljo.
Wjeßel ßo o k'cheſczańſtwo!
Bohu czeſcz budź na njebju!
Měr na ſemi po wſchěm ßwěcże
Wjeßelcże ßo, Boże dżěczi!
Jandżeljo nam ſpěwaja
Bohu czeſcz! Halleluja!

J. W.

Zyrkej a ſtat.

Kaž ßo praji, nochze ſtat wo zyrkwi niczo wjazy wjedźecz. To je wopak prajene. Nawopak, ſtat ßo na njewſchědne a njelube waſchnje wo zyrkej ſtara a ßo do jeje ſnutſkownych naležnoſczow tyka — w Sakſkej. — To wuczitachmy ßebi ſ woßebitych powjeſczow wo tutej wězy roſeßłanych. S jeneho dopißa jeneho ſakſkeho miniſterſtwa ſhonimy ßamo, ſo ßebi miniſterſtwo pſcheje, ſo bychu ßo te ſtawy ſakſkeje zyrkwje, kotrež ßu ſ tym a tamnym w zyrkwi njeſpokojne, wobroczike — na miniſterſtwo teho ſtata, kotryž je p'checźiwo zyrkwi, — kaž je ßo to tez bohużel w poßlednim czaßu ſtało.

„Landeskirchlicher Notdienſt“, tak mjenuje ßo nowe ſjednoczeńſtwo, kotrež bu wutwarjene wot ſchyrjoch hižo wobſtejazych ſjednoczeńſtwow ſakſkeje zyrkwje. Tuto nowe ſjednoczenſto je wuplód tucżaßnych wobſtejnoſczow, pod kotrymiž ſakſka evangelſka zyrkej woßebje czerpi. Schto chze wono? Sjednoczecź w'chě dobre płódne mozy k lěp'chemu krajneje zyrkwje, ſo bychu ju ſchkitale a poßylnjale, — pohnuwacź, ſo by ßebi zyrkej kaž jenotliwa woßada dżeń a bóle ßama ßebi pomhała w pjenjeżnych naležnoſczach, bywajo pſchi tym ſ radu k pomozy, — podpjeracź ſ radu a ſ powuczenjom woßady we wſchěch praſchenjach zyrkwineho żiwjenja, — ſaſtawacź wobſchěrniſchu ßłużbu rosjaßnjazeho powuczenja a wob'chěrneho hromadżenja zyrkwi ſpomożnych mozow. — Trěbne a nuſne je ſawěſcże něſchto takje ſa naſchu zyrkej pſchi wſchěch ſrudnych wobſtejnoſczach ſwonka a ſnutſka zyrkwje. To najnuſniſche a najſpomożniſche pak je to, ſo kóždy jenotliwy, kiž chze ſchcheſczan bycz, ßwěru ſkutkuje a dżěła ſa ßwoju woßadu a ſa Knjeſowu zyrkej do zyła.

Bjes Boha na ßwěcże.

Spißała Kriſtina Royova.

(Pokracżowanje.)

VI.

Prěnje ſchtyri dny, kotrež měje'che Jožka pola ßebje, njeje ßo Martinko najědk, ani khlěba ani warjenja; hoſpoſy běchu ßo mjenujzy frěczake a njedachu paſtyrkej ani telo jěcże, kelkož prjedy. Tola hólzaj wſaſchtaj ßebi wot domach trożku běrnow a trożku ßele ßobu. Martinko dżěleſche warjenje a hlěb na dwaj dżělaj; mjeńſchi ſa ßebje a wjetſchi ſa Jožka; — tez Bundaſchej daſchtaj ßo hiſchcże najeſcz.

Mjes tym ſo Martinko paßeſche, ſběraſche Jožko czerńjowe jahłody; Martinko njebjerjeſche ßebi žane ſ nich. „Budża dobre ſa njcho, hdyž ſ pola pſchińdżemy“, ßebi myßleſche, „budże hłódny.“ — Nó, a hoſpoſy njewutrachu dołho, ßo na paſtyrka ſłobicz. Jako widżachu, kak wjeßeloj hólzaj, kóždy ſ walczkom prutow na khribjecże, domoj czerjeſchtaj, kak pſchecźelniwje jedyn na druheho hladaſchtaj a mjes ßobu ßebi powjedaſchtaj, je ßo to žonam ſalubiło a — hacž na nětkotre ſkupe — ßu pſchidawale kóżda wjazy khlěba, tez warjenja abo poliwki.

„Nam njebudże to tehodła pobrachowacz“, by hajnikowa prajiła, „a wonaj njetradataj hłodu!“

„Khuduſchkaj!“ tak mjenowaſche ſ njeprawom kóżdy hólzow, a żadyn njewjedżeſche, ſo ßnadź w zyłej wßy ſbożownijſchich ludźi njebě hacž to tutaj běſchtaj. Wjeßeły wołaſche Martinko pſchezo towarſcha. W rěczzy ßo myjeſchtaj, ſczeßaſchtaj ßo a dohotowaſchtaj ßo. Jožko modleſche ßo wótſje zyły Wótcże naſch, Martinko ſ cżicha ſ nim. Swjaſaſchtaj do brjemjeſchka Abc-knihu a Bibliſke ſtawiſny, noże a ſtrycżki ſa pruty. Martinko wſa trubu, Jožko puchczi Bundaſcha a — kak dżěſche to potom wjeßele po wßy dele a potom ſe ſtadkom k horam.

Hdyž bě Martinko ſkót wobſtarał, ſeßydachu ßo wſchitzy tſjo a jědżichu, ſchtož běchu jim hoſpoſy k ßnědanju dale. Jožko by něſchto ſ Bibliſkich ſtawiſnow pſchecźitał a potom Martinkej ſ Abc-knihow nawdaw pißmik, kotryž měł nawuknycz; ßam by ſchoł paſcz abo pruty rěſacz ſa khoſchcża a metle. Hdy by narěſane měł, by Martnko hižo wſcho nawuknjene měł a wjedżał, kak pißmiki hrowadu ſtajecz.

Někotry raz je žo Jožko dźiwał, kak to derje dźe; Martinko praješe husto: „Ja žym žebi husto myślił, so dyrbi cźitanje cźežka wěz byćź, a tola je to jenoż kaž hrajka! Ale njech Bóh Knjes žohnuje tych mudrych ludźi, kotsiž žu Abc-knihu tak sestajeli! Cźlowjek by žebi to tak lědy spomjatkował, ale tu namoluja woni pschi „z" zyppy, p'chi „w" wucho, pschi „r" ruku, pschi „n" nóž. Tak dyrbiš hižo jara hlupy byćź, hdyž to njenawuknješ. Hdyž žebi to tsi rasy wobhladam, wěm jo. Je tu tola też wschitko hromadźe, to sa cźitanje a to sa pišanje! To mohł ja hnydom też pišaćź nawuknyćź!"

Jožko měješe staru rosbitu taflu a kusk pišaka; to wsachu žobu a Martinko nawukny też pišaćź.

Hdyž tam to tak s měrom žedźeše s Abc-knihu abo s popišanej tasliczku, žebi rosmyšlujo, kak to budźe, hdyž syma pschińdźe a hdyž budźe móz hischcźe pilnischo wunyćź, doniž njesamóže žam w Swjatym Pišmje cźitaćź, pohladny huscźischo k njebježa a dźesche: „Tuž nježdym Tebje podarmo prošył, Knježe Jesu, so by mi póžłał dobreho cźlowjeka, kotryž by mje nawucźił cźitaćź! Ty žy mi póžłał tuteho hólza, kotryž je tak mudry! Dźakuju žo Tebi sa to pěknje!" —

Hdy by Jožko prutow doćź narěsał — rěsasche jara rady pruty — a pschinješ, cźisćeschtaj je hólzaj a swjasaschtaj je do walcźkow. Pschi tym wucźeješe saž Martinko towarscha, sesnawaćź dobre a njedobre sela.

(Pokračowanje.)

S bliska a s daloka.

— S **kraja.** Sslyschisch tu a tam, so žo wožady abo wžy abo schule abo młodźina hotuje, k hodam pschihotowaćź žwojim khudym a potrěbnym a žamotnym hodowne wješelenje psches spěw a dary. Tuto hodowne hibanje je něschto wulzy swješelaze a wěsće žobu to najpschihódnische, s cźimž žebi žamemu pschihotujesch woprawdźite hodowne wješelenje, žo tak prawje s wutrobu a s ruku wobdźěluja na tajkim hodownym dźěle a wobradźenju. Hdyž je tole něschto swješelaze a posběhowaze, nadeńdźesch pak pódla teho też njeswješelazeho, haj srudźazeho wjele hischcźe. Ssu tu, kotsiž też ani w adwencźe a hodownym cźažu nochzedźa widźećź musu a khudobu, srudobu a stysk, kotryž jich mnoho kasy hodowne wješelenje, hodowny žwjedźeń. A tola móhli jara derje na to abo tamne waschnje dopomhaćź k hodownemu žwjedźenjej a wješelenju, bychu-li to chzyli, bychu-li byli, schtož rěkaju, hodowni kscheseźijenjo. Pośledni advent dźenža a jutsje hižo patorźiza! Njech tutaj dnjej swokatej też tych hischcźe, kotsiž hischcźe nasdala, k hodownemu wobradźenju a wješelenju, tam, hdźež žo drusy na tajke hody potrěbnych hotuja, a tam, hdźež do zyła wo wžy abo we wožadźe tajkeho hibanja njeje!

— **Do Bukez** bě žo njedźelu druheho adventa wulka žyła Sserbow seschła se wschěch kónczin žerbskeho kraja, wožebje pak młodźina. „Radosćź" bě wuhotowała žerbski wjeczor s rjanym, wubjernym spěwnym konzertom a s wulkej khutnej hru: „Móz wěry". Wjeczor hodźesche žo też derje do adventskeho a do zyła do naschcho khutneho cźaža. Ssylny měschany khor dokonjesche žwoje wobschěrne dźěło derje kaž też žylny mužski khor a kwartet knježnow a niz najmjenje zyle wěsće też khor žerbskich schulskich dźěcźi. Wožebje bě sa jich wjele něschto nowe žylny mužski khor, kotryž žo też wožebje se žwojim khutnym spěwom lubjesche. Luboscź a pilnosćź spěwarjow, wožebje pak dirigenty, k. wucźerja Kerka je tu něschto wulke a rjane dokonjała, w tym běchmy wschitzy psches jene, a runje tak w tym, so runa khwalba žlusscha hrajerjam wulkeje khutneje cźinohry. Tuta, hacźrunjeż khutna, je žo jara spodobała, haj to žnadź runje tehodla, so bě khutna nětkole w khutnym cźažu. Jenoż mjes poślucharjemi njelubjachu žo nam cźi, kotsiž samóža žo žmjecź też pschi najkhutnischim podawku na jewischcźu, — jene nashonjenje, kotreż nimale pschi kóždym pschedstajenju cźinisch. — Woždadny duchowny, k. farar Mjerwa wupraji tuž też sjawny dźak pschitomnych — wscho hromadźe bě drje tam na nimale 600 ludźi w potwjetschenej a psches to sa tajke wuhotowanja khmańschej sali — wschěm žobu kutkowarjam, woždebje k. dirigentej a pschedžydźe towarstwa, knjesej tyscherskemu mischtrej Lubjeńskemu, kotryž bě hosćźi prjedy se khutnymi a s lubymi žłowami witał. „Hrodźischcźo" bě mjenował wón a mjenowasche k. farar saž Bukezy, „hrodźischcźo" evangelskich Sserbow. So bychu to Bukezy wostałe, hdyž tak nětkotre druhe hrodźischcźo rospadny, a hischcźe něschto, njech evangelske žerbske woždady wostanu hrodźischcźo wěry, hdyž nětkole tolko wotpada we wěrje!

— S **Hornjeho Wujesda.** Nascha woždada je w poždednim cźažu woždebite knutskowne a swonkowne wobohacźenje shonika. Ssrjedź novembra dźerżesche knjes farar Ranft s Drježdźan kóždy wjeczor evangelisaziske pschednoschki a schtyri krócź biblisku hodźinu. Tele wuhoty běchu wot woždadnych wubjernje wopytane. Boże žłowo, kotreż bě wschitkim poślucharjam k wutrobje rěcźane a žwědomnje jich wjele sbudźiło, žmjertnu njedźelu w kemschenju a žwjecźenju Božeho wotkasanja na dostojne waschnje wuklincźi. — Druhu njedźelu adventa seńdźe žo saž woždada k žwjatocźnej Božej žłužbje. Běchu žo tola nasche pischcźele mohle psches wulku woporniwosćź wschitkich woždadnych saž porjedźicź. Knjes dwórski pischcźelnik mischtr Jan w Drježdźanach bě w lěcźe nadawk dostał, wot meje lěta 1917 naschim byrglam pobrachowaze napohladne pischcźele dźěłacź a satwaricź, k temu wschitke pischcźele dokładnje wucźischcźicź a dwaj zunjej hłožaj k 22 starym hłožam pschidawacź. Knjesaj kantoraj Hilman s Biskopiz a Krawz Wujesdźanski da'chtaj „kralownej wschitkich piskadkow" k nam rěcźecź. S poknymi pischcźelemi, kaž też s nowymi zunimi hłožami „Acoliny" a „Vocis coelestris" dopokasa žwoju móz nad nutrnymi poślucharjemi. Wschitzy spósnachu, so žu nasche pischcźele, wot mischtra Kreutzbacha natwarjene, dźenża dokonjany mischtrski skutk, kotrehož móže žo woždada s wutrobu wješelicź. Woždadny farar wucźita 150. psalm. Wukhadźujo wot prědowanja, kotreż je njebocźiczki farar Jäckel pschi poždwjecźenju pischcźelow w lěcźe 1856 w naschej zyrkwi dźerżał, rěcźesche kaž tón wo pischcźelowych synkach jako hłožu Božim sa naš k ponižnosćźi a dźakownosćźi, nutrnosćźi a pschesjenosćźi. — W tejle žwjatocźnej hodźinje wiżasche też prěni ras psches wobliczom kemscherjow rjany wobras. Tónle wukoń Drježdźanskeho wumělza Hermana pschedstaji macźeŕ, kotraž pschinježe žwojej dźěsćźi — to jene na rukomaj — požohnowanje žebi wuproschujo, k Jesušej. Je to shromadny dar žobustawow zyrkwinskeho pschedstejicźerstwa sa nasch luby Boži dom. Njech wschitko žłuži Bohu k cźesći a naschej woždadźe k natwarjenju!

Listownja.

K. w R. Sa november žu P. B. a M. P. sa R. sapłacźene a pschepodate pjenjesy pschetrjebane.

T. w B. sa silvester (30. 12.) — **W. M. w K.** sa epiphanias.

f. f. Hacź 7. januara žerbska prědarska konferenza žwoje hodowne poždedźenje wotměje, wosjewi k. f. Domaschka hischcźe w prawym cźažu.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Noždacźizach.

Cźischcź Ssmolerjez knihicźischcźetnje a knihatnje, žap. družstwo s wobmj. rukowanjom w Budyschinje.

Čisło 52. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 33.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P

Serbske njedźelske kopjeno.

W Budyschinje, 30. dezembra 1923.

Wudawa so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni a płaczi na měsaz 5 złotych pjenjezkow.

Na nowe lěto.

121. Psalm.

Bóh je pomhał. Bóh hischcże pomha.
Bóh budźe dale pomhacź.

To budź nasche postrowjenje na kónzu njeměrneho a cżežkeho lěta we wěrje, z kotrejž chcemy nowe lěto nastupicź.

Dźakownosć pschi spominanju na sańdźene cżasy, wěstosć pschi hladanju na nětcżischi cżas, dowěrjenje pschichodnemu cżasej napschecźiwo, to je tak rjez trojeniczkosć kschescźijanskeje pobožnosće.

Cżasy khwataja, a cżłowjek je pschezo na puczu. Jeno Bóh knjes je wěcżny, je knjes wschitkich cżasow. To jadriwje Mathias Klaudius spěwa:

Cżłowjek tu je a traje
Na malu khwilcżiczku,
A wschitkón swět so minje
Se swojej krasnosću.
Bóh jenicżki je wěcżny
A na wschitkich kónzach
A my w jeho rukach.

Hdyž sebi rukowanje Wschehomózneho prawje nutrnje rospominamy, nasche myšle same wot so na psalmske modlitwy pschińdu, na 23. a 103. abo na 121. psalm, kiž je jako psalm na wonkhód a nutskhód so nowolětny psalm sczinił. W pastyrskim psalmje bóle dowěra, w khwalobnym psalmje bóle dźakownosć do prědka stupi. K dźakej a dowěrje, w 121. psalmje wěstosć pschistupi. Sańdźenosć, p'chitomnosć, pschichod, wschjo pod jenym słowom steji, z kotrymž pobožny muž na hory a k njebju hlada: „Moja pomoz pschińdźe wot teho Knjesa, kiž je njebjo a semju sczinił.“

Tak wón druheho kaž nan lubeho syna troschtuje a žohnuje: „Tón Knjes swarnuj cźe pschede wschitkim złym! Wón swarnuj twoju duschu! Tón Knjes swarnuj twój wonkhód a nutskhód wot nětka hacź do wěcżnosće!“

Pomoz pschińdźe! Derje tomu, kiž to wě abo kotremuž so to swěsczi. „Moja pomoz pschińdźe“, derje tomu, kiž tak swojeho syna z trochtom posběhuje! Psalmski troschtar ma sylny rjap. Nješe na khribjecźe swoju sańdźenosć, wě, schto ma nětko cżinicź, a poruczi pschichodne cżasy temu, kiž njespi ani njedrěma.

Wulki wucżenz Kant nam tsi rasne praschenja na swědomje kładże: schto móżu wjedźecź? schto mam cżinicź? cżeho směm so nadźijecź? Tele tsi praschenja njech nam pomhaja nowolětny p'salm wuložowacź. Tole „móżu“, tole „mam“ abo dyrbju a tole „směm“ ma wjele na sebi! Schto móżesch, to jeno se sańdźenosćze wěsch. Schtoż dyrbisch, to masch nětko do ruki wsacź. Schto směsch, to je sa twój pschichod jara ważne praschenje.

Schto móżu wjedźecź? Jeno, schto sym nashonił, niz pschichodne. Ja wěm, so je Bóh wscho wodźił. Ja njewěm na kóžde „cżehodla“ spokojaze a hładke wotmolwjenje. Ja wěm, schto je někotry shubił, a tola je hischcże Boha khwalił! Ja móżu wjedźecź, so mam Bohu Knjesej na kóždy pad dźakowny bycź. Moja pomoz pschińdźe wot njeho.

Schto mam cżinicź? Božu wolu! To steji twjerdźe kaž Sinai. A k cżinjenju Božeje wole najbóle Božeje pomozy trjebamy, bóle hacź k cżerpjenju. To je wěscże w 121. psalmje wopisane, hdyž tam rěka, so Bóh njebudźe twojimaj nohomaj so dacź podsunycź, a hdyž twój psalmski wucżeŕ a troschtar praji,

ſo Bóh by twoju duſchu ſwarnował. S nowej a wjele wjetſchej poßłuſchnoſcźu dyrbimy my ludźo naſcheho cźaßa ßo ſa Bożej wolu praſchecź a ßebi bójſku pomoz żadacź k cźinjenju Bożeje wole. Nětko! To je ßłowo, kotreż żada poßłuſchnoſcź, hotowoſcź, ſkutkownoſcź wěſtoſcź, ſmužitoſcź, ßwěrnoſcź. Nětko, to dyrbi wonkhód a nutskhód bycź, wonkhód ſe ſtarych ſkombow a nutskhód do noweho kſcheſcźijanſtwa. Bóh je wěſcźe hotowy k pomozy. Ale njeßwěrnym, njepoßłuſchnym Bóh njepomha. Jim by jeho pomoz ſchkodźiła. Jeho mudroſcź cźini, ſo wón hiſchcźe cźaka, hacź ßo wobrocźa.

Moja pomoz pſchińdźe. To je ta pomoz, kotraż po Bożej mudroſcźi mojej duſchi hoji. Cźeho ßměm ßo nadźijecź? Abo dyrbimy ßo radſcho praſchecź: cźeho dyrbju ßo bojecź? Někotry je ſa młode lěta něſchto wobeſchoł, ſo ßo teho cźaß żiwjenja kaje. Tehdy pſched ßudom ſtejeſche. Wot teho cźaßa je prawu hroſu měł. Też hordoſcź je prjecź. Abo tehdy je nan pſched nim ſtał w ßylſach hněwa a ßyn je dyrbjał ßo wſcheho wuńacź. Nětko je ßyn ſrawiſchi. Tſchepotanje pſched ßudom abo nawotwym hněwom běſche jeho pomoz była, pomoz na prawy pucź, najwažniſcha pomoz.

Potajkim najprjedy pſchińdźe bojoſcź pſched Bohom. Po njej hakle myßlu ßebi na to, cźeho ßměł ßo nadźijecź. Sſwětne nadźije dyrbimy ßebi prawje wobhladacź. Niz wſchitke maja dobre prawo, kotreż w myßli „ßměm" leži. Pſchej ßebi ſtrowoſcź a duſchnoſcź ßwojich dźěcźi abo ſo by cźe mandźelſka hacź do twojeje ßmjercźe wothladała, pſchej ßebi měr w kraju a domje, ſo by Bóh twój lud k wěrje wobrocźił a podomne duchowne ſboże! Wjedź, ſo ßměſch ßebi lěpſche cźaßy jeno tehdy żadacź, hdyž nowy lěpſchi duch je zły lud wobnowił a k ſbožu wuhotował.

Cźeho mamy ßo bojecź w bjesbóżnym cźaßu Helſkeho njeſboża w ſkaženym ludu. Cźeho ßměmy ßo nadźijecź? So Bóh ßudźi. So Bóh njeſpi! Moja pomoz pſchińdźe. A hdy by mój kónz pſchiſchoł, Bóh mój dźěł wostanje, kaž 73. pſalm to tak mózne wupraja.

Bożi wěcźny raj, to je naſcha najſbóżniſcha nadźija. Hdyž naſch wonkhód tu je, mamy a wěmy nutskhód. Tole lěto ßmy p'dźětrali. Hacź trajemy w złym nowym lěcźe, to njewěmy. Ale Bóh budźe pomhacź.

Budźmy wjeßeli w nadźiji, ſcźerpliwi w cźeßnoſcźi, wobſtajni w modlitwje!

Jeſu, daj ſo my tudy rycźeršzy
Wſchitko ſ tobu pſchewinjemy
A twój dobytk ſacźujemy,
Kak ty rycźeršzy ſa naß dobył ßy! (27, 14.)

Hamjeń.

K wobſamknjenju lěta.

Kěrluſch ſe ßerbſkich „Spěwarſkich", cźo. 196.

Luk. 24, 29.

Hłós: Ty Khryšće sy dźeń wjesoły etc.

Hdźe chceš ty, dokelž wjećor je,
mój Jesu, luby cuzbniko?
Pój, pój, njech ja to zbožo mam,
zo ty by při mni wostał sam!

2. Daj naprosyć so, Jezuso!
Pój ke mni, luby přećelo!
— wšak wěš, zo kóždy čas mi ty
mój luby hósć a přećel sy.

3. Dźeń je so skoro nakhilił,
a nócny čas so přibližił,
duž mje, o moje swětło, ty
wšak njewopušć nět při nocy!

4. Mje rozswěć, zo dźě namakam
ja šćežku k twojim njebjesam!
Zo mojich hrěchow čěmna nóc
mje njezawjedźe, — daj mi móc!

5 Hdyž dyrbju ze swěta so hnuć,
mje přewodź, Jezu, smjertny puć!
Mój Jezu, wostań! — prošu će;
ja wěm ty njewopušćiš mje.

Cźaß hnady Bożeje.

Hłóß: Schtóż Bohu wjerſchnemu ßo poda.

— Cźaß hnady Bożej k kónzej khwata!
To wopomń derje, cźłowjecźe!
Słym Boża hnada budźe w'ata,
Bóh hrěchi khłosta ßurowje. —
Schtóż nima hnady Bożeje,
Je ſhubjeny do wěcźnoſcźe.
— Cźaß hnady Bożej k kónzej khwata!
Tu ſ kóżdym wokomiknjenjom,
Sły ßudnikej do rukow khwata,
Bóh dźe ſe ßwojim khłostanjom!
Schtóż cźłowjek ßyje, budźe żnjecź —
We njewodatych hrěchach żnjecź.
— Cźaß hnady Bożej k kónzej khwata!
Wſchón ßlepy, njewěrjazy lud
Dźe do wěcźneho ſatamanſtwa,
Bóh pſchińdźe, dźerži prawy ßud!
Bóh Knjes! ßo njeda ſa ßměch měcź!
Schtóż cźłowjek ßyje, budźe żnjecź!
Cźaß hnady Bożej k kónzej khwata!
Tom' kiž chze w hrěchach ſawoſtacź,
Na Boże kaſnje kedźbu nima
A Bohu nochze poßłuchacź.
Bóh ßudźicź budźe ſ prawdoſcźu
W'chě ludy na tym ßudnym dnju!
Cźaß hnady Bożej k kónzej khwata!
Tón mudry da ßo nakaſacź,
Hłóß Boži wo joh' duſchu klapa!
Bóh hrěſchnika chze wukhowacź
Pſched tym najwjetſchim njeſbožom,
Pſched Božim wěcźnym khłoſtanjom. —
Cźaß hnady Bożej k kónzej khwata!
Ssmjercź kaka na naß hrěſchnikow. —
Wo durje wutroby Bóh klapa,
Chze ſbóżnych cźinicź cźłowjekow,
Pſches ßwojoh' Ssyna Khryſtußa
Wſchěch wěrjazych wjeſcź do njebja!
Cźaß hnady Bożej k kónzej khwata!
Schtóż poßłucha na Boži hłóß,
Wo durje Bożej hnady klapa,
Měr doſtanje, troſcht, wjeßołoſcź!
Bóh pokutneho hrěſchnika
Se ßwojej hnadu wobſboża!

J. W.

Zyrkej a ſtat.

Spadowanje żitnych płacźiſnow je ſe ſtrachom też ſa wſchě woßady, kotreż běchu ßo nětko tak něka kuſk ſhrabake, ßo ſakoženſchi ſe ßwojim pjenjeżnym wobkhodom na żito. Hdyž hižo pſchi tym nimale żana woßada njebě na to nuſne pſchiſchła, pobrachuje to nětko cźim wjazy, woßebje dokhody duchownych, nětkole huſto doſcź hiſchcźe khětro njedoßahaze, ſpadnu wo wjele a nuſa

hrosy też tam, hdźež bě nětkole móžno, na sakožku žita, nusy dowobaracź. Tuž budźe też tehodła nusne, dawk, kotryž je poslednja synoda sa januar wobsamknyła, sběracź, tak bórsy a tak wyšoko hacź so wupiša, so njeby so njedostatk w pokładnizach wošadow na njewuliczomne powyschik, pschetož sa nowe lěto njeplaći němski wulkostat žanych podpjerow wjazy, dokelž to njemóže, — a sakski stat??

Stare lěto 1923 sawostaja nowemu 1924 sawostajeństwo, kotreż njeje herbej k wjeselu, to plaći powschitkownje sa evangelske zyrkwje w Němskej, sa sakisku wosebje. Njech tuž to nowe lěto pschinjese wošadnym, kschesćijanam, to dopomnjenje, so su kschesćijenjo a so to rěka: wěrjazy Jesuša Khrystuša a so to rěka, s wutrobu, s ertom, s ruku, se samoženjom sa to stacź, schtož Khrystušowego kraleństwa a jeho zyrkwje tu na semi. Poslednje cžasy, haj móžesch prajicź, lětstotki njejsu ani poměrnje tak dorasnje a rozsudnje s tutym žadanjom psched naš a naschich prjedownikow stupiše, kaž to tuto stare lěto cžini a drje wótrischo hischcže to nowe lěto 1924. Tu mamy pokasacź, hacź smy wopraudźe to, schtož rěkamy, hacź smy hódni, evangelsky kschesćijenjo rěkacź, kotrychž sakoźk a nadźija je Jesuš Khrystuš, kiž so sa naš woprowasche, naš lubuje hacź do smjercze nam swěrny. So bychmy tola hódni namakani byli, my jenotliwi, nasche wošady, nascha evangelska zyrkej do zyka!

Cžěskobratrowska evangelska zyrkej.

(Pokracžowanje.)

So bychu so wošadni mjes sobu bliščho spóznali, njeje jenoź njedźelu rano Boža słužba, ale maju tež hewak w Božim domje wošadne shromadźizny, hdźež wschelakore pschednoschki so poskicza.

Njeńdźe to psches mozy fararja, kiž ma tola hewak hižom dźěła doscź? Haj, to je to, schtož hischcže pola naš wuknycź dyrbimy, mjenujzy so žiwe sobustawy wošady też w zyrkwinskim dźěle sobu pomhaja. A kak bohacze so to w cžěskobratrskej zyrkwi stanje, móžach husto shonicź. Bě póndźelu wjecžor w jenej s tych evangelskich zyrkwjow w Prasy pschednoschk wosjewjeny. Dźěch też tam, kaž skoro kóždy wjecžor někajku druhu biblisku shromadźiznu wopytach. Farař bě wažnych wězow dla sapucźował. Tehodla sobustaw wošady postajeny pschednoschk wotměwasche. Rěcžesche wo swjatomstwje zyrkwje s tajkej swědomnoscźu, so so wopraudźe dźiwach. Wón bě shonił, so sym kužiskoserbski farař a tehodla mje naposledk proschesche, skónczne so modlicź. Cžinjach to w serbskej rěcži a po tym mje hischcže jich wjele s ruku powitawschi prajachu, so běchu modlitwu zyle derje srosumili. Běch też wcžipny, schto tón pschednoschk bě. Sslyschach, so bě prjedawschi podjanski měschnik, kiž bě k cžěskobratrskej zyrkwi pschistupił, s mjenom Kubat, ale nětko w swětnym powołanju stejesche. Też njedźelu móžach wobkedźbowacź, kajke wubjerne prědowanje so wot jeneho lajka wotměwasche, dokelž farař w druhej zyrkwi sastupowasche. Nochzych skoro wěricź, so prědar njebě theologiju studował a we swětnym powołanju stejesche. Tutón kujes rěkasche Kratochwil a běsche sekretar Hušowego domu, wulkeho mózneho twarjenja, w kotrymž sarjadnistwo zyleje cžěskobratrskeje zyrkwje městuje. Wón prědowasche wo jenu schtucźku sczenja Marka 2, 3, kaž schtyrjo wušadneho k Jesušej pschinjesechu, a wabische, so bychmy też praktiske kschesćijanstwo wopokasali, ale to je jenoź potom móžno, hdyž smy sami k Jesušej pschischli. — Zohnowana pomoz tajkich sobustawow so wosebje pokasa w njedźelskich schulach, ale wo tym druhi raz něschto nadrobnischo. Chzu jenoź tu hischcže pschistajicź, so wschě evangelske zyrkwje w Cžěskej su so do jeneho towarstwa shromadźile, kotreż ma mjeno „Kostnizka jednota". Tuto mjeno sakožuje so na Kostnizy (Konstanz), hdźež so profesor Huš swojeje evangelski wěry dla wot podjanskich spali. Też president tuteje evang. Kostnizkeje jednoty njeje žadyn duchowny, ale slawny lěkař w Prasy, s mjenom dr. med. Lukl, kiž mje wutrobnje witasche.

Jenoź na tute waschnje je móžno, so pschi wulkim pschistupje do evangelskeje zyrkwje duchowne žiwjenje njecźerpi ale roscże, dokelž fararjam njeby móžno było, so bychu sami wscho na doźahaze waschnje wothladacź mohli. Farař Lanschtjak we Prasy, kiž sedme lěto w sastojnstwje steji, wobdarjony muž a sahorjeny sa Boże kraleństwo, powjedasche mi, so pschi sapoczatku swojeho dźěła wokoło tyšaz wošadnych měješe a nětko su wjazy hacź wósom tyšaz. Tak wjele je w běhu tych lět k swojej wošadze pschistupiło!

Sacźischcź mojeho wopyta cžěskobratrskeje zyrkwje bě najlěpschi a sebi myślach: kajke duchowne žiwjenje je tola w njej a kak dobre by było, hdy bychu też serbske wošady do tajkeho swjatka stupile, hdźež bychu so nadawki Božeho kraleństwa mjes Serbami w maczeŕnej rěcži hischcže wjele lěpje wuwjesć dale, kaž nětko to móžno je. Drje je knjes farař Mjerwa-Bukecźanski hižom pschi dležschim cžasom na to spomnił, ale k tomu dyrbja też sobustawy nasich wošadow a wošebje serbszy zyrkwinszy pschedstejicźerjo pomhacź, dokelž duchowni njemóža to sami sakožicź a wutwaricź. (Skónczenje pschichodnje.)

Bjes Boha na swěcże.

Spisała Kristina Royowa.

(Pokracžowanje.)

„Spomjatkuj sebi", by prajił, „kotre sela su cžłowjekam a skotej dobre; budźesch ras sam skót pasć a tole trjebacź!" —

Ras pschijachli Jožko zyle bjes dycha; bě telko cžerńjowych jahodow namakał, so bě tam wot nich wscho cžorne. Njeda prjedy měra, doniž jemu Martinko njedowoli, nasajtra wot domach korbik sobu wsacź, jón polny nasběracź a do hajnikowuje donjesć.

W hajnikowni so hólza wopraschachu, hdźe nětk bydli; běchu jeho macź derje znali. Saplacźichu jahody derje a położichu hischcże do korbia wschelakore sa hólzow. Potom s Jožkom wucźinichu, so by srjedu a sobotu sa nich po mjazo khodźił, sa cžoź dyrbjesche kóždy ras tsi krajzarje dóstacź. Wjeselaj wrócźischtaj so to hólzaj na wjecžor domoj.

Wot teho cžasa pschinoschowasche Jožko do hajnikowuje a Martinko póšła jeho kóždy ras na pósť, hacź tam njeby niczo sa knjesa hajnika było; bě ras słyschał, kak žony skorżachu, so dyrbja tak dołho podarmo na list cžakacź, jena wot muża, druha wot syna, a so tute listy husto tydźeń dołho na póscze abo pola listynoscherja ležachu.

Knjes hajnik pokhwali hólzow, so běschtaj sebi nĕschto mudre wumyślikoj. Wo tym słyschachu sukodźinki pschi hajnikowni a wucźinichu sebi to też tak s Jožkom. Tak njetrjebasche jemu Martinko wot swojeho khlěba dawacź, haj móžesche sebi hischcže wschelakeho sa symu nahromadźicź. Jena hospoza dawasche jemu jeja, druha běrny abo rěpu, tsecza něschto morchwje, a schtož bě najlěpsche, tuto lěto mějachu w horach jabluczíny a kruschwiny wjele sadu; dowolichu hólzej, sebi naběracź, kelkoź móžesche njesć; někotsi dachu jemu też susheneho sadu. Hólzaj waželchtaj sebi tute dary a khowaschtaj je sebi sa symu; pschetoź Martinko wjedźesche, so w symje hłód hrosy, hdyž niczeho na poli njenadeńdźesch. (Pokracžowanje.)

Na nowe lěto.

Kěrluſch ſe ſerb. „Spěwarſkich“ cžo. 336*):

Budź tebi, Jezu, sława, při lěta spočatku,
zo twoja ruka dała wšu nam je dobrotu!
— My nětko tón čas mamy we zdobnej radosći,
při kotrymž wužiwamy wšak hnady k zbóžnosći;
nět po twojej my woli smy skonjeć lěto móhli,
duž chcemy ći być žiwi, o Khryšće, kóždy čas.
Zo bychmy byli čiłi, zdźerž ty to lěto nas! —

2. Daj k česći twojoh' mjena nam lěto dokonjeć,
zo radosć dopjelnjena hnuć njebudźe so preč!
Ach, troštuj nas, hdyž rudźi kříž naše žiwjenje!
Zdźerž křesćijanskich ludźi tu w našej wótčinje!
Daj swoje žohnowanje, spožč měr a spodobanje
a we wosadźe rjenje nam słowo zakhowaj
a tak we swojim mjenje dźě čertej wobaraj!

3. Wšak česć je sama twoja a khwalba służa ći,
— daj, zo so tebje boja we prawej sćerpnosći!
Budź pola nas tu časnje a w našim wumrjeću,
hač widźimy će jasnje we wěčnem žiwjenju!
Njech twoje spodobanje so při nas wšitkich stanje!
— to spěwa sej před swětom tu cyłe křesćanstwo
a prosy z nowym lětom, o Jezu,dobre wšo! —

*) S dotalnymi pokoſkami budź (hoćž nětkóžde na dalſche) nětko doſći! — Na nomolwjenje, pſchi ſpočatku (hł. cź. 44) wuprajene, njebuchu Ssmolerjez Inihatni žane „nahlady, mènjenja, pſchecza atd“ wotedate. — Snate pak je ſłowo „Qui tacet, consentit“ = ſchtóž mjelcži, pſchihłoſuje. Pſchetož nahlad dweju ſemrětaju jeneho niesnateho lanka a druheho (tudy njem cnowoneho) duchownehо, „ſo by w nowem wudawku ſo po móžnoſći mało pſchemènjało“, pſchiſłuchnje ſdźělenу. — nimo, mènju, a njemože a njeſmě měcź žaneje rosrižazeje hódnoſcze pſchi tak wulzwažnej naležnoſći ſa wſchěch evangelſkich Sserbow, kajkaž je nuſny nowy wudawk ſerbſt. Spěwarſkich!

Sserbſka noſcha luba macžerna rěcź je hiſchcze žiwa a ſo dale ſ bobom wudoſpołnja a cžiſcži. Duž bjes dwěla mamy, mènju, ſebi pełnje ſpomjatnowacź ſnate to wobſtwědźenje: „Wopraw dźita pobožnoſcź žada ſebi nadobny (cžiſty a dobry) wuraſ!“ — Wobkhowajmy ſwéru dźě ſtare jadro abo pſchenčzne ſorna ſwojich evang. ſerbſt. Spěwarſkich; wotſtrońmy pak po móžnoſći wſchón proch a pluwy ſandźenych lětſtotetłow a wobležmy ſo nowy pyſchny kabat ſerbſteje błuſchnjiteje rěcze! —

A ſchtóž może rjenſchu a lepſchu draſtu doſtacź, njeſechze tola radſcho ſe ſtarym, naplatanym a dodźerżanym kabatom ſo ſpokojeź, — ně, žadyn roſomny! — Nimo wſcheho pak tež to ſo kóždemu do wole pſchewoſtaji; pſchetož nowy wudawk ſerbſk. Spěwarſkich ſměje ſo tak naprawicź a ſhotowacź, ſo pódla njeho dotalne ſtare tej dale ſo trjebacź hodźa, doniž njedodźerża a ſo pomału mjelcžo a bórſy ſhubja. Sed hic haec hactenus! = Tola to tudy jeno tak daloko!

Sursum corda = horje wutroby! A wſcho ſłuž k cześći Bożej a Sserbam k wužitku, t. r. k žohnowanju a natwarjenju, ſo bychmy dale bóle ſami jeho byli, ke khwalbje jeho cžeſcze (Eſeſ. 1, 14)! — Spožcź to nam Boża miłoſći dla Jeſom Khryſta, ktowy ſwojeho cžeła (Eſeſ. 1, 23 ſcź.), kotrež je ſhromadźiſna wſchěch ſwjatych ſa cžaſ a wěcžnoſcź!“

Farař emr. M. Urban,
jako towařſch ſ dotalneho wubjerka ſa nowy wudawk ſerbſkich Spěwarſkich.

S bliſka a ſ daloka.

— **Naſchim cžeſcženym cžitarjam a cžitarkam** pſchiwoła naſche łopjeńko dźenża ſa ſtare lěto 1923 jene wutrobne: „W Božim mjenje!“ a do noweho lěta 1924 jene ſwěrne „Pomhaj Bóh!“ Pſches jene lěto polne nuſow, běduw, cžežow ſmy hacź ſem dóſchli, wy lubi cžitarjo a wy lube cžitarki, a naſche łopjeńko, pomhajo ſebi jedyn druhemu dale, kóždy po tym ſwojim. Tak dyrbi to tež w nowym lěcže bycź, kotrež drje ma tež hižo tych brěmjenjow a brěmjeſchkow ſa kóždeho doſcź pſchihotowanych! Naſche łopjeńko chze wam ſwěrne woſtacź a waš ſtrowicź kóždu njedźelu ſ nowa: „Pomhaj Bóh!“ a nadźijomnje tež jich hiſchcze wjele ſ tych, kotrymž njeje hacź dotal pſchikhadźało. A ſ poſtrowom chze wam pſchinjeſcź powjeſcze a rosprawy ſ zyrkwineho a nabožneho žiwjenja a pohonjowanja a pokiwy ſa zyrkwine a nabožne žiwjenje, ſ jenym ſłowom to, ſchtož nam trěbne ſwonkownje a ſnutſkownje ſa hajenje, ſpěchowanje, ſhlubjenje kſcheſcźijanſkeho žiwjenja, kotrež nětkole tak khori w naſchim kraju. Pſchetož jenož ſ tuteho, jenož hdyž naſch lud ſnutſkownje na wutrobje, duſchi, ſwědomnju wotkhori, je jemu k pomhaju tež w ſwonkownym žiwjenju, njech to nětko hoſpodarſke a politiſke, ſwójbne a woſadne žiwjenje. K tomu pomhaj nam a naſchemu ludej Bóh! K tomu chze, daſi to Bóh, tež naſche łopjeńko pomhacź! A k tomu njech pomhaju ſ nim hromadźe naſchi dotalni ſwěrni cžitarjo a ſ nimi prawje wjele nowych, a to we woběmaj Łužizomaj, w ſakſkej a w braniborſkej! We woběmaj njech ſo jich wjazy a wjazy tajkich namaka, kotſiž tak abo hinak ſa naſche łopjeńko a tak ſa tajke dźěło w Božim kraleſtwje ſobu ſkutkuja, tajkich njeje ani w Sakſkej ani w Bramborſkej doſcź! Tuž tak: „Pomhaj Bóh!“ do noweho lěta 1924! „Pomhaj Bóh!“ to je to najlěpſche ſbožopſchecze. W nim je wſcho wuprajene, kóždе wěrne, ſprawne ſbožopſchecze wobſtamknjene! My pſchejemy ſ zyłej wutrobu: Bóh Knjes daj to dopjelnjenje ſ luteje hnady, ſ kotrejž chzył tež w nowym lěcže ſ nami bycź!

— **Sa nowe lěto** ſu naſchim Sserbam ſaſo naſche rjane ſerbſke protyki poſkicžene, knihi a wottorhowanſke. Wſchě ſu rjenje a derje pſchihotowane a wuhotowane. Komuž njebu žana k hodam wobradźena, njech ſebi tajkeje hiſchcze ſkaſa a wobſtara. Tajka ſerbſka protyka je tež dobry pomoznik a ſa naſche dźěcźi, woſebje tam, hdźež ſo bóle a bóle to njelube waſchnje poka'uje, ſo ſerbſke dźěcźi, byrnjež jenož mjes ſobu byłe, němſki rěcža, a to tež tam, hdźež jim to nichtón njekaže a hdźež ſo to ſtarſchi a druſy na tym pohórſchuja. Tajka wottorhowanſka protyka — wěſo njeſmě tam tydźenje dołho jedyn a tón ſamſny dźeń pokaſowacź, cžaſ kotrýž dawno hižo nimo — wucźi kóždy dźeń ſ nowa dźěcźo ſerbſzy cžitacź — a to je tež w hewak dobrych ſerb'ich ſwójbach huſto jara nuſne! — Tajka protyka namołwja kóždy dźeń dźěcźo, ſo by ſo tež w macžerńej rěcži roſmołwjało. Tole jenož něſchto ſ teho dobreho, ſchtož tajka wottorhanſka — a podobnje tež tamna! — ſa naš w nowym lěcže ſobu ma. A my trjebamy tajkeho a druheho dobreho wjele ſa tuto nowe lěto 1924! Tuž njewoſtajmy jo a tak dobru ſerb'ku protyku na boku ale trjebajmy ju! —

— **„Pomhaj Bóh“** ſebi ſkaſacź ſa nowe lěto, njeje drje tola nichtón ſabył, tež tón niz, kotrýž chze jo pſches póſt pſchinoſchowane měcź. Je tomu hiſchcze runje cžaſa! Tuž ſkaſajmy jo! — Wſchěm tym lubym Sserbam, kotſiž ſu tak abo hinak ſa naſche łopjeńko ſkutkowali, ſa njo piſaju, ſa njo ſkutkuju, jo ſ daramі podpjerajo, budź tu ſ tutym poſłednim cžiſłom ſtareho lěta wutrobny dźak wuprajeny. Bóh Knjes ſapłacź ſam a žohnuj wam to wſcho po ſwojej hnadźe. „Wutrobny dźak a druhi krócź ſaſo tak!“ tak ſo praji, a tak nětkaj chzemoj to tež my prajicź, ſo nadźijejo, ſo nam na tajkim ſobudźěłanju a pomhanju tež w nowym lěcže 1924 njepobrachuje.

— **Pſchedſtejhdſtwo ſerbſkeho lutherſkeho knihowneho towarſtwa** proſby wyſoko žeſcženych kk. fararjow, ſo chzyli kaž loni tak tež lětſa ſa roſſchěrjenje naſcheje rjenje poradźeneje nabožneje wottorhanſkeje protyki na lěta 1924 dobrocźiwje kóždy we ſwojej woſadze ſo poſtaracź. Wumènjenja ſa to ſu ſamſne mołtake. Pačerſke dźěcźi bychu wěſcze ſaſo rad po khěžach w kóždej wſy tele protyki roſnoſchałe. Płacźiſna je 1 ſk. hr. ſa exemplar. Doporučka nutrny dźak ſa luboſcźiwu prózu.

Liſtownja.

— **W. Mr. w K.** ſa epiphanias. — **K. w H. W.** ſa 1. p. epiphanias.

— **P. P.** Wſchěm tym cžeſcženym pſchecźelam, kiž ſu mi ſ liſtami a dopiſami w naležnoſcźach a nadawkach a dźěłach naſcheho łopjeńka k pomozy byli, dźakuju ſo dźenża, hdyž ſaſo jene lěto ke kónzej khwata, tež na tutym měſtnje wutrobnje, jim pſchejo do noweho lěta Boże žohnowanje. Njech tež to lěto 1924 ſ kotrymž naſche łopjeńko ſwój 34. lětnik naſtupi, naš ſjednocźenych namaka k ſwěrnemu dźěłu Bohu k cześći a Sserbam k wužitkej! Tak tuž „Pomhaj Bóh!“

Redaktor.